Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

O.N.U.

Reportaj la NEW YORK

Nr. 27 (124)
Anul VI
5 oct. 1957

Sediul O.N.U.
În medalion:
I. GH. MAURER și M. MAGHERU, pe banca delegației R.P.R.

FOTOREPORTAJUL SĂPTĂMÎNII

— După minutul de tăcere — Ciocanul de lemn al lui Munro și logica de fier a lui Menon — De ce se teresște Dulles... — Noi propuneri sovietice — Poziția delegației R.P.R.

De aproape trei săptămîni, cablul prin care se efectuează convorbirile America-Europa este deosebit de solicitat: a început cea de-a 12-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Pentru corespondenții de presă acesta e sezonul de aur. Pentru că milioane de oameni de pe glob vor să știe: au crescut șansele unui acord în problema dezarmării? Anul acesta China își va ocupa locul cuvenit la O.N.U.? Vor renunța unele delegații apusene la discursuri de pe „poziții de forță"? Va aduce Adunarea Generală un aport palpabil la instaurarea unei păci trainice?

Oamenii au auzit că la începutul sesiunii delegații au închinat ca de obicei un minut meditației și rugăciunii. Ei s-au întrebat, desigur: pentru ce s-o fi rugat dl Dulles? Pentru găsirea vreunei metode de a lipi bombei atomice aripi de porumbel? Sau poate pentru ca noile explozii atomice organizate de S.U.A. să nu-i aducă noi proteste ale popoarelor și să nu-l lipsească de alte voturi la O.N.U. ... Oricum ar fi, după minutul de tăcere a început în spațioasa sală a Adunării Generale (**fotografia 1**) rumoarea obișnuită ședințelor de lucru.

Unul dintre primii delegați care au urcat la tribună a fost delegatul Malayei, dr. Ismail ben Dato Abdul Rahman (**fotografia 2**). Emoție firească: dr. Ismail este primul delegat malayez care urcă la înalta tribună a Adunării Generale. Căpătîndu-și acum cîteva săptămîni independența, Malaya nu mai este azi reprezentată la O.N.U. de către delegatul Marii Britanii, ci de propriul său delegat. Aici nu este vorba numai de faptul că sala

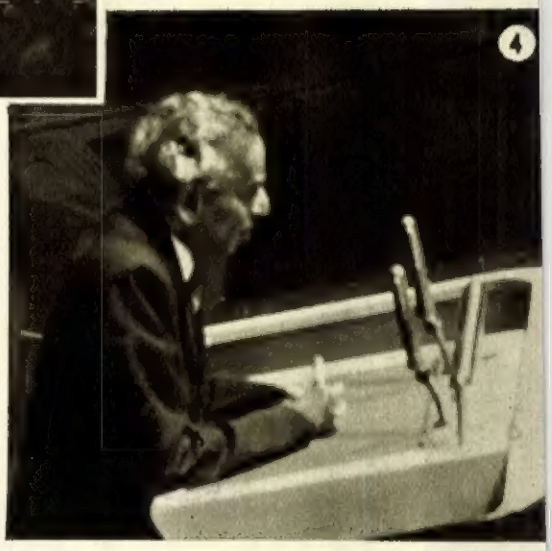

Adunării Generale s-a îmbogățit cu prezența unui pitoresc costum național. E vorba în primul rînd de faptul că încă un popor a rupt lanțul colonialismului și delegatul britanic a pierdut dreptul de a mai vorbi în numele celor aproape 6 milioane de malayezi! Iar dacă aplauzele cu care delegații occidentali — și în special cei britanici — au onorat pe delegatul malayez au fost voluntar mai discrete, majoritatea delegațiilor lumii au dovedit prin bătăi puternice din palme către cine se îndreaptă simpatiile...

În timpul dezbaterilor, unii delegați s-au arătat cam indispuși. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu delegatul Noii Zeelande, domnul Munro. Așezat comod în fotoliul său (**fotografia 3**) el reeditează frămîntarea hamletiană: a fi sau a nu fi președinte? Căci, propus în funcția de președinte al actualei sesiuni a Adunării Generale, domnul Leslie Munro are un adversar: delegatul libanez Malik. Totuși, n-aveți de ce fi atît de indispus, domnule Munro!

ÎN ACEST NUMĂR:

pag. 4-5-6-7	— Petrolul și stăpînii săi — reportaj de Anton Alexe
	— Poezii de Emilia Căldăraru și Florin Mugur.
pag. 8-9	— Mare-i grădina lui dumnezeu ! — pamflet de I. Cirje.
pag. 10-11-12	— Popas la „Schwarze Pumpe" — de N. Holban
	— Veneția în pădure
	— Despărțire fără regrete — corespondență din Berlin
pag. 13	— Acum 40 de ani: L-au cunoscut pe Lenin.
pag. 14-15	— Învățătoarea — schiță de Dionisie Șincan
	— Boala lui Ivan Ivanici — de Serghei Mihalkov
pag. 16	— Cetatea de Scaun a Moldovei — de Nicolae Tatomir
pag. 17	— Un punct cu mai multe dimensiuni — de E. Dascălu
pag. 18-19-20	— Pîine și nuntă gruzină — de Miklós Dános
	— Măiestrie — de Liana Maxy
	— Te văd, te văd!
pag. 21-22	— Dispariția dosarului cenușiu (II) — de George Voinescu
	— Cuvinte încrucișate; sfaturi practice
pag. 23	— În jurul globului
pag. 24	— Sport
Planșe	— Moscova — o veche cunoștință

Primele instantanee de la a 12-a sesiune a Adunării Generale O.N.U.

Fotografii transmise de la New York de agenția „KEYSTONE"

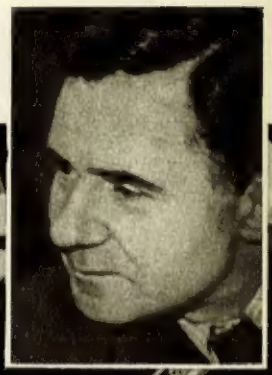

Poate că fotografia a fost luată o clipă prea devreme. Căci între timp lucrurile s-au aranjat: prin manevre de culise reprezentantul libanez a fost convins că-i mai bine să-și retragă candidatura.

Iată-l deci pe dl Munro, delegatul neozeelandez, în posesia ciocanului de lemn cu care este înzestrat președintele Adunării Generale. Numai că și un ciocan de lemn trebuie mînuit cu grijă. Altfel se poate naște impresia că cel ce-l mînuiește regretă că ciocanul nu e dintr-un material mai contondent. Lucru care s-a și întîmplat cu dl Munro, în timp ce delegatul Indiei — Krishna Menon (**fotografia 4**) a ridicat în Adunarea Generală chestiunea reprezentării Republicii Populare Chineze. Dl Munro a abuzat de calitatea sa de președinte, pentru a-l împiedica pe Krishna Menon să-și exprime punctul de vedere. La rîndul său dl Menon s-a folosit de calitatea de delegat, pentru a atrage atenția Adunării asupra purtării prea puțin potrivite a președintelui... Logica de fier a lui Menon s-a dovedit mai puternică decît ciocanul de lemn al domnului Munro.

... Și așa sesiunea își continuă lucrările. Dînd glas speranțelor omenirii, Uniunea Sovietică (**o parte din delegația sovietică o puteți vedea în fotografia 5, iar în medalion A.A. Gromiko, șeful delegației**) face noi propuneri menite să ducă la restabilirea încrederii între state, la încetarea experiențelor atomice, la atenuarea încordării internaționale. Unele ziare americane au caracterizat momentul în care delegatul sovietic a făcut propunerile sale drept un moment de triumf al politicii sovietice. Cel pe care ziarele îl consideră cel mai nemulțumit de această situație este dl Dulles — conducătorul delegației americane (**fotografia 6**). Dacă îl vedeți aplaudînd, puteți fi sigur că fotografia a fost luată înaintea propunerilor sovietice. În ceea ce privește discursul pe care secretarul Departamentului de Stat l-a rostit de la tribuna celei de-a 12-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U., acesta nu este instructiv decît într-o singură privință — aceea a atitudinii negative a delegației americane față de toate problemele de care e frămîntată omenirea — de la imperativul de a se interzice armele atomice și dezarmare în general, pînă la cererea de a se reda Chinei locul la O.N.U.

...Și totuși se mai găsesc unii care vor să convingă lumea că cioara e porumbel. Așa face dl Selwin Lloyd, ministrul de Externe britanic, căutînd să adauge vocea sa vocii dlui Dulles. Dar vocea „politicii de forță" are ceva răgușit, hîrîit; i-a slăbit puterea... Mult mai puternic răsună vocile celor care cer ca pacea să triumfe în lume, ca zilele petrecute de reprezentanții celor peste 80 de țări mari și mici în Adunarea Generală a O.N.U. să fie zile de rodnică activitate pe drumul înțelegerii și destinderii internaționale.

Acestui scop îi închină activitatea lor la O.N.U. multe delegații, printre care și delegația Republicii Populare Romîne. (**O parte a delegației noastre o puteți vedea în fotografia 7. În prim plan, tovarășii Eduard Mezincescu — în stînga — și Silviu Brucan**). Luînd cuvîntul în Adunarea Generală, conducătorul delegației romîne, tovarășul Ion Gh. Maurer (**în medalionul din coperta noastră**) a spus: **„Am venit aici însuflețiți de speranța că este posibilă reluarea și dezvoltarea procesului de destindere și de consolidare a păcii în timpul actualei sesiuni. Să facem totul pentru aceasta!"**

Politica de pace a R.P.R. și-a găsit de altfel o nouă confirmare în ultimele inițiative ale guvernului nostru menite să promoveze o colaborare multilaterală între țările balcanice. Interesul pe care presa și cercurile politice internaționale l-au manifestat față de acea parte din discursul ministrului de Externe al R.P. Romîne care se referă la propunerile guvernului nostru pentru consolidarea păcii în Balcani subliniază valoarea importantei contribuții aduse de R.P.R. la soluționarea pașnică a oricăror probleme litigioase în această parte a Europei.

Delegația romînă la O.N.U., exprimînd sentimentele unanime ale poporului nostru, își reafirmă cu vigoare atașamentul la cauza nobilă pentru care luptă toate popoarele iubitoare de pace. Unite, forțele păcii pot mări, în cadrul celei de-a 12-a sesiuni a Adunări Generale O.N.U., șansele victoriei cauzei păcii.

R. TIULESCU

PETROLUL ŞI STĂ

Instalaţii moderne pentru mărirea randamentului şi calităţii la rafinăria Brazi.

Scurtă introducere..

„La început au fost dinozaurii, brontozaurii şi mamuţii. Apoi — mai târziu — au apărut trusturile, monopolurile, concernele..."

(Din istoria orală a omenirii)

...ştiinţifică

O teorie ştiinţifică — cum sînt toate teoriile care încep cu „se presupune... se bănuieşte... probabil" — afirmă, fără să confirme, că la originea zăcămintelor de ţiţei ar sta uriaşele cimitire de animale preistorice, a căror grăsime... etc., etc. Altă teorie încearcă să demonstreze strînsa legătură între depozitele subterane de sare şi prezenţa petrolului, printr-un uriaş cataclism în preistoric: revărsarea oceanelor, înecînd păduri şi animale; după care apele, astîmpărîndu-se şi retrăgîndu-se, au lăsat două bogăţii: minele de sare — pentru uzul ocnaşilor — şi sondele — ciubucul naturii dăruit magnaţilor petrolişti.

istorică...

La noi în ţară prima „sondă" a fost probabil de piatră. Un cilindru găurit prin care o pară a „focurilor nestinse" (din regiunea Lopătari, Buzău), alimentată din adîncuri, chema pe robii daci şi pe stăpînitorii romani să se-nchine zeilor atotputernici şi guvernamentali, care au zămislit minunea.

Armand Rabischon menţionează în *„Histoire de la conquete du petrole depuis 1550, jusqu'à nos jours"*, un vechi zapis rominesc din 15 august 1676, din care s-ar putea trage concluzia existenţei unor exploatări de ţiţei în Prahova, încă în 1550. Călugărul Bardinius, în 1646, notează în memoriile sale despre un medicament negru şi viscos, extras şi folosit de ţăranii de pe dealurile Mosoarele, Doftana, Poieni şi Păcureţii din Bacău. Domnitorul Dimitrie Cantemir în lucrarea sa „Descriptio Moldaviae" (1716) semnalează că „pe Tăslăul Sărat", nu departe de satul Moineşti, în ţinutul Bacăului, „curge dintr-un izvor păcură".

şi economică...

La început ţiţeiul sau păcura, cum i se spunea, folosea drept leac de oblojeală trecînd curînd la şomoioagele din vîrful parilor pentru luminat, apoi la unsul osiilor de care şi mai tîrziu la fanare şi

Racorduri şi conducte prin care circulă aurul negru.

PÎNII SĂI

lămpi. Şi iată că, după ani şi veacuri, zeama de leac începe să devină o marfă foarte — şi de îndată chiar foarte, foarte căutată... Ca să mărească producţia, ţăranii au făcut băi. Adică gropi de cîţiva metri lărgime şi pînă la 20 metri adîncime. Însă ţiţeiul astfel scos tot nu ajungea să satisfacă cerinţele. Atunci, s-a trecut la puţurile cu un diametru în gură de 1,20 m-1,50 m şi sfîrşind la 0,80 m. Atît cît să între larg un trup de om. Unele din aceste puţuri, cum a fost „Anieloaia" de la Lucăceşti, au ajuns pînă la 250 metri adîncime.

Vă puteţi imagina condiţiile cumplite în care s-au săpat, cu braţul şi hîrleţul, astfel de puţuri căptuşite cu ţambre de lemn. Lichidul se scotea cu ajutorul unor hîrdaie de 50 litri, puse pe crînacuri cu lanţ de mînă, sau hecnă (mosor) trasă la ham de cal. Aerisirea nenorociţilor de sondori se făcea prin introducerea de zăpadă în puţ, agitarea unui mănunchi de crengi legate de o frînghie de cînepă şi, mai tîrziu, cu foale de potcovar.

Revendicăm primul iluminat public

De fapt, istoria petrolului nostru e mai veche de un veac. Încă din 1840-1844 la Lucăceşti (Bacău) fiinţau două instalaţii de distilare a petrolului. Proprietarii lor erau B. Schäffer şi M. Heimsohn. Nu era însă vorba de rafinării în accepţiunea de azi a cuvîntului, ci doar de nişte cazane aidoma celor pe care ţăranii le folosesc la prepararea ţuicii. Prelucrarea modernă începe însă în 1856, cînd Teodor Mehedinţeanu, ajutat de profesorul Mihail Alexe şi farmacistul curţii domneşti Hega, reuşeşte să obţină din ţiţei — într-un alambic pentru distilat flori — petrol lampant.

Mehedinţeanu, stăpîn pe secretul rafinării, concurează la licitaţia pentru iluminatul uliţelor şi străzilor Bucureştiului, ofertînd cu 335 lei pe an de fiecare felinar. Concurenţa cerea 600 lei de felinar, propunînd folosirea uleiului de rapiţă sau de nucă. La 8 octombrie, oferta lui Mehedinţeanu s-a acceptat.

El comandă la Hamburg instalaţiile de rafinărie, care au fost montate şi puse în funcţiune la Rîfov, lîngă Ploeşti, în 1857. Şi tot în acelaşi an bucureştenii au avut plăcuta surpriză de a descoperi noaptea gropile şi coamele de noroi prin care, cu sau fără ajutorul felinarelor lui Mehedinţeanu, tot trebuiau să treacă...

Au urmat un val de vînzări de terenuri către cei mai „întreprinzători". S-au ridicat peste noapte mari petrolişti... Grigore Monteoru în 1865 la Sărata-Buzău; Dumitru Hernea din Cîmpina; Birtaşul Steflea, tot din Cîmpina. Se proiectează prima „Companie pentru exploatarea şi comerciul de păcură". Se înscriu conservatori şi liberali ca Ion Brătianu, S. Rosetti, Ion Ghica, C. Suţu, G. Cantacuzino şi alţii. Capitalul: 100.000 ducaţi împărţiţi în 6400 acţiuni. Lipseşte însă capitalul străin. El avea să sosească puţin mai tîrziu, prin trădarea intereselor naţionale de către clasele stăpînitoare din Romînia, care au vîndut capitaliştilor străini bogăţiile ţării, transformînd-o într-o semicolonie.

1855: „Valachian Petroleum Company Ltd" — grup de bancheri anglo-francezi; 1868: „Jackson Braun et Co." — capital englez; 1883: „Thioz et Co." — capital englez; 1888: „Cernavodă Petro-

Sonda 8 Urziceni. Două generaţii, într-un singur efort. Maistrul sondor Ilie Constantin (de 20 de ani în petrol) şi tînărul sondor Radu Ion.

În fotografiile de jos: o sondă cu un profil neobişnuit. Constructorii de utilaj petrolifer de la uzinele „1 Mai" din Ploeşti au terminat prototipul noii instalaţii romîneşti de foraj pînă la 3500 m. Ea poate fi pusă în exploatare într-un timp de cinci ori mai scurt decît instalaţiile obişnuite de foraj (stînga). În schelă la Boldeşti... (dreapta).

Emilia CĂLDĂRARU

O FATĂ DIN VALEA ŢIŢEIULUI

Poate glasul ei mic
Era făcut doar să-ngîne izvoare,
Doar să cheme iezii din lunci,
Doar să-alinte un prunc sau o floare.

Poate ochii ei bîtnzi
Erau făcuţi doar să vadă icoane,
Sau zîne albastre, sau hulubi de argint,
Sau apusuri tăcute şi dimineţi diafane.

Poate mîinile-i mici,
Cu degete lungi, subţirele,
Erau făcute doar pentru joacă,
Pentru mătăsuri şi pentru inele.

.., Dar, tat-o aici,
Poruncind cu glasu-i de clopoţel
Tuturor vîrstelor ce se-ascund în răsunchii pămîntului:
„Supune-ţi-oă! Daţi-mi ţiţeiul"

Şi... minune! Adîncile tainiţi în care
Doarme din veac şarpele negru, temut,
Ascultă poruncile fetei plăpînde
Şi i-l aruncă, smulgîndu-l din piatră şi lut.

Ea-şi toarnă în palmă lichidul vîscos,
mohorît,
Preţuindu-l, aşa cum pesemne că ştie
Să preţuiască-o brăţară de aur,
Sau borangicul suav dintr-o ie.

...Glasul mic... ochii bîtnzi... mîna mică...
O statuetă de fildeş, o floare de crin.
Cine oare-a crescut în făptura-i
Omul paternic, omul cel mai deplin?

leum Company“ — englez; 1893: „Pielsticher et Co.“; „Pecici Blakoski“; „I. Zalpachta et Braun“ — toate cu capitaliști polonezi și englezi. „Compagnie internationale de sondages et recherches des mines“, „Sospiro“, „Suchard et Co.“, „Internationale Bohrgesellschaft“... etc.

Încă din 1900 „Standard Oil Company“ a lui Rockefeller, susținută de avocatul său în Romînia, politicianul Take Ionescu, începu lupta cu consorțiul bancar german „Diskonto Gesellschaft“ și „S. Bleichröder — susținut de Hohenzollerni și liberali.

Lupta dintre magnații petrolului — americani, englezi și germani — a continuat fără întrerupere, vreme îndelungată.

★

Un an după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, lupta între trusturile petrolifere anglo-americane și consorțiile germane, care puseseră politicește mîna pe regiunile petrolifere din Romînia, ajunsese la culme.

Pe Dunăre în sus, șlepuri-tanc încărcate cu benzină luau, trase de repezi remorchere, drumul Vienei și Regensburgului. Vasele fostelor (societăți de navigație D. D. S. G. austriacă), S. H. S. (iugoslavă), C.S.D. (cehoslovacă) ale M.F.T.R. (ungară), pluteau sub pavilionul cu zvastică al lui Bayerrischer Lloyd.

Avioanele generalului hitlerist Miller, acționate de benzina vîndută de societatea anglo-olandeză „Astra-Romînă“, bombardau Londra și principalele orașe din Anglia.

Hitler era sigur de forțele lui. Romînia de două ori ocupată: de trupele germane și de bandele verzi ale lui Antonescu și Horia Sima, care terorizau țara.

La fel de bune ca cele din import, dacă nu și mai și! Se fabrică burlane de foraj la întreprinderea de utilaj petrolifer „1 Mai“ din Ploești.

Și tocmai cînd hitleriștii se credeau mai puternici și erau mai neînduplecați în „tratative“, englezii încearcă o lovitură forte (gen Suez 1956). Ei angajează și plătesc salariul dublu și pe doi ani înainte piloților de la Porțile de Fier, cu singura obligație: să nu lucreze! Timorat, Carol al II-lea ordonă mobilizarea pentru lucru a piloților. Ambasadele interesate protestează cu vehemență. Miniștrii acreditați cer audiențe la palat. Este arestat administratorul delegat al „Astrei-Romîne“ care conducea nu numai tîrguielile pentru a ceda ocupanților germani, acțiunile, dar și sabotajele.

Englezii ripostează prompt: cinci șlepuri grecești încărcate de agentura engleză de vapoare „Wattson et Youell“ din Galați sînt umplute cu ciment și fier beton. Ele urmează a fi sabordate la Porțile de Fier pentru a împiedica transportul în amonte al tancurilor petrolifere destinate Wehrmacht-ului și mai cu seamă Lufftwaffei. Și, pînă atunci, continuă prin agenții lor sabotajele, care merg de la tăierea conductei de petrol Moreni-Giurgiu, pînă la incendierea cisternelor și blocarea bunurilor lui I.G. Farbenindustrie din străinătate, cu care de altminteri trusturile americane manevrau în Europa ocupată de naziști.

Intimidați, sicliți, hitleriștii cedează. Mai reduc din pretenții. Un inspector al lui Goering Oel Werke, acreditat de Gestapo pe lîngă legația hitleristă din București, ia contact în bodega „La Willy“ din Giurgiu cu viceconsulul englez, omul lui Intelligence Service. Se propune un tîrg. Se acceptă. Hitleriștii Klassen, Breme, Geyer și alții primesc drept arvună o parte din acțiunile Soc. Romîno-Americane. O telegramă avînd ca adresă un nume necunoscut, ca destinație Cospoli (Istambul), iar drept conținut două litere: — „O. K.“ — este predată la oficiul din portul Ramadan (Giurgiu). Semnează viceconsulul.

Pactul între trusturile americano-engleze și cele hitleriste era încheiat. Cu parafă, cu ștampilă și pe cuvînt negustoresc de onoare. Cîștigul sondelor din Valea Prahovei și sudul Moldovei se va împărți cinstit, lăutărește: „fifty-fifty“...

În aceeași noapte, aviația lui Goering rade de pe suprafața pămîntului un întreg cartier industrial din Londra.

★

În 1948 poporul nostru muncitor a spus cel mai categoric *nu!* — exploatării. Fabrici, uzine, bănci, spitale, sonde și rafinării sînt naționalizate.

La început reacția trusturilor a fost clasică, șablonardă: proteste, amenințări, șantaje, represiuni economice, sabotaje. Metoda n-a prins, fiind cunoscută, iar noii proprietari ai sondelor și rafinăriilor numeroși — peste 17 milioane cetățeni ai R.P.R. au rămas neîntimidați.

Într-un tîrziu, statul major al lui Standard Oil și Royal Dutch și-a dat seama de învechirea și ineficacitatea tacticii. Astfel se explică trecerea la folosirea artileriei grele propagandistice: „Vrem să vă eliberăm“, „să vă dezrobim“, „să vă aducem pe lîngă națiunile libere“ etc., etc. Fără efect, însă: poporul muncitor nu-i ascultă. Dolari, lire și vorbe fiind irosite în vînt...

. . . . . .

Sînt nouă ani de cînd am devenit cu toții acționari neînregistrați în registre contabile ai industriei petrolifere romîne. V-aș invita la o ședință a consiliului general de administrație.

Raport:

1948: zero proprietate, zero venituri pentru popor.

1957: blocuri muncitorești, condiții noi de salarizare, de protecție a muncii, de răsplată a zelului... Noi sonde și rafinării... Entuziasm, inovații, stimulente... Ajutorul sovietic în materiale, planuri, metode și tehnicieni a îmbunătățit

VĂ AMINTIȚI?

Exploatarea prădalnică a avuțiilor solului și subsolului de către trusturile străine a adus în trecut mari pagube țării noastre. Astfel, industria petroliferă rămăsese cu mult în urmă din punct de vedere tehnic, din pricina intereselor mercantile ale concernelor, care căutau să obțină prin investiții minime, profituri maxime.

Fotografia de mai jos, făcută în anul 1933 în Valea Prahovei, arată cum nu se poate mai bine felul în care era tinută în loc dezvoltarea industriei petrolifere. Dacă în unele locuri exploatarea petrolului se făcea cu mijloace tehnice dezvoltate (acolo unde acest lucru nu reclama investiții prea mari, fată de beneficii) în alte locuri — unde ar fi fost necesare investiții ceva mai costisitoare — extracția se făcea cu mijloacele cele mai primitive care aminteau de plugul de lemn în agricultură.

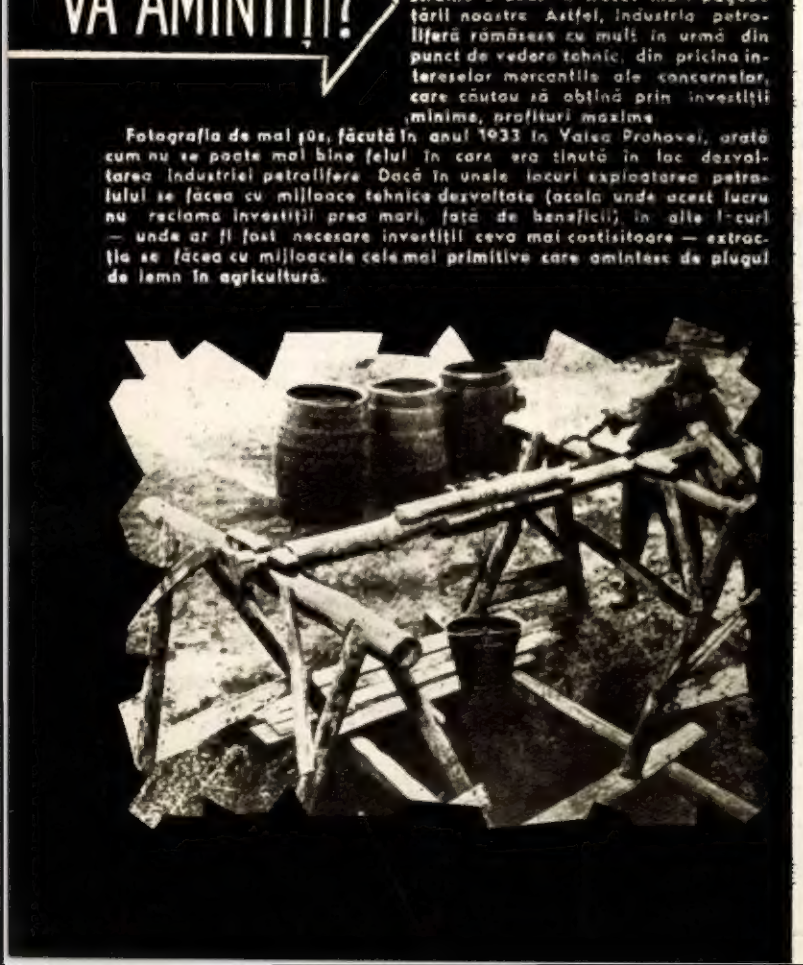

Sanatoriul de noapte din Boldești. Ce-ar face azi marii acționari, cînd ar vedea ce au obținut în mîinile noastre muncitorii, în locul prăjinilor de salcîm, cu ochelari din rogojini?

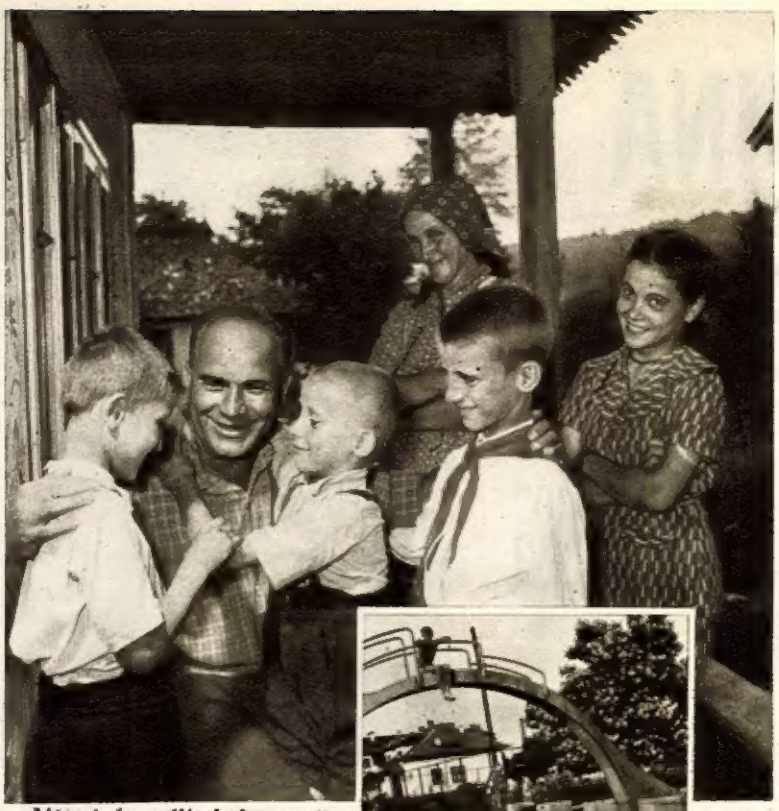

Alături de scriitori și savanți, muncitorul petrolist Ion Istrate a primit Premiul de Stat. Bucuria familiei este epidemică.

Floria MUGUR

LAUDĂ

Meșterului olar M. P.

Omul pe care l-am cunoscut în munți
avea mîini bărbătești, mîini aurii —
și fiecare stea, înainte de a răsări,
cobora să le sărute, pe o săgeată subțire,
și-apoi urca din nou, iluminînd
de-atîta liniște și fericire.

Omul pe care l-am cunoscut în munți
făcea oale de lut,
și flori de lut, de piatră și lut.
Și toate florile lui de la-nceput,
'nălțîndu-și liniștit făptura nouă,
aveau pe fiece petală rouă...

Și florile lui erau duse de oameni departe,
peste fruntarii, departe,
ca niște vești înstelate de rouă,
ale acestui pămînt fără moarte.

Omul pe care l-am cunoscut în munți
avea ochi albaștri și chip senin avea,
iar cînd rîdea, rîdea în hohote, ca-n copilărie,
și-oricine-l privea
se umplea de-o liniște mare și azurie.
Și-i tremurau mîinile de bucurie.

Da, da, domnule ex-director al „Astrei", al „Stelei" sau al „Romîno-Americanei"! Pentru muncitorii, pentru copiii și soțiile lor, la una din întreprinderile petrolifere din regiunea Ploești s-a construit chiar și un ștrand.

și modernizat extracția, a ușurat enorm munca grea a petroliștilor. Tehnicienii Gaciu și Buioc inventează un dispozitiv de acționare a masei rotative de la distanță. Tînărul inginer Floricel, directorul întreprinderii petrolifere de carotaje și perforări din Ploești, împreună cu un colectiv de ingineri și tehnicieni prezintă o serie de inovații și aparate la fel de bune ca cele aduse din import. Inginerii Horațiu Ariton, Iosif Avram și tehnicianul Ion Avrănescu au propus și realizat înlocuirea motoarelor termice din import cu motoare electrice fabricate în țară.

Brigăzile conduse de Herțan Toader de la Moinești, Marin Gh.-Pitești, Vlad Marin-Izvorani, Tănase Mihai-Urlați, Arjan Dumitru - Tîrgoviște, folosind cele mai noi metode sovietice în muncă, au reușit să cîștige întrecerea socialistă pe trimestrul doi al acestui an.

Continuăm raportul:

Instalația de rafinărie din Teleajen, noile rafinării de la Borzești și Onești-Moldova, cu complexul de fabricare a uleiurilor superioare. La Teleajen, una din cele mai moderne construcții din Europa. O nouă localitate petroliferă din țară: Ticleni. Brigada lui Constantin Păun de la sonda de explorare 457 a ajuns la 2700 metri și a lui Marin Pițigoi, la 2800 metri, în timpuri record.

★

În țară se fabrică de cîțiva ani complexul utilaj petrolifer care înainte se importa. În 1931-1932 sonda nr. 1 Chițarani era socotită a doua din lume prin cei 3420 metri adîncime. Azi, cu material de forare fabricat în țară, sînt programate, în mod obișnuit, sonde cu 4000 metri și mai mult. Se folosește carotajul radioactiv. Pe locurile unde acum un veac se aflau cazanele de țuică în care se distila în mod primitiv păcura scoasă din puțuri — la Lucăcești — se înalță azi un oraș modern. Păduri de sonde au apărut la Zemeș (Bacău) — regiune pe care capitaliștii o decretaseră de mult „secătuită". Rafinării uriașe, ultramoderne — în alte localități ale aceleiași regiuni. Alte sonde în regiunea Pitești, ca și în alte regiuni ale țării despre care înainte nici măcar nu se bănuia că ar poseda în subsolul lor prețiosul sînge al civilizației. Se forează cu turbobur, se mută din loc sondele nedemontate, se recuperează straturi socotite secătuite.

În 1938 extracția de țiței în țară se cifra la 6.594.252 tone. În 1944 ea scăzuse la 3.520.000 tone. Anul 1956 indică cifra de 10.902.467 tone. În anul acesta numai prin cele 500 fisurări hidraulice s-a obținut un plus de 400.000 tone țiței, alte 25.000 tone în plus prin injectări de gaze, iar colectivul schelei Cobia-Extracție, cîștigătoarea steagului roșu, raportează că la 31 august curent a împlinit planul și chiar l-a depășit cu 9.485 tone țiței.

★

Dintre investițiile și realizările din acest an socotim printre cele mai importante: 12.477 metri pătrați barăci-dormitoare cu 3599 locuri. Cămine de zid cu 8938 locuri. 1494 apartamente. Dispensare cu 325 paturi.

Pentru băi și spălătorii s-au cheltuit 3.662.000 lei; pentru cantine și magazii 1.098.200 lei. Pentru terenuri de sport 5.186.000 lei, iar pentru învățămînt s-au alocat 177.000 lei.

Într-un singur an — 1957 — și numai pentru muncitorii din petrol.

★

— Bine bine — mă veți întreba — dar oamenii?.

Oamenii? Aveți dreptate. I-am înfășurat în date, în cifre și rezultate contabile. Era nevoie. N-aveam altcum să vă arăt rezultatele muncii lor.

Dar oamenii sînt vii și înapoia raportului contabil este însăși viața. Așa cum au trăit-o înainte vreme petroliștii, în trecut a scris vajnicul luptător al clasei muncitoare, Ștefan Gheorghiu în reportajele din „Romînia Muncitoare", astfel cum o duc ei astăzi o vedem cu ochii noștri.

Ar trebui să-i vedeți și să stați și dv. de vorbă cu Apostolescu Pavel din Moinești, care e în producție din 1914; cu Diaconu Constantin din Lucăcești, care a intrat în petrol în 1918; cu Constantinescu Gh.—Trustul Extr. Tîrgoviște—care încă lucrează la schelă. Sau, mai curînd, cu moș Stuparu Ion, de fel din Ocnița-Tîrgoviște, care lucrează la Trustul foraj din Tg. Jiu și are nici mai mult, nici mai puțin, decît 50 de ani de forărit. Cincizeci de ani! O jumătate de veac!

— Parc-a fost ieri — îmi spune dînsul. Nici să crezi c-au trecut puzderie de ierni și veri peste capul meu... Cînd muncești, n-ai timp să te gîndești la anii care ți se scurg ca țițeiul printre degete.

Fișa lui moș Stuparu arată în rînduri puține, dar cu atît mai impresionante, truda unui om care a prins în mîini, la începutul acestui secol, cîrligul cablului de forat și nu i-a dat drumul nici în zilele noastre. 1907-1913 — „Internaționala Romînă", Gura Ocniței. 1913-1915 — „Astra Romînă", Moreni. 1915-1916 — „Steaua Romînă", Moreni. 1916-1918: s-a bătut cu armatele Kaizerului pe front. 1918-1948 — „Astra Romînă". Din 1948 este și el unul dintre cei 17 milioane de acționari ai industriei noastre petrolifere. E voinic, cu poftă de muncă și nici nu vrea să audă de pensie.

De unde atîta entuziasm?

Nu vreau să dau formule hiperbolice. Dar un fapt e evident: fiecare muncitor petrolist este stăpîn pe sondele și rafinăriile în care lucrează. Depinde de dîrzenia și capacitatea lui, cît scoate din aceste sonde și rafinării. Limită nu există. Dreptul acesta l-a cîștigat. E liber!

Anton ALEXE

Fotografii de: A. MIHAILOPOL, S. STEINER și Liță IOSIF

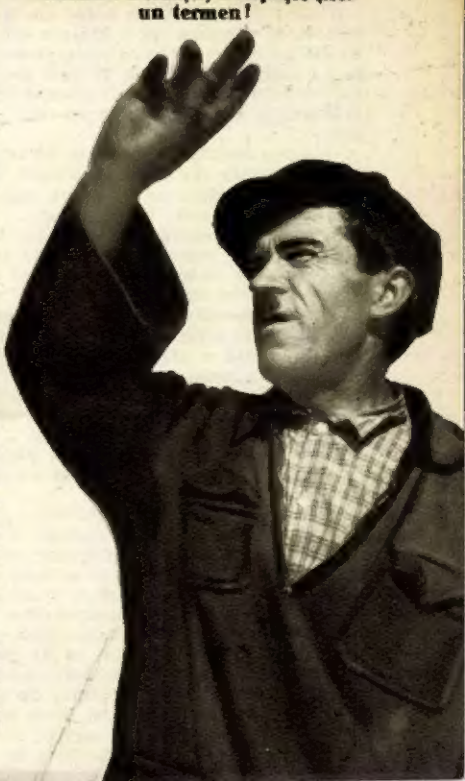

Dobre Gheorghe, mecanic-șef la aparatele de desbenzinare de la rafinăria Boldești, a depășit încă un termen!

MARE-I GRĂDINA LUI DUMNEZEU...

– FOTOREPORTAJ EXCLUSIV DIN ACEFALIDA –

Acefalida, ţara în care-şi fac de cap oamenii fără cap, este situată în apropierea...

Dar n-are rost, credem, să încărcăm memoria cititorului cu o droaie de date geografice, mai ales că identificarea acestui ţinut poate fi lesne făcută printr-un calcul simplu: dacă funcţia creează organul, capul nu poate fi de prisos decît acolo unde opulenţa, lenevia şi plictisul îi reduc la zero funcţiile principale.

Din datele şi notele care ne-au parvenit pînă acum, transcriem:

Ca şi romanii, care socoteau barbar tot ceea ce nu era roman, acefalii consideră stupid, absurd sau de prisos tot ceea ce nu este acefalic. Bunăoară, în Acefalida oamenii cu cap sînt socotiţi „monştri periculoşi". Într-un ziar de mare tiraj din Kukapunjos — capitala Acefalidei — era inserată această filipică:

„Printr-un monstruos capriciu al naturii, în numeroase localităţi ale divinului nostru ţinut trăiesc din ce în ce mai mulţi oameni cu cap. Ei pun întrebări dubioase şi judecă stările noastre de lucruri într-un mod evident *subversiv*. Cerem să se ia de îndată măsuri adecvate".

Ceea ce s-a şi făcut!

Fiind lipsiţi de cap, funcţiile cerebrale ale acefalilor sînt repartizate — anapoda — restului corpului. Picioarelor — de pildă. Acefalii chiar spun: *vai de cap, unde nu-s picioare* (sensul este figurat, bineînţeles). Fapt este că-n Acefalida există un adevărat cult al picioarelor. Pictorii acefali nu folosesc penelul şi şevaletul, ci talpa şi zidul. Acefalii ghicesc viitorul omului în talpă. Istoricii lor consemnează, ca două evenimente deosebite, următoarele fapte:

Mai demult, cînd Acefalida era în pragul unui război, guvernul a organizat un plebiscit. Acefalii s-au scărpinat la tălpi 24 de ore, după care au început să tropăie violent din picioare: semn că războiul putea începe!

Altă dată, într-un oraş mare din Acefalida, cîţiva locuitori se plîngeau de o stranie mîncărime la glezne. Vracii lor au văzut în asta simptomele unei mari nenorociri obşteşti. Panica ar fi luat proporţii catastrofale, dacă senatul nu ar fi fost convocat într-o şedinţă extraordinară şi n-ar fi elaborat un doct comunicat în acest sens.

Originea acefalilor? Originea lor este aprig controversată... Legenda spune că, nu demult, în atmosfera actualului ţinut acefalic ar fi apărut nişte substanţe otrăvitoare, pe care zeii, în furia lor...

... Nu mai continuăm legenda, fiindcă acefalii, ei înşişi, nu pun mare preţ pe ea, de vreme ce manualele lor de istorie încep cu această frază sentenţioasă: „Originea acefalilor se pierde în negura veacurilor." Totuşi, o idee aproximativ exactă asupra originii acefalilor ne-ar putea-o oferi nişte maxime şi cugetări care se află în arhiva secretă a parlamentului Acefalidei (autorul lor, considerat „monstru cu cap" a fost executat). Spicuim la întîmplare:

„Proştii se lasă lesne înjugaţi; omul înţelept nu se lasă înhămat nici cu bici de foc".

„Mai bine un cap, decît două picioare."

„Cu un acefal faci ce vrei, un om cu cap se comportă potrivit voinţei sale".

Am mai adăuga că în Acefalida — ţară care se întinde peste tot unde stăpînesc acefalii — se aplică pe scară largă o pedeapsă a cărei denumire n-o putem transcrie, dar care în traducere exactă ar suna cam aşa: *decapitare ideologică*. Aşa se şi explică de ce acefalii nu au cuvîntul „concepţie", termenul corespunzător traducîndu-se perifrastic astfel: *orice-ţi trăsneşte prin cap*.

Şi, pentru ca cititorul să fie pe deplin edificat, ţinem să-l lămurim că acefalii care şi-au făcut apariţia într-o serie de ţări capitaliste de pe planeta noastră, sînt, chiar şi în aceste ţări, doar nişte indivizi excentrici, în număr restrîns, care-şi fac un titlu de glorie din a-şi... face de cap. Iată cîţiva dintre ei, în imagini.

Acefalii acordă totuşi o atenţie deosebită... coafurii. Dovadă, acest proaspăt prototip de coafură-perie în dungă, după care se dau în vînt cavalerii acefali din S.U.A.

Brodeza italiană Rosina Sancioni (de 55 de ani, deci departe de vîrsta copilăriei) pretinde c-a avut o serie de „întrevederi" cu sfînta fecioară, care i-a transmis un mesaj pe care nu-l poate divulga pînă la o anumită dată... În fotografie: aspect din timpul unei „convorbiri" dintre Rosina şi sf. fecioară. „Credincioşii" aşteaptă să audă vocea divină. Aşteaptă şi azi!

„Picioromanda", „o nouă metodă ştiinţifică descoperită de „profesorul" Jazzie – pe numele său adevărat Mahomed Ajaz Quygum, un pakistanez stabilit la Londra – care ghiceşte viitorul în tălpile picioarelor. Afabil, el îşi asigură clientela : „la picioarele dv. stă norocul dv..." (...şi mintea dv. – am adăuga noi)

O dovadă elocventă că la Paris o singură corabie poate înlocui cu succes cîteva zeci de sticlețI...

Talentatul cimpanzeu englez „Congo" dă ultimele trăsături unuia din capodoperele sale ce vor fi expuse la „Institutul de Artă Contemporană" din Londra... Timp de șase luni „artistul" a urmat un curs special de pictură, sub îndrumarea personală a lui Desmond Morris, doctor în arte.

Un model de colaborare creatoare în arta plastică: pictorul japonez Genikiro Inokuma, valorifică petele de urină lăsate pe pereți de... talentatele sale pisici persane. Criticii de artă occidentali se străduiesc să stabilească cui îi revine cel mai mare merit: pictorului sau pisicilor?

INSCRIPȚIE LA O FOTOGRAFIE

PE O PLAJĂ DIN CIPRU

de Dimos RENDIS

Moda costumelor de baie a fost foarte variată anul acesta. Pe toate plajele lumii și-au făcut apariția noi și noi modele; la expozițiile de modă din toate țările s-au remarcat linia nouă, mii de culori, de desene, de la slipul bărbătesc cel mai simplu pînă la „deux pièces"-ul de damă, din nylon.

La aceste expoziții, cum era și firesc, au participat și forțele armate engleze din Cipru, venite să facă ordine în această insulă care nu vrea în ruptul capului să înțeleagă că este mult mai bine să fii o colonie a Britaniei, decît să fii o țară liberă.

Și iată că aceste necesități — mai întîi necesitatea păstrării forțelor armate în insulă, iar apoi necesitatea luptei ciprioților pentru libertate — au prilejuit apariția unui nou costum de baie bărbătesc: costumul armat. Fotografia pe care o reproducem din „Paris-Match" îl prezintă așa cum este folosit pe o plajă din Cipru.

Costumul se compune dintr-un slip bărbătesc, un șort sau un simplu chiloț de baie tricotat, de orice culoare — asta n-are nici o importanță. Ceea ce e important și poate fi socotit ca o noutate în materie de costume de baie este arma. Arma poate fi automată (sau simplă) și se poartă pe umărul stîng (sau drept) — nici asta n-are importanță. Important este ca ea să fie purtată în așa fel, încît să poată fi folosită la iuțeală, în orice clipă.

Să nu vă faceți cumva o părere greșită despre plajele din Cipru. Nu, ele nu sînt năpădite de crocodili, rechini sau mai știu ce alte dihănii acvatice. Plajele sînt foarte pașnice și liniștite în felul lor, cu un nisip foarte bogat, subțire ca făina fină, pline de mireasme îmbătătoare. Dar se vede treaba că soldații englezi nu se simt cît de cît în siguranță pe aceste plaje. Totul pare pașnic, dar mai știi? Poate aceste femei, care par a se plimba pe plajă, au înveliți cu prosopul vreo grenadă de mînă; sau bărbatul care privește nisipul a ascuns acolo o bombă cu mecanism automat... Mai știi?... Poți să te aștepți la orice! Patrioții ciprioți au reușit să pună o bombă cu ceasornic chiar sub patul guvernatorului englez Harding. Faptul că dînsul mai trăiește se datorește doar unei greșeli de calcul: bomba n-a explodat seara, astfel că a fost descoperită în dimineața următoare. De atunci mister Harding folosește helicopterul în deplasările sale de la vilă la birou. În asemenea condiții e firesc ca și soldații de sub ordinele lui să-și permită introducerea noii mode: costumul de baie cu pușcă.

Este mai mult ca sigur că această inovație vestimentară introdusă de către forțele armate engleze va fi în curînd răspîndită și în Algeria, și oriunde pămîntul geme sub cizmele colonialiștilor.

— Pînă cînd? Se știe doar: o modă nu ține decît un singur sezon...

POPAS LA „SCHWARZE PUMPE"

Una din viitoarele secții ale combinatului.

Note dintr-o călătorie în R. D. GERMANĂ

Plouă. O ploaie mărunță și deasă. Deși mai sînt cîteva ore bune pînă la înserare, pînza de apă mă împiedică să văd limpede la o depărtare mai mare de trei-patru sute de pași. Pe șosea trec în goană mașini. Puține turisme și mai mult camioane. Camioane grele, încărcate pînă la refuz; se simte după „glasul" motoarelor...

Și iată, deodată, în față apare o circiumă. Oare a visat cel care a avut fantezia să-și ridice un „local" la marginea unui drum bolovănos de țară, că hanul său va deveni vreodată celebru în întreaga Germanie? Că numele acestei circiumi, zugrăvit grosolan pe o firmă de tablă — „Schwarze Pumpe"[1] — va fi cunoscut în multe țări din lumea largă?...

Plouă subțire, stăruitor. Și parcă s-a întunecat, s-a-ntunecat de-a binelea... Nu se mai văd cele două coșuri, înalte de 120 de metri, pe care se sprijină, obosiți, norii grei, plumburii... nici turnurile de răcire... Se destramă imaginea pe care mi-am făurit-o despre șantierul acesta mare, ce va deveni un uriaș combinat de lignit... Escavatoare, betoniere, clădiri, poduri, magazine, cluburi, toate se pierd în întunericul nopții. Nu se mai văd camioanele ce gonesc pe șosea, nici măcar nu se mai aud...

★

De ce nu s-a făcut Herbet marinar? Asta n-o prea știe nici el! „Familia noastră, familia Engelbert — rostește el cu emfază — este binecunoscută la Hamburg: familie de marinari vechi!"

Simpatic acest tovarăș Herbet, corespondentul de pe șantier al ziarului „Neues Deutschland"... Deși pare cam prea plin de sine. Dar tot ce ne spune arată că șantierul i-a intrat în sînge, că pune la inimă tot ceea ce se întîmplă acolo.

În 1918 tatăl lui Herbet a ridicat, pe vasul aflat în larg, steagul roșu al revoluției. Împreună cu ceilalți marinari a dezarmat pe ofițeri și le-a smuls galoanele Kaizerului. Iar apoi? Au trecut anii și Hitler a venit la putere; SS-iștii s-au răfuit și cu familia Engelbert. Mereu arestat, aruncat dintr-un lagăr într-altul, bătut și schingiuit, bătrînul marinar a fost în cele din urmă lăsat în pace. „E pe moarte, să-l lăsăm să crape acasă..."

„Dar bătrînul n-a murit — continuă să ne povestească fiul marinarului. Constituția lui robustă l-a ajutat, încetul cu încetul, să-și revină"...

★

Lucrează aici, la „Schwarze Pumpe", mii de oameni. Munca a început acum doi ani. Ce s-ar putea spune despre condițiile grele de atunci? Doar atît și e de ajuns: pe o rază de mulți kilometri nu se afla nici o așezare omenească, nici o casă. Nimic, înafara circiumii despre care am pomenit la început. Și atunci cînd rudele, cunoscuții, îi întrebau pe pionierii acestei construcții unde lucrează, ei răspundeau: „Unde? Hm! Undeva, pe lîngă „Schwarze Pumpe"! Cînd ministerul a început să ceară rapoarte, inginerii — care trebuiau să dea un nume șantierului — au scris și ei: Schwarze Pumpe! Și așa i-a rămas numele...

Amabilul Herbet mi-a pus la dispoziție o sumedenie de date și cifre. Desigur, e greu să alegi dintr-un asemenea noian pe cele mai semnificative. În cele din urmă m-am oprit totuși asupra cîtorva. Mai precis, asupra a două cifre, numai două: 18.000 și 32.500.000...

Ce reprezintă ele?

Prima: 18.000. E luată de la o librărie berlineză. 18.000 de exemplare au fost vîndute — în numai cîteva zile — dintr-o broșură ai cărei autori sînt prof. dr. Bilkenroth, laureat al Premiului Național, proiectant general al combinatului de lignit, și prof. Rommler. Și mulți dintre cei ce au cumpărat această broșură locuiesc în Berlinul de Vest.

... A doua cifră: 32.500.000. Atîtea tone de lignit va prelucra anual combinatul, cînd va intra în funcțiune.

Uriașul combinat de prelucrare a lignitului va fi alimentat de patru zăcăminte bogate, care vor fi exploatate la suprafață după cele mai moderne procedee: numai unul din ele, bunăoară, la a cărui deschidere se lucrează acum, se întinde pe o suprafață de 9 kilometri pătrați.

Dar cifrele rămîn totuși cifre și ele îți servesc doar la completarea imaginii vizuale. Așa că am pornit să cutreier șantierul... De fapt,

1) „Schwarze Pumpe" = pompa neagră.

..Și construcția complexelor care vor alcătui uriașul combinat de lignit „Schwarze Pumpe" crește mereu.

doar o mică parte din el, căci mi-ar fi trebuit multe zile ca să vizitez totul. Și, din păcate, n-am avut la dispoziție atîta timp.

Trec prin cluburile frumos amenajate, apoi printr-o cantină ce pare un restaurant modern. Trec prin magazine bine aprovizionate, unde vînzătorii sînt tot atît de curtenitori și servabili ca la Berlin. Vizitez de asemeni cîteva dormitoare, unde așternutul curat de pe paturi te îmbie la odihnă. Deodată, pe un perete zăresc portretul lui Max Reiman. „L-au adus cu ei muncitorii..." — îmi „aruncă", ca un fapt divers, Herbet și dă să treacă mai departe. Cum adică, l-au adus? Ei, dar la acest lucru merită să mă opresc puțin. Și aflu că la „Schwarze Pumpe" lucrează mulți muncitori veniți din vest. În majoritatea lor tineri care n-au vrut să îmbrace din nou uniformele militare ale unei armate de tipul Wehrmacht-ului hitlerist. Cei din dormitorul în care m-am oprit au adus cu ei un tablou al lui Reiman, primul secretar al Partidului Comunist din Germania. „Nu, nu sînt comuniști!" — îmi răspunde Herbet la întrebarea care mi se citea în priviri. „Aș putea vorbi cu unul dintre ei?" „Cum să nu! Dar ei lucrează acum. Să mergem pe șantier; îi vom găsi acolo... Fie pe cei din dormitorul ăsta, fie alții..."

Așa l-am cunoscut pe Martin Eckholdt. Un om la vreo 30 de ani, cu trăsături simpatice, cu o sclipire veselă în ochi. Lucrează într-o echipă de betoniști. Îl întreb: „Unde ai locuit, pînă ai venit în R. D. G.?" „La Hamburg". „Și unde-ai lucrat?" „La Howald Werft"... Dar mai poate îndica pe puțin încă zece întreprinderi unde a muncit! „Păi, în vest nu-i ca la noi (,,la noi" înseamnă astăzi pentru el R.D.G.!), unde poți lucra ani în șir într-un singur loc... Și pe deasupra, adaugă Martin Eckholdt, în fiecare an am avut și o perioadă de șomaj"...

Martin Eckholdt (al doilea din stînga) povestește despre greve, despre mitingurile organizate de Tineretul Liber German la care intervenea cu sălbăticie poliția lui Adenauer... La dreapta, Herbet Engelbert.

Vă mărturisesc sincer, mă simțeam emoționat, poate și intimidat, în fața acestui om care-mi povestea despre greve, despre mitingurile organizate de Tineretul Liber German la care intervenea cu sălbăticie poliția, despre percheziții, despre manifeste ilegale, despre pericolele pe care le aveau de înfruntat o dată cu strîngerea de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii...

Martin Eckholdt trăiește azi o alt fel de viață. Dar el nu i-a uitat pe milioanele de muncitori care trăiesc în vest. Nu i-a uitat nici el, după cum nu i-au uitat — și nici nu-i pot uita — milioanele de muncitori din R.D.G., care luptă pentru făurirea unei Germanii democrate, unei Germanii noi, pașnice, puternice!

★

Vremea se scurge parcă mai repede, tocmai atunci cînd ai dori ca minutele să se transforme în ore... Iată că a sosit timpul să ne înapoiem la Berlin. B.M.W-ul aleargă pe șoseaua cu asfaltul umed, ștergătoarele joacă pe parbriz: stînga-dreapta, stînga-dreapta... Drumul, înaintea noastră, e pustiu. Șantierul a rămas în urmă. Cum vor arăta aceste locuri, peste cîțiva ani? Neu-Hayerswerdo se va numi orașul care a și început să se ridice... Cu case moderne, cu spații verzi, cu solare unde vor zburda copiii, cu hoteluri și restaurante strălucitoare, cu firme luminoase de neon, cu un studio de teatru și un mare parc, cu magazine de tot felul!...

...Nu cunosc în amănunt planurile arhitecților care vor ridica noul oraș. Dar tare mi-ar plăcea ca — indiferent dacă va fi acolo centrul orașului sau nu — arhitecții să nu dispună dărîmarea micuței circiumioare „Schwarze Pumpe" (poate că ei s-au și gîndit la asta!). Să rămînă acolo, ca o relicvă pentru generațiile viitoare...

Nicolae HOLBAN

VENETIA în pădure

Pe canalele cu undă lină, cu maluri adumbrite de frunzișul des al pădurii, ușoare și tăcute ca niște năluci, trec bărci ciudate, conduse de „gondolieri" iscusiți.

Calmă și maiestuoasă, pădurea pare fermecată.

Uneori bărcile duc grupuri de turiști zgomotoși; atunci împrejurimile prind să răsune de risete și cîntece. Ei vin aici să admire frumusețile străvechii păduri de pe Spree — „Spreewald". Canalele ce străbat ca o rețea întreaga regiune nu sînt altceva decît brațele rîului Spree care, după ce ajunge în provincia Niederlausitz din sud-estul Republicii Democrate Germane, face o cotitură bruscă și se ramifică, formînd nenumărate canale, despărțite între ele de ostroave împădurite.

În luminișuri se întind grădini de zarzavat. Numai cei de prin partea locului știu cît au trudit străbunii lor pentru fiecare palmă de pămînt smuls mlaștinei și desișului de nepătruns al codrilor seculari. Nisipul de care aveau nevoie pentru ogor îl scoteau cu mîna din albia canalelor.

Capricios și neastîmpărat, rîul cel cu multe brațe își făcea deseori de cap și schimba cursul unuia sau altuia din brațele sale, înundînd recolte, pricinuind pagube mari.

Nimeni în trecut nu s-a gîndit vreodată să vină în ajutorul acestor oameni harnici, dar săraci.

Abia în zilele puterii populare, în R. D. G. s-a elaborat un vast plan de dirijare a apelor rîului Spree și de irigare a terenurilor cultivate. Patru mari lacuri de acumulare vor feri ținutul Spreewald de inundații și secetă, asigurînd recolte bogate.

În această regiune de factură venețiană, oamenii folosesc barca în locul carului. De altfel, una din îndeletnicirile locuitorilor de aci este aceea a construcției de bărci, în care ei sînt meșteri iscusiți, secretul meșteșugului fiind moștenit din tată în fiu.

Centrul cel mai important al ținutului, orășelul Lübbenau, a ajuns cunoscut datorită murăturilor sale. „Castraveciori murați ca aici nu găsești în nici o parte a globului" — se laudă locaînicii. Și toți cei ce gustă din delicioasele lor murături îi aprobă... Principalele produse sînt legumele și berea.

Azi Lübbenau nu mai poate fi numit orășel. An de an se ridică sute de case noi. În curînd va începe și construcția unei mari centrale electrice, care va alimenta cu energie electrică 190 de localități.

Vestit pentru frumusețea lui de basm, Spreewald-ul rămîne locul preferat al iubitorilor naturii.

◆ Priveliști încîntătoare, liniștea pădurii, clipocitul molcom al apei freamătul ușor ca un oftat al frunzișului, totul în acest ținut fermecător te predispune la visare..

... Trec bărci ușoare și tăcute, ca niște năluci...

Cu ochii la fotograf, fetița cea mică a uitat să-și mai scoată degetul din gură; iar femeile și fetele, purtînd cu gravitate la veșmintele lor pitorești, își fac tradiționala plimbare duminicală. ◆

DESPĂRȚIRE FĂRĂ REGRETE

FOTOREPORTAJ PENTRU „FLACĂRA"
de
HANS-JURGEN JESSEL
și JO GERBETH
ziariști din R. D. Germană

Acum 12 ani, cînd pe pămîntul german încetașeră ultimele bubuituri ale tunurilor, din multe orașe nu mai rămăsese decît ruină și cenușă. Apoi a început reconstrucția, însă într-un ritm destul de moderat. Dar o dată cu întemeierea Republicii Democrate Germane s-a intensificat și ritmul construcțiilor. S-au ridicat în acești 8 ani sute de mii de case noi. Poporul construiește: se înalță mărețul edificiu al socialismului și, în același timp, nenumărate locuințe pentru oamenii muncii, fără de care nu se poate închipui marea construcție. Iată și cîteva cifre grăitoare: în perioada celui de-al doilea plan cincinal, adică pînă în 1960, se vor construi în total 360.000 de locuințe noi.

De cîțiva ani încoace însă, alături de locuințele construite de stat, cooperativele de construcții de locuințe muncitorești joacă un rol tot mai important. În 1954 au existat în R.D.G. 264 cooperative de acest fel, cu peste 15.000 de membri; în 1956 numărul lor ajunsese la 440 de cooperative cu 37.000 de membri. Anul acesta numărul membrilor cooperativelor a crescut la peste 80 000. În 1957 un număr de 7.000 locuințe noi au fost date în folosință — cifră ce reprezintă 12,7% din totalul construcțiilor de locuințe. Și trebuie notat faptul că 60% dintre membrii acestor cooperative sînt muncitori.

Unul dintre aceștia este și lăcătușul Bernhard Kinne, de la uzinele Buna—din Schkopau, lîngă Halle, proprietatea poporului. Kinne s-a mutat zilele acestea în noua sa locuință. Cînd a intrat în cooperativa de construcții de locuințe a muncitorilor din întreprinderea sa, cooperativa exista abia de trei luni. 42 membri se înscriseseră încă din prima zi a fondării ei. De atunci au trecut 3 ani. Astăzi cooperativa numără 700 de membri. 228 apartamente sînt deja locuite sau își așteaptă noii locatari. Pînă la sfîrșitul anului viitor, pe cele trei șantiere de construcție ale cooperativei de la Halle, Merseburg și Röbeland în Harz vor fi terminate 385 de locuințe.

Bernhard Kinne a depus pînă acum 90% din cota sa de cooperator — parte prin plata ratelor lunare de 20 de mărci, parte prin orele de muncă efective pe care le prestează fiecare cooperator. De asemenea întreprinderea unde lucrează a contribuit cu 2000 de mărci: 1250 în numerar și 750 în materiale de construcție. Bugetul familiei rămîne deci încărcat pe viitor doar cu... o chirie lunară de 44 mărci, din care o parte se varsă statului pentru achitarea creditului de construcție, iar restul se trece la un fond special pentru reparații.

Astfel a ajuns lăcătușul Bernhard Kinne proprietarul unei locuințe noi. Despărțindu-se de vechea mansardă în care a locuit înainte, el n-a vărsat nici măcar o singură lacrimă...

Tăblița cu numele noului locatar este fixată pe ușă...

Un scurt răgaz pentru dejunul luat de-a-picioarelea: mobila e împachetată.

Johannes BECHER

Noul cîntec al vieții

De-i soare ori de-i lună,
De-s viforе ori ploi,
De-i tunet de furtună,
Cîntăm un cîntec noi.

Furnale mari îl cîntă,
Îl simți pe unde treci,
Puterea-i neîn/rîntă
E-n inimă pe veci.

Îl duc voioși școlarii
În școală și în parc,
Îl poartă marinarii
Pe vasele din larg.

Pescarul îl îngînă
În luntrea lui, prelung,
Strungarii în uzină
Îl cîntă lîngă strung.

El umple vesel bolta,
În el e-avînt și-i spor,
Țărani slăvind recolta
Îl cîntă pe ogor.

Ce-a fost doar tinem minte!
Noi nu știam ce-i cînt!
Deci să-l cîntăm fierbinte
Cu dragoste și-avînt!

Să sune tot mai tare,
Mai cald, pe unde treci.
E-n el puterea care
Ne-a izbăvit pe veci.

Cîntați stăpîni pe soartă
La strung ori lîngă plug;
E vremea ce ne poartă
Spre pace și belșug!

În romînește de **H. DJENTEMIROV**

Bucuria copiilor: noua cameră de baie. Bineînțeles, dușul trebuie încercat imediat.

Prima cunoștință. Chiar și de la distanță se leagă firele unei noi prietenii.

În sfîrșit, Bernhard Kinne și-a instalat elegantul studio. Și acum, ce poate fi mai plăcut, decît o oră de odihnă în noua locuință?

Viitorii vecini: în timp ce încă 88 de familii ca a lăcătușului Kinne își ocupă noile locuințe, viitorii locuitori ai sectorului 15 se adună pentru prima săpătură. Pe locul acesta se va ridica un bloc nou.

MOSCOVA

o veche cunoștință

DIN CARNETUL UNUI TURIST

Moscova, orașul care, fără să-l fi vizitat vreodată, îți este pe deplin cunoscut.

Fiecare oraș își are legenda lui. Iată-l pe Iuri Dolgoruki — Iuri cel cu mîna lungă — arătînd locul unde să se înalțe cetatea.

Spun veche cunoștință, pentru că, vizitînd pentru întîia oară Moscova, nici o clipă nu ai senzația că te afli într-un oraș străin. La fiecare pas, inscripții, monumente te fac să tresari — numele și locurile fiindu-ți pe deplin cunoscute, fiind adăpostite de ani și ani în tainițele inimii tale.

Căci fără a o cunoaște, în ființa ta purtai de multă vreme imaginea Moscovei zămislită în nopți de lectură.

De cum expresul îți încetinește viteza iar stația de radio a trenului anunță solemn „Moskva, piati minut", ochii tăi scormonesc cu înfrigurare peisajele, căutînd urmele marilor epopei ale istoriei. Te întrebi, de unde va fi privit Pierre Bezuhov uriașele pălălăi ale focului care mistuia orașul, unde va fi fost somptuosul cort al lui Napoleon și unde cel umil, de rînd, al lui Kutuzov? Și, străbătînd Moscova, cercetezi cu privirea ascuțită fiecare clădire, fiecare stradă, încercînd a descifra tainele trecutului. Poate, îți zici, colina din față este chiar cea pe care Herzen și Ogarev și-au jurat prietenie veșnică, jurămînt nedezmințit de anii furtunoși. Poate, îți zici, căsuța aceasta tăcută, retrasă și visătoare, va fi găzduit pe Cehov în timpul venirii sale la Moscova și acolo Anton Pavlovici va fi ascultat, la ore tîrzii, mărturisirile triste ca niște litanii ale femeilor pierdute, cum îi spune lui Gorki într-o scrisoare...

De acea, la Moscova, surprize care în altă parte te-ar ului, ți-ar tăia respirația, le întîmpini lucid. Intrînd, bunăoară, în sediul Uniunii Scriitorilor Sovietici, afli că vila respectivă a fost a contelui Rostov. Privești poarta pe unde trebuie să fi intrat într-un galop turbat calașca tînărului conte, care, întors din atmosfera murdară și lipsită de romantism a războiului, alerga să-și îmbrățișeze părinții și sora și să-și caute copilăria-i pură. Pătrunzi în interiorul casei — care aduce puțin cu conacul boierilor moldoveni — și, urcînd scările, te întrebi cum poți rămîne calm, cînd acolo trebuie să fi călcat piciorușul Natașei, pe aceste trepte trebuie să fi fugit cu obrajii în flăcări, întorcîndu-se de la primul ei bal. Sus, respir adînc, încercînd să găsesc ceva din parfumul camerei Natașei.

Dar am spus: în Moscova te obișnuiești să întîlnești la tot pasul monumente și locuri care-ți erau de mulți ani cunoscute și apropiate.

(Continuare în planșa a IV-a)

Florile din a doua primăvară

Din Moscova, cu paşi de stele nopţile s-au dus.
E numai zi cu ceasuri albe de lumină.
Mă plimb pe străzi; prietenul hindus

Mă ia de braţ; în parc, o florentină.
Cu albe mîini de crin şi ochi ispititori,
Răsorul nou în zîmbet îl măsoară.

Privim cuvîntul PACE răsărit din flori
Şi-n curcubeul mişcător pe ele,
Simţim cum inimile noastre, în culori,

Se regăsesc şi ard ca nişte stele
Pe cerul din a doua primăvară.

Dorin NOVĂCEANU

Bătrîna Moscovă în plină tinereţe.

Din vestigiile celor opt secole ale Moscovei. O străveche sală din Kremlin, unde ţarii primeau pe trimişii ţărilor străine.

Într-una din sălile Kremlinului, alături de vestigiile pompoase ale nu știu căror țari și țarine, care umplîndu-te de respect îți rămîn de-o potrivă străine, afli un obiect care-ți pare atît de familiar, încît ai crede că este adus din țara ta: mitra pe care a purtat-o Pușkin căsătorindu-se cu o femeie din societatea înaltă. Mitra este făcută din aur, în forma unor lauri îngemănați ca o coroană și ție îți pare a avea o valoare simbolică — prin lauri de aur voind aristocrația să înlănțuie geniul sălbatic al lui Aleksandr Sergheevici, cel poreclit „africanul".

Treci de mai multe ori prin fața vitrinei strălucitoare în care vizitatori din toată lumea descoperă cu emoție, între relicve împărătești, un obiect purtat de Pușkin și-ți amintești ce spunea acest țar al poeziei, că el și-a construit un monument, dar nu cu dalta, ci cîntînd în veacul cincen libertatea și cerînd milă pentru cei învinși, atunci.

Cercetînd cu ochi lacomi multiplele aspecte ale Moscovei, trebuie să mărturisesc că imaginea livrească pe care mi-o făurisem despre oraș mi-a jucat o mare festă. Hoinărind pe străzi, căutam zadarnic să găsesc Moscova lui Esenin. Căci unde sînt crîșmele Moscovei, în care Serioja bea de gît cu prostituatele și bețivii și, scuturîndu-și părul năclăit de votcă, zbiera: „Zii, măi, zii, fi-ți-ar chitara a dracului"? Unde sînt acele circiumi înfundate în pămînt și înecate cu fum de mahorcă și miros de alcool, unde glasuri răgușite înșirau cîntece triste iar acordeonistul bea samogon, ca să-și vindece sfrenția luată în stepele calmuce? Oh, s-a dus Esenin și, o dată cu el, și Moscova pe care o înjura și-o săruta plîngînd! Iar pe mormîntul său, tineri și tinere depun cu venerație coroane de flori, regretînd că poetul, așa cum mărturisea, n-a izbutit „să-și suflece pantalonii" și „s-alerge după komsomoli".

...Hoinăresc pe străzile Moscovei. Dar unde sînt rușii pravoslavnici cu bărbi lungi, roșcate, și privirea fixă a oamenilor mistici, din care s-au recrutat atîția eroi de literatură bună ori proastă? Îmi amintesc că la Kiev, la intrarea în catacombe, acolo unde cu decenii în urmă mii de oameni veneau să se închine mumiilor călugărești considerate sfinte, un grup de fete se fotografiau.

...Dar unde sînt azilurile de noapte, unde un om dat la fundul societății spunea cuvinte care aveau să devină deviza lumii: „Omul trebuie respectat"?

Moscova de acum îți apare cînd ca o „devușka" zburdalnică, vibrînd de sănătate și veselie, cînd ca o „matușka" cu părul alb, care trăiește bucuriile și necazurile lumii întregi. Și, pe rînd, simți că te cuprind sentimente cînd de admirație față de tinerețea ei, cînd de respect mut față de gravitatea ei apăsată și siguranța ei majestuoasă. Și abia acum regăsești Moscova așa cum o cunoșteai din marile opere ale literaturii sovietice și te îmbeți cu aroma ei specifică, nouă.

Colinzi prin Piața Roșie și asculți cutremurat bătăile rare, solemne ale ornicului din turnul Spasski. Simți nevoia să te descoperi, cînd pe neașteptate, pe o casă obișnuită de lîngă „gostinița" *Național*, citești că acolo a trăit Lenin în primii ani ai Puterii Sovietice. Ai senzația că la fiecare pas calci pămînt sfînt... În cimitirul Novodevicia am văzut mormîntul Zoiei Kosmodemianskaia. Un monument o arată pe Zoia, tunsă băiețește, cu bustul feciorelnic strîns într-un cojocel și cu mîna dusă sub pulpana hainei, gata parcă să tragă afară arma. Privirile ei copilărești sînt severe și mature. Iar pe movila de pămînt, numeroase buchete de flori, insigne străine și sovietice și... ilustrații. Ilustrații pe care am citit: „Scumpei noastre Zoia — tinerii din raionul Petrogradski, Leningrad" sau „Venind la Moscova, am ținut neapărat să te vedem și pe tine, iubită Zoia — pionierii de la școala nr. 83 din Harkov". Te înfioară acest ton familiar și firesc, pe care-l folosești numai atunci cînd te adresezi unei ființe vii.

Dar în Moscova ajungi să te afli într-o stare sufletească situată între vis și realitate. Ai impresia certă că, dacă ai ieși în ceasul tainic al nopții prin Moscova, la colțul unei străzi te-ai ciocni de Pavel Korceaghin. I-ai cere scuze pe rusește și, foarte calm, l-ai întreba unde se află hotelul Metropol. Iar el, privindu-te cu ochii săi albaștri, aspri, ți-ar indica cu seriozitate clădirea căutată. I-ai spune „Spasibo i prastite" și ai pleca mai departe, înăbușind în tine întrebarea dacă nu cumva Pavka se întorsese chiar atunci de la deșteleni rea pămînturilor din Siberia...

Căci trebuie să mă repet: da, Moscova este orașul străin pe care-l vizitezi pentru întîia oară fără a avea nici o clipă acest sentiment. Tot timpul ai senzația că te afli într-un oraș pe care-l cunoști foarte bine, ai cărui oameni și locuri le adăposteai de totdeauna în tainițele sufletului tău.

AL. OPREA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Un palat în care locuiesc muncitori

Imagine sculpturală din Galeriile Tretiakov.

Legendarul „Țar Clopot".

În Moscova cercetezi cu înfrigurare fiecare stradă, fiecare clădire, căutînd urmele istoriei.

L-au cunoscut pe Lenin

1917... În toiul măcelului care a frînt atîtea mii de idealuri, ecourile bubuitului năpraznic al tunurilor Aurorei — care despicau istoria în două — găseau rezonanțe adînci în inimile oamenilor. Pentru prima oară în istorie, bubuitul tunurilor a fost primit cu bucurie și recunoștință.

Pentru prima oară în istorie, proletariatul s-a ridicat la situația de clasă stăpînitoare. Uriașe lupte revoluționare încing pămîntul cu dogoarea lor. Sute de mii de oameni, refugiați sau foști prizonieri, au pus mîna pe arme și s-au ridicat în apărarea republicii muncitorilor și țăranilor. Și, în țara stepelor atît de mult cîntate de poeți, sîngele muncitorilor de diferite naționalități s-a înfrățit în lupta pentru apărarea primei lor patrii adevărate.

În mijlocul acestei furtuni, în mijlocul eroismului devenit cotidian — în fruntea maselor de asupriți, s-a ridicat, dominînd, figura uriașă a lui Lenin.

Cei care l-au văzut o singură dată măcar, cei care l-au auzit o singură dată măcar vor păstra această unică amintire pînă în ultimele clipe ale vieții lor. Iar printre aceștia se află mai mulți romîni.

A. Crețeanu

Anatol Crețeanu e un om mic de statură, slăbuț, cu o înfățișare tinerească în ciuda faptului că timpul a dat părului său culoarea sării. Este muncitor pensionar și locuiește în București. E comunist. A trecut prin multe, în lunga lui viață de luptător. Nimic însă nu i-a rămas atît de viu în memorie ca întîlnirea lui cu Lenin, mai ales că are mulțumirea de a fi primit o sarcină chiar de la el... Dar mai bine să-l lăsăm pe Anatol Crețeanu să ne povestească...

„...Fusesem chemat, împreună cu alți tovarăși, printre care Ioniță Dumitrescu, Pîncu Herșcovici și alții, la Kremlin. Aici am intrat într-o sală, unde ni s-a spus să așteptăm. Noi, bineînțeles, nu știam despre ce e vorba. După cîteva clipe a apărut Lenin, pe care noi îl cunoșteam, deoarece îl mai văzusem la mitingul de 1 Mai 1918, la Moscova.

S-a apropiat de noi, ne-a strîns mîna și ne-a spus de îndată ce aveam de făcut. Trebuia să plecăm la Feodosia.

— Vă duceți într-o misiune grea. Dar pentru că sînteți tineri, eu am încredere că o s-o duceți la îndeplinire.

Noi i-am spus că nu știm dacă vom putea ajunge pînă acolo, pentru că, după toate informațiile, drumurile sînt închise.

— Dacă plecați, trebuie să ajungeți acolo negreșit.

— Atunci, plecăm.

Ne-a strîns mîna și ne-a urat succes.

Ne-am dus la hotel, am luat cu noi ceva schimburi, am primit hîrtiile de care aveam nevoie și am plecat.

Drumul nostru a durat vreo 8-9 zile. Cu greu am ajuns în Feodosia, dar am ajuns. În oraș situația era nesigură. Bandele lui Petko și Tutuniuk terorizau și jefuiau populația.

Ne-am prezentat la Soviet, unde, după ce s-au uitat la actele noastre, ne-au predat un plic sigilat și o mare, foarte mare sumă de bani în bancnote. Ne-am pomenit cu cîteva sute de milioane de ruble la noi.

Nu știam cum vom pleca din Feodosia.

Cunoșteam un magazioner din port care avea locuința chiar acolo... L-am întrebat dacă știe vreun vas care să ne transporte spre Novorosiisk. Ne-a spus că există un petrolier, „Sf. Lazăr".

...Ne-am înapoiat la Soviet, am luat plicul și l-am pus bine. Cu banii a fost mai greu: erau în colți mari, netăiate. Ca să-i ascundem, ne-am înfășurat cu ei și ne-am îmbrăcat. Fiindcă suma era mare, hîrtie multă, deveniserăm voluminoși...

...Cînd a început să se întunece, magazionerul ne-a condus pe vas. Căpitanul nu trebuia să știe și nici nu a aflat ce aveam la noi.

Ne-a debarcat la Novorosiisk. După nouă zile de călătorie, am ajuns la Moscova. Tovarășii au făcut niște ochi mari, cînd ne-au văzut.

— Am crezut că ați murit.

Am predat banii și plicul.

Am fost duși din nou la Kremlin.

Cînd a intrat Lenin pe ușă, ne-a măsurat de sus pînă jos și ne-a întrebat cum am îndeplinit misiunea și care e situația pe acolo...

I-am povestit totul. Lenin ne-a ascultat, ne-a felicitat, ne-a bătut pe umăr, a rîs cu noi și a dat să plece. De la ușă s-a întors înapoi și ne-a întrebat dacă am făcut baie, unde dormim.... I-am spus că avem unde dormi, că avem schimburi, echipament...

— Dar unde mîncați?

— Mîncăm în oraș.

Atunci Lenin a chemat un tovarăș și l-a delegat să aibă grijă de noi.

Așa l-am cunoscut noi pe Lenin..."

★

Scund, dar bine făcut, cu înfățișarea de o rară fermitate, Francisc Neunich te face să-ți imaginezi chipurile îngrozite ale dușmanilor care au stat în fața armei acestui pasionat grădinar, azi pensionar în București. Cînd vorbește despre luptele la care a participat, privirea lui are tăișul oțelului.

...Dar cînd vorbește despre Lenin — pe care l-a văzut prima dată în 1920, la Congresul al IX-lea al P.C.U.S., unde era delegat — un nu știu ce, nedefinit, îi voalează privirea și-i dă o expresie de infinită bunătate și admirație în același timp...

„...Convorbirea noastră cu marele conducător a decurs foarte simplu. El ne-a întrebat despre situația din gubernia Tomsk. A cerut să i se expună mai amănunțit situația în domeniul transportului feroviar, atitudinea țărănimii față de revoluție, poziția intelectualilor față de puterea sovietică și multe altele...

...După ce am ieșit de la Vladimir Ilici ne-am uitat unul la celălalt și probabil ne-am gîndit la același lucru, deoarece aproape în același timp am spus:

— Vasăzică așa e Lenin! Om simplu și popular care, după o singură convorbire, îți devine și mai drag.

Am mai constatat că era îmbrăcat curat și îngrijit, dar nicidecum într-un costum elegant. Ba, din contră, destul de purtat. Și atunci ne-am hotărît să-i cumpărăm un rînd de haine elegante. Alimente aveam destule și în timpurile acelea grele puteai primi haine bune numai pe alimente.

Francisc Neunich

Ziua următoare ne-am dus la Kremlin. Ni s-a dat drumul înăuntru. Lui Lenin i s-a comunicat că-l caută delegația de partid din Siberia.

Lenin pe automobilul blindat.

Sculptură de M. MANIZER

Am intrat la Vladimir Ilici și i-am spus că noi, delegații din Siberia, îi facem cadou un costum nou, negru.

Lenin s-a uitat la costum și a remarcat: „Frumos și bun!" După aceea ne-a explicat că în Rusia Sovietică sînt foarte mulți muncitori care n-au nici măcar un costum așa cum e acela pe care-l poartă el. Pe urmă a zîmbit și a spus:

— Vasăzică este vorba de un dar ce mi-l faceți?

— Da — am răspuns noi.

— Atunci — zice Lenin — dați-mi voie ca eu să remit acest dar aceluia care într-adevăr are nevoie de el. Și, deschizînd geamul, chemă pe cineva. Peste puțin timp a intrat un tovarăș, care era îmbrăcat cu niște haine foarte uzate. Lenin i-a spus:

— Uite, tovarășii din Siberia ți-au adus hainele acestea, ca să ai și tu niște haine cumsecade.

Așa era Lenin...

...În 1921, cînd urma să mă întorc în țară, am trecut pe la Comitetul Central al Partidului Bolșevic. Acolo am avut din nou bucuria să-l întîlnesc pe Vladimir Ilici. M-a recunoscut imediat. Nu-mi uitase nici numele. A dat mîna cu mine. Știa că mă întorc în țară.

Mi-a atras atenția că o să-mi fie greu, deoarece puterea e deținută de burghezie și nu există libertate pentru clasa muncitoare. Apoi a băgat mîna în buzunar și a scos un ceas:

— Ia-l, ți-l fac cadou. Cînd te uiți la el, să-ți aduci aminte de cel care ți l-a dăruit.

Îl păstrez și astăzi. Îl păstrez cît voi trăi".

Gh. RĂDULESCU

Învățătoarea

— schiță —

de Dionisie ȘINCAN

Ilustrație de N. POPESCU

Gevai Kurtukai nu mai știa pe unde calcă. De-abia se oprise trenul în gară la Medgidia și pe ea au și apucat-o emoțiile. Întotdeauna s-a spus despre Gevai că e o fată curajoasă. Nu i-a fost teamă să se ducă singură la oraș și să învețe carte. Nu i-a fost teamă să se înscrie într-o organizație de tineret fără să-și întrebe părinții. Nu i-a fost teamă să se mărite cu Ionuz Kurtukai, tot învățător, neținînd seama de sfatul bătrînilor. La fel nu se sinchisea atunci cînd vorbea la mitinguri, în piața mare a orașului, pe vremea cînd era la școală. Gevai Kurtukai e ca un bărbat și bătrînii chiar se întreabă deseori de ce nu poartă Gevai nădragi, în loc de fustă. Bineînțeles că ei se întreabă așa cu oarecare necaz, cu toate că zîmbesc, lăsînd să se înțeleagă că glumesc. Numai glumă nu e în vorba lor. Și poate că ar rosti și cuvîntul „haram", dacă n-ar fi acum alte vremuri și dacă ei nu s-ar mai îndoi dacă au sau nu dreptate. Totuși, lor le e necaz. Și mai mult decît orice, îi supără faptul că Gevai nu mai ține seama de vechile obiceiuri, aici măcar de ochii lumii.

— Lumea merge înainte — mormăia Ali Osman, unul dintre bătrîni, la sfaturile de simbătă seara. Lumea merge înainte, noi dăm înapoi. Fire albe ne-au năpădit tîmplele. Ele s-au născut din pricina necazurilor... Și peste necazuri nu-i frumos să treci rîzînd, fără să gîndești. Noi avem fire albe din pricina necazurilor și a anilor. Gevai trece peste noi rîzînd. A uitat vechiul obicei, a uitat respectul față de bătrîni.

Și clătina moșul din cap, amărît nevoie mare. Și clătinau și ceilalți din capete, tot amăriți, gîndindu-se la ce a fost odată, amintindu-și cum îi respectau ei pe bătrîni, cum nu le ieșeau din voie, chiar atunci cînd nu aveau dreptate cei cu bărbile albe.

— Acum — mormăia mai departe moș Ali Osman — tineretul trece pe lîngă tine și nici nu pleacă ochii. Rușinea s-a dus...

Nici el singur nu prea credea că are dreptate. Nu mărturisea, ca să nu se uite chiorîș la el ceilalți bătrîni, dar în adîncul lui îi plăcea semeția tinerilor. Semeția asta nu jignea pe nimeni. Ei, dar cei mai bătrîni i-ar fi vrut mai rușinoși, să nu îi se uite drept în ochi și să nu le judece faptele.

Dintre tinerii din sat, cu Gevai Kurtukai aveau ei ce aveau. Gevai mai era și femeie pe deasupra, și asta nu se poate trece ușor cu vederea. Și, înafară de aceasta, învățătoarea mai era și pildă pentru tineret. Se lua după ea și din ce în ce mai mult bătrînii rămîneau singuri, cu amintirile și sfaturile lor molcome și învechite. Mulți dintre ei erau mînioși cu adevărat și numai teama că vor greși în vremurile acestea noi îi oprea să nu-i spună lui Gevai „haram". Așa drac de femeie de mult nu apăruse în Idiris Kuius. Și cînd Ibrahim, tatăl fetei, poposea la sfaturile lor și mai venea și vorba despre învățătoare, i se aruncau priviri piezișe, mustrătoare. Ibrahim înțelegea privirile lor cam în felul acesta: „Rău ai crescut fata ta, Ibrahim. N-ai știut să pui mîna pe bici!" Ibrahim își freca fundul pe laviță, liniștit, făcea o mutră îndurerată, de ochii lor, dar în sufletul lui nu-și certa fata. Ba, o privea cu un fel de admirație și seara, cînd Gevai și Ionuz, soțul ei, se așterneau la taifas, îi sorbea vorbele cu nesaț. Pentru el Gevai nu era fată, ci un adevărat bărbat, un flăcău, așa cum și-a dorit toată viața să aibă.

Dacă lucrurile au mers așa, numai cu vorbe aruncate anapoda la un necaz de bătrîni, nu tot așa s-a întîmplat cînd Gevai s-a apucat să facă echipa de dansuri. „Bine, bine — ziceau bătrînii, cînd învățătoarea a început să umble din casă în casă, căutînd să-i înduplece pe părinți să-și lase fetele la căminul cultural. Bine, bine, dansuri — sigur, de ce nu? Să se facă. Ba chiar Nezie, Fatmă sau Aișe, sau care-or mai fi, au mai dansat ele, nu sînt de rîsul lumii. La cîte nunți n-au jucat ele, în fața socrilor! Nu, Gevai? Așa, da. Dar era la nuntă! Le vedeau numai bătrînii. Le vedeau pentru ca — mai știi? — să le găsească o dată și o dată soți pe potrivă. Dar acum?... Să le duci să le vadă tot satul?... Nu se cuvine!"

— Bine — se chinuia biata învățătoare — dar fata lui Stan Chiriagiul nu vine la cămin? Dar fata lui Mîrza nu joacă și ea în echipă? Da' a lui Prică și a lui Bunea nu vin?

— Ei au alte obiceiuri — îi răspunseră bătrînii supărați. La ei alt fel stau lucrurile.

Gevai se supărase rău de tot atunci.

— Așa? — ridicase ea glasul. Ei au alt fel de obiceiuri? Dar noi nu trăim cu ei? Ce, obiceiurile lor sînt rele? Nu sînt rele. Fetele se mai deșteaptă, dacă umblă puțin, nu stau tot cu ochii în pămînt.

— Eh — mormăiau bătrînii — ce le trebuie femeilor deșteptăciune? Judecă bărbatul pentru ele! Femeile să facă băieți zdraveni și deștepți. Să nu umble pe toate ceairurile!

Gevai s-a roșit. Sigur, pe ea o înțeapă bătrînii. Ea umblă pe toate ceairurile, ea face și rugăminți — așa și trebuie de altfel, ca să nu-și ia mînjii nasul la purtare — au îngăduit nepoatelor lor să se ducă la cămin. Așa s-a făcut în Idiris Kuius o echipă de dansuri populare. Că mai mormăiau ei, asta-i altă socoteală! O făceau, să nu se uite că mai sînt și ei pe acolo.

La început, duminica bătrînii n-au vrut să se ducă la cămin. Dacă s-ar fi dus, asta ar fi însemnat că-i dau dreptate învățătoarei. Nu se face una ca asta... Lumea știe că ei s-au pus împotrivă și e greu să recunoști că n-ai avut încotro și ți-ai luat vorba înapoi. Stăteau însă ca pe jar de curiozitate. Pe fețele lor nu se vedea asta. Atît ar mai fi lipsit, să se și vadă... Au ridicat capetele, însă, cînd au auzit că Gevai vrea să ducă echipa de dansuri tocmai la Constanța, la concurs.

— Ehei, și-a luat nasul la purtare! — au grăit ei supărați. Îi dai un deget, îți ia toată mîna!... Nici nu vine măcar să ne ceară voie.

Gevai n-a venit să le ceară voie. Știa ce s-ar fi întîmplat, dacă s-ar fi dus. Așa că a stat întîi să se gîndească bine cum să facă. De găsit, nu găsea nimic să-i convingă. Și zilele treceau. Se făceau repetiții peste repetiții; Fatmă, Aișe, Nezie, sau care or mai fi fost, numai despre călătoria la Constanța vorbeau și era o bucurie cum nu se mai văzuse. Ele își puneau speranța numai în Gevai. Numai Gevai i-ar fi putut convinge pe bătrîni să le îngăduie plecarea la concurs. Dar învățătoarea se simțea slabă de tot. Nu mai îndrăznea să se arate bătrînilor. Într-o zi, însă, văzîndu-l la gospodărie pe secretarul raionului de partid, i-a venit o idee minunată. De ce nu s-ar duce secretarul la sfatul bătrînilor să le ceară voie ca fetele să meargă la concurs? Secretarul e om cunoscut în toate satele și-i respectat pentru înțelepciunea lui. Statul i-a dat și o decorație. Și nu-i glumă, cînd îți dă statul o decorație! Nu de florile mărului ți-o dă!... Gevai i-a spus secretarului cum stă treaba și acesta întîi a rîs.

— Cum să mă duc, tovarășă Kurtukai? Mă fac de rîs.

Gevai s-a încruntat.

muncă de bărbat, și judecă... Nu s-a rușinat însă. S-a înfuriat mai rău, a ridicat glasul și a bătut din picior, mîniată. Rău a făcut! Bătrînii au privit-o urît și bărbile le tremurau de atîta scîrbă și mînie, încît ea s-a mistuit din fața lor într-o clipă.

Dar de lăsat, nu s-a lăsat pînă la urmă. L-a bătut la cap pe Mamut, președintele gospodăriei, și la o adunare, cu toate că asta nu era o treabă a colectivului, acesta le-a trasun perdaf pe cinste bătrînilor. Ca să-i nu-i supere prea mult, Mamut a mustrat-o aspru și pe Gevai că a uitat ce e respectul, a uitat cum trebuie să vorbească unor bătrîni înțelepți. Gevai l-a înțeles; și-a plecat ochii, rușinată. Bătrînii, privind-o, și-au zis că nu-i chiar așa de nerușinată cum o credeau ei și au iertat-o, pentru că Mamut a mustrat-o aspru. După multe alte

— Să te duci, tovarășe secretar! Altfel nu se face nimic. Trebuie să le batem puțin în strună. Măcar să se știe că se ține seama de părerea lor. Altfel se încăpățînează ca niște catîri și nu mai facem nimic.

Secretarul a zîmbit.

— Carevasăzică, adevărată politică — a zis el. Ei, s-o încercăm și p-asta!...

Bătrînii n-au mai știut ce să facă de bucurie, cînd l-au văzut. Nu și-au arătat bucuria, dar ochii lor vorbeau mai mult decît dacă ar fi dat drumul la un șuvoi de cuvinte. Secretarul le-a vorbit despre concurs ca despre cine știe ce treabă importantă. Le-a spus că echipa de dansuri din Idiris Kuius este mîndria raionului și că, atunci cînd va pleca la regiune, s-o cheme bătrînii pe Gevai și să-i dea sfaturi cum să se poarte, ca să iasă totul bine. Spunînd acestea,

secretarul știa ce face și a zîmbit în sinea lui. Bătrînii au dat din capete. Așa vor face!

Au chemat-o pe Gevai și Ali Osman a vorbit în numele tuturor. Ceilalți îl aprobau, clătinîndu-și bărbile.

— Să ai grijă — îi spunea Ali Osman. Secretarul ne-a rugat să lăsăm echipa la Constanța. Ne-am îndupleeat și-am lăsat-o. Să nu ne faceți de rușine, că-i vai și amar de voi. Fetele sînt tinere, multă minte n-au, să le fereștî, să ai grijă, altfel în sat să nu te mai întorci. Și acolo, la concurs, să nu vă jucați. Satul nostru a dat tot oameni de ispravă.

Gevai l-a ascultat supusă, privind în pămînt, așa cum se cuvenea. Și apoi a plecat.

★

Gevai Kurtukai nu mai știa pe unde calcă. De-abia se oprise trenul în gară și pe ea au apucat-o emoțiile. Lîngă șeful stației, aștepta o delegație din sat. În fruntea ei, Ali Osman, grav, mîngîindu-și barba. O privea apropiindu-se. Ar fi vrut să zîmbească, dar se stăpînea. Citise ziarul cu o zi în urmă, știa că echipa lor ieșise prima pe regiune, dar femeilor nu trebuie să le dai nas. Ți se urcă în cap... Gevai trebuie să știe că, fără vorba lor, a bătrînilor, n-are voie să se miște.

Învățătoarea se opri în fața lui, înconjurată de fete. Nu se uită supusă în pămînt. I se uită drept în ochi și Ali Osman se încruntă. Gevai îi întinse un carton alb. Diploma. Și atunci Ali Osman zîmbi.

— Bine-ați venit! — le ură el. Ați călătorit bine? Nu v-a supărat nimic pe drum? Oamenii s-au purtat frumos cu voi? Poate sînteți obosite... Să mergem acasă — și cu mîna le arătă camionul din spatele gării. Diseară ai să ne povestești la sfat, cum s-au petrecut lucrurile.

Bătrînul înalt, cu barba albă căzîndu-i pe piept, o luă înainte spre camion, cu tinerii după el. Își îndreptase umerii și rotea în jur priviri mîndre și grave. „Iată — păreau să spună ochii lui, celor ce-l priveau — iată ce copii creștem noi! Sînt în fruntea regiunii!"

Gevai îl privea pe furiș și, fără să știe de ce, se simțea mîndră de moș Ali Osman, atît de mîndră, încît o duioșie și o blîndețe neobișnuite îi încălzîră inima. „Of, suciți mai sînt și bătrînii ăștia!" — oftă ea în gînd. „Suciți ca sălciile, după ce se duc apele... Trebuie să umbli cu ei ușor și cu grijă, altfel e vai și amar..."

Dacă moș Ali Osman ar fi știut ce gîndește Gevai, i-ar fi răsucit urechile Noroc că nu știa!

SCRIITORI și CARȚI

FLORI CARE NU MAI UCID

În Ardeal, datina cerea tînărului întors de la recrutare să poarte un buchețel de flori artificiale la pălărie. Așa cerea datina. Dar în perioada horthystă ea devenea un prilej de afișare a pornirilor naționaliste, șovine. Pentru nevinovatul buchețel purtat la pălărie, un flăcău romîn este ucis la un bal. Aceasta e scînteia din care izbucnește drama, acesta-i motivul ei stupid, care subliniază și mai mult caracterul absurd al șovinismului. Buchetul fatal devine un leit-motiv, amănuntul artistic care a dat și titlul cărții.

Pornind de aici, Kovács György — cunoscut printre altele și ca autor al romanului „Cu ghearele și cu dinții" — prezintă în ampla lui povestire o frescă a vieții satului ardelean din anii perioadei horthyste.

E bine caracterizată în „Buchetul" atmosfera de teroare instaurată de regimul horthyst, cu abuzurile de tot felul ale reprezentanților lui, între care se distinge prin cinism micul satrap local, plutonierul Tohati. Este evocată în „Buchetul" și poezia aspră a luptei comuniștilor romîni și maghiari ca Varga, Moise, Deneș și alții, și căutarea, plină de primejdii în acea perioadă a drumului care duce spre demnitatea și libertatea omului. O undă de aer primăvăratic aduce în roman povestea de dragoste dintre o romîncă — sora tînărului ucis — cu un flăcău maghiar. După o despărțire îndelungată, întreținută de intrigile și prejudecățile șovine, tinerii găsesc, cu sprijinul oamenilor înaintați, calea dorită de inima lor, calea împăcării.

Kovács György face o discretă dar convingătoare sondare în relațiile bazate pe interesele comune care unesc pe diferiții bogătani și reușește ca pe acest fundal să explice realist resorturile acțiunilor lor. Între altele, este înfățișat cu succes tipul găzdoiului romîn, ros de mîrșăvie și duplicitate, acel Tudoran care mai tîrziu, intrînd în rîndurile partidului lui Maniu, va încerca să se dea drept martir național. Datorită bunei cunoașteri a vieții satului, autorul creează multe figuri inedite, unele pitorești, ca sfătosul Botoșoaia, care reprezintă fondul de cinste al poporului, sinceritatea oamenilor simpli. Artist al amănuntului, așa cum sînt de obicei scriitorii satirici — și Kovács, ca și alți scriitori maghiari din țara noastră, este bine înzestrat în acest sens — autorul reușește și în construcția de ansamblu, bine închegată, să redea cu putere precipitarea evenimentelor, cristalizarea conștiinței de luptă a celor asupriți.

„Buchetul" e o carte atrăgătoare, o carte pe o temă importantă, care stîrnește interesul cititorilor.

Titus PRIBOI

Serghei MIHALKOV

BOALA LUI IVAN IVANÎCI

Ivan Ivanici e bolnav;
Din fericire, cazul nu-i prea grav.
N-a înghițit un vierme în salată,
Nici nu l-a tras pe sală curentul; însă, iată:
De pe fotelul lui cu pernă moale,
Abia mai poate să se scoale,
Iar mîna-i birocratică și grea
Nu mai e-n stare să ți-o dea;
Și dacă printre gene te zărește,
Nepăsător, abia-ți vorbește,
Sau strigă foarte enervat:
„Lăsați-mă, sînt ocupat!
Nu mai primesc pe nimeni. Ieșiți! Ați priceput?
Te rog, închide ușa! N-am vreme de pierdut"...
Nevasta nu-i mai place și și-a lăsat căminul.
Îi dau amicii sfaturi cum să-și aline chinul.
„Fă sport!" îi zice unul, iar altul, care știe,
E pentru hidroterapie.
Al treilea, cu studii serioase,
I-a interzis să mai mănînce făinoase.
Dar în zadar și-au dat cu toții silința
Să-i îndulcească suferința,
Că uite așa s-a chinuit,
Pînă în ceasul fericit,
Cînd într-o zi poporul s-a-ndurat
Și ca să nu mai facă nazuri,
Mărinimos, l-a liberat
De griji, de slujbă, de necazuri,
Scăpîndu-i deopotrivă de urgisita-i soartă
Și de mașina care îl aștepta la poartă.
Acum, deodată, lumea pe dos s-a răsturnat;
Ivan Ivanici s-a schimbat!
Te vede, îți surîde și-ți vorbește
Cu cel mai dulce glas,
Ba chiar la masă te poftește!
E numa-i miere zîmbitoarea-i față,
Pe scumpa-i jumătate o răsfață,
E iar același dinainte;
Soț bun și iubitor părinte.

Iată povestea-n cîteva cuvinte...

Ia romînește de **Tudor MĂINESCU**

* „Buchetul" — roman de Kovács György — E.S.P.L.A., 1957.

CONSEMNĂRI LITERARE

ROMANUL ELSEI TRIOLET: „Calul roșu" sau „Încotro se îndreaptă omenirea?" s-a epuizat în Franța scurt timp după apariția lui, deși tirajul era respectabil. Subiectul, de o stringentă actualitate, prezintă viziunea Europei așa cum ar arăta ea după un război atomic: părți întregi ale continentului scufundate sub apele oceanului, metropole ca Parisul de nerecunoscut în urma distrugerilor, dar mai ales țările aproape complet depopulate. Această imagine de coșmar — pe care omenirea întreagă, împreună cu autoarea cărții, o respinge cu toată energia — are o contrapondere: posibilitatea înțelegerii, a frației, a păcii între popoare. Asupra acestui aspect se apleacă autoarea cu toată dragostea, scriind pagini de elevată poezie închinată vieții, muncii de înfrumusețare a existenței de toate zilele.

★

O INTERESANTĂ COLABORARE între reporterul cehoslovac de înimă universală Egon Ervin Kisch și nu mai puțin celebrul autor al „Bravului soldat Sveyk", Jaroslav Hasek, ne prezintă revista „Aufbau" prin publicarea comediei scrise de cei doi autori și rămasă inedită pînă acum: „Călătorie în jurul Europei în 365 de zile", o puternică satiră la adresa rapacității capitaliste.

Comedia a fost scrisă în anul 1930 și de existența ei nu se știa decît dintr-un fragment publicat de E.E. Kisch în volumul „Tîrgul senzațiilor", care însă prezintă multe modificări față de textul original, publicat acum. Citind comedia aceasta, reîntîlnim verva spumoasă și adîncul spirit de observație al marelui reporter, cît și caustica tate părintelui spiritual al lui Sveyk.

★

UNA DIN CELE MAI SEMNIFICATIVE OPERE ale poetului german Louis Fürnberg, de curînd decedat, este fără îndoială masivul poem „Die spanische Hochzeit" (Nunta spaniolă), în care autorul realizează pagini cutremurătoare cu privire la cruzimile săvîrșite în timpul dominației hitleriste și a celei franchiste. Pornind de la un fapt real — știrea publicată în presă la sfîrșitul anului 1944, despre nunta într-un decor luxos ca în basme a pretendentului la tronul Spaniei — Fürnberg contrapune acestui fapt, care sfidă popoarele aflate în încleștarea finală cu nazismul, imaginea grozăviilor și a crimelor comise de fasciști în lume. În poemul „Nunta spaniolă", Fürnberg imaginează convoiul copiilor uciși la Guernica de falangiști și al celor gazați și arși de vii în lagărele de exterminare naziste, pornind, asemenea conștiinței ultragiate a omenirii, spre Sevilla, unde are loc nunta. Popoarele nu uită și nu vor uita. În partea finală a poemului, în care e zugrăvit dansul copiilor uciși cu muntașii, poetul ne dezvăluie în plenitudinea ei ideea de bază a operei sale: fascismul este sortit morții și înseși victimele lui sînt ciocîrlii odiosului regim; omenirea nu va mai permite reînvierea teroarei și domnia morții.

L. V.

LUNA IAȘILOR

Vedere generală a expoziției.

La 15 septembrie s-a deschis în vechea capitală a Moldovei tradiționalul târg anual „Luna Iașilor".

La Copou s-a amenajat o expoziție cu standuri care prezintă produsele industriei socialiste, ale agriculturii și ale principalelor organizații comerciale și cooperatiste din oraș și regiune. În „Piața Halelor" s-au amenajat standuri speciale de desfacere pentru producătorii agricoli și organizațiile comerciale. Tot aici s-a amenajat un parc de distracții. Pe Dealul Copoului, în „Parcul Expoziției", s-a instalat o scenă pe care artiști ai teatrelor iașene și artiști amatori din întreprinderi prezintă programe artistice.

Deschiderea tradiționalei „Luni a Iașilor" capătă în aceste zile semnificația înnoirii unei vechi tradiții cu realitățile zilelor noastre, când Iașul în plină reconstrucție devine de la o zi la alta un tot mai puternic centru economic și cultural. În Iașul de azi se văd mlădițele marelui oraș socialist de mâine.

☆

Una din construcțiile din anii puterii populare: Spitalul „C. I. Parhon".

Palatul Cultural, simbol al Iașului — oraș al culturii.

CETATEA DE SCAUN A MOLDOVEI

de Nicolae ȚAȚOMIR

S-ar crede că Iașul, cetatea de scaun a lui Eminescu, își petrece anotimpurile tolănit pe colinele lui florentine, contemplîndu-și coroanele teilor îmbătați de arome, suspinînd în freamătul plopilor ori repovestindu-și minunatele basme scrise de Nică al Petrei și străjuite—de departe — de silueta viorie a Ceahlăului. Nu-i vorbă, pe bulevardele sale proaspăt asfaltate ochii amintirii mai văd furnicarul diligențelor, iar urechile mai aud tropotul de copite al cailor de olac, colea, sub zidurile adumbrite de patina vremii. Turnul înalt al Goliei, turlele Cetățuiei și Galatei mai străjuiesc încă inima și împrejurimile vechii cetăți, iar filigranul de aur al Trei-Sfetitelor, broderia majestuoasă a fațadei palatului domnesc, bijuteria arhitectonică interioară a teatrului și multe alte nespuse frumusețe te îmbie la extaz și meditație. În Iași, fiecare piatră, fiecare perspectivă evocă, încîntă, dar îndeamnă și la acțiune.

Călcat de cizmele prusace, rănit de Stukasurile hitleriste, Iașul a trăit intens luminoșii zori ai oliberării, cînd ulițele lui întortocheate au răsunat de cîntecele celor ce primeau în tinda inimii lor dragostea de frate a ostașului sovietic. De atunci, zi cu zi, cetatea a tresărit la fiecare înnoire. În jurul ei, pe cîmpiile dulci moldovene, au început să se înfiripe primele gospodării colective. În brîul cetății, ruinele citadine s-au topit treptat și — proiectate pe zarea cea nouă — mistriile s-au înălțat tot mai sus, pe crestele zidurilor.

Bătrînul Iași a purces să întinerească o dată cu oamenii lui. Valuri de studenți urcă acum Calea 23 August, spre laboratoare și amfiteatre, spre biblioteci și cămine. Muzeul de artă din somptuosul Palat al Culturii înflorește îmbogățit de lumina minunatelor opere plastice. Opera de Stat, deși tînără, răsună tot mai măiestrit de ariile celebre ale capodoperelor muzicale. Tot mai mulți îndrăgostiți de frumos aplaudă concertele Filarmonicii, cu bogatul și variatul ei repertoriu, admirînd arabescurile bagheței dirijorale. Teatrul Național își ridică cortina pentru redarea scenică tot mai adecvată a frumuseților de netăgăduit din textele dramatice clasice și moderne. În luminoasele interioare ale „Țesăturii" și „Textilei roșii", în cetatea Nicolinei lui Pintilie, oameni liberi, puternici și mîndri de victoriile lor, construiesc viața cea nouă. Linotipurile învemîntează în haina tiparului rîndurile „Iașului literar", textele „Analelor științifice" universitare, iar postul regional de radio comunică țării roadele muncii. Fabrica de antibiotice, instituțiile nou create, marile șantiere, noile conducte de apă, cartierele muncitorești cu blocurile noi de locuințe arată țării întregi că Iașul, cetatea atîtor lupte eroice, trăiește intens prezentul și din rădăcinile înfipte în trecut își urcă înalt seva spre viitor. Bătrînul Iași întinerește o dată cu oamenii lui. Fostul „dulce târg al Ieșilor" se transformă sub ochii noștri într-un viguros oraș socialist, în arterele căruia pulsează puternic sîngele înnoirilor salvatoare.

Un punct cu multe dimensiuni...

Cam greu ciorchinele, pentru Antișoara...

Reportaj de E. DASCĂLU — Fotografii de E. IAROVICI

Pe hărți, orașul este însemnat, de obicei, cu un mic poligon, orășelul cu un cerc, satul cu un punct. Dar un „punct", un *anume* punct, cu ce să-l însemni?

Privesc pe harta R.P.R. colțul acela de țară unde Dunărea își împarte în două pletele de apă cînepie... Iată Borcea, iată Dunărea „mare", iată un cerc: orășelul Călărași; iată și un punct: satul Ostrov. Numai „punctul" de care am eu nevoie, nicăieri... Rămasă un pic în urmă, cartografia noastră n-a imaginat încă semnul cu care să marcheze pe harta țării fragmentul de milimetru delimitînd locul denumit „Punctul experimental Ostrov". Și, doar, în ciuda definiției date de geometrie, punctul acesta își are propriile dimensiuni; ba încă, mafara celor îndeobște cunoscute — de timp și spațiu — mai are și altele... L-am vizitat, i-am aflat rosturile și am căpătat deplina convingere că este de datoria cartografilor să-i facă un loc pe harta țării. Fiindcă locul în viață și l-a făcut singur...

Cladata odăiță de țară

Aninată pe o coamă de deal de pe malul dobrogean al Dunării, în mijlocul întinse'or vii ale Gospodăriei Agricole de Stat „Ostrov", strălucește, albă în soarele lenevos de toamnă, o căsuță de țară. Pe prispă te întîmpină parfum dulceag de mușcată, pentru ca de îndată ce ai trecut pragul tindei să simți un înțepător miros de formol. Din tinda goală, intri într-o odăiță. O odăiță simplă, albă, luminoasă, primitoare. Zadarnic însă a-i încerca să descoperi aci lucrurile familiare: o laviță, ceva scoarțe, ghiveciul cu busuioc, fotele „de duminică" agățate în cui...

Ciudat mai arată odăița asta de țară!... O masă lungă, așternută cu mușama albă, pe care stau înșirate tot soiul de eprubete, flacoane, stative, un microscop; pe o altă masă — un higrograf; pe pereți — scheme, grafice, diagrame, un termometru, un barometru; pe jos — din nou borcane și flacoane în care plutesc boabe de struguri; alături — pungi cu probe de migdale, smochine și măsline la diferite stadii de evoluție. În cuier, în locul fotelor, trei halate albe. Într-adevăr, ciudată înfățișare pentru interiorul unei căsuțe de țară! Dar ce să-i faci? Ochii înregistrează, iar mintea trage singura concluzie cu putință: te afli într-un laborator. Un laborator înzestrat cu cele de trebuință (s-ar putea și mai bine — e de părere posesorul unuia din halatele albe) pentru a sluji științei.

Vă prezentăm strugurele Afux Ali și pe inginerul Afux Ali

Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre moș Ion Chiriță, vestit viticultor ostrovean și martor important în reportajul de față. Uimitor, bătrînelul acesta în vîrstă de peste 70 de ani ! Uimitor pentru prospețimea sa, pentru prodigioasa-i memorie și multiplele-i cunoștințe, pentru luciditatea cu care pricepe rosturile noi. Plin de un vesel neastîmpăr în priviri, în gesturi și în vorbă, moș Chiriță ne împărtășește cîteceva — cît un strop de apă în Marea Neagră — din cunoștințele lui despre oameni și lucruri, despre istorie și geografie, despre orientalistică și viticultură.

Moș Chiriță e martor că primul butaș din strugurele Afux Ali a fost pus în pămîntul românesc de „băieții ăștia, Costică și Vasile Cojocaru, prin anul 1912". („Băieții", azi în vîrstă de 60 și respectiv 65 de ani, sînt viticultorii Gospodăriei Agricole Colective „Dunărea" — Ostrov). Mai știe moș Chiriță că strugurele acesta a fost aclimatizat în Balcani acum cîteva secole, adus fiind de către pelerinii care se întorceau de la Ierusalim și hagiii ce reveneau de la Mecca. Ei nu-i spuneau Afux Ali, ci Furmă; așa a apucat și moș Chiriță din bătrîni. Și se simte dator să ne explice originea etimologică a cuvîntului: pelerinii și hagiii aveau un nume generic pentru toate fructele orientale întîlnite în lungile lor călătorii; le spuneau Curmă (curmale), iar de la Curmă s-a ajuns la Furmă. Mai știe moș Chiriță că „punctul experimental" înființat anul acesta e de mare trebuință. El, „cu ochii lui", a văzut cum „punctul" a salvat de la pieire 33.000 de vițe altoite din „școala de viță" (pepiniera) colectiviștilor. Și cîte altele...

Despre „cîte altele" am stat însă de vorbă personal cu inginerul șef al Punctului experimental Ostrov... Un bărbat tînăr, slab, negricios. Modest, puțin timid chiar nu-și poate camufla totuși patima arzătoare pentru studiu, pentru știință, și aici seriozitatea gravă, plină de răspundere, față de rosturile lui în viață. Se numește Iordache Dobrescu. Așa cel puțin e scris în buletinul lui de identitate. De fapt, îl cheamă inginerul Afux Ali, pentru că așa și numai așa îi spune toată lumea. Își pregătește aici, la Ostrov, teza de aspirantură cu titlul: „Studiul agrobiologic al soiului Afux Ali în vederea stabilirii agrotehnicii celei mai adecvate pentru podgoria Ostrov". „Aici este patria soiului Afux Ali — se înflăcărează inginerul Afux Ali. Nicăieri în altă parte soiul acesta nu acumulează mai mult zahăr: pînă la 250 de grame la litru, iar greutatea ciorchinelui ajunge pînă la 2,600-3 kilograme. În ciuda tuturor greutăților, Afux Ali are un mare viitor la noi".

Încăpățînare, dragoste, muncă, strădanie, răbdare, pricepere... Toate la un loc — o poreclă, de care purtătorul ei poate fi mîndru.

Afux Ali — strugurele — își cheamă rudele subtropicale pe pămîntul Dobrogei

Podgoria acestui colț de țară — explică inginerul Dobrescu — e veche, haotic concepută și părăsită la un moment dat. Nerațional amestecată cu alte culturi, umbrită de pomi răzleți, crescuți anapoda, podgoria amenința să se degradeze total, să piară. Privirile gospodarilor de azi ai țării s-au îndreptat însă și spre sud-estul dobrogean. Începînd din anul 1949 au început aci plantații viticole sistematice, cu soiurile cele mai adecvate. Lipsuri și omisiuni de ordin științific-agrotehnic au dăinuit însă. S-au executat plantații de soiuri autosterile fără amestec biologic; solul, insuficient analizat, nu a corespuns unor soiuri **nerezistente** la plus de calcar sau la minus pe fier. De aci o seamă de boli care au atacat plantațiile.

Așa a apărut, ca o necesitate vitală, ideea înființării punctului experimental cu rosturi multiple și diverse.

Mai întîi, extinderea culturii viilor, îndeosebi a strugurelui de masă. Pe primul plan, evident, Afux Ali. Prin încrucișări diverse cu alte soiuri (Hamburg, Regina viilor ș.a.) pe care punctul le studiază și le experimentează, se va crea un soi nou, valoros. Dintr-un număr de 8000 de butuci s-au selecționat 49 de elite care, urmărite pas cu pas, vor da în curînd superelita mult căutată: *Afux Ali de Ostrov*.

În al doilea rînd, punctul are o importantă misiune de îndrumare a activității viticultorilor din raion, a celor din sectorul socialist ca și a celor din sectorul particular. Punctul redactează comunicate, adevărate comunicate de război, avertizînd pe viticultori despre primejdia apariției manei și a altor boli fiziologice ale viței. Din 5 în 5 zile punctul afișează la sfatul popular graficul cu mersul coacerii strugurilor, cu acumulările de zahăr și aciditate, orientînd astfel pe podgoreni în lucrările de cules și vinificare.

În al treilea rînd, punctul are misiuneade a studia aclimatizarea pe aceste meleaguri a unor plante subtropicale, ca măslinul, smochinul, migdalul. Mîinile îndemînatice ale inginerului Olga Tudose și ale laborantei Maria Decu selectează tipuri, izolează soiuri. Truda migăloasă de laborator a început să dea roade... pe tulpinile din grădină.

Peste cîțiva ani amatorii își vor putea începe dejunul cu măsline de Ostrov și-l vor putea încheia cu smochine și migdale din aceleași livezi.

Iertă-ne cititorul pentru digresiunile agrotehnice, uneori cam aride, ale reportajului. Am dori însă ca, în clipa în care va strivi de cerul gurii un bob de Afux Ali, să-și amintească de cei care, în laborator, la microscop sau în vie, sub razele necruțătoare ale soarelui de iulie și sub ploile reci de noiembrie, se trudesc să dea bobului savoarea aceea unică... Să-și amintească de „punctul" cu mai multe dimensiuni, printre care — cititorul a ghicit desigur — dimensiunea perspectivei în viitor.

Inginerul Afux Ali — alias Iordache Dobrescu — se ocupă, cu deliceteța cuvenită, de o elită.

PÎINE ȘI NUNTĂ

Pe veci împreună.

Neobișnuit de generoasă a fost natura cu acest colț al lumii, în care harnicul popor gruzin viețuiește de veacuri.

O țărișoară pe a cărei suprafață de 76.000 km p trăiește o populație de 3.500.000 de suflete, un popor cu un trecut glorios, plin de eroism și de lupte pentru cucerirea libertății și independenței.

R.S.S. Gruzină este situată în partea de apus a Transcaucaziei, la granița dintre Uniunea Sovietică și Turcia. Datorită fericitei sale așezări geografice, climei, faunei și florei Gruziei prezintă o rară diversitate. La miezănoapte stă de strajă masivul uriaș al bătrînului Caucaz, cu crestele-i veșnic încununate de zăpadă. La poalele munților cunoară în pante dulci livezile înmiresmate, renumitele plantații de ceai și tutun și au mai puțin renumitele vii ale Gruziei Sovietice. Iar jos de tot se întinde, nemărginită, Marea Neagră.

Și, cu toate acestea, veacuri de-a rîndul populația acestor minunate meleaguri a trăit în cruncenă mizerie.

25 februarie 1921 este ziua în care a luat ființă Gruzia liberă. Dintr-o colonie înapoiată, ea a devenit, în cursul anilor următori, o înfloritoare republică sovietică. Poporul gruzin se bucură de cea mai deplină egalitate de drepturi în marea familie a popoarelor frățiște. Într-un timp relativ scurt, mica Gruzie s-a transformat într-un stat care astăzi dispune de o industrie puternică, de o agricultură înaintată, iar nivelul de trai material și cultural al populației este din ce în ce mai ridicat.

Poeții și cîntăreții au supranumit Gruzia „grădina binecuvîntată". Dar Gruzia nu este numai o grădină. Ea este în același timp un vast șantier de construcție a comunismului.

Un ziarist francez care a vizitat Gruzia a scris entuziasmat: „Este un popor al cărui glas trebuie ascultat, un popor care trebuie iubit. Este o țară care trebuie văzută".

În întîmpinarea miresei și a mirelui.

Și iată că, într-o zi de august, am văzut Gruzia. M-am întîlnit cu ea... în mijlocul Moscovei. Da, chiar așa cum vă spun: în inima Moscovei. E adevărat că n-au venit în întîmpinarea noastră nici munții cărunți, ale căror piscuri se pierd în albastrul cerului, nici spumoasele pîraie cu apă cristalină care năvălesc de-a lungul povîrnișurilor abrupte și nici bogatele livezi și minunatele „orașe albe", ascunse între vîlcelele dealurilor.

Și totuși Gruzia era de față. Am văzut-o cu ochii mei, i-am simțit bătaia inimii în inima mea.

Era într-o seară de august, cînd bolta cerească era dominată de Ursa Mare, iar dinspre cheiul rîului Moscova venea o adiere răcoroasă, vestind că vara e pe sfîrșite. O zi de august, care se deosebește de toate celelalte, pentru că poartă simbolicul nume de „Sărbătoarea pîinii". Cine știe, poate această denumire atît de grăitoare se datorește faptului că pe vremea aceasta încep să frămînte femeile de la sate pîinea cea nouă, darul lanurilor aurii de pe necuprinsele și mănoasele cîmpii sovietice. Sau — poate — pentru că în această zi, în splendida capitală, reprezentanți ai tinerilor agricultori de pe întreg întinsul globului nostru — fermieri, proletari agricoli, colectiviști — și-au dat întîlnire pentru a sărbători și gusta împreună pîinea proaspătă a popoarelor sovietice.

Și în această sărbătoare a pîinii, cînd deasupra cetății de basm a Expoziției Agricole Unionale amurgul se îngîna cu noaptea, am întîlnit Gruzia. Oamenii gruzini ne-au adus ca prin farmec cîntecele, dansurile și datinile gruzine, aici, în inima Moscovei.

Poetul spune că nesfîrșirea bolții înstelate se poate oglindi într-un singur strop de rouă. Niciodată un adevăr poetic nu mi s-a părut mai veridic, decît în acele clipe. Să ne închipuim o sală din mijlocul pavilionului gruzin, unde fiecare colțișor ne evocă modul de viață, folclorul și sufletul poporului gruzin. Mesele scunde sînt acoperite de țesături măiestrit lucrate în culori vii, iar pereții sînt împodobiți cu minunate cusături naționale. Pe mese se înșiră vase gruzine, în pahare scînteiază vinul gruzin, iar atmosfera este dominată de ritmul înfocat al cîntecelor.

În fața ochilor noștri se desfășoară nemăsurata bogăție, inepuizabila fantezie, datinele strămoșești și minunata muzică națională a unui popor talentat.

Și toate acestea, în cadrul unei nunți. Căci, la drept vorbind, de aceea ne-am adunat aici, în această seară, noi, cei veniți din toate colțurile lumii: ca să participăm la cununia Sofiei Iașvili cu Djemal Kikuavelidze.

Cu greu s-ar putea imagina un mai bun prilej în care tradițiile tuturor popoarelor din lume să fie atît de apropiate, ca ceremonia căsătoriei; după cum greu s-ar putea imagina un moment în care sufletul unui popor să își se deschidă mai larg ca în această solemnitate. Căci nunta înseamnă pretutindeni bucurie și nădejde, credință în viață și în pace. Dar mi-te cînd nunta se desfășoară într-o asemenea ambianță, într-un asemenea decor, în mijlocul unor oameni aparținînd a 60 de naționalități, aici, la Moscova!

Începe ceremonia moștenită din moși-strămoși. Peținții vin să ceară mîna Sofiei. Misiunea lor nu e de loc ușoară, căci părinții fetei sînt foarte pretențioși. Ei nu-și dau fata decît după un tînăr de seamă: să fie chipeș, harnic, curajos, cel puțin așa cum sînt djighiții sau eroii basmelor gruzine. De aceea ei vor mai întîi să-l vadă și să-l cunoască pe mire. Dar mirele nu vine. Așteaptă răspunsul. Văzînd că răspunsul întîrzie, Djemal ia o hotărîre demnă de un viteaz gruzin: își va răpi mireasa.

Toast în mai multe limbi, în cinstea tinerei perechi.

GRUZINĂ

... Dar Sofia e bine păzită. În cele din urmă, însă, Djemal, ca și străbunicii săi, izbutește: își răpește mireasa. Iar la rugămințile tinerei perechi, părinții își dau în sfîrșit consimțămîntul și, spre veselia tuturor, nunta poate să înceapă.

Masa e încărcată de bunătăți, cu tot felul de mîncăruri naționale, dulciuri orientale și fructe, de la portocale și mandarine pînă la banane și rodii. Vinul rubiniu curge din belșug.

Ca nuntaș nu e frumos să te abții de la un asemenea ospăț, mai ales că obiceiul cere să guști din fiecare fel. E o sarcină grea, dar nu tocmai neplăcută...

Nunta este un adevărat carnaval al frumuseții. Te amețesc și te uluiesc, te cuceresc și te poartă pe aripi nu numai bogăția de culori a costumelor, nu numai cîntecele și versurile pline de umor popular, nu numai melodiile ce-ți încing sîngele și ireșul amețitor al dansurilor înfocate, ci însăși atmosfera fierbinte a înfrățirii dintre oameni.

... Toasturile nu contenesc, mereu se ciocnesc paharele de cleștar. Iar cînd petrecerea e în toi și tînăra pereche începe să joace „dansul nuntașilor" țăranul gruzin Gherasim Bolbatze, care abia a împlinit... 103 primăveri, uitînd de zăpada tîmplelor sale, pornește îndrăcit la joc.

...Așa s-a prăznuit pînă noaptea tîrziu „Sărbătoarea pîinii" în pavilionul gruzin, în seara aceea de august, cînd bolta cerească era dominată de Ursa Mare, iar dinspre cheiul rîului Moscova venea o adiere răcoroasă, vestind că vara e pe sfîrșite.

Iar cel ce în noaptea aceea a mîncat din pîinea aromitoare a minunatelor noastre gazde nu-i va uita niciodată gustul și va apăra întotdeauna prietenia scumpă cu poporul care a oferit această pîine.

Cît despre chipurile nuntașilor, vorbească cele cîteva imagini fotografice, călătorite cu mine ca o scumpă amintire.

Miklós DÁNOS

Fotografii de L. SCHINDERMAN

Prins de vîrtejul veseliei, aici „tînărul" Gherasim Bolbatze, în vîrstă de 103... primăveri, nu se lasă mai prejos.

Uicioarele gruzine trebuie ferite pînă la fund. Așa cere datina!

MAIESTRIE

de Ileana MAXY

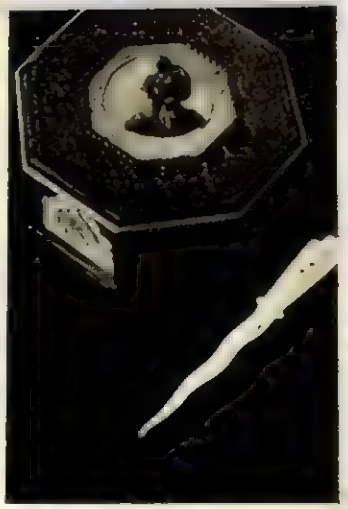

Cutie de lemn și cuțit de os cioplite de Mîrza Veniamin (Constanța).

Luizi Călugăra... nume cu rezonanță ciudată, pe fruntea unui sat mărunt, din regiunea Bacău.

Ileana Ișvanca, nume oarecare pe buzele sătenilor din Luizi Călugăra. Oarecare? Poate că nu. Și cum ar fi, cînd această mamă a trei fete și patru feciori a pornit-o, în cea de-a 70-a vară a trecerii ei pe pămînt, cu bocceaua doldora de comori, spre București? A ajuns într-o dimineață pe peronul Gării de Nord, a întrebat în dreapta și în stînga unde se află Casa Centrală a Creației Populare și a luat-o încotro a fost îndreptată.

— Pentru expoziție, a spus *ea* cînd a bătut timid la ușa secto-

„La secerat", sculptură în lemn de Gheorghe Gheorghiță (Tg. Neamț).

rului de plastică, și a arătat cu aceeași sfială bocceaua, pe care apoi, grăbit, a deschis-o.

Mi-e greu să drămuiesc valorile: cea a realizării artistice a obiectelor e mai mare, ori cea a pasiunii de a-și valorifica munca? Nu știu. Destul că această „oarecare bătrînică", pătrunsă de conștiința valorii obiectelor ieșite din mîna ei, a avut tăria și curajul să înfrunte depărtările ca să-și vadă „comoara" în expoziție.

Nu e ușor să crezi că mînă de om a făurit costumul, lăicerele, ștergarele, traista și maramele, mai ales maramele, pe care le-a adus Ileana Isvanca la una din expozițiile de artă populară deschise mai demult în București.

Femeia aceasta, ai cărei ochi încă n-au ostenit să vadă, a ales din noianul de nuanțe ale tezaurului cromatic, doar cîteva — roșu, siniliu și un verde palid — pe care le-a risipit cu generozitate în albul imaculat al pînzei. Rezultatul? O țesătură pe care, din pricina cristalinei ei purități, îți e greu să n-o asemeni cu rîsul unui copil într-o dimineață limpede de mai.

La cei 70 de ani ai Ilenei Isvanca,

Costum, ștergar și maramă lucrate de Ileana Isvanca (Bacău).

pasiunea artistică e demnă de venerație...

★

.. La cei 18 ani ai Paulinei Mărănduca din Hîrtop (Suceava), pasiunea e de-abia făgăduială, iar admirația noastră să-i fie stimulent.

Costum din regiunea Oradea, lucrat de Eliza Pavel (Beiuș).

Nu sînt decît doi ani de cînd, la un alt concurs, ea a prezentat un cojoc și a fost răsplătită cu un premiu. L-a adus în satul ei, cu mîndria încă nemărturisită a unei biruințe pe care o voia fructificată. Acolo, în sat, ca și în împrejurimi, pentru mulți săteni, costumul național nu mai era la preț. Oamenii nu-l mai purtau, fetele nu se mai osteneau să-l lucreze. Paulina luase, însă, un premiu. Și se fălea cu cojocul ei pe la toate serbările. A lucrat apoi un al doilea, un al treilea, și fetele au înțeles că-i tare frumoasă Paulina în costumele ei autentic sucevene. Au rugat-o să le arate și lor modele, ca să-și lucreze singure. Fata atît așteptase. S-a așternut pe treabă și a început să deseneze. Și de doi ani tot asta face: creează modele noi pe baza tradiției locale.

★

Dacă pe Ileana Isvanca și pe Paulina Mărănduca le cunoaștem numai noi, pe Mirza Veniamin din Constanța l-a premiat un juriu internațional, în 1954, la Viena, cînd a trimis acolo, la expoziția pe tema „Din viața tineretului sătesc", un altorelief.

Mirza Veniamin, tîmplar la o cooperativă din Constanța, e încă tînăr. Marea, cu tot ceea ce are mai învăluitor și mai plin de vrajă, îl atrage. La fel ca și specificul folcloric, atît de ciudat în îmbinările lui multinaționale, al plaiului dobrogean. Probabil că de aceea găsim în operele maistrului cioplitor, motive atît de grăitor dobrogene.

Privită cu atenție, dantela tăiată în cuțitul de os din expoziție poartă nostalgia mării. Soarele luminează deasupra unei corăbii, iar ancora iese parcă din falduriile unui steag. Totul e minuscul, fin, ca și cum ar fi fost împletit de o iglță subțire.

★

Lui Gheorghe Ogrezeanu de la Hurezu (Pitești), cooperativa de olărie îi datorează totul. Întîmplarea merită să fie povestită.

Olar cu mare iscusință în arta lui, el era chemat să lucreze vase pentru toate expozițiile internaționale la care țara noastră era invitată să participe. Dar el nu prididea, iar în cooperativă nimeni nu-i putea dibui meșteșugul.

— Cum să-i învăț pe oameni? Că nu mă pricep să le vorbesc!... se plîngea el adesea.

Dar într-o zi i-a venit o idee. S-a apropiat de un alt olar, i-a luat mîna în mîna lui și i-a purtat-o încet pe bucata de pămînt moale, pînă ce forma și desenul s-au conturat într-un ulcior.

Omul a mai încercat o dată și încă o dată, și apoi a prins să lucreze singur. Știa.

La fel au învățat și ceilalți, așa că astăzi cooperativa din Hurezu dă admirabile obiecte de olărie.

★

Luizi Călugăru, Suceava, Constanța, Hurezu — localități ce se află pe harta țării, la sute de kilometri una de cealaltă. Dar între ele este, alături de alte legături, încă o puternică legătură: aceea a dragostei de frumos a meșterilor artei populare. Și, vorbind de aceștia, nu trebuie să-i uităm nici pe olarii din Oboga, pe cojocarii din Bistrița, pe țesătoarele din Argeș — ca și pe miile de alți creatori populari, desăvîrșiți artiști ai acului ori daltei, care pe o foaie ori pe un cojoc, într-un chimir de piele ori pe un ulcior de lut, pe un fluier ori în țesătura unei marame, își povestesc toată dragostea lor pentru frumos.

Ileana Isvanca, Paulina Mărănduca, Mirza Veniamin, Gheorghe Ogrezeanu... Cîteva nume legate prin aceeași pasiune, ale cărei rădăcini se află în adîncul de milenii al istoriei.

Cojoc brodat de Dumidon Bortoș (Cluj).

Miniatură cu căprioare încrustă în lemn de Andrei Bokor (Tușnad).

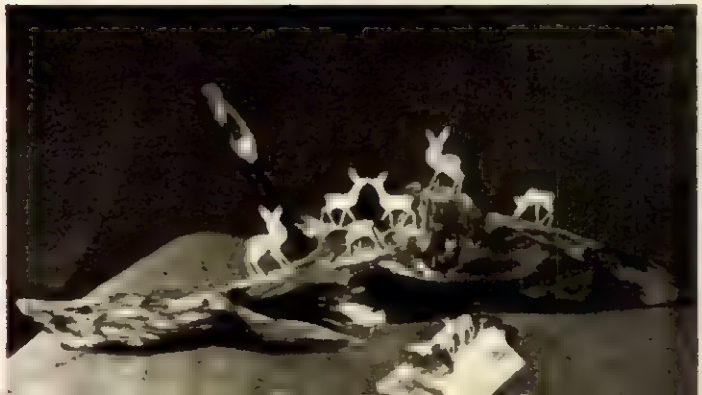

TE VĂD!... TE VĂD!...

DACĂ-I PIAȚĂ...

... piață să fie, și-a zis persoana responsabilă a unității „ambulante" Aprozar din Piața Alex. Sahia, din București. Drept pentru care și-a depozitat marfa pe trotuar, iar alături, tarabe pe roți la „botul calului"...

ÎNCHIS PENTRU INVENTAR!

Nu!... De mai bine de trei luni cele patru măcelării din Piața Amzei sînt închise din pricina frigiderelor care zilnic defectează.

Cum s-ar spune, pe cei responsabili de această situație, treaba... îi LASĂ RECE.

PEISAJ CIMPENESC

Fiori de „nu mă uita"... pe cîmp. (Rar întîlnita specie se datorește meșterilor „grădinari" de la G. A. S. „Progresul", raionul Dorohoi).

Bobiță, detectiv amator...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

DE GEORGE Voinescu

CAPITOLUL II „UMBRA CENUȘIE"

Meni-uri romane

Un foarte vechi proverb latin, „Lucullus ad Lucullum cenat", mai este folosit încă și astăzi. El înseamnă „Lucullus prânzește la Lucullus" și a fost rostit prima oară de faimosul general roman Licinius Lucullus (114-57 înaintea erei noastre), renumit pentru capacitatea sa militară, dar mai ales pentru luxul exorbitant de care se înconjura. Palatul său din Tusculum, amintit de Cicero în „Tusculanae", era celebru prin bogăția și operele de artă care îl împodobeau, dar și prin grandoarea ospețelor pe care le găzduia.

Se povestesc multe pe seama acestui personaj al antichității romane. Astfel, întâlnindu-l într-o zi, Cicero și Pompei îl rugară să-i ia cu el la masă, dar cu condiția să renunțe la orice fel de ceremonie sau exces. Lucullus fu încântat, dar spuse: „Dați-mi voie cel puțin să ordon servitorilor mei să dea masa în sala lui Apolo".

Masa fu extraordinară și invitații rămaseră înmărmuriți. Lucullus le explică amuzat că o masă în sala lui Apolo nu costa niciodată mai puțin de 50.000 de drahme! Altă dată, fiind singur, bucătarul îi prezentă o masă de care nu fu mulțumit, pe considerația că e sărăcăcioasă. La dojenile stăpânului, bucătarul aduse sousa că-l știa singur la masă. Atunci Lucullus dădu acel răspuns care avea să devină un dicton: „Lucullus prânzește la Lucullus" și, prin urmare, masa trebuia să fie tot atît de somptuoasă, chiar dacă nu erau oaspeți în jurul ei.

Dar Lucullus nu era unicul reprezentant al acestui „mod de viață", caracteristic pentru aristocrația antică romană.

Trăsătura principală a bucătăriei bogătașilor romani era excentricitatea. Gustul blazat al mesenilor trebuia înșelat cu cele mai bizare preparate. Bunăoară, greierii marinați în untdelemn și oțet erau renumiți ca aperitiv. Mrene de mare, pateuri de ficat de rață, gâște care fuseseră îndopate cu lobele bătute în cuie ca să se îngrașe, ameștecuri din cele mai greoaie erau sortite să astâmpere voracitatea mesenilor. La mulțe ospețe se aduceau pești vii, pe care chiar convivii îi înecau în lapte clocotit, realizând astfel un fel de mâncare apreciat ca extrem de gustos...

Bucătăria romană prezenta cele mai ciudate și extravagante „specialități", trădând rafinamentul împins până la decadență. Citeva „feluri" vorbesc de la sine: ouă de potîrnichie, călcâie de cămilă, creste smulse de la cocoși vii, limbi de păun și de privighetoare, linte amestecată cu pește și trufe, pești presărați cu praf de perle...

Cel mai modest meniu al patricienilor romani constituia o risipă nebunească. Întîi se servea așa-numitul „Gustatio": scoici, pui cu sparanghel, struți, pui fripți, mierle. Apoi „Cena": splinare de mistreț, pește, raie și alte păsări fripte. La sfîrșit „Secundae mensae": creme, cuiuri, fructe exotice.

Uneori meniul cuprindea 28 de feluri, iar când mesenii ajungeau la saturație, un sclav îi gîdila în gît cu o pană de gîscă, mulsă în untdelemn. Apoi totul era luat de la început...

Domnia împăratului Vitelius, de pildă, n-a fost decît o masă fără sfîrșit. La un ospăț dat în onoarea fratelui său Lucius, s-au servit 2000 pești și 7000 păsări scumpe. Vitelius este cel care a inventat un fel de mâncare rămas celebru — „Pavăza Minervei" — compus din limbi de păun, de fazan și din lapți de rățișoare, precum și un alt preparat, din 600 de creieri de struț...

Așa arătau — în liniile mari — ospețele romane. Nu este greu de înțeles cît au contribuit ele la decăderea celui mai puternic imperiu al lumii antice.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

din piață....

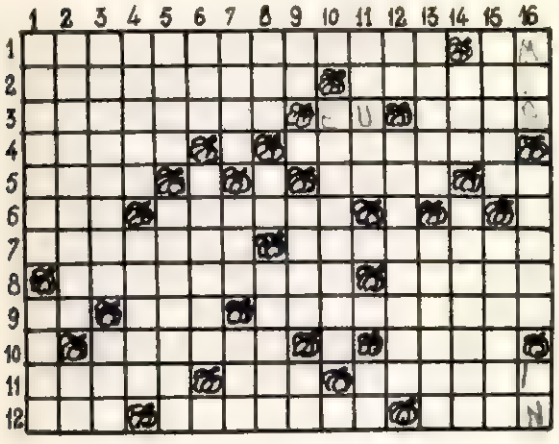

....în cămară

ORIZONTAL: 1) Se face în piață — Articol. 2) Le face gospodarul cînd își cumpără cartofi, ceapă, varză etc., pentru a-și umple cămara în vederea iernii — Nu le au numai sobele... 3) Butoale drese, bune de murături — Pronume — Bună ar fi iarna în cămară, dar e brînză de primăvară. 4) Nu-i numai spectacol, ci și... culinară, cînd gospodina e pricepută—Băț aromat în cămară. 5) A întrevedea — Cadru — Comună în Șimleul Silvaniei 6) Verbul pe care-l pune în practică țăranul încă din toamnă, pentru a ne asigura aprovizionarea din anul viitor — Cînd vin, e bine să ai cămara plină. 7) A judeca — Neîngrijită. 8) Cumpărătură din piață — Prost. 9) Poeni... usturoi! — Aurora la greci — Roșie la vară, acră în cămară. 10) Înghețată — A bubui. 11) Infinitivul cepei și usturoiului din cămară — Sau — Piața din București (a unor frați care au... marmeladă în cap!) 12) Aproape să nu-l vezi în cămară, de slab ce e — Nu e bine s-o aibă gospodarul, ci cămara — Entuziasm.

VERTICAL: 1) Sursa comercială a murăturilor — Denumirea ardelenească a dafinului oltenesc sau a saleimului muntenesc. 2) Gogoșarii din cămară! — Pronume. 3) Ochiți — Terci moldovenesc. 4) Bani de fugă, dar la vînătoare — Hrean. 5) În timpul ei se coc toate cele ce vor intra în cămară — În Moldova îi zice „Bucureștean". 6) În cămară nu poate fi folosită decît pentru a stringe gîtul boracanului — Materie primă pentru leșie. 7) Persoană feminin caragialesc — Cruci, dar nu cu popeni! — Unealtă școlărească. 8) Cureluță de mașină — Măsură agrară în China — A se ivi. 9) Brînza lor în putinică — Lîră turcească — O invitație nepoliticoasă. 10) Pește nu de apă dulce, ci de oțet acru. 11) În borcan e dulceață, în sticlă sirop — Cîntecul ființei. 12) Simbolul ruteniului — Vinete cu pene! 13) A stimula — Acum le găsești în piață, la iarnă în cămară. 14) A dușmăni — Încetișor, încetișor. 15) Iute în cămară — Conservă de legume. 16) Nume de fată — Locul de desfacere a produselor agroalimentare — Plantă textilă.

Cuvinte rare: MU, EOS, ACAT.

Cît este de „bătrîn" FOTBALUL

Desigur că fiecare iubitor al fotbalului este interesat să afle de cînd există pe lume sportul său preferat. O asemenea „explorare" istorică nu este însă de loc ușoară. De ce? Pentru bunul și simplul motiv că o grămadă de națiuni revendică „paternitatea" asupra jocului cu balonul rotund! Pireție, pretendenții vin cu „acte" în regulă, vechi de secole și, uneori, de milenii. Sursele fiind deci atît de diverse, nu vedem, sincer vorbind, cum s-ar putea elabora o istorie fotbalistică precisă și... absolută. Un lucru este sigur: că fotbalul își află originea în timpurile cele mai îndepărtate. Vasele, inscripțiile, descoperile scoase la lumină de arheologi dovedesc — fără putință de tăgadă — că fotbalul succede imediat atletismului în nesecrisul „clasament" al... bătrîneții.

Lăsînd în sarcina caricaturistului MATTY să imagineze pentru dv. pe primul jucător de fotbal(cu un asemenea fundaș, orice echipă ar putea avea o apărare de netrecut!), să ne oprim ceva mai aproape de contemporaneitate. Cu peste un mileniu în urmă, printre locuitorii din Normandia și Bretania, se bucura de multă popularitate un joc cu mingea, denumit „la soule". Din ce consta acest joc? Două echipe, reprezentînd două comune învecinate, își disputau cu înverșunare (și, cunoscînd moravurile vremii, nu știm dacă totdeauna în limitele celei mai perfecte sportivități!) o minge de piele, de formă neregulată, umplută cu... pietre și paie. Mingea era împinsă cu picioarele, iar învingătoare era echipa care izbutea finalmente să ducă mingea pînă în... comuna adversă!

Cînd armatele ducelui Guillaume de Normandia (cunoscut în noi sub numele de Wilhelm Cuceritorul) au cucerit Anglia, în secolul al XII-lea, soldații săi n-au întîrziat să „exporte" în țara cotropită jocul pe care se obișnuiseră să-l joace din moși-strămoși. Desigur că, organizînd pe pămîntul britanic vechile și popularele lor jocuri de „la soule", oțenii își manifestau nostalgia după căminele și obiceiurile părăsite vremelnic. Fapt este că „la soule" s-a răspîndit cu repeziciune printre locuitorii insulari și a încetat de a mai fi „apanajul" normanzilor.

Cinci-șase secole mai tîrziu, mai mulți seniori florentini, emigrînd în Britania, aduseră cu ei multe obiceiuri naționale din cele mai pitorești și — bineînțeles — popularul lor „il calcio". Ce era acesta? Nimic altceva decît un fel de „la soule", dar în care existau reguli mai precise și mai severe. Jocul se asemăna într-o măsură cu rugbiul din zilele noastre, balonul fiind de formă ovală. În jocul de „calcio", echipa era formată din următorii jucători (îmbrăcați în fastuoasele costume de epocă): 6 înaintași (innanzi corridori), 2 mijlocași (aconciatori), 4 mijlocași de fund (datori innanzi) și un fundaș (datori addiatori). Regulile jocului erau în număr de 24. Arbitrul putea fi numai unul dintre notabilitățile cetății, dar i se cerea acestuia o pregătire de... specialitate. În orice caz, chiar dacă nu ne putem pronunța cu precizie matematică asupra amănuntelor de ordin tehnic și tactic, un lucru este clar: jucătorii trebuiau să depună eforturi considerabile pentru a ajunge la capătul meciului, întrucît terenul măsura 272 metri în lungime și 139 metri în lățime.. Este drept însă că și „poarta" (care nu era altceva decît linia de fund a terenului) era și ea mai mare de 7 metri! Oricum, acest adevărat „maraton fotbalistic" impunea un antrenament de condiție fizică foarte exigent!

Îmbinînd elemente din „la soule" cu elemente din jocul de fotbal florentin, britanicii au transformat acest gen de întrecere într-un joc național, numindu-l fotbal (denumire rezultată, după cum se știe, din apropierea cuvintelor englezești foot = picior și ball = minge). Directorul colegiului din orășelul Rugby și-a propus în 1620 să codifice și să „civilizeze" (după propria sa expresie) acest joc. Trei ani mai tîrziu, pe terenul de sport al acestui colegiu avea să se producă un mare scandal: în timpul unui meci, elevul William Webb Ellis a avut fantezia să apuce balonul cu mîna și să-l introducă astfel în poarta adversă! Ellis a fost eliminat din joc, a fost dezavuat în mod public, i s-a retras dreptul de a mai juca în echipa colegiului, dar probabil că nimeni nu și-a închipuit că, în clipa aceea, se năștea un nou joc: rugbiul! Acesta și-a făcut treptat loc în gusturile sportive ale „insularilor" și cronica notează că în 1839 el a fost introdus și la universitatea Cambridge.

Cum pe atunci se juca de fapt o combinație fotbal-rugbi, ceea ce a făcut multe discuții, în asociația pentru Reforma Fotbalului, constituită în 1857 într-un istoric congres, s-a hotărît despărțirea fotbalului de rugbi. De la acest congres se trage de altfel și clasica denumire de „fotbal-asociație." Fără îndoială, acesta a fost un moment de mare însemnătate, de atunci istoria fotbalului fiind bine cunoscută, chiar și în cele mai mici amănunte.

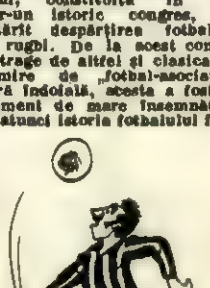

Și cu aceasta, punem punct, dar nu mai înainte de a vă invita să priviți cu atenție desenele lui MATTY, care ar putea constitui o contribuție la o eventuală istorie... ilustrată a jocului de fotbal!

Horia GODEANU

E BINE SĂ ȘTIM...

ADEVĂRUL DESPRE CONSERVE

Din cele mai vechi timpuri oamenii au folosit diferite metode, spre a-și păstra pentru zilele de iarnă surplusul de vînat sau de recolte pe care-l aveau. Cu toate acestea, pînă la începutul secolului al XIX-lea, lumea n-a cunoscut decît trei procedee pentru conservarea alimentelor și anume: saramura, afumătura și uscătura. Se spune că galii în războaiele lor se hrăneau cu un praf făcut din carne uscată, iar hunii își conservau „bifteck"-ul între șea și apinarea calului.

În forma în care le cunoaștem astăzi, conservele și-au făcut apariția abia la începutul secolului trecut și francezii pretind că cel care a inventat sistemul sterilizării cu ajutorul aburilor a fost un anume Nicolas Aperi, bucătar și cofetar din Chalons-sur-Saone.

Această metodă a sterilizării s-a păstrat pînă în zilele noastre, cînd a ajuns să fie folosită pe scară industrială în toată lumea.

Un prim obstacol pe care l-a avut această industrie în dezvoltarea ei au fost numeroasele cazuri de intoxicație pe care le-au produs, la început, unele alimente conservate.

Or, după studii și observații minuțioase, s-a constatat că, dacă sînt îngrijit preparate, conservele de orice fel nu pot produce intoxicări. În acest scop gospodinele au fost și sînt și astăzi sfătuite, să fie atente cînd deschid o cutie de conserve, la următoarele amănunte:

— cutia să nu fie cîtuși de puțin bombată în vreun loc;

— să nu producă, în momentul găuririi, acel țiuit caracteristic eliberării aerului de sub presiune;

— să aibă un miros sănătos și plăcut.

Dacă îndeplinește aceste condiții, conserva poate fi consumată fără nici o grijă.

O altă problemă pe care și-au pus-o consumatorii a fost aceea a principiilor nutritive, deoarece se credea — și unii mai cred și azi — că sterilizarea distruge vitaminele. Or, analizele repetate au constatat că atît sărurile minerale, cît și vitaminele nu pierd prin conservarea mai mult de 20% din cantitatea lor, adică aproximativ cît pierd și prin fierberea obișnuită. Acești de asemenea nu sînt modificați prin sterilizare, iar potențialul în calorii al conservelor de pește, carne, legume și fructe este în măsură să satisfacă necesitățile normale ale unui adult. S-au dovedit de altfel practic aceste calități ale conservelor încă din anul 1932, cînd o misiune compusă din 15 exploratori au putut rămîne în Groenlanda timp de 13 luni, în perfecte condiții de sănătate, fără să consume altceva decît alimente conservate.

Concluzia pe care trebuie s-o tragem este că, alături de alimentele proaspete, omul poate consuma o cantitate apreciabilă de conserve, fără nici un pericol pentru sănătatea lui.

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NR. 26

ORIZONTAL:

1) Agieș — Mamaia. 2) Zatoane — Liman. 3) Olinca — Celalt. 4) Vama — Pb — Pești. 5) T — Staul — Trap. 6) Fer — A — Gab — A — O. 7) E — Caiacra — Ad. 8) Or — Diaz — Adam. 9) Data — S — Stelar. 10) Ozu — Noru — Tiri. 11) Sezoane — B — Bab. 12) III — S — Girie — A. 13) Amazoane — Fier.

ÎN JURUL GLOBULUI

PODUL CU ETAJ. Pentru a asigura o și mai bună legătură între centrul capitalei și stadionul „V.I. Lenin" din Lujniki, peste rîul Moscova a început construcția unui nou monumental pod de beton armat, a cărui lungime va fi de 2 km. Podul va fi prevăzut cu etaj. În partea de jos se va trasa linia de metrou, iar etajul următ va fi amenajat pentru circulația autovehiculelor și a pietonilor.

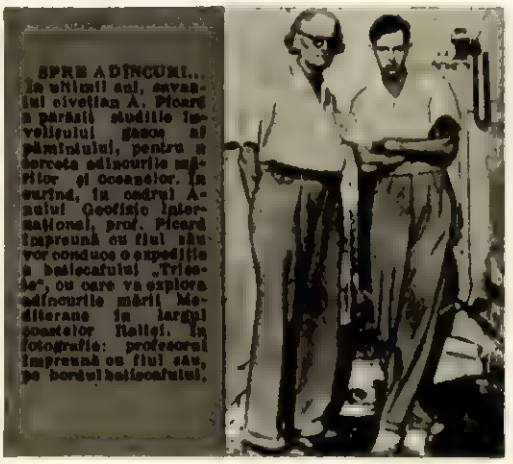

SPRE ADÎNCURI... În ultimii ani, savantul elvețian A. Picard a părăsit studiile învelișului gazos al pămîntului, pentru a cerceta adîncurile mărilor și oceanelor. În curînd, în cadrul Anului Geofizic Internațional, prof. Picard împreună cu fiul său vor conduce o expediție a batiscafului „Trieste", cu care va explora adîncurile mării Mediterane în largul coastei Italiei. În fotografie: profesorul împreună cu fiul său, pe bordul batiscafului.

← EVOLUȚIA" ARTEI DECADENTE. Iată două exemplare care ilustrează de minune „evoluția" artei decadente: în stînga, lucrarea intitulată „Dansatoarea" a sculptorului Beling, din anul 1916; în dreapta, sculptura boemată „Dans", din anul 1936. În ritmul accelerat al „evoluției" ultimilor ani, specialiștii sînt de părere că „dansatoarea" anului 1960 va semăna cu orice obiect — la discreție...

↑ BĂTRÎN, DAR VERDE! În satul Verhneaia Ilarția din regiunea Zaporojie (R.S.S. Ucraineană) crește un falnic stejar al cărui an de naștere se pierde în negura vremii, vîrsta lui numărînd multe secole. Dimensiunile stejarului sînt de-a dreptul impresionante: el atinge în înălțime 36 metri, trunchiul lui are o circonferință de 6,32 metri, iar splendida-i coroană depășește în diametru 43 metri.

De altfel frunzișul bogat nu trădează nicidecum vîrsta „înaintată" a bătrînului stejar.

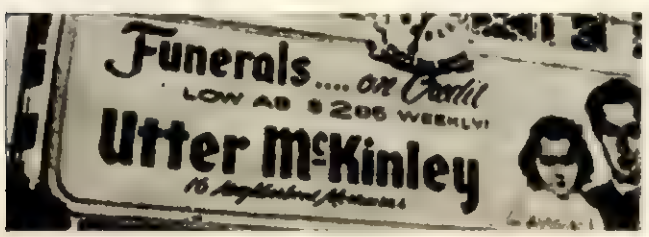

↑ RECLAMA. Pe unul din sgîrie-norii din New-York se poate citi o firmă foarte „promițătoare".

Utter McKinley oferă distinșilor săi clienți, plătind săptămînal cîte 2,95 dolari, asigurarea unui serviciu conștiincios pînă în pragul veșniciei. Clientul, înafară de o înmormîntare de lux, poate să-și aleagă și unul din cele 16 cimitire cu care antrepenorul are contracte...

FOC LA MANCHESTER. Un puternic incendiu a distrus 20 de clădiri din orașul englez Manchester. Focul a pornit de la magazinul universal Pasmore. Munca pompierilor pentru localizarea de la început a incendiului a fost, după cum se poate vedea din fotografia noastră, zadarnică. ↓

PENTRU VINDECAREA ARSURILOR. Recent, doi medici și un laborant din R. Cehoslovacă au construit un aparat original pentru tratarea și vindecarea arsurilor superficiale. Noul aparat dă cele mai bune rezultate.

PENTRU GUSTUL FISTICHIU al cocoșelor simandicoase din America, o casă de modă din Londra a lansat la hotel „Savoy" cea mai proaspătă „creație": pantofi cu flori la... călcîie. Că nu-i vorba tuturor de o afacere rentabilă sau — cum s-ar zice, o floare la ureche — o dovedește faptul că milionarele americane, atîtea după originalitate, se dau în vînt după aceste „potcoave înflorate". ↓

ETAPELE războiului antihitlerist au prilejuit, în ultimul deceniu, numeroase filme, îndeosebi în țările care au cunoscut invazia fasciștilor, mai rar însă producții americane și britanice. De aceea a fost așteptat cu interes noul film englez „Bătălia de la Rio de la Plata" al studiourilor Rank. Deși poartă girul regizorilor Michael Powell și Em. Pressburger, filmul, care reeditează istoria scufundării vasului german „Graf von Spree", a însemnat o deceptie pentru spectatori, prin caracterul său dulceag, necombativ.

CINEMATOGRAFIA muntenegreană a dat la iveală un nou film, al cărui scenariu pornește de la un fapt real, întîmplat în timpul ultimului război, cînd regele Petru al Iugoslaviei a fugit în grabă din țară, renunțînd la uriașul depozit de bancnote ale vistieriei. Amestec de satiră și redare a eroicei lupte a partizanilor, „Banii sfuriciți" este o încercare meritorie de adaptare a stilului neorealist, datorită talentatului regizor V. Stojanovici.

ROMANUL „O viață" de Guy de Maupassant va fi transpus pe ecran de regizorul francez Alexandre Astruc, care e în același timp și autorul scenariului. Pentru rolul principal, al nefericitei mame și soții Jeanne, eroina romanului, a fost solicitată Maria Schell, tînăra actriță austriacă, care a devenit, datorită filmelor „Gervaise" și „Rose Bernd", una dintre cele mai mari speranțe ale cinematografiei europene.

„ANII de școală" se intitulează un amplu documentar al studioului Mosfilm, care înfățișează într-un mod plăcut și atractiv o temă destul de sobră, aceea a desfășurării sistemului de învățămînt sovietic. Pe scenariul propriu, regizorul A. Ovanesov a alcătuit un film instructiv și palpitant totodată.

NOUL film artistic al studiourilor „Moldova-Film" din Chișinău, inspirat din viața unui colhoz din R.S.S. Moldovenească, se numește „Cireașa timpurie", și e regizat de tînărul absolvent G. Komarovski, elev al lui Serghei Gherasimov.

UN NOU film pentru copii a fost terminat de curînd în studiourile polonese. Renumita regizoare Wanda Jakubowska a creat, pe un scenariu de Igor Newerly, filmul fantezist „Riga Trefla I-ul", în care personajele sînt figurile însuflețite ale cărților de joc. În rolul central apare un băiețaș foarte dotat, Julius Wyrzykowsky, căruia i se prevede o frumoasă carieră.

LA Belgrad a sosit un demult o echipă de cineaști sovietici, în frunte cu binecunoscutul regizor Lukov, care va realiza prima coproducție sovieto-iugoslavă, filmul în culori „Alexa Nundici".

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 o/. 33 Tel. 7.60.10 int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: lei 6 luni: lei

SPORT

ECHIPA R. P. R. IN CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL

1) Ene I și Beara în luptă pentru balon 2) Privind această poză vă veți da seama cît de scumpă le este jucătorilor romîni și iugoslavi calificarea pentru turneul din Suedia 3) „Am egalat!" Pe fețele spectatorilor se citesc bucuria și entuziasmul 4) Nea Jenică — simpaticul animator al tribunei lor. 5) Unii au venit de la ora zece. 6) 1-0 pentru Iugoslavia.. 7) Ura! Ene I a înscris! 8) O minge trimisă de Mateianu și apărată spectaculos de portarul echipei iugoslave de fotbal

Florin ȘERBAN

Fotografii de I. TIBOR, M. MATEI și A. MIHAILOPOL

PREȚUL 1,50 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

SALTUL COSMIC

„LUNA" ARTIFICIALĂ LANSATĂ DE U.R.S.S. PRIMA DIN LUME

Nr. 28 (125)
Anul VI
12 oct. 1957

Schema satelitului artificial după graficianul sovietic V. Dobrovolski.

— O performanță științifică epocală — Miraculosul tur al globului — Intenții americane și realizări sovietice — Cine pierde, cine cîștigă — „Vanguard" în 1958? — Indoielile lui Milton Rosen — Precizări sovietice — Semnale pe unde nevăzute — Pentru pace.

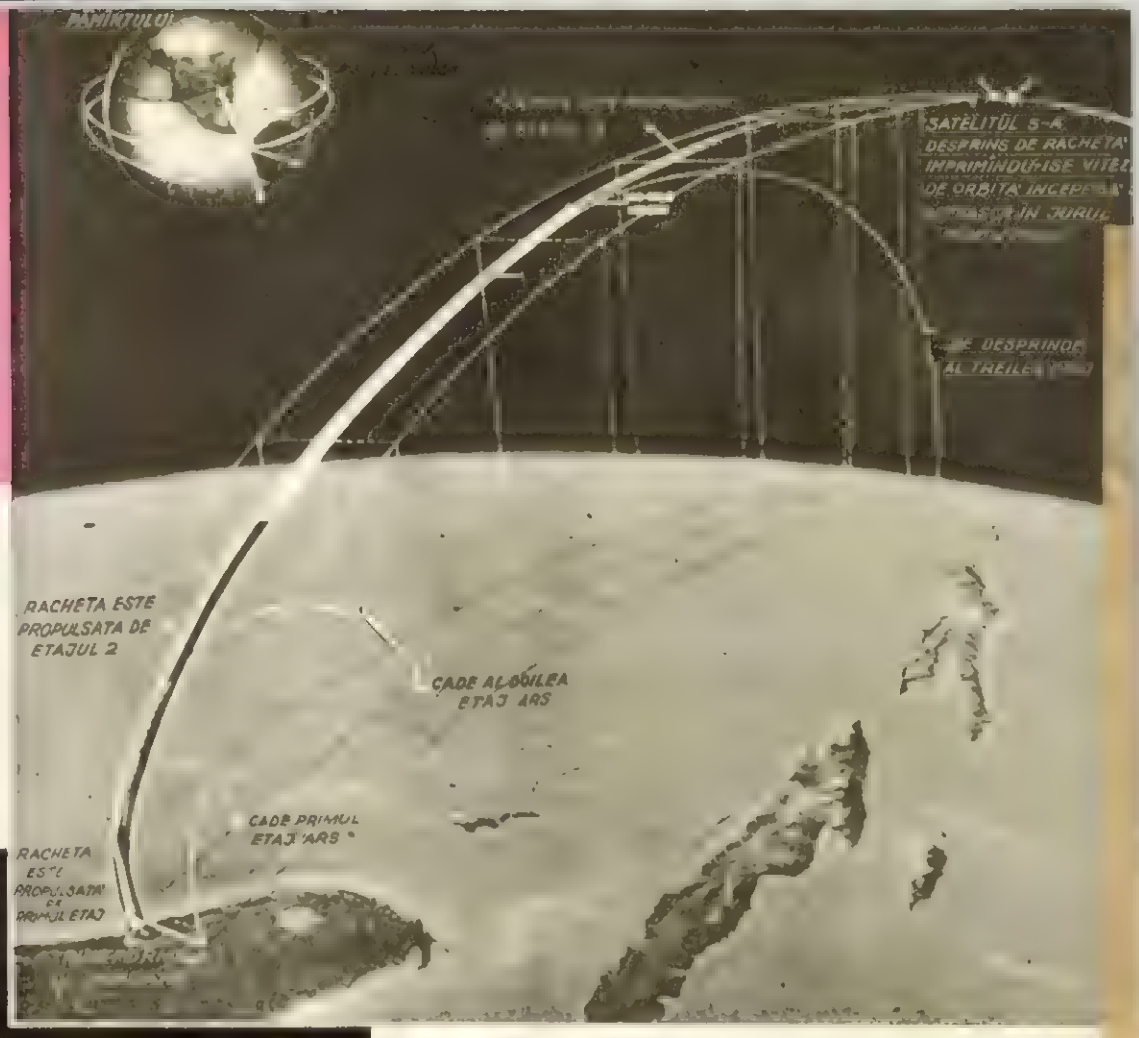

Iată drumul pe care-l parcurge un tren de rachete de la platforma de lansare pînă la punctul cînd se imprimă satelitului viteza de orbită necesară. →

Mecanismul electronic a fost declanșat; racheta staționată a țîșnit ca un bolid de pe platforma de lansare. Viteza inițială: 1.700 metri pe secundă. Trenul de rachete se înalță vertiginos. În clipa cînd racheta a treia și ultima a imprimat satelitului viteza de 8.000 de metri pe secundă, luna artificială își continuă singură voiajul fantastic în jurul globului, fără combustibil, pe baza echilibrului realizat între forța centrifugă și forța de atracție. ↓

Vor trece ani, secole vor trece și locuitorii planetei noastre nu vor uita evenimentul epocal care a electrizat inimile și mințile oamenilor în acea zi istorică de 4 octombrie 1957.

Calendarele viitorului vor însemna cu roșu data memorabilă, iar viitoarele generații vor transmite din tată-n fiu povestea adevărată a legendarului salt cosmic, săvîrșit pentru întîia oară în lume de sfera minunată azvîrlită spre înălțimi nebănuite de omul sovietic.

Cei ce în urmă cu patru decenii făureau în focul aprigelor încleștări revoluționare acel hotărîtor Octombrie Roșu au realizat în aceste zile una din cele mai grandioase performanțe științifice ale tuturor timpurilor. Sub ochii noștri devin realitate visurile cutezătoare ale lui Jules Verne, H. G. Wells și ale savantului vizionar sovietic E. Țiolkovski, care a emis ideea sateliților artificiali ai pămîntului încă la începutul acestui secol. Sîntem contemporani ai unei uriașe revoluții în domeniul științific. Iar stegarul acestei revoluții este și de astă dată omul sovietic.

Prima în lume — „luna" artificială sovietică; primii în lume — savanții sovietici. Iată despre ce vorbesc de o săptămînă oamenii pe toate meridianele, în toate continentele. Vestea uluitoare a țîșnit ca o cometă din preajma turnurilor Kremlinului și a făcut ocolul globului cu iuțeala unei rachete balistice intercontinentale.

Au fost copleșiți de emoție și prietenii și dușmanii Țării Sovietice. La prieteni fiorul de emoție a fost semn de bucurie și mîndrie; la dușmani, emoția s-a prefăcut într-un fior rece de rău augur. Între timp însă, undeva departe, în oceanul tainic al spațiului, la o înălțime de 900 km, „luna" artificială sovietică gonea și gonea cu viteza fantastică de 8.000 de metri pe secundă, realizînd zilnic cîte 16-18 rotații în jurul planetei noastre.

Posturile de radio și televiziune — chiar și cele americane — și-au întrerupt programele lor obișnuite pentru a retransmite ascultătorilor bătăile inimii metalice a „lunii" artificiale. La observatorul din Pulkovo (U.R.S.S.) ca și la stația din Terry Hot (S. U. A.), la Johanesburg în Africa de Sud, ca și la Phenian, în Coreea de Nord, la Chicago, la Ankara, la București și la Rejkjavik, în orice punct al globului, aparatele speciale de recepție au înregistrat semnalele laboratorului zburător. În același timp milioane de lunete și binocluri simple au pornit să iscodească înălțimile spre a saluta luna nou născută pe firmamentul astral și care poartă marca „made în U.R.S.S.".

„U.R.S.S. a învins S.U.A."

Iată un adevăr ce nu mai poate fi contestat nici de cele mai înfierbîntate capete militariste din occident. Avîntîndu-se în marea întrecere pașnică pentru cucerirea spațiilor cerești, știința sovietică și-a demonstrat superioritatea în acest domeniu atît de vast și de complex, lăsînd în urmă cu mult Statele Unite ale Americii. Comentariul agenției „France Presse", care n-ar putea fi bănuită de simpatii

SALTUL COSMIC

de D. BABOIAN

În aceste zile la o stațiune specială a Observatorului „Mecinikoo" din Odesa.

Primul satelit artificial al pământului a fost lansat în U.R.S.S. Sovieticii au fost-o înaintea americanilor. La centrul de proiectare a satelitului american „Vanguard" – care ar putea fi lansat în cel mai bun caz abia în 1958 – domnesc nerozitate și consternare. În fotografie, un grup de proiectanți și tehnicieni ai satelitului „Vanguard" urmărind cu încordare vibrațiile unui aparat experimental.

față de U.R.S.S., este pe deplin edificator: *„În lupta pașnică dintre S.U.A. și U.R.S.S. pentru cucerirea spațiului interplanetar, Uniunea Sovietică a ieșit victorioasă. Ea a fost prima care a lansat un satelit artificial al pământului... U.R.S.S. a învins S.U.A."*.

Și aceasta nu este prima înfrîngere suferită de militariștii americani. Mai întîi a fost falimentul șantajului atomic, apoi explozia primei bombe cu hidrogen sovietice, în 1953, apoi prima centrală atomoelectrică sovietică, apoi apariția spectaculoasă a avionului cu reacție TU-104, urmată de experimentarea cu succes în U.R.S.S. a rachetei balistice intercontinentale. Și acum, lovitura de grație: marea incursiune sovietică spre spațiile cosmice.

A fost o vreme cînd orice realizare a oamenilor sovietici era taxată de cercurile oficiale din occident drept „propagandă roșie". Tot ce era sovietic era pus sub semnul întrebării și camuflat în dosul perdelei de fum a calomniilor antisovietice și anticomuniste. Viața și-a bătut joc și de calomniatori, și de falșii profeți ai antisovietismului. Acum se poate citi în „New York Herald Tribune": *„Construirea cu succes de către Rusia a rachetei intercontinentale înaintea Statelor Unite modifică considerabil raportul de forțe pe arena mondială"*. Cu atît mai mult, cu cît experți și savanți occidentali, ca profesorul englez A. Lovell, se văd siliți să constate, prin declarații publice, că *oamenii de știință sovietici au întrecut cu mult pe oamenii de știință din Anglia și S.U.A.*

„Atlas", „Vanguard" și o confruntare științifică...

Conducătorii politici și militari din occident au avut în ultima vreme nenumărate prilejuri să ajungă și ei la concluziile profesorului Lovell. Cu toate acestea declanșarea senzațională a trenului de rachete, care a înălțat fulgerător spre Cosmos satelitul artificial sovietic, i-a surprins și i-a derutat totodată. Și nu degeaba. După dublul eșec al rachetei teleghidate

REACȚII OCCIDENTALE...

„NEW YORK TIMES":
Ziua de 4 octombrie 1957 va intra pentru veșnic în analele istoriei ca ziua uneia din cele mai măreațe realizări ale omului.

„TIMES":
O realizare impresionantă... Acest eveniment important în progresul științific trebuie să inspire admirație și recunoștință totodată.

„NEW YORK HERALD TRIBUNE":
...Cei de la Washington au ajuns cu amărăciune la concluzia că țara noastră (S.U.A.—n.r.) a suferit o înfrîngere în întrecerea epică a secolului XX. În timp ce satelitul sovietic al pămîntului zboară deasupra capitalei noastre amărîte, soi se considere că urmările acestei victorii a rușilor în spațiul interplanetar sînt foarte mari.

„SUNDAY EXPRESS":
...Rușii au demonstrat întregii lumi geniul oamenilor lor de știință și talentul tehnicienilor lor.

„WELT PRESSE":
Senzația secolului: satelitul artificial. Savanților americani nu le-a mai rămas decît să-și felicite colegii sovietici.

„FRANCE-PRESSE":
Savanții și tehnicienii sovietici au întrecut în timp pe concurenții lor americani.

„ASSOCIATED PRESS":
Rusia atinge superioritatea tehnologică și științifică pe scară mondială.

„MANCHESTER GUARDIAN":
Nu mai poate rămîne nici o îndoială asupra capacității de război a rușilor. Rușii sînt acum în stare să construiască proiectile balistice care pot atinge orice obiectiv aleș, în orice parte a lumii.

„Luna" artificială sovietică este urmărită cu intensitate și la Institutul Astronomic de la Ondrejov din apropiere de Praga.

americane „Atlas", după atîtea eforturi uriașe depuse în uzinele și laboratoarele secrete ale S.U.A., nici unul din proiectele americane de satelit artificial al pămîntului n-a putut fi realizat cu succes.

Totuși, în mijlocul acestei vrăji, presa și posturile de radio americane au dezlănțuit o vastă campanie pentru „popularizarea" unui satelit artificial al pămîntului, aflat în curs de fabricare în S.U.A., sub firma „*Vanguard*". Revista „Life" s-a grăbit chiar să-i închine un număr întreg, remarcînd însă că eforturile ce se fac de 23 luni pentru terminarea lui la timp reprezintă „*o încercare aproape desnădăjduită*". Personalul oficial care lucrează la acest proiect — a arătat „Life" — nădăjduia să lanseze satelitul artificial în 1957. Recent însă s-a constatat că, deși s-au cheltuit pînă în prezent 57 milioane de dolari, acest lucru va fi cu neputință, urmînd ca lansarea să aibă loc probabil în 1958.

Despre dificultățile întîmpinate de constructorii satelitului american s-a păstrat mult timp o tăcere absolută. Pînă în urmă cu cîteva luni, cînd a avut loc o confruntare pe plan internațional a realizărilor în acest domeniu.

Undeva, într-o localitate din Anglia, departe de forfota marilor metropole, a avut loc o reuniune oarecum discretă a unui număr de 150 de savanți și tehnicieni, reprezentînd nouă țări, veniți aci pentru un schimb de informații în ce privește construcția sateliților artificiali și a altor mijloace de explorare a spațiilor interplanetare, în cadrul Anului Geofizic Internațional.

Reprezentantul S.U.A., dr. Milton Rosen, directorul proiectului american „Vanguard", deși a făcut o amplă expunere teoretică, nu a putut oferi celor prezenți decît... îndoieli în ce privește reușita celor șase încercări de lansare a satelitului prevăzute în S.U.A.

Revelația reuniunii a fost desigur intervenția neechivocă a reprezentantului U.R.S.S., savantul Boris Petrov, care a declarat răspicat că este în măsură să furnizeze date concrete în legătură cu progresul lucrărilor întreprinse în Uniunea Sovietică pentru lansarea primului satelit artificial al pămîntului, încă înainte de sfîrșitul acestui an.

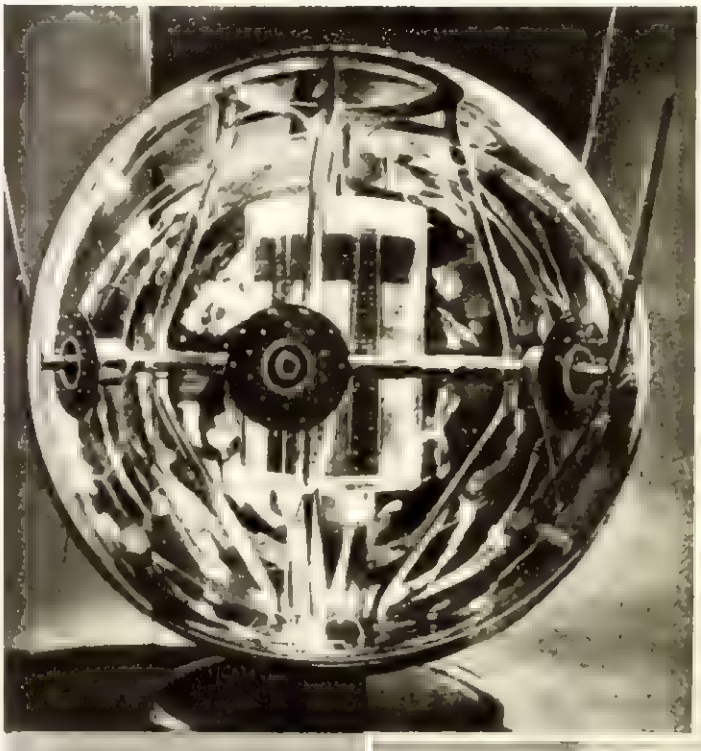

Iată macheta transparentă a unui satelit artificial al pămîntului. În ciuda tuturor aparențelor, carapacea sferică realizată dintr-un aliaj ușor rezistă unei temperaturi de 800 grade. În spațiul restrîns din interior se află întreaga aparatură necesară pentru a înregistra și transmite la bază rezultatele investigațiilor științifice...

Între timp, la Moscova s-a anunțat că se pregătește lansarea unei serii întregi de sateliți artificiali ai pămîntului.

Steaua sovietică

Pînă la 4 octombrie 1957 steaua sovietică își răspîndea luminile de pe înălțimea bătrînului și mereu tînărului Kremlin. Ea strălucește acum ca un astru milenar și acolo departe, în necuprinsul spațiu ceresc, de unde ne trimite necontenit semnale, pe nevăzutele unde. Semnalele solemne străbat distanțele cu iuțeala gîndului și vestesc bătrînei Terra succesul temerarei incursiuni sovietice în adîncurile spațiului.

Dincolo de ocean, în America zilelor noastre, semnalele satelitului sovietic scot din sărite pe anumiți inși, care privesc chiorîș spre „steaua zburătoare a Moscovei". Dar tot în America zilelor noastre, „New York Times" trebuie să admită că „*Uniunea Sovietică a făcut un uriaș pas în spațiu*". Un pas hotărîtor, ce deschide o eră nouă pentru omenirea însetată de lumină și pace. Oricum, dincolo de neprețuita-i valoare științifică, saltul cosmic, prin amploarea și semnificația sa, reprezintă o nouă și uriașă contribuție sovietică la cauza păcii, o grandioasă realizare în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

La Observatorul Astronomic din București se înregistrează semnalele lansate de satelitul artificial sovietic. În fața aparatului de recepție a semnalelor, cercetătorii Dovlețiu Maria și Popovici Gigel.

ACUM 40 DE ANI
O DIVIZIE REVOLUȚIONARĂ RUSĂ ÎN BRĂILA

Nu sînt prea clare aceste fotografii reproduse dintr-o revistă ce apărea sub ocupația germană. Totuși ne aduc cîteva imagini din ziua în care divizia revoluționară rusă a intrat în Brăila: 1) Pe străzile orașului dunărean trec cavaleriștii. 2) Fanfara diviziei. Membrii ei poartă pe braț brasarda care le atestă apartenența lor la revoluție.

Cînd tunurile de pe crucișătorul „Aurora" vesteau, la 7 Noiembrie 1917, triumful Revoluției Socialiste, pe teritoriul românesc ocupat de armata germană soseau știri foarte sărace asupra acestui eveniment istoric. Comunicatele agenției germane de presă — Wolfbirou — apărute în ziarele românești tipărite la București și Brăila aduceau informări nu numai laconice, dar și inexacte. Totul era prezentat ca și cum pe străzile Petrogradului s-ar fi dat o luptă între oarecari două partide politice — „maximaliștii" și „minimaliștii" — care-și disputau conducerea guvernului, într-un mod mai violent decît o făceau la noi liberalii și conservatorii.

De îndată însă ce revoluția s-a întins în rîndul trupelor ruse de pe frontul Siretului, vești despre evenimentele din Rusia începură să parvină în Muntenia dintr-o sorginte directă. Erau aduse uneori de dezertorii români care treceau în teritoriul ocupat să-și caute familiile abandonate în urmă cu un an, alteori le colportau soldații germani veniți de pe front în etape de refacere și cantonați în casele brăileni'or de la periferie. Printre soldații unității'or în refacere s-au găsit unii care au putut arăta, pe ascuns bineînțeles, un manifest revoluționar găsit pe linia tranșeelor ocupate de ostașii ruși. Manifestul era semnat de Comitetul revoluționar de război, organ central al revoluției în armată, care se adresa „tuturor comitetelor militare ale armatei de pe front și delegaților soldaților", aducîndu-le la cunoștință „schimbarea survenită" și îndemnînd „pe soldații revoluționari să urmărească cu cea mai mare vigilență purtarea comandanților de corpuri", considerînd ca dușmani „pe ofițerii ce se vor declara fățiș împotriva aderării la schimbarea survenită".

Acestea au fost primele și cele mai autentice vești asupra evenimentelor de dincolo de Prut, difuzate la Brăila către sfîrșitul anului 1917.

Scurt timp după aceea, ziarele înregistrau răspunsul favorabil al puterilor centrale la propunerile de pace ale guvernului din Moscova. Concomitent cu aceste propuneri, s-a aflat că primii parlamentari ruși și români au trecut în aceeași noapte Siretul, ca să trateze încetarea focului și condițiile unui armistițiu fără termen. Muncitorii brăileni rechiziționați de poliția germană la săpatul tranșeelor de lîngă Vădeni au povestit a doua zi cum parlamentarii ruși și români au fost aduși la comandantul sectorului de front cu ochii legați și cum soldații germani îi salutau plini de o bucurie nestăpînită, măcar că parlamentarii nu puteau să-i vadă.

La 9 decembrie se încheia la Focșani armistițiul pe întregul front românesc. Din partea României semnau un general și patru colonei, iar din partea rusă un general, un teterist și doi soldați reprezentînd Comitetul revoluționar. De acum încolo știrile despre mersul revoluției ruse sînt ceva mai numeroase, deși comandamentul de ocupație are grijă să filtreze toate informațiile. Era vizibil că se evitau în special acelea care ar fi putut să instige populația din teritoriul ocupat. De cînd cu revoluția rusă, ofițerii germani din România, care nu primeau știri prea bune nici de acasă, unde începuse, de asemenea, să bată un vînt de răzmeriță, trăiau necontenit sub coșmarul unei răscoale a populației, care, de altfel, s-a și produs, cîteva luni mai tîrziu, la retragerea trupelor de ocupație. De aceea, cînd se produc la Galați incidente între trupele revoluționare și autoritățile românești, care au vrut să pună mîna pe depozitele armatei ruse, și cînd, a doua zi, spre a evita vărsări de sînge între foștii aliați, o divizie rusă cere permisiunea părții germane de a trece în teritoriul ocupat, unde să se poată organiza pentru repatriere, conducătorii armatei keiserului se arată cu totul dezorientați. Unii socoteau că această permisiune n-ar trebui să se dea, deoarece va constitui, fără îndoială, un exemplu rău pentru populația civilă românească, a cărei stare de spirit nu este de loc favorabilă ocupantului, cît și pentru soldații germani, a căror disciplină a slăbit mult de la începutul războiului. A învins însă punctul de vedere al mareșalului Makensen. El presupunea că apariția unei forțe militare ruse pe străzile Brăilei va însemna o demonstrație a defetismului aliaților și va demoraliza pe locuitori.

În dimineața zilei de 27 ianuarie 1918, după tratative care au durat toată noaptea, divizia rusă și-a făcut intrarea în oraș. Ea cuprindea un regiment de infanterie, 1200 cavaleriști, un divizion de artilerie cu 120 de tunuri, cîteva zeci de bucătării de campanie și peste 400 care cu proviziile aparținînd trenului divizionar — în total 3200 de oameni. Din cele cîteva sute de ofițeri care încadrau divizia, numai 22 aderară la revoluție și urmau trupele răsculate la Brăila.

Sîntem în posesia cîtorva mărturii ale unora dintre cei ce au trăit acest eveniment; la 40 de ani distanță aceste mărturii reprezintă valoarea unui document istoric. În primul rînd, trebuie amintită panica ce a cuprins autoritățile germane din Brăila la aflarea veștii că o divizie de ostași revoltați vor trece prin oraș. Înștiințați în ultimul moment, ofițerii germani ai trupelor de ocupație, în colaborare cu organele poliției civile, abia că au avut răgaz să ia măsuri de ordine.

Trupele revoluționare au intrat în oraș pe podul de la Brăilița și de aici, scurgîndu-se pe strada Galați și trecînd prin centrul orașului, s-au îndreptat pe strada Călărași pînă la cazarma regimentului 38 inf., unde au fost cazate. Grupe de muncitori, hamali și docheri din Brăilița, Comorofca și Atîrnați și mai ales multe femei cu copii au ieșit pe străzi, urmînd coloana militară pe întregul parcurs. Soldații ruși au împărțit femeilor și copiilor zahăr și ceai — articole de mult dispărute de pe piața locală. Încercarea unor civili de a-și arăta simpatia pentru revoluționari a fost reprimată pe loc de jandarmii germani și polițiștii români masați pe străzile orașului. Muzica militară a diviziei, care a intonat cîteva imnuri revoluționare, a fost avertizată că trebuie să se abțină de la astfel de manifestări. În ciuda acestei opreliști, muzica a continuat să cînte. Capelmaistrul fanfarei a răspuns că revoluționarii au venit încoace ca oameni liberi și nu ca prizonieri și deci nu va asculta decît de ordinele acelora care sînt în drept să-l comande.

În fine, un ultim amănunt care merită să fie consemnat, căci el este concluzia acestui episod revoluționar: cîtva timp mai tîrziu, generalul comandant al armatei germane de la Dunăre a cerut un raport cu privire la unele dezordini ce au avut loc la Brăila, unde „elemente civile din sînul populației" au devastat brutării și depozite cu alimente aparținînd ocupanților. La care comandantul poliției de cîmp a răspuns, între altele, că trecerea trupelor revoluționare pe străzile Brăilei a fost „o greșeală care nu va mai putea fi reparată..."

S. PĂSTORESCU

AL. ANDRIȚOIU

COLOCVIU CU UN PRIETEN SOVIETIC

— Eu îți iubesc Rusia, frumoșii ei mesteceni
și Troica suplă-n care peste omăt te legeni,
și stepa-n care, seara, iubita-ți strigi de unde
calm și rotund ca mingea, ecoul îți răspunde.
Eu îți iubesc taigaua, cu umbre lungi și line
tăiate de lucirea de blănі de zibeline,
și fata din Crimeea zîmbind spre cerul mov,
lămîii ce se pleacă spre Marea de Azov.
Dar mai presus eroii din viață și din carte
îi simt mișcînd aievea, pe fiecare-n parte,
în preajmă și alături, precum le este voia.
Sub șalul de mătase surîde albă, Zoia,
iar Melehov se-avîntă călare-ntre cazaci,
Matrosov stă cu pieptul rănit ca plin de maci,
Korceaghin se desprinde înalt din amintire,
mă cheamă și-mi vorbește de-a inimii călire;
cu degetul puternic Ceapaev, pe-o hartă,
mi-arată plugărește a strategiei artă.

— Eu îți iubesc valaha, prietenoasa țară
și Bărăganu-albastru cu fețmet de secară.
Corunul ce de Horia vorbește cu-n povești,
frățîne bun să-i fiu stejarul din Borzești.
Îmi plac salcîmii voștri și mierea lor mădiastră,
năvoadele-aruncate în Dunărea albastră,
Carpații plini de fală, butucii plini de har
de la Cotnarii veseli și de la Murfatlar.
Am răsfoit prin cărți să aflu toate celea
pătanii cu Păcală, Arvinte și Pepelea.
De noi și-aduc aminte și florile, și piatra,
cum ne-înfrățirăm pasul, în marș spre munții Tatra.

Vorbeam cu rusul, seara, în liniștea deplină,
făcînd cu el, din suflet, mari schimburi de lumină.
Și-atunci prietenia văzut-am cum scînteie
ca două îmbrățișate, înalte, curcubee.

OEMUL MARMU

Urcam fluierînd printr-un cotton de lumină străpuns de înverşunarea milenară a apei Padeşului, prin munţii Poiana Ruscăi. Fluieram vesel şi binecuvîntam natura pentru creaţiile-i sălbatice, aruncate cu atîta dărnicie muritorilor. Fluieram vesel şi descopeream în sălbăticia naturii o simetrie pe care poate numai omul, cea mai desăvîrşită creaţie a naturii, o egalează. Şi mi se părea că mîna, cu cele cinci degete ale ei, pe care o ţineam în faţa ochilor, se reflectă cu splendida ei simetrie în vîrfurile şi pădurile proiectate pe cer.

Mergeam spre Ruşchiţa, localitate zvîrlită printre arbori şi creste, pentru a face cunoştinţă cu comorile ei de marmură. Şi la gîndul primei mele întîlniri cu marmura munţilor, am pierdut acordurile melodiei vesele şi o adiere de tristeţe mi-a încetinit paşii. Brazii şi fagii de lîngă mine îmi şopteau parcă în răsuflarea lor ritmică nişte versuri de mult uitate. Mi-am trimis toate undiţele memoriei şi am refăcut acel pasaj dintr-o poezie a lui Musset care m-a zguduit în tinereţe. Îmi închipui cele trei trepte de marmură roşie din Versailles şi parcă zăresc pe ele încrustate gîndurile poetului :

„Quand sur toi leur scie a grincé
Les tailleurs de pierre ont blessé
Quelque Venus dormante encore
Et la pourpre qui te colore
Te vient du sang qu'elle a versé"...

pe care mi-am permis să le traduc astfel, atunci:

„Şi tăietorii-n aspra lor tărie
Cu ferăstrăul lucitor sfîşie
O Venus superbă încă dormind,
Parcă din sîngele ei, gîlgîind
Te ai colorat, tu, piatră purpuri ...

Şi, totuşi, aici se dă prima suflare de viaţă statuilor. ↓

Şi imaginea acestei Venus, dormind inocentă în marmura amorfă, rănită de ferăstraiele tăietorilor aspri şi viguroşi, şi sîngele ei înroşind cristalele ascunse, nevăzute, ale marmurei îmi pricinuiau dureri fizice. Parcă numai inerţia îmi ducea înainte paşii, spre locul unei crime voluntare şi tragice. Şi am trecut trist printre casele care căutau să mă înveselească şi să mă alinte cu căutăturile strălucitoare ale geamurilor, am străbătut obosit satul şi am urcat cu paşi chinuiţi drumul spre carieră. O galerie lungă şi rece m-a primit cu ceaţa care prevesteşte durerea. Parcă o cortină densă căuta să mă împiedice să ajung pe scena unde se juca groaznica tragedie.

La capătul galeriei, m-a orbit LUMINA.

Această întîlnire neaşteptată cu lumina mi-a smuls tristeţea şi mi-a liniştit sufletul.

Pătrunsesem în interiorul unui clopot alb şi uriaş, în interiorul unei gigantice catedrale care, în locul misticei bezne, se umpluse cu materială lumină solară. Bolta catedralei fusese mutată parcă în altă parte, pentru ca ochii să întîlnească nestingheriţi pe adevăratul zeu şi stăpîn al vieţii: SOARELE. Sub larga lui binecuvîntare oamenii oficiau în interiorul alb al catedralei rugăciunea muncii.

Şi priveam de pe pragul unei înălţimi îndrăzneţe cum înfig oţelul mecanic în carnea puternică a marmurei, cum taie cuburi şi paralelipipede perfecte, cum îşi asmut ciocanele asupra bulgărilor impuri şi-i aruncă departe de geometria marmureană, cum prind blocurile albe în lanţurile macaralelor şi le înalţă spre soare.

Asistam oare la o crimă acolo, în inima muntelui? Se oficia oare acolo, în clopotul alb şi spart la vîrf, uciderea zeiţelor frumuseţii?...

Îmi alungam fără încetare privirile în interiorul catedralei solare. Totul era mecanizat şi planificat acolo. Fiecare mişcare de ciocan, fiecare lovitură a uriaşelor unelte mecanice, fiecare coborîre şi ridicare a macaralelor erau voluntare şi precise, erau aspre şi definitive. Şi vedeam un omuleţ slab şi mărunt, cu o şapcă veche şi cafenie pe cap, plimbîndu-se cu mîinile în buzunare pe lespezi încă neconturate, pe statui încă necioplite. Omul părea o pată pe albeaţa marmurei şi indiferenţa lui, şi mişcările sale nestingherite şi sigure, fără să poarte în ele eleganţa pe care o cere marmura, şi poruncile lui total prozaice mă înfuriau. Nu era oare el conducătorul unor călăi moderni şi nepăsători? Asistam oare la modernizarea unei crime eterne?

Atunci am închis ochii şi întunericul autoprovocat m-a îngropat parcă în interiorul unui munte închis şi ferecat, în care fiecare metru pătrat de verdeaţă şi fiecare copac însemnau un zăvor. Şi în acea închisoare mută şi neştiută erele pămînteşti plămădi-

Oamenii de acolo de jos nu mai erau nici vechii robi... ←

REI

de Const. CHIRIȚĂ

Fotografii de A. LOVINESCU

seră, cu truda și ajutorul unor îndelungate frămîntări geologice, una din cele mai superbe și mai gratuite creații ale naturii: marmura. Zăcea acolo neștiută și soarele nu se putea întîlni cu ea, și ceea ce era acolo nu avea strălucire, nu avea culoare, și fără ea poeții nu puteau cînta coloanele incoruptibile, și sculptorii nu-și puteau descoperi măreția, și locuințele erau mai triste și mai aspre, și oamenii nu erau îndeajuns de veseli.

Am deschis ochii și am simțit nevoia să-i trimit un salut de profundă recunoștință acelui omuleț cu șapcă veche și cafenie, care dirija calm și tăcut munca tăietorilor de marmură. El întruchipa pentru mine, în clipa aceea, pe toți tăietorii de piatră din istoria lumii, pe acei anonimi muncitori prefăcuți în țărînă, pe care erele viitoare și forțele geologice o vor introduce poate în compoziția unei alte marmure, pe acei care i-au înmînat lui Phidias, și lui Buonarotti, și lui Rodin, și lui Brâncuși blocuri de piatră și glorie. Fără ei, și *Minerva*, și *Moise*, și *Sărutul*, și *Somnul* ar fi dormit nedefinit și etern.

*

Am urcat sus pe muchia bolții sparte a catedralei, privind și ascultînd de acolo munca tăietorilor de piatră. Erau jos, la mai bine de o sută de metri adîncime, mogîldețe vii și nervoase. Despicau fără încetare marmura Ruschiței, cea mai pură, mai albă și mai prețioasă marmură de pe glob. După un timp, am văzut că se așază alături de mine trei muncitori bătrîni. N-am citit nimic solemn pe figurile lor; mîinile lor erau grele și acoperite de bătături groase. Am tăcut și am privit împreună multă vreme minunăția marmurei și minunăția muncii. Iar cînd bătrînii au început să-mi vorbească, m-am uitat pe rînd în ochii lor și parcă mi-am odihnit privirile, căci dacă marmura mă obișnuise cu reflexe reci, severe, aproape metalice, privirile celor trei bătrîni erau blînde, și bune, și calde.

Au început să povestească...

Primul mi-a vorbit despre trecut. Mi-a vorbit despre bordeie săpate în pămînt și despre palate căptușite în marmură. În bordeie locuiau cei care tăiau marmura, iar în palate cei care o vindeau. Mi-a vorbit despre tăria marmurei și despre tăria brațelor. Și am înțeles că an de an marmura își mărea

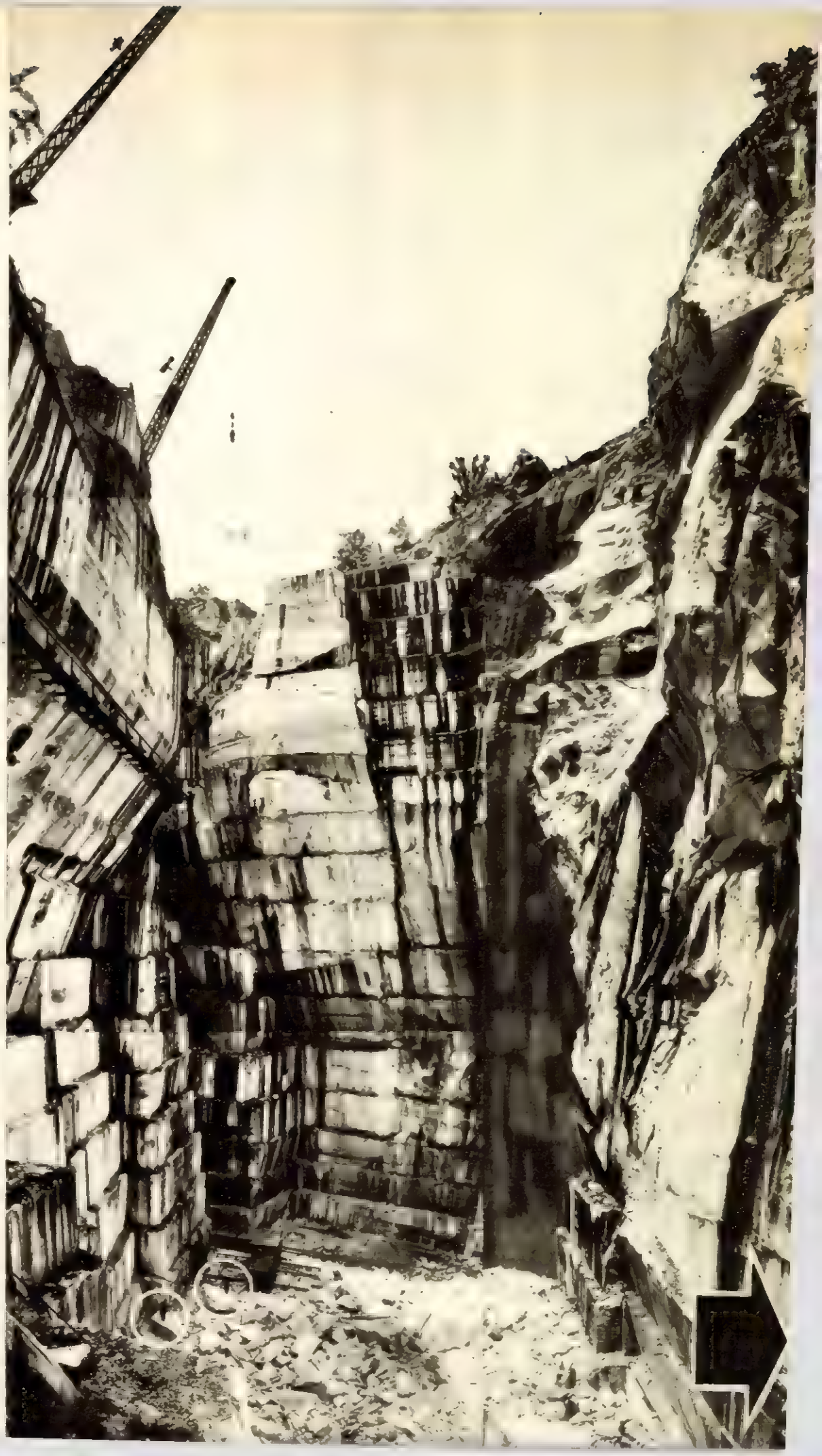

În uriașele galerii tăiate în marmură oamenii par niște gîze; cu toate acestea ei sînt mai puternici chiar și decît masivul de stîncă. →

tăria, pentru că brațele lor slăbeau. Palmele celui care îmi vorbea purtau urmele întîlnirii neomenești cu marmura. Bătăturile sale aveau duritatea marmurei. Și mi-a mai vorbit, dar cu cîtă tristețe, despre culoarea marmurei. Nu sîngele unei zeițe a frumuseții, rănite în somnul ei liniștit, colora marmura, ci sîngele celor care despicau flăminzi trupul prinosului. Și am înțeles că cei care făptuiau crima în catedrala rece de piatră nu erau tăietorii, ci stăpînii lor. Tăietorii dezgropau viitoarele forme ale tinereții și frumuseții, îngropîndu-și înainte de vreme tinerețea și frumusețea lor, în mormîntul de marmură. Oare au simțit aceasta artiștii? Cel care mi-a vorbit despre tragedia ochilor de marmură se numește David Lăpugeanu.

Al doilea mi-a vorbit despre prezent. Dar n-a rostit nici o vorbă. I-am urmărit numai privirile. Întîi au coborît în jos. Și privirile sale erau prea cuprinzătoare și prea adînci, ca să nu înțeleg graiul lor. Oamenii munceau acolo jos pe podeaua de marmură, aprigi și siguri. Aveau alături de ei mașini, și macarale, și pompe, și ciocane automate. Oamenii de acolo, de jos, nu mai erau nici vechii robi, nici călăii moderni. Scrîșnetul satîrelor mecanice și toată aglomerarea aceea de unelte moderne nu mi se mai păreau un sacrilegiu. Nu știu dacă oamenii împrumutaseră de la marmură sau marmura de la oameni, reflexele strălucitoare pe care le percepeam. Blocurile de marmură erau albe, pure, imaculate. Apoi privirile i s-au aținut undeva în zare. Și urmărindu-le, am văzut acolo, la capătul lor, clădirile coloniei muncitorești. Era soare și clădirile erau vesele și albe. În curți se jucau copii. Unii poate că săpau minuscule cariere de marmură. Marmura lor imaginară era, desigur, tot albă și imaculată. Dacă ar fi locuit în bordeie, ca părinții lor, culoarea marmurei ar fi fost sîngerie. Cel care mi-a descoperit culoarea albă a marmurei se numește Teodor Almăjan.

Al treilea mi-a povestit o istorie stranie, incredibilă, despre trei muncitori bătrîni, pensionari, care se întîlnesc în fiecare zi la o anumită oră și urcă domol pînă la muchia bolții sparte a catedralei de marmură. Și stau tăcuți acolo, și privesc vreme îndelungată forfota dinăuntru și pereții netezi și albi ai catedralei. Și după ce mi-a spus aceasta, și-a aținut privirile în interiorul alb al mesivului. Și am înțeles că povestirea sa continuă și că se transformă într-o melodie, sau într-un poem, sau într-o imagine pe care el nu le va întruchipa material niciodată. M-am uitat lung la cei trei, pînă ce m-am simțit zguduit de semnificația straniului lor gest. Oare acești simpli tăietori de cîte ori privesc un bloc de marmură nu spun și ei ca Michel-Angelo: „Ce frumoasă statuie!" Cel care a început cîntecul despre măreția marmurei se numește Nicolae Lăpugeanu.

Coborăm fluierînd valea Padeșului și mi s-a părut că zăresc într-un perete alb de marmură pe Minerva lui Phidias, pe acea zeiță care întruchipează înțelepciunea și arta, trezindu-se dintr-un somn adînc, de piatră, uitîndu-se recunoscătoare și superbă la cei care i-au dat pasma suflare de viață.

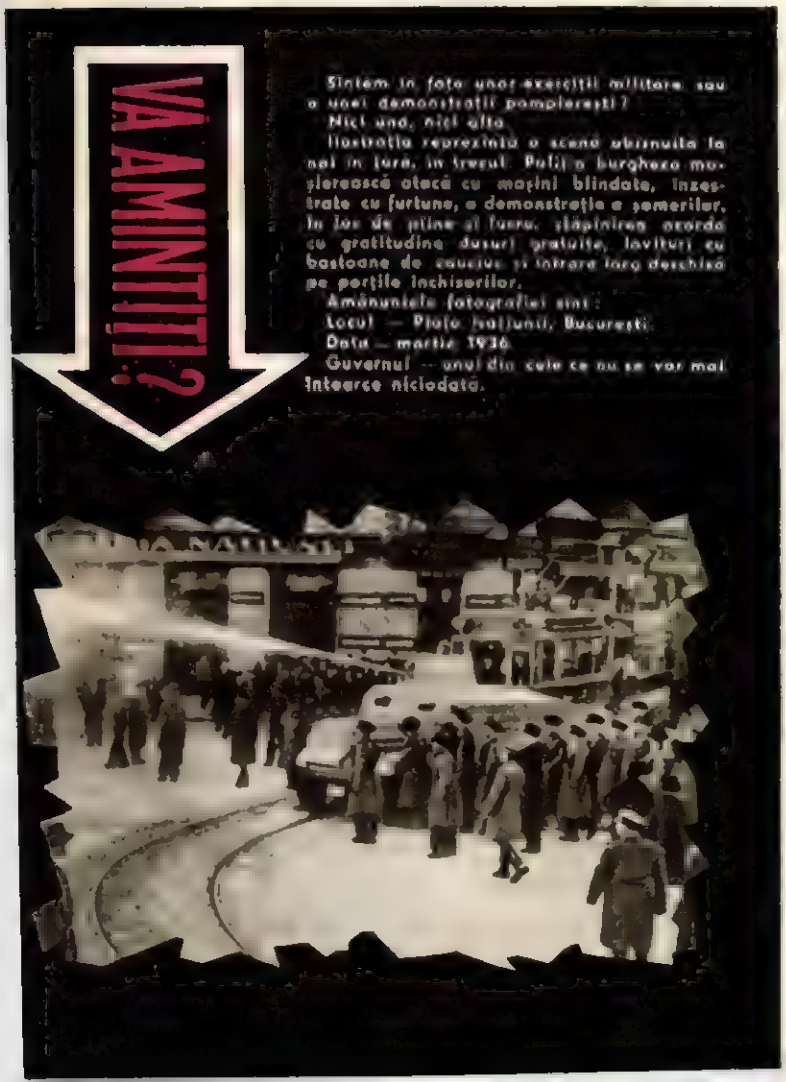

Una din multe aripi ale bibliotecii.

În lăcașul celor 18 milioane de cărți

Biblioteca „V.I. Lenin" din Moscova.

Mă aflam într-unul din cele 3000 de fotolii din sălile de lectură ale uriașei Biblioteci „V. I. Lenin" din Moscova, care cuprinde aproximativ 18.000.000 de lucrări — aproape întreaga comoară de înțelepciune a geniului uman. Optsprezece milioane de cărți, manuscrise prețioase, lucrări de specialitate, albume de artă și opuri științifice — împărțite pe atîtea ramuri, cîte n-ar încăpea nici în mintea perfect compartimentată a unui Pic de la Mirandola modern, ci poate numai într-un creier electronic — optsprezece milioane de cărți care se bucură de o soartă de invidiat.

Am văzut în sălile cu tavan înalt și lumini puternice chipuri distinse de bătrîni savanți, luînd note cu o grabă juvenilă pentru a perfecționa încă o invenție menită să aducă raza ei de lumină în zorii comunismului.

Am văzut studenți mușcînd capătul creionului, în clipele cînd concentrarea îi împiedica să-și mai supraveghere gesturile mărunte — în febra pregătirilor pentru ultimul examen, după care vor putea pleca în vreo mare uzină din Ural ca specialiști în noi calități de oțeluri, sau ca medici în Kazahstan.

Am văzut oameni maturi care citeau grav, pregătindu-se pentru un examen ce nu le va fi trecut pe nici o diplomă: muncitori străduindu-se să aducă partea lor de efort cerebral la rezolvarea unei probleme de muncă pasionînd un întreg colectiv.

Am întîlnit, în sălile primitoare ale bibliotecii și tineri cu un zîmbet plutind pe fața lor visătoare, găsind în operele unui poet ce vibrează și azi de emoția erupță din inima sa mare, cuvintele magice care vor deschide mai iute inima iubitei.

Iată-i și pe cei mai nevîrstnici și neastîmpărați dintre lectori, care au de pe acum mîndria de a poseda o fișă personală la biblioteca purtînd numele marelui învățător. Amănunt emoționant, sobru amintit de o placă: sala de lectură rezervată copiilor a fost deschisă în 1942, cînd hitleriștii se mai aflau aproape de Moscova, iar raidurile aeriene amenințau să nimicească lectori și cărți...

Cîte chipuri, înobilate de cufundarea în cărțile apropiate inimii lor, au cunoscut sălile mai vechi ale acestei biblioteci... Acum aproape un secol, prin 1862, în penumbra rafturilor înțesate de cărți, ore întregi rămînea nemișcată fruntea luminoasă a lui Lev Tolstoi. Iar cu șase decenii în urmă, uitînd de zbirii țariști care poate îl pîndeau chiar la ieșire, tînărul Vladimir Ilici găsea aci răgazul de a suda experiența de viață a clasei muncitoare cu cuceririle științifice ale vremii, punînd temeliile mărețului edificiu al învățăturii sale de neînfrînt...

Ce simfonie ar alcătui cărțile mai de seamă ale bibliotecii, găsuind în 160 de limbi, prefigurînd epoca mult visată cînd limba prieteniei va fi universală!...

Este de ajuns chiar și un ceas petrecut într-una din sălile vaste ale imensei biblioteci, pentru a te convinge că încă unul din visele, adînc implîntate în realitate, ale lui Lenin, s-a împlinit: cartea este pîinea cotidiană a omului sovietic pe drumul spre comunism, ea păzește mereu alături, prietenă statornică și de nădejde.

Și oare ce omagiu mai de preț poate fi adus gîndirii universale și marelui Lenin, acel geniu al omenirii care a dat toți sprijinul său dezvoltării acestui exemplar focar al culturii socialiste, încă din primele zile de după Revoluție, decît cele o mie și unul de moduri de a învăța, de a zăbovi îndelung aplecat pe filele unei cărți!

Eugen B. MARIAN

DOR DE ȚARĂ

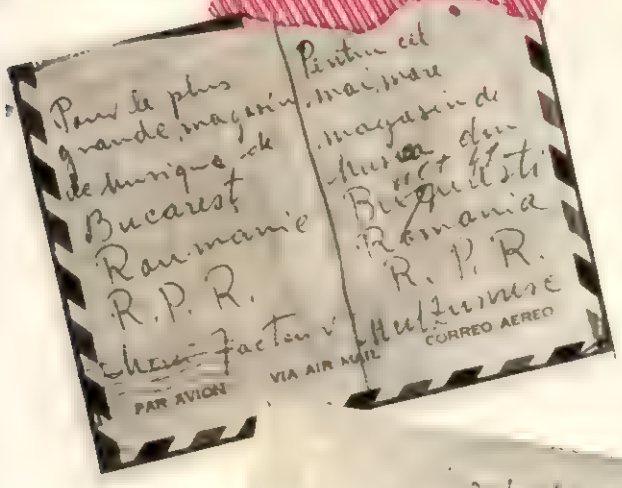

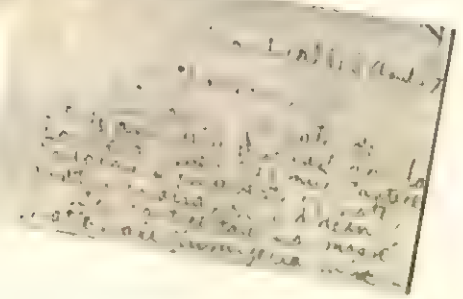

Pe una din mesele serviciului de cartare al Poștei Centrale a apărut, zilele trecute, un plic sosit cu avionul din Canada. Dacă unele scrisori din țară sau străinătate au adrese greșite ori incomplete — ceea ce pricinuiește bătaie de cap cartatorilor — plicul sosit de la Montreal nu cuprindea nici o adresă. Pe el era scris: „Pentru cel mai mare magazin de muzică din București, Romînia R.P.R." Același text și în franceză, după care urmează două cuvinte: *„Merci facteur"*.

Cartatorul a zîmbit, fără doar și poate — și, cu creionul ce-l avea la îndemînă, a scris: *„Viet. 41"* Factorul care a preluat plicul a zîmbit la rîndul său, a luat act de mulțumirile ce-i erau adresate și a predat scrisoarea acolo unde, de altfel, era și cazul: magazinului „Muzica" al Fondului Muzical al Compozitorilor din R.P.R., din Calea Victoriei nr. 41.

Să vedem acum, cu îngăduința... destinatarului, ce cuprinde scrisoarea.

D. Ioan (Johny) din Montreal scrie (respectăm ortografierea): „Eu ame plecate de 25 de ani de la Bucarest dar la copil a meu trebouie Cantece Popolare Romanești pe note, pentru vioara și acordeon. Dar cantece tare froumoase naționale trimite la «mine»...

Am reprodus cîteva rînduri din această scrisoare, păstrînd, evident, stilul și ortografia. Cîteva rînduri care, în simplitatea lor, închid o dragoste și un dor de țară lesne de înțeles, o nostalgie care nu poate să nu emoționeze.

D. Ioan — sau Johny, cum i se spune azi — e plecat din țară de 25 de ani. Copiii d-sale n-au de unde să cunoască muzica noastră populară. Dar nu o dată vor fi zărit ei lacrimi în ochii tatălui lor, cînd aparatul de radio le-a adus în casă, pe calea undelor, zvon din Bucureștiul drag. Nu o dată, fără îndoială, copiii d-lui Ioan își vor fi zărit tatăl cu privirile pierdute, în zare, fără ca ei să înțeleagă ce vede el cu ochii minții... Locurile copilăriei, vreo uliță din provincie, poate, unde s-a zbenguit și a crescut laolaltă cu alți copii, apoi Bucureștiul pe care nu-l poți uita, oameni, cîntece, parcuri, triste și bucurii... Imagini din alte timpuri, cînd oamenii săraci își părăseau patria ca să-și caute norocul aiurea, peste mări și țări.

Cazul d-lui Ioan din Montreal nu e unicul. În ultima vreme, o mulțime de turiști — în majoritate americani originari din Romînia — care ne-au vizitat țara, au cutreierat magazinele, ducînd cu ei departe, minunate cusături, înflorate ii sau obiecte de ceramică măiestrit lucrate de artiștii din popor, discuri păstrînd în ele vocea Mariei Tănase, a Ioanei Radu sau a Mariei Lătărețu, mici amintiri care le vor aduce întotdeauna în fața ochilor o fărîmă din țara care le-a fost cîndva patrie... Țara dragă pe care n-o vor putea uita niciodată, așa cum nu poate fi uitată o mamă. Țara dragă pe care au părăsit-o odinioară înrobiți și mizeri, și au regăsit-o acum liberă și înfloritoare.

Căci dorul de țară nu se vindecă niciodată.

M. I.

PE MARGINEA A DOUĂ FOTOGRAFII

MOTOCICLETE ȘI... MOTOCICLETE

Motocicletele nu se deosebesc numai prin marca fabricii, model, mărime sau viteză. Există o deosebire și în ceea ce privește destinația pe care o capătă după ieșirea din fabrică.

Iată, de pildă, în prima noastră fotografie, un grup de trei sute de motociclete care așteaptă în piața Sfatului popular din Ostrava (Republica Cehoslovacă), să fie luate în primire de către posesorii lor. Iar posesorii sînt niște mineri din districtul Ostrava-Karvina. Ei vor face de acum înainte drumul de acasă la mină și înapoi, călări pe sprintenele „Jawa", ceea ce nu este cîtuși de puțin neplăcut.

A doua fotografie reprezintă și ea un grup de motociclete: sînt o parte din cele 450 noi mici vehicule cu care polițiștii londonezi au fost înzestrați pentru a veghea ca să nu se producă greve pentru ridicarea salariilor și înghețarea prețurilor sau manifestații împotriva experiențelor cu arma atomică, mitinguri muncitorești, precum și orice alte asemenea fapte supărătoare pentru capitaliștii din City.

Toate motocicletele sînt și unele și altele... Dar între ele există o oarecare deosebire...

A. R.

Soarele coboară în spatele danelor petrolifere, în ← vreme ce portul se umple de umbre.

PE ȚĂRMUL IVIRULUI

de Camil BACIU

După panoramica Yaltei și a orașului-grădină Suhumi — albe, strălucitoare — Batumi pare obosit. Impresia se datorește numeroaselor magazii aflate într-o parte a cheiului, vechilor străzi portuare și cartierului de fabrici. În Crimeea vizitasem coasta de sud, stațiunile de odihnă — fusesem, cum s-ar spune, doar în partea festivă a litoralului, ne dezobișnuiserăm de forfota orașelor. Batumi avea să ne-o amintească.

. . . . . .

Orașul abia s-a trezit. Cîțiva rari trecători cu mustăți tunse scurt ne amintesc că ne aflăm în Gruzia. Apoi o femeie purtînd un văl pe cap, prins în jurul tîmplelor cu o cordeluță neagră, și cîțiva țărani avînd creștetul înfășurat într-un soi de fular de lînă și îmbrăcați în „cioha", haina aceea cu mîneci largi, strînsă pe talie, peste care la vreme grea se încrucișează banduliere de cartușe. În picioare țăranii poartă pantofi sau cizme ușoare, mulate pe glezne și pulpe.

Mergem de-a lungul liniei ferate. Pe lîngă noi, uruind slab, trece trenul electric ce se îndreaptă spre Erevan. Ajungem în bulevardul principal și, după o sumară cercetare a vitrinelor, ne îndreptăm către piața colhoznică. Un morman uriaș de pepeni verzi, dungați, străjuiesc gangul prin care se intră în piață. Trecem prin el și nimerim în altă lume, undeva departe, așa cum i se întîmpla lui Buratino cînd deschidea ușa fermecată. Numai cîteva sute de pași sînt pînă la cheiul ce mi s-a părut cenușiu și banal, numai cîțiva pași pînă în bulevardul modest al acestei capitale a Adjariei. Și iată, în fața noastră, pe o tarabă, rodii mari cît pumnul, roșietice și lemnoase. Aceste fructe ce par mere sau gutui lignificate au, în partea unde ar trebui să poarte codița, un soi de mic lujer lemnos — un fruct născînd o floare. Alături, alune, prune, un soi de creanguțe pline cu fructe roșii ca un ciorchine de cireșe, înșirate una cîte una, movilițe de meloni (pepeni galbeni) și harbuji. În fața vînzătorului de pepeni, care probează marfa cu ajutorul unui cuțit lat, se vînd piersici enorme (o jumătate de kilogram: o piersică și încă ceva). Alături se răsfață grămezi de coarne, porumb cu bobul alb ca laptele, ceai negru uscat, măsurat cu paharul, tutun în grămezi drept-unghiulare, borcane cu castraveți, pui tăiați, curățați, fără cap și fără labele picioarelor, prinși în cuie.

Țăranii își strigă mușteriii nu prea tare și glumind, dar vocile lor sînt acoperite de aceea a vînzătorului de plăcintă, care-și mișcă obrajii nebărbieriți și clipește din ochi, cu beșmetul puțin desfăcut, cu cioha îmbărbătată, sprijinind de burtă o tavă mare și grea, care e prinsă după ceafă cu o fringhiuță. Oamenii sînt sătui — abia au înbucat din cele aduse de acasă, de la țară — dar nu se poate să nu-ți lase gura apă cînd trece vînzătorul de plăcinte. Dă-le încolo de prune și de rodii, piersici, alune, harbuji, pui, castraveți — trece vînzătorul cu „haciapuri"! N-ați mîncat niciodată haciapuri? Nici măcar n-ați văzut cum arată?... Oh, nu e o plăcintă ca plăcintele de la noi, nici ca cele cu mere, coapte în foaie, nici ca cele din brînză și ouă, parfumate cu vanilie și scorțișoară. Haciapuri e mai zemoasă decît colțunașii, mai parfumată decît dulceața de trandafiri, mai fragedă ca alivenciurile. E mare cît o palmă întinsă haciapuri, dar cît o palmă mare și puternică. Ca s-o mănînci, ai nevoie de amîndouă mîinile, ca la o felie de harbuz. De jur împrejur și dedesubt e coca — un fel de barcă lată cu capetele ascuțite, făcută din coca— iar la mijloc se află amestecul de brînză și ouă, un amestec parfumat, galben, cald, care te îmbie și te amețește, îți umple gura de apă. Din haciapuri n-ai cum să guști, decît luînd cu degetul din mijloc sau mușcînd un colț, ca un șoarece. Dar asta nu se face. Dacă ți-i poftă, trebuie s-o iei toată. Așa e aici, în Gruzia, n-ai voie să rămîi în urmă la masă. Întîi în nici unul din colțurile Gruziei — în Abhazia, în Adjaria, Osetia, Cahetia. Dacă nu crezi, încearcă să ceri o haciapuri, sau ciocnește cu un gruzin. O să beți amîndoi din „ghanțe" — corn de bou. Cornul poate să fie cît un pahar obișnuit, dar și cît o sticlă mai mare de un litru. Și n-are nici fund plat, nici picior. L-ai golit — poți să-l lași jos. Nu? Stai cu el în mînă pînă îl termini. Și trebuie să-l termini.

Cînd a trecut pe lîngă noi vînzătorul de plăcintă, am uitat de restul pieței. Așa cum mergea, vesel, înconjurat de parfumul plăcintei, mi-a amintit cîntecele închinate prăjiturilor în „O mie și una de nopți", mi-a amintit toți acei plăcintari din Galați și Brăila, atît de omenește înfățișați în povestirile lui Panait Istrati. Dar imaginea acestei enorme haciapuri, în care înota în unt topit brînza gălbuie și aromată, a acoperit toate imaginile sarailiilor, trufelor, cremelor, tortelor, savarinelor, siropurilor, zaharicalelor, jeleurilor, înghețatelor pe care le încercasem în viața mea. Pentru prima oară, mă simțeam îmbătat de o plăcintă și vreme de o clipă mi s-a părut că înțeleg pasiunea cu care orientalii își creează și-și savurează cofeturile.

După trecerea vînzătorului de plăcintă, gustul piersicilor ni s-a părut fad și nu ne-am mai revenit decît înlocuind senzația haciapurei cu aceea a rodiilor care, pare-se, furate din rai, au fost adaptate la condițiile pămîntului de un strănepot al lui Prometeu.

Întorși pe vas abia am avut timp să mîncăm în fugă și, cu mașinile, ne-am îndreptat către Capul Verde, spre a vedea Grădina Botanică.

Am vizitat multe astfel de grădini pe litoralul Mării Negre, dar aceasta mi-a lăsat cea mai puternică impresie. Erau bănci, gărdulețe, podișți de bambu, astfel grupate de un mare artist decorator și horticol, încît te simțeai într-un parc japonez. Treceai apoi printr-un pampas unde, arși de soare, stranii, singuratici, se înălțau cactușii. Apoi pădurici de bambu, eucalipți, curmali japonezi. Apoi bizarul „feihoa" — al cărui fruct seamănă cu castravetele, conține iod și are gust de zmeură și de ananas — nemaipomenitul „buxur", cimșirul, o pagodă vegetală, un arbore compus din farfurii verzi, din ce în ce mai mici, gingașa Camelie japoneză care înflorește iarna, iar la marginea grădinii, coasta abruptă a acestui Gabo Verde, căzînd cincizeci de metri în mare și acoperit de la țărm și pînă sus de o trenă imensă, majestuoasă, de „liana japonica".

Ca o utilă motivare a grădinii de pe Capul Verde, am văzut ferma de stat de la Ceakvi. Moșia de treizeci de hectare dinaintea revoluției a devenit o gospodărie de stat de o mie de hectare, pe care se întind plantațiile de ceai, citrice, bambu, arborele tung, legume.

Ceaiul urcă pe niște coaste domoale, ca o blană verde, avînd pe alocuri mici vîrtejuri și umflături line. Semințele fuseseră aduse din alte locuri ale Uniunii, din India și China. Arbustul acesta abia atinge, în trei ani, treizeci de cm și nu se culeg, pentru ceaiurile fine, decît frunzele mici și tinere.

Dar dacă ceaiul e matur abia după trei ani și face floare, bambusul, care e și el matur abia după aceeași perioadă, nu face floare decît o dată într-un secol. Și abia apare înflorescența deasupra frunzelor lungi și ascuțite, că arborele moare. O sută de ani, trunchiul acesta gălbui, lucios — asemeni unui schelet vegetal — a purtat seva către crengile unde trebuia să apară floarea; și ea abia apucă să-și deschidă petalele, că planta și piere. De aceea oamenii n-o văd niciodată înflorind — ci o taie, ca bambusul să nu moară. Retezat, arbustul renaște, ca o Phoenix vegetală; alături de trunchiul vechi se ridică altul nou, din aceleași rădăcini. Și noul bambu pornește să crească vertiginos — zeci de centimetri pe zi — crește aproape văzînd cu ochii și în

Sfîrșitul singuraticului

S-a stins ascuns de oameni și uitat,
Cu sufletu-împietrit și gol de vise.
Și nimeni n-ar simți că a plecat
De n-ar vedea ferestrele deschise.

Trăit ca pomu-ascuns în văgăune
Ce n-a-nfruntat furtuni pe culmi de munte.
La care nu vin păsări să se-adune
Și care nu umbrește nici o frunte.

S-a stins un om, dar n-a încît în gene
Durerea-nchisă-n stropul tremurat,
Că doar s-a prăbușit, supus de vreme,
Un ram care de mult era uscat.

Victor MAȘEK

cîteva luni atinge 16-18 m, fără ca grosimea să i se schimbe. Inelele lui nu-şi măresc diametrul, se lungesc doar şi se suprapun. După trei ani, din lemnul dur şi elastic se fac undiţe, mobile, beţe de schi, scări, butoaie, hîrtie, ace de patefon.

După aflarea destinului tragic al bambusului, care nu cunoaşte dragostea decît murind, ne-am îndreptat către fabrica de ceai din Batumi. O scurtă vizită, apoi în chioşcul din curtea întreprinderii grupul de turişti romîni e invitat la ceai. Cînd ne ridicăm de la masă, frumoasa Fotola Gogoladze — inginerul care ne-a condus — ne oferă tuturor, spre amintire, pachete de ceai.

Imediat după masă o parte se duce să facă cumpărături — mai ales tibiteici şi „ghanţe" (cupe din corn de bou). „Ghanţele" frumoase — împodobite la vîrf şi bază cu argint — costă însă o sută cincizeci de ruble, iar cele ieftine nu-s prea frumoase.

— Vă dau eu unul — spune însoţitoarea Inturistului local, văzîndu-mi codeala.

— Cum? — întreb.

— Un ghanţe al meu, de acasă.

— Oh, asta nu se poate!

— Ba da, ba da. Veniţi cu mine — şi văzînd că nu mă clintesc — în Gruzia darurile nu se refuză.

Pe de o parte, mărturisesc, mi-a părut bine, pentru că însoţitoarea era o fată frumoasă. Iar cînd, peste mări şi ţări, o fată frumoasă îţi face un dar, se înfiripă o poveste.

Astfel a început preumblarea mea cu Lia Bzinaradze. Era înaltă, voinică, cu nasul drept, sprîncene negre, gene lungi, gura sinuos desenată şi veşnic mobilă. Ştia că e frumoasă şi îşi îngăduia să fie şi răutăcioasă. Iar pe sub genele lungi strecura priviri care ar fi tulburat şi pe un misoghin. Mi-a vorbit despre Beethoven, Chopin, Rahmaninov, entuziasmîndu-se pentru ultimul, a trecut apoi la muzica modernă, blamînd-o, şi în cele din urmă la cea populară, pe care o adora. Conversaţia a fost întreruptă de aducerea „ghanţe"-iului, care — nemaipomenit de lung şi subţire, irizat, transparent — amintea mai mult o piesă de muzeu decît o cupă. De emoţie, i-am scuturat fetei mîna, apoi i-am răspuns la dar, oferindu-i ochelarii mei de soare — la fel de transparenţi ca „ghanţe" al ei, dar complet lipsiţi de iz naţional.

Schimbul acesta de „podarki" ne-a ajutat să trecem la sfere largi de discuţii.

Coxeria noastră amicală s-a întrerupt însă, deoarece a intervenit o vizită la Palatul Pionierilor din Batumi. În cinstea noastră, s-a desfăşurat acolo un program de cîntece şi dansuri cu protagonişti avînd vîrsta între patru şi cincisprezece ani. Cunoaşteţi desigur de pe scenă sau din filme dansurile gruzine, în care piciorul încălţat în cizma de iuft se frînge, ca şi cum oasele s-ar curba, în vreme ce umerii dansatorului tremură uşor, iar trunchiul zvîcneşte de la vibraţie la săritura panterei. Ei bine, puştii aceia de patru ani săreau din poantă — numai dumnezeu ştie cum, pentru că puteau să-şi facă vînt doar cu unghiile picioarelor. Cădeau în genunchi, laba lipindu-se de pămînt în prelungirea tibiei, apoi ţîşneau în sus, îşi fîlfîiau mînecile şi se băteau în săbii ale căror lame le şuierau pe lîngă urechi. La asemenea măiestrie nu se poate ajunge, decît dacă te naşti dansînd, dar, după spusele localnicilor, asemenea naşteri sînt foarte rare şi îndeminarea nu se poate explica numai prin ereditate.

Lipsită de bază ştiinţifică, fundamentarea acestui mister s-a redus la o sumă de consideraţii lirice care ţineau de istoria şi geografia Gruziei.

Apoi Lia Bzinaradze m-a condus în faţa teatrului. În lumina aceea roşietică şi puţin difuză din cauza atmosferei umede a crepusculei, teatrul nu părea o clădire, ci o bijuterie de lemn, lucrată la proporţii enorme. Dacă intrarurile şi colonadele lui ar fi fost reduse la miniaturalul unei piese de jad, ele şi-ar fi găsit locul cuvenit pe o catifea neagră, în spatele unui geam de cristal. Arcadele erau stilizări ale frunzelor de palmieri, iar pe axa de simetrie a clădirii, deasupra intrării, arcele coloanelor se uneau într-un mozaic de culori palide. Deschiderile semicirculare dintre capiteluri erau dantelate şi sala neavînd pereţi laterali, vedeai cerul sub aceste semiluni împodobite cu mii de ciucuri. Pentru a despărţi totuşi sala de parc, acolo unde ar fi trebuit să fie pereţii, la oarecare distanţă sub plafon, erau aşezate pături subţiri, acoperite în partea dinăuntru cu cearşafuri. Deasupra sălii plutea un plafon bleu-pal, avînd chenarul întrerupt într-o rafinată asimetrie de frunze de bananier, de palmier-evantai şi liane. El era mărginit înspre scenă de un element de cortină cu caracter decorativ — imitînd un gobelin, lucrat în tonuri discrete. Nu există scaune pentru orchestră — ea se aşază pe un soi de paralelipipede prelungi, de culoare albastră, luminate din interior pentru a părea translucide.

După sute de ani de vieţuire în mijlocul culorilor tari, sub soarele arzător, lîngă marea strălucitoare, oamenii au ajuns la aceste stilizări ce sugerează, vizual, liniştea şi răcoarea. E aici un rafinament secular a mii de pictori, mozaicari, arhitecţi. Şi cînd în sala bleu şi vernil, albă şi crem, pe scene cu bănci translucide apar artiştii în fracuri azurii, impresia de tihnă şi graţios o învăluitoare. Orchestra cîntă fără a avea în faţă pupitre şi note. Într-adevăr, ce să caute pupitrul în această atmosferă de rafinată destindere? Aci, unde totul îţi sugerează lejerul, unde simţi nevoia să-ţi îmbraci un halat de mătase subţire, pentru a asista la oficierea acestui concert modern? Iar cînd Mirza Babaeev, cu o mînă în buzunar, plimbîndu-se pe scenă, a început să cînte „Vagabondul", mi-am dat seama că sala e în prada unei senzualităţi artistice neobişnuite pentru noi şi care plutea sub cupola bleu ca un ameţitor parfum de narghilea.

După spectacol, am ieşit de sub cupola mozaicată, ca dintr-un caravanserai pe care duhuri bune îl ridicaseră în calea noastră. Dar feeria nu s-a întrerupt — oraşul era puternic luminat, palmierii se desprindeau cu acurateţe pe fonduri de lumină gălbuie, iar puţin mai departe, sub luna plină, marea murmura uşor, pînă la picioarele unor colonade. Era o mie şi una de nopţi, Africa, Grecia, Levantul, Dalmaţia. Conversaţia cu Lia Bzinaradze a devenit profund romantică şi, cu într-un vis de atîtea ori visat, se desfăşura într-un parc subtropical, pe aleile căruia se perindau, mute, siluete înveşmîntate în mătase albă. Nu se auzea decît sunetul născut de spargerea valurilor pe ţărm — sunetul acela pe care scoicile îl închid în ele — şi şoaptele celor ce se preumblau pe malul mării.

Nu mă gîndeam la nimic, ci lăsam imaginile să se amestece caleidoscopic într-o mare beţie. Poate îi se întîmplă la fel şi băutorilor de haşiş — să fie purtaţi de un val multicolor, aromat, chinuitor de dulce, care îi răstoarnă şi-i duce cu ei, alternînd înălţimile pure, cu aţîţările unei beţii ieftine. Dar acestea toate nu erau decît visări şi dacă există un deşirîu prin reverie, atunci cadrul lui e o grădină sudică, într-o noapte de vară, alături de o fată abia cunoscută.

Cînd insul mi s-a purificat — cum ar spune Arghezi — m-am putut uita în jur. Pînă atunci simţisem, mă îmbătasem din nimic — acum priveam. Siluetele albe ce alunecau mute prin faţa mea erau ale unor bărbaţi cu tunici şi pantaloni de mătase; şoaptele pierdute deveneau distincte — se discuta, pasionat, despre fotbal. Atunci am reuşit să-mi descleştez gura fără să-mi mai pară că profanez ceva şi am spus o mică poezie, în romînește, pe care însă n-am apucat s-o traduc, pentru că unul dintre oamenii cu tunică s-a oprit în faţa noastră. Auzise vorbindu-se romînește şi s-a apropiat pînă a ne atinge nas în nas. Astfel, în locul unei serenade timide şi fierbinţi, platanului i-a fost dat să asculte biografia lui Antim Ivireanu şi mai ales despre petele albe ale acestei biografii.

Antim Ivireanu e o parolă în întîlnirile dintre romîni şi gruzini. Primul spune Antim, celălalt Ivir. Dacă parola rămîne fără răspuns, să ştiţi că unul dintre cei doi ori nu-i romîn, ori nu-i gruzin... În sfîrşit, de la Antim am trecut la alţi cronicari ai noştri, apoi la istoria gruzinilor — care sînt şi azerbaidjani, şi osetini, cahetini, adjari şi alţii. Dacă azerbaidjanii sînt mahomedani în mare parte şi au o limbă puţin diferită de cea gruzină, adjarii nu se deosebesc de gruzini prin nimic, sau aproape nimic. Totuşi au o republică autonomă. De ce? Pentru că Lenin le-a promis autonomie şi pentru că sentimentele lor naţionale trebuiau menajate — ţinîndu-se seama de anumite nuanţe folclorice şi tradiţii. Respectarea sentimentului naţional al maselor, judecarea realităţii aşa cum e şi nu înlocuirea ei prin formule abstracte, prin lozinci goale — iată politica leninistă. Dacă „socialiştii" - colonialişti ar veni aici, le-ar plesni obrazul cu detunătură.

Gruzinul ne-a însoţit pînă la ţărm şi ultimele clipe petrecute în tovărăşia Liei Bzinaradze s-au politizat mai mult decît o cereа noaptea aceea înstelată. Apoi, oarecum melancolic din cauza întreruperii, dar entuziasmat de înţelepciunea interlocutorului incognito — pe care-l bănuiesc profesor universitar sau secretar de partid al regiunii autonome — am urcat scara către puntea lui „Piotr Velikii". Şi am rămas lîngă balustradă, să văd luminile şi să aspir aromele acestui oraş care ne dăruise parfumata infuzie de ceai, haciapuri, dansuri şi romantice preumblări.

TINERE CONDEIE

BURUIANA

În lanul meu de grîu, ce l-am plivit,
Arzînd la margini iarbă blestemată,
Un fir de pălămidă a-nverzit...
L-am smuls! Să nu mai lase niciodată.

CIŞMEAUA CU APA ARGINTIE

La unda-i de argint, prelinsă darnic,
Veneau, cîntînd, sîrziene, pe-nserat...
Iar cînd plecat-a zburătoru-n lume,
Izvorul ei a plîns şi a secat.

CODRUL

La sînul tău de-afunde luminişuri,
Străbunii mei izvoare-au deşuşit:
Au coborît luceferi prin desişuri
Şi-n braţul lor mileniî au vorbit.

BORDEIAŞUL MĂRGINAŞ

Din pate te-am durat, din lut cu lacrimi
Şi la răscruci de oceauri al vegheat;
Ferestre ta a luminat departe...
Şi robii de poveri s-au scuturat.

Maria DOMUSCI

În piaţa din Batumi, un colhoznic vînzător de ceai în calupuri.

SCRIITORI

Și CĂRȚI

REABILITAREA FAPTULUI DIVERS*)

Ion PAS

O carte mai veche a lui Ion Pas, intitulată modest „Simple întîmplări", se deschidea cu următorul citat din Gogol: „Prietene, dacă vrei să-mi faci cel mai mare serviciu pe care-l aștept de la un creștin, culege pentru mine comorile acestea (micile fapte zilnice) de oriunde le vei găsi... Într-un cuvînt, tot ce ochii tăi observă, de la lucrurile cele mai mari pînă la cele mai mici". Ni se pare că acest citat definește caracterul literaturii lui Ion Pas, care, pînă la creația epică de amploare realizată în anii de după eliberare, a cultivat „întîmplările simple", insistînd asupra semnificațiilor lor adînci. Gazetar care a onorat cu pana sa meșteșugul îmbrățișat încă din tinerețe, Ion Pas a trecut la creația literară animat de dorința de a reabilita faptul divers filtrat prin sensibilitatea omului care revendică nu pentru sine dreptatea, ci pentru semenii săi, mai totdeauna striviți de mecanismul defectuos al societății din trecut.

Recentul volum, intitulat „Trecut întunecat", reunește — cu excepția a patru bucăți — acele scrieri care demonstrează posibilitatea de a crea din lucruri mici un bogat și variat mozaic literar. Faptul divers, fragment restrîns de viață, și-a găsit cronicarul în Ion Pas. De aceea și lumea eroilor lui este formată din cei ce altădată erau numiți „oameni mărunți", adică oameni pe care inechitatea socială îi împingea la periferia vieții.

Umanitarist dotat cu ironie crudă, Ion Pas condamnă ura rasială *(Două cimitire)* și veleitățile patriotarde ale politicienilor demagogi burghezi *(Într-un tîrgușor moldovenesc)*; militant social, el pătrunde în viața sumbră a fostelor slugi *(Poporul)* și urmărește cu atenția reporterului destinul unor tinere muncitoare dintr-un atelier de croitorie, victime pe rînd ale asalturilor amoroase ale fiului patroanei, căruia trebuie să li se supună pentru a nu-și pierde sursa de existență *(Poveste cu o fată)*.

Dar faptul divers capătă aci o nuanță simbolică: reabilitîndu-l, Ion Pas a reabilitat însăși viața celor mulți și umili, ale căror dureri și înfrîngeri erau înregistrate numai la o rubrică periferică a presei din trecut. Povestitorul a extras din ele nota vibrantă, caldă, general umană, pe care a transpus-o în literatura sa.

Cu economie de mijloace artistice — frază scurtă, servind caracterului autentic al faptelor narate, un mod direct de a se adresa cititorului — Ion Pas creează un univers viabil, în care închide o gamă întreagă de sentimente, de la duioșie și melancolie pînă la protestul social.

Temperament de evocator, scriitorul nu s-a oprit însă la trecutul apropiat ci, urcînd pe firul istoriei, a creat cele trei povestiri de respirație mai lungă: „Noi la '77", „Așa a fost odată" și „Întîmplări cu Bălcescu". Dintre acestea, preferințele noastre se îndreaptă către cea de a doua bucată, care reînvie momente interesante ale începuturilor mișcării muncitorești din țară și în care figurile a doi fruntași ai mișcării, I.C. Frimu și Ștefan Gheorghiu, capătă contururi vii și puternice.

În evocările lui Ion Pas, faptul aparent banal, încălzit de sentimentul de înțelegere al evocatorului, se îmbogățește cu noi semnificații, transformîndu-se pe nesimțite într-un fragment de frescă a unei epoci pe al cărei fundal se conturează începuturile marilor furtuni sociale.

Dacă în „Întîmplări cu Bălcescu" autorul este încă prea tributar documentului istoric, iar „Noi la '77" nu adîncește viziunea, ci o extinde numai, o notă comună unește totuși aceste trei bucăți: voința scriitorului, a militantului social și a omului iubitor de cultură de a proiecta o lumină nouă asupra acelor figuri care au deschis drumul luptei revoluționare a poporului. Memorialistul este dublat în aceste pagini de poetul înzestrat cu puterea de a reconstitui o întreagă epocă. Astfel, volumul „Trecut întunecat" câștigă sufragiile cititorului dornic să cunoască și să învețe din lupta înaintașilor care s-au jertfit pentru cauza celor mulți. Aceasta constituie un aspect valoros al literaturii lui Ion Pas; ceea ce fără îndoială nu este de loc puțin.

I. VOITA

*) Ion Pas: „Trecut întunecat" — E.S.P.L.A. — 1957.

VISUL ZILELOR LUMINOASE

Fedor GLADKOV

Cînd Maxim Gorki, la începutul acestui veac, a adresat tînărului începător într-ale scrisului Fedor Gladkov convingătorul îndemn: „Trebuie să scrii — dumnezeu știi să observi viața și știi să iubești oamenii", marele scriitor — cu clarviziunea ce-i caracteriza — numea încă de pe atunci, poate cele mai esențiale însușiri ale viitorului autor al „Cimentului".

Într-adevăr, vigoroasa epică a lui Fedor Gladkov e îmbibată în fiecare rînd al ei de autenticitatea faptului real, viu, nefalsificat. „Cimentul", atît de cunoscutul roman intrat de pe acum în patrimoniul literaturii universale, uimește și convinge prin relatare veridică, de o deosebită sobrietate, dar cu atît mai grăitoare, a încordării eroice a oamenilor sovietici în munca lor de refacere economică a țării, după distrugerile lăsate de războiul civil. Observarea strictă a realității nu împiedică însă creația literară a lui Fedor Gladkov de suflul unei intense și organice poezii, lucate mai ales de dragostea cu care acest prozator de seamă al literaturii sovietice înfățișează dîrzenia și avîntul acelor oameni care pregătesc un viitor fericit patriei și poporului lor.

Fedor Gladkov nu e un observator rece al vieții, el nu evocă realitatea din marginea ei, ci literatura lui destăinuie pe scriitorul care a cunoscut direct evenimentele descrise, le-a trăit tumultul, a fost în mijlocul istoriei lor. Experiența de viață a lui Fedor Gladkov e vastă. Această se vede în povestirile, piesele de teatru și romanele sale. Dar se vede, mai ales, în relatările sale autobiografice, cuprinse în cele trei cărți: „Povestea copilăriei mele", „Voința" și „Anul crincen". „Anul crincen", ultima parte a trilogiei, apărută de curînd în traducerea romancierului Cezar Petrescu și a lui Andrei Ivanovschi, continuă evocarea existenței dramatice a poporului rus de la sfîrșitul veacului al XIX-lea.

De mic copil Fedor Gladkov a fost nevoit să peregrinezze cu părinții săi în căutarea unei amare bucăți de pîine, prin diferite locuri îndepărtate de satul său natal, Cernavka. Astfel micul Fedia cunoaște, înfruptîndu-se din plin din nenorocirea acelor vremuri, foamea și bolile ce bîntuiau atunci rusia. La Astrahan, în localitățile de pe malul Volgăi sau în acelea așezate de-a lungul Mării Caspice, pretutindeni micul Fedia întîlnește apăsătorul spectru al mizeriei întreținute de exploatarea stăpînilor întinselor latifundii și de teroarea autorităților țariste. „Anul crincen" își deschide paginile istorisindu-ne întoarcerea familiei micului Fedia în Cernavka. Revenit aici, în fața ochilor săi se perindă scene de adevărat coșmar; la calamitățile foamei și ale muncii istovitoare pe moșiile boierilor, pe lîngă teroarea dezlănțuită de pristavii, uriașnicii și ispravnicii țariști, se adaugă și molima holerei, ce pustiește, văzînd cu ochii, izbele sărace. Deznădăjduiți, țăranii se hotărăsc să golească hambarele bogătașului Stodnev, pentru a-și împărți grînele. Faptul atrage însă represalii sîngeroase din partea pazitorilor ordinei țariste. Conducătorii mulțimii sînt închiși, schingiuiți, unii dintre ei chiar uciși. Întîmplările petrecute în acel „an crincen" din îndepărtata copilărie a lui Fedia sînt, de fapt, acelea ale tuturor anilor sorți sub regimul țarist; viziunea artistică a scriitorului ridică la valoare de simbol generalizator tragismul acestor întîmplări într-un ocrecare sat din vechea Rusie. În satul umilit și terorizat bate însă sufluI revoltei împotriva stăpînirii. „Anul crincen", ca de altfel și celelalte părți anterioare din trilogie, ne face să simțim puterea acest suflu înnoitor, ce avea, nu peste mult timp, să răstoarne din temeinii dominația împilatoare. Din această luptă, încă neorganizată și neurmărind un țel precis, se ridică totuși din mijocul țăranimii figuri luminoase și conștiente de luptători ca Tihon, Isai, Gordei, Kostea... Presimțim în aceste personaje pe viitorii luptători care, încadrați în disciplina de fier a armatei proletare, vor face să se arcuiască deasupra Rusiei vastul curcubeu al lui Octombrie. În această înțelegere și identificare a scriitorului cu durerile și nădejdile poporului său, aflăm puternicul umanism al scrisului lui Fedor Gladkov. Ca din întreaga lui literatură, și din paginile „Anului crincen" respiră acea dragoste fierbinte pentru poporul său, acea convingere fermă de izbînda luptei lui drepte. Acest crez a călăuzit în mod permanent pașii scriitorului; dar nu numai atît: în cumplitii ani ai regimului țarist contopirea cu lupta poporului a avut darul — după cum ne-o mărturisește însuși scriitorul — să-l țină chiar și în viață. „Amintirea acestor ani, spune Fedor Gladkov, îmi este scumpă, fiindcă e legată de vremea cînd vegheam, de vremea luptei grele pentru viață, pentru dreptul de a fi om. Și nu o dată, în cursul acestor ani, m-am aflat la un pas de pieire, și mă salvau nu numai niște întîmplări fericite, dar și visul zilelor luminoase care aveau să vină".

Traian STOICA

NUMAI DRAGOSTEA NU E DE AJUNS...

Povestirea Ioanei Munteanu are drept subiect drama unei tinere perechi, a unei căsnicii din zilele noastre, de dramele în poliția dragostei reciproce a eroilor, din pricini pe care cei puțin unul dintre ei — soțul — nu izbutește să le înțeleagă.

Dacă am îndrăzni să comparăm drama Drinei, eroina Ioanei Munteanu, cu un exemplu din literatura clasică universală, ne-am opri poate la Nora lui Ibsen. Dar și în cazul de față sîcala franceză „comparaison n'e pas raison" își păstrează valoarea și de aceea vom îndepărta tentația de a face această comparație, mulțumindu-ne să ne vedem „lungul nasului"...

Drama eroinei acestei povestiri izvorăște din unele contradicții existente încă în societatea noastră, cînd oameni înaintați, buni constructori ai socialismului la locul lor de muncă, în societate, au de făcut față, în propria lor familie, rămășițelor înapoiate din propria lor conștiință. E cazul lui Pavel Hedeșiu, soțul Drinei, cu care față — lucrătoare în comerțul de stat, într-un orășel de provincie — s-a măritat, deși fusese logodită cu un altul. A greșit Drina măritîndu-se cu Pavel și lăsîndu-l pe Alexandru? Se pare că nu! Ea pe Alexandru nu-l iubea, iar dragostea acestuia pentru dînsa nu îndreptățea s-o încălzească. Urmîndu-l pe Pavel, socotea că-și va crea fericirea. Premisele cele mai importante păreau a exista: dragostea reciprocă.

Dar viața le-a dovedit celor doi tineri soți că numai dragostea nu e suficientă pentru asigurarea fericirii în căsnicie. Egoismul, mentalitatea înapoiată a lui Pavel o lipsesc pe Drina de maternitate și muncă, cele două lucruri ce-i sînt absolut necesare pentru a-și afla fericirea pe care o rîvnește.

Pavel, tehnician într-o uzină din București, îi răvnește soției sale bucuria maternității fără a avea vreun motiv special: pur și simplu pentru că nu vrea să-și complice existența. În același timp nu-i permite nici să intre în muncă, neființd de acord ca soția lui să vîndă... pagilici și chiloți. Și iată-o pe Drina o soție a cărei viață devine din ce în ce mai searbădă, mai lipsită de ei. Și ea e construită dintr-un material ce nu poate să suporte această situație.

Iar cînd sărăcie sufletești a acestei vieți i se mai adaugă și o ieșire brutală din partea lui Pavel, care fără motiv o lovește și îi spune apoi de acasă o săptămînă, Drina în hotărîrea de a-l părăsi. Reîntoarsă în orașul ei natal, ea încearcă să-și refacă viața. Reintră în muncă, apoi se recăsătorește — de astă dată cu primul ei logodnic, Alexandru — și devine mamă.

Viața o readuce pe Drina în Capitală, împreună cu noul ei soț. E acum mamă și director-adjunct al unui mare magazin universal. Și iată că într-o zi se reîntîlnește cu Pavel. Și cu prilejul acestei reîntîlniri amîndoi constată că ani de zile s-au așteptat unul pe altul, că amîndoi au așteptat întoarcerea.

...În vechea lor locuință, bătrîna mamă a lui Pavel e fericită că fiului ei i s-a întors soția. Ea retrăiește îndepărtate clipe din viața sa, cînd propriul ei soț, ce o părăsise, se reîntorsese acasă.

De fapt cu acest cuiosd începe povestirea Ioanei Munteanu. Dar ei îi este — cronologic — aproape de final. Tînăra femeie, care în cea de-a doua sa căsnicie a găsit bucuriile maternității și ale muncii, a fost un moment tentată să revină la bărbatul care-i dăduse dragostea, pe care încă îl mai iubea. În ultimul moment însă, își dă seama că de întoarcere nu mai poate fi vorba: ea are un soț și un copil și consideră că locul ei e lîngă aceștia. Doi oameni tineri, ce s-au iubit cu pasiune, ce se mai iubesc încă, vor trebui să sufere, și de aci înainte fără nici un fel de speranță. Drina nu s-a întors acasă; și, dacă pentru moment Pavel spera că s-a întors, acum îi este clar că ea nu va rămîne, că ea nu poate rămîne. Că ea nu se va mai reîntoarce. Doi oameni vor purta pe umerii lor o viață întreagă urmările greșelilor comise din cauza mentalității înapoiate a unuia dintre ei...

Eroii acestei povestiri sînt oameni obișnuiți, pe care-i putem întîlni și identifica adesea în societatea noastră. Ioana Munteanu și-a creat personajele punînd accentul îndeosebi pe omenescul lor și mai ales al Drinei. Din păcate însă acțiunile celor doi eroi principali nu sînt suficient de motivate. Pe drept cuvînt se poate întreba cititorul: cum e posibil ca o femeie cum e Drina, energică și capabilă — în scurtă vreme ca poate ajunge să conducă cel mai mare magazin universal din București! — să acționeze așa cum acționează? Ce o împiedică să-i pună soțului ei mai deschis problema, să aibă cu el o discuție hotărîtoare înainte de a recurge la actul extrem al părăsirii domiciliului conjugal? Și apoi, chiar după aceasta, de ce nu luptă ea pentru a-și salva căsnicia, dragostea? Și chiar Pavel: el de ce nu luptă în același sens? Sînt întrebări la care povestirea nu răspunde. Și e păcat, pentru că, altfel, drama e veridică, povestirea e scrisă cu nerv, te ține încordat pînă la finalul cu totul neprevăzut.

V. SAVIN

Ioana Munteanu: „Întoarcerea" — Colecția „Luceafărul". E.S.P.L.A. — 1957.

PRIMUL SALON INTERNAȚIONAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ AL R.P.R.

La 5 octombrie, în sălile Palatului Republicii s-a deschis primul Salon internațional de Artă Fotografică al R. P. R. organizat de Ministerul Învățământului și Culturii, Institutul Român pentru Relații Culturale cu Străinătatea și Asociația Artiștilor Fotografi din R. P. R., sub patronajul Federației Internaționale de Artă Fotografică.

Salonul s-a bucurat de o largă participare din partea artiștilor fotografi din 48 țări, care au trimis aproape 3.500 de lucrări. În salon sînt expuse aproape 500 de lucrări alb-negru și în culori, cu cele mai diferite subiecte: portret, peisaj, arhitectură, reportaj etc.

Acest eveniment artistic va contribui mult la dezvoltarea artei fotografice din țara noastră.

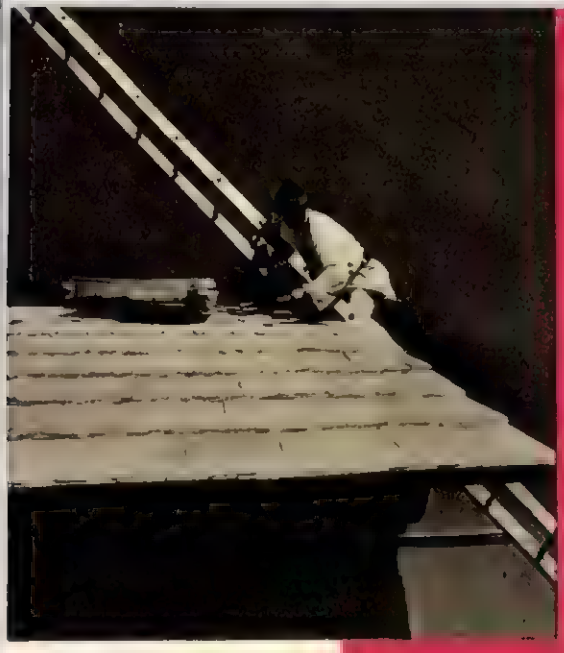

Gheorghe Vulpaș *(R.P.R.)*: „Casă nouă".
(Premiul al III-lea și medalia de bronz)

Nicolai Kurnakov *(U.R.S.S.)*: „Ploaie".
(Premiul al III-lea și medalia de bronz)

Nguyen Cio Dam *(Vietnam)*: „Dragoste de mamă".

K. N. Rastomsi *(India)*: „Spre casă".

Milos Budik *(R. Cehoslovacă)*: „Construc

Chang Cho-jen *(R. P. Chineză)*: „La treierat".

Cîteva cuvinte despre O REALITATE

de V. BÎRLĂDEANU

„Bine v-am găsit, prieteni!" — o fînără moscovită revine din călătorie.

Belşug, dar şi calitate, şi bun gust — la G.U.M., cel mai mare magazin al Moscovei.

Era în vara anului trecut. Avionul nostru plutea în lumina straniu-vioriu, de asfinţit fără sfîrşit, a unei splendide nopţi albe. Veneam de la Helsinki la Leningrad, de unde — după o escală de cîteva ore — urma să zburăm mai departe, spre Moscova.

Nu mai păşisem pe pămînt sovietic de vreo doi ani şi jumătate — vă închipuiţi, deci, cu cîtă emoţie aşteptam reîntîlnirea cu grandoarea şi graţia palatelor leningrădene şi apoi cu măreţia copleşitoare a Moscovei.

Intrai în vorbă cu o familie sovietică — tatăl, mama şi o fetiţă, Irocika, de vreo şase anişori — care veneau de la agenţia economică sovietică din Suedia.

— N-aţi mai fost de doi ani la Moscova?—se interesă capul familiei. Noi ne-am petrecut concediul acum două luni în ţară şi acum ne întoarcem definitiv din misiunea economică unde am lucrat vreo cinci ani.

Irocika — doar fusese şi ea în „misiune economică" — confirmă cu importanţă acest adevăr absolut.

— Cum mai e la Moscova?—pusei întrebarea de rigoare. Belşug în magazine?

Tatăl şi mama Irocikăi zîmbiră, apoi mama — era, desigur, în elementul ei — preciză:

— Belşug, dar nu numai atît...

N-avui timp să întru în amănunte, căci avionul se pregătea de aterizare.

... De realitatea cuvintelor rostite de mama Irocikăi am avut prilejul să mă conving cu ochii mei, în decursul celor trei zile pe care le-am petrecut la Moscova.

Firește că trei zile e puţin. Dar adăugate la cei trei ani pe care i-am trăit în capitala Uniunii Sovietice, în calitate de corespondent, nu însemnau de loc puţin. Erau un prilej de comparări semnificative, de confruntări rapide dar încărcate de sensuri.

În cele trei zile—pe lîngă aşteptata şi dorita revedere a muzeelor şi parcurilor, a teatrelor şi monumentelor istorice — m-am amestecat adesea în mulţimea care se revărsa pe uşile magazinelor, am intrat în restaurante, am asistat la parăzi ale modei, am vizitat noi cartiere de locuinţe.

„Belşug, dar nu numai atît"... — cuvintele interlocutoarei mele din avion mă urmăreau şi pretutindeni găseam noi mărturii, care le confirmau adevărul. Belşugului i se adăugase în decursul acestor ani — datorită grijii sporite faţă de traiul oamenilor — calitatea mai înaltă, formele mai graţioase, culorile dulci, pastelate, desenele elegante, ambalajele nu numai solide, ci şi atrăgătoare.

E o plăcere să iei prînzul sau cina într-o astfel de ambianţă ca aceea a restaurantului din hotelul „Ucraina".

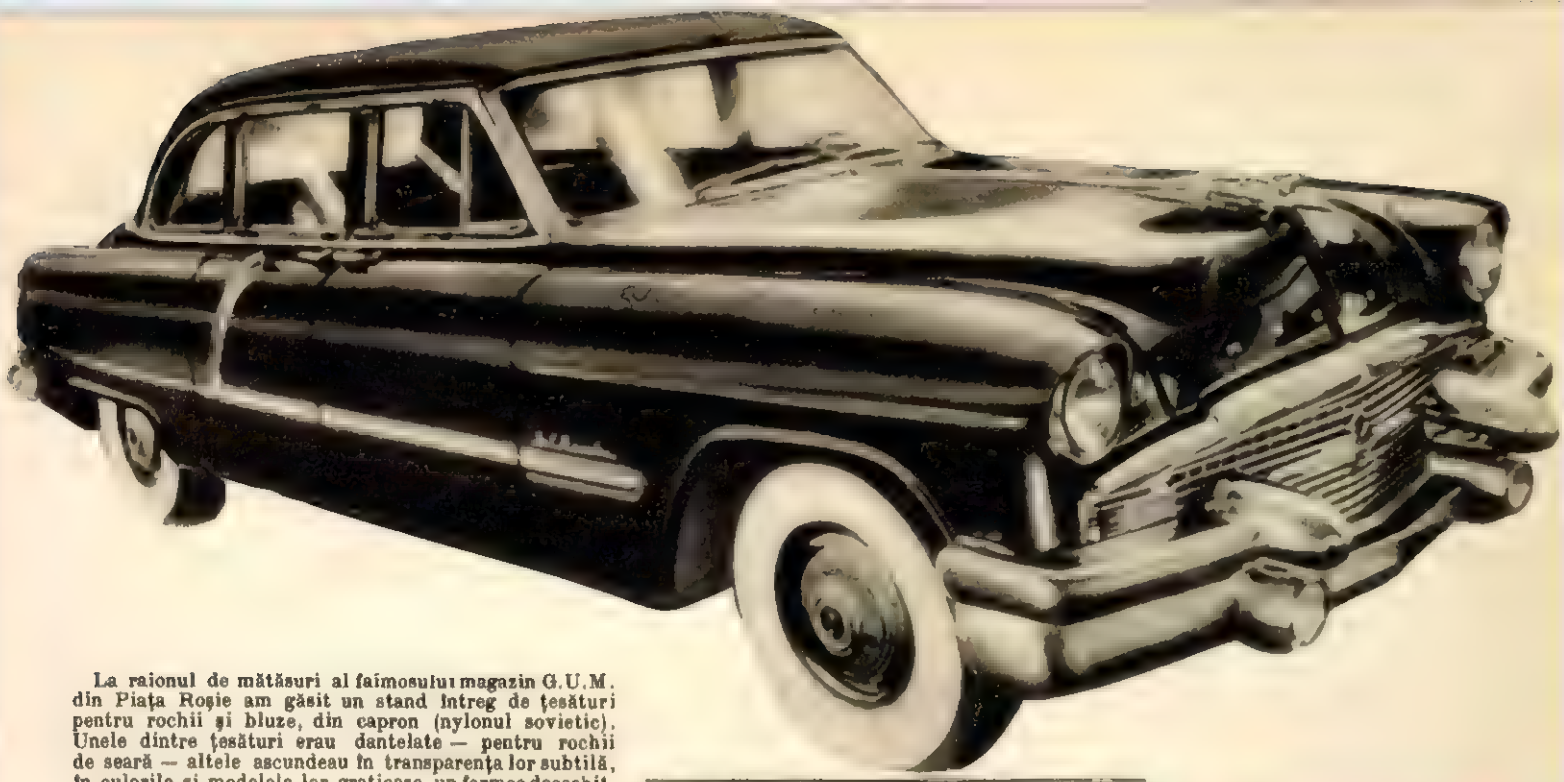

La raionul de mătăsuri al faimosului magazin G.U.M. din Piața Roșie am găsit un stand întreg de țesături pentru rochii și bluze, din capron (nylonul sovietic). Unele dintre țesături erau dantelate — pentru rochii de seară — altele ascundeau în transparența lor subtilă, în culorile și modelele lor grațioase, un farmec deosebit.

Nu întîmplător, lîngă mine, două brunete — caucaziene după accent — se sfătuiau de vreo oră asupra cărei țesături să-și îndrepte alegerea. Le-am înțeles. Era greu...

Vă spuneam mai sus că am asistat în zilele acelea și la „Parada modei". De fapt, la două parăzi. Am nimerit acolo întîmplător. Mă plimbam pe aleile parcului Gorki cînd, deodată, văzui un șuvoi neîntrerupt, îndeosebi de femei — dar nu numai de femei — care se îndreptau spre două pavilioane alăturate. Interesant era însă du-te-vino-ul dintre cele două pavilioane.

Apropiindu-mă, m-am lămurit despre ce era vorba. Într-un pavilion se desfășura „Parada modei engleze", iat în celălalt „Parada modei sovietice". La concurență! Parada se desfășura neîntrerupt întreaga după-amiază. Așa că privitoarele puteau să se plimbe de la un pavilion la celălalt, să compare, să aleagă și — cele mai multe dintre ele — să aștearnă fugare desene pe hîrtie: modelul unei bluze, unei jupe, unui mantou etc.

Am făcut o vizită rapidă în cele două pavilioane și vă mărturisesc că — în pofida nepriceperii mele vădite și declarate — m-au încîntat, deopotrivă, atît modelele prezentate de marile case de croitorie din Londra, cît și cele înfățișate de celebra Casă a Modelelor din Moscova. Ba o anumită nuanță în plus, de gingășie tinerească, de vioiciune optimistă, aveau modelele moscovite...

... Am profitat, desigur, de puținul timp pe care-l aveam la dispoziție pentru a-mi vizita măcar cîțiva dintre prietenii moscoviți.

Într-una din zile m-am dus — în căutarea noului apartament al unui prieten — tocmai pe străzile Pesciannie, străzi pe care le știam, din urmă cu ani, cam pustii, cu case destul de rare. Vă spun drept, nu le-am recunoscut. Clădiri noi, de cinci-șase etaje, de o parte și de alta. Simple, elegante, fără podoabe de paradă, ele crescuseră cu o iuțeală impresionantă. Și aici m-au urmărit cuvintele „belșug, dar nu numai atît..."

În locuința amicului meu am găsit o splendidă și extrem de comodă aranjare a camerelor, în așa fel încît totul crea o atmosferă intimă, plăcută. Pereții izolau perfect o încăpere de orice sunet ce s-ar fi produs în odăile alăturate.

Mobila de nuc de bună calitate, în culoarea cafelei cu lapte, se armoniza desăvîrșit cu nuanța în care erau zugrăviți pereții. Un pian mare — „Riga"-1955 — trona în sufragerie, demonstrînd preocupările și înclinațiile muzicale ale stăpînilor casei. Pe pereți, între altele — un Sarian original — peisaj cu coline în soare — și o gravură chineză.

... Da, „belșug, dar nu numai...". Nenumărate imagini, care mă întîmpinau pretutindeni în Moscova, la această revedere după doi ani și jumătate, îmi vorbeau elocvent despre progrese evidente — subliniate de altfel și de numeroși alți străini care au vizitat recent Uniunea Sovietică — în ce privește bunul gust și eleganța îmbrăcămintei, a obiectelor de podoabă — de la bibeloturi la bijuterii — a interioarelor, a restaurantelor, a multor alte aspecte ale vieții sovietice.

Dar o culme a eleganței și bunului gust sovietic mi-a fost dat să cunosc anul acesta, în luna martie, cînd am străbătut lunga cale de la Moscova la Pekin într-un uriaș „TU 104". Suplețea și grația acestui gigant aerian, comoditatea și eleganța saloanelor care-i alcătuiesc interiorul nu au, în prezent, rivale în lumea întreagă. „TU 104" e o marcă și un simbol.

... „Belșug, dar nu numai atît"...

Linii suple, elegante... Noua limuzină sovietică „ZIS-111" ce va fi produsă în serie de uzinele Lihaciov din Moscova

Tenul — o problemă, desigur, de însemnătate... Chinurile pe care le suporți la institutul de cosmetică sînt șoptite de satisfacția de a avea un ten fraged, de piersică.

Bal la Kremlin — jazul cîntă furtunos, perechile îl urmează ritmul. ↓

Caricatura românească în timpul MARII REVOLUȚII

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, eveniment istoric care a zguduit lumea, a dat ascuțime creionului mînuit ca un bisturiu de artistul caricaturist; a picurat acizii revoltei în sticluța sa cu tuș.

În anul Marii Revoluții, caricaturiștii noștri care militau la „Socialismul", „Chemarea", „Facla", „Ciopotul", înfățișau cotidian, folosind contrastele dintre alb-negru și expresivitatea liniilor, aparent sumare, lupta înverșunată între noul care biruise pe cuprinsul imensei Rusii și vechi. Numeroase din aceste „chestii ale zilei" țîșneau direct din covîrșitorul eveniment mondial — Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Caricaturile lor — autentice arme de baricadă — erau atacate și înfăurate, mai întotdeauna de furiile oficialității burgheze și ale uneltei acesteia, cenzura. Cenzura militară, înger păzitor al beneficiarilor orînduirii exploatatorilor, era fiică legitimă a Comisarului regal și a stării de asediu.

Înfățișată de pamfletar și caricaturist sub chipul smochinit al prea cuviosei Anastasia, minuitoarea de fleacuri știrbe impunea ziarelor sus-amintite să înlăture caricatura luptei sociale.

Așa se face că, aproape zi de zi — pe locul rezervat caricaturii, cititorul afla o pată albă. Uneori pe acel „spațiu fix" se strecura un protest sau — printr-o adevărată minune (mai exact — locuință) gazetărească — o indicație care parafraza inscripția ce se afla atunci pe marginea cupolei Ateneului: „Loc rezervat pentru marea frescă a cenzurii române".

În pofida măsurilor brutale ale „legalității" burgheze, artistul grafician, înfruntînd urgiile curților marțiale, izbutea totuși să salute Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Se cuvine menționat faptul că, începînd din acel an, abordînd astfel de teme, pictorul N. Tonitza a militat și a colaborat vreme îndelungată la ziarul „Socialismul".

I. H. B.

1) *.. Și eu care mă credeam inotolabil și nemuritor!* („Socialismul").

2) *Sfîrșitul fatal al tuturor tiranilor* („Socialismul").

3) *Și cînd s-a sculat moșicul...* („Facla").

4) *Fecsimil din ziarul „Chemarea"*.

5) *După mine, potopul..* („Chemarea")

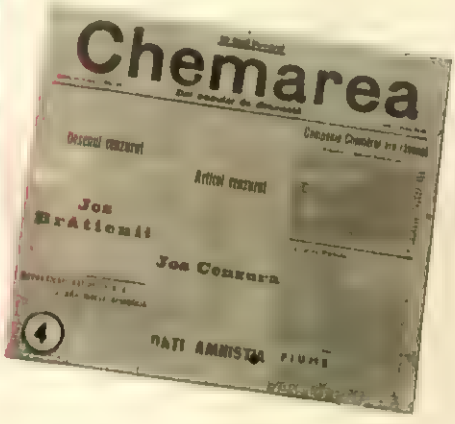

Jules Perahim, în colocviu intim cu personajele „Băii".

BAIA

PE SCENA GIULEȘTIULUI

Teatrul lui Maiakovski nu cunoaște legi prestabilite și rupe cu multe din canoanele clasice. „Misterul buf", „Ploșnița", „Baia" sînt construite cu o absolută libertate în desfășurare, în compunerea personajelor, în formularea replicii, totul decurgînd din caracterul publicistic, de teatru-tribună și teatru-pamflet al dramaturgiei marelui scriitor sovietic. Intîia montare a piesei, la Moscova, în regia lui Meyerhold, a înțeles pe deplin că pentru o astfel de lucrare și teatrului îi trebuie o nouă expresivitate scenică, care să lichideze multe poncife și convenții în interpretarea și prezentarea scenică. Același lucru l-au înțeles și regizorii Serghei Iutkevici și Valentin Plucek, cînd au reluat în 1954 piesa, la Teatrul de Satiră.

Tînărul regizor Horea Popescu, care pune în scenă piesa la Teatrul C.F.R.-Giulești în cinstea aniversării a 40 de ani de la Marea Revoluție din Octombrie, năzuiește și el la aceasta. Spectacolul va trebui să fie teatral, viguros, plin de fantezie. Prilejuri sînt nenumărate; doar nu degeaba a fost dotată piesa de autor cu subtitlul „dramă cu circ și foc bengal". Situații neașteptate, apariții grotești, explozii, teatru în teatru, totul invită pe regizor la o formulare îndrăzneață a spectacolului. Iar pentru actori, ce roluri bogate înseamnă acești Pobedenosikov și Optimistenko, și Mezalianțova, și așa mai departe, nume simbolice care dau dezlegarea liniei de interpretare!

Cum să nu ne explicăm atunci fervoarea cu care lucrează, începînd de la primele lecturi ale textului, actori ca Jules Cazaban-Pobedenosikov, Costel Gheorghiu-Ciudakov, Marga Anghelescu-femeia fosforescentă, Eugenia Petrescu, Mihăilescu-Brăila, Titu Vedea, Tamara Buciuceanu și mulți alții, distribuiți uneori îndrăzneț, în roluri destul de diferite de tot ce au realizat pînă acum, așa cum sînt rolurile din piesa atît de surprinzător intitulată „Baia".

Baia — spală pe birocrați

Propriu-zis, pe scenă nu va apare nici o baie. Nici cadă, nici duș măcar. Cu toate că piesa spală din plin pe birocrați, pe ruginiții în rutină, pe oportuniști și pe împăciuitoriști. Îi spală și apoi îi mătură, cu ajutorul unei mașini. De data asta, însă, e vorba de o mașină care apare pe scenă încă din prima clipă. O mașină de o construcție cu totul specială: *mașina timpului*. E destul de complicat de descris, cu mulțimea ei de roți, roțițe, angrenaje și benzi de transmisie. Date mai amănunțite v-ar putea furniza inventatorul ei, tovarășul Ciudakov, care lucrează de ani de zile la punerea ei în funcțiune. Mai rămîn de pus la punct cîteva detalii și *mașina timpului* poate porni. Doar că, vedeți dumneavoastră, totul depinde acum de direcția invențiilor și inovațiilor, adică de tovarășul Pobedenosikov și falanga lui de bravi birocrați. Care mai au deocamdată de terminat niște referate, niște grafice și niște circulare. Așa că *mașina timpului* poate să aștepte. Inventatorul ei, de asemenea. Dar nici Ciudakov, nici înflăcăratul lui ucenic, Velosipedkin, și nici chiar mașina nu mai au răbdare să aștepte autorizațiile lui Pobedenosikov, Optimistenko, Momentalnikov și compania. Și roțile, mari și mici, ale *mașinii timpului*, încep să se învîrtească, trimițînd antene către viitor, către veacurile 21, 22, 23...

Ambasadoarea erei viitoare: femeia fosforescentă

Și iată cum, grație complicatelor benzi și cabluri, *mașina timpului* transportă în mijlocul oamenilor de azi (sau, mai precis, din 1930, anul creării piesei), un sol al timpurilor de mîine, pe reprezentanta anului 2030, femeia fosforescentă. Și ea va arbitra în lupta dintre susținătorii *mașinii timpului* și inamicii ei, birocrații. În lupta dintre nou și vechi, dintre progres și conservatorism, femeia fosforescentă nu poate fi decît alături de Ciudakov și de invenția lui, care pînă la urmă va mătura tot putregaiul birocratismului, „aruncîndu-i și împrăștiindu-i cu drăcească roată a vremii", cum spune Maiakovski.

Întoarcerea artistului la uneltele lui

Pictorul și graficianul Perahim nu mai are nevoie de prezentare; în schimb decoratorul Perahim este, poate, multora, prea puțin cunoscut. Aceasta pentru că din 1950 nu a mai semnat nici un decor. Maiakovski îl readuce în teatru. Concepția decorului, construit pe un ax fix, alcătuit dintr-o grupare de planuri și scări care se resfiră în toate direcțiile, dă un puternic dinamism scenei, multiplicînd la infinit resursele cadrului, în funcție de unghiul mereu schimbat grație rotirii turnantei. Iar pentru că Maiakovski a fost și grafician, scenograful și-a propus ca decorurile și costumele să reînvie, nu direct, ci filtrat, prin personalitatea sa creatoare, atmosfera și spiritul epocii în care a trăit și lucrat Maiakovski, exprimînd și prin scenografie caracterul publicistic al „Băii".

La capătul unei perioade de muncă intensă, colectivul Teatrului C.F.R.-Giulești va înfățișa spectatorilor bucureșteni prima piesă de Maiakovski, cel care și-a închinat „întregul său iureș sonor de poet, clasei în ofensivă" și drumului ei înainte.

R. MIRON

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Viitorii eroi ai „Băii", la una din primele repetiții pe scena Giulești.

LA MOARTEA LUI JAN SIBELIUS

Mulți dintre marii creatori muzicali au murit cu nădejdea că publicul viitorului va fi mai darnic cu aprecierile decît contemporanii săi. Jan Sibelius — vestitul compozitor al Finlandei — nu s-a putut plînge însă de ingratitudinea iubitorilor de muzică din patria lui, ca și a celor de pe întreg pămîntul. Moartea sa recentă l-a găsit în plină glorie; dar gloria i-a surîs încă din primii ani ai activității creatoare, cînd operele lui au început să se înscrie în tezaurul artistic al Finlandei. După studii făcute la Helsinki și la Viena, Sibelius a dat primele sale lucrări începînd din anul 1893, dar multă vreme el nu a acceptat ca acestea să fie tipărite. Compozitorul a căutat ani îndelungați expresia cea mai potrivită sentimentelor sale de un adînc patriotism și de o discretă dar emoționantă dragoste pentru om. Recenta ediție a Enciclopediei Muzicale engleze „GROVE'S" l-a numit pe drept cuvînt pe Sibelius „un patriot muzical în deplina accepție a cuvîntului". Dar alături de întreaga critică muzicală mondială, care l-a socotit fără ezitare printre cei mai valoroși compozitori ai vremii noastre, Jan Sibelius a prețuit în primul rînd dragostea cu care l-a înconjurat propriul său popor.

Opera sa este extrem de bogată: de la lucrări în genul operei pînă la cele șapte simfonii și pînă la din ce în ce mai popularul concert pentru vioară, de la poemele simfonice printre care se numără celebrul „Finlandia" și pînă la muzica de cameră, lucrările sale dovedesc o scriere complexă, echilibrată și, în cea mai mare parte a cazurilor, adînc impregnată de melodica populară finlandeză.

Mulți specialiști n-au vrut să creadă că temele muzicale folosite în poemul „Finlandia" aparțin compozitorului, într-atît de puternic evocau ele melosul popular al patriei sale. Dar, într-adevăr, după puțini ani de la compunerea lui, poemul a devenit patrimoniul popular; creația compozitorului și cea folclorică s-au împletit atît de strîns, încît cu greu ar mai putea fi separate...

...Astfel încît, compozitorul care ne-a părăsit în aceste zile va rămîne, desigur, pentru totdeauna în fondul de aur al muzicii universale.

I.H.

„Incorigibilul" CHAPLIN

de Emil SUTER

Sînt zece ani de cînd Charles Chaplin şi-a părăsit mustăcioara, redingota ponosită, pantalonii-burlan, ghetele scîlciate şi — în fine — faimosul său bastonaş de bambus, răsucit cu o eleganţă de fals „dandy".

Părăsind „starea civilă" a lui Charlot, lumpenproletarul lunatic şi sentimental din „Opinia publică" şi „Puiul", din „Goana după aur", „Luminile oraşului" şi „Timpuri noi", Chaplin a demonstrat, cu o îndrăzneală unică în cariera unui comic, că inegalabila sa artă va dăinui şi după dispariţia „mitului" preferat de spectatori.

Însă, de tot atîţia ani de cînd marele mim a smuls masca omuleţului pirpiriu şi sfielnic, care goneşte zadarnic după idealul unei lumi mai bune şi mai drepte, Chaplin pricinuieşte numai necazuri bussinessmen-ilor americani.

La început — era în 1940 — cînd Chaplin (în dublul rol al unui umil bărbier evreu şi al furibundului „führer" fascist Adenoyd Hynkel din „Dictatorul") a început să-şi modifice masca şi personalitatea, faptul a fost primit cu un zîmbet indulgent pentru capriciul efemer al acestui „metec" tolerat în America.

Atîta vreme cît inofensiva mască a lui Charlot continua să trăiască. Chaplin putea „să facă şi politică". Şi cine putea să-şi închipuie că un comic va fi atît de nebun să-şi ucidă propriul „mit" făurit cu atîta trudă şi migală!

Avertismentele rostite atunci pe un ton amabil n-au avut însă nici un efect. Căci Chaplin, artistul care, păstrîndu-şi naţionalitatea engleză, avusese „îndrăzneala" să se considere „un cetăţean al lumii", s-a dovedit un incorigibil.

Şi scandalul, primul scandal răsunător, a izbucnit în 1947, la premiera lui „Monsieur Verdoux", o vizibilă satiră a „morality"-ului yankeu, în cadrul căreia gangsterii şi sexagenarele membre ale Ligilor de apărare a moralităţii coexistă într-o dulce armonie socială. A urmat — firesc — ancheta faimoasei Comisii pentru cercetarea activităţii antiamericane, pe atunci în toiul „vînătorii de vrăjitoare". A venit însă şi riposta dîrză a lui Chaplin. Într-un violent articol, „Declar război Hollywoodului", în care îşi exprima dezgustul împotriva „tartorilor" acestei „uzine de celuloid", Chaplin afirma dorinţa de a părăsi pentru totdeauna Statele Unite. Şi artistul care s-a împotrivit toată viaţa sclavajului exercitat de monopolurile cinematografice şi-a pus în aplicare planul, revenind în 1953 în Europa, împreună cu Oona O'Neill, soţia sa, şi cu cei cinci copii ai săi.

Şi iată că o nouă şi aprigă dispută în jurul personalităţii şi operei acestui gigant al ecranului ocupă de cîteva săptămîni coloanele presei occidentale. Cu întotdeauna, semnalul acestui duel de opinii l-a dat ultimul său film, prezentat în premieră mondială pe ecranele londoneze: „Un rege la New York". N-am văzut din păcate filmul, dar judecînd după părerile contradictorii, exprimate în presa engleză, franceză şi italiană, filmul lui Chaplin este un

← *Charlie Chaplin sosind la Roma. Asaltul admiratorilor e de natură să-l „înfricoşeze" chiar şi pe marele Charlot.*

1 *Charlie Chaplin însoţit de soţia sa (stînga) şi de partenera sa din filmul „Un rege la New York", Dawn Addams, pe aeroportul din Roma.*

2 *La New York, ex-regele pare cam nedumerit.*

3 *În aceste momente, în casa în care a fost invitat, Shadow s-a transformat fără voie în vedetă a televiziunii.*

4 *Shadow improvizează scenetă medicului dentist, de asemenea fără a şti că ochiul televiziunii e aţintit asupra lui.*

5 *Regele Shadow (Charlot), oferind divorţul reginei consoarte (Maxine Audley), întrucît consideră nefericit mariajul lor.*

6 *Ziariştii l-au aşezat pe ex-regele Shadow al II-lea al Estroviei, de cum a debarcat în portul New York ului.*

nou pamflet coroziv împotriva „celor ce-l urăsc" și pe care-i urăște.

Despre ce este vorba în „Un rege la New York"? Este povestea unui monarh dintr-o imaginară țară europeană, Estrovia, izgonit de pe tron din cauza intențiilor sale de a folosi energia atomică în scopuri pașnice, pentru dezvoltarea industriei. Lipsit de un domiciliu stabil, ex-regele Shadow, eroul filmului, emigrează împreună cu soția sa în America, „țara tuturor posibilităților și a tuturor libertăților", după ce în prealabil și-a transportat acolo averea. El ia contact cu realitatea yankee, chiar de pe aeroport. Căci în timp ce, în fața reprezentanților presei și radioului, închină osanale „democrației" americane, agenții F.B.I.-ului îi iau „tradiționalele" amprente digitale.

A doua zi, Shadow își pierde pe rînd ministrul, averea (escamotată de primul), și nevasta (care pleacă la Paris să intenteze divorț). Întîmplarea îi scoate în cale o reporteră de la televiziune, prin care acceptă o invitație la o recepție a unei doamne din înalta societate new-yorkeză. Aici, în fața unei selecte asistențe, el declamă „monologul" lui Hamlet fără să bănuiască că un aparat de luat vederi al televiziunii, camuflat într-un colț al salonului, transmite „spectacolul" acestei „senzaționale vedete" regale.

În „excursia" sa new-yorkeză, Shadow are prilejul să descopere noi aspecte inedite. Mai întîi, vizitează o așa-zisă școală „progresistă" unde copiii îi fac tot felul de șotii. Apoi, silit de datoriile sale la hotel, acceptă să facă reclamă la televiziune unei mărci de whisky, recitînd un sketch publicitar în care laudă „dulceața" renumitei băuturi. Dar în momentul în care o ingurgitează, el sare fript, sufocat de tăria alcoolului. Momentul transmis prin televiziune este „imortalizat" pe zecile de mii de afișe lipite pe zidurile New York-ului. „Aclimatizat" cu spiritul practic american, eroul nostru acceptă să „pozeze" în scop de reclamă și încheie un contract pentru reclama unor hormoni de întinerire, în schimbul sumei de 100.000 de dolari. Dar, înainte de a se „produce" la televiziune, el este obligat să se „supună" metodelor de întinerire ale unui chirurg estetician, care îi întinde pielea pînă înapoia urechilor și îi „confecționează" un alt nas. Numai că acum, de teamă să nu-i plesnească cusăturile chirurgicale, Shadow nu mai are voie să rîdă. Însă, la un bar de pe Broadway, privind un „număr" comic, Shadow nu se mai poate abține și izbucnește în rîs, rupînd cusăturile. În fine, o nouă operație estetică îi redă vechea fizionomie.

Într-o seară, ex-regele întîlnește în fața hotelului pe unul dintre elevii „școlii" progresiste. Tînărul Rupert Macabee este fiul a doi presupuși „roșii", traduși în fața Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane și condamnați la închisoare pentru insulte aduse Congresului. Inițiat de filotimul monarh, tînărul Rupert ajunge să fie considerat nepot al lui Shadow. În această falsă ipostază, el indignează pe membrii unei comisii atomice prin discursul antiimperialist pe care-l ține. Dintr-o dată regele devine subiectul unui răsunător scandal, fiind acuzat de televiziunea americană ca protector al unui „bolșevic". Înconjurat de polițiștii și spionii F.B.I.-ului, regele este obligat să apară în fața faimoasei oficine mccarthyste. Aici, după un șir de incidente ilariante, regele este, în fine, scos de sub acuzare. Dar bogata experiență dobîndită în S.U.A. i-a clarificat esența „democrației" americane. Hotărît să părăsească definitiv S.U.A., ex-regele Estroviei pleacă în bătrîna Europă.

Este evident că în această nouă operă a sa, Chaplin povestește cu clasicele sale mijloace comico-satirice, un crîmpei din amaru sa experiență de „oaspete" al Statelor Unite. Filmul este răspunsul unui combatant pentru pace și democrație dat propagandei oficiale americane. „Trebuie oare să mă las pălmuit și insultat, fără să reacționez?" a declarat el la conferința de presă care a avut loc după premiera filmului. „N-am atacat Statele Unite, ci o minoritate de răufăcători. Și atîta vreme cît această minoritate rămîne la putere, nu mă voi întoarce în America. În ceea ce privește „Un rege la New York", nu am făcut un film politic. Nu există în film decît un singur minut de politică, și anume la sfîrșit, cînd criticul faimoasa Comisie McCarthy pentru cercetarea activităților antiamericane. Am fost întotdeauna un anticonformist și nu-mi place să mi se spună ce trebuie și ce nu trebuie să fac. Iată motivul pentru care am preferat să părăsesc Statele Unite, unde nu ești liber să spui ceea ce dorești".

Precum se vede, incorigibilul Chaplin, artistul care, ajuns aproape de vîrsta patriarhului, își păstrează aceeași inalterabilă și explozivă juvenilitate, dă din nou de furcă înverșunaților săi adversari. Dar prietenilor, milioanelor de spectatori de pe glob, consecvența acestui excepțional artist care și-a apărat cu o neistovită pasiune convingerile le întărește dragostea, respectul și admirația.

O ÎNTÎLNIRE CU OASPEȚI SOVIETICI

notăm!

Activiștii pe tărîm cultural din Ploești au primit o prețioasă vizită. La casa regională de cultură au sosit doi oaspeți din Uniunea Sovietică: S. V. Fadeeva, directorul Casei unionale de creație populară „V. K. Krupskaia" din Moscova, și N. V. Iakelaitis, directorul Casei republicane a creației populare din orașul Vilnius (R.S.S. Lituaniană).

Vizita s-a încheiat cu o consfătuire, în care oaspeții au împărtășit activiștilor locali din experiența mișcării artistice de amatori din Uniunea Sovietică.

Fotografie de I. VERMONT

STRUGURI PENTRU EXPORT

Strugurii recoltați în viile G.A.S. „Tudor Vladimirescu" din Valea Călugărească se bucură de faimă și peste hotarele țării.

În săptămîna care a trecut, cantități apreciabile au fost cerute pe piața Elveției și a Cehoslovaciei.

În fotografie: un aspect de la culesul strugurilor pentru export în secția Bucov a gospodăriei de stat din Valea Călugărească.

UN TALENT PRECOCE

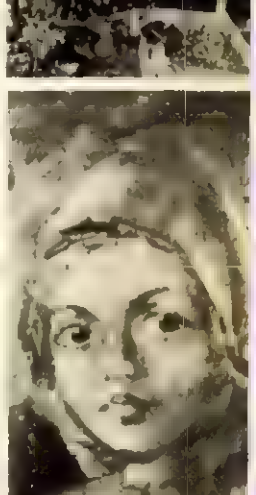

Printre tablourile expoziției deschise în sălile Casei de Cultură din Cîmpulung Muscel — conținînd peste 150 de lucrări ale membrilor și profesorilor cercului plastic — a putut fi remarcat și acest expresiv portret de fată. Autoarea tabloului nu este mult depărtată de vîrsta modelului: are 14 ani, se numește Lucia Georgescu și se anunță de pe acum drept un talent promițător.

D. IACOBESCU

notăm!

Intîlnire cu dragostea

de HORIA LIMAN

Ilustrație de Tia PELTZ

Auzisem multe despre fortăreața de pe Dealul Cetății și voiam să-i văd ruinele. Încă din veacul al XIII-lea se vorbea despre puternicul „castrum Zinzir". Împreună cu cetatea Mediașului Aurit — ale cărei rămășițe se mai află și azi, la o depărtare de cîțiva kilometri — zidurile Seinilor îi nelinișteau pe nobilii de la Ecsed, cea mai temută cetate din nordul țării. Înălțate pe la poalele munților Gutin, ele controlau drumul spre Oaș, spre Baia Mare, spre Valea Someșului.

S-a aflat în mîna familiei Iagellonilor, pînă în 1491. În 1520, stăpînul ei era Báthory András din Ecsed. Puțin după aceea nu mai găseai pe locul cetății decît frînturi de ziduri năpădite de buruieni. Devastată în 1605, apoi în 1677 și în 1717 (armatele imperiului austriac și hoardele tătare și-au împărțit această glorie) comuna Seini, întemeiată nu departe de locul vechii cetăți, s-a refăcut abia spre mijlocul veacului al XIX-lea. Pînă atunci se aflau aici bordeiele iobagilor veniți din Călinești, din Tăuții de Jos, robi ai contelui Kornis, ai grofului Teleki și apoi ai baronilor Wecsey și Wesseleny, ai lui Degenfeld, ai nobililor Becsky, Fotvos, Darvay sau ai bisericii romano-catolice. O străjuiesc dealurile înalte ce se prelungesc din masivul Gutinului: Dealul Soarelui, Dealul Cetății, Dealul Comja, pe care în 1940 s-a imaginat un monument original — 10.000 de brazi au fost plantați în așa fel, încît să înscrie numele lui Eminescu.

Aici se lărgește cîmpia Someșului, pînă se unește cu bogata și întinsa cîmpie a Tisei. Cinci pîraie își gonesc apele în împrejurimile comunei și pe hotarul ei, pînă sînt îmbrățișate de valurile Someșului. Iar din centrul Seinilor pornesc șosele spre Baia Mare, Cluj, Satu Mare, Oaș, Maramureș. Alte cinci pîraie, care transportă însă produse agricole, pomicole, viticole, materiale de construcții.

Am venit la Seini să văd o cetate — și am descoperit un sat mai mare cu lumină electrică, cinematograf și... veleități de oraș industrial.

Fabrica de drojdie, încă în primăvara lui 1956, amintea destul de mult de fosta hrubă a lui Katona Elemer. E drept că muncitorii nu mai erau obligați să lucreze cu hainele proprii, la lumina felinarelor, pe cimentul năclăit de apă și noroi, fără aer și fără baie. O parte a muncilor erau mecanizate, s-au introdus ventilatoare și lumină electrică, s-a construit o baie cu șase dușuri. Dar fabrica era veche și nu mai corespundea noilor exigențe ale muncitorilor. Mai cu seamă că numărul salariaților ei crescuse de la 35 — cîți erau pe vremea fostului patron — la 144. Și nu numai drojdie se fabrică azi, ci și oțet de vin, și spirt rafinat.

În iarna lui 1956 am venit să văd, alături de fostele secții întunecate și murdare, noua construcție, cu ferestre largi, cu încăperi îmbrăcate în faianță, cu dușumele de lemn și parchet. Cînd au răsărit toate acestea? Și cînd s-a creat „sala culturală" înzestrată cu scenă, cînd au apărut clubul, corul de 35 de persoane, acordeoniștii, pianiștii, violoniștii, violoncelistii? Se fac minuni și aici, în comuna Seini, de la margine de țară. Dar oare se vor mulțumi cu atît? În albia unui pîrău, un val aduce după sine un altul, al doilea e împins înainte de un al treilea. Cu atît mai mult, în matca unui fluviu.

La fabrica de abrazive, numeroase munci care în trecut se executau manual — zdrobirea cremenei, căratul materiei prime și al produselor finite, cernutul prafurilor, amestecarea cleiului — au fost mecanizate. S-au construit clădiri noi pentru o serie de secții, s-au instalat grupuri electrogene și aeroterme, se dau haine de protecție și lapte antidot.

Cariera de piatră are zăcăminte de andezit evaluate la cîteva zeci de milioane de tone. Un material cum nu știu să mai fie în țară de o asemenea calitate, bun pentru pavaj, pentru ornamentație, pentru îndiguiri, pentru construcții de locuințe. Nici o terasă nu exista în trecut, nici o vatră — și muncitorii extrăgeau piatra din cuiburi înguste și din grote, în condiții care le primejduiau viața. Cei de la suprafață munceau zile întregi sub arșița soarelui, în bătaia vîntului sau a ploilor, spărgînd stîncile cu tîrnăcopul, prăvălind bolovanii în vale, unde îi prelucrau cioplitorii. Nici un drum de acces, nici un platou de încărcare nu puteai vedea la exploatare. La Seini, întocmai ca la Băița, Limpedea, Nistru, Ilba, Valea Neagră sau Chiuzbaia.

Acum, la toate carierele s-au introdus linii „decovil", iar perforatorul mecanic înlocuiește munca a 18-20 de mineri. La Seini, întreprinderea „Olga Bancic" fabrică piatră cioplită pentru construcții, piatră de ornamentație, piatră kollergang și bile silex, care pînă nu demult se importau. Piatra este transportată de la carieră pînă-n vale pe un plan înclinat și o rolă de scurgere. Pe drumul de acces — luminat în cursul nopții de puternice reflectoare — camionele basculante vin și pleacă în permanență, ca pe o șosea. Cariera este un vast șantier care vuiește de mașini, tractoare, compresoare. Și nu va trece multă vreme pînă cînd va ajunge aici linia de garaj legată de gara comunei.

Da, Seinii parcă-parcă încep să semene cu un centru industrial. Iar cînd m-a împins curiozitatea să-i văd și unitățile agricole, atunci minune! — m-am întîlnit cu... dragostea.

Goneşte apa grăbită a pîrăului, pe lîngă moara și presa de ulei „Seineana" — și seara coboară calmă dinspre Gutin, calmă și verde. Așa sînt serile aici, la vama dintre vară și toamnă: verzi, cu reflexele aprinse ale ierbii, întocmai după cum dealurile estompate în orizont sînt albastre. Cerul este însă vioriu, cînd soarele își pleacă fruntea printre creste cenușii de munte și pletoasele păduri. Abia mai tîrziu, cînd umbrele serii par țesute de milioane de păianjeni care plutesc prin văzduh, depărtările încep să semene cu o nesfîrșită pajiște — și numai noaptea împrumută tabloului pete mari din paleta ei albastră sau violetă.

Într-o asemenea seară am ajuns la ferma horticolă din Seini, după ce am vizitat gospodăria agricolă colectivă „Boleslaw Bierut". Pîrăul Seinelului bolborosea o poveste veselă, în timp ce prin fața noastră defilau merii, perii, prunii, cireșii și piersicii fermei horticole, imens tablou pictat în zeci și zeci de culori vii și avînd drept ramă cerul acesta verzui și dealurile albăstrui. Departe, în urma noastră, spre Someșul tălăzuit în spume, se legănau melodios holdele aurite de grîu, secară și ovăz, porumbiștile blonde, alături de covorul multicolor al grădinii de legume. Iar în jurul nostru, peste pîrăul care-și înghina poveștile, peste dealurile-nfășurate în năframe de culori, plutea mireasma tare ca de miere a mustului binecuvîntat.

Un deal, două, trei... Încotro priveai, sub cerul verde ca o pajiște, zoreau flăcăi, și fete, și neveste. Sute de oameni dădeau piept cu armatele de butuci ale viei, tăiau cu măiestrie ciorchinii grei și-i aruncau în putini.

— Să fii o putină — a glumit cineva — și să nu te mai saturi de atîția struguri aruncați în gura ta lacomă!...

Parcă le simțeam zeama, dulce ca mierea prisăcilor. Și a venit rîndul teascurilor, în care strugurii se aleg după legi mai rafinate: într-unul, ciorchinii de culoarea mușchiului de copaci, într-altul cei ce seamănă cu un sfîrc de vișină, într-altul cei nici verzi și nici roșietici, dar gălbui ca puful de pe spinarea albinelor.

Oamenii cîntau și lucrau de zor. Văzduhul se îmbătase de mireasma tare a licoarei care curgea în valuri din teascurile pline, iar fetele și flăcăii aveau și ei nu știu ce febră în mișcări și în glasuri. Cîteva șuvițe din pletele soarelui toropit în asfințit se încîlciseră în butucii viei, acoperindu-i cu pete de un roșu aprins. O codană, urmărită de un flăcău, a țîșnit de după cramă, într-o hîrjoană răutăcioasă dar senzuală. Avea o bluză albă, subțire, numai spumă, iar dinții parcă erau gata să muște, așa înșirați cum se aflau printre petalele sîngerii ale buzelor. Dinți albi ca două șiraguri de scoici cu lumini atîtătoare. Iar pupilele cu stamine de aur scăpărau lucíri fugare dar înfrigurate sub pleoapele albe, mătăsoase, care ascundeau o undă de voluptate fierbinte.

— Nem, nem szabad! — striga ea fugind, dar parcă-l chema cu vocea ei tremurată.

— Ba e voie! — a mormăit întărîtat flăcăul, cu o barbă crescută, țepoasă ca mirîștea uscată a țarinilor.

Și a prins-o în cleștele unei mîini mari, puternice, care i-a frînt fuga și a paralizat-o. Rîsul gîlgîit a încremenit brusc pe gura deschisă ca o amforă de marmură roșie și fața s-a zbătut în unde repezi, apoi mai lenește, pentru ca în cele din urmă să se topească într-un geamăt prelung, adînc, ca un scîncet, ca o chemare. Fata sorbea sărutul, cu gura ușor întredeschisă, umedă și răcoroasă. Iar peste dealuri, în umbra înserării albastre, se înălța cîntecul roiului de flăcăi, fecioare și neveste, însoțit cînd și cînd de răbufnirile exploziilor de la cariera de piatră.

...Am văzut migdalii Seinilor, și castanii, și lămîii, și arborii de cenușă, și căpșunii roșii ca gura fetei de țăran maghiar prinsă-n menghina degetelor unui pui de romîn cu prematură bărbăție. Am văzut și mustul gîlgîind vesel din teascurile îmbătate de dulci arome. Dar am plecat spre locurile Sătmarului, ducînd ecoul cîntecului celui mai tulburător, cîntecul inimii universale a dragostei, care palpită la fel în toate colțurile pămîntului, la Seini, ca și la București, ca și la Moscova, ca și pe malurile Senei.

TE VĂD!... TE VĂD!...

CULMEA ECONOMIEI?

Frumoasă față dă-ai ce-i zice. Numai că de șase luni cetățenii așteaptă zadarnic deschiderea noii unități C. E. C. din str. Bibescu Vodă. Cum s-ar zice, în loc de bani le oferă această casă (închisă) ce depune... timp (cu lunile).

HAI SĂ NE JUCĂM, COPII...

...de-a „reparațiile generale". Așa cum fac și unii tovarăși de la I. L. L. N. Bălcescu la clădirea din strada Principatele Unite nr. 18. Lucrul a început în martie și a încetat pînă-n toamnă. Iar ferestrele triple, trimise, ce-i drept, prompt, se potrivesc, precum se vede, doar pentru... jocul celor mici.

La doctor...

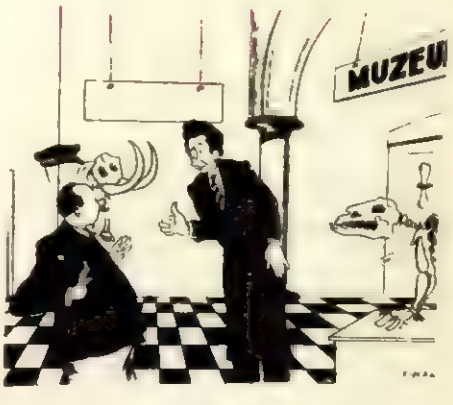

— Da' pelcesve n-au avut?

Desen de DARLY

Trimisă de cititorul nostru Constantin CIOSU din Moinești

ACUL DE CRISTAL

— schiță științifico-fantastică —

de Mircea BRATEȘ

Lovitura fusese atît de puternică încît Dragomir nu izbutise decît să învîrtească brusc volanul, căutînd să evite prăbușirea. Era însă prea tîrziu. Mai avu timp să zărească turismul cenușiu care-l tamponase pe neașteptate, pierzîndu-se în ceață, în timp ce mașina în care se afla se dădu peste cap de cîteva ori, rupse bornele de piatră și se prăbuși în întunecimea văii, pe unde trecea linia de cale ferată.

Țipătul Melitei fu acoperit de un scrîșnet uriaș de fierărie și sticlărie spartă. Dragomir scăpă volanul și îndoi instinctiv brațul, căutînd să-și ferească ochii. Văzu cum vîrfurile plopilor ce străjuiau șoseaua se strîng laolaltă, se împletesc, se reped spre dînsul, și apoi totul se pierdu într-o horă nesfîrșită, după care nu mai auzi nimic. O durere violentă, o greață fără margini și cînd începu să se prăbușească, leșinînd, simțind pentru ultima oară cum aerul rece îl izbește în tîmple. Apoi totul se liniști.

Peste cîteva ore un lucrător de cale ferată, care-și făcea revizia obișnuită, observă la lumina slabă a felinarului rămășițele mașinii căzute alături de linie. Fugi în grabă la canton și, în scurtă vreme, mașina salvării alerga pe șosea fluierînd sinistru.

Melita, soția inginerului Andrei Dragomir, grav rănită, muri pe drum.

Alături de dînsa, el respira greu, lipsit de cunoștință.

*

Corina deschise larg fereastra și privi afară, sprijinindu-și fața în palme. Era noapte și luminile, stinse treptat, cufundaseră orașul în întuneric. Operase toată după-amiaza și acum, frîntă de oboseală, se retrăsese în camera de gardă care se afla sus de tot, în vîrful unui bloc uriaș ce adăpostea clinica.

Liniștea adîncă și odihnitoare cuprinsese toate saloanele; culoarele erau și ele tăcute. Doar din cînd în cînd, pașii vătuiți ai unei surori de noapte treceau prin fața ușii. Corina privea orașul, casele sale cu ferestrele oarbe, luminile mici, cît o candelă, care pîlpîiau întîrziate în prăpastia bulevardelor, o mașină care trecea în goană și o făcea să-și aplece urechea, ca să deslușească sirena salvării. Nimic pînă acum; aici sus e liniște. Miroase a vopsea proaspătă și a eter; de fapt nici a una, nici a alta. Corina se înșală cînd încearcă să deosebească acest lucru. E numai aerul acela încărcat, de spital, care pătrunde peste tot, pe sub uși, prin ferestre, și se cuibărește sub piele.

Își privește atent mîinile, întorcîndu-și-le cînd pe o parte, cînd pe alta; are degete mici, butucănoase, cu unghiile tăiate scurt. Nu e ceea ce s-ar putea numi o mînă frumoasă, o mînă îngrijită de femeie.

Se ridică obosită și se îndreaptă spre patul care, curat așternut, o așteaptă într-un colț. Se oprește în drum și se privește curioasă în oglindă.

Are o față colțuroasă, întocmită parcă numai din linii și unghiuri drepte. Pomeții sînt puțin prea osoși, nasul e mic și desenat din linii groase, lipsite de finețe, iar buzele cărnoase, ușor răsfrînte, se termină în colțul gurii cu o cută mică, aproape nevăzută. Cînd rîde, însă, își încrețește ușor toată fața și ochii de un verde spălăcit, pătat, capătă sclipiri de aur. Se privește în oglindă și întoarce, zîmbind ușor, capul, cînd spre stînga, cînd spre dreapta. E adevărat oare că oamenii au un profil frumos și unul urît? Nu izbutește să se vadă prea bine dintr-o parte. Mîine împlinește douăzeci și șapte de ani; e o vîrstă, nu? „Și nu e una, oarecare?" — încearcă ea să-și întrebe tizul din oglindă. Acesta însă face și el ochi mari și-și ridică sprîncenele a întrebare.

— Doctor Șerban... doctor Șerban... la primirea de urgență... doctor Șerban... urgență!

Difuzorul așezat deasupra ușii sfărîmă brutal firul gîndurilor Corinei, aruncînd în liniștea camerei apelul de urgență. Lumina roșie a becului clipește des, chemînd și ea medicul de gardă. Doctorița Corina Șerban își netezește ușor părul strîns pe frunte, își îndreaptă cutele halatului și iese, închizînd cu băgare de seamă ușa camerei de gardă.

Cînd, peste cîteva clipe, se află în fața sălii de primire, strînse ușor pleoapele ca să-și ferească ochii obosiți de lumina vie, revărsată de tavanul camerei în care intrase. Se așeză pe unul din tabureții și așteptă, cu ochii îndreptați spre ușă. Cînd aceasta se deschise, nu putu zări prea bine în întunericul sălii decît calotele albe ale celor doi brancardieri. În cele din urmă măsuța pe rotile alunecă încet și se opri la doi pași de ea.

Culcat pe așternutul alb, un bărbat respira întretăiat, șuierător.

Corina se aplecă puțin peste cel leșinat și-i prinse mașinal încheietura mîinii stîngi. Pulsul necunoscutului se zbătea într-un chip cîndat între degetele ei. Își ridică ochii și-i privi o clipă stăruitor. Era un bărbat încă tînăr — n-ar fi putut să-i ghicească vîrsta — cu fața arsă puternic de soare și încrețită în jurul gurii frumos desenate. Două cute adînci porneau înspre nările care acum erau prinse într-un freamăt ușor și se pierdeau apoi treptat spre colțul ochilor. Avea gene lungi, aproape femeiești, contrastînd puternic cu linia aspră, dreaptă, a bărbiei și cu fruntea largă. Părul, închis la culoare, parcă presărat cu fire de cenușă, se pierdea în șuvițe largi spre ceafă.

Corina ultase o clipă că se află în fața unei urgențe. Glasul infirmierei de gardă o făcu însă să-și revină.

— Oxigen...?

Nu răspunse. Se aplecă și, dezvelind cu precauție pieptul necunoscutului, își sprijini urechea, încercînd să prindă zgomotele inimii. Aceasta bătea puternic, izbind cu violență coșul pieptului. Din cînd în cînd se oprea însă, ca și cum ar fi încercat să-și revină, și apoi începea să alerge din nou.

— Oxigen... analeptice... tonice cardiace și...

Glasul Corinei sunase aproape nepermis de puternic în liniștea care se lăsase în jurul ei. Dăduse dispozițiile cu siguranță rece, lipsită de îndoială, a obișnuinței. Se opri însă o clipă și continuase cu oarecare ezitare:

— ... Chemați-l și pe doctorul Toma de la interne...

Cînd acesta intră în cameră, bolnavul supravegheat de Corina își recăpătase cunoștința. Deschisese ochii, dar îi strînsese repede, din cauza luminii puternice.

— Ceva grav? — întrebă noul venit.

Corina îi făcu semn că bolnavul se trezește și îi arătă actele pe care le lăsase brancardierul.

„Andrei Dragomir, inginer", citi doctorul Toma și încruntă sprîncenele a mirare spre Corina.

Aceasta ridică din umeri ușor și arătă spre Dragomir. Bolnavul își prinsese tîmplele în palme și stătea așa, cu capul plecat, surd la cele din jur. Giffiia și respirația lui șuierătoare sfida parcă liniștea camerei.

— Accident... nu se cunosc condițiile... Soția, fractură de bază... exitus... în drum spre clinică.

Se apropiară amîndoi de bolnav și Corina îi puse mîna pe umăr.

Necunoscutul, ridică ușor capul și se uită în jur. Avea ochii cenușii ca fumul de țigară; privirea lui se opri o clipă asupra Corinei și trecu peste capetele celorlalți:

— Nu-mi amintesc nimic — spuse dînsul, ghicind parcă întrebarea care urma să vină... — o durere violentă și atît... cred că am leșinat... nu știu... nimic altceva... nimic! Mă-nțelegeți?... Nu-mi amintesc nimic!

Și necunoscutul își prinse din nou tîmplele în palme.

Apoi ridică brusc capul și șopti cu voce gîtuită:

— Melita! Unde e Melita? Ce-i cu ea? Ce-i cu so-ți-a mea? — țipă el aproape.

Înțelese însă adevărul din privirea Corinei și gemu cu dinții strînși. Apoi se lăsă moale pe pat și păru că leșină din nou. Dar nimic nu se întîmplă. Deveni docil, lipsit de orice reacție; părea că-i este indiferent, de acum încolo, orice...

După un scurt examen, doctorul Toma desfăcu brațele a neputință și se îndreptă spre Corina, care se retrăsese și aștepta acum, sprijinită de fereastră, cu fruntea adînc crestată de numeroase cute; gîndurile i se învălmășeau și nu-i dădeau pace.

— Nimic organic. Cord bun. Zgomote normale, ritm... alură...

bătaie... totul! Nimic altceva. Poate şocul... Ceva cerebral... această amnezie...—clătină uşor din cap doctorul Toma...—şi cine ştie pînă unde duce... ce spaţiu de timp cuprinde... Deh! ... E de specialitatea dumitale, de altfel...

Corina ascultase cu buzele strînse, privindu-l pe Dragomir, care părea că adormise. Răsuflarea lui regulată făcea să-i salte uşor cămaşa, iar torsul puternic bomba pînza subţire.

— O cerebrastenie posttraumatică?!

— Foarte probabil... — consimţi repede doctorul Toma.

Părea grăbit să plece. Îşi făcuse datoria. Era bătrîn şi nopţile de gardă îl oboseau peste măsură. De altfel îşi dădea seama că afecţiunea diagnosticată intra într-un domeniu medical pe care nu prea îl stăpînea:... „e mai bine să-l las doctoriţei Şerban... da, ... e mai bine". gîndi el.

Mai şopti „bună-seara" cu jumătate de gură şi ieşi în vîrful picioarelor.

Corina nu-i răspunse. Nu-l auzise. Continua să-l privească pe Dragomir cum doarme şi căuta să-şi oprească gîndul care tot revenea, acelaşi, obsedant. Ideea de a explora metodic negura care se aşternuse pe memoria necunoscutului germinase nestăpînită o dată cu frîntura aceea de duioşie, pe care n-o încercase pînă acum...

★

Trecuseră cîteva luni de la întîmplarea aceasta. Frîntura de gînd care i se cuibărise Corinei în minte în seara accidentului creştea, creştea mereu şi în fiecare zi prindea forme noi.

Inginerul Dragomir îşi revenise mult, dar se afla încă internat şi sub îngrijirea ei.

Corina avea un secret: secretul unei descoperiri pe care previziunea ştiinţifică nu îndrăznise încă s-o aducă în discuţie şi dacă electronencefalodiagraful — „elendiagraful" cum îl numise ea — fusese cartea de vizită a capacităţii sale inventive, nimeni nu ştia însă că cercetările ei mergeau azi mult mai departe.

Amnezia lui Dragomir o făcu să întrezărească că poate cazul acesta va fi primul care va trece prin filtrul gîndirii ei. Dar aşa cum în noaptea accidentului nu îndrăznise să se gîndească prea departe, tot aşa, zi de zi, ideea aceasta obsesivă care o urmărea nu putea să prindă viaţă.

Se împrietenise cu Andrei Dragomir şi stăteau ore întregi de vorbă; căuta să disece, cu abilitate profesională, căile necunoscute ale memoriei acestuia. Dar secretul perioadei de care Dragomir nu-şi amintea de loc era ţinut în umbră cu o încăpăţînare pe care numai natura legilor biologice poate s-o imprime acestei maşini complicate, care e creierul omenesc.

În seara aceasta Corina, ca de fiecare dată cînd rămînea de gardă, părea mai aproape de împlinirea gîndurilor. Ideea era riscantă: nu-l putea folosi pe Dragomir ca pe un cobai pe care-l iei din cuşcă şi-l aşezi sub curentul unui aparat. Pe de altă parte, atunci cînd observa frămîntările bolnavului de care avea grijă, cînd îşi dădea seama că eforturile sale sînt zadarnice şi-l găsea uneori epuizat, cu faţa răvăşită şi fruntea broboniţă, în urma unei gimnastici mintale pe care şi-o impunea el singur, Corina se gîndea că ar putea totuşi să rişte o clipă măcar, să observe dacă acţiunea aparatului imaginat de ea, dacă impulsurile electrice vor izbuti să facă ceea ce organismul singur, bolnav, epuizat, nu putea face.

Şi aşa se întîmplă că în seara aceasta Corina se găsea mai aproape de încercarea plănuită, ca niciodată. De altfel nimerise în gardă cu o infirmieră pe care se putea bizui. Iolanda — venită nu de mult în clinica aceasta — era una dintre cele mai bune surori şi Corinei îi plăcea să lucreze cu ea. Cu Iolanda rezolvase într-o noapte unul din acele cazuri care ţi se întîmpărosc pentru mult timp în minte. Avea şi acum în faţa ochilor cîmpul operator şi îşi amintea surpriza deosebit de plăcută şi mai ales senzaţia de siguranţă pe care o încercase, văzînd cum mîinile Iolandei se descurcă în plagă, alături de ale ei, cu siguranţa unui chirurg priceput. De atunci, de cîte ori era de gardă cu dînsa...

O dată hotărîtă, procedă aproape hoţeşte. Dragomir dormea liniştit, uşor drogat, ca în fiecare noapte. O chemă pe Iolanda şi-i porunci să-l transporte în sala elendiagrafului.

„Fără să-l trezească. Şi nimeni altcineva să nu ştie. Numai Iolanda. Ea s-o ajute..."

Dar în ultima clipă se răzgîndi. „Nu! Nici Iolanda. Nimeni... absolut nimeni să nu rămînă în sală!..."

(Continuare în numărul viitor)

DE LA ELBA LA PACIFIC

KATOWICE

În regiunea siliciană Dyhatk din provincia Katowice (R. P. Polonă) se construieşte o nouă mină de cărbuni —„Jastrzebie". Primul puţ al acestei mine este construit după metoda congelării. Fotografia înfăţişează un aspect din camera de congelare a minei în construcţie.

KIROVSK

Unul din cele mai mari şantiere din Uniunea Sovietică, ale cărui procese de încărcare, uscare şi păstrare a cerealelor sînt pe deplin automatizate, a intrat în funcţiune înainte de termen. Grînele proaspete de pe întinsele pămînturi desţelenite ale Kazahstanului şi Siberiei curg şuvoi neîntrerupt în pîntecul încăpător al silozului.

PEKIN

Nenumărate construcţii, rod al măiestriei talentatului popor chinez, pot fi socotite adevărate opere de artă. Printre acestea se află fără îndoială şi minunata clădire a teatrului Y-ho-tuan din Pekin.

Cuvinte încrucișate

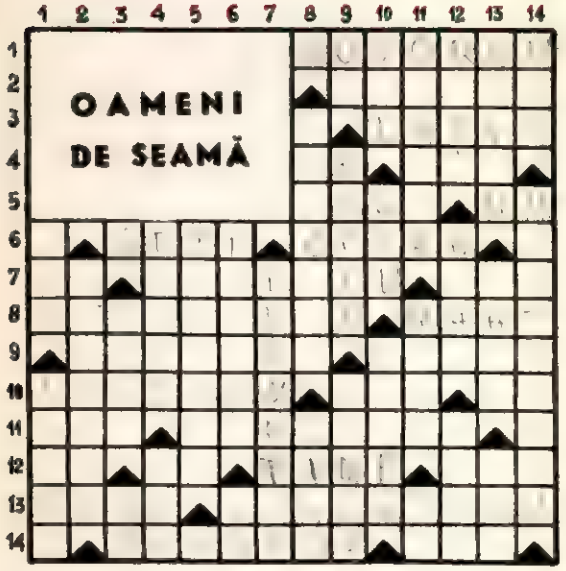

ORIZONTAL: 1) Unul dintre cei mai de seamă conducători ruși de oști, cu mari merite în lupta împotriva armatelor lui Napoleon. 2) Poem simfonic de compozitorul rus Balakirev. 3) Scriitor sovietic, autorul romanului „Furtuna". 4) Volum —... de Janeiro, capitala Braziliei. 5) Peninsulă în Marea Albă — Nikolai Mihailov. 6) Comandanți — „Dama de pică" de Ceaikovski. 7) Rebus-Lexicon — Unul dintre cei mai de seamă fizicieni sovietici, ale cărui studii au contribuit la realizarea lămpilor cu lumină rece — Teatru în Moscova. 8) A construit prima locomotivă și prima cale ferată din Rusia — A acoperi cu mil. 9) Om de stat rus la sfîrșitul secolului al XVIII-lea — Orășel în nordul Dobrogei. 10) Savant rus, inovator în știința biologică, mare cercetător și gînditor materialist (n. 1905) — Plantă din familia gramineelor — Nichel. 11) Diminutiv masculin — Fizician sovietic care în 1932 a emis ipoteza că nucleele atomice nu au numai protoni, ci și neutroni. 12) Prepoziție — Trei sute șaizeci și cinci de zile —... - Nor, mic lac în sudul Siberiei — Chemare telefonică. 13) Ovidiu — Genial savant rus, fizician, chimist, inginer și totodată un excepțional cunoscător și reformator al limbii ruse, istoric și poet; numele său îl poartă Universitatea de pe Colinele lui Lenin. 14) Ilustru conducător de oști rus, unul dintre cei mai inzestrați strategi militari ai tuturor timpurilor, autor al unei lucrări teoretice intitulate „Arta de a învinge" (1730 - 1800) — A fost inventat de savantul rus Lodighin.

VERTICAL: 1) Secțiune unui cerc sau armă primitivă — Vestit călător și hidrograf rus (n. 1914). 2) Savant rus care a descoperit presiunea de radiație a luminii (1866-1912). 3) Crustacee (pl.) — Sînt. 4) Bogăție — Dă încoa. 5) Cunoscut aviator sovietic. 6) Pictor rus — Ludmila Osipova. 7) Persoană care realizează și introduce ceva nou într-un domeniu de activitate. 8) Savant în domeniul chimiei organice; a editat prima publicație de specialitate, intitulată „Prima revistă de chimie rusă" — Vestitul căpitan de pe submarinul Nautilus. 9) Numele vechi al notei muzicale do — Inventator rus, creatorul radioului (1859—1906) — Renumit pictor realist rus, unul dintre promotorii mișcării peredvijnicilor, care a zugrăvit cu măiestrie portretele lui A. Ostrovski, Dostoievski și Turghenîev. 10) Campionul de șah al Uniunii Sovietice — Pronumele marelui romancier rus Tolstoi —Talentat organizator militar care împreună cu cneazul Pojarski a eliberat Moscova de ocupanții polonezi. 11) Un fel de cuier pentru haine —... Taimanov, mare maestru sovietic de șah — Fluviu în Siberia. 12) Mamifere din ordinul primatelor — Prieten — Alcătuiesc scheletul animalelor vertebrate. 13) Constelație numită popular Rarița sau Secera — Autorul cărții științifice „Omul și forțele naturii" — Spațiu. 14) Vapor — Biolog rus, socotit creatorul patologiei comparate (1845-1917).

Cuvinte mai puțin cunoscute: TERI, ZATI.

DEZLEGAREA JOCULUI DIN PIAȚĂ ...ÎN CĂMARĂ

apărut în numărul 27

ORIZONTAL:

1) Aprovizionare — Al. 2) Pregătiri — Fumuri. 3) Preparate — Mi — Urda. 4) Opera — A — Vantile. 5) Zări — C — M — Rama — Ip. 6) Ara — Geruri — P — C — I. 7) Raționa — Ingalata. 8) Tîrgulala — Netot. 9) Al — Eos — Pătlăgică. 10) C — Casata — A — Tuna. 11) Anina — Ori — Gemeni. 12) Tir — Răceală — Elan.

EXPLORATORUL RUS P. P. SEMIONOV-TIANȘANSKI

Prin materialul de mai jos, scris de tov. I. Iordan, de la Institutul de Cercetări Geografice, răspundem tov. M. Ciobanu din Călimănești.

Petr Petrovici Semionov-Tianșanski, mare geograf și explorator rus, renumit statistician, entomolog și botanist, s-a născut la 2 ianuarie 1827 în satul Urusovo, gubernia Riazan.

P. P. SEMIONOV—TIANȘANSKI

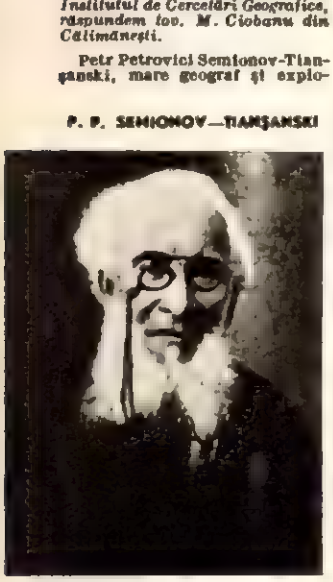

După ce absolvă în 1848 Universitatea din Petersburg, Tianșanski urmează cursurile Universității din Berlin; în această perioadă el călătorește prin munții Eiveției și prin Italia, cercetează vulcanul Vezuviu și regiunea înconjurătoare.

Reîntors în Rusia, Tianșanski organizează expediția ce avea să aducă lumina științei peste „petele albe" ale masivului muntos Tian-Șan. Călătoria în lanțurile muntoase ale masivului Tian-Șan începe în 1856. Vîrfurile acestor munți, acoperite de zăpezi veșnice, se pierdeau în nori, iar văile și platourile lor înalte nu fuseseră călcate pînă atunci de picior omenesc.

Pornind din orașul Vernîi (azi Alma-Ata), expediția traversează în răstimp de un an, lanțul munților Zailiiski Ala-Tau, ajungînd la lacul Issîk-Kul. Pe parcurs, Tianșanski face cercetări și observații asupra compoziției geologice a munților și asupra formelor de relief din cadrul lor. Cercetînd lacul Issîk-Kul și modul în care acesta se alimentează cu apă, el dovedește că este vorba de un lac de înălțime, fără scurgere.

În anul 1857 expediția pătrunde pînă la izvoarele rîurilor Narîn și Sarigeaz, unde cercetează în mod amănunțit fenomenele glaciare și ghețarii, foarte frecvenți în această regiune. Ajungînd apoi la grupa munților Han-Tengri, Tianșanski face minuțioase observații asupra dezvoltării și repartiției vegetației și faunei.

În timpul acestei expediții Tianșanski a cules numeroase materiale, întocmind o bogată colecție mineralogică, un mare herbar și o frumoasă colecție de insecte și de molușe. El a scos la lumină pămîntul necunoscut pînă atunci al Asiei Centrale, a dovedit că munții Tian-Șan nu sînt de origine vulcanică — așa cum opina geograful german Humboldt — și a arătat modul în care se etajează înălțimile vegetația din regiunile muntoase, precum și legile după care se face această etajare.

Expediția lui Tianșanski, cu importantele ei rezultate științifice, a însemnat începutul unei perioade noi de cercetare științifică a Asiei Centrale, perioadă la care s-au distins exploratorii renumiți ca Prjevalski, Potanin și Kropotkin.

Împreună cu academicianul rus V. I. Lamanski, Tianșanski elaborează între anii 1899 și 1914, monumentala operă geografică în 19 volume, intitulată „Rusia. Descriere geografică completă a patriei noastre".

Dar Tianșanski nu a fost numai un renumit geograf, ci și un desăvîrșit statistician. Lucrările sale statistice au fost folosite de Lenin în caracterizarea economiei Rusiei.

Petr Petrovici Tianșanski, conducătorul Societății geografice ruse, președintele Societății entomologice ruse și membru de onoare al Academiei de științe din Petersburg, moare la 26 februarie 1914. Ca răsplată a muncii sale și a aportului adus științei, numele lui a fost dat lanțului de munți din Nanșan, unui ghețar și unui vîrf din munții Tian-Șan, precum și unor lanțuri muntoase din Alaska și din insulele Spitzbergen.

O COLECȚIE ORIGINALĂ

Știați c-au existat cadrane solare „de buzunar"? Pentru a afla „ora exactă" era suficient să fixați indicatorul în poziție verticală și să-i urmăriți umbra.

Această fotografie reprezintă ceasul de provenință germană cunoscut sub denumirea „Ouăle din Nürnberg" datorită celor trei capace care protejau [illegible].

Muzeul Regional din Oradea posedă o interesantă colecție. Este vorba de un număr de 28 de ceasuri datînd din cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Începînd cu anticele clepsidre, continuînd cu cadranele solare și mai tîrziu cu „mașinăriile" — denumite, în funcție de formă și de construcție, pendule sau ceasuri — instrumentele de măsurare a timpului au suferit de-a lungul secolelor o interesantă evoluție.

Exemplarele aflate în colecția muzeului din Oradea sînt ceea ce se cheamă niște autentice ceasuri: în vremea lor ele au funcționat acționate de mecanisme (binențeles mult diferite de cele ale... cronometrelor automate, curente astăzi).

Sînt în colecție ceasuri de aur de 18 carate, măiestru încrustate cu pietre prețioase sau emailuri, pe care mîini dibace au pictat chipuri gingașe de madone sau grațioase cununi de flori. Ele poartă mărci celebre la acea epocă, ca „Freivera", „Aquiles", „Breguer" sau „Thurer" din Paris sau Geneva.

Dar sînt și ceasuri făcute din argint sau metal inferior, pe care nu le-au mînuit, probabil, mîini albe și parfumate de aristocrat. Judecînd după numerele mari ale serilor gravate în interiorul unora din capace, aceste ceasuri erau făcute pentru o clientelă mai puțin „nobilă", în schimb incomparabil mai numeroasă.

Un amănunt interesant, caracteristic pentru epoca al cărei reprezentanți figurează în colecție, este că, necunoscîndu-se încă indicarea orei în timpul nopții cu ajutorul cadranului fosforescent, ceasurile erau prevăzute cu un dispozitiv care, declanșat prin apăsarea unui buton, indica în lovituri înăbușite ora și sfertul de ceas.

SFATURI PRACTICE

ORICE PATĂ ÎȘI ARE LEACUL EI

Nimic nu-i mai neplăcut și nu denotă mai multă neglijență decît o pată pe veșmintele pe care le purtăm. Și, totuși, este destul de ușor să îndepărtăm orice pată, fie de pe obiectele de îmbrăcăminte, fie de pe lucrurile din casă. Am putea spune că nu există pată care să nu se poată curăța. Totul e să-i cunoști proveniența, ca să știi cu ce s-o tratezi.

Iată cîteva rețete practice, verificate și absolut sigure:

● **PETELE DE FRUCTE**, dacă sînt proaspete, se umezesc și se frecă apoi cu praf de borax, pînă se obține o pastă. Se spală după aceea cu apă rece. Dacă sînt mai vechi sau din fructe roșii, se freacă într-un litru de apă în care am pus 100 gr bisulfit de sodiu și 50 gr de acid clorhidric.

● **PETELE LĂSATE DE IARBĂ** se freacă apînat cu alcool de 90 grade, sau cu apă oxigenată în care am pus cîteva picături de alcool.

● **PATA DE GRĂSIME** de la gulerul hainei se scoate cu benzină sau, dacă e refractară acestui tratament, cu un amestec rezultat din $^3/_4$ apă în care am pus $^1/_4$ amoniac.

● **PETELE DE ZĂRZĂVAT** care rămîn pe degete la curățarea acestuia se îndepărtează cu pudră de amidon amestecată cu glicerină.

● **PETELE DE CERNEALĂ** se scot în multe feluri. Un procedeu sigur este acesta: lucrurile albe se săpunează și se spală cu apă oxigenată; lucrurile colorate se săpunează și se spală cu lapte cald sau cu sucul de lămîie. Tot apa oxigenată o folosim și la scoaterea petelor de cerneală de pe cărți; dar ștergem după aceea locul cu apă curată.

● **PETELE DE LAPTE**, de smîntînă sau de var se îndepărtează cu apă și oțet.

● **PETELE DE MUCEGAI** de pe rufe se curăță cu un amestec din patru părți alcool și o parte acid salicilic, cu care se freacă locul pătat.

● **PETELE DE VIN ROȘU**, dacă nu s-au învechit, se scot spor cu lapte fierbinte. Dacă sînt mai vechi, folosiți rețeta pe care o dăm mai sus pentru petele de fructe roșii. Cînd sînt proaspete, aceste pete se mai curăță și cu vin alb. Tamponați abundent pata cu vin alb, iar urma rămasă clătiți-o cu apă rece.

● **PETELE DE RUGINĂ** de pe rufe, oricît de vechi ar fi, se scot tamponîndu-se cu un amestec de sămă de lămîie și sare de bucătărie. După tamponare repetată, se ține rufa în soare pînă se usucă, apoi se clătește cu apă rece.

● **PETELE DE RUJ DE BUZE** se spală cu apă și săpun, apoi se freacă bine cu apă oxigenată. Dar... e mai bine să fie evitate.

Bobiță, detectiv amator...

(CAPITOLUL III: „BOBIȚĂ INTERVINE")

de GEORGE Voinescu

DE CÎND EXISTĂ OCHELARII?

Din păcate, nici pînă astăzi nu se știe cine și cînd l-a inventat. Se presupune că pentru prima dată ei au apărut spre sfîrșitul secolului al XIII-lea în nordul Italiei, la Veneția, care era vestită pentru producția sa de sticlă. Despre aceasta vorbesc indirect hotărîrile consiliului de stat venețian din anii 1300-1301, hotărîri prin care se reglementa producția de ochelari și se interzicea confecționarea lentilelor din material de proastă calitate.

Metoda de preparare a lentilelor a constituit multă vreme un secret. În decurs de cîteva veacuri, înafară de italieni, dețineau acest secret numai germanii, olandezii și spaniolii.

Pe vremurile acelea se foloseau de ochelari numai oamenii culți și avuți. Să fabrici o sticlă transparentă, fără defecte, era foarte greu. Lentilele erau confecționate din cristal de stîncă și costau enorm. În testamentele regilor, prinților și ale altor oameni bogați, ochelarii erau pomeniți alături de alte obiecte prețioase. Pe de o parte, constituau un indiciu al gradului de cultură, iar pe de altă parte, un atribut al bogăției.

Primii ochelari care se cunosc au avut lentile convexe, pentru presbiți. Cei cu lentile concave, pentru miopi, au început să fie fabricați cu două secole mai tîrziu.

Cererea de ochelari creștea însă o dată cu desvoltarea tipăririi cărților. Dar cum și de ce anume ajută ochelarii vederii — au fost întrebări al căror răspuns a rămas mult timp necunoscut. Oamenii superstițioși manifestau o atitudine de neîncredere și teamă față de ochelari, considerîndu-i o născocire a diavolului. Ei credeau că prin lentile se văd lucruri care în realitate nu există. Nici medicii nu cunoșteau principiul pe care se bazează lentilele ochelarilor și socoteau vătămătoare purtarea acestora. Oricît ar părea de necrezut, totuși atitudinea negativă a medicilor față de ochelari s-a menținut timp de cîteva veacuri. Alegerea ochelarilor a fost mult timp lăsată la aprecierea meșterilor și negustorilor.

Efectul lentilelor concave și convexe a devenit cunoscut doar în secolul al XVII-lea, iar fundamentarea științifică a alegerii ochelarilor a fost dată numai în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de către savantul olandez Donders. Deatunci prescrierea și alegerea lor au trecut, în sfîrșit, în mîinile medicilor.

(După „Spase")

SĂPTĂMÎNA SPORTIVĂ

în imagini, comentarii și caricaturi

ÎN SĂPTĂMÎNA CARE VINE

Sîmbătă . . . La Budapesta începe meciul de atletism R.P. Ungară — R.F. Germană (12 septembrie)

Duminică . . . La Santiago Chili-Argentina (Comp. mondial de fotbal)

Marți . . . . La Hotspur: Anglia—Romînia (fotbal juniori)

Miercuri . . . La Londra: Anglia-Romînia (fotbal tineret)

Vineri . . . . La Buenos Aires: Argentina — Bolivia Comp. mondi l de fotbal

Săptămîna care a trecut a fost dominată pe plan internațional de meciul de fotbal Ungaria-Franța. Pe plan intern, viața sportivă a trăit de asemeni evenimente importante ca: cele două interesante etape din campionatul republican de fotbal, la ciclism „Cursa Victoriei", întîlnirea de natație R.P.R.-R.D.G. și turneul de polo al echipelor de tineret. Deși multe din aceste competiții s-au desfășurat pe un timp nefavorabil, un mare număr de amatori de sport (și mai ales la fotbal!) le-au urmărit cu mult interes și multă pasiune. Iată acum imagini, caricaturi și comentarii de la principalele evenimente ale săptămînii precum și programul marilor întreceri din săptămîna care urmează.

1) NATAȚIE: R. P. R. - R. D. GERMANĂ. În această întîlnire, cîștigată de echipa germană cu 136 - 108, reprezentantul nostru Dumitru Caminschi a terminat învingător în probele de 100 m spate și 400 m liber.

2) CAMPIONATUL CATEGORIEI A LA FOTBAL. În cele două etape desfășurate săptămîna trecută s-au înregistrat mai multe rezultate surpriză. Din acestea amintim de 3-2 în favoarea echipei Dinamo-Cluj în meciul cu Progresul-București. Iată un moment din accidentata, dar ineficacea dominare a echipei bucureștene. Portarul Bucur (Dinamo-Cluj) intervine la balonul trimis cu capul de Ouidă (Progresul-București).

3) UN PUTERNIC CENTRU ȘAHIST. E vorba de orașul Ploești unde șahul și-a găsit mulți prieteni printre muncitorii din întreprinderile petrolifere și de utilaj. Nu demult învățăm de la clubul uzinelor „1 Mai" a avut loc un concurs la care au participat cei mai buni jucători din întreprinderile ploștene. Iată, în fotografia trimisă de corespondentul nostru I. Vermont, un aspect de la acest concurs.

4) TURNEUL INTERNAȚIONAL DE POLO. Marți au început la ștrandul „Dante Gherman" meciurile turneului internațional de polo rezervat echipelor de tineret ale Ungariei, Romîniei, Iugoslaviei, Olandei, R.D. Germane și Poloniei. Caricaturistul Neagu Rădulescu ne prezintă pe jucătorii Khecovic (Iugoslavia), Vacsi (Ungaria) și Edgar Thiele (R.D.G.) — în primul rînd — Harry Vriend (Olanda) și Oanță (R.P.R.) — în rîndul al doilea.

5) CUPA R.P.R. LA RUGBI. În semifinalele acestei tradiționale competiții s-au întîlnit cunoscutele formații Dinamo-București și Energia I.S.P. S-a jucat nervos, cu multe greșeli tehnice; victoria a revenit, după o îndîrjită luptă (ce caracterizează și faza din fotografie) formației Energia I.S.P.

6) DUBLA CAMPIOANĂ MONDIALĂ. Întrecerile de slalom nautic devin din ce în ce mai răspîndite. La campionatele mondiale, desfășurate la Augsburg, sportiva germană Brigitte Magnus a cucerit primul loc la Faltboot (caiac simplu) și a adus o contribuție hotărîtoare la victoria echipei sale.

7) LA BUDAPESTA: UNGARIA-FRANȚA 2-0. În mare revenire, fotbaliștii maghiari, cu o formație întinerită, au reușit să obțină o victorie de prestigiu. În fotografia primită prin Telefoto Agerpres se vede portarul Colonna intervenind la o minge jucată de vechiul țînărul Hidegkuti.

ÎN JURUL GLOBULUI

ATOMUL ÎN INDUSTRIE

Izotopii radioactivi şi-au găsit o largă folosire în cele mai variate domenii. Recent, şi în cadrul Institutului de cercetări ştiinţifice pentru tehnologia cauciucului şi a materialelor plastice din Gottwaldow (R. Cehoslovacă) s-a înfiinţat un laborator care să studieze posibilitatea întrebuinţării izotopilor în această ramură a industriei chimice.

În fotografie: noul laborator.

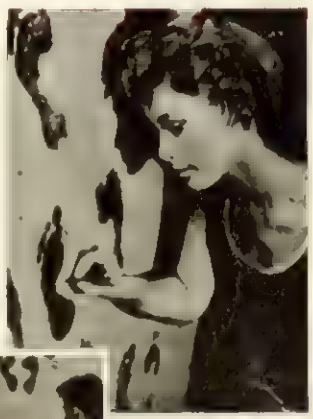

„CALCIIUL LUI ACHILLE" a fost atins şi vasul vestgerman „Achilles" a răsturnat, asemenea unei jucării, undeva la ţărmul Mării Nordului. Cîţi clipi din ochi, copiii de prin partea locului au transformat vasul împotolit în jucăria lor preferată.

„UN PICIOR CA SUVENIR"

Un gen delicat de dedicaţie, la modă printre unii studenţi danezi — dedicaţie care înlocuieşte „demodatele" poezioare sau flori presate între filele albumelor noastre de amintiri.

TACHIRUL INDIAN Bad- ga Gaikwad se poate ndri cu cel mai solid... păr lumea! Atît de reală îi este podoaba ca- că, încît nu-i e teamă steo suspendat „de ", deasupra unei prăpăstii de 100 m.

↑ O COLECŢIE NEOBIŞNUITĂ. Chirurgul sovietic dr. Victor Brodovski este posesorul unei colecţii cu totul neobişnuite, de ace, nasturi, monede, cuie etc., extrase din corpul pacienţilor săi, în care aceste obiecte au pătruns prin imprudenţă. Iată-l pe chirurg, arătînd unui mic pacient radiografia acului pe care acesta l-a înghiţit din greşeală şi care i se înfipsese în plămîni.

DESPRE STRĂVECHIUL oraş Nesebăr de pe malul bulgăresc al Mării Negre, Herodot afirmă că ar fi fost fondat prin anul 513 î.e.n., pe locul unei vechi aşezări trace. Fotografia înfăţişează ruinele unei biserici din Nesebăr ce datează din secolul al XIV-lea.

„GIGI" PE ECRAN

Eva Bartok şi Jacques Bergerac turnează la Paris o nouă versiune cinematografică a celebrului roman „Gigi" de Colette.

Precum puteţi vedea profesorul de patinaj (Bergerac) şi elevul său (Eva Bartok) „patinează" pe un mic podium mobil, căruia maşiniştii îi imprimă mişcarea cuvenită. ↓

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● spectacolul realizat de Teatrul Academic Hamza din Tașkent, cu dramatizarea romanului scriitorului algerian Mohamed Dib. Piesa, intitulată „Algeria, patria mea" a prilejuit emoţionante creaţii actorilor N. Rahimov şi I. Abdulaeva, interpreţi ai eroilor care luptă pentru independenţa Algeriei.

● reuşita dramaturgului Cristhopher Fry care a adaptat pentru publicul englez cea din urmă piesă a lui Jean Giraudoux, „Pentru Lucreţia". Spectacolul se va reprezenta luna aceasta pe una din scenele importante ale Londrei, avînd în fruntea distribuţiei pe Vivien Leigh.

● înscrierea în repertoriul actualei stagiuni a Teatrului Mic din Moscova a dramei scriitorului cehoslovac Karel Capec, „Afacerea Macropulos". Tema acestei piese ştiinţifico-fantastice este lupta pentru prelungirea vieţii omului.

● piesa scriitorului antifascist german Ulrich Becher, care poartă sugestivul titlu „Samba". După ce a cunoscut un răsunător succes la Berlin, piesa a fost înscrisă în repertoriul multor teatre provinciale din R.D. Germană.

● montarea la Hamburg, în R.F. Germană, a piesei pentru tineret „Aventurile lui Tom Sawyer". Piesa, inspirată de vestitul roman al lui Mark Twain, se datoreşte romancierului Ştefan Heym, în colaborare cu H. Burger.

PUBLICUL CRITICA...

● nepăsarea oficialităţilor engleze faţă de situaţia precară a teatrelor, din care multe se văd obligate să-şi închidă porţile. Acest pericol ameninţă şi compania Unity din Londra, cunoscut teatru independent progresist, care a funcţionat timp de 21 de ani. Recent s-a iniţiat o acţiune de colectă cu deviza: „Salvaţi Teatrul Unity".

● atitudinea dispreţuitoare a criticii pariziene faţă de ultima piesă a cunoscutului dramaturg Arthur Adamov, declarat genial de aceiaşi critici acum cîţiva ani, cînd scria piese cu un caracter nerealist. Adamov este contestat astăzi, cînd şi-a pus talentul în slujba unor idei de critică a marii finanţe. Incriminata piesă se numeşte „Paolo Paoli" şi dezvăluie tendinţele războinice ale imperialismului francez de la începutul secolului nostru.

● nereuşita dramatizare făcută de Marcel Duhamel după romanul americanului Erskine Caldwell „Micul pogon al bunului Dumnezeu", pe care a montat-o Jose Quaglio la teatrul „Ambigu" din Paris. Piesa s-a îndepărtat mult de tema romanului, speculînd doar crîmpeiele erotice şi extravagante.

● interzicerea prezentării pieselor lui Shaw în Portugalia, socotite „amorale" de către guvernul dictatorului Salazar. Se pare că piesa care a provocat interdicţia a fost satira antinapoleoniană „Omul destinului".

GONG!

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Cineva susţinea că activitatea Departamentului de Stat al S.U.A. se aseamănă mult cu dragostea la elefanţi.

„Iniţii", explica el, „totul este făcut la un nivel foarte înalt. Al doilea, orice progres este însoţit de trompete puternice. Şi al treilea, dacă există vreun rezultat, perioada necesară pînă la realizare este între optsprezece luni şi doi ani".

SALARIUL GROAZEI

Să-ţi vîri de trei ori pe zi capul în gura unui crocodil adevărat, în greutate de peste 150 kilograme, cu dantura în perfectă stare de funcţionare, nu este chiar cea mai plăcută profesiune. Însă americanii mic-burghezi veniţi la odihnă în Florida sînt amatori de senzaţii tari, iar tînărul Don Caffrey are de întreţinut o soţie şi doi copii.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 oţ 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 Interior 1736

SIMFONIE ATOMICĂ la „Konzerthaus"

CORESPONDENȚĂ SPECIALĂ
DIN VIENA
de Suzanna WANTOCH

De 12 zile pe fațada impunătoarei clădiri „Konzerthaus" din Viena flutură în armonie steagurile a zeci de națiuni; roșu și verde, alb, galben și albastru, drapelul înstelat american alături de steagul roșu al Uniunii Sovietice. Viena, orașul renumitelor congrese din trecut, este în aceste zile orașul-gazdă al uneia din cele mai importante reuniuni din anii de după război: *Conferința Generală a Agenției Internaționale pentru energia atomică*. Optzeci de țări de pe glob fac parte din acest important organism internațional, creat sub auspiciile O.N.U. cu menirea de a-și consacra întreaga activitate pentru stimularea folosirii cît mai largi a energiei nucleare în scopuri pașnice. În marea sală „Konzerthaus", în care răsună de obicei muzică clasică, s-au întîlnit și participă la dezbateri zeci de delegați. Pe tăbliță mici sînt înscrise numele țărilor pe care le reprezintă: Australia — Italia — India — Japonia — Rominia — Polonia — Uruguay — nu lipsește aproape nici o literă din alfabet.

Președintele Austriei, dr. Adolf Scharf, între membrii prezidiului.

În zumzetul aparatelor de filmat și al camerelor de televiziune, dr. Adolf Schärf, noul președinte al Republicii Austria, urcă primul la tribună. Se știe că alegerea lui în această înaltă funcție s-a datorat, în primul rînd, faptului că în cursul recentei campanii electorale, dr. Schärf s-a exprimat în favoarea cunoscutului apel lansat de savantul dr. Schweitzer pentru interzicerea armelor atomice. În cuvîntul de salut adus Conferinței, președintele reînnoiește chemarea ca cea mai nobilă cucerire a minții omenești — energia atomică — să fie pusă în slujba scopurilor pașnice. Tocmai acesta este și scopul pentru care a fost convocată Conferința de la „Konzerthaus". Cu atît mai mult, cu cît sarcina ce-i revine Agenției atomice internaționale este crearea de posibilități ca energia nucleară să fie pusă în slujba păcii de către toate popoarele, mari și mici, de orice culoare. Din acest punct de vedere, faptul că Republica Populară Chineză n-a fost invitată la Conferință este considerat pe drept cuvînt de opinia publică, drept o lipsă cu totul nejustificată.

În timp ce de la tribună cancelarul federal al Austriei și, după el, reprezentantul O.N.U., Ralph Bunch (un american de origine negru), savantul Emelianov, reprezentantul Uniunii Sovietice (primul stat care a ratificat statutul Agenției atomice), precum și reprezentanții S.U.A., Angliei, Japoniei și ai altor țări salutau pe rînd Conferința, în sală delegații și observatorii își-au pus la urechi cîte o cască, fiecare dintre ei avînd în față niște cutiuțe albe, ceva mai mari decît un pachet de țigări, prevăzute cu cîte cinci butoane. Cu ajutorul acestui minuscul aparat de radioreceptie pe unde scurte, cei prezenți pot urmări dezbaterile într-una din cele cinci limbi: engleză, rusă, franceză, spaniolă sau germană. Aceste mici miracole tehnice cu un aspect atît de simplu ascund o mare realizare tehnică a unor ingineri și muncitori austrieci, iar în spatele organizării Conferinței stă efortul comun al organelor administrative ale multor țări participante.

Personal pot relata cititorilor „Flacării" despre toate acestea, ca să spun așa „din interior", pentru că fac parte din grupul de 300 austrieci care au fost „mobilizați" de Comisia de pregătire a Conferinței atomice, ca să dea ajutor la secretariat ca și la lucrările tehnice. Sute de mașini de scris tăcănesc de dimineață pînă la miezul nopții; în permanență lucrează traducătorii. Un birou de presă instalat la Casa artiștilor stă la dispoziția reporterilor veniți din întreaga lume la această istorică conferință mondială.

Sesiunea ordinară, care a constituit prima parte a Conferinței de la Viena, s-a caracterizat printr-o desfășurare organizată și plină de roade. Alegerea Republicii Populare Romîne ca membră în Consiliul guvernatorilor al Agenției Internaționale pentru energia atomică reprezintă fără îndoială o remarcabilă consacrare a poziției înaintate pe care s-a situat în ultimii ani Rominia, în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. Succesul este cu atît mai evident, cu cît candidatura R.P.R. a întrunit 47 de voturi din totalul de 50 de voturi exprimate. Faptul că în vara aceasta în Rominia a fost pus în funcțiune un reactor atomic de 2000 kw, care produce izotopi în scop experimental, că în curînd va fi gata un ciclotron, pus în funcțiune cu ajutorul specialiștilor sovietici, oferă țării dv. — care dispune de altfel și de rezerve de materii prime nucleare — dreptul de a ocupa un loc de cinste în rîndul țărilor ce fac parte din Agenția Internațională pentru energia atomică.

Zilele acestea, în ziarele vieneze care comentează dezbaterile de la „Konzerthaus", au apărut referiri la realizările Rominiei în domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare. Unele ziare au publicat și fotografia reactorului atomic din R.P.R.

În momentul cînd transmit aceste rînduri pentru prietenii mei din R.P.R., în capitala țării noastre continuă dezbaterile sesiunii extraordinare (a doua parte a Conferinței). Dimineață și după-amiază au loc ședințe și consultări în comitete și subcomitete. O vastă muncă trebuie depusă pînă la 26 octombrie — zi prevăzută pentru închiderea Conferinței — o muncă închinată scopului celui mai nobil: acela de a face ca energia atomică să nu fie un blestem, ci o binefacere pentru omenire.

Un moment istoric: a început prima Conferință generală a Agenției Internaționale pentru energia atomică.

Delegația Republicii Populare Romîne.

Mulțimea adunată în fața clădirii „Konzerthaus" ascultă cuvîntările rostite în incintă, la aparatul de radio al uneia din limuzinele delegaților.

PREȚUL 1,50 LEI

Nr. 29 (126)
Anul VI
18 oct. 1957

„Bun e vinul ghiur-ghiuliu..."
...și în crama g.a.c. din Palazu Mare
Fotografie de A. LOVINESCU

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Luna prieteniei ROMÎNO-SOVIETICE

OASPEŢII NOŞTRI DRAGI

G. I. ZELENKO directorul general al Direcţiei generale a rezervelor de muncă de pe lîngă Consiliul de Miniştri al U.R.S.S., conducătorul delegaţiei sovietice

☆

NIKOLAI VASILIEVICI TURBIN Membru al Academiei de Ştiinţe Bieloruse, directorul Institutului de Biologie din Minsk.

☆

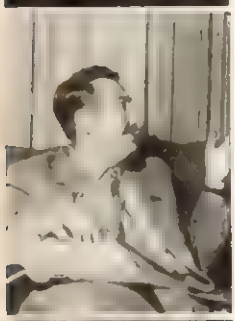

OTAR VASILIEVICI TAKTAKIŞVILI compozitor şi dirijor, de două ori laureat al Premiului Stalin şi laureat al recentului Festival de la Moscova

☆

BORIS NIKOLAIEVICI PETROV membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., profesor la Institutul de Aviaţie din Moscova.

☆

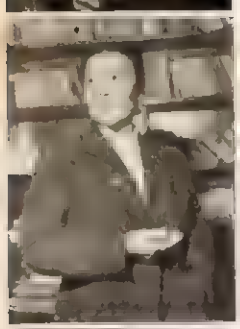

HADIŞE BUKEEVA actriţă frunteşă a teatrului kazah de dramă din Alma-Ata, actriţă de cinema, laureată a Premiului Stalin, artistă a poporului din R.S.S. Kazahă.

☆

PIOTR LEONTIEVICI KULBAKA Erou al Uniunii Sovietice, director al fabricii de prelucrare a cînepii şi inului din Gluhov.

☆

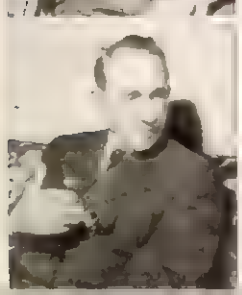

ALEKSANDR VIKTOROVICI BIELIŞEV fostul comisar de pe crucişătorul „Aurora", mecanic şef la Întreprinderile Centrale „Lenenergo".

În sala „A.R.L.U.S.", la deschiderea „Zilelor ştiinţei şi tehnicii sovietice", vorbeşte savantul N.V. Turbin.

Chipul lui Lenin şi imaginile care ilustrează momente din timpul Marelui Octombrie opresc din mers şi pe cei mai grăbiţi trecători.

Şi în acest an, în faţa Casei Centrale a Armatei din Bucureşti, a apărut tradiţionalul panou al „Festivalului filmului sovietic".

fotocronica FLĂCĂRII

EXPOZIŢIA DE PRODUSE POLIGRAFICE

... Un chioşc asemănător tuturor celor în care se vînd ziare, reviste şi cărţi poştale ilustrate; un grup de factori poştali coborînd scările Poştei cu genţile pline de publicaţii; un interior de librărie în care sînt etalate cărţi literare, tehnice şi ştiinţifice; un peisaj citadin în care o trăsură şi pietoni încărcaţi cu cumpărături — cutii de tot felul, variat colorate, frumos tipărite; o tejghea cu fel de fel de rechizite şcolare, grafice, panouri.

Aşa arată ingenioasele standuri ale expoziţiei deschise luni seara în sala din strada Brezoianu 23-25, de Direcţia generală industrială din Ministerul Învăţămîntului şi Culturii. Exponatele de aci confirmă marele progres al industriei poligrafice din ţara noastră atît în ce priveşte cantitatea cît şi calitatea produselor.

În fotografiile de mai sus, două aspecte din această expoziţie

„BABY-MOON" deasupra LONDREI

Au trecut 15 zile de la data istorică a lansării cu succes în Uniunea Sovietică a primului satelit artificial al pămîntului şi oamenii de pe întreg globul continuă să urmărească cu interes zborul „lunii" artificiale sovietice.

Tocmai interesul acesta pe care masele îl arată voiajului cosmic al satelitului artificial sovietic obligă presa capitalistă să-şi ţină la curent cititorii cu rotaţiile executate în jurul pămîntului de minunata sferă. În cliseul alăturat prezentăm unul din graficele apărute în presa britanică, indicînd: „Orbita satelitului Rusiei" la înălţimea de 560 de mile; ocolul pămîntului într-o oră şi 35 de minute; viteza de 18.000 mile pe oră. Săgeata indică momentul în care satelitul va putea fi văzut deasupra Angliei (foto 1). La rîndul său, televiziunea britanică îşi informează abonaţii, transmiţînd din studio emisiuni închinate satelitului artificial şi celorlalte manifestări din cadrul Anului Geofizic Internaţional (foto 2). Staţiile de înregistrare ale posturilor de radio din întreaga lume urmăresc şi retransmit semnalele lansate de către satelitul artificial, pe care englezii simpli îl numesc cu simpatie „Baby-moon" — micuţa lună. În fotografia 3, diagrama unei înregistrări făcute cu un „Oscilascop" la postul de recepţie din Tatsfield-Surrey, al radiodifuziunii britanice.

În acest timp, satelitul artificial îşi continuă zborul său glorios în jurul globului...

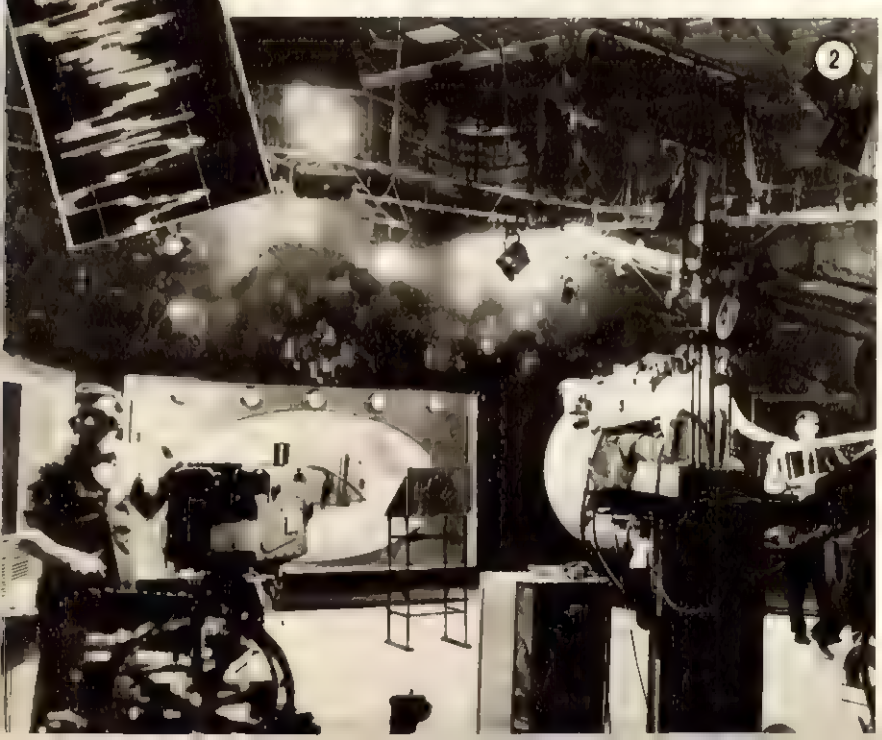

SATELITUL ŞI EFECTELE SALE

Desene de Adrian LUCACI

Ce PLANETĂ PREFERAȚI?

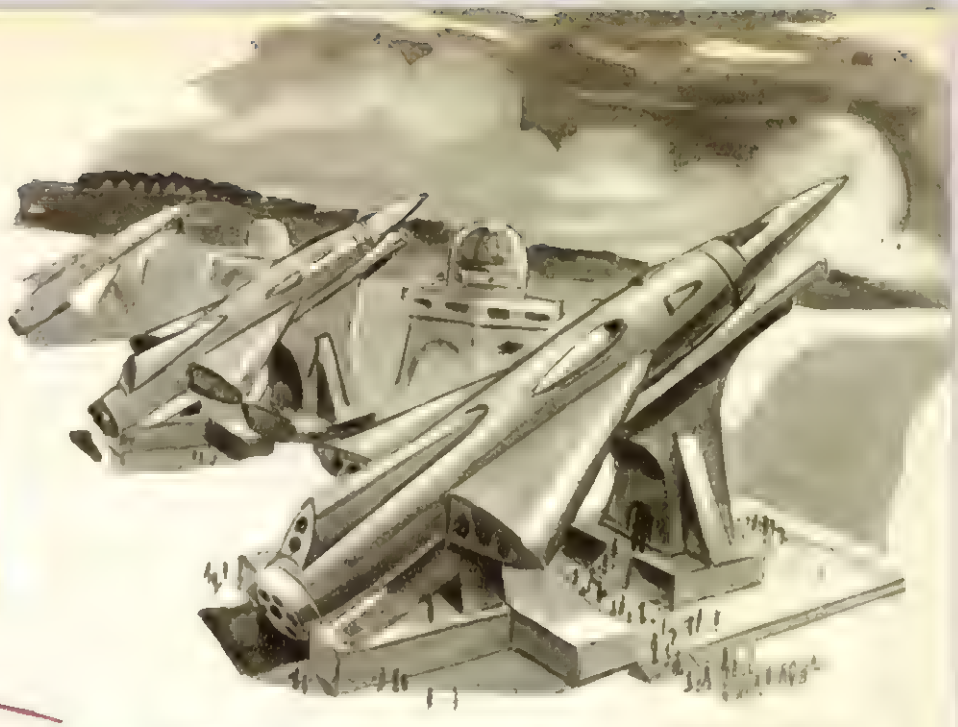

Stația de lansare a rachetelor.

de prof. dr. Călin POPOVICI

În ziua de 4 octombrie 1957 Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al Pămîntului. Această realizare epocală constituie primul pas spre cosmos al pămîntenilor și deschide largi perspective împlinirii visului lor de veacuri, de cunoaștere a altor planete și lumi. Dat fiind marele interes al cititorilor față de aceste probleme, l-am invitat pe tov. prof. dr. Călin Popovici să ne vorbească despre ele.

Să ne închipuim că am trăi în secolul viitor, în anul 2000 și ceva, și am dori să facem o scurtă călătorie. Încheptîndu-ne pașii spre una din agențiile de voiaj ale acelor vremuri, nu prea îndepărtate, ați fi surprinși de panourile cu reclame, care ne-ar întîmpina de la intrare. Peisaje stranii, pe care nu ți le-ați fi putut imagina niciodată, mijloace de locomoție neașteptate, itinerarii de călătorii interplanetare nebănuite...

Funcționarul amabil care ne-ar da lămuririle dorite ne-ar înmîna o sumedenie de prospecte: „Călătoriți cu cea mai rapidă și confortabilă rachetă interplanetară", „Vizitați craterele de pe Lună", „Două zile de vacanță pe planeta Marte"... Pentru a fi mai convingător, ar apăsa pe unul din butoanele unui aparat de televiziune, pe care l-ar avea la îndemînă și pe ecran ar apărea plaja de decolare a rachetelor de pe „Platforma interplanetară" — marele complex de sateliți artificiali ai Pămîntului, de unde pornesc rachetele în spațiul cosmic. Am asista așa fel la momentul impresionant al avîntării spre Lună a unei imense rachete multiple...

O simplă întoarcere a butonului ar pune în fața ochilor noștri miraji, peisajul de creță al Lunii sau poate deșerturile roșcate, prăfuite, sărate cu oaze verzi de pe Marte sau poate imensul curcubeu metalic, ce formează „Inelele lui Saturn"... Toate acestea ar fi transmise de la fața locului și ar fi întovărășite de explicațiile însuflețite ale vreunui reporter astronautic, poposit vremelnic prin acele locuri îndepărtate.

Cele de mai sus — veți zice — sînt pierdute în negurile tainice ale viitorului. Și chiar dacă știința în progresul ei ne va prelungi cu cîteva zeci de ani viața, cine va trăi totuși pînă la împlinirea lor?

Să nu ne punem asemenea întrebări triste. Astăzi, mai mult ca oricînd, după lansarea primului satelit artificial al Pămîntului, avem dreptul să visăm, să visăm, cu ochii deschiși, la călătorii interplanetare către care ne croiesc drum în zilele noastre primul și următorii sateliți artificiali ai Pămîntului. Dar pînă atunci să vizităm cu g î n d u l l u m i l e cerești pierdute în azurul cerului. Zeci de ani astronomii au strîns cu migală fel de fel de date, de observații despre Soare, despre Lună, despre planete și stele. Chiar dacă n-au fost la fața locului, ei au putut să-și apropie Luna la 10 km. Cu giganticele telescoape actuale, dotate cu aparate auxiliare extrem de precise de analizat lumina stelelor, a aștrilor, ei au putut vedea și măsura corpurile cerești, și cînd altfel s-ar fi găsit într-un laborator de pe Pămînt. Ei au întreprins calcule lungi și complicate asupra a tăinuitelor diferitele teorii și au reduce adevăruri despre lumea aștrilor. Și, datorită lor, avem astăzi o tot mai bogat destul de clară despre condițiile de pe Soare, de pe Lună și de pe planete. Putem să spunem, pe drept cuvînt, că principalele date despre sistemul Soarelui ne sînt deja cunoscute cu destulă precizie și că doar pe ici, pe colo pot să mai intervină unele mici schimbări în cunoștințele noastre, sau că se vor preciza amănunte încă nelămurite. Și dacă așa stau lucrurile, călătoria noastră cu gîndul nu este prea departe de adevăr și o putem face lesne.

De pe Lună astronauții privesc Pămîntul.

Nu vreți să revenim la „Biroul de informații" al Oficiului de Turism Interplanetar?

Parcă vă aud întrebînd: „Cît va dura zborul pînă la Lună?" S-ar putea să vi se răspundă:

— Aceasta depinde de calea aleasă și de viteza rachetei. Dacă plecați cu racheta „Fulger", veți ajunge pe Lună în trei zile. Dar nu veți putea ieși acolo fără costume speciale de protecție; din cauza lipsei atmosferei, nu se poate respira. Temperatura crește în partea expusă Soarelui, pînă la 102°, spre a scădea, în decursul nopții lunare, pînă la minus 150°. Pe suprafața Lunii nu există nici un strop de apă; sunetele nu se pot propaga în această lume a tăcerii veșnice, Soarele lucește pe cerul negru, alături de stele, în plină zi... Toate acestea se întîmplă din cauza lipsei atmosferei. Razele ultraviolete, razele cosmice, a-

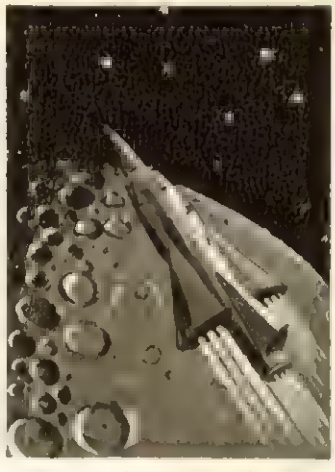

Racheta în preajma Lunii.

jung nestingherite pînă la suprafața Lunii și pun în pericol organismele fără protecție. E clar că pentru deplasările pe Lună sînt necesare anumite precauții: solul lunar e acoperit cu o pătură groasă de aproximativ o jumătate de metru, formată din pulberi meteorice și cenușă vulcanică. Răscoalele lor vor produce nori de praf, care vor cădea foarte încet înapoi pe suprafața Lunii; puterea de atracție pe satelitul nostru natural este de numai o șesime din aceea de pe suprafața planetei noastre. De aceea, depunînd același efort muscular, un om va putea ridica corpuri de 6 ori mai grele decît pe Pămînt și va trebui să-și dozeze bine pașii spre a nu face sărituri de cîțiva metri...

Nu mă îndoiesc că vă veți interesa asupra curiozităților turistice de pe Lună. Vi se va răspunde:

— Vă recomandăm lanțul muntos al Apeninilor lunari, cu întindere de 300 km și înălțimi de 6000 metri, sau munții Leibniz, cu vîrfuri de 9000 metri. Vă surprind cifrele? Sînt într-adevăr surprinzătoare dacă ții seama că Luna are numai 1/4 din mărimea Pămîntului.

Veți vedea peisaje abrupte și colțuroase, prăpăstii fără fund, toate scăldate într-o lumină crudă, căreia, din cauza lipsei aerului, îi vor lipsi obișnuitele treceri progresive de la lumină la întuneric. Veți putea vizita mari cratere și munții circulari lunari, al căror diametru ajunge pînă la 200 km. Veți putea vedea sistemul de văi divergente care pornesc din unele cratere lunare și pătrund mii de kilometri...

La un moment dat, prospectul acesta oral asupra Lunii s-ar putea să vă oboselească. Și apoi voiajul în Lună s-a banalizat. Poate ar fi mai interesantă o călătorie într-una din planetele mai apropiate Pămîntului. Ce preferați? Venus, Marte?

— Mercur!—hotărîți dintr-o dată, dar fără șanse de realizare. Oficiul de Turism Interplanetar nu are în program vizite pe Mercur. De ce? Pentru că pe această planetă nu se poate ateriza. Are o soartă crudă... Arătînd mereu aceeași față Soarelui și fiind de două ori și jumătate mai apropiată de Soare ca Pămîntul, suprafața sa luminată se fierbe pînă la 350°. Din această cauză pe ea nu poate exista viață și, am spus, nici nu se poate ateriza.

N-aveți încotro; e clar. Trebuie să preferați altă planetă. Marte nu vă surîde? Față de literatura de senzație care s-a scris zeci de ani de-a rîndul despre această planetă, ne putem închipui încă de pe acum, ce cozi imense vor fi la biroul pentru înscrierile la „călătoriile de studiu" pe suprafața ei! Fel de fel de întrebări vor curge pe capul funcționarului exasperat de la acest ghișeu. De aceea ne închipuim că pentru a scăpa de asemenea întrebărilor, a afirmat următorul aviz: „Relații pentru călătorii cu destinația Marte se

dau numai între orele"... „Această planetă este jumătate cît Pămîntul și se află la o distanță de Soare de o dată și jumătate ori decît aceea a planetei noastre de astrul zilei. Trei sferturi din suprafața lui Marte este acoperită de deșerturi nisipoase, roșcate. Atmosfera sa, de 12 ori mai rară ca a Pămîntului, conține 98 la sută azot, 1,5 la sută bioxid de carbon, 0,5 la sută argon și numai urme de vapori de apă și oxigen. Apa este extrem de rară și se găsește mai ales în regiunile polare, sub formă de brumă și zăpezi foarte subțiri. Temperatura zilnică pe sol oscilează în regiunile tropicale și ecuatoriale de la +20° la amiază, pînă la-45° noaptea, spre zorii zilei. La poli temperatura poate scădea noaptea pînă la -100°. Clima pe Marte este aceea care s-ar afla pe Pămînt, pe un podiș polar stratosferic, ipotetic, aflat la 18-20 km înălțime într-o atmosferă în care conținutul de vapori de apă ar fi eliminat aproape cu totul. Pe Marte nu pot supraviețui, în regiunile brunegălbui ale planetei, decît vegetale inferioare în genul lichenilor, mușchilor, algelor terestre. Canalele marțiene sînt..."

Din nefericire partea inferioară, cea mai interesantă, a prospectului marțian, a fost ruptă de un amator de călătorie interplanetară care a vrut să aibă „documentul" în buzunar, așa că nu-l putem vedea aci.

Să încercăm să-l reconstituim cu ceea ce știm azi despre misterioasa planetă. Marte s-a apropiat în septembrie trecut foarte mult de Pămînt și cele mai perfecționate instrumente au fost îndreptate atunci spre planeta roșiatică spre a lămuri taina regiunilor sale întunecate, ce-și schimbă culoarea o dată cu anotimpul, și a canalelor marțiene. Rezultatele nu sînt încă cunoscute și nu s-au comunicat decît știri fragmentare. Zeci de mii de fotografii au fost făcute în U.R.S.S., S.U.A. și în alte părți ale lumii. Astronomii sovietici prelucrează observațiile făcute; ei au anunțat în toamna aceasta prezența pe Marte a unor nori excepționali sau poate chiar a unor căderi de zăpadă, departe de regiunile polare marțiene. Astronomul american E.C. Slipher, care a observat planeta prin procedeul de televiziune, din Africa de Sud, unde condițiile de studii erau cele mai favorabile, a făcut o observație senzațională. El a afirmat că deține probe care dovedesc că misterioasele canale marțiene sînt vestigiile unei vechi civilizații, pe cale de dispariție. Nu cunoaștem pe ce se bazează acest astronom cunoscut, cînd face astfel de afirmații. Poate că, bazîndu-se pe noi observații, el vrea să confirme caracterul geometric al canalelor și să arate rostul lor în irigarea planetei, atît de săracă în apă, prin aducerea acesteia la Ecuator din regiunile polare.

E.C. Slipher a dedus de altfel din cele 20.000 de fotografii luate tot în Africa de Sud cu ocazia apropierii mai puțin favorabile a lui Marte din 1954, că în unele deșerturi ale acestuia se pot dezvolta și acum intense regiuni verzui de vegetație, în zone de obicei aride.

După el și după mulți alți astronomi, Marte nu este o lume moartă. Astăzi Slipher susține chiar că în trecut, cînd condițiile pe planetă nu erau atît de inospitaliere ca acum, Marte a avut o civilizație înaintată. Marte continuă să provoace discuții.

Natura exactă a vegetației marțiene — dacă ea există — și a canalelor, o vor lămuri „călătoriile de studiu" pe această planetă, cea mai asemănătoare Pămîntului din sistemul solar. Pînă atunci, însă, cine ar îndrăzni să completeze afișul rupt privitor la călătoria cea mare pe Marte? La ora aceasta Marte e încă tainic.

Și încă mai tainic decît Marte este Venus. Învăluit într-o perdea groasă de nori, care nu se risipesc niciodată, Venus își păstrează bine secretele. Cîndva, la Oficiul de Turism Interplanetar, călătoria pe această planetă va constitui o atracție de senzație... Dacă noi, cei de acum, am fi acolo (poți să știi?), n-am mai prididi cu întrebările:

— Cît durează ziua pe Venus?

Funcționarul ar răspunde poate în chip de șaradă, spre a face și mai atractivă aventura pe Venus:

— Sau 225 zile, dacă planeta păstrează aceeași față Soarelui, sau vreo 30 de zile, dacă pe suprafața ei se succed noaptea și ziua regulat.

— Și care este compoziția norilor?

— Norii sînt formați din particule de praf, sau din cristale de gheață la o temperatură de -30°! În ce privește temperatura la suprafața planetei, ea poate fi de plus 50° sau chiar plus 100°, iar în noaptea veșnică a planetei (dacă ar exista o astfel de regiune pe Venus), mercurul ar îngheța în termometru!

...Curînd privirea candidatului la călătorie va fi atrasă de un panou mare reprezentînd itinerarul unui „Tur cu racheta în sistemul solar — de la Mercur la Pluton". Pe acest panou vor fi reprezentate etapele unei călătorii al cărei itinerar va trece prin apropierea tuturor planetelor sistemului solar, în așa fel încît turiștii din rachetă să le poată vedea pe fiecare de aproape.

O notiță în josul panoului va informa că nu vor fi primiți să participe la călătorie decît acei care au făcut cura specială de longevitate de la Institutul de geriatrie; căci călătoria durează 90 de ani... Este vorba de un tratament special, care permite suspendarea funcțiilor vitale, un fel de hibernare pe parcursurile mai lungi și mai puțin interesante ale călătoriei dintre planete, în care timp organismul n-are nevoie de hrană.

Pe panou vor fi desigur indicate, în dreptul fiecărei planete, curiozitățile mai interesante. Astfel, în dreptul lui Jupiter va sta scris: „Uriașul sistemului solar, de 11 ori mai mare decît Pămîntul, planeta cu 12 sateliți! Planeta care se rotește numai în zece ore în jurul ei însăși! Planeta cu oceanul atmosferic de amoniac și metan, la -135°!"

În dreptul lui Saturn vor fi puse o grămadă de semne de exclamare: „Minunea sistemului solar! Planeta cu inelul de meteoriți și cu 9 sateliți! Planeta ghețurilor eterne, învăluită în nori de metan, la -150°..." Micile note vor continua și în dreptul celorlalte planete, al lui Uranus, Neptun, Pluton. La acest din urmă membru al sistemului solar va sta scris: „Lumea veșnicului amurg. Soarele se vede ca o stea, luminînd de 1600 ori mai slab ca pe Pămînt! Planeta aproape de zero absolut! Cea mai densă planetă a sistemului solar..."

Printre notele despre planete vor apărea ici și colo relatări asupra peripețiilor călătoriei. Astfel între Marte și Jupiter, stă scris: „Printre piticii sistemului solar" — înțelegîndu-se prin aceasta cele cîteva zeci de mii de planete mici, dintre care cea mai mare are de-abia 800 km diametru, iar cele mai mici, de la 1 la 2 km!

Mai sînt și alte indicații: „Atenție la ciocniri, atenție la roiul meteoritic". Sau: „Prin coada cometei Halley!" Aceste detalii vor fi anume presărate pentru agrementarea călătoriei lungi între planetele sistemului solar...

...Dar iată-ne din nou întorși în anul 1957. Și în loc să visăm la „Oficiul de Turism Interplanetar", să privim bolta cerească spuzită de stele, să examinăm fața Lunii, a satelitului artificial și a planetelor, așa cum o putem face acum la vreun observator popular oarecare. Să cercetăm cărțile scrise cu migală de atîția astronomi de ieri și de azi. Vom pătrunde astfel mai adînc în spațiu, așa cum o vor face rachetele interplanetare. Vom depăși sistemul solar și printre miliardele de stele ale Galaxiei vom zări planete locuite, nidoma Pămîntului. Vom depăși chiar Calea Laptelui — Galaxia noastră — ca să ajungem la alte Galaxii, cu alte sute de miliarde de stele și planete... În imensitatea Universului vom găsi mereu și mereu alte oaze ale vieții, chiar dacă niciodată nu vom ajunge să comunicăm cu ele. Dar să nu ne întristăm. Avem toate motivele să fim optimiști. Știința pămînteană e azi mai înaintată cu oricînd. Deunăzi, Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al Pămîntului. Este primul pas spre Cosmos. Și mîine, cine știe? Mai mult ca oricînd putem fi convinși că o să aveți prilejul să spuneți ce planete preferați...

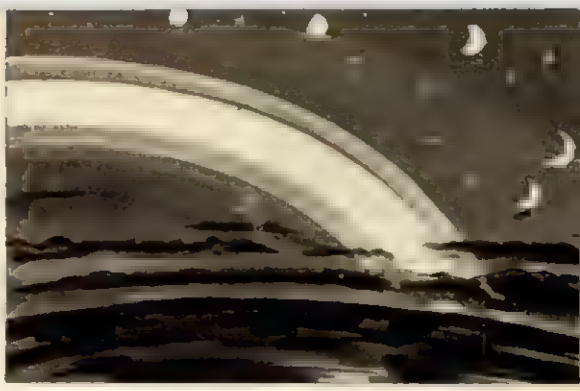

Aspectul cerului pe Saturn.

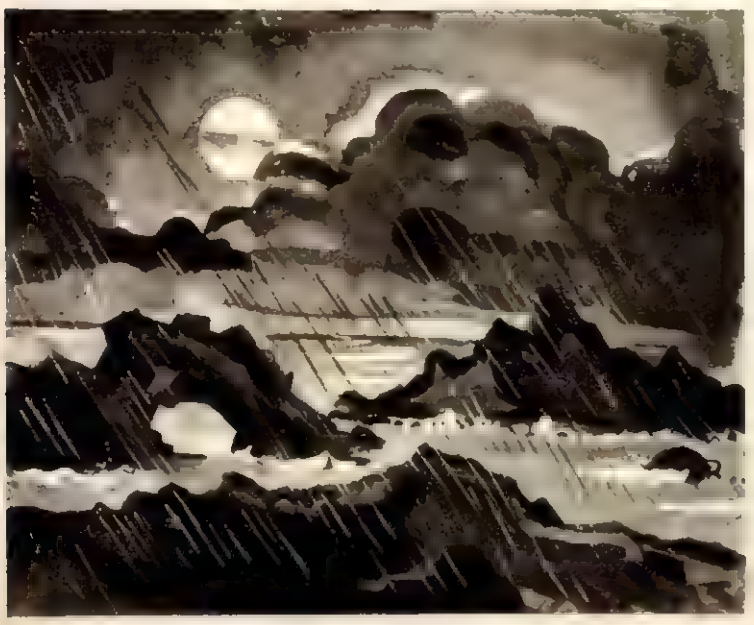

Venus este oare un ocean nesfîrșit?

Așa arată canalele lui Marte?

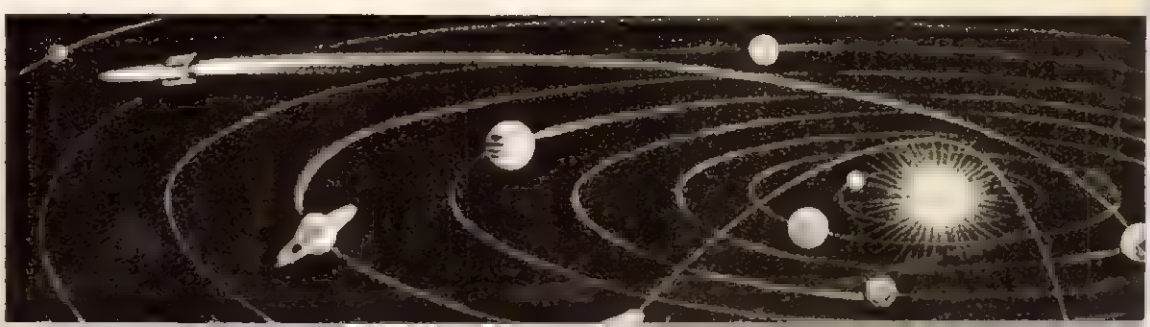

Drumul rachetei printre planete.

ACUM 40 DE ANI

NOI, CEI DE PE „AMUR"

de I. P. FLEROVSKI
pensionar, membru al P.C.U.S. din 1905

Mă aflam pe „Amur", vasul amiral pe care se găsea Statul Major Revoluționar. Noi, matrozii din Kronstadt, veniserăm la Petrograd, la 25 octombrie, din ordinul Comitetului militar revoluționar. Am an-

Matrozul I.P. Flerovski, în 1918.

corat pe Neva, lîngă podul Nikolaevski, în apropierea „Aurorei". La comanda tov. Antonov - Ovseenko, unul dintre conducătorii asediului Palatului de Iarnă, o mare parte a matrozilor de pe vas sînt trimiși în oraș pentru a participa la asalt. Ne-am înțeles că în caz de respingere a ultimatumului, dat Guvernului Provizoriu, ai noștri vor trage o lovitură de tun din fortăreața Petropavlovsk, la care noi, cei de pe „Amur", vom răspunde printr-o lovitură trasă în gol, după care, la un nou semnal, vom începe canonada asupra palatului.

Abia mai tîrziu ne-am dat seama că nu puteam trage, deoarece în linia de bătaie a „Amurului" se afla podul Nikolaevski. Întrebîndu-i pe cei de pe „Aurora" dacă pot trage ei, răspunsul lor a fost: DA!

Între orele 9 și 10 a mugit tunul din fortăreața Petropavlovsk, iar „Aurora" a răspuns imediat prin istorica salvă, care avea să anunțe întregii omeniri marea noastră revoluție.

Nu mult după aceea, un matroz venea în goană ca să ne aducă de la Palatul de Iarnă vestea cea mare: „Palatul e cucerit! Guvernul e arestat!"

În seara următoare — la 26 octombrie — am avut fericirea să mă aflu în marea sală de la Smolnîi, la Congresul Sovietelor, să-l ovaționez împreună cu miile de luptători, pe Vladimir Ilici și să salut istoricele decrete ale Puterii Sovietice.

I.P. Flerovski între marinarii de azi ai flotei de pe Baltica.

FRĂȚIA SOLDAȚILOR ȘI MUNCITORILOR

de V. I. GURIEV
muncitor la uzina „Kirov", membru al P.C.U.S. din 1924

În zilele lui februarie 1917 făceam parte din compania a 4-a a regimentului de gardă Pavlovski, ale cărui cazărmi se aflau lîngă Cîmpul lui Marte. Cînd am primit ordinul să tragem în demonstranți, noi am refuzat să executăm acest ordin și am deschis focul asupra jandarmilor călări. Acesta a fost începutul înfrățirii sol-

Soldatul V.I. Guriev, în 1917.

... și iată-l la Muzeul Revoluției din Octombrie, în fața steagului de neuitat.

dașilor cu muncitorii. Revoluționarilor din Petrograd le-a plăcut acțiunea noastră și ca omagiu, muncitorii de la „Putilov" ne-au oferit un steag pe care erau brodate cu fir cuvinte ce proslăveau Revoluția Rusă.

Ne-am dovedit credincioși acestei alianțe și în clipele istorice ale asediului Palatului de Iarnă. Atunci regimentul nostru își instalase dispozitivul pe strada Milionnaia, controlînd străzile și intrările de pe această porțiune. Avînd în frunte steagul ce-l primisem de la putiloviști, noi am pășit alături de muncitori și matrozi la asalt, pătrunzînd victorioși în „Zimnîi"...

Nu demult am fost invitat la Muzeul Revoluției din Octombrie, pe atunci încă în curs de organizare. La un moment dat tovarășii de la muzeu mi-au arătat un steag, întrebîndu-mă dacă este acela pe care noi, ostașii regimentului de gardă Pavlovski, îl primiserăm de la muncitorii uzinei „Putilov", în octombrie 1917.

L-am privit cu emoție.

— Îl recunoașteți? — m-au întrebat ei.

— Cum să nu! Cum l-aș putea uita vreodată? O să-l țin minte toată viața...

Steagul fusese păstrat foarte bine. Și acum, după 40 de ani, se mai puteau citi cuvintele de neuitat brodate în fir de aur: „Trăiască Revoluția Rusă — prologul revoluției sociale din Europa! Jurăm pe acest steag să realizăm înfrățirea tuturor popoarelor". Iar pe cealaltă parte: „Viața și moartea te învață să nu te temi nici de viață și nici de moarte".

Cuvinte profetice, care ne-au călăuzit timp de 40 de ani și ne vor călăuzi și de aci înainte...

BOTEZUL FOCULUI

de M. I. KORȘUNOVA
Medic-șef al sanatoriului „Rezervelor de Muncă", membru al P. C. U. S. din 1917

În zilele acelea neuitate de octombrie am intrat și eu într-o drujină de luptă. Aveam 16 ani și eram muncitoare la uzina de prelucrare a lemnului. Mi-aduc amin-

1917 M. I. Korșunova, ostaș al Gărzilor Roșii.

te, de parcă ar fi ieri: ieșisem din piața Isaakievski, să dăm ajutor la ridicarea baricadei. Peste tot zac trăsuri de piață, căruțe răsturnate, mormane de cărămizi, scînduri și bîrne. Pe la urechi ne șuieră gloanțele. În fața noastră e inamicul — iunkeri și ofițeri bine înarmați și bine instruiți. Coloanele catedralei Isaakievski le servesc drept adăpost de nădejde...

Ne culcăm după baricade. Ofițerii albi ne țin sub un foc continuu. E de ajuns să ridici capul deasupra baricadei și inamicul deschide focul cu înverșunare. Am încercat în repetate rînduri să înaintăm, dar iunkerii începeau îndată să tragă. Cînd, deodată, la inamic se produce o mare învălmășeală. Se aud tropote de cai. Cu vocea scăzută, co-

Medicul șef M. I. Korșunova în mijlocul tinerei generații.

DEZROBITORUL

Ultimului căzut

Se odihnea la margine de drum,
el, care n-ațipise pînă-acum,
doar cîte-o dată, cînd pe patul armei
își rezema obrazul înăsprit
de viscol și de arșiță...

Ciuntit,
un paltin îi veghea la căpătîi,
ca umbra mamei, somnul cel dintîi...

Se odihnea la margine de drum,
el, care n-ațipise pînă-acum!

Privirile-i, fîntîni cu ochi rotund,
și-au dăruit lumina pînă-n fund —
și sîngele i s-a prelins cu-ncetul,
să-și împlinească macii-n cîmp buchetul...

Se odihnea la margine de drum...
Prăpăd era în jurul lui — și scrum,
doar ceru-și legăna albastre ape,
doar greierii se înșirau pe-aproape...

Privirile-i, fîntîni cu ochi rotund,
și-au dăruit lumina pînă-n fund.

Valeriu BOICULESCU

mandantul nostru ordonă: „Menajați cartușele, nu trageți fără ordin!" Ordinul se transmite din om în om. Zgomotele la banda de iunkeri continuă. Și deodată, de după catedrală apar un grup de călăreți. Sînt îmbrăcați cu bunde, căciuli și poartă baionete. Ei desfășoară un mare steag roșu și strigă „Trăiască Revoluția!" Ne ridicăm într-o clipă în picioare, sărim peste baricadă și alergăm după călăreți. O încălzerare rapidă și piața Isaakievski este curățită de iunkeri. Prinși de iureș, năvălim în Bulevardul Konnogvardeiski și cotim spre piața Palatului.

Primisem botezul focului.

BALTICA REVOLUȚIONARĂ

de N. F. IZMAILOV
pensionar, membru al P.C.U.S. din 1917

Era cu cîteva zile înainte de asaltul Palatului de Iarnă. Fusesem trimis urgent la Petrograd, într-o misiune secretă: trebuia să primesc arme de la Ministerul Marinei. Sosind la Petrograd, m-am adresat Șefului Marelui Stat Major al Marinei, contele Kapnist, solicitînd arme și muniții pentru 5000 de matrozi, sub pretextul că aceștia ar urma să fie trimiși pe insulele Abo-Aland pentru a fi gata să respingă un atac pe care nemții îl pregăteau împotriva întăriturilor noastre.

În urma dispoziției date de Șeful Marelui Stat Major al Marinei, reușii să obțin 3000 de arme, 35 de mitraliere, 5000 de grenade, un mare număr de cartușe, benzi de mitralieră și 100 de revolvere „Colt".

...Armele au fost bineînțeles folosite pentru cauza revoluției.

Mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte ziua de 27 octombrie, cînd am primit următoarea comunicare: „Prezentați-vă de urgență la telegraf. Lenin vă cheamă pe fir direct". N-am să redau pe larg convorbirea mea cu Vladimir Ilici, dar spre sfîrșitul ei mi-am dat seama că Vladimir Ilici este mulțumit de matrozii de pe Baltica.

În încheiere, Lenin spuse:

— La revedere. Salutări.

Emoționat, am răspuns:

— La revedere.

Și pentru că tot nu-mi venea să cred că vorbisem într-adevăr cu marele conducător, am adăugat tulburat:

— Chiar cu dv. am vorbit? Repetați-mi numele.

Pe bandă a apărut în. dată numele scump: Lenin.

Acest nume ne-a fost în

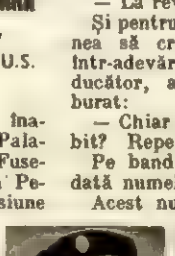

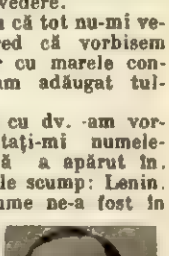

N. F. Izmailov, în 1917... și după 40 de ani

zilele acelea — și de atunci ne-a rămas pe veci — stindard de luptă, simbol al cauzei noastre nobile.

DUPĂ-AMIAZA lor

de Ilarie MURGU
Fotografii de S. STEINER

Ora 15. Schimbul întîi și-a terminat ziua de muncă. În grupul de muncitori care se îndreaptă spre ieșire pot fi zăriți și eroii fotoreportajului nostru. Maria Constantinescu, Mihai Dumitrescu și Constantin Fulga.

O după-amiază obișnuită. Așa cum sînt cele mai multe din după-amiezile noastre. Trei oameni, salariați ai unei întreprinderi, se îndreaptă spre casă. În viața lor nu s-a petrecut nimic deosebit. Nimic care să ne îndemne să socotim ziua respectivă ieșită din traiul lor cotidian. Oamenii și-au regăsit căminele, iar acolo, o dată cu timpul lor liber, preocupările, bucuriile și necazurile mai mult sau mai puțin obișnuite.

Pe scurt aceasta este tema fotoreportajului de față. Cea pe care am hotărît s-o fructificăm, urmărind cu aparatul fotografic trei lucrători ai uzinelor „Semănătoarea" din Capitală. Am stat în acest scop o zi întreagă în întreprindere, vorbind cu mai bine de 40 de oameni de aci. La sfîrșit ne-am găsit, cum era și firesc, într-o situație destul de complicată. Fiecare își petrecea în felul său orele după-amiezii. Erau oameni și oameni, cu preocupări și preocupări.

Unii dintre ei își folosesc timpul liber într-un mod mult deosebit de ceilalți. Aurelia Ionescu, de pildă, muncitoare și cîntăreață de muzică populară, își consumă orele după-amiezii făcînd exerciții vocale. Tînărul inginer Gheorghe M. lucrează pasionat la planul unui reactor tip „Gheorghe M."

Un tovarăș de la comitetul de întreprindere mi-a spus:

— Ar fi nimerit să scrii despre astfel de oameni. Există fruntași străluciți ai uzinei, care cîștigă lunar peste 2000 lei, locuiesc în apartamente confortabile, iar în timpul lor liber se plimbă cu motocicletele proprii, merg la teatru sau ascultă, în familie, la pick-up, concerte de muzică simfonică...

— Ce vor spune însă, în acest caz, acei care pînă acum nu beneficiază de locuințe atît de bune, nici de cîștiguri atît de mari și nici nu dovedesc preocupări artistice atît de rafinate?

— Scrie atunci despre lucrători ca Tache Marin sau Costică Salteriu, cheilii de mîna întîi și adevărați stîlpi de bulevarde. E și aceasta o preocupare.

Nici o asemenea propunere nu m-a tentat. Voiam oameni simpli, oameni obișnuiți. Cei trei muncitori la care m-am oprit pînă la urmă nu fac parte nici dintre cei mai cunoscuți fruntași ai uzinei, dar nici dintre codași. Și tocmai fiindcă sînt așa cum sînt, i-am socotit mai reprezentativi pentru marea masă a lucrătorilor de la „Semănătoarea". Vi-i prezentăm pe rînd:

Constantin Fulga. Maistru în secția pile. Mi-a fost recomandat de mai mulți ca un om destoinic și priceput. L-am vizitat într-o după-amiază în locuința sa de pe strada Schitu Măgureanu. O cameră, ce e drept, mică, prea mică și de aceea incomodă. Locuiește aci cu soția sa, inginer la o întreprindere din București. S-au căsătorit acum cîțiva ani, pe vremea cînd erau amîndoi colegi de an la Politehnică. Pentru ca soția să poată studia în condiții cît mai bune, Constantin Fulga s-a retras de la cursurile de zi ale facultății și a intrat să lucreze la „Semănătoarea", urmînd

La Constantin Fulga acasă... Am înțeles, vom reveni mai tîrziu... Primele ore ale după-amiezii sînt rezervate, ca în fiecare zi, pregătirii Examenului de Stat. Căci maistrul Fulga, care a terminat facultatea, e hotărît ca anul acesta să-și ia diploma și să devină, la fel cu soția sa, inginer.

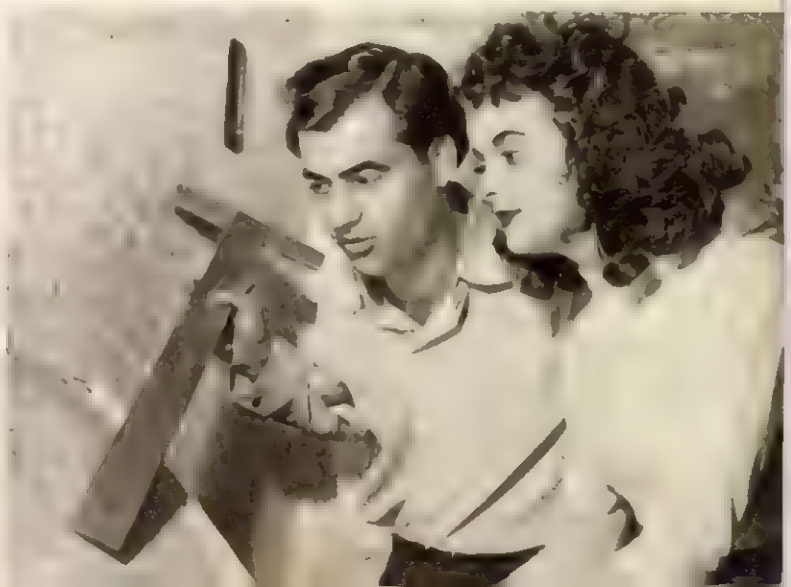

De la 7-9 la un film. „Amîndurora ne place mult cinematograful".

apoi, mai departe, institutul la secția fără frecvență. E adevărat: atîta altruism și înțelegere din partea unui soț se întîlnesc, din păcate, foarte rar.

Maria Constantinescu. Nu cunoaște „Tanhäuser" de Wagner, dar în schimb e muncitoare fruntașă, o mamă de copii devotată pînă la sacrificiu și o gospodină care se poate lua la întrecere cu Sanda Marin. Cetățenii din cartier o apreciază tocmai pentru aceste calități și au ales-o anul trecut deputată în sfatul popular.

Mihai Dumitrescu, rectificator. Orele sale libere se confundă cu o pasiune veche și nestăvilită: popicăria. Tocmai de aceea, în prima zi l-am vizitat nu acasă, ci la o popicărie.

Înainte de a citi încheierea acestor rînduri, vă sfătuim să urmăriți fotografiile alăturate. Ele îi înfățișează pe eroii noștri în cele opt ore ale după-amiezii.

...O după-amiază obișnuită. Cum sînt cele mai multe din după-amiezile lor. La fel ca ieri, la fel ca alaltăieri. Și, totuși, nici unul dintre ei nu se simte nici ca ieri, nici ca alaltăieri. În răgazul orelor libere fiecare a luptat mai departe pentru împlinirea unui gînd drag. Și fiecare se simte, la sfîrșitul zilei, mai tare, mai stăpîn pe destinul său. Constantin Fulga e mai sigur că va ajunge inginer, Maria Constantinescu mai fericită de misiunea sa de mamă, Mihai Dumitrescu mai convins că va deveni odată și odată campion. De aceea zilele lor obișnuite nu sînt nici una la fel.

După spectacol, o mică gustare și o halbă cu bere. „Lucrul acesta nu se întîmplă chiar în fiecare seară. Dar în cinstea apropiatului examen trebuie să închinăm azi neapărat un pahar". →

Pe Maria Constantinescu o așteaptă acasă o familie numeroasă: un soț, trei fete, doi băieți, un ginere și o nepoțică. Treburi gospodărești: o mie. „Și acuma, toamna, sînt atîtea de făcut!..." În plus, activitatea obștească. Am găsit-o, cum arată și fotografia alăturată, punînd murături pentru iarnă, împreună cu nepoțica, al cărei ajutor, se pare, nu-i este de prisos.

VĂ AMINTIȚI?

Numărați-i. Sînt opt. Exact: opt suflete într-o chichineață de mansardă. Claie peste grămadă. Leenici, calfe, muncitori la o tăbăcărie din Bucureștii de pe vremuri. Așa înțelegeau patronii să-i cazeze. Toți exploatatorii burghezi — industriași, negustori, mari băcani, ce foloseau personal cît de cît mai numeros, îl găzduiau promiscuu, cîte șase, opt, zece, într-o boxă de sub acoperiș.

Examinați fotografia și încercați să rezolvați șarada dormitului în această sinistră încăpere. „Odaia": îngustă, pereți de paiantă, bagdadie de șipci. „Mobila": două paturi de morga (celălalt e mascat de băieții în picioare), fără nici un fel de așternut. Scaune, ioc. Niște lăzi le țin locul. Cum dormeau?

Gîndiți-vă la nopțile zăpușitoare de vară, la vermina incuibată în această mansardă de scîndură, numai crăpături și găuri. Trei în pat, trei sub pat, pe dușumea... Oroare! Așa trăiau în trecut muncitorii. Și acuma îndreptați privirile spre ceea ce statul nostru socialist pune la dispoziția poporului muncitor: locuințe moderne, igienice, căminuri, așezăminte culturale,

Anul trecut cetățenii circumscripției electorale 124 au ales-o pe Maria Constantinescu deputată în sfatul popular. Iat-o, în aceeași după-masă, stînd de vorbă, în curtea casei, cu cetățeanca Gheorghina Pirușcă despre grabnice sarcini obștești.

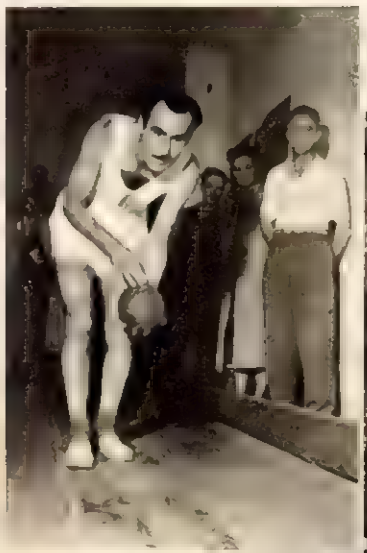

Cu toate că trece printre cei mai buni lucători de popice din Capitală, Mihai Dumitrescu nu e mulțumit de această situație. El dorește cu orice preț să devină campion republican.

După masa de prînz, o jumătate de oră rezervată citirii ziarului. Ca de obicei aci, pe treptele de la intrare. „Dar nu mai mult ca o jumătate de oră!" Mihai Dumitrescu e mereu pus pe ducă: și azi, ca în fiecare după-amiază, îl așteaptă sala de popice →

Veronica PORUMBACU

Două semne

S-o iau mereu de la-nceput,
aceasta-i soarta mea, îmi pare...
Cu ochii nou-lui născut,
să viu cu semnul de-ntrebare.

Mereu alt soare în aprilie,
mereu o altă fulguire.
În sufletul naiv, umil
se naște semnul de uimire.

Așa pot fi a ta mereu.
N-am veșniciile solemne,
dar fără ele-s veșnic eu,
între aceste simple semne.

Romanța

O, cine spune: anii-s reci
și vani
și vise vin, și le petreci,
și deodată ai treizeci
de ani?...

O, cine spune că se duc
în fum,
acela ori e un uituc,
ori a fost veșnic singur cuc
pe drum...

Un dar e viața, doar să știi
ce vrei:
nu vinul vanelor betii,
cu mincinoase bucurii
să-i ceri!

În fiecare clipă-arzînd
să speri,
cu-obrazul bicinit de vînt,
să știi să lupți; nu supinînd
să ceri!

Atunci nici anii ce i-i dai
nu-s vani
Sînt gînd și grîu, sînt rod și rai,
și mîndră spui atunci că ai
treizeci de ani!

Ion BĂNUȚĂ

Porumbul

Pe cîmpuri fără margini
am semănat porumb.
Crescu înalt sub soare,
sub norii de plumb.

În iulie mătasea
din seve s-a-ntrupat.
Și vîntul, s-o rodească,
veni într-aripat.

Se-nșiră azi știuleții
de parcă-ar fi iepuși
înfășurați în cîrpe
ca prunci lăsați la uși.

În cete vin țăranii
să-i care în pătul.
De aur e porumbul.
De aur. Și-i fudul...

Oi Demonu-ngîmfării
l-a prins, ca și pe om.
Doar unui zeu se-nchină:
e zeul agronom,

Căci el i-a fost părinte,
și sol, și bun amic.
Legînd cu el frăție,
a devenit voinic.

La toamna care trece
se uită dumnezeu.
Surîde lung în barbă:
e vremea... trec și eu.

PATRU ÎNTÎLNIRI cu un manifest

Anul 1917. Semne evidente arătau că pilda soldatului rus care fără povara țarului în circă pășea pe drumul luminos al revoluției, era urmată de muncitorul, țăranul și soldatul din greu încercata Rominie. Monarhia și guvernul ei de la Iași—redresate din spaima trasă în februarie, după răsturnarea țarului — porniseră „metodic" să-i astîmpere pe „mîrlani".

S-a întîmplat însă că din calculele guvernanților de la Iași să lipsească un element — recunoaștem — străin, necunoscut lor: *internaționalismul proletar*. Comitetele revoluționare ale soldaților din armatele rusești aflate în Moldova nu au rămas neutre, indiferente la auzul împușcăturilor plutoanelor de execuție rominești. Lozinci, chemări și manifeste, răspîndite în tranșee, lipite „la vedere" în orașele și satele din Moldova, vesteau în numele revoluției

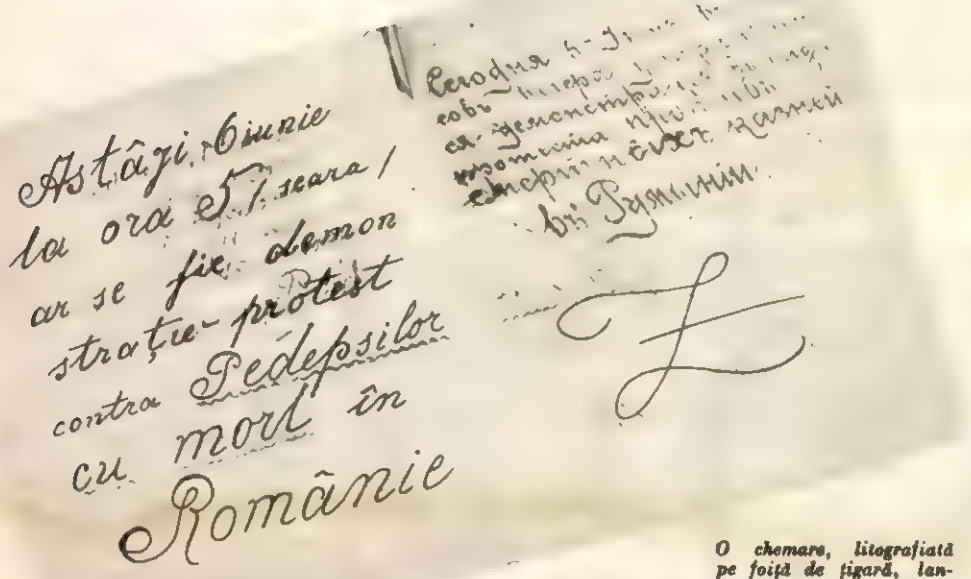

O chemare, litografiată pe foiță de țigară, lansată de Comitetele revoluționare din Armata Roșie, adresată soldaților și ofițerilor din unitățile armatei ruse aflate în orașul Roman în luna iunie 1917, cît și populației orașului, prin care se anunță impresionanta demonstrație împotriva pedepsei cu moartea în Rominia.

izbăvitoare, că soldații ruși nu îngăduie crimele făptuite de regele și guvernanții romîni cuprinși de spaima sfîrșitului nelegiuitei lor existențe. În orașul Roman un manifest, apărut în limba romînă și rusă, anunța că în ziua de 6 iunie 1917 va avea loc o demonstrație de protest a ostașilor ruși împotriva terorii reacționare din Rominia.

Manifestația a fost determinată de execuția în masă comisă la Letea-Bacău, în ziua de 26 mai, cînd au fost uciși mișelește 33 oameni acuzați chipurile de „spionaj". Între aceștia se aflau, așa cum arată un manifest lansat de Comitetul de acțiune social-democrat romîn, *...„șapte socialiști și anume: Bucur Gheorghe, Ilie Teodorescu, Const. Bunescu, Constantin Dinu, Nicolae Stoica, Moritz Wechsler și Ion Predz*". Cam în același timp fusese executat — sub pretextul „fugii" de sub escortă — militantul socialist Max Wechsler.

În ziua anunțată, la ora 17, „un cortegiu de peste 12.000 oameni (soldați și ofițeri ruși — N. N.), se arată într-un raport polițienesc, au demonstrat pe străzile orașului Roman... Fanfarele cîntau marșuri funebre. Manifestanții purtau numeroase pancarte. Manifestația s-a încheiat cu un miting de protest împotriva împușcării socialiștilor romîni.

Iscoadele poliției și siguranței informau, prin rapoarte alarmante, Marele Cartier General despre proporțiile demonstrației. Clocotul indignării celor 12.000 de manifestanți obligă pe comisarul guvernului rus de pe lîngă armata a 9-a rusă să promită „că va telegrafia la Petrograd pentru ca să se intervină în vederea opririi pedepsei cu moartea în Rominia".

★

Călîți în grele și îndelungate lupte revoluționare, conducătorii Comitetelor revoluționare din unitățile revoluționare rusești și-au dat seama că pentru a curma nelegiuirile guvernanților romîni, spre a apăra existența națională, fizică și politică a poporului romîn, lupta trebuie dezvoltată, amplificată.

La cîteva zile după răsunătoarea manifestație, într-o încăpere a unei școli din Roman, aleșii soldaților ruși, membrii unui Comitet revoluționar, dădeau formă definitivă unui manifest adresat țăranilor, lucrătorilor și soldaților romîni.

Dar înainte de a se trece la multiplicarea litografică a manifestului (restricțiile „loiale" ale Comandamentului împiedicau imprimarea tipografică) a ieșit la iveală o lacună. Textul fusese tradus din limba rusă într-un fel de moldovenească aproximativă. Era neapărat necesară stilizarea acestuia într-o romînească corectă.

— Poate că „protejatul" nostru ar putea să ne ajute în treaba asta, își dădu cu părerea — e drept, cam șovăielnic — ofițerul Agulnik. Tovarășe Ghinsburg, cheamă-l pe Iosif Soru.

★

Refugiat din București, tînărul Iosif Soru avea un stagiu de cîțiva ani în mișcarea muncitorească. În ziua de 1 Mai ieșise cu mari precauțiuni în stradă să vadă, să asiste la demonstrația armatei ruse. Entuziasmat, a intrat în rîndurile manifestanților. A schimbat cîteva cuvinte cu noii săi tovarăși.

Demonstrația unor unități revoluționare din armata rusă, desfășurată pe străzile unui oraș din Moldova în vara anului 1917.

— Știi ceva, tot ești *bejenețș*, ce ar fi să rămîi cu noi—i-a spus unul dintre ostași. Bucătar avem, slavă domnului, bun. Înfățișarea dumitale arată că ai avea nevoie de *talantul* lui.

Glasuri diferite reluară cu insistență propunerea. Observînd o umbră de reticență pe chipul scofîlcit al *bejeneților*, soldatul rus, afectînd îngrijorarea, adăugă:

— Și apoi, mai ține seama de un lucru — și aici e vorba de noi, nu de dumneata—n-am vrea să facem o manifestație de protest și pentru viața dumitale... Decît în închisoare la Ferdinand, mai bine liber la noi.

— *Pravilno* — se auzi deodată, rostit de mai multe glasuri.

Așa s-a întîmplat că, începînd din ziua de 1 Mai 1917, *bejenețul* Iosif Soru a devenit „protejatul" noilor săi prieteni.

★

De-abia cam după al treilea cîntat al cocoșilor din mahalalele Romanului, „protejatul", ajutat de doi soldați basarabeni, terminase cu traducerea manifestului.

Roșul răsăritului, ivit de-a binelea în ferestrele mari ale școlii, dărui strălucire rîndurilor umede, de-abia așternute. Soru reciti cu atenție cele scrise: *„...au fost executați la Bacău 33 oameni acuzați de spionaj. Noi știm însă că printre aceștia se află oameni nevinovați printre care și socialiști care s-au luptat totdeauna pentru binele poporului și pe care guvernul romîn nu-i vede cu ochi buni"*.

Cam peste o oră manifestul a ajuns, pe căi tainice și ocolite, la tiparniță. A fost pus pe piatră și tras în mii de exemplare.

★

La fel cum s-a întîmplat în acea vară cu atîția alții, Iosif Soru a ajuns și el,cu ajutorul noilor săi prieteni, la Odesa. Acolo, i s-a încredințat sarcina de a transporta și răspîndi în țară manifeste și numere din gazeta „Lupta", editată de Comitetul revoluționar de la Odesa. Îmbrăcat într-un fel de uniformă rusească, *drumurile* lui în țară, la Atelierele Nicolina-Iași, Botoșani, Roman, îi izbutesc. Află legături, predă pachete, consemnează rezultatele.

La întîia lui reîntoarcere în țară, el a avut o surpriză plăcută. S-a întîlnit cu manifestul caligrafiat de el. „Publicațiunea", afișată pe

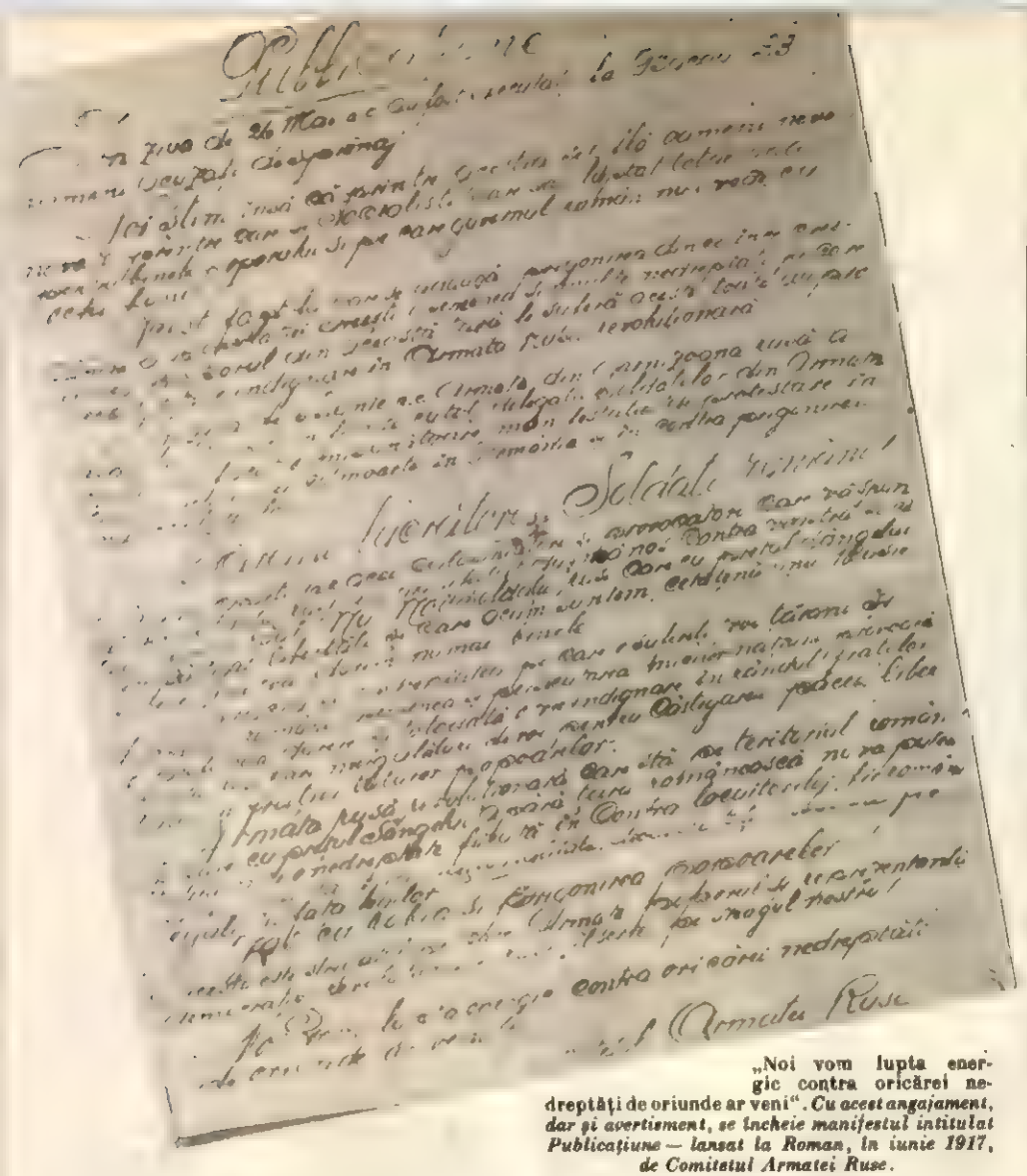

„Noi vom lupta energic contra oricărei nedreptăți de oriunde ar veni". *Cu acest angajament, dar și avertisment, se încheie manifestul intitulat Publicațiune — lansat la Roman, în iunie 1917, de Comitetul Armatei Ruse.*

locuri unde poliția românească nu cuteza să se apropie — pe ușile și ferestrele sediilor armatei rusești — vorbea românilor năpăstuiți.

★

În unul din drumurile sale, aflat la Iași, pe una din străduțele întortocheate din preajma gării — numai ce terminase unele treburi cu niște tovarăși care lucrau la gară — Soru simte pe cineva că-i ține urma. Din față, un polițist în uniformă ofițerească îi taie drumul. Arestat, identificat chiar de la începutul anchetei, i s-a pus în față un exemplar din „Publicațiune". Este a treia lui întâlnire cu acest manifest... Ce a urmat, se poate înțelege ușor...

★

1957. Adică, după patruzeci de ani. În sala bibliotecii Institutului de Istorie a Partidului de pe lângă C. C. al P. M. R.

Acolo se aflau convocați o parte dintre foștii voluntari ai Batalionului revoluționar român de la Odesa și unii dintre voluntarii români în Armata Roșie din timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și al războiului civil. O bună parte dintre voluntari și-au povestit amintirile, simultan memorizate de panglica magnetofonului.

A venit rîndul lui Iosif Soru. Cu glas ușor tremurat, el își deapănă amintirile. Spre a-și ascunde emoția, mîna lui îndepărtează și apoi reapropie microfonul. A ajuns la miezul amintirilor; el narează întîmplarea cu caligrafierea manifestului. În pauza care a urmat, cel care încearcă sub această formă să reconstituie cît mai fidel conținutul acestor întîmplări s-a apropiat de tovarășul Iosif Soru cu această întrebare:

— Da'de atuncea, din 1917, te-ai mai întîlnit cu acel manifest?... L-ai mai recunoaște?

Cu o fluturare nostalgică în glas, Soru răspunse că nu i-a mai fost dat să se întîlnească. După o clipă, el rosti doar un singur cuvînt:

— Însă...

Apoi, îngîndurat, luă stiloul și așternu pe hîrtie, cu o caligrafie limpede, aceste cuvinte: „Țărani, Lucrători și Soldați români!"

În timpul acesta, un activist al Institutului i-a pus în față fotocopia unui document...

În felul ăsta, în împrejurări pe deplin fericite, Iosif Soru s-a întîlnit — pentru a patra oară — cu manifestul...

Iosif H. ANDRONIC

DE LA ELBA LA PACIFIC

Acest nou tip de automotor va ieși în curînd pe porțile uzinelor „Ganz" din Budapesta. El a fost construit la comanda căilor ferate egiptene și va fi expus la Expoziția internațională de la Bruxelles.

De un succes remarcabil se bucură și în acest an Expoziția industrială cehoslovacă din Brno. Sutele de mii de vizitatori din țară și de peste hotare admiră noile realizări ale industriei moderne a țării prietene.

În fotografia noastră, o instalație ultramodernă pentru stingerea incendiilor din mine.

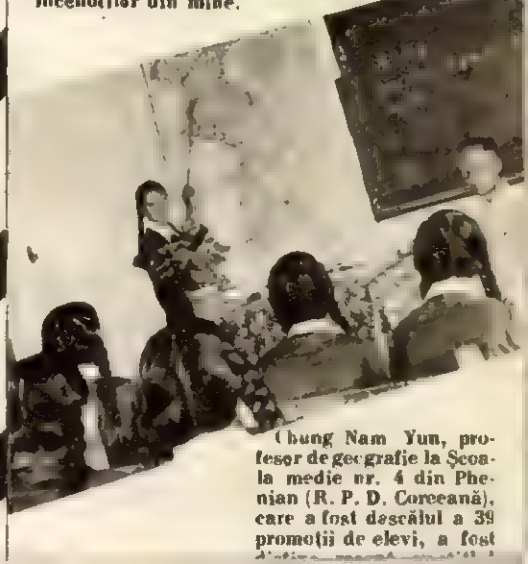

Chung Nam Yun, profesor de geografie la Școala medie nr. 4 din Phenian (R. P. D. Coreeană), care a fost dascălul a 39 promoții de elevi, a fost

Familia fierarului.
Rîndul I, de la stînga spre dreapta: Halima, Fariza, Bahri, cu Hakima în braţe, apoi Şaahmed cu Tahir în braţe. Kazem cu Zakir în braţe.
Rîndul II: Olea, Zina, Şurik, Adik, Volodea.
Rîndul III: Sanea, Vova, Karavoi, Nigmat şi Fedea.
Lipsesc la apel Misa şi Rafik. La data cînd s-a făcut fotografia, primul îşi făcea stagiul militar, iar al doilea era plecat din localitate în interes de serviciu.

Familia multinaţională a ŞAMAHMUDOVILOR

Din zori şi pînă seara casa fierarului Şaahmed Şamahmudov din Taşkent e plină de larmă. Glasuri argintii de copii şi tineri răsună şi în curtea umbroasă, înecată în verdeaţă.

Vecinii fierarului şi în general cei din Taşkent obişnuiesc să numească familia Şamahmudov, familia prieteniei popoarelor. De unde această denumire?

De la faptul că, oricît s-ar părea de necrezut, această familie numeroasă are, ca să zicem aşa, un caracter multinaţional. Gîndiţi-vă numai că aproape fiecare dintre cei 14 copii ai fierarului şi anume Nigmat, Adik, Sanea, Fedea, Misa, Karavoi, Vova, Olea, Zina, Volodea, Şurik, Rafik, Halima şi Hakima este de altă naţionalitate. Printre ei aflî,bunăoară, uzbeci, ruşi, un ucrainean, o moldoveancă, un evreu, un tătar, o cazahă. Aceşti copii, care şi-au pierdut părinţii în anii războiului, au găsit în casa lui Şaahmed şi a soţiei sale, Bahri, căldura unei familii unite, bucurîndu-se de o copilărie fericită şi lipsită de griji.

*

...Era în primul an al Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Soţii Şamahmudov locuiau în Taşkent, într-o căsuţă străjuită de aceiaşi copaci bătrîni din curtea în care răsună acum ciripitul vesel al copiilor. N-aveau copii. Veştile ce le ajungeau la urechi despre grozăviile războiului le umpleau inimile de mîhnire. Într-o zi ei aflaseră că la Taşkent au fost aduşi un grup de copii orfani, victime ale războiului.

— Ce zici, Bahri? Înfiem şi noi unul?

— Mai e vorbă, Şaahmed? Grăbeşte-te, nu mai sta pe gînduri!

În aceeaşi zi chiar, Şaahmed aduse acasă pe cel mai mic dintre orfanii aflaţi în cămin: nu împlinise decît 5 luni. Nu i se cunoştea nici numele, nici naţionalitatea. Bahri îi dădu numele de Nigmat şi-l îngriji cu adevărată dragoste de mamă. Era primul lor copil.

Dar noaptea, trezindu-se din somn, Bahri îl văzu pe Şaahmed stînd îngîndurat la fereastră. Îl întrebă îngrijorată de ce nu doarme. Soţul îi răspunse că nu poate să-i uite pe micuţii orfani. Erau atît de mulţi!

A doua zi Şaahmed îl aduse pe Adik. Figura pe listă sub numele de Adik Necunoscutul. N-avea decît doi anişori.

Trecură cîteva luni.

— Mă descurc destul de uşor cu doi copii. Am putea să mai luăm unul. Ar fi bine să-i aducem lui Adik un tovarăş de joacă, îi zise Bahri soţului ei.

Fierarul nu aşteptă să i se spună de două ori. Se repezi la Casa copilului şi reveni cu ucraineanul Sanea, în vîrstă de 4 anişori. Dar Sanea şedea abătut. Şaahmed îşi aduse aminte că, atunci cînd pleca cu Sanea, un alt orfan, Fedea, plîngea amar pentru că se despărţea de el. Se gîndi că n-ar fi rău să-l înfieze şi pe acesta. Se duse iar la Casa copilului. Dar cînd vru să plece cu Fedea, se luă şi Misa după ei. Şaahmed nu se îndură să-l trimeată înapoi şi... se întoarse acasă cu doi copii.

Întîlnirea lor cu Sanea se prefăcu într-o explozie de bucurie. Sanea îşi regăsi voioşia, revăzîndu-şi micii prieteni de care se ataşase după ce-şi pierduse părinţii. Cei trei copii deveniră din nou nedespărţiţi.

Casa, tăcută pînă atunci, se umplu de risetele lor cristaline. Bahri, veselă şi întinerită parcă, îngrijea de dimineaţă pînă seara de copii. Şaahmed era şi el fericit.

Iată însă că, în vara anului 1943, la Taşkent sosi un nou lot de copii-orfani. Soţii Şamahmudov hotărîră să mai înfieze un copil. Cînd soţul ei se întoarse acasă, Bahri îl văzu venind cu alţi trei copii.

— Mi-era tare greu să aleg unul singur, îi explică el, amintindu-şi cu cîtă căldură i se cocoţaseră copilaşii pe genunchi şi se lipiseră de el.

Nu, n-ar fi putut să-i lase pe ceilalţi doi. Cei trei copii erau: uzbecul Karavoi, rusul Vova şi moldoveanca Olea, toţi în vîrstă de 4-5 ani.

Vestea că fierarul mai înfiase şi alţi copii se răspîndi în tot oraşul. Oameni cunoscuţi şi necunoscuţi începură să treacă pragul modestei căsuţe a Şamahmudovilor. Toţi doreau să le strîngă mîna şi să-i întrebe dacă nu cumva au nevoie de vreun ajutor.

În sprijinul acestei înimoase familii veni, în primul rînd, statul sovietic, care se îngriji ca ea să nu ducă lipsă de nimic.

Iar numărul membrilor familiei continua să crească...

Astfel, în 1944, cei doi soţi o înfiară pe Zina, care avea 4 ani. Apoi Volodea, Şurik, Rafik şi Halima intrară pe rînd în această familie mare şi unită.

De atunci s-au scurs mai mulţi ani. Copiii au crescut. Cei mari şi-au terminat studiile şi lucrează. Cei mici sînt încă pe băncile şcolilor. Iar cel de-al 14-lea copil, micuţa Hakima, orfană şi ea, a intrat în familie abia în 1952, în vîrstă de numai 20 de zile.

Azi Şaahmed şi Bahri sînt bunici. Primii lor nepoţi, Tahir şi Zakir — copiii lui Rafik şi Misa, care între timp s-au însurat — sînt răsfăţaţi de nenumăraţii lor unchi şi mătuşi. Cu toţii locuiesc acum în casa nouă, încăpătoare, a fierarului, a acestui om sovietic simplu şi generos.

Preşedintele Sovietului Suprem al U.R.S.S. a apreciat patriotismul şi înalta conştiinţă cetăţenească a soţilor Şamahmudov, distingîndu-i cu „Insigna de onoare". Vestea aceasta a fost primită cu bucurie de oamenii sovietici şi, de atunci, pe adresa Şamahmudovilor din Taşkent, str. Djar-Arîk 68, sosesc din toate colţurile Uniunii Sovietice, ba chiar şi de peste hotare, nenumărate scrisori — mărturii ale solidarităţii şi unităţii poporului sovietic.

Pe pămîntul sovietic

IERI ŞI AZI

● În anii din preajma Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, motoarele reprezentau doar 1 la sută din întreaga forţă de tracţiune folosită în agricultură. Astăzi motoarele folosite reprezintă peste 95 la sută din întreaga forţă de tracţiune.

● Conform unor date statistice, 30 la sută din gospodăriile ţărăneşti ale Rusiei ţariste nu posedau vite de muncă, iar 34 la sută nici un fel de inventar agricol. În ţară nu exista nici o uzină de tractoare.

● Primul tractor a fost construit în U. R. S. S., la uzina de locomotive din Harkov, în preajma zilei de 1 Mai 1924. Aceeaşi uzină a livrat în perioada 1924-1925, 43 de tractoare. În general, la început ritmul fabricării tractoarelor era de 5-10 tractoare pe lună. Paralel cu producţia proprie s-au importat din 1923 şi pînă în 1932 tractoare a căror valoare a trecut de 1 miliard ruble. Începînd cu anul 1932, industria sovietică a asigurat toate tractoarele necesare.

● Numai în anii 1951-1955, agricultura sovietică a fost înzestrată cu 824.000 tractoare convenţionale (a 15 C.P.), 217.000 combine de cereale, 488.000 pluguri de tractor, 573.000 semănătoare de tractoare. În prima jumătate a acestui an, industria a livrat 130.000 tractoare convenţionale, 56.100 combine etc.

● Potrivit statisticilor din anul 1900, media cumpărăturilor anuale pe cap de locuitor era, în ceea ce priveşte satele Novo-Jivotinogo şi Mohovatki din regiunea Voronej: 0,680 kg săpun, 0,780 kg zahăr, 0,199 kg sare, 2,176 kg peşte, 38,05 gr ceai.

Azi media cumpărăturilor pe cap de locuitor, pentru nevoile proprii, revine, în aceleaşi sate, la 4,951 kg săpun de casă, 0,911 kg zahăr, înafară de cele cca 33 kg zahăr primite de fiecare colhoznic pentru zilele-muncă efectuate, 18 kg produse de cofetărie, [illegible] etc.

Măreţul

LENINGRAD

Ţepuşa de aur a clopotniţei fortăreţei Petropavlovsk străpunge nordicul cer înceţoşat. Ciudata ei simplitate monumentală e specifică măreţului oraş.

De foarte multe ori, în momentele de reverie, cînd tot ce conştiinţa mea a asimilat mai frumos, mai estetic, începe a mi se rematerializa în memorie pentru a contribui la încîntarea clipei, mă regăsesc în pieţele imense, răsunătoare, existînd majestuos prin puritatea unor arhitecturi perfecte — pieţele Leningradului.

Frumos e Leningradul!

Frumos pînă la perfecţiune!

Frumos datorită singurei senzaţii certe de frumos pe care ţi-o poate da numai perfecţiunea.

Într-una din sălile laterale ale Ermitajului, sală stăpînită de maeştrii italieni, se află, pe un suport auriu care-o ridică pînă în dreptul privirilor, o pînză mică, îngustă, asemenea unei ferestruici de fort medieval. E Madonna Litta a lui Leonardo. În faţa ei trăieşti un extaz care te face să nu mai simţi nevoia de a-ţi lărgi universul dincolo de cele cîteva zeci de centimetri pătraţi de pînză şi vopsea. Capodopera te uimeşte prin ireala ei perfecţiune clasică.

Dacă ţi arunci privirile pe înalta fereastră din dreptul pînzei lui Leonardo şi ai şi posibilitatea să te autoanalizezi, îţi dai seama că nu pierzi nimic din senzaţia trăită mai înainte. Leningradul, care-şi desfă-

Statui ale lui Lenin sînt mai multe. Nu atîtea însă, cîte amintiri despre marele om păstrează oraşul. Anul acesta s-a dezvelit şi această statuie în Parcul orăşenesc al copiilor.

Celebra statuie ecvestră a lui Petru I care l-a inspirat pe Puşkin în poemul său „Călăreţul de Aramă".

Ermitajul — o comoară arhitectonică păstrătoare de imense comori artistice. În minunatele săli ale muzeului sînt expuse lucrări ce se bucură de o faimă mondială, capodopere ale artei universale din cele mai străvechi timpuri pînă în epoca glorioasă a socialismului.

Poduri și insule împletite ca un filigran, bogăție și somptuozitate arhitectonică asemenea decorului pentru un basm dramatic, acesta e Leningradul.

Iar acesta nu este interiorul unui palat imperial, ci stația de metrou ..

Iar interioarele nu trădează cu nimic prima impresie ci, dimpotrivă, completează covîrşitoarea senzaţie pe care ţi-o dau majestuoasele faţade.

Petrodvoreţul — palatul de vară al lui Petru cel Mare — exprimă cu gingăşie concepţia gigantească a istoricului personaj. Totul aici e mult, e bogat, e imens. Numai fîntînile arteziene sînt peste două sute.

şoară-n faţa ta imensele cheiuri, bogata arhitectură a palatelor, strălucitoarea turlă a Petropavlovskului săgetînd zenitul cu jepuşa ei de aur, podurile desenate peste Neva cu o gravitate cutezătoare, superbele colonade, îţi continuă senzaţia de covîrşitoare artă pe care o ai în faţa operei unuia dintre cei mai mari artişti ai omenirii. Cu o singură diferenţă: aceea că simţi nevoia să cuprinzi cît mai mult cu privirile, cît mai mult din măreaţa lui perfecţiune.

La Kremlin, în palatul armelor, poţi vedea ciubotele lui Petru cel Mare. Sînt imense. Îţi fac impresia că au aparţinut vreunui gigantesc personaj mitologic. Nu ştiu dacă exagerez cînd spun că au aproape înălţimea unui om. În orice caz, pasul călcat de picioarele care-au încălţat asemenea ciubote avea dimensiuni hiperbolice.

Mi-am amintit de acestea căutînd comparaţia măreţiei Leningradului. Da, Leningradul este o imensă frumuseţe, perfectă, în faţa căreia trăieşti un amestec dintre emoţia pe care ţi-o dă pînza lui Leonardo, cu cea pe care o ai în faţa ciubotelor lui Petru cel Mare.

Cînd vii în el cu conştiinţa că vii în oraşul Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, simţi nevoia să crezi că a fost construit special pentru a face să se întîmple aici cel mai important eveniment al omenirii.

Măreaţa frumuseţe arhitectonică a Leningradului se înzeceşte datorită celui mai frumos simbol pe care îl reprezintă: simbolul muncii libere.

Podurile leagă insulă de insulă, dînd unitate acestei mari unităţi arhitectonice care este Leningradul... La ora trei dimineaţa, sub lumina aurorei boreale, unele se ridică pentru a lăsa să treacă vasele.

Zidurile fortăreţei Petropavlovsk înaintează în largile unde străluciţoare ale Nevei.

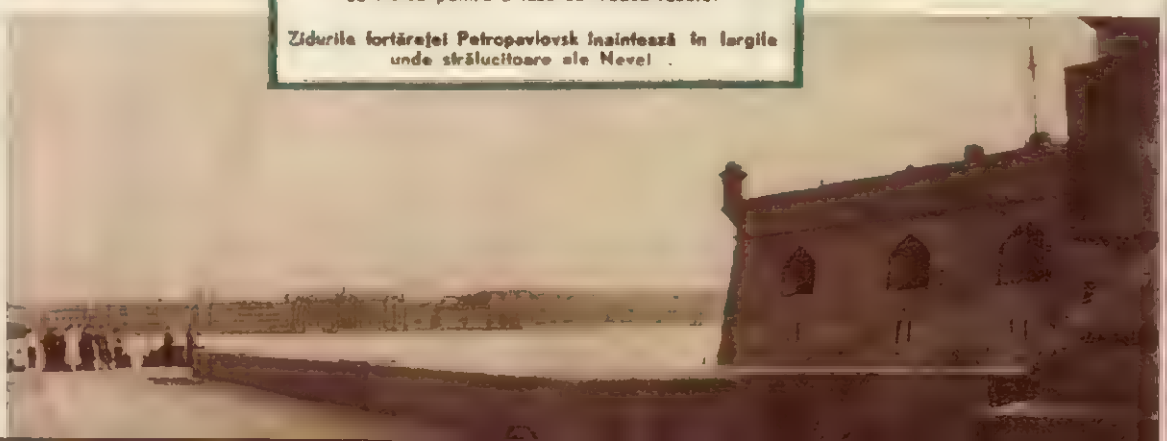

Acul de cristal

—schiță științifico-fantastică—

de **Mircea BRATEȘ**

(Urmare din numărul 28)

Camera în care fu dus bolnavul era spațioasă și căptușită toată cu faianță cenușie. În centrul ei fu fixat electrodiagraful care semăna cu un uriaș pian alb, pe care se înșirau, în loc de clape, sute de butoane, becuri minuscule, cadrane, ace indicatoare și ecrane. Dragomir fu așezat într-o cușcă grilajată, cu pereții din ruteniu și care ocupa unul din colțurile acestei încăperi. Cu mișcări iuți, cu o dibăcie evidentă, Corina aplică electrozii pe capul bolnavului, care respira liniștit. În cameră se lăsase tăcerea și numai zumzetul ușor al aparatului, care intrase de cîteva clipe în funcțiune, arăta că în momentul următor creierul bolnavului întins pe canapea va fi explorat cu cel mai modern mijloc medical. Corina se sprijini ușor de aparatul alb și-l privi pe pacient. Apoi, cînd își întoarse capul spre linia luminoasă care șerpuia necontenit pe unul din cadranele albe, se miră zărind-o pe Iolanda care se furișase în cameră.

— Iolanda... dumneata... ce faci aici?—șopti ea intrigată.

Cînd aceasta se retrase fără zgomot, Corina privi în jur și apoi, apăsînd pe unul din butoane, făcu să salte brusc acele negre care oscilau în fața ei.

În clipa următoare liniștea camerei fu întreruptă și bolnavul se ridică ușor în capul oaselor, privi în jur părînd că nu recunoaște pe nimeni și apoi, articulînd cu greutate cuvintele, însoțite de un horcăit ușor, gîtuit parcă, spuse:

— Acul de cristal!... Melita... atenție... acul de cristal... trebuie să-l ascundem neapărat... Melitaaa!

Speriată, Corina apăsă deodată, cu toată palma deschisă, pe butoanele de diferite culori. Cînd zumzetul încetă și Dragomir adormi din nou, ea se lăsă să cadă pe un fotoliu și prinzîndu-și fața în mîini, șopti ca pentru sine:

„Nu pot. Nu pot acum... Mîine. Da. Mai bine mîine... Să vorbesc întîi cu el".

Cineva închise cu precauție ușa albă prin despărțitura căreia șoapta Corinei și vorbele bolnavului se auziseră destul de clar...

★

Iolanda trase ușor lanțul oblonului și soarele se strecură frînt printre fîșiile de lemn. Se-ntoarse apoi cu spatele spre geam și privi în jurul ei.

Deși în plină zi, lampa de noapte ardea încă, aruncînd un mic cerc de lumină gălbuie pe cuvertură. Iolanda se apropie și, sprijinindu-se de noptieră, privi o clipă fotografia acoperită de cristal; încercă parcă să deslușească un amănunt deosebit pe fața care rîdea vesel, pe jumătate ascunsă după un buchet de liliac alb. Renunță și apăsînd hotărît butonul negru, stinse lumina. În cameră era răcoare și o lumină nelămurită, cenușie, se strecura printre obloanele pe jumătate desfăcute. Iolanda șovăi puțin și apoi se îndreptă spre dulapul așezat în fața patului. Trase unul din sertarele englezești și ridică un vraf de rufărie de corp. Mătasea foșni moale și mîna îi întîrzie puțin, mîngîind parcă. Apoi o furișă sub pînza care căptușea fundul de lemn și scoase cîteva foi de hîrtie și un carnețel legat în piele. O adiere grea de parfum dulceag se împrăștie în jurul ei. Împinse la loc sertarul și-l încuie cu mișcări bruște, întorcînd cheița de două ori.

În drum spre ușă aruncă încă o privire distrată spre oglinda largă, care ajunge pînă la marginea parchetului. Cu un gest obosit își sprijini piciorul ușor îndoit de marginea unui scaun; sub stofa subțire coapsa i se desenă violent, dezbrăcînd-o parcă. Își controlă cu atenție dunga ciorapului fin și apoi se îndreptă spre ușă. Din prag, se întoarse și se mai uită o dată prin odaie, căutînd parcă să cuprindă și colțurile neatinse de dungile de lumină. Apoi încuie ușa, asigurîndu-se că broasca n-o înșelase. Cu pasul ușor, zveltă, coborî, grăbită de astă dată, cele cîteva scări și se pierdu în mijlocul mulțimii. După primii pași se opri o clipă și întoarse brusc capul. Nimic neobișnuit. Nimeni n-o urmărea. Grăbi pasul și se îndreptă spre stația de mașini de lîngă statuia care străjuia de la înălțime întreaga piață.

Străzile pe care trecea acum erau departe de centru. Pe trotuare trecătorii apăreau din ce în ce mai rari. Copacii cu crengile bogat înfrunzite aruncau pete largi de umbră pe asfaltul încălzit și vilele cartierului se ascundeau parcă, în spatele unor perdele de viță sălbatică.

Iolanda privi din nou prin fereastra mașinii, căutînd cu atenție numerele caselor pe lîngă care trecea. Apăsă umărul șoferului și acesta frînă pe nesimțite. Se opriră la cîțiva pași, în dreptul unei case cu portic de fier forjat și cu pereții exteriori îmbrăcați în marmură liliachie. O firmă discretă din alamă, prinsă în poarta casei, purta cîteva litere de oțel vopsit: „COSMETICĂ DR. ALINA COCEA".

Iolanda plăti șoferului și sună prelung. Urcă cele cîteva trepte condusă de o bătrînică cu șorț alb.

— Ați fost anunțată?

— Nu. Aș dori însă să vorbesc doamnei Alina.

În hol nu mai aștepta nimeni. Iolanda se așeză nervoasă într-unul din fotoliile de lîngă căminul de marmură care ocupa aproape jumătate din cameră. Aprinse o țigară, și după ce trase cîteva fumuri, o stinse nervoasă, turtind-o de ciocul unui papagal de metal, agățat de marginea scrumierei.

O femeie între două vîrste, îmbrăcată cu un halat alb și purtînd ochelari cu ramă groasă, apăru în încăpere și o pofti înclinînd ușor capul. Iolanda trecu pe lîngă ea și intră într-o mică odăiță, în care mirosea puternic a scorțișoară. Se așeză încet pe scaunul din fața biroului și aș-teptă.

Femeia din fața ei se lăsase să cadă greoi într-un fotoliu larg și-și prinse în degetele mîinii drepte unul din inelele pe care le purta la cealaltă mînă. Continuă să-l învîrtească încet, cu atenție, în timp ce o fixa pe Iolanda cu privirea aceea atît de caracteristică miopilor: cu pleoapele ușor strînse și bărbia ridicată.

Iolanda înghiți, căutînd să alunge un nod care i se cuibărise în gît. Apoi vorbi:

— Elena vă transmite urări de bine!

Doctorița Alina Cocea deveni subit atentă.

O întrerupse pe Iolanda cu un gest al mîinii care nu suferea replică. Se ridică și se apropie repede de fereastră. Privi îngrijorată strada, apoi reveni și se așeză din nou la birou. Apăsă nevăzută pe unul din trandafirii de stejar care formau un brîu larg în jurul biroului masiv („Înregistrează probabil" — gîndi Iolanda, care observase jocul) și aplecîndu-se conspirativ spre Iolanda, șopti răspicat:

— Continuă te rog... Cine ești, în primul rînd?

Iolanda își revenise. Acum cuvintele ei sunau clar și vocea își recăpătase timbrul obișnuit.

— Sînt Carmela Clark... agentul A 31. Dragomir a vorbit!

★

— ... Continuă, te rog... hai, continuă... zău, nu fi supărată...

— Nu... nu — scutură capul, jumătate în glumă, jumătate serioasă, Corina. Tu nu crezi o boabă din cele ce spun... De altfel, nu-ți mai povestesc nimic.

— Nu... nu... uite că sînt serios!

Emil, vărul Corinei, se așeză în fața ei și căută să-și stăpînească zîmbetul care-i tremura ușor în colțul gurii. Se aflau într-unul din foaierurile elegante ale operei, unde Corina începuse să-i împărtășească cîteva din gîndurile care o munceau. Emil o ascultase distrat la început, ca întotdeauna cînd Corina vorbea despre cazurile din clinică.

Deoarece se întorsese curînd din străinătate, se interesa din cînd în cînd, întrebînd-o pe Corina, despre cei cărora le răspundeau la salut. Continuară astfel să se plimbe de-a lungul culoarelor elegante, în timp ce Corina, cu gîndul departe, părea că plutește dincolo de realitatea din jur. Cu cîteva minute înainte ca soneria să anunțe începutul actului următor, Emil reveni, de această dată cu mai mult interes, la problemele Corinei.

Aceasta continua însă să se frămînte, neizbutind să aleagă. Să-i spună? Să-i spună... ceva măcar? Totul? Nu, nu. Totul, în nici un caz nu! Dar măcar cîte ceva despre munca ei și despre... rezultatele acesteia. Da, da... măcar despre aceasta... în rest...

— Emile! —

Corina se opri și se sprijini cu spatele de una dintre coloanele masive, căptușite cu sculpturi grele de stuc vopsit. Lumina pe care o împrăștia candelabrul de cristal cădea oblic și împrumuta înfățișării lui Emil un aspect ciudat, trunchiat, înjumătățit. Impresionat de glasul Corinei, care de această dată avusese stridențe de strigăt, acesta se aplecase asupra ei și o asculta cu atenție.

— Emile... eu lucrez la — Corina zîmbi ușor dureros — la... invenția mea de aproape doi ani... De cîteva luni, însă, am reușit...

— Și despre ce este vorba? E atît de periculos?

Emil vorbise calm, în timp ce amîndoi se așezaseră, liniștiți dintr-o dată de soneria care chemase și ultimul spectator în sală. Stăteau în holul acum gol, numai ei doi, așa, ca în copilărie, cînd trăsnăile verișoarei mai mici se afirșeau cu intervenția lui binefăcătoare.

— Emile... cred că am mers prea departe... natura și legile ei biologice au totuși o margine...

— Nu-i adevărat, Corina... Astea sînt copilării...—protestă Emil ușor îmbujorat.

De altfel, aceasta fusese ultima oară cînd o întrerupsese. Ascultă apoi toată istorioara care stătea la baza frămîntărilor ei. Află cum aceasta începuse cercetările asupra dinamicii cerebrale, în cursul unor experiențe cu totul aparte. Cîteva fapte de observație, cîteva reminiscențe de lectură, avîntul întreprinzător al Corinei, și studiul începuse. Fiecare pas cîștigat o făcuse să lucreze cu și mai multă ambiție.

— Înțelegi tu, Emil... îmi dădusem seama că merg spre o descoperire uriașă... Ce vrei?... Nu chiar „la machine à lire la pensée", dar ceva similar. Uite...

Corina se lăsase antrenată și-și însoțea povestirea de exemplificări, de termeni tehnici, fără să țină seama că expunerea ei se face în fața unui singur ascultător.

— Atunci cînd am început să lucrez, știam, ca atîția alții, că asemenea nervilor, mușchilor... creierul produce curent electric. Un cu-

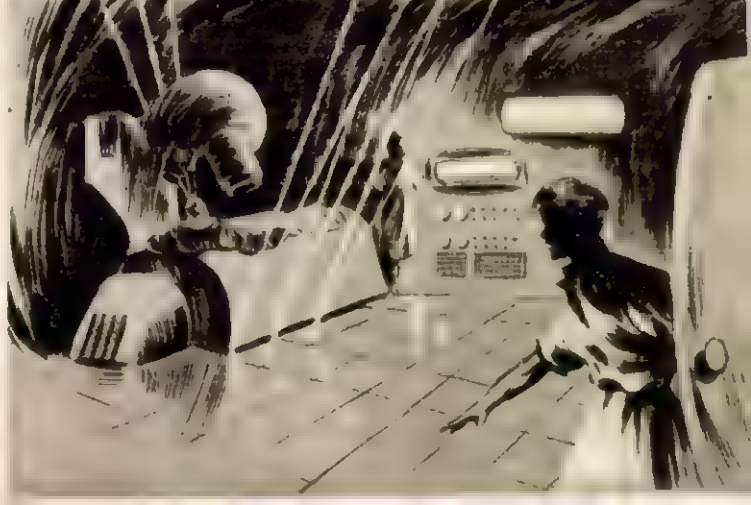

rent electric care apare de la sine, deoarece există numeroase excitații, atît în interiorul organismului, cît și în exteriorul său, și care pot să-l provoace. Simplu, nu? Și mai simplă e înregistrarea acestor fenomene electrice cerebrale... Cîțiva electrozi... un electroencefalograf... Mă rog... În mod normal curenți cu un anumit ritm — spune-le alfa sau beta... cum vrei...Totul e convențional...A venit apoi metoda mea... electroencefalodiagraful și înregistrarea pe care o efectua... elendiagrama cu modificările ei... De data aceasta investigația mergea și mai departe.Localiza, înțelegi? Atunci m-am gîndit să adaptez la elendiagraful imaginat de mine o înregistrare pe 28 de canale... Atît de simplu... De la șase... la douăzeci și opt de canale... Derivații cvadripolare... În fine... Emil... Aveam aproape tot creierul în mînă... Și atunci... vezi tu... mi-am dat seama că realizasem ceva deosebit de important. În noaptea cînd mi-a fost adus bolnavul...

— Cum ziceai că-l cheamă?

— Dragomir. Andrei Dragomir. Un inginer... — și Corina își dădu seama că se roșise toată.

— Și în ce stare e acum? Crezi că ar suporta... cum să zic... experiența ta?

— Dar nu! Nu e vorba de o experiență — protestă violent Corina. Sînt... dacă vrei, simple investigații... în fond aș încerca să-i redau memoria... Cine știe?

— Și atunci? (Emil ridică din umeri). Atunci? De ce eziți? Ce te-mpiedică s-o faci? Aa, nu! Corina, eu cred că ai prea multe scrupule. Pot să te sfătuiesc: Corina ai dreptul... nu... mai bine zis ai datoria — spuse Emil și, observînd privirea stăruitoare și mirată a Corinei, își întoarse puțin capul într-o parte. — Da, ai datoria s-o faci... Și aceasta cît mai repede. E vorba de un om, Corina. Care se chinuie... care nu știe ce i s-a întîmplat... care nu știe ce a făcut o bună parte din viața lui. Înțelegi? E groaznic...

★

Portarul teatrului îi privi cu mirare cînd, mult mai tîrziu, cei doi coborîră treptele spre ieșire. După ce Emil o ajută să-și îmbrace pardesiul subțire, ieșiră amîndoi. Afară bătea o briză ușoară, aducînd cu ea parfumul florilor din grădina ce înconjura imensul parc vecin. După un semn făcut de Emil, o limuzină elegantă se apropie și frînă lin în fața peronului.

— Te conduc?

— Nu, Emil... Mi-ar face bine să rămîn singură... Puțin, numai cu gîndurile... Ne vedem mîine... acasă.

— Foarte bine — încuviință Emil. De altfel, voiam și eu să fac cîțiva pași pe jos... Noapte-bună, surioară... Și-ai să vezi... Totul are să se sfîrșească cu bine...

Corina îl privi cum se îndepărtează, pășind măsurat, cu umerii aduși, ușor aplecat. „A îmbătrînit Emil. E nervos în ultimul timp. Trebuie să vorbesc cu unchiul... neapărat... mîine," se convinse Corina, gîndindu-se cu duioșie la vărul său.

În limuzina care alerga tăcută de-a lungul străzilor pustii Corina își dădu seama că, totuși, pînă la urmă nu fusese cinstită cu Emil. Se întreba și nu izbutea să-și explice gîndul care o făcuse ca în seara aceasta, cînd regăsise pentru o clipă căldura lui, să se oprească la un moment dat și să-și ciuntească destăinuirea. Ce o îndemnase oare să nu-l spună nimic lui Emil despre cuvintele acelea ciudate, rostite de Dragomir? În fond, toată starea ei de nervozitate și neliniștea care, se accentua pe măsură ce se apropia noaptea aceasta o făcuseră să accepte invitația lui la teatru. Se simțise bine împreună cu el și apoi... Nu, Nu... ceva nu merge.

Se aplecă puțin și șopti în tubul port-voce o altă adresă. Mașina vră brusc și în timp ce ea se lăsa să cadă nerăbdătoare între pernele moi, din depărtare începură să se vadă luminile colorate care încoronau blocul uriaș al clinicii. În sfîrșit, se hotărîse... Astă-noapte...

Trecu grăbită pe lîngă portar și apăsă nervoasă butonul liftului, care urca prea încet. Deschise ușa brutal și, alergînd aproape, se îndreptă spre biroul ei. Cu gesturi febrile, nestăpînite, gîfîind ușor, își scoase rochia și, în timp ce continua să se dezbrace, apăsă grăbită pe șirul de butoane care mărgineau biroul mic de mahon. În camera de baie alăturată se lăsă biciuită, cu deosebită plăcere, de săgețile de apă care începură să curgă din tavan. Apa rece îi făcu bine. Și, în clipa cînd se auzi o bătaie ușoară în ușă, Corina își freca voinicește pielea înghețată, înfășurată într-un halat gros.

— Cine e de gardă? — întrebă ea, tremurînd încă de frig.

— Iolanda, doamnă doctor .. eu sînt — răspunse cineva de dincolo.

Corina se opri o clipă mirată. „Și astă-seară?" gîndi ea și continuă apoi: „anunță sora specială. Să pregătească electrodiagrafu. Cheamă și sora de la 114..."

Iolanda zîmbi ca pentru sine. Nu schimbase degeaba garda cu o colegă. Noaptea începea plină de promisiuni. Ca și cum ar fi luat o hotărîre de mult plănuită, ieși pe ușă, cu pasul ei ușor, zvelt, fluierînd din vîrful buzelor o melodie la modă.

Corina ezită o clipă în fața ușii care purta numărul 114. Apoi o deschise, căutînd să nu facă zgomot. În semiîntunericul de aici, o zări pe sora de noapte, care ședea cu mîinile cuminte odihnite în poală, la capul bolnavului. La un semn al Corinei, aceasta se ridică și părăsi camera, pășind fără zgomot. Dragomir dormea vegheat de lumina palidă, ascunsă după ecranul mat al abajurului. Corina se așeză liniștită pe scaunul din fața patului și-l privi stăruitor.

Bolnavul dormea adînc, respirînd regulat. Bărbia-i căzuse puțin pe o parte și asprimea feței se transformase somnului; avea o înfățișare de copil care a adormit necăjit.

Corina se trezi că-l privește mînată de un sentiment ciudat și, fără să-și dea seama, la gîndul că avea să-l trezească pentru o încercare care urma să-i zguduie ființa întreagă, întinse mîna și-l mîngîie ușor pe frunte. Degetele reci alunecară pe nesimțite de-a lungul obrajilor și-i atinseră doar, cu teamă, buzele moi și calde.

Femeia se înfiora și-și retrase brusc mîna. Aproape în același timp, trezit poate de răceala degetelor ei, Dragomir deschise ochii pe jumătate. Zărind-o, încercă să se ridice în capul oaselor, dar mîna acesteia îl sili să se culce la loc.

— Stai liniștit... nu s-a întîmplat nimic...

(Continuare în numărul viitor)

Casa Radiofoniei

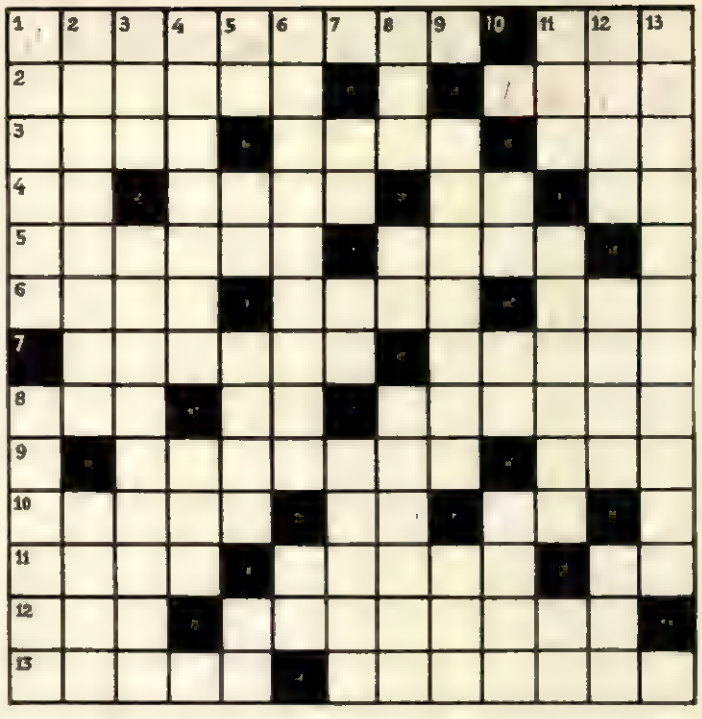

ORIZONTAL: 1) Culegători de veşti care la Radiodifuziune folosesc microfonul şi magnetofonul — Formaţie muzicală de copii a Radiodifuziunii Romîne. 2) „De toate pentru toţi" — Înlesniri de plată acordate la cumpărarea unui televizor. 3) A strigat — Teleimprimator — Conducător al unei secţii. 4) Şi franţuzesc — „...Marie", una din melodiile preferate de amatorii de muzică uşoară — Literă slavonă — Bile! 5) Ogoare semănate — Măsură de lungime radiofonică. 6) Calea undelor — Verbul crainicului — Arbore. 7) Urări — O emisiune foarte ascultată după ora 22. 8) Cele exacte sînt comunicate la radio de aproape 60 de ori pe zi — Soare — Loc de emisie. 9) Sînt folosite la probele de aruncări din cadrul competiţiilor sportive organizate de AVSAP (pl.) — Fir. 10) Sistem de comunicaţii cu staţiuni intermediare de recepţie şi retransmisie — Sodiu — Măsură de timp. 11) „Crainicul" rugăciunilor la musulmani — Unul dintre creatorii emisiunilor — Început de veac. 12 Ritual — Vestitorii Radiodifuziunii. 13) Caturi — Oprit.

VERTICAL: 1) Căile de distribuţie a veştilor radiofonice — Pană de emisie. 2) Post de radioemisie — Transmit. 3) Onomatopeea semnalului de oră exactă — Vizionarea proastă a unei emisiuni de televiziune, nepusă la punct. 4) Scheletul unui aparat de înregistrare — Animal nordic. 5) Radu Ionescu — Alifie — Localitate în R.P.F. Iugoslavia — Întrebare. 6) Specialist radiofonist prezent totdeauna în timpul emisiunilor — Măsură agrară. 7) Dinsa — Două baghete! — Publicaţie periodică, a unei instituţii ştiinţifice. 8) Îl deţine actorul în emisiunea „Teatru la microfon" — Notă muzicală — Sediul emisiei radiofonice. 9) Semnalul obligator în timpul emisiunii — Oficiul Naţional de Turism. 10) Umed — Paul Urmuzescu — Melodiile cîntate în emisiunea „Cunoaşteţi interpretul?" 11) Brînză dulce — Neînsemnat (fig.) — Constantin Neacşu. 12) Fier înnobilat — Plictiseală (fig.) — Neînregistrat (referitor la emisiunea radiofonică). 13) Farurile operatorului de la televiziune.

DEZLEGAREA JOCULUI „OAMENI DE SEAMĂ"

apărut în numărul 28 din 12 oct. 1957

1) Kutuzov. 2) Tamara. 3) S — Laţiş. 4) Op — Rio. 5) Kola — Nm. 6) A — Capi — Operă — E. 7) Ri — Vavilov — Mic. 8) Cerepanov — MH. 9) Baranov — Mărin. 10) Secenov — Pir — Ni. 11) Edi — Ivanenko — K. 12) De — Aa — Teri — Alo. 13) Ovid — Lomonosov. 14) V — Suvorov — Bec.

Sus pe munte, la Novaci

Sus pe munte, la Novaci
Sînt stejari şi sînt şi fagi.
Sînt jugaştri şi arţari,
Ca şi stîncile de tari.
Sînt furtuni de geme codrul,
De se-ncruntă şi Gîlortul
Şi mai sînt şi maluri rupte
De şuvoaie-n aspre lupte.
Dar pe om să mi-l înfrunte
Nu-s puteri alci pe munte!

I. SAFIR

SCRIITORI și cărți

IN MIEZUL VIEȚII

Pop Simion

Profesiunea de reporter al stațiilor noastre de radio contribuie, fără îndoială, în mod esențial, la evoluția scriitoricească a tînărului prozator Pop Simion.

Popasurile sale pe marile șantiere și prin uzinele patriei, pe întinsele ogoare ale gospodăriilor agricole colective și de stat, peregrinările pe apele repezi sau domoale ale țării, de-a lungul cărora se ridică alte și alte construcții, contactul nemijlocit cu oamenii care dau viață noilor așezări — toate acestea prilejuiesc conținutul viu și proaspăt al scrisului său. În reportajele și în narațiunile lui Pop Simion actualitatea își găsește un ecou imediat. Din multe pagini ale scrierilor sale se degajă acea impresie de autentic pe care o conține relatarea faptului *văzut și trăit*. Această însușire, mai ușor de obținut în reportaj, se menține și în schițele și povestirile tînărului autor. Astfel în cartea recent apărută, „Pămîntul spînzuratului", care însumează șapte povestiri, oamenii și întîmplările narate poartă pecetea veridicului. Și pentru că Pop Simion s-a străduit să cunoască realitatea zilelor noastre, în cartea sa nu vom întîlni, nicidecum, goana după cazul rar, după evenimentul excepțional, nemaiîntîlnit. Scriitorul nostru ne vorbește despre întîmplări foarte firești, despre simțăminte comune atîtor oameni ai ceasului prezent. Aflăm aci meritul de seamă al lui Pop Simion; din faptul aparent banal, scriitorul dă la iveală tîlcul lui semnificativ, uman.

În povestirea liminară care dă și titlul cărții, tractoristul Alexa arde de dorința de a ara numai el ogorul pe care, în copilăria lui necăjită, i-au murit — în condiții tragice — părinții, doborîți de chinurile suferințelor îndurate pe moșia boierului hrăpăreț; în „Fuga" ni se relatează biografia unui fost argat ajuns colectivist și sportiv de seamă; în „Tîlhar și om" — o povestire cu rezonanțe din Makarenco — luăm cunoștință de intrarea în rîndurile oamenilor cinstiți a unui ins cu apucături reprobabile, crescut strîmb în vechea societate. Nu trebuie să omitem a spune, că deși subiectele acestor povestiri sînt țesute din firesc și obișnuit, ele nu curg liniar și monoton. Darul de povestitor al lui Pop Simion conferă acestor subiecte o desfășurare interesantă și dramatică. În tonul povestirilor întîlnim o captivantă sfătoșenie, (citeodată, e însă prea mult întinsă); unele dialoguri sînt prea lungite, (în *„Frații"* eroii vorbesc excesiv de mult în timpul unei furtuni ce-i prinde pe apă, cînd firesc e, ca, într-un asemenea caz, replicile să fie scurte, rapid întretăiate); de asemenea „Fuga" putea fi mai scurtă, aceasta în avantajul unui epic mai consistent.

Pop Simion e unul dintre tinerii scriitori care reușește să reabiliteze, pe plan literar, prin prezentarea lor suculentă, anumiți eroi pozitivi și situații care au fost secătuite de viață prin înfățișarea lor schematică și uscată în producția literară a unor autori. Citām în acest sens, schița *„Andrei"* a cărei acțiune se consumă în interiorul unei școlințe de partid, relatată viu, dramatic, nesablonard. Mai notăm că scrisul lui Pop Simion a cîștigat, față de lucrările sale anterioare, mai multă precizie. Imaginile sînt mai sugestive, capabile să ne transmită frumusețea unui peisaj sau portretul unui om.

Progresul realizat în cartea „Pămîntul spînzuratului" ne îndrituiește optimismul unor așteptări de creații literare tot mai împlinite din partea scriitorului Pop Simion.

Traian STOICA

O PILDĂ LUMINOASĂ

Maria Mihalache

După o copilărie tristă, adumbrită de spectrul mizeriei și al foametei, un băiețan de 14 ani, fiul unor țărani săraci dintr-un sat de munte, se suie în tren ca să ajungă la București și să-și la viața în piept.

Pornind de la această imagine generalizantă pentru situația unei întregi categorii de tineri din trecut, Marin Mihalache reconstituie în „O viață de om" procesul în creștere a U.T.C.-istului Vasile Tudose, unul dintre elementele de nădejde ale Partidului Comunist în perioada aprigelor lupte dintre anii 1929-1944.

Deschis în Capitală, în mijlocul muncitorilor de la Griviția, unde intră ucenic, Vasile Tudose se lovește de aceeași realitate de care fugise din satul natal: mizerie, exploatare, salariu insuficient pentru unii, huzur și belșug pentru alții. Sub îndrumarea părintească a unui bătrîn maistru comunist, Panait, a mecanicului de locomotivă care-i salvase odinioară viața, Grigore Amarandei, dar mai ales atras de figura dîrzului Vasile Roaită, băiețanul lui Pitigoia învață să-i iubească pe exploatați și să-i urască pe exploatatori. Condus de aceste sentimente, îndrumat de justețea cauzei celor mulți, Vasile Tudose pornește pe calea luptei. Prilejul nu întîrzie să se arate: februarie 1933 îl găsește pe baricade. Jertfa eroică a lui Vasile Roaită, barbaria represaliilor împotriva celor care cereau dreptul la viață, la pîine și pace cimentează convingerile lui Vasile Tudose, pe care nici teroarea, nici închisorile nu reușesc să-l înfrîngă.

În anii războiului odios Tudose devine unul dintre purtătorii mesajului partidului în ilegalitate, al cărui cuvînt îl răspîndește în mase. Luptă alături de toți oamenii cinstiți pentru ieșirea Rominiei din război. Momentul acesta măreț însă Vasile Tudose nu mai ajunge să-l trăiască: sentinelă credincioasă a partidului, cade în timpul bombardamentului din aprilie 1944, așteptînd, într-o casă conspirativă din cartierul Griviția, unde se tipăreau manifestele, un mesaj important al partidului.

În reconstituirea acestei „vieți de om" închinate luptei clasei muncitoare într-o perioadă din cele mai grele, Marin Mihalache a insistat atît asupra aspectului general al faptelor, dar mai ales asupra procesului de formare a conștiinței unor militanți politici în condițiile aspre ale ilegalității. Astfel, se perindă în fața ochilor chipurile unor comuniști pe cît de modești în viața de toate zilele, pe atît de dîrji în lupta pentru idealurile lor. O deosebită atenție acordă autorul exemplului personal pe care-l dă fiecare luptător. Elocventă în această privință este imaginea lui Vasile Roaită, pe care Marin Mihalache reușește să o contureze pregnant.

Autorul cărții a reușit să evite capcanele care amenință genul reconstitutiv al biografiei romanțate, idealizarea. Nici unul dintre personajele schițate—de fapt existențe reale — nu diatonează în atitudine. Dragostea de viață, umanitarismul sînt scoase în evidență în mod discret, fără ostentație. Dar ceea ce constituie calitatea cea mai atractivă a cărții este sufletul de caldă dragoste cu care autorul învăluie figura lui Vasile Tudose. Reconstituind amănunte din copilăria, din tinerețea omului evocat, din anii săi de zbucium și suferințe dar și de neînfrîntă credință într-un viitor luminos, autorul a gradat, cu talent de autentic povestitor, episoadele, în așa fel încît pînă la urmă cititorul înțelege sensul luptei eroului său și îl îndrăgește. Asemenea cărți, din păcate destul de rare în literatura noastră, constituie un interesant și instructiv îndreptar pentru cunoașterea trecutului de luptă al fiilor devotați poporului muncitor.

I. VOITA

PENTRU UN STROP de ÎNVĂȚĂTURĂ

Dumitru Corbea

Mărturisesc că personal nu am știut că poetul Dumitru Corbea are asemenea calități de prozator cum dovedește în „Așa am învățat carte". M-am obișnuit — așa cum, probabil, s-au obișnuit și alți cititori — să-l claseze exclusiv în rîndurile minuitorilor versului, socotind lucrările sale de proză, apărute cînd și cînd în paginile publicațiilor literare, drept divertismente pe care scriitorul și le îngăduia în activitatea sa de predilecție. Tocmai de aceea romanul recent apărut în E.S.P.L.A. a constituit pentru semnatarul acestor rînduri surpriza întîlnirii cu un minuitor prieeput al prozei literare.

Subiectul cărții poate fi cu ușurință ghicit din însuși titlul romanului; pe drumul deschis de Creangă cu ale sale „Amintiri din copilărie" — și pe care, cu mai mult sau mai puțin succes, au mers de atunci încoace numeroși prozatori, povestind cum au copilărit și intrat în viață — Dumitru Corbea își deapănă și el la persoana întîi amintirile ce le poartă din primii ani ai vieții. Dar narațiunea memorialistică a lui Dumitru Corbea nu este o lucrare de epigon. El nu-l imită pe Creangă, deși oarecare filiațiune există. Fără a avea pretenția să ajungă la măiestria artistică a marelui nostru clasic, cartea va ocupa totuși un loc important în rîndurile lucrărilor de acest gen din literatura noastră. Acest loc i se cuvine atît prin valoarea sa ca document uman, cît și prin cea literară.

Autenticul rezultă în primul rînd din prezentarea condițiilor în care Triță, băiatul sărac, orfan din primul război mondial, trăiește, crește și învață carte. Mă refer la condițiile de viață în satul moldovenesc din perioada dintre cele două războaie, în care domină modul de exploatare capitalist, stăpîni atotputernici în sat fiind chiaburul, politicianul burghez și uneltele lor: jandarmii; și mă mai refer la condițiile din școala burgheză, din armata burgheză, din tîrgul de provincie în care stăpînesc prefectul, comandantul regimentului și cei cîțiva mari moșieri. În vremurile în care satul și apoi orașul spre care evadează Triță sînt stăpînite de această faună, ne putem da ușor seama cam poate învăța carte fecioru unei văduve sărace. Dar voința băiatului e mai puternică decît toate opreliștile pe care societatea burgheză i le punea în cale. Și în pofida dezinteresului total al unui învățător, a cărui activitate „intelectuală" în sat se rezumă la înșelarea demagogică a țărănimii prin „obști", „bănci populare" și „împroprietărire" — băiatul setos de carte termină școala primară și dorul său de învățătură capătă aripi. Nu are însă nici un sprijin de nicăieri: bunicul circiumar nu-și ajutase niciodată nora văduvă (ba îl exploata cu cruzime chiar pe propriul său frate); cumnatul, harabagiu în tîrgul Ștefănești, nu poate să-l țină în școală, dar mai ales nu înțelege pentru ce ar fi necesar ca băiatul să învețe carte; popa „antreprenor" al școlii de dascăli bisericești e gata să-l învețe cum să cînte isonul, dar numai cu condiția să se lase exploatat, muncind pe brînci, ca argat fără simbrie, timp de cîțiva ani... Dar atît de mare este voința puiului de moldovean, că pînă la urmă izbutește să ajungă la mult visata școală. Poarta liceului „Laurian" din Botoșani nu i se deschide însă decît pe un preț scump: Triță își vinde copilăria. Devine copil de trupă — „pomanagiu", cum sînt numiți acești copii fără copilărie — crescut în disciplina oarbă și mai ales în ghearele cazărmei burgheze. Mizerabile sînt pe care o plătește nu este totuși suficientă: Triță nu apucă să termine liceul, deoarece într-o bună zi robinetul filantropiei burgheze se închide și „instituția" copiilor de trupă e desființată.

Am încercat să redau — și desigur că n-am făcut-o decît foarte schematic — subiectul cărții. În mod deliberat însă, am omis să amintesc un mare număr de capitole, aproape jumătate din volum, acea parte a „Cărții a doua", în care autorul, urmărind destinul unui tînăr țăran din satul său, Toadere, îl pierde pe drum pe copilul de trupă Triță. E vorba, în realitate, de o nuvelă cu totul aparte — și-mi exprim nedumerirea față de faptul că Dumitru Corbea a inclus-o în acest volum, tragedia lui Toadere neîntegrîndu-se în povestirea copilăriei lui Triță. Subiectul ei îl constituie drama pe care un tînăr din același sat cu Triță o trăiește în armata burgheză, în regimentul în care vărul său Ghiță, ajuns sergent, își vede deschise posibilitățile de a se răzbuna pe acei ce se însurase cu o fată ce-i plăcuse lui. Victimă nu atît a rivalului în dragoste, cît a regimului cazon de oprimare a celor mulți și de promovare a lichelismului, brutalității, corupției și abuzului, Toadere este înfometat, bătut, chinuit, înnebunit. El își pierde mințile și pînă la urmă e „lăsat la vatră". Drama lui Toadere va avea drept epilog uciderea asupritorului său. Dumitru Corbea a izbutit să redea în cei doi rivali două personaje puternic conturate, viabile, adevărați eroi de roman.

Făcînd rezerva de mai sus — susținînd, deci, că avem de-a face cu două lucrări literare deosebite, inexplicabil și nesudat introduse una în alta — trebuie însă să reamintesc că ambele își păstrează valoarea lor artistică. Limba pe care o folosește Dumitru Corbea, mai ales în prima parte a cărții, este o limbă moldovenească bogată, cu multe rezonanțe din limba lui Creangă. O altă calitate artistică ce trebuie să fie remarcată este capacitatea autorului de a privi lumea înconjurătoare prin ochii unui copil, fără a ignora însă esențialul din frămîntata viață a satului: relațiile sociale — și redînd acest esențial fără nici un fel de notă forțată. Din păcate, însă, concentrîndu-și atenția în unele direcții, Dumitru Corbea a cam neglijat altele. Astfel, după citirea cărții, nu poți spune că ai cunoscut-o destul de bine pe mama lui Triță. Pătrunderea în adîncurile sufletului mamei care, rămasă văduvă, nu se pleacă în fața cerbiciei socrului și muncind din greu își crește singură liota de copii, ar fi dus la crearea unui tip puternic de femeie ce ar fi îmbogățit mult romanul.

Cu toate aceste lipsuri, cartea constituie un puternic act de acuzare împotriva burgheziei. Ea amintește tineretului de astăzi cum învăța carte un copil sărac și ce era în realitate armata din trecut. Și aceasta este un mare merit al cărții.

V. SAVIN

Să nu se uite anul construirii: 1957.

CASE NOI - NUNȚI

În săptămîna asta încep nunțile în Palazu Mare. Încep în octombrie și o să cam dureze pînă o da zăpada. Nunți bogate, care țin cîte trei zile — de simbătă pînă luni.

Obiceiul cu nunta de trei zile l-au adus aici macedonenii veniți de prin munții Pindului; s-au învățat cu el și oltenii stabiliți prin părțile Constanței, iar de turci și de tătari nici vorbă — le place și lor petrecerea lungă. În definitiv de ce n-ar face colectiviștii bairam? Se știe: recolta a fost bogată; avansuri bune s-au dat în colectivă; zile-muncă, berechet, iar via... a umplut poloboacele cu vin tămîios.

Pînă una-alta, adică pînă ce contabilul gospodăriei colective „Olga Bancic" va face la sfîrșitul anului socoteala completă a rodului — dați-ne voie să facem și noi una. Mai mică, fără multe cifre, dar în cuvinte și în imagini: socoteala avansului. Sau, ca să zicem mai pe înțelesul celor care nu se pricep în de-alde astea: cum și-au cheltuit colectiviștii din Palazu Mare avansul în produse agricole și în bani, primit la sfîrșitul verii.

Va trebui să recunoașteți și dumneavoastră: sînt mulți „cheltuitori" pe-aici, din moment ce din 260 de familii de colectiviști, 36 și-au terminat de ridicat case noi numai acușica, după ridicarea avansului. Multe din ele sînt „case cu pretenții". Ați auzit de „case cu pretenții"? În Palazu Mare nu se mai ridică casele așa, otova, acoperite cu stuf și avînd lut pe jos, cum se făceau în sărmanele sate dobrogene de pe vremuri. S-a terminat! „Casa cu pretenții" — cum se zice pe-aici — are altă socoteală: îi arătoasă, are acoperiș de tablă, e cu verandă, cu „dușumea trasă" (la rindea) și, nu vă mirați — apă curgătoare la bucătărie și lumină electrică la pat.

Unul dintre noii proprietari de casă este și colectivistul Dumitru Pita. A terminat-o din avansul celor 600 zile-muncă pe care le-a realizat. Stați! Mai are de făcut o cheltuială. Și încă una dublă: își căsătorește fiica și în același timp își însoară unul dintre feciori. Săptămîna asta, băiatul; în cealaltă, fata. De aici începe bairamul în Palazu Mare.

...Petru Niculae, tînărul acesta vioi și vesel, născut prin părțile Romanaților, vă invită să-i vizitați casa. Acum, cînd a luat avansul (425 zile-muncă), s-a aranjat: mobilă nouă, cumpărată în centrul Constanței, un aparat de radio. Al 93-lea aparat de radio cumpărat în Palazu Mare în ultimul an!

...Recordul l-a bătut însă familia lui Hristo Cresu: 985 zile-muncă. Cu venitul realizat, acest oarecum... tiz al anticului Croesus face și el nuntă mare fiicei sale Alexandrina. Mobila a fost cumpărată, zestrea pregătită și nunta planificată: simbătă la casa miresei, duminică și luni la mire. Invitații? „Toată colectiva"!

În casa colectivistului Dumitru Pita bucuria e dublă, dar și numărul coroanelor e dublu: două nunți într-o săptămînă.

Cîntec de dragoste

Aproape-n fiecare dimineață
Dorul meu pe albe cărări
Se ține după tine, se agață.
Ca un copil de fusta mamei lui.

Și tu îl certi și mi-l alungi acasă,
Nici un cuvînt de dragoste nu-i spui.
El tipă, te sărută, nu se lasă,
Ca un copil de gîtul mamei lui.

Și-așa tot porți fără să vrei în brațe,
Dorul meu năzdrăvan și hai-hui
Ce-adoarme-n joc sau poate se răsfață
Ca un copil la sînul mamei lui

Ion Sofia MANOLESCU

BOGATE

...În ordinea recordurilor, 725 zile-muncă a obținut și Ali Amet Achif cu cele trei fete ale sale. Pînă în 1950, la înființarea gospodăriei colective, turcul acesta împovărat de opt suflete era un om necăjit și locuia într-o casă primitivă. În toamna aceasta, cu banii luați, și-a construit pentru prima oară în viață o casă ca lumea.

...Grigore Badea este unul dintre „tinerii" colectiviști cu activitate redusă: numai 146 zile-muncă. Nu-i vinovat omul. Pînă astă-primăvară avea altă meserie: era vînzător într-un magazin alimentar. Acum, cînd a dat însă de gustul muncii în gospodăria colectivă, ne-a împărtășit un gînd: „Pentru nimic în lume n-aș mai îmbrăca halatul de vînzător de băcănie".

În schimb, acum, după primul „avans", și-a îmbrăcat soția c-un... „balonseide".

...Pe Feisula Arifé, frumoasă tătăroaică cu ochii ca migdalele și cu obrajii plini de viață, am întîlnit-o în drum spre colectivă. Parcă atunci se desprinsese dintr-o cadră cu imagini din Orient! Arifé a luat „avansul" cu întîrziere. De ce? Fiindcă în iulie luase un avans asupra „avansului". Se pregătea pentru Festivalul de la Moscova. Acum, după ce a reprezentat la Festival tineretul tătar din R.P.R., se întoarce la lucru în colectivă. Personal are 165 zile lucrate. În urmă cu 13 ani tatăl ei era argat, iar cei șase copii îi mureau acasă de foame. Acum Arifé are o garderobă demnă de invidiat.

...Statul garantează secretul depunerilor la C.E.C., însă la Palazu Mare fiecare știe cît a depus colectivistul vecin — cel puțin aproximativ. Așa am aflat și noi — și nu e rușine să afle și alții — că acum, după avans, soldul colectivistului Gh. Plopeanu s-a ridicat la peste 8.000 lei. Cu familia sa, omul a făcut peste șapte sute de zile-muncă. Diferite sume depuse la C.E.C. mai au și alți 50 de colectiviști.

Cam așa sînt toate socotelile colectiviștilor din Palazu Mare, în cel de-al șaptelea an de existență a gospodăriei lor colective. Cînd au pornit, erau 64 familii — acum, sînt 260. Pămînt arabil: aveau 246 hectare. Azi: 1514 hectare. Așa a crescut colectiva „Olga Bancic".

— Ne-au adus noroc cele șapte vaci slabe cu care am început acum șapte ani sectorul zootehnic — îi place să spună în glumă lui moș Iacob Tincu, președintele „interimar" al gospodăriei. Vedeți—spune tot el—am avut mai mult noroc decît faraonul care a visat cele șapte vaci grase.

Lui moș Tincu îi convine acum să glumească. E tare pe situație. El vorbește de vaci slabe, dar știe că în grajdurile gospodăriei sînt azi aproape o sută de vaci grase și de soi.

F. URSEANU

Fotografii de A. LOVINESCU

Colectivistul Radu Petculescu e om cu stare. Își permite să-i ardă toată noaptea lumina electrică în fața casei.

Ion Grincu, șeful agenției poștale, s-a oprit la casa colectivistului Gh. Plopeanu. Nu. N-a sosit scrisoare. E soldul la C.E.C. după ultimul avans. Cît? Scrie în reportaj.

Pe o uliță din Palazu Mare

Vechea mașină de călcat cu cărbuni a fost pusă deoparte. Ca și la Grigore Badea, în multe case de colectiviști locul l-a luat fierul electric.

Vă place această tînără tătăroaică? Feisula Arifé, fata cu ochii ca migdala și cu zîmbetul veșnic pe buze, este una dintre cele mai active colectiviste din sectorul legume .

La zestrea Alexandrinei Cresu s-a mai adăugat ceva: un covor — darul tatălui ei.

De cîteva zile colectivistul Petru Niculae și-a mai adus ceva nou în casă: un aparat mare de radio.

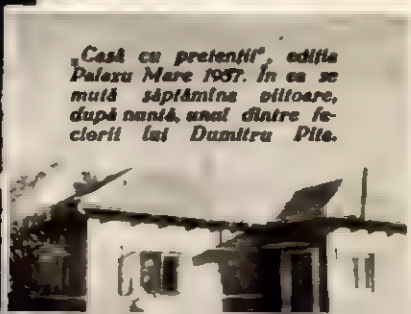

„Casă cu pretenții", edifia Palazu Mare 1957. În ea se mută săptămîna viitoare, după nuntă, unul dintre feciorii lui Dumitru Pite.

Apă în casă, la Palazu Mare! Exact. Primul care a introdus o e colectivistul E. Curleța.

PRIN TEATRELE DIN

ÎMPĂTRITA SĂRBĂTOARE LA CRAIOVA

Vechiul, dar nu și bătrînul Teatru Național al Craiovei și-a deschis anul acesta porțile cu ceva întîrziere față de celelalte teatre din țară. Ceasul sorocit deschiderii a fost depășit. Pentru asta, gata-gata să ne cuprindă o tristețe. Cum? Tocmai olteni, despre care se știe că-s ăi mai iuți din toți, tocmai ei să calce copăcel? Însă, vezi d-ta, olteni sînt și isteți. Repede s-au gîndit să ne șteargă mîhnirea cu un lucru deosebit de plăcut vederii și inimii noastre: ne-au dăruit un interior de sală nou, uimitor de nou și tare învăluitor. Fie-le, dar, păcatul întîrzierii iertat! Ba mai mult: pentru treaba asta să strîngem cu putere mîna și comitetului regional de partid, și sfatului popular, și conducerii teatrului.

Inaugurarea acestui frumos și cald interior a fost, vasăzică, întîia sărbătoare a Craiovei.

Cea de-a doua: deschiderea unei noi stagiuni. A cîta? Teatrul Național din Craiova a depășit o sută de ani de viață. Așa că, să numărăm împreună, fiindcă singur am să mă-ncurc...

Iată acum și a treia sărbătoare: debutul pe scenă cu „evocarea dramatică" Tudor din Vladimiri a scriitorului Mihnea Gheorghiu, om din partea locului.

În sfîrșit, iat-o și pe a patra: cinstirea înființării, acum 15 ani, a Diviziei de panduri „Tudor Vladimirescu", care s-a dus să lupte cot la cot cu sovieticii împotriva lighioanei hitleriste.

Gh. Cozorici și Sanda Toma într-o scenă din piesă.

Deci, seara a fost însuflețită și sutele de inimi — festive.

Autorul „evocării" este un om de carte, cu o frumoasă cultură, pe care mulți tineri i-o pot invidia. Și-i dublat de o rară sensibilitate de poet liric. Pe temeiul acestor calități esențiale, Mihnea Gheorghiu și-a depănat evocarea într-un grai melodios, cuceritor, cu vibrări de liră, o curată și dulce limbă românească. Într-un aceasta, cu deosebire, poetul și teatrul trebuie firitisiți — unul că a scris, celălalt că a transpus pe scenă.

Mihnea Gheorghiu își iubește eroul. Și pentru omenia lui, și pentru fapta-i bărbătească de a răscula pe obidiți, și pentru marea-i dragoste de țară („Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor!" — a zis însuși Tudor). Iubirea fierbinte a poetului pentru eroul său ni se comunică. Și astfel, peste ceea ce îl iubeam noi de acasă, îl mai iubim o dată. Prin această nouă rechemare a sa în amintire. Și aceasta nu-i oare de ajuns pentru o evocare izbutită? Căci nu-i pe lume autor căruia să nu-i fie drag eroul lucrării sale; însă cîți izbutesc să ni-l facă și nouă iubit? Firește, întrucît se află a fi și critic teatral, Mihnea Gheorghiu cunoaște canoanele teatralicești — teoretic. Dar cînd a fost să le aplice el însuși, n-a avut destulă tărie. Cu toate acestea, în ciuda construcției dramatice defectuoase — ceea ce ușor se iartă la un început de drum — evocarea ne cîștigă prin cele mai sus arătate. Și noi sîntem, față cu debutul, deplin mulțumiți.

În interpretarea evocării, colectivul teatrului a cheltuit rîvnă și talent. Ba a fost, aici, și o întîmplare cu tîlc: nu s-au codit să apară în schițe de mai puțină însemnătate actorii cei mai însemnați ai teatrului, alături de tineri, foarte tineri, care au susținut roluri din cele mai grele. De la un artist al poporului cum e Remus Comănescu, de la artiștii emeriți cum sînt Ovidiu Rocoș și Manu Nedelanu (care pe deasupra e și directorul teatrului), de la artiști mai vechi ca Aurelia Teodorescu, Ilie Cernea, Richard Rang, Costică Ionescu, Virgil Bădescu, Vladimir Nani — drumul e lung pînă la tinerii Gh. Cozorici (rolul titular), Sanda Toma, Ion Marinescu, Aretta Frunză, Constantin Sassu, Ioana Bulcă, Mircea Bohoreanu, Dem. Rucăreanu, C. Rauțchi, Amza Pellea etc. Toți s-au unit, omogen, în ciuda deosebirilor lor artistice și temperamentale, ca să cinstească și amintirea lui Tudor, și debutul poetului dramatic. Cinste lor!

Așa se face că spectacolul „n-a scîrțîit", că a avut ținuta unui spectacol de artă.

Defecte? Sînt și de acestea. Care spectacol e scutit de defecte? De pildă, ne-am putea plînge că tînărul Cozorici — un talent care se va face din ce în ce mai luat în seamă — măcar că a fost viguros și convingător, a abuzat de „poză", parcă ne-ar fi spus: „Uitați-vă, eu sînt Tudor Vladimirescu!" Am putea mai ales, să aducem obiecții serioase decorului, care pare un fel de stilizare a stilizării (Pictor: Teodor Constantinescu), ceea ce a dus aproape la sărăcie; ne-am putea lega și de unele amănunte regizorale, măcar că, privită global, regia tinerilor Radu Penciulescu și Dinu Cernescu nu-i defectuoasă.

Se cuvine însă să umbrim o împătrită sărbătoare cu niște meschine strîmbături de nas? Hotărît că nu!...

NIȘTE ADEVĂRAȚI EROI

Cronicarul, vasăzică, trebuie să-și dea cu părerea. Dar mă întreb, ce părere își face publicul despre felul în care este interpretată de către Teatrul de Stat din Orașul Stalin, piesa „Rețeta fericirii" a lui Aurel Baranga? Omul ia loc în stal, privește, ascultă, pleacă de la spectacol și zice: „Mi-a plăcut" sau: „Nu mi-a plăcut". Uneori cată să analizeze de ce da sau de ce ba. Dacă e ba, ar putea să argumenteze că de vină sînt cutare interpreți care au jucat stîngaci, sfioși, alandala, atenți mai mult la suiler decît la „trăire" etc. Publicul nu e dator să știe de ce cutare interpreți au jucat așa. El pretinde spectacol bun. „Bucătăria" teatrală e străină de el — și bine face. Și sînt convins că la Orașul Stalin publicul pleacă nesatisfăcut de la spectacolul cu „Rețeta fericirii". Dar ar fi nedrept ca, dezinteresat cum e de „bucătărie", publicul să acuze pe interpreți.

În cazul de față e bine să facem cunoscut publicului ceva din tainele unui insucces.

Piesa lui Baranga are zece personaje. Dacă fac repetiții cu zece actori vreme de două sau mai multe luni și dau azi

Dupleac Vasile (în rolul lui Dan) a făcut față...

premiera și dețin succes, iar la cîtăva vreme din zece schimb cinci interpreți cărora le acord mari și late șase-șapte repetiții, trebuie să fie clar pentru toată lumea, dar mai ales pentru „teatraliști", că numai succes nu pot obține. Or, așa s-a întîmplat la Orașul Stalin.

Cei cinci actori puși să joace peste noapte sînt adevărați eroi. Să-i numim: Getta Grapă-Țîntu, Eugenia Lipan-Petre, Vasile Dupleac, Stanca Braha și Vera Știopu. În aceste condiții, nu-i de mirare că nu toți au reușit. De pildă, Vera Știopu n-a reușit de loc, Dupleac și Braha au făcut față, Eugenia Lipan ne-a dat de înțeles că, în alte condiții, ar fi fost ceea ce se cerea. Singura care s-a putut învrednici de o reușită deplină a fost Getta Grapă în Aurora. Pe acest personaj autorul îl satirizează pentru laturile sale ridicole și stîrnește pe seama lui rîsul sănătos al publicului. Dar către final personajul trăiește o revoltă și o suferință adîncă, ce poate provoca în ochii spectatorului căderea unei lacrimi. Getta Grapă a izbutit și una și alta, și dacă actrița n-ar fi atît de tînără, am spune că a izbutit în chip magistral.

Însă se pun întrebările: la ce bun asemenea eroism? Cum ne putem închipui că un spectacol își păstrează unitatea și valoarea, cînd cinci din zece interpreți sînt improvizați? Nu e un merit, ci o ușurință vinovată din partea directorului teatrului, Ion Neleanu, și a regizorului artistic, Ion Simionescu, că au făcut apel la eroismul unor actori tineri. Ori

O scenă din „evocarea dramatică" Tudor din Vladimiri.

REGIUNI

îi distribuiau dintru început, ori le creau condiții necesare. Căci altfel — cum s-a și întîmplat — spectacolul devine, cum se zice, cîrpăceală.

Că la spectacolul cu „Rețeta fericirii" de la teatrul din Orașul Stalin se pare că ușurința poate deveni principiu călăuzitor se vede și din decorurile semnate de Cristina Serion. Primul decor e făcut din șipci, al doilea dintr-o combinație de perdele și panouri masive. Acest mixtum compositum nu ne poate sugera ambianța acțiunii, nici crea atmosferă.

În concluzie, tratamentul în care e supusă o piesă originală contemporană nu este cel indicat. Și e păcat!

Iancor SEBASTIAN

ZORILE TEATRULUI ROMÎNESC

Am avut întotdeauna impresia că începuturile mai mult sau mai puțin depărtate ale teatrului romînesc nu depășesc un strict interes documentar, că nu prezintă o valoare artistică în sine, capabilă să le confere o trăire în timp. Și, într-adevăr, ce putea să mai însemne astăzi pentru noi prelucrarea lui G. Asachi după pastorala „Mirtil și Hloe" a lui Florian și Gessner, ce putea însemna „O repetiție moldovenească" de Costache Caragiale, sau chiar unele din „cantonetele" de debut ale lui Vasile Alecsandri? Și, totuși...

Am văzut de curînd, la Teatrul Național din Iași, un spectacol realizat tocmai pe aceste texte care nu ne-au smuls în școală și mai tîrziu decît un oarecare zîmbet de condescendență, de înțelegere superioară sau de amuzament pentru ceea ce cu mai bine de o sută de ani în urmă se numea „teatru". Și am descoperit în fiecare clipă a celor trei ore cît a durat spectacolul, că aceste pagini prăfuite ale teatrului romînesc pot crea și dărui emoție adevărată, neașteptată și poate de aceea mai autentică. Căci ceea ce a reușit Dan Nasta, regizorul spectacolului „Zorile teatrului romînesc", nu a constat în punerea în valoare a unor presupuse calități pe care textele nu le aveau, ci în păstrarea sau, mai corect, în reconsiderarea dragostei, gîngășiei și atmosferei în care făceau teatru înaintașii unei din artele cele mai înfloritoare astăzi în țara noastră.

Această capacitate a regizorului de a se transpune în atmosfera de acum un secol și jumătate, de a face ca parfumul de mult uitat al începuturilor teatrului nostru să inunde din nou sala, a apărut mai cu seamă în concepția perfect unitară a lui Nasta asupra epocii, concepție care a avut drept urmare crearea din cîteva texte diferite a unui singur spectacol închegat, în care trecerea de la o bucată la alta se face pe nesimțite.

Dan Nasta a dat cu „Mirtil și Hloe" examenul cel mai greu al spectacolului. Construită pe gîngășie și naivitate, întreaga pastorală, de la prima pînă la ultima scenă, amintește statuetele de Sévres, în timp ce limba, și mai cu seamă cea vorbită de Virginia Bălănescu-Cadeschi (Hloe), îți dă emoția acelei prime reprezentații romînești atît de curat „moldovenească". În „O repetiție moldovenească" atmosfera veacului trecut se păstrează la aceeași intensitate, deși poate pentru un ritm mai susținut al spectacolului, în pofida chiar a interesului documentar, textul ar mai fi putut fi scurtat. Și dacă (poate de data aceasta alegerea lui Nasta n-a fost cea mai fericită) Ion Schimbinschi ne-a dat un Costache Caragiale șters, exterior, făcînd oarecum notă discordantă, artistul emerit Miluță Gheorghiu a realizat un Monsieur Masé, cum poate n-a arătat în realitate, dar cum neapărat ne-am închipuit că trebuie să fi arătat. Pe un decor purtînd aceeași amprentă a simplității și bunului gust, Ștefan Dăncinescu, artist emerit al R.P.R., a fost un extraordinar Clevetici, Miluță Gheorghiu o Chiriță cu care ne-a obișnuit și care a devenit oarecum tradițională, iar Margareta Baciu o „babă Angheluța doftoroaia" care a amintit multora că vechea generație de actori ai Teatrului Național din Iași posedă multe și variate posibilități de interpretare, chiar dacă alături de arta declamației am așeza-o numai pe aceea a cîntecului. Și, pe urmă, „Parada cantonetelor" a încheiat un spectacol proaspăt pe niște texte bătrîne, al cărui succes — se poate spune fără exagerare — se datorește exclusiv regiei și dragostei interpreților pentru cultura națională.

Mariana PÎRVULESCU

ÎN ZODIA ȘARJEI

Nu numai ploieștenii, dar și publicul bucureștean, dar și o mulțime de spectatori din țară întreagă au putut să aprecieze favorabil destule spectacole prezentate în turnee speciale de Teatrul de Stat din Ploești. Dacă n-ar fi să citățm decît spectacolul mai recent cu „Take, Ianke și Cadîr" — în care îndeosebi actorul Caragiu și-a cîștigat laude deosebite și meritate — și ar fi de ajuns ca să nu uităm că e vorba de un teatru cu virtuți.

Iată însă, din păcate, că ultima premieră a ploeștenilor, care este și premiera inaugurală a stagiunii acesteia, vine, nu să răstoarne, firește, dar să arunce o umbră destul de groasă peste succesele anterioare.

S-o spunem de-a dreptul: spectacolul cu comedia „Hai să jucăm teatru", de Méliusz Iózef, este penibil. Interpreții, în frunte cu regizorul Gigi Ionescu, s-au întrecut care de care să șarjeze „la nemurire", de parcă ar fi participat la un concurs al șarjei. E nevoie să spunem, de pildă, că Joujou Pavelescu este o actriță de comedie cu resurse, cînd se stăpînește să nu umble după „efecte" pentru a stîrni hazul publicului cu orice preț? Nu mai e nevoie. Dar e foarte nevoie să arătăm că ea însăși, căzînd într-o șarjă a șarjei, devine blamabilă fiindcă trage după sine, cu autoritatea pe care o are, niște actori tineri de calitate, cum ar fi un G. Mihăilă-Gridănuș sau Moț Negoescu.

În aceste condiții cronicarul se vede interzis. El nu mai e în stare să facă o analiză cu amănuntul a spectacolului. Nici să dea o apreciere justă a țesutului dramatic. Comedia lui Méliusz Iózef este, firește, o farsă, cu imbroglio și qui-pro-quo, care caută mai degrabă la încurcătura ițelor decît la adîncirea intrigii sau a psihologiei personajelor.

Ceea ce este interesant și plin de tîlc la acest spectacol e că — în ciuda efortului colosal al interpreților de a capta publicul — spectatorii nu prea vin, iar acei care se-ntîmplă să vină, nu prea rîd.

Iată ce trebuie să ne dea de gîndit, mai ales cînd jucăm o comedie.

I. S.

...Cînd comedia se îneacă în șarjă. →

VEȚI VEDEA PE ECRAN

„Poetul" — descrie adolescența tînărului poet Nikolai Tarasov, drumul furtunos al acestui intelectual ce trece de partea revoluției proletare. Încă un amănunt: Izolda Izvițkaia din „Al 41-lea" reapare în „Poetul"!

Ca în fiecare an, Luna Prieteniei ne aduce tradiționalul Festival al filmului sovietic, cu prilejul căruia vizionăm producții de dată recentă ale studiourilor sovietice sau revedem creații a căror valoare și actualitate se păstrează de zeci de ani.

„Prologul" — evocare monumentală a evenimentelor sîngeroasului an 1905 — deschide Festivalul; „Crucișătorul Potemkin" vorbește despre același an, de astă dată nu la Petersburg ci la Odesa; „Aleksandr Nevski" răscolește filele istoriei pentru a ne cîti o veche pagină din lupta pentru libertate a poporului rus.

Chiar a doua zi după ce-l veți admira pe Cerkasov în Nevski, îl veți regăsi în personajul lui Don Quichotte, din filmul cu același nume. „Poetul", „Malva", „Trepte abrupte" completează lista filmelor din Festival; pe lîngă acestea vor mai avea loc o serie de premiere: „Căile dragostei", „Călătorie în tinerețe", „Mikolka cel viteaz" și „Detașamentul lui Vaska Trubaciov".

Două fotografii și cîteva rînduri despre filmele cărora le aparțin:

„Mikolka cel viteaz" e fiu de feroviar, zburdalnic, poznaș, inteligent, cu inimă de aur. Trăiește în Rusia, îndură mizeria primului război mondial, descoperă cu ochii lui de copil cruzimea și fățărnicia țarului. La vîrsta cînd alții se ascund în fustele mamei, Mikolka învață ce înseamnă revoluția și urcă pe baricadele ei.

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU! Bobiță, detectiv amator...

(CAPITOLUL IV: „LUPTA ÎNCEPE!")

DE GEORGE Șoimescu

POȘTA REDACȚIEI

Al. Pițeșteanu — Loco. Propunerile dv., — pentru care vă mulțumim — au fost bine venite și le vom pune în aplicare! Mai scrieți-ne.

Gh. V. Drăgănescu — Sinaia. Revista noastră apare săptămînal. Dacă sînteți abonat la revistă, factorul poștal este obligat să v-o aducă la domiciliu.

Barbu G. Virgiliu, student — Loco, Arsene G.; Dumitru Poenari — Muscel. Reportajului Raymond Maufrais „Aventură în Matto Grosso", din care revista noastră a publicat cîteva fragmente sub titlul „Misteriosul Rocandor", va apare în întregime la Editura Tineretului în traducerea lui Paul Marian.

C. Balaiu — Niculești; A. Cotter, student — Loco; Pică Stroe — Hunedoara. Am luat notă de propunerile dv.

Ion din Racdufi — Tg. Ocna. Prezentați lucrarea dv. (de preferat dactilografiată) Editurii Tineretului — București, Piața Scînteii nr. 1, sau Editurii de Stat pentru Literatură și Artă (E.S.P.L.A.) — București, bd. Ana Ipătescu nr. 39.

Prof. J. Bettlach — Timișoara; Petre Muha, L. Tiron, M. Dungeanu — Sacoșu; B. Blaj — com. Mișca; A. Peride, O. Lufaș — Baia Mare; Tompe Raul — Ineu; D. Stoica — Loco. Vă sfătuim să vă adresați revistei „Rebus", Piața Scînteii 1, sau „Comitetului de inițiativă pentru Esperanto" (București, Căsuța Poștală 205), care vă vor da toate lămuririle în legătură cu întrebările ce ni le-ați adresat.

O. Puiu — Pitești. Jocul dv. este lipsit de temă; în plus are sălbiciuni din punct de vedere enigmistic: verbe conjugate (ceru), substantive articulate (fumatul) ș.a. Deci, nepublicabil.

Florescu Mihai — Andricșeni, Iași. Șarada dv. nu-i șaradă, ci metagramă. Nesemnificația este necorespunzătoare. Parte din celelalte jocuri au greșeli parte sînt cunoscute ca exprimare grafică.

Tomuș Antoniu — Lugoj. Jocul „Braz dă și palos" are un număr exagerat de puncte negre. Iar barele de două și trei puncte negre, atît de dese, nu sînt admise în jocurile de cuvinte încrucișate. Ați creat un joc de dimensiuni prea mari.

G. I. Demetriade — Loco. Poezia dv. nu întrunește condițiile pentru a fi publicată. Scrisul este un meșteșug foarte greu, care presupune talent, cultură și foarte multă lectură.

ÎN JURUL GLOBULUI

CEA MAI BUNĂ ARTISTĂ A ANULUI. La Veneția s-a desfășurat ediția 1957 a tradiționalei Bienale cinematografice. Cupa „Volpi", acordată celei mai bune interprete feminine a anului, a revenit artistei sovietice Zita Ritenberga pentru creația ei din filmul „Malva".

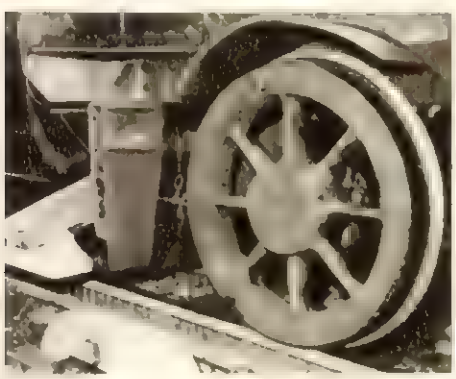

SECURITATE ÎMPOTRIVA ACCIDENTELOR FEROVIARE. Fotografia de mai sus reprezintă o roată de tren și, alături de aceasta, o frînă automată, realizată de curînd de tehnicianul cehoslovac Dalibor Paspa. Invenția lui Dalibor Paspa se bazează pe principiul magnetismului. În situația în care trenul înzestrat cu o asemenea frînă trece prin fața unei balize și nu i se dă semnalul de liberă trecere, aparatul frînează automat, iar în cabina mecanicului apare o lumină roșie.

Frîna poate opri un tren care merge cu o viteză de 65 km/oră și va fi atașată trenurilor în special pe timp de ceață și de proastă vizibilitate.

← FERNANDEL, ÎN VERSIUNE RURALĂ. Popularul comedian francez Fernandel interpretează în ultimul său film, rolul unui țăran încurcăreț.

CATEDRALA DE IPSOS. Această lucrare — machetă în ghips a catedralei Saint-Pierre din Geneva — a fost începută în urmă cu 18 ani, o dată cu înființarea Biroului pentru asistență tehnică, unde lucrează mai cu seamă șomeri cu meserii tehnice.

Conținînd cele mai amănunțite detalii, macheta are o lungime de 4 m., înălțimea de 3,5 m., și lățimea de 2,5 m.

MODA ITALIANĂ ÎN U.R.S.S. O delegație a celor mai mari case de modă din Italia a sosit în Uniunea Sovietică pentru a-și prezenta cele mai noi creații.

În clișeu: ultimele pregătiri ale casei de mode „Antonelli" înainte de plecarea în U.R.S.S.

SUB AMENINȚAREA CUȚITELOR. Un comentar rostit la televiziunea britanică de către ziaristul Bob Danvers. În timp ce o duzină de cuțite se înfig la o jumătate de centimetru de trupul său. Iată o treabă ce n-are prea mult de-a face cu gazetăria și care costă multă sudoare rece... Căci aruncătorul de cuțite Willy Texan e, la urma urmei, un simplu om, iar omul e supus greșelii...

DUPĂ METODA... WILHELM TELL. „Profesorul" Jimmy White dă reprezentații de tăierea unui măr în două, după metoda... Wilhelm Tell. Cîntăreața Carol Hayes, pe al cărei cap fusese instalat mărul respectiv la una din reprezentații, a avut ghinion, fiind lovită de satirul „profesorului". În fotografia de sus: Jimmy White făcînd o demonstrație unui ziarist. Jos: Carol Hayes, victimă metodei Wilhelm Tell. ↓

RECTIFICARE

În pag. 18 a numărului de luni s-a strecurat-o greșeală de corectură, rîndurile 35 - 36 din coloana a 3-a se vor citi corect: „...artiști ai poporului cum e Romeo Cămăreanu." etc.

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

În timpul unei lupte din Algeria, un soldat francez, cuprins de panică, făcu stînga-mprejur și o luă la sănătoasa. După un timp fu oprit de un ofițer care-l întrebă:

— *Nu știi că, acolo, în față se dă o luptă?*

— *Știu — răspunse soldatul.*

— *Atunci ce cauți aici?*

— *?!*

— *Vorbește, omule! Știi cine sînt eu?*

— *Nu, domnule.*

— *Sînt generalul tău!*

— *Dumnezeule! — strigă soldatul — chiar atît de departe de front să fi ajuns?*

FIECARE CU STICLEȚII LUI... Inginerul Sandy Strickland și-a pus în gînd să încerce cu 131 de ore recordul australian la maratonul de... cîntat la pian. „Antrenorul" îl cronometrează „cursa". →

←DE 2500 ANI. Săpături efectuate recent la Atena, pe locul conservatorului antic Herodus, au scos la iveală un străvechi

Ecranele sovietice vor înfățișa în toamna greaștă publicului, cel dintîi film artistic realizat de studiourile kirghize, la Frunze. „Mărturisirea" e un film în culori, regizat de I. Kobizev pe un scenariu inspirat din viața djighiților; rolurile principale fiind susținute de actorii kirghizi M. Rîskulov și S. Djamanov.

Colaborarea cinematografică ceho-ucraineană debutează cu turnarea unui film după romanul cunoscutului scriitor praghez Jiri Marek — „Oameni intră în pădure". Filmul se lucrează în studiourile Dovjenko din Kiev.

„Retur manivela" se numește un recent film francez de factură polițistă, realizat de Denis de la Patellière. Filmul nu s-ar ridica prea mult peste nivelul obișnuit al producțiilor genului, dacă în rolurile principale nu ar fi fost utilizați Michèle Morgan și Bernard Blier, care reușesc să umanizeze personajele, în ciuda unui scenariu mediocru, inspirat de un roman senzațional american.

Automobilul bunicului a obținut medalia de argint la San Sebastian. Trebuie însă să spunem că în orașul spaniol nu a avut loc un concurs de automobile, ci un festival al filmului, iar sus-numitul automobil e doar titlul unei savuroase comedii cehoslovace, care reedilează epoca dinaintea primului război mondial cînd circulau, șoferiți și explozivi, precursorii elegantelor Skoda de astăzi.

Noul rol al popularului actor sovietic V. Drujnikov e cel al unui talentat inginer rus de la începutul veacului nostru — Evghenii Narejnii — în filmul „Trepte abrupte", care se turnează acum la Kiev în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții.

Uneori necesitățile regizorilor de film duc la ciudate răsturnări ale cunoștințelor noastre de geografie. Așa, de pildă, acum, orășelul Bourges din centrul Franței a devenit Parisul anilor revoluției franceze, pentru echipa care turnează, sub îndrumarea regizorului englez Ralph Thomas, filmul „Povestea celor două orașe", după nuvela lui Ch. Dickens.

Lumea întreagă se întreabă adesea ce au ajuns unele glorii de pe vremuri ale cinematografiei americane, ca de exemplu, Shirley Temple, fostul copil minune al ecranului. După ce ca actriță matură, a cunoscut două cumplite eșecuri, ceea care acum 20 de ani se situa în fruntea zăpărilor hollywoodiene a acceptat astăzi, după ce nu a mai fost văzută de opt ani, să apară într-un program de televiziune ca povestitoare de basme pentru copii.

Palatul guvernului

Cea mai veche republică din lume, San Marino, a trăit în ultimele săptămîni, evenimente cu adevărat dramatice. Comunitatea de oameni liberi, întemeiată în urmă cu 16 veacuri pe povîrnișurile lui Monte Titano, în Italia, a căzut pradă unui monstruos complot, ale cărui fire pornesc de la Roma și de mai departe chiar, de la Washington.

Printr-un act de gravă violență, guvernul clerical din Roma a dispus blocarea comunicațiilor ce leagă micul stat de restul Peninsulei Italice, trimițînd detașamente de poliție de-a lungul unor frontiere lipsite de apărare. În felul acesta guvernul legal din San Marino, cu toată rezistența curajoasă pe care a opus-o, a fost silit să cedeze locul unui guvern marionetă, recunoscut de guvernanții din Roma cu cinci minute înainte de a se fi constituit, un guvern care-și stabilise sediul inițial într-o remiză în curs de construcție, situată chiar pe linia de demarcație. Aici s-au cuibărit — ocrotiți de blindate italiene — cîțiva rebeli, ale căror arme automate (puse la dispoziție prin „amabilitatea" autorităților italiene) s-au îndreptat amenințătoare în direcția micului deal ce coboară dinspre Monte Titano spre țărmul Adriaticei.

Ce s-a întîmplat de fapt la San Marino? De ce s-a „deranjat" însuși Foster Dulles, grăbindu-se să-l trimită la fața locului pe consulul american de la Florența ,spre a comunica „guvernului din remiză" — cum îi spune în batjocură populația din San Marino — solidaritatea și recunoașterea guvernului Statelor Unite? De ce s-a făcut atîta agitație la Roma și la Washington în legătură cu „pericolul roșu" din San Marino? Într-un cuvînt :în ce a constat „operațiunea San Marino"?

Grupul de consilieri democrat-creștini și social-democrați, sanmarinezi, cu alte cuvinte o minoritate căreia i s-au mai alăturat cîțiva aventurieri și profitori politici, au renegat și trădat angajamentele și programul cu care s-au prezentat în fața alegătorilor (este vorba aci de cinci consilieri aleși pe lista socialistă și un independent). După cum s-a dovedit mai tîrziu, trădarea lor s-a datorat și unor bancnote de cîte zece mii lire, sau chiar unor pachete de dolari. Mai mult, în zilele complotului au fost recrutați ca mercenari tot soiul de aventurieri și huligani fasciști, plătiți cu cîte 3000 de lire de cap. Putch-iștii s-au întrunit pe ascuns într-o vilă din orașul italian Rimini, pentru a forma în toiul nopții un nou guvern, tocmai în clipa în care cei doi Căpitani-regenți, văzînd demisiile prezentate de peste jumătate din membrii Marelui Consiliu (parlamentul), convocaseră corpul electoral pentru ziua de 3 noiembrie, spre desemnarea unui nou Consiliu.

Se știe că în San Marino, țărișoara cu o suprafață de 60,57 Kmp. și o populație numai de 13.500 de locuitori, de la alegerile din 1946 majoritatea în Marele Consiliu a aparținut permanent partidelor comunist și socialist. În 1955 capitaliștii italieni, prin intermediul partidului democrat-creștin și al aliaților săi, au participat în mod masiv la campania electorală, intervenind fățiș în treburile interne ale republicii San Marino.. Totuși, Marele Consiliu care s-a format în urma alegerilor avea următoarea componență: 35 de consilieri de stînga (19 comuniști și 16 socialiști) și 25 de consilieri reprezentînd partidele burgheze.

În decurs de 12 ani de conducere comunisto-socialistă situația economică a fost complet redresată. S-au construit șosele în lungime de 140 km, s-au introdus apa și lumina electrică pînă în cele mai mărginașe căsuțe.

La adunarea populară din 6 octombrie populația din San Marino și-a manifestat cu tărie atașamentul față de cîrmuitorii comuniști și socialiști. În fotografie, tovarășul Domenico Morganti (comunist), subsecretar de stat al Afacerilor Interne, vorbind mulțimii. →

Pentru apărarea independenței republicii, muncitorii au format grupe de voluntari, dar armele lor învechite nu puteau înlătura totuși blocada militară și economică organizată de guvernul italian. ↓

„OPERAȚIUNEA SAN MARINO"

Corespondență specială pentru cititorii „Flacării" de Bruno ROSSI ziarist italian

Am fost la San Marino în zilele puich-ului — Un complot cu întinse ramificații → Blocada... democrat-creștină — De ce s-a deranjat Dulles — 3000 de lire un mercenar — Marea „vină" a micii republici.

Remiza neterminată în care și-a fixat sediul inițial guvernul marionetă. În dreapta, unul dintre domnișorii, înarmați cu automate italiene, pe care s-au sprijinit complotiștii.

25% din terenurile de munte nedesțelenite pînă atunci au fost făcute cultivabile, s-au deschis numeroase școli, s-a lichidat șomajul, s-a instituit un serviciu de prevederi sociale, care asigură tuturor cetățenilor asistența în caz de boală, au fost construite fabrici și s-a dat o amplă dezvoltare turismului. (În anul 1955 republica San Marino a fost vizitată de peste 1.350.000 de turiști). Iată de ce succesele cîrmuirii democratice în San Marino reprezentau un element de comparație îngrijorător pentru guvernul din Roma.

Și acum, dragi cititori, vă voi reda în cele ce urmează cîteva din impresiile pe care le-am culeș în cursul vizitei pe care am făcut-o pentru „Flacăra", la San Marino, chiar în toiul evenimentelor din ultimele săptămîni, cu puțin înainte de dernodămîntul dramatic care a dus la înlăturarea guvernului legal al acestei țărișoare.

După ce am izbutit să trec de bariera carelor blindate italiene dispuse de-a lungul șoselei ce urcă de la Rimini înspre granița republicii San Marino și am înfățișat carabinierilor italieni legitimația mea de ziarist, am pășit pe teritoriul descris de presa și de radioul italian în culori sumbre, ca fiind — chipurile — lăsat pradă anarhiei și bunului plac al „bandelor roșii". Primul post de control peste care am dat în San Marino — de altfel unicul de pe autostrada ce duce spre capitala micului stat — era format din patru tineri țărani, dintre care doi erau înarmați cu niște arme vechi provenite din primul război mondial, iar ceilalți doi aveau pur și simplu arme de vînătoare. Atît și nimic mai mult.

Serravalle, Borgo Maggiore, San Marino. În fața palatului guvernamental ce se înalță pe povîrnișurile lui Monte Titano întîlnesc doi soldați neînarmați. Un băiețaș dolofan cu părul bălai, fiul unui coleg german, se juca în mijlocul pieței pustii. Comandantul jandarmeriei și brigadierul pazniciior comunali încercau să readucă la viață un pui de porumbel zgribulit de frig și înfometat, care se lăsa prins cu ușurință. Iată care era atmosfera în San Marino chiar în primele zile ale blocadei. Liniște și încredere în bunulsimț. În ziua de 6 octombrie la orele 15, în Piața Palatului s-a strîns o mare mulțime. O delegație de femei au oferit Căpitanilor-regenți un steag alb-albastru drept simbol al unității și solidarității poporului. Oratorii aflați în balconul palatului au fost aclamați cu urale de simpatie. Primul a luat cuvîntul socialistul Giacomini. După ce a înfierat energic atitudinea guvernului italian, vorbitorul a declarat că guvernul legitim al republicii San Marino este acela care a obținut majoritatea voturilor cu prilejul alegerilor din 1955, pe cînd „cabinetul" fabricat la graniță, cu un picior în casă și cu celălalt dincolo, nu se sprijină decît pe puterea armelor italiene.

„Numai poporul poate modifica, pe bază de alegeri libere, compunerea Marelui Consiliu. Acest Consiliu — a spus în încheiere Giacomini — nu poate fi confundat cu o asociație de fotbal, în care jucătorii pot fi achiziționați cumpărîndu-i cu miare." Subsecretarul de stat și Afacerilor Interne, comunistul Domenico Morganti, după ce a informat mulțimea că guvernul a primit sute de telegrame de solidaritate din toate colțurile Italiei și din lumea întreagă, a arătat că politicienii democrat-creștini se tem de alegeri, de aceea ei recurg la comploturi. Între timp însă blocada economică organizată de guvernul italian înăbușea tot mai mult micul stat. Nu mai intrau materii prime, iar fabricile își încetaseră activitatea. Alimentele nu soseau decît pe adresa acelor negustori pe care rebelii îi considerau drept partizanii lor.

Pentru ca reportajul meu din San Marino să fie complet am hotărît să fac o „vizită" și cabinetului-fantoșă pregătit să îa locul guvernului legal. Cîțiva tineri de la „Acțiunea catolică", înarmați cu puști mitraliere de fabricație italiană, mi-au barat drumul cu un aer tragicomic. Unul își îndreptă arma asupră-mi și-mi ceru să mă legitimez. Dacă treaba n-ar fi fost serioasă, aș fi pufnit în rîs văzîndu-l pe caraghiosul „erou" cum încerca fără succes să-i imite pe gangsterii americani. Era secondat de un „refugiat" ungur, care a răsărit și el în acest loc, cum s-ar zice, „pentru a da o mînă de ajutor"...

Înainte de a părăsi San Marino am intrat în vorbă cu oameni simpli ca să aflu și părerea lor. Toți, fără excepție, se mîndreau că sînt cetățeni ai unei republici libere și-și manifestau atașamentul față de guvernul lor legal.

„Spuneți aceasta și rominilor" — îmi spuse un bătrînel vioi, care ținuse neapărat să știe pentru ce ziar scriu.

★

Am plecat din San Marino păstrînd în inimă o fărîmă din înflăcărata dragoste de libertate a unui mic popor, a cărui unică „vină" este aceea de a fi înfăptuit, sub cîrmuirea comuniștilor și a socialiștilor, în 12 ani ceea ce n-au realizat vechile rînduieli decenii în șir.

La 12 octombrie 1957, de pe Monte Titano a răsunat un strigăt disperat. Libertatea a fost sugrumată în străvechea „Terra della liberta". În fața lumii întregi guvernul legal, silit să demisioneze, a denunțat actul de gravă violență săvîrșit contra republicii San Marino. Oricum însă, victoria morală aparține comuniștilor și socialiștilor care au gospodărit ani de-a rîndul, cu înțelepciune și pricepere, în interesul poporului, mica republică de pe Monte Titano.

Unul din blindatele italiene postate la granița republicii San Marino în zilele blocadei.

Aventurieri mercenari, iată „eroii" loviturii de stat din San Marino

Nesfîrșit e șirul carelor celor ce au venit să vîndă cereale statului.

Din mîna responsabilului tîrgului, tov. Gh. Raicu, producătorul Țele Clement, din comuna Găuriciu (Zimnicea), primește banii pentru porumbul vîndut statului.

Tocmeala e mai lungă, dar plata e rapidă. Achizitorul Popazu Ștefan tocmește căruța de porumb adusă de Condilă D. Petre, din comuna Atîrnați, raionul Alexandria.

TÎRG LA SMÎRDIOASA

Smîrdioasa... O comună ca multe altele din întinsa cîmpie a Dunării. Dar în fiecare duminică din aceste zile de toamnă îmbelșugată, spre Smîrdioasa curg nesfîrșite șiruri de căruțe din satele aflate în apropierea hotarelor celor două raioane ce se învecinează aci: Zimnicea și Alexandria.

E și de tîrg la Smîrdioasa. Dar tîrgul acesta se deosebește de altele. Imensa majoritate a căruțelor adunate în tîrg sînt încărcate doar cu porumb, cu grîu, cu floarea-soarelui. Pentru că plugarii din satele de pe aci vin la Smîrdioasa cu un scop precis: să-și vîndă statului — cei mai sigur cumpărător — prisosul lor de cereale.

Iată-i pe întovărășiții din comuna Bragadiru (Zimnicea), pe țăranii cu gospodărie individuală din Atîrnați (Alexandria) și din multe alte comune sosind în tîrg. Unii au contracte încheiate cu statul încă din primăvară și acum vin să predea produsele și să-și ia banii ce li se cuvin. Alții nu au contractat, dar sînt siguri că statul le va cumpăra întreaga cantitate de produse, plătind-o cu un preț convenabil.

Nici unul nu s-a întors acasă cu produsele nevîndute. Cumpărătorul acesta cumpără oricît — iar prețul pe care-l plătește e cel mai bun!

Fotografii de A. LOVINESCU

Oamenii sînt mulțumiți. Recolta a fost bună — plata e pe aceeași măsură. Și Petra Cojocaru din comuna Bragadiru, care a contractat 800 kg floarea-soarelui, are motive de mulțumire...

„Într-un ceas bun. Și la anu' din nou". Șandu P. Dumitru din Bragadiru e mulțumit de prețul primit pentru cele 2000 kg porumb ale sale.

La bază, carele sînt descărcate unul după altul. De aci, produsele vor fi expediate în toate colțurile țării. Pîinea orașelor este asigurată!

PREȚUL 1,50 LEI

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 o/. 33 Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Nr. 30 (127)
Anul VI
26 oct. 1957

Ne vorbește Zara Doluhanova.
Interviu în pag. 3
(Fotografie

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

„SPUTNIK" RECORD ABSOLUT

Năzdrăvanul „Sputnik" sovietic continuă să se rotească în jurul planetei noastre, uluind întreaga omenire cu spectaculosul său voiaj ceresc.

„Luna" artificială înghite distanțele cu o viteză record, apărînd și dispărînd ca o năluca în dreptul milioanelor de telescoape, lunete, aparate fotografice care-l îscodesc pretutindeni în Terra noastră. Drumul parcurs de satelit pînă acum depășește de cîteva ori distanța pînă la planeta Marte.

În fotografia din stînga, unul dintre părinții „Sputnik"-ului — savantul sovietic Leonid Sedov, care a luat parte la recentul Congres Internațional de astronautică din Barcelona.

În fotografia de jos: profesorul A. A. Blagonravov, eminent cercetător sovietic în domeniul construcției rachetelor balistice intercontinentale.

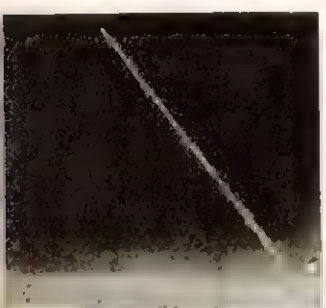

← Aceasta este prima fotografie a satelitului sovietic în zbor, realizată la Melbourne cu aparatele televiziunii australiene.

Observatoarele astronomice americane urmăresc cu asiduitate zborul „Sputnik"-ului recunoscînd că „luna" sovietică a bătut un *„record absolut și fantastic totodată"*. ↓

↑ Moda „Sputnik" lansată de casele de confecții americane a cucerit publicul. În fotografie, un băiețel din Ohio (S.U.A.) purtînd o cască tip „Sputnik", ca să fie și el... la modă.

LUNA PRIETENIEI ROMÎNO -

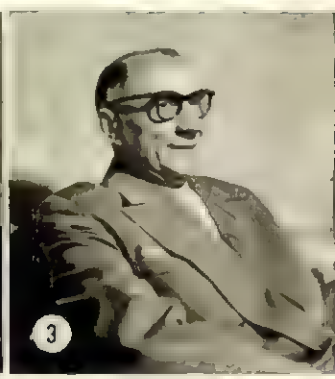

Fostul comisar de pe „Aurora" Aleksandr Viktorovici Bielișeo vorbește prietenilor romîni la Institutul de Istorie al P.M.R. ←

S-au întîlnit la Casa prieteniei romîno-sovietice studenții noștri cu studenții străini care studiază în R.P.R. Au petrecut împreună o seară de neuitat, o seară a veseliei, tinereții, prieteniei... →

La Palatul Pionierilor din Capitală. Un festival al dansului și cîntecului popular de la noi și din țara prietenă. Prilej pentru membrii ansamblului „Ciocîrlia" să-și arate din nou neasemuita măiestrie. (Fotografiile de jos).

SOVIETICE

Fotografii de S. STEINER

SOLII CINEMATOGRAFIEI SOVIETICE:

1) *A. S. Feodorov*, directorul producției de filme, membru în colegiul Ministerului Culturii al U.R.S.S.

2) *Pavel Kadocinikov*, artist emerit al R.S.F.S. Ruse, laureat al Premiului Stalin.

3) *Eduard Tisse*, operator, artist emerit al R.S.F.S. Ruse și R.S.S. Letone, de trei ori laureat al Premiului Stalin.

4) Artista *Baiba Indrikson*.

5) Artista *Roza Makagonova*.

La Ciocănești (regiunea București) într-una din zilele Lunii marii prietenii. Tineretul din sat s-a strîns în fața panourilor ce oglindesc marile realizări din U.R.S.S. →

Tot la Ciocănești, o discuție în aer liber despre „femeia sovietică". ↓

ZARA DOLUHANOVA

MIC INTERVIU CU O MARE ARTISTĂ

Trebuie spus din capul locului că Zara Doluhanova, deși ne-a primit cu o amabilitate remarcabilă, n-a putut fi lesne înduplecată să acorde prezentul interviu.

– **Sînt doar un om obișnuit; ce v-aș putea spune neobișnuit?**

Iată argumentul unei celebrități de o modestie rară. Zara Doluhanova-omul degajă aceeași naturalețe și expresivitate ca și Zara Doluhanova-cîntăreața de reputație mondială.

Ceea ce cu o seară înainte, sub cupola Ateneului, fusese exprimat cu uimitoarea frumusețe a frazei muzicale, a fost redat în convorbirea noastră cu sobrietate și reținere — dar și cu nelipsita căldură ce o caracterizează.

Drumul parcurs spre culmile celebrității? Răspunsul este scurt, dar concludent:

– **Am crescut într-o familie de melomani. Mama avea voce frumoasă. Tata cînta la pian și adora flautul. La vîrsta de șase ani, învățasem să cînt la pian, iar la 16 ani mă visam cîntăreață.**

Dar visurile de azi?

– **Unul singur: acela ca tot ceea ce realizez pe altarul artei să slujească numai și numai cauzei nobile a omului.**

Ochii negri, migdalați, ai Zarei Doluhanova au străluciri neobișnuite în clipele de emoție lăuntrică. Vorbește cu însuflețire despre concertele ei, despre aceste necontenite întîlniri cu oamenii.

Cînt pentru oameni, pentru tot ce este mai cinstit. Și sînt fericită cînd oamenii deslușesc graiul cîntului meu.

Într-adevăr, vocea dv. a făcut de mult înconjurul lumii. Vă putea să ne spuneți cîteva cuvinte despre turneele din ultimii ani?

– **Am un itinerariu cam mărișor, e drept, dar sînt mîndră că am avut cinstea de a fi sol al artei sovietice în mai multe dintre țările lagărului socialist, precum și în Anglia, Franța, Italia, Suedia, Norvegia, Germania, Argentina, Uruguay. În fiecare din aceste țări am dat mai multe concerte.**

Dar în Uniunea Sovietică?

Aci sînt la mine acasă și, după cum știți, casa aceasta este uriașă, iar oamenii sovietici sînt pasionați ai muzicii. De aceea dau în fiecare an cîte 30—40 de concerte. Anul acesta, în cinstea celei de-a 40-a aniversări a lui Octombrie Roșu, am dat și mai multe. Iar pînă la finele anului, voi întreprinde un turneu în Asia Centrală.

Se poate vorbi de anumite preferințe din repertoriul dv.? (Se știe că acest repertoriu e foarte vast — cca 500 piese).

— **E greu de ales, atunci cînd îndrăgești muzica. Operele lui Rahmaninov, Prokofiev și ale lui Bach îmi sînt tot atît de apropiate ca și cîntecele populare armenești, rusești sau spaniole. Ceea ce mă preocupă însă necontenit este străduința de a cuprinde întreaga paletă de culoare a oricărei piese muzicale spre a o reda cu fidelitate scrupuloasă.**

— Cronicarii noștri muzicali au sezisat deci în mod just acest element dominant în arta dv. interpretativă. Totuși mulți dintre auditorii concertelor pe care le-ați dat ar fi fericiți dacă le-ați spune în ce constă — ca să zicem așa — secretul măiestriei artistice cu care i-ați cucerit.

— **Cînd ani în șir ești cu fața la public, nu poți avea secrete. Și nici n-ai nevoie de ele. Nu te poți lipsi însă de voce, de talent, de cultură muzicală și de muncă tenace, neobosită, timp de ani și ani. Dacă toate acestea, luate laolaltă, reprezintă ceea ce se cheamă... secret, atunci acesta-i secretul...**

Cît de lipsită de artificii este profesiunea de credință a Zarei Doluhanova, cu ce tonalități de sinceritate își caracterizează cîntăreața cu voce de aur, arta-i subtilă, poezia talentului său generos!

Și nu uită, în încheierea convorbirii noastre, să transmită, prin „Flacăra", un gînd bun „auditorilor dragi din R.P.R., publicului exigent și iubitor de muzică", cu care s-a reîntîlnit — ține să adauge — „cu nespusă plăcere" în cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice.

COMPLOT!

EMISARUL AMERICAN LOY HENDERSON, unul dintre principalii protagoniști ai planurilor de înăbușire a libertății Siriei. Adjunctul lui Dulles este caracterizat de ziarul egiptean „Al Ahram" ca „specialist experimentat în crearea de dezordini și comploturi în țări străine". →

← TRUPE MOTORIZATE înzestrate cu cel mai modern armament american, sînt pregătite cu febrilitate în vederea unui atac armat împotriva Siriei independente.

Umbra neagră a conspirației imperialiste amenință Siria. Pericolul unei intervenții militare împotriva acestei mici țări independente este acum atît de evident, încît problema securității Siriei a trebuit să fie inclusă, cu precădere, pe ordinea de zi a Adunării Generale a O. N. U. Complotul a fost denunțat și înfierat cu tărie de Uniunea Sovietică și de alte țări iubitoare de pace.

Domnul Dulles, veșnic certat cu adevărul, se căznește inutil să nege rolul conducător al S.U.A. în conspirația antisiriană.

De la tratativele secrete purtate de emisarul american Henderson și pînă la concentrările masive de trupe la granița Siriei și reapariția vaselor de război americane în bazinul răsăritean al Mediteranei, totul este legat de monstruosul plan american de sugrumare a independenței poporului sirian, care a respins „doctrina Dulles-Eisenhower".

Dar, ca și în cazul agresiunii anglo-franco-israeliene împotriva Egiptului, popoarele lumii își mobilizează forțele pentru a demasca și zădărnici complotul ce primejduiește pacea în Orientul Apropiat.

INTERESELE PETROLIFERE ale marilor trusturi americane stau și ele la baza uneltirilor contra Siriei, care controlează conductele ce aduc la Mediterana petrolul din Irak și Arabia Saudită.

← PORTAVIOANELE FLOTEI A ȘASEA AMERICANE destinate să întreprindă o demonstrație de forță în vederea atacului contra Siriei.

S.U.A. AU TRIMIS în Iordania armament de toate tipurile. Dar poporul iordanian nu e dispus să facă jocul agresorilor.

CARICATURA SĂPTĂMÎNII:

„Doctrina" în acțiune.

Desen de A. LUCACI

ACUM 40 DE ANI

BĂTRÎNI comuniști de la „KIROV"

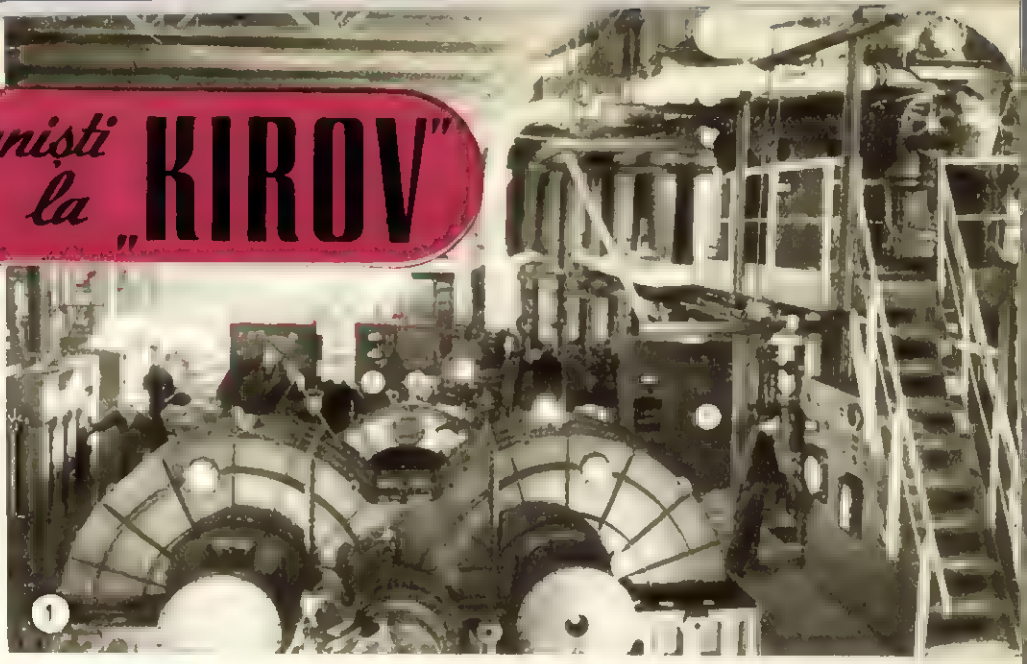

de Corneliu LEU

Scările rulante ale metroului leningrădean m-au scos la lumină lîngă larga piață în mijlocul căreia crește, ca o floare a revoluției, statuia lui Kirov. Pașii m-au purtat spre zidurile elegante ale unei moderne construcții industriale. Porțile largi s-au deschis și am simțit nevoia să mă întreb dacă nu cumva mă aflam pe aceeași alee pe care, în toamna lui 1894, trecuse Lenin spre cine știe ce atelier sau hală, pentru a lua legătura cu primele cercuri marxiste existente aici.

Și totuși, numai pentru că știam aceasta, numai pentru că aveam aceasta în conștiința mea, ajunsesem să mă întreb. Altfel, atmosfera unei industrii moderne, ultramoderne: macaralele purtînd corpuri ale celor mai perfecționate mașini, sute de biciclete, motocicletele și automobile așteptîndu-și posesorii care, în momentul de față, se aflau în producție. Nimic care să-ți amintească de uzinele Putilov de altădată, între zidurile negre ale cărora nemulțumirea generală și puternica organizație ilegală făceau să încolțească germenii revoluției.

Chiar vizita la Vladimir Nikolaevici Ivanov, secretarul Comitetului de partid al uzinei, n-a făcut decît să-mi confirme o dată în plus că mă aflam într-o modernă întreprindere socialistă. Primul lucru pe care a ținut să mi-l comunice Vladimir Nikolaevici a fost acela că uzina lor primise cu cîteva zile în urmă, pentru a noua oară, drapelul de producție al Consiliului de Miniștri.

Se afla acolo și Aleksandr Karpovici Miroșnikov, un bătrînel scund, bine legat, cu o privire ageră, de om pe care nu-l poți

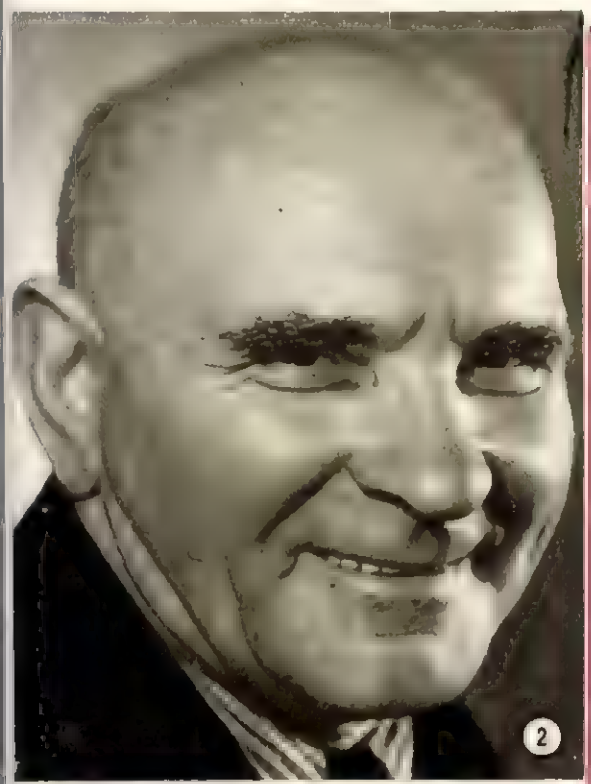

1

Uriașa Uzină „Kirov", una din cele mai mari întreprinderi industriale din Uniunea Sovietică. În prim plan: proba unui agregat construit pentru spărgătorul de gheață atomic.

2

Aleksandr Karpovici Miroșnikov, fost lăcătuș, azi șef de secție la uzina „Kirov", Erou al Muncii Socialiste.

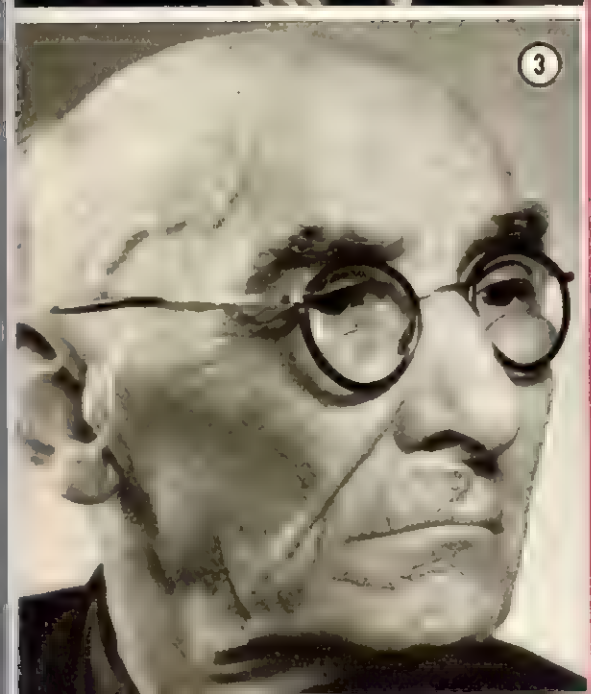

3

Ivan Efimovici Blinov.

4

Mihail Gavrilovici Alekseev.

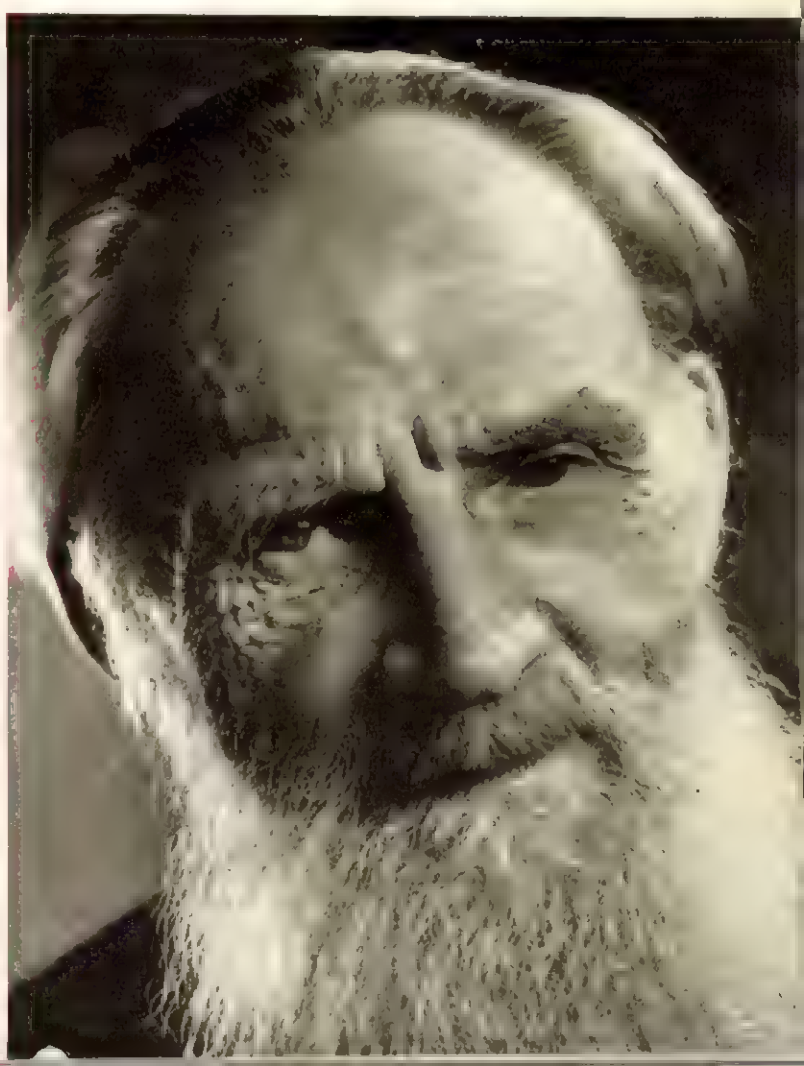

Mihail Isakovsky

ÎN SATUL NOSTRU

Trecutul

Trecutul trece azi prin fața mea
(A. S. PUȘKIN)

Tăcut e satul nostru și-n serile de vară
De plumb îți pare bezna, de parcă-n spate-o porți.
În bezna stau țăranii la masa lor de seară,
Apoi se duc să tragă zăvoarele la porți.

În zori, în satul nostru un cîntec nu răsună.
Armonica nu cîntă la poartă pe-nserat,
Ci doar privighetoarea, cîntînd duios sub lună
Cu liniștea adîncă stă singură la sfat.

O prepeliță strigă bătînd din aripi sure.
Ci strigătele-i triste colo-n secară pier...
O stea din ceruri cade, departe spre pădure,
Vestind că înc-un suflet s-a ridicat în cer.

Și nu auzi un sunet, tăcerea te-nfioară,
Iar satul te privește cu ochii stinși și morți...
În jur e-atîta beznă, și-n serile de vară,
O simți că te apasă, de parcă-n spate-o porți!

Astăzi

În catu-n care bezna domnea din zare-n zare
Se-nnalță astăzi stîlpii cu fire lucitoare.

Le-auzi cum cîntă-n noapte un cînt nedeslușit.
Minuni mai mari la sate nici nu s-au pomenit!

E resfirată bezna. Puterea ei s-a dus.
Și soarele se-aprinde pe stîlp, acolo sus.

S-o fi gîndit țăranul că va putea vedea
Sub grindă cum se-aprinde în casa lui, o stea?

E vînt ușor sub bolta de luminițe plină
Și satul azi cu bolta se-ntrece în lumină.

Și simți cum veselia se-nvolbură și crește,
Și parcă însuși cerul pămîntu-l pizmuiește.

În satu-n care bezna domnea din zare-n zare
Se-nnalță astăzi stîlpii cu fire lucitoare.

Le-auzi cum cîntă-n noapte un cînt nedeslușit.
Minuni mai mari la sate nici nu s-au pomenit!

În romînește de **M. DJENTEMIROV**

duce cu una cu două, și buze subțiri, gata să rostească o glumă.

Primise de curînd titlul de Erou al Muncii Socialiste.

— De cînd lucrați aici, Aleksandr Karpovici? — l-am întrebat.

M-a privit cu ochii lui atenți, ca de pasăre, și mi-a răspuns, parcă zîmbind cu buzele-i subțiri:

— Din 1916.

— Din 1916!

M-am așezat lîngă el, hotărît să nu-l las pînă ce nu-mi va povesti tot ce știe.

— Atunci, ați fost aici în mai 1917, cînd a venit Lenin să vă vorbească.

— Da, la 12 mai am fost aici — mi-a răspuns el simplu, ca și cum mi-ar fi răspuns că a fost ieri.

— Și... nu vreți să-mi povestiți?...

Aleksandr Karpovici m-a cîntărit o clipă din privirile lui cunoscătoare, apoi, zîmbind hîtru, mi-a răspuns:

— Ce eram eu pe-atunci, ca să-nțeleg prea bine toate lucrurile?... Eram un biet lăcătuș la depoul de locomotive, de-abia venit de un an în uzină! Am să te duc însă la Ivan Efimovici Blinov, care era în comitetul sindical.

Ivan Efimovici Blinov nu e mult mai înalt decît Aleksandr Karpovici, rostește vorbele răgușit și energic, ca unul obișnuit să se adreseze adunărilor, rîde cu buzele strînse; e inginer practician și membru activ în comisia de litigii a uzinei. Nici nu se gîndește să iasă la pensie, cu toate că are șaptezeci și doi de ani și lucrează în marile uzine metalurgice care se chemau Putilov, iar astăzi poartă numele lui Kirov, din primul an al secolului nostru, adică din 1901.

În ceea ce privește biografia lui, Ivan Efimovici, plimbîndu-și încet palma pe chelie, de la creștet spre frunte, ți-o povestește cu destulă plăcere, ca cel care-și amintește de lucruri pe care știe și că le-a depășit, dar și că le-a trăit și le-a realizat. Cînd povestește de casa din strada Elisabeta nr. 22, unde el, lucrător la proiectilele pe care le fabrica Putilov, a cunoscut prima oară comuniștii și a participat pentru prima oară la o adunare ilegală, prin ochelarii cu rame subțiri, de sîrmă nichelată, pupilele i se măresc imens. Cînd își amintește cum, la începutul lui 1917, a organizat o întreagă mișcare de protest cu multe sute de femei care stăteau la coadă la pîine, îi vine să rîdă strengărește. Cînd arată cum, sub pravoslavnica oblăduire a guvernului Kerenski, scotea din fabrică sute de arme pentru Gărzile Roșii, e serios și atent, ca și atunci cînd făcea asta.

— Ivan Efimovici, îți aduci aminte cînd ai venit la mine la depou, atunci, nici la un ceas după ce trecuseră miniștrii lui Kerenski, și mi-ai spus să mă pregătesc să las lucrul, pentru că o să vină Lenin?...

Ivan Efimovici îl privește pe Aleksandr Karpovici atent, pe deasupra ochelarilor, încrețind fruntea în riduri mărunte:

— Erau patruzeci și cinci de mii de muncitori; nu-mi mai amintesc de toți, dar de tine în ziua aceea îmi amintesc, pentru că te-am găsit înjurîndu-l pe Kerenski.

Și Ivan Efimovici Blinov rîde pentru prima oară satisfăcut, larg, cu gura deschisă, apoi se îndreaptă spre mine:

— Da, a venit Lenin și ne-am strîns toți în jurul lui, în hala cea mare, ca-n tabloul pe care-l știi — doar și eu i-am povestit pictorului — și cînd a auzit Vladimir Ilici că fuseseră mai înainte reprezentanții guvernului și se plimbaseră gravi prin uzină, a spus cam așa: „Îmi pare rău că n-am ajuns aici mai înainte, cînd erau și miniștrii, să ne suim cu toții aici, să vedem clar ce vor ei și ce vrem noi...“ Apoi, Vladimir Ilici a dat din mînă a lehamite: „Dar eu știu prea bine că dumnealor au spus tot să continuăm războiul și tot să lucrăm 12 ore“...

Ivan Efimovici rîde și arată cu bărbia spre Mirošnikov:

— ... Atunci, un șoltic din grupul ăstora a strigat: „Da, și noi vrem neapărat asta!...“ — și toată adunarea a izbucnit în rîs, și am rîs toți, împreună cu Vladimir Ilici și... de atunci am început noi să rîdem cu adevărat de Kerenski, și... rîsul s-a ales de el, de guvernul lui, de lumea lui...

Rîdeam toți. Cînd ne-am oprit, cei doi bătrîni rămaseseră uitîndu-se unul la altul, parcă revăzînd zilele acelea, sau cele de mai tîrziu, cînd au pornit la asaltul Palatului de Iarnă.

„Să știi că în Garda Roșie eram la început douăsprezece mii — mi-a atras atenția Aleksandr Karpovici Mirošnikov. Eu am intrat chiar în luna mai, imediat după ce-a venit Lenin în uzină: am făcut instrucție aici, în spatele halelor, dar pînă în octombrie ne-am selecționat, ne-am lepădat de menșevici și de alte elemente și am rămas două mii...“

Și au urmat lupte crîncene. Aleksandr Karpovici s-a bătut cu iunkerii, a pătruns în Palatul de Iarnă și a început să-i curețe de dușmani sală cu sală. Ivan Efimovici Blinov a fost, mai tîrziu, în timp ce trupele contrarevoluționare asaltau Leningradul, comandantul aprovizionării pe lacul Ladoga, adică, datorită lui și tovarășilor lui, în Leningradul asediat au ajuns alimentele și munițiile care l-au făcut să reziste.

Dar nici unul, nici celălalt nu concep să iroseacă vremea relatînd fapte care au fost deja consemnate în istorie. Preferă să vorbească despre uzină, despre problemele lor actuale:

— Ai văzut turbinele pe care le fabricăm noi?

— Da.

— Am trimis și-n Rominia din ele.

Și pupilele mărite de ochelari ale lui Ivan Efimovici strălucesc spre mine:

— Noi le realizăm; ulte, Aleksandr Karpovici e și Erou al Muncii Socialiste pentru realizările lui... și acum, să-ți spun un secret: față de anul 1932, producția noastră e dublă, iar numărul de muncitori e o dată și jumătate mai mic. Perfecționarea și automatizarea procesului tehnologic merge la noi rapid.

— Da, da, în al șaselea cincinal, cu același număr de muncitori vom dubla producția...

O voce groasă, tunătoare, făcuse precizarea aceasta. Spre noi venea un bătrîn înalt, pletos, cu figură tolstoiană — Mihail Gavrilovici Alekseev, pe care, de fapt, atunci cînd venise în uzină îl chema Tovrilov, dar, în urma revoluției din 1905, la care a participat, a trebuit să-și schimbe numele pentru a nu fi urmărit de Ohrana țaristă. Aceste lucruri le-am aflat mai tîrziu și le voi relata și eu într-un reportaj viitor, închinat revoluționarului de la 1905. În momentul acela, însă, Mihail Gavrilovici îmi demonstra cu patimă, rostind către cei doi tovarăși ai lui și către mine cuvinte sonore, cu vocea lui tunătoare:

— ...Da, da, dublăm producția cu același număr de muncitori — vă dați seama cît o să scadă prețurile!

... Iarăși ajunsesem la problemele cotidiene ale vieții noastre socialiste, care, la început, mă făcuseră să nu deosebesc acest focar al revoluției de oricare altă mare uzină socialistă. Dar, privind la bătrînii revoluționari, la patima cu care comentau ei aceste probleme, mi-am dat seama de un adevăr: aceasta era starea firească a lucrurilor, pentru ea luptaseră cei trei și toți tovarășii lor de generație. Distincția nu o puteam face din altă pricină: pentru că flacăra aprinsă acolo și în întregul Leningrad luminează astăzi o imensă porțiune din glob.

ORGANIZEAZĂ O

CĂLĂTORIE SURPRIZĂ

de Radu NOR

Ilustrații de A. PETRESCU

Totul a pornit de la acest afiș, din care vîntul mușcase jumătate! Flutura vesel pe un zid din apropierea locuinței mele și, fără să-i pese că era doar un biet fragment, un fel de anecdotă fără poantă, îmi făcea semne îmbietoare.

Mai ales cuvintele „călătorie" și „surpriză", puse unul lîngă altul, exercitau asupra mea o atracție pe cît de puternică, pe atît de inexplicabilă.

Sînt om în toată firea! Și totuși, credeți-mă — vă spun purul adevăr — în aceeași după-amiază mi-am scos economiile de la C.E.C. și, fără să întreb pe funcționarul de la ghișeu cum, ce și... încotro, mi-am cumpărat un bilet de călătorie.

Nu este necesar să vă redau starea mea din săptămîna premergătoare plecării. Pe scurt, o dată sosită ziua, am răsuflat ușurat, mi-am luat valiza și am pornit spre aeroport.

UN AEROPORT FĂRĂ AVIOANE... DAR CU UN COVOR FERMECAT

Cum am coborît din autobus, o primă surpriză: aeroportul nu avea hangare, nici avioane, nici măcar o pistă de decolare, ci doar o schelă metalică, de pe care porneau din zece în zece minute mici rachete de transport, și o curioasă platformă, acoperită de o cupolă străvezie. Ne-am suit pe această platformă, deasupra căreia se roteau cîteva elice de helicopter. Cît ai clipi, acest „covor fermecat" s-a înălțat, străpungînd norii. La vreo 8.000 de metri s-a oprit și a rămas în așteptare, de parcă și-ar fi dat întîlnire cu cineva.

Așa și era! Dinspre apus s-a auzit un vuiet și dintr-o spărtură a norilor s-a ivit un colos argintiu, în formă de țigară de foi.

Pe cîte am înțeles, aceasta era racheta intercontinentală de pasageri cu care aveam să călătorim. Ceea ce a urmat s-a petrecut însă atît de repede, încît m-am dumirit de-abia după ce m-am instalat comod într-un fotoliu al navei. Racheta și-a încetinit mersul; „covorul fermecat" zburase cîteva zeci de secunde paralel cu ea, timp suficient ca o pasarelă să le lege și pasagerii să facă transbordarea.

Oarecum jenat de propria-mi neștiință, am tras cu urechea la discuția a doi pasageri.

— Oare vom ajunge la timp?

— Desigur. Sîntem așteptați la 9 și racheta zboară cu 8.000 km pe oră. Așa că nu e posibil să întîrziem!

Pe mine m-au trecut nădușelile. 8.000 de kilometri pe oră! Urmarea discuției mi-a oferit date suplimentare:

— Bună invenție, racheta asta intercontinentală. Mai ales de cînd au înzestrat-o cu motoare atomice și de cînd nu ne mai pierdem vremea cu decolările și aterizările. O dată încărcată cu combustibil nucleor, nava circulă pînă la consumarea acestuia, 6-8 luni sau chiar un an. Face înconjurul globului nostru mititel în mai puțin de 5 ore și cine dorește să călătorească cu ea n-are decît să vină în întîmpinarea ei.

— Ce ar fi să ne întîlnim aici cu Nikolai Bolotkin ? Tare mi-e drag omul acesta...

N-am mai ascultat. Cîțiva pasageri se pregăteau de debarcare. Cerul era limpede și undeva, sub noi, sclipeau albastre apele Mării Caspice. Numai că — poate mă-nșelam — o linie subțire, neagră, o împărțea în două. Am trecut cu palma peste geam, crezînd că vreun firicel se lipise de cristalul de cuarț. Zadarnic! Linia nu dispărea!

De data aceasta, curiozitatea mea triumfă asupra timidității și cerui vecinului meu de fotoliu explicația acestui fenomen:

— Tovarășe, dumneata pe ce lume trăiești? — m-a întrebat acesta, un bătrînel simpatic și jovial. Că n-ai mai călătorit pe aceste meleaguri, haide, mai pricep. Dar nu citești ziarele, nu urmărești emisiunile de radio, de televiziune?

Apoi a început să-mi explice totul pe larg.

MAREA NU MAI MOARE DE SETE

Cică nivelul Mării Caspice scăzuse în ultimele decenii îngrijorător. Imensele ei bogății, petrolul, sarea și peștele („mai ales morunii cei cu icrele negre", adăugase bătrînelul, plescăind din limbă) erau în mare primejdie. Și atunci oamenii sovietici s-au luat la trîntă cu natura. Au construit de-a curmezișul mării un baraj gigantic, care desparte bazinul nordic de partea sudică, situată mai jos. Nivelul apei a crescut cu doi metri și marea a recăpătat vechea înfățișare.

— Trebuie să fie cam mărișor digul dumneavoastră! — am remarcat eu.

— Mda! Nu-i chiar mititel. E lung de 450 kilometri! Și nu-i un simplu dig. E străbătut de canale și ecluze pentru trecerea vapoarelor și peștilor și cuprinde cîteva hidrocentrale care folosesc diferența de nivel dintre cele două bazine.

— Înțeleg! Barajul aduce mari foloase. Dar cum își recuperează Marea Caspică apele pierdute?

— Simplu! Prin „injecții cu apă" din nordul Europei. Cursurile superioare ale rîurilor Pecioara și Vîcegda au fost închise cu ajutorul unor stăvilare, iar apele lor, conduse prin canale în noul lac de acumulare Kama și de aici...

Nu l-am mai ascultat pe interlocutorul meu. În primul rînd Marea Caspică pierise de mult în depărtări și, apoi, însoțitorul îmi făcuse semn să mă pregătesc de debarcare.

AUTOBUSUL FĂRĂ MOTOR

Platforma-helicopter ne-a dus pe nesimțite înapoi, pe pămînt. În fața aeroportului aștepta un autobus mare, fabricat în întregime dintr-o masă plastică străvezie. M-am străduit să descopăr motorul, dar nu l-am găsit în față, nici în spate, nici printre roți. Și totuși, de îndată ce ne-am suit, acest vehicul misterios a pornit în viteză, îndreptîndu-se spre banda albă a șoselei principale. Mersul era lin, fără zdruncinături, și de auzit nu se auzea decît fîșîitul roților pe pavajul de plastolit, care de cîțiva ani înlocuia vechiul și perimatul asfalt.

Nu m-am putut abține să-l întreb pe șofer despre construcția mașinii sale.

— Nu ați mai călătorit cu un electrobus? — și-a exprimat el uimirea.

Am recunoscut că așa stau lucrurile. Dar am adăugat repede că automobilele propulsate cu ajutorul energiei electrice nu sînt nicidecum o noutate, că fuseseră concepute cu decenii în urmă de inginerii sovietici.

— Atunci, de ce mă întrebați?

I-am răspuns că asemenea vehicule fuseseră considerate nerentabile din pricină că acumulatorii cu care erau înzestrate trebuiau încărcați prea des.

— Dar eu n-am acumulatori!

Am rămas cu gura căscată.

— Nu folosiți acumulatori? Dar nu văd nici cablu, nici troleu! Atunci?...

— Curentul de înaltă frecvență pe care-l utilizează electrobusul circulă liber prin aer, aidoma undelor radiofonice. Turnurile acestea pe care le vedeți din loc în loc sînt radiatoarele hiperbolice care emit energia radiantă. Această antenă — șoferul îmi arătă o bară terminată sus într-un O, montată pe acoperișul electrobusului — captează energia din aer. E limpede?

— Cît se poate de limpede — am răspuns eu, privind prin peretele mașinii spre ciudatele turnuri ce se profilau în zare.

SOARELE PUS LA TREABĂ

— Vom vizita acum o heliocentrală! — ne anunță ghidul și ne pofti să coborîm.

La marginea șoselei ne întîmpină un om într-un halat alb, care se prezentă drept unul dintre tehnicienii centralei.

Am privit în jurul meu. Cîteva clădiri albe, cu ferestre mari, înconjurate de plantații fuseseră construite la marginea unui podiș pe care se întindea o pădure de dreptunghiuri negre. Tehnicianul ne dădu lămuririle pe care de-abia le așteptam:

— Ceea ce vedeți sînt termoelementele semiconductorilor care transformă inepuizabila energie solară în electricitate. Rețeaua noastră, care ocupă o suprafață de 100 de hectare, captează în timpul unei zile o energie de peste un milion de kilowați. În halele subterane aflate sub clădirile acelea sînt instalate gigantice baterii de acumulatori. Electricitatea acumulată în timpul zilei e suficientă pentru 24 de ore....

Am mai aflat că această uzină furnizează cantitatea de energie necesară radiatoarelor hiperbolice, deci și electrobusului nostru.

GRĂDINILE SUSPENDATE ALE SEMIRAMIDEI

După vreo jumătate de oră de mers cu electrobusul, ghidul nostru ne-a servit o delicioasă gustare. În farfuria mea era o „felioară" de roșie, cu un diametru de vreo 20 de centimetri, un ciorchine de strugure cu boabele cît niște prune și un măr... dacă nu avea forma și culoarea specifică merelor, aș fi jurat că e pepene, și nu unul dintre cei mici.

De data asta mai toți călătorii i-au asaltat pe ghid cu întrebările lor. El a rîmbit misterios și ne-a rugat să avem răbdare.

Peste cîteva minute mașina s-a oprit iarăși. Ne aflam pe un cîmp întins, acoperit cu plantații. Nimic nu părea neobișnuit, cînd deodată,

dintr-un colț al lanului se ivi o mașină pe care nu o conducea nimeni. Parcurse cîmpul, arînd și împrăștiind totodată îngrășăminte chimice.

Tovarășii mei s-au arătat dezamăgiți.

— Cine n-a mai văzut mașini agricole teleghidate? Pentru asta nu era necesar să ne oprim din drum.

Deodată însă privirile ni s-au oprit asupra unui turn aflat la marginea cîmpului. Pe cer, deasupra lui, aluneca tocmai un norișor alb, adevărat ghemuleț de vată. În clipa aceea din vîrful turnului a țîșnit ceva, un fel de praf care a colorat norul în cenușiu, transformîndu-l într-unul prevestitor de furtună. Ba au răsunat și tunete și o ploaie binefăcătoare a început să răpăie peste întreaga întindere a ogorului.

Tovarășilor mei de drumeție li s-a deșteptat curiozitatea:

— Ploaie artificială? Un procedeu nou?

Unul, de bună seamă specialist, a dat explicații:

— Din turn a fost trimisă asupra norului o cantitate de clorat de calciu. Acesta a tulburat echilibrul minusculelor picături de apă din care era format norul; picăturile s-au strîns la un loc și și-au mărit volumul, prefăcîndu-se într-o ploaie zdravănă...

Cineva și-a amintit însă de gustarea luată în autobus și a întrebat:

— Dar roșiile, strugurii, merele? Ele unde cresc?

— În grădini și livezi! Unde vreți să crească? — a răspuns ghidul, făcîndu-ne cu ochiul. Dacă vă referiți însă la cele pe care le-ați mîncat adineauri, ridicați-vă privirile spre cer!

Ne-am conformat — ce-i drept, plini de îndoieli — și am avut prilejul să admirăm „spațiile verzi suspendate", grădinile Semiramidei din zilele noastre, în care erau cultivate fructele și legumele gigantice.

Ca să fiu sincer, n-am zărit decît un punctuleț, cît gămălia unui ac, suspendat pe cer de niște fire invizibile și tare grăbit să dispară cu totul din cîmpul nostru vizual.

Am aflat povestea acestor neobișnuite grădini de la ghidul nostru

— La început, insulele zburătoare nu fuseseră decît niște neînsemnate sfere metalice cu un diametru de cîteva zeci de centimetri, denumite și ele „sateliți artificiali"... Dar cîtă deosebire față de sateliții artificiali de astăzi, adevărate orașe ale spațiului interplanetar!

Micuțele sfere s-au dezvoltat uluitor de repede. În cîțiva ani faza experimentării a fost depășită. S-a stabilit că omul poate suporta condițiile zborului și un prim satelit cu echipaj a fost lansat de pe pămînt. Neuitați vor rămîne curajoșii exploratori ai cosmosului, pionierii spațiilor intersiderale!

Sateliții artificiali măsurau acum zeci de metri în diametru și aveau toate instalațiile necesare unui trai comod, precum și aparate ultraperfecționate pentru cercetarea spațiului cosmic.

Oamenii însă nu s-au oprit aci. Au fost lansați succesiv mai mulți sateliți artificiali care se întîlneau pe orbită și erau uniți prin dispozitive speciale, formînd adevărate insule zburătoare, stații intermediare pentru rachete, observatoare extraterestre meteorologice și astronomice, laboratoare pentru cercetarea radiațiilor cosmice și altele. Aceste insule fuseseră înzestrate cu motoare proprii, pentru contracararea pierderilor de viteză, astfel încît, teoretic, durata lor de rotire în jurul pămîntului era nelimitată. Mai aveau dispozitive pentru primirea și lansarea de mici rachete cu pasageri, cu ajutorul cărora se ținea o permanentă legătură cu pămîntul.

Satelitul pe care-l văzusem trecînd deasupra noastră fusese construit pe baza acelorași principii, era însă ceva mai mare (cu un diametru de o sută de metri) și nu adăpostea cercetători. Fusese în schimb amenajat ca seră. Era firesc ca acum, cînd mai toate ramurile de știință erau reprezentate în cosmos, nici cercetătorii din domeniul agriculturii să nu se lase mai prejos. Căraseră deci pe satelitul lor artificial pămînt de cea mai bună calitate, îl însămînțaseră, asiguraseră alimentarea culturilor din punct de vedere al mineralelor și al gazelor necesare dezvoltării plantelor și apoi încredințaseră restul soarelui, marelui și atotputernicului vrăjitor.

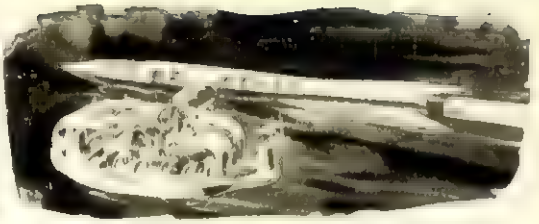

Și asta a făcut ca în 3-4 zile plantele să ajungă la maturitate și fructele, pe care ați avut prilejul să le gustați, să aibă aceste dimensiuni gigantice.

Iată deci povestea „grădinilor suspendate ale Semiramidei" de azi, socotite, ca și în antichitate, una din cele șapte... mii de minuni ale lumii.

STRUNGUL CEL VEȘNIC

Spre prînz am ajuns în oraș. Electrobusul nostru s-a oprit în fața hotelului care urma să ne găzduiască. Cineva a propus însă — susținînd că e păcat să ne pierdem vremea — să vizităm încă înainte de masă marea uzină de strunguri. Deși pofta mea de mîncare fusese stimulată de această uimitoare călătorie și de tot ce văzusem pînă atunci, m-am hotărît să-l urmez pe neîndătătorul meu tovarăș și încă alți trei călători au fost de aceeași părere.

Portarul hotelului ne-a îndrumat spre o mare terasă, unde staționau cîteva AO-uri (AO înseamnă fără îndoială „aripile omului"), mici aparate de zbor individuale. Imitînd pe tovarășii mei, am luat loc pe unul din scăunelele ușoare, din masă plastică, fixîndu-mi curelele de siguranță. Manevrarea aparatului era extrem de simplă și am învățat-o în cîteva secunde.

Apăsînd pe un buton, deasupra capului meu începu să se rotească o mică elice și mi-am luat zborul, în urma unui tovarăș care cunoștea drumul. În mai puțin de cinci minute am ajuns la țintă.

Parcurgînd halele uriașe ale uzinei, am putut constata că, deși în jurul meu abundau invenții din cele mai năstrușnice, tăierea metalelor se baza pe vechile principii, cunoscute mie. Ce-i drept, se adăugaseră strungurilor multe îmbunătățiri, ultrasunetele luaseră locul cuțitelor, se strunjea și cu ajutorul jeturilor de substanțe abrazive sau al electroeroziunii. Toate strungurile „citeau" acum, cu ajutorul aparatajului electronic, desenele tehnice și schemele — și, fiind așezate în linii automate, formau uzine complet automatizate, în care efortul fizic al omului era redus la minimum.

Totuși principiul de bază al strungului de a concentra energia mecanică pe un anumit punct al suprafeței materialului și de a acționa prin tăiere, rupere, fărîmițare sau erodare, rămăsese neschimbat.

TAINA AFIȘULUI RUPT SAU MOTIVELE ÎNTOARCERII MELE PRIPITE

Nu mai puteam continua. Foamea devenise de-a dreptul insuportabilă. M-am înapoiat la hotel. Dar parcă m-a lăsat inima să mă duc la masă pînă nu am cercetat cum se cuvine toate detaliile uluitoarei clădiri?

Înainte de toate, materialul de construcție. I se spune „sticlă polaroidală" și îngăduie o pătrundere nestînjenită a luminii, a razelor solare. După dorință, printr-o ușoară rotire a plăcilor, trecerea luminii se poate regla, creîndu-se în interior intensitatea dorită. De la un tablou de comandă se poate regla clima pentru fiecare cameră în parte. Astfel, hotelul poate mulțumi în egală măsură pe vizitatorul din Arctica, ca și pe cel din regiunile ecuatoriale.

O bordură electrostatică, întinsă de-a lungul pereților, aspiră cel mai mic firicel de praf, iar aerul din cameră este ionizat. Scaunele și fotoliile sînt dintr-o masă elastică și iau forma trupului celui care se așază. Izolarea acustică absolută creează condițiile unei odihne desăvîrșite.

M-am spălat pe mîini și am coborît la restaurant.

Cînd am întrebat pe unul dintre cei ce păreau a face parte din personalul restaurantului dacă nu există o listă de mîncare, omul m-a privit mai întîi fără să înțeleagă, apoi cu indulgență... De-abia cînd pe ecranul micului televizor atașat mesei au început să se perinde imaginile în culori ale felurilor de mîncare, în toată splendoarea lor, am înțeles că aceasta era de fapt lista și că o simplă apăsare pe buton poate aduce — prin intermediul unui tub pneumatic — mîncarea dorită pe masă.

Îmi făceam tocmai planuri grandioase asupra alcătuirii meniului, cînd ochii mi-au căzut întîmplător asupra scalei televizorului, pe care figura, pe lîngă alte capitale, și Bucureștiul.

Vă puteți închipui cu cîtă înfrigurare am învîrtit butonul, pînă ce am prins postul. Programul de prînz tocmai se terminase și grațioasa crainică a înștiințat spectatorii că urmează „anunțuri și muzică".

Și deodată, pe ecran a apărut... afișul! Da, dragii mei, tocmai afișul care m-a îndemnat să plec în această neobișnuită călătorie, afișul acela... care de data aceasta era întreg și glăsuia cu litere de o șchioapă:

O.N.T. Carpați
organizează
o călătorie surpriză
în
Uniunea Sovietică 1977

Uniunea Sovietică... 1977? Nu se poate, mi-am zis; ar însemna că am luat-o înaintea vremii noastre cu 20 de ani! Tii, pîrdalnica de fantezie, iar mi-a făcut-o!

Cred că e limpede că nu aveam nici un drept, nici un temei legal, să rămîn în această lume a viitorului.

M-am întors — de data aceasta nu cu racheta intercontinentală de pasageri, ci pe aripile gîndului — în anul 1957 și am scris repede, repede, acest reportaj, pentru ca el să apară mai înainte ca geniul uman să transforme modesta mea previziune într-un impresionant... fapt real.

Din Urali pînă-n Carpați:

PROMOȚIA SVERDLOVSK '54

Iunie 1954. Pe străzile orașului Sverdlovsk, scăldate în razele de aur ale soarelui de început de vară, domnește o animație neobișnuită. Grupuri vesele de tineri cu armonici și ghitare, flori și geamantane, se îndreaptă cîntînd spre gară. Ruși, romîni, cehi, coreeni, bulgari, înfrățiți în cinci ani de studenție, își iau rămas bun. Ei schimbă adrese, strîngeri de mînă, îmbrățișări; în ochii vreunei fete blonde licărește poate o lacrimă ascunsă; în inima vreunui tînăr inginer romîn vibrează poate regretul de a părăsi locuri ce i-au devenit dragi și prieteni care i-au devenit frați. Un șuierat nemilos și trenul pornește. Rămîn în urmă Uralii, minunatele parcuri ale Sverdlovsk-ului, sălile de cursuri, profesorii cu părul nins, mamele cărora le-au fost răpite fiicele de feți-frumoși de pe malul Mureșului sau Oltului...

Rămîn în urmă și giganții Magnitogorskului, Uralmașului, Nijnitaghilului, dar tainele lor sînt duse departe, spre tinerele combinate din țările frățești. Geamantanele sînt înțesate cu cărți, planșe și desene. Adevărate secrete de producție, care circulă neștingherite între Oder și Pacific, așa cum nimic nu putea circula în cealaltă jumătate a globului, dar așa cum vor putea circula pe întreg globul într-un viitor pe care-l va apuca — poate — chiar promoția 1954 de ingineri din Sverdlovsk.

...Încă 27 de ingineri romîni au părăsit băncile Institutului Politehnic din Sverdlovsk. Se vor întîlni peste zece ani, așa cum cere tradiția studențească. Poate că atunci își vor lua de la agenția de voiaj cîte un bilet pentru rapidă, clasa I, pentru a ajunge în cîteva minute la festivitatea de la Sverdlovsk. Dar pînă în 1964 mai e mult. De aceea ne-am gîndit să-i facem să se întîlnească în paginile „Flăcării". Și pentru aceasta, am folosit — în curînd perimatele — vagoane de cale ferată, tramvaie sau autobuse, mijloace cu care reporterul și fotoreporterul s-au deplasat pentru a-i vizita la locul de muncă — și, eventual, în mijlocul noilor lor familii — pe cîțiva dintre membrii acestei promoții.

Pe inginerii Gheorghe Rădulescu și Francisc Folticska i-am găsit cu multă greutate, pentru că la Combinatul siderurgic Hunedoara, în fiecare zi se schimbă ceva, se dărîmă o veche construcție și se înalță una nouă. Hala modernă, uriașă, înaltă, elegantă, nu e de loc invizibilă și nici noua clădire a birourilor ei. Dar cine poate ști, printre zidirea construcții noi, care e cea căutată? (Aceeași dificultate o întîmpină și vizitatorul noului oraș muncitoresc). În sfîrșit, îi găsim la etajul ultim al unei noi clădiri, care va fi în curînd supraetajată... În jos adică parterul va fi dezgropat de sub pămînt de către excavatoarele care lucrează de zor, pentru a se ajunge la același nivel cu turnul de răcire al oțelăriei.

Pe mesele din birouri încă nu sînt hîrtii, iar dulapurile încă nu gem de dosare. Deocamdată inginerii sverdlovskieni, Rădulescu și Folticska (din promoția '54), și Bîrsan, și Kraft (din alte promoții) pregătesc marele eveniment care nu numai în viața lor și a uzinei, ci și pentru industria siderurgică a țării. Pînă una, alta ei au trecut cu succes Caronul — drumul greu de la teorie la practică. Gheorghe Rădulescu este unul dintre inițiatorii „schimbului tineretului" de la vechea oțelărie, pe care l-a condus cu succes pînă în octombrie 1955, lucrînd apoi ca adjunct al oțelăriei vechi pînă anul trecut. Ca și ceilalți colegi ai săi, el s-a molipsit de la tehnicienii din Urali de o maladie încă insuficient răspîndită printre tehnicienii noștri: pasiunea pentru economii. Un milion de lei prin perfecționarea pulverizării păcurii în cuptoarele Siemens-Martin și alte sute și sute de tone de oțel obținute peste plan prin mărirea timpului de funcționare a cuptoarelor, reducîndu-se timpul de staționare la cald și la rece — iată numai o parte din consecințele acestei pasiuni a sverdlovskienilor, pe lîngă numeroasele modificări tehnologice aduse atît vechii oțelării, cît și proiectului noii oțelării, pe baza concepției sovietice moderne în siderurgie. Căci — am uitat s-o spun — pasiunea lor nr. 1 este noul în tehnică. Drept care fiecare dintre ei caută mereu să-și pună munca în acord cu tehnica cea mai modernă. „Ferry" Folticska, cel veșnic vesel și exuberant, s-a ocupat de niște schimbări de secțiune la canalele cuptoarelor Martin, iar acum experimentează folosirea materialului recuperat la capacele cuptoarelor electrice. Mezinul Nati Kraft, în ciuda figurii și staturii sale de tînăr învățăcel în ale oțelăriei, a știut să obțină în fruntea „schimbului tineretului" vreo 2.000 de tone de oțel peste plan, iar acum activează intens la pregătirea noii oțelării, alături de gravul, solemnul inginer Bîrsan, care nu demult „s-a repezit" pînă-n Uniune, să „vadă" ce mai e nou pe acolo în materie de oțel. Și n-a venit cu mîna goală.

Cîțiva dintre pionierii viitoarei oțelării: (de la stînga la dreapta) inginerii Rădulescu, Bîrsan, Kraft și Folticska.

Nu departe de pionierii oțelăriei noi, cam la o aruncătură de băț, poate fi întîlnit inginerul Gheorghe Niță, șeful oțelăriei electrice, veghind prin ochelarii de cobalt la șarjele de oțel special care implică mult meșteșug și știință. Iar știința lui s-a format tot la Sverdlovsk, acolo unde s-au fabricat minunatele sale cuptoare electrice de 20 de tone și s-a născut soția lui, Maria Andreevna Savenko-Niță, mamă a doi copilași poligloți în vîrstă de 3 luni și respectiv 2 ani...

Iar dacă îi vei vizita pe toți cei mai sus-pomeniți în noile lor apartamente din O. M. (Orașul Muncitoresc) și te vei interesa de constructorii acestei veritabile stațiuni climaterice — prin frumusețe și confort — vei afla că și aici e amestecat cineva din Sverdlovsk: este constructorul Tiberiu Dull, membru al promoției '54, inginer-șef al Trustului 4 de Construcții Hunedoara, autor al numeroase proiecte de inovații, din care unele s-au și aplicat — ca de pildă înlocuirea șarpantei de lemn cu prefabricate din beton armat. Din aceeași pasiune pentru economii și din aceeași tehnică

Într-un apartament din O.M., cei șase din Sverdlovsk s-au întîlnit la un domino: Kraft, Folticska, Bîrsan, Dull, Niță și Rădulescu.

Inginerul Folticska n-are decît 80 de kg, dar noua macara poate ridica 400.000!

Încă o amintire: echipa de dansuri rominești a Institutului.

modernă sovietică se inspiră și proiectul la care lucrează acum: folosirea zgurei în blocuri mari universale pentru toate clădirile neindustriale. Colectivul său a dat, în ultimii doi-trei ani, peste 500 de apartamente și va mai da sute și mii în anii ce vin, spre bucuria cetățenilor Hunedoarei.

*

Dacă aș fi avut la dispoziție un helicopter, i-aș fi putut poate vizita pe toți membrii promoției '54, a căror repartizare geografică coincide cu harta industriei grele a țării noastre. L-aș fi putut vedea în fruntea oțelăriei de la „Oțelul Roșu" pe Otto Takács, la uzina „Electroputere" pe Mathe Balaș, la Combinatul din Reșița pe Constantin Rus și Ștefan Demenyi, la Sibiu pe Vasile Mureșan, la Călan pe Ludovic Kalman, la Cîmpia Turzii pe Aurel Jurj etc. etc.

Neavînd helicopter, m-am mulțumit să-i cunosc pe cîțiva dintre sverdlovskienii bucureșteni, acolo unde ei nu puteau lipsi: la uzinele „23 August" — citadela metalurgică a Capitalei — inginerul principal Mircea Ber, care a contribuit prin documentația sovietică la elaborarea unei noi tehnologii a matrițării arborilor cotiți pentru motorul Diesel de 450 c.p., ceea ce aduce o economie anuală de 600.000 lei; inginerul Virgil Sebeșan, șeful atelierului de aparataj C. F., autor al cîtorva importante inovații, posesor a trei brevete.

La Institutul Politehnic l-am întîlnit pe asistentul Ion Dragomir, de la catedra de siderurgie, într-unul din laboratoarele create de colectivul său după modelul Institutului din Urali, iar la I.D.E.B., am întîlnit-o pe singura ingineră a promoției, Dumitra Lazăr, inginer principal energetic la serviciul producției, care a reușit să reducă perioada de nefuncționare a transformatorilor după reparație, iar acum studiază problema suprafuncționării optime a rețelei de joasă tensiune din Capitală.

Atîta cît i-am putut cunoaște ca reporter, mi-am dat seama că pe toți tinerii ingineri ai promoției îi unește un singur țel—să contribuie la dezvoltarea rapidă a industriei noastre; ei s-au adăpat la izvorul de apă vie al tehnicii moderne sovietice, au învățat de la savanți ca Gorșkov sau Siunov că tehnica trebuie necontenit înnoită, că metalul e scump și că cei cărora le trec prin mîini mii de tone de metal nu trebuie să-i uite niciodată valoarea. Ei au învățat la școala științifică a creatorilor primei centrale atomice, ai primei rachete intercontinentale și ai primului satelit artificial al pămîntului, să pună cuceririle tehnicii în slujba celor ce muncesc, în slujba singurei orînduiri sociale închinate fericirii omului.

Andrei BART

Inginerul Niță ocupîndu-se de o problemă care n-are nimic comun cu oțelul...

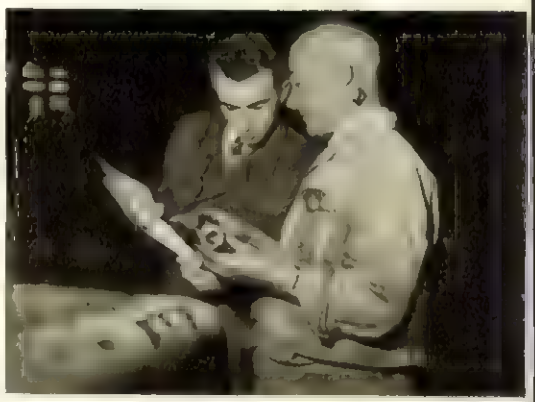

Două generații de tehnicieni: tînărul inginer Virgil Sebeșan și bătrînul maistru Petre Laios, de la uzinele „23 August".

Inginerul Mircea Ber (dreapta) dă indicații proiectantului Iorgu Chiriță. Încă un proiect va deveni utilaj produs în serie.

Asistentul Ion Dragomir, în laboratorul de siderurgie al Politehnicii bucureștene.

Vă amintiți

Cu vreo 15 ani în urmă, pe locul unde este astăzi Piața Progresul se afla „Piața" Dumitru Voicu, denumită astfel după numele unui mare proprietar, fost primar. Probabil că regimul burghezo-moșieresc a vrut să-i lege neapărat numele de succesele... edilitare, de grija față de cetățeni etc., lucru care, după cum se vede în fotografie, i-a reușit pe deplin.

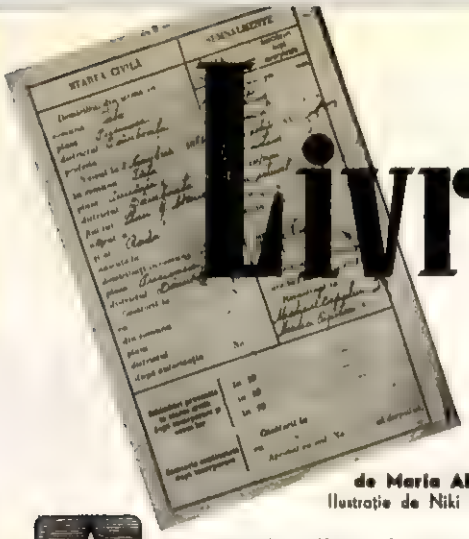

Livretul

de Maria ARSENE
Ilustrație de Niki POPESCU

Avea coperțile galbene și curate, din carton cu panglică îngustă și legătură neagră de pînză. Pe mijlocul feței de hîrtie tare, într-un chenar, era trecut cu litere de tipar:

LIVRET DE SERVICIU MILITAR

iar dedesubt, furierul de la mobilizare însemnase în literă rondă, cu tuș, numele ostașului.

Dacă întorceai coperta, puteai afla că posesorul lui făcuse parte din contingentul 1908, că avusese numărul matricol 187, se născuse într-un sat din plasa Pucioasa, districtul Dîmbovița, la 2 noiembrie 1886, fiu al lui Stan și al Radei.

Pe altă pagină era trecut regimentul: 3 Dîmbovița. O foaie mai departe, jurămîntul:

„În numele lui dumnezeu atotputernicul, eu, soldatul... jur credință regelui Carol I, supunere legilor și îndatoririlor militare, în toate ocaziunile, în timp de pace ca și în război, așa să-mi ajute dumnezeu".

Urmează semnătura celui care-și luase angajamentul de rob față de dumnezeu, față de rege și asprele legi militare, semnătura cu litere strîmbe a recrutului, „posesor" a 2 (două) clase primare, atît cît l-au ținut încălțările — opincile — pînă-n cea de-a treia iarnă, cînd nu s-a mai putut duce desculț la școala aflată în comuna vecină și depărtată la 12 kilometri. Parafa superiorilor consemna data zilei în care a avut loc ceremonia, dată care aducea și adevărata militărie, cu pumni, bătăi cu centura și latul sabiei, carcera și cățeaua, coborîte tradițional din podul cazărmii...

„Depus jurămîntul în prezența noastră, astăzi, anul 1907, luna noiembrie, ziua 28". Contrasemnează căpitanul Băltărețu, comandantul companiei a 8-a, și R. Popescu, preotul garnizoanei.

Micul echipament este adnotat cu 1 izmană, 1 pereche opinci, 1 tunică, pantaloni și 1 (o) capelă pe care ostașul se obligă a le preda în stare bună, deși au fost primite ca efecte vechi și urma să le folosească în toți anii de „termen".

Marele echipament se compunea din pușca Manlicher model 1895, baioneta, centura și una cartușieră. Ele trebuiau păstrate „ca ochii din cap", fiind proprietatea patriei și tronului, împotriva dușmanului din-afară și dinăuntru...

Medicul corpului, căpitan Bădulescu, atestă că ostașul n-are semne particulare, posedă talia 1,70 m, are părul castaniu, fața smeadă, ochii căprui, n-a suferit pînă la încorporare (decît de foame) de vreo boală și a fost vaccinat cu succes la 5 noiembrie 1907.

Mutațiile sînt scurte, lapidare, reușind să gîtuie și să comprime, în cîteva cuvinte, un eveniment, un fapt, întreaga tragedie a țăranului pălmaș luat la cătănie:

1907 noiembrie 1 — Înscris în corp ca recrut, venit din reg. Depozit, recrut. Dîmbov. nr. 444.

1908 iulie 10 — Învoit 3 (trei) zile pentru muncă în folosul familiei, fără stare (avere).

1908 decembrie 2 — Aprobat 5 (cinci) zile învoire pentru munca la proprietar, dl. Bolnavu, în vederea achitării datoriei din 1906.

1909 februarie 1 — Întărit în funcția de gornist, ord. zi nr. 1358.

1909 noiembrie 1 — Trimis în concediu, înștiințat biroul de recrutare Dîmbovița cu ord. de zi nr. 800.

1910 august 10 — Concentrat 60 de zile.

1911 aprilie 4 — Concentrat 30 de zile moșie.

1912 septembrie 10 — Concentrat 60 de zile muncă la moșie.

1913 martie 6 — Concentrat.

1913 iunie 20 — Mobilizat.

1913 iulie 4 — Internat lazaret, holeră.

1913 august 20 — Eliberat din spital, trimis 5 (cinci) zile concediu medical.

1913 octombrie 2 — Lăsat la vatră.

1915 mai 10 — Concentrat 45 de zile.

1916 mai 20 — Concentrat 60 de zile.

1916 august 15 — Mobilizat reg. 3 Dîmbovița.

Aci se încheie mutațiile din livretul militar al țăranului pălmaș de la poalele munților Păduchiosul și ale dealurilor păduroase, proprietatea boierului Bolnavu.

★

Livretul gornistului a stat o vreme în biroul de mobilizări al regimentului deplasat pe frontul din sudul Moldovei. Apoi...

Ministerul de război anunță familia prin adresă bătută la mașină și recomandată, confirmînd că eroul-soldat gornist a căzut pentru „Tron și Patrie" la sfîrșitul lui noiembrie 1917, drept care se înapoiază familiei livretul militar cu numărul matricol 187 — conform art. 199 din regulamentul serviciului administrativ — găsit asupra decedatului în ziua deshumării din malul surpat al tranșeei, bătut de furioasa „Dicke Bertha".

★

Livretul are acum coperțile decolorate, cu marginile mucede și mîncate de umezeală. Pe chenarul pătrat, în dreptul numelui, a înflorit o pată verde de mucegai. Legătura de pînză s-a desprins și tocat pe jumătate, descoperind în căptușeala ultimei coperți, pe două file libere, rupte din „Rezultatul tragerii la țintă", anexa E, art. 220, începutul scrisorii neterminate. Literele sînt trecute de ostaș cu plaivazul chimic și creion moale.

„... Dragă nevastă și dragă Marie și Lucriță, fetele tatii. Vreau să trimit scrisoarea asta prin Crucea Roșie, că aflai c-au mai trimis și unii de la alte regimente, așa că încerc și eu marea cu degetu', poate o da dumnezeu și va ajunge scrisoarea mea acasă. Veți ști despre mine că sînt încă bine sănătos dar nu pot să scap de gîndul ce mă bate că ce-ați fi făcînd voi acolo, sub nemți".

Aci rîndurile sînt șterse și nu se pot descifra decît mijlocul și sfîrșitul unor fraze.

„... vindeți două capre...mălai pentru copii... și opriți una de lapte..."

Apoi cuvintele se așternu mai departe, șterse aproape de ani și de verzeală — totuși citește, dacă te oprești cu răbdare și migală asupra lor.

„... A venit aseară Stan Dobre de la a opta și ne-a spus că s-a dat revoluție în Rusia și că nici un boier nu mai are voie să stăpînească pămînt și țărani. Fruntaș Tudor de la mitralieră a povestit că a văzut cu ochii lui cum la bateria rusească soldații au cîntat, au jucat de bucurie și apoi au prins bucățele de panglică roșie de pieptul tunicilor și au cerut ofițerilor să-și prindă și ei și să cînte laolaltă. Ofițerii n-au vrut și au încercat să scoată pistoalele. Dar soldații i-au dezarmat. Ieri bucătarul Doblete zicea să vin seara în capătul tranșeei, ca să-mi arate ceva. După rondul al doilea m-am dus și Doblete a scos din moletieră un ziar socialist, ca în '907, și a citit despre că nu mai trebuie să robim la boieri, ci să le-mpărțim pămînturile care-s tot ale noastre de sudoare și să susținem revoluția din Rusia. Ionică Fătu, dintr-a patra, l-a întrebat pe dom'sergent-major Dudă, dacă a venit ordin de revoluție și la noi, că la ei în Olt, Alimănișteanu, cumnatul Brătienilor, au moșii sfoară de nici un profesor de artimetică nu le mai poate socoti și ține minte hectarele. Către asfințit, domnul locotenent Bivolu l-a chemat pe Fătu și împreună cu Dudă au pornit-o pe cîmp, departe, în spatele tranșeelor. Pe Fătu nu l-am mai văzut, dar toată compania știe că dom'sergent-major Dudă îi poartă tabacherea de nichel cu un cap de grăpoaică tipărit pe capac. Azi nu mă putui ține și-l întrebai pe Dudă că unde l-au dus pe Fătu și ce s-a ales de el. „Ai și tu boier pe-acasă?" — mă iscodi el. „Am — zic. Pe Bolnavu cu munții și pădurile". „Și-ai vrea vreun petic de pădure?" — mă cercetă el iar. Întîi am tăcut. Dar dacă nu m-a răbdat sufletul, tot i-am zis: „Dacă aș apuca și eu vreo două-trei prăjini, n-ar fi rău, c-am două fete acasă și nevasta beteagă". Ca la un ceas, m-a chemat dom' locotenent Bivolu. S-a uitat în ochii mei cu ură și mi-a ordonat: „Să viiîrâ armă deseară la mine, cu sergentul major Dudă". „Pen-ce...?" — putui să-ntreb, deși mi se puse un nod în gît. „Mergem în misiune"...

Peste un ceas trebuie să mă duc la el, dar a început iar să bată cu tunurile nemțești. Și trimite acu'Caizărul niște obuze cît scroafele, peste noi..."

★

Scrisoarea asta n-a ajuns acasă prin Crucea Roșie. Ea a sosit abia după război, o dată cu livretul găsit asupra soldatului în ziua deshumării din malul surpat al tranșeei bătute de furioasa „Dicke Bertha", atunci cînd dom' locotenent tocmai voia să-l trimită în „misiune"...

... Într-o „misiune" aidoma celei în care fusese dus și soldatul Fătu.

Jocul de-a OSPITALITATEA

pamflet de John STEINBECK scriitor american

În toamnă voi participa la congresul de la Tokio al PEN-Clubului. Nu mă prea pricep la chestiuni în legătură cu congresele și nici în Japonia nu am fost vreodată. Din pricina aceasta, toată povestea mă cam neliniștește. Am stat deci de vorbă cu cîțiva penclubiști mai versați în materie. Mi-au spus că este pentru prima oară cînd congresul se ține într-o țară din Extremul Orient. Am întrebat atunci cît timp a trecut de cînd a avut loc un asemenea congres în Statele Unite.

— În Statele Unite? Așa ceva este imposibil — mi se răspunse.

— De ce? — întrebai eu.

— Fiindcă majoritatea scriitorilor de mîna întîi nu ar obține viză de intrare în țară.

Pare de necrezut, din păcate, însă, acesta-i adevărul! Pentru a putea vizita țara noastră, este necesară o viză. La solicitarea ei, ți se pun nesfîrșite întrebări în legătură cu tot felul de lucruri. Să nu fi contravenit la vreo lege, să nu fi comis vreo infracțiune oarecare. Iar cînd e vorba să fii respins, o simplă calomnie este suficientă.

În fața unor asemenea fapte uluitoare, începui să mă gîndesc la o serie de personalități celebre din istorie, care, pe baza legiuirilor existente azi, nu ar putea vizita niciodată Statele Unite, nu ar avea nici cea mai mică șansă de a obține viza de intrare în țara libertății. În cele din urmă, m-am așezat la birou și am întocmit o listă. Cititorii au, firește, deplină libertate s-o completeze cu alte nume, care le-ar veni în minte.

Am așternut pe hîrtie numele, iar în dreptul lor am notat acuzația pe baza căreia li s-ar interzice intrarea în S.U.A. Lista mea arată deocamdată astfel:

NUME	ACUZAȚIE
Adam	— Imoralitate
Noe	— Alcoolism și tratament inuman aplicat animalelor
Saul	— Tentativă de asasinat
David	— Instigare la revoltă
Solomon	— Desfrînare
Homer	— Orb, povară pentru prosperitatea generală
Socrate	— Corupere de minori
Pericle	— Relații intime cu prostituatele
Sapho	— Lesbiană
Platon	— Homosexual
Iulius Cezar	— Imoralitate, provocare de scandal public, răzvrătire
Cezar August	— Asasinat în masă, lovitură de stat împotriva republicii
Sf. Petru	— Incitare împotriva ordinii publice, incendiator
Primii creștini	— Refugiați neînregistrați, încălcarea obligativității depunerii jurămîntului de loialitate
Leonardo da Vinci	— Homosexual
Michel-Angelo	— Emigrant politic, instigator
Cellini	— Imoralitate
Boccacio	— Autor de cărți pornografice
Petrarca	— Atitudine huliganică, bănuit de necrofilie
Dante	— Instigare la rebeliune
Giordano Bruno	— Instigator, propagator de teorii subversive
François Villon	— Tîlhărie la drumul mare, vagabondaj
Rousseau	— Viață imorală, abandon familial
Voltaire	— Instigator
Napoleon	— Recidivist, posesor de cazier
Dumas	— Reminiscențe negroide
Jeanne d'Arc	— Instigare la revoltă, profeție, psihopată
Regele Artur	— Viață imorală, a întreținut legături cu soția regelui Lhot, adică cu sora sa vitregă.
Lancelot	— Bănuit de imoralitate
Guiniverre	— Imoralitate
Sir Francis Drake	— Piraterie
Sir Walter Raleigh	— Înaltă trădare
Martin Luther	— Instigare la tulburări și revoltă
John Knox	— Instigare la revoltă
Maria Stuart	— Înaltă trădare
Două din cele șase soții ale lui Henric VIII	— Înaltă trădare
Robin Hood	— Jaf
Richard Inimă de Leu	— Călcare de jurămînt
Wiclif	— Încălcarea legii drepturilor de autor
Ben Johnson	— Vagabondaj
Adam Smith	— Instigare la răsturnarea ordinii de stat
Aguinado	— Revoluționar
Burke	— Instigare la revoltă
Pitt	— Instigare la revoltă.

S-ar mai putea adăuga aci numele unor americani, care dacă nu s-ar fi născut în țara asta, nu ar fi putut intra niciodată în S.U.A., luînd în considerare cazierul delictelor comise.

George Washington	— Revoluționar
Toți semnatarii declarației de independență	— Revoltă și înaltă trădare
Eugen Debs	— Propagandă revoluționară
Lovejoy	— Campanie de calomnii împotriva șefului statului
Jefferson	— Propagare de principii revoluționare
John Brown	— Lovitură de stat armată, însușire ilegală de bunuri ale statului.
Robert E. Lee	— Revoltă.

Să ne înțelegem: nu este vorba de-o glumă. Conform legilor noastre, nici una dintre persoanele amintite nu ar putea intra în Statele Unite. Iar cel ce ar avea cele mai puține șanse de a obține viza de intrare ar fi Isus Cristos. Acuzațiile împotriva lui ar suna astfel: „instigare la revoltă, acțiuni subversive îndreptate împotriva ordinii sociale, sustragere de sub acțiunea agenților guvernamentali cu concursul plebei". Din fericire, devotatele ajutoare ale șerifului au putut preveni în ultimul moment încălcarea proprietății particulare!

Interesant și înspăimîntător joc! Marea majoritate a celor mai valoroși și creatori oameni ai tuturor timpurilor nu ar fi bine venită în țara noastră, iar potrivit legilor ei nu ar fi lăsați nici măcar să intre. Cititorul este liber să-și completeze lista proprie.

Mai există un joc amuzant: cine este binevenit în țara noastră? Refuz să mă gîndesc la așa ceva. Oare intenționează guvernul să deschidă granițele numai pentru scriitorii de mîna a doua? Nu știu. În orice caz, conform legilor noastre, așa stau lucrurile. Concluzia este că Statele Unite se numără printre puținele țări din lume în care personalitățile de seamă și creatoare sînt indezirabile.

În românește de I. VOITA

(Din „SATURDAY REVIEW")

← Bloc de locuințe muncitorești.

Sofiiski Sobor, catedrala Kievului veche de aproape un mileniu. →

BĂTRÎNUL ȘI TÎNĂRUL KIEV

de Constantin CHIRIȚĂ

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Cu 15 ani în urmă, în acest loc nu se vedeau decît mormane de moloz.

Kievul a avut multe denumiri de-a lungul istoriei sale. Aceea care i-a rămas încă și astăzi și care i se potrivește cel mai bine e cuprinsă în două cuvinte: „mati-gorod" — orașul-mamă.

Gara principală, deși nouă, e formată din uriașe clădiri cu acoperișuri curbe, care dau imaginea unor arcuri contractate, gata să azvîrle săgeți spre înaltul cerului. Străzile, deși largi, par niște poteci tăiate simetric prin păduri nesfîrșite. Clădirile, deși moderne, au ceva din robustețea și trăinicia unor cetăți medievale. Poate că aceste prime impresii sînt oarecum subiective, dar ele nu fac decît să alimenteze o senzație bine definită pe care vizitatorul romîn o încearcă atunci cînd își poartă primii pași prin capitala Ucrainei. Încă înainte de a te lăsa subjugat de verdeața marilor bulevarde, de enormul decor forestier, Kievul te absoarbe în vălmășagul său istoric. Magnetul istoriei e atît de puternic, încît, pentru o vreme, din tot ceea ce întîlnești în jur, selecționezi, fără intenție, numai mărturii istorice. Umbra nestrăpunsă a șirurilor de copaci parcă seamănă cu umbra groasă a istoriei care-ți estompează pentru un moment valorile sclipitoare ale prezentului.

Istoria și-a înălțat în Kiev monumente grandioase. Siluetele lor te hipnotizează din depărtări. Zeci de turnuri cu cupole aurite își trimit chemările în toate punctele cardinale. Sînt celebrele biserici și mănăstiri ale Kievului, în care s-a aprins cu aproape 1.000 de ani în urmă flacăra istoriei și slovei rusești.

Am colindat cîteva din acele lăcașuri vechi. Mi-am purtat pașii într-o tăcere încremenită de veacuri pe sub cupolele uriașe ale catedralei Sfînta Sofia. Lespezile de granit tocite de noroade și de istorie, înălțimile ireale străjuite de ziduri austere, firidele reci, rudimentare, năvălite de întuneric, urmele de icoane schilodite de tăișul vremurilor, toate acestea semănau cu un hronic de demult, în care se odihnește is-

toria unui popor. Am înconjurat cu paşi înceţi mormîntul lui Iuri Dolgoruki, acel care, cu mai bine de 800 de ani în urmă, a întemeiat Moscova; m-am străduit să descifrez cu ochii şi cu mîinile literele săpate în lespezi; am atins cu degetele cîte un ceaslov vechi pe care poate de jumătate de mileniu nu-l mai răsfoieşte nimeni...

Am străbătut în aceeaşi linişte întinsul oraşului mănăstiresc „Kievo Pecerskaia Lavra". Din mulţimea de mănăstiri şi lăcaşuri de închinăciune se ridică temerar spre cer turnul cel mare, înalt de aproape 100 de metri. Războiul a zvîrlit în el sute de bombe şi obuze. Turnul n-a părăsit însă înălţimile cucerite. M-am afundat apoi în pămînt, în cea mai veche mănăstire a Lavrei, împrăştiată în catacombe. Cotloanele strîmte şi reci coboară în pămînt, şerpuiesc parcă în neştire, se împodobesc pe alocuri cu luminări, candele şi altare, se opresc mirate în faţa unor găuri mici (singurele rămăşiţe ale bordeielor în care călugări fanatici îşi săpau de vii mormîntul), se furişează tăcute pe lîngă icoane vechi de care se lipesc şi astăzi cu tot trupul credincioşii, şerpuiesc din nou şi răzbat în sfîrşit la lumină, o lumină bolnăvicioasă, sugrumată şi ea ici şi colo de întuneric.

Atmosfera e apăsătoare, grea. În cărţi, istoria e mult mai senină, mai uşoară. Te întorci înapoi cu gîndul prin catacombe şi firide întunecoase şi redescoperi cu ochii şi urechile tale un vechi adevăr. Aşa s-a scris istoria! În asemenea hrube, un oarecare călugăr a avut nemaipomenita îndrăzneală de a însemna pe hîrtii şi pergamente aduceri aminte din vremurile pe care le-a trăit. Şi-a obosit ani de zile creierul, ochii şi braţele, pentru a desena litere. Alţii apoi, cu o îndrăzneală şi mai cumplită, au cioplit litere din lemn, au părăsit uneori făgaşul religiei, transformîndu-se în cronicari ai istoriei, şi au început să tipărească. Cu mîna sau cu tiparul acela primar, au dat primele haine vorbirii. Au făurit limba...

Afară e lumină... Oamenii îşi deapănă impresiile... Unii fac consideraţii savante istorice, filozofice, filologice. Jonglează cu termenii fără nici o greutate. Undeva, în oraş, sau departe, la noi acasă, se cîntă cîntece melodioase sau se recită poezii într-o limbă curgătoare ca o apă limpede. Sînt clipe în care ne mirăm noi înşine de frumuseţea limbii, de complexitatea ei. De la asperităţi şi duritări crîncene, la fineţe şi melodie de strună. Din asemenea înghesuiri întunecoase a purces însă limba noastră literară. Din păcate, nu ne dăm întotdeauna seama de acest adevăr. Din Cazania lui Varlaam, din Psalmii lui Dosoftei, din Sama de cuvinte a lui Neculce, din Didahiile lui Antim a năvălit limba noastră literară, în care ne putem exprima astăzi orice gînduri şi sentimente. Ea îşi trage izvorul ei de putere şi răspîndire şi din aceste catacombe ale Kievului, unde mitropoliţi şi cărturari romîni au învăţat rosturile vieţii şi meşteşugul tiparului. Multe tiparniţe vechi au pornit din acest Kiev spre Ţările Romîneşti. La asemenea tiparniţe şi-a scris Varlaam Cazania, Dosoftei Psaltirea, Neculce Hronicul.

Cu aceste gînduri am pătruns în Kiev, cu aceste gînduri am vizitat monumentele sale vechi. Şi am părăsit vechile catedrale şi mănăstiri cu sentimentul unei mari mulţumiri. Căci nu este puţin lucru să iei cunoştinţă de locuri în care s-a plămădit istoria unui popor şi în care s-au întîlnit la un moment de mare însemnătate istorică şi culturală două popoare vecine şi prietene. Oraşul-mamă învăluie vizitatorul într-o vrajă întunecoasă, profundă, tăcută.

Puterea acestei vrăji nu ţine însă multă vreme. Străzile şi bulevardele care duc de la monumentele istoriei spre centrul oraşului te mai apasă puţin cu umbra lor deasă, dar ochii încep, pe nesimţite, să se îmbete cu lumina şi strălucirile din jur, urechile încep să perceapă docile tumultul încă nevăzut al prezentului. Trăieşti o senzaţie rară, pe care ţi-o poate oferi doar un oraş în care trecutul nu e decît o insulă înconjurată de ape avîntate şi proaspete. Orizonturile luminoase se lărgesc mereu, negura se subţiază, oamenii îşi dizolvă contururile fantomatice cu care îţi imaginai înainte, sub cupole sau în catacombe, devin ceea ce sînt: fete zvelte, cu cozi lungi şi sprîncene arcuite; bătrîni robuşti, cu cămăşi înflorate şi mustăţi ascuţite; copii neastîmpăraţi, cu larma necurmată pe buze, care sau te cercetează atent, sau trec pe lîngă tine ca pe lîngă un copac oarecare.

Monumentele istorice încă nu s-au terminat. Silueta impunătoare a marelui rapsod ucrainean, Taras Şevcenko, îţi vorbeşte energic despre un trecut mai apropiat. În urechi încep să-ţi sune armonioase versuri din „Cobzar". Parcă la căldura acestor versuri aleargă copiii în jurul insulei de flori care împrejmuiesc soclul; parcă auzind zguduitorul lor mesaj, pe băncile din jur, bătrînii visează cu braţele încrucişate.

E soare, lumină, e cald. „Cobzarul" nu mai străpunge cu privirile depărtările, invocînd vremuri drepte. Cheamă în jurul lui, cu dragoste şi blîndeţe, viaţa de astăzi: tinereţea şi bătrîneţea Ucrainei. De pe înălţimile sale majestuoase, parcă ar binecuvînta... Şi mi-am pogorît pentru o clipă capul în faţa siluetei sale uriaşe.

Trecutul a rămas undeva, în urmă. Noutăţile te împrejmuiesc ca o furtună. E atît de tînăr Kievul! Cu zece ani în urmă oraşul era o ruină. Războiul îl fulgerase din toate punctele cardinale, îi fărîmiţase toate podoabele. Şi în acest oraş bătrîn fiecare piatră era o podoabă. Cenuşa morţii a dispărut însă de pretutindeni. Doar pe alocuri trupurile unor monumente bătrîne, schilodite, sînt păstrate aidoma, cu o grijă de zece ori mai mare decît ar necesita refacerea lor, tocmai pentru a glăsui despre violenţa barbarilor moderni.

Pe trupul bătrînului oraş s-a aţoit cu un meşteşug rar o nouă urbanistică. Noul Kiev continuă, printr-o armonie care nu te lasă să descoperi nici o asimetrie, bătrînul oraş. Aproape că nu observi deosebirea dintre clădirile vechi şi noi. Rareori am văzut un asemenea stil şi o asemenea armonie arhitectonică. Poate că la aceasta contribuie şi verdeaţa care, asemenea cerului de deasupra oraşului, nu lipseşte nicăieri pe întinderile sale terestre. Clădirile sînt înalte şi puternice, enorme ca dimensiuni.

Strada principală a Kievului, celebrul Kreşciatik, din care războiul nu a lăsat nici un zid întreg, oferă privirii nişte lărgimi care aproape că te obosesc. Parcă nişte uriaşe ziduri de cetăţi, încununate cu turnuri puternice, închid în cuprinsul lor întinderi mari, luminoase. Clădirile înalte şi solide se leagă una de alta într-o armonie perfectă. Aceşti coloşi au însă o anumită graţie reală, născută din diversitatea aparentă a clădirilor, din dantelăriile care încrestesc cerul, din rotunjimile cu care ocupă spaţiile. Culorile lor deschise sînt teribil de tinereşti; cochetează fără încetare cu razele soarelui, oferind ochilor o adevărată vrajă luminoasă. Kreşciatikul e mai chipeş şi mai puternic ca oricînd. Nici o clipă nu-ţi vine să crezi că acum zece ani era o masă de ruine şi cenuşă, un pustiu îngrozit de propria lui înfăţişare.

Străbătînd Kievul acesta atît de urgisit de război, poţi să-ţi dai seama de forţa omului sovietic, de imensele sacrificii pe care i le-a cerut refacerea ţării şi pe care le-a făcut cu toată inima sa largă. Toată ţara sovietică s-a adunat

Pe malul Niprului.

Cu vaporul pe Nipru.

Monumentul lui Bogdan Hmelniţki.

Kreşcialik—artera principală a capitalei Ucrainei.

Un pasaj pe Kreşcialik.

Expoziţia de artă populară ucraineană.

Pe o stradă din Kiev

în jurul „orașului-mamă", întinzîndu-i brațe viguroase și pline. Orașul-mamă a devenit în scurt timp pruncul țării sovietice, un oraș tînăr, luminos, vesel, un fecior de laudă, înzestrat cu puterea și frumusețea unui adolescent.

Locuitorii săi, ucraineni cu suflet deschis și inimă largă, viguroși și puternici, păstrează parcă secretul unei îndelungate tinereți. Vocea lor e muzicală și profundă, mersul lor e iute și grațios, vorbele lor par uneori desfăcute din poezii. Oamenii sînt veseli și senini. Sînt foarte tineri. Am văzut oameni în vîrstă dansînd seara în localuri cu o sprinteneală de flăcăiandri și cu o pasiune aprigă, care le tremura în fiecare mișcare; am auzit seara în parcuri cîntece, la început melancolice și grave, așa cum sînt toate cîntecele ucrainene, devenind tumultuoase, furtunatice în final, cîntate de tineri și bătrîni strînși laolaltă din întîmplare. Pesemne din această sete de tinerețe și-au înverzit atît de mult orașul, și l-au colorat atît de deschis și l-au îmbogățit cu atîtea podoabe.

Orașul are o seamă de minuni sau curiozități care nu-i scapă ochiului unui străin. După ce admiri antena metalică a televiziunii—cea mai mare înălțime a orașului; instalația pentru jocurile nocturne de pe stadionul Dinamo — cel mai feeric loc al Kievului; sau giganticul pod arcuit de peste Nipru, mai lat decît cel mai lat bulevard din București — poate una din cele mai frumoase și mai mari construcții din Kiev; după ce te rătăcești prin marile magazine, pline la orice oră de cumpărători, întîlnești la un moment dat, la marginea unui parc, pe coasta unei coline artificiale, un colosal portret al lui Lenin. Figura marelui conducător este exact aceeași pe care o cunoaștem din cărți și reviste. Numai că întregul portret e alcătuit din verdeață și din flori. Totul a fost sădit cu atîta grijă, culorile florilor au fost alese cu atîta artă, încît portretul este de o perfecțiune fotografică sau mai degrabă picturală.

Nici nu ai timpul să trăiești pînă la capăt uimirea produsă de această operă artistică originală, că întîlnești nu departe alta, care-ți oprește iarăși pașii. Un ceas imens, sau mai degrabă un imens cadran de ceas, alcătuit tot din verdeață și din flori de diferite nuanțe, „zugrăvit" tot pe coasta unei ridicături cvasi-abrupte. Am crezut întîi că am în față un ceas de decor. Din întîmplare, mi-am aruncat ochii pe ceasul de la mînă și am văzut acele sale în aceeași poziție ca acele de pe cadranul natural. Imensul ceas de flori mergea! (Bineînțeles că mecanismul său nu era de loc vizibil).

Nopțile Kievului sînt și ele pline de farmec. Mai ales cînd te plimbi pe Kreșciatikul atît de feeric luminat, sau cînd privești din parcul de la capătul său imensa panoramă nocturnă a orașului. O puzderie de lumini coboară spre Nipru, se adună în focare orbitoare pe restaurantele plutitoare, trec în șiruri regulate, simetrice, o dată cu podurile, dincolo de Nipru și se împrăștie pe întinderile ocupate de uzinele și cartierele noi, încît ai impresia că cerul își reflectă stelele pe o oglindă terestră și întunecată. Jocul luminilor te subjugă o vreme, pînă ce văzul cedează întîietatea auzului. Căci în jurul tău încep să se aprindă cîntece, aceleași cîntece ucrainene, la început melancolice și grave, apoi iuți, vesele, tumultuoase. Îți exprimi, față de tovarășul de lîngă tine, în limba ta, plăcerea pe care o simți. Tocmai atunci un braț tînăr și cîteva cuvinte în limba ucraineană te invită la o plimbare în grup, o plimbare veselă, care nu distonează de loc cu decorul nocturn și cu ineditul prietenilor necunoscuți. Pentru că te-ai obișnuit cu Kievul, cu oamenii săi senini și ospitalieri. Și atunci te străduiești ca, în loc de orice cuvinte de mulțumire, să spui: „cît de tînăr e bătrînul vostru Kiev!"

Bătrînețile Kievului.

Piața Kalinin

Vasiok

de Nikolai VAGNER

Ilustrații de N. POPESCU

Vasiok plecase tocmai de la Verhoturie cu regimentul Vulturii Roșii, care se retrăgea: mai bine zis, flăcăul se alăturase acelo batalionului unu, aflat pe atunci sub comanda lui Aleksei Emelianovici Bezimiannih, ultimul batalion care părăsise așezarea muncitorească.

Regimentul avea nevoie de orice om în stare să țină o pușcă în mînă: în luptele cu albii care încercau să treacă Uralul, batalioanele regimentului fuseseră decimate. Așa că nimeni nu-l întrebase pe Vasiok cîți ani are: șaisprezece, poate chiar șaptesprezece, și cînd venea vorba despre asta, băiatul rostea cu ifos „opșpe".

Abia după șase zile, Vasiok făcu rost de o armă, un ostaș căzu lîngă el, așa că rămase o pușcă liberă. Pînă atunci Vasiok căutase să fie de folos în batalion cum se pricepuse: cărase lăzi cu cartușe în primele linii, ridicase de pe front răniții împreună cu Katika, infirmiera regimentului, o fată cam de seama lui. De cele mai multe ori însă lui Vasiok i se încredințaseră diferite misiuni. Aleksei Emelianovici văzuse de îndată cît de sprinten și descurcăreț execuța ordinele și în curînd toată lumea începu să-l considere agentul de legătură al batalionului.

În cea de-a șaptea zi, comandantul regimentului fu răpus de un glonț rătăcit. Bezimiannih îi luă locul. Vasiok lăsă pușca din mînă, căpătînd în schimb o carabină, o baionetă și un cal negru ca pana corbului și astfel ajunse agentul de legătură al regimentului.

Era un ger sub treizeci de grade; răniții degerau fără a mai apuca să-și vină în fire. Zile întregi ostașii nu primeau nici măcar a opta parte dintr-o pîine.

Vasiok abia se mai ținea în șea, dormind de-a-ncălarele. În apropiere de Krutaî Log calul agentului de legătură se prăbuși sub el, strivind piciorul tînărului călăreț. Cu chiu, cu vai, acesta putu să și-l tragă de sub bidiviul care se îngreuiase deodată, prefăcîndu-se în stană de piatră; Vasiok începu să înjure și să smucească de frîu, dar degeaba, fiindcă nu reuși să ridice animalul în picioare. Caii regimentului erau numărați și nici n-avea de unde să facă rost de altul, așa încît din șaptetă călare, Vasiok se pomeni agent de legătură pedestru.

— Ce făcuși, curierule, ți-ai prăpădit calul! — îi spunea în glumă Aleksei Emelianovici.

Vasiok se uita încruntat la comandant, dar Bezimiannih avea niște ochi atît de calzi, de rizători, încît fără voie Vasiok se simțea cucerit de ei. Și în clipa aceea parcă i se topea ceva în adîncul pieptului, pînă unde răzbătuse frigul.

„Cum o fi putînd oare să fie atît de vesel? — se întreba Vasiok. Lucrurile merg cum nu se poate mai rău. Albii ne încolțesc și el zîmbește, de parcă dușmanul n-ar fi la doi pași".

— Luptă, luptă — îl îndemna mereu Aleksei Emelianovici. Învață să faci războiul; vezi tu, războiul e ca o școală.

— Cum să „lupt" — bombănea Vasiok — cînd toată ziua sînt pe drumuri ?

— Știi ce, leapădă baioneta și o să-ți vină mai lesne— îl sfătuia comandantul regimentului.

—Că altă treabă n-am—se împotrivea Vasiok. Baioneta e o armă individuală, o are orice ostaș.

— Ei, atunci, n-ai decît să lupți cu baioneta.

—Păi ce, asta-i luptă adevărată...—răspundea Vasiok din ce în ce mai întărîtat. Mi-ar trebui o mitralieră...

— Bine, dar mitraliera nu este o armă individuală!—vocea comandantului se înăsprea. Mai ai de așteptat pînă ți s-o da pe mînă.

— Cum, n-aveți încredere? Albii mi-au omorît părinții și dumneavoastră...

—Nu n-am încredere încă. Pentru noi, mitralierele sînt tot atît de scumpe ca și aurul.

Nu apucaseră încă să ajungă la Biser și Bezimiannih fu numit comandantul diviziei. Ostașii batalionului unu din regimentul Vulturii Roșii erau însă încredințați că Aleksei Emelianovici se simțea mai legat de regimentul lor. În toiul luptelor ce se dădeau pentru așezarea muncitorească, în momentul cînd regimentul Vulturii Roșii părea că nu va mai putea rezista, Bezimiannih răsări deodată în mijlocul lui, în tranșee.

Bravo, băieți! — răsună peste cuprinsul înghețat glasul său plin de avînt. Încă o dată, foc! Să le scapere ochii!

Și în clipa aceea nici zăpada pe care stăteau culcați nu i se mai păru nimănui atît de rece, nici dușmanul atît de primejdios.

Aleksei Emelianovici învălui cu privirea-i de totdeauna cîmpia netedă, la marginea căreia se aciuiase dușmanul. Se aflau într-un greu impas. Ceas de ceas, se puteau aștepta din partea albilor să aducă tunurile și atunci s-ar fi isprăvit cu ei. Ostașii luptau vitejește... dar regimentul trebuia să se retragă fără zăbavă.

Cine bate din stînga? — îl întrebă el pe comandantul de pluton lîngă care stătea întins. Strășnic mai seceră! Mută mitraliera de colo, colo, știe s-o camufleze și are curaj.

Bezborodov îl lămuri comandantul de pluton. Vasiok. Trăgătorul a fost ucis și el i-a luat locul, lîngă Petrov.

Pe înserat regimentul părăsi așezarea muncitorească, retrăgîndu-se în ordine, fără să fi suferit pierderi mari și fără ca inamicul să bage de seamă. Succesul se datora mitralierilor, dintre care Vasiok părea să fie cel mai destoinic.

În timpul nopții comandantul diviziei dădu iarăși o raită călare pe la Vulturii Roșii, căutîndu-l pe neînfricatul mitralior. Îl găsi dormind lîngă mitralieră.

Comandantul nu se îndură să-l trezească pe ostaș. Îl scuală totuși din somn, zgîlțîindu-l ușor de umăr. Vasiok sări în sus ca ars, se uită la Aleksei Emelianovici și-și puse capul în dreptul mitralierei, s-o ferească.

- Nu-mi luați mitraliera, tovarășe comandant!—spuse ostașul cu glas răgușit, dar hotărît.

Ești un mitralior de ispravă — spuse el, strîngîndu-i mîna lui Vasiok de la egal la egal. Îți dau în primire mitraliera. Vezi, să ai grijă de ea. Și de tine.

— Am înțeles! — rosti Vasiok. Maxim al meu o să rămînă așa cum mi l-ați dat.

După ce comandantul diviziei plecă mai departe, Vasiok începu să sară într-un picior de bucurie. „S-a făcut— își spuse el în gînd. Acum sînt sigur că n-o să-mi ia nimeni mitraliera!..."

În momentul acela o văzu pe Katika. Stătea în spatele lui, dreaptă, gata parcă să-și facă vînt înainte, privindu-l cu ochii ei luminoși.

— Ce te uiți așa? — o întrebă Vaska, simțindu-se deodată stînjenit în fața ei. N-ai auzit?

— Ba am auzit, Vasiok.

— Ei, și ce zici?

Bravo, Vasiok—se bucură Katika. Bravo! Nu i se întîmplă prea des lui Emelianici să laude pe cineva.

--Ei, asta-i acum: „să laude"!—Vasiok nu știa cum să mai ocolească privirea fetei. De unde ai scos-o și pe asta? A spus și el așa...

A spus așa?—șoapta ei îi fripse urechea: se apropiase atît de mult de el, încît mai, mai că-i atingea umerii cu mîinile și fața ei i se părea miraculos de frumoasă. Vasiok! Îți dai tu seama cine ți-a spus asta? Emelianici, tatăl nostru, el în persoană!

Katika făcu încă un pas spre el, lipindu-și aproape obrazul de umărul său. Ochii ei se preschimbară într-o pată verde. Lui Vasiok îi trecu deodată prin gînd, cum i se întîmpla deseori în toiul luptei: acum, acum o să se întîmple ceva, neapărat o să se întîmple. Văzu cum se leagănă luna deasupra capului fetei, mutîndu-se cînd în dreapta, cînd în stînga ei, gata să cadă. În aceeași clipă obrazul Katikăi deveni palid și rece și, lăsîndu-i să scape un țipăt sau un geamăt, ca de durere, fata se sucî în loc și o rupse la fugă.

Din noaptea aceea, trei zile în șir Vasiok n-o mai văzu pe Katika. Bineînțeles, nici nu prea avea chef s-o întîlnească. Doar nu de dragul fetelor și nici pentru ochii lor verzi intrase în regimentul Vulturii Roșii și se făcuse mitralior. Timp de trei zile fu liniște pe front: dușmanul „nu a intrat în contact cu Vulturii Roșii", anunța în rapoartele sale Bezimiannih. Trei zile Vasiok își curăță și-și unse mitraliera, căutînd să alunge amintirea fetei. Dar șoapta fierbinte a fetei îi mai frigea urechile, mîinile ei i se părea că-i ating umerii.

Vasiok scuipa, ocărîndu-se în sinea lui: „Aiurezi, fir-ai al dracului!" Și i se strîngea inima la gîndul că se va întîlni iarăși cu Katika. În zorii celei de-a patra zile schiorii albi dezlănțuiră prin surprindere un atac din flanc. În această luptă Vasiok fu rănit prima oară.

Glonțul îi pătrunsese în umăr, nu prea adînc însă, sub piele. Pe loc, lîngă mitralieră, infirmiera Tamara îi spălă rana cu spirt și-i pansă, dar Vasiok se împotrivi cu toată hotărîrea să-și părăsească arma și să se ducă la punctul sanitar.

— Vezi-ți de treabă, soră! — spuse tînărul mitralior, făcînd pe viteazul. Dacă toți ar pleca pentru o zgîrietură, cine ar mai rămîne să lupte?

La amiază regimentul încercă să înainteze, dar forțele inamicului erau prea mari pentru batalioanele răvășite ale Vulturilor Roșii. Pe înserat divizia se deplasă de pe linia frontului și începu din nou să se retragă.

Vasiok stătea întins în sanie, lîngă mitraliera lui. La căderea nopții durerea din umăr se înteți și ostașul se bucură, în sinea lui, că măcar în noaptea aceea va putea să atipească. Biruit de somn, Vasiok vedea ca prin vis luna înconjurată de o pîclă albastră, înghețată; cînd și cînd o zărea scăpătînd deodată și atunci pe suprafața ei netedă scînteiau ochii fetei.

„De ce n-o fi venit să mă vadă? — își spuse Vasiok. Toată lumea, chiar și Bezimiannih, a aflat și uite că ea tot nu s-a îndurat să vină. Nici n-am nevoie — își răspundea tot el, în clipa următoare. Atîta pagubă!"

Pe la miezul nopții, simți o zguduitură puternică. Vasiok deschise pleoapele. Sania se oprise și, pe marginea ei, lîngă el, o zări stînd pe Katika. Vasiok se frecă la ochi cu pumnul.

„Nu visez oare?“ — se gîndi el, dar Katika se afla tot acolo.

— Lasă-mă să-ţi văd pansamentul — spuse blînd Katika. Sîntem în repaus.

— Unde ai fost pînă acum? — o întrebă Vasiok, nemaiputîndu-se stăpîni.

— La batalionul trei. Dac-ai şti cîţi au murit acolo! Te doare?

— Un pic; nu-i decît o mică zgîrietură.

— Am aflat tot — rosti Katika. Ar trebui să-i mulţumeşti lui dumnezeu atotputernicul c-ai scăpat numai cu atît.

Cercetă pansamentul.

— Tamara ştie să panseze. Nu-i nevoie să-l schimb. Peste trei zile ţi-l scot. Ai grijă să nu mişti prea mult mîna. Auzi?

Katika sări de pe marginea saniei şi îl înveli pe Vasiok cu un cojoc luat de la cineva. „Unde te duci?“—ar fi vrut s-o întrebe. Dînsa îi ghici gîndul: „Sînt atîţia răniţi; e ger, trebuie să văd ce-i cu ei!“ Şi se topi în întunericul nopţii.

Deodată Vasiok se simţi răzbit de o cumplită oboseală; i se părea că în locul cojocului, purta o povară de o sută de puduri care se prăbuşise peste el, făcîndu-l să-şi piardă cunoştinţa. Dormi mult. Armatele roşii îşi continuară retragerea toată noaptea şi a doua zi, pînă seara.

Vasiok se trezi la poalele unui povîrniş alb. Toată lumea era îmbrăcată în alb aici. Poate că oamenii nu erau decît acoperiţi cu omăt. Nişte femei, îmbrăcate tot în alb, coborau de vale, ieşind din nişte case albe. Duceau mîncare în străchini albe şi bucăţi de pîine în ştergare ca neaua. Pînă şi lacrimile lor erau argintii.

— Plecaţi? — întrebau ele.

Îi aduseră mîncare şi lui Vasiok. După ce se săturară, ostaşul adormi din nou, păstrînd pe veci în amintire noaptea aceea, povîrnişul alb, femeile, străchinile şi ştergarele cu pîine.

Ningea cu fulgi mari. Umărul nu-l mai durea aproape de loc. Petrov, care şedea în spatele vizitiului, îl tot îndemna pe Vasiok:

— Hai, mănîncă! N-ai mîncat tot. Mănîncă, trebuie să mănînci mult, ca să te întremezi.

Vasiok mesteca pe îndelete pîinea, simţind cum trupul său, odihnit după somn, începe să prindă puteri. Deodată îşi aduse aminte cum stătuse Katika pe marginea saniei şi-i veni să cînte de bucurie; glasul lui, însă, răsună atît de jalnic, încît Petrov fu cuprins de o vădită nelinişte.

— Te doare? Nu vrei să treci în locul meu?

Vasiok se mulţumi să dea din mînă: cum de nu înţelege lumea ce se petrece în sufletul omului? Emelianîci ar fi înţeles, desigur. Se vorbea că soţia lui murise schingiuită, la serviciul de contraspionaj...

Firul gîndurilor lui Vasiok se rupse brusc. Sania se opri iar: regimentul se grăbea să ocupe o nouă poziţie; ostaşii se apucară să sape tranşee lîngă un brădeţ rar.

Mitraliera lui Vasiok fu instalată la poalele dealului, în faţa tranşeelor, care coborau în trepte spre marginea pădurii.

Aici aveau un cîmp deschis pentru tragere.

— Pregăteşte benzile, ca să le putem schimba una după alta—îi spuse mîndru, tovarăşului său, Vasiok. Am auzit că trebuie să vină Emelianîci. Poate c-o să treacă şi pe la noi.

— Păi, s-ar putea să nu treacă? — întări Petrov. Vezi să nu scoţi capul, că te ciuruieşte.

În toiul luptei, însă, tocmai cînd atacul gărzilor albe era mai înverşunat şi benzile trebuiau schimbate fără zăbavă, Petrov făcu deodată un salt spre troianul de omăt ce se formase în jurul tufelor scunde şi se piti în zăpadă, îndoindu-se din şale, ca şi cum ar fi vrut să observe de acolo, din adăpost, cîmpul de luptă.

Vasiok se repezi furios la Petrov. Capela îi lunecase pe ceafă. Era gata să-l lovească, pentru că şedea aşa, fără să-i pese, în zăpadă, cînd deodată văzu pe chipul tovarăşului său de luptă un semn ca o vînătaie, chiar deasupra sprîncenei. Era o dîră mică, din care picura încet sîngele.

Vasiok se uită la Petrov; incapabil să se clintească din loc. Avea un gust sărat, neplăcut, în gură. În cele din urmă tărăboiul gărzilor albe îl sili să se urnească de lîngă troianul de omăt. Vasiok îşi întoarse privirea spre mitralieră şi simţi că-i îngheaţă sîngele în vine, ca şi cum i-ar fi sfîşiat cineva pufoaica, dezgolindu-i pieptul: lîngă mitralieră se afla un străin.

Vasiok smulse baioneta din teacă şi se năpusti într-acolo. Omul, care ţinea o bandă în mînă, se ridică în picioare şi atunci Vasiok îşi dădu seama că era Katika.

— Culcă-te! — strigă el şi se aruncă la picioarele ei, în timp ce împrejur şuierau gloanţele.

Katika se chirci şi ea jos, lîngă mitralieră. Soldaţi cu epoleţi şi cu puşti în mîini alergau spre ei peste cîmp, împotmolindu-se prin nămeţi.

— Porcilor! — răcni Vasiok, apucînd mitraliera de mîner.

În aceeaşi noapte regimentul se retrase pe poziţii noi. Vasiok şi Katika mergeau cu sania în care urcaseră mitraliera.

Vasiok şi Katika merseră tot timpul pînă la primul popas, fără să scoată o vorbă. Cînd sania se opri, Katika sări jos în zăpadă şi începu să-şi dezmorţească picioarele. Îşi îndreptă apoi spre Vasiok privirea în care se citea o cumplită oboseală şi rosti:

— Îţi spun la revedere. Mă duc la răniţi.

În locul unde făcură acel scurt popas fură îngropaţi cei căzuţi în luptă şi cei ce muriseră între timp, din pricina rănilor căpătate. Vasiok îl sărută pe Petrov şi izbucni în plîns. Bezîmiannih îl înghionti uşor în coastă, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: ţine-ţi firea! Flăcăul îşi şterse lacrimile — ultimele din viaţa sa de ostaş.

Vasiok căpătă un alt încărcător, pe Melşak. Era un om vesel, blajin şi mult mai în vîrstă decît comandantul său. Luară parte împreună la noua luptă şi ajunseră astfel să se împrietenească. În cea de-a zecea, o grenadă fu cît pe ce să lovească mitraliera.

Bezîmiannih, care era la vreo sută de metri de Vasiok, văzu prin binoclu cele întîmplate: Melşak zăcea întins pe jos, cu braţele date-n lături, iar Vasiok Bezborodov şedea chircit lîngă mitralieră, cu nasul vîrît în omăt.

Hoarda gărzilor albe se apropia vertiginos de mitralieră; trei ostaşi din Armata Roşie ieşiseră din tranşee şi alergau într-acolo; în cîteva secunde avea să se hotărască în mîna cui va încăpea mitraliera lui Vasiok.

Unul dintre cei trei ostaşi o luase înaintea celorlalţi şi mai avea puţin pînă să ajungă la ţintă, cînd se prăvăli deodată jos, încremenind locului, lovit pesemne de un glonţ în inimă.

Al doilea trecu pe lîngă cel ucis, se clătină, apoi continuă să fugă, împleticindu-se la tot pasul, pînă cînd nimeri într-un troian de zăpadă.

În acelaşi timp cel de-al treilea strigă:

— Vasiok! Vasiok!

Era Katika. În glasul ei se simţea deznădejde, o chemare atît de puternică, încît nu se putea ca Vasiok să nu-i răspundă, să nu se trezească şi să nu facă o mişcare, dacă mai trăia.

Şi Vasiok tresări într-adevăr şi mitraliera se smuci deodată, spintecînd văzduhul cu o rafală.

Vasiok şi Katika luptau iar cot la cot. Şi iar, într-o noapte geroasă, posomorită, retrăgîndu-se, plecară cu o sanie în care încărcaseră şi mitraliera. Pe Melşak îl scoase din bătaia gloanţelor Tamara. Vizitiul, un ţăran îmbut nevoie mare, tărăgăna într-un chip plicticos cuvintele, de parcă ar fi bocit:

— Mai mare pacoste nici că nu poate fi pentru un ţăran, decît să meargă la război. Că unui muncitor din fabrică ce-i pasă; îşi ia lingura, strachina şi ceaunul şi pe-aci ţi-e drumul! Asta i-e toată gospodăria! Pe cînd ţăranul, vezi matale, are vacă, cal, are şi el o sfoară de pămînt. Da' cine mai cată acu' la pămînt? Că l-au ciuruit şi l-au răscolit tot. Sau să zicem, bunăoară, că i s-ar prăpădi calul...

— Melşak trăieşte? — întrebă Vasiok.

— Trăieşte.

Katika era ca împietrită.

— Calul —, vorbi, mai departe, tărăgănat căruţaşul, fără să se sinchisească dacă îl ascultă sau nu cineva — calul, vezi'mneatale, e şi el o făptură vie, are şi el nevoie să se hodinească, de, ca şi omul...

— Mai tacă-ţi gura! — se răsti la el Katika — las'că s-o hodini pe lumea ailaltă.

— Melşak trăieşte? — întrebă din nou Vasiok.

— Trăieşte, nu ţi-am spus? — repetă Katika.

Era într-adevăr aşa: a doua zi, în timpul marşului, Melşak răsări ca din pămînt lîngă sania în care se afla Vasiok.

— Trăiască ai noştri! — strigă el năpustindu-se în sanie. Am venit să te văd, eşti teafăr, nu-ţi lipseşte nici un picior?

— Nici unul — răspunse Vasiok zîmbind. Dar ţie?

— Eu aş intra şi acu' în foc— spuse Melşak, zîmbind şi el.

Melşak însă nu mai putea să lupte; avea mîna stîngă fracturată.

Vasiok primi un alt ajutor, iar Katika se întoarse la căruţa cu răniţi. Din nou se dădeau lupte, pentru fiecare palmă de pămînt, pentru fiecare bo'ovan de pe drum, pentru fiecare tufă. Şi ca un făcut: de cîte ori avea loc o nouă ciocnire, încărcătorul lui Vasiok era doborît de un glonţ duşman şi întotdeauna Katika se afla undeva prin apropiere şi se grăbea să sară înaintea tutu.or, în ajutorul mitraliorului.

Aleksei Emelianovici întreba adeseori de preferatul său şi de fiecare dată i se raporta acelaşi lucru.

— Katika Maliavina a luptat iar cot la cot cu Bezborodov lîngă mitralieră. Încărcătorul lui Vasiok a fost ucis, n-are noroc băiatul. Iar Katika parcă s-ar ţine scai după el.

Trecură zile şi săptămîni; Katika dădu geanta ei cu cruce roşie unei noi infirmiere, devenind încărcătorul mitralierei lui Bezborodov.

— Ei, cu cine vă mai bateţi? — îi întreba în glumă comandantul diviziei, cînd îi întîlnea. Numai cu duşmanul, sau şi între voi?

— Şi aşa, şi aşa — răspundea serios Vasiok.

— Te necăjeşte?

— Ba bine că nu! — spunea zîmbind Katika.

— N-ai vrea să te întorci la serviciul sanitar?

— Mai aştept, tovarăşe comandant: o să mai am răbdare un pic.

Şi Katika avea într-adevăr „răbdare“. „Picul“ ţinu un an încheiat, după care mai trecură şi cîteva luni. Divizia lui Bezîmiannih se afla în refacere, undeva departe, dincolo de Cita. Războiul civil era pe sfîrşite. Se zvonise că trupele aveau să se deplaseze spre apus, sau, cum ziceau ostaşii, „în Rusia“!

Zilele acelea, după socotelile lui, Vasili Bezborodov împlinise nouăsprezece ani. Într-o dimineaţă comandantul diviziei, Aleksei Emelianovici, se pomeni cu el la statul major. Viteazul mitralior, posomorît ca niciodată, venise de mînă cu încărcătorul Katika Maliavina.

Cu cîteva zile în urmă, după cum se aflase la statul major, pentru prima oară cei doi mitraliori se certaseră la toartă.

Aleksei Emelianovici zîmbea pe sub mustaţă şi aştepta ca mitraliorii să înceapă a se învinui unul pe altul. Bezimiannîh se pregătea tocmai să le spună „cuvinte pline de înţelepciune" pentru a reînnoda o prietenie consfinţită de atîtea lupte şi campanii grele. Vasiok, care căta drept în ochii comandantului de divizie, o smuci însă cu putere pe Katika, de mînă.

Fata se uită la Vaska, apoi la Aleksei Emelianovici şi-şi plecă privirile în jos.

— Aşa că trebuie să ne căsătorim, tovarăşe comandant! — spuse în gura mare Vasiok.

Comandanţii şi aghiotanţii aflaţi acolo, de faţă, făcură ochii mari, uitîndu-se la Vasiok şi la tovarăşa lui, care avea o înfăţişare tare hazlie, apoi unul la altul şi, ca la o comandă, izbucniră cu toţii în rîs. Mai abitir decît toţi rîdea Melşak, vechiul său prieten, care ajunsese acum aghiotantul comandantului de divizie.

Vasiok şi Katika se fistîciseră de tot şi asta pesemne îl înduioşă pe Bezimiannîh.

— Taci, Melşak! — rosti el abia stăpînindu-şi rîsul. Ce gîgîi aşa, ca o gîscă? De cît să te umfli în pene, mai bine vezi de ce au venit tovarăşii.

Cuvintele astea îl făcură pe Vasiok să se însenineze deodată la faţă. Un zîmbet îi licări în ochi şi buzele i se întredeschiseră. Flăcăul se uită cu coada ochiului la Katika, pe care continua s-o ţină de mînă de parcă i-ar fi fost teamă să nu fugă. Katika se mai înviorase şi ea.

— Ei, ce păsuri aveţi? — întrebă cu un glas mai blînd comandantul diviziei. Cu ce vă pot fi de folos? Dar Maliavina vrea? N-o să vă certaţi?

— Vrea. Se poate să ne certăm, tovarăşe comandant? Rîde lumea de noi. Războiul e pe sfîrşite: trebuia să ne hotărîm o dată!

— Vasăzică vrei? — repetă Aleksei Emelianovici.

— Da. Numai că n-am de gînd să fiu la cheremul lui: vreau să avem aceleaşi drepturi— spuse cu o dîrzenie neaşteptată Katika.

— Nici vorbă că da! — întări cu tot atîta dîrzenie Vasiok.

— De ce aţi venit atunci la mine? — întrebă comandantul diviziei.

— Să vă cerem binecuvîntarea, tovarăşe comandant—spuse cu glas sugrumat Vasiok.

— Cu icoane — adăugă unul dintre ostaşi, pufnind iarăşi în rîs; dar Bezimiannîh îi aruncă o privire şi toată lumea tăcu din gură.

— Atunci, în genunchi! — le spuse el serios, lui Vasiok şi Katikăi.

— Nu se cade, tovarăşe comandant: doar sîntem ostaşi ai Armatei Roşii — răspunse cu îndrăzneală Vasiok.

— Te pomeneşti că veţi fi vrînd într-adevăr cu icoane?

Aleksei Emelianovici avea o figură încruntată, dar în acelaşi timp îi tresărea uşor mustaţa, încît nu prea puteai să-ţi dai seama dacă nu cumva îl umfla rîsul.

— Sîntem ostaşi, tovarăşe comandant — rosti şi mai hotărît Vasiok. Binecuvîntaţi-ne cu baioneta. Ca să nu ne despărţim în veci. Şi dacă...

Lui Vasiok începură să-i tremure nările — dacă vreunul dintre noi... pe celălalt... atunci...

Nu-şi sfîrşi vorba. Se mulţumi doar să facă un gest cu mîna, în semn de „să le taie capul".

Comandantul diviziei încetă de a mai zîmbi. Fără să spună un cuvînt, cu o mişcare oarecum solemnă, îşi scoase din teacă baioneta cu miner de argint împodobit cu arabescuri negre, atinse cu lama capul descoperit al lui Vasiok, apoi, uitîndu-se drept în ochii Katikăi, lăsă binişor baioneta peste părul ei ca inul.

— De vreme ce v-aţi pus în gînd să vă croiţi împreună drumul în viaţă, n-are rost să vă retezaţi unul altuia capul; căutaţi mai bine să fiţi prieteni — spuse el. Cu baioneta asta am cucerit în lupte pămîntul nostru, dreptatea noastră bolşevică. Păstreaz-o, Vasiok, ca amintire. Ai grijă ca nici ea, nici adevărul ce luminează viaţa voastră să nu ruginească niciodată.

— Se poate, tovarăşe comandant, o baionetă ca asta! — exclamă Vasiok.

— Primeşte-o — repetă Bezimiannîh. Fiţi fericiţi şi pururea prieteni, aşa cum aţi fost în război, mereu unul lîngă altul. Şi cînd veţi avea copii, învăţaţi-i şi pe ei să fie prieteni, împărtăşiţi-le prietenia ce vă leagă. Să ştiţi că vă controlez; vreţi, nu vreţi, eu tot am să vă controlez. Nici după ce s-o sfîrşi războiul, n-am să vă scap din ochi!

Privirea lui Aleksei Emelianovici mai stărui cîteva clipe asupra lor. Voia parcă să se încredinţeze că într-adevăr cărarea vieţii lor nu se va încîlci niciodată, nu va coti într-o parte ori alta. Îl îmbrăţişă apoi pe Vasiok, îl sărută de trei ori, îl îndepărtă de la sine, ameninţîndu-l în glumă cu pumnul, pe urmă o trase spre el pe Katika şi o sărută. Desprinse teaca de argint a baionetei, împodobită şi ea cu arabescuri, şi o întinse viteazului mitralior.

*

Abia pe la începutul toamnei sosi şi ordinul să părăsească poziţiile. Războiul se sfîrşise şi divizia lui Aleksei Emelianovici urma să plece în Urali. O parte din ostaşi fură demobilizaţi, printre care şi Vasiok şi Katika.

— Ei, prieteni, aţi luptat vitejeşte. Acum, ce faceţi? Vă duceţi acasă?

— Acasă, tovarăşe comandant — întări Vasiok — sîntem de fel din Verhoturskl

— Vasăzică plecaţi în nordul Uralului, iar noi în sud.

Aleksei Emelianovici se apropie de Katika şi, luînd-o de bărbie, îi ridică faţa spre el. Katika se îmbujoră toată şi genele i se umeziră.

— Nu-i nimic, Katika, nu-i nimic—spuse el, mîngîind-o părinteşte pe obraz.

— Îmi pare rău că ne despărţim — spuse Katika, zăbovind după fiecare cuvînt.

Vasiok, care se tot muta de pe un picior pe altul, îşi potrivi nervos tunica şi baioneta.

— Ce fac cu baioneta, tovarăşe comandant?— întrebă el, aşa, ca să spună ceva, pentru că în clipele acelea gîndurile lui, ca şi ale Katikăi, se învîrteau doar în jurul regimentului pe care-l părăseau, al diviziei.

— Ia-o cu tine — spuse Bezimiannîh. O să facem noi formele la birou: asta-i răsplata pentru meritele cîştigate în lupte.

Podidită de lacrimi, Katika întoarse capul.

— Ei, haide, nu mai plînge, trebuie să ne luăm rămas bun!

Ochiul drept al lui Aleksei Emelianovici clipea cu blîndeţe.

— Am trecut doar prin clipe mai grele. Las'că ne mai întîlnim noi! Vin eu pe la voi să vă văd: să ştiţi că mă ţin de cuvînt.

Aleksei Emelianovici se uită la ceas.

— E timpul să plecăm! Drum bun, tovarăşi!

Ilustraţii de Viorel RADU

Victor Tulbure

CÎNTECE ARMENE*)

PASĂREA IUBIRII

Mă-mbăta aroma floarei de narcis
Legăna uşure vîntul, mandarinii.
Pasărea iubirii mi a intrat în vis
Cînd dormeam pe muşchiul verde al grădinii.

Mi-a adus petale rubinii în cioc
Şi-mi răsar, de-atuncea-n suflet trandafiri.
Inima-mi, de-atuncea, e un cuib de foc
Şi într-însa cîntă pasărea iubirii.

MÎNĂ UITATĂ

Ce dulce-i glasul apei cu înspumat talaz!...
Dar mult, mai mult, pe lume, tot chipul tău mă-mbată
Cînd stăm, necredincioaso, obraz lîngă obraz,
Spre sînii tăi cînd mîna-mi-e-ntinsă şi uitată.

TAIE-ŢI O ŞUVIŢĂ

Dac-o fi, departe să mă sting de dor
Pe străine plaiuri, în străin mohor,

Dac-o fi, iubito, moartea să mă piardă
Taie-ţi o şuviţă şi-i dă foc să ardă

Ca să-ţi lumineze, ca o luminare,
Paşii tăi de jale, noaptea, pe cărare.

Şi de-o fi să-mi afli urma şi s-ajungi
Iarăşi pîn-la mine, după ceasuri lungi,

Vei dori — ştiu bine — braţele să-ntinzi,
Ca odinioară, gîtul să-mi cuprinzi —

Dar vei plînge-amarnic, clătinată-n vînt,
Sărutîndu-mi piatra rece pe mormînt.

PAHARUL PLIN

Iubitul meu, departe acuma dacă pleci,
Să nu te-abată neguri, să rătăceşti poteci,

Să nu te prindă iarna cu geruri şi nămeţi,
Să nu te-ndoale vîntul amarelor tristeţi.

Ci numai flori să fie din pisc şi pînă-n vale
Şi gura-ţi însetată fîntîni să afle-n cale,

Şi numai chipuri blînde-naintea ta să iasă,
Să ai un loc cu cinste la fiecare masă.

Şi-n faţa ta să steie oriunde plin paharul
Nicicînd să se usuce pe fundul lui nectarul.

FRUMOASA FĂRĂ SEAMĂN ÎN VIE A INTRAT

Cu părul în inele pe umeri revărsat,
Frumoasa fără seamăn în vie a intrat.

Şi a cules un strugur. Da soarele-n apus.
Sub vălul de muselină, pe piept, ciorchinu-a pus.

Şi dintr-o dată vălul luci scînteietor
Iar strugurele viţei îi spuse: „Pot să mor!

Mi s-a-mplinit dorinţa: să stau pe pieptul ei
O zi, decît o mie sub frunze şi zăvoi!"

*) Cîntece de Nahapet Kuciak din Erghine, sec. XVI.

La romînește de Ovidiu CONSTANTINESCU

Conversație cu

1

2

3

4

5

6

7

8

Prezentările. Mai sînt necesare?

— Firește că nu — veți răspunde dumneavoastră. E doar Birlic!

— Da și nu. E Birlic care-l împrumută pe domnul Lefter Popescu. Îl împrumută cu chipul și talentul său, pentru toată durata noului film romînesc „Două lozuri".

— Date suplimentare? Despre Lefter sau Birlic?

— Despre amîndoi!

Lefter Popescu: obscur impiegat de minister. Leafă mică, speranțe de avansare ioc, nevastă încă tînără și, în orice caz, cu pretenții, griji care se întind ca o pecingine de la o chenzină la cealaltă.

Grigore Vasiliu-Birlic: actor de teatru, artist al poporului și — paradoxal — teribil îndrăgostit de cinematografie! Comic consacrat care — din nou paradoxal — creează în filmul ce vi-l prezentăm un personaj tragic. De ce? Blestematele „Două lozuri"! (foto. 1)

2. Vă amintiți? L-ați văzut astăvară. Domnia sa tramvaiul cu cai! Repus în funcțiune în cartierul Gării de Nord, pentru ca onorabilul Lefter Popescu să poată ajunge fără întîrziere la slujbă. Zi memorabilă! Toate tramvaiele contemporane cu noi de pe linie au stopat: să treacă străbunicul! Ați stat și dumneavoastră o bucățică de vreme. Noroc că nu vă așteaptă la slujbă „Turbatul"...

3. „Turbatul", adică domnul Georgescu. ȘEFUL! Stăpînul cantilerriei unde robotește bietul Lefter Popescu; „turbatul" care-l cheamă seară după seară la serviciu extraordinar și, apoi, tot el se laudă ministrului „că-i grozav".

4. Unde să-ți descarci nițel sufletul? Fiecare cu consolările lui. Lefter — cu amicii, la o parolă, cu o bere rece dinainte, un trandafir bine fript și ardeiat în farfurie. Lozuri? Fugi nene de aici. Nu cumpără Lefter. Lefter e ghinionist de profesie. Ce-ar fi însă să joace cu bani de împrumut?...

5. Vorba căpitanului Pandele: — Mai știi norocul meu? Dacă s-o întîmpla să cîștigi... un zece la sută acolo... banii mei. Just?

Dar mare minune Thalia asta! Cu cîteva zile înainte l-am întîlnit pe Marcel Anghelescu la Buftea. Vătaf boieresc autentic în „Ciulinii Bărăganului". Ieri neastîmpăratul Lakatoș din „O mică întîmplare". Azi, poftim! Fercheș, berbant căpitan... În plus: nu numai interpret bun, dar și sfetnic voluntar al tinerilor regizori.

6. Schimbare totală de decor! „Dacă-n douăzeci de to-aaaamne..." (voce: Ștefan Lăzărescu). Dacă-n douăzeci și încă o dată pe atîtea toamne Lefter a fost om fără noroc, azi s-a-ntors roata. Lozurile luate cu parale de-mprumut au ieșit cîștigătoare. Ambele cîștigătoare — auziți? Suta de mii în cap!

Petrecere, hărmălaie, veselie de pomină la „Carul cu bere". De pomină a rămas însă și pentru echipa respectivă zi de filmare! În stradă, căldură de peste patruzeci de grade; înăuntru, cu seraficul concurs al arcurilor voltaice, peste. Șaptezeci de persoane, în costume de epocă, blestemă canicula, dar trimit pe peliculă cele mai grațioase zîmbete, expresia celei mai spontane și „sincere" bune dispoziții! Arta cere sacrificii, să bem în cinstea ei! Maestrul Giugaru, care-i un exemplu de răbdare în ce privește munca de platou, n-are decît o pretenție:

— Lăsați-mă să-mi beau gospodărește halba de bere!

7. Reglementare dureri de cap, după prea multe orații, ovații și halbe? Aș, de unde! Probleme de resortul lui Sherlock Holmes. Unde-s biletele, lozurile? În pat, în sertar, în dulap, sub pat, în saltea, la icoane, în cutia cu amintiri, printre batiste? Evrika! Domnul Lefter și-a amintit în sfîrșit: în jacheta cenușie! Dumneaei, consoarta — în viața de toate zilele actrița Dorina Done de la Teatrul „Nottara" — n-are acum altceva de făcut decît să-i depună în brațe prețioasa jachetă. Însă...

8. — Ce mi-ai făcut biletele?

„DOUĂ LOZURI"

Tica, chivuța cu farfuriile, a fost găsită! Țiganca — spuneți-mi repede numele artistei, filmul și rolul în care a jucat? Nu știți? Margareta Pogonat (Uliana din „Pasărea furtunii")...— țiganca, zic-eam, nu știe nimic de lozurile lui „don" Popescu. Lefter, s-o omoare. Alt bucluc: cum să-l faci pe Birlic, om bun și blajin din fire, rău și violent ca zmeul din poveste? Greu! Totuși... totuși scena s-a realizat. Mai era doar o oră pînă la începerea spectacolului la „Național". Birlic — la Buftea. Răbdarea? Pe apa sîmbetei! Parcă regizorii voiau altceva? Cînd exasperarea s-a transformat în furie, iar furia s-a descărcat cu vîrf și îndesat în capul chivuței, totul a mers strună. Birlic își trăise aievea rolul!

9. — Așa sînt eu, galant, cucoană! Cînd am chef, sparg; sparg, cucoană, cînd am chef, farfurii de cîte zece mii de franci una! Sparg, mă-nțelegi, sparg ai dracului!

Mai trebuie explicații? Economicoasă ca toate soațele, madam Popescu a transformat jacheta cenușie și roasă în coate în zece farfurii... cu chenar roz! Aleargă acum după jachetă, dacă poți!

10. Darbiletele, drăgălașele, mititelele, scumpele de ele, n-au fost niciodată la chivuță. Așteptaseră cuminți ca Lefter — Columb modern — să le descopere în... sertarul propriului birou! Va încasa în sfîrșit eroul, lozul cel mare?

Îngăduiți-ne ca fotoreportajul nostru să înceteze din acest moment. Cît despre Lefter cel de pomină, cu el se va întîmpla în film exact ceea ce povestește Caragiale în nuvelă.

„Două lozuri" marchează, după o serie de ani, reluarea filmelor inspirate de opera atît de profundă și spectaculoasă a lui Caragiale. Nuvela „Două lozuri" ni se pare o piatră de încercare grea; drama lui Lefter Popescu - omul pe care soarta îl ironizează dincolo de limitele permise — e tratată de Caragiale cu un amestec de duioșie, compasiune, cu o vervă doar ușor caustică. Comedia evoluează în dramă, hohotul de rîs se transformă în lacrimile celei mai adînci deznădejdi. Poate fi spus acest lucru, pe ecran? Din materialul filmat văzut la montaj sînt înclinată să cred într-un răspuns afirmativ. În scena cînd Lefter Popescu are revelația că numerele cîștigătoare ale lozurilor sînt „vice-versa", am simțit într-adevăr că un om se năruie sub ochii mei. Imagine a durerii, a locului pe unde s-a abătut un năpraznic ciclon... O maximă tensiune, un moment de suspensie și tăcere, echivalent cu jalea unei elegii. M-am gîndit atunci la talentul lui Birlic, dar și la intuiția, la sensibilitatea tinerilor săi regizori, Gheorghe Naghy și Aurel Micheles. Merită multe cuvinte bune acești tineri, ca și colegul lor — operatorul Ștefan Horvath, ca și întreaga echipă a celor „Două lozuri". E adevărat că au avut la dispoziție actori de prima mînă (Ion Iancovescu a acceptat o apariție cu totul episodică, numai fiindcă i-a plăcut rolul; Marcel Anghelescu și Alexandru Giugaru au puține replici, dar prin mimică reușesc să contureze personaje pline de viață). Dar trebuie să amintim toată gama de dificultăți puse și celor mai cu experiență creatori, de filmul de epocă. Iar „Două lozuri" reconstituie Bucureștiul de la începutul secolului nostru și, pentru o imagine cît mai plastică, cît mai apropiată de realitate, a folosit pelicula colorată, ceea ce — fără îndoială — a însemnat o îndrăzneală în plus. Căci au intervenit probleme de armonie, de acord între culoarea costumelor, machiaj, lumină etc... au trebuit găsite tonuri și nuanțe subtile, care să servească la crearea atmosferei. Cu voie bună, hărnicie, tinerețe și multă, multă ambiție, echipa, în frunte cu regizorii, se află azi aproape de capătul drumului. Ceea ce, în limbajul obișnuit, sună cam așa: în curînd, pe ecrane, premiera noului film artistic românesc „Două lozuri".

M. MARINESCU-SANDU
Fotografii de Mary CATARGIU

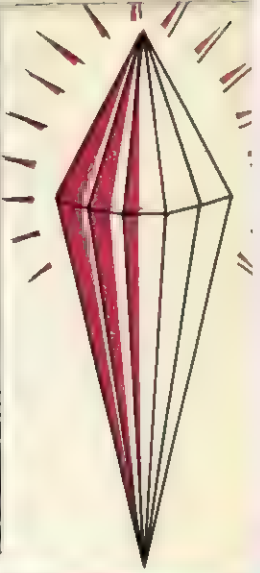

Acul de cristal

— schiță științifico-fantastică —

de Mircea BRATEȘ

Ilustrații de D. IONESCU

(Urmare din numărul 29)

Dragomir vru să spună ceva. Se mulțumi însă s-o privească și, ca totdeauna, ea își aplecă genele ca să nu-și trădeze neliniștea.

— Am venit să stăm de vorbă. Într-adevăr — căută să glumească Corina, deși inima îi bătea să se spargă — nu e o oră prea potrivită, dar...

— E foarte bine... lasă... e foarte bine — spuse Dragomir, ridicîndu-se puțin în capul oaselor.

— Sînt cîteva luni de cînd ai fost adus în nesimțire. Acum ești vindecat. Poate că mîine ai să pleci...

— Da. Așa hotărîsem... deși... — răspunse gînditor Dragomir.

— Da... deși nu ești vindecat complet... Amnezia parțială persistă și nu știm cît... Nu știm pentru cît timp — continuă Corina, după o scurtă pauză. Eu am încercat ieri seara să fac ceva fără voia dumitale. Și-ți cer iertare pentru acest lucru.

— Corina...!

Dragomir îi apăsă mîna ușor.

— Și pentru că mîine pleci... pentru că e singura posibilitate de a încerca să-ți redau memoria, mai bine zis să te fac să retrăiești clipele care au precedat accidentului, orele, dar ce zic... zile întregi...

Dragomir, tremurînd tot de așteptare, nerăbdător și îngrozit în același timp de această reîntoarcere în trecut pe care i-o promitea Corina, asculta cum aceasta povestește.

— Mi-am dat seama că întîmplările din viața noastră se înscriu sub o anumită formă în celulele creierului. O sută de întîmplări... o mie... o sută de mii. Și celulele..., altele... mereu altele înregistrează cuminte și fidel, ca o bandă de magnetofon... Și atunci, m-am gîndit că ar fi posibil să folosesc niște excitații de o anumită intensitate, cu un anumit număr de electrozi — în fine, pentru acest lucru am folosit elendiagraful și modificările ulterioare, imaginate de mine — ... mă gîndeam că ar fi posibil...

Corina se opri puțin. Își alegea greu cuvintele. Căuta să-l facă să înțeleagă adevărul. „Dragomir avea să retrăiască toată perioada de timp care dispăruse în umbră".

Cuvintele ei cădeau greu: în odaie nu se auzea decît gîfîitul lui Dragomir, care o urmărea cu ochii măriți de uimire.

— ... m-am gîndit că s-ar putea să provoc „retrăirea" unor întîmplări trecute. În fond toate aceste celule corticale prin care a trecut fluxul nervos respectiv sînt legate între ele într-o anumită ordine de „imprimare", i-aș zice. Oare n-am putea „citi" această imprimare cerebrală, așa cum facem cînd se desfășoară o simplă bandă de magnetofon?

— Corina! — șopti Dragomir cu vocea gîtuită. Crezi tu că ai putea să faci asta?

... Și cînd dînsa coborî pleoapele, Dragomir răsuflă ușurat și consimți...

★

Cînd sora Iolanda îl conduse pe Dragomir pînă în sala în care îl aștepta acum Corina, încercă să prindă în ochii acesteia aprobarea pe care o aștepta de mult.

Sora specialistă desfăcuse cele două brațe albe, strălucitoare, ale elendiagrafului care trona în mijlocul încăperii. Corina era ocupată să-i adapteze cîteva aparate mici cît jucăriile de copii. Fără ca să-și întoarcă capul înspre Iolanda, îi spuse:

— Soră Iolanda, poți să stai lîngă bolnav și ai grijă de el.

Corina mai pronunță cîteva comenzi scurte, pe care sora specialistă le execută cu îndemînare și repeziciune. Apoi se așeză în fața unui ecran: singurul care rămăsese luminat din toate cele aflate pe masa de comandă. Un gest scurt făcuse ca sala să se cufunde în întuneric, lăsînd aprins numai reflectorul unic, care arunca o lumină difuză, palidă, asupra feței lui Dragomir. Capul acestuia era sprijinit [illegible]

rețea complicată de fire și electrozi speciali, iar el respira ușor, într-o stare de semiletargie.

— Soră... electrozii în poziție standard...

Sora păși neauzită de nimeni, de la un capăt la altul al camerei, manipulînd diverse butoane și manete și apropiindu-se din cînd în cînd de cușca grilajată în care se afla bolnavul. Răspunsurile ei erau scurte, aproape șoptite, dar se auzeau deosebit de clar.

— Trecem la înregistrări cu derivații cvadripolare... soră... Atenție! Ce microvoltaj?

— 618... 640... 700...

— Oprește! țipă ușor Corina.

Enervarea care pusese stăpînire și pe ea începuse s-o trădeze. Se ridică în picioare fără să scape din ochi ecranul opalescent pe care jucau linii frînte și firișoare subțiri urcînd și coborînd, pierzîndu-se undeva în pîlpîcelele aparatului pe care ea îl stăpînea.

— Stroboscopul! Și branșează pe derivații suplimentare...

În cameră începu să se audă un zumzet ciudat, continuu, și lumina, care împărțea pînă acum o perdea subțire de raze verzi, muri, încetul cu încetul. În locul ei, dintr-un colț al cuștii de ruteniu se aprinse o flacără roșie, care apoi se stinse; apăru o altă verde, care dispăru și ea, făcînd loc unei pale gălbui; apoi lumina roșie apăru din nou. Și acest ciudat dans al flăcărilor continuă neîntrerupt, scăldînd fața lui Dragomir în mii de culori, care de care mai ciudate, ireal de vii și totuși stranii prin compoziția și trecerea lor rapidă, dirijate de mîna Corinei. În clipa următoare, cînd zumzetul se pierdu estompat în liniștea încăperii, Dragomir tresări o dată, de două ori și apoi, fără să deschidă pleoapele, începu să șoptească răspicat, cu pauze regulate, primele fraze dintr-o povestire pe care avea să o continue cu greu:

— Mă aflu în biroul meu... Melita e alături... Experiența de azi nu mi-a reușit... În schimb favazitul meu pare să producă curent electric... Ciudat, nu? Melita...

★

Peste cîtăva vreme, în timp ce Corina se prăbușise extenuată pe canapeaua din biroul ei și bolnavul dormea un somn agitat, Iolanda se furișă discret în cabina telefonică de la capătul culoarului și, după ce privi încă o dată în jur, scoase din buzunar un disc mic de metal și începu să miște ușor cîteva litere care se deplasau de-a lungul unei rigle minuscule. Apoi formă un număr de telefon și, cînd la capătul firului se auzi un bîzîit ciudat, ea dictă rar:

— Curcubeul! Alo... vremea va fi frumoasă... Se va încălzi repede... Dacă vă grăbiți... apare... curcubeul.

Se gîndi o clipă și formă de data aceasta un alt număr.

— Alo! Elena vă trimite urări de bine. Acul de cristal... în locuința lui... la un metru jumătate în stînga ușii... Placa de faianță... Carmela A 31...

★

Maiorul Timuș, șeful serviciului special de contrainformații, avea „invitați". Poate că într-adevăr, așa după cum se exprimase unul dintre colaboratorii săi, adunarea era puțin cam pestriță și, mai ciudat decît toate, părea mozaicul de profesiuni și vîrste.

În încăperea largă, cu ferestrele mari deschise, luaseră loc nouă persoane, special chemate. Maiorul Timuș, un ins rotofei cu vorba domoală, era singurul slujitor al legii care participa la această conferință. Și dacă n-ar fi fost uniforma sa cu fireturi argintii, parte dintre cei prezenți s-ar fi crezut la o banală ședință a unei oarecari societăți cu preocupări științifice.

Corina luase loc în fața biroului lui Timuș. Emil se așezase pe brațul fotoliului și îi înconjurase ocrotitor umerii. Vara sa era palidă, cu cearcăne groase, vinete, sub ochi; părea obosită și puțin speriată. Privi la ceilalți invitați și apoi spre Timuș; nu-l cunoștea și azi dimineață aflase cu surprindere de invitația deosebit de precisă pe care i-o adresase. Constatase cu uimire că nu fusese singura invitată; Emil sosise la un scurt interval după ea, împreună cu tatăl său, unchiul Corinei, scriitorul Anatol Șerban. Acesta își manifestase la început nerăbdarea; nu vedea rostul acestei adunări și numai după intervenția politicoasă dar severă a lui Timuș, bătrînul se așezase într-un colț al camerei și începuse să tragă furios dintr-o lulea albă de spumă de mare. Mai veniseră doctorul Toma, sora specialistă a clinicii, cei doi brancardieri care-l aduseseră în urmă cu cîteva luni pe Dragomir lipsit de cunoștință și femeia sa de serviciu. Cu cîteva minute înainte de ora fixată, sosise și acesta. Acum stătea lîngă fereastră, ușor sprijinit de spătarul unei banchete, alături de sora care-l îngrijise în spital...

Dragomir era și el obosit; trăsăturile feței sale erau răvășite; nimic din liniștea lor obișnuită. Cutele de pe frunte păreau trase cu un creion gros. Din clipa cînd Timuș începu să vorbească, Dragomir o privi pe Corina cu insistență: o singură clipă izbutise însă să-i prindă privirea caldă, după care ea întoarse capul.

— Serviciul nostru v-a invitat aci, deoarece unul din cele mai importante dosare pe care am fost nevoiți să le rezolvăm în ultimul timp se va închide astăzi dimineață...

Timuș reușise să atîțe curiozitatea tuturor; Emil părăsise chiar poziția incomodă de la început și-și apropiase un taburet de scaunul Corinei; bătrînul Șerban continua să afecteze un dezinteres total, dar își modificase poziția în așa fel, încît urechea lui stîngă să fie îndreptată spre Timuș. Auzea astfel mai bine.

— Povestea noastră pentru rezolvarea căreia, mărturisim, ne-a trebuit mult timp, muncă și sacrificii... sacrificii... omenești chiar — continuă Timuș, care-și părăsise pentru o clipă buna dispoziție cu care-i primise pe invitați — a început cu cîteva luni în urmă...

În clipa aceea, ușa se deschise zgomotos și în sală intră Iolanda. Salută veselă, cu o ușoară înclinare a capului, și se îndreptă nestînjenită, sub privirile tuturor, cu pasul ei elastic, zvelt, spre taburetul de pe care se ridicase unul dintre brancardieri. Purta o rochie vaporoasă din mătase naturală, în care cîteva culori de pastel se îmbinau armonios într-un desen discret. Tocurile înalte și subțiri ale pantofilor ei făcură un zgomot scurt — tic-tac, tic-tac — apoi Iolanda se așeză. Liniștea se lăsă din nou și Timuș își continuă povestirea, care începuse a se dovedi extrem de interesantă.

— ... Să ne închipuim că sîntem cu cîteva luni în urmă. Inginerul Andrei Dragomir lucrează împreună cu un colectiv special al institutului respectiv la... Aci, Timuș se opri și, după ce frunzări cîteva foi ale unui dosar voluminos, se opri deasupra unei file mărunt bătute la mașină și, urmărind de aci datele tehnice, continuă. Da... a început să lucreze la obținerea unor materiale refractare, care să fie rezistente la o temperatură de șase mii de grade. În industria noastră trebuiau să apară primele cuptoare industriale de tip atomic și încercările făcute pînă atunci rămăsesera fără rezultat... De altfel, făcînd o paranteză, nici inginerul Dragomir nu a reușit în această direcție, dar a descoperit un alt material a cărui importanță avea să devină cu mult mai mare. Descoperire care — și aici Timuș își scoase ochelarii de baga neagră, îi așeză liniștit alături de dosar și privi la cei din fața lui, stăruind pe rînd asupra fiecăruia, insistînd la fel, căutînd să prindă privirea celui astfel anchetat și să deslușească impresia pe care o va produce partea următoare a povestirii ce-o desfășura acum în fața lor — ... o... o descoperire care i-a primejduit viața sa și i-a luat-o pe a soției...

Dragomir își sprijini capul de mîna așezată pe fotoliu și începu să-și frămînte cu un gest obișnuit inelele de păr care-i cădeau pe frunte. Părea că se gîndește departe, cu mult în urmă; își ațintise privirea undeva, dincolo de peretele din fața lui și Corina, care-l privise în clipa aceasta, desluși pe fața lui o deznădejde fără margini. Ea simți cum picătura aceea de duioșie nelămurită, care i se strecurase în suflet în noaptea cînd îl văzuse pentru prima oară frămîntîndu-se pe brancarda albă, se transformă și crește, crește mereu. Corina înghiți greu și-și îndreptă din nou privirea spre Timuș.

— Favazitul — spunea în acel moment Timuș — este, după cum am aflat și eu, un amestec de zirconiu, titan, bariu și... lan-tanide... Mă iertați — zîmbi Timuș — dar nu am obișnuința acestor cuvinte rare... într-adevăr rare, căci, după cum spune expertul nostru... este vorba despre pămînturi rare... adică — Timuș murmură cîteva clipe pentru sine urmărind textul și apoi continuă — ... adică holmiu, gadoliniu... deci în combinație cu aceste pămînturi rare...

Din păcate, deoarece preparatul experimentat a fost presat la aproape o mie de tone, punctul său de topire a coborît pînă la trei mii de grade... deci nu corespundea.

— La 3.800..., întrerupse brusc Dragomir. De cîtva timp, asculta cu multă atenție și zîmbise în repetate rînduri îngăduitor în fața încercărilor prin care trecea maiorul Timuș. Da... la 3.800 de grade, reveni el și se ridică în picioare.

Infirmiera îi șopti ceva, dar Dragomir o respinse blînd cu mîna. „Nu... mulțumesc... mă simt mai bine"— îi șopti el și apoi, adresîndu-se lui Timuș, continuă:

— Dacă mi-ați permite, aș vrea să arăt în cîteva cuvinte procesul de gîndire care —acum îmi amintesc perfect și pentru aceasta mulțumesc doctoriței Șerban — m-a dus la descoperirea... — aci Dragomir ezită — la descoperirea ELECTRINULUI pe care l-am denumit eu... ACUL DE CRISTAL... și care avea să producă atîta nenorocire.

Timuș dădu ușor din cap.

— Continuați, vă rog... Nu cer nimic mai mult... N-am îndrăznit însă, dat fiind starea dumneavoastră...

— Nu... nu... Acum mă simt mai bine. Eram oarecum dezamăgit de încercările mele, cînd, într-o zi... se întîmplă un fapt neobișnuit... Îmi amintesc perfect. Parcă ar fi fost ieri. Lucram în după-amiaza aceea cu unul dintre asistenții mei, cînd, după cîteva încercări repetate, am aruncat nervos un cub de favazit într-un vas ce conținea azot lichid, cu care lucrase asistentul meu. Cînd mai tîrziu acesta a părăsit laboratorul, și-a amintit de azotul lichid pe care-l lăsase sub nișa de experimentare...

... Și atunci, am descoperit că în locul cubului de favazit apăruse o pastă, deosebit de maleabilă...

Inginerul Dragomir își sfîrși peste cîteva clipe povestirea, în mijlocul unei tăceri grele.

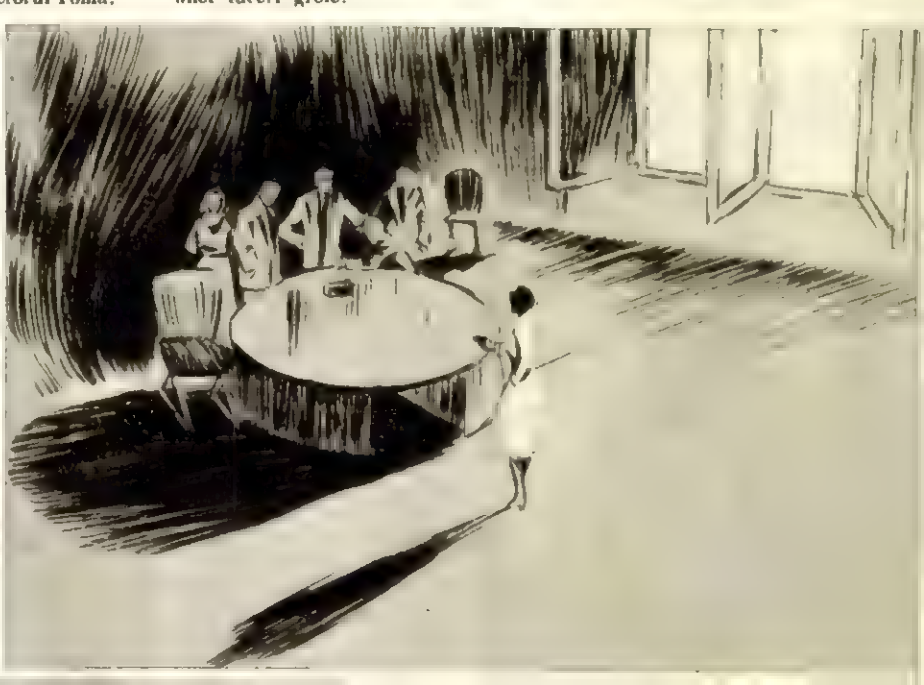

— Descoperisem un corp destul de aparte — electrinul — care oferea, după cum am văzut mai tîrziu, imense perspective de viitor... O pilă... un generator de curent continuu, care să poată lua locul mijloacelor cu ajutorul cărora producem azi electricitatea. Vedeam în planurile de viitor case luminate cu electricitate provenită de la o simplă pastilă de electrin... O pastilă de electrin care peste un an sau doi se putea înlocui simplu cu o altă pastilă...

— Formidabil!...

Glasul celui care lansase această apreciere, întrerupîndu-l pe Dragomir, venise de undeva din dreptul bătrînului scriitor Şerban. Acesta însă părea a nu fi spus nimic. Continua să pufăie încruntat din luleaua stinsă de mult...

Dragomir zîmbi uşor spre dînsul şi apoi continuă:

— Era într-adevăr o descoperire care oferea perspective impresionante; s-ar fi putut obţine un cristal cu uriaşe rezerve de electricitate, care ar fi putut alimenta o uzină întreagă... o reţea de căi ferate... fabrici... agregate... Dar, o dată cu atentatul făptuit împotriva mea, a dispărut şi acul de cristal... Amnezia de care am suferit, toate acestea m-au împiedicat pînă acum să pun la punct descoperirea mea. Şi astăzi chiar, cînd am din nou datele problemei... acul de electrin îmi este absolut necesar...

Dragomir se aşează. Răsufla greu şi fruntea i se brobonise de sudoare. Corina îl privi cu înţelegere şi admiraţie. Emil îi şopti ceva şi aceasta dădu uşor din cap, continuînd să-l privească pe Dragomir.

Afară se întunecase şi nori negri alergau furioşi pe cer. Ploaia începuse să cadă violent în geam, cu picături mari şi grele. Timuş continuă să vorbească, frunzărind distrat dosarul din faţa sa.

— În clipa cînd descoperirea inginerului Dragomir deveni cunoscută, „ispita" a fost prea mare pentru cele patru mari trusturi imperialiste care exploatează puterea electricităţii în ţările capitaliste. Şi, probabil, acestea au hotărît soarta electrinului şi, o dată cu ea, şi pe cea a inginerului Dragomir. Trebuia cumpărată invenţia sau inventatorul... Trebuia distrusă invenţia... sau inventatorul. În orice caz, trebuia să dispară orice urmă de „ac de cristal" sau creier omenesc care să-l poată reconstitui.

Aci vocea lui Timuş căpătă un timbru metalic, uşor neplăcut, şi cei care ascultau avură o clipă senzaţia nelămurită că se află în faţa unui judecător aspru şi necruţător. Pentru cine, însă?

— Din nefericire, au găsit pe cel care avea să eşafodeze toată manevra. Şi într-una din zile conducătorul acestui grup de spionaj, care începuse preşiunile respective, îşi anunţă complicii că Dragomir refuză să vîndă acul de cristal. Trebuiau să dispară şi unul, şi altul. Cînd am intervenit noi — o clipă prea tîrziu — Dragomir, presimţind ceva, fugise împreună cu soţia lui, după ce ascunseseră acul de electrin. Pe drum, însă, s-a întîmplat accidentul acela ciudat, pe care cineva l-a provocat în mod intenţionat. Deşi ţesătura lucrurilor fusese deosebit de abilă, am reuşit totuşi să prindem cîţiva nemernici care au executat ordinele primite... Şeful lor dispăruse însă şi nimeni nu-l cunoştea... Atunci am continuat să-l urmărim pe Dragomir, fiind siguri că în preajma lui vom găsi urma căutată. Eram convinşi, de asemenea, că şi „alţii" vor căuta să-l urmărească. Am avut dreptate. Şi în clipa cînd s-a aflat că Dragomir vorbeşte... că doctoriţa Şerban ar putea să-l vîndece... că întreg secretul „acului de cristal" nu va mai rămîne secret, a reapărut interesul pentru descoperirea electrinului. Oare, dacă acesta ar putea vorbi... dacă şi-ar reaminti... da... mai ales dacă şi-ar reaminti unde a ascuns cristalul de electrin care, atît timp cît există, poate deveni un pericol pentru trustul electricităţii... Dacă... Şi atunci, necunoscutul conducător al maşinaţiunii — să-i spunem aşa — a apărut din nou şi şi-a trimis emisarii... Unul dintre aceştia a fost introdus în clinică; el trebuia să afle locul unde fusese ascuns acul de cristal. Apoi... viaţa lui Dragomir ar fi atîrnat de un fir de păr. Din fericire, de această dată am acţionat energic şi acul de cristal este în mîinile noastre, o dată cu banda de criminali...

Zicînd aceasta, maiorul Timuş deschise o cutiuţă cafenie şi cei de faţă putură zări, culcat pe o căptuşeală de catifea, acul de cristal. Reflexele sale erau deosebit de frumoase, stranii într-un anumit fel şi, aşa cum îl aşezase Timuş în bătaia luminii, reflecta un evantai de raze multicolore, ca un curcubeu minuscul ce poposise acolo.

— Da! Acul de cristal — electrinul care a prilejuit atîtea necazuri unora dintre noi. Am izbutit să punem mîna pe el înaintea celorlalţi... înaintea celor ce voiau să-l distrugă... Iată că ne apropiem de sfîrşitul acestei povestiri. Şi acum... ne mai rămîne o singură pietricică din mozaicul acesta de întîmplări, pe care le-am rezolvat pînă acum. Cine este cel ce a condus această manevră bandităească? Nu-l cunoaştem exact. Ştim doar că-el-se-a-flă-prin-tre-noi!...

În cabinetul lui Timuş se auziră, pentru prima oară de la începutul acestei ciudate întîlniri, proteste şi voci ridicate. Timuş sunase între timp, apăsînd unul din butoanele ascunse sub covorul gros. Îndată, în spatele său se deschise o uşă capitonată şi apăru, escortată, o femeie între două vîrste, cu părul alb şi purtînd ochelari cu ramă groasă. Alina Cocea, falsa doctoriţă, îşi pierduse mult din prestanţa pe care o afişase atunci cînd o primise pentru prima oară pe Iolanda. Aceasta din urmă, sprijinită de peretele din fund, o privi cu curiozitate, aşa cum urmăreşti mişcările unei gîngănii ciudate.

— Am vrea să ne răspunzi la o singură întrebare. Cine este agentul A 31 cu care ai lucrat?

Alina Cocea privi pe rînd pe fiecare dintre cei prezenţi. Părea că încearcă să-şi amintească ceva de mult uitat... Deodată, hotărîtă, îşi îndreptă privirea spre fundul camerei şi, întinzînd braţul, arătă spunînd:

— Aceasta este Carmela Clark, agentul A 31...

Iolanda nu tresări. În clipa cînd Alina Cocea intrase în cameră, îşi dăduse seama că nu mai are timp de pierdut.

— Eu te văd pentru prima oară pe dumneata. E probabil vorba de o confuzie... regretabilă, de altfel — încercă să glumească Iolanda.

Buzele i se întredeschiseră uşor, pentru a marca încă o dată zîmbetul acela fermecător, pe care-l cunoşteau cei din clinică.

Timuş făcu însă un semn şi Alina Cocea împreună cu cei ce o însoţeau părăsiră camera. Corina, sprijinită de Emil, se ridicase în picioare.

— Iolanda? — şopti dînsa uimită.

Acum toate privirile se află aţintite asupra acesteia. „E momentul", gîndi Iolanda. „Timuş e singur. Ceilalţi probabil vor fi speriaţi... nu vor reacţiona... sau dacă o vor face, va fi prea tîrziu"...

— Sus mîinile, vă rog! Mai ales dumneavoastră, maior Timuş... Sus mîinile... toată lumea... Aşaaa!

Iolanda se retrăgea pas cu pas, ameninţînd cu un revolver micuţ cît o jucărie. Invitaţii lui Timuş se ridicaseră speriaţi şi veniră spre biroul acestuia. Cîţiva ridicaseră mîinile imediat. Dragomir nu se mişcă de la locul lui, iar bătrînul Şerban păru dispreţuitor, întorcînd capul şi privind cu atenţie subită vîrful pipei, ca şi cum atunci ar fi văzut-o pentru prima oară. Timuş redevenise serios. Nu se ridicase de pe scaun, lăsase cutiuţa cu acul de electrin pe marginea biroului şi o privea pe Iolanda.

— Rişti prea mult, Carmela Clark — spuse răspicat Timuş.

— Dimpotrivă. Aşa se va salva!

Vocea aceasta? Nu era vocea Iolandei şi nici nu venise dinspre fundul camerei. Dar ce e asta? Ce s-a întîmplat? Dragomir priveşte împietrit spre colţul unde pînă acum cîteva clipe stătuse Corina. Aceasta a scos un ţipăt scurt, a dus pumnii la gură şi stă aşa. Nu poate scoate un cuvînt.

Emil este cel care a vorbit. Emil, vărul ei, care se apropie acum de biroul lui Timuş, ia calm acul de cristal, închide cutiuţa şi o pune în buzunar.

— E tot ce mai aveam nevoie!

Vocea lui Emil sună fals. În timp ce se retrage spre uşă, continuă să vorbească:

— Domnule maior, a fost o prelegere deosebit de interesantă. Regretăm, atît eu cît şi Carmela Clark, colaboratoarea mea, că nu putem asista pînă la sfîrşit. Regretăm... — sfîrşi, zîmbind ironic, Emil Şerban.

Se întoarse apoi spre Iolanda, care se afla acum în spatele său, şi-i şopti repede:

— Vezi dacă ieşirea e liberă. Nu e timp de pierdut!

Iolanda ieşi îndată şi, în timp ce-şi scoase revolverul său, Emil se mai adresă o dată Corinei:

— Iartă-mă, Corina! N-am putut face altfel şi-mi pare rău că tocmai tu ai participat la jocul nostru...

Corina izbucni în plîns, în timp ce Iolanda întredeschise uşor uşa şi dispăru împreună cu Emil.

După o clipă de tăcere, în cameră se iscă un vacarm îngrozitor. Liniştea nu puse stăpînire pe cabinet decît în clipa cînd uşa se deschise şi, spre surprinderea celor ce comentau încă uimiţi această fugă dramatică, apăru din nou Iolanda, ţinînd în mînă revolverul cu care-i stăpînise cîteva minute înainte. Se îndreptă nestingherită spre Timuş. Acesta sprijinit de biroul masiv, o aştepta parcă. Ajunsă în faţa lui, Carmela Clark, falsa Iolanda, spuse răspicat, cu o voce pe care nimeni nu i-o auzise pînă acum.

— Tovarăşe maior, permiteţi să vă raportez: misiunea mea este îndeplinită. Emil Şerban a fost arestat.

Timuş zîmbi şi-i strînse mîna:

— Mulţumesc, tovarăşe locotenent. Patruzeci şi opt de ore repaus! Apoi te prezinţi ca de obicei. Te aşteaptă o nouă misiune...

Iolanda se întoarse şi, trecînd pe lîngă Corina, o apăsă uşor pe braţ, în semn de mîngîiere. Îi zîmbi chiar. Şi apoi, cu pasul ei suplu, elastic, clocănind uşor din tocurile pantofilor, ieşi fluierînd o melodie la modă.

Timuş închise calm ultima filă a dosarului, pe care stătea scris cu caractere groase: „Afacerea electrin" — conduce: „Curcubeul". Şi scrise deasupra: „Rezolvat", punînd mai jos data: anul, luna şi ziua...

Privind apoi în zare pe fereastră, spuse ca pentru sine:

— Vă cer iertare pentru că, într-un fel, v-am înşelat şi eu. Dar nu puteam face altfel. Falsa Iolanda şi falsa Carmela Clark nu sînt decît una şi aceeaşi persoană — locotenentul Georgescu Larisa, supranumit „Curcubeul". Timuş zîmbi uşor: „Aceasta... din cauza culorilor şi înfăţişărilor diferite pe care le poate îmbrăca dînsa... Curcubeul a luat locul adevăratei Carmela Clark în urmă cu cîteva luni, cînd spioana fusese trimisă spre angajare la serviciul doctoriţei Şerban... Prin ea am urmărit toate mişcările bandei şi în acelaşi timp am păzit-o şi pe şefa serviciului să nu cadă în ţesătura atît de abil întinsă?..

— Dar... acul de cristal?! Electrinul... ce facem? Unde e... tovarăşe maior?

Dragomir se apropiase de Corina şi de aici pusese această întrebare, uşor îngrijorat.

—Adevăratul ac de cristal e în bună păstrare. Nu aveţi nici o grijă. Acesta pe care l-aţi văzut a fost o imitaţie... Reuşită, nu? Aşteptăm acum şi schemele...

— O să le aveţi în scurt timp. Şi, poate, cît de curînd, electrinul meu va furniza lumina din această odaie. Iar aceasta o datorez...

Şi se aplecă, prinzînd mîna Corinei. Aceasta i-o strînse tremurînd. Apoi, luîndu-l pe bătrînul Şerban de braţ, se îndreptă spre uşă.

Afară, ploaia stătuse de mult, iar cerul, de un albastru ireal, era pătat tot lungul lui de un curcubeu fermecător, care se pierdea departe, dincolo de orizont...

TINERE TALENTE. Cercul de pictură al Casei Pionierilor din Sighişoara a scos la iveală o serie de tinere talente.
Pentru dezvoltarea deosebitei lor înclinaţii plastice, aceşti copii lucrează acum sub supravegherea maeştrilor de desen. În fotografie: oră de pictură la Casa Pionierilor din Sighişoara.
Fotografie de Ion FRIDMAN

Un ultim control tehnic, înainte de ambalare și expediere.

Nu, nu mai are nevoie să bindă cîte o cantă de smeură umblînd din casă în casă... „Centrul" îi cumpără oricît de mult poate culege, cîntării cinstit pe zecimal...

NATURĂ DARNICĂ, oameni harnici...

Fotografii de M. IVANCIU

V-ați gîndit vreodată cum arată o cantitate de 33.000 de kilograme de smeură adunată la un loc? Ați fi putut crede că — un coșuleț și încă un coșuleț — se pot strînge peste 3 vagoane de sălbăticiuni de astea dulci și parfumate? Nimeni nu le însămînțează, nimeni nu le plivește, nimeni nu le curăță de omizi. Doar soarele și ploaia le sînt grădinari... De cules, însă, le culeg oamenii. Oameni harnici, care pornesc în aburii zorilor pe cărările, numai de ei și de urși știute, ale pădurii înrourate și pînă în fapt de seară adună, bob cu bob, smeură. Treizeci și trei de mii de kg au adunat cei de la Runcu, raionul Tîrgu Jiu. De cules, au cules ei — s-au străduit pentru asta o vară întreagă — dar cine oare o avea nevoie de o asemenea cantitate de smeură? Nici o grijă, se găsesc și cumpărători! Și nu umblînd, haihui, pe la casele oamenilor cu: „luați, coniță, smeură de dulceață!" Gospodinele — nu pentru că ar fi „conițe" — preferă în vremea din urmă să-și cumpere dulceața direct de la „Alimentara", gata... la borcan. Numai că, pentru a o avea în borcan, comerțul de stat și cooperatist au devenit mari cumpărători de smeură, prin centrele de achiziționare și prelucrare a fructelor de pădure. În ce privește centrul de la Runcu, el și-a făcut datoria. Spre fabricile de dulceață au pornit anul acesta numai de la Runcu 29 000 kg de pulpă de smeură și de mure și 20 500 kg suc de smeură. Culegătorii, tehnicienii, lucrătorii centrului de la Runcu, recunoscători naturii darnice, și-au depășit planul cu 100%.

E.D.

De ce-o fi zîmbind Ecaterina Neamțu, sortind smeura pentru pulpe? Că-i multă?... Sau că-i dulce?

Din murele puse la teasc, va curge negru șuvoi, sucul cel dulce și plin de mireasmă..

ATOTPUTERNICA LALEA

Pe una din străzile Amsterdamului s-a putut vedea multă vreme o placă, pe care stătea scris că două case de piatră ridicate acolo fuseseră cumpărate cîndva cu... trei bulburi de lalea. Lalelele constituie încă și astăzi una din sursele de venituri ale Olandei, dar a fost o perioadă cînd ele zguduiau această țară nu mai puțin decît un război sau un cutremur.

Pe atunci nu existau încă minunatele flori pe care le admirați în grădini și parcuri. Florile din grădini se deosebeau foarte puțin de florile de cîmp și de pădure. Deci, nu e de mirare că apariția unor flori de culori aprinse, importate din Turcia în Europa, a provocat senzație și a dat naștere unei pasiuni nebune pentru lalele, cunoscute sub denumirea de laleomanie. Această manie a fost întreținută și alimentată, prin toate mijloacele, de speculanții din țările apusene care au realizat cîștiguri enorme cu aceste flori și cu bulburile lor.

Lalelele se cotau la bursa din Haarlem. În acest oraș, în numai trei ani au fost încheiate tranzacții pentru suma de peste 10 000.000 florini. Se cunoaște un impresionant număr de tranzacții cînd, pentru un singur bulb, s-au plătit sume fabuloase. Prețul „normal" al unui bulb de soiul „Amiral Liskens", de exemplu, ajungea pînă la 4.000 florini.

Laleomania a bîntuit și în Franța. Un berar din Lille a dat pentru bulbul unui nou soi de lalea, o mare fabrică de bere, în valoare totală de 30.000 franci (o sumă colosală pe atunci).

Dar laleomania a prilejuit și multe tragedii. Cîte crime, cîte sinucideri au fost săvîrșite datorită acestei modeste flori de primăvară! Iată un exemplu:

Unul cizmar sărac din Haag, pasionat după lalele, i-a crescut într-o bună zi în grădină o floare de culoare neagră. O lalea neagră! Această veste s-a răspîndit în toată țara și, peste puțin timp, în cocioaba cizmarului a apărut o delegație a societății amatorilor de lalele, sosită din Haarlem. Negustorii au oferit dintru bun început pentru bulb, 200 florini. Dar cizmarul a refuzat net. Atunci a început tocmeala. Cînd prețul s-a ridicat pînă la 1500 florini (asemenea avere nu visase niciodată nevoiașul cizmar), tîrgul a fost încheiat și cizmarul a dat străinilor laleaua, pentru un sac de piele plin cu bani. Dar mare fu mirarea proaspătului îmbogățit cînd văzu că acești oameni cu prestanță s-au aruncat asupra laleii și au strivit-o cu mînie în picioare.

Cînd și-a venit în fire, delegații i-au explicat că ei aveau o lalea neagră și că au cumpărat floarea cizmarului, numai pentru a scăpa de un concurent.

— Prostule — i-au spus ei înainte de plecare — ți-am fi plătit și 10.000 florini, numai ca să ne dai bulbul florii tale...

Zguduit, cizmarul nu s-a mai gîndit la cei 1.500 florini pe care îi primise, ci la cei 8.500 florini pe care îi pierduse... Regretul acesta l-a făcut să-și piardă mințile și a murit curînd, fără ca măcar să se atingă de averea ce-i căzuse din senin...

Laleomania a fost lichidată

numai de o modă nouă, a parcurilor englezești, care a înlocuit stilul francez ce domina pe atunci. Parcurile engleze sînt amenajate imitînd natura neatinsă, fără paturi de flori, fără un loc special pentru lalele...

Pasiunea pentru lalele a lăsat urme și în limbile Europei occidentale. Multe obiecte poartă denumiri care amintesc asemănarea lor cu lalelele, sau indică splendoarea și valoarea acestora. Astfel unor abajururi de sticlă cu forme originale, unor scoici de mare, părții lărgite a unei levi de tun etc., li se spun „lalele".

E lesne de înțeles acum de ce eroul cîntecelor populare franceze din epoca mercenarilor, hatâuș și cheflîu, dar viteaz și apărător al obiditilor, a fost numit Fanfan la Tulipe*). Din cîntecele populare, acest personaj a trecut în literatură, în dramaturgie și, în sfîrșit, în film.

(Din „ZNANIE SILA")

*) *Tulipe — lalea în limba franceză.*

METEOROLOGIE

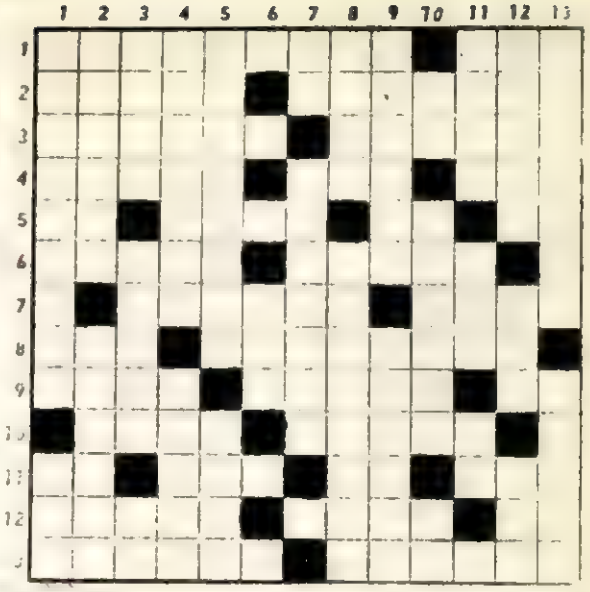

ORIZONTAL: 1) Căpetenie a grecilor în războiul troian, a jertfit-o pe fiica sa Ifigenia pentru a potoli vînturile potrivnice ce rețineau flota pe țărmurile grecești — Măsură pentru bere. 2) Arhitect grec care a construit labirintul din Creta — Stropite cu apă fiartă. 3) Munțele potopului — Plouat (fig.). 4) Rege mitologic despre care pînă și plantele repetau, la cea mai mică adiere a vîntului, că are urechi de măgar — Unele cristale de gheață care formează norii de zăpadă — A se ivi. 5) Aliniat — Cunoaștem — Tese! — Pană. 6) Se folosesc pe zăpadă, dar se construiesc pe arșiță! — Produce vînt și face avionul să înainteze. 7) A se potoli, vorbind de ploaie sau furtună — Zăpadă. 8) Oficiu interesat în cunoașterea previziunilor meteorologice — Barometre metalice construite pe principiul vidului. 9) Lacrima zorilor — Os al bazinului — În arbori... 10) Vierme ce stă în apă, ținut de undiță — A multiplica cu mîile. 11) Numele actual al anticului Eridan, fluviu în care s-a prăbușit Phaeton după ce a fost trăsnit de Jupiter — A stropi — Începe gerul! — Opera vîntului în confura mării. 12) A sta la soare (Maram.) — Personaj feminin din piesa „Viforul" de Delavrancea — Nichel. 13) Nume popular al lunii decembrie sau ninsoare mare — „Ploaie stupid... /Cerul își scutură/ Ca dintr-o ciutură/ Frigul..." (Topîrceanu: „Noiembrie")

VERTICAL: 1) Uriașul furtunilor, păzitorul Capului Bunei Speranțe în „Lusiadele" lui Camoens — Zeul furtunilor, inventator al unui instrument de vînt. 2) Cel ce-ngheață totul împrejur-i, în basmele noastre — Posomorîți... tematic (fig.) 3) Zeul furtunii, la Asiro-Babilonieni - A prinde în nituri — Sfîrșit de ciclon 4) Semn rău (Trans.) — Lumină descrescîndă provenită din iluminarea atmosferei superioare de către razele soarelui trecut sub orizont 5) Calitatea unui material datorită căreia corpurile alcătuite din el, deformate sub acțiunea unor forțe exterioare, revin la forma inițială cînd încetează aceste acțiuni exterioare (fem.) — A sufla lin. 6) Fluviu în Peru. 7) Norii încep să se adune! — Tulburări fiziologice provocate de rarefierea oxigenului la mulțimi mari. 8) Ca ceața — Care se formează în laringe. 9) Uriașii zăpezilor — Stăpîni ai pămîntului, apelor și văzduhului. 10) Soarele felahilor — Trăiesc în apă — Indicator barometric. 11) Sol de pește de mare, sărat și uscat (pl.) — Otavă ce crește în Elveția — Patru (roman). 12) Fuci vînt tăcuniilor! — Învelișul transparent al pămîntului, lipsit de culoare, gust și miros, în cuprinsul căruia au loc fenomenele meteorologice - Unii sînt ploioși, alții secetoși. 13) Cîrpit — Materie cosmică ce pătrunde în atmosfera sub forma unui glob de foc strălucitor ce lasă o dîră mare de lumină.

Cuvinte cunoscute mai puțin: SYM, ADAD, ENI, EMD.

REDESCHIDEREA VESTITULUI MUZEU POȘTAL GERMAN

Unul din cele mai mari muzee filatelice dinaintea celui de-al doilea război mondial se afla în Muzeul Poștal din Berlin.

Multă vreme s-a crezut că piesele aflate aici — din care și unele nestemate ale filateliei universale — nu vor mai putea fi văzute niciodată. Urgia războiului lăsase prea grele urme asupra Berlinului, pentru a se spera că ar fi fost salvate.

Recent, însă, s-a anunțat că, încă în acest an, vestitul Muzeu Poștal din Berlin va fi redeschis.

S-a aflat astfel că piesele muzeului au fost transportate în cea mai mare parte la castelul Waltershausen, dar din nefericire nu și cele ale secției de filatelie. Valoroasele piese filatelice rămaseseră în Berlin mai departe, sub amenințarea bombardamentelor. Ele au fost însă salvate, dar multă vreme nu s-a știut nimic de soarta lor. Ulterior descoperită, s-a aflat că marea colecție filatelică fusese depozitată un timp în pivnițele blindate ale poștei din Bonn. Interesant este faptul că la inventarul făcut s-a constatat că nu lipsește nici măcar o singură piesă a colecției.

„Amintim că printre ele se află vestitele mărci poștale de 1 penny și 2 pence din prima emisiune Mauritius, toate emisiunile vechilor state germane, mai multe piese clasice românești din prima și a doua emisiune „cap de bour" ale Moldovei etc. O piesă a cărei existență va bucura fără îndoială pe toți filateliștii din țara noastră este o scrisoare recomandată adresată de la Bacău la Iași și pe care

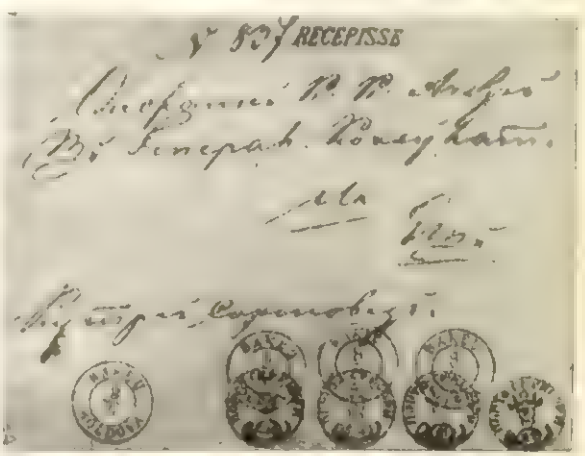

au fost aplicate 4 piese din prima emisiune moldoveneasca. Fotografia noastră reproduce această scrisoare, care este unică în lume. Pe ea sînt aplicate 2 mărci de 108 par., una de 27 par. și raritatea filateliei românești și mondiale, o piesă din valoarea de 81 par.

Muzeul Poștal German va fi reinstalat la Frankfurt pe Main

Val. T.

Bobiță, detectiv amator...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

DE GEORGE Vrînceanu

(CAPITOLUL V.: „CASA VICTIMEI")

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

A dispărut dosarul cenușiu. Pornind în căutarea lui, Bobiță și Țibică ajung noaptea târziu pe un șantier de construcții. Pe neașteptate Bobiță constată că amicul său Țibică a dispărut fără urmă.

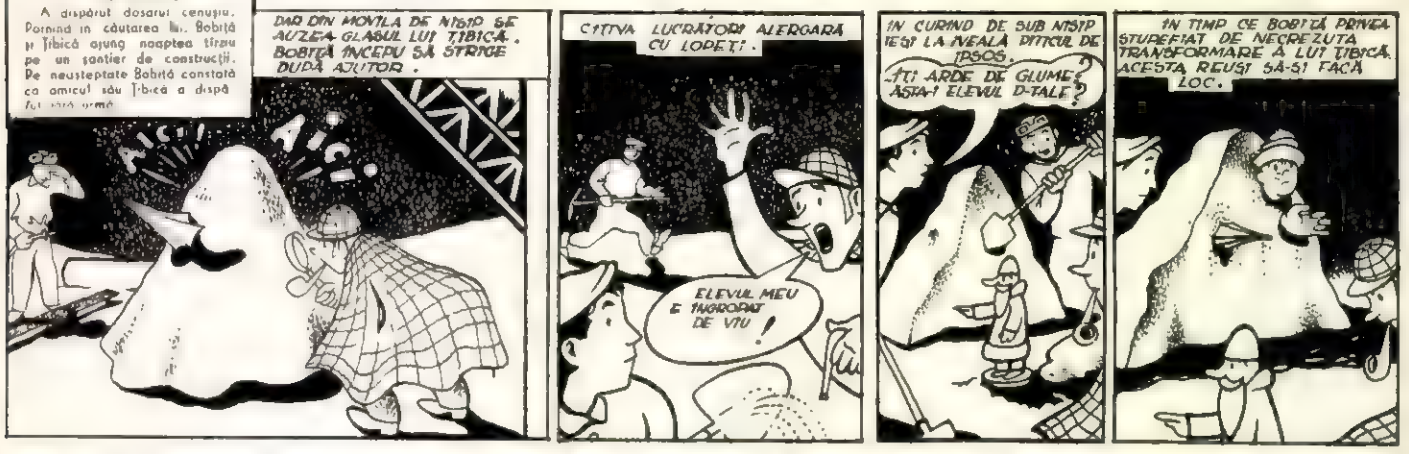

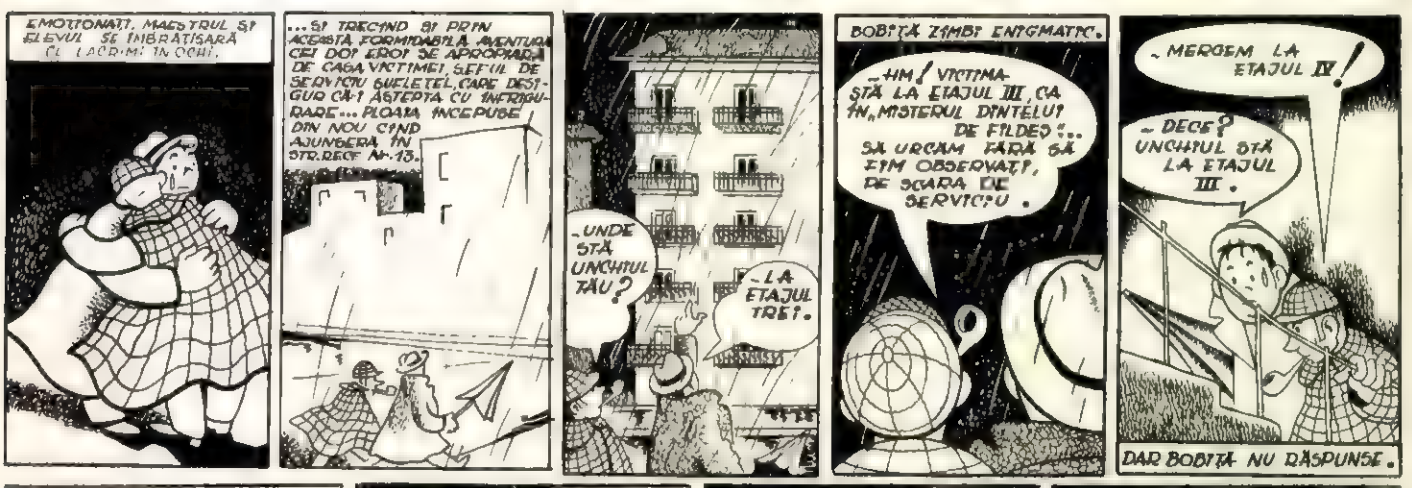

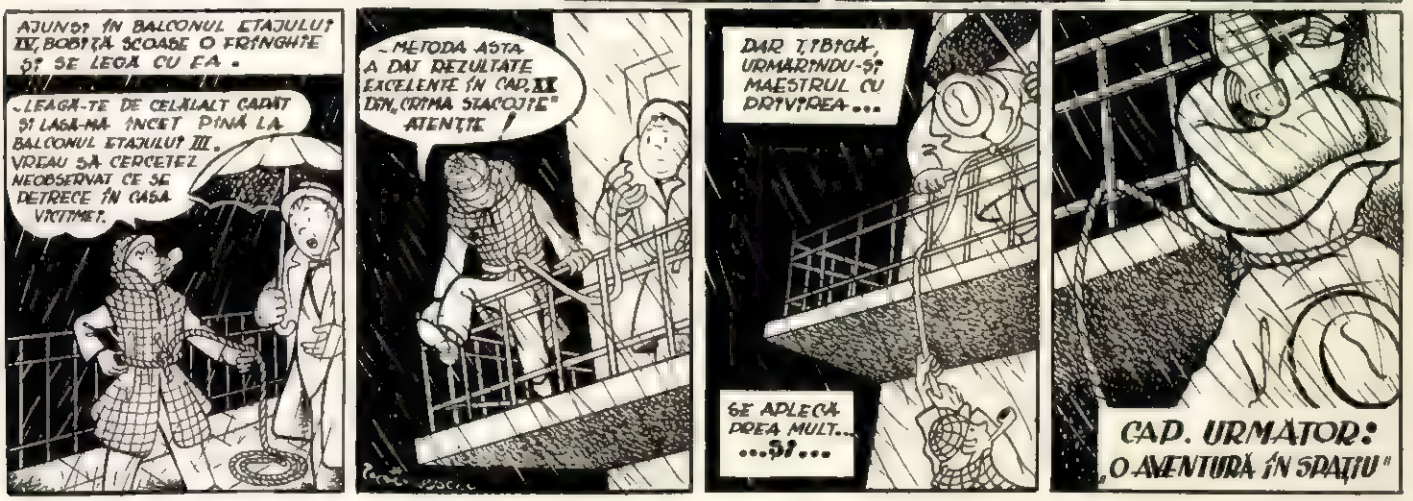

SFATURI PRACTICE

DUPĂ ÎNAPOIEREA DE LA ODIHNĂ

Zilele petrecute în stațiunile de odihnă sînt minunate pentru sănătatea corpului, dar au uneori și urmări neplăcute asupra epidermei. Soarele, vîntul, apa de mare usucă pielea și fac să apară riduri și — descoperiți de suprafață, datorite deschiderii interne a epidermei.

Pentru remedierea acestor efecte neplăcute trebuie să căutăm a reda țesuturilor cantitatea de apă pierdută. Și aceasta, nu atît prin băi repetate de apă caldă, cît mai ales pe cale științifică.

În comerțul cosmetic există anumite preparate — creme sau loțiuni — ultrapenetrante, care antrenează moleculele apoase ce n-ar putea pătrunde în epidermă pe altă cale. Vom folosi deci cremele și loțiunile cu bază de lanolină, unt de cocos sau uleiuri vegetale, ferindu-ne de preparatele care usucă pielea (în special cele pe bază de camfor sau albuș de ou).

Cînd epiderma e uscată, ridată și crăpată, se recomandă băi dese cu apă rece și masaje cu una din cremele grase menționate mai sus. La acestea putem adăuga cataplasme din făină de cartofi, din amidon fiert, din pulpă de morcov sau din zeamă de castraveți.

În special pentru epidermele crăpate, ca și pentru mîncărimile pe care le simțim după o expunere îndelungată la soare, una din rețetele cele mai indicate e următoarea:

Se încălzește pînă la consistența unui jeleu, un amestec făcut din 20 gr gliceriolat de amidon și 150 gr glicerină. După ce s-a răcit, se aplică acest preparat pe porțiunile supuse tratamentului.

Pentru unghiile care crapă dacă acesta nu e un efect al lipsei calciului din organism se recomandă o baie de un sfert de oră în ulei de salată. Tratamentul va fi făcut în fiecare zi, timp de o săptămînă.

În sfîrșit, părul uscat și decolorat de acțiunea razelor solare își recapătă supleța și culoarea naturală cu loțiuni de gălbenuș de ou și — dacă aveți la îndemînă — băi cu untdelemn de măsline. După aceste băi însă părul trebuie spălat bine cu apă caldă.

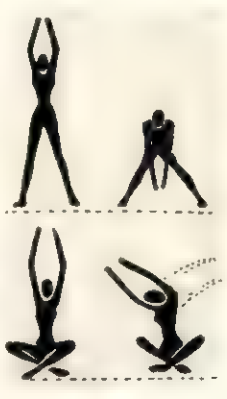

O dată cu aceste îngrijiri ale epidermei, e bine să vă mențineți și supleța taliei prin următorul exercițiu de gimnastică:

1. Începeți în poziție verticală, cu picioarele depărtate și cu brațele ridicate deasupra capului.

2. Depărtați picioarele cît puteți, înclinați corpul în față, aducînd brațele pînă la pămînt.

3. Așezați-vă jos, cu picioarele încrucișate și cu brațele întinse în sus.

4. Din această poziție, flexionați trunchiul de cîteva ori în dreapta și în stînga.

Repetați figurile de 10-15 ori în fiecare dimineață, în fața ferestrei deschise.

ÎN JURUL GLOBULUI

O CHEIE DE ACUM 600 DE ANI a fost descoperită cu prilejul unor săpături arheologice efectuate la Trocnov, în sudul Cehoslovaciei. Cheia se afla printre rămășițele casei în care s-a născut și a locuit în secolul al XIV-lea marele conducător de oști husite, Jan Zizka.

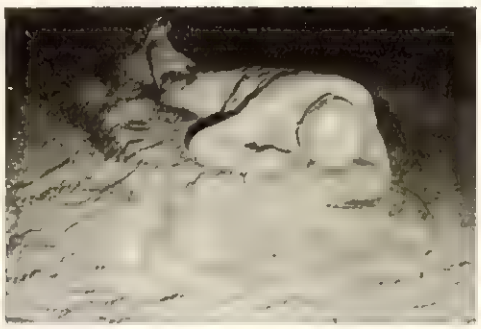

AȘA A MURIT... acum 2000 de ani, acest locuitor din Pompei. El a încercat, se pare, să scape prin fugă, de catastrofa ce se abătuse asupra orașului său. Dar lava fierbinte a Vezuviului — mai rapidă decît el — l-a prins din urmă și l-a doborît. După 2000 de ani, arheologii au descoperit recent corpul său, în poziția în care a căzut, perfect conservat sub „îmbrățișarea" de lavă

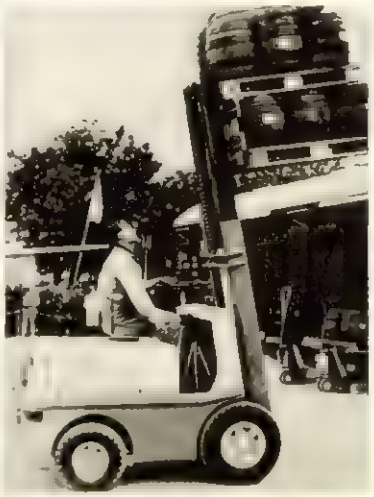

CU 12 BUTOAIE DE BERE nu-i de glumit. Mai ales cînd ele sînt pline vîrf. Precum vedeți, însă, noul electrocar cehoslovac nu-și face asemenea probleme. El este astfel construit încît poate ridica la o înălțime de 3 metri o încărcătură de 1.500 kg. Pe lîngă care 12 butoaie de „Pilsen" reprezintă — cum s-ar zice — un fleac.

„A EXISTAT OARE MEYER?" Fotografia alăturată prezintă, pe fundalul unui decor interesant și original, o scenă din piesa marelui scriitor turc Nazim Hikmet, în versiunea sa germană, intitulată: „A existat oare Meyer?" Spumoasa satiră se bucură de un mare succes pe scena Teatrului de Stat din Leipzig. În rolul titular apare talentatul comedian Lothar Dietrich.

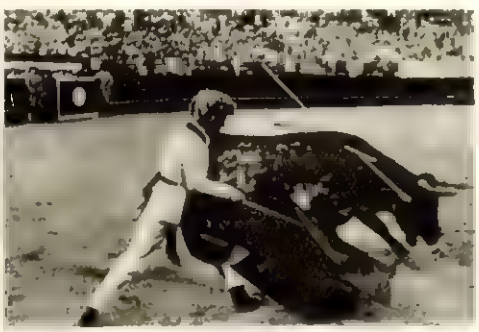

FEMEIA MATADOR. După ce a rămas fără lucru (fusese manechin și apoi actriță) americana Betty Ford a devenit matador pe arena de lupte cu tauri „Harrison Park" din Manila (Filipine). Pînă în prezent ea are pe conștiință 114 tauri. În fiecare zi, însă, ea riscă: un taur mai furios poate oricînd să-și răzbune predecesorii...

DRAGOSTE... PE BANDĂ DE MAGNETOFON. Ultima senzație vestgermană: declarații de dragoste... pe bandă de magnetofon. Tînăra colecționară de „benzi amoroase" nu se poate plînge: cele 6 benzi, care poartă numele de Roberto, Karl, Piet, Tom, Ritz și Pierre, au fost colecționate în numai 3 săptămîni de vacanță la mare.

STRANDUL URSULEȚILOR. Ca orice ursuleți care știu să respecte regulile igienei, cei doi tineri locatari ai Grădinii Zoologice din Budapesta profită de ultimele raze ale soarelui de toamnă, ca să facă o baie înviorătoare în piscina primită în folosință personală.

ULTIMUL SALT. În fiecare an, cu prilejul „Zilei Săptarilor", londonezul Stan Bond execută un salt într-un bazin cu petrol aprins, după ce, în prealabil, și-a îmbrăcat hainele. După saltul din vara aceasta, cînd a fost internat în spital, nu s-a putut stabili dacă „onorariul" primit acoperă costul tratamentului.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● *frumosul spectacol realizat de compania franceză Union Théâtrale, la Puteaux, o suburbană a Parisului, cu „Livada cu Vișini" de Cehov. Tradusă de dramaturgul Arthur Adamov și regizată de Silvain Dhomme, piesa a prilejuit o remarcabilă creație a actriței Liliane Carolles în rolul Liubovei Andreievna.*

● *realizarea teatrului Mare Dramatic din Leningrad cu prima piesă braziliană jucată pe o scenă sovietică. E vorba de „Vulpea și strugurii" de Guilermo Figueiros, al cărui erou central este fabulistul elin Esop. Dezăluind sensul filozofic al lucrării, regizorul Tovstonogov a creat un spectacol plin de profunzime și poezie.*

● *noua montare a dramei lui Rabindranath Tagore „Jertfa" pe scena unui teatru din Calcutta. Se știe că marele poet, care a fost în același timp și regizor, și actor, a făcut timp de peste 3 decenii rotul lui Raghupati din această piesă, pe care o consideră cea mai desăvîrșită creație dramatică a sa.*

● *îndrăzneala tînărului colectiv teatral din Taşkent, care a prezentat dificila piesă chinezească „Taifun" de Cao Iu. Înfruntînd greutățile legate de specificul național al piesei, actorii uzbeci au știut să redea în imagini artistice desăvîrșit de pregnante atmosfera și problemele piesei.*

PUBLICUL CRITICĂ...

● *concepția regizorului canadian Michael Laughan, care a prezentat la Festivalul shakespearian de la Stratford-Ontario, tragedia „Hamlet" într-o viziune care face din nefericitul prinț danez un obsedat sexual, ce acționează împotriva regelui nu pentru că e asasinul tatălui său, ci pentru că s-a bucurat cu mama sa, care-i trezește dorințe incestuoase. Ce-i fac și cu dorința de originalitate a unor regizori de peste ocean!*

● *adaptarea de către actorul J. Robert Dietz a clasicei comedii moliereşti „Școala femeilor". Crezînd că o face mai accesibilă publicului de pe Broadway, adaptatorul i-a transpus acțiunea în orașul american New-Orleans. Dar această stratagemă nu a prea slujit spectacolului, calificat ca nespus de plicticos. Ceea ce, în orice caz, nu se poate spune despre versiunea originală...*

GONG!

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Un englez și un irlandez își discutau originea. „Eu mă trag dintr-o veche familie engleză — spunea englezul — unii dintre cei mai distinși cetățeni englezi din istorie se află printre strămoșii mei". „Nimeni din familia mea nu s-a tras vreodată din englezi — spuse irlandezul. Noi am tras în ei!"

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

O MARE SURPRIZĂ ÎN CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL. La Chorzow, în preliminariile campionatului mondial de fotbal, echipa Poloniei a reușit, după un meci de mare luptă, să învingă echipa U.R.S.S. cu scorul de 2-1. În fotografia transmisă de Agenția Poloneză de Presă prin telefoto se văd (în ordine, de la stînga la dreapta) jucătorii Cieslik, autorul celor două goluri ale echipei Poloniei, Simonian (U.R.S.S.) și extrema stîngă a echipei învingătoare, Lentner (nr. 11).

☆

← O MARE DEZVOLTARE a luat în ultimii ani în Uniunea Sovietică sportul motonautic. Iată pe unul dintre cei mai valoroși reprezentanți sovietici ai acestei discipline: Anatolii Kojuștenko, triplu campion al Ucrainei.

LA MOSCOVA: U.R.S.S.-Polonia (echipele secunde) 5-2. În aceeași zi cu meciul de la Chorzow, pe stadionul „V. I. Lenin" fotbaliștii sovietici din reprezentativa secundă au întrecut cu un scor categoric reprezentativa B a Poloniei.

TRADIȚIONALUL CROS „SĂ ÎNTÎMPINĂM 7 NOIEMBRIE" se apropie de faza finală. De mult succes s-au bucurat întrecerile desfășurate duminică pe stadionul „23 August" în cadrul etapei pe orașul și regiunea București.

PREGĂTIRI PENTRU MECIUL CU ECHIPA GRECIEI. În timp ce tinerii noștri fotbaliști se aflau în turneu în Anglia, la București s-a desfășurat un meci de verificare a echipei reprezentative. Iată ce a declarat cu acest prilej reporterului nostru halful Valeriu Călinoiu: „Am jucat în meciul de la Atena. Fotbaliștii greci sînt în mare progres. Ei joacă în forță și viteză, impunîndu-se în special Nestoridis, Linoxilaxis, Panakis și Cotridis. De aceea și noi ne pregătim cu toată seriozitatea pentru meciul de la 3 noiembrie. Avem mai mult ca oricînd șansa de a ne califica în finala campionatului mondial. Vom face totul să fructificăm această șansă!"

TURNEUL FOTBALIȘTILOR NOȘTRI ÎN ANGLIA. În meciul desfășurat pe stadionul din Dalymont Park (Dublin) echipa de tineret a țării noastre a reușit să termine la egalitate cu formația secundă a Irlandei (1-1). În fotografia sosită prin telefoto de la Dublin se văd portarul echipei noastre, Cozma, fundașul Pahonțu (în tricou alb) și jucătorii englezi Peyton și Neville.

PREȚUL 1,50 LEI

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

FLACĂRA

Nr. 31 (128) – 2 NOIEMBRIE 1957

Trei momente...

Konstantin Fedin

Articol scris special pentru „Flacăra"
de Konstantin FEDIN

Era pe la începutul frămîntatului an 1919. Mă aflam la Moscova și amintirea cea mai pregnantă pe care o păstrez din acea vreme este faptul că l-am văzut atunci pentru prima dată pe Lenin. Rana pe care i-o pricinuiseră atentatorii contrarevoluționari abia începuse să se vindece, dar Lenin își și reluase activitatea cu o îndîrjire fără seamăn.

Cînd l-am zărit eu, tocmai o aștepta pe Nadejda Konstantinovna Krupskaia, la Narkompros*), care-și avea sediul în clădirea unui fost liceu de lîngă Podul Crimeii. Era în șubă, fără șapcă, și străbătea cu pași măsurați vestibulul strîmt dintre intrarea principală și scara interioară, unde, la o măsuță, stătea portarul.

Fruntea neobișnuit de înaltă a lui Lenin îți izbea deodată privirea, predominînd straniu întreaga lui figură care, și prin celelalte trăsături, nu se asemăna cu nici unul din chipurile vii, cunoscute, ale istoriei sau contemporaneității, ci aparținea unui singur om — lui Lenin. Ținîndu-și șapca la spate, se plimba încet, înainte și înapoi, adîncit în gînduri, nepierzînd totuși nici un moment ritmicitatea mișcărilor; doar din cînd în cînd își ridica privirea.

Deși orele de serviciu se terminaseră de multă vreme și în clădire rămăseseră puțini activiști, vestea că Lenin o aștepta pe Nadejda Konstantinovna se răspîndi cu repeziciune. Parcă văd aievea cum ieșeau dactilografele din birouri, cum se aplecau peste balustradă pentru a se retrage însă în clipa cînd Lenin își înălța capul.

Faptul că Lenin se plimba tot timpul pe lîngă portarul preocupat cu pregătirea ceaiului, acel du-te-vino necurmat al activiștilor ale căror fețe arătau înfiorate de o curiozitate omenească, mi-au lăsat prima imagine cuceritoare a lui Lenin — imaginea unui om ușor accesibil, firesc și luminos prin simplitatea sa bărbătească.

În iulie 1920 se deschise la Petrograd cel de-al doilea Congres al Internaționalei Comuniste. Lenin intră în sala cea mare a palatului Urițki în fruntea delegaților din mai multe țări. Lumea se îmbulzi să-l întîmpine, înecînd totul într-un freamăt nestăpînit. În acest moment, în sală fură aduse brațe de garoafe roșii și împărțite delegaților. Lenin străbătu grăbit sala, cu capul aplecat înainte, ca și cum ar fi vrut să despice curentul de aer care-l întîmpina, sau să dispară cît mai repede din văzul mulțimii, pentru a face să înceteze aplauzele. Se urcă la masa prezidiului și, cîtă vreme continuară ovațiile, nu mai putu fi văzut de nimeni.

Cînd se făcu liniște, apăru în sală pe neașteptate și începu să urce foarte repede printre băncile amfiteatrului. Nu fu zărit imediat, dar îndată ce acest lucru se întîmplă, aplauzele răsunară iar și locul pe unde trecuse aproape în fugă fu tiesit de oameni. Ajunse alături de un bătrînel îmbrăcat în haine țărănești și, zîmbind vesel, îi întinse mîna. După căldura cu care-și strînseră mîinile, mi-am dat seama că bătrînelul îi era o veche cunoștință.

Lui Lenin îi fu dat să facă față celei de-a treia și celei mai susținute furtuni de aplauze în momentul cînd urcă la tribună pentru a-și ține raportul. Ajuns sus, ales îndelung și cu grijă hîrtiile, apoi ridică mîna pentru a potoli auditoriul cuprins de un neastîmpăr febril. Aruncă în jur o privire severă, plină de reproșuri, și, prefăcîndu-se supărat, își scoase ceasul și începu să-l arate ascultătorilor, ciocănind cadranul cu degetul. Dar nici asta nu ajută la nimic. Atunci începu iar să răsfoiască hîrtiile. Freamătul din sală se potoli greu.

Ca orator, Lenin știa de minune să contopească gestul cu cuvîntul. Conținutul cuvîntării era exprimat plastic — s-ar putea spune: cu tot corpul. Se părea că un torent de metal topit este turnat în forma potrivită, într-atît gesturile i se armonizau cu cuvintele și într-atît de dezlănțuită era exprimarea sensurilor înflăcărate ale cuvîntării. Lenin își consulta adesea notele și cita multe cifre, dar nici măcar pentru o clipă nu se asemăna cu un profesor sec, arid, ci rămînea mereu marele tribun.

Cînd în sală răsună întrebarea lui: *De ce lumea întreagă este cuprinsă de „neliniște"*? după cum se exprimase delicat guvernul burghez al Angliei, această „neliniște" neplăcută, ba chiar supărătoare pentru burghezie ca și întreaga ei politică mondială, se preschimbară, deodată, în ochii tuturor, în ceva grotesc și ilar.

Alături de mine, în loja ziariștilor, stătea un pictor. Pipăind cu privirea chipul lui Lenin, se străduia să-l sezisează și să-i eternizeze trăsăturile pe hîrtie, dar mișcările lui Lenin erau greu de redat. Pictorul se deplasă într-altă parte, ocupă alt loc, apoi al treilea, al patrulea... Obiectivele aparatelor fotografice și cinematografice se întreceau cu pasiune, o dată cu pictorul, să surprindă figura greu de surprins a omului ale cărui gesturi și cuvinte trezeau în sufletele ascultătorilor un entuziasm lucid.

După ședință Lenin părăsi palatul, înconjurat de mulțimea delegaților, însoțit de Gorki. La ieșire, un fotograf reuși să-l prindă în obiectiv și de aici ne-a rămas celebra imagine „Lenin și Gorki lîngă coloanele palatului".

Era o zi strălucitor de albastră. Deasupra capetelor era purtată o cunună din ramuri de stejar împodobită cu trandafiri roșii. Cununa trebuia depusă în piața celor care s-au jertfit pentru Revoluție, pe mormintele celor a căror viață a fost de neînfrînt asemenea stejarului și frumoasă asemenea trandafirilor.

Lenin păși în fruntea delegaților la Congres. Oamenii din jurul lui se schimbau mereu. Erau străini și ruși, bătrîni și tineri.

Lenin era fără pallon, cu vestonul descheiat; își ținea mîinile cînd la spate, cînd în buzunarele pantalonilor; pe stradă ca și acasă, felul de a se comporta al lui Lenin era același. Probabil că nu vedea nimic deosebit în masele de oameni care gravitau în jurul și se simțea bine și la largul lui în mijlocul lor.

Îl urmăream cu privirea. Lenin stătea de vorbă cu cineva. Aici îmi voi permite o mică paranteză. La Petrograd sosise un german care condusese timp de trei zile „independenta" republică de la Braunschweig, sugrumată apoi de Noske. L-am întîlnit în Palatul Muncii... Privea de pe balcon spre piața care mai păstra urmele eroicei apărări a Petrogradului împotriva lui Iudenici. Era preocupat de sistemul sovietic de repartiție a bunurilor.

Omul își ridică deodată mîinile lungi deasupra capului și, cu o jalnică desperare, îmbrățișă cu privirea întreagă piață.

— Dar de ce sînt închise la voi prăvăliile de mărunțișuri? Dacă mi se rupe un nasture, de unde să-l cumpăr?

Acest republican de la Braunschweig era de meserie croitor...

Și iată că, printre cei care discutau cu Lenin, în drum spre piața celor căzuți pentru Revoluție, se arătă acest republican.

Lenin își plecă puțin capul într-o parte, pentru a-l auzi mai bine pe mărunțelul său interlocutor. La început Lenin fu serios, apoi zîmbi, își încruntă amuzat sprîncenele, și-și scuturâ ușor capul. Apoi se trase puțin înapoi și începu să dea din mîini ca și cum ar fi spus: „Fleacuri, fleacuri"... Republicanul de la Braunschweig continuă să gesticuleze, vrînd parcă să demonstreze ceva. Lenin îl apucă de cot și rosti două, trei fraze scurte, care nu admiteau replică; dar republicanul continuă să obiecteze furios. Atunci, Lenin îl bătu ușor pe umăr, își vîrî degetele sub reverul vestei și se porni pe un rîs cu hohote, oprindu-se pentru o clipă din mers. Apoi își urmă drumul și nu mai aruncă nici o privire omului care-i stîrnise rîsul.

Nu cumva despre nasturi vorbise republicanul de la Braunschweig?

Această scenă, care nu durase mai mult de două, trei minute, mi-a dat prilejul să-l văd pe Lenin vesel, rîzînd cu hohote, din toată inima, să-i cunosc vioiciunea replicilor, cu schimbările repezi ale mimicii faciale, trăgînd șiret cu ochiul, cu gesticulația plină de înțelesuri, de pasiune și de voință...

Aceste trei momente, scumpe pentru mine, au făcut să se graveze în memoria și în inima mea, chipul genialului și al veșnic viului Lenin.

*) Comisariatul Poporului pentru problemele de învățămînt.

Lenin vorbind la 30 august 1918 muncitorilor de la uzina „Mihelson" din Moscova (azi Uzina electromecanică „V. I. Lenin")

Reproducere după tabloul lui V. Vladimirski.

COPERTA I:

De 7 Noiembrie. Fotografia: A. Mihailopol.

COPERTA a IV-a:

Crucișătorul „Aurora", astăzi. Fotografie de

Mihai BENIUC

Lumina lui

Cel care pleacă lasă doar o umbră
Ce printre oameni, cum se zice, umblă.
Tu Lenin însă ne-ai lăsat lumină,
În faţa ei popoarele se-nclină.
Cuvîntul tău ce a venit s-anunţe,
Să-nveţe şi să-ndemne la revoltă
A răsărit ca mina de grăunţe
În primăvară semănate-n holdă.

Inscripţie pe un tun de pe „Aurora"

Pot anii peste mine să se cearnă
Şi-mi amintesc de-acuma patruzeci
De cînd am tras într-un Palat de iarnă,
Fierbinţi obuze-n tîmpurile reci
Şi triste pentru neamul proletar,
Şi-am deschiocat Florarul din Brumar.

Octomvre

Umblam prin dune, prin eterne dune,
(O, dragoste de om, busolă, du-ne
Din veşnicele vînturi şi nisipuri
Şi-arată-ne o dată alte chipuri
Decît acelaşi geamăt de departe
Al mării-nghiţitoare de corăbii,
Al clinchetului singeros de săbii,
Al stăpînirii tale, rece moarte!)

— Era o toamnă. Lîngă Neva mase
Au izbucnit: Steag roşu se năltase!

„V. I. LENIN" pictură de P. Vasiliev

A doua geneză*)

de Al. ANDRIŢOIU

De pe hărţi, din atlas
gîndul meu mereu mă ducea către Kant şi Laplace
şi Cosmogonia
îmi depăna în suflet şi-n gînd poezia.
Geneza se coagula cum cleştarul
alegînd aurul, fierul, calcarul
şi ridicînd pe cer curcubeie
şi viaţa ivind-o, întîi o scînteie,
şi-apoi deplină, crescînd ne-ncetat.

Dar visul acesta apoi a-ncetat.
Alt vis,
un vis roşu,
vis mare
se desfăşura în mine pe alte tipare
cu alte, temeinice, lungi evoluţii
geneza a doua,
curată ca roua,
născută în focul puternicii, mari revoluţii.

S-a înfăptuit cu singe dar din omenie
haosul ei era totuşi o simfonie.

Bufnetul bombelor,
viorile armelor,
armonizau desfăşurarea vacarmelor.
Claviaturile cartuşierelor
împlineau visul tuturor erelor —
şi ştiau unde să bată şi să omoare
şi unde să cruţe viaţa biruitoare.

Iar peste geneza care cutremură ora,
prinsese glas şi tunet Aurora.
Putregaiul se prăbuşea
şi pămîntul arăta-ntr-adevăr ca o stea.
Era ca un măr care prinsese
să ia încet forme împrospătate şi-alese,
îmbujorîndu-se de sănătate.

Ochii vedeau libertate.
Urechile ascultau libertate.
Nările se umflau cu miresmele tari
ale libertăţii celor mulţi, celor tari!
Pipăiai libertatea ca pe-o nouă putere
şi o gustai din aer ca pe-un nectar, ca pe-o miere.

Îmbrăcai hainele ei.
Femeile-şi puneau noii ei
roşii cercei,
centura ei de purpură frumoasă
şi şalul ei de mătasă.

Ornicele, drămuind veşnicia
pînă-n clipe infime,
au simţit a libertăţii mărime
şi au încrestat-o pe cadrane solare.

Cîntece noi proletare
aminteau Marseilleza,
dar o depăşeau peste veacul deschis.
Aminteau Comuna de la Paris
dar o creşteau mai miraculoasă,
decît Comuna şi Marseilleza.
Omul, în sfîrşit, se simţise acasă
şi, ca o simfonie,
se cristaliza-n nemurire geneza.

*) Fragment din poemul cu acelaşi titlu.

FĂRĂ

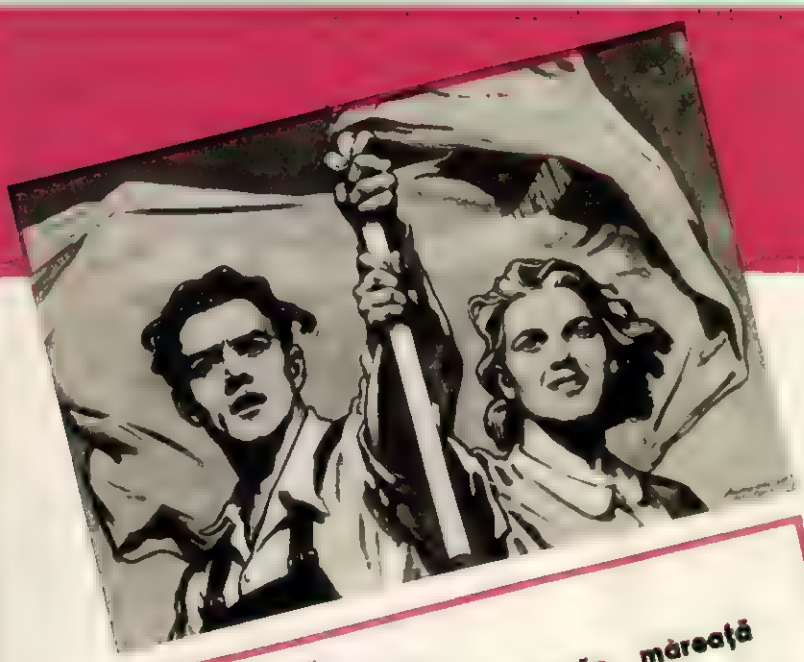

O luptă ca asta, fără seamăn, măreață
n-a cunoscut niciodată istoria.

(Din poemul „V. I. Lenin" de V. Maiakovski, scris în 1924)

În fața intrării la Smolnîi, în zilele gloriosului Octombrie. →

Facsimile din presa sovietică de acum 40 de ani: istoricele decrete din primele zile ale Puterii Sovietice.

CÎTEVA CUVINTE DESPRE OCTOMBRIE'917 ȘI DESPRE LENIN

de M. Gh. BUJOR

În zilele izbucnirii și desfășurării Revoluției din Octombrie 1917 mă aflam la Odesa.

Revoluția s-a desfășurat cu toată intensitatea la nord, în cele două centre principale: Petrograd și Moscova și numai treptat-treptat s-a întins la sud. Aci forțele contrarevoluționare erau mai puternice. Un timp oarecare, comunicarea între nord și sud pe calea ferată a fost întreruptă, și din cînd în cînd și cea telegrafică și telefonică.

Chiar din prima zi a constituirii noului guvern ieșit din Revoluție și președinte de Lenin s-a introdus un început simțitor de ordine și stabilitate, în dezordinea și neastabilitatea de mai înainte.

Anarhia care amenința Rusia, în ultimele luni ale slabului guvern provizoriu al lui Kerenski, fu stăvilită.

Era vădit că Revoluția din Octombrie aduse la putere un partid ferm și tare — partidul lui Lenin — ieșit din straturile cele mai largi și mai adînci ale maselor muncitorești și țărănești.

★

Cu Lenin m-am întîlnit pentru prima oară pe la mijlocul lui decembrie 1917. Îi trimisesem mai înainte, prin comisariatul poporului pentru problemele externe, un memoriu asupra situației din Rominia și Balcani. El mă chemă la Smolnîi spre a discuta împreună cîteva probleme în legătură cu aceasta.

Prin ianuarie și februarie 1918 ne-am revăzut din nou.

Ultima dată a fost pe la 15 februarie, după miezul nopții, tot la Smolnîi, unde mi-a înmînat Decretul prin care eram numit de el membru într-un organ superior, „Înaltul Colegiu", destinat luptei împotriva contrarevoluției de la sud.

Înafară de aceste întîlniri personale, l-am ascultat de mai multe ori vorbind la tribună, în aceeași perioadă de timp.

Drumul străbătut de atunci pînă acum, 40 de ani încheiați la 7 Noiembrie 1957, modest numericește, este uriaș pentru regimul socialist, față de realizările obținute în acest timp.

În ianuarie 1918, la Congresul Sovietelor, Lenin și-a exprimat bucuria pentru cele 15 zile cu care Statul proletar rus întrecuse atunci Comuna din Paris de la 1870.

15 zile atunci — 40 de ani acum!

Atunci era vorba de un stat proletar în fașe, cu forțele lui latente încă — astăzi avem a face cu Marea Uniune Sovietică, ale cărei realizări și forțe economice, militare, științifice, o pun în fruntea marelui lagăr socialist de 900 milioane de oameni și în fruntea omenirii dornice de libertate, de pace și progres.

Lugansk, 1917. Clipa dintre membrii lecției militare a Sovietului orășănesc. În centru, K. E. Voroșilov.

SEAMĂN

Vladimir Ilici, în Piața Roșie din Moscova, la 1 Mai 1919.

Iulie 1917. Guvernul provizoriu ordonă arestarea lui Lenin. În adînca ilegalitate, Vladimir Ilici poartă un act de identitate, pe numele Ivanov. ↓

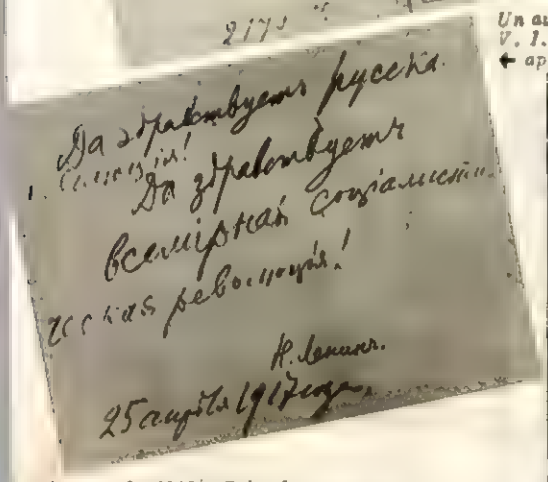

Un autograf al lui V. I. Lenin din 25 aprilie 1917. ←

M. I. Kalinin vorbește constructorilor hidrocentralei de la Volhov, în 1920.

7 Noiembrie 1918. Lenin își rostește cuvîntarea la mitingul din Piața Roșie. ↑

Petrograd, 1918. Primul detașament de cavalerie al Armatei Roșii, defilînd pe străzile orașului ce avea să poarte pe veci numele lui Lenin. ↓

↑ *Grele privațiuni a îndurat eroicul popor sovietic în primii ani de după Marea Revoluție, consecințe ale războiului imperialist, intervenției armate și războiului civil, cu o industrie distrusă și o agricultură înapoiată. În fotografie, o „coadă" la un magazin alimentar din Moscova, în anul 1920.*

(Continuare în pagina 4)

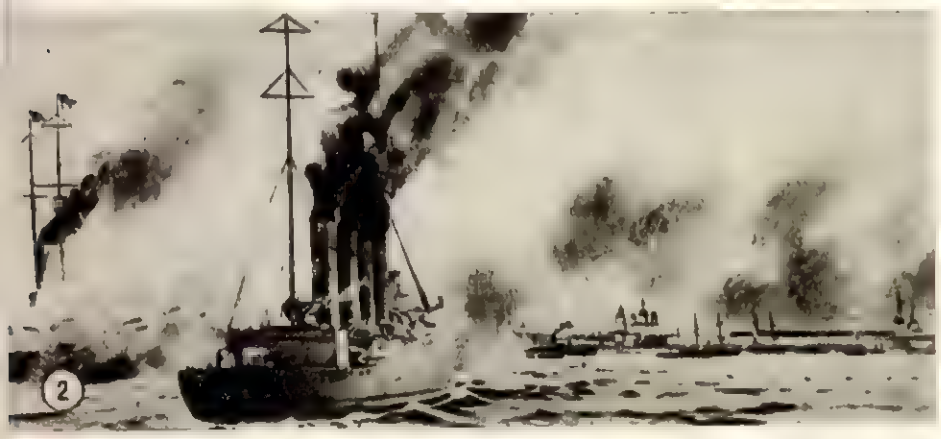

1) Gărzile Roşii ale Petrogradului la uriaşa demonstraţie din 1 Mai 1917

2) Se declanşează mişcelesca intervenţie armată: 14 state capitaliste au încercat să înăbuşe tînăra Republică Sovietică. În fotografie: crucişătoare engleze bombardînd oraşul Arhanghelsk.

3) Un grup de soldaţi participanţi la insurecţia armată din Petrograd, din octombrie 1917.

4) Mihail Ivanovici Kalinin vorbind la un miting al muncitorilor de la uzinele Briansk.

Inscripţie la o fotografie

de Ovidiu VARGA

Cine e oare acest bătrînel cu părul şi barba ca neaua, cu privirea blîndă dar hotărîtă, cu chipul luminat de un zîmbet discret, respirînd o adîncă emoţie?

Unde se află şi pe cine salută cu atîta căldură, înscînd în aer pălăria?

E Pierre Degeyter, «nemuritorul compozitor al nemuritorului cîntec al muncitorilor: „Internaţionala"», cum l-a numit cîndva Maurice Thorez.

Iată-l în Piaţa Roşie, la Moscova, de ziua Marelui Octombrie, în anul 1928.

Deşi octogenar, el a străbătut calea atît de lungă şi obositoare de la Paris pînă la Moscova, pentru a păşi pe pămîntul primului stat al muncitorilor şi ţăranilor, pentru a respira aerul proaspăt al vieţii noi, pentru a cunoaşte pe făuritorii primăverii omenirii.

Ce flăcări i-au încălzit trupul şi i-au dat vigoarea necesară unei asemenea călătorii? Ce chemare l-a făcut să vibreze într-atît încît să-i facă să uite povara anilor şi să-i înaripeze?

În mintea lui se perindă amintirile...

... Era abia copil cînd părinţii săi, originari din Gand-Belgia (unde micul Pierre văzuse pentru prima oară lumina soarelui în acel an, 1848), se stabiliseră la Lille, în Franţa. Tocmai pe vremea aceea Victor Hugo scrie poemul său acuzator despre viaţa îngrozitoare a muncitorilor din Lille, pe care micul Pierre, învăţînd meseria de tîmplar de mobile, începea să-i cunoască şi să-i îndrăgească.

Pentru aceşti muncitori, tînărul Pierre Degeyter obişnuia să compună versuri şi cîntece despre viaţa lor, despre suferinţele şi bucuriile lor, despre speranţele şi luptele lor.

Le cînta adesea duminica, în birturile pentru muncitori sau la serbările muncitoreşti, unde nu rareori conducea corurile tovarăşilor lui de muncă.

Îşi aminteşte de războiul franco-prusac, la care a luat parte, şi de arestarea lui de către germani, în anul 1871 cînd a încercat să pătrundă în Paris pentru a se alătura comunarzilor.

Dar ceea ce îi revine în minte cu o forţă nemaipomenită este acea zi a anului 1888, zi în care, citind o culegere de poeme ale poetului-muncitor comunard Eugène Pottier, descoperă versurile „Internaţionalei". Da, aflase: versurile acestea înflăcărate se născuseră în acel neuitat an 1871. Cîtă forţă, cîtă hotărîre, cîtă încredere în viitorul luminos al celor ce muncesc:

„Sculaţi voi oropsiţi ai vieţii,
Voi osînditi la foame, sus".

Aşezat la micul său armoniu, Pierre Degeyter insuflă o nouă viaţă avîntatelor versuri ale „Internaţionalei" lui Pottier...

„Hai la luptă cea mare
Rob cu rob să ne unim
Internaţionala
Prin noi s-o făurim!"

Cîntecul a zvîcnit din sufletul lui, deodată. Ca o flăcără vie... Abia se născuse cîntecul şi Degeyter îl prezentă muncitorilor din Lille, într-o seară, într-un birt unde obişnuiau să se adune după lucru.

De atunci „Internaţionala" a aprins sufletul muncitorilor de pretutindeni, fiind cîntată în toate limbile pămîntului, în lumea întreagă. De atunci „Internaţionala" a răsunat mereu: la demonstraţii, la greve, în uzine, în închisori, în cazărmi, pe vasul de război Potemkin, în 1905, în timpul primei revoluţii ruse, în tranşeele războiului din 1914-1918...

În sunetele „Internaţionalei" proletariatul rus condus de partidul lui Lenin a zămislit la lumina lui Octombrie, primul stat socialist al muncitorilor şi ţăranilor. Iar după Revoluţie, „Internaţionala" a devenit imnul de stat al U.R.S.S.

Şi-acum iată-l pe bătrînul octogenar Pierre Degeyter în mijlocul demonstraţiei zecilor de mii de oameni sovietici, în Piaţa Roşie, în ziua de 7 Noiembrie 1928, ascultînd „Internaţionala" intonată de zeci de mii de glasuri.

Oare putea să-şi dorească un mai mare prinos de recunoştinţă şi dragoste?

În anul 1932 Pierre Degeyter, *„nemuritorul compozitor al nemuritorului cîntec al muncitorilor"*, s-a stins la St. Denis, în apropierea Parisului.

Dar „Internaţionala" răsună mereu mai vie; înaripată ei melodie însoţeşte tot mai stăruitor omenirea în mersul ei spre libertate şi fericire.

U.R.S.S. '57

MINUNI FIREŞTI

de Dan DESLIU

De 40 de ani încoace, pe un traseu dur şi la enorme proporţii, Puterea Sovietică realizează o întreprindere unică în istorie: imperiul raţiunii.

Se observase de multă vreme că este ilogic ca domiciliul nostru — această simpatică sferă uşor turtită înspre calotele polare — să zîmbească unui număr infim de locatari. Tocmai de aceea restul - adică majoritatea - au dat în ultimele mi'enii frecvente semne de iritare.

Puterea Sovietică a debutat printr-un obuz, care a pus punct deranjamentului de logică pe o şesime din Terra, şi prin două poeme în formă de decret, care au deschis drum întregii planete spre o funcţionare normală. Primul poem decreta că oamenii sînt decişi să desfiinţeze războiul, punînd sub interdicţie pe cei care l-au înfiinţat. De la tribuna Congresului al II-lea al Soviete'or, l-a citit globului, într-o noapte de toamnă, Vladimir Ilici Lenin. Al doilea, ceva mai lung şi mai epic, restabilea relaţii raţionale între pămînt şi pămînteni: scoarţa terestră este proprietatea celor ce muncesc, iar toate bunurile solului şi subsolului - - petrol, cărbune, minereuri şi ape, şi păduri, şi celelalte - intră definitiv în patrimoniul public.

Două lucruri noi: un avion şi un oraş...

O picătură de fontă la Magaitogorsk. ←

Oameni care obişnuiesc să coboare din cer cu parașuta ↓

↑ **Tadjikistan: punct de primire a bumbacului. („Punct" sună modest, nu-i așa?)**

☆

Curînd primul spărgător de gheață atomic va ieși în larg. El a primit numele ← marelui Lenin.

☆

O greșeală de... protectare: la construirea acestui teatru provincial din Stalino (Donbass), n-a fost prevăzut numărul mare de mașini ale spectatorilor mineri. ↓

Prin caracterul lor practic, aceste imnuri ale adevărului au stîrnit reacția violentă a celor lezați, trebuind să fie confirmate ani lungi cu glasuri grave de salve și mitralii, și goarne de asalt...

Dar încă pe atunci, în valurile războiului civil și ale intervenției străine, Puterea Sovietică a creat oaze calme pentru Miciurin și Timiriazev, care se ocupau de problema vieții plantelor, pentru Șmidt și Blagonravov, care cercetau stelele și traiectoria eventualelor rachete...

Atunci, de fapt, lansează și Maiakovski în poezia universală cîntecul lui categoric, în rezonanțe de oțel și de iarbă...

Urmînd mișcarea de revoluție, orînduirea normală instalează giganți metalurgici în taigaua siberiană, îi ridică pe mujicii lui Gogol la volanul tractorului și combinei, făurește pentru Cikalov aripi ce nu se dizolvă în razele de soare și nu îngheață în văzduhul arctic, ca să transmită în vechea Lume Nouă un salut prietenesc din partea continentului U.R.S.S.

Ca să acopere entuziasmul mondial, acompaniament logic al fiecărui pas făcut de avangarda umană, au izbucnit — d'rîiate de la distanță — accentele primitive ale lui „Deutsch'and über alles"...

Din cîmpii'e unde pregăteau mari evenimente agrobotanice, din uzinele unde creau aliaje inedite, din laboratoare'e și institute'e în care începuse să se profileze traseul zborului cosmic, pionierii epocii raționale au alergat la arme, împotriva rezidurilor preistoriei. Apoi a venit moartea Zoiei, epopeea Stalingradului, distrugerea insta'ațiilor de la Auschwitz, cunoscutul cîntec „Katiușa", steagul sergentului Kantaria pe Reichstag...

Sînt lucruri care nu se pretează la inventariere; dacă, de pildă, i-ar da cuiva prin cap să enumere cîte există pe fața pămîntului, mă îndoiesc că ar putea să scrie acolo, sub rubrica „picături de sînge": atîtea sute de mii de milioane de miliarde.

Lich'dînd marșul antropoizilor cu zvastică, adepții logicei s-au îngrijit să prevină posibi'ele recidive. Războiul hitlerist nu s-a declanșat cu prima salvă a tunului lui Krupp, nici nu s-a încheiat cînd au tăcut împușcăturile la Berlin și la Praga. Abia după înfrîngerea lui

Petrus BROVKA

Văpaia*)

Etern va sta în mine, vibrînd, acea minută
Cînd flamura cea roșie pe școală fu ținută

De o rece zi de octombre, cu picla și cu ploi,
Topită în lumina cea roșie, și-n noi.

Ctrlionți de aur parcă a risipit pe-ogoare
Și-n geamuri ea aprinse văpăi strălucitoare.

Și luciul ei în oameni intrase, încălzind.
Dar mi-a fost dat și mie în piept să mi-o cuprind.

Și din acea minută mi-e viața mai vioaie
Căci arde, tot mai caldă, în mine-acea văpaie.

Și să trăiesc mă cheamă, ca vîlvătaia ei.
Iar de-i să ard, voi arde în sute de scîntei!

În românește de Victor KERNBACH

*) Poezie inedită, trimisă „Flăcării" la cea de a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

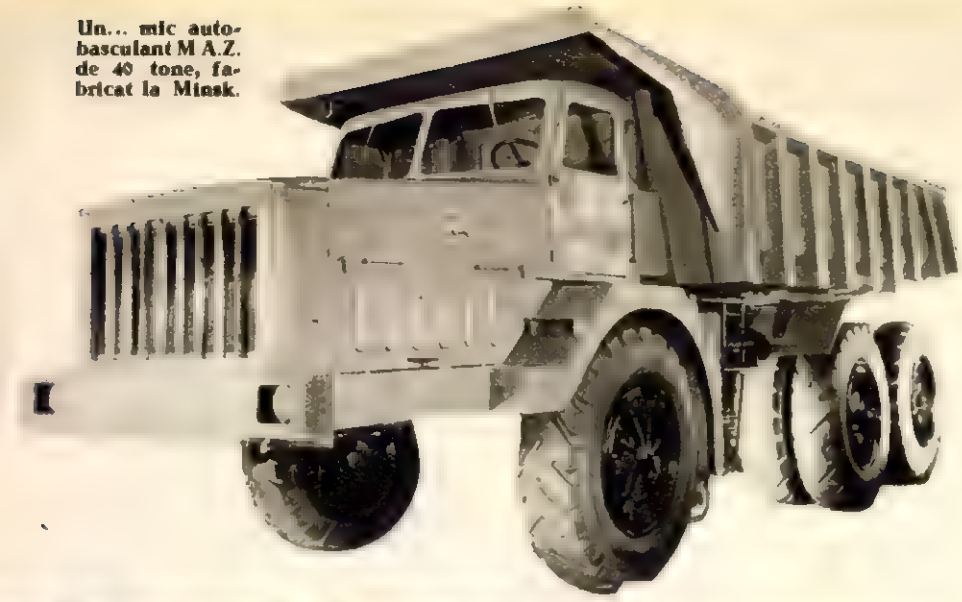

Un... mic autobasculant M A.Z. de 40 tone, fabricat la Minsk.

Victor TULBURE

DĂINUIRE

Prin vreascurile rînduirii vechi,
Întîi şi-ntîi, a scăpărat scînteia.
Pe urmă, vînturi fără de perechi,
Suflînd, vîlvoare s-a iscat de-aceea.

Şi sufletul ni s-a-ncălzit atunci
Străluminat de sfînta vîlvătaie.
Ci dacă Ilici drepte-a dat porunci,
Răspunde astăzi vremea că aşa e!

Doar nu degeaba jumătate glob
De inimi îşi duc traiu-n libertate,
Ştergînd ruşinea-n viaţă de-a fi rob
Şi umilinţa frunţii aplecate!

Noi înfrîngînd în om tot ce-i neom,
Nisipul cîmp făcînd, mutînd şi-un munte,
Desferecînd al miezului atom
Spre ţărmul comunist năluim o punte.

Cortina milenarului mister
A cosmosului o zvîrlim în tină
Şi-om dăinui cît astrele din cer
Şi timpu-l socotim cu ani-lumină.

Urmaşii lui Ceapaev — cu mijloace mecanizate.

Aşa arată celebrul „Sputnik", primul explorator al spaţiului cosmic — trimis acolo în recunoaştere de oamenii sovietici. ↓

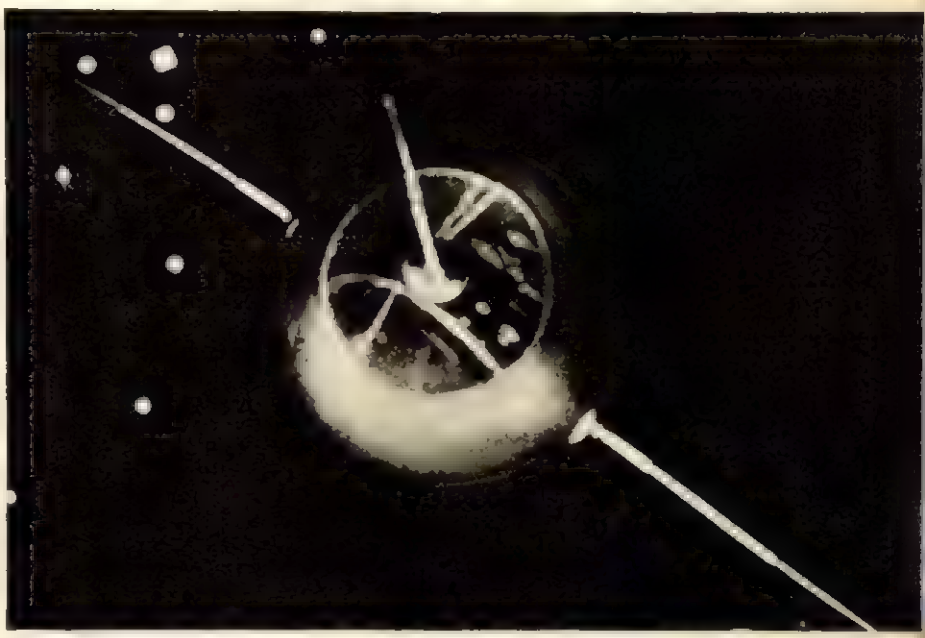

Principalul izvor de lumină şi energie electrică de pe planetă: hidrocentrala de la Kuibişev. După cum s-a anunţat, gigantul de pe Volga a început să lucreze cu întreaga lui capacitate (2.100.000 kw) la 14 octombrie 1957. ↓

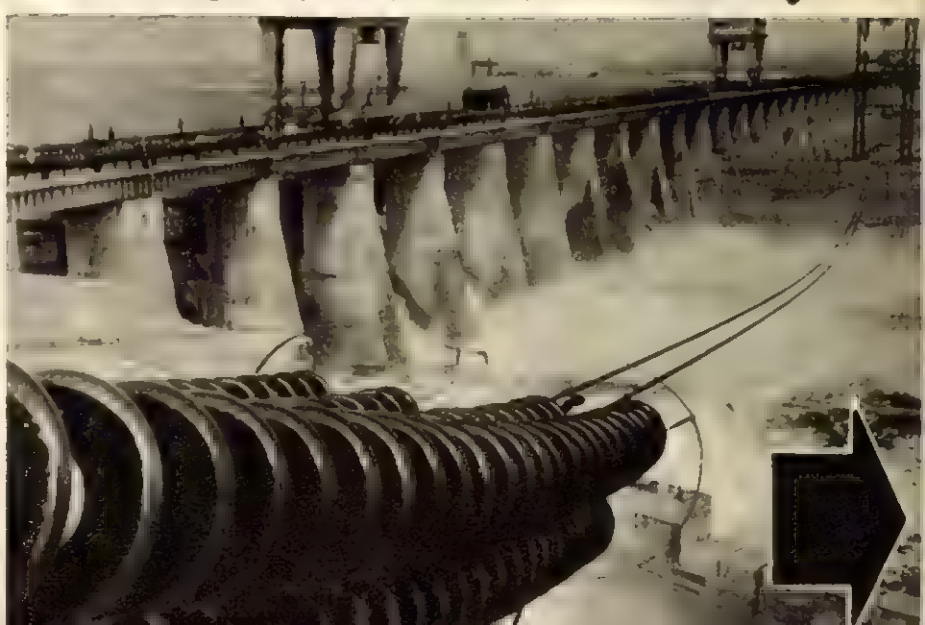

Hitler o imensă ciupercă otrăvită a învăluit Hiroşima. A început să fluture un spectru nou şi teribil: „dezagregare"... Un pseudonim cu pretenţii de modernitate pentru ameninţarea bîtei — atomică, desigur, nu de silex — totuşi atît: o bîtă.

Răspunsul sovietic a confirmat superioritatea creierului asupra rudimentelor de gheare şi de colţi din cuaternar.

Puterea Sovietică a spus adepţilor brutalităţii aproximativ următoarele: În primul rînd, avem şi noi argumente de această categorie. Mai eficace sau nu decît ale altora — nu vă sfătuim să probaţi...

Secundo — atotputernicia capitalismului s-a terminat o dată pentru totdeauna. Noi propunem, însă, renunţarea la bîtă: e un vestigiu al primitivismului. Avem însărcinări şi aspiraţii mai subtile, în numele fiinţelor cugetătoare...

În al treilea rînd, avem — după cum observaţi — prima centrală electrică pe bază de energie atomică. Aveţi şi dv. un submarin pe aceeaşi bază. În curînd va fi lansat la noi, primul spărgător de gheaţă cu motor atomic. Iată o competiţie utilă; adaptaţi-o şi renunţaţi la echilibristica deasupra prăpastiei.

Avem — chiar dacă asta a'ectează anumite fapte şi pe anumiţi secretari de stat — avem, aşadar, prima rachetă balistică intercontinentală. Merge extrem de repede, de exact, şi la orice distanţă ar fi necesar.

Deci — e inutil să fabricaţi cordoane agresive la graniţele noastre. Îngrijiţi-vă de asistenţa socială în propriile ţări — şi veţi fi mult mai cîştigaţi.

Dacă vă îndoiţi de existenţa rachetei, atunci, poftim, avem la ora de faţă un prim satelit artificial care se învîrteşte în jurul planetei, cu forţă de propulsie şi aparataj U. R. S. S. E solid, concret şi vizibil — pentru cei norocoşi chiar şi cu ochiul liber.

Este, la urma urmelor, un post-scriptum la decretul de acum patru decenii asupra pămîntului. Astăzi nu numai solul şi subsolul, ci şi spaţiul cosmic intră, irevocabil, în patrimoniul public.

Vă propunem să încercaţi şi dumneavoastră ceva asemănător, cu gîndul la delicioasa posibilitate a unei reuniuni amicale, peste vreo 40 de ani, pe cea mai apropiată planetă.

Este, de altfel — în logica lucrurilor.

TUPOLEV ȘI ILIUȘIN MEREU ÎN FRUNTE

Reproducem aci cîteva fotografii publicate de revista germană „Neue Berliner Illustrierte", care pun față-n față, unele tipuri de avioane americane și sovietice. Țara care a făurit prima rachetă balistică intercontinentală și a lansat primul satelit artificial al pămîntului deține un loc de frunte și în domeniul aviației, multe din avioanele militare și civile sovietice întrecînd pe cele americane. Ceea ce fotografiile de mai jos demonstrează.

F.3F.-8 „COUGAR"

← Americanii au sperat că prin avionul *Cougar* să realizeze pentru marină un bombardier cu cea mai înaltă capacitate de luptă. Viteza acestui avion este de circa 900 km pe oră, iar raza de acțiune 1600 km.

„TU-14"

Tupolev a reușit însă ca prin bimotorul său *TU-14*, destinat tot marinei, să pună în umbră pe mult lăudatul *Cougar*. Viteza lui *TU-14* este de circa 1000 km pe oră, raza de acțiune 2700 km. →

„CONVAIR B-36"

← Bombardierul stratosferic *„Convair B-36"* este considerat în S.U.A. avionul cu cea mai mare rază de acțiune. Pe lîngă cele 6 motoare cu elice mai are și patru turboreactoare. Viteza lui *B-36* este de 700 km pe oră, iar echipajul are 15 oameni.

TUPOLEV „MEDVED"

Acest bombardier turbopropulsat are două etaje și poate lua pe bordul său 170-180 persoane. Viteza lui de zbor este de 1000 km pe oră, iar raza de acțiune 13.000 km. Echipajul e de 3-5 ori mai mic decît cel de pe bombardierul *Convair B-36*. →

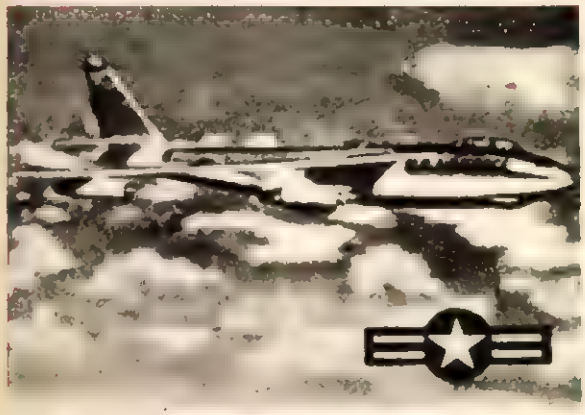

B-47 „STRATOJET"

← *B-47* este socotit cel mai valoros bombardier mijlociu al S.U.A. Însă numeroasele catastrofe înregistrate de avioanele de acest tip dovedesc că ele nu prezintă prea mare siguranță în zbor. Viteza: 1000 km pe oră, raza de acțiune: 6000 km.

TU-16

Bimotorul *TU-16*, prin siguranța și perfecta lui comportare în zbor, a lăsat în urmă avionul *B-47*. Fratele civil al avionului *TU-16*, este *TU-104*, care i-a adus lui Tupolev un succes triumfal. *TU-16* atinge o viteză de 1000 km pe oră, avînd o rază de acțiune de 7000 km. →

B-52 „STRATOFORTRESS"

B-52 este marea speranță a generalului american LeMay. Lacunele de construcție apărute în timpul zborului îi pun însă serios pe gînduri pe constructori și în special pe cei ce sînt obligați să zboare la bordul său. *B-52* are o viteză de 1000 km pe oră, cu o rază de acțiune 10-12.000 km.

„MOLOT-BIZON"

Avionul *„Molot-Bizon"* al constructorului sovietic Iliușin — discipolul lui Tupolev — a zdrobit iluziile lui LeMay. Acest bombardier cu patru motoare turboreactoare obține performanțe mai mari decît *B-52*. Viteza de zbor a avionului este de 1000 km pe oră, iar raza de acțiune 15.000 km. →

MOSCOVA

Tezaurul păstrat cu grijă timp de 40 de ani de către oamenii sovietici este predat delegației romîne.

CÎNTECUL PRIETENIEI

de Mihu DRAGOMIR

Printre cîntecele cele mai de preț care le-a alcătuit omul, strălucește cîntecul minunat al prieteniei.

Prietenia dă curaj celui descurajat, mîngîiere celui nemîngîiat, răsplată celui brav; mîna prietenului e mîna ta și prin prietenie poți mai mult, gîndești mai adînc, cutezi mai sus.

Prietenia n-are decît lumină, cei ce se adună întru rău nu pot simți niciodată, oricît de unite le-ar fi mîinile și cugetele, cît de calde sînt razele astrului numit prietenie.

Eu sînt puternic, pentru că am prieteni nenumărați, și prietenii mei sînt puternici. Prietenii mei sînt puternici pentru că se încred în mine și în ai mei și printre zgomotele necurmate și asurzitoare ale muncii de pe întreg pămîntul se aude, biruitor, tactul inimilor noastre legate pe veci.

Intru în casele orașelor și satelor noastre. Intru-un colț veghează cîteva cărți. Ieri erau puține, sau nu erau de loc. Mîine vor fi mai multe. Dar în solemnitatea marilor biblioteci sau printre glastrele de flori așezate la fereastră am întîlnit mereu scrisorile prietenilor mei. Și ei se numesc Lenin, sau Gorki, sau Maiakovski, sau Șolohov.

Mă urc în munți, acolo de unde în curînd vor zinui, deasupra nenumăratelor așezări, îmblînzite păsări de foc. Pretutindeni văd urma prietenilor mei. În grelele mașini, în ciudatele și delicatele unelte ale laboratoarelor pretutindeni.

Trec pe drumurile atît de dragi ale cîmpiilor. Țărănul care îmi dă bineța a fost, nu demult, în marea țară a prietenilor mei. A văzut, a ascultat, a gîndit. Acum se simte și mai puternic.

Intru în zumzetul cunoscut al halelor. Prietenii mei sînt aici, prezenți.

Trec apele peste poduri pe care le-am boltit împreună cu prietenii mei.

Ne întîlnim în largul mării, la pescuit.

Mă bucur de versurile lor și se bucură de versurile mele.

Învăț cîntecele lor și învață cîntecele mele.

Cînt ziua de azi și știu că prie-

BUCUREȘTI

Giganticul laminor de țevi de la Roman, rod al colaborării romino-sovietice.

La Botoşani s-a înălţat cu ajutorul sovietic o întreprindere uriaşă: Fabrica de textile „Moldova"

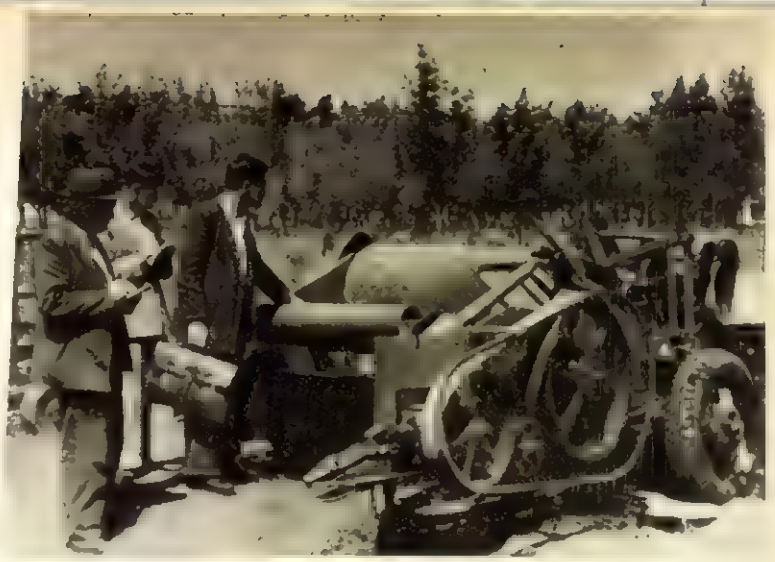

O delegaţie romînească în vizită, în U.R.S.S., examinează o ingenioasă maşină de strins fin.

tenii mei m-au ajutat s-o înseninez.

Cînt ziua de mîine şi ştiu că prietenii mei mă vor ajuta s-o fac mai senină decît cea de azi.

Sus, în înălţimile neajunse ale cerului, trece un punct urmărit de omenirea întreagă. Trece şi deasupra ţării mele. Aud un tril cristalin, un salut al tinereţii nemuritoare. Prietenii mei au cucerit înălţimile neajunse ale cerului şi de acolo salută omenirea întreaga, mă salută şi pe mine. Şi sînt mîndru şi fericit că prietenii mei s-au înălţat acolo unde nici un om nu s-a înălţat pînă astăzi. Cu ei m-am înălţat şi eu.

Prietenii mei sînt mulţi şi puternici. Prietenii prietenilor mei sînt şi mai mulţi, şi toţi la un loc ţinem în mîinile noastre nenumărate soarta omenirii.

Şi pentru că forţa noastră este prietenia, voi cînta, în toate roa-

Alt rod al colaborării economice dintre popoarele noastre frăţeşti: Fabrica de antibiotice de la Iaşi

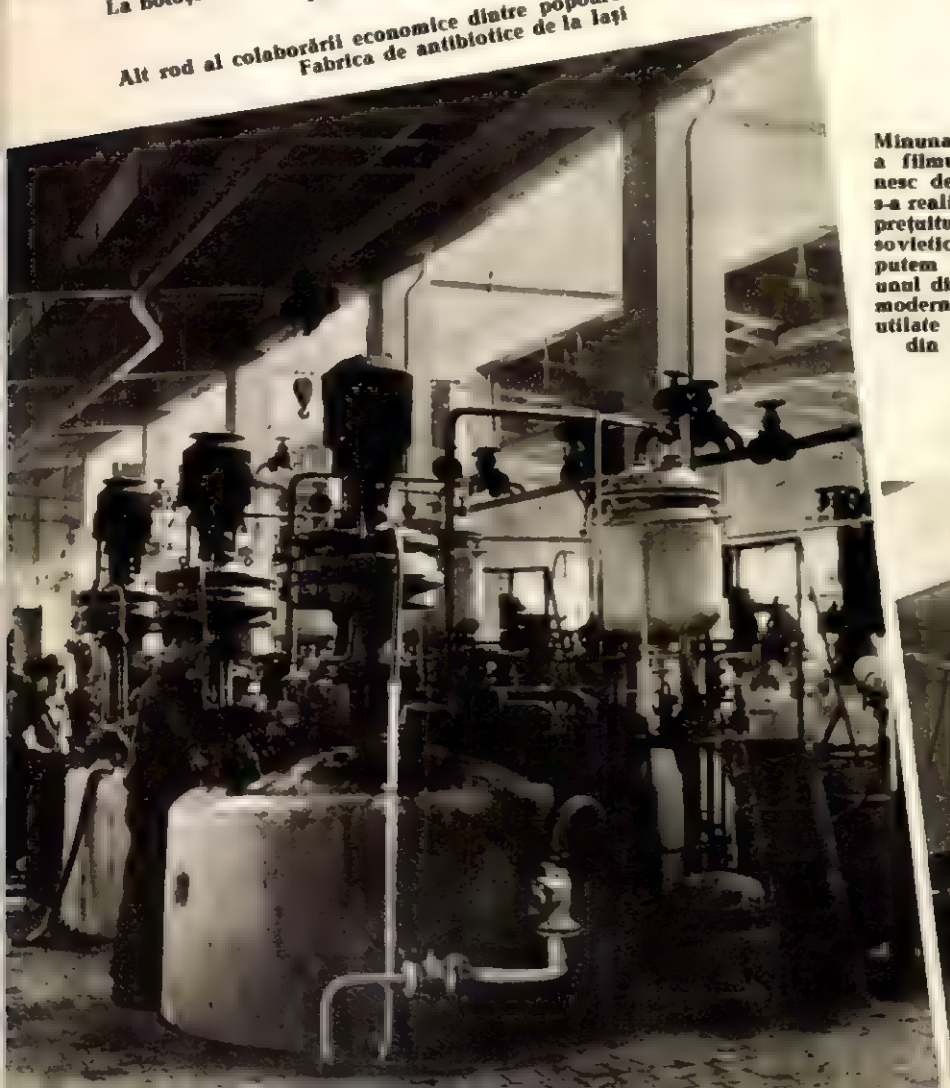

Minunata cetate a filmului romînesc de la Buftea s-a realizat cu nepreţuitul ajutor sovietic. Azi ne putem mîndri cu unul din cele mai moderne şi bine utilate studiouri din Europa. →

Ajutorul sovietic din ultimii ani a fost multilateral. Iată aici un aspect din studioul televiziunii romîne, care este înzestrat cu utilaj sovietic.

Printre studenții Institutului de Căi Ferate din Dnepropetrovsk, sînt și tineri din Romînia.

dele muncii mele, prietenia, marea și sfînta prietenie. Nu-mi trebuie vorbe mari. Chiar dacă mă încearcă, le înlătur.

Eu sînt puternic pentru că am prieteni nenumărați, și prietenii mei sînt puternici pentru că se încred în mine și în ai mei, și printre zgomotele necurmate și asurzitoare ale muncii de pe întreg pămîntul se aude, biruitor, tactul inimilor noastre legate pe veci.

O discuție amicală cu prilejul unei întîlniri între maestrul George Georgescu și celebrul compozitor sovietic, A. Haciaturian. →

Datorită multilateralului ajutor sovietic și țara noastră pășește cu îndrăzneală pe drumul folosirii pașnice a energiei atomice. În fotografie: reactorul atomic.

Leonid MARTÎNOV

REVOLUȚIA*)

Revoluție! Întîi ai mocnit,
iar apoi
porni viforu-ți să se dezlănțuie.

Steagul roșu
pe culmi l-ai suit
a victorie-n vînturi să dănțuie.

Îmbuibații-nfricați ca jivinele
te momiră din drum cu palavrele,
te spoiră cu false-ntelesuri
din mintea ta să-i despresuri.

Iată, ostile-n luptă aruncî-le...
Porți străvechi sînt făcute puzderii
și îți strigi cu glas viu poruncile
pe ruini de crude imperii.

Tu dărîmi cazemata soldaților
care morții-i dădură camete
și deschizi asupra bogaților
ochii celor sleiți de foamete.

I-ai înălțat pe cei storși de mizerie,
le-ai dat mîna muncitorește,
pricepîndu-i în toate limbile:
și nemțește, și ungurește,
și cehește, și românește,
și sîrbește, și chinezește,
ca, în bună vecinătate,
să lupte-împreună frățește.

Ne-amintim cum mocneai în mine
ori în taine adînci, revolte,
ori la cozile lungi, la pîine,
și-n tranșee cu fum greu pe bolte.

În românește de **Aurel COVACI**

---

*) Poezie inedită, trimisă „Flăcării" la cea de a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Vlaicu BÎRNA

ECOU

A vestit peste oceanul „Aurora"
Răsăritul lui Lenin visat;
Le sunase tiranilor ora
Lîngă Neva, în vechiul palat.

Era toamnă, văzduhu-mpîclit,
Între zările vinete-pruncă,
Cînd acel luminos răsărit
Răbufni cu măreața furtună.

Au tăcut ale tunului zvonuri,
Canonada de atunci a tăcut,
Dar mai cad strîmbe pravilii și tronuri,
Se tot surpă hidosul trecut.

Dimos RENDIS

ADIERE

Pe lîngă zidul Kremlinului,
în care odihnește
cenușa atîtor tovarăși,
am simțit un fior.
Părea că umblă vîntul
pe lîngă zidul Kremlinului,
dar faldul drapelului nu s-a clintit,
părea că visîesc păsări
pe lîngă zidul Kremlinului...
Dar jos, pe albe lespezi, hulubii
ciuguleau ...

Și m-am înfiorat
pe lîngă zidul Kremlinului...
Parcă trecuse Phoenix...

În românește de **Mioara CREMENE**

Harta bucluca$ă din „Newsweek".

„De cînd, domnilor, de cînd?"

de Sergiu FĂRCĂȘAN

Într-o zi, un cetățean din New-York, pe numele său Anthony Andrews, frunzărind plictisit o revistă, a făcut ochi mari, iar părul i s-a ridicat măciucă. El a pus imediat mîna pe toc și a scris cîteva cuvinte: numai cinci rînduri. Numai cinci rînduri — veți vedea că nu-i vorba de nici un eveniment, ci de un simplu bilețel — dar nici tratatele savante ale sociologilor, nici multe cuvîntări documentate n-au reușit să prindă atît de bine nota vremii noastre, în al patruzecilea an de la Revoluție, cum au cuprins-o cele cinci rînduri ale lui Andrews.

★

Într-un număr recent, „Newsweek" a publicat un articol intitulat „Iarăși ne dăm la fund în Asia". Rezultatele alegerilor din Java — spunea revista americană — „înseamnă o înfrîngere năucitoare pentru Occident. Roșii au cîștigat de la un capăt la altul al Javei."

Cred că Andrews a fost de acord cu motivarea dată acestui fapt; în orice caz n-a contrazis explicația ce urmează:

Comuniștii au cîștigat alegerile în principala insulă a Indoneziei, din cauză că președintele Sukarno, necomunist, i-ar fi ajutat, fiind atras de Uniunea Sovietică. Cum a fost atras? „O serie de diplomați atribuie înclinațiile pro-sovietice ale lui Sukarno influenței unei frumoase rusoaice blonde, care l-a acompaniat la reîntoarcerea sa din Moscova, în anul trecut". De n-ar fi fost blondă, e clar că milioane de indonezieni ar fi votat pentru un partid pro-american și nu pentru independența națională și nici pentru progresul social; dacă-ar fi trimis americanii vreo blondă și mai blondă, precis că partidul comunist ar fi fost înfrînt.

★

Andrews, cum spuneam, n-a fost deranjat de această profundă explicație filozofică prin care materialismul istoric al lui Marx e zdrobit o dată pentru totdeauna. Pe el harta l-a deranjat.

E drept că i-au plăcut săgețile. Știți că mai fiecare hartă dintr-o revistă americană ce se respectă e neapărat împănată cu săgeți: în conformitate cu politica drăgălașă de prietenie, umanitarism profund, pace dreaptă și libertate, nu există să-ți arate unii amici americani ai păcii vreo țară, fără să-ți explice prin săgeți cîte mii de mile au de străbătut bombardierele lor pînă la țara respectivă — în caz că le-ar fi dat să ajungă acolo. Sub hartă scria:

„Alți 54 de milioane de asiatici cad sub influența roșie, o dată cu cîștigarea alegerilor locale de către comuniști... În Java, centrul nervos al celor 83 milioane indonezieni..."

Iar deasupra, pe hartă, nelipsitele săgeți—o săgeată din Coreea de Sud: 3300 mile pînă la Java; din Japonia—3600; din Okinava—2600; iar din Filipine, cea mai scurtă săgeată: 1600. Atîta au, ca să-i învețe minte pe indonezieni că n-au dreptul să voteze cu oricine. Ca să fim sinceri, pașnicii săgetagii au un noroc grozav: săgețile lor se fac mereu mai scurte. Înainte aveau o săgeată lungă cît o zi de post, pînă tocmai în Mongolia. Pe urmă, o săgeată ceva mai modestă, pînă la marginea imensului univers chinez. Acum umblă cu săgețuțe comode a cîte 4-5000 de kilometri, și mîine poate o să scape și de grija asta, avînd locuri și mai apropiate pe care să le înțepe pe hîrtie cu săgeți, așa cum fetele superstițioase înțeapă cu acul ochii din poze ai cavalerilor care se uită la altă fată. Oricum ar fi, nici asta nu l-a supărat pe domnul Andrews: el a văzut pe hartă o grămadă de țări hașurate cu negru—„roșii", adică—și altele cu cenușiu — „roze", neutre adică. Și deodată i s-a făcut negru înaintea ochilor și a scris în numărul din 9 septembrie al revistei, plin de revoltă:

„De cînd a început Laosul să fie o țară comunistă? Am fost îngrozit s-o găsesc inclusă pe acea hartă a națiunilor orientale care au încăput pe mîini roșii".

Anthony Andrews
New-York City

Vă închipuiți ce groază! Bietul om era complet îngrozit. „DE CÎND s-a schimbat?" se îngrozește Andrews. Poate că și Laosul a devenit comunist—dar de cînd, poate mi-e scăpat momentul, n-am aflat nimic, trebuia să mă anunțați și pe mine. Alta la rînd? Dar de cînd, domnilor, de cînd? Revista s-a îngrozit și ea. Și imediat a răspuns: „Harta cu titlul „Răspîndirea Roșului" era greșită, arătînd întregul Laos între țările roșii. Două provincii laoțiene sînt roșii... celelalte nu".

Bine că dl Andrews a mai păstrat acolo cîteva provincii în roz!*) Merită felicitat. Unde a mers mia, ar fi fost păcat să meargă și suta. Nu știu dacă are acțiuni pe acolo sau dacă are numai acea deformație a va'etului care tremură și se fălește cu bunurile stăpînului. În orice caz, în noaptea de 9 septembrie a dormit liniștit: provinciile erau salvate! Neutre, e drept, neplăcut; independente — iarăși neplăcut!— dar mai rău ar fi fost să fie roșii! Astfel, se ivise pe lume un nou poem, o nouă anecdotă, spuneți-i oricum, în orice caz un document de numai cinci rînduri, dar plin de sevă.

Totuși, supărarea lui Andrews împotriva cartografului a fost exagerată—o să spun îndată de ce.

★

De cinci sute de ani, de o jumătate de mileniu, n-a mai fost un sezon atît de înnebunitor.

Închipuiți-vă situația de după 1470: harta, semigoală, a lumii începe să se umple cu conturul Africii, la 1486 se trece de Capul Bunei Speranțe, șase ani mai apoi Columb ajunge în America. Dar America e trecută pe hartă drept India, apoi se află că e alt continent, se schimbă iar harta, pe urmă se înaintează spre India—mă rog, vă închipuiți ce zăpăceală pe bieții cartografi: nu apucau să facă o hartă, că iar se descoperea alt pămînt, și iar nu mai era bună de nimic.

Acum, tot ce au marcat îndrăzneții aventurieri de pe urma cărora profitau colonialiștii, tot ce au marcat ei pe harta geografică a lumii, se schimbă de-a-ndoaselea pe harta politică: așa ca altădată, după trecerea Capului Bunei Sperante, acum, după Octombrie și după prăbușirea fascismului, nu apucă o țară să fie independentă, nu apucă să se facă o hartă nouă a continentului, că iar se schimbă, iarăși forțele naționale și populare sînt ridicate pe valurile oceanului omenesc al lumii. „De cînd, domnilor, de cînd?" Uite, de ieri, de alaltăieri, de aseară! Ai zice că „frumoasa rusoaică blondă" i-a influențat și pe cei 600 milioane de chinezi, și pe cei 400 de milioane de indieni, bașca alte cîteva sute de milioane; a fost zărită și pe continentul american, în Guyana britanică, și prin Africa... dar unde n-a fost văzută? Dacă ar fi să ne luăm după revista americană „Newsweek", vechea formulă a lui Marx și Engels, „O stafie cutreieră Europa", ar trebui schimbată cu una nouă: „O frumoasă femeie blondă, zărită de diplomații occidentali, străbate toate continentele lumii".

Și atunci, ce să mai dai vina pe bietul cartograf american, că a greșit și el două, trei provincii acolo?

Mai bine s-ar supăra Anthony Andrews pe pașnicii generali săgetagii americani: de ce n-au trimis un detașament de brune din Hollywood, ca să restabilească echilibrul mondial? De ce nu sînt puse sub supraveghere de către F.B.I. americancele blonde, dată fiind influența înfrozitoare a acestei culori? De ce nu sînt interzise cărți subversive, cum ar fi „Gentlemenii preferă blondele"? Și, mai ales, de ce n-au trimis niște platinate reactoare încărcate cu bombe? Probabil că se cam tem, se mai gîndesc... și, la urma urmii, te și miri: viteji care au biciuit și au înșingerat mai bine de un miliard de oameni, au stăpînit continente după continente — acum țipă, tremură, amenință, ezită, avertizează, caută să înfricoșeze, se vaită, se laudă, se grozăvesc și se trag îndărăt, cuprinși de teamă în fața unei singure femei. E drept, blondă, e drept, frumoasă, totuși o singură femeie... Nu se tem de 83 de milioane de indonezieni, nici de alte sute de milioane de arabi, chinezi, indieni, ruși și alții, din țări neutre sau comuniste... Ci se tem de un fleac acolo, o blondă, un simplu lanț de coincidențe, „flirturi" și mărunțișuri ocazionale, niște simple întîmplări care din acel Octombrie 1917 schimbă mereu harta globului pămîntesc și a ..

... și a Cosmosului.

Da, a Cosmosului, a Universului nemărginit, căci și această hartă va începe în curînd să se precizeze, dacă nu cumva să se schimbe, va arăta noi continente pe fața rușinată, ascunsă a Lunii. De ce? Cum s-a ajuns la asta?

Unii spun că satelitul sovietic e opera unei întregi dezvoltări, de după revoluția din octombrie, a industriei, a științei și capacității milioanelor de lucrători ai unei țări pînă nu de mult înapoiate. E clar însă că pe acolo a trecut o frumoasă blondă.

Domnul Andrews are noi „motive" să se sperie. Mi-l închipui peste nu știu cîți ani, scriind revistei „Newsweek": „De cînd au descoperit comuniștii ruși și Jupiter? Știam de Lună, de Marte, dar am fost îngrozit să aflu că și în Jupiter a fost văzută o rachetă care are la volan o frumoasă blondă rusoaică".

De aceea spuneam că cele cinci rînduri ale americanului „îngrozit" sînt o poezie și un document anecdotic consacrat urmărilor marii revoluții care ar trebui trecut în viitoarea istorie a Pămîntului.

*) Între timp, în Laos s-a format un guvern de coaliție! De cînd? De zilele trecute... (N.A.)

Sculptorul E. V. VUCETICI

V. I. Lenin" sculptură în marmură -

V. A. SEROV

„Înainte de asalt, așteptînd semnalul".

N. L. BABASIUK

„V. I. Lenin la Smolnîi".

— 1956

I. BRODSKI

„V. I. Lenin vorbind unităților Armatei Roșii la plecarea pe frontul polonez".

Bătrînul cu mantaua ponosită

În anul 1924, petrecînd şi vara într-un sătuc pierdut pe întinsul cîmpiilor din regiunea Tula, anume Bogovo, autorul întîlneşte un bătrîn singuratic, îmbrăcat cu o manta ponosită, care se aciuase prin partea locului. Bătrînul, colonel pensionar, este un om tăcut, despre care nimeni nu ştie nimic, nici de unde vine, nici de ce s-a stabilit acolo. Autorul, cărula taina acestei existenţe l-a trezit curiozitatea, întîlnindu-l o dată lîngă iazul morii, unde se dusese la pescuit, ajunge să lege o convorbire cu el şi să-l scoată din muţenia în care se ferecase. În cele din urmă bătrînul, deschizîndu-şi cu totul inima, îi împărtăşeşte povestea vieţii lui pe care o redăm mai jos.

— nuvelă —

de Konstantin PAUSTOVSKI

În ajunul plecării mă dusei din nou cu bătrînul — îl chema Piotr Stepanovici — la pescuit. Ploile încetaseră, în schimb pămîntul era toată ziua învăluit în ceaţă. Nici la amiază picăturile nu se risipeau. Îl întrebai pe bătrîn dacă puteam să-i fiu de folos la Moscova.

— Nu, mulţumesc — îmi răspunse dînsul. Cred că n-am să mai văd niciodată Moscova. Aici am să-mi sfîrşesc zilele. N-am unde să mai plec şi nici de ce. Am rămas holtei bătrîn: nevastă n-am şi nici copii. Ca să nu mai vorbesc de prieteni. Unii au închis ochii, alţii s-au risipit de mult, care încotro; de altfel, ca să fiu sincer nici n-am prea avut prieteni în armata de odinioară.

— De ce? — îl întrebai.

— Cum să vă explic... sînt fiu de soldat, tatăl meu era vagmistru. Sînt, cum spunea lumea pe vremuri, sămînţă de ţăran; mă trag, adică, din norod. Miros a pămînt. La drept vorbind, am fost tolerat numai pentru că eram priceput în meseria mea şi foarte conştiincios. Sînt, cum s-ar zice, un bun artilerist.

— De ce nu te-ai însurat?

Acum îmi pare rău, firește — răspunse bătrînul, oprindu-se ca să-şi mai tragă sufletul. Aşa cum se sprijinea în bîtul undiţei, slab, înalt, uşor adus din spate, bătrînul avea ceva din chipul trist al lui Don Quijotte. I se umeziră ochii. Scoase din buzunar o batistă roşie cu pătrăţele şi-şi şterse lacrimile.

— Acum îmi pare rău, repetă el, respirînd adînc. Şi nu atît pentru că n-am nevastă, - las-o în plata domnului de nevastă, că am văzut eu multe neveste de ofiţeri — cît îmi pare rău că n-am avut şi eu un copil, fie fată, fie băiat. Şi cînd n-ai lîngă tine un suflet să-i porţi de grijă parcă ţi-se viaţa pustie. Fără nici un strop de căldură. De aceea îmi fac şi eu de lucru cu plozii altora, cu mormolocii ăştia.

Luîndu-mi în cele din urmă inima în dinţi, îl iscodii:

– Cum s-a făcut de ai venit aici, la Bogovo?

— Ei, dragul meu, asta-i o istorie lungă, şi nu numai istorie, dar şi geografie. Dacă ţi-oi povesti-o n-ai să mă crezi. Un lucru într-adevăr să rămîi cu gura căscată, ceva ce mi s-a întîmplat acum, la bătrîneţe. De fapt nu e nimic de mirare că am venit aici. Auzisem ce frumos e la Crasivaia Meci şi-mi pusesem în gînd să-mi sfîrşesc aici zilele. Înainte de asta, însă, a avut loc în viaţa mea un eveniment extraordinar. Nici pînă astăzi nu mă dumiresc cum mi s-a putut întîmpla aşa ceva.

– Ce eveniment?

— Ce oameni nerăbdători!—mă dojeni el. Mie îmi place vorba cumpănită. Pe cînd voi dă-i, dă-i, şi pîn' la urmă nu vă alegeţi cu nimic! Vă lipseşte echilibrul sufletesc, asta e!

— Ai dreptate, Piotr Stepanovici — îi spusei eu vinovat. N-am să te mai întrerup.

— Aşa să faci! Cînd a izbucnit revoluţia eu ieşisem din armată, eram pensionar şi locuiam la Caliazin. Pensia, bineînţeles, am pierdut-o; mi-am scos epoleţii, mi-am descusut bumbii cu steme, dar n-am putut cu nici un chip să fac rost de un palton civil. Nu mai aveam mijloace, îmi dădeam seama că trebuie să plec din Caliazin într-altă parte, unde nu mă cunoştea nimeni. Acolo prea mă ştiau toţi ca pe un cal breaz. Chibzuiam în sinea mea că trebuie să mi se piardă urma undeva. Într-un loc cu mulţi oameni. Şi unde puteau fi mai mulţi oameni decît la Moscova? Am ajuns, aşadar, la Moscova şi am luat cu chirie o cămăruţă în parcul Petrovsk, la o văduvă bătrînă. Din pensie aproape că nu-mi mai rămăsese nimic. Reuşeam totuşi cu chiu cu vai să trăiesc de azi pe mîine. Bătrîna, gazda mea, era o femeie bolnăvicioasă şi destul de bună la suflet — pesemne din cauza bolii: suferea de inimă. Avea o fată, comsomolistă care şedea împreună cu dînsa. Fata parcă nici habar n-avea de existenţa mea sau numai se prefăcea. Cinstit vorbind eu am fost totdeauna un om cu care te puteai înţelege cu atît mai mult în vremea aceea, cînd ştiam că situaţia mea era cam deochiată.

Oamenii din categoria mea se conduceau după următorul principiu: să stea liniştiţi şi să nu-şi scoată capul din vizuină decît dacă era neapărată nevoie. Prea se frecerse mult grumazul poporului de hamurile armatei ţariste. Socoteam că în viaţă nimic nu rămîne nerăsplătit. Nu rîde, am fost întotdeauna convins că orice faptă îşi primeşte răsplata cuvenită.

Da, am dus-o greu, mai greu decît ţi-ai putea închipui, pînă am cheltuit şi ultima rublă.

Nimeni, firește, nu vrea să moară şi pe urmă îţi mărturisesc că-mi era ruşine şi de gazdă. Două nopţi n-am putut să închid ochii, m-am tot gîndit în fel şi chip şi pînă la urmă n-am găsit altă ieşire decît să mă duc să întind mîna, adică să devin cerşetor, ce mai încolo, încoace.

Bătrînul se opri şi se uită la mine ca şi cum nici acum nu i-ar fi venit încă să creadă.

- Îţi închipui ce înseamnă să ajungi cerşetor? Parcă nici nu ai sentimentul că trăieşti, te simţi ca într-un mormînt în care putrezeşti. Nu te mai bucuri de viaţă, ţi-e silă de tine. Tot timpul mă gîndeam: de m-ar stringe dumnezeu mai curînd de pe lume, mai bine moarte oricît de ticăloasă ar fi ea, decît o viaţă atît de becisnică. Unii aiurg să se împace cu ea, eu însă nu puteam. Şi-n meseria asta de milog trebuie să ai oarecare pricepere, un dram de talent actoricesc. Eu nu aveam nimic din toate astea.

Cerşeam în parcul Petrovsk, nu îndrăzneam să mă duc mai departe, mi-era frică. Aproape de casă. Stăteam cu privirile în pămînt, mi-era ruşine să mă uit în ochii oamenilor.

Stăteam aşa sprijinit în toiag şi bolboroseam nişte cuvinte de care mă scutur şi acum cînd îmi amintesc: „fie-vă milă de un biet bătrîn fără adăpost, faceţi-vă pomană cu o bucată de pîine". Adevărul e că nu prea îmi dădea nimeni. Mantaua mea ofiţerească îi făcea pe toţi să devină bănuitori. Ba uneori îmi trăsnea cîte o vorbă de mi se urca tot sîngele la cap. Dar n-aveam încotro şi mă stăpîneam.

Seara, mă întorceam obosit frînt în cămăruţa mea, şi mă apucam să număr paralele, fără să văd nimic. De multe ori m-am gîndit atunci să-mi pun capăt zilelor. Şi dacă n-ar fi intervenit întîmplarea de care îţi vorbeam aş fi făcut-o fără să stau mult în cumpănă.

Între timp ajunsesem la iazul morii şi ne aşezasem pe bîrna udă, unde şedea de obicei Piotr Stepanovici.

— E cam răcoare, spuse el şi-şi ridică gulerul mantalei. Spălăcit de vreme şi îngălbenit gulerul îşi păstrase pe dos culoarea de la început albastră-cenuşie.

Într-adevăr se făcuse frig deşi nu bătea vîntul.

— Da, rosti bătrînul, aprinzîndu-şi ţuleaua — într-o zi de vară m-am întors acasă mai devreme ca a'te dăţi, cu te m'ri ce şi mai nimic. Un băiat îmi dăduse un pi'ac. Atîta tot. După o zi întreagă. Pesemne că jucase ri-ca cu pitacul ace'a că era scrijelit peste tot şi strîmb. Nici la tramvai nu i l-ar fi primit, dar mite la piaţa invalizilor.

Pe vremea aceea începuseră să mi se umfle picioare'e. Şi atunci m-am hotărît pe loc: la noapte am să termin cu traiul ăsta! Nu mai aveam putere să lupt cu viaţa. La ce bun? Cine avea nevoie de mine? Deodată însă mi-a venit un gînd ciudat: trebuie, totuşi — mi-am spus eu — să-mi iau rămas bun de la pămîntul ăsta drag, de la cerul senin, de la soare (care luneca spre scăpătat), de la păsări, de la copaci.

Am ieşit afară şi m-am aşezat pe banca de la poartă. Străzile din parcul Petrovsk erau pe vremea aceea ca uliţele satelor, năpădite de buruieni şi străjuite de o parte şi de alta de tei bătrîni care foşneau la adierea vîntului.

Şedeam aşa, fără să mă gîndesc la nimic. Peste drum de căsuţa noastră, ceva mai încolo, se afla căminul elevilor de la cursurile de vară. O droaie de copii zburdalnici care se ţineau numai de drăcii. Se legau de toată lumea şi mai cu seamă de mine. Cum mă zăreau, ieşeau la geam şi începeau să strige: „Hodorogule! Moş Teacă! Du-te la muzeul de antichităţi!" Eu îmi vedeam de drum; mă făceam că nu-i aud.

Aşadar, cum îţi spun, şedeam pe bancă. Deodată văd venind pe trotuarul nostru un domn de statură potrivită, în haine negre şi cu şapcă pe cap. Mergea tacticos, cu mîinile la spate, sub pulpanele hainei. Îţi dădeai seama că se gîndeşte adînc la ceva. Cînd şi cînd se oprea locului şi se uita la tei, ca şi cînd ar fi vrut să descopere acel ceva acolo, apoi porneau mai departe. Ajungînd în dreptul meu, s-a oprit şi a spus cu aerul că glumeşte:

— Îmi daţi voie să stau lîngă dumneavoastră?

— Poftim — i-am răspuns eu. Aţi face însă bine să vă aşezaţi ceva mai încolo.

— De ce? — m-a întrebat el.

Am tăcut din gură; el însă, a stăruit:

— De ce?

- Dumneavoastră nu vedeţi? — i-am răspuns atunci puţin inciudat. Sînt un milog.

S-a uitat la mine şi a rostit ca şi cum ar fi vorbit pentru sine:

— Văd. O duceţi greu.

— Nici că se poate mai greu! Trăiesc numai din mila oamenilor. Cerşesc de la trecători.

- Sînteţi fost ofiţer? — m-a întrebat el.

— Ofiţer! — i-am răspuns. Un ciine de pripas! Un ciumat! Atîta tot.

Deodată omul a prins a zîmbi cu atîta bunătate încît l-am privit puţin buimăcit.

— Staţi, a spus el. Nu trebuie să fiţi necăjit. Doar ofiţerii nu erau toţi o apă şi un pămînt.

— Ştiu şi eu că nu erau toţi o apă şi un pămînt, acum însă trebuie toţi să plătească deopotrivă. Eu însumi pe vremea cînd eram în garnizoană la Osoveţ, căutam să-i ţin din scurt pe toţi aceşti tîrîie-brîu care bătrîneau soldaţii. Le făceam mizerii cît puteam. Soldatul rus e un om sfînt, să nu uitaţi acest lucru. Toată istoria

noastră de el a fost înfăptuită, și tot așa și revoluția asta a voastră.

Omul s-a lăsat puțin pe spate și s-a pornit pe ris cu atîta poftă, încît mi-a venit și mie a zîmbi. Apoi a început să mă întrebe tot felul de lucruri despre armata veche. I-am vorbit pe îndelete despre toate.

I-am spus printre altele că noi, militarii, știam de mult din ordinele secrete că se pregătește un război. Nu-mi dădeam seama de ce, dar lucrul acesta părea să-l intereseze în mod deosebit. Repeta mereu: „Așa, Așa! Ei, și pe urmă?" — apoi m-a întrebat deschis:

— Dar ia spune, dumneata: ce părere ai despre revoluție, despre bolșevici? Crezi că vor izbuti să facă ceva?

— Cum să nu izbutească? — i-am răspuns. Parcă dumneavoastră nu vedeți? Toate ar fi bune, atîta numai că ar trebui să aibă grijă ca poporul să nu piardă din fondul său moral.

S-a uitat din nou la mine, parcă iscoditor:

— Sînt cu totul de aceeași părere cu dumneata — a încuviințat dînsul. Să știi însă că nu se mai poate să duci viața asta! Nu, nu se mai poate! Uite am să-ți scriu cîteva rînduri, du-te acolo unde îți spun eu și cu siguranță o-o să ți se dea ajutor.

A scos apoi un carnet, a scris ceva la repezeală și mi-a întins hîrtia. Am împăturit-o și am pus-o în buzunar. Ce era să fac cu biletul acela? — mi-am zis. Cine o să vină în ajutorul unui fost ofițer? I-am mulțumit, bineînțeles, pentru bunăvoință, după care omul a p'ecat.

— Dar de ce vă plimbați pe-aici? — i-am strigat din urmă.

— Am fost bolnav și doctorii mi-au recomandat să fac mișcare — mi-a răspuns.

Și a plecat. După această întîlnire, m-am simțit parcă mai ușurat.

„Mai sînt pe lume oameni buni și înțelegători" — mi-am zis în gînd. De pildă, domnul acesta: nu i-a fost rușine să stea de vorbă cu mine, cu un biet cerșetor, cu un fost ofițer.

Ședeam așa depănînd tot felul de gînduri în minte. Deodată m-am pomenit cu elevii de la cursurile de vară că vin fuga spre mine. Nu înțelegeam de ce aveau toți un aer atît de buimac și erau palizi la față.

— Dumneata știi cu cine ai stat de vorbă? — m-au întrebat cînd s-au apropiat de mine.

De unde să știu? Eram însă atît de supărat pe ei, atîta sînge rău îmi făcuseră strigîndu-mi „Hodorogule", încît tremuram tot de mînie.

— Știu! — m-am răstit. Cărați-vă de aici, îndrăciților! Nu sînteți buni decît să vă bateți joc de bătrîni!

Băieții s-au potolit ca prin farmec și au plecat.

Seara, mi-au trimis cu un băiețandru un pachet de ceai și zahăr, așa ca la un funt.

„Ce i-o fi apucat?" nu mă puteam dumiri. Se vede că după ce i-am gonit a început să-i muștre conștiința. Vasăzică nu erau chiar atît de răi.

Ei, și apoi m-am apucat iar de cerșit. Ce era să fac? De bilet nici nu-mi mai aduceam aminte. Îl pusesem într-o carte veche de Danilevski „Moscova arsă" — singura mea avere, și, închipuie-ți, uitasem cu totul de el.

Iarna, mizeria m-au încolțit rău de tot. Simțeam că am să cad undeva pe stradă, în zăpadă și am să-mi dau duhul. Abia atunci mi-a venit în minte biletul. L-am găsit, dar era atît de boțit, de parcă l-ar fi mestecat cineva fără gură.

Pe bilet se afla scrisă adresa unei instituții. Nu-mi venea să mă prezint acolo cu peticul acela de hîrtie așa, mototolit, cum era. Înafară de asta era și departe, în centrul orașului. De cînd ajunsesem să cerșesc nu mai fusesem niciodată prin partea aceea. În cele din urmă însă, m-am hotărît și m-am dus. De fapt gazda mă bătuse la cap.

— Dumneata, Piotr Stepanovici — mi-a spus dînsa, parcă n-ai fi fost colonel, zău! Ești ca un copil. Dumneata ar fi trebuit să fii profesor de literatură, nu să tragi cu tunul...

Mergeam cu privirile în pămînt. De cînd mă apucasem de cerșit nu mai puteam să mă uit în ochii oamenilor. Așa parcă îmi venea mai ușor. Nici pînă azi nu m-am putut descotorosi de obiceiul ăsta. Cred, de altfel, că ai băgat de seamă și dumneata. Năravurile bătrînilor sînt tare îndărătnice și sîcîitoare.

În sfîrșit, am ajuns acolo. Deși era o instituție mare, nu se auzea nici un pic de zgomot. Peste tot pe jos erau așternute covoare. Portarul sau ușierul — nu știu cum îi se spune acum — m-a avertizat pe un ton destul de categoric: „Trebuie să scoți mantaua, cetățene". Cum era s-o scot? Nu aveam aproape nimic dedesubt.

„Treci și dumneata cu vederea unui biet moșneag — l-am rugat eu. Nu-l face de rușine. Am venit cu biletul ăsta".

I-am arătat biletul. Cînd l-a văzut, portarul s-a schimbat deodată, mi-a dat un scaun și mi-a spus: „Șezi aici ,tăicuțule. Te anunț numaidecît". Și într-o clipă s-a și întors. În urma lui venea un cetățean de vîrstă mijlocie, cu ochelari, cu o figură severă care în momentul acela era însă luminată de un zîmbet blînd. M-a luat de braț și m-a dus cu dînsul. Mergînd, simțeam cum îmi cădea de pe obiele zăpada topită. În viața mea nu mai pățisem asemenea rușine.

Omul a intrat cu mine într-un birou, m-a pus să șed într-un fotoliu de piele și m-a întrebat dacă am acte. I-am dat tot ce aveam la mine. Fie ce-o fi! Am rămas apoi singur preț de vreo jumătate de oră. Parcă-mi părea rău acum că mă băgasem în povestea asta. Mai c-aș fi plecat, dar nu puteam, fiindcă nu mai aveam nici un act. Tocmai atunci s-a întors și cetățeanul. Se vede că era cineva mare. Mi-a întins un carnet de pensie, o cartelă de alimente, una de îmbrăcăminte și încă una nu mai știu de ce, poate de lemne sau un carnet, pentru policlinică. Mi-a spus apoi să semnez și mi-a dat un teanc de bani. „Asta-i în contul primei pensii — mi-a spus. Cred că-ți ajunge cît ai răbdat de foame".

Nu-mi venea să-mi cred ochilor și abia mă puteam stăpîni să nu plîng.

— De ce ești atît de emoționat, Piotr Stepanovici? — a căutat el să mă liniștească. Noi prețuim munca omului, mai cu seamă a unui specialist ca dumneata — mi-a spus el. N-ai primit decît ceea ce meriți.

— Da' de unde îmi cunoașteți meritele? El a început a rîde: „Din memoriul dumitale".

Adică din dosarul meu de serviciu. Doamne! Din memoriul meu de ofițer! Mare minunăție!

Ne-am despărțit ca doi prieteni. Abia mă mai duceau picioarele spre casă, în parcul Petrovsk. Mergeam cu capul în pămînt. Din pricina lacrimilor ce-mi împăienjeneau ochii, dar și din pricina obiceiului de care nu puteam scăpa.

Cînd am ajuns în strada Tverskaia se întunecase. Se aprinseseră felinarele. Galantarele erau și ele luminate.

„Ia să intru să cumpăr măcar o pîine și niște salam din cel mai ieftin, să-mi ospătez gazda", m-am gîndit. În clipa aceea pentru prima oară de cînd tot băteam străzile, mi-am ridicat privirea și am rămas deodată ca trăsnit. În vitrina magazinului se afla un portret. Mă uit mai bine, el era. El, el. Domnul acela de statură potrivită care-mi dăduse biletul. Dedesubt stătea scris de tipar: „V. I. Lenin (Ulianov)". Și în vitrina de alături tot el era. „Mari sînt minunile tale, doamne!"

N-am mai cumpărat nimic; de-abia așteptam să ajung acasă. Tremuram tot și, te rog să mă crezi, aș fi fost gata să-mi dau și ultima picătură de sînge pentru omul acela. El mă desferecase din închisoarea mea sufletească. Îi datorez mult și dacă-mi pare rău de ceva, este că nu am cum să-mi arăt recunoștința. Nu mai am nici destulă putere și nici timp înaintea mea.

Am ajuns acasă, ca să zic așa, într-o întinsoare. Și cum am sosit m-am și dus la fata gazdei, comsomolista. „Dă-mi un portret al lui Lenin! Vreau să văd ceva!" Fata mi-a adus un ziar. Îi spunea „Bednota" *). În ziar era portretul lui. Stai, să ți-l arăt.

Cu degetele care nu-i mai dădeau deplină ascultare, bătrînul își descheie mantaua și scoase un portmoneu vechi legat cu șnur. Desfăcu apoi șnurul și luă din portmoneu un portret al lui Lenin, o poză ștearsă, din care aproape că nu mai deslușeai nimic, tăiată dintr-un ziar.

— De atunci îl port mereu aici, la inimă — spuse el printre sughițuri. Mare om!

Bătrînului începu să-i tremure capul. Lacrimi îi șiroiau pe obrajii ofiliți; el însă nici nu se gîndea să le șteargă.

Ce puteam să-i spui? Mi-era teamă să vorbesc pentru a nu da în vileag emoția ce mă stăpînea.

Am stat așa o vreme fără să rostim un cuvînt.

Ceața se îngroșă din ce în ce, făcînd să picure stropi mari de pe frunzele galbene ale sălciilor. Departe de tot se auzeau cîntînd cocoșii. Dinspre Bogovo adia un miros slab de fum și de pîine de secară. Pe drum, de malul celălalt al rîului Krasivaia Meci, trecea huruind un car și un glas tînăr de fată prinse a cînta:

„Satul nostru s-a pierdut
Printre holdele înalte"

— Uite, asta-i Rusia noastră — spuse într-un tîrziu bătrînul, rupînd tăcerea. Mă simt cam obosit, taică. Anii, ce să-i faci! Să mergem.

★

Vreo zece ani mai tîrziu călătoream cu trenul pe linia Tula-Eleț, care trecea pe lîngă Efremov.

Era iarăși toamnă. Vagonul greoi zăngănea ca o cutie de tinichea. Becurile răspîndeau o lumină gălbuie. Obosiți, călătorii sforăiau.

În fața mea, pe bancheta de sus, stătea culcat un bătrîn cu obrajii bărbieriți, încălțat cu niște cizme înalte de vînătoare. Intrînd cu el în vorbă, am aflat că se ducea la Efremov. Omul, care se uita mereu cercetător la mine, îmi spuse:

— Parcă v-aș cunoaște. Dar nu pot să-mi aduc aminte de unde. Cred că de la Bogovo.

Era fierarul din Bogovo. De la el aflai că bătrînul colonel murise cu șase ani în urmă.

— Era bun la inimă, își aminti fierarul. Primea o pensie destul de frumușică. Nimeni însă nu știe pentru ce. Și nici el nu spunea. Altminteri, ducea o viață de om sărac.

Mergea vorba că ar fi dat în patima zgîrceniei. Cam așa se întîmplă de cele mai multe ori: la bătrînețe omul se scumpește la toate.

La urmă, însă, s-a dovedit că nu era așa. Cum a simțit că i se apropie sfîrșitul, bătrînul a dăruit aproape toți banii pe care-i avea școlii noastre. Pentru ca poporul să nu-și piardă, zicea el, fondul moral.

Fierarul se dădu jos în gară, la Efremov. Coborîi și eu pe peron, să mai respir puțin aer curat după zăpușeala din compartiment.

Departe, în noapte, acolo unde bănuiam că se afla Bogovo care la ora aceea ar fi trebuit să fie cufundat în beznă, licărea o lumină.

Oricît îmi bătui capul să ghicesc ce era cu lumina aceea de la Bogovo, nu reușii. Și nici nu aveam pe cine să întreb.

★

Nota autorului:

Cele de mai sus corespund întrutotul realității. Istorisirea colonelului pensionar am reconstituit-o din memorie. Un singur lucru nu mi-l-am putut aminti și anume care era numele de familie al bătrînului. Mi se pare că îl chema Gavrilov, dar n-aș putea s-o spun cu toată certitudinea.

Ilustrația de Ovidiu CONSTANTINESCU

*) Bednota — „Sărăcimea".

Priley de măiestre interpretări

Cînd, în jurul lui 7 Noiembrie, luminile rampei vor răspîndi strălucirea lor asupra eroilor și acțiunilor din piesele sovietice care vor fi prezentate în premieră, spectatorii, urmărindu-le, își vor da seama că se află de fapt în fața a două generații: aceea a părinților, luptători cu arma în mînă pentru cauza imediată a revoluției, și generația de azi, care, urmînd pilda luminoasă a înaintașilor, îmbogățește necontenit conținutul vieții, luptă pentru netăcerea înnobilare a noțiunii de om.

Prezentarea omului sovietic în iureșul anilor de luptă armată, ca și în anii de construcție pașnică, reprezintă o preocupare deosebită în activitatea artistică a actorilor și regizorilor noștri.

Rodul frămîntărilor lor creatoare va fi în scurtă vreme apreciat de spectatori. Pînă atunci însă am socotit că nu e lipsit de interes să pătrundem în mijlocul preocupărilor lor și să-i rugăm să ne împărtășească unele aspecte din munca lor de creație.

De ce dintre toți eroii piesei lui Leonov „Calența de nur" ne-am oprit la Marika și Timoșa? De ce am ales pe cei mai tineri interpreți — Eva Pătrășcanu și Emanoil Petruț — cînd strălucita distribuție a „Naționalului" (regizor: Moni Ghelerter) include pe I. Finteșteanu, Constache Antonia, Toma Dimitriu etc.? Fiindcă socotim că problema adevărată a fericirii, așa cum o vede Leonov, este rezolvată de cei doi tineri eroi ai piesei, de felul cum înțeleg ei viața.

Ce doresc tinerii interpreți ai acestor eroi să transmită viitorilor lor spectatori? Eva Pătrășcanu — dorința de a le dărui ceva din frumusețea morală a eroinei interpretată de ea:

„Vreau să-l ajut pe spectator să înțeleagă că fericirea nu este o năzuință egoistă, că realizarea ei este posibilă numai cînd se concordă cu sensul nou al eticii, cu fericirea întregii colectivități".

Iar Emanoil Petruț — dorința de a învinge greutățile pe care le ridică rolul: „Mă interesează acest rol greu — personajul este orb — fiindcă prin el vreau să arăt că nu există nici o piedică, indiferent de natura ei, în realizarea fericirii, atunci cînd nu te lași înfrînt de adversități".

★

Cine sînt eroii „Tragediei optimiste"? Femeia-comisar? Ori Alexei? Nici una, nici altul, ci întregul detașament de marinari. Dar cum era imposibil de luat un interviu întregului detașament aflat pe scena Teatrului Armatei, ne-am adresat interpreților eroilor amintiți mai sus.

„Femeia-comisar — ne-a spus Irina Răchițeanu — este unul din rolurile pe care le-am visat. Doresc ca eroina interpretată de mine să fie într-adevăr și femeie, și om politic. Voi căuta să dezvălui deopotrivă căldura și fermitatea personajului, dar și autoritatea ei, care dezarmează pe anarhiști, apelul ei la umanitate, efortul ei de a-și depăși slăbiciunile".

Mircea Albulescu, care ca studenț a interpretat de 50 de ori rolul lui Alexei, se află în fața unui dublu efort: acela de a se ridica la nivelul unor parteneri ca Irina Răchițeanu și C. Ramadan și acela de a se încadra în viziunea regizorală a lui Jora.

La fel ca în spectacolele de la Institut, actorul își va construi rolul în jurul întrebării adînci, chinuitoare, care nu-l părăsește niciodată: „Ce este binele?"

★

Ca și în „Tragedia optimistă", în spectacolul „Uraganul" (Teatrul Municipal — regizor Ion Oliteanu) eroul principal este poporul, masa agitată de furtuna Revoluției. Dacă ne-am adresat lui Septimiu Sever care interpretează rolul „președintelui", faptul se datorește existenței unui personaj în jurul căruia se polarizează întreaga acțiune.

„Rolul președintelui mă interesează îndeosebi — ne spune Septimiu Sever — fiindcă personajul se caracterizează prin maturitatea lui de gîndire, prin tăria lui morală. Aș vrea ca în interpretarea mea acest conducător anonim de mase să devină simbolul forței conducătoare a întregii acțiuni politice a partidului".

★

Cei trei interpreți principali ai poemului dramatic „Ne vom aduce aminte" de Galici (Teatrul Tineretului — regia C. Sincu) au șovăit o clipă. Apoi Florin Vasiliu a deschis discuția:

— La început rolul mi s-a părut nesemnificativ; acum însă, pe măsură ce l-am pătruns și mi l-am apropiat, îl văd cu totul altfel. Personajul este simbolic și trebuie să spun că rareori am avut ocazia de a crea un asemenea rol.

— De fapt, în piesă — intervine actrița Ana Dornescu — nu avem de-a face nici cu personaje reale, nici simbolice, ci cu personaje care se mișcă pe două planuri: al visului și al realității. De aci provine și principala greutate pentru noi: trebuie să păstrăm legătura între simbolul care apare în momentele de visare și realitate.

— Este într-adevăr greu — completează Cicerone Ionescu — dar personal sînt mulțumit. Este pentru prima oară cînd mi se oferă ocazia de a-mi încerca gama tuturor posibilităților mele actoricești.

★

Titus Lapteș, interpretul lui Kovaliov din „Hotel Astoria" (Teatrul Nottara — regia Sorana Coroamă), a refuzat să ne dezvăluie intențiile în legătură cu rolul său:

— Cred că este inutil să vorbesc „teoretic" despre felul cum îl simt, cum îl gîndesc și cum vreau să-l transpun pe scenă pe eroul meu. Se poate întîmpla să realizez mai puțin decît gîndesc. Scena va confirma măsura realizării. Veniți să vedeți spectacolul și apoi vom sta de vorbă.

★

Rolul Katerinei din „Furtuna" lui Ostrovski, care se montează la Teatrul Evreiesc de Stat în regia lui F. Auerbach, înseamnă pentru Lia König-Stolper deopotrivă o cotitură, o mare bucurie, dar și o mare greutate. Eroina aceasta, despre care s-au scris zeci de studii, rolul care a fascinat generații întregi de actrițe atrage dar și intimidează. Iată de ce actrița, de obicei expansivă, de data aceasta s-a învăluit în mantia prudenței:

— Mi-e teamă să vorbesc despre ce va fi, deoarece de multe ori mi s-a întîmplat să pun mari speranțe într-un spectacol, pentru ca apoi să am decepții. Despre „Katerina" s-au scris atîtea, încît nu știu dacă pot spune ceva nou. Caut, încerc, mă frămînt, dar nu știu în ce măsură voi reuși să realizez îmbinarea dintre nestăvilita dragoste de viață a eroinei și sentimentul înăbușitor pe care i-l trezește asuprirea samavolnică".

★

Maestrul Cazaban — Pobedonosikov din „Baia" lui Maiakovski pe care o pune în scena Horia Popescu la „Teatrul Muncitoresc C. F. R. Giulești" are și el îndoieli. Desigur, consideră drept o mare cinste acordarea acestui rol, care totuși îl îngrijorează. E vorba de un personaj pe care genialul maiakovskian l-a șarjat la maximum, ridiculizîndu-l astfel la rangul de simbol al rutinei și birocrației. Maestrul Cazaban este de părere că interpretul lui trebuie să fie totuși foarte serios, extrem de sincer și natural; ceea ce nu-i tocmai o realizare ușoară, în acest caz.

Sîntem siguri însă că, pînă la urmă, îndoielile maestrului se vor dovedi neîntemeiate. Vor fi risipite.

Ana Maria NARTI

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Sîntem convinși că maestrul Cazaban va reuși să învingă toate greutățile pe care le ridică rolul lui Pobedonosikov din „Baia" de Maiakovski.

Irina Răchițeanu și Mircea Albulescu la repetiția piesei „Tragedia optimistă" de Vs. Vișnevski.

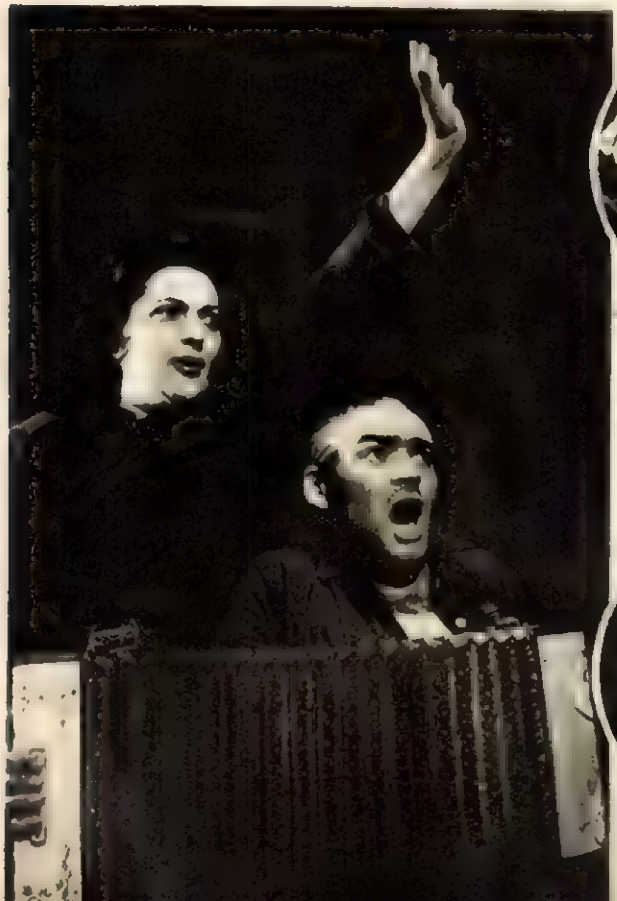

Titus Lapteș în rolul lui Kovaliov din „Hotel Astoria".

Septimiu Sever în rolul „președintelui" din „Uraganul": „Aș vrea ca prin interpretarea mea, conducătorul anonim al maselor să devină simbolul forței conducătoare a partidului". ↓

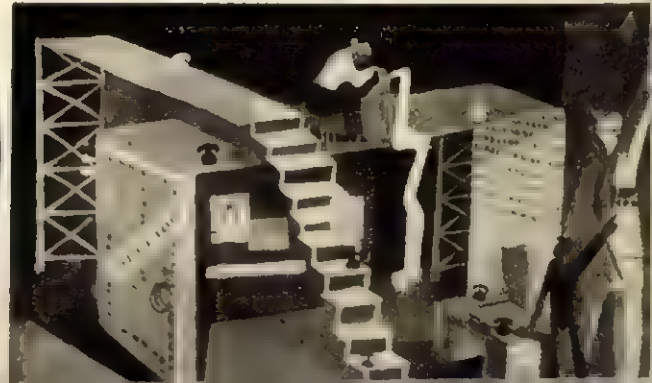

Schiță de decor pentru „Baia" de Maiakovski.

Moscova-Kremlin

Un nou lot de automobile „Škoda" e gata.

O hală a uzinelor „Litostroj".

Noul centru al Sofiei

Casa Scînteii-București

Pe aeroportul din Varșovia.

Uzinele chimice „Buna"

În via gospodăriei agricole de stat „Perlat Redjepi".

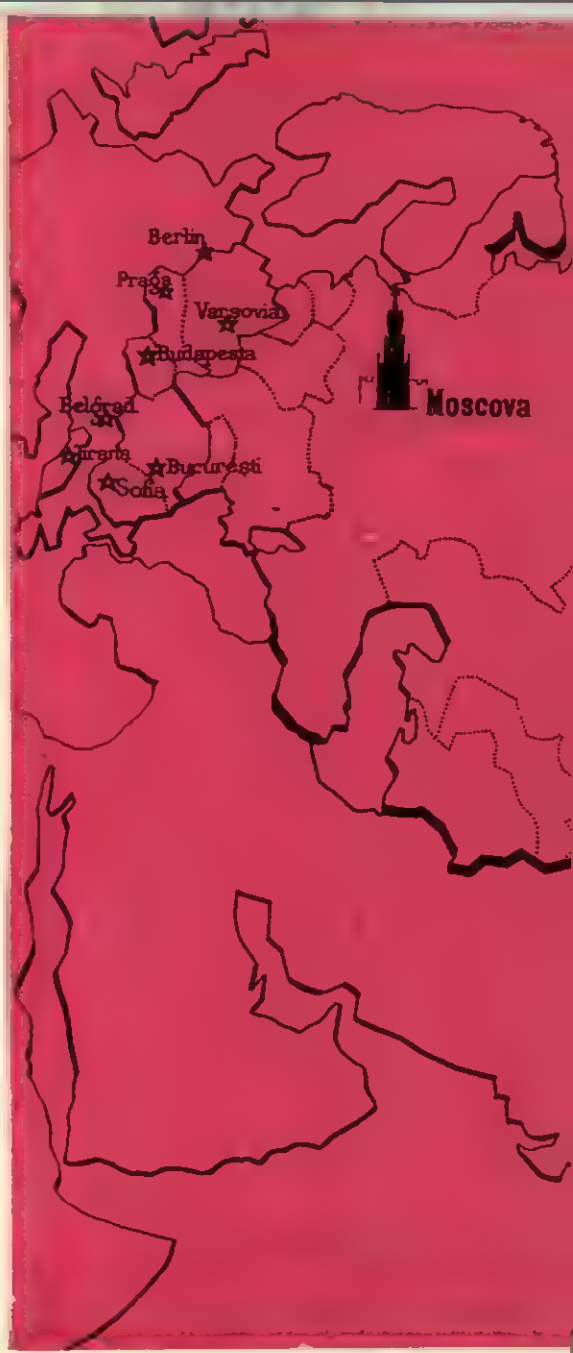

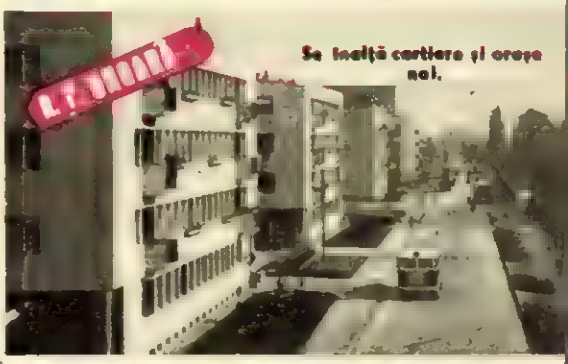
Se înalță cartiere și orașe noi.

U. R. S. S. Am văzut în Uniunea Sovietică fabrici, stațiuni de experimentare agricolă, școli, muzee și impresia cu care am rămas este că întreaga Uniune este o uriașă școală superioară, un laborator gigantic în care se studiază și se sporește fericirea omului.

MIHAI BENIUC
poet

R. CEHOSLOVACĂ Călătoria în Cehoslovacia mi-a dezvăluit un popor liber, în plină luptă pentru socialism. Aci, la frontiera cehoslovacă, începe această lume nouă, vastă și fericită, care trecînd prin Moscova se întinde pînă la Canton și chiar ma departe. Cehoslovacii se consi deră oarecum un avanpost îna intat al acestei lumi și sînt p deplin conștienți de această răs pundere înaltă.

SERGE ZEYON
ziarist francez

R. P. F. IUGOSLAVIA Cu orici neamsta de vorbă mi-a confirmat că în an de după eliberare și Iugoslavia început să trăiască cotitura carac teristică tuturor țărilor ce pornea la făurirea socialismului. Acol unde mai înainte se aflau între prinderi industriale mici și mi locii cu 30, 50 sau 80 de munci tori, astăzi există unități indus

Socialismul ÎNVINGE!

R. P. CHINEZĂ

Parada militară la Pekin.

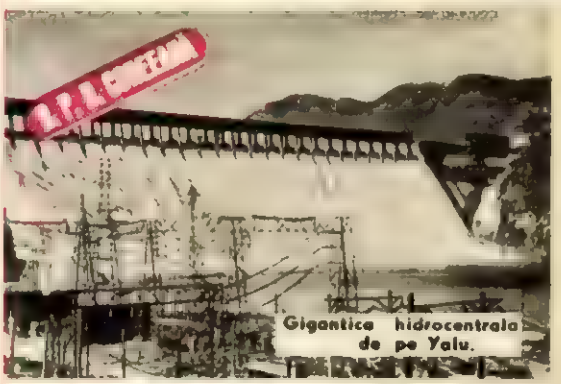
R. P. A. COREEANE

Gigantica hidrocentrală de pe Yalu.

R. D. VIETNAM

La școala de învățământ general de gradul 3 din Hanoi.

R. P. MONGOLĂ

Tînăra generație a Mongoliei libere

triale mari, cu 5000 și chiar mai mulți salariați.

EDWIN GLASER
jurist

R. P. BULGARIA „Planul cincinal pe șase ani (1953-1958) prevede sporirea producției industriale cu 85%, iar a celei agricole cu 50%. Aceasta înseamnă că în cei șase ani ai cincinalului, producția industrială va crește cu mai mult decît în cei 30 de ani de dinainte de 9 septembrie 1944. Cu alte cuvinte, în cei șase ani ai cincinalului, producția industrială va crește cu mai mult decît în cei 30 de ani de dinainte de 9 septembrie 1944. Cu alte cuvinte, în cei șase ani ai cincinalului, producția industrială va crește cu mai mult decît în cei 30 de ani de dinainte de 9 septembrie 1944.

R. P. ROMÎNĂ Astăzi, oricare ar fi țărîmul: economic, social, de învățămînt, domeniul sănătății publice, acela al politicii față de naționalități, agricultură, industrie, chestiunea locuințelor etc. nimic din toate acestea nu scapă grijii, avîntului, inițiativelor noului stat romînesc întemeiat la 23 August 1944, într-o țară care a cunoscut nu numai 31 de ani de asuprire și sclavie sub Hohenzollerni, dar care a mai trăit pe deasupra și tragedia cotropirii hitleriste.

FERNAND BRUNFAUT
Vicepreședintele Camerei deputaților din Belgia

R. P. POLONĂ Privind la tot ce s-a făcut și ce se realizează, industria poloneză se va putea înfrăți cu industria mondială. În perioada ultimilor 7-8 ani s-a făcut mult, mai ales în domeniul construirii noilor uzine. După părerea noastră ele vor fi de folos întregii industrii poloneze și pot folosi drept model pentru industria multor alte țări.

L. B. SPEAR
directorul uzinelor de oțel Fairless din S.U.A.

R. D. GERMANĂ În R.D.G. am văzut lucruri minunate, care ne-au umplut inimile de bucurie. Republica Democrată Germană este azi o putere industrială care, ca forță economică, a întrecut, de pildă, Italia. Această forță are o mare însemnătate pentru întregul sistem socialist.

Acad. VASILE MÎRZA

R. P. ALBANIA Azi în Albania te izbești în tot pasul de cuvintele „nou" și „întîia oară". Într-adevăr, în toată istoria sa de multe secole, țara aceasta se construiește azi pentru întîia oară. Este o țară nouă. Pentru prima oară se creează aici o industrie modernă. Pentru întîia oară agricultura se dezvoltă așa cum trebuie. Cultura națională progresează cu avînt.

GHEORGHI GULIA
scriitor sovietic

R. P. UNGARĂ Viața în Ungaria se desfășoară din nou pe un făgaș normal și mai bun decît în trecut. Fugarii se întorc la locul lor de muncă, locuiții de iluzia și ispitele occidentului, locuiți de așa-zisul ajutor american. Ungaria a devenit mai frumoasă, mai însuflețită și mai hotărîtă.

RALPH A. ZAHN
ziarist german

R. P. MONGOLĂ Mongolia este o țară întinsă, cu munți înalți... Suprafața ei este de peste 8 ori mai mare decît a Angliei... Numai după ce Mongolia a devenit republică populară, poporul ei, care și-a dobîndit libertatea și independența mult rîvnită, a început să se trezească. Viața nouă a stimulat dezvoltarea economiei naționale... Înafară de dezvoltarea agriculturii, în Mongolia ia ființă și o industrie modernă proprie.

HEWLETT JGHNSON
decan de Canterbury

R. P. CHINEZĂ China, cu poporul ei, cu pămîntul ei rodnic și plin de zăcăminte, China cu monumentele milenare, cu construcțiile, cu căile ferate, cu digurile de pe Yang-Tse și Yunden-Ho, cu cîmpiile ei deosebite, cu locuri de încîntare a ochilor ca Hangiou și Can-Ming, cu cețurile eterne ale furnalelor din nord-est, China aceasta nu se uită niciodată.

EUSEBIU CAMILAR
scriitor

R. P. D. COREEANĂ Ca și întreaga populație a Coreei de Nord, locuitorii Phenianului își reconstruiesc orașul pentru o viață pașnică... Pe ruinele clădirilor vechi și moderne în ființă noul Phenian. Mii de case noi s-au înălțat pe locul ruinelor carbonizate, ca iarba proaspătă după un incendiu în pădure... Poporul coreean este convins că pacea va fi salvată și că de acum înainte roadele muncii lui nu vor mai fi nimicite de bombe.

WILFRED BURCHETT
ziarist australian

R. D. VIETNAM De patria mea mă despărțean 20.000 de kilometri. 20.000 de kilometri am străbătut numai prin pămînturile vietnameze și chineze, ruseți și românești. Atîț de mare este lumea noastră! De la Hanoi la Sofia și, mai la apus — pînă la Berlin și Varșovia. Aceasta este o lume în care crede omenirea.

Acolo, la douăzeci de mii de kilometri, i-am lăsat pe frații mei vietnamezi. Ei poartă în inimi o parte din viitorul lumii.

BOGOMIL NONEV
ziarist bulgar

Alături de eroii lui OCTOMBRIE ROȘU

Articol scris pentru „Flacăra"
de **M. CHACHIGNON**
ziarist francez

– Pagini glorioase din istoria de luptă a muncitorimii franceze –

Îndată ce-și reveni din surpriză, sala izbucni într-o furtună de aclamații: Clara Zetkin, în ciuda frontierelor, în ciuda poliției, era acolo, imagine a Revoluției vii. Ea venise să apere această Revoluție în fața Congresului, căruia i se adresă în franceză:

„Prin acțiunea voastră revoluționară, împiedicați-i pe capitaliștii și imperialiștii francezi de a uni pe contrarevoluționarii din toate țările împotriva singurei țări a Revoluției — Rusia!"

Era la Tours, în 28 decembrie 1920. De trei zile, cel de-al XVIII-lea Congres al Partidului Socialist Francez își ținea lucrările în sala Manejului; 285 de delegați, purtători a 4.575 de mandate, reprezentau 96 de federații, cuprinzînd aproape 180.000 de membri. În ciuda numeroaselor obiecții ale minorității, majoritatea Congresului hotărî să se pună în discuție problema aderării la Internaționala a III-a. Se perindară la tribună partizani și adversari ai intrării în această uriașă organizație a proletariatului. Timp de cinci zile, cei ce aveau să devină „oameni de încredere ai capitalismului" — după expresia celui mai cunoscut dintre ei, Léon Blum — încercară să stăvilească fluxul impetuos al simpatiei muncitorești pentru Rusia bolșevică. Discursuri, amenințări, lacrimi, șantaje repetate, toate se irosiră în van. În noaptea de 29 spre 30 decembrie un vot categoric demonstră limpede voința socialiștilor francezi: 3.208 mandate *pentru* aderarea la Internaționala a III-a Comunistă, 1.126 mandate *contra* și 395 abțineri.

Lunile ce urmară lui Octombrie

Astfel au trebuit să treacă trei ani pentru ca suflul gloriosului Octombrie să reînvie flacăra unui socialism înăbușit în lupte de grupuri, împotmolit în „combinațiile" falimentare ale parlamentarismului burghez.

Salva de tun de pe „Aurora" răsunase pînă la Paris, unde, în noiembrie 1917, Clémenceau și Lordul Milner semnară o convenție „în legătură cu acțiunile ce vor fi duse în sudul Rusiei". La începutul lui 1918 se declanșă intervenția armată; imperialiștii se năpustiră asupra tinerei Republici.

În acea perioadă Parisul muncitoresc salută Republica Sovietică în numeroase mitinguri, în timp ce trupele franceze refuză să lupte în Basarabia, urmînd să fie evacuate de la Galați și Kerson. La Odesa, prima femeie comunistă franceză, Jeanne Labourbe — care, trăind în Rusia, participase atît la Revoluția din 1905, cît și la luptele din Octombrie 1917 — este asasinată de

Jeanne Labourbe, eroica luptătoare comunistă franceză, despre care Lenin a spus în decembrie 1919 la Congresul al VII-lea al Sovietelor: *„Noi știm că numele acestei franceze, tovarășa Jeanne Labourbe, care a plecat la Odesa să-și ducă munca sa de comunistă printre muncitori și printre soldații francezi, este astăzi cunoscut de întregul proletariat francez și a devenit o lozincă de luptă, un nume care-i unește pe toți muncitorii francezi împotriva imperialismului internațional".*

← 27 decembrie 1920. La tribuna Congresului Partidului Socialist Francez, Marcel Cachin pledează cu înflăcărare pentru aderarea la Internaționala a III-a Comunistă.

ofițeri alb-gardiști ruși și francezi. La 5 aprilie 1919, tot la Odesa, soldații unui detașament al regimentului francez 7 de geniu se răscoală, îi execută pe ofițerii contrarevoluționari și părăsesc orașul, lăsînd muncitorilor ruși întregul armament.

Urmă apoi revolta din Marea Neagră: la 20 aprilie echipajele vaselor „La France" și „Jean-Bart" înalță pavilionul roșu. În iunie izbucnesc noi răscoale: pe cuirasatul „Voltaire" la Bizerta, pe crucișătorul „Guichen" la Itea, pe cuirasatul „Provence" la Toulon, iar pe uscat la depozitul nr. 5 al echipajelor flotei. În Baltică se răscoală marinarii de pe contratorpilorul „Dunois". Iar în august se revoltă echipajul cuirasatului „Diderot", ancorat la Beirut, ca și cel de pe crucișătorul „D' Estrées" la Vladivostok. La Toulon și Brest se dau lupte de stradă. Marinarii sînt de partea muncitorilor și soldaților. Represiunea este însă feroce și singeroasă.

La 1 Mai 1919 poliția pariziană trage asupra mulțimii, ucigînd un tînăr muncitor, dar soldații refuză să se alăture crimelor. În iunie grevele se țin lanț: metroul, uzinele metalurgice și textile, marile magazine, sînt paralizate de acțiunile muncitorilor care-și revendică drepturile. La 21 iulie 1919, cînd Internaționala a III-a chemă proletariatul la grevă po-

1 Mai 1920. Poliția pariziană reprimă cu brutalitate pe manifestanți.

Aspect din sala Congresului de la Tours, decembrie 1920.

litică împotriva intervenției imperialiste în Rusia și Ungaria, liderii sindicali în frunte cu Léon Jouhaux, sfidînd voința maselor muncitorești, se opun acestei acțiuni de solidaritate internațională.

Zorii mijesc la răsărit...

Problema aderării la Internaționala a III-a fusese pusă încă din aprilie 1919. În februarie 1920 Congresul de la Strassbourg se pronunță pentru ieșirea din Internaționala a II-a, însă nu și pentru afilierea la Internaționala a III-a. În acele zile, Marcel Cachin, deputat, directorul ziarului „L'Humanité", este desemnat să facă parte din delegația care va pleca la Moscova pentru „a lua contact cu organele calificate ale Internaționalei a III-a".

Feroviarii francezi declanșează o grevă la 1 Mai, dar, părăsiți de conducerea sindicală și supuși unei represiuni furibunde (au fost pronunțate 22.000 de concedieri!), ei reiau lucrul la 29 mai. Două zile mai tîrziu, delegații socialiști pleacă la Moscova.

Acolo ei îl regăsesc pe Jacques Sadoul, înrolat în Armata Roșie, fost... condamnat la moarte în 1919 de către un tribunal militar francez. Ei îl întîlnesc pe Lenin, care nu ezită să le arate slăbiciunile și greșelile Partidului Socialist Francez. Călătorind prin diferite regiuni ale Rusiei, delegații francezi au putut cunoaște poporul-erou care s-a eliberat primul de sub jugul capitalist; ei participară la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste...

La 13 august 1920, la „Cirque de Paris" o mulțime entuziastă a ascultat darea de seamă a solilor proletariatului francez. Cuvîntul lui Marcel Cachin a răsunat puternic: *„trebuie să aderăm la Internaționala a III-a!"* Și de atunci, zi de zi, el fu nevoit să-i combată — chiar în sînul Partidului — pe adversarii acestui pas hotărîtor. Aflînd de cele 21 de condiții de admitere în Internaționala a III-a, Sembat, Paul Faure și Léon Blum recurg la obstrucție. Dar federațiile muncitorești și țărănești se solidarizează fără șovăială cu frații lor din Rusia — făuritorii Marii Revoluții Socialiste.

Astfel, la 1 septembrie 1920, Marcel Cachin poate scrie în „L'Humanité" : *„Pentru prima oară în istoria țărilor din răsărit, pătrunde adînc și eficace în mințile oamenilor ideea eliberării, a independenței naționale și a libertății sociale; Moscovei îi aparține inițiativa trezirii la viață a popoarelor subjugate"*.

La Tours reprezentanții muncitorilor răspund chemării unor luptători revoluționari ca Marcel Cachin, Daniel Renoult și Paul Vaillant-Couturier, votînd aderiunea. Adversarii lor, rămași în minoritate, refuzînd să se supună Congresului, hotărăsc sciziunea ; astfel, ei aleg drumul „colaborării socialiste la toate acțiunile hotărîtoare ale burgheziei imperialiste".

De atunci și pînă în zilele noastre, Partidul Comunist Francez continuă consecvent de-a lungul glorioasei sale istorii, lupta pentru eliberarea clasei muncitoare, afirmîndu-și prin acțiunile sale de zi cu zi, fidelitatea față de marea lecție a nemuritorului Octombrie.

→

Tînărul delegat vietnamez Nguen Ai Quoc, care vorbește la Congresul de la Tours, nu este altul decît tovarășul Ho Și Min, actualul președinte al Republicii Democrate Vietnam. La dreapta, Paul Vaillant-Couturier, pe atunci redactor-șef al ziarului „L'Humanité".

Așot GARNAKERIAN

Acel după care am mers *)

La toate, din care
mîndria de azi ni se-adapă —
căile aspre
ce ne-au adus către slavă,
viața aceasta
cu aripi larg desfăcute,
zborul spre stele,
spre-acestе astrale redute,
visele noastre,
și tot ce-a știut împlinire —
la toate
un nume-lumină
le-a dat strălucire.
Pot să sece izvoare,
pot stînci să dispară —
rămîne-va veșnic
alături de tot ce-apărarăm
cu sînge-n Octombrie,
nește rs va rămîne-ntr-a lumii
memorie
făuritorul de nouă istorie,
acel după care am mers:
Lenin!
Mintea lui
străbătu ca o rază
prin mări de-ntunerie.
iar astăzi —
pămîntul întreg luminează.
La Smolnîi
se-auzeau încă tunuri
bătînd peste noaptea adîncă —
el, mîinile-a-ntins
de pe-atunci, spre acei
ce nu se născuseră încă...
Ni-i Lenin măsură
atunci cînd vorbim
de conștiință,
de cinste,
și despre-adevăr.
Simbol bărbăției
e Lenin,
luceafăr zărit de întreg
universul,
luceafăr ce cheamă, din zări...

În românește de Tiberiu UTAN

*) Poezie inedită trimisă „Flacării" la cea de-a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

La început de epopee

de Petre SOLOMON

Infantă a planetelor, te cînt
La începutul drumului tău mare
Și te petrec, de-aici, de pe pămînt,
C-un milion de semne de mirare.

Nu știu cît vei goni prin univers —
O săptămînă sau o veșnicie —
Dar ești, și vei rămîne, primul vers
Al marii epopei care se scrie.

Crăiasa nopții, preamărită-n veci,
Va împărți cu tine dulcea pîine
A poeziei, pe cerești poteci —
Pe care va umbla și omul, mîine.

O cîte s-au schimbat de pe acum!
Nici nu mă-ncumet să străbat cu gîndul
Abia-nceputul, nesfîrșitul drum
Care unește cerul cu pămîntul.

Infantă a planetelor, de-aceea
Te cînt: cu tine-ncepe Epopeea.

FOTOREPORTAJUL SĂPTĂMÎNII

Triplă sărbătoare

„Calea spre fericirea voastră este G.A.C." — se află scris de cîțiva ani pe vechea fîntînă turcească. Azi toți țăranii din Niculițel merg pe această cale...

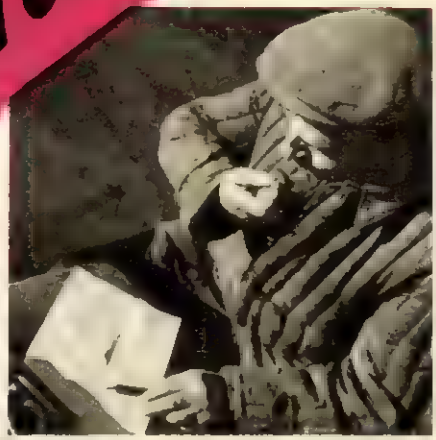

S-au terminat vechile socoteli dar și... tușul. Președintele, Sandu Ștefan, i-a găsit „leacul": suflă în ștampilă, după vechiul obicei. →

Gospodarul Dumitru Bouroșu și soția sa s-au întîlnit cu președintele Sfatului popular și cu președintele colectivei. — Ne-am învoit, le-a zis el. De azi sîntem și noi colectiviști cu partea noastră de vie.

În toamna asta, în Dobrogea, între dealurile Niculițelului — ultimele coline ale bătrînilor munți ai Măcinului — vinul „curge gîrlă". Podgoriile au dat rod bogat în struguri, iar dincolo de ele, pînă în Dunăre, grîul și porumbul nu s-au lăsat mai prejos. „O toamnă de aur" — zic oamenii din partea locului, bucuroși în zilele acestea ale lui octombrie nu numai de bogăția pămîntului, ci și de măreața sărbătoare a dobrogenilor — sărbătoarea colectivizării totale de la mare pînă peste Dunăre, realizată în întîmpinarea celei de a 40-a aniversări a Revoluției ce a deschis omenirii o nouă eră. Deci, trei sărbători deodată.

Niculițelul se bucură de multă vreme de faima viilor sale, care au dat și dau vinuri renumite în țară și peste hotare. Dar cine erau în trecut proprietarii acestor vii? O socoteală după condici vechi găsite la sfatul popular precizează: 85 la sută din vii erau proprietatea moșierilor și chiaburilor. Numai puterea populară a prilejuit țăranilor muncitori să se bucure de bogăția pămîntului pe care-l muncesc. Și astfel, faima Alegoté-ului, a Pinot-ului, a Risling-ului și a Șasla-lei continuă aici și fără exploatarea moșierilor.

Acum, în aceste zile de sărbătoare, întreg satul s-a angajat să ducă mai departe renumele vinurilor de Sarica și

Iată-l și pe ultimul colectivist: tînărul Ioniță I. Marin. A semnat cererea și a ținut să adauge: — Am intrat cu puțin: doar c-un sfert de hectar vie; dar am niște brațe!...

N-ajung butoiele cît vin este în Niculițel.

Cei doi tineri marinari, caporalii Drăguț Iustin și Matei Ion, sprijină pe noii colectiviști. După ce-au dus muncă de lămurire verbală, au trecut la pregătirea unei noi gazete de perete. Ambii sînt fii unor colectiviști din părțile Craiovei.

O priveliște des întîlnită toamna aceasta în satele dobrogene: un grup de agitatori. →

Copiii din Niculițel învață în școală nouă.

Vreți poate să cunoașteți și pe cea mai tînără colectivistă? Vă zîmbește Dumitra St. Decu, care împlinește luna aceasta 16 ani.

Vă salută cel mai în vîrstă colectivist: moș Nițâ M. Popa (70 de ani și fată a 7 flăcăi).

Niculițel, mergînd pe calea colectivizării și aducînd o dată cu munca și prieperea lor, și viile.

Vechilor colectiviști li s-au adăugat în ultimele săptămîni și restul de peste 1400 familii. În sat n-a mai rămas nici o singură familie înafara colectivei; cele două întovărășiri agricole „1 Mai" și „Victoria", care „și-au trăit traiul" s-au autodesființat — foștii întovărășiți devenind membri ai gospodăriei agricole colective „Cel de-al II-lea Congres al Partidului", care cuprinde acum toate cele 8000 de suflete din comuna Niculițel. Iar gospodăria a și pornit în mare bătălie pentru recoltele viitoare.

Cine a dus munca de lămurire? În primul rînd, desigur, activiștii de partid și toți comuniștii din comună, alături de agitatori veniți din fabrici și din unitățile marinei. În al doilea rînd, vechii colectiviști. Deși gospodăria colectivă era relativ mică, s-au găsit totuși destui colectiviști fruntași care să aducă satul pe calea colectivizării. Argumentele au fost din cele mai convingătoare: anul acesta colectiviștii primesc în bani pînă la 14 lei ziua-muncă, au primit avansuri de 6,50 lei pentru fiecare zi muncită; grîu s-a dat la avans cîte două kilograme, deși prin partea locului sînt mai multe vii decît ogoare. Fotografiile și textele explicative ale fotoreportajului nostru ilustrează aspecte din munca de colectivizare totală a acestei bogate comune, ai cărei locuitori au pășit cu toții alături de țăranii muncitori grupați acum în celelalte 333 gospodării agricole colective din Dobrogea și raionul Fetești.

Și acum, înainte de a da „cuvîntul" fotoreporterului, permiteți-mi un scurt intermezzo: se împlinește aproape o jumătate de mileniu de la înființarea comunei Niculițel, iar legenda satului nu-i departe de legenda Bucureștiului. Cam în aceeași vreme cu Bucur Ciobanul, care-și păștea oile pe tarlalele pe care este așezată Capitala de azi, un cioban, Niculiță, a coborît din Ardeal cu oile aici, în Dobrogea. Și de aici n-a mai plecat. Așa s-a născut comuna care-i poartă numele. De ce n-a mai plecat? Nu vorbe, ci documente rămase de pe vremuri dau răspunsul: i-a plăcut mult ciobanului gustul vinului de la poalele munților dobrogeni.

Urmașii lui Niculiță-ciobanul sînt colectiviștii de azi din satul care-i poartă numele. Oameni voinici și sănătoși, care acum se mîndresc cu toții cu titlul de colectivist.

F. URSEANU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

PENTRU VIAȚĂ

Leipzig, 15 octombrie 1957. La închiderea celui de al IV-lea Congres Mondial al Sindicatelor — la care au fost reprezentați peste 105.000.000 de oameni ai muncii — locuitorii Leipzigului au venit să se întîlnească cu soliii oamenilor muncii din întreaga lume. La Leipzig au răsunat din nou cu putere chemările la prietenie, unitate și solidaritate internațională a celor ce muncesc.

Foto: M. ROBAN

„Pentru prietenie cu Uniunea Sovietică!" „Jos colonialiștii!"... Prin numeroase demonstrații, întregul popor sirian își manifestă hotărîrea de a dejuca comploturile colonialiștilor îndreptate împotriva Siriei independente și pașnice, dorința de a întări și mai departe prietenia cu marele popor sovietic, vajnic apărător al libertății și independenței popoarelor.

Pentru pace în Algeria, împotriva mizeriei, la 17 octombrie au avut loc în mii de întreprinderi și localități din Franța, greve, mitinguri la locul de muncă, demonstrații de o amploare deosebită. Acțiunile acestea au demonstrat unitatea de voință a clasei muncitoare franceze în privința rezolvării problemei algeriene, forța mișcării revendicative a muncitorimii franceze.

Muncitori din întreprinderile a cinci mari societăți metalurgice japoneze, marinari, mineri, muncitori de la mai multe șantiere navale din Japonia desfășoară actualmente o puternică mișcare revendicativă pentru majorarea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă. Împotriva grevelor și demonstrațiilor muncitorești autoritățile folosesc forțe polițienești — aceste ciocniri soldîndu-se deseori cu numeroși răniți.

O acțiune din miile de acțiuni întreprinse de muncitorimea italiană în lupta pentru satisfacerea cerințelor sale: muncitorii constructori de pe șantierul contelui Vaselli și de la „Meridionale - strade" au hotărît să facă grevă și să ocupe șantierul în semn de protest față de neplata salariilor ce li se cuveneau pe mai multe luni în urmă.

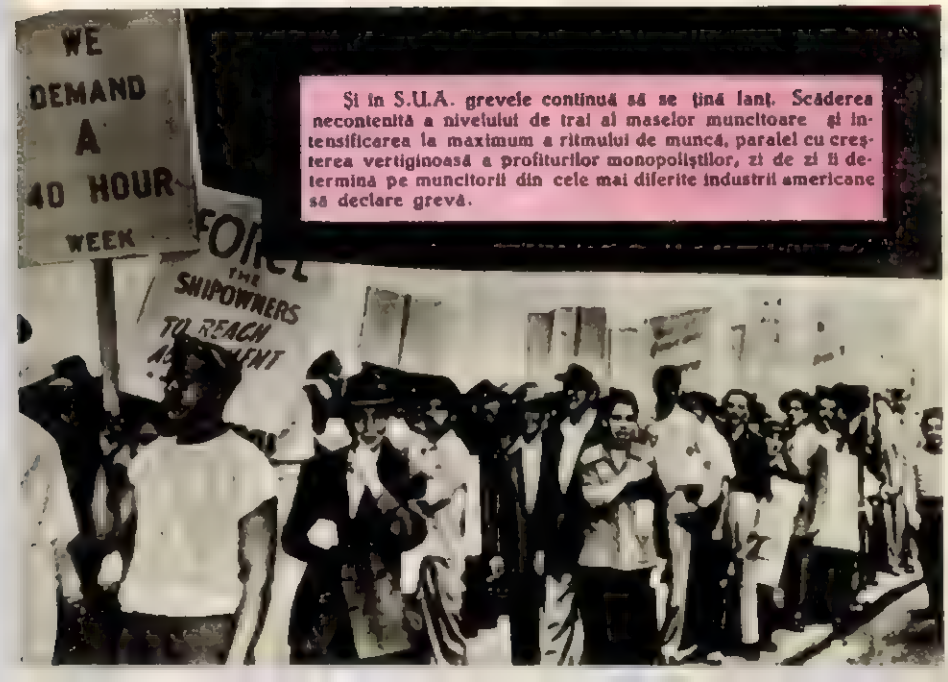

Și în S.U.A. grevele continuă să se țină lanț. Scăderea necontenită a nivelului de trai al maselor muncitoare și intensificarea la maximum a ritmului de muncă, paralel cu creșterea vertiginoasă a profiturilor monopoliștilor, zi de zi îi determină pe muncitorii din cele mai diferite industrii americane să declare grevă.

↑ Pentru a doua oară în decurs de numai cinci luni, muncitorimea argentiniană s-a ridicat din nou la mari acțiuni de luptă care au culminat cu greva generală de 48 de ore, ce a paralizat cele mai importante centre de activitate economică ale Argentinei.

În fotografie: Pe străzile orașului Buenos Aires, aflat sub stare de asediu, poliția e gata să intervină...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

Bobiță, detectiv amator..

DE GEORGE Voinescu

CAPITOLUL VI: „O AVENTURĂ ÎN SPAȚIU"

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Regăsindu-și elevul, detectivul amator Bobiță ajunge la locuința contabilului Sufletel, din bireul căruia a dispărut dosarul cenușiu.

Încercînd să pătrundă de pe balcon în locuință, maestrul Bobiță...

LA ETAJUL III, SUFLEȚEL AȘTEPTÎNDU-L PE BOBIȚĂ, SE PLIMBA AGITAT SMULGÎNDU-ȘI PĂRUL DIN CAP.

...N-O SĂ VINĂ! E SUPĂRAT PE MINE.

LUMINIȚA ÎNCERCĂ SĂ-L LINIȘTEASCĂ:

...AI RĂBDARE, TĂTICULE! ...VA VENI! AM ÎNCREDERE ÎN ACEST TÎNĂR, DEȘI NU-L CUNOSC!

...DEODATĂ SE AUZI PE BALCON O BUFNITURĂ FORMIDABILĂ

BUF!

...ȘI ÎN GEAM APĂRU UN ORIBIL SPÎNZURAT CU CAPUL ÎN JOS

DÎND DOVADĂ DE O MARE STĂPÎNIRE DE SINE, LUMINIȚA LEȘINĂ FĂRĂ SĂ SCOATĂ NICI UN CUVÎNT, ÎN TIMP CE SPÎNZURATUL STRIGA DE PE BALCON:

...EU SÎNT, ȚIBICĂ! AM VENIT CU BOBIȚĂ!

CU MULTĂ PRUDENȚĂ SUFLEȚEL DESCHISE UȘA BALCONULUI

AFARĂ I SE ARĂTĂ UN TABLOU CEL PUȚIN CIUDAT

...MII DE TRĂSNETE! ADUCEȚI O SCARĂ!

SUFLEȚEL SE URCĂ DE O SCARĂ ȘI-L APUCĂ DE MÎINI PE BOBIȚĂ. DAR SCARA ALUNECĂ...

...ȘI ȚIBICĂ PORNI CĂTRE CER...

DAR NUMAI PENTRU O CLIPĂ, CĂCI FRÎNGHIA MULT ÎNCERCATĂ SE RUPSE

PRRRR !!!

ȘI CEI TREI SE REGĂSIRĂ CU BINE PE BALCON.

Voinescu

CAPITOLUL URMĂTOR „CORPUL DELICT"

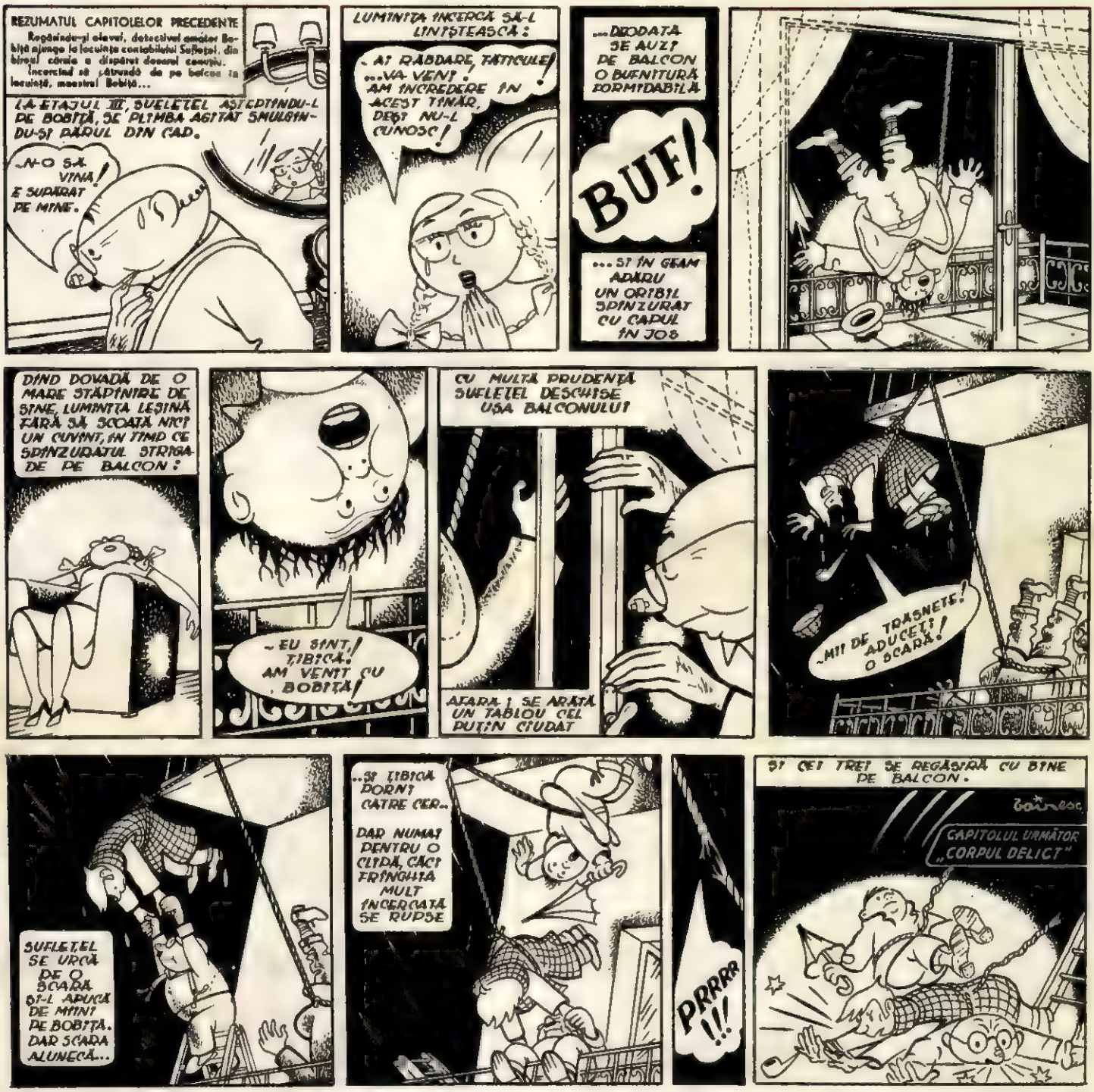

CIMITIRELE VIKINGILOR

Savanții arheologi care lucrează la Muzeul național din Copenhaga au făcut recent o descoperire interesantă în regiunea localității Lindholm din Danemarca. Ei au găsit acolo un imens cimitir al vikingilor, care, sub raportul întinderii și numărului de morminte, se află imediat după cunoscutul cimitir Biskra, aflat în Suedia. Pe o întindere de 6 hectare au fost descoperite pînă acum 550 morminte, care provin din perioada cuprinsă între secolul al VI-lea și al XI-lea.

Faptul că cimitirul a fost descoperit în acest loc nu constituie o surpriză. Se știa de mult că, acum cîteva sute de ani, în această regiune exista un canal navigabil, care făcea legătură între Kattegat și Marea Nordului. Pe timpuri se afla în acest loc un golf, care constituia probabil un loc minunat pentru adăpostirea flotelor vikingilor. Nu departe de cimitir au fost găsite, de asemenea, urmele unor așezări datînd aproximativ din aceeași perioadă.

Pe ruinele așezării și pe morminte s-au depus, în timpul secolelor, nisipuri mișcătoare. Acestea îngreunează, ce e drept, munca cercetătorilor, dar nisipul s-a dovedit un minunat material de conservare...

Cercetările de pînă acum arată că corpurile celor decedați au fost, în cea mai mare parte, arse, iar resturile de oase și cenușa, culese în vase de lut, s-au păstrat în morminte împreună cu diferite obiecte aparținînd celui decedat. Vikingii își petreceau cea mai mare parte a vieții pe mare, ei considerau deci că decedatul nu se va putea lipsi după moarte... de barcă. Prin urmare morților mai bogați li se punea în mormînt și barca. Dar, cu timpul, mormintele, care la început au fost pătrate sau ovale, au fost construite ulterior în formă de barcă.

Obiectele găsite în morminte dovedesc că vikingii practicau, încă în secolul al X-lea, religii pur păgîne. Din descoperirile cele mai interesante fac parte însă monedele — între altele, bănuți, bătuți în jurul anului 900... în depărtatul Tașkent. Aceste descoperiri dovedesc cît de întinse și ramificate erau relațiile comerciale pe care vikingii le întrețineau cu diferite popoare și cît de departe au mers uneori expedițiile lor comerciale sau piratești — pentru că, după cum se știe, acești vestiți navigatori erau tot atît de vestiți negustori și războinici, cît și pirați.

Cuvinte despre MARELE OCTOMBRIE

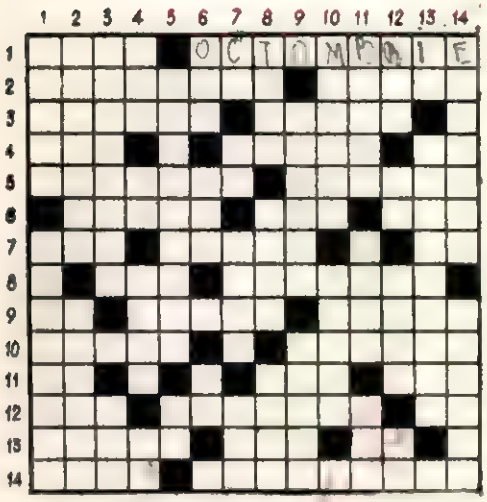

ORIZONTAL: 1) Tînăra Republică Socialistă o proclamă în primul său decret — Luna Marii Revoluții Socialiste. 2) „Împotrivire" manifestată în Congresul al VIII-lea al partidului (martie 1919) de un număr de foști „comuniști de stînga", în chestiunile privitoare la organizarea Armatei Roșii — Afluent al Mureșului. 3) A trecut din proprietatea moșierească în proprietatea întregului popor, prin decretul adoptat de Congresul al II-lea al Sovietelor în noaptea de 26 octombrie 1917 — „... Svobodî", crucișător care, împreună cu „Aurora", a participat la insurecția armată din octombrie 1917. 4) Sau — Comună în raionul Snagov — Jumătate de tonă! 5) De acolo ne vine lumina, acolo s-au ivit zorii unei lumi noi — Dușmani ca: moșieri, capitaliști, cadeți, menșevici, socialiști-revoluționari, anarhiști, cu care noul Stat Sovietic trebuia să lupte (sing.). 6) Readucerea unei piese sau a unui sistem tehnic la poziția inițială, prin acțiunea greutății proprii sau a unei forțe elastice — Riu în Chile — În ziua de 30 a acestei luni din primăvara anului 1917 a început la Petrograd o conferință a comitetelor de fabrică, în care bolșevicii aveau de partea lor trei sferturi din delegați. 7) Prepoziție — De mărime neobișnuită — Afirmație. 8) Insulă în arhipelagul Moluccelor — Alianța imperialiștilor care în 1918 au pornit războiul împotriva Statului Sovietic. 9) Sînt — A dus la dezlănțuirea primului război mondial și totodată la slăbirea puterii țarismului, care a putut fi răsturnat de mașele de muncitori și țărani din Rusia — Cucerită (cu asalt) ca puternica întăritură a Palatului de iarnă. 10) Prin trecerea lor în proprietatea întregului popor, țărănimea capătă din partea Revoluției Socialiste din Octombrie mai mult de 150 de milioane deslatine de pămînturi noi. — Și această bogăție a solului devine după Revoluție proprietatea întregului popor. 11) Oprea Constantin — Animal sălbatic — Riu pe care era așezată Sparta. 12) Apă curgătoare — Oraș de pe Volga (Stalingradul de azi) de unde s-a dezlănțuit în toamna anului 1919 o ofensivă hotărîtoare împotriva forțelor contrarevoluționare — Serveste! 13) Anotimpul al cărui nume îl purta palatul luat cu asalt în noaptea de 25 spre 26 octombrie 1917, de către muncitorii, soldații și marinarii revoluționari din Petrograd — Sculptor francez (m. 1913) — Aliment complet. 14) Avîntul revoluționar de care au dat dovadă mașele de muncitori și țărani în luptă ca și în munca pașnică — Pretinși revoluționari, printre care se aflau numeroase elemente provocatoare și care se pronunțau din principiu împotriva oricărei puteri, inclusiv împotriva puterii revoluționare.

VERTICAL. 1) În timpul Revoluției din Octombrie marea majoritate a acestuia a trecut de partea bolșevicilor — În acest punct intervenționiștii japonezi au atacat Sovietele în 1918, dînd sprijin gardiștilor albi. 2) Țelul principal al Țării Sovietice cînd guvernul a declarat că: „Patria Socialistă e în primejdie", iar Lenin a lansat lozinca: „Totul pentru front!" Privitor la societate. 3) Organizatori și agitatori militari de seamă, care au sădit în rîndurile ostașilor roșii spiritul de disciplină și de vitejie în luptă — Strigătul victoriosilor! 4) Localitate în Letonia — Antoni Pavlovici — Din neamul sciților — Bine! 5) Metoda comunistă de construire a socialismului, recomandată de Lenin muncitorilor din industrie în perioada scurtului răgaz de acalmie din primăvara anului 1918 (pl.) — Pronume. 6) Nume german — Insulă lîngă Coreea — Prepoziție. 7) Conjuncție — Pentru (abr.) — Luptător erou al Armatei Roșii, care, ca și Ceapaev, Parhomenko și mulți alții, a contribuit la victoria Revoluției — Fluviu în Europa. 8) Celebrele învățături din aprilie 1917 ale lui Lenin, care au dat partidului și proletariatului o linie revoluționară clară de trecere de la revoluția burgheză la cea socialistă — A dărui — Aici s-a încheiat la 20 octombrie 1920 un tratat de pace între Republica Sovietică și Polonia. 9) Poet al Renașterii italiene (1474-1533) — Vechea denumire populară a orașului Revoluției. 10) A participat, alături de forțele revoluționare terestre, la insurecția din Octombrie 1917 — Desemnați prin vot de popor. 11) ...Litovsk, locul semnării tratatului de pace între Germania și Republica Sovietică în februarie 1918 — Simbol al cruntei exploatări și al degradării omenești, în Rusia țaristă — Zori (vîți o dată cu Revoluția. 12) Comună în Pirineii Orientali — Emanoil. — Rusia a fost prima care a zdrobit pe exploatatori și o dată cu ei exploatarea (pl.) — Uniunea Sovietică. 13) Cămașă cu flori — Vînzători de patrie care au căutat să lovească în permanență cauza Revoluției și puterea sovietică. 14) Una dintre republicile unionale ce alcătuiesc marea Uniune Sovietică — Așa au fost proletariatul și țărănimea muncitoare în Revoluția Socialistă din Octombrie.

Cuvinte mai puțin cunoscute: ISE, IRI, OGE, EZI, OTT, ILO, RIA.

DEZLEGAREA JOCULUI „METEOROLOGIE" APĂRUT ÎN N-RUL TRECUT

1) Agamemnon — Tap. 2) Dedal — Opărite. 3) Ararat — Amărît. 4) Midas — Ace — Îți. 5) Al — Stim — Ts — Ic. 6) Sănii — Elice — I. 7) T — Înceta — Omăt. 8) Ont — Ancroide. 9) Roua — Iliac — Rb. 10) Rima — Inmii — O. 11) Po — Udă — Ge — Val. 12) Asori — Oana — Ni. 13) Ningău — Lichid.

ORIGINEA CIRCURILOR LUNARE

Tov. N. Mărculescu din București ne-a întrebat în primul rînd dacă circurile lunare n-ar fi opera unor ființe inteligente, dispărute de pe suprafața lunii și, în al doilea rînd, care este originea craterelor lunare. Tov. prof. universitar Călin Popovici răspunde mai jos acestor întrebări.

Condițiile de pe Lună sînt, și este aproape sigur că au fost din totdeauna, nepriincioase vieții, din cauza absenței atmosferei și a apei. Aceasta s-a dedus din studiul spectrului Lunii și se răsfrînge și în aspectul reliefului Lunii, deoarece, chiar și la cea mai superficială examinare a acesteia cu luneta, apare evident că reliefu ei nu a suferit eroziuni datorite apelor sau vîntului. Ipoteza că diferitele detalii de relief observate ar putea fi opera unor ființe inteligente cade, așadar, de la sine.

Cît despre originea craterelor lunare, există mai multe ipoteze, dintre care fiecare poate avea o bază de adevăr. Aceste cratere ar putea fi, după unele ipoteze, meteoritice, asemănătoare celor similare de pe pămînt. Faptul, însă, că pe Lună majoritatea craterelor se găsesc pe una din emisfere și anume pe cea sudică, a făcut pe mulți autori să creadă că originea celor mai multe cratere lunare trebuie căutată în fenomene de genul celor vulcanice de pe Pămînt. Tot prin această teorie, ținînd seama de condițiile specifice de pe Lună, s-a dat și explicația detaliilor de relief ale craterelor lunare. Faptul că nu toate craterele de pe lună au conuri centrale pledează, de asemenea, pentru aceasta ipoteză.

SFATURI PRACTICE

Cum ne putem vopsi singuri lucrurile

Multe din țesăturile pe care le folosim ca îmbrăcăminte sau ca obiecte casnice, înainte de a se uza, se decolorează sau ajung să ne plictisească prin culoarea lor. Dacă dorim să le schimbăm culoarea putem face acest lucru singuri, în casă, la un preț convenabil și într-un timp foarte scurt. Dar pentru ca operația să ne reușească, trebuie să ținem seama, mai întîi, de următoarele condiții:

- Să nu încercăm să schimbăm o culoare închisă într-una deschisă;
- Să nu folosim culorile care se combină (spre exemplu, galbenul, dacă-l băgăm în culoarea albastră, căpătăm verde, nu albastru);
- Să curățim bine petele — în special petele de grăsime — de pe țesătura pe care vrem s-o revopsim;
- Vasul în care vopsim trebuie să fie suficient de adînc și foarte curat;
- Să nu băgăm obiectul în vopsea decît descusut complet și cu nasturii scoși;
- Cele mai prețabile la vopsit sînt țesăturile de lînă. Dacă lîna e amestecată cu bumbac, trebuie să folosim vopsea specială.
- Operația propriu-zisă a vopsitului e destul de simplă, dar trebuie făcută cu atenție:

Cantitatea de apă necesară e în funcție de greutatea și volumul țesăturii. În general pentru lînă trebuie socotit cam 15 litri de apă la un kg de stofă. De asemenea se calculează un pachețel de vopsea la 300 grame de țesătură.

Punem vopseaua în apă clocotită și amestecăm pînă ce se dizolvă complet. Adăugăm sare de bucătărie în proporție de 100 gr la 10 litri de apă și introducem apoi țesătura umedă (după ce în prealabil am spălat-o bine cu apă și săpun). Lăsăm să fiarbă timp de 20-30 de minute, mestecînd-o mereu, ca să nu rămînă unele cute mai puțin vopsite. După ce o luăm de pe foc, lăsăm țesătura în vopsea pînă ce se răcește. Apoi o scoatem și o clătim de mai multe ori, pînă ce apa rămîne curată. În ultima apă de clătit turnăm oțet în proporție de o linguriță la un litru de apă, ca să fixăm vopseaua.

Cînd am terminat clătitul, scoatem țesătura și o punem la uscat, undeva la umbră, fără s-o stoarcem

CĂRUȚA POȘTEI

Un cîntec, o imagine sau slovele așternute pe hîrtie au, adesea, puteri de vrăjitoare. Prin ele îți vorbește o lume de demult apusă, o lume în care n-am putea pătrunde altfel decît cu închipuirea.

Între cei ce-au însemnat în slove aspecte ale vieții unui trecut îndepărtat din Moldova și Muntenia, se află și francezul Stanislav Bellanger. El ne-a lăsat în „Le Keroutza" o admirabilă frescă a țărilor românești de acum cinci pătrare de veac. În această frescă, poștele sînt centrul atenției călătorului.

Poștele sau menzilurile, după denumirea lor turcească de atunci, aveau în frunte un hatman. Menzilhanalele, adică stațiile de poștă, erau situate pe drumurile principale, din șase în șase leghe și erau conduse de un căpitan, căruia i se spunea menzilgibașa. Pentru cai și ordine la menzilhanale erau toomiți surugii, bicigași și beșlii.

Dar pentru a putea folosi căruța poștei sau, cum îi mai spunea lumea, olacul, trebuia să mergi la aga sau la ispravnicul ținutului în care te aflai. După ce-i explicai unde vrei să călătorești și cînd vrei să pleci, îți da legitimație de drum, o podorojnă.

Fotografia reprezintă un olac de poștă după o gravură în lemn de Charles Doussault.

Acest vehicul, în care spiritualul călător francez vede ceva mai mult decît o roabă, dar mai puțin decît un car, era „o cutie fără capac, înaltă de 30 degete, largă de două picioare, lungă de trei și așezată pe patru roți".

„În nici o parte din lume, după cîte știu — scrie Bellanger în „Le Keroutza" — nu se călătorește cu mai multă repeziciune, dar într-un mod mai puțin confortabil ca în Moldo-Valahia".

Fără îndoială că o călătorie cu un astfel de vehicul era tot atît de incomodă și probabil nu te ducea la destinație cu o viteză mai mică decît acea a autobuselor I.T.B. de pe linia 32...

Vel TEBEICĂ

ÎN JURUL GLOBULUI

↑ ELEFANTUL ŞI ADMIRATORII SĂI. Unul din elefanţii Grădinii Zoologice din Budapesta îşi exprimă cuviincios faţa de simpatia vizitatorilor mici şi mari, acceptînd covrigi, biscuiţi şi dulciurile ce-i sînt servite direct în... trompă.

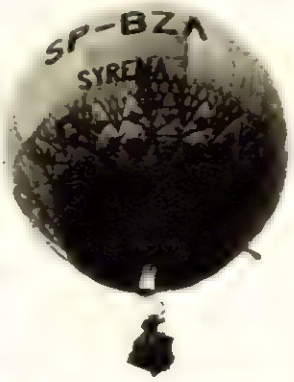

BALONUL CAPTIV se bucură de o mare popularitate în rîndurile tineretului sportiv din Polonia. În fotografia noastră poate fi văzut balonul „Sirena" care, după ce a decolat de pe aerodromul sportiv Coclawek din Varsovia, şi-a început primul zbor spre înălţimi. →

Eroii piesei „Familia" de Popov vor apărea şi pe ecran, în filmul pe care îl turnează acum regizorul V. Nevzorov, în studiourile Mosfilm. Filmul este intitulat „Familia Ulianovilor" şi e închinat adolescenţei lui Lenin; rolul lui Vladimir Ilici va fi jucat de tînărul actor din Habarovsk, V. Korovin, iar rolul mamei lui Lenin de Sofia Ghiaţintova, artistă a poporului. Se ştie că actriţa a creat şi în teatru acest rol, repurtînd un mare succes.

Cunoscuta artistă de music-hall Josephine Baker, care a părăsit nu demult scena, a acceptat să reapară, de data aceasta pe ecran, ca interpretă principală a unui film consacrat vieţii ei, pe care-l va regiza în Danemarca un producător norvegian, după un scenariu scris de englezul Patrick Brown.

Ramayana, vestitul poem epic indian datînd din veacul al cincilea înaintea erei noastre, a inspirat pe creatorul ceh de desene animate Karel Zeman, care a şi început pregătirile în studiourile de la Gottwaldow.

Admirata frumoasei şi talentatei actriţe mexicane Maria Felix va fi reîmprospătată prin rularea unuia dintre ultimele ei filme, turnat anul trecut în Spania şi denumit „Faustina". Filmul este o prelucrare liberă a legendei lui Faust, care devine, în scenariul lui Pio Dantejo, după cum arată şi titlul... femeie.

Numeroasele filme istorice inspirate de nemuritoarea figură şi activitatea lui Lenin îi vor adăuga filmul „Comunistul", pe care-l pregăteşte în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluţii regizorul Iurii Raizman. În rolul marelui conducător va apărea B. Smirnov, care a putut fi admirat şi de publicul bucureştean cu ocazia turneului MHAT-ului în ţara noastră, cînd a interpretat tot rolul lui Lenin, atunci însă în piesa „Orologiul Kremlinului" de Pogodin.

Unul dintre cei mai mari actori ai filmului mut a fost Lon Chaney, creator a nenumărate figuri de neuitat, denumit şi „omul cu 1000 de chipuri". Actualmente, la Hollywood se realizează un film bazat pe biografia interpretului lui Quasimodo şi Mister Wu, avînd ca interpreţi ai lui Lon Chaney, pe actorul James Cagney.

La Zagreb a-a terminat turnarea noului film creat „Doar oamenii", după un scenariu de Arsen Diklici, inspirat din munca şi mrăniţele chirurgilor oculişti. În regia lui Branko Jauer apar actorii Markovici-Milojici, M. Margheţici, C. Iucevici şi alţii.

↑ PINGELE ŞI MATEMATICI. Este vreo legătură între matematici şi încălţăminte? Aparent nu. Şi totuşi Stanley Raimes, doctor în matematici, lector la Universitatea din Londra, a stabilit pe jos distanţa de 340 mile (aproape 600 kilometri) de la New Castle la Londra. Dar nu din pasiune pentru turism, ci pentru cele 100 de lire care i se plătesc lui şi altor 400 de „turişti", ca să confirme durabilitatea unor pantofi...

PĂTUTUL ELECTRIC pentru copiii născuţi prematur a dat rezultate excepţionale la maternitatea uzinelor „Riesa" din R.D. Germană. Pătuţul acesta încălzit automat asigură o temperatură constantă noului născut, ferindu-l de orice răceală.

↑ PENTRU O BUCATĂ DE PÎINE. Jim Crossini, de profesiune escapologist, (apare şi dispare...) a luat foc în timp ce-şi făcea reclamă stînd spînzurat în aer la 50 de picioare înălţime, în faţa teatrului de varietăţi din Manchester (Anglia) unde se produce (fotografia de sus). O reclamă care era cît p-aci să-l facă să dispară pe-de-adevăratele din... această lume. Totuşi în aceeaşi seară a fost nevoit să prezinte obişnuitul spectacol de escapologie. Căci altfel... (fotografia de jos)

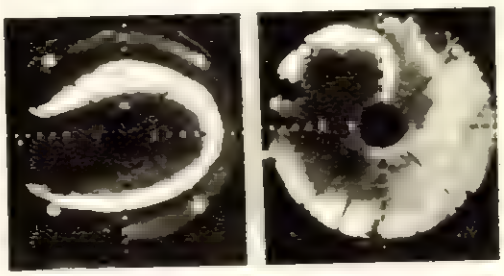

↑ AURORA BOREALĂ a fost... fotografiată. Dovadă, aceste două clişee excepţionale, realizate de astronomii de la Observatorul Kiruna din nordul Suediei. Primul clişeu (în stînga) înregistrează începutul aurorei; cel de-al doilea, realizat 3 ore mai tîrziu, arată apogeul fenomenului.

Anecdota săptămînii

Winston Churchill şi-a început cariera politică în partidul conservator, apoi a devenit liberal, apoi din nou conservator. În cursul unei discuţii aprinse, un alt membru al parlamentului, Bolton, a spus: „Am fost conservator mai mult timp — deşi mai puţin decît dl Churchill!"

RECORD MACABRU. Faimosul „magician" Remo Tenco din Lodi (Italia) a stat îngropat sub pămînt timp de 171 de ore, întrecîndu-şi astfel cu o oră propriul său record. El şi-a sărbătorit această victorie, devorînd ace şi lame de ras şi bînd ceiuri de petrol. În fotografia din stînga: printr-un tub metalic i se comunică numărul de ore trecute de la... înmormîntare. În dreapta: momentul deshumării.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 int. 1744 - ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planşele policrome executate la întreprinderile de Timbre-Bucureşti.

1917 : 1957

PREȚUL 1,50 LEI

Nr. 32 (129)
Anul VI
9 noiembrie 1957

Nu e vorba de o fotografie inedită a marelui Lenin, ci de o scenă din noul film sovietic „Comuniștii" în rolul lui Ilici, Boris Smirnov.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

ACUM 40 DE ANI: Marinarii romîni la Sevastopol 4

ŞI ROMÎNIA E „ŢARĂ MICĂ" DAR... — reportaj de la New York de N. Lupu . . . 5

JURNAL — reportaj . . 8

BUDAPESTA ÎN ACESTE ZILE — fotoreportaj de E. Iarovici . . . 10

ÎNTÎIUL ZBOR — poezie de M. Beniuc. . . . 12

RECENZIE LA VOLUMUL X AL OPERELOR LUI MIHAIL SADOVEANU . 12

LACRIMI — schiţă de C. Bozbici 13

MITICĂ — Schiţă de Ştefania Raiciu 14

DOUĂ INTERVIURI DESPRE SATELIT: răspund savantul sovietic Kiril Staniukovici şi savantul romîn Edmond Nicolau 15

HAMBARELE SÎNT PLINE — reportaj de Ilarie Murgu 16

Te văd, te văd 17

GENERALUL MAIMUŢĂ — de Jules Verne . . . 18

DISPARIŢIA DOSARULUI CENUŞIU — de George Voinescu 19

UIMITOAREA SIMINA . . 20

Cuvinte încrucişate, sfaturi practice 21

În jurul globului . . . 23

Luna prieteniei ROMÎNO-SOVIETICE

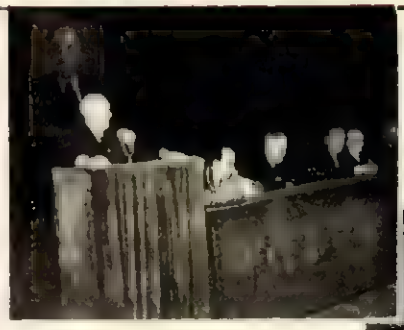

În fotografie: un colţ al sălii, în timp ce vorbeşte un vechi militant comunist, tovarăşul Ion Cloţan (în stînga, sus). În stînga, jos: un dans popular rus, executat de Ansamblul M.F.A. în cadrul programului de cîntece şi dansuri, desfăşurat cu acest prilej.

Recitalul pianistei sovietice Margarita Fedorova s-a bucurat de un mare succes. Drept care, n-au lipsit nici amatorii de autografe.

...deschiderea expoziției „Cartea Sovietică".

Conferință de presă la sediul Consiliului General A.R.L.U.S. Au împărtășit ziariștilor prezenți impresiile lor membrii delegației A.R.L.U.S. care, în cadrul Lunii prieteniei româno-sovietice, au vizitat orașele Moscova, Leningrad, Minsk și Baku. Delegația a fost formată din: acad. prof. P. Constantinescu-Iași (conducătorul delegației), prof. ing. D. Praporgescu, rectorul Institutului de Construcții, Alex. Roșca, prorector al Universității „V. Babeș" din Cluj, Mihai Patriciu, directorul general al Combinatului Metalurgic Reșița, scriitorul Eugen Frunză, redactor-șef al revistei „Flacăra", Szenkalszki Endre, artist emerit de la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, Aurelia Teodorescu, directoarea școlii medii nr. 12 din București, și Spiridon Bulete, secretarul consiliului orășenesc A.R.L.U.S.

Montaj literar cu tema: „Din cele mai iubite opere ale scriitorilor sovietici". În fotografie: actorii Nicolae Sireteanu, artist emerit, și Corina Constantinescu, laureată a Premiului de Stat, care și-au dat concursul cu acest prilej.

Otar Vasilievici Taktakișvili, cunoscutul compozitor și dirijor gruzin, s-a bucurat la București de un frumos succes, dirijînd la deschiderea „Săptămînii muzicii sovietice" concertul Filarmonicii de Stat „George Enescu".

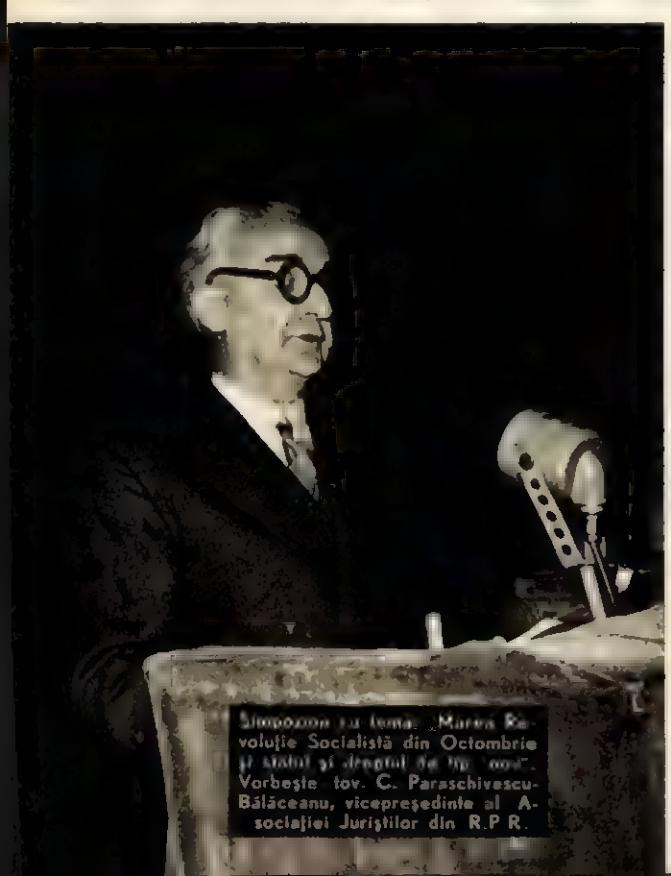

Simpozion cu tema: „Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și statul și dreptul de tip nou". Vorbește tov. C. Paraschivescu-Băläceanu, vicepreședinte al Asociației Juriștilor din R.P.R.

ACUM 40 DE ANI

Marinarii romîni la SEVASTOPOL

Pe puntea vasului, în neuitatele zile ale lui 1917.

Toamna anului 1916 a fost rece și umedă. Sub un cer mohorît, care răsfrîngea în plumbul norilor, tristețea unei țări îndurerate, războiul își flutura fără cruțare spectrele morții. De pe front veneau știri alarmante; trupele române, prost echipate, fără armament și provizii, dezorganizate, băteau în retragere.

După cîteva operațiuni îndrăznețe pe Dunăre, pentru a sprijini retragerea trupelor amenințate de încercuire, unitățile flotei ruso-române s-au pus la adăpost, ca să nu cadă în mîinile inamicului. De cîteva săptămîni se aflau în așteptare la Brăila cinci vase ale flotei comerciale române. Era vorba ca navele „Împăratul Traian", „Dacia", „Regele Carol", „Romînia" și „Principesa Maria" să fie transformate în crucișătoare auxiliare și puse la dispoziția flotei ruse de război.

De cîtva timp și-au făcut apariția la Brăila și noii comandanți ruși, însoțiți de echipe de instructori. La începutul lunii octombrie, totul este gata de plecare, dar în două rînduri se amînă ridicarea ancorelor. Știrile meteorologice sînt proaste: pe mare bîntuie furtună năprasnică. O plecare în larg pe o mare montată și în condiții lipsite de securitate, din cauza submarinelor inamice, riscă să se transforme într-o catastrofă navală. Dar situația pe front se agravează și ordinele comandamentului sînt categorice : nu se mai poate întîrzia nici un minut!

În zorii zilei de 8 octombrie, pe o vreme cu burniță și vînt rece din răsărit, cele cinci nave ridicau ancora. Seara ajungeau la Sulina și, în aceeași noapte, intrau în Marea Neagră, pe o vreme cîinească, luînd direcția Sevastopol. La 9 octombrie convoiul intră în rada portului Sevastopol, salutat, conform tradițiilor, cu cîteva lovituri de tun. În aceeași zi o radiogramă de la Galați anunța evacuarea Constanței...

Cîteva zile escadra rămîne în repaus. Comandamentul marinei ruse convoacă la o conferință conducerea echipajelor românești. Le pune în vedere că, în foarte scurt timp, vasele lor vor fi dotate cu armament și afectate unor servicii de război. Amiralul Veneghin, comandantul escadrei în care s-au încadrat cele cinci unități românești, îi poftește pe ofițerii români la o conferință secretă. În salonul cu ușile închise ale vasului-amiral, face apel la vigilența lor față de echipaje. În flota din Baltica se semnalaseră acte de indisciplină. Să nu se repete aici istoria cu *„Potemkin"*. Se temea ca amintirea eroismului echipajului acestui vas revoluționar să nu influențeze pe marinarii români, ca unii care au trăit mai aproape acest eveniment.. Pînă la echiparea vaselor, conform serviciilor la care au fost afectate, roagă pe domnii ofițeri să urmeze un program sever de instrucție. Asta va sustrage pe mateloți de la alte preocupări. Instrucția o vor conduce ofițerii ruși.

Nu trece nici o săptămînă și instructorii ruși se arată plictisiți să mai facă această corvoadă cu niște oameni cu care nu se pot înțelege. Ei raportează amiralului, cerîndu-i ca, pînă la o fază mai înaintată a instrucției, aceasta să fie dată în sarcina unor simpli mateloți ruși cu experiență. Între timp, românii vor învăța rușește și va fi mai ușor să se încreze cu ei. „Se aprobă" scrie amiralul pe marginea raportului și oamenii din echipajul rusesc al vaselor înlocuiesc pe ofițerii instructori.

În ianuarie i se raportează amiralului că totul merge bine; marinarii români au început s-o rupă binișor pe rușește; ba chiar unii dintre ei, mai zeloși, au învățat să scrie și să citească. Ofițerul cu informațiile îi strecoară la ureche un fapt deosebit de grav: doi marinari români de pe „Regele Carol" au fost surprinși citind manifeste bolșevice în limba rusă. Și, scoțînd din buzunar un petic de hîrtie, îl întinse amiralului. Acesta se făcu roșu, apoi galben; în cele din urmă aruncă ofițerului un ordin mîrîit: să se facă adunarea echipajelor românești, pentru ordine importante. A doua zi dimineață amiralul apăru în fața careului, radios și bine dispus, ca un om care a găsit piatra filozofală. Cîteva cuvinte de introducere, după care trecu direct la subiect: începînd de astăzi soldele și salariile echipajelor românești se dublează. Un „ura" săltăreț salută această comunicare, de altminteri binevenită pentru un echipaj sleit de lipsuri crunte, și totul reintră în calmul aparent de mai înainte.

În februarie încep să fluture primele vești despre revoluție. Sînt printre marinari cîțiva flecari care bat cîmpii; alții nu vor să se lase înșelați. Discuțiile dintre marinari devin din ce în ce mai animate, dar opiniile contradictorii ale flecarilor stăruie încă în rîndul echipajelor, ca o ceață care oprește năvala luminii. Totuși, comandanții intră în panică. Amiralul ordonă ieșiri repetate în larg, măcar că vasele încă nu sînt înzestrate cu tot ce trebuie; între timp se țin ședințe secrete cu ofițerii. Într-una din aceste ședințe amiralul le cere să încerce o reînnoire a jurămîntului de credință din partea marinarilor. Ofițerii promit (n-au încotro!) dar toate tentativele eșuează lamentabil. Matrozii nici nu vor să audă! Au alte preocupări. Sînt pe cale să formeze și ei un comitet revoluționar. Ofițerii povestesc că, luînd parte la mitingurile lor și auzindu-i discutînd despre împușcarea căpitanului Nikolski (cel care a vrut să tragă cu mitraliera în marinarii de pe crucișătorul *Aurora*), au trebuit să se retragă prudenți, ca să nu se afle față în față cu acești oameni întărîtați de indignare.

Ce-i de făcut? — se întreabă cu groază ofițerii în raportul pe care-l prezintă amiralului. Acesta surîde superior și dă imediat răspunsul: ofițerii să adopte o atitudine binevoitoare față de intenția echipajului de a crea comitete revoluționare de bord. Mai tîrziu se va vedea cum se pot frîna tendințele lor revoluționare. Totul este să se cîștige timp. Iar Veneghin nu mai știe ce să facă, spre a face din elementul timp aliatul său. A dat ordin ca la 10 martie să se oficieze un parastas în memoria eroilor căzuți pentru libertate. Amiralul n-a mai precizat despre ce fel de eroi e vorba, iar zecile de mii de civili și militari adunați în fața bisericii, nemaiașteptînd slujba poruncită de amiral, au pornit în procesiune pe străzile orașului, purtînd steaguri roșii și lozinci revoluționare. Matrozii români urmează procesiunea în rînduri compacte. Pentru prima oară, aud intonîndu-se din zeci de mii de piepturi imnul revoluționarilor de pe *Potemkin*: *Vragov za bort sotreali*[1]). Oratori improvizați amintesc despre martirii revoluționari din 1905 și, printre ei, se evocă figura locotenentului Schmidt și a altor trei marinari, împușcați pentru instigare la revoltă și înmormîntați pe ascuns într-un loc necunoscut, în insula Berezan de lîngă Odesa. Un matelot cu pieptul plin de decorații și cu brasardă roșie cere să se formeze o delegație care să pregătească deshumarea celor patru martiri, ca să fie îngropați cu onoruri militare, în cavoul militar din Sevastopol. Mulțimea aplaudă entuziasmată; din delegație face parte și un matelot de pe „Principesa Maria".

În ziua de 6 mai întreaga flotă din Sevastopol se deplasează la Odesa. Cele cinci vase românești se află în inima convoiului, măcar că ofițerii au încercat să-i sfătuiască pe marinari să nu se bage în treburi care-i privesc numai pe ruși. Faptul a ajuns la cunoștința comitetului revoluționar al marinei din Sevastopol. Drept orice răspuns la provocarea ofițerilor, vaporul „Principesa Maria" primește sarcina de onoare de a transporta de la Odesa la Sevastopol sicriele celor patru eroi ai revoluției. În ziua de 8 mai, după o procesiune fastuoasă pe străzile Odesei, sicriile au fost îmbarcate pe vasul românesc, care, în fruntea unui convoi de zeci de vase, a intrat la 9 mai în portul Sevastopol. În aceeași zi, în fața cheilor Gravski Pristani (debarcaderul flotei) s-a ținut un grandios miting de doliu, urmat de o tot atît de impresionantă procesiune funerară, cu steaguri roșii în frunte și cu zeci de mii de oameni purtînd pe piept panglici roșii cu bentițe cernite.

Această a fost prima manifestare revoluționară a marinarilor români din flota de la Sevastopol. Nu mult după aceea, avea să urmeze formarea acelui faimos batalion revoluționar al marinarilor români care s-a acoperit de glorie în lupta pentru nimicirea contrarevoluției.

S. PĂSTORESCU

1) Au aruncat pe dușmani peste bord.

Marinari români de pe „Principesa Maria" în uniforma marinei ruse, în timpul staționării vaporului la Sevastopol și Odesa.

Și ROMÎNIA e „țară mică" DAR...

Însemnări de reporter pe marginea activității delegației R.P.R. la O.N.U.

Corespondență telefonică din New York

de Nicolae LUPU

În rîndul celor peste 60 de drapele ale statelor membre ale O.N.U. fîlfîie și tricolorul romînesc.

Într-unul din birourile puse la dispoziția corespondenților de presă, la etajul IV al clădirii care adăpostește sediul O. N. U., mă aflam deunăzi într-o vie controversă cu un gazetar italian. Tema: problema dezarmării. În această discuție aprinsă interlocutorul meu apăra cu înverșunare poziția Statelor Unite și a Blocului Atlantic.

Trecuse mai bine de o oră și nici unul dintre noi nu cedase cîtuși de puțin de pe pozițiile inițiale. Se părea, la un moment dat, că reedităm, bineînțeles la alt nivel, dezbaterea care tocmai se desfășura în Comitetul Politic în problema dezarmării. Dar iată că tocmai cînd nu se întrevedea nici o ieșire, chipul corespondentului se lumină subit. Inspirat parcă de ivirea unei soluții, îmi spuse triumfător: „În definitiv, nici Italia și nici Romînia nu vor rezolva problema dezarmării. Totul depinde de ce vor face marile puteri".

E adevărat că o asemenea afirmație putea pune capăt unei discuții ce părea interminabilă. În nici un caz, însă, ea nu constituia o soluție. Marile puteri pot și trebuie să aibă un cuvînt hotărîtor în asemenea probleme, cum este cea a dezarmării, ca și în alte probleme. Aceasta nu înseamnă însă ca țările mici să se mărginească doar la rolul pasiv de spectator în dezbaterea unei probleme atît de vitale.

Înainte de a încheia discuția cu interlocutorul meu italian, m-am străduit să-i demonstrez că a se ascunde inactivitatea și lipsa de inițiativă a unei țări în dosul formulei evazive „sîntem țară mică" înseamnă a da o primă de încurajare cercurilor agresive, care ar vrea să reducă totul la un conflict de interese între două mari puteri, în timp ce ne aflăm de fapt în fața marelui conflict dintre interesele maselor largi de sute de milioane, care doresc instaurarea unei păci trainice, și interesele unei minorități a cărei singură preocupare este intensificarea febrilă a pregătirilor războinice.

În acest sens, călăuzită de nobilele principii ale unei politici pașnice, delegația română desfășoară la O.N.U. o susținută activitate îndreptată spre combaterea pozițiilor de pasivitate, aducînd, în felul acesta, o contribuție însemnată la cea de-a XII-a sesiune.

O dovadă o constituie însuși interesul deosebit cu care a fost primită declarația făcută de conducătorul delegației Republicii Populare Romîne, ministrul de Externe Ion Gh. Maurer, la începutul dezbaterilor în Adunarea Generală. Nu numai imediat după expunere, dar și cu diferite prilejuri după aceea, atît delegații cît și ziariștii romîni au fost interpelați de delegați și ziariști străini în legătură

rație. Un deputat în parlamentul grec a ținut chiar să ne felicite pentru această expunere, iar colegii noștri iugoslavi ne-au spus că expunerea și conferința de presă a purtătorului de cuvînt romîn, care a avut loc în aceeași după-amiază, i-au determinat să califice ziua respectivă drept Ziua Romîniei la cea de-a XII-a sesiune.

Iată așadar că au trecut numai cîteva săptămîni de la începerea sesiunii și delegația romînă s-a făcut remarcată printr-o serie de acțiuni constructive, printre care cea mai recentă este luarea de poziție cu prilejul discutării plîngerii siriene. Toate aceste acțiuni dovedesc că atunci cînd este vorba de apărarea năzuințelor scumpe întregii omeniri, nu are ce căuta complexul de „națiune mică", vestigiu cultivat cu grijă încă din epoca imperiilor coloniale.

Pînă la ora cînd transmit aceste rînduri, delegația noastră a prezentat mai multe intervenții în Adunarea Generală, cît și în diferitele sale comitete. Delegația noastră a propus amendamente la rezoluțiile în discuție, iar în Comitetul pentru probleme economice a luat inițiativa prezentării unei rezoluții cu privire la principiile fundamentale care trebuie să stea la baza relațiilor economice între statele membre ale Organizației Națiunilor Unite. Această inițiativă a fost precedată și urmată de o intensă activitate de explicare a propunerilor unui mare număr de delegați, înafara sălii de ședințe. Și desigur că nimic nu este mai dificil decît să stai ore întregi de vorbă cu cineva, să constați că nu are nimic împotriva propunerii romîne, că, dimpotrivă, consideră că e deosebit de important ca aceasta să fie adoptată — pentru ca, în cele din urmă, să fii stupefiat de următoarea atitudine: „Nu pot încă afirma dacă voi vota pentru adoptarea ei. Aștept să văd ce fac marile puteri. Știți.., noi sîntem țară mică"...

Acei membri ai delegației noastre care fac parte din Comitetul pentru probleme economice, ca și din alte organisme ale O.N.U.-ului, s-au aflat — și nu o dată — în această situație creată de unii delegați care, deși nu găseau nimic de opus propunerilor noastre, preferau să se ascundă totuși în dosul acestei formule comode.

Luminile ce se văd arzînd pînă noaptea tîrziu prin ferestrele casei cu numărul 60 de pe strada a 93-a din New York constituie încă o dezmințire concretă a acestei formule comode. Aci, la sediul Misiunii permanente romîne la O.N.U., delegați și experți analizează, în diferite birouri, vastul material ce se strînge în cursul zilei de la diferite comitete și alte organisme ale O.N.U.; aci se pregătesc diferite intervenții viitoare și, uneori, cînd poșta este mai darnică, se citesc ziarele și — amănunt mai intim — scrisorile de acasă.

Activitatea la sediul Misiunii începe la fel ca într-o instituție de stat din țară, la orele opt dimineața. 10,30 este ora la care încep de obicei ședințele Adunării Generale sau ale comitetelor, ceea ce impune prezența membrilor delegației în vreuna din sălile de ședință ale vastei clădiri cu 38 de etaje.

Dar activitatea nu se desfășoară numai în aceste două locuri amintite mai sus. Aici, la O.N.U., ca la mai toate conferințele internaționale, există o „instituție" care prilejuiește con-

Discuțiile între delegați nu contenesc decît în momentul începerii ședinței...

O parte dintre membrii și membrii supleanți ai delegației R.P.R., în fața sediului Organizației Națiunilor Unite.

Într-una din pauze, pe culoarele sediului O.N.U. De la stînga spre dreapta: Vaclav David, ministrul Afacerilor Externe al R. Cehoslovace, Karel Petrzelka, ambasadorul cehoslovac în S.U.A., I. Gh. Maurer, ministrul Afacerilor Externe al R.P.R., și S. Brucan, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al R.P.R. la Washington.

Tovarășul Silviu Brucan întreținîndu-se amical cu ambasadorul sovietic în S.U.A., G. N. Zarubin.

Delegația română, în timpul unei ședințe a Adunării Generale

Newsweek dă alarma!

THE MAGAZINE OF NEWS SIGNIFICANCE

„EI AU OBȚINUT — NOI PLANIFICĂM"

Sub acest titlu a apărut la 14 octombrie în revista americană „Newsweek" graficul de mai jos, punînd față în față stadiul în care se află cuceririle științei sovietice și americane în domeniul satelitului artificial și al rachetei balistice intercontinentale.

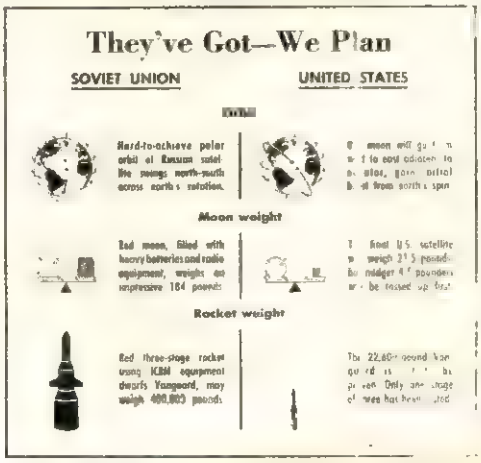

U.R.S.S.

O R B I T A

Orbita polară, greu de atins, a satelitului rusesc gonește de la nord la sud, de-a curmezișul direcției de rotație a pămîntului.

GREUTATEA SATELITULUI

Luna roșie, cuprinzînd baterii grele și echipament de radio, atinge greutatea impresionantă de 484 pfunzi.

GREUTATEA RACHETEI

Racheta roșie în trei etaje, înzestrată cu echipament de proiectil balistic intercontinental față de care „Vanguard" rămîne un pitic — pare a avea o greutate de [illegible] de pfunzi.

S. U. A.

Luna americană va merge de la vest la est, pe lîngă ecuator, cîștigînd impulsul inițial din învîrtirea pămîntului

Satelitul final al S.U.A. va cîntări 21,5 pfunzi, dar mai întîi vor fi lansate tipuri de 4-5 pfunzi (Un pfund = 453,5685 g N.R.)

Racheta „Vanguard", de 22.600 de pfunzi, se află încă în stadiu experimental. Pînă acum a fost încercat doar unul din cele trei etaje.

ÎNCĂ O RACHETĂ AMERICANĂ CARE NU ZBOARĂ...

O tăietură din ziarul belgian „*Le Drapeau Rouge*":

Lors d'un essai public
UNE NOUVELLE FUSÉE AMÉRICAINE S'ÉCRASE
au sol après être montée

Peste 200 de personalități oficiale americane și ziariști s-au adunat zilele trecute pentru a asista la... prăbușirea de la 1.200 metri înălțime a unei noi rachete americane teleghidate, denumite „Talos". După cum arată „New York Times", în S.U.A. s-au mai experimentat încă trei rachete care au avut aceeași soartă. Prima încercare a avut loc înainte de 4 octombrie, iar a doua îndată după lansarea „Sputnikului" (satelitul artificial sovietic — N.R.), în vederea contrabalansării efectului produs de acesta în opinia publică mondială.

Ceea ce nu știnjenește cu nimic racheta balistică intercontinentală sovietică — devenită ea însăși satelit — să urmeze „Sputnikul" în marșul său în jurul și dincolo de pămînt.

CUM A FOST LANSATĂ... FOTOGRAFIA UNUI SATELIT

Cu cîteva zile înainte de lansarea în Uniunea Sovietică a satelitului artificial al pămîntului, agențiile fotografice occidentale au... lansat în lumea întreagă această fotografie, însoțită de următorul text „În cadrul Anului Geofizic Internațional va fi în curînd lansat în S.U.A. primul satelit artificial al pămîntului. Mica lună are un diametru de 50 cm și cîntărește, împreună cu aparatele din interiorul său, numai 10 kg. În clișeu: micul satelit înainte de asamblarea lui definitivă".

.. De atunci micul satelit a fost lansat, dar nu în Statele Unite, ci în U.R.S.S.

La station soviétique dans la Lune bientôt lancée

Elle s'appellera " Mirnaia "

(De notre correspondant permanent Pierre HENTGES)

MOSCOU, 13 octobre (par téléphone). — « Un jour, peut-être bientôt, on verra installé sur la Lune la station « lumo-physique » de « Mirnaia ». C'est ce qu'annonce aujourd'hui le professeur Alexandre Alexandrov, recteur de l'Université de Léningrad, dans les « Izvestia ».

Le professeur Sadov et la délégation soviétique ont quitté la France

La délégation des savants soviétiques, avec à leur tête le professeur Sadov, s'est embarquée hier à Orly, par un avion de la Compagnie Tchécoslovaque, à destination de Prague et de Moscou. Ils ont pris congé de leurs collègues français à l'aéroport d'Orly.

Un mot que je n'ai pas encore dit : c'est le 9 octobre, au cours de la séance solennelle de clôture de la session de l'Académie de Moscou, que le président Nesmeianov a annoncé à ses auditeurs, dans son programme de l'après-midi, la diffusion d'une telle station.

Le nom de Mirnaia par lequel on la désigne aujourd'hui, est, en russe, le féminin de Mirny qui est le nom de la première station construite par les explorateurs russes en terre soviétique dans l'Antarctique. Lun et l'autre veulent dire « station de la paix ».

Dans son article d'aujourd'hui, le professeur Alexandrov montre d'abord l'importance de la fusée et on pourra échapper totalement au champ de gravitation terrestre et donner cette fusée dans l'espace cosmique jusqu'à la Lune ou Mars.

« Un ne sont pas les planétoïdes futures, — dit le professeur Alexandrov — mais nous-mêmes qui serons les témoins des premiers vols dans l'espace cosmique.

« Les satellites artificiels vont permettre d'étudier les phénomè-

...ȘI ÎN CURÎND O STAȚIUNE SOVIETICĂ ÎN LUNĂ

Pierre Hentges transmite de la Moscova „Într-o zi, poate în curînd, va fi lansată spre lună stațiunea „lumo-fizică Mirnaia" — scriu ziarele, reproducînd declarațiile savantului sovietic Aleksandr Aleksandrov, rectorul universității din Leningrad. Sateliții artificiali vor permite studierea fenomenelor care se produc în spațiul interplanetar, atingerea lunii sau a lui Marte și începerea explorării lor fără telescop" ..

Iată cîteva din sarcinile pe care și le-a pus în fața știința sovietică. „Newsweek" și toate ziarele monopolurilor capitaliste au toate motivele să fie descumpănite.

Oricum, trebuie să dăm dreptate revistei americane: unii planifică și alții obțin... Statele Unite își propun, iar Uniunea Sovietică realizează.

tacte directe între delegați și care contribuie la o apropiere între reprezentanții diferitelor țări, la schimburi de vederi; este vorba de binecunoscuta instituție a culoarului sălilor de ședință. Aci se desfășoară o „activitate" intensă, pînă seara tîrziu.

Conform obiceiului local, delegațiile dau, pe rînd, în saloanele restaurantului de la etajul IV, sau la sediile misiunilor permanente, „recepții zburătoare", denumite astfel pentru scurtimea lor. Și cred că aici este cazul să relev și munca anonimă a unui om care nu este nici delegat, nici expert, dar care a fost deosebit de apreciată de reprezentanții a zeci de națiuni care au luat parte la recepția dată de delegația română. Este vorba de tov. Ion Mititelu, bucătarul Ambasadei Române din Washington, care a făcut să se vorbească mult despre faimoasele sarmale românești...

„Cu toți acei cu care am stat de vorbă mi-a spus a doua zi o ziaristă birmaneză — absolut fără excepție, toți au fost de acord că dumneavoastră, românii, trebuie să fiți poeți în arta culinară". Pesemne nu știa că, în genere, noi ne naștem poeți...

Înainte de a încheia, vreau să mai arăt că, adeseori, în pauza dintre două ședințe, gazetarii români, care se află și ei aproape în permanență pe culoarele O.N.U. în căutarea ultimelor informații, sînt întrebați de membri ai delegației române: „ce-ați mai scris despre noi?" Cititorii ziarelor noastre cunosc foarte bine răspunsul la această întrebare; de aceea n-ar mai fi nimic de adăugat

Jurnal

Ora de turnare...

I.

Intrînd pășesc într-o localitate ce-mi era pînă atunci necunoscută, totdeauna primele impresii sînt hotărîtoare pentru mine. Ele îmi vor genera o permanentă curiozitate ori mă vor ține în chingile unui dezolant plictis. De aceea sînt multe localități pe care le părăsesc cu regret. Sînt altele de unde aș fugi cu primul tren. Dar, vezi, cîteodată nu se poate...

Oțelul Roșu m-a cucerit de la primii pași. Această așezare muncitorească m-a întîmpinat cu fațadele curate ale caselor vopsite în culori vesele și cu flori. Eram un străin și, uite, Oțelul Roșu îmi ieșea înainte cu flori! Din fiecare curte îmi zîmbeau prietenoase zecile de specii de flori ale căror nume recunosc cu mîhnire că nu le știu. Dar imaginea lor o păstrez cu sfințenie. Și mi-am zis: oamenii aceștia, care după munca grea din uzină mai au timp să îngrijească și aceste grădini, sînt niște îndrăgostiți de frumos...

Mai tîrziu, m-am urcat pe culmea unui deal și am privit așezarea. Uzina se desfășura, splendidă, în vale, cu liniile ferate pe care se mișca lent o locomotivă înhămată la cîteva vagoane; cu coșurile înalte ale oțelăriei spărgînd cerul stacojiu al crepusculului și fumegînd domol ca niște bătrîni pensionari puși la taclale în amurg; cu halele noi, de unde răzbeau pînă la mine zgomote difuze, ca de bondar. Iar împrejurul acestui complex industrial, căsuțele se înghesuiau ca niște copii în jurul unui părinte. Case nenumărate, cu grădinițe cu flori... De fapt ele sînt, în adevăratul sens al cuvîntului, copiii uzinei, pentru că au apărut numai datorită ei.

★

Mi s-a spus că aici, în secolul trecut fusese pajiște, cîmp pentru hîrjoana vîntului cu flora. Cercetînd amintirile transmise din tată în fiu, aflai de existența unor ciocane acționate de roți de apă. Bistra, acest rîu capricios, unde copiii prind și azi peștișori lovind cu ciocanul în bolovani, furniza energie pentru rudimentarele ateliere ce fabricau sape, lopeți, țapine, pentru oamenii locului, a căror îndeletnicire era agricultura și tăierea pădurii. Cîți dintre aceștia vor mai fi avînd îndeletniciri agrosilvice, nu știu; dar sînt sigur că marea lor majoritate lucrează azi în uzină.

N-am înțeles de la început prea bine de ce „KRONSTÄDTER HÜTTE A.G.", o societate din Brașov, și-a ales în anul 1872 acest loc pentru a construi o uzină metalurgică, de vreme ce materia primă nu este tocmai atît de aproape. În secolul trecut — am aflat mai apoi — la Ruschița, în apropiere, era un furnal, azi în ruină, abandonat, care livra fontă. Forța hidraulică a Bistrei și lemnul aflat la îndemînă au fost, se pare, hotărîtoare. Ele produceau acel „rege abur", cum îl numește Marx, care mîna grelele agregate industriale. (Energia electrică era pe atunci doar un vis). Este demn de reținut că și azi energia este furnizată de cîteva hidrocentrale uzinale.

II.

Despre brigada a II-a de la oțelărie, adică cea care lucrează la cuptorul nr. 2 Siemens-Martin, se spune că dă cea mai mare producție lunară. „Cu 25% mai mare decît producția medie pe secție" — îmi explică inginerul Takacs. Am părăsit biroul inginerului și am plecat la fața locului. Secția oțelărie, pentru succesele din primul semestru al acestui an — 3.748 tone de oțel peste plan și 470.000 lei economii — primise de curînd Steagul Roșu de fruntașă pe ramură. Ne-a întîmpinat oțelul incandescent, proaspăt turnat, iradiind o căldură tropicală și... un grup de tineri care munceau de zor. Aștia să fie vajnicii oțelari? Tinerii aceștia, cărora abia le-au mijit mustățile? Se vede că da, din moment ce lucrează la cuptorul doi.

Cînd am puțin răgaz, intru în vorbă cu ei și-i întreb de vîrstă. Toți au douăzeci de ani! Sînt cea mai tînără generație de oțelari ai uzinei, fii de țărani ardeleni.

... Mi s-a părut a fi mai degrabă un băiețel acel tînăr, care a venit în uzină în timpul prînzului, pentru a-i aduce tatălui său sufertașul cu mîncare. L-am întrebat ce face aici și mi-a răspuns că este „oțelar doi". Îl privesc cu o mirare reținută: e scund, cu o față smeadă și netedă de adolescent pirpiriu.

— Îți place să lucrezi în oțelărie? — îl întreb într-o doară, mai mult să văd ce-mi răspunde.

— Numai aici! În altă parte mi-ar fi urît!

Răspunsul e categoric. Apoi, ca să-mi „dea lămuriri", continuă:

— Știți, chiar din timpul școlii mă atrăgea hala unde se turna oțel. Simțeam o bucurie nemaipomenită, cînd vedeam oțelul ce clocotea intrînd în forme.

Apoi adaugă:

— Numai fricoșii se tem de oțelul încins.

De fapt Călugăru Gheorghe nu-mi mărturisise adevărul decît pe jumătate. Hala aceasta mare, cu cuptoare ce iradiază o căldură toridă, cu zumzetul macaralelor care n-au pic de astîmpăr, e locul, aș zice parcul, dragostei lui. Iată pe scurt povestea: în fiecare zi cînd venea la lucru, de sus din colivia podului rulant îl priveau ochii arzători ai unei fete. Zilele treceau și ochii aceștia îl obsedau. De la o vreme, însă, tot mai des urmărea colivia care purta de ici colo fata, pe care aflase că o cheamă Matilda. Ziua, noaptea, imaginea ei îi apărea stăruitoare. Era îndrăgostit...

Și iată că, din această poveste, am aflat că Gheorghe nu numai că nu este atît de tînăr cum îmi păruse la prima vedere, dar e și tată. De curînd cei din brigada a doua au făcut o petrecere de pomină: primul moștenitor al lui Gheorghe și al Matildei a fost primit cu urale și închinări de pahare de vin.

Și eu, care credeam că e mai degrabă un băiețel care a venit în uzină în timpul prînzului, să-i aducă tatălui său sufertașul cu mîncare!...

★

Robnic Ioan este, cum s-ar zice, „revoluționarul uzinei". Masiv,

vă amintiți ?

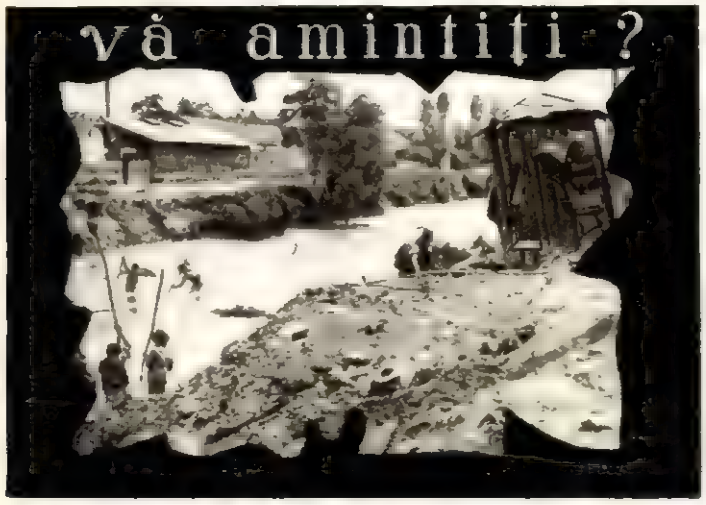

În acest cot al Dîmboviței dinspărtul Abatorului se vărsa marele canal colector al Capitalei. Fluviul milos al firicei rețînea, din deșeurile plutitoare, lucruri solide, tot ce leapădă un oraș mare, cînd fețuite obiecte s-au degradat și iau drumul lavaboului. Ani și ani de-a rîndul sărăcimea cartierului își făcea veacul în albia grețoasă, scormonind cu grebla nămolul, scoțînd la suprafață rămășițe diforme de piepteni, periuțe de dinți, nasturi ruginiți, măsele găunoase, tuburi stoarse de Kalodont, speiți, cutiuțe farmaceutice etc. etc. La ce scopuri misterioase mai puteau folosi aceste lucruri depozitate grijuliu pe mal, unde erau tîrîte de „specialiști"? Sau poate, ca și pescuitorii de perle ce adună în sacul prins de brîu sumedenie de scoici din adîncul oceanului, pentru a le deschide afară pe țărm, în speranța găsirii fabuloasei nestemate, „girlenii" de la Abatorișți încercau norocul băltăcindu-se în murdăriile cu „surprize". Inelul scăpat în water de duduca neglijentă, lanțul de aur al negustorului, cercelul cochetei... mai știi? — pot naviga din baie prin canal, ca să se oprească în acest mirific port al glodului.

Dar pînă atunci, mai profitabil era alt produs al canalului: cel provenit din sala de casapire a Abatorului — mațe, bojoci, cîteodată o bucățică de carne bună, tuiale de șuvoi. Femei, bărbați stăteau în apă pînă la brîu, în gura canalului, pîndind „bunătățile" providențiale. Și în așa timp restaurantele de la „anana" gemeau de gurmanzii veniți din cartierele boierești cu automobile, ca să guste delicatesele locale — faimoasa ciorbă de ciocănele, sau mușchi de mușchi la cuptorși alte minunății culinare rezervate bogaților. Și pînă-n zori răsuna glasul lăutarilor: „Ce frumoasă este viața, cînd te apucă dimineața"... Pînă-n zori, cînd nu departe de aceste besmetice chiolhanuri, la gura canalului se iveau siluetele nevoiașilor grăbiți să înșface mațe și bojoci aduși de șuvoi din paradisul Abatorului.

FOX

înalt și drept, cînd îl privești, nici n-ai bănui că e trecut de cincizeci de ani, dacă nu l-ar trăda părul abundent brumat. L-am cunoscut la o ședință a inovatorilor pe uzină, unde cabinetul tehnic raporta colectivului de soarta celor peste 180 de inovații din ultima vreme. La sfîrșit s-a ridicat nemulțumit, vărsîndu-și oful pe cabinetul tehnic, care n-a prea dat atenția cuvenită unei raționalizări făcute de dînsul și care aducea economii însemnate, de zeci de mii de lei anual. Era vorba de o semistabilă, un agregat uriaș de 700 c. p. care produce forță pentru laminoarele de tablă subțire. Semistabilei i se deteriorase placa de bronz a condensatorului, reducîndu-i-se astfel jumătate din capacitate. Alarmat, inginerul șef formase o comisie care să caute soluții. Comisia de ingineri hotărî să se toarne o nouă placă de bronz în uzină! Robnic se opuse. „Bronzul e un metal gingaș, care dă porozități" — argumentă dînsul. Încercă să-i convingă să se toarne aceeași placă din fier maleabil. Comisia se opuse, motivînd că fierul ruginește curînd. „Discordia" era gata; fiecare parte se apucă să-și realizeze separat planul. Și în timp ce în oțelărie se turna placa din bronz, conform indicației comisiei, bătrînul Robnic colinda uzina în căutarea unei plăci masive de fier. În sfîrșit, o găsi în grămezile de fier vechi, acoperită pe jumătate cu pămînt. Ironia întîmplării făcu astfel încît placa de bronz și cea de fier să fie prelucrate la strung în același timp. Practica își spuse cuvîntul și demonstră că maistrul Robnic a avut dreptate. Placa de bronz prezenta porozități și era inutilizabilă. A fost abandonată, irosindu-se circa 200 kg bronz. Dar comisia tot nu acceptă ideea bătrînului Robnic. Ea hotărî să recurgă la repararea vechii piese, scoase din uz. Robnic se opuse. „Cîrpită, nu poate fi utilizată"—explică dînsul. După cîteva săptămîni comisia abandonă și acest ultim plan. Practica își spusese din nou cuvîntul: Robnic avea dreptate și la condensatorul semistabilei se montă placa bătrînului maistru...

Spuneam undeva, mai sus, că bătrînul maistru este „revoluționarul uzinei". În timpul terorii burghezo-moșierești el a organizat în întreprindere un comitet sindical, care a coordonat acțiunile muncitorilor. Mai tîrziu, a fost arestat și trimis în lagăr. Anii aceia l-au oțelit, l-au învățat că nimic nu se poate obține fără luptă, fără perseverență. Aflînd toate acestea, mi-am explicat dîrzenia lui de astăzi.

★

— Cîți oameni lucrează în secție?

— Șase.

— În cîte schimburi?

— În trei.

— Deci, doi pe schimb?

— Doi.

— Și dumneata ce lucrezi?

— Țin evidența materialului, spoiesc cuptoarele.

— Daa... Ce calificare ai?

— Inginer energetician.

Am rămas uimit: un inginer energetician în atelierul de recoacere a materialelor? Un inginer care are în subordine doar doi oameni pe schimb?

E o situație puțin penibilă. Tînărul inginer Bălțeanu, cu care stau de vorbă, mă privește stingherit.

— Vreau să plec și eu din secția asta. Uneori muncitorii îmi spun franc în față că nu-i nevoie de mine aici, și au dreptate. Sînt aici, mă descalific. Am reclamat, dar...

Am vrut să-l întreb pe tovarășul director ce părere are despre situația aceasta. E într-adevăr de neremediat? Dar am uitat. Profit de această ocazie și...

III

Toamna, cu fața ei argintie, m-a prins la Oțelul Roșu. Norii prevesteau ploi monotone, interminabile. Pe fostul maidan de lîngă fabrică lucrătorii priveau cerul amenințător și zoreau să termine instalațiile metalice— toboganul leagănele — din parcul copiilor. 70.000 de lei a cheltuit direcțiunea pentru amenajarea parcului care în primăvară va răsuna de glasurile puștilor. Pe drumul de acces pînă la uzină, cît și în incinta întreprinderii, se pietruiește, se toarnă beton, într-un cuvînt se duce lupta împotriva noroiului. Fondul întreprinderii a vărsat cîteva sute de mii și pentru aceste amenajări.

Am părăsit Oțelul Roșu cu speranța că-l voi revedea curînd. La plecare, din grădinițele cochete îmi zîmbeau florile, mai palide parcă din cauza brumelor toamnei.

I. CORIBAN

Noul parc: bucuria copiilor.

Ultimele indicații ale bătrînului maistru Robnic, înainte de a porni semistabila cu placa cea nouă a condensatorului.

Uzina s-a înfrumusețat: au apărut alei noi.

Curge oțelul incandescent

De sus, de pe muntele Gellert, contururile Budapestei se topesc în ceață...

BUDAPESTA

în aceste zile

de Eugen IAROVICI

Fotografiile autorului

Etajele sînt încă în curs de refacere, dar în parter marile magazine au și început să funcționeze.

În curînd Teatrul Național din Budapesta își va primi spectatorii.

Cînd privești, în aceste zile de toamnă tîrzie, de sus, de la Monumentul Libertății de pe muntele Gellert, orașul care se pierde în depărtare, estompat de ceață, Budapesta îți face impresia unui afiș turistic care te invită să petreci cîteva zile plăcute printre monumente istorice, să te plimbi pe Dunăre cu unul din elegantele vaporașe albe, să bei vin de Tokay și să asculți un taraf de lăutari țigani. Ești înclinat să cazi într-o reverie romantică și desigur că îți aduci aminte de cîteva melodii din operete, pe care le îngîni încet.

Cînd cobori însă în oraș și ești pus deodată față în față cu ciotul majestuos al fostului pod peste Dunăre, Erzsebet Hid, distrus de hitleriști în timpul războiului — singurul care a rămas nerefăcut — cînd vezi urmele obuzelor, gloanțelor și palelor de foc, existente încă pe fațadele unor clădiri — sculptură hidă, ca fața ciupită de vărsat a lui Marte — Budapesta îți spune cu totul altă poveste decît un libret de operetă, îți spune povestea adevărată, tristă și eroică, a unui mare oraș mult încercat în ultimii ani.

Cartiere întregi distruse, monumente istorice vechi de sute de ani transformate în moloz, toate podurile de peste Dunăre aruncate în aer, bogății jefuite, mii și mii de morți — iată doar o parte din groaznicul bilanț al războiului trecut, căruia i s-au adăugat distrugerile și jaful putch-ului contrarevoluționar din 1956.

Zvîrcolirea fascistă de anul trecut a lăsat răni grele pe fața orașului. Porțiuni întregi ale străzii Rakoczi, Lenin Körüt, Joszef Körüt și altele, arată încă și astăzi ca șantiere de construcție în plină activitate; dar sînt șantiere de un tip special, așezate în mijlocul tumultului orașului, deasupra unor magazine în plină activitate, printre apartamente deja locuite. Cînd privești aceste șantiere sui-generis, înconjurate de viață, în care pătrunde viața, parcă simți atotputernicia biruitoare a vieții.

Biruința vieții o găsești aproape pretutindeni. O găsești în piețele orașului, unde dusele lor în cantități mult mai mari decît în anii trecuți. O găsești în magazinele bine aprovizionate cu tot felul de mărfuri. O găsești și în faptul că, în ciuda condițiilor grele de după contrarevoluție, la 5 octombrie 1957 s-a deschis la Budapesta Galeria Națională de Pictură. O găsești și în ochii studentului care a ieșit de la universitate, după ce a luat parte la una din discuțiile largi pe care le ține cu studenții tovarășul Marosan György, ministru de Stat, ședințe în care se dezbat și se discută tot felul de probleme actuale. În ochii studentului maghiar strălucește lumina înțelegerii trecutului, iar despre prezent și viitor el îți vorbește entuziast.

Am fost la șantierul naval „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Budapesta, unde am fost primit ca un frate și aproape fiecare dintre cei pe care i-am întîlnit acolo voia să-mi arate că știe ceva despre Romînia (unii fuseseră chiar la noi în țară, cu diverse treburi). Și aci, și aproape oriunde se afla că sînt romîn, budapestanii țineau să mulțumească pentru tot ajutorul dat Ungariei frățești, dar mai ales pentru geamurile pe care le trimiseserăm după contrarevoluție. „Fără ele, iarna trecută am fi înghețat: ne-ați dat un mare ajutor!" La șantierul naval am stat mult de vorbă despre contrarevoluție și despre problemele actuale ale producției, despre întărirea democrației muncitorești și despre cointeresarea mai strînsă a muncitorului în fabrica în care muncește, în problemele de producție, despre dezvoltarea rolului sindicatelor și despre drumul care trebuie să fie urmat pentru a consolida succesele obținute pînă acum.

Și peste tot am constatat aceeași voință dîrză, revoluționară, de a face să triumfe socialismul. Unul dintre cei mulți cu care am vorbit e Borbas Imre, muncitor sudor, care în zilele grele ale contrarevoluției a venit, ca și alți muncitori, să-și apere fabrica. Mi-a exprimat același crez în victoria clasei muncitoare, iar vorbele cu care și-a încheiat povestirea mi-au rămas întipărite cu valoare de sinteză poetică, de proverb păstrat de la străbuni: „Cel care ia arma în mînă pentru clasa muncitoare, are întotdea-

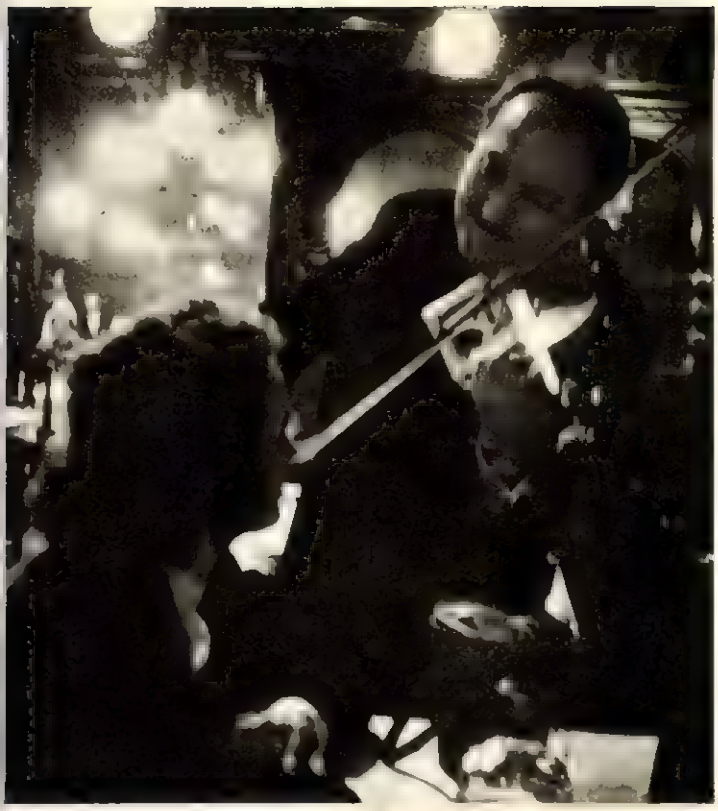

↑ *Această fotografie nu este un cadru dintr-un film, ci un instantaneu luat într-unul din numeroasele localuri renumite pentru vinurile și tarafurile lor de lăutari. „Primaș"-ul este celebrul Boros Lajos.*

↑ *Piețele sînt aprovizionate din abundență. Iată un colț al unei piețe în care producătorii individuali aduc găște îndopate.*

Toamnă tîrzie la Budapesta...

↑ *Două fotografii luate la interval de un an: strada Rakoczi în noiembrie 1956 și în octombrie 1957.* →

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

MIHAIL SADOVEANU — OPERE — VOL. X

Iată-ne din nou în tovărășia eruditului abate de Marenne, sol al regelui Soare către Sublima Poartă și mare iubitor de ospețe, a domniei sale beizade Alecu Ruset, os din osul surghiunitului voievod Antonie, viteaz strașnic dar nesocotit, străbătînd călare sau în căruță, și chiar în circa unor slujitori credincioși, de la un capăt la altul Moldova din vremea Ducăi Vodă.

Iată-ne, așadar, însoțindu-i pe vreme bună și rea, la bucurie și la primejdie, în gospodăria cuprinsă, ca aceea a șătrarului Lăzărel Griga, răzaș ce știe răsplăti din plin bucuria de a-și vedea casa cinstită de asemenea fețe, dar și în locurile pustiite de tătari și de oamenii stăpînirii, de unde lobagii, viețuind în mișelie și tină, au fugit în adînc codrilor: la curtea domnească din Tîrgul Ieșilor, dar și prin hanuri aruncate în înspăimîntătoare singurătăți. Și, asemenea aceluiași călător, desfătîndu-ne sufletul cu frumusețile privelиștilor și trupul cu bucatele gustoase și vinurile dumnezeești de prin părțile acestea: uimindu-ne, totodată, de cîte se pot lipsi și cîte pot îndura ruminii.

Încheiată această călătorie cu peripeții plăcute și dureroase, o dată cu răpunerea sărmanului Ruset de către crîncenul său potrivnic și cu nunta domniței pe care el atît a îndrăgit-o, o nouă călătorie ne e sortită, de astă dată dincolo de vremuri, în lumea mitului și legendei, deși locurile pe care le străbatem sînt însemnate pe hărți și cunoscute tuturor, iar întîmplările par a se scurge în timpurile cînd aleargă carul cu foc, se poate vorbi prin sîrmă de la mari depărtări și prefectul, subprefectul și ajutoarele lor se arată a fi niște ființe cărora muritorii de rînd le datoresc ascultare.

Călătorie și *Zodia cancerului*; călătorie și *Baltagul*. Dar cîtă deosebire!

În *Zodia cancerului* imaginile se desfășoară lent, anume parcă pentru a-i oferi nobilului cleric francez putința de a și le întipări adînc în minte și de a reflecta asupra aspectelor surprinzătoare ale vieții din aceste locuri ocolite de binefacerile civilizației. Călătorul străin, deși are solie însemnată, nu pare de loc grăbit, mai ales că oamenii pe care-i studiază cu atîta curiozitate, cu toate că se prezintă foarte sociabili și comunicativi, țin parcă să-și păstreze ascunse tainele pe care le poartă. În *Baltagul* dimpotrivă, imaginile se desfășoară rapid, interesul nostru fiind captat de acțiunea trepidantă a cărei eroină este înțeleapta Vitoria Lipan, nevasta iubitoare, plecată să afle trupul neînsuflețit al soțului ei și să-l îngroape după datină, să descopere și să pedepsească așa cum se cuvine pe ucigaș.

În *Zodia cancerului* elementul aventuros pigmentează foarte rar (mai ales în ultima parte) constatările, meditațiile și discuțiile abatelui de Marenne și ale personajelor cu care el, într-un fel sau altul, vine în contact. Despre aventură în *Zodia cancerului* se poate vorbi mai ales în sensul de descoperire a unei lumi necunoscute. În *Baltagul* aventura constituie însăși substanța cărții.

În *Zodia cancerului*, Mihail Sadoveanu își contemplă personajele de la oarecare distanță și înălțime. Nici pe mult învățatul mitropolit Dosoftei, figură impunătoare, față de care toți mărturisesc respect și admirație, nu-l iartă ironia scriitorului cînd se întîmplă ca slăbiciunile înalt preasfințitului să triumfe asupra înțelepciunii sale. Și în *Baltagul* autorul își permite uneori să zîmbească. Bunăoară, cînd vorbește de lipsa de curaj a ușuraticului Gheorghiță, de intrigile dintre „cucoanele" ucigașilor. Zîmbetul nu o cruță uneori nici pe vrednica Vitoria, cînd sînt evocate trecutele ei certuri și împăcări cu răposatul soț. În general, însă, ei nu poate zîmbi pe seama acestei femei, întruchipînd toate virtuțile romîncei: frumusețe și hărnicie, inteligență și simț practic, stăruință și energie, curaj și omenie, simțămîntul unei înalte răspunderi, vecin cu devotamentul total. Pe o asemenea femeie, care, prin faptele ei, dă înțelesuri noi unor povești de veacuri, o poți doar admira cu toate puterile sufletești. Și *Baltagul* nu e decît un poem care o slăvește, așa cum sînt slăviți dintotdeauna marii viteji și înțelepți.

Totul pare, deci, astfel alcătuit în aceste două opere, încît să sublinieze într-adins deosebirile și să demonstreze parcă cititorului cum maestrul Sadoveanu e altul cu fiecare carte pe care ne-o dăruie. Și, totuși, la o atentă cercetare, aceste cărți se înrudesc între ele. În *Zodia cancerului*, prin figurile șătrarului Griga, a răzășiței sale și ale celorlalți răzăși care beneficiază, prin istețul pădurar Bîrlădeanu și prin iobagii sălbăticiți de suferințe și nedreptăți, e înfățișat poporul într-un anumit moment istoric. În *Baltagul* e înfățișat poporul în ceea ce are el mai valoros, ca o entitate de sine stătătoare. Și e firesc ca partea să fie într-un fel cuprinsă în tot. E cu neputință să nu vezi pînă la urmă că Nichifor Lipan e din familia sufletească a șătrarului Lăzărel Griga și că destoinicul Bîrladeanu, prin curajul și tăria lui de caracter, aduce într-un fel cu Vitoria.

Viziunea maestrului Sadoveanu despre omul din popor e aceeași în ambele cărți. Marele nostru creator de frumuseți a văzut omul din popor cu ochii unui scriitor realist, democrat, patriot. De aceea nu l-a idealizat, prezentîndu-i slăbiciunile trecătoare și prejudecățile drept virtuți, dar i-a reliefat cu putere noblețea-i autentică. De aceea el nu s-a putut împăca cu teoria pasivității, a fatalismului, a resemnării orientale a țăranului și, pentru a spulbera această prejudecată, a recreat, într-o nouă versiune, cu semnificații cu totul noi, vechiul mit mioritic. Dragostea de datini a omului din popor nu l-a împiedicat pe Sadoveanu să vadă că țăranul nu e ostil, ci deschis progresului; că nu se opune, ci se folosește de înlesnirile civilizației.

Dacă ne gîndim că noua interpretare sadoveniană a mitului mioritic era elaborată prin 1935, adică tocmai atunci cînd teoriile fascizante începeau să se impună puternic în cultura oficială, o carte ca *Baltagul* dobîndește o importanță deosebită nu numai prin valorile ei artistice, dar în întreaga cultură românească, fiindcă în istoria luptei dintre cultura progresistă și cea reacționară, o astfel de carte, răsturnînd o concepție retrogradă, oficial admisă și propagată prin toate mijloacele, marchează un moment cultural de o importanță capitală.

Eugen LUCA

Mihai BENIUC

Întîiul zbor

Iată glasul timpului profetic:
Nu de pe pămînt în general,
Ci de pe pămîntul sovietic
A pornit întîiul zbor astral.

Stau în casă, printre cărți doctoric,
Cîte-un vers mă-nalță ca un val.
Ce e însă patosul poetic
Față de întîiul zbor astral?

Ani deștul pierdui ca un basmetic
Cu albeață peste ideal.
Mă gîndeam: n-ai cum să faci sintetic
Niciodată zborul sideral.

Iată însă că răsare stea,
Pentru oameni unică minune,
Nu din cer, ci din pămînt, și ea
Pleacă din Sovietica Uniune.

Lenin, mare Lenin, gîndul tău
S-a-nălțat luceafăr cu grăiește,
Vestitor de viață peste hău,
Oamenilor muncii, omenește.

9. X. 1957

Consemnări literare

Amprenta", cartea de curînd apărută a lui H. Rohan, cuprinde un număr de schițe și, mai ales, reportaje, acestea din urmă constituind partea cea mai realizată a culegerii. Schițele sînt mai puțin împlinite. Este vorba, de fapt, după formula autorului, de „secvențe dintr-o biografie", concentrate în două capitole *(Glasul din stepa* și *Amprenta)*. H. Rohan și-a propus să schițeze drumul spre partid al unui muncitor cinstit, drum început din anii războiului. Ideea, fără îndoială meritorie, nu a fost însă suficient realizată artistic. *Glasul din stepa* și *Amprenta* arată o stîngăcie rezultată din prezentarea insuficient de convingătoare a lui Silion Vasile, eroul acestor însemnări.

Reportajele mărturisesc însă o veritabilă pasiune a autorului pentru faptul socialist cotidian; H. Rohan se îndreaptă cu predilecție spre peisajul industrial, fiind unul dintre puținii noștri reporteri literari care s-au avîntat cu tenacitate și siguranță în lumea industriei socialiste. El a căutat cu perseverență să distingă, îndărătul peisajului industrial, omul socialist, cu trăsăturile sale specifice, cu conștiința sa. Semnificativ în acest sens ni se pare reportajul *„Peisaj subteran"*.

În ansamblu, *Amprenta* e o carte interesantă și actuală, care invită la lectură pe cititorul solicitat de probleme contemporane.

S. A.

★

În dorința de a oferi tinerilor pagini în care să se reflecte cele mai importante evenimente din trecutul țării, Editura Tineretului a tipărit, în cadrul noii sale colecții „Pagini din istoria patriei", două interesante volume: *„Bobîlna"* de Ștefan Pascu și *„Ioan Corvin de Hunedoara și vremea sa"* de Camil Mureșeanu. Scrise într-un stil atrăgător, cu o bogată documentare, fără a fi aride, unele pagini și capitole mergînd pe linia narativă a romanului istoric, cele două cărți reînvie în fața cititorilor nu numai evenimentele trecutului, ci și oameni, preocupările și aspirațiile lor. Semnificativă în special este *Bobîlna* profesorului Ștefan Pascu, în care documentul este în așa fel prelucrat, încît la sfîrșitul lecturii cititorul rămîne cu impresia că a străbătut o întreagă epocă. Nu lipsesc datele esențiale, iar cele aparent accidentale sînt, la rîndul lor, utilizate cu simțul măsurii. Tehnica compozițională, atît în prima cît și în a doua carte, se apropie de aceea a mozaicului. Autorii au reușit să îmbine în mod fericit aspectele care țin atenția încordată, oferind imediat și pagini de relaxare spirituală.

Colecția, așa cum se prezintă, a pășit de la început pe o cale bună. Unele îmbunătățiri i se pot aduce pe parcurs. Astfel am sugera folosirea unui ton mai puțin eseistic și mai multă vioiciune în descrieri, o mai largă descătușare a fanteziei reconstitutive, acolo unde documentul istoric permite.

În general, însă, o colecție utilă, captivantă, a cărei prezență umple un gol resimțit.

I. V.

SPUTNIK II străbate eternul

„Cel mai fantastic eveniment"

4 octombrie: Sputnik I.
3 noiembrie: Sputnik II.

Punct de lansare: U.R.S.S. Realizare epocală închinată celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Comunicatul „TASS" a anunțat sobru și lapidar marea veste, care a și făcut înconjurul globului cu viteza halucinantă a celui de-al doilea satelit artificial al pămîntului.

Impresie uluitoare pretutindeni Sputnik II a bătut toate recordurile depășind chiar și cele mai optimiste așteptări.

Pe bordul laboratorului zburător cu o greutate totală de 508,3 kg, complexul aparaturii ultramoderne este însoțit de prezența vie a unei cățeluțe, trimise să înfrunte radiațiile cosmice

De șase ori mai mare decît primul satelit artificial sovietic, navigînd prin spațiu la o distanță de 1.700 km, adică cu 800.000 de metri mai sus de orbita Sputnikului lansat la 4 octombrie, al doilea satelit este urmărit de întreaga omenire cu imensă admirație și cu sporite nădejdi în triumful omului asupra cosmosului.

Semnalele transmise de a doua „lună" artificială sovietică au fost recepționate, înregistrate și retransmise prin radio și televiziune începînd din ziua istorică de 3 noiembrie, la Londra, New York, Roma, Paris, Bonn, Copenhaga, Varșovia, Cambridge, Tokio, Praga, București, Pekin, în Africa de Nord ca și în America de Sud, în zeci de țări și continente.

A trecut o săptămînă de la începerea acestui nou voiaj interplanetar și Sputnik II continuă să se afle în orbita atenției opiniei publice mondiale. Pentru că, așa cum a declarat la radio Londra savantul englez *Massey*, lansarea de către U.R.S.S. a celui de-al doilea satelit artificial al pămîntului reprezintă **„cel mai fantastic eveniment"**.

Aprecieri asemănătoare vin și din partea altor eminenți oameni de știință din Occident.

Dr. *Joseph Kaplan*, președintele Comitetului american pentru Anul Geofizic Internațional, consideră lansarea lui Sputnik II drept **„o remarcabilă cucerire pe plan științific"**.

„Este o realizare mai mult decît senzațională", precizează prof. *Becker* directorul observatorului universității din Bonn.

„Opinia publică mondială remarcă agenția *„France Presse"* **admiră din nou măiestria rușilor, măiestrie care a făcut posibil ca după 30 de zile de la lansarea primului satelit, să fie lansat un al doilea satelit, de 6-7 ori mai mare și îndeosebi cu o ființă vie în el"**.

Este aceasta într-adevăr **„o victorie științifică de șase ori mai mare"** după cum constată dr. *Fred L. Whipple*, șeful observatorului de astrofizică din Cambridge (statul Massachusets). Despre marea izbîndă a Uniunii Sovietice vorbește însuși senatorul *Clinton Anderson*, vicepreședintele Comisiei unificate a Congresului S.U.A. pentru problemele energiei atomice. După ce recunoaște că lansarea lui Sputnik II este dovada supremă a forței științei sovietice, Clinton Anderson declară textual: **Știința lor** (a sovieticilor – N.N.) **este puternică, activitatea lor este frumoasă și ei știu ce vor realiza în acest domeniu"**. Și nu numai în acest domeniu, am adăuga noi, pentru că „cel mai fantastic eveniment" trebuie înțeles în esența și pluralitatea semnificației sale.

Dar, pînă una alta, a nu se uita: cel de-al doilea satelit artificial al pămîntului a fost lansat tot în U.R.S.S.

După ce luna trecută au ascultat semnalele lui „Sputnik I", acum urmăresc cu aceeași pasiune mesajele transmise din cosmos de „Sputnik II"...

(La cercul de radioamatori al școlii nr. 59 din Moscova)

Sculaţi voi oropsiţi ai vieţii!

Din lucr

Jos războiul!

Pentru pâmînt!

Kornilovişti

ările graficianului sovietic P. BUNIN

Prima patrulă roşie

S-a sfîrşit vremea voastră!

Scenă din filmul „Familia Ulianovilor", realizat de „Mosfilm" în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Noi filme sovietice

Scenă din filmul „Simfonia Leningradului", care redă câteva pagini din eroica epopee a apărării orașului ce poartă numele marelui Lenin.

LACRIMI

— schiță —

de Cornel BOZBICI

Ilustrație de Eugen MIHĂESCU

— Ți-e frică, Matei?

— Nu, nu mi-e frică...

— Îți tremură genunchii? Dacă îți tremură, atunci cu siguranță ți-e frică. Ori buzele dacă ți se zbat, și ăsta-i un semn.

Taci! Parcă aud zgomot de pași... Ascultă! Din capătul celălalt al uliței răzbătea tropotul unor cizme care loveau bolovanii.

— Poate e el — șopti Matei agitat.

Băieții se cuibăriră printre garoafele și crizantemele din grădinița cu flori. Mirosul dulce și sfîrșit al florilor zdrobite sub greutatea lor îi învăluia din toate părțile. Prin zăbrelistea gardului ulița se vedea în bătaia lunii, pustie și incremenită. Ochii lor o păzeau înfrigurați, sperînd în fiece clipă să apară din umbra caselor omul pe care îl așteptau. Dar, în locul lui, din întuneric se ivi rondul de noapte...

— Ți-e frică? — auzi la ureche șoapta lui Horia, după ce rondul trecu.

— Nu! Doar ți-am spus o dată, de ce mă tot întrebi?

— Trebuie să hotărîm cine aruncă întîi...

Matei întinse mîna și simți grămăjoara de grenade care se aflau lîngă ei. Tăcu încurcat.

— Să tragem la sorți — îi spuse, după un timp, lui Horia.

Nu! Nu vreau! Nu-mi place tîrguiala asta cu destinul.

— De ce țipi? Vrei să ne audă cineva? — îl mustră Matei.

— Am să le-arunc eu pe amîndouă, mă-nțelegi? Una din două tot îl nimerește!...

Matei simți palma lui Horia bîjbîind și auzi cum grămăjoara de grenade se năruie ușor. Horia desfăcu înfrigurat capacul unei grenade, scoase șnurul și-l băgă în gură.

— Horia... Crezi că sînt laș? Dacă mi-ar fi fost frică, n-aș fi venit cu tine aici. Am vorbit de sorți pentru că așa se obișnuiește în clipele grele, cînd oamenii trebuie să aleagă. Mă asculți? Prima grenadă am s-o arunc eu...

— Lasă... N-are nici un rost să ne luăm la harță acum. Ești agitat și nu-i bine. Frica te cuprinde cînd nu ar trebui. Poți rămîne cu grenada în mînă mai mult decît trebuie. Atunci ar însemna să murim stupid. La ce bun?...

Matei se răsturnă pe o rînă și-i întoarse spatele. Horia îl auzi cum se caută în buzunar și ar fi vrut să-i ceară o țigară, dar se răzgîndi. I-ar putea descoperi vreo patrulă, după luminița țigării. Colonelul Frank întîrzia și asta îl făcea tot mai nerăbdător. Pentru întîia oară, în cele trei luni de cînd era încartiruit în casa lor, colonelul întîrzia peste ora unsprezece. În celelalte seri, la ora zece, în pijama, el își bea cafeaua făcută pe ibricul minuscul de alamă și, în timp ce buzele țuguiate sorbeau lichidul, ochii-i călătoreau ușor pe coloanele lui „Völkischer Beobachter". Și uite, acum întîrzia... Numai de nu l-ar însoți nimeni.

Matei!

Matei nu-i răspunse. În lumina slabă a lunii îl văzu ghemuit, parcă ar fi avut crampe în burtă. S-a supărat, își zise, și-i păru rău că se purtase cu dînsul așa de necamaraderește.

Matei! Dacă e însoțit, nu sînt de ajuns două grenade — își dezvălui teama Horia.

Matei mormăi ceva nedeslușit.

Te-ai supărat? Sînt un prost, c-am vorbit cu tine urît. Dar nici tu nu trebuie să mă lași singur acum. În cîteva minute va veni, căci e tîrziu. Hai să ne-mpăcăm. Dă-mi mîna.

Nu sînt supărat — îi răspunse Matei încet. Dă-mi mîna — stărui Horia — atunci te cred.

Lasă, parcă ai fi un copil. Ți-am spus doar că nu sînt supărat. Fii atent, mai bine, să nu ne scape.

— Vreau să te știu cu totul alături de mine. Tu nu-nțelegi? Matei se întoarse spre dînsul.

— Ei, hai! — Horia îi căută mîna și i-o strînse.

Ce-ai făcut? Ești plin de sînge! Horia lăsă grenada și se ridică în genunchi speriat.

— Nu mi-e frică, Horia, să știi... Am vrut să-mi dovedesc întîi mie însumi. Mi-am înfipt lama cuțitului în palmă. N-am ezitat și m-am bucurat. Simțeam arsura lamei, dar am strîns din dinți și n-am gemut... Nu mi-e frică. Înțelegi?

Tocmai acum te prostești — îl mustră Horia.

— M-ai fi crezut laș!...

— Oh, ești un măgar. Scoate batista să te bandajez. Ar trebui să fii pedepsit. Acum, cînd e nevoie de tine, ți-ai tăiat palma dreaptă.

— Ooo... Nu mi-am dat seama. Eram înfierbîntat.

Prostule! Nu mai poți arunca. Dă-mi batista să oprim sîngele. Întinde brațul, să-ți leg încheietura mîinii. Să nu țipi, dacă te strîng. Așaa... Doare? O să-ți amorțească laba, să nu te sperii. Ar trebui să te bat eu. O, sîngele se mai prelinge în palmă! Ia să-ți bandajez rana cu batista mea. Așaă... Într-o oră, o să fim acasă și-o să te doftoricesc ca la infirmeria liceului. Nu trebuie să afle tatăl tău ce-ai făcut. S-ar supăra. De astă dată o să minți și tu: „M-am tăiat într-un cui". Ei, acum gata. Întinde-te și rămîi liniștit. Să așteptăm!...

Horia căută, bîjbîind, grenada aruncată și se lungi pe burtă, lîngă rînit. Ulița era la fel de pustie ca și mai înainte. Numai luna avea o față mai palidă.

— Nu-i așa că acum ești convins că nu mi-e frică? — îl întrebă Matei, încet și chinuit.

— Te obsedează gîndul ăsta?

— Da... Mi-ar fi fost grozav de rușine să mă crezi fricos.

— Te iubesc, Matei, ca pe un frate. Cu tine aș înfrunta pe oricine. Să mă ierți...

— Taci! Să ascultăm... De ce întîrzie? Ce s-o fi întîmplat oare? Ascultă! Parcă aud un zumzet de mașină.

Horia își rezemă capul pe umărul lui Matei. Minutele treceau, dar zgomotul rămînea neschimbat și se auzea tot atît de departe.

— Nu e nici o mașină, ne-am înșelat — șopti Horia.

— Dar zumzetul?

— E rîul... Noaptea, cînd e liniște, totdeauna se aude așa.

II.

Aerul nopții era zăpușitor: numai pămîntul avea o răcoare plăcută și trupurile o sorbeau, ca să-și potolească fierbințeala. Ochii lor pîndeau necontenit drumul pustiu.

Palmele lui Horia atinseră fața lui Matei, care sta culcat pe spate și privea cerul nopții.

— Mi se pare că ai febră...

— Mi-e cald, dar poate că și zăpușeala-i de vină. Mi-e și somn; dacă mai stăm mult așa, culcați o să adorm.

Ar trebui să pleci acasă...

— Nu te las singur, orice-ar fi!

— Atunci încearcă să-ți alungi somnul cum va. Hai să vorbim... Despre ce, oare?... Nu ți-e dor de Livia?

— M-ai întrebat de o mie de ori în ultimele zile.

— Te-a supărat întrebarea?

— Mă plictisește.

Atunci să tăcem.

— Mai bine...

„Alungă-ți somnul! Alungă-ți somnul", cuvintele acestea se repetau în mintea lui Matei, dar eroul lor era tot mai îndepărtat, din cauza moleșelii care îl cuprindea. Cerul i se păru deodată fantastic de aproape și printre gene văzu stelele sclipitoare cum se mișcă încetișor, parcă bătute de briză. „Somnul! Alungă-ți somnul!" — își porunci, și cerul înstelat se îndepărtă pe neașteptate.

— Nu vine? Nu vine?... — întrebă în șoaptă Matei. Mîna bandajată îi amorțise și de aceea începu să o miște. La fiecare încercare simțea în palmă săgeți care urcau vertiginos pe braț, pînă la umăr. Ca să nu geamă de durere, renunță și rămase liniștit privind cerul. Apoi își rostogoli capul într-o parte, pînă cînd urechea îi atinse pămîntul amestecat cu flori. Și rămase așa. Pleoapele i se lăsară peste ochi. „O să adorm înainte de a auzi pașii". În fond, de ce stau ei aici? De ce nu pleacă acasă? Doar e tîrziu! Colonelul Frank o fi chemat la comandatura generală și vine mîine, ziua. Atunci, din nou o noapte de veghe? Nu trebuie aminat nimic pentru mîine noapte! Au hotărît să-l execute azi — și basta! Pînă mîine noapte, cine știe ce se mai poate întîmpla?... Parcă somnul i-a mai trecut puțin, alungat de gînduri. Deschise ochii și, văzînd casele cu ferestrele oarbe și cerul, i se păru că adineauri a evadat din singurătate. Alături, Horia sta nemișcat, fără să se sinchisească de dînsul. Se uită la drumul pustiu. De-ar ști colonelul ce îl așteaptă! — se gîndi Matei privindu-l... Colonelul i s-a părut întotdeauna un om delicat. Nu numai ochelarii cu ramă subțire de aur, nu numai fața mică, buzele fine, ci și gesturile pline de politețe îl lipseau pe colonel de înfățișarea aceea militărească a oricărui ofițer de carieră și, mai ales, în timp de război. Colonelul nu-și însușise nimic din ceea ce frontul imprimase altora. Dacă l-ar fi văzut fără mantaua cenușie de militar, lui Matei i-ar fi părut un simplu profesor de latină, în plină carieră, dispus oricînd să-ți povestească o întîmplare din „De bello gallico". Curios, ce lucruri ciudate se întîmplă în viață! Dacă cineva i-ar fi spus că va participa la lichidarea unui neamț care are înfățișarea unui profesor de latină, i s-ar fi părut neverosimil. Și uite...

Ieri, spre seară, Horia a venit la dînsul tremurînd de furie. „Ascultă, Matei — îi spusese aproape plîngînd — trebuie să mă ajuți. E vorba de mama. Dimineață — îi povestise Horia a venit colonelul și i-a cerut mamei să spele podelele camerei lui, apoi a plecat. N-am știut nimic pînă cînd am văzut-o cărînd apă. Am oprit-o, și ea a început să plîngă, căindu-se

că i-e frică. Dacă se supără colonelul? Doar el e încartiruit la noi. Știam eu că o să se supere, că va fi furios, dar m-am gîndit că nu se cuvine ca o femeie bătrînă să spele murdăria ce o face un ocupant. Să curețe ordonanța!

La amiază colonelul intră fluierînd în odaie. L-am auzit cum amuțește și mă bucuram că nu i se făcuse pe plac. Mama, speriată, asculta și dînsa să vadă ce s-o mai întîmpla. Credeam că neamțul se potolise, cînd îi aud bocăniturile cizmelor în tindă, îndreptîndu-se spre bucătărie. Deschide ușa fără să mai bată, ca altădată, și-i face semn mamei să meargă cu dînsul. Era furios, vedeam bine, dar își ascundea mînia după obrazul înghețat. N-am putut s-o opresc să-l urmeze. Pășea în urma lui tremurînd. Ușa s-a închis după dînșii și, pînă să sar eu, aud țipătul mamei. Deschid: el o pălmuia"...

- Și tu ce-ai făcut? — l-a întrebat dînsul.

- Am privit îngrozit — i-a răspuns rușinat.

— Era mama ta... Trebuia s-o aperi... N-ai făcut bine... — i-a spus întunecat.

Un ușor zgomot de motor, peste care s-au suprapus îndată împușcături, îl smulse din gînduri. Erau cinci împușcături. Le numărase fără să vrea. „Ce s-o fi întîmplat? Cine a tras și în cine?" Nu avură timp să-și răspundă. Dinspre uliță se auzeau pași grăbiți.

Horia îl scuturâ ușor:

Dormi?

Nu. .

— Dește-mi o grenadă, s-o am la îndemînă!

Din clipa aceea gîndurile și zgomotul pașilor i se amestecară în cap, fără nici o noimă.

Pașii pe care îi auzise la început grăbiți încetiniseră. Parcă erau ai unui om care șovăie să înainteze. „Dacă e colonelul, poate presimte că i s-ar putea întîmpla ceva rău", gîndi Matei. Încă două clipe și basta! O bubuitură... Ce zarvă o să fie, doamne, ce zarvă! Nu se mai putu gîndi la nimic. Capul i se golise de gînduri. Asculta nădușit pașii aceia șovăitori și-i simțea tot mai aproape. Totuși, omul nu se arăta.

III.

Pașii se stinseseră deodată și drumul îi se păru dureros de pustiu. Atunci un ogar bălțat se strecură din umbră, adulmecînd praful.

— Ei drăcie, ăsta-i Puc — șopti îngrijorat Matei. Cîinele se opri în dreptul lor, sări cu labele pe gard, apoi lătră vesel cînd îi descoperi. Din umbră se desprinse un om înalt și se apropie repede de cîine.

— Tata! — mormăi Matei dezolat.

Bărbatul se opri și el lîngă gard și scăpără un chibrit. În lumina puțină a flăcării îi văzu tolăniți lîngă grămăjoara de grenade.

— Haideți acasă, copii — îi pofti, făcîndu-se că nu dă importanță la tot ce se întîmplă. Matei se ridică amărît și lovi furios ogarul care începu să schiaune.

— Eu nu plec — îi răspunse Horia hotărît. Nu pot — încercă să-l convingă. Aștept pe cineva. Mîine o să vă spun tot. Dacă aș pleca, aș fi laș.

— Atunci te lăsăm... Văd că e grav — îi vorbi bărbatul cu o înțelegere prefăcută.

N-o să întîrzii mult nici eu... E timpul să sosească — îl asigură Horia.

— Cine?

Horia ezită.

— Un prieten. Am jurat să-l aștept. Trebuie.

Tatăl nu mai stărui. Se aplecă, luă grenadele și le băgă în buzunar.

— Spune amicului tău să vină la mine dacă are nevoie de ele. Sînt un om discret. Crede-mă.

Și plecă.

IV.

Acum nu mai avea importanță dacă se mai aud pași. Acum nu-l mai îngrijora drumul pustiu. Acum nu-i păsa dacă timpul trece. Acum era totuna dacă va veni în zori sau peste o clipă. Se tăvălea printre flori și, cu palmele, smulgea tulpinele fragede pe care le frîngea cu furie. Se răzbuna pe neputința lui.

Apoi o luă încet spre casă, înfășurat de noapte și însoțit de liniște. Departe, rîul cînta ca un bondar. Mergea încet, stîrnind praful, dar lui i se părea că tot ce se întîmplă nu e decît un vis. Cînd se va trezi, va putea să spună: a trecut, ce bine! Că altfel nu se poate. Nu se poate să privești cum mama ta e lovită și tu să n-o apări. Nu se poate ca un străin să-și bată joc de ce ai mai sfînt pe lume și să nu fie pedepsit. Altfel totul e o nedreptate, o nedreptate fără margini și tu ești un laș. O, și uite că totuși nu e vis. Iată casa unde locuiește. Cine a deschis acum poarta? El. Nu e vis. Cine pășește prin ogradă? El. Nu e vis...

Vru să se strecoare în casă tiptil, să nu-și trezească mama. L-a așteptat, fără îndoială, îngrijorată. Deschise ușa încet și intră. În odaie, lampa de petrol așezată în mijlocul mesei împrăștia o lumină galbenă și săracă. Horia se opri în prag. Mama nu dormea. Ședea pe scaun, cu un cot rezemat de masă și cu o mînă în poala rochiei. Capul îi era lăsat puțin pe piept și sta așa, parcă ar fi fost cuprinsă de toropeală. Dar nu, privirile ei se ridicară de sub pleoape, încet. Nu dormea.

Te-am așteptat și-mi era teamă...

Nu-și sfîrși vorba. Făcu flacăra lămpii mai mare și-n clipa aceea descoperi în ochii băiatului lacrimi. Horia plîngea încet, fără icneli, fără zgomot. Nu mai avea fața aceea proaspătă de adolescent, nici ochii aceia mari și naivi. Fața îi era urîțită de durere.

Mama îl privi uimită și se apropie de dînsul nedumerită.

— Horia... — îngînă speriată.

Sînt un laș, un laș! — și hohoti.

Dar ea nu-l înțelegea și-l mîngîia.

Colonelul nu s-a mai întors. L-au descoperit a doua zi niște drumeți, în șanțul șoselei, acoperit cu bolovani și ferigi. Lîngă el, zăcea împușcat și șoferul. Pe atunci era un mister cine-i asasinase. Și totul se puse pe seama celor fugiți în păduri, răzvrătiții care nu voiseră să meargă pe frontul antisovietic...

MÎȚICĂ

Schiță de Ștefania RAICIU

Radu al Negriței n-a închis ochii toată noaptea. Acum prinde a se crăpa de ziuă. Cocoșul din ogradă cîntă ca de obicei. Pentru el nu e nimic nou. Nu-i nimic nou nici pentru ceilalți. O zi ca toate zilele, cu munca și nevoile ei. Cei din curtea vecină se pregătesc să plece la cîmp. A trecut și lăptarul către oraș. Încet, încet, se deșteaptă tot satul.

— Ce zici, Veto, îl dăm?

— De, Radule, știu eu?...

— Dacă l-am duce și l-am pîti la deal?...

Așa s-a pîrpălit toată noaptea, făcîndu-și fel de fel de gînduri, cu biletul verde strîns și ghemuit în mînă.

Aseară, pe la asfințit, venea de la cîmp fără nici o grijă. Un bun a dat dumnezeu. Grîul e galben ca aurul și porumbul îi trece de umăr. Fînețuri din belșug. Ovăz, așijderea. Să tot hrănească vitele la iarnă! Nici loc în hambar n-are să fie destul. Mergea vesel către casă. La ora asta ceaunul de mămăligă e pus la foc în curte și Veta îl așteaptă în prag...

Cînd colo pe lîngă puț, îl zări în poartă pe Niculae Dascălu, cel de face armata cu nepotu-său, Gheorghe. Văzuse el încă din primăvară, cînd se întorsese Niculae de puști, că la horă numai cu sora lui Gheorghe juca. De, i-o fi plăcînd fata și vine în pețit. Și de ce să nu-i placă? Victorița e fată frumoasă, harnică, seamănă cu mamă-sa, dumnezeu s-o ierte! Zestre are. O să-i mai dea și el vreo două pogoane, poate și un loc de casă, dacă s-o învrednici să iasă bine din an...

Iuți pasul, își potrivi căciula, umflă pieptul, numai așa, ca să aibă o înfățișare mai impunătoare, cum se cuvine în asemenea momente.

— Ce te-aduce pe la noi, Niculae?

Niculae, roșu la față, lasă ochii-n jos, învîrtește chipiul de vreo două ori în mînă, încearcă să spună ceva, dar vorbele-i rămîn în gîtlej.

„N-are curaj băiatul", își zice moș Radu; la fel îi venise și lui de greu, cînd s-a dus la părinții Vetei.

— Ei, lasă, Niculae, că așa e tinerețea. E frumoasă fata, asta o știm cu toții.

— Îi tare frumoasă, moș Radule!

Și chipiul începu să se-nvîrtească din ce în ce mai iute, pînă scăpă pe jos.

— Îi tare frumoasă, nu zic ba; Gheorghe mi-e ca un frate și d-ta m-ai crescut de mic... Dar, vezi matale, nu-i vorba de față — și mi-i greu să spun. Pe mine m-or trimis cei de la regiment pentru recheziție. Zice că să le dai calul dumitale și mîine pînă-n prînz să vii cu el în Turnu, să-l prezinți...

Niculae îi întinse un petic de hîrtie pe care scria: „Numitul Radu al Negriței somat să se prezinte în ziua de 16 iulie 1941 la Centrul de Recrutare, cu calul său..."

Calul lui! Să dea calul lui! Ochii i s-au împăienjenit și nu mai vede nimic. Fumul de la ceaun îl înecă și focul parc-ar cuprinde curtea.

A ieșit hîrtia cu litere mari și groase, așa cum se trudise el cu atîta amar să-nvețe, ba de ciudă a mai pus și o cruce și a tras cu degetul, numai așa, de necaz, și a intrat în casă.

★

Soare, căldură și praf, cozi de pepeni și coceni de porumb, grămezi de hamuri de tot felul, căruțe, cai și faetoane, țărani deculți și obosiți, soldați mari în uniforme mici și alții mici în uniforme mari, așa vede Radu în curtea casei de la oraș, unde se dă un cal pe o bucățică de hîrtie. Stă și așteaptă să-i vie și lui rîndul, să-și dea calul. Și de ce i l-or fi luînd tocmai pe al lui? Sînt doar atîția cai în sat, mai mari și mai zdraveni! Nu sînt caii lui Ilie Țîganul, despre care știe tot satul că i-a furat din iarmaroc la sînta Maria? Nu sînt tupeu sură a popii și roibul notarului? Dacă ar avea și el ginere căpitan, ca d-alde perceptorul, s-ar schimba lucrurile și nu i s-ar mai lua căluțul lui!

De sîn' Petru s-a împlinit anul de cînd domnul Spachides, administratorul de la conacul de peste gîrlă, l-a chemat și i-a spus:

— Moș Radule, a murit țapa boierului. Se prăpădește mînzul nemîncat de două zile! Poate e norocul dumitale, că ești om bun la suflet, de-i putea să-l crești! Nu vrei să-l cumperi?

L-a dus acasă pe-nserat și i-a făcut un culcuș în tindă. Pînă-n toamnă l-a hrănit cum a putut, cu lapte și cu papară. Din cînd în cînd, îi mai dădea și cîte nițică smîntînă, pe furiș, cînd nu-l vedea Veta...

„Radu al Negriței!" — strigă soldatul din pragul biroului.

Și Radu intră sfios, la dl. căpitan. Dl. Căpitan e cu nasul în registru și nici nu-l bagă în seamă. Domnul căpitan e plictisit, dar înțelege necazul omului. Nici el n-a venit aici de bunăvoie: dl. căpitan e rezervist. Învățător. Îi promite tot ce-i cere: să nu pună calul la muncă grea, fiindcă e plăpînd și tînăr, să-l dea la serviciu ușor, să nu-l trimită pe front...

— Vă rog, domnule căpitan, aveți milă și grijă! L-am crescut ca pe copilul meu și tare greu mă despart de el...

Radu mulțumește, întinde mîna, își ia bonul și pleacă. Apucă pe poteca din dosul casei și se-ndreaptă singur și amărît spre șoseaua prăfuită.

Zgomotul s-a mai potolit. Curtea e aproape goală. Mulțimea s-a împrăștiat. Oamenii au dat cîte un cal și au luat cîte un bon.

Ofițerul își închide și el registrele și se pregătește de plecare. Un vînt ușor se strecoară pe sub transperantul care se leagănă în fereastră. Mucul de țigară se stinge încet pe marginea scrumierei. Căpitanul a rămas singur în birou. Nu mai e nimeni. Doar Moș Radu, care s-a întors din drum. Mai are ceva de spus:

— Îl cheamă Mîțică, domnule căpitan...

Ilustrație de Tia PELTZ

Satelitul pămîntului în viitor

— Interviu cu savantul sovietic prof. Kiril STANIUKOVICI —

Pentru a răspunde diferitelor întrebări sosite de la cititori cu privire la perspectivele deschise de lansarea primului satelit artificial al pămîntului, ne-am adresat savantului sovietic prof. Kiril Staniukovici, doctor în ştiinţe tehnice, membru al Comisiei interdepartamentale pentru comunicaţiile interplanetare. Prof. Staniukovici a avut amabilitatea de a da următoarele răspunsuri la întrebările noastre:

Întrebare: *S-a crezut la început că satelitul artificial al pămîntului va avea o existenţă relativ scurtă. Care cauze i se datoreşte faptul că el continuă să se rotească în jurul pămîntului şi că scăderea vitezei lui este extrem de redusă?*

Răspuns: Calcularea anticipată cu mare exactitate a tuturor elementelor orbitei iniţiale a satelitului artificial al pămîntului nu a fost posibilă. Creatorii acestui nou corp ceresc au presupus că satelitul se va mişca în păturile mai joase ale atmosferei (decît s-a întîmplat de fapt). Aceasta înseamnă că rezistenţa care i s-ar fi opus în aceste pături ar fi fost mult mai mare. În realitate, satelitul a evoluat la înălţimea de 900 km. Densitatea aerului în aceste pături este extrem de mică, de aceea înălţimea şi viteza lui aproape că nu se schimbă.

Întrebare: *Va exista oare în viitor posibilitatea de a dirija satelitul de pe pămînt?*

Răspuns: Avem temei să presupunem că sateliţii viitorului vor putea fi dirijaţi de pe pămînt. Acest lucru va putea fi realizat prin diferite mijloace. În acest scop va putea fi folosit, de pildă, radio-ul (cu ajutorul căruia, după cum se ştie, dirijăm în prezent aeromodele zburătoare). Înafară de aceasta, în interiorul unui viitor satelit pot fi montate aparate de dirijare interioară. Ele vor intra în mod automat în funcţiune la anumite termene stabilite, acţionînd mici motoare cu reacţie, montate de asemenea în interiorul satelitului. Aceste motoare vor putea anula forţa de frînare la care e supus satelitul, „adăugîndu-i" viteză.

Întrebare: *Din ce cauză semnalele de radio transmise de satelit s-au schimbat la un moment dat?*

Răspuns: În condiţiile neobişnuite de zbor ale satelitului artificial s-a schimbat, desigur, şi regimul de alimentare a instalaţiilor de radio aflate în interiorul lui, şi semnalele au devenit continue. Iar la un moment dat, ele au dispărut cu totul, deoarece alimentarea acestor instalaţii de radio a încetat.

Întrebare: *Am aflat din diferite declaraţii ale savanţilor sovietici că în viitor se vor lansa sateliţi avînd pe bord animale. Aceşti sateliţi vor putea oare să fie readuşi pe pămînt sau comportarea şi starea vieţuitoarelor respective vor putea fi urmărite numai prin semnalele transmise de pe satelit?*

Răspuns: Pot exista diferite posibilităţi de control asupra comportării animalelor. Iată, de pildă una din ele: containerul în care se vor afla animalele se va desprinde la un moment dat de satelit şi va coborî cu ajutorul unei parașute, pe pămînt. Potrivit altei variante, animalele vor pieri, dar comportarea şi starea lor fiziologică vor fi permanent cunoscute cu ajutorul semnalelor transmise de aparatele automate fixate de diferite părţi ale corpului lor. Se presupune că diferitele automate nu vor avea numai menirea de a-i „înregistra" pe micii pasageri, dar şi pe aceea de a-i ţine direct sub observaţie şi de a-i îngriji. Astfel, unele aparate le vor lua pulsul, le vor înregistra tensiunea arterială, temperatura şi le vor hrăni.

Datele furnizate de observatorii „automaţi" vor fi extrem de importante, căci în spaţiul cosmic animalele vor deveni imponderabile (lipsite de greutate) şi, în aceste condiţii, procesele fiziologice vor decurge, desigur, într-un mod cu totul diferit decît în atmosfera pămîntului.

Întrebare: *Oare sateliţii care se vor lansa vor dispune de aparatura fotografică?*

Răspuns: Se prevede ca viitorii sateliţi artificiali, atît cei sovietici, cît şi cei americani, să fie înzestraţi cu diferite aparate optice, printre care şi aparatură fotografică pentru înregistrarea şi fixarea pe peliculă a diferitelor fenomene ce se petrec în păturile superioare ale atmosferei. Montarea pe satelit a unei asemenea aparaturi este prevăzută, de altfel, în programul Anului Geofizic Internaţional, adoptat, de comun acord, de diferitele ţări participante.

LA OBSERVATORUL DIN CAMBRIDGE

Un grup de 12 cercetători englezi de la Universitatea din Cambridge studiază intens desfăşurarea călătoriei cereşti a satelitului artificial al pămîntului, lansat în orbită de Uniunea Sovietică.

În prezent grupul de „urmăritori" lucrează în trei schimburi, pentru montarea unei antene speciale care să înlesnească înregistrări cît mai precise ale datelor legate de zborul „stelei roşii". În fotografie, d. Martin Pyle, directorul observatorului de radio al universităţii, studiind împreună cu un colaborator itinerariul „Sputnikului" sovietic.

Satelitul şi electronica

— Interviu cu profesorul Edmond NICOLAU —

ÎN LOC DE MOTTO

Doi foşti

Primul (tare): — Ai auzit că se învîrteşte mai departe? Se învîrteşte, se învîrteşte.

Al doilea (şoptind): — Nu fi prost, e artificial.

Profesorul Edmond Nicolau, şeful catedrei de electronică, e un cunoscut popularizator în domeniul ştiinţific. Şi cînd un om de ştiinţă e îndrăgostit de popularizare — care necondiţionat cere metaforă, comparaţie, stil — asta te face să te gîndeşti şi la literatură. Într-adevăr profesorul a comis în urmă cu vreo cincisprezece ani poezii moderne, pe care le-a şi publicat.

— *Dar astea au fost cu totul întîmplătoare şi vă rog să nu pomeniţi de ele.*

— Evident! Cum am putea amesteca poezia modernă într-o conversaţie despre satelit?

Dar mi-am dat seama numaidecît că greşesc profund. Poezia pătrunsese în cosmos o dată cu satelitul. Totuşi, pentru că obiectivul interviului îl constituia nu versul, ci electronica, am revenit în cadrul ştiinţific.

În primul rînd, ne interesează legătura dintre satelit şi specialitatea dumneavoastră.

— *Legătura e completă. Începînd cu ceea ce se vede înafara lunii artificiale, şi anume antenele. Antene, adică transmiterea semnalelor, adică telecomunicaţie.*

— Dar ceea ce propriu-zis face satelitul, înafară de faptul că se roteşte?

— *Ceea ce face e o investigaţie a spaţiului cosmic — măsoară dacă nu totul, cel puţin multe. Şi iată a doua legătură cu electronica: telemăsura.*

— În ordine cronologică, bănuiesc că ar fi trebuit să vă întreb mai întîi despre telegh idare: satelitul a fost înscris pe orbită cu ajutorul comenzilor transmise de jos.

— *E adevărat, dar nu e totul. Comenzile pe care le-a primit n-au pornit de la o minte omenească — oricît de teribilă şi-ar închipui-o cineva — ci de la un creier electronic. Fără acest creier, care calculă şi determină poziţia satelitului în fiecare moment, dirijarea lui ar fi fost de neconceput.*

- Conducerea lui de jos l-a ajutat deci să „evite" meteoriţii întîlniţi în cale?

— *Nu! Meteoriţii cu care s-a „ciocnit" pînă în prezent sînt pulbere cosmică, astfel că n-a suferit alte neajunsuri decît că s-a... prăfuit... După încetarea telegh idării — adică după ce a intrat pe orbită — şi-a urmat drumul nestînjenit şi e interesant de văzut cum va ieşi din întîlnirea cu cometa Halley. Desigur că nu ştiu de rău, pe cît i-au prevestit, de la început, unii savanţi englezi.*

— Au reuşit să-i determine orbita de pe atunci şi să prevadă intersectarea cu orbita cometei?

— *Ah, nu, e vorba de altceva. Unii savanţi englezi s-au repezit să tragă concluzii premature şi au dat o comunicare ridicolă. După cum se ştie, satelitul descrie în jurul nostru o elipsă, pămîntul fiind într-unul din focare. Deci, în cursul unei rotaţii, el se va depărta de glob cu aproximativ o mie de kilometri. Englezii, urmărind o singură rotaţie, au conchis: dacă după o oră orbita lui s-a micşorat (!) cu cinci sute de km, în cîteva ore va pătrunde în atmosferă şi va arde.*

— Dar au greşit oarecum...

— *Oarecum! Satelitul o să rămînă satelit ani de-a rîndul. Pe aceasta se va baza una din marile cuceriri ale electronicei: staţia de televiziune cosmică.*

— Care o să se plimbe împrejurul pămîntului?

— *Care o să se rotească o dată cu pămîntul. Un corp rotindu-se la 35.000 km de Terra — adică la 6,06 raze pămînteşti — are o perioadă de 24 de ore. Ceea ce înseamnă că el va rămîne deasupra aceluiaşi punct. În clipa de faţă transmisia cu televiziune e limitată de înălţimea antenei respective; staţia-satelit se va afla pe o antenă suficient pentru a transmite unei emisfere. Evident, va fi o staţie relee, care va recepţiona, la rîndul ei, cele transmise de staţia aflată pe glob exact sub ea.*

— Dar undele? Cum se vor propaga undele, pînă la această distanţă uriaşă?

— *Raspunsul e încă de domeniul viitorului. Cu ajutorul satelitului ştiinţa a pătruns în domenii necunoscute: astronomia experimentală şi studiul propagării undelor de radio în spaţiile cosmice. Am emite ipoteze despre aceasta, înainte de a fi în posesia datelor, înseamnă a face literatură ştiinţifico-fantastică.*

— Se pare însă că, ţinînd seama de ritmul ştiinţei moderne, am face literatură ... ştiinţifico-depăşită!...

— *Fără îndoială. De altfel proiectul sovieticului Hlebţevici fundamentează posibilitatea zborului în lună şi în Venus, înainte de 1967. Călătoriile în sistemul solar nu mai pot fi „fantastice".*

... Iată deci că ne aflăm în spaţii siderale, în drum spre alte sisteme, depăşind nu numai fantasticul... de toate zilele, dar şi poezia modernă. Restul călătoriei nu-l mai divulgăm cititorilor noştri. Menţionăm că s-a desfăşurat la aceeaşi masă de birou foarte simplă şi că datorită unui alt membru al catedrei de electronică, plin de umor sec, călătorii au fost însoţiţi de Heine. Ceea ce, încă o dată arată pasiunea unor oameni de ştiinţă pentru literatură.

Camil BACIU

O greutate plăcută. Plugarul Ion Aroșiții ducînd spre cîntar sacul cu produse contractate.

HAMBARELE sînt pline

Activitate intensă la baza de recepție din Dorohoi.

Iată ce mi-a spus țăranul muncitor Ion Gherasim din comuna Stînceşti, raionul Botoşani:

—Anul acesta l-am socotit şi eu, ca şi alții, an de probă. Dar pînă la urmă lucrurile s-au brodit mai bine decît gîndisem.

L-am întrebat cît şi ce anume contractase cu statul.

— La început, mai puțin: 400 kilograme grîu. Mai încolo cu vreo lună, am contractat 500 kilograme păpuşoi şi apoi încă 500. Iar acum, în toamnă, după ce am luat banii şi pe el, am contractat pe termen lung, de trei ani, vreo 6.000 kg bucate, grîu şi păpuşoi la un loc.

Dacă ar fi să fărgim, romanțînd, răspunsul lapidar al țăranului nostru, am putea țese o istorioară adevărată, nu lipsită de interes şi semnificații prețioase. Ar trebui să începem cu întrebările şi socotelile sale gospodăreşti făcute în primăvară. Atunci cînd s-a gîndit cît va putea obține de pe două hectare semănate cu grîu şi porumb, o dată ce cotele obligatorii la cereale au fost desființate pentru toată lumea. (Aci, de vreți, cîteva elemente de culoare locală: sfatul cu vecinii, cearta cu nevasta, îndemnul la reținere venit din partea celor cu păreri suspicioase sau dușmănoase). Apoi, în iunie, prima surpriză plină de învățăminte: prețul la grîul predat statului s-a dovedit mai mare decît cel obținut pe piața neorganizată. Aceeaşi situație, în toamnă, cu păpuşoiul.

Povestea lui Ion Gherasim din „țara" Botoşanilor rămîne, în schemă, reprezentativă pentru o parte a țărănimii muncitoare. (Considerînd partea cealaltă, formată din oameni cu o înțelegere politică clară, care au hotărît de la bun început să sprijine politica economică a statului).

Stam în fața bazei de recepție Dorohoi, gîndindu-mă la toate acestea. Pe drum, pînă departe, foarte departe, şiruri de căruțe. Printre ele aleargă neobosiți vreo zece achizitori. Unii sondează sacii, alții îi pun pe cîntar, alții întocmesc formele de plată. N-au o clipă de răgaz... Ei, da, şi nu aceasta e munca cea mai grea. Fiecare căruță de aci îşi are istorioara ei şi pentru fiecare s-a risipit o fărîmă din energia lor vie.

Nimeni pînă azi n-a scris despre ei nici poeme, nici romane, nici melodii înălțătoare. Necunoscuți şi modeşti, risipiți în cele mai pierdute unghere ale țării, oamenii aceştia au desființat, în fond, o întreagă tagmă de intermediari nefolositori, ale căror cîştiguri au fost dăruite întregului popor.

La intrarea în tîrgul Botoşanilor, achizitorul de tîrg Segal Isac. Trec căruțe încărcate cu produse. Omul se repede în întîmpinarea lor. Pe mulți dintre producători îi cunoaşte pe nume. A stat doar de atîtea ori de vorbă cu ei, în sat.

— Ce duci, bade Mitran?

— Ia, vreo trei saci cu floarea-soarelui.

— Păi aci e baza. Unde te mai grăbeşti?

— Matale cît dai pe kil?

— Nu mai puțin ca la piață.

Omul se duce totuşi să se convingă dacă piața nu oferă mai mult. Pînă se întoarce, achizitorul a oprit alte două căruțe. După un sfert de oră de parlamentări, gospodarii descarcă sacii în magazie. Îi ia în primire laborantа, în timp ce achizitorul aleargă din nou în stradă, să nu piardă cumva vreo căruță. E lac de transpirație.

Am socotit, aşa, pentru mine, cît ar fi cîştigat un negustor la aceeaşi cantitate de cereale achi-

ziționate de agenția „Recolta" din Botoșani în două luni. Am căutat să-mi închipui întîi șiretlicurile pe care le-ar fi folosit față de producători, pentru a obține cerealele la un preț cît mai scăzut, și apoi metodele folosite pentru a cîștiga la vînzare un preț cît mai mare. M-am oprit aici și gîndurile mele s-au îndreptat spre sutele de achizitori care muncesc onest și cărora, poate, de multe ori nu le trece prin minte că munca lor a desființat o întreagă stagmă de paraziți.

★

Arcadie Greciuc, șeful bazei raionale de recepție din Dorohoi, m-a chemat să-mi arate porci și rațe obținute „din nimic". Am văzut mai întîi o scroafă mare cu 12 sugaci dolofani și un cîrd mare de rațe. Pe urmă am primit explicația. Scroafa a fost luată în custodie de la O.R.A.C.A. Coteții a fost făcut din deșeuri, prin munca voluntară a salariaților. Paznicul pătulelor de porumb, Andreșan Vasile, a devenit, tot voluntar, îngrijitor. Ouăle de rață au fost primite de la o gospodărie de stat. Hrana: gozuri rezultate de la condiționarea cerealelor, sau boabe de porumb, grîu etc. căzute la transport. Scroafa va fi înapoiată O.R.A.C.A.-i (pentru kilogramele cîștigate în greutate baza va primi banii cuveniți), iar porcii vor rămîne aci. În scriptele bazei n-a apărut nici o rubrică nouă de cheltuieli.

Astfel de măsuri gospodărești au fost luate în multe baze de recepție din țară. Socotiți din nou, tot dumneavoastră cîți purcei, rațe, gîște, oi etc. se vor naște „din nimic".

★

La Botoșani, colegul meu fotoreporter a putut să prindă pe peliculă un moment solemn: semnarea unui contract pe termen lung. Părți contractante: Agenția raională „Recolta" și întovărășiții comunei Nicșeni. Hotărîrea a fost luată într-o apropiată adunare generală. Atunci și cei mai neîncrezători membri ai întovărășirii au recunoscut că respectarea Hotărîrii Plenarei Partidului din 27-29 decembrie 1956 nu este numai o datorie patriotică, ci aduce și serioase avantaje în făurirea venitului personal.

Dar pînă a se ridica la o asemenea înțelegere, ei, și alții ca ei, au cunoscut în primul rînd relațiile noi de schimb; statul fiind cumpărător și oferind prețuri ferme și stabile. Cumpărătorul acesta nou, care i-a scăpat de intermediarul de ieri, le-a devenit sfătuitor și prieten, cumpărîndu-le produsele în mod cinstit și luptînd pentru bunăstarea lor materială.

...Și cînd te gîndești că pînă acum nici un poet n-a scris încă despre această muncă!...

Ilarie MURGU
Fotografii de A. LOVINESCU

La Botoșani, semnarea unui contract pe termen lung între Agenția raională „Recolta" și întovărășiții din comuna Nicșeni, pentru 211.000 kilograme produse.

— Tata descarcă în magazie prima căruță cu grîu. Eu stau și păzesc pînă atunci boii celei de-a doua. Pe urmă, luăm bani și mergem la tîrguieli.

Doamne, chiar atît de mulți bani voi primi!?

Cei douăsprezece purcei obținuți „din nimic"

Gara Ungureni. De aici se expediază în fiecare zi trenuri încărcate cu produsele achiziționate.

Arcadie Greciuc, șeful bazei raionale de recepție din Dorohoi, stînd de vorbă cu colectiviști.

ÎN PLINĂ DERATIZARE...
...șoarecii și șobolanii din Mediaș aduc pe această cale mulțumiri fabricii de încălțăminte „8 Mai" pentru adăpostul oferit cu atîta generozitate...

Fotografie de I. GAIDA

DUPĂ MECI...
...Tribunele s-au golit. Dar iată că în jurul „chioșcurilor" de răcoritoare ale stadionului „23 August" a început un alt „meci", mai puțin sportiv, e drept, dar mult mai aprig disputat: bătălia pentru „cucerirea" garanțiilor lăsate pentru sticlele de suc oferă, precum se vede în fotografia noastră, faze palpitante, dar și regretabile totodată. Încolo, totul nu-i decît o chestie de organizare a comerțului cu răcoritoare...

„VĂLEU, VĂLEU, I.L.L.-eu"
Cîntec executat de tovarășa Teodorescu Elena, a cărei locuință din str. Dr. Cantacuzino nr. 6, nereparată la timp de I.L.L. din Orașul Stalin, o reproducem în fotografia de față.

Fotografie de M. ROSU

GHICI!
Încotro e Cîmpina?
(Dacă n-ați ghicit încotro e Cîmpina, poate ghiciți încotro e Mizilul... Iar dacă nu, întrebați-i pe năstrușnicii gospodari din Ploești).

Fotografie de Radu GHITNIC

GENERALUL-maimuță

de Jules VERNE

Ilustrație N. POPESCU

Erau cel puțin o sută sau o sută opt. De statură mijlocie, dar puternice, îndemînatice, mlădioase, capabile de salturi uimitoare, se tăvăleau sub ultimele raze ale soarelui care tocmai adormea după munți, la vest de rada portului. În curînd discul roșietic dispăru și întunecimea se revărsă peste bazinul dominat de crestele muntoase ale Sonorei și Rondei și de țării pustii Del Cuervo.

Deodată toată grupa amuți. Pe creasta unui deal, asemănător cu spinarea unui măgar jugărit, se arătă comandantul.

— Fiu, fffiu... — răsună șuieratul neobișnuit de puternic al comandantului, care-și modelase buzele în formă de trompetă.

Fiu, fffiu — repetă într-un uimitor unison ciudata grupă.

Era o ființă unică în genul său acest comandant: avea o statură înaltă, purta azvîrlită pe umeri o blană de maimuță cu lîna în sus; pe cap părul îi era zbîrlit, nepieptănat, barba sa scurtă era stufoasă; avea picioarele goale cu tălpile tăbăcite, tari ca niște copite de cal.

Ridică mîna dreaptă în sus și o întinse spre versantul interior al muntelui. Toate maimuțele îi repetară gestul cu o precizie războinică, mai bine zis într-un mod mecanic, asemenea unor marionete conduse de aceeași sfoară. El lăsă mîna în jos. Lăsară și ele mîna în jos. El se aplecă spre pămînt și ele îi urmară îndată exemplul. El culese de pe jos o bilă groasă și începu s-o agite deasupra capului. Și toate începură să agite bilele deasupra capului, îndeplinind un fel de joc de scrimă, cunoscut maeștrilor sub numele de „trandafirul închis".

Apoi comandantul se întoarse, se strecură printre ierburi și alunecă pe sub copaci. Grupa îl urmă în patru labe.

În curînd potecile de munte roase de ploi rămaseră în urmă și nici o pietricică nu se mai mișcă în drumul coloanei în marș. Peste un sfert de oră comandantul se opri. Și toate maimuțele se opriră, rămînînd parcă țintuite locului.

Jos, la vreo două sute de metri, se arătă un oraș așezat pe țărmul radei întunecate. Asemenea stelelor licăreau nenumăratele focuri ale digurilor, caselor, vilelor și cazărmilor. Mai departe scînteiau felinarele vaselor de război și focurile de semnalizare ale vaselor comerciale și șlepurilor, care ancorară în larg și se întindeau în apa liniștită. Iar mai încolo, la extremitatea capului Europa, farul azvîrlea în strîmtoare un snop de raze orbitoare. În acest moment răsună o salvă a bateriei de coastă. Apoi se auzi răpăitul tobelor, însoțit de șuieratul ascuțit al unor țignale.

Sosise ora odihnei și a întoarcerii acasă. Nici un străin nu mai avea dreptul să umble prin oraș, fără a fi însoțit de un ofițer din garnizoană. Echipajele erau obligate să se întoarcă pe vase înainte de a se închide porțile orașului. Din sfert în sfert de oră, treceau patrule care-i duceau spre corpul de gardă pe cetățenii întîrziați și pe beți. Apoi totul se liniști.

Generalul Mac Kackmail putea să doarmă netulburat.

Și nimănui nu-i trecea prin cap că, în această noapte, Anglia ar fi putut să piardă promontoriul Gibraltarului.

Toată lumea știa că acest promontoriu, înalt de 425 m, se ridică pe o bază de 1.245 m lărgime și 4.300 m lungime. Că seamănă foarte mult cu un leu uriaș, adormit cu capul întors spre Spania și cu coada cufundată în mare. Că botul lui dezvelește dinți teribili—șapte sute de tunuri, privind amenințătoare din ambrazuri, denumite „dinții babei". Că această babă mușcă crunt dacă cineva o zgîndăre. Da, Anglia și-a înfipt bine picioarele aici, ca și în Perim, în Aden, în Malta, în Pulo-Pinang, în Hong-Kong, pe multe astfel de stînci răspîndite în toată lumea.

Pînă acum Gibraltarul asigura Regatului Unit dominația incontestabilă asupra acestei strîmtori, care se întinde pe o distanță de 18 km și pe care măciuca lui Hercule o tăiase în adîncul apelor mediteraniene, între Kalpa și Abila.

Și, totuși, exista un om care era obsedat de visul de a smulge această stîncă din mîna englezilor. Acesta era comandantul adunăturii descrise de noi, o creatură stranie — nebună, s-ar putea spune. Numele lui era Gil Braltar și fără îndoială că în creierul lui asta avea o importanță patriotică. Gil urma să fie internat într-un ospiciu. Dar de vreo nouă ani nimeni nu știa pe unde rătăcește. Oare nu vagabonda prin lume? Nu, el nu-și părăsise patria. Ducea viața omului primitiv, trăind în păduri, pe sub stînci și, cel mai adesea, în așezămintele din peșterile de nepătruns din San-Miguel, care, precum se spune, se unesc cu marea. Mulți credeau că Gil Braltar murise. Dar el trăia, asemenea sălbaticilor lipsiți de judecată omenească și care se conduc doar după instinctele animalice.

★

Generalul Mac Kackmail dormea dulce, cu perna strînsă la ureche.

Era mult mai lung decît admitea buna-cuviință. Cu mîinile lui peste măsură de lungi, cu ochii rotunzi, înfundați în orbite sub genele stufoase, cu fața năpădită de o barbă deasă, cu înfățișarea mereu contractată de grimase, cu gesturi aproape omenești, cu maxilarele neobișnuit de ieșite înafară, el era extraordinar de diform chiar pentru un general englez. Era o maimuță în lege, dar un războinic minunat, în ciuda exteriorului său de maimuță.

Da, el dormea în confortabila sa locuință de pe Mainstreet, această stradă întortocheată care străbătea orașul de la porțile Maritime pînă la porțile Alameda. Și poate că generalul tocmai visa că Anglia stăpînește Egiptul, Turcia, Olanda, Afganistanul, Sudanul, Țara Burilor în sfîrșit, toate punctele de pe glob pe care ar fi visat să le stăpînească — și asta tocmai în momentul cînd era amenințată cu pierderea Gibraltarului.

Ușa camerei se deschise pe neașteptate.

— Cine-i acolo? — mormăi generalul Mac Kackmail.

— Generale, orașul este ocupat! — strigă înspăimîntat adjutantul, țîșnind înăuntru ca o torpilă.

Spaniolii?

— Trebuie să presupunem!

— Cum au îndrăznit?

Generalul nu-și sfîrși vorba. Sări în picioare, își smulse de pe cap scufia de noapte, își trase pantalonii, vestonul, își împlîntă picioarele în cizme și-și îndesă pe cap casheta, înhățîndu-și sabia. În tot acest timp conversația nu încetă.

— Ce zgomot se aude?

— Sînt blocuri de stîncă. Se rostogolesc asupra orașului ca o lavă.

Și sînt mulți, tilharii ăștia?

— Se pare că sînt mulți.

— Fără îndoială că în vederea acestei lovituri neașteptate s-au adunat toți banditii de pe coastă... Contrabandiștii din Ronda, pescarii din San Roc, emigranții și cei care se ascund în pădure.

— Mă tem că e tocmai așa, generale!

— Guvernatorul e înștiințat?

— Nu! E imposibil să pătrunzi în vila lui de pe capul Europa. Porțile orașului sînt în mîinile invadatorilor, iar străzile sînt pline de ei.

— Dar ce-i cu cazărmile de lîngă porțile Maritime?

— E cu neputință să răzbați pînă acolo! Se vede că artileriștii sînt încercuiți în cazărmi.

— Cîți oameni ai cu dumneata?

— Vreo douăzeci, generale... Infanteriști din regimentul al treilea, care au izbutit să se strecoare pînă aici.

— Jur pe sfîntul Dunstan! — izbucni Mac Kackmail. Acești mîncători de piersici au smuls Britaniei Gibraltarul. Dar asta nu se va întîmpla! Nu! Asta nu se va întîmpla!

În acest moment, pe ușă se năpusti o arătare ciudată, care sări pe umerii generalului, strigîndu-i cu un glas tăios:

— Predă-te!

Cîțiva dintre soldații care alergaseră în urma adjutantului voiră să se arunce asupra lui, cînd, deodată, îl recunoscură la lumina lămpii din cameră.

Gil Braltar! — strigară ei.

Într-adevăr era el, hidalgo-ul despre care de mult nu mai știau nimic, sălbaticul din peșterile San-Miguel.

Predă-te! — îl somă el pe general.

— Niciodată! — ripostă Mac Kackmail.

Deodată, cînd soldații îl și înconjuraseră, Gil Braltar scoase șuieratul său lung și tăios. Aproape în același timp, curtea și apoi casa fură invadate de năvălitori.

Puteai să-ți crezi ochilor? Agresorii erau nouă sute de maimuțe mono! Au venit, oare, ele, să recucerească de la englezi stînca ale cărei adevărate stăpînitoare erau, muntele pe care ele îl ocupaseră înaintea spaniolilor, înainte ca lui Cromwell să-i treacă prin gînd că acest teritoriu ar trebui cucerit pentru Marea Britanie? Da, așa era. Erau înspăimîntătoare, prin numărul lor, aceste maimuțe fără coadă, cu care puteai trăi în bună înțelegere numai dacă le răbdai ticăloșiile, aceste creaturi deștepte și îndrăznețe care se răzbunau pentru insultele care li se aduceau uneori, aruncînd asupra orașului blocuri uriașe de stîncă.

Ce rușine pentru Regatul Unit, dacă încercarea lor ar fi reușit! Englezii, sugrumătorii indienilor, abisinienilor, tasmanienilor, australienilor, hotentoților și ai atîtor altora, să fie învinși de niște simple maimuțe mono!

Dacă o asemenea dezonoare s-ar fi întîmplat, generalului Mac Kackmail nu i-ar mai fi rămas decît să-și tragă un glonț în țeastă. Nu se putea supraviețui unei asemenea rușini!

Înainte însă ca maimuțele, atrase de șuieratul comandantului lor, să poată năpădi odaia, cîțiva soldați se năpustiseră asupra lui Gil Braltar. Nebunul, dotat cu o putere neobișnuită, se împotrivea și părea greu de răpus. Blana lui de maimuță fusese sfîrtecată în timpul luptei și el zăcea acum într-un colț, aproape gol, legat, cu un căluș în gură, pus în imposibilitate de a se mișca sau de a mai scoate vreun sunet.

Afară, însă, situația continua să rămînă la fel de primejdioasă. Cîțiva infanteriști reușiseră să se adune lîngă porțile Maritime și să pătrundă spre locuința generalului. Împușcături răzlețe se spărgeau pe Mainstreet și în Piața Comerțului. Numărul maimuțelor mono crescuse însă atît de mult, încît amenințau să ocupe toate pozițiile cheie ale orașului. Iar dacă spaniolii vor intra în legătură cu maimuțele, forturile vor fi părăsite, bateriile lăsate fără servanți, pe întărituri nu va mai rămîne nici un

Gibraltarul

apărător, iar englezii, o dată ce vor ceda această stîncă de nerăzbătut, nu vor mai putea s-o stăpînească niciodată.

Mac Kackmail trînti ușa și păși înainte, hotărît să învingă sau să moară, după cum spun războinicii.

Și totul luă, deodată, altă întorsătură.

La flacăra cîtorva felinare care luminau curtea, maimuțele fură văzute retrăgîndu-se. În fruntea bandei mergea comandantul lor, agitînd bîta! Da, nu puteai să te îndoiești de acest lucru! Dar încotro s-or mai fi îndreptînd? Se vor duce oare pe capul Europa, spre vila guvernatorului, o vor lua cu asalt și-i vor pretinde acestuia să se predea, așa cum au procedat cu generalul?

Nu! Haita de maimuțe părăsea orașul!

Peste o oră, în oraș nu mai rămăsese nici unul dintre cuceritorii Gibraltarului.

Ce se întîmplase?

Această enigmă se lămuri, cînd generalul Mac Kackmail se arătă la marginea parcului.

El înțelesese imediat că, necomandate, maimuțele nu se vor retrage. Dar Gil Braltar n-ar fi putut fi convins să dea o asemenea comandă. De aceea, luînd hotărîrea rapidă, luase el însuși locul nebunului și condusese retragerea maimuțelor, înfășurat în blana de maimuță a prizonierului. Semăna atît de mult cu patrupedele acest brav general, că pînă și maimuțele mono se înșelaseră. După cum s-a văzut, fusese suficient să se arate, pentru a le face să-l urmeze.

Aceasta a fost o idee simplă, dar genială, curînd răsplătită cu ordinul sfîntului Gheorghe.

Cît despre Gil Braltar, acesta fu predat de către Regatul Unit directorului de circ Barnum, care-și creă o situație de invidiat expunîndu-l pe Gil în principalele orașe ale Lumii Vechi și Lumii Noi. Și Barnum era ascultat cu mare plăcere, cînd încerca să-i încredințeze pe spectatori că acesta nu era sălbaticul din San-Miguel, ci generalul sir Mac Kackmail în persoană.

Pățania se dovedi a fi o lecție foarte instructivă pentru guvernul Majestății Sale. Acesta înțelese că Gibraltarul, dacă nu poate fi smuls din mîinile britanice de către oameni, se menține în aceste mîini doar prin mila maimuțelor. Și iată că Anglia, veșnic practică în toate afacerile sale, hotărî să trimită în Gibraltar numai pe cei mai diformi dintre generalii ei, pentru ca maimuțele mono să se poată înșela oricînd ar mai încerca să cucerească fortăreața.

Probabil că această măsură îi va asigura Angliei veșnica stăpînire a Gibraltarului.

În românește de **Aurel COVACI**

Eu stat Simina, nu mă cunoașteți?

Do, re, mi, fa, sol...

Nu vă dau mingea!...

E ora cînd păpușe trebuie plimbată...

Uimitoarea SIMINA

La opt ani după ultimul copil, în familia Popescu veni pe lume o fetiță, care fu botezată Simina. Astfel Eugen Popescu, funcționar la Sfatul Popular al Capitalei, deveni tată a patru copii: un băiat și trei fete. Asta nu ar fi fost un lucru deosebit și nimănui nu i s-ar fi părut ca atare; totul s-ar fi scurs în cel mai autentic anonimat, dacă Simina, prisla familiei, nu ar fi tulburat liniștea căminului cu ciudatele și precocele ei tentații muzicale... Mihaela, surioara mijlocie a Siminei, o purta în brațe și o legăna s-o adoarmă, așteptînd, nu fără bucurie, s-o tulească la joacă. O legăna și-i cînta, cînd, spre marea ei uimire, într-o zi, băgă de seamă că ființa din brațele ei o îngîna. Cînta molcom. Parcă ar fi reprodus melodii ce vin de departe. Parcă s-ar fi străduit să le țină minte...

Părinții și-au zis că totul e o întîmplare: poate unii prunci, în loc să gîngurească, cîntă. Oare Moriacul lui Traian Coșovei nu cîntă și el?...

Pentru că cei trei copii mai mari, Mariana, Mihaela și Eugen, se pasionau după muzică, părinții cumpărară un pian în rate. O dată cu pianul, odaia răsună de melodii sprințare, acorduri grave și exerciții zgomotoase. Pianul din colțul odăii o fermeca pe Simina, care de-abia învățase să meargă. Ea se apropia cu uimire de căsuța aceasta muzicală. Surioarele, văzîndu-i curiozitatea, o luară în brațe. „Să vezi ce-o să zdrăngăne!" — se amuzau ele. Ea însă privi clapele albe, clapele negre, rise și încercă cu degetul o clapă care sună lung: miiii! Ce-o fi oare acest „miiii"? — se întreba parcă fetița cu uimire...

Așa a descoperit Simina pianul. Abia trecuse de doi ani. Și după descoperire, nu se mai dezlipi de lîngă instrument. Cînd Mariana i-a cîntat la pian „Cu-cu! Cu-cu!", Simina, cu o uimitoare îndemînare, a apăsat cu degetele pe clape și a repetat cu precizie melodia. Tot Mariana a învățat-o să cînte: „Melc-melc, codobelc". Penele albe și negre ale claviaturii nu-i mai păreau chiar atît de necunoscute: cea de colo era „melc", cealaltă „codobelc". Clapele începură să prindă un sens.

Ceea ce părea neobișnuit la această fetiță era rapiditatea cu care învăța. La doi ani și jumătate, împreună cu sora ei Mariana, cîntă la patru mîini un „Chant d'enfant", fără să se încurce. Ei, dar cîți copii nu sînt năzdrăvani și te pot uimi! Părinții ei nu-și făceau încă nici o iluzie...

★

...Strada Popovăț din cartierul Grand. La capătul străzii se află un mic cămin cultural unde ziua poți vedea zeci de copii cu cărți în mînă, așteptîndu-și rîndul la bibliotecă. Acum cîtva timp, directorul afișase în vitrină un anunț prin care încunoștința pe părinții interesați că, în cadrul căminului cultural, se dau lecții de pian pentru copii. Familia Popescu locuiește la cîteva case de cămin și mama se gîndi că n-ar fi rău să-și trimită odrasla cea mică să fie examinată de profesoară. Poate are talent. De ce să nu încerce? Simina plecă la cămin cu Mihaela. Fetițele intrară și-și așteptară rîndul. Profesoara o invită pe Mihaela să ia loc la pian. „Nu eu, ci dînsa. Asta mică!" — protestă fata și o arătă pe Simina. Profesoara se uită mirată la ghemotocul ce o privea pe sub breton cu niște ochi speriați. Ei, fie... Profesoara Maurer a mărturisit mai tîrziu că nici nu se gîndea să o încerce, dar ca să nu supere fata (pe Mihaela), i-a făcut hatîrul. A rămas stupefiată. Ghemotocul avea o digitație uimitoare. La început, timp de o lună, profesoara Maurer a dat Siminei lecții de cîte un sfert de oră, apoi de cîte o jumătate de oră, timp de două luni. Fetița își însușì toate notele din cheia „sol" și, în a patra lună, pe cele din cheia „fa".

Timpul trecea și Simina a împlinit patru ani...

Peste tot unde familia Popescu își ducea cu odrasla, lumea spunea fără rezerve că Simina e înzestrată cu un talent muzical excepțional. Fetița aceasta dădea mai multe griji părinților decît toți ceilalți trei copii la un loc. Nu pentru că Simina era zburdalnică. Nu. Ci pentru că cei care o cunoșteau și o auziseră cîntînd la pian îi sfătuiau pe părinți să-i dea o educație muzicală aleasă. Cineva i-a sfătuit să se adreseze Uniunii Compozitorilor. Și iat-o pe mama, cu Simina de mînă, pornind spre Uniunea Compozitorilor. Pe strada Lipscani, mama văzu întîmplător Conservatorul și intră să ceară doar o informație.

— Am o fetiță de 4 ani, care cîntă la pian — îi spuse mama decanului, unde fusese îndrumată să meargă.

— Da, doamnă, dar vedeți, noi ne ocupăm de oameni maturi — îi răspunse politicos și totodată neîncrezător. Ce pot să fac acum pentru ea?

— Ah, toată lumea zice că-i un copil excepțional dotat. Vă rog s-o ascultați.

Decanul, surprins de insistențele mamei și dorind s-o ajute, a acceptat examinarea. Într-o clasă s-au adunat cîteva persoane. Apoi a avut loc un examen neobișnuit. La pian, profesoara Lidia Cristian cîntă o melodie de Chopin. Lîngă pian, o fetiță de 4 ani ascultă această melodie necunoscută pentru dînsa. Cîteva perechi de ochi o privesc stăruitor. Mama, într-un colț, se frămîntă plină de nerăbdare. Se pare că ea e cea mai emoționată.

Fetița este rugată să reproducă vocal melodia pe care o auzise. O clipă de tăcere și, deodată, glasul Siminei umple clasa conservatorului. Fetița cîntă fără greș pe Chopin...

Stupoare. Aplauze.

— În toată cariera mea, n-am întîlnit un asemenea talent! — mărturisește profesoara.

Ce s-a întîmplat mai departe? Simina a primit o bursă de studiu de la Uniunea Compozitorilor. A cîntat la radio, în fața publicului, a stat de vorbă cu compozitori, cu ziariști.

...Știți, mi se pare că toate acestea îi răpesc mult din timpul de joacă. Și ah, dumnezeule, ce zburdalnică e și cît de mult îi place să se joace cu mingea, cu fetițele, cu păpușa. Dar ce să faci, trebuie să înduri orice, cînd cei mari zic că ești copil excepțional!

Fotografii de A. LOVINESCU

Concert în familie ↑ ↓Sst! Simina doarme.

Cu siguranță că ați auzit vorbindu-se de celebra statuie „Moise", una din capodoperele Renașterii, creată de Michel Angelo, contemplată, de patru secole, de milioane și milioane de admiratori.

Puțini însă sînt acei care știu că această statuie ascunde niște taine. Într-adevăr, în barba profetului se ascund două portrete: acel al papei Iuliu al II-lea și acel al lui Michel Angelo însuși.

Descoperirea acestor două portrete o datorăm unui abate roman, don Giuseppe Parroni, care, într-o zi ploioasă, se plimba pe străzile Romei. Neavînd ce face, el intră în biserica San Pietro in Vincoli, ca să studieze frumoasa operă a lui Guercino, Sfînta Margareta. Dar lumina nu era de loc bună — am spus doar că ploua — așa că abatele fu nevoit să renunțe la proiectul său. Se opri însă în fața capodoperei lui Michel Angelo, aflată în aceeași biserică, și începu s-o admire — pentru a cîta oară, nu mai știa nici el s-o spună. Amurgul așternea umbre mari în biserică și umbrele acestea reliefau și mai puternic trăsăturile profetului marmurean. Deodată, don Parroni tresări. Din locul în care stătea i se părea că zărește două figuri, ale căror contururi erau desenate cu multă precizie în firele încîlcite ale bărbii lui Moise. Dar nu-i cumva victima unei halucinații? Frecîndu-și ochii, el se apropie de statuie și o examină îndelung. Și totuși, așa era: în barba lui Moise se vedeau acum destul de clar două portrete.

A doua zi abatele se înapoie însoțit de un fotograf, care făcu mai multe fotografii ale statuii. Apoi le mări și astfel putu avea în mînă dovada că n-a fost victima unei iluzii.

De astă dată nu mai încăpea nici o îndoială: portretul lui Iuliu al II-lea era sculptat din profil, iar cel al lui Michel Angelo din trei sferturi.

Cum a fost posibil ca, pînă la această întîmplare, nimeni din zecile de mii de vizitatori care s-au perindat pe dinaintea statuii să nu fi observat acest lucru? De ce Michel Angelo a fixat tocmai într-un loc atît de neașteptat trăsăturile lui Iuliu al II-lea? Și cum se face că acest mare artist s-a hotărît să-și fixeze propriile lui trăsături alături de acelea ale suveranului pontific? Neînțeleasă glumă!...

Cum a fost cunoscută vestea, nenumărați istorici ai marii epoci a Renașterii au alergat să vadă descoperirea făcută de don Parroni. Cu acest prilej, s-a amintit că Moise executat de Michel Angelo a fost comandat spre a împodobi piatra funerară sub care trebuia să fie îngropat papa Iuliu al II-lea. În felul acesta una din enigme își capătă o explicație. Dar aceea privind portretul lui Michel Angelo rămîne mai departe nedezlegată.

Paul B. MARIAN

MUNCA

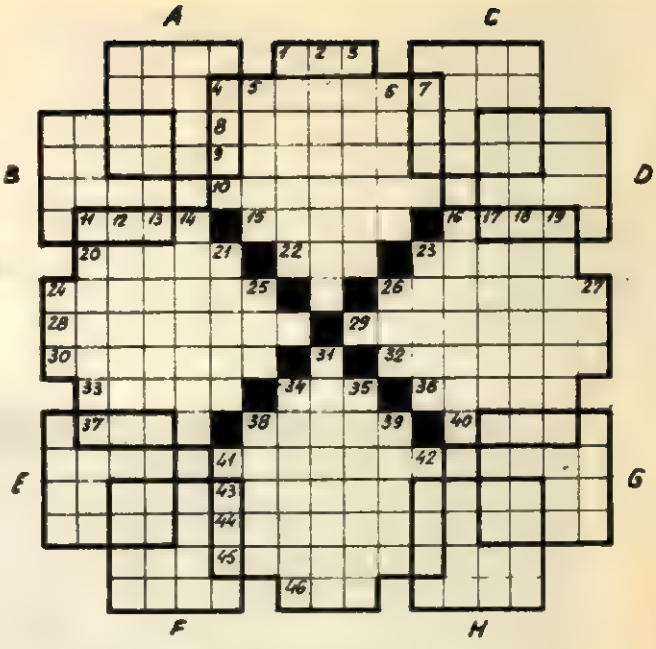

ORIZONTAL: 1. Plantă din care se extrage o substanță toxică, vătămătoare organismului. 4. Muncesc mult, au multe preocupări. 8. Muncește la broaște. 9. Muncesc mult la orice meci de fotbal. 10. Pe vremuri munca lui era de a transporta mesaje, folosind mijlocul de locomoție al vremii. 11. Începeri. 15. Gigant. 16. Rod al muncii celor de pe ogoare. 20. În el țin școlarii unele din ustensilele lor de muncă. 22. Nu s-a omis nimic. 23. Pentru dînsa muncește plugarul. 24. Manifestare artistică care scoate în relief munca unui singur artist. 26. Te face incapabil de muncă și e urmarea lipsei vitaminei PP. 28. Pierde-vară, certat cu munca. 29. Învechiți, îmbătrîniți (fig.). 30. Munca lui e de a educa pe alții. 32. Lustruit, poate fi vorba și de hîrtie. 33. A tremura, a se legăna. 34. Pentru, atunci cînd îl combați pe contra. 36. Munca poetului exprimată în 14 versuri. 37. Potolesc. 38. Pe aici iese fumul din cuptorul țăranului moldovean. 40. Le folosesc prescarii în munca lor. 41. Alții se odihnesc pe rezultatul muncii lui. 43. Digresiuni. 44. Legături directe sau colaterale între două sau mai multe persoane de aceeași familie (pl.). 45. Nepermise. 46. Literă grecească.

VERTICAL: 1. Ghiduș. 2. Muncește vorbind și e totuși de folos altora. 3. A muncit pînă s-a „urcat" sus. 4. Odinioară muncea în calitate de curier special. 5. Început sau sfîrșit. 6. Turkestan. 7. Zeiță egipteană. 11. Rezultatul muncii a zeci de oameni care într-un spectacol ne dau fiecăruia dintre noi 2-3 ore de satisfacție. 12. Munca poate fi planificată și astfel. 13. Pornești însuflețit la muncă sau un desen la care au muncit mulți. 14. Turcii îl utilizau în luptă. 16. Harnic, din note reiese rezultatul muncii sale. 17. Instrument muzical. 18. Munca lui constă în organizarea și conducerea proceselor tehnologice de extragere a materiilor prime sau a celor de producere de bunuri. 19. Supărate. 21. A se răsti. 23. Grecii îl considerau indispensabil muncii poeților. 24. Stat de democrație populară. 25. Început de ligament. 26. Așezat. 27. Interjecție. 31. Munca lui e indispensabilă construcțiilor. 34. Arc fructele cu o umbreluță de peri strînși într-un pămătuf. 35. Ținut din R.P.R. 38. Capitală asiatică. 39. Aerisit, dar... fără o notă muzicală. 41. State. 42. Boală de piele.

PATRATELE MAGICE (În fiecare din ele, vertical la fel).

A = 1. Muncește la C.F.R. 2. Culoare la cărțile de joc. 3. Lac mare în U.R.S.S. 4. Pe ea alunecă cureaua de transmisie. B = 1. Gust neplăcut. 2. Culoare. 3. Steril. 4. A pune în funcțiune un motor nou pentru acomodarea pieselor. C = 1. Pisici sălbatice. 2. Acesta (pop.). 3. Un mc de lemne. 4. Din nou. D = 1. Izbucnesc. 2. Bărbieriți. 3. Deshidratez. 4. A cădea. E = 1. A întări. 2. Vechi imperiu asiatic. 3. Fricoasă. 4. Islaz. F = 1. Folosea la transportul apei. 2. Asirian. 3. Prelungiri ale plasmei. 4. Locuri de treieriș. G = 1. Zeul războiului la vechii Greci. 2. A luat cu sila. 3. Epopee. 4. Împreună cu mica formează o rocă. H = 1. Întreprinderea Industrială Electro-Putere. 2. A pleca. 3. Fabulist grec. 4. Ustensil al fumătorului.

SE RENOVEAZĂ MITROPOLIA DIN IAȘI...

Pentru prima oară de la ridicarea ei, Mitropolia din Iași este renovată în întregime.

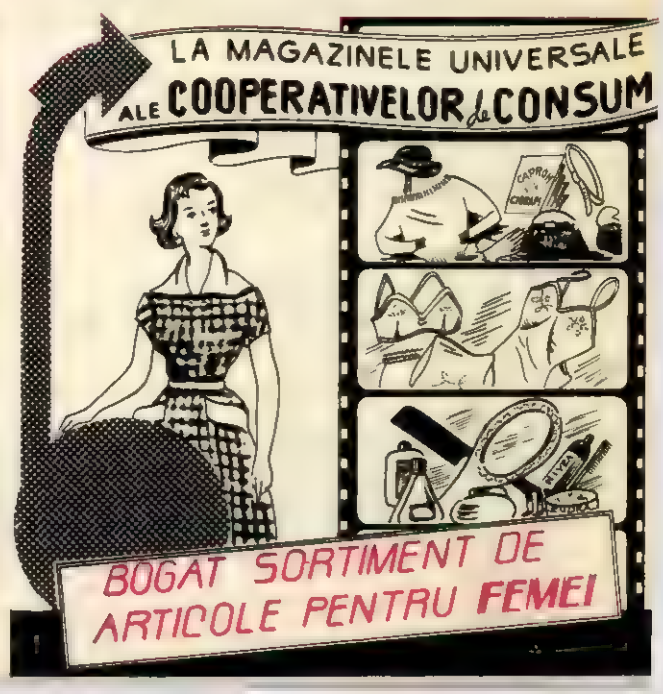

MAREA MOSCHEE din centrul Constanței se restaurează. Lucrările se execută sub controlul reprezentanților cultului musulman din Dobrogea.

Fotografie de F. URSEANU

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL 31

1) Pace — Decembrie. 2) Opoziție — Aleș. 3) Pămînt — Zarea — T. 4) Ori — T — Periș — To 5) Răsărit — Intern. 6) Rapel — Doa — Mai. 7) Per — Colos — C — Da. 8) R — Ise — Antanta. 9) Is — Criza — Luată. 10) Moșii — O — Petrol. 11) Oc — T — L — Ris — Iri. 12) Rîu — Tarițin — Ia. 13) Iarnă — Oge — Ou — T. 14) Elan — Anarhiști.

SFATURI practice

PANTOFII a căror piele s-a întărit de umezeală își recapătă supletea dacă sînt frecați cu o cîrpă moale, îmbibată în petrol și apoi se ung cu ceară.

PĂLĂRIILE VECHI DE FETRU care nu se mai pot transforma nu trebuie aruncate, putînd fi întrebuințate pentru a se confecționa din ele papuci de casă sau branțuri pentru pantofi.

RESTURILE DE SĂPUN se pun la fiert cu puțină apă, pînă cînd se transformă într-o pastă cleioasă. Turnăm această pastă în vase umplute cu apă și, după ce se întărește, vasele se răstoarnă. Astfel vom avea din nou un săpun bun de întrebuințat.

ABURII DIN CAMERA DE BAIE pot fi evitați dacă, în momentul cînd dați drumul la apă, prelungiți robinetul cu un tub de cauciuc, pînă în fundul căzii. Astfel aerul camerei rămîne normal.

LUSTRUITUL BLĂNURILOR. Frecați cu o flanelă moale, umezită cu esență de terebentină. Uscați bine. Pudrați apoi cu pudră de talc. Periați bine, să pătrundă pudra peste tot. Bateți cu un bețișor, scuturați și expuneți blana la aer.

PURTAȚI CU INCREDERE

ciorapi

NYLON

INTREPRINDEREA

Macul Roșu

BUCUREȘTI

PRODUSE SUPERIOARE DE PARFUMERIE

Saloanele de frizerie și coafură LIDO

BUCUREȘTI, B-DUL G-RAL MAGHERU 5-7, TEL. 4.49 30

Dotate cu utilaje moderne, deservite de lucrători cu înaltă calificare. Se folosesc materiale de calitate superioară, indigene și străine. Funcționează între orele 7-22, duminica între orele 7-13.

Vizitați restaurantul CINA

Se servesc specialități de bucătărie, preparate de pescărie și grătar, vinuri selecționate din pivnițele „Cina".

Cîntă orchestra Sile Vișan — Arghir Petrescu.

Voce: AIDA MOGA

DANS

ÎN JURUL GLOBULUI

↑AERUL MOSCOVEI. Staţiunea sanitaro-epidemiologică din Moscova a organizat o vastă reţea de puncte de cercetare a purităţii atmosferei în raioanele industriale.

În fotografie: cercetătoarea E. Isaeva lucrînd la un punct situat la mare înălţime deasupra Pieţei Komsomolskaia.

↑MÎNDRIE. Cîteodată pescarii Mării Negre au norocul să pescuiască şi un asemenea ton, a cărui patrie este de fapt Marea Mediterană. Acest fiu de pescar din Batumi (Adjaria Sovietică) are toate motivele să fie mîndru de îndeminarea tatălui său.

ÎN AJUTORUL NAUFRAGIAŢILOR. Naufragiaţii nu vor mai fi expuşi pericolului de a muri de sete. Cu ajutorul balonului din fotografia noastră, perfecţionat de un tehnician american, în 24 de ore orice naufragiat va putea transforma un litru şi jumătate de apă de mare într-un litru de apă dulce. Balonul distilează apa de mare cu ajutorul căldurii solare.

ANECDOTA SĂPTĂMÎNII

Doi soldaţi francezi din corpul expediţionar colonialist din Algeria vorbeau despre puterea protecţiei. „N-ai să găseşti nici un fiu de politician printre noi" — spunea unul dintre ei. „Te înşeli — spuse din spate cineva — eu sînt fiu de ministru şi iată că sînt printre voi".

Cei doi soldaţi se întoarseră să vadă cine vorbeşte. „Da, domnule colonel!" — spuseră ei, luînd poziţia de „drepţi".

LA „TEATRUL ANIMALELOR" DIN MOSCOVA. Bunăoară, doamnelor şi domnilor! Mă numesc „Plaza" şi am venit să vă arăt cîte figuri artistice de echilibristică ştiu să fac pe o bară îngustă. Pentru orice eventualitate, mi-am luat şi umbrela cu mine...

MORAVURI AMERICANE... Pe patul de spital stă întins Robert Harrison, redactorul şef al revistei pornografice „Confidential" din S. U. A., specializată în „dezvăluirea" vieţii intime a vedetelor din Hollywood. Richard Weidy, magnatul unei companii aeriene americane, l-a „plătit" cu un gînt indiscreţiile. „Modul de viaţă american" nu se desminte ...

↑PENTRU 250 DOLARI... Ce nu face un american pentru 250 dolari? Veteranul aeriştilor nautice, Welly Rose, de pildă, a renunţat pentru această sumă la bazinul de înot şi se aruncă acum de la 15 m pe pămîntul amortizat cu cartoane. Cineştii sînt mulţumiţi: scena a ieşit „tare" pe peliculă. Că în toată afacerea asta Welly Rose şi-a rupt un picior n-are nici o importanţă. La urma urmei, pentru asta i s-au plătit 250 dolari...

↑NAVA ŞCOALĂ „DAR POMORZA". Noua realizare a şantierelor navale poloneze a pornit în prima sa cursă. Pe bordul vasului vor fi instruiţi mii şi mii de tineri destoinici, care vor servi mîine în flota militară şi maritimă a R.P. Polone.

↑LA „EXPOZIŢIA CANINĂ care a avut loc de curînd la Moscova, au fost prezentaţi sute de căini, aparţinînd celor mai diferite rase, printre care s-a distins şi cîinele „Kaleaş" (în fotografie, în prim plan) aparţinînd colhozului „Kalinin" din Azerbaidjan, premiat cu medalia de argint.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● Schimbul prietenesc de spectacole dintre Teatrul Armatei din Praga şi Teatrul Municipal din Weimar (R.D.G.). Actorii cehi au jucat în august la Weimar „Intelectualii" de Milan Juris şi „Jurnalul Annei Frank", iar trupa germană va juca în noiembrie „Hoţii" de Schiller şi „În faţa uşii" de Borchert, pe scena praghezã.

● Invitaţia lansată de Teatrul Artei Noi din Lima (capitala republicii Peru), regizorilor din alte republici sudamericane, de a monta spectacole clasice spaniole. Primul care a acceptat oferta şi a şi sosit la Lima este Pedro Orthous, directorul Teatrului Experimental din Santiago de Chile, care va monta „Fînta turmelor" de Lope de Vega.

● Numeroasele piese originale înscrise în repertoriul Teatrului Moldovenesc „Puşkin" din Chişinău, pentru stagiunea de iarnă. Printre ele se numără „Lăstunul" de Emilian Bukov, închinată luptei revoluţionare din Moldova Sovietică, şi „Amarul dragostei" de Liviu Deleanu.

● Angajarea în reprezentaţie a cunoscutului actor italian de film Raf Vallone, de către teatrul parizian „Antoine"; el va apare, alături de cîţiva cunoscuţi actori francezi, în rolul principal al piesei „Vedere de pe pod" de Arthur Miller.

● Jubileul de zece ani al dramaturgiei originale a naţionalităţii tuvine din Regiunea Autonomă Tuva (Siberia meridională), care pînă la revoluţie nici nu a avut o literatură proprie. Prima lucrare dramatică, drama „Hairan-bot", scrisă de poporul actor Viktor Kok-ool, se reprezintă cu succes pe scenele din Tuva de un deceniu.

PUBLICUL CRITICĂ...

● Ultima elucubraţie a dramaturgului parizian de origine irlandeză Samuel Beckett, „Sfîrşit de partidă", care a indignat nu numai pe spectatori, ci şi pe acei critici care îndeobşte salută operele de aşa-zisă avangardă. Notăm că personajele „piesei" sînt patru muribunzi.

● Tentativa tînărului John Barrymore-junior de a reface gloria apusă a „dinastiei" de pe vremuri a Barrymorilor, celebra familie de actori de teatru şi film americani. Debutul lui John-junior în Romeo, una din marile creaţii ale tatălui său, a fost un eşec.

● Banalitatea spectacolului realizat de actorii germani din Zürich, în frunte cu Theresa Giese, cu piesa „Nemuritoarea" de Jean-Pierre Giraudoux, fiul marelui dramaturg francez. Se pare că viziunea regizorului I. Moszkowicz a trivializat sensul lucrării.

GONG!

☆

BOX FEMININ. Dacă în loc de bărbaţi se produc pe ring femei, boxul poate deveni o „artă" autentică. Aceasta este cel puţin părerea regizorului francez care a transformat scena teatrului său în ring pentru „meciurile artistice" dintre campioanele Micheline (Franţa), Simone (Belgia), Yvonne (Spania), Yvette (Italia) şi Josette (Suedia). Amatorii de „senzaţii tari" din Paris nu de ce să se bucure...

REDACŢIA: Bucureşti, Piaţa Scînteii, Căsuţa Poştală 3307 of. 33. Tel. 7.60.10 int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 18 lei; 6 luni: 36 lei; un an: 72 lei.

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Uimitoarea Simina
Fotografie de A. LOVINESCU
(vezi reportajul din pag 20)

PREȚUL 1.50 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Și acum spre Lună!

Nr. 33 (130)
Anul VI
16 noiembrie 1957

Călătoria în Lună nu mai este un vis.

(Reportajul în pag. 22-23)

GRANDIOASA CINSTI

În acest număr:

Pag. 4 ~ Ultimul omagiu tovarășului Grigore Preoteasa.

Pag. 5 ~ Un pamflet scris de André Wurmser, publicist francez.

Pag. 5-6-7 ~ Duminică, în orașul Victoria, — reportaj de Liliana Șoplan.

~ Straturi noi — de Cicerone Theodorescu

Pag. 8-9 ~ În preajma norilor ~ reportaj de F. Urseanu.

Pag. 10 ~ Însemnări ~ de Francisc Munteanu

Pag. 11 ~ Criminali care fac carieră

~ Scrisoare către un un om „fericit" — Inscripție la o fotografie — de Florin Mugur.

Pag. 12 ~ Amintiri despre Coșbuc ~ de I. Peltz.

~ Consemnări literare de L. Volta.

Pag. 13 ~ Dionisios Solomos, poetul libertății grecești — de Vas Nicolau.

~ Poezii — de Dionisios Solomos, H. Stolper, D. Goliceanu.

Pag. 14 ~ Măseaua de minte — schiță de C. Baciu.

Pag. 15 ~ Dispariția dosarului cenușiu (VIII) — de George Voinescu.

Pag. 16-17 ~ Savantul romîn Emil Racoviță prin Patagonia.

~ Interviu cu mecanicul agricol Niculae Simion — de R. Roda.

Pag. 18-19 ~ Dincolo de Turnul Goliei — reportaj de B. Suru.

~ Crepusculul eroului — de Dan Faur.

Pag. 20 ~ În jurul globului.

Pag. 21 ~ Din jurnalul de bord al tov. „Sputnik II" — de A. Bart.

Pag. 22-23 ~ Și acum spre Lună.

Pag. 24 ~ Sport.

LA MOSCOVA...

Palatul Sporturilor din Lujniki. O parte din prezidiul sesiunii jubiliare a Sovietului Suprem al U.R.S.S., consacrată celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Parada militară — o demonstrație a forței de neînvins a armatei sovietice. În fotografie: defilează unități de artilerie ale garnizoanei din Moscova.

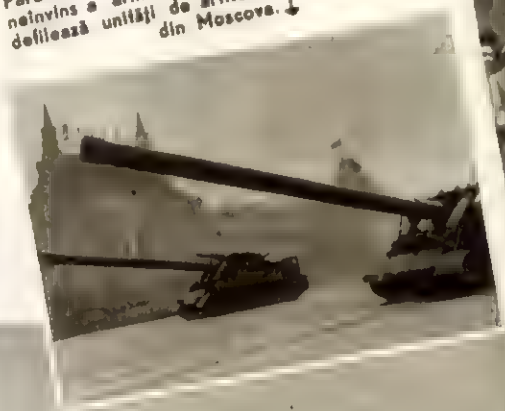

Într-una din coloanele demonstranților: un dans și un cîntec drag tuturor celor două sute de milioane de cetățeni, aparținînd la zeci de naționalități.

Piața Roșie vibrează în entuziasmul sutelor de mii de moscoviți care au venit să demonstreze unitatea de nezdruncinat dintre Partidul Comunist și poporul sovietic, frăția internaționalistă cu oamenii muncii din toate țările.

RE A MARELUI OCTOMBRIE

Tribuna oficială la mitingul oamenilor muncii din Capitală. Vorbeşte tovarăşul Gheorghe Apostol, membru al Biroului Politic al C. C. al P. M. R.

Rachete care nu cunosc obstacole.

În acordurile „Imnului partizanilor" intonat de fanfare, defilează cu paşi energici gărzile muncitoreşti, primite cu nesfîrşite urale de către zecile de mii de participanţi la miting.

O imagine a stadionului „23 August" din Bucureşti în timpul grandiosului miting al oamenilor muncii din Capitală, în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. ↓

...ŞI BUCUREŞTI

Ultimul omagiu tovarășului GRIGORE PREOTEASA

Moscova. Gardă de onoare la catafalcul lui Grigore Preoteasa: (de la stînga la dreapta) tovarășii W. Gomulka, N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, Chivu Stoica.

Moartea prematură a tovarășului Grigore Preoteasa, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C. C. al P. M. R., a îndurerat întregul nostru popor.

După ce au adus un ultim omagiu acestui fiu devotat al poporului, militant de frunte pentru propășirea țării și intelectual de mare valoare, cetățenii Capitalei au condus la locul de veci trupul neînsuflețit al scumpului și neuitatului Grigore Preoteasa.

↑ București. Ultima gardă la catafalcul tovarășului Grigore Preoteasa. În dreapta, tovarășii: Alexandru Drăghici, Emil Bodnăraș, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Gheorghe Apostol și Petre Borilă. În stînga, tovarășii: Vladimir Gheorghiu, Avram Bunaciu, dr. Petru Groza, Leontin Sălăjan, Janos Fazekaș.

Adio, scump tovarăș! Neuitată va fi amintirea ta, iar drumul tău prin viață, un exemplu pentru noi. ↓

40 de ani de ANTISOVIETISM

Pamflet scris pentru „FLACĂRA"

de

André WURMSER

publicist francez

Închipuiți-vă că — răspunzînd politeții cu politețe — un presupus locuitor al Lunii face o vizită pe planeta de pe care se va înălța — pentru el se va coborî — viitoarea rachetă sovietică. Închipuiți-vă că, aterizînd, aparatul său sfărîmă vitrinele sălii de „Imprimate și Periodice" a Bibliotecii Naționale din Paris. Închipuiți-vi-l pe călătorul nostru profitînd de împrejurare pentru a-și satisface curiozitatea în legătură cu regimul care, înainte de a trimite primii ambasadori ai umanității în spațiul sideral, a transformat Rusia țarilor în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Închipuiți-vă că, pentru a se informa, el consultă — of, nefericitul! — colecția, de la începutul veacului pînă azi, a unui ziar reacționar. Cît de uimit va fi aflînd că regimul țarist — recoltînd succes după succes, tot „restabilind" și, asigurînd" ordinea, bucurîndu-se mereu de „dragostea pasionată" pe care poporul rus o nutrea „tătucului țar", în ciuda citorva „agitatori de profesie", „falimentari și neputincioși" — s-a prăbușit ca un castel din cărți de joc și că, dimpotrivă, regimul sovietic — acumulînd zi de zi cele mai absurde hotărîri, greșeli catastrofale și dezastre ireparabile — a condus primul stat socialist în fruntea umanității gînditoare și pașnice.

Domnul din Lună va căsca, desigur, niște ochi cît niște farfurii zburătoare. El va încerca să reconstituie istoria U.R.S.S. din cele aflate, drept care va rezulta un astfel de miș-maș: „Bolșevicii, campionii naționalismului rus (și în același timp agenți ai Germaniei) sînt moștenitorii lui Petru cel Mare, iar politica lor duce Rusia la pieire. Incapabili de a organiza cît de cît economia, ei au profitat de propria lor slăbiciune pentru a amenința țările industriale cu un dumping uriaș, apoi iudeo-bolșevicii, fiind niște antisemiți feroci, ne-au împins într-un război împotriva lui Hitler, aliatul lor. Hoarda aceasta de sclavi, gata să se răscoale la primul prilej, este înzestrată cu tancuri de carton, cu care — de îndată ce, grație lipsei ei evidente de patriotism, a înfrînt cea mai puternică armată din istorie — amenință să invadeze Europa creștină. U.R.S.S., colosul cu picioare de lut, a cărui slăbiciune exercită un șantaj intolerabil împotriva forței și al cărui regim, împiedicînd orice cercetări științifice, a lansat doi sateliți artificiali ai pămîntului numai și numai pentru a demonstra cît de mult sîntem noi amenințați cu o distrugere atomică în cazul în care am accepta desființarea armelor nucleare. Așa că..."

Iată, ar gîndi locuitorul din Lună, niște stranii lunatici. El s-ar adresa gardianului Bibliotecii Naționale, care i-ar răspunde:

— Noutățile de care ați luat cunoștință, stimate domn, nu reprezintă evoluția Uniunii Sovietice, ci o neîntreruptă activitate de propagandă. Racheta intercontinentală, spărgătorul de gheață atomic, centrala electrică Kuibîșev, sateliții artificiali și, în sfîrșit, vizita pe care ați primit-o în Lună, au o importanță istorică mai mare decît calomniile secretate zi de zi de propaganda dușmanilor socialismului. Mai precis, faptele enumerate au o importanță, iar propaganda aceasta, nici una".

Gardianul ar putea merge și mai departe, arătînd vizitatorului că statornicia aceasta în a denigra are o valoare de demonstrație. Chestiunea de a ști dacă U.R.S.S. construiește socialismul sau ceva ce ar ține de colonialism, fascism și obscurantism, este rezolvată, în fond, de ura cu care Uniunea Sovietică este urmărită de capitaliști, colonialiști, fasciști și clericali. Dacă financiarii din toate țările, conducătorii tuturor trusturilor, drojdia tuturor nazismelor și sființa-sa Pius al XII-lea calomniază U.R.S.S. — sau pun pe alții să calomnieze — dacă ei o urăsc, asta dovedește desigur nu că Uniunea Sovietică nu construiește socialismul ci, dimpotrivă, că-l construiește. Dar, fără îndoială, gardianul s-ar grăbi să adauge:

— Ar fi bine să rețineți, scumpe domn, lecția care se desprinde din ziarele pe care le-ați citit: vă va fi de folos pentru a înțelege limbajul presei burgheze în timpul șederii dumneavoastră în Franța. Aceasta, pentru că în politica internă lucrurile nu stau altfel decît în cea internațională. Dacă poporul se adună în uzine sau încetează lucrul, dacă el strigă „Nu" războiului algerian — așa cum a făcut-o la 17 octombrie — dacă unitatea sa se dovedește de nezdruncinat în mine și în întreprinderi cu mii de muncitori, dintre care nu toți sînt membri ai Partidului Comunist Francez, ziarele a căror imparțialitate ați constatat-o, încep să ragă în cor: „Eșec total", „fiasco", „dezastru comunist"... Ele mint exact atît și foarte exact în același fel cum au făcut-o de-a lungul celor patruzeci de ani. În preajma răsturnării puterii banului de către puterea muncii, ele vorbeau încă despre „insucces notoriu", despre „agitatori de profesie", despre „cîțiva agenți ai străinătății" — așa cum au făcut-o în noiembrie 1917, cînd au spus că Lenin este agent al Germaniei, înainte de a spune că partidele comuniste sînt agenții ale Moscovei. Dar minciunile lor n-au împiedicat în vreun fel ca ziua de 17 octombrie 1957 să fie pentru francezi o zi mare, după cum calomniile lor nu pot împiedica *Sputnik*-ul I și *Sputnik*-ul II să se rotească pe deasupra unor condeie care de 40 de ani încoace se străduiesc să demonstreze cum că regimul sovietic reprezintă însăși negarea culturii.

Și — ar mai fi putut spune gardianul — această încăpățînare în a nega forța impozantei manifestații populare inițiate de Partidul Comunist Francez, are aceeași valoare de demonstrație ca și consecvența antisovietismului: dacă Partidul Comunist Francez nu ar reprezenta politic al clasei muncitoare, dacă el nu ar constitui cea mai serioasă amenințare pentru capitaliștii și aliații lor oficiali, oficioși și secreți, ar mînji oare ei în halul ăsta? Ar putea un ziarist „socialist" să califice drept „dezastru" una din cele mai viguroase manifestări de voință a proletarilor? Ar fi oare de închipuit că el ar putea să emită asemenea „teorii" uluitoare ca cele pe care le reproduc textual: „Clasa muncitoare, în imensa ei majoritate, n-are nici o încredere în cuvintele de ordine ale comuniștilor. Li se dau comuniștilor voturi, doar pentru a se sublinia nemulțumiri, dar mai mult — nimic." Ce însemnează aceasta? Întîi, că clasa muncitoare care, în imensa ei majoritate, votează pentru comuniști, este nemulțumită: al doilea, că ea „subliniază nemulțumirile ei" față de politica urmată *de toate celelalte partide*, votînd numai Partidul Comunist.

Și acum presupun că locuitorul din Lună ar vizita și alte săli ale Bibliotecii. Deschizînd o carte de istorie, să zicem că ar citi că, la 14 iulie 1789, în timp ce poporul parizian lua cu asalt Bastilia — Ludovic al XVI-lea nota în jurnalul său intim: „Astăzi, nimic".

„Suveranul ăsta, barem, era un nătărău!" — ar gîndi locuitorul din Lună. Dar mie mi se pare că a nota zilnic, timp de patruzeci de ani, în toate ziarele burgheziei: „Astăzi, nimic — înafară de dezastre în U.R.S.S." n-a putut împiedica Uniunea Sovietică să ajungă unde a ajuns. Și că notînd la Paris, a doua zi după 17 octombrie: *„Ieri, nimic"*, nu se va putea opri căderea ultimelor bastilii.

DUMINICA, ORAȘUL VICTORIA

„Din satul nostru au fugit trei oameni, pentru că așa era grea porția, că soldații nemți pe unii din satul nostru îi legau ghem și așa în durgău îi necăjeau încet, că s-a speriat așa de tare poporul că puțini oameni au rămas în sat care să nu fi plecat".

(Din jalba corbenilor din Făgăraș, anul 1726)

Pe pămîntul părăsit al corbenilor, s-a ridicat în anii de democrație populară mîndra așezare a Orașului Victoria.

Ca în poveștile vechi românești, pe aci totul a crescut într-un an cît în alte locuri în zece, în șapte ani: în locul pădurii de lăstăriș au crescut 334 de apartamente, opt blocuri pentru necăsătoriți cu 224 de camere, o policlinică, o creșă, un cinematograf-teatru, o școală de zece ani, un stadion, o fabrică de pîine, o gară...

Străzile au tăiat în lung și în lat orașul, electrica a luminat ferestrele și gazul metan a încălzit casele nou construite.

Peste tot viața a început să pulseze, și pe harta țării, în ziare și în „mersul trenurilor" a apărut un nume nou: Victoria.

Să poposim într-o duminică dimineață în acest oraș nou al patriei noastre.

Nu vă fie teamă: sînteți cu noi și... nu ne vom pierde.

Ora 7. În gară sosesc muncitorii din schimbul de noapte al Combinatului Chimic, așteptînd trenul care să-i ducă în satele din jur unde locuiesc o bună parte dintre ei.

Ora 8. În piața nou construită, gospodinele trec de la o tarabă la alta, de la un magazin la celălalt pentru a-și alege zarzavat proaspăt, păsări, fructe.

Ora 9. Pe șoseaua asfaltată care duce spre Făgăraș, maistrul Badea Constantin își încearcă noua motocicletă (a 28-a motocicletă vîndută anul acesta de magazinul orașului).

Ora 10. La sfat sînt convocați deputații orașului în vederea discutării planului de aprovizionare pentru iarnă. La „diverse", o propunere: înființarea unui nou restaurant. (Un fotoreporter de la „Flacăra" a fotografiat astăzi restaurantul nostru prea aglomerat; parcă ne vedem la rubrica... „Te văd! Te văd!").

Ora 11. Pe scena teatrului din oraș, în cinstea Lunii prieteniei romîno-sovietice, feciorii și fetele din Combinat prezintă un program artistic, dansînd cu același elan și măiestrie cu care au cucerit titlul de fruntași pe țară, în cadrul celui de-al IV-lea concurs artistic sindical.

Ora 12. Pe patul alb al unei camere din maternitatea orașului se află cel de-al 186-lea copil născut anul acesta: Doina Manole.

Ora 13. Marioara Bot a întins pe două scînduri o față de masă albă ca și varul din groapa de alături și, plină de voie bună, își cheamă bărbatul la masă.

De pe schela casei ce și-o clădește cu împrumut luat de la stat, strungarul Pavel Bot rîde cu vocea lui groasă de moț: „Înc-o țîrucă, nevastă, și ne-om muta în căsuța noastră: și-om întinde masă mare...".

Pe stadion atleții își continuă antrenamentul...

Peste 40 de case individuale s-au ridicat aici în ultimii doi ani.

Ora 14. În apartamentul maistrului Manciu Viorel, în jurul mesei din camera Vioricăi, sînt strînși vreo nouă copii care rîd, făcînd mare haz de gazda care nu reușește să stingă cele șapte lumînări de pe tortul primit cu ocazia împlinirii a șapte ani de viață. Viorica s-a născut o dată cu prima casă a orașului: 1 noiembrie 1950.

Ora 15. Într-o cabină de la Oficiul de Telefoane.

„Alo, mama? Aici, Gheorghe. Află că am sosit cu bine din Bulgaria".

Continuîndu-și discuția, maistrul Gheorghe Glăjaru îi povestește pe scurt mamei sale cum și-a petrecut concediul în țara vecină.

Ora 16. În tribuna stadionului, maistrul Mihăescu și președintele Comitetului de întreprindere al Combinatului, Rădoi Gheorghe, discută cu aprindere despre primul gol pe care echipa Energia-Victoria l-a înscris în poarta echipei gălățenilor.

Ora 17. Pe pista de atletism, Wenschel Horst, operator chimist, face antrenament în vederea selecționării sale în lotul național.

Ora 18,10. Tehnicianul Nelu Conțiu tresare de cîte ori se deschide ușa cofetăriei.

„Vine, nu vine?!"...

A mîncat pînă acum două prăjituri, a fumat trei țigări și fata așteptată n-a sosit încă.

„Ei, nu, de-acum am hotărît. Ce, nu mai sînt fete? Dar ce...?"

„Iartă-mă c-am întîrziat". Și fata-i zîmbește atît de cald, că Nelu nu poate să-i spună decît:

— A, nu-i nimic, de-abia am venit. Și filmul începe la șapte.

Ora 19. La casa de bilete a teatrului, familia inginerului Ghermansky reține trei bilete pentru concertul de marți seara.

Ora 20. Megafoanele transmit: „Atențiune! Atențiune! Aci postul de radioficare Orașul Victoria. Transmitem în cadrul emisiunii orei locale cîteva date din planul

Azi sîntem încă mici, dar mîine vom fi ingineri, maiștri, muncitori calificați.

Viorica Manciu s-a născut o dată cu prima casă din oraș.

Cînd vine autobusul de la gară?...

Pe șosea, zeci de bicicliști...

Spre clădirea palatului administrativ al Combinatului.

Palatul... fetelor. Cămin pentru salariatele necăsătorite.

Mereu se asfaltează altă stradă.

de urbanistică al orașului pe anul 1958: se vor construi 12 blocuri, o cantină pentru deservirea a 1.800 persoane, un club sindical cu o sală de spectacole cu 400 de locuri, o școală de 7 ani, un hotel-restaurant, un magazin universal, o grădiniță de copii, o nouă creșă."

Ora 21. Din sala de dans a clubului se aud acordurile unui vals. Dansați, tovarășă?" Și pentru prima dată de cînd a sosit în oraș, Ana Rață dansează cu un băiat (ce-i drept, tare frumușel) și în viltoarea valsului a închis ochii și a început să viseze; totul pare deosebit de frumos.

Ora 22. În apartamentul tehnicianului Muscă Traian s-au adunat cîțiva prieteni ca să asculte, la noul aparat de radio pe care și l-a cumpărat gazda, un concert transmis de la București. (Magazinul din localitate a vîndut — numai în decursul anului 1957 — 186 aparate de radio).

Ora 23. Se aude sirena Combinatului și în stația de mașini un zumzet vesel. Pleacă schimbul de noapte în Combinat.

Ora 24. Luna se ridică de după munți. Stelele strălucesc și e liniște. În parcul orașului doar artezianа susură în jocul apei. O pisică a trecut strada. Un claxon și un autobus revarsă o cascadă de risete și voie bună: se reîntorc excursioniștii care au fost la expoziția tehnică a R.D.G. din București.

... Și iar liniște. O pisică a traversat din nou strada, s-a pierdut în întuneric. Ultimele lumini se sting la ferestre; duminica a trecut și mîine începe o nouă săptămînă de lucru.

Liliana ȘAPLAN

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Cicerone THEODORESCU

Straturi noi

Primăvară. Parcă-ncepe
Vîrfu-aripilor să doară...
Mugurii uscatei stepe
Dau cu coarnele afară.

Marea-i colo, marea suflă
Liniștită, doarme parcă,
Bucălată și cu scufă,
Legănată lîn de-o barcă.

La foraje, geologii
Cată-al vremii vechi temei
Tocma-n inima Dobrogii...
Iar Ioana-e cu ei.

Unde-i Doru-al ei, s-o vadă!
Singură-i aici la muncă.
Știe piatra cum s-o roadă.
Știe țîja cum se-aruncă.

Anul trece, vine anul
Sfredelind afunde hopuri
Cu burghiul, cu trepanul —
Gresii, luturi, smalțuri, cioburi.

Smalț licăritor e toată:
Numai ochi e și urechi...
Straturi noi și-n ea se-arată!
Zac, uitate, straturi vechi.

★

- Ce te-ncrunți ca Baba Cloanța?
Tot piezișe te uiți și-amar...
Hai cu mine la Constanța!
I-a șoptit un marinar.

Cu bereta o chemase
De pe vas, de pe șalandă...
Printre gene-o legănase
Cu privirea lui galantă.

Uite-l; cu zîmbiri prelunge
Jumătate cu suspin,
Căpitan de vas ajunge
Chipeș tot și bleu-marin:

— Mare fată, fetiscană,
N-am văzut pe nici un jeț
De podeasă africană,
Ied mai oacheș și mai creț...

— Ia-ți din Africa podeasă,
Vodă!.. Eu nimic nu-ți cer.
Iadă cauți? Sau mireasă?
— Poate tu ești iedul meu!

Vino... Colo-n cap de plaje
Marea-i ca o nucă verde:
Ne-om pitî la ea în coajă...
Urma, oamenii, ne-or pierde!

— Pierde-ți timpul, marinare!
Eu muncesc, N-am timp de glume.
— Spuma florilor amare!
Floarea florilor din spume.

Tu respiri, sau cu mireasme
Lungi, mă-mbată ierbi și alge?
M-am ținut destul de posne
Și pe țărm și sub catarge.

Azi, pe țărm îți-aș face casă...
Sub catarg aș vrea să-ți cînt...
— Cîntă singur și mă lasă,
Mie-mi place pe pămînt.

Vîntu-mpunge să răstoarne
Fund de alge și de spini:
Scoate oesnic vîntu-n coarne
Ale mării rădăcini.

— Măi, drumeț de multe ape!
Vîntul poa'să se ridice:
N-am ce alge să-mi dezgroape,
Marinare venetice...

— Fata algelor cea creață,
Negru-umed cap de ied!
Șezi la noi cît vrei... Și-o viață!
— N-oi veni. N-o să vă șed.

Știu acum-poteca-n lume —
Unde merg și unde ies ..
— Lumea nu-i potecă. Drum e!
— Drumul Dobrogii-am ales.

— Văd că nu-i cu tine modru,
Fată ești, neoastă ești?
— Eu mi-s pasăre de codru...
Ia-ți în colivie pești!

— Nu simți tu cum suflă vîntul
Peste mare, cu dulceață?
Parcă umple tot pămîntul
Cînd îți bate briza-n față.

— Du-te, briză călătoare,
Altu-i rostul meu în lume.
Ochii verzi îi-s frunze-amare,
Floarea florilor din spume!

- Am să văd pe tot pămîntul
Doar pe Doru, cu mașina.
El mi-e dragostea, el vîntul.
Dobrogea mi-e rădăcina.

Zice — și s-a dus la treabă.
...Unde-i Doru-al ei, s-o vadă?
El, pe unde-o fi, se-ntreabă:
- Unde ești, Ioană fată?

În preajma norilor

— reportaj —

de F. URSEANU

Fotografiile autorului

În țara huțulilor, iarna durează nouă luni. Începe în septembrie și se termină în mai. Primăvara ține loc de vară, iar la sfîrșitul ei, după cîteva ploi zdravene, ninge ca pe Himalaia. Oamenii de prin partea locului nu se plîng vreodată de călduri excesive și nici de secetă. Vara scurtă nu le poate strica culturile de cereale, fiindcă, pur și simplu, aici, în țara huțulilor, pe munții înalți, nu cresc nici grîul, nici orzul și nici porumbul. Cresc doar pădurile și fînețele. Mii de hectare de pășuni acoperă locuri la altitudini la care aproape că nu mai prind rădăcini nici copacii. Bradul a rămas de mult în urmă; i-au luat locul molidul și pinul, iar mai sus, pe-alocuri, cîteva insule de vegetație siberiană: mesteacănul pitic. În văi largi, în poiene imense, ca în preerii, pasc sute de cai de munte și vaci grase de culoarea cafelei cu lapte, cu pete albe, amintind pe acelea din Svițera sau din Tirol.

Oamenii de aici se îngrijesc de vite sau de cai; cei mai mulți însă muncesc în pădure sau la gatere — sînt „forestieri". Pe munte, cei în slujba statului cîștigă mai mult decît cei de la poale. Ca și aviatorilor, „sporul de altitudine" le mărește venitul cu încă un sfert de salariu. În casele lor se observă bunăstarea: din satele resfirate pe acești munți a dispărut sărăcia. Nimeni pe aici nu mai umblă în haine ponosite, iar în zilele de sărbătoare, peste portul obișnuit, huțulii mai adaugă o bondiță cu blană scumpă de jder. O bondiță „faină", garnisită cu jder, costă cît doi cai.

Unde-i această țară a huțulilor, în care ochiul surprinde într-un cadru alpin, atîtea locuri minunate?

Drumul către dînsa nu trece prin Alpi. Se află mai aproape: într-un colț fermecător al Carpaților Păduroși — în Moldova de Nord.

Pînă cînd trenul va pătrunde în ținutul huțulilor, drumul de la Cîmpulungul Moldovenesc la Izvoarele Sucevei se face cu autobusul. Mașina gîfîie și urcă mereu, răspîndind rotocoale de fum mai abitir ca o locomotivă sub presiune.

Dincolo de Fundul Moldovei fac cunoștință cu primul huțul. Cu un huțul veritabil. De fapt, toți huțulii sînt veritabili, dar acesta mi s-a părut mai veritabil ca toți: purta plete, cioareci roșii și chimir lat — așa cum scrie la carte, în enciclopedie, în romanele lui Sadoveanu sau în „Amintirile" părintelui Iraclie, tatăl lui Ciprian Porumbescu. Omul cu plete face semn. Șoferul e cumsecade: deși nu-i nici stație și nici măcar bufet sau cooperativă, oprește și poftește pasagerul în mașină.

— Dobrei deni! — salută huțulul.

— Dai bozdarovie! — răspund în cor, în același dialect ucrainean, peste 30 de voci din autobus.

Nichita, huțulul cu plete și noul nostru tovarăș de drum, mă pune în temă asupra regiunii. Ca să fie mai explicit, omul devine cartograf. Pe geamul aburit al mașinii, huțulul zugrăvește cu degetul un fel de hartă a ținutului. Îmi vorbește despre frumusețile locului, despre calitățile calului huțul, despre întovărășirile zootehnice din satele prin care trecem, despre păstrăvii din toate gîrlele de pe aci, despre un urs care a sfîșiat nu știu cîte vite și despre multe altele.

Cîți armăsari huțuli a crescut pînă acum Vasile Ivașcu? Dacă ar fi să-și amintească de toți, ar fi sute.

În timpul acesta autobusul aleargă înainte, ținîndu-se de apa Moldovei. Numai că apa curge la vale, iar mașina fuge mereu la deal. Fuge și ne saltă peste hîrtoape. La fiecare hop cele 30 de voci din autobus îi amintesc pe cei de la sfatul popular respectiv. În mașină sînt niște oameni obiectivi. Mi-au plăcut... Pe drumurile Suliței și-au schimbat însă părerea:

— Iacă, drumu-i bun! — spune unul din fund, așezat pe arc. Să-i mulțumim lui Vasili — zice el.

Toți aprobă în cor.

— Lui Vasili? De ce lui Vasili? — întreb pe vecinul cu plete.

— Fiindcă Vasili îl zgîlțîie pe Ion și, de cîte ori Ion îi zgîlțîit, și drumul îi mai bun.

Cineva mă lămurește:

— Vasili îi președintele Sfatului popular raional din Cîmpulung.

Vasili Sorohan, iar cel „zgîlțîit" nu-i altul de cît președintele Sfatului comunal din Moldova-Sulița.

Pe tovarășul Sorohan am avut și eu prilejul să-l cunosc acum cîtva timp. Cu acest om energic vizitasem o parte din ținutul huțulilor și, înafară de multe drumuri refăcute, am întîlnit o serie de realizări înfăptuite pe-aici în ultimii ani. Una de seamă este și electrificarea completă a comunei Breaza, după cum importante sînt și lucrările de refacere a podurilor și de indiguire parțială a apelor repezi de munte, primejdioase primăvara și toamna. Toate aceste înfăptuiri fac acum să crească încrederea locuitorilor în organele administrative locale.

Mi-am reamintit de aceste lucruri acum cînd oamenii din autobus au pomenit de Vasili Sorohan.

Matusalem-ul huțulilor: moș Serafești Dănilă în vîrstă de 90 de ani.

Discuția se întrerupe pentru cîteva minute. Pe lîngă mașină trece o huțană călare pe un cal huțul. Oamenii o cunosc. Călărește pe o parte, ca o amazoană pe un ponei mai mărișor. Calul e de samar: duce nu numai femeia, ci și două butoiașe. Cu brînză? Cu lapte? Nicidecum! Sînt pline cu merișoare: poame mici și roșiatice ca ochii de somon. Huțana pregătește pentru la iarnă o vestită marmeladă. Noi, cei de la cîmpie, nu-i cunoaștem încă gustul.

Acum cînd mașina pătrunde în inima ținutului locuit de huțuli, sînt dator o lămurire: actualii locuitori sînt urmașii nu prea îndepărtați ai unor foști robi refugiați acum vreo două veacuri

Sute și sute de cai sînt stăpînii munților Lucina.

în pădurile de pe aici. Cu timpul au înființat satele prin care trecem acum. De unde le vine numele de huțuli sau huțani? O explicație precisă nu există încă. De vorbit însă vorbesc tot atît de bine dialectul ucrainean cu un amestec de puține cuvinte poloneze, ca și limba romîncască.

Huțulii nu-și cunosc încă bine propria lor istorie. Nu-i de mirare. Pînă la venirea puterii populare, nici unui huțul nu-i era permis să învețe carte în limba ucraineană. În ultimii zece ani însă, în cancelaria școlii din Moldova-Suliță, sat curat huțănesc, portretul lui Taras Șevcenko atîrnă alături de portretul lui Eminescu, biblioteca școlii are sute de volume în limba ucraineană și sute de volume în limba română, au dispărut de foarte multă vreme afișele „vorbiți numai românește", iar cei 260 de elevi din comună învață carte în ucraineană — limba lor maternă. Școala de șapte ani are internat și 16 învățători. Repetăm: un corp didactic de 16 învățători într-o singură comună, în care cu 13 ani în urmă era doar o școală primară de patru clase, cu doi învățători la 80 de școlari! Un amănunt: dintre cei 560 de analfabeți depistați în 1948, azi numai zece bătrîni au mai rămas neștiutori de carte.

Străbateți satele huțule și în fiecare veți găsi cîte un cămin cultural. Nu exagerez: sînt mici palate și cel din Breaza, și cel din Suliță. Casele acestea de cultură le-au ridicat recent huțulii cu banii lor proprii, prin autoimpunere. Să dau un exemplu: un singur huțul, Ion Jecolo, a contribuit cu două mii de lei. A avut însă și-o „pretenție": să joace și el „Huțulca" în echipa de dansuri naționale. A jucat la concursul regional și echipa din satul lui a luat premiul II. Ion Jecolo are peste 80 de ani.

Pe huțuli nu i-au stăpînit moșierii. Nu erau moșieri prin părțile locului. În schimb, vlaga din ei s-a găsit cine s-o scoată: chiaburii. Aceștia și vestitul „Fond bisericesc" erau stăpînii munților și nesfîrșitelor păduri. „Decît huțul, mai bine cîine" — zicea omul sărac. Pînă ce lucrurile s-au limpezit și pentru ei, adică pînă în zilele noastre, așa a mers treaba. Dintr-o sută de copii, 70 mureau de sifilis și tuberculoză; vitele erau sechestrate pentru datorii, iar casele multora se reduceau la colibe din bîrne.

Anul trecut s-a făcut o nouă statistică a mortalității infantile: nici doi la sută!

Știți că din laptele de la vacile și oile huțulilor o întreprindere din Moldova-Suliță prepară cel mai bun „șvaițer" românesc? Pentru o singură roată din această specialitate, care cîntărește între 70 și 80 de kilograme, se consumă aproape 800 litri de lapte. Deci, nu vă mirați că șvaițerul este mai scump decît alte brînzeturi, după cum nu trebuie să vă mire că faimoasa „brînză de Olanda" nu se prepară în apropierea Roterdamului, ci tot aici, la huțuli, în cea mai nordică localitate a Moldovei — la Izvoarele Sucevei.

Acum, o întîmplare mai puțin prozaică:

La Moldova-Suliță s-a inaugurat căminul cultural.

Într-un amurg, pe prispa casei sale, învățătorul Victor Isac, directorul școlii din Suliță, ne-a cîntat o suită de vechi melodii huțule. Cîntecele ne-au mers la inimă. Am privit mai atent vioara. Mirare! Instrumentul purta o prețioasă semnătură: „Antonius Stradivarius Cremonensis", urmată de o tot atît de prețioasă indicație: „Faciebat anno 1713".

— De unde o aveți?

— De la tata!

— Și tata?

— De la bunicu'!

— Și bunicul?

— De la străbunicu'!

— Și străbunicul de unde a luat-o?

— Ar fi adus-o de la Milano. Fusese soldat în timpul ocupației austriece în Italia.

Oare celebra vioară a lui Ciprian Porumbescu, un „Nicola Amati" lucrat la Cremona, n-a fost găsită tot pe aci, în țara huțulilor? N-o cumpărase părintele Iraclie de la un țigan pentru fiul său, încă elev, pe cîțiva creițari și niște merinde? Sînt 91 de ani de-atunci...

Autorul acestor rînduri nu poate certifica autenticitatea Stradivarius-ului descoperit acum în ținutul huțulilor. Mai ales, fiindcă a aflat că din cele 400 de viori făurite de meșterul Stradivarius din Cremona... aproape ...„o mie" s-ar afla în zilele noastre numai în America. Așa că...

Și dacă, totuși...

Oare „Stradivarius"-ul lui Victor Isac e autentic?

Plimbarea matinală la 1800 m altitudine.

„Nicăieri nu-i mai aproape cerul ca pe muntele Lucina" — spun huțulii. În felul lor, au dreptate: de Chicera Lucinii se sparg norii. Oameni și cai trăiesc aici, într-o zonă în care nu mai crește nici bradul. Oameni puțini și cai mulți. Aici, pe muntele Lucina, este împărăția calului huțul — tipul acesta de cal tarpanic, mărunt, îndesat, ceva mai mare ca un ponei englezesc, vioi și atent, înzestrat cu o agilitate de pisică atunci cînd trebuie să se strecoare pe potecile cele mai primejdioase sau pe marginea prăpastiilor.

Jos, la poale, fiecare huțul își are calul lui — din tată-n fiu; sus, pe munte, stăpînul cailor e statul. Herghelia de la Lucina, unde lucrează 50 de crescători, îngrijește de creșterea, ameliorarea și selecționarea celei mai bune rase de cai de munte. Anul trecut herghelia a împlinit o sută de ani de existență. Oamenii de-aici, cei care efectiv au grija cailor, îi dresează, îi hrănesc și-i apără de fiare, parcă s-au născut pentru treaba aceasta. Nici unul dintre cei pe care i-am cunoscut n-ar schimba vecinătatea norilor cu satele sau orașele din vale. Iubesc caii ca pe proprii lor copii. Iată povestea scurtă a unuia dintre ei — antrenorul de cai Miron Cojocaru. A urcat muntele Lucina la vîrsta de 26 de ani, ca simplu îngrijitor. Acum are 46 de ani, s-a căsătorit și are cinci copii, dintre care trei fac aceeași meserie: cresc cai huțuli. Soția sa este tot îngrijitoare de cai. Dacă vreodată Cojocaru părăsește împărăția cailor, aceasta se datorește numai faptului că-i secretarul organizației de bază P.M.R. și, din cînd în cînd, e convocat la raion, la Cîmpulung.

Un altul: Vasile Ivașcu. Povestea acestui îngrijitor de cai este cunoscută prin partea locului. După ultimul război, pînă s-a reamenajat herghelia, a locuit într-un... copac. Fasciștii în retragere distruseseră tot ce era casă.

Recent, inginerul zootehnist Dragoș Repta sau maistrul zootehnist Gh. Tîrnăuceanu, după ani de studii, au cerut să fie aduși aici, pe muntele Lucina. „Unde, oare — spun ei — poți cunoaște mai bine calul, decît în mijlocul naturii?"

Mai trăiește pe-aici o învățătoare tînără: Georgeta Ciubotaru. Ea conduce pe muntele Lucina o școală unică în felul ei: o școală elementară cu șase elevi din patru clase diferite, care învață într-o singură încăpere cu 3 bănci. Sînt copiii salariaților herghelii.

În fiecare început de vară învățătoarea predă și o mică lecție practică de agronomie: cîteva boabe de grîu sînt semănate într-un ghiveci așezat pe fereastră. La căldura camerei și a soarelui grîul crește și dă în spic.

Deocamdată, copiilor de pe muntele Lucina, acest „ogor" într-o glastră le oferă singura ocazie de a vedea cum cresc cerealele. Sîntem doar la peste 1600 metri altitudine, între 47 și 48 grade latitudine nordică — poate în cel mai îndepărtat colțișor al țării. Și totuși nici aici n-a fost uitată o clipă grija pentru educarea viitorilor cetățeni.

Pentru acești șase copii statul a înființat cea mai mică și cea mai îndepărtată școală din țară. O școală în preajma norilor. Acolo unde părinții lor cresc cei mai vestiți cai de munte — caii huțuli.

A sosit poșta pe munte.

Însemnări

de Francisc MUNTEANU

Ilustrații de N. POPESCU

Viața începe din nou

În '44, în perioada eliberării Budapestei de către ostașii armatei roșii, orașul a fost zilnic bombardat. Uneori am stat cîte două săptămîni fără întrerupere în pivnița ascultînd lanțurile de explozii, prăbușirile ziduriior, lătratul turbat al mitralierelor. La sfîrșitul unei asemenea curse subterane, fiind cel mai tînăr din adăpost, am fost trimis, sus, să văd ce s-a mai întîmplat, dacă mai avem locuințe și, ce era cel mai important, să procur apă.

Încet încet treptele pivniței, deschid ușa și rămîn încremenit. Strada e pavată cu moloz pînă la înălțimea genunchiului. În fața porții, doi nemți morți privesc cu ochi sticloși direle de fum ale avioanelor. Pe stradă, în urma unui car blindat aleargă soldați în mantale cenușii. Îi recunosc repede: sînt sovietici.

Ies în stradă. Sute de soldați aleargă în toate părțile dar nimeni nu-mi dă nici o atenție. Ba da. Unul, în vreo cincizeci de metri, îmi face semne cu un fanion galben. Îl înțeleg. Îmi face semne să mă depărtez de zid. Fac un pas înainte. Abia acum privesc cu adevărat rostul semnelor. Am călcat pe firele transmisioniștilor.

Merg pînă în mijlocul străzii. Casele sînt ciuruite. Un zid, dezmințind legea gravitații, stă suspendat între cer și pămînt. Orașul nu mai e oraș, ci cimitir de ruine. Cînd o să mai prindă viață aici?

Soldatul cu fanionul galben îmi face iar semn. Privesc în jos dacă n-am călcat iarăși pe sîrme. Nu. Ce o fi vrînd atunci?... Îmi arată spre zidul care mi se părea animat în gol. Mă uit din nou într-acolo și descoper la picioarele lui o fetiță de vreo trei ani. Are părul atît de blond încît îmi pare alb. Ba nu. E numai cernit cu praf de moloz. Ce o fi făcînd aici?... Mă duc lîngă ea. Se joacă. Clădește case din nisip.

Orașul nu mai e un cimitir de ruine.

Viața începe din nou.

Inovatorul

Inginerul Pavel Panait este unul dintre cei mai cunoscuți inovatori de la fabrica de vagoane. Mi-a povestit despre prima lui inovație

Am văzut că la o anumită piesă turnătorii pierd foarte mult timp. Am stat toată noaptea și m-am frămîntat cum și în ce fel ar trebui construit miezul ca turnarea să se poată face mult mai repede. Am revizuit toate desenele și am găsit o soluție, cred, ingenioasă. La repezeală am făcut o schiță pentru timplăria de modele. Aceștia au executat miezul și s-a făcut turnarea de probă. Piesa a ieșit foarte bună. Eram bucuroși cu toții, mai ales că timpul turnării s-a redus cu vreo 60 la sută. A doua zi am luat schița ca să pot face un desen în toată regula ca s-o înaintez Cabinetului Tehnic. Eram sigur de succes, mai ales că experimentarea s-a făcut și rezultatele erau cunoscute ca bune. Iau schița și o transpun pe pînză. Încep să fac calculele, dar socotelile nu-mi ies. Revizuiesc totul și constat că schița a avut defect. Dar atunci cum de a ieșit totuși piesa bună. Am dat fuga la timplărie și l-am căutat pe șeful atelierului. Nu știa nimic. M-a trimis la timplarul care a executat lucrarea. Acestuia îi cer lămuriri. — Da, mi-a răspuns el, am văzut că lipsea o gaură de respirație, dar n-am vrut să vă deranjez. M-am dus la turnătorie, n-am uitat la o piesă veche și am îndreptat lipsa schiței. Dar de ce mă întrebați? Ceva nu e în regulă?

De atunci toate inovațiile lui Pavel Panait sînt făcute în colaborare cu muncitorii și inginerul Pavel Panait este unul dintre cei mai cunoscuți inovatori de la fabrica de vagoane.

Flașnetarul

Flașnetarul avea un singur ochi și un singur nume. Flașnetarul. Un ochi și l-a pierdut pe front, undeva în Galiția, iar numele cînd a moștenit flașneta. Oamenii care l-au cunoscut mai de mult spuneau că și tatăl său și bunicul său au fost flașnetari. Umblau din casă în casă, adunau cîrduri de copii în jurul lor și învîrteau manivela lăditei cu clape. Flașneta avea o singură melodie monotonă, răsuflată, tristă.

Povestea flașnetarului e simplă, banală. Cînd s-a întors de pe front, din Galiția, l-a găsit pe tatăl-său pe patul de moarte. N-a fost prea impresionat. A văzut atîți de mulți morți pe cîmpul de luptă, încît moartea îi devenise prietenă. De multe ori cînd era singur și trist, discuta cu ea. Ce anume, nu știa nimeni.

După înmormîntare, Flașnetarul și-a lipit o bucată de pînză neagră peste orbita goală și roșie, și-a agățat cureaua flașnetei pe umar și a pornit în lume. Copiii îi înconjurau, unii îi dădeau bănuți, iar alții își băteau joc de el. Flașnetarul învîrtea manivela și nimeni nu știa la ce se gîndea. Pe urmă, oamenii au aflat. Strîngea bani, voia să cumpere o flașnetă nouă, cum nu erau decît două în toată țara.

Zece crăciunuri au trecut pînă a adunat toți banii. Flașneta era frumoasă, dată cu lac, plină cu îngerași. Numai Flașnetarul a rămas neschimbat: purta încă fîșia de pînză neagră peste ochiul sting și hainele cu care s-a întors de pe front, din Galiția.

Odată, la o cherneșă din Pădurea Băneasa, niște cheflii l-au rugat să-i distreze. Flașnetarul a învîrtit manivela pînă spre înserat, apoi a cerut răsplata.

Tu nu te-ai distrat, chioruleț? I-au întrebat cheflii și au vrut să-l gonească.

Flașnetarul a insistat. Cheflii l-au bătut și l-au legat de un pom. Pe urmă, veseli, au învîrtit ei manivela flașnetei și cînd s-a întunecat de-a binelea au plecat acasă.

S-a rămas în Pădurea Băneasa decît flașneta cea nouă și Flașnetarul legat de copac.

Spre miezul nopții a început să plouă. Flașnetarul n-a putut să se elibereze din frînghii; privea neputincios cum se spălăceau fețele îngerașilor, cum pocnea lacul și din cauza ploii, cum se umflă lemnul, burdufui, clapele.

Flașnetarul a fost eliberat a doua zi de niște vînători. Cu brațele și cu picioarele amorțite s-a tîrît pînă la flașneta și a început să-i învîrte manivela, lada cu clape mugea dogit.

Așa l-am cunoscut eu pe Flașnetar: cu flașneta cu sunete dogite. Cînd venea pe strada noastră, în Pantelimon, împreună cu prietenii mei, îmi băteam joc de el, îi stropeam flașneta cu noroi. Iartă-mă, Flașnetarule.

Politizarea

Nu știu prin ce filieră a aflat D. Stănescu că în I.C.D.T.V.P. se fac angajări. Poate chiar din „Informația Bucureștiului". Dar asta n-are importanță. Important e că eroul meu s-a așezat la birou și a caligrafiat cu litere mici, rotunde, o cerere de angajare. O redau textual

„Subsemnatul D. Stănescu m-am născut în anul 1907 în orașul București. După terminarea studiilor m-am angajat la „Vulturul de mare cu peștele în gheare" de unde am fost concediat. N-am făcut și nu fac politică. Trăiască lupta pentru pace!"

D. Stănescu

Înarmat cu această cerere, a făcut o vizită lui A. Popescu să-l pregătească sufletește pentru referințe. De la bun început, trebuie să vă spun că A. Popescu este cel mai bun prieten al lui D. Stănescu. În consecință, acesta l-a primit cu brațele deschise și a insistat să vadă cererea.

Știi, a spus după ce a citit cererea, părerea mea e că nu-i destul de politizată. Dacă vrei, te ajut.

Bineînțeles, D. Stănescu a fost de acord și astfel s-a trecut la o nouă redactare a cererii eroului meu. Redau textual și a doua versiune.

„Subsemnatul D.Stănescu m-am născut în anul 1907, în anul marilor răscoale țărănești. Datorită vîrstei mele fragede din acea vreme, n-am putut participa la impresionantele mișcări ale celui mai apropiat aliat al clasei muncitoare. Dar, încă mic copil fiind, m-am mutat cu părinții în cartierul Grand, leagănul proletariatului de la noi din țară. În anii de școală m-am opus din toate puterile regimului burghezo-moșieresc, în special programului criminal de învățămînt impus tineretului. Sabotînd sistemul de învățămînt burghez, am rămas repetent în nenumărate rînduri. Această educație am primit-o de la tatăl meu, care deși fiind ofițer superior în armata burgheză, și-a dat seama de nedreptățea războiului (a fost totdeauna un aprig luptător pentru pace) și de aceea a dezertat în anul 1917 de pe frontul de la Mărășești. După terminarea studiilor, m-am angajat la magazinul „Vulturul de mare cu peștele la gheare" unde am fost crunt exploatat. Chiar din prima zi de la înființarea mișcării legionare, 17 martie 1931, fasciștii huliganii trădători de patrie și criminali mi-au fost foarte antipatici. Tot aici trebuie să menționez că n-am participat la rebeliune.

În anul 1942 mi s-a încercat un proces de delapidare și, bineînțeles, justiția burghezo-moșierească, oarbă și rău intenționată, m-a condamnat. În prezent nu posed nici un fel de avere imobilă. Cunosc trei limbi, am o vastă cultură, sînt harnic și cinstit.

Trăiască lupta pentru pace!

Trăiască Republica Populară Romînă!

Trăiască alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare!

D. Stănescu

★

D. Stănescu n-a fost angajat la I.C.D.T.V.P. Probabil, crede el, pentru că nu și-a politizat îndeajuns cererea...

CRIMINALI care fac carieră

„Vacanță pe insula Sylt" e un titlu de film care poate sugera spectatorului neavizat un peisaj pitoresc, sub un cer însorit, cu yachturi și yole, cu fete blonde, grațioase, cu terase însorite și oameni pașnici care se îndrăgostesc și se căsătoresc în finalul filmului. Și, totuși, e vorba de altceva în filmul german care poartă acest titlu. El reconstituie biografia sîngerosă a fostului general-maior SS Reinefahrth, călăul din Varșovia, astăzi membru al partidului democrat-creștin și primar la Sylt (R.F.G.). Milioane de spectatori din Germania occidentală, unde filmul produs în R. D. G. nu putea să ruleze, deoarece revanșarzii vestgermani n-au nici un interes să-și compromită cadrele de valoare — l-au putut totuși recepționa, fiind transmis de către televiziunea Republicii Democrate Germane. Și milioane de spectatori s-au cutremurat la reconstituirea crimelor acestui fioros călău.

Acest film aparține ciclului de documentare început cu „Tu și camarazii tăi", consacrat demascării foștilor fruntași hitleriști, care sînt reabilitați astăzi în regimul lui Adenauer: Speidel, Kesselring, Manteuffel, Gille, Milch, Heye și atîția alți călăi care pentru crimele lor și-au atras ura și mînia popoarelor Europei.

Cine au fost ei și cine sînt ei astăzi? Speidel a asasinat în masă și a deportat mii de francezi la Auschwitz; azi e comandant al trupelor N.A.T.O. din Europa Centrală și general în armata Germaniei Federale. Kesselring a fost condamnat la moarte de un tribunal englez, apoi grațiat. Azi, el e șeful organizației paramilitare revanșarde „Stahlhelm" (Casca de oțel). Galland, fostul favorit al lui Hitler, care după ce și-a încheiat exilul în America de Sud, s-a stabilit în R.F.G., unde se ocupă cu procurarea de avioane de bombardament și utilaj pentru aviația vestgermană, în timp ce fostul general de divizie Phillips exercită aceeași meserie în materie de blindate, fiind în același timp omul de încredere care, contra comision, procură comenzi militare firmei „Henschel"...

Iată cîteva exemple dintr-o mie, care demonstrează că statele deserviciu în slujba lui Hitler sînt o excelentă recomandație pentru munci de răspundere în Germania occidentală. În definitiv, din 1933 pînă în 1957 s-au schimbat foarte multe; dar în Germania occidentală au rămas și „Deutschland über alles", și „Drang nach Osten", și mai ales spiritul revanșei, al militarismului de tradiție prusacă și al ideologiei canibale hitleriste, altoită de astă dată pe tulpina de mătrăgună a ideologiei imperialiștilor americani. De ce n-ar rămîne și monștrii care au însîngerat trupul Europei? De ce n-ar avea posturi de răspundere în Republica Federală Germană cei mai odioși asasini pe care i-a cunoscut, poate, istoria omenirii?

A fost scos de la gunoi ceea ce istoria a zvîrlit cu scîrbă. Petele de sînge de pe vechile uniforme au fost date la curățat, vechile decorații au fost lustruite, vechile aureole au fost un pic renovate, iar purtătorii lor se bucură azi, în cercurile guvernamentale din Germania occidentală, de toată cinstea și onorurile cuvenite unor oameni a căror singură greșeală, după părerea lor, este că... n-au reușit să masacreze întreaga Europă...

A. B.

1. *Reinefahrth, ieri: general - maior al poliției, conducător SS la Poznan.*
Azi: primar la Sylt, membru al partidului democrat-creștin al lui Adenauer.

2. *Manteuffel, ieri: general, comandant al diviziei „Germania mare".*
Azi: *candidează pentru postul de vicepreședinte al Bundestagului din partea „Partidului popular-liber"*

3. *Gille, ieri: general SS, comandant al diviziei de tancuri „Viking". Vinovat de moartea a peste 55.000 de soldați în bătălia de la Cerkase.*
Azi: editor de literatură nazistă în Germania de vest.

4. *Milch, ieri: feldmareșal, prim-locțiitor al lui Göring.*
Azi: unul dintre reprezentanții de frunte ai concernului oțelului „Klöckner și Mannesmann"

5. *Heye, ieri: viceamiral. Comandant al așa-numitelor „unități mici de luptă" ale marinei naziste de război.*
Azi: deputat, membru al comisiei de securitate din Bundestag.

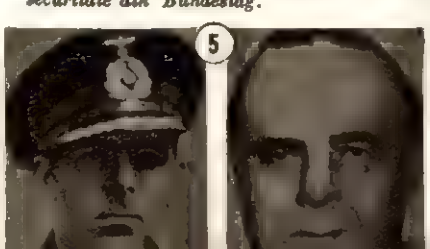

Scrisoare către un om „fericit"

INSCRIPTIE LA O FOTOGRAFIE

Destinatar: Andrew MILBOURNE, Newcastle, Anglia

Îți scriu această scrisoare, dragă Andrew, ca să-ți spun că te înțeleg. N-am avut bucuria să te cunosc, nu mă cunoști. Între noi sînt depărtări mari: fluvii cu ape tulburi, munți neguroși... Sînt între noi și destule stavile artificiale, create de guvernanții din țara ta și din alte țări occidentale. Am totuși credința că această scrisoare va ajunge la tine. Pentru o posibilitate dintr-o mie și tot merită să încerc. Vreau să-ți spun că te înțeleg — că nu numai eu, ci și prietenii mei te înțeleg — și tu trebuie să afli asta. E important și pentru tine.

Cînd ai văzut, într-un ziar englezesc, fotografia care te înfățișează și pe care o privesc și eu acum, ai zîmbit cu tristețe. Un bărbat în depline puteri, cu mîini de lemn. Mîinile tale ar fi putut să zidească clădiri, ar fi putut să cînte la vioară, ar fi putut să mîngîie copiii... Dar — ce amuzant — bărbatul cu mîini de lemn dezleagă cuvinte încrucișate. Au trecut numai 13 ani de cînd și-a pierdut mîinile în bătălia de la Arnhem, și a uitat tot: e un om fericit, are mîini artificiale, dăruite lui, parașutistului englez, de cei care l-au făcut să-și piardă mîinile, de foștii membri ai diviziei 16 de blindate hitleriste. Cei care ți-au ucis mîinile te invită azi ca musafir în Germania de vest și îți oferă în dar... proteze moderne. Ce vesel! (Știi? De fapt tu nu mai ai mîini; ei cred că așa ceva se poate uita, fie și o clipă). Dezlegi cuvinte încrucișate și te gîndești ce bine e să-ți pierzi mîinile în război, atunci cînd, după aceea, foștii tăi adversari îți dăruie proteze moderne (Ai fi avut mîini, mîini zdravene, mîini de soldat, mîini de îndrăgostit... Dar protezele scriitie atît de puțin, atît de puțin, mai puțin decît orice altă proteză! Sînt proteze moderne: ultima cucerire a tehnicii din Germania de Vest). Domnul Adenauer, domnii Speidel, Heussinger, au inimă bună, au suflete de copilași. Sînt gata să fabrice mii, sute de mii, milioane de proteze, pentru mîini, pentru picioare, poate și pentru cap (tehnica germană poate orice!). Cu o singură condiție: ca tinerii sovietici, și tinerii francezi, și tinerii cehi să-i lase să tragă în ei cu tunurile, cu mitralierele, cu armele cele mai perfecționate, cu arme atomice poate. După explozia de la Hiroșima, dintr-un om — mistuit cu totul — a rămas numai o umbră, pe scara unei case. Chiar și acestei umbre — opera altor asasini — ei sînt gata să-i dăruie un trup de lemn, minunat alcătuit, un trup-proteză. Numai să fie lăsați să-și arunce bombele pretutindeni unde doresc.

Îți scriu această scrisoare, dragă Andrew, ca să-ți spun că eu și prietenii mei te înțelegem. E foarte important să știi asta. Faptul că ai primit protezele nu înseamnă nimic. Bine ai făcut. Aveai nevoie de ele. Dar te-au cumpărat oare cu niște proteze? Ar fi prea mult. Noi îți zărim surîsul amar cu care te privești pe tine însuți, în fotografie. N-ai să le spui, desigur, niciodată cunoscuților tăi, așa cum ar vrea cei care ți-au dăruit protezele: „Porniți la război. Fasciștii sînt miloși. Iată ce proteze frumoase îți dăruie, după ce trag în tine. Porniți, alături de ei. E straşnic războiul. Îți pierzi mîinile și după aceea, vesel, dezlegi cuvinte încrucișate, servindu-te de proteze moderne".

Ai să le arăți poate cioturile brațelor tale — ceea ce ți-a mai rămas — și n-ai să spui nimic. Dacă au mințile limpezi, cunoscuții tăi nu vor avea nevoie de vorbe.

Îți urez fericire și curaj.

Florin HUGUR

AMINTIRI despre COȘBUC

de I. PELTZ

Sînt de atunci mai bine de patru decenii. Nu împlinisem optsprezece ani, dar începusem de mult să scriu și să public. Aveam, prin urmare, toate îndreptățirile să port lavalieră, părul mare — și... să frecventez Terasa, vestita, pe vremuri, cafenea a boemei literare.

Aici am văzut într-o zi, trecînd printre mese, un bărbat mai mult scund decît înalt, cu o privire tristă și evitînd, parcă, lumea.

Purta un fel de redingotă neagră-verzuie și o pălărie de fetru cu boruri mari. Avea mersul șovăielnic al omului frămîntat de gînduri și părea foarte sfios.

Caragiale (dreapta) și Coșbuc (stînga) la Singeorz Băi, în 1912.

Cineva șopti:

— Coșbuc!

Cîțiva îl salutară.

Poetul țărănimii — cum îl numea Gherea — intrase în sala din dreapta — căuta de bună seamă vreun prieten — și peste puțin timp părăsea localul — cu sfiiciune, mi s-a părut — pierzîndu-se în lumea Căii Victoriei.

Poetul era, într-adevăr, sfios. Țin minte că se făcea, pe atunci, mare haz de o întîmplare. O relatez aici, în cîteva cuvinte. Am spus că „Terasa" era cafeneaua boemiei literare. Veneau acolo poeți, prozatori, critici, „șefi" de școală literară, aspiranți la glorie — o faună interesantă din care, cu vremea, s-au distins doar cîțiva... Puțini, firește, au intrat în istoria literaturii române — cei mai mulți au fost înmormîntați de timpul care nu iartă și de posteritatea care nu le-a „ratificat" pretențiile. În sala din dreapta își făcuseră „sediul" acești literați, iar la o masă lungă, spre fereastră — *poeții: masa poeților*. Într-o dimineață — prea dimineață — un om cu cioc și cu umbrelă și-a făcut apariția în sală și, pentru că la masa cea lungă dinspre fereastră nu era nimeni, — s-a așezat acolo și a cerut o cafea.

— Vă rog să treceți la altă masă, l-a poftit chelnerul.

Mirat, dar intimidat, omul s-a ridicat în picioare.

— Nu vă supărați, a adăugat chelnerul, *aici e masa poeților*!

— Așa? — s-a dumirit clientul necunoscut, care nu era altul decît marele Coșbuc — atunci am priceput: trec la altă masă!...

Însoțind pe un scriitor mai vîrstnic, am bătut într-o după-amiază la ușa lui Coșbuc. Dacă nu mă înșel, casa lui era pe undeva, pe calea Plevnei.

Ne-a primit un om îngîndurat, cu fruntea brăzdată și cu acea privire tristă pe care i-o întîlnisem nu demult în grădina „Terasa".

— Uite — a spus scriitorul, arătîndu-mă — țîncu'ăsta scrie și publică de la vîrsta de opt ani. Are de pe acum o vechime în literatură: zece ani!

Coșbuc își aruncă ochii spre mine și atunci i-am văzut privirea ușor înlăcrimată.

— Bine faci, mi-a spus, că lucrezi, dar de citit — citești?

Nu țin minte ce i-am răspuns. Țin minte ce a ținut să adauge:

— Și eu, de copil, am început să versific. Noaptea, mai mult, eram treaz și chiar cînd dormeam visam că scriu. Mă sculam și aprindeam luminarea și... puneam pe hîrtie tot ce-mi trăsnea prin cap. Dar și învățam. Citeam mult. Te sfătuiesc să faci la fel!

Cît am mai stat s-a vorbit despre Dante, despre război (începuse de doi ani măcelul mondial) și despre Caragiale, care, cu trei ani înainte, murise la Berlin.

Coșbuc observă, adresîndu-i-se scriitorului:

— Lui Caragiale i-a plăcut foarte mult „Maica cea tînără" a lui Emil Isac. Caragiale îi prețuia piesa — cum, de altfel, prețuia întreaga literatură a scriitorului tînăr, pe atunci, Emil Isac.

După cîteva zile, întîlnindu-l pe criticul Tomescu, de la „Ramuri", i-am spus:

— Vai, ce tristă figură are marele poet! Trebuie că-i un om chinuit!

— *Acum* are o figură tristă, mi-a explicat Tomescu, *acum* e chinuit! Dar Coșbuc era un temperament plin de voioșie, un om optimist, un poet al vieții, al speranței, al încrederii în sine și în alții...

— Și-atunci?

— Atunci...

Și Tomescu a făcut un gest cu mîna, pe care nu l-am priceput. Mai tîrziu Liviu Rebreanu mi-a lămurit pricina transformării fulgerătoare a temperamentului marelui poet:

— Cu un an înainte de l-ai cunoscut — mi-a spus autorul lui „Ion" — băiatul lui, unicul lui fiu, Alexandru, a murit de o moarte năprasnică. Era o frumusețe de flăcău, de-abia împlinise douăzeci de ani și era plin de calități! De cînd i s-a prăpădit feciorul, Coșbuc n-a mai cunoscut liniștea: se topește ca o lumînare, zi de zi, ceas de ceas.

Din cînd în cînd Coșbuc îmi îngăduia să-l vizitez. Mi-a vorbit despre anii uceniciei sale. Despre lăcașurile de învățătură din Năsăud, despre pasiunea cu care, încă de pe băncile școlii primare, se dăruise limbii române.

— Cu matematicile nu m-am împăcat niciodată! — mi-a spus, surîzind.

Mi-am luat curajul (curajul celor optsprezece ani neîmpliniți) și i-am replicat:

— Dar și matematicile au poezia lor!

— Da, nu neg, mi-a răspuns poetul, da'eu n-am făcut casă bună cu ele...

De cîte ori mă despărțeam de Coșbuc, aveam sentimentul că mă despart nu numai de un mare inspirat, de un strălucit cîntăreț al plaiurilor natale — dar și de un mare învățat. Aceasta, împotriva unei opinii lansate de o ciocoime, pe cît de ingrată, pe atît de pretențioasă, care decretase: Coșbuc — autodidact; Coșbuc — poet; dar nu și învățat.

Falsa părere, lansată sau cel puțin susținută de Maiorescu, n-a rezistat timpului. Coșbuc s-a dovedit a fi un om de mare cultură, un erudit, adînc cunoscător al tuturor literaților — vechi și noi; în același timp nu era numai un poet, un mare artist al cuvîntului — dar și un exponent al idealurilor poporului său, precum și un mare iubitor al limbii, un adînc cunoscător al intimităților ei, un lingvist de calitate.

Odată, într-una din convorbirile pe care le-am avut cu Ramiro Ortiz, savantul profesor de limbă italiană și eseistul cu preocupări din cele mai variate, mi-a spus:

— Coșbuc mă consulta din cînd în cînd asupra subtilităților de limbă ale lui Dante. Cu aceste prilejuri se adîncea în considerațiuni originale asupra limbii române. Cred că era unul dintre cei mai mari minuitori ai limbii române, precum a devenit și al limbii italiene, pe care ajunsese s-o stăpînească la perfecție.

— Muncea mult?

— Enorm. Numai moartea fiului său l-a zdruncinat și a făcut să-i scadă capacitatea de muncă. Și mai avea o calitate, esențială pentru cel ce și-a impus, ca țel al vieții, transpunerea în românește a operei lui Dante: calitatea artistului veșnic nemulțumit de realizările sale, pe care le relua, le îmbunătățea, le șlefuia necontenit. Coșbuc nu trecea, sub nici un motiv, peste un vers, peste un cuvînt care nu i se părea destul de potrivit, destul de în stare a reda în românește savoarea, tîlcul, valoarea originalului.

A fost, pe lîngă toate, un mare, un conștiincios om de atelier, un muncitor al condeiului, în cel mai larg înțeles al cuvîntului.

Consemnări literare

„Scrisul bănățean" are bunul obicei de a publica în fiecare număr al său schițe sau nuvele care oglindesc aspecte variate ale vieții de azi. Astfel, în nr. 8, revista publică nuvela lui Mircea Șerbănescu „La revedere... în 1954", iar în nr. 9 Ion Arieșanu semnează schița „Lacrima". În ciuda faptului că temele sînt luate din medii diferite, ele se înrudesc totuși. Și în prima bucată, ca și în a doua, autorii pledează pentru participarea tuturor la promovarea noului în societate, pentru întărirea responsabilității sociale a omului — cum spune un erou — față de semenii lui, față de întreaga colectivitate. Ilie Mezin, eroul lui Mircea Șerbănescu, este un om de știință, ordonat, preocupat de descoperirea mijloacelor prin care viața să devină mai ușoară, mai plină de rod. Întîlnirea, după furtuna ultimelor două decenii, cu foștii lui colegi de școală, îl pune însă pe Ilie Mezin față în față cu altă realitate: aceea a oamenilor care au rămas în urma vieții, au scăpat din mîini firele care-i leagă de actualitate. Aceștia încearcă să se convingă că prezentul poate fi construit pe calapoadele trecutului. Acest trecut însă nu mai spune nimic lui Mezin, nici lui Aurel Covaci, activistul de partid. Privirile lor sînt prea mult ațintite în viitor, pentru ca să-și creeze drame de conștiință searbăde, fade, de genul celor ale lui Ionescu Marius. Ilie Mezin și Aurel Covaci își urmează calea lor, care nu cunoaște înfundături.

Mircea Șerbănescu a izbutit să creioneze, în cele cîteva pagini ale nuvelei, tipuri veridice. Regretabil este însă că Ilie Mezin nu trăiește mereu la aceeași tensiune. Uman, cald, înțelegător în primele apariții, alunecă treptat în șablon, adoptă o vorbărie lozincardă, care-i răpește naturalețea. Un mic filozof al practicei, Aurel Covaci este cea mai realizată figură.

Iuliu Neda, eroul lui Ion Arieșanu din „Lacrima", este un bătrîn maistru strungar, deschis și el vieții noi, dar cu unele rămășițe ale unei mentalități învechite. Un ucenic, Carol Gruia, desface prin sincerul său atașament față de maistru, ultimele chingi care îl imobilizau pe bătrîn și amîndoi simt că de acum înainte aparțin viitorului, „găsindu-se cu adevărat unul pe altul".

Fără inutile divagații de ordin psihologic, Ion Arieșanu a lăsat pe cei doi eroi ai săi să acționeze fiecare după credința și mentalitatea proprie. Finalul neașteptat convinge și emoționează.

I. VOITA

Cîteva minute cu KLARA LUCIKO

de Anatoli FINOGHENOV

Foto: V. MALÎȘEVA

Actrița Klara Luciko, interpreta plină de talent a rolului dublu din „A douăsprezecea noapte".

Interviul pe care i l-am luat Klarei Luciko a început într-un mod cu totul neobișnuit. Mă hotărîsem să-i adresez cele cîteva întrebări ale mele într-una din pauzele proiectatei întîlniri între studenții moscoviți și cei mai cunoscuți actori de film sovietic cînd, spre dezamăgirea mea (și vă asigur că nu numai a mea), s-a anunțat că Klara Luciko nu va putea participa la întîlnirea noastră: se afla încă în India, pe care o vizita împreună cu o delegație de cineaști sovietici. Iată însă, că, spre sfîrșitul serii, pe scenă apăru pe neașteptate o femeie foarte frumoasă, pe care n-am recunoscut-o la prima vedere: trupul îi era înfășurat într-un suplu halat de mătase indiană, iar pe frunte îi strălucea o podoabă din nestemate. S-a apropiat de rampă și a rostit în limba hindusă: „Bună-seara! Ce mai faceți? Îmi sînteți dragi..." După primele clipe, în care spectatorii înmărmuriseră de surprindere, cu toții au izbucnit în aplauze: recunoscuseră în femeia indiană pe actrița Klara Luciko! Mai tîrziu am aflat ce se întîmplase: știind de întîlnirea organizată cu studenții din Moscova, actrița a hotărît să participe neapărat la ea, așa că direct de la aerodrom a sosit la Casa Unională.

La plecarea din India am primit un dar special pentru dv., pe care m-am grăbit să vi-l aduc chiar în astă-seară. Vi-l trimite unul dintre actorii dv. preferați: Raj Kapoor. E un dar pe care îl veți putea mai curînd auzi decît vedea — a adăugat zîmbind Klara Luciko.

Și de pe scenă a răsunat vocea caldă, bine cunoscută a lui Raj Kapoor, care trimisese studenților Moscovei un disc cu înregistrarea cîntecului său din ultimul film. În seara aceea nu am mai vorbit cu Klara Luciko. Găsisem pentru interviul meu un „prolog" ce mi se părea interesant, iar actrița părea să fie obosită cu toată durata scurtă a călătoriei ei făcută cu un avion sovietic cu reacție. Am regăsit-o a doua zi acasă la ea, în confortabila-i locuință de pe malul rîului Moscova; era așezată jos pe covor, în mijlocul unui morman de albume cu fotografii, șaluri multicolore, cutii, reviste indiene, pe care le arăta fetiței ei, Oxana, iar aceasta, cu tot entuziasmul celor trei ani și jumătate ai ei, aplauda și sărea de încîntare în fața fiecărui dar adus de mama ei. Era un ritual familial obișnuit, ce se petrecea de fiecare dată cînd Klara Luciko se întorcea din străinătate. S-a repetat și după călătoria în Finlanda, și după cele în Mongolia, în Luxemburg și în Cehoslovacia, țări în care Klara Luciko a dus mesajul artei cinematografice sovietice.

Pe Klara Luciko o cunoșteam din filmele cu Deși de puțină vreme în cinematografie, ea a realizat cîteva roluri (în „Cazacii din Cuban", „Minerii Donețului", „Marea familie", „A douăsprezecea noapte" — unde a jucat dublu rol — „Trei întîlniri") care au impus-o atenției publicului. Nu știam însă nimic despre începuturile carierei ei artistice, așa că în acest sens am formulat clasica, banala întrebare de interviu: „Cum ați devenit actriță?"

— Răspunsul meu va fi la fel de „banal" ca și întrebarea, dacă țineți morțiș să o calificați astfel, pentru că trecutul meu nu are nimic senzațional: mi-a plăcut de mică să joc teatru, am făcut parte din cercul dramatic al școlii, după ce am terminat liceul am învățat pe rupte o vară întreagă și am reușit la greul, foarte greul examen de intrare în Institutul de cinematografie. Asta-i tot. În biografiile noastre, ale tinerei generații de actori sovietici, nu mai puteți găsi nimic de natura acelor amănunte savurate și mult trîmbițate de presa burgheză: „din manechin la o casă de mode mare actriță"; „umila casieriță de cinematograf — vedeta nr. 1 a zilei"; „vînzătorul de ziare, june-prim de răsunet". Talentele noastre nu trebuie să-și facă stadiul de vînzători de bretele sau să participe la concursuri de frumusețe pentru a fi relevate. Pur și simplu sînt depistate cu grijă și dragoste încă din școală.

Mulțumesc. Vă asigur că acest răspuns „banal" va mulțumi pe toți cititorii noștri. Dar acum, cîteva cuvinte despre rolul dv. preferat.

De astă dată, o să vă fac o mărturisire pe care inutil aș numi-o confidențială, pentru că tot știu că o veți face publică. Vă amintiți de rolul colhoznicei Dasa din „Cazacii din Cuban"?

Da, destul de bine... Era parcă vorba de o fată tînără îndrăgostită de un colhoznic din satul vecin și pe care președintele colhozului căuta să o împiedice de la această căsătorie.

Exact. Nu voia să-și piardă cea mai bună colhoznică a sa. Rolul președintelui era jucat de artistul poporului Serghei Luk'anov, care avea și „în particular" argumente foarte puternice să nu accepte despărțirea de mine. Noi ne iubeam și în curînd... ne-am căsătorit.

— Proiecte de viitor?

— În prezent o joc pe Antonina, eroina filmului „Alături de noi", pe care am îndrăgit-o foarte mult. Trăind o mare dramă sentimentală, ea își va regăsi echilibrul sufletesc în mijlocul prietenilor și tovarășilor ei de muncă. Iar în curînd voi începe să filmez, împreună cu soțul meu, în transpunerea cinematografică a romanului „Kociubei" de Pervențev; Lukianov în rolul lui Kociubei, iar eu în cel al infirmierei Natalia.

Convorbirea noastră fu întreruptă de țîrîitul telefonului. Klara Luciko era rugată să vină urgent la studioul „Mosfilm", pentru a vedea noul film „Vîrtej dușmănos", în care interpreta un rol cu totul deosebit de cele de pînă acum: cel al spioanei Dogmara...

Klara Luciko și fetița ei.

O familie căreia nu i se poate reproșa lipsa veseliei: Klara Luciko, Serghei Luk'anov și fetița lor, Oxana.

Ce este REVI

Curioasă întrebare! „Revista 1958" este, firește, o... revistă, un spectacol de estradă, care are adăugat în titlu o dată oarecare.

Numai că o astfel de definiție ar nemulțumi profund pe autorii noului spectacol al Teatrului Satiric Muzical „Constantin Tănase". Nu de alta, dar unul dintre ei, Nicușor Constantinescu (celălalt e talentatul George Voinescu), s-a numărat în deceniile trecute printre făuritorii genului. Și dacă încă de pe atunci revista cîștigase, prin ceea ce ea avea valoros, simpatia milioanelor de spectatori (și, poate, antipatia nenumăratelor victime prin ceea ce avea facil și chiar vulgar), astăzi ea își propune noi țeluri, și mai vaste...

1. „...sîntem doar în preajma lui 1958! Atunci ce caută îmbătrînitul „french-cancan", printre ale cărui grații s-a rătăcit, desprins parcă din cartea lui Bacalbașa, irezistibilul „Căpitan Teacă"?... E simplu: autorii s-au hotărît să ne introducă în „casa revistei" prin... podul de vechituri!

2. În schimb, „agresivul" Cyrano de Bergerac a părăsit același pod al vechiturilor, coborînd energic direct... în stațiile de tramvai, în pivnițele M.A.T.-ului și ale „Plafar"-ului, în depozitele de... copite ale Comisar-ului, cu care duce o bătălie necruțătoare. Și fiecare înțepătură a spadei sale ascuțite înseamnă o nouă victorie: „Touché!" Cei în cauză sînt rugați să vină în sală prevăzuți cu pansamente sterile. Nu de alta, dar „Revista '58" are o pronunțată fobie pentru... mănuși.

3. Fobie pe care o împărtășește, după cum vedeți, și Maria Tănase, care, atunci cînd este vorba de anumiți inspectori ai spațiului locativ, sau de cavaleri ai hîrtoagelor birocratice, preferă... resursele expresive ale folclorului. Ce vreți? Revista are nevoie de cineva care să spună lucrurilor pe românește. Ca, de pildă: „c'est magnifique d'avoir... une pleoșc unique"... N-or fi înțelegînd exact francezii termenii tehnici, dar cu în cauză îi înțeleg!...

4. Dacă vreți să știți ce legătură există între tablourile precedente și acesta, întrebați-l pe Antonescu-Cărăbuș; el vă va explica poate, cu o logică cu totul proprie, că, în vreme ce la București tramvaiele sînt aglomerate, la Pol există... pinguini, sau că, indiferent de părerea spațiului locativ, mambo-ul se dansează ritmic... În sfîrșit, satisfăcuți sau nu de logica explicațiilor, nu strică să rătăcim cîteva clipe în ținutul ghețurilor polare, unde avem șanse să descoperim pe... inventatorul mambo-ului!

STA '58?

Text: I. NADU
Fotografii S. STEINER

8. In vremea aceasta un alt dans avea loc pe pămînt. Sclipirile costumelor şi ale decorurilor nu erau cu nimic mai palide decît rivalele lor astronomice. Ne aflăm în mijlocul splendorilor aurite ale „Tezaurului"; şi sub privirile mulţumite ale „Cloştii cu puii de aur", sîrba noastră pare şi mai strălucitoare.

9. Nu ştiu dacă luna sau... sateliţii artificiali au fost martorii acestui romantic duet de dragoste. În orice caz, eroii lui nu par să se jeneze de prezenţe străine, chiar dacă e vorba de mii de ochi. Peste o clipă vaporul „Revistei" va ridica ancora. Melancolia e deci la locul ei; mai ales că pe marinar îl pîndeşte întotdeauna...

10. ...fundul mării, care este un loc destul de puţin dorit de exploratorii mărilor, deşi, după cum vă puteţi convinge, nu e lipsit de un anumit farmec... Mai ales cînd, printre meduze, cai de mare şi (vai!) caracatiţe, se află şi asemenea „perle" care-şi aşteaptă pescuitorul! În ceea ce-l priveşte pe acesta din urmă, îndeletnicirea lui necesită desigur destule riscuri [illegible] judecînd după rezultat, se pare că merită.

11. Şi dacă, totuşi, vaporul nu a acostat... în fundul mării, el a putut ajunge fără îndoială printre nisipurile arzătoare ale Saharei, în care „Getax-urile" poartă cocoaşe...

12. Desigur că în deşert nu pot lipsi struţii. Numai că cei descoperiţi de exploratorii „Revistei" sînt, în felul lor, inovatori. Au înlocuit nisipul cu „condiţiile obiective", care asigură o ascunzătoare cu mult mai comodă. Orice poate fi scuzat prin „condiţii obiective": delăsarea, complicaţiile sentimentale, ba chiar şi naivitatea cupletelor — adaugă autorii... Dar, în acest din urmă caz, nu e vorba decît de o modestie, pe care spectatorii „Savoy-ului" o dezmint în fiecare seară.

„Revista '58" a început cu un an mai devreme decît o anunţa titlul. Dar judecînd după primele spectacole, n-ar fi exclus să dureze cu un an mai tîrziu!...

5. Pe acelaşi fir „logic" al explicaţiilor, este firesc — nu-i aşa? — să ne întoarcem după călătoria făcută la Pol în... bucătăria revistei, unde se poate servi, după cerere, un rasol (pentru lămuriri adresaţi-vă anumitor întreprinderi la sfîrşit de plan) sau o peltea (aci pot da indicaţii preţioase campionii şedinţelor). E preferabil însă să serviţi o... salată muzicală, de al cărei piper a avut grijă compozitorul N. Patrichi.

6. O casă cu confort modern e utilată, firește, cu o sală de duşuri. Iar duşul fără săpuneli... critice nu ar avea nici un haz. De aceea băieşiţele noastre s-au pus temeinic pe treabă. Fără îndoială că riscul de a le deveni victimă nu e lipsit de un anumit farmec. Totuşi, s-ar putea ca după săpuneală să fii mai puţin încîntat, mai ales dacă te ocupi cu vînzarea într-un anumit fel a peştelui sau cu difuzarea „sui-generis" a biletelor de fotbal (aşa cum s-a întîmplat cu oaspeţii spectacolului de la Savoy).

7. Pe scena Savoy-ului n-au lipsit niciodată... stelele. Cît priveşte luna, ea a fost poate prea des prezentată în melodiile de dor. Dar fără doar şi poate, pentru prima oară şi-a făcut apariţia în constelaţie... sateliţii artificiali. Iar efectul în spaţiile cereşti a fost considerabil: în cinstea lor aştrii au organizat un dans feeric, care ar fi continuat vreme nesfîrşită, dacă nu ar fi intervenit... sfîrşitul primului act.

Moda

COSTUME ŞI MANTOURI

↑Mantou tineresc, cu guler de blană din imitaţie de leopard, înnodat în chip de eşarfă.

↑Din material pepit, un costum cu pelerina prinsă la două rînduri de nasturi.

Pentru zilele răcoroase de toamnă, un costum cu jachetă largă şi guler de blană. →

La o fustă gri, o jachetă trei sferturi de culoare închisă, completată cu o glugă căptuşită din materialul fustei. ↓

Mantou larg, din stofă pepit, pentru zilele de toamnă.

Din seria „PORTRETE"

de A. POCH

Prudentul

Huliganul

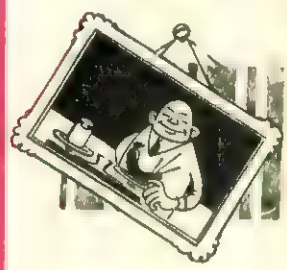

Vînzătorul cu cîntar strîmb

Copilărosul

DIONISIOS SOLOMOS

poetul libertății grecești

Poporul grec cinstește anul acesta memoria marelui poet național Dionisios Solomos, de la a cărui moarte s-au împlinit la 9 noiembrie o sută de ani.

Dionisios Solomos s-a născut în 1798 pe insula Zante, care se afla pe atunci, ca și celelalte insule din Marea Ionică, sub dominația britanică. Tatăl său, Nikolaos Solomos, făcea parte dintr-o veche familie nobilă; în schimb mama sa, Angelica Nikli, provenea din păturile de jos ale poporului. Mulțumită acestei femei simple viitorul poet ajunge să cunoască și să asimileze limba populară.

O împrejurare care a contribuit mult la formarea caracterului lui Solomos a constituit-o legătura lui, încă din fragedă tinerețe, cu revoluționarii din Italia, care pe atunci erau exilați pe insula Zante. Unul dintre aceștia, un anume Don Santo Rossi, a fost — după afirmațiile biografilor poetului — primul dascăl al lui Solomos. El a insuflat în conștiința tînărului dragostea pentru libertate și ura împotriva tiranilor și a opresorilor.

Solomos a lăsat o operă vastă: cîntece, poezii lirice și epice, epigrame, satire politice și sociale, precum și un roman. În cultura neoelenă, Solomos a jucat același rol pe care l-a avut Dante în cultura italiană. Într-adevăr, el este un mare reformator al limbii. Pe vremea poetului, între limba vorbită de mase și cea vorbită de vîrfurile societății exista o mare prăpastie. Clasele dominante foloseau o limbă artificială, care nu era înțeleasă de popor. Scriind în limba pescarilor și a păstorilor, Solomos a izbutit să o impună pe aceasta drept limbă literară, demonstrînd că ea este capabilă să exprime cele mai înalte sentimente și cele mai nobile idei. După Solomos, toți poeții de frunte s-au străduit să scrie în limba ale cărei frumuseți le dezvăluise marele poet.

Trăind în epoca luptelor pentru libertate, care au culminat în anul 1821, Solomos a îmbrățișat cu căldură năzuințele poporului său și astfel în 1823 scrie „Imnul libertății", devenit ulterior imnul național al poporului grec.

Cînd află de moartea lui Byron, Solomos îi închină un poem în care compară pe eroul de la Misolonghi cu figurile legendare din trecutul Eladei.

În poeziile sale lirice, Solomos a cîntat frumusețile naturii și fericirea iubirii. Scrise în stil și formă populară, cîntecele lui Solomos au devenit repede cunoscute, și au intrat de mult în patrimoniul literaturii grecești.

În romanul „Femeia din Zante", Solomos a biciuit viața imorală, precum și atitudinea nepatriotică a unei părți din nobilime, care în plină luptă revoluționară a poporului a făcut cauză comună cu opresorii mișcării de renaștere. Totodată Solomos a zugrăvit noblețea sufletească, patriotismul, spiritul de sacrificiu al maselor.

Poet național al Greciei, Solomos a militat prin opera sa pentru libertatea tuturor popoarelor oprimate. Prin această trăsătură nobilă, el se integrează în șirul acelor precursori care au binemeritat nu numai din partea patriei lor, dar și a tuturor acelor pentru care libertatea și independența națională reprezintă bunul cel mai scump, cîștigat prin lupte aprige.

Vas NICOLAU

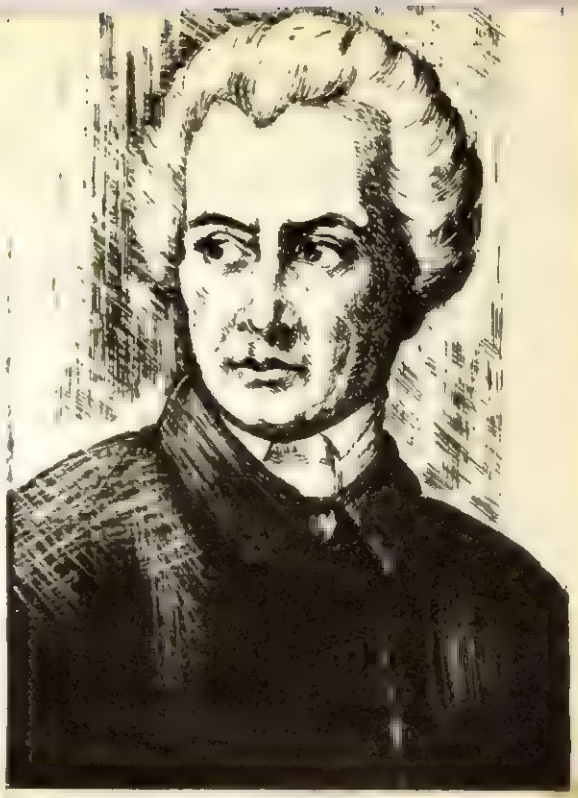

Dionisios SOLOMOS

Ispită*)

— fragment —

Au prins să dănțuie-n amurg iubirea
și blondul aprilie,
iar firea se află-ntr-un ceas, nespus de tihnit
și suav,
în umbra s-a întins lunecînd — un riu de
răcori și arome —
și crește un astfel de cînt, încît răsuflarea îi-o
pierzi.
Pîraie pe jgheab de cristal, cu dulci legănări
grațioase,
revarsă sclipirile lor, într-un joc nesfîrșit.
Aleargă și sar, ici-colea, zglobiu ciripind ca lăstunii,
e-un clocot de viață aprins, în valuri, pe
glie, în cer,
și chiar peste lacul tăcut, cu fața întinsă și
pală,
un fluture trece în zbor, fugind după umbra
lui mică,
s-o prindă, s-o ia lîngă el, în leagănul lui
dintr-un crin.
...Ce noapte-ncărcată de vrăji! Ce noapte de
april minunată!
Nici aripa unui zefir nu tulbură ceasul tihnit,
nu simți în văzduh nici măcar un zbor
de albină spre-o floare,
și în nemișcarea sticlind, în undele albului lac
s-a prins ca-ntr-o plasă de basm, o lună de argint
solitară
și-o față cu chip fermecat apare în razele
ei...
Iar colo, zăresc la un loc, copii și neveste
viteze
s-au strîns lîngă focul domol, aprins și
hrănit cu amor,
ard mese spălate cu drag și paturi ce-s fără
prihană,
iar focul nu smulge-un oftat și nu
lăcrimează nici ochi
cînd fumul, țesut cu scîntei, atinge obraji
și veșminte.
În codrul de-arome și vis stau săbiile
gata, veghind,
așteaptă să-și taie-n curînd cărarea înspre
libertate...
Aicea cu moartea rămîn... acolo de-ajuns,
sînt cu frații...

În romînește de
Dimos RENDIS și Mioara CREMENE

*) Din poemul „Asediații liberi", în care se vorbește despre lupta asediaților din cetatea Misolonghi, ce se pregătesc să treacă printre rîndurile dușmanilor spre a se uni cu forțele de eliberare.

Herman STOLPER

CASA MEA

Mi-e dragă casa mea ca viața,
Cu tine-n ea ferice sînt.
Din mine cîte-o părticică
Am pus și-n lucrul cel mărunt.

Dulapul, masa draperia
Și patul dragostei fierbinți...
Covorul — cîntec al culorii,
Și cărțile — bătrîni cuminți.

Și rama de mahon ce ține
Fotografia de la nuntă
Privind-o mult, n-o să mă satur
Nici timpla cînd mi-o fi cărunta

Eu nu știu cum se face, nu știu,
Dar pun în toate-un căpătîi.
Chiar și pe voi, mărunte lucruri,
Adeseori eu vă mîngîi.

Căci tot ce-agonisești cu trudă
Și tot ce-i cîștigat cu greu
Îți intră-n inimă și-n viață
Și te vor bucura mereu.

Mi-e dragă casa mea Mi-e dragă
Cu tine-n ea ferice sînt.
Din mine cîte-o părticică
Am pus și-n lucrul cel mărunt.

În romînește de
Victor TULBURE

D. GALICEANU

CONSTELAȚII NOI

Metalul din adîncuri, parc-a-ncolțit deodată
La margine de holde și sub albastrul cer,
S-a înălțat o plantă metalică, cîudată,
Ce domină cîmpia, cu lujerul de fier.

Îi strălucește vîrful cu muguri de faianță
Și-ntinde n depărtare antene de oțel
Și-așa se prind în horă, cu suplă eleganță,
Toți lujerii metalici asemenea cu el.

Nedumerită pare în nopți tăcute, luna —
Crezînd că dintre stele a dezertat oreun roi:
Sclipindu-și jucăuse acolo jos cununa,
S-au așezat prin sate, în constelații noi.

Măseaua de minte

— schiță —

de C. BACIU

Ilustrație de Nell COBAR

Blestemîndu-și zilele că a ajuns să se trateze la policlinică, domnul Racoviceanu intră la Institutul Medico-Dentar și se duse să se înregistreze. Molfăia tot timpul ca și cum și-ar fi plimbat prin gură o coajă de prună acrișoară și te așteptai ca în fiece clipă să-l vezi scuipînd-o într-un colț, cu scîrbă. Dar el continua să mestece, fără să scuipe și fără să înghită, strîmbîndu-se doar din cînd în cînd.

Se temea că extracția măselei de minte să fie dureroasă, mai ales că dentista sa, cu care se obișnuise, refuzase să i-o scoată — și refuzul acesta de-abia îi sporise frica.

După ce-și luă fișa și intră în sala de chirurgie dentară, se strîmbă și mai tare. „Dar ăștia lucrează cu studenții, banditii dracului" — își spuse. „Ticăloșii, cu studenții! Uite cum au grijă de oameni! Grija de om" — repetă el mîrîind. Stătu o clipă să ascodească, dar nu auzi pe nimeni gemînd, nu văzu figuri perplexe de studenți încremenite în fața gurilor deschise, așa cum și le închipuia. „Totuși, e o barbarie — socoti el. Asta ar trebui făcut pe pielea condamnaților la închisoare. Doar nu sîntem tîlhari."

Își prezentă fișa femeii în alb așezată la o măsuță și, după ce o examină cu atenție, conchise că poate să i se împărtășească.

— Tovărășico, — zise el — aici lucrează numai studenți?

Femeia de la masă îi privi fălcile moi și pungile de sub ochi, care pulsau parcă de o viață proprie.

— Nu — răspunse dînsa fără poftă. Sînt și asistenți care îi supra-

veghează. Dar nu vă temeți, sînt din anul cinci, cu practică. Așezați-vă acolo, unde e scaunul liber...

— Da'ce, eu sînt cobai? — mormăi domnul Racoviceanu, cuibărindu-se în scaunul metalic și rece. Ar fi vrut să se înfurie pentru a scăpa de frică, dar pe neașteptate îl cuprinse o atipeală scurtă, bătrînească. Se trezi la auzul unei voci grave și, ridicînd capul, un val de sînge îi împurpură obrajii.

O mutrișoară bălaie cu un nas subțirel se holba în adîncul gurii lui cu o nerușinare care îl făcu să se simtă ca fără pantaloni. Iar mutrișoara asta o cunoștea prea bine: o pălmuise cu zece ani în urmă la Roman, cînd, în plină stradă, la un miting, îl numise reacționar. De surprindere Racoviceanu căscă gura, cu gîndul stupid că astfel își va acoperi fața, și chiar se schimonosi puțin, ca să pară de nerecunoscut. Dar studentul era preocupat de măseaua pe care o tot scutura și nu observa nimic.

— Imediat — murmură el. O anestezie bună și gata.

Racoviceanu își lipi dosul palmei de frunte și, lăsîndu-și apoi mîna în jos, privi după student printre degete. I se părea că a intrat într-o cursă pentru animale, care-l prinsese cu ghearele de măsea, și nu putea să se mai smulgă. Dar dacă ar refuza să fie tratat de mutra asta blondă, spunînd că au avut un diferend personal?

— Deschideți gura, vă rog, și rezemați-vă cu ceafa de scaun, auzi iar vocea gravă lîngă el. Să vă las mai jos?... Să ne uităm, să vedem...

„Ce să vedeți, ignoranților? replică prompt și veninos în gînd Racoviceanu. Lasă lumea pe mîna voastră!"... Își întrerupse însă perorația mintală, pentru că studentul luase seringa în mînă și, căscîndu-i gura, îi înfipse acul în gingie. „M-a recunoscut — își spuse domnul Racoviceanu cînd durerea îl săgetă subțirel. Dar s-o fac pe prostul, s-o fac pe prostul..."

— Acum să așteptăm pînă își face efectul! — zise mutrișoara bălaie și Racoviceanu își acoperi iar ochii cu palma, pentru că i se păru că celălalt îi cercetează figura cu prea multă atenție. Dar tînărul se îndepărtă și pe pacient îl cuprinse o frică grozavă, care îi răci mîinile. „Ar fi un idiot, un dobitoc, dacă nu s-ar răzbuna acum. Doar mă are la mînă... Oh, să-mi fi dat mie cineva o palmă, îl mîncam... Banditule, m-ai prins acum ... Dar asta e neomenește — se revoltă tot el. Umanitatea nu permite! Dar unde ne trezim? Ce-ar fi să-l cheme totuși pe profesor, să-l roage să-l opereze el? Să-i spună că-i e frică și că suferă de inimă: încrederea bolnavului e mare lucru..."

Întoarse capul și îi făcu semn profesorului, pe al cărui șorț se vedeau cîteva mici pete de sînge.

— Domnule profesor — murmură Racoviceanu rugător sufăr și de-inimă și... Băieții ăștia sînt foarte buni, dar nu s-ar putea ca dumneavoastră...? N-am o inimă prea bună... Și mi-i cam frică... hă, hă... vă mărturisesc...

— Oh, nu vă temeți — îl liniști cu o bonomie indiferentă profesorul. Dînsul nu e student, e asistentul meu, a fost șeful anului, are o mînă de înger... L-aș lăsa să-mi scoată toți dinții...

Racoviceanu îl privi ca un cîine bătut, cu ură neputincioasă și fu cît pe ce să dezvăluie „motivul personal", dar profesorul îi zîmbi și se îndepărtă.

„Să fiu drăguț, ar trebui să fiu drăguț cu el — socoti Racoviceanu, văzîndu-l pe asistent înapoindu-se. Poate nu m-a recunoscut... Nu, sigur nu m-a recunoscut... Zece ani, ce dumnezeu! Dar s-o las dracului cu „banditii": gîndurile se citesc pe față... Să fiu drăguț, să-i zîmbesc..."

Și cu jumătate de figură neatinsă de anestezie, Racoviceanu zîmbi grotesc și chiar se sili să privească galeș. Asistentul îi zîmbi și el, apoi, dîndu-i capul pe spate, îi înțepă gingia.

— Mai simți durerea? — îl întrebă el.

Racoviceanu făcu semn cu ochii că nu.

— Dacă o să vă doară, să-mi spuneți numaidecît. Se poate ca anestezia să nu fi prins nervul cu totul. Și atunci mai așteptăm sau vă mai facem o doză. Așa... deschideți... dacă aveți numai senzația de atingere e cu totul normal, sau de presiune, ca acum...

Într-adevăr Racoviceanu simțea măseaua mișcîndu-i-se în gingie, asemeni unui corp străin. Se aștepta ca pe nepregătite să-l înjunghie o durere groaznică, neomenească, și o prindea parcă ascultînd-o și urmărind-o cu toți nervii săi. Dar nu-l durea nimic. Doar maxilarul de jos părea să se fi prins și el de instrument.

„A greșit, timpitul — gîndi Racoviceanu — nu nimerește... Sau m-a recunoscut... Doamne, dumnezeule, m-a recunoscut..." O clipă își închipui că mutra bălăioară i-a devenit simpatică și-i zîmbi din nou cu ochii, dar celălalt lucra fără să-l privească, schimbînd instrumentele. „Nu, fără îndoială că m-a recunoscut" — conchise Racoviceanu și un val de căldură și de sfîrșeală îi trecu prin toate mădularele. În clipa aceea asistentul îl apucă puternic de bărbie, i-o apăsă în piept și smuci cu cealaltă mînă. O presiune surdă îi cuprinse gingia la rădăcina limbii, ca și cum s-ar fi umplut cu plumb, și asistentul îi arătă ceva alburiu.

— Priviți, avea un granulom.

La baza unui ciot albicios de dinte, neverosimil de lung, se vedea o mică pungulită tremurătoare.

Asistentul îi tamponă locul extracției și-i spuse să strîngă dinții.

— Să nu aruncați pansamentul decît peste zece minute, zise el. A mers foarte bine și nu e nevoie nici să vă coasem, nici să vă punem meșă. Poftiți...

Racoviceanu însă nu îndrăznea să se ridice. După groaza dinainte, operația propriu-zisă se desfășurase atît de rapid, încît el mai aștepta durerea cea mare și leșinul. Se ridică greoi, apăsîndu-și plexul cu mîna și continuînd să se mire că se simte cu totul normal, ca și cum nu lui i s-ar fi smuls o măsea înfiptă pînă în fundul maxilarului. Dădu mîna cu profesorul și voi să i-o întindă și asistentului, dar acesta îl opri.

— Spuneți-mi, domnule Racoviceanu, cîți ani aveți? Pe fișe e neciteț... E pentru clinica noastră: o să păstrăm molarul, e interesant...

— Dar... Dar... dumneata mă cunoști de undeva? — bîlbîi Racoviceanu. Știți cum mă cheamă?

— Ah, din fișă — rise tinerelul. Cu toate că parcă îmi amintesc de dumneavoastră... Dar cîți ani ați spus?

— Cîți ani? — răspunse prosteste Racoviceanu... Cîți ani... Adică, pardon, dumneavoastră întrebați... Patruzeci și opt de ani... Merg pe patruzeci și nouă: la vară îi împlinesc... Dar asta n-are importanță — se încurcă el, enervîndu-se din nou. Bună-ziua, tovarășe ... noroc...

— Bună-ziua, domnule Racoviceanu — răspunse mutrișoara bălăioară și Racoviceanu îl salută din nou, înclinîndu-se.

„Ticălosul dracului! — gîndi el — și-a mai permis să fie și delicat cu mine... Sau... sau, nu cumva ăla era brunet? Te pomenești că era brunet, ticălosul!..."

MEȘTERII DIN BUZĂU

Talentații meșteri în sculptura din Buzău, grupați în jurul cooperativei „Muncitorul", dau în iveală adevărate obiecte de artă.

Iată pe doi dintre aceștia, Ioan Georgescu și Georgeta Stanciu, lucrînd la finisarea unuia dintre ceii din ghips, care în curînd vor ornamenta sala de festivități a Sfatului popular raional din Buzău.

Fotografie de I. VERMONT

BAMBUS ROMÎNESC

Bambusul nu crește numai în îndepărtatele zone tropicale, ci și în... țara noastră. Pe un lot al gospodăriei agricole de stat „Dunărea" (regiunea Galați), situat pe teritoriul indiguit dintre Dunăre și Siret, s-a cultivat — cu titlu experimental — trestie de bambus. Planta s-a aclimatizat cu succes, iar recolta va fi trimisă atelierelor de specialitate pentru a se confecționa bastoane și bețe de pescuit din bambus.

Fotografia înfățișează pe inginerul-șef al gospodăriei (tov. Begu Spiru) și pe șeful de secție (tov. C. Petre) cercetînd cu atenție tulpina plantelor.

Fotografie de B. PETROVICI

Sfaturi practice

CUM SĂ NE HRĂNIM

La prima vedere titlul de mai sus pare o glumă. Pînă și sugarii — veți spune — știu cum să ne hrănim. Și, totuși, foarte puțini dintre noi respectă un minimum de condiții științifice în felul cum se hrănesc.

Sînt anumite lucruri esențiale, pe care nu e bine să le ignorăm sau să le neglijăm în alimentația noastră.

În primul rînd trebuie să ținem seama de numărul de calorii de care avem nevoie, pornind de la premisa că organismul omenesc în complet repaus cere cîte o calorie pe oră pentru fiecare kilogram din greutatea sa. Acest necesar crește în raport cu activitatea desfășurată și e mult mai accentuat la omul care depune eforturi fizice, decît la cel care duce o muncă intelectuală.

Cunoscînd că în medie un gram de grăsime animală este echivalentul a 8-10 calorii, iar un gram de albumină, de amidon sau de zahăr nu poate da mai mult de jumătate din acest număr de calorii, trebuie să ținem seama de dozarea acestor alimente în mîncare, astfel ca ele să ne furnizeze necesarul de fiecare zi, în raport cu munca pe care o depunem. Teoretic, pentru un om de înălțime mijlocie, care desfășoară o muncă obișnuită, fără eforturi mari, acest necesar zilnic este de 50-60 gr grăsime, 100 gr albumine și 600-800 gr hidrați de carbon (pîine, cartofi, zahăr etc.). Dar corpul omului are nevoie și de o cantitate mare de vitamine, pe care nu o poate lua numai din elementele de bază de mai sus. Pentru aceasta trebuie să se adauge la fiecare masă o cantitate oarecare de salate, fructe, legume verzi etc. O bună gospodină va trebui deci, să țină seama la alcătuirea meniului de fiecare zi, de necesarul aproximativ în calorii și în vitamine al persoanelor pe care le hrănește, așa cum trebuie să țină seama de variația meniurilor. Variația meniurilor e la fel de necesară, căci același fel de mîncare, repetat, pe lîngă că nu conține toate elementele nutritive necesare, oboselește stomacul, care în cele din urmă ajunge să nu le mai digere.

Digestia joacă într-adevăr un mare rol în procesul nutriției. Și, ca să ajutăm digestia, pe lîngă evitarea meniurilor compuse numai din mîncăruri grele la mistuit, trebuie să și mestecăm bine orice aliment înainte de a-l înghiți. Fărîmițarea perfectă a alimentelor și secreția salivară sînt cele două ajutoare prețioase ale stomacului. Iar dușmanii buneî digestii sînt: graba și enervarea în timpul mesei și lipsa unei danturi sănătoase.

În încheiere, vom da cîteva exemple de durată a digestiei în raport cu unele mîncăruri de diferite grade de rezistență: orezul, spanacul, creierul, peștele alb (șalăul), laptele crud, sparanghelul sînt digerate, bunăoară, în mai puțin de două ore. Ouăle, ficatul, laptele fiert sau condensat, fasolea verde, roșiile, dulceața, carnea de miel, sînt digerate între două ore și două ore și jumătate. Carnea de vacă, de berbec, de pui, cartofii, peștele gras, strugurii, pepenii, căpșunile, brînza — între trei și patru ore. Urmează apoi: varza, carnea de porc, castraveții, morcovii, în patru pînă la cinci ore. Și, în sfîrșit, carnea de vînat, de rață și sardelele în ulei, care nu se digeră uneori nici în șapte ore.

SAVANTUL ROMÎN EMIL RACOVIȚĂ

PRIN PATAGONIA

Emil Racoviță

Cu cîtva timp în urmă cititorii „Flacării" au putut urmări în revistă însemnările asupra expediției antarctice belgiene din 1897-1899, făcute de marele nostru savant Emil Racoviță. Cu prilejul acestei expediții polare, omul de știință romîn a făcut și o interesantă călătorie prin Patagonia de sud, despre care ne-a lăsat unele însemnări.

Racoviță a străbătut Patagonia de sud în tovărășia savantului argentinian Francisco Moreno, directorul și fondatorul muzeului din La Plata, arbitru argentinian în chestiunea delimitării frontierei chiliano-argentiniene, și a geologului german Rudolf Hauchtal. Drumul celor trei cercetători închide un imens patrulater între Punta Arenas, mic port în strîmtoarea lui Magellan, masivul muntos Los Baguales și Puerto Consuelo, situat pe canalul Ultima Esperanza, de unde expediția a revenit la Punta Arenas.

Pe acea vreme, adică acum 60 de ani, marele pampas patagon era un teritoriu foarte rar locuit. De-abia la zeci de kilometri se afla cîte o mică estancia (fermă) unde exploratorii puteau poposi. Dar cele mai multe nopți ale celor 20 de zile de călătorie au fost petrecute de către cei trei cercetători și de însoțitorii lor sub cerul liber al pampei...

Pe baza însemnărilor lăsate asupra acestei călătorii de ilustrul meu profesor, Emil Racoviță, precum și cu ajutorul unor documente ale vremii, m-am străduit să reconstitui călătoria prin Patagonia, de acum 60 de ani, spre a o prezenta cu acest prilej publicului cititor.

Dr. Dan COMAN

5 noiembrie 1897, ora 3

Iată-ne plecați. — Am cumpărat o șa cu 25 de pesos. Ghidul meu, Ardou, mi-a adus un cal pe care-l declară un pur sînge spaniol, dar eu găsesc afirmația aceasta puțin exagerată. În orice caz e un animal remarcabil. Plecăm șase oameni: Dr. Moreno, geologul Hauchtal, Ardou, doi peoni[1]) și cu mine. Avem 15 cai. La început caravana se mișcă cam greoi căci caii, de rase și origini diferite, nu sînt obișnuiți să meargă în același ritm. Ardou își cunoaște însă meseria. Constat că este mîndru de faptul că are în seamă doi „senores" cu serioase preocupări „cientificas", dintre care unul e pe cale să devină un „explorador" antarctic. La drept vorbind, nici noi nu ne ascundem admirația față de ghidul nostru, care poartă cei mai imenși pinteni pe care i-am văzut vreodată.

Trecem printr-o pădure de fag din specia Nothofagus pumilio sau „Lengue", care coboară pînă la malul mării. Drumul cu pămînt negru și afînat care ne poartă prin păduri și șesuri dă acestei regiuni o asemănare extraordinară cu un peisaj rominesc. Un peon trece pe lîngă noi într-un galop nebun. Moreno mă lămurește că acesta este modul obișnuit de a călări în Patagonia.

Coborîm pe malul mării călărind pe plaja de pietriș și scoici, în care recunosc în special genul Mytilus. Faleza pe care o urmărim are 10-15 m înălțime. Stoluri de pescăruși planează prelung deasupra noastră și rațele sălbatice se hîrjonesc pe maluri. Ajungem la golful Catalnic unde s-a instalat o mică întreprindere forestieră. Vîntul ne aduce de departe zumzetul monoton al joagărelor și mirosul lemnului crud. Pe apele mării vîslesc domol sute de rațe sălbatice printre care disting două cîrduri imense din „Gîsca lui Magellan". Mi se pare cu totul excepțional să văd un ferăstrău despicînd imense trunchiuri de fag pe malul mării. Eram obișnuit să văd acest lucru pe văile înalte ale Carpaților sau Pirineilor, pe unde nu zboară albatroșii și nu mănîncă rațele sălbatice. Și mă aflu în Patagonia!

Părăsim litoralul și traversăm o pădure de fag cu arbori pipernicițI, acoperiți de licheni. De astă dată e vorba de Nothofagus antarctica care, cel mai adesea, îmbracă un aspect mai mult de tufă decît de arbore, avînd însă lemnul cel mai caracteristic îndepărtatului sudamerican.

Se înserează. Mă legăn agale în șa, înfășurîndu-mă în poncho[2]); străbatem o stepă întinsă pe care o mătură din cînd în cînd, cîte o rafală rece de vînt; ierburile subțiri foșnesc.

Un zgomot ciudat mă trezește din picoteală. Auzim, nu departe de noi, țipete desperate și apoi un fel de miorlăit fioros străbate penumbrele. Ardou înfige adînc pintenii în burta bălanului și o ia spre dreapta într-un galop vijelios, smulgîndu-și arun soi de sitar. Animalul e mai mare decît o pisică domestică și Moreno afirmă că specia aceasta este foarte frecventă peste tot, în pampas.

După acest mic divertisment ajungem către miezul-nopții la hanul Cobeza del Mar. Patronul, un englez, ne deschide — după ce tragem un foc de pușcă în loc de clopoțel sau sonerie. Bucuros de oaspeți, ne așterne o masă copioasă, pe care, cu tot regretul, n-o pot savura, căci oboseala mă doboară, deși nu am călărit după „moda" patagoneză!

Mă culc cu geamul deschis; salteaua mea e cam mucegăită. Liniștea stepei este desăvîrșită. O tulburăm numai păsările de apă din mlaștini.

Itinerarul călătoriei savantului Emil Racoviță prin Patagonia.

Felis pajeros, pisica sălbatică a pampelor.

6 noiembrie

Ne-am sculat tîrziu — și pe la două, înaintînd pe marginea lagunei, intrăm într-o regiune cu ierburi înalte și arbori pipernicițI. Berze albe, unele cu capul negru, umblă tacticos pe cataligele lor, tulburînd oglinda apelor lucii. Gîștele sălbatice pasc liniștit pe marginea băltoacelor; sitari, păsările negre, galbene și cenușii, zburdă primprejur; șoimi și ulii săgetează înălțimile în zbor rotat.

La ora patru trecem printr-o splendidă vale înverzită, străbătută de un mic aroyo, pîrîiaș, cu

1) Peon = muncitor la fermă

2) Poncho = un fel de pelerină

Nandu (Rhea Darwini), struțul pampelor.

apă cristalină. Din tufișurile dese răzbat triluri de mierlă. Între lagunele în care mișună păsăretul de apă, se ridică dune de nisip și pietriș. O liniște molcomă troneză întinsul peisaj patagon; se înserează.

Caii noștri sînt istoviți. Căutăm un loc prielnic pentru campament și în curînd ne aflăm în jurul unui foc vesel. Cinăm ca „los Argentinos", miel la frigare. Noaptea este splendidă. Miliarde de stele sclipesc pe bolta înaltă și vînătă. Un vînt subțire adie ușor, aducînd de departe misterioasele zvonuri ale stepei. Cînd flăcările de-abia mai pîlpîie îmi pregătesc culcușul sub o tufă, așternîndu-mi din păturile calului și din poncho, un pat pe pămîntul gol. Învelit în blana de guanaco [3]) îmi este chiar prea cald ca să pot dormi.

7 noiembrie

Ne trezim la ora patru jumătate și pornim mai departe pe burniță și vînt. Vremea se deschide cu încetul, dar vîntul ne silește să călărim cu capetele în piept. Traversăm un pîrău repede și sinuos, apoi luăm pieptiș cîteva coline pe creasta cărora străjuiesc mari blocuri eratice, mărturie mută a ghețarilor ce-au stăpînit odată aceste meleaguri. Străbatem numeroase mlaștini și cînd ieșim din nou în stepă, o siluetă înaltă apare în goană de după o tufă. Mă ridic în scări smucind de frîu. Roibul meu înțepenește pe picioare. La cîțiva metri de mine un struț galopează în zig-zag. Sar de pe cal și trag primul foc. Nimic! Dublez! Pasărea e departe. Ardou rîde cu gura pînă la urechi. Îmi pare rău că am scăpat această primă întîlnire cu un „Nandu", adică cu celebra Rhea Darwini, struțul pampelor. Ardou își cere scuze că s-a amuzat pe seama mea, lămurindu-mă că Nandul este extrem de greu de vînat. Numai cu cîini și cai speciali dresați i se poate veni de hac, căci este un alergător excelent. Moreno îmi povestește că indienii vînează această pasăre, de pe cal, utilizînd o armă ciudată numită „bolas". Ea este alcătuită din două pietre rotunde vîrîte în cîte o pungulință de piele și legate între ele printr-o curea de 2-3 m lungime. Vînătorul ține în mînă una dintre pietre, învîrtind-o pe cealaltă deasupra capului; cînd ajunge în dreptul pasării lansează arma și cureaua întinsă de cele două pietre se rotește prin aer, înfășurîndu-se apoi în jurul picioarelor victimei și imobilizînd-o.

Ne continuăm drumul trecînd pe lîngă estancia Saunders și ajungem pe țărmul unei lagune cu ape argiloase numită Lago Blanco. O imensă populație păsărească mișună prin apele joase și pe țărm: gîște și rațe sălbatice, goelanzi și pescărușii în număr de mii și mii. Traversăm un istm care separă lacul de o altă lagună populată de cîrduri imense de flamingos. Siluetele înalte și delicate ale acestor păsări cu picioare subțiri și lungi, cu gîtul suplu curbat în linie elegantă, cu penajul de un trandafiriu pastel și cu vîrful aripilor purpuriu, oferă o priveliște incîntătoare, a cărei finețe n-ar putea fi redată decît de pensula măiastră a unui pictor japonez. Sensibile la cel mai mic zgomot, păsările ne simt de departe și sute de capete se întorc deodată spre noi; apoi gîturile se întind, aripile se desfășoară și cîrdul se desprinde de ape, ca un nor de petale trandafirii spulberat în înălțime. N-am văzut nicicînd un spectacol mai sublim ca zborul acestor păsări pe fondul albastrului de smalț al zării, boltită deasupra piscurilor înzăpezite ale Cordillierilor. Privesc mut la feerica imagine și de-abia tîrziu mă dezmeticesc și galopez în urma tovarășilor mei.

3) Guanoco = specie de cămilă ce trăiește în Patagonia

Flamingos pe o lagună. ↓

(Continuare în numărul viitor)

De vorbă cu MECANICUL AGRICOL NICULAE SIMION

Dintr-o discuție auzită întîmplător în tren, am aflat că la gospodăria agricolă de stat din Ivănești (regiunea București) s-a încercat o nouă și interesantă metodă de lucru: un singur mecanizator îndeplinește toate muncile necesare cultivării a 200 hectare. Am aflat ușor numele mecanizatorului: Niculae Simion. Și iată-mă într-o bună zi pe tarlaua sa...

Un tractor care remorchează o semănătoare și o boroană se apropie încet și oprește în brazdă. De la volan coboară un om înalt, nu prea tînăr dar nici vîrstnic... Se arată binevoitor să-mi răspundă la întrebări, deși e ușor să-i ghicești dorința de a nu fi reținut prea mult. Îi spun deci:

— Am auzit că dv. aplicați un nou sistem de organizare a muncii pe ogor. Vă rog să-mi explicați în ce constă practic acest sistem.

— *Simplu: se repartizează unui singur mecanic agricol 200 de hectare de pămînt, pe care se angajează să le lucreze bine, potrivit regulilor agrotehnice, de la arătură pînă la recoltare.*

— Primește în acest scop mașinile necesare?

— *Bineînțeles. Eu, de pildă, mi-am luat angajamentul de a lucra singur 100 de hectare cu grîu și 100 de hectare cu porumb și am primit, cu proces-verbal, toate mașinile și agregatele de care am nevoie în campaniile respective. Eu răspund de aceste mașini, inclusiv de buna lor întreținere și de reparațiile necesare.*

— Cum v-ați organizat munca cu aceste mașini?

— *Mi-am împărțit lucrările pe luni și pe decade, în așa fel încît toate lucrările să fie făcute la timp și în bune condiții.*

Și pentru că cele expuse îmi dădeau impresia că mecanicul nostru a stat mai toată vremea pe ogor, l-am întrebat:

— Dar timp pentru odihnă cînd ați avut?

— *După ce am terminat cu recoltatul grîului. Întîi am făcut o revizie a utilajului, apoi am plecat în concediu de odihnă.*

— Unde?

— *În Germania. Am fost trimis ca recompensă pentru rezultatele obținute...*

— Vreți să ne spuneți ce ați realizat pînă acuma, muncind după acest nou sistem?

— *Bucuros! La grîu, de pildă, sarcina mea de plan era de 1700 kg la hectar. Ei bine: am recoltat o producție de 2569 kg de grîu la hectar. Această depășire de plan mi-a adus un venit suplimentar de vreo 13.000 de lei.*

— Ce elemente au concurat la realizările de pînă acum?

— *În primul rînd buna organizare a muncii. Toate lucrările au fost făcute la timp, fără pierderi, cu respectarea întocmai a regulilor agrotehnice; apoi buna întreținere a mașinilor și în special a tractorului. Niciodată nu am pornit la treabă fără a-mi controla mașina. Pusă la punct, nu-mi mai dădea nici o bătaie de cap în timpul unei zile de lucru. Cînd porneam, lucram întins...*

— Adică?...

— *Adică, lucram ore în șir fără oprire, călcînd adesea mai mult de 10 ha pe zi. Așa s-a întîmplat în timpul recoltării grîului, cînd am secerat în cinci zile grîul de pe 64 de hectare...*

— Ce părere au ceilalți mecanici despre încercarea dv?

— *La început a fost privită cu oarecare neîncredere. Dar cînd au văzut rezultatele, s-au interesat mai îndeaproape. Doi dintre cei mai buni tractoriști din gospodăria noastră, Nicolae Mustea și Ifrim Androne, au cerut și li s-au repartizat și lor cîte două sute de hectare pe care au și început să le lucreze chiar din campania aceasta. Și mai sînt încă patru tovarăși care și-au exprimat dorința de a urma exemplul nostru.*

— Ce perspective credeți că deschide acest nou sistem?

— *Mecanicul agricol fiind legat nu numai de mașină, ci și de lotul pe care-l lucrează, îl va munci mai cu dragoste și va da astfel un randament sporit. În același timp, noua formă de organizare a muncii în gospodăria de stat poate aduce economii însemnate de muncă pe hectar, reduce simțitor prețul de cost și sporește veniturile mecanicilor agricoli. Mai adaug că noul sistem poate înlesni și micșorarea parcului de mașini, eliberînd o sumă de tractoare.*

Interlocutorul meu vorbea convins, cu înflăcărare. Și poate că mi-ar mai fi comunicat și alte lucruri interesante, dacă nu s-ar fi apropiat de noi o fetișcană oacheșă, care se opri fără a scoate o vorbă... Dar Niculae Simion, înțelegîndu-i graiul ochilor, mi-a spus:

— *Și acum, tovarășe, vă rog să mă iertați, dar trebuie să-i dau drumul... Iată, s-a supărat negruța asta de fată... Știți, ea lucrează pe semănătoare... Dacă eu stau, stă tractorul, stă și ea...*

Am înțeles. Curmînd discuția, mi-am luat rămas bun.

Și după puțină vreme, urmăream tractorul său care se pierdea în zare...

R. RODA

DINCOLO DE TURNUL

După cum vorbește cronica, de pe acest turn, cu veacuri în urmă, Paul din Alep, călător oriental, a privit Iașul de atunci. Și acum, din același loc, numeroși străini și localnici vin să privească aspectul panoramic al Iașului zilelor noastre.

de B. SURU

Fotografii de M. IVANCIU

Drumul spre Arhivele Statului din Iași trece pe sub turnul Goliei.

Zîmbind, parcă, în ciuda sutelor de ani care au trecut peste ele, zidurile Goliei se mențin sănătoase, ciupite doar, pe ici pe colo, de cariile vremii și de schijele ultimelor războaie. S-ar părea că forturile, contraforturile și bastioanele sînt gata să stăvilească contactul dintre trecut și prezent, oprind civilizația care îndrăznește să treacă peste metereze. Zic s-ar părea, fiindcă astfel de gînd îl poate avea doar călătorul neinițiat și grăbit, venit să cerceteze Iașul zilelor noastre din goana tramvaiului sau răsfoind ghidul învechit al fostei capitale moldovenești.

Lucrurile stau alt fel. Dincolo de zidurile Goliei, unde pînă acum vreo jumătate de veac se internau nebunii — fiindcă aici, după cum glăsuiește o cronică veche, numai arhimandritul mănăstirii știa să scoată dracii din ei — se muncește acum ca și dincoace de cetate, în Iașul nou și plin de avînt.

...Mă aflu în clădirea sobră, cu înfățișare de cazarmă, a Arhivelor. În casa aceasta s-a îngrămădit o bună parte din istoria Moldovei. Și în curtea din fața Arhivelor, tot istorie, istorie vie. Oare cîte nu s-au întîmplat între bătrînele ziduri ale vechii cetăți?

Deschizi cronica lui Ion Neculce sau a lui Nicolae Mustea și privești prin fereastră. Iată: aici, chiar în fața Arhivelor de azi — sînt de atunci aproape 250 de ani — Petru cel Mare, alături de Dimitrie Cantemir, a admirat stilul arhitectonic al mănăstirii Golia. Apoi, în același secol — să fim mai precișii: la 13 octombrie 1791 — s-a petrecut aici o ceremonie puțin obișnuită pînă atunci și de atunci încoace: o inimă a fost depusă într-o criptă a mănăstirii. O inimă într-o cutie de catifea. Era inima cneazului Potemkin, mort lîngă Iași în timpul războiului ruso-turc. Dincolo de mănăstire : gherghirul de la Golia, cea mai veche clădire a Iașului. În ea a locuit cîțiva ani, ca diacon al mănăstirii, Ion Creangă.

...Dacă tezaurul arhivistic al Moldovei este azi depozitat în cele șapte mii de metri liniari de rafturi, istoricul Arhivelor din Iași este consemnat modest, pe unul din pereții biroului directorial. Sînt cîteva fotografii care spun totul. Prima reprezintă pe generalul Pavel Kiselev. De la Kiselev a pornit inițiativa, în 1831, pentru înființarea și organizarea arhivelor în Țările Românești. Deci, de atunci sînt 126 de ani. A doua fotografie îl reprezintă pe cărturarul ieșean Gheorghe Asachi, primul arhivist și director al Arhivelor din Iași. A treia fotografie este a poetului Vasile Alecsandri, și el director al Arhivelor. Urmează seria directorilor mai noi.

ÎNTR-O SALĂ DE STUDIU

În camera de studiere a documentelor un bătrîn arhivist îmi povestește în șoaptă întîmplări din vremea cînd arhivele își pierduseră strălucirea imprimată de cei cîțiva iluștri înaintași.

Reține una de acum două decenii:

— Ai venit să cauți pintenii lui Ștefan cel Mare? Nu?! Poate buzduganul lui Petru Rareș? Nici asta? Atunci știu! Cauți ochelarii lui Ion Creangă. Iacă, nu-i mai căuta, sînt aici, pe nasul meu!

Cuvintele de mai sus constituiau fraza obișnuită cu care erau întîmpinați de către un slujbaș, mai mult arhivar decît arhivist, tinerii care se aventurau înspre tainele istoriei.

Cît despre posibilitatea de a găsi documente din istoria poporului, și nu numai din cea a Domnilor și Domnițelor, nici nu putea fi vorba.

Nu demult, în aceeași sală de studiu :

Intră un student. Se prezintă: Niculae Rotaru, anul I la Filologie. Are de efectuat o lucrare: monografia satului Pîngărați, regiunea Bacău. În mai puțin de zece minute, i s-au dat lămuriri și documentația necesară. Studentul s-a așezat la masă și a început lucrul. Alături de el, o tînără: Ecaterina Negruț. Ea cunoaște scrierea chirilică și face parte dintr-un colectiv al secției de istorie a Academiei. Știți ce vrea să afle din maldărul de dosare pe care-l are în față? Cum se încasau birurile în Evul Mediu, în orașul Fălticeni. La altă masă, se studiaza mișcarea țărănească din Moldova, din timpurile cele mai vechi. Lucrul acesta îl face cu migală un conferențiar universitar, profesorul de istorie Platon.

Și astfel, în camera de studiu munca cercetătorilor continuă de dimineață pînă seara, tîrziu. Lîngă profesorul de istorie s-a așezat la masă un medic: cercetează istoria medicinii din trecut. Alții se ocupă de teatru, de cuvinte vechi, de relațiile româno-ruse, de învățămînt, de tot ce există. Nimeni nu mai cercetează doar biografia Domnilor, pentru a-i glorifica. S-a scris destul în acest sens. Este parcă un ecou îndepărtat al îndemnului dat, acum mai bine de un veac, de către cei doi precursori ai istoriografiei noastre naționale, M. Kogălniceanu și N. Bălcescu, care recomandau ca istoria să nu mai fie „biografia Domnilor" sau a „stăpînitorilor", ci istoria poporului.

... 7000 metri liniari de rafturi cu documente.

Cunoscutul arhivist ieșean, profesorul Constantin Turcu, descifrează un manuscris vechi, proaspăt achiziționat: un pergament cu pecetea și semnătura lui Ștefan cel Mare.

☆

←Iată clădirea în care sînt păstrate documentele legate de trecutul Moldovei: Arhivele Statului din Iași; drumul spre Arhive trece pe sub turnul Goliei.

CÎND DOSARELE POVESTESC...

Un funcționar superior al Arhivelor, profesorul C. Turcu, mi-a făcut o socoteală: ar trebui zeci și zeci de ani pînă s-ar putea studia toate dosarele aflate aici.

Din inventarul inventarelor afli că Arhivele din Iași au peste o sută de mii documente vechi, începînd cu anul 1399; aproape două milioane de dosare și cronici începînd cu anul 1763 și peste două mii de manuscri-

GOLIEI...

Liniște deplină. În această cameră se studiază în tăcere, zile, luni și ani întregi, pagini din istoria Moldovei.

se. O bună parte din documente au fost achiziționate în ultimii cîțiva ani. Multe pagini din istoria adevărată a țării se vor scrie pe baza acestor documente. Unele lucrări au și apărut, altele sînt în curs de apariție.

Am în față o lucrare pentru Academie: „Prima grevă din Moldova", scrisă de Gh. Ungureanu, directorul arhivelor, pe baza unei corespondențe găsite într-un dosar al fostei Vistierii a Moldovei. E vorba nu de socoteli bănești, ci de o răfuială petrecută în 1843 între muncitorii din ocnele de sare de la Tg. Ocna și stăpînire. Crunt exploatați, 645 muncitori s-au răsculat și au părăsit locul de muncă. Timp de două săptămîni, ocnele de sare au rămas închise. Iată o primă formă de grevă organizată, despre care istoricii burghezi „n-au aflat" timp de peste o sută de ani.

Și satul Flămînzi, satul din care a pornit răscoala țărănească din 1907, are o monografie a sa. A fost alcătuită pe baza unor documente vechi, găsite în dosarele Arhivelor de la Iași.

M. EMINESCU INSPECTEAZĂ O ȘCOALĂ...

Printre mii de condici vechi se află și una intitulată: „Registru de inspecții al școlii din comuna Tansa, județul Vaslui—anul 1875". Pentru ilustrarea moravurilor timpului și pentru a arăta starea de înapoiere a învățămîntului într-o vreme cînd Romînia avea 80 la sută analfabeți, vom reproduce fragmente din două procese-verbale de inspecții la această școală.

Prima inspecție este făcută la 5 mai 1875, de inspectorul școlar D. Sgură. Iată ce notează el: „Am găsit 12 copii, care, examinați fiind, au dat răspunsuri mulțumitoare. Dl învățător era la post. I se recomandă evitarea învățămîntului pe de rost și mai dese exerciții la tablă".

Atît. Totul era în perfectă ordine!

În același an, la 24 august, inspecția este făcută de Mihail Eminescu, revizorul școlar al județelor Iași și Vaslui.

Iată acum ce consemnează M. Eminescu:

„Numărul elevilor s-ar putea urca la 50-60, căci locuitorii nu se împotrivesc. Dacă frecvența este mică, *cauza trebuie căutată în netrebnicia administrației comunale*, care privește școala ca pe un lucru de prisos; închiriază un local nesuficient în care pot încăpea abia 30 de copii. Lasă localul descoperit și în stare proastă, nu cumpără cărțile și ustensilele necesare școlii. Prevede sume neînsemnate în buget pentru școală, *încît tot bugetul școlii e cît a treia parte din leafa domnului primar etc. etc.*"

Condica se află la Arhivele Statului din Iași și este înregistrată sub nr. 1483.

.....

Dintre numeroase notații făcute în condica de vizitatori a Arhivelor Statului din Iași, reținem următoarea însemnare: „Este foarte plăcut să vezi cît de atent păstrează poporul romîn documentele din trecutul patriei și amintirea marilor scriitori". Aprecierea aceasta poartă trei semnături: Babaevski, Cerkasov și Goncearov...

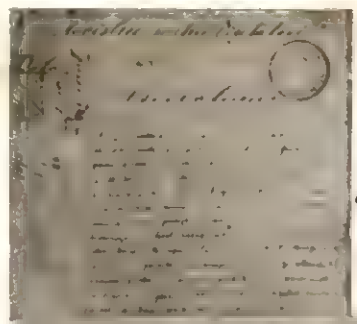

↑ A sosit un nou stoc de documente vechi. Prima operație: trierea.

← Revizorul școlar Mihail Eminescu, inspectează o școală... (facsimil)

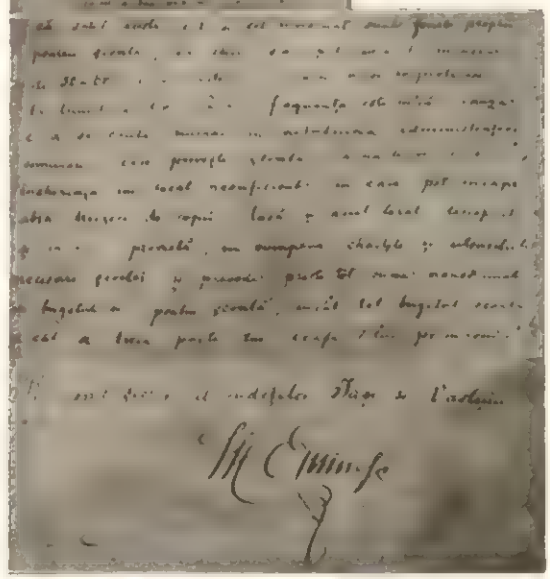

Sînt 250 de ani de cînd Petru cel Mare a admirat stilul arhitectonic al mănăstirii Golia. Tot aici fusese depusă într-o criptă inima faimosului Potemkin, mort lîngă Iași în timpul războiului ruso-turc. ↓

Dan FAUR

CREPUSCULUL EROULUI

În ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă-a morții,
cerul se scufunda sub pămînt,
pămîntul se scufunda sub ape –
și nu mai avea aripi să zboare
decît pentru ultimul drum către stele...

Iar vînătorii cei negri
încă nu se îndurau să-l lase singur,
cu tăcerea ce cobora în el, încet,
ca pe trepte,
cu tăcerea solemnă a morții!
Le era încă teamă să nu le scape,
să nu se reaprindă din marele foc
ce-i ardea în inimă, –
și să fie iar sămînță roditoare...

În ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă-a morții,
gura îi era un crater de vulcan, –
și-i blestema, acoperindu-i cu lavă,
ochii, lacuri de fosfor. –
Și-i blestema, incendiindu-i veșnic,
mîinile, vulturi plesuvi. –
Și-i blestema, sfîșiindu-le remușcarea,
visul, o torță imensă. –
Și-i blestema, sădind simburele-i de foc,
în popor,
să le surpe domnia!

Și jilțurile lor aurite trosneau
și sipetele lor cu aur scheunau
și inimile lor îndopate cu aur gemeau –
și pe monoclurile lor înghețate,
pe ochii lor de pește, sticloși,
cobora teama.

Și-n ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă a morții,
a surîs soarelui care coace grîul,
vîntului, care mîngîie părul iubitei,
cerului, care-i mai privește ochii,
inimii, care știe ce-i dragostea
și ce-i ura,
și oițorului,
pentru care-și risipea ființa
într-o ninsoare molcomă și fecundă...

Și-n ultima zi a vieții lui
și-n prima clipă a morții,
a surîs oamenilor –
și-a intrat în crepuscul...

Și nici o inimă omenească nu l-a uitat,
nici o inimă –
și frunzele îi șoptesc numele,
și izvoarele.

Gherghirul de la Golia, clădire din secolul al XVII-lea. Aici a locuit o vreme Ion Creangă, în timp ce era diacon al mănăstirii Golia. Azi, în această clădire, Arhivele au creat Muzeul „Ion Creangă". ↓

ÎN JURUL GLOBULUI

START

● RECENT a încetat din viață cunoscutul fotbalist Jose Leone Andrade, fostul căpitan al echipei Uruguai, membru al echipei care în 1924 a cucerit primul loc la Olimpiada de la Paris și în 1930 titlul de campioană mondială. El a fost singurul negru din echipă. De remarcat că nepotul său, tot Andrade, a jucat în echipa Uruguaiului la ultima ediție a campionatului mondial.

● DUPĂ CE echipa de fotbal a Ungariei a învins Franța cu 3-0, tot mai multe voci din presa occidentală au fost nevoite să recunoască revenirea în formă a fotbaliștilor maghiari. Ziarul vestgerman „Der Kicker" scrie printre altele: „UNGARIA ESTE DIN NOU DE CLASĂ MONDIALĂ. ECHIPA FRANȚEI, CARE A STRĂLUCIT TIMP DE NOUĂ ANI, S-A DEPLASAT LA BUDAPESTA CU SPERANȚA DE A OBȚINE UN SUCCES. EA A FOST ÎNVINSĂ, CEEA CE PENTRU NOI CONSTITUIE UN SEMNAL DE ALARMĂ ÎN VEDEREA MECIULUI PE CARE-L VOM SUSȚINE CU UNGARIA LA 22 DECEMBRIE".

● ANTRENORUL de fotbal al reprezentativei Argentinei, Guillermo Stabile, a declarat recent că echipa Argentinei va fi o adevărată surpriză la campionatele mondiale de fotbal, care vor avea loc anul viitor în Suedia. „Îi VOM UIMI PE TOȚI — a declarat Stabile - ÎN ACEST SCOP VOM REÎNCEPE DIN ITALIA PE TOȚI FOȘTII INTERNAȚIONALI, ANGELILLO, SIVORI ȘI MASCHILI"... Dar Stabile a uitat probabil de altă declarație, făcută înainte cu o lună. „NU VOM APELA LA JUCĂTORII AFLAȚI PESTE HOTARE, PENTRU CĂ ÎN TIMPUL CAMPIONATULUI NU SÎNT SUB OCHII SELECȚIONERULUI"... Cum rămîne atunci cu consecvența lui Stabile? E limpede: Stabile nu-i prea... stabil în declarații.

● AȚI AUZIT, desigur, de celebrul trio al hocheiștilor sovietici Suvalov, Bobrov și Babici, componenți ai reprezentativei U.R.S.S., de două ori campioană mondială în ultima vreme ei n-au mai fost selecționați în echipa Uniunii Sovietice. Se pare însă că în actualul sezon și-au revenit la vechea formă, întrucît, recent, o echipă sovietică de „old-boys" (în care au jucat toți trei) a întrecut echipa Himik, care activează în campionatul unional.

● LEGĂTURILE sportive dintre sportivii maghiari și cei iugoslavi se intensifică tot mai mult. Recent a avut loc în R.P. Ungară o consfătuire între reprezentanții organizațiilor sportive din cele două țări. Cu acest prilej s-a fost stabilit un bogat program între cele două țări, prevăzîndu-se competiții care vor avea loc încă în acest an între sportivi atît la Budapesta, cît și la Belgrad.

FINIS

IMPĂRĂȚIA BAMBUSULUI. Știți unde se află? În provincia Cekiang din R. P. Chineză, unde cresc nu mai puțin de 40 de varietăți de bambus.

Pînă la eliberarea țării, numărul copacilor de bambus era aci de 60 milioane. În prezent, statisticile arată că pădurile din Cekiang au aproape 120 de milioane de copaci. Cum s-ar zice, un spor de sută la sută.

UN CEAS-LANTERNĂ INGENIOS a fost realizat de o fabrică elvețiană. După cum vedeți, ceasul de mînă, înzestrat cu un minuscul bec (cel mai mic bec din lume), indică nu numai ora exactă dar și locul unde se află broasca „Yale", atunci cînd te întorci acasă după ce se lasă noaptea și cînd lumina de pe scară nu arde...

EDUCAȚIE. Nu s-ar putea spune că în Germania occidentală nu se acordă atenție educării tineretului. Dovadă...

În fața unui bar de tip american deschis recent la Hamburg, școlarii și studenții sînt invitați să petrecă „cîteva ore plăcute" în societatea unor ispititoare purtătoare ale „Kultur"-ii... Această metodă nu-i nouă. Ea servește ca și în trecut la formarea spiritului de aventură și desfrîu al milițienilor Bundeswehrului de tip hitlerist.

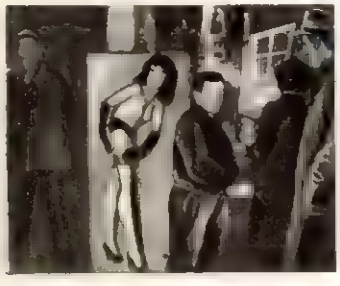

„VÎNĂTORII" DE... METEORI. Trebuie să recunoașteți că nu-i tocmai ușor să prinzi... meteori chiar și cu ajutorul aparatelor perfecționate. Totuși un număr de 50 de astronomi cehoslovaci au urcat nu demult pe înălțimile munților din Boskydy (Moravia) pentru a efectua de acolo cercetări temeinice de specialitate. Pe lîngă „vînatul" de meteori s-au efectuat și observări în legătură cu soarele, stelele și aurora boreală.

DISTRACȚIE AMERICANĂ? Nu! Manevre... militare britanice. Brigada de parașutiști „Diavolul roșu" are misiunea de a captura cu orice preț o periculoasă (neapărat periculoasă) spioană roșie (neapărat „roșie"). Iar actrița de varieteu Valerie Nunt a fost angajată să joace rolul agentei de spionaj, pentru ca jocul de război să fie cît mai veridic. Iată-o pe blonda spioană... roșie capturată de curajoșii parașutiști englezi care posează acî curat ca-n filme...

↑ NU VĂ TEMEȚI! Această apariție stranie nu e reprezentanta vreunei organizații oculte de tip Ku-Klux-Klan. „Modelul" acesta de rochie a fost creat și realizat după „îndelungate studii" de către studenții și școlii de artă din Glasgow (Anglia). Studenta Diana Douglas pretinde că a lucrat la această garnitură unică nu mai puțin de șase luni. Și, ca suprem argument al originalității, rochia a fost expusă la o recentă expoziție în scopuri de... binefacere.

↑ ASEMĂNARE EXTRAORDINARĂ. Chipul din stînga reprezintă cunoscuta pictură a lui Raffael „Cele trei grații", cel din dreapta o frescă romană descoperită recent, cu prilejul unor săpături arheologice efectuate la Pompei. Este cert că marele pictor italian nu a putut să se inspire din vechea frescă pompeiană, dezgropată aproximativ 430 de ani după moartea lui, totuși ce asemănare...

INIMĂ DE CÎINE. De astă dată în sens pozitiv. Flash, un cîine orb din Southampton, și-a găsit un adevărat ghid într-un alt patruped pe nume Peggy.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 or 33 Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Din jurnalul de bord al tovarăşului SPUTNIK II

Un radioamator ne-a adus la redacţie o radiogramă cuprinzînd fragmente dintr-un jurnal de bord, cu semnătura: Sputnik II. Bănuind că acest jurnal aparţine celui de-al doilea satelit artificial al Pămîntului, binecunoscut cititorilor noştri, dăm publicităţii textul său, aşa cum a fost el recepţionat.

2 noiembrie, ora 10. Uf! Bine că s-au terminat şi pregătirile! Adineauri am aflat că mîine voi pleca. Trebuie să mărturisesc că eram puţin cam invidios pe frăţiorul meu, Sputnik I, care a avut norocul să plece primul în călătorie. Dar ce să-i faci? Aşa sînt părinţii: dau totdeauna întîietate celor mai mici. Cred că aş fi plecat cu cîteva zile mai devreme dacă n-aş fi primit atîtea comisioane. Ştiţi cum se întîmplă cu rudele cînd pleci într-o călătorie mai lungă: fiecare are cîte o rugăminte, cîte un pachetel, şi pînă la urmă se adună atîta bagaj, că nici nu ştii cum să-l mai duci. Aşa am păţit-o şi eu: mi-au adus încă un aparat şi încă un container, şi încă un radioemiţător, şi încă o baterie, şi pe deasupra fiecare m-a rugat să-i fac cîte un serviciu. Puteam să-i refuz? Aşa s-a făcut că am ajuns un fel de laborator ambulant şi mă pot înscrie fără teamă în categoria ultragrea: am 508,3 kg. Părinţii mei m-au asigurat însă că voi zbura foarte bine şi aşa. M-am interesat dacă voi fi condus la aeroport cu flori, fanfare, discursuri de drum bun, sărutări, megafoane, drapele şi tot ce se cuvine într-o asemenea ocazie. Dar ei m-au lămurit pe scurt că e vorba de o călătorie de studii şi că e mai bine să decolez simplu şi modest, aşa cum se petrec de obicei marile evenimente.

2 noiembrie, ora 16. Acum cîteva clipe am aflat că nu voi pleca singur. Voi avea la bord un simpatic tovarăş de călătorie, o căţeluşă. Deci, o să am cu cine sta de vorbă. De altfel, mi s-a spus că Laika nu e la prima sa călătorie. Ea s-a mai plimbat cu racheta, aşa că are o condiţie fizică bună în urma antrenamentului. Sper că selecţionerii noştri n-au greşit cînd mi-au ales-o ca tovarăşă de drum.

3 noiembrie. Ura! Am plecat! O, şoferi ai oraşelor terestre! Dac-aţi şti cît e de sublimă beţia vitezei! Să poţi circula cu 28.000 km pe oră fără să te ciocneşti de nici un stîlp de telegraf, să nu faci praf nici o vitrină şi să nu risti ca vreun miliţian să-ţi confişte carnetul de conducere, ca apoi să te invite să vizionezi un film moralizator despre accidente de circulaţie!... E drept că mai întîlneşti pe orbită cîte un roi de meteoriţi care circulă nereglementar pe stînga, sau îţi mai trece cîte-un bolid pe lîngă antene...

Din păcate, nu prea am timp să privesc frumuseţile cosmosului. Am de lucru pînă peste cap. Trebuie să studiez şi radiaţiile solare de scurtă lungime de undă, şi razele cosmice, şi temperatura, şi presiunea, şi pe deasupra trebuie să şi transmit toate acestea familiei mele de pe pămînt. Nu mai e nevoie să spun că trebuie să am grijă şi de pasagerul meu, să-i dau la ore fixe de mîncare şi să le spun alor mei cum o duce cu sănătatea.

4 noiembrie. În puţinele clipe libere îmi mai arunc ochii pe orbită, sau în jos, spre Terra. Privesc cu nostalgie spre ţara mea, spre laboratoarele şi uzinele în care m-au zămislit părinţii mei, şi-mi vine cîteodată să aterizez, să-i îmbrăţişez şi să-i felicit pentru Kara-Kum, şi pentru TU-114, şi pentru reducerile de preţuri şi pentru toate cîte le-au făcut în zilele astea.

Abia acum, privind globul de la înălţimea de 1650 km, îmi pot da seama cîţi prieteni buni au pretutindeni părinţii mei. Din păcate însă, ei n-au numai prieteni. Bunăoară, cînd treceam astă-noapte deasupra Angliei, am văzut nişte oameni cu figuri serioase sărind din pat şi alergînd aproape în halate şi papuci spre telescoape şi aparate de radiorecepţie ca să mă urmărească. Unii dintre ei păreau amăriţi, probabil din cauză că staţiile de observaţie respective fuseseră construite special pentru urmărirea unui verişor al meu american, care ar urma să fie lansat la începutul anului viitor. În orice caz, eu îmi declin orice răspundere în legătură cu crizele de ficat sau de inimă pe care le-am produs fără voia mea unor oameni de bursă sau specialişti militari din occident. Eu sînt specialist numai în geofizică, nu şi în medicină.

7 noiembrie. Azi mi-am cam neglijat îndatoririle mele profesionale. Învîrtindu-mă în jurul globului, am văzut într-o mulţime de locuri, mari adunări de oameni îmbrăcaţi în haine de sărbătoare. Cînd am trecut pe deasupra lor, le-am transmis pe frecvenţele de 40,002 şi 20,005 megaherzi salutul meu fierbinte pentru aniversarea a 40 de ani de la ziua cînd părinţii părinţilor mei au luptat, printre alţii, şi pentru ca eu să mă nasc în zilele acestea, spre bucuria oamenilor simpli şi pentru victoria creaţiei paşnice.

9 noiembrie. Dintre scrisorile primite din Occident pe adresa „Satelit-Moscova", multe pun întrebarea: „cine este tatăl satelitului artificial?" Iată că le dezvălui secretul: tatăl meu este... mai mulţi. Vreo cîteva mii. Savanţi, ingineri, muncitori. Şi încă un secret: metoda lor de lucru este munca colectivă. Le-aş da şi formula acestei metode, dar nu le-ar folosi: e aplicabilă numai în socialism...

10 noiembrie. Aseară, după ce am transmis rezultatele observaţiilor făcute pe orbită, am trecut pe recepţie şi am ascultat cîteva posturi de radio de pe Terra. Am aflat astfel că majoritatea savanţilor din toate ţările sînt uimiţi de greutatea mea şi mai ales de greutatea motorului rachetei; în centrul discuţiei lor se află enigma combustibilului care a propulsat racheta. De altfel, după cum spunea însuşi preşedintele Societăţilor americane de radio, dl. David Sarnoff, „astăzi nu se mai poate vorbi de o superioritate a Occidentului în ştiinţă şi tehnologie..." Sau cum spunea Adlay Stevenson, lider al partidului democrat din S.U.A.: „...a zburat în spaţiu o nouă stea; aş fi dorit ca noi să fi fost aceia care s-o aprindem, şi în calitatea mea de american regret că nu s-a întîmplat aşa". Eu, ca satelit artificial, nu pot să-mi dau seama dacă explicaţia cea mai plauzibilă a rămînerii în urmă a S.U.A. a dat-o dl. Harry Truman: „Savanţi americani de frunte care lucrau pentru apărarea ţării au fost de multe ori obiectul unor calomnii violente; ei au fost siliţi astfel să-şi abandoneze lucrările, demisionînd sau angajîndu-se în altă parte, ceea ce a permis sovieticilor s-o ia înaintea S.U.A." Ştiu însă cu siguranţă că părinţilor mei, le sînt asigurate toate condiţiile pentru ca să poată lucra, chiar şi pentru pregătirea zborurilor spre Lună, Marte şi Venus.

Am aflat că unii bărbaţi de stat occidentali au adoptat o altă atitudine.

Aşa, de pildă, dl. J. F. Dulles, într-o cuvîntare ţinută la San Francisco, a spus: „America nu e interesată să joace o partidă de baschet în spaţiul interplanetar". Asta îmi aminteşte de o fabulă despre o vulpe şi nişte struguri care i s-au părut prea acri, deşi nu erau situaţi chiar la altitudinea de 1650 de kilometri deasupra Pămîntului. Poate că dovedesc mai mult realism aprecierile ziarului american „New York Times", despre mine şi fratele meu mai mic: „Cei doi sateliţi sovietici, care se află în prezent în spaţiu, avertizează că timpul nu este de partea noastră". Iată o noutate veche de peste o sută de ani, cînd nişte străbunici de-ai părinţilor mei au arătat într-un manifest de a cui parte se află timpul...

... Îmi pare rău, dar trebuie să-mi întrerup jurnalul. Mi se pare că bateriile care alimentează postul de radio sînt pe sfîrşite. De altfel cred că mi-am făcut pe deplin datoria şi că rezultatele cercetărilor mele vor contribui la viitoarele călătorii ale omului spre planetele universului. Iar tuturor celor ce-mi urmăresc zborul cu lunete, binocluri sau cu ochiul liber, le spun: „La revedere pe orbită!"

SPUTNIK II

p. conf. **Andrei BART**

Sputnik II şi profeţii americani

Desen de Cik DAMADIAN

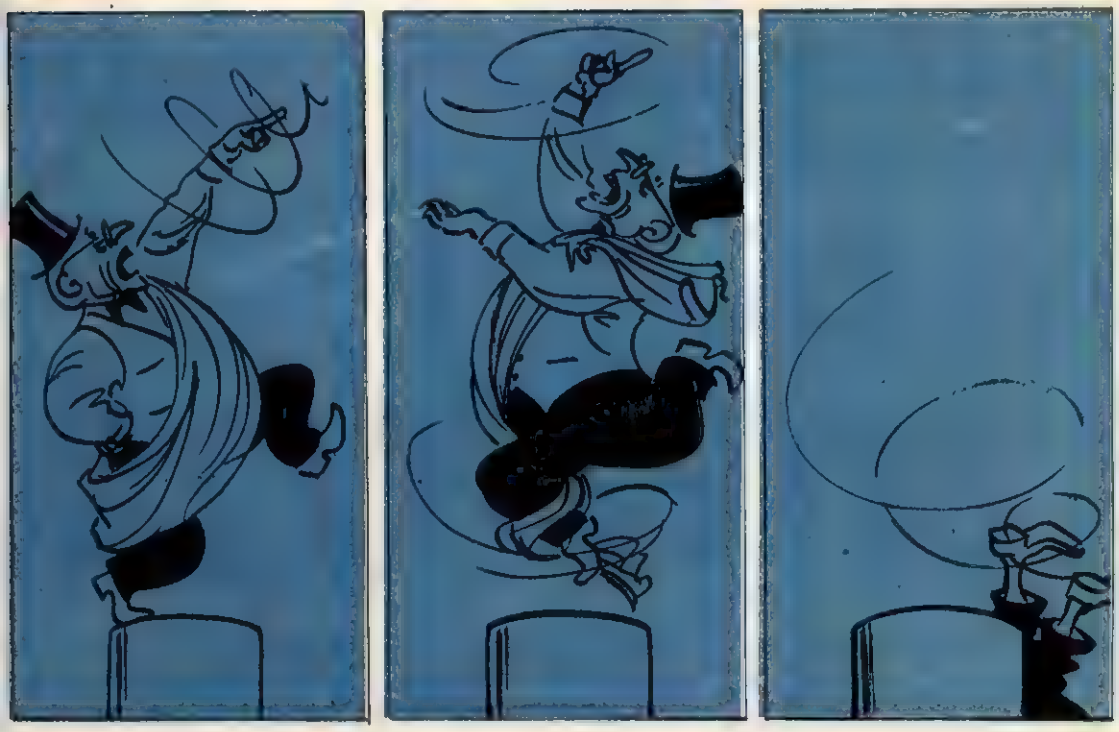

Cadeee... Cadeee... ...A căzut!

Obiectiv nr. 1: Luna—Leonid Sedov face precizări.—Trimiterea unui vehicul cosmic în Lună într-un viitor apropiat.—Savanții sovietici desluşesc tainele spațiului cosmic.—O expediție Lună—Marte—Venus.

Moscova 3 noiembrie 1957... Agenția TASS transmite... A fost lansat în Uniunea Sovietică cel de-al doilea satelit artificial al Pământului...

Această știre—apărută în presa întregii lumi în ajunul celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — a stîrnit un ecou uriaș. Plini de admirație față de cuceririle colosale ale științei și tehnicii sovietice, specialiștii și oamenii simpli de pe întreg globul pămîntesc așteaptă cu emoție realizarea celorlalte îndrăzneţe proiecte anunțate de către savanții sovietici în cadrul Anului Geofizic Internațional.

Despre unul dintre aceste grandioase visuri ale geniului uman"— călătoria spre Lună — ne vorbește specialistul francez Lucien Barnier, care urmărește îndeaproape cercetările oamenilor de știință sovietici.

O declarație modestă...

Barcelona, octombrie 1957... Lucrările Congresului de astronautică luaseră sfîrșit. Pe culoare își luau rămas bun participanții la Congres. Un ziarist se apropie de conducătorul delegației sovietice, Leonid Sedov, și îl întrebă, conform tradiției: „Care sînt impresiile dumneavoastră?" Savantul își încreți ușor pleoapele și spuse: „Nădăjduiesc că o rachetă sovietică va atinge Luna într-un viitor foarte apropiat".

Vestea se răspîndi fulgerător și cabinele telefonice fură îndată asaltate de trimișii speciali care transmiteau în cele patru colțuri ale globului: „Sovieticii se pregătesc să atingă Luna". Agenția americană United Press adăuga în telegrama sa: „Într-un viitor foarte apropiat — după unii delegați occidentali ar putea fi vorba de numai 3-4 luni".

De fapt, proiectul unei expediții Pămînt-Lună preocupă de mai multă vreme pe savanții sovietici. Încă la 12 iunie 1956 același Leonid Sedov anunța în „Pravda": „Zborul deasupra Lunii, fără a ateriza pe ea, poate deveni o realitate în cursul anilor viitori". Autorul articolului aprecia că problema va putea fi rezolvată atunci cînd vor fi cunoscute perfect straturile superioare ale stratosferei. „Acestui obiectiv — adăuga Leonid Sedov — îi răspunde lansarea proiectată în U.R.S.S. a unui satelit artificial al pămîntului, un adevărat laborator zburător înzestrat cu instrumente speciale pentru studiul fenomenelor cosmice". Și tot atunci, la 12 iunie 1956, Leonid Sedov susținea că acest satelit artificial sovietic va face înconjurul pămîntului în 90 de minute — ceea ce demonstrează precizia calculelor efectuate de către Comisia de Astronautică a Uniunii Sovietice.

Noutățile se tipăresc în limba rusă...

Dacă unii dintre cei care se interesează în occident de problemele astronauticei și-ar fi dat osteneala să ia cunoștință de indicațiile date publicității de către specialiștii sovietici, n-ar fi suferit de o atît de jalnică sărăcie în informațiile lor. Încă de la sesiunea din noiembrie 1953 a Consiliului Mondial al Păcii, Andrei Nesmeianov, președintele Academiei de Științe a U.R.S.S., anunțase: „Știința a ajuns la un asemenea nivel, încît trimiterea unui vehicul stratosferic în Lună a devenit realizabilă".

Peste un an și jumătate avea să se înființeze Comisia permanentă pentru comunicațiile interplanetare. Mulți dintre cei înclinați să privească lucrurile de pe poziția Washingtonului, n-au înțeles că desemnarea în această comisie a unor savanți de nivelul lui L. Sedov, P. Kapița, V. Ambarțumian P. Parenago și B. Kuharkin, avea o anumită semnificație: *problema zborului interplanetar fusese luată în serios.*

Semnalul „Bip-Bip" îi trezește...

...pe unii specialiști care tot așteaptă lansarea în anul viitor a satelitului american; ei s-au deșteptat în două dimineți ale acestei toamne, la 4 octombrie și la 3 noiembrie 1957. În sunetele semnalelor transmise de Sputnik I și Sputnik II, sateliții artificiali ai Pămîntului, lansați de Uniunea Sovietică. Și de atunci, zi și noapte aceste semnale au acompaniat activitatea rodnică a savanților sovietici, care au înscris pe ordinea de zi a viitoarelor lor acțiuni:

1) formarea echipajelor pentru asigurarea pilotajului și navigației rachetelor intercontinentale destinate transportului comercial al pasagerilor;

2) construirea unor sateliți artificiali pe bordul cărora să poată fi îmbarcați oameni și care, deci, să se înapoieze pe pămînt;

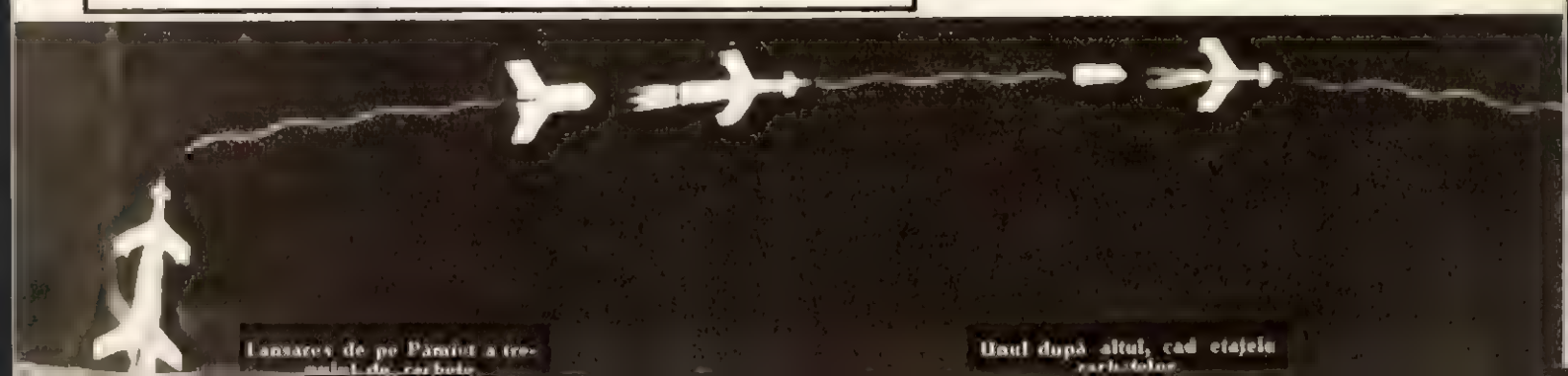

Asamblarea unor astronave pe Lună, văzută de un grafician german. Montorii sînt înzestrați cu costume de protecție, care le asigură oxigenul, precum și temperatura și presiunea de pe Pămînt ← și-i apără de radiațiile dăunătoare.

Iată cum ar putea fi amenajat interiorul unei astronave: puntea de comandă, cupola miculuiobservator înzestrat cu un telescop, cabina de radio și a ingînerului de bord, puntea de navigație înzestrată cu un creier electronic pentru autoghidare, cabina de observație, „dormitoarele" cu paturi în care pasagerii dorm... legați, sufrageriile, frigiderele, automatele de gătit și spălat, camera de provizii alimentare, rezervoarele de apă și oxigen, ventilatoarele — într-un cuvînt, tot ceea ce este necesar într-o călătorie mai lungă prin cosmos.

↓

Montorul cosmic, pe care nu-l deranjează poziția — oarecum incomodă — cu capul în jos, deoarece nu e supus gravității.

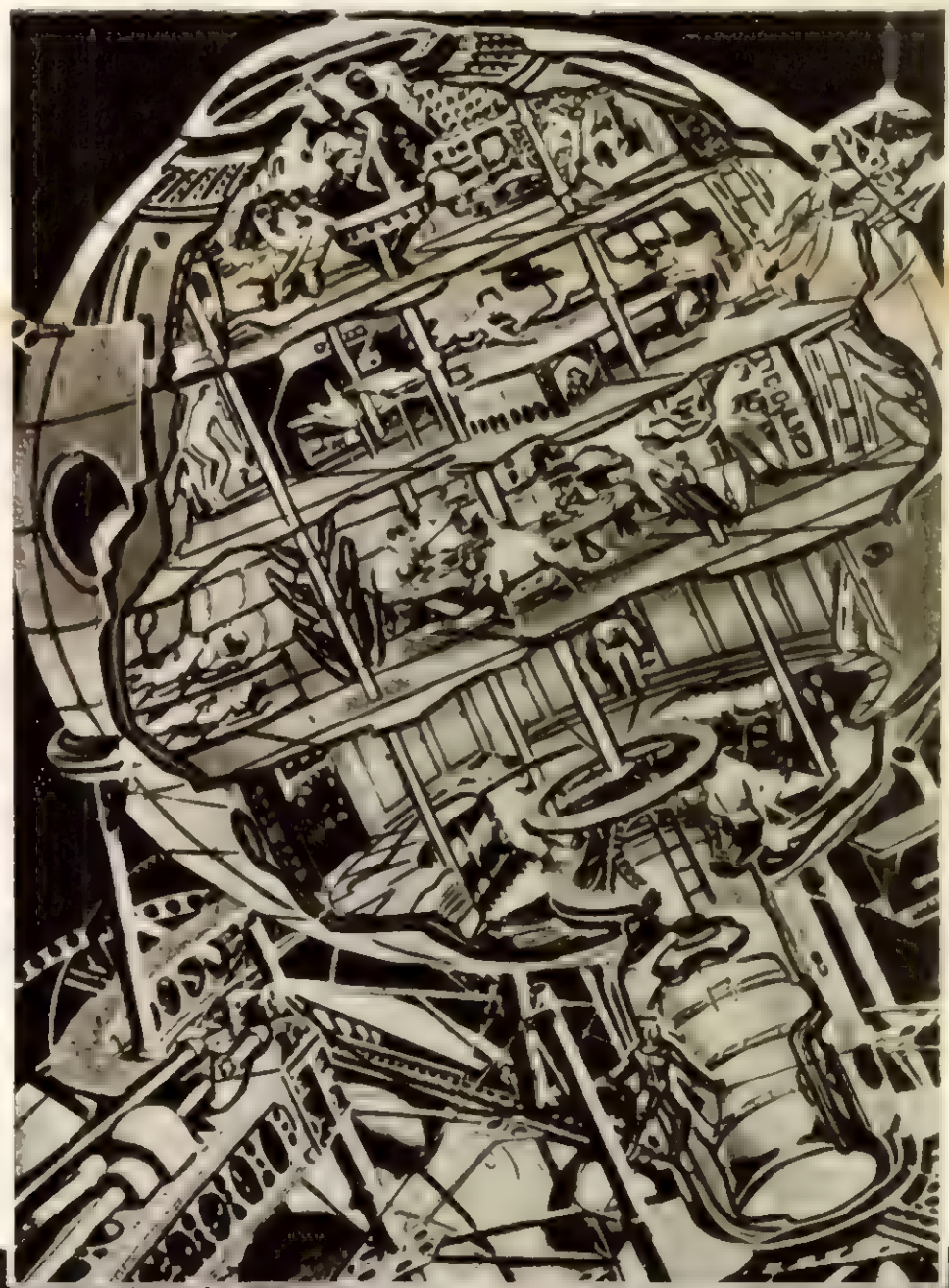

3) fabricarea și echiparea unei nave interplanetare care să atingă Luna.

Cîțiva eminenți savanți sovietici, specialiști în mecanica cerească și în propulsia cu reacție, au și publicat în mod oficial lucrări despre comunicațiile interplanetare. Profesorul Gleb Cebotarev a calculat parcursul unei rachete Pămînt-Lună-Pămînt. Racheta își urmează traiectoria fără a mai cheltui combustibil, din clipa cînd atinge viteza numită „de eliberare" (11,180 km pe secundă). Racheta circulă în spațiu ca și corpurile cerești obișnuite (ca, de pildă, cometele) și descrie o elipsă, înconjurînd Luna și revenind apoi spre Pămînt.

Proiectul L. M. V.

Într-un articol publicat acum două luni în „Literaturnaia Gazeta" din Moscova, savantul sovietic Iuri Hlebțevici, vorbind despre proiectul său intitulat „L.M.V." (Lună-Marte-Venus), arată că operațiunea se descompune în trei timpi: a) rachete teleghidate care vor fi lansate de pe Pămînt; b) laboratoare blindate trimise pe planete; c) stațiuni științifice cu oameni, transportate de către rachete cu multe etaje.

Iuri Hlebțevici consideră că drumul pînă la Venus va dura 146 zile, iar pînă la Marte 258 de zile.

Pe la mijlocul lunii octombrie, Aleksandr Aleksandrov, rectorul Universității din Leningrad, a declarat că trimiterea spre Lună a unei stațiuni-laborator va avea loc „la o dată apropiată", ceea ce dovedește că această performanță se află înscrisă la punctul nr. 1 pe programul Comisiei de Astronautică a Uniunii Sovietice.

(Continuare în nr. viitor)

Ilustrațiile din revistele „Neue Berliner Illustrierte" și „Freie Welt".

IN NUMĂRUL VIITOR

„Mirnaia" — stațiunea luno-fizică — O privire asupra Lunii — Releul interplanetar — Sora Pămîntului.

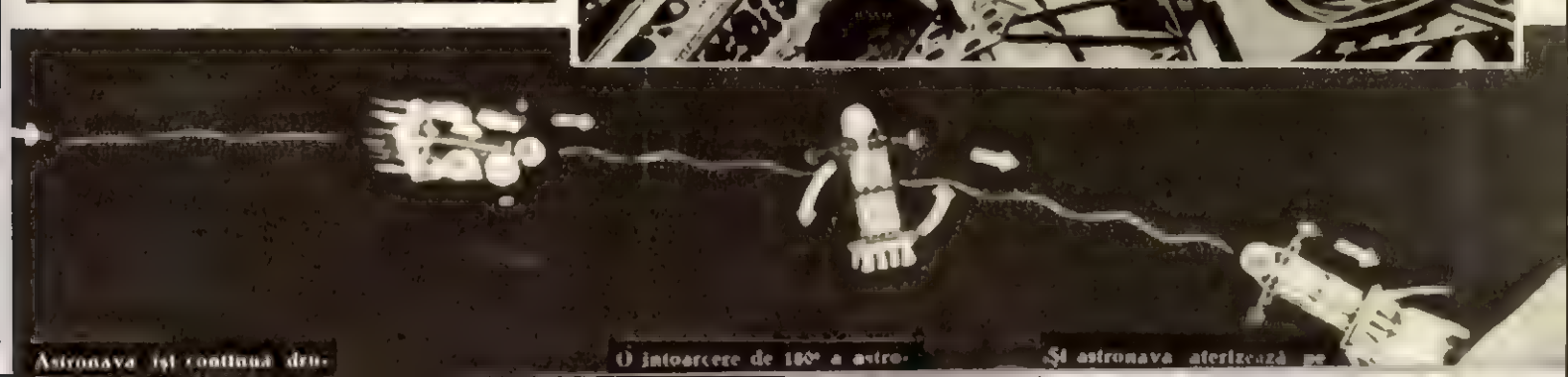

Astronava își continuă dru-

O întoarcere de 180° a astro-

Și astronava aterizează pe

SPORT

În ajunul partidei de la Belgrad

FORMĂ TACTICĂ ȘI ELAN

Toți amatorii de fotbal din țara noastră așteaptă cu nerăbdare, emoții și speranță ultima partidă pe care o va susține echipa reprezentativă în preliminariile actualei ediții a campionatului mondial de fotbal. Meciul de la Belgrad suscită un interes enorm datorită faptului că echipa noastră pleacă cu două șanse, în timp ce echipa Iugoslaviei poate obține calificarea numai în caz de victorie.

Înainte ca jucătorii noștri să plece spre Belgrad s-au purtat vii discuții în legătură cu potențialul formației. Punctul de plecare pentru aprecierile făcute, în majoritate pesimiste, l-a constituit meciul de verificare susținut în compania echipei suedeze Halmstad. E adevărat că pe stadionul „23 August", fotbaliștii noștri nu s-au comportat la adevărata lor valoare, că linia de înaintare nu a dat suficientă satisfacție și că uneori apărarea s-a bîlbîit. Doar halfii — Călinoiu și Bone — au făcut un joc de înaltă clasă, reconfirmînd ridicata lor valoare tehnică și excepționala orientare tactică. Atunci cînd s-au făcut însă toate aceste aprecieri nu s-a ținut seama că echipa adversă a jucat într-un ritm susținut de la primul pînă la ultimul minut al întîlnirii, că majoritatea jucătorilor noștri se resimțeau după eforturile făcute în meciurile din etapa de joi a campionatului și, a antrenamentului din lot, că, în fond, această partidă a avut ca scop omogenizarea reprezentativei noastre.

S-a vorbit și se vorbește încă foarte mult despre forma echipierilor reprezentativei noastre. Imediat ce Alexandrescu, Zavoda, Petschovschi sau Cacoveanu greșesc cîteva pase și intervin mai tîrziu la balon sînt calificați ca „ieșiți complet din formă". Prin aceasta se face o serioasă greșeală care dăunează tuturor. Forma unui jucător este dată de ansamblul pregătirii sale (fizică, tehnică, tactică și moral-volitivă) în raport cu nivelul de joc și randamentul echipei respective. În consecință, în aceeași echipă, un fotbalist nu poate fi joi în formă, iar după patru zile să fie „ieșit din formă". Și așa cum ne declarau Petschovschi și Alexandrescu nici o altă calificare nu poate deranja și demobiliza mai mult pe un jucător decît aceasta din urmă.

Important pentru meciul de la Belgrad este că echipa noastră se prezintă bine pregătită din punct de vedere tactic și așa cum ne declara antrenorul iugoslav Milošici, după partida de la București, Romînia-Grecia, echipa alcătuită cu majoritatea jucătorilor de la C.C.A. poate echivala, sub acest raport, cele mai bune formații din Europa. Sîntem convinși că la Belgrad, așa după cum s-au angajat, de altfel, jucătorii noștri nu vor cruța nimic pentru a obține calificarea. Le urăm din toată inima mult, mult succes!

Florin ȘERBAN

↑ **PENTRU MECIUL DE LA BELGRAD.** Echipa noastră reprezentativă a susținut ultimul meci de verificare, înaintea partidei decisive de la Belgrad, în compania formației suedeze Halmstad.

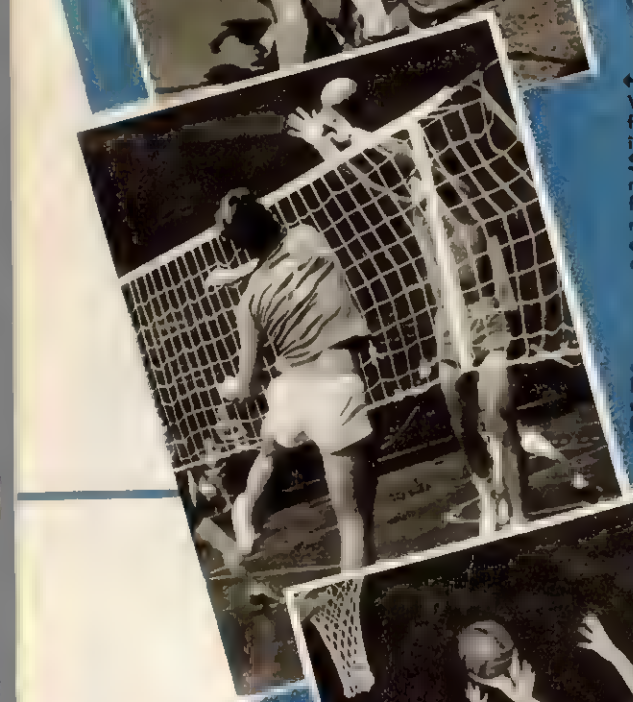

← **O COMPORTARE NESATISFĂCĂTOARE.** Juniorii noștri, care de atîtea ori ne-au delectat prin jocul lor de clasă și ne-au dat satisfacții prin victoriile obținute, s-au comportat slab în fața echipei de juniori a Ungariei, pierzînd cu 1-3. Iată o fază la poarta apărată cu succes de Fekete (R. P. Ungară).

← **UN DÎRZ CAMPIONAT DE VOLEI.** După surprinzătoarea înfrîngere suferită de echipa C.C.A. în fața formației Energia-Or. Stalin, întrecerile din campionatul masculin de volei au devenit foarte îndîrjite. Iată o fază din meciul Progresul I.T.B.-Dinamo, cîștigat de dinamoviști cu scorul de 3-1.

DERBIUL DE HANDBAL nu a corespuns așteptărilor. Echipa Progresul I. C. a întrecut cu ușurință și la scor (9-1) formația Progresul-Steagul Roșu București. ↓

↑ **SPECTACULOASE ÎNTRECERI** a oferit ultima etapă a campionatului feminin de baschet, în cadrul căreia Energia-București a întrecut Știința-I. C. F. cu 66-33.

Fotografii de Gh. DUMITRU și C. FAUR

PREȚUL 1,50 LEI

Nr. 34 (131)
Anul VI
23 noiembrie 1957

Poate să vină iarna!

Fotografie de E. IAROVICI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

Pag. 2-3 – Cînd bate iarna la ușă... – fotoreportaj de E. Iarovici.

Pag. 4-5-6 – Și acum spre Lună (continuare din numărul trecut).

Pag. 7-8 – De unde a fost scoasă coroana lui Franț Iosif – reportaj de St. Helmoș.

Pag 9-10-11 – Viață furată – reportaj scris pentru „Flacăra" de Bruno Rossi, ziarist italian.

Pag. 12 – Înfățișăratul Ady Endre – de L. Voita;
– Steaua lui Ady – poezie de Mihai Beniuc;
– Limite – poezie de Marcel Breslașu.

Pliantele II-III – O convocare – fragment din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno" de Antonin Zapotocky.

Pag. 13-14 – Nu departe de Karakorum – de S. Verona.

Pag 15 – Salutări din depășare – schiță de S. Georgescu.

Pag. 16-17 – Întîlniri în eter – reportaj de C. Bozbici.

Pag. 18-19 – Savantul Emil Racoviță prin Pavagenă.
– Interviu cu tov. Anghel Cristea, inginer-șef al Întreprinderii de panificație „N. Bălcescu".

Pag. 20-21 – Dispariția dosarului cenușiu (IX) – de George Voinescu.
– La vînătorii din miazănoapte; Cuvinte încrucișate; Filatelie.

Pag. 22 – Sport

Pag. 23 – În jurul globului.

Pag. 24 – Baletul mexican.

Cînd bate IARNA LA UȘĂ

La depozitul de lemne „Combustibilul" nr. 7.

...Și eu mă pregătesc pentru iarnă. Tata zice să fie cît mai mare (peltonul, nu iarna) Da, dar nici așa...

Fotoreportaj de Eugen IAROVICI

Iarna vine prin părțile noastre destul de devreme și uneori cu zăpadă atît de multă, încît trebuie să ieși prin podul casei. Dacă nu ți-ai pregătit din timp cele trebuincioase... o pățești ca greierul din poveste.

O dată cu plecarea păsărilor călătoare și căderea ultimelor frunze, gospodinele sînt cuprinse de un fel de neastîmpăr, care nu încetează decît o dată cu umplerea cămărilor cu tot soiul de borcane și sticle, cu fel de fel de bunătăți pe care le servesc cu mîndrie la zilele mari...

Dar pînă să se aprovizioneze cu tot ce le trebuie, să-ți spună ele, gospodinele, cît mai pătimesc citeodată cu unii vînzători din comerțul de stat, care, din lene sau comoditate, le lasă să aștepte la coadă, cu toate că magazia este plină cu mărfuri. Să-ți povestească ele, gospodinele, despre diferiți responsabili, mai mari sau mai mici, care nu-și bat suficient capul să organizeze mai bine munca și să simplifice anumite „lucrări de birou" inutile. Gospodinele care și-au luat lemnele de la depozitul „Combustibilul" nr. 4 din București vor povesti că au avut citeodată mult de așteptat și că responsabilul a făcut greutăți unora care veniseră cu propriile lor mijloace de transport. Credeți că, în legătură cu întîmpinarea iernii, despre I.L.L.-uri n-au nimic de spus? Pomelnicul e lung: uși și geamuri care lipsesc, acoperișuri nereparate, instalații de apă stricate sau pe jumătate reparate ca, de exemplu, cea din strada Știrbei Vodă nr. 36.

Au ele multe de povestit; păcat că le uită în focul muncii gospodărești.

La capătul liniei 24, în cartierul Dămăroaia, cartier în care predomină azi casele noi, atrăgătoare ca niște vile, locuiesc în majoritate familii de muncitori.

Dacă mergi într-o duminică prin cartier, acum, toamna, vei vedea forfotă multă prin curți. Oamenii profită de duminică, să se gospodărească.

Pe tov. Dumitru Calotă, lăcătuș-constructor la întreprinderea „Autotransport"-Mogoșoaia, l-am găsit în curte, punînd varză la butoi. Mi-a dat o mulțime de detalii „tehnico-gospodărești", exemplificînd „pe concret", adică arătîndu-mi unde a pus cartofii, butoaiele cu murături, ardeii uscați etc.

Pe strada Biruinței venea o tovarășă, cărînd două plase mari. Am intrat în vorbă cu dînsa și i-am explicat ce treburi m-au mînat în această zi de toamnă tîrzie pe strada ei. Mă pofti în casă.

– ...slavă domnului că anul ăsta s-au găsit de toate și prețurile parcă s-au ieftinit.

– Cum v-ați pregătit pentru iarnă?

Păi, de trei luni de zile ne tot pregătim și azi, vedeți, m-am dus să mai iau niște cartofi și morcovi. Apăru și tov. Pantelimon Popov, stăpînul casei, cu fiica lui mai mică. Veneau de la școală, unde făcuseră „oleacă de muncă voluntară", cum îmi explică dînsul. Tov. Pantelimon este strungar la Atelierele Grivița Roșie.

– Nu e toată lumea la fel – îmi spuse dînsul – unora le place băutura, altora numai distracțiile... Mie-mi place munca și gospodăria.

Mi-a povestit cum și-a făcut casa, soba frumoasă de teracotă, cum și-a luat cuptor la aragaz, îmbinînd în mod firesc discuția despre treburile gospodărești, cu exemple din munca lui în producție.

La vecinul tovarășului Popov, Petre Drimcea, zidar tot la „Ateliere", problemele gospodărești sînt mai complicate. Soții Drimcea au – să le trăiască – șase copii.

– Dacă nu aveam cheltuielile suplimentare cu casa, mi-era mult mai ușor. Totuși mi-am făcut rost de un porc, am lemne, am ceva cartofi, varză – cu d-ale gurii stăm destul de bine. M-am mai împrumutat la „reciproc", dar acum am cam terminat cu casa, așa că pot să plătesc ratele...

Mi-am continuat plimbarea prin cartier. Mergeam încet și mă uitam peste garduri, în curțile oamenilor. Ici se stivuiau și se acopereau lemne, colo se încropea o magazie din scînduri; într-o curte, se făcea proba dacă butoiul de murături curge ori nu. Ultimele flori de toamnă își pierdeau petalele. Iarna bate la ușă. Oa-

Tovarăşul Calotă exemplifică pe concret punerea verzei la butoi.

Tovarăşa Alexandri[illegible] Smărăndache se [illegible] cu afumăturile pe ca[illegible] o să le facă anul ăst[illegible] ←

Dar cred că nici soţ[illegible] Drimcea nu se vor lăs[illegible] mai prejos. ↓

Anul acesta a fost mare belşug... Unul din „munţii" de cartofi din piaţa Obor.

ȘI ACUM

(Urmare din numărul trecut)

După cum arată în articolul său Lucien Barnier — în stadiul actual al cuceririlor științifice și tehnice demonstrate de succesul sateliților artificiali sovietici, realizarea proiectului de „studiere a Lunii la fața locului" nu prezintă dificultăți de neînlăturat. Viteza rachetei purtătoare va trebui să fie sporită doar cu 3,180 km pe secundă, pentru a atinge „viteza de eliberare" — de 11,180 km pe secundă — care-i va permite să scape de gravitația Pământului. Instalația științifică — botezată „Mirnaia", adică „Pașnica" — va putea ajunge pe Lună în condiții care vor asigura telecomanda și dispozitivele electronice de autoghidare puse la punct pe racheta balistică intercontinentală și în cursul operațiilor de lansare a sateliților artificiali ai Pământului.

O PRIVIRE ASUPRA LUNII

Din punctul de vedere al cercetărilor științifice, descoperirea Lunii prezintă un interes imens. Este doar planeta care se găsește cel mai aproape de Pământ (384.000 km). Studierea reliefului, a solului și a structurii sale interne pot să ne arate multe despre originea și evoluția planetelor sistemului solar și, bineînțeles, ale Pământului. Probabil lipsită de atmosferă, Luna oferă astronomilor o bază ideală de observație a întregului ansamblu de fenomene privind Soarele și alte câteva planete importante, ca Marte și Venus.

De cinci ani profesorul Nikolai Kuprevici, de la Observatorul din Pulkovo, de lîngă Leningrad, se preocupă de obținerea unor fotografii ale Lunii, mărite la un diametru de 1,50 metri. El a fixat un aparat fotografic la ocularul unui mare telescop, destinat inițial observațiilor solare; el tratează imaginile astfel înregistrate, cu un sistem de amplificare a luminozității, bazat pe principiul iconoscopului de televiziune, luminozitate ce poate fi reglată după necesitate.

Aplicată la cercetarea reliefului Lunii, invenția prof. Kuprevici a îmbogățit documentația astrofizicienilor sovietici și a contribuit la elaborarea programului relativ la cercetarea „lunofizică" la care se referea cu precizie prof. Aleksandrov în „Izvestia" din 17 octombrie. Deci, în curînd se va pune capăt controverselor științifice provocate de sora planetei noastre, Lunii își amintește poate că, în 1954, doi astronomi englezi, H. P. Wilkins și Patrick Moore, au declarat că deasupra „Mării Crizelor" se află un „pod gigantic". La postul de radio britanic Wilkins a arătat că acest pod ar măsura aproximativ 30 de kilometri și că ar depăși depresiunea cu cel puțin 1.500 metri. „Podul adăuga el — pare a fi artificial, asemenea unei opere de artă".

↑ *Un grup de locuitori ai planetei Marte? Poate în viitor...*

Vladimir Nefeadov, pilot de încercare pentru zboruri la mari altitudini. →

Prima etapă: vehiculul de cercetare a Lunii. O rachetă fără echipaj, teleghidată de pe Pământ, aselenizează în Lună. Ea descarcă un vehicul care cercetează suprafața Lunii cu ajutorul instrumentelor de măsurat și al unui emițător de televiziune. ↓

A doua etapă: repetiția generală. Fără a aseleniza, o rachetă cu echipaj înconjoară Luna, pentru a studia condițiile în care se va face aselenizarea. Astronava se află în acest moment deasupra craterului Aristillus.

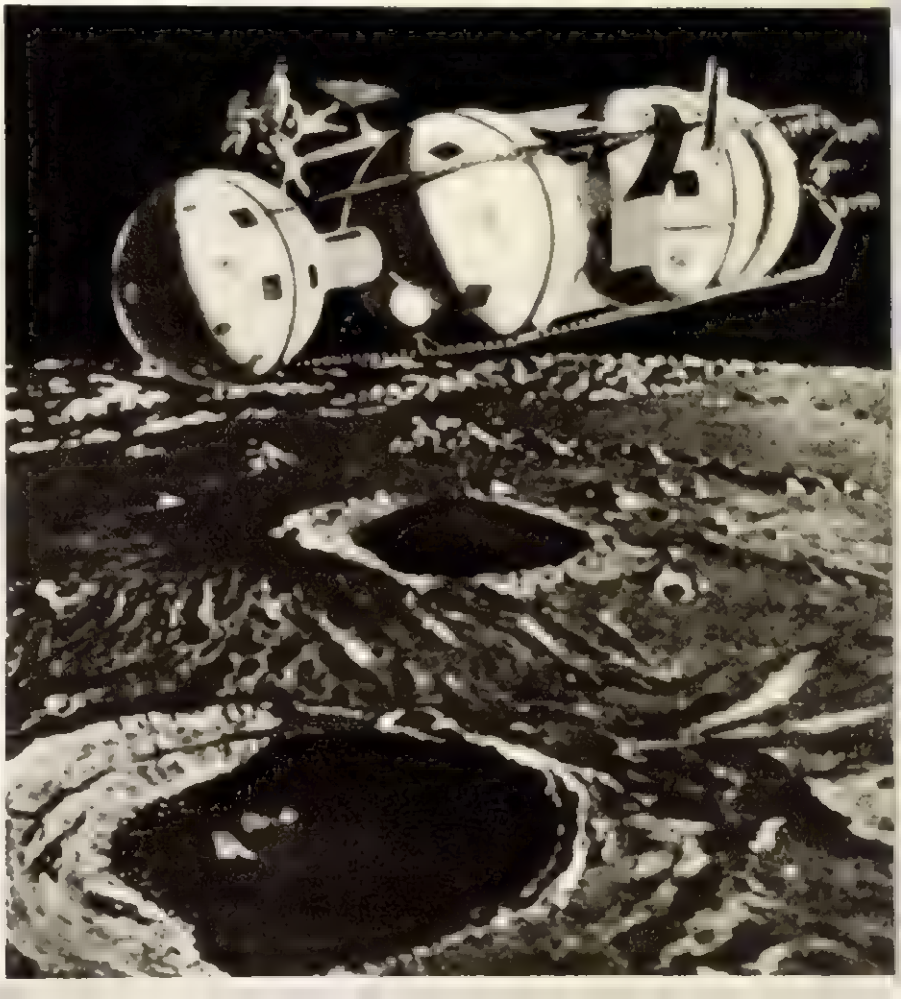

spre LUNĂ!

ILUSTRAȚII DUPĂ „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE", „FREIE WELT", „KEYSTONE"-LONDRA, „UNITA"-ROMA

Alți observatori au semnalat apariția unor lumini în mai multe regiuni ale Lunii. Faptul acesta este consemnat în raportul Societății astronomice regale britanice, care timp de trei ani a organizat o supraveghere permanentă a „Mării Crizelor". Este foarte probabil că „alinierile" de lumină, constatate încă din 1826 de către astronomul Gruithuisen, sînt reprezentate de liniile strălucitoare ale jeturilor de materie sticloasă, care se văd în apropierea craterelor.

SORA PĂMÎNTULUI

În mod evident, interesul real al unei explorări a Lunii nu este stîrnit de găsirea urmelor misterioșilor „Seleniți" (locuitori ai acestui corp ceresc), care de altfel nu există. Luna este o planetă lipsită de viață, de apă și — foarte probabil — de atmosferă. Dacă pot exista acolo urme de gaz carbonic, nu sînt însă în nici un caz speranțe să poată exista și oxigen! Ea este supusă în permanență bombardamentului meteoriților, radiațiilor ultraviolete emise de Soare precum și radiației cosmice primare. Observațiile optice n-au descoperit acolo nici o urmă de vegetație. În realitate, așa cum vom arăta mai departe, dacă Luna prezintă un interes atît de mare acest lucru se datorează faptului că unele din particularitățile sale geologice sînt în mod incontestabil foarte asemănătoare cu cele ale Pămîntului. Această asemănare a condus pe nume-

II

S-a desprins primul etaj al rachetei ... →

Proiectul unei astronave pentru călătoria în Lună, prezentat de savantul sovietic Leonid Sedov la Congresul internațional de astronautică de la Barcelona. Desenul reprezintă plecarea, călătoria navei devenite satelit în [illegible] din Lună și apoi aterizarea. ↓

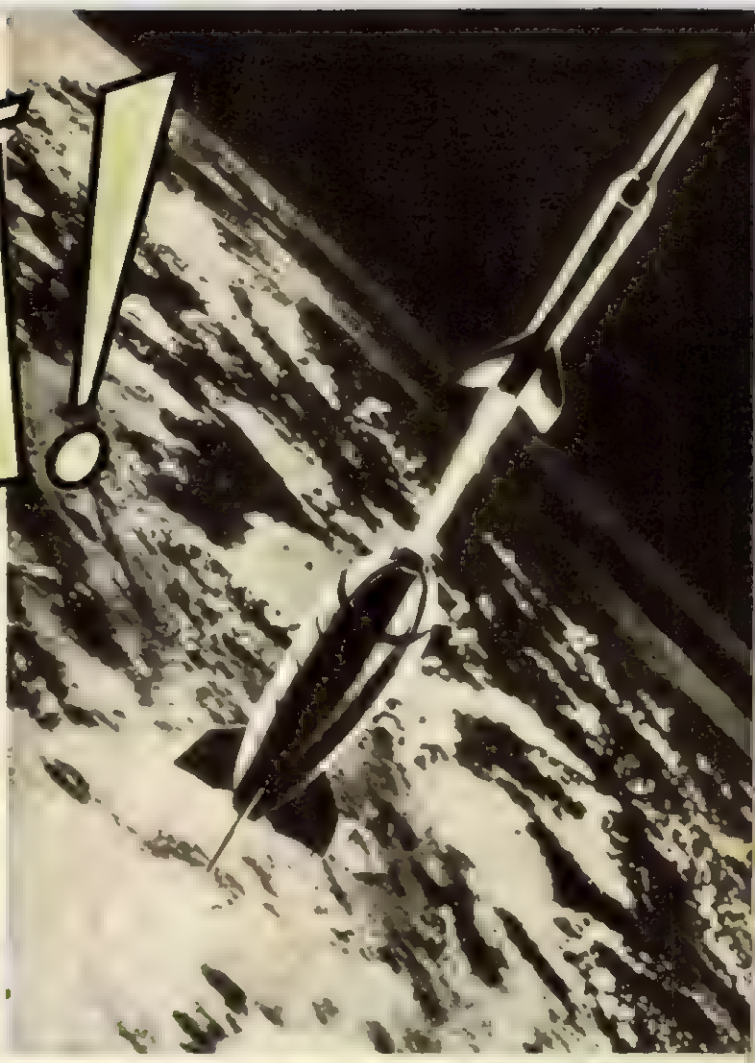

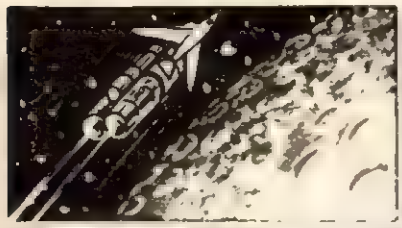

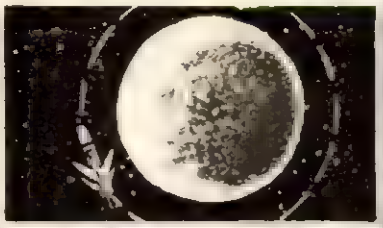

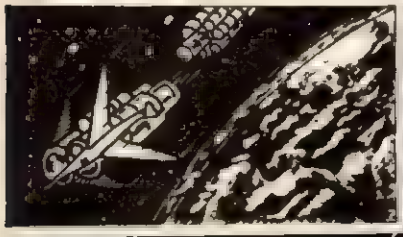

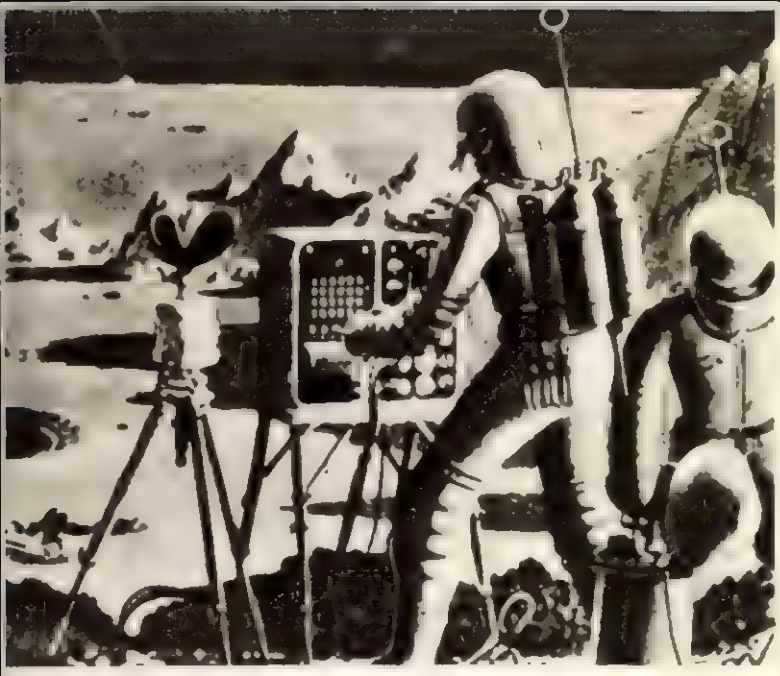

↑ *Etapa a treia: zi obișnuită de cercetări în Lună. Cercetătorii poartă costume speciale — asemănătoare cu ale scafandrilor — care-i protejează împotriva radiațiilor.*

O iluzie optică: aceste cratere din Lună par niște ridicături, dacă întoarceți fotografia cu porțiunea luminoasă în jos. →

Etapa a patra: în căminul din Lună. În partea centrală a astronavei se află cartierul general al expediției. De aci, se transmit pe pământ rezultatele cercetărilor. Cercetătorii au toate condițiile necesare vieții. Laboratoarele sînt instalate într-o construcție separată. ↓

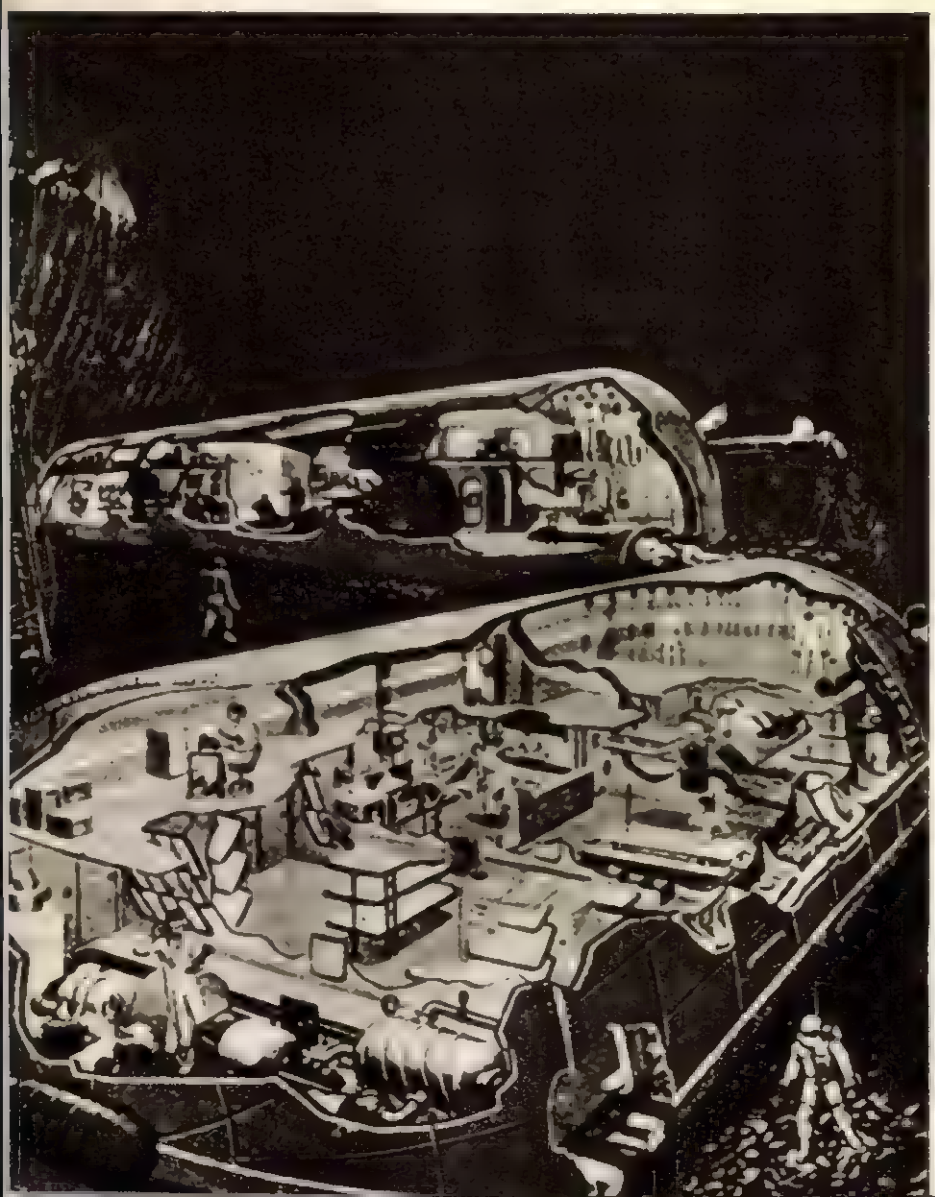

roși astronomi la concluzia că Luna a fost la un moment dat desprinsă de Pămînt.

Osmond Fischer și alți cîțiva, după el, au dedus că cicatricea acestei separări este încă vizibilă, nefiind alta decît Oceanul Pacific. Această ipoteză este astăzi respinsă, pentru rațiuni ușor de înțeles și pe care Alexandre Dauvillier le rezumă astfel: „Volumul bazinului Pacificului este de 3¼ ori mai mic decît Luna, iar desprinderea, avînd loc într-o perioadă în care Pămîntul era în întregime lichefiat, n-ar fi putut lăsa vreo cicatrice". În cursul unui interviu acordat la Observatorul din Pulkovo, savantul sovietic Vladimir Krat, șeful secției de astrofizică al acestui observator, a spus: „Luna s-a format independent de Pămînt, dar aproximativ la aceeași distanță de Soare ca și Pămîntul".

O STAȚIE INTERMEDIARĂ ÎN SPAȚIU

În asemenea condiții, Luna n-ar trebui tratată cu condescendența ce se acordă de obicei termenului de satelit, ci ca o planetă soră. De altfel, în cadrul legăturilor interplanetare prevăzute de proiectul „L.M.V." al lui Iuri Hlebțevici, Luna ocupă situația demnă de invidiat de stație intermediară în spațiu.

Obligația de a transporta mari cantități de combustibil pentru motoarele navei cosmice, ca și alimentele și oxigenul necesare unor lungi curse interplanetare, impune sarcini enorme vehiculului interplanetar destinat să lege Pămîntul cu Marte sau cu Venus. Cu titlul de informație, arătăm că o călătorie Pămînt-Marte necesită o durată de cel puțin 3 ani — timp pentru care echipajul va trebui aprovizionat cu tot ceea ce este necesar vieții. Este deci foarte avantajos ca nava cosmică să decoleze dintr-un loc din spațiu unde gravitația este inferioară aceleia de pe Pămînt. Această necesitate i-a condus pe Țiolkovski și pe von Braun să prevadă construirea unor stații ale spațiului — sateliții artificiali ai Pămîntului. De fapt, potrivit presupunerilor acestor savanți — limitate de stadiul dezvoltării științei în epoca respectivă — s-ar fi ajuns la asamblarea a zeci de mii de piese prefabricate și lansate în spațiu în felul Sputnikului; aceasta ar fi cerut eforturi supraomenești, de altfel, nu se justifică de loc, din moment ce Luna poate servi perfect drept popas interplanetar, fără a mai fi necesar să fie construită din piese. Gravitația este de șase ori mai mică decît pe Pămînt, astfel că un vehicul interplanetar cîntărește 300 de tone pe Pămînt și numai 50 de tone în Lună. Iată dar o diferență de 250 de tone și deci o economie considerabilă de energie motrică necesară pentru a învinge atracția Lunii (viteza de desprindere de pe Lună este cu mult inferioară cifrei de 11,180 km pe secundă, astfel că energia necesară pentru a învinge atracția Lunii corespunde coeficientului de 0,045, în raport cu energia necesară pentru eliberarea de sub atracția Pămîntului).

Și, astfel, această planetă — însoțitor credincios al globului nostru — nu va rămîne doar o eroină a poeziei lirice, ci și un punct de plecare pentru înfăptuirea celor mai cutezătoare visuri ale omenirii.

De unde a fost scoasă coroana lui Frant. Josef

garnitură de vangluri — așa numesc minerii vagonetii cu bancă — trase de o locomotivă electrică, a pornit să străpungă galeria unei coaste de deal. Trebuie să străbatem patru kilometri în pintecele dealului, să ajungem la galeriile care se ramifică spre abataje. În spatele nostru lumina zilei, care se mai zărea cît un cerc mic, a dispărut. E rece și umed în galeria întunecoasă, luminată doar de lămpile cu carbid ale minerilor ce intră în șut. Pînă ajungem, e vreme de gîndire la cele ce am aflat sus, „la ziuă", de la un bătrîn miner.

SATUL FĂRĂ BĂRBAȚI

Acest miner bătrîn mi-a arătat castelul lui Pókol, fostul proprietar al minei, castel care servește azi ca locuință pentru multe familii de mineri. „Pókol" înseamnă în limba maghiară iad. Citeodată coincidențele sînt atît de extraordinare, că par minuni. Nici că se putea da un nume mai potrivit acestui om

Pókol a stors atîta bogăție din sîngele robilor săi, încît, în beția avuției, nu mai știa ce să facă cu banii. El a fost acela care a donat aurul pentru coroana împăratului Franț Iosef. N-am citit în nici un manual de istorie — și ar fi bine să fie consemnat de istorici — că despotul Franț Iosef a purtat pe cap o coroană împărătească din aur stors din sîngele minerilor romîni.

Dar ce nu știe să născocească o minte drăcească ca a lui Pókol! Iată-l rugîndu-l pe împărat să-i dea voie să-și pardosească sala de primire a castelului său cu bani de aur. Franț Iosef nu i-a permis însă, fiindcă asta ar fi însemnat călcarea în picioare a chipului luminăției sale, ori a stemei austro-ungare, bătute pe monedele de aur ale vremii. Atunci Pókol l-a întrecut chiar și pe un viitor urmaș, sfîrșit în știreangul de la Nürenberg, pe mititelul Göring, care nu-și putea lăbărța pintecele-i slinos decît într-o cadă de baie din aur. Pókol a reînnoit cererea, solicitînd aprobarea de a-și pardosi sala de primire cu monede așezate pe canturile lor zimțate. Se pare, însă, că nu și-a putut duce la îndeplinire năstrușnica idee, deoarece diavolii l-au chemat curînd în iad.

Pe vremea cînd mintea îi cocea asemenea planuri, sute de mineri își dădeau sufletul în accidente, piereau de silicoză și de mizerie. Sătucul Valea Borcutului era principala rezervă de victime ale „iadului".

Oamenii de aci erau atît de săraci, încît, neavînd ce face, coborau în mină. Coborau, știind că ăsta-i sfîrșitul, că sînt condamnați la o moarte lentă, dar sigură. Așa s-a întîmplat că gura de iad a minei a înghițit cu încetul toți bărbații sătucului Valea Borcutului.

Timp de 25 de ani, în Valea Borcutului n-a existat bărbat. 25 de ani mîndrele satului au rămas fete bătrîne. 25 de ani — un sfert de secol! — în Valea Borcutului nu s-au auzit șoaptele sau suspinele dragostei și femeile n-au putut simți bucuria maternității!

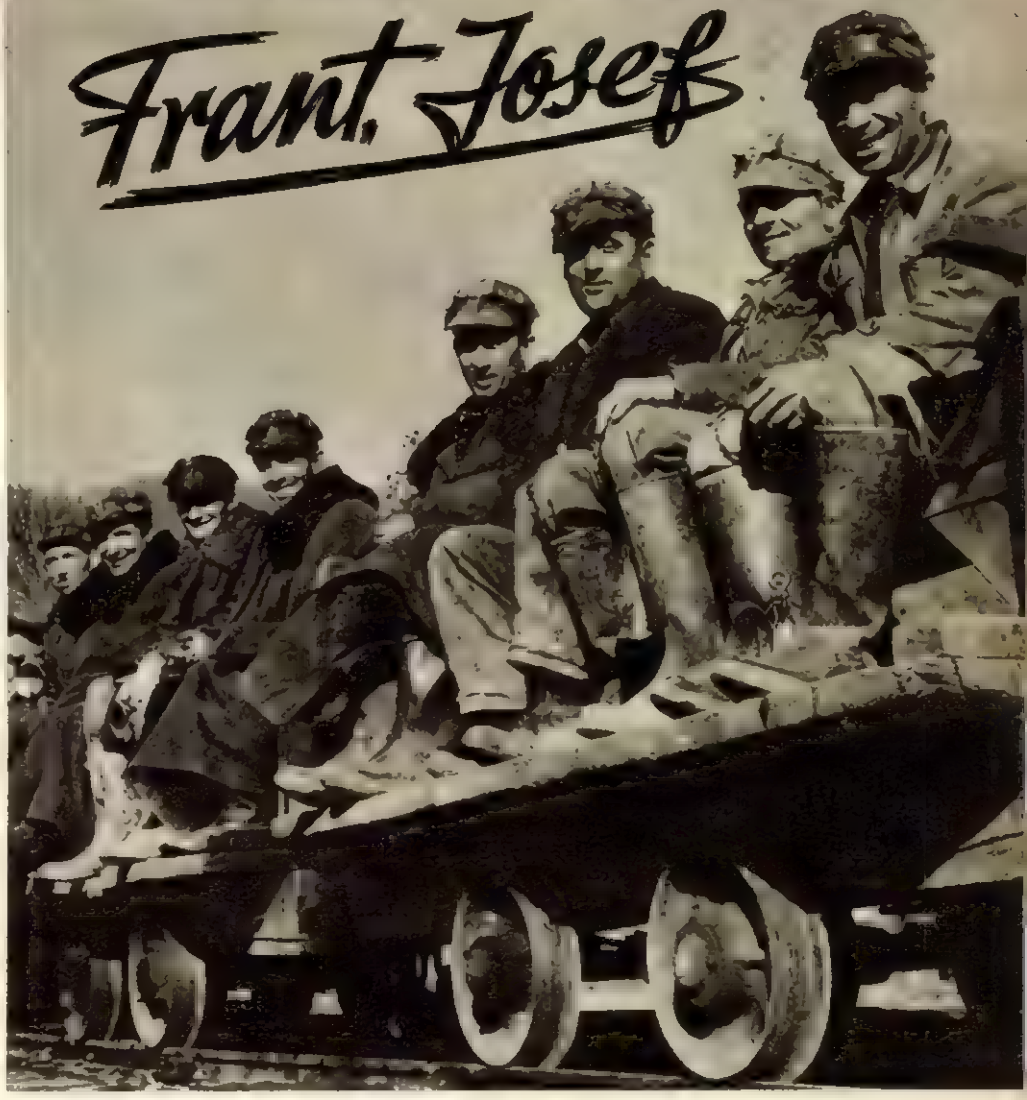

Spre șut.

POLIVITAMINA

Locomotiva se oprește, minerii coboară din vangluri. Se îngrămădesc într-un loc de unde se ramifică galeriile. Mă opresc să văd care o fi cauza: un om are în mînă o cutiuță plină cu bobițe de culoare roz. Minerii trec nepăsători prin fața lui, iau cîte trei-patru bobițe și le rontăie. Treaba aceasta o fac cu atîta obișnuință, că mi s-a părut cotidiană în viața de mină, ca de pildă luarea lămpii de la magazie.

M-am apropiat curios de cel cu cutiuța în mînă.

— Vă rog, ce servesc minerii înainte de a intra în șut?

— Polivitamine, sînt foarte bune, întăresc și feresc organismul de boli. Serviți și dumneavoastră!

Așa am făcut cunoștință cu Iosif Bozga, sanitarul minei. După ce a servit pe toți minerii, m-a dus în cabinetul lui, aflat într-o adîncitură a galeriei. Se afla instalat aici un adevărat punct sanitar. De 5 ani Iosif Bozga e sanitar subteran. Nu prea are de lucru, însă prevederea te păzește de primejdii. Dacă Iosif Bozga ar fi fost sanitar subteran acum 15 ani, ar fi avut de lucru, nu glumă! Dar, pe atunci, în mină nu se cunoșteau asemenea funcții. Minerul accidentat era „liber" să-și dea sfîrșitul, pînă să ajungă la suprafață. Accidentele erau tot atît de obișnuite ca azi înghițirea polivitaminelor

Subinginerul Szasz Alexandru și Sandor Gheorghe cercetează o bucată de minereu dintr-un nou filon.

Azi pentru toți viitorii mineri este necesară o importantă și bogată perioadă de studiu prealabil.

Electricianul subteran Hirieș Alexandru e de mare folos minerilor.

la intrarea în mină. Silicoza făcea ravagii, asemenea unei mitraliere pe front.

Silicoza produsă de praful minereului sfrelelit a fost învinsă de perforarea cu apă. Fitilele Bikfort — cauza atitor accidente — au fost înlocuite. Azi exploziile se fac cu ajutorul curentului electric introdus în mină, datorită căruia e imposibil ca un exploziv să nu ia foc.

Minerii sînt îmbrăcați în haine de protecție. La suprafață au la dispoziție un dispensar, un sanatoriu de noapte și un staționar, unde se odihnesc, primind o hrană excepțională. Punctul sanitar pe care l-am cunoscut nu e singurul serviciu de acest fel din mină: în galerii mai funcționează 31 puncte de prim-ajutor.

Cînd am ieșit din mină, tocmai intra al doilea șut. L-am văzut din nou pe Iosif Bozga stînd cu cutiuța în mînă. Minerii treceau pe lîngă el și luau nepăsători cîteva bobițe roz.

★

Într-unul din abatajele orizontului 189, l-am văzut lucrînd pe Gheorghe Sandor. Făcea găuri cu perforatorul. La o simplă apăsare a manetei, perforatoarele începeau să păcăne. Minerul mi-a explicat că, înainte vreme, găurile în rocă tare erau făcute cu mîna. Își rupea minerul mîna bătînd cu ciocanul sau ranga de fier în piatră. Acum, tată se apasă pe manetă, sfredelul se învîrtește iar apa curge șiroaie, oprind praful.

Totuși munca de miner nu e jucărie; ea rămîne o muncă ce cere curaj, forță și pricepere.

★

Coborîm în colivie, la orizontul 237. Aici minerii sapă un puț, din care se va deschide o nouă galerie, croind drum spre alte abataje. Peter Hordoban, un tînăr maistru, șeful echi-

Vologia maistrului Preda Nicolae e mulțumitoare.

pei care lucrează la acest nou puț, ne invită să coborîm în adînc. Coborîm anevoie vreo 8 scări pe alocuri strecurîndu-ne greu. În sfîrșit, ajungem pe ultima scară. Jos apa țîșnește ca o cascadă. Cîțiva mineri, îmbrăcați în haine de cauciuc și încălțați cu cizme lungi, lucrează în apa ce le ajunge pînă la coapse; condițiile muncii sînt grele, dar puțul înaintează mereu.

Sanatoriul de noapte.

L-am cunoscut și pe Alexandru Sandor, unul dintre cei mai buni mineri, care și-a început cariera în ale minieritului în Valea Jiului. Aici el a calificat mulți tineri, care au coborît să devină lucrători ai adîncurilor. Alexandru Sandor a terminat tocmai un nou abataj frontal. În cinstea zilei minerului el și cu ortacii săi s-au luptat crîncen cu sterilul; a fost greu, cîteodată chiar foarte greu, dar tot au răzbit pînă la stratul de minereu.

Cu perforatoarele pneumatice, cu haine de protecție, cu aparate moderne, cu îngrijire sanitară și o hrană consistentă, munca în subteran s-a schimbat mult. Totuși, după cum se vede, minieritul nu este o meserie ușoară. Fizicienii declară că această meserie va dispare atunci cînd, în locul caloriei cărbunelui, va fi folosită energia atomică și, tot cu ajutorul acestei energii, se vor aduce la suprafață minereurile. Pînă atunci însă, cei care dau hrana uzinelor, termocentralelor, locomotivelor, cuptoarelor Siemens-Martin, sînt minerii, lucrătorii curajoși ai adîncurilor.

DIN TATĂ ÎN FIU

Cred că nici o meserie nu se moștenește cu atîta regularitate, ca cea de miner. Meseria aceasta grea era și în trecut purtată din tată în fiu. De fapt altă moștenire nici nu avea de așteptat feciorul de miner. Cînd împlinea 10-12 ani, tatăl său îl trezea într-o bună zi la sunetul sirenei și îl ducea cu cei mari în adînc. Cu aceasta se sfîrșea copilăria lui și intra în viață. Da, la mineri majoratul se atingea la această vîrstă și se sărbătorea în ziua cînd feciorul, încă un copil, cobora cu lampa de miner. Dacă avea noroc și nu pierea, își ducea și el, la rîndul lui, copiii săi la șut, la vîrsta potrivită. În tot cazul, mai mare decît vagonetar, ajutor de miner sau miner, nici unul n-ajungea.

Francisc Crăciun, inginerul șef al minei pe care o vizităm, e un bărbat tînăr, de vreo 32 de ani. Tatăl său, azi un moș de 63 de ani, a lucrat la mina Dealul Crucii. Francisc aici a copilărit, aici a coborît pentru prima oară în mină, de aici a plecat la politehnica din Timișoara și tot aici s-a întors. Dar plecarea la Timișoara și întoarcerea aci ca inginer nu s-au putut petrece decît în anii puterii populare.

Nicolae Preda e un tînăr maistru de 23 de ani, care a terminat nu demult Școala medie tehnică minieră. Trăiește și azi bunicul său, în vîrstă de 87 de ani, care a lucrat la mina lui Pökol. Bătrînul a povestit nepotului său cum a fost în mina lui Pökol, cum a huzurit acesta cu banii storși din sudoarea și sîngele minerilor.

Cum se vede, în subteran copiii și nepoții vechilor mineri conduc azi mina. Munca s-a schimbat mult în adînc. Scriind toate acestea, mi-au venit în minte cele ce mi-au fost spuse de o fată de miner:

— Să știi, tovarășe, că-i aproape ziua cînd vom cînta și noi, ca fetele din Donbas:

„Mie nu-mi place bărbatul,
Cu lopata și ciocanul,
Mă mărit cu-n miner,
Dar să fie combainer".

St. HALMOȘ

Fotografii de M. IVANCIU

VĂ AMINTIȚI?

Cea mai dezinfată publicitate se făcea în primul deceniu al secolului nostru fostei regine Elisabeta. După ce, în 1877, se proclamase „mama răniților", acum devenise „mama orbilor".

Se întemeiase „Vatra Luminoasă", și bieții orbi erau obiectul unei demagogii odioase, de care beneficia „regina-poetă" — soția celui mai avar om din Hominia, Carol I, mare mașter, mare acționar la uzinele germane de armament Krupp, la marile societăți industriale românești etc.

Iată, însă, în ce hal erau ținuți acești patru frați orbi (trei fete și un băiat), „pensionarii" ai azilului „Vatra Luminoasă", „protejați" de „mama orbilor"... (Reproducere dintr-un număr special al revistei germane „Illustrierte Zeitung", din Leipzig, apărut în 1909 și închinat în întregime „operei" regelui Carol I și a reginei Elisabeta).

VIAȚĂ FURATĂ

Reportaj scris special pentru „Flacăra" de Bruno ROSSI, ziarist italian

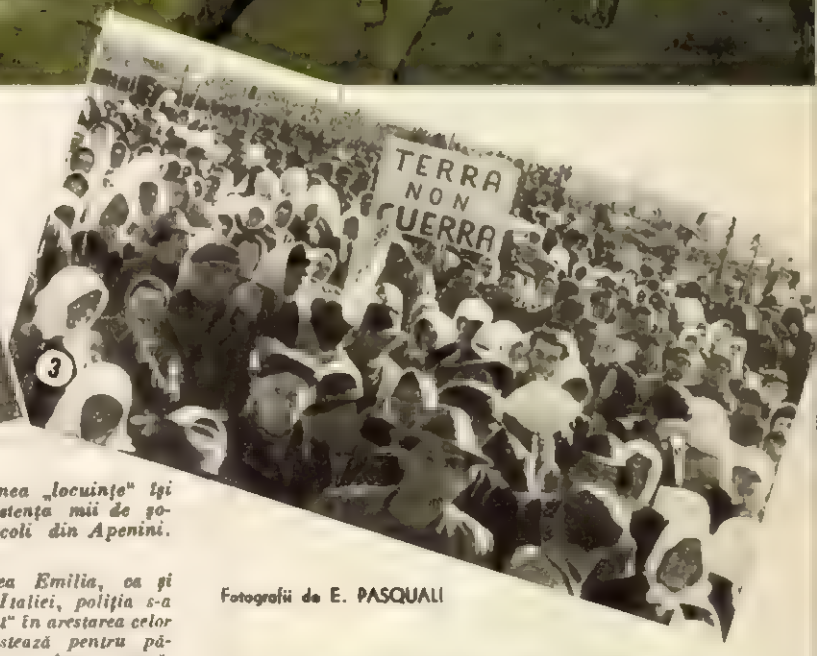

1. *In asemenea „locuințe" își tîrăsc existența mii de șomeri agricoli din Apenini.*

2. *In regiunea Emilia, ca și în restul Italiei, poliția s-a „specializat" în arestarea celor ce manifestează pentru pămînt și pentru reforma agrară.*

3. *Proletari agricoli din valea Padului, la un miting țărănesc.*

4. *Izgonită de pe pămîntul ei, o familie de țărani pribegește în căutarea unui acoperiș și a unui petic de pă-*

Fotografii de E. PASQUALI

Sînge. Sînge omenesc a curs din nou în Italia!

Trei țărani din San Donaci — una din numeroasele comune asuprite din regiunea Puglie — au fost secerați de gloanțele poliției. Printre victime se află și o femeie.

Maria Calignano, Luciano Valentini și Mario Cole au fost împușcați pe loc, fără judecată. Rudele, zdrobite de durere, au trebuit să aștepte cîteva zile, ca să poată îmbrățișa pentru ultima oară trupurile fără viață, ale celor dragi. Autori-

Acolo unde proprietarii își lasă pămînturile pradă furiei apelor, muncitorii agricoli fac o grevă inversă: ei lucrează neplătiți, la refacerea digurilor.

„Pămînt — nu război" — cer țăranii din Valea Padului

Într-adevăr, dacă te iei după comunicatul oficial, care afirma că „forța publică fusese constrînsă să tragă în aer", ca să împrăștie manifestația de protest, e cam greu să explici oamenilor cum se face că, „trăgîndu-se în aer", au fost totuși uciși oameni vii, pe pămînt. Pînă acum, guvernanții au preferat să nu dea nici un răspuns. S-au făcut zadarnice încercări de a se abate atenția opiniei publice de la crima săvîrșită, dîndu-se vina, ca de obicei, pe „agitatorii comuniști", care, cică, ar fi condus demonstrația și ar fi azvîrlit cu pietre asupra polițiștilor.

Conducătorii partidului clerical nu s-au dat în lături de a pune la cale o macabră speculare a durerii produse de moartea acestor trei oameni, dintre care doi erau membri ai partidului lor: au dat sfoară-n țară, publicînd în ziare o telegramă ticluită chiar de ei, din care reieșea că rudele victimelor resping, chipurile, condoleanțele Partidului Comunist Italian.

Dezmințirea plină de indignare dată de familiile celor uciși a dezvăluit, însă, toată ipocrizia și lașitatea celor ce poartă deplina răspundere a crimei din San Donaci.

Cine sînt și ce cereau manifestanții pe care presa burgheză italiană i-a calificat în cor drept niște „criminali"? Sînt, în general, cultivatori de pămînt mici și mijlocii, oameni pe care propaganda capitalistă i-a declarat, întotdeauna pînă acum, „oameni pașnici", bastionul cel mai sigur în stare să apere la țară „ordinea amenințată" de mișcarea revoluționară a muncitorilor agricoli și a țăranilor fără pămînt.

Pentru ce, totuși, sute de mii de țărani cu crezuri politice deosebite și-au pierdut răbdarea, au renunțat la resemnare și au ieșit în stradă, spre a-și cere, în chip energic, dar în forme legale, drepturile? Diferența de la 20-25 lire, pînă la 120 lire (20-25 lire este prețul de cumpărare al strugurilor de la viticultori de către trustul speculanților pe care politica guvernului îi favorizează, iar 120 lire este prețul minim al vinului, plătit de consumator), iată un exemplu cum nu se poate mai elocvent — și orice comentariu ni se pare de prisos.

★

Anul 1957 a fost anul unor mari lupte ale muncitorilor agricoli italieni.

În timpul unei acțiuni de rezistență cei 60.000 de muncitori agricoli din Polesine au spart frontul patronal și au respins provocările celor care apără privilegiile exploatatorilor hrăpăreți.

„Justa cauză permanentă" din legea pactelor agrare (prin care moșierilor nu le este îngăduit să-și concedieze țăranii de pe moșii, fără temeiuri îndreptățite) a înfrînt uneltirile reacțiunii.

După o luptă memorabilă, care a culminat în iulie 1957 cu acțiunea unită a

deputaților comuniști, socialiști și a organizațiilor sindicale în aula Parlamentului, a fost smulsă masca de pe chipul demagogilor din partidul catolic; aceștia au fost constrînși să accepte aproape toate propunerile făcute de opoziția de stînga și să dea drumul unei legi care acordă țăranilor bătrîni dreptul la asistență.

Dacă cercetezi documentele adunate în cadrul anchetei parlamentare italiene în legătură cu mizeria din țară, înțelegi mai bine cauzele și amploarea marii mișcări țărănești italiene pentru reforme structurale și pentru cucerirea unor condiții mai omenești de viață și de muncă.

Ce arată ancheta? Patru milioane de unități de muncă prezintă șomaj total sau parțial. E o cifră desperată, o cifră cu multe, multe zerouri, un lung șir de brațe în căutarea halucinantă a unui codru de pîine.

1.357.000 de familii (11,7% din total) au un nivel de viață extrem de scăzut (cu un salariu de 5.000-10.000 de lire pe lună); 1.345.000 de familii (11,6% din total) sînt familii sărace (salariu lunar de 10 pînă la 15 mii de lire lunar — față de prețuri ca: 800-1.000 lire un kg de carne; 700-900 lire un litru de untdelemn etc.); 860.000 de familii nu consumă nici carne, nici vin, nici zahăr; mai mult de un milion consumă cantități infime.

Ținînd seama de faptul că salariul mediu al unui muncitor industrial este de 82.000 de lire pe lună, iar salariul unui muncitor agricol — punînd la socoteală șomajul sezonier foarte serios — ajunge la mai puțin de jumătate, față de cel al muncitorului industrial, e lesne de închipuit situația îngrozitoare în care se zbate aproximativ o pătrime din totalul populației italiene.

Iată de ce milioane de țărani săraci, care pînă în zilele noastre se hrănesc numai cu mămăligă și votează după sfatul preotului, încep să creadă din ce în ce mai puțin în gogoriţele propagandei anticomuniste, care le arată că e un păcat de moarte să zdruncini „ordinea", să schimbi lucrurile orînduite de „legile eterne" etc.

În regiunea Emilia muncitorii agricoli și muncitoarele de la orezării au înființat cooperative care sînt un adevărat model de organizare și de sîrguință; ele au demonstrat că se poate trăi mai bine fără patroni.

Dijmașii din Toscana refuză să mai dea stăpînului plocoanele, care de fapt nu sînt altceva decît un impozit feudal constînd în predarea gratuită a unui număr fix de animale pe an; ei preferă să le dea familiilor celor care n-au de lucru sau bătrînilor din aziluri.

Micii proprietari și proprietarii mijlocii de terenuri cu fructe citrice din Sicilia înfring seculara supunere față de organizația ocultă Mafia și pactizează cu țăranii fără pămînturi, pentru a lua cu asalt moșiile. Ei înfig în pămîntul moșiilor steagul tricolor, ca un simbol al unității naționale, alături de steagul roșu, simbol al dezrobirii sociale. Steagul roșu—roșu ca sîngele martirilor de la Portella della Ginestra, ca sîngele celor treizeci de sindicaliști asasinați în ultimii zece ani, pentru că au apărat pînea celor obijduiți.

Luptele sociale din Italia însumează un secol de bătălii grele, de înfrîngeri și victorii ale mulțimilor exploatate. Și ceea ce s-a întîmplat la San Donaci este unul din episoadele tragice ale rezistenței eroice opuse de țăranii italieni lăcomiei capitaliste și mizeriei endemice.

Pe fața și în sufletul acestui țăran italian mizeria a lăsat brazde adînci... ↓

Notăm!

NOUA CARIERĂ DE PIATRĂ de la Bratcu (raionul Tg. Jiu) este una din cele mai productive din Oltenia.

Lucrînd cu mijloace mecanizate, muncitorii acestei cariere, în frunte cu brigada lui Radu Octavian (în fotografie), produc zilnic peste 300 de tone de piatră brută, concasată, fasonată sau grîuită.

Fotografie de V. BARBU

GALAȚI. Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de viață ai pictorului și graficianului brăilean Gh. Naum, s-a deschis de curînd în Palatul Culturii din Galați, o expoziție retrospectivă, organizată de Uniunea Artiștilor Plastici, Ministerul Învățămîntului și Culturii și Sfatul popular raional.

Lucrările acestui artist, închinate poporului și patriei, au reprezentat cu succes țara noastră în numeroase expoziții internaționale.

În fotografie: delegații de pionieri oferă flori sărbătoritului, cu prilejul vernisajului expoziției retrospective.

Fotografie de B. PETROVICI

ROADELE PRIETENIEI. Pe fundația zonei centrale a barajului hidrocentralei „V.I. Lenin" lucrează două excavatoare uriașe sovietice, de tipul S.E.3, cu cupa de 3 m c. Ele încarcă autocamioanele cehoslovace „TATRA" de zece tone. Și încărcătura unei singure cupe umple un asemenea autocamion...

Excavatoare sovietice și autocamioane cehoslovace, la o construcție românească! Iată încă un aspect al prieteniei ce se oglindește în construcția hidrocentralei „V.I. Lenin" de la Bicaz.

Simon POMPEI

O FAMILIE DE „ZBURĂTORI". „Trimiteți urgent două flacoane cu sînge! Viața unui cetățean e în primejdie. Este nevoie de transfuzie!" — astfel sună apelul disperat al spitalului din Sfîntul Gheorghe, către unitățile sanitare din Orașul Stalin.

Comanda de sînge a fost executată. Un avion sanitar a zburat deasupra spitalului din orașul Sfîntul Gheorghe, paraşutînd în bune condițiuni sîngele care avea să înapoieze un om la viață.

Numai 14 minute a durat zborul, care a fost executat de un pilot ce a depășit etatea de 45 ani. Este vorba de tînăra zburătoare Elena Pal. Dar ceea ce este mai interesant e faptul că întreaga ei familie, începînd cu tatăl, Andrei Pal, maistru principal la Rafinăria nr. 9 din Orașul Stalin, și terminînd cu cele mai mici vlăstare, toți sînt aviatori amatori și aeromodeliști bine cunoscuți în Orașul Stalin.

În fotografie: maistrul Andrei Pal și familia sa de „zburători".

Fotografie de Ion FRIDMAN

ÎNFLĂCĂRATUL ADY ENDRE

Cu opt decenii în urmă, la 22 noiembrie 1877, în satul transilvan Metenţiu din fost judeţ Sălaj se năştea, în casa ţărănească a unei familii de nobili scăpătaţi, Ady Endre, poetul al cărui nume, după 42 de ani de viaţă zbuciumată, s-a înscris pe firmamentul literaturii maghiare şi universale ca o stea de primă mărime.

Viaţa lui Ady este — după cum spune istoricul literar francez Paul Hazard — „o patetică ardere şi dăruire", iar poezia şi proza lui jurnalistică, o neîncetată invitaţie la acte de curaj civic şi de revendicări cu caracter revoluţionar. În sufletul poetului se string, ca într-un uriaş receptacol, toate amărăciunile şi dezamăgirile trăite de poporul maghiar după fiecare încercare eşuată — de la Doja începînd, trecînd prin mişcarea lui Rákoczy, a lui Martinovics şi pînă la aceea a lui Kosuth, în 1848 — de a-şi scutura lanţurile robiei grofeşti; în acelaşi timp, însă, în acelaşi suflet străluceşc şi luminile dreptăţii ce avea să vină abia în zilele noastre.

În anii de studii, îl întîlnim mai întîi la Careii Mari şi Zalău, unde termină liceul, iar apoi la Debreţin, la facultatea de drept, pe care o urmează numai un an, mai mult de hatîrul părintelui său, care voia să-l vadă pretor al judeţului natal. Are 22 de ani cînd apare, în 1899, primul său volum, intitulat „Versek" (Versuri) şi care va fi urmat, pînă în 1919, cînd moare, de alte 11, totalizînd peste o mie de poezii.

Ady Endre

Cu studiile neterminate, vine la Oradea şi debutează în presă, la ziarul „Szabadság" (Libertatea). Aici, în oraşul de pe malurile Crişului Repede, în care fremăta ceva din viaţa mondenă şi cosmopolită a metropolei maghiare de la începutul veacului, în existenţa lui Ady se produce o schimbare hotărîtoare. O cunoaşte şi se îndrăgosteşte — aproape pentru tot restul vieţii — de soţia unui farmacist, o femeie tînără, inteligentă şi extrem de cultă, pe care o cîntă în lirica lui de dragoste sub numele de Leda şi pe care o urmează în călătoriile ei la Paris, unde Ady va fi cucerit nu atît de frumuseţile oraşului-lumină, cît de ideile generoase, umanitare, ale acelei Franţe care apăra în procesul lui Dreyfus idealurile republicane, iar prin tribunul Jean Jaurès retrăia ceva din freamătul ideologic comunard. Acum poetul îşi dă seama că Ungaria grofilor — sfîşiată de nedreptăţi seculare, îmbibată de şovinism, căutînd să ascundă, fără să poată, imensa prăpastie dintre clasele sociale prin exaltarea celui mai crunt naţionalism — este „un lac al morţii".

Întreg hotarul dunărean e-o jale
Şi-i sterp, sărac şi ruşinos pămînt,
Şi n-are decît neamuri fără vlagă;
Şi unde visătorul e-un înfrînt
Iar noptile-s adînci ca un mormînt.

spune el în „Mărturisirea Dunării"; dar îndată ce veştile despre adîncile zguduiri sociale din Rusia anului 1905 îi ajung la ureche, salută *„înfricoşătorul cutremur care va fi mîndria istoriei, învăţătura şi adeverirea ei"* şi se adresează popoarelor oprimate din patria sa:

Din mii de-ndemnuri, dorul amorţite,
De ce nu creşte o forţă în sfîrşit?
Doar toţi maghiarii, slavii şi românii
Aceleaşi chinuri au de suferit.
. . . . . .
De ce nu ne-ntîlnim deci într-un freamăt
Pe-aceeaşi baricadă de idei?
(„Cîntecul iacobinului maghiar")

Acestui ideal îşi dăruie Ady întreaga-i viaţă; în numele lui, coardele lirei poetice vibrează pe tonurile cele mai înalte; înflăcărat de acest ideal, Ady se apropie de cîntăreţul „pătimirii noastre", Octavian Goga, şi mai ales de Emil Isac, militînd la unison cu revista „Huszadik század" (Veacul al XX-lea) al lui Jászi Oskar, în ceea ce avea mai nobil această publicaţie. Unul dintre cei mai competenţi biografi ai lui Ady, scriitorul maghiar Bölöni György, menţionează în monografia sa „Az igazi Ady" (Adevăratul Ady) că, la Paris, în locuinţa poetului din Place Dauphine 22, puteai găsi, alături de operele lui Milton, Börne, Nietzsche sau France, pe cele ale lui Eminescu, Goga şi Coşbuc, cu al său „Noi vrem pămînt", şi că Ady cerea mereu să i se trimită versuri apărute în traduceri româneşti.

La rîndul său, Emil Isac îi scrie, la 26 iunie 1914, că vede în el „pe reprezentantul Ungariei noi" şi că „dacă vorbele tale ar fi, în ţara asta, dătătoare de ton, cît de alt fel ar fi toate, doamne, şi cît de alt fel ar fi oamenii!"

Prin libertatea pe care o visa pentru nonorul său, Ady întrezăreşte eliberarea tuturor oprimaţilor din „închisoarea habsburgică". În sute de poezii, Ady este un dărîmător de idoli, de chipuri cioplite, un vizionar ale cărui *„priviri vultureşti"* scrutează departe, în viitor. Fie că e vorba de volumul *„Sînge şi aur"*, de *„Rădvanul sfîntului Ilie"*, *„Viaţa fugară"* sau *„În fruntea morţilor"*, în toate clocoteşte concepţia democratică şi de dreptate socială a acestui mare *„nepot al lui Doja"*, care vesteşte triumful principiilor umanitare, ridicîndu-se pe ruinele lumii apuse.

Ca liric al dragostei, glasul poetului vibrează la fel de tulburător, fremătător ca şi în lirica socială. Sub influenţa simbolismului, de care nu a putut să se dezbare, dar pe care l-a altoit cu profundele-i, umanele-i zbuciumări, Ady ne apare ca un neobosit căutător al adevărului în dragoste. Poeziile sale de dragoste sînt de-o potrivă aşteptare încordată, plutire fericită pe întinsul oceanului pasiunii dezlănţuite, neîncredere, dăruire şi închidere în sine. Străbătînd această poezie, nu o dată simţi că nu soarta oarbă este aceea care i-a zdrobit dragostea, ci deliberarea conştientă a poetului, niciodată mulţumit de sine, mereu în căutare de ceva nou. Chiar după ruptura tragică cu Leda, căsătorindu-se în ultimii ani ai vieţii cu o altă femeie, despre care credea că-l va duce la limanul visat, aceeaşi dureroasă contradicţie între ideal şi real îl mistuie. Chipul imaginat refuză să se suprapună celui întîlnit. Din drama aceasta foarte personală, a smuls accentele zguduitoare, eterne valabile, ale celui ce-şi caută izbăvirea.

Boala necruţătoare, căreia i se suprapune suferinţa morală pe care i-a provocat-o primul război mondial, îi închide ochii în ziua de 27 ianuarie 1919, nu însă înainte de a trimite de pe patul de suferinţă mesajul său de adeziune la tînăra republică socialistă ungară, întemeiată pe ruinele imperiului habsburgic. Văzuse începutul adevăratei *„zile roşii"* şi avertiza: *„străjeri: păziţi-vă cu grijă postul"*.

L. VOITA

Mihai BENIUC

Steaua lui Ady

Cercară steaua ta să mi-o doboare.
Nu cade steaua roşie, nu cade,
Nu moare poezia ta, nu moare,
Poet maghiar, vestite Endre Ady.

Ungaria grofească era-ngustă
Iar sufletu-ţi, minz priponit în pustă—
Dar nu mai e pe lume pălămar
Să prindă-n goană sufletul maghiar.

Pe timpul tău şi după tine încă
S-a înroşit iar Dunărea adîncă —
Au vrut să-nece-n ea a treia oară
A libertăţii roşă stea maghiară.

Zadarnic au cercat să mi-o doboare,
Nu cade steaua roşie, nu cade,
Nu moare poezia ta, nu moare,
Poet maghiar, vestite Endre Ady.

Marcel BRESLAŞU

Limite

Mai sînt azi cîntăreţi
al căror glas e sugrumat
în lumea capitalistă.

Privighetoarea oarbă — nu-i oarbă din născare.
Dacă s-ar naşte astfel
n-ar înălţa cîntarea altfel decît oricare,
ci n-ar cînta de fel.

★

...Şi totuşi la răstimpuri cîmpiile mîi înoie:
că filomela-n dubla ei sclavie
— în întuneric şi în colivie —
şi-ar înălţa cîntarea, mai pură şi mai vie!

Şi cîte-un meloman
— mărinimos —
o-mpinge la aman
să cînte mai frumos...

Privighetoarea oarbă — nu-i oarbă, ci orbită,
Cu inima zdrobită
şi aripa robită
ea cîntă mai departe lumina pierdută,
sub raza soarelui orb, care-o sărută.

Din „Dialectica poeziei"

Rafinăria de la Onești (Bacău), construită în anii regimului democrat-popular.

1947-1957

MUNCĂ LIBERĂ-ROD BOGAT

Antonin Zapotocky

Marea faptelor a popoarelor libere si a cerut drapelele. Inima unui devotat luptător a încetat să mai bată. În dimineața zilei de 13 noiembrie s-a stins Antonin Zapotocky, președintele Republicii Cehoslovace. Fiu al croitorului Wladislav Zapotocky Budecsky născut la 19 decembrie 1884, Antonin Zapotocky aduce în viața sa tradițiile revoluționare pe care le moștenise de la părintele său.

În 1900, la 16 ani, ucenic pietrar fiind, Antonin Zapotocky se alătură tineretului social democrat din Melnik pentru ca peste doi ani să se stabilească la Praga, unde devine reprezentant de seamă al mișcării sindicale. Călit în lupta revoluționară participă la demonstrațiile țărănimii ceh din 1905, ceea ce-i atrage câteva arestări și condamnări.

Revenit în 1907 la Kladno, unul din centrele industriale ale Cehoslovaciei, tînărul revoluționar își împletește, de acum înainte, viața cu vrerile maselor oprimate, educîndu-le, organizîndu-le, pregătindu-le pentru luptă.

Peste 10 ani, după ce a îndurat anii de urgie ai frontului, Marea Revoluție din Octombrie le arată lui Zapotocky și tovarășilor lui drumul adevărat pe care trebuia să meargă clasa muncitoare.

În 1920 este trimis la Moscova, unde participă la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. Îl cunoaște aci, stă de vorbă, se sfătuiește, cu părintele revoluției, Lenin.

În 1922, după alte luni de închisoare, este ales secretar general al Partidului Comunist Cehoslovac, printre ai cărui întemeietori se numără. În 1929, alături de Klement Gottwald, apără, în fața reformiștilor, poziția leninistă a partidului. Că dictatura hitleristă îi cotropește țara, Antonin Zapotocky primește sarcina de a lucra în străinătate. Încercînd să treacă granița, este arestat de Gestapo și închis în lagăr.

În 1945, Antonin Zapotocky este iar în fruntea mișcării muncitorești a patriei sale eliberate.

În 1948 după zdrobirea puțschului reacționar Antonin Zapotocky devine șeful guvernului cehoslovac iar la 21 martie 1953 după moartea președintelui Gottwald, fostul pietrar urcă treptele de la Hradcany, în cea mai înaltă funcție: președinte al republicii.

Stima adîncă și devotamentul întregului popor cehoslovac, a cărui activitate a urmărit-o zi de zi, au înconjurat în acești ani în mod deosebit pe Antonin Zapotocky. Iar inima lui a bătut pînă în ultima clipă alături de inima mulțimii.

Înzestrat cu deosebit talent literar strîns legat de viața artistică și literară pe care a îndrumat-o spre creații legate de lupta poporului, Antonin Zapotocky a reconstituit în cele patru romane ale sale, „Se ridică noi luptători", „Anul furtunos 1905", „Văpăi deasupra orașului Kladno" și „Zori de zi", etapele drumului lung și spinos pe care proletariatul cehoslovac l-a străbătut de la primele lui manifestări, pînă la triumful deplin al ideilor leninismului creator. Publicăm în cele ce urmează un fragment din capitolul „În țara Sovietelor — la Lenin" din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno" - în care Antonin Zapotocky povestește, prin intermediul eroului său Tonda, întîlnirea cu Lenin.

ANTONIN ZAPOTOCKY

O CONVOCARE*)

Tonda e convocat de tovarășul Lenin, la Kremlin, la o consfătuire. Aproape că i s-au oprit bătăile inimii, cînd s-a comunicat vestea. Ce va discuta Lenin cu el, neînsemnatul activist social-democrat din regiunea minieră Kladno? Ce l-ar putea interesa pe Lenin de la ei, din Cehoslovacia? O țărișoară neînsemnată, care abia s-a trezit la viață! Ce o să-i spună Tonda lui Lenin? Cu ce se poate lăuda? Măcar de s-ar fi întemeiat și la noi partidul comunist, dar așa? Tovarășul Lenin n-o să treacă, desigur, cu vederea, acest lucru. O să ne critice. Și pe bună dreptate. La Congres s-a pus clar problema: trebuie să creăm partidul comunist, să ieșim din mocirla oportunismului și a reformismului! Dar cei de acasă, de la noi, nu văd problema la fel. Unii sînt pentru sciziune, pentru crearea unui partid independent comunist; alții sînt împotrivă. Dar lasă-i pe ăștia! Spune ce ai făcut tu! — se judecă Tonda pe sine însuși. Ești împotriva politicii oportuniste pe care o duc conducătorii de azi ai partidului. Nu ești de acord cu ei și e bine! Îți dai seama că, prin politica lor, ei trădează interesele clasei muncitoare. Și asta-i bine. Dar de ce nu pleci din partid? Cum așa, să pleci? Da, să nu mai fii social-democrat, să fii comunist, așa cum o cere Internaționala a III-a! E adevărat! Așa trebuie. Dar nu uita că partidul social-democrat a fost întemeiat de tatăl tău, cu zeci de ani în urmă! Că tu lupți, încă din copilărie, în rîndurile acestui partid. Ești în stare să dai uitării lupta părintelui tău? Să-l trădezi? Ce crezi, ce-ar fi făcut el într-o situație ca asta? Să vedem! Ce se numește astăzi „trădare" și cine „trădează"? A rămîne în partid înseamnă astăzi a fi alături de Tusar, a îngădui — ba chiar a spijini — politica de coaliție. Adică a lupta pentru înfrîngerea clasei muncitoare. Și atunci? De ce mai stai alături de Tusar? Trebuie să ținem Congresul partidului! Să alegem o nouă conducere. Să dăm un vot de blam politicii de coaliție duse pînă acum. În felul ăsta, partidul nu se sfarmă. Rămîne unit. Unit? Dar ce unitate crezi tu că o să fie, dacă Tusar și ciracii lui oportuniști se găsesc și mai departe în rîndurile partidului? În locul opoziției de stînga, partidul va avea o opoziție de dreapta! Cei din Pilzen nu se vor supune hotărîrilor unei conduceri de stînga. Ei vor apăra tendințele oportuniste, așa cum Kladno le apără pe cele revoluționare. Vor frîna orice acțiune. Vor căuta să macine autoritatea noii conduceri. Cum ai să le impui disciplina, cînd, de dragul unității, vei fi nevoit să le treci totuși multe cu vederea? Un partid revoluționar are nevoie de disciplină! Nu poate exista fără disciplină! Așa a spus tovarășul Lenin la Congres, în răspunsul dat delegaților italieni:

„Dacă le veți spune muncitorilor: «Tovarăși, sîntem atît de slabi, încît nu putem crea un partid disciplinat, capabil să-i oblige pe deputați să se supună hotărîrilor partidului», atunci muncitorii vă vor părăsi, fiindcă ei își vor spune: «Cum vor

*) Fragment din romanul „Văpăi deasupra orașului Kladno", de Antonin Zapotocki.

putea să conducă proletariatul niște slabanogi?» Sînteți foarte naivi dacă vă închipuiți că din ziua victoriei proletariatului, clasele muncitoare și mica burghezie vor deveni dintr-o dată comuniste.

Dacă nu trăiți în această iluzie, atunci încă de pe acum trebuie ca proletariatul să-și cerceteze cu grijă rîndurile. În nici un sector al vieții de stat nu există vreo excepție la această regulă. Peste tot veți vedea arătați oportuniști care spun că sînt comuniști, mici-burghezi care nu recunosc nici disciplina, nici partidul comunist, nici statul proletariatului. Dacă nu-i veți pregăti pe muncitori să-și creeze un partid cu adevărat disciplinat, care-i obligă pe toți membrii săi să se supună disciplinei, atunci nu veți pregăti niciodată dictatura proletariatului".

Se poate aduce vreo obiecție acestor cuvinte? Atîta timp cît nu se supun disciplinei toți membrii partidului, lupta nu se poate duce și nu se poate obține victoria. Dar aristocrația noastră conducătoare nu se supune disciplinei revoluționare. E în zadar, își spune Tonda, să cerem disciplină, cînd aristocrația conducătoare nu se supune voinței partidului!

Aristocrația conducătoare! Și despre ea a vorbit tovarășul Lenin la Congres:

„Între cele două tendințe e luptă și trebuie să fie luptă. Pentru una din tendințe sînt muncitorii revoluționari, care tocmai au venit la noi — dușmanii aristocrației muncitorești — pentru a doua, aristocrația muncitorească — în frunte cărora stau, în toate țările civilizate, vechii conducători".

Așa a vorbit Lenin, combătînd părerile social-democratului independent german Crispin. Tonda își spune: da, și la noi vechii conducători formează o aristocrație muncitorească. Dar cum a luat ea naștere? Așa din întîmplare? Nu, nu din întîmplare! Tovarășul Lenin explică felul cum s-a ajuns aici și îl explică just cînd spune:

„Aristocrația muncitorească s-a născut din faptul că a sprijinit «burghezia sa» în cuceririle imperialiste și în subjugarea lumii întregi pentru ca prin aceasta să-și asigure și-și un trai mai bun".

Da, dar burghezia noastră nu poate porni pe calea cuceririi imperialiste a lumii. Republica noastră burgheză e prea slabă, ea să țintească atît de departe. Tot ce poate face este să sprijine cu trup și suflet aventura imperialistă a aliaților apuseni. N-a vorbit oare domnul dr. Kramar despre necesitatea participării Cehoslovaciei la campania imperialistă împotriva Rusiei? N-au încercat oare conducătorii legiunilor din Siberia să pună pe voluntarii cehoslovaci în serviciul imperialiștilor, să-i ducă împotriva bolșevicilor și a poporului rus? Nu vorbește oare aristocrația conducătoare din partidul social-democrat despre necesitatea de a sprijini burghezia, ca să facem din tînăra noastră republică o țară înfloritoare și puternică? Da, așa vorbește. Dacă vreți să putem satisface revendicările muncitorilor, industria noastră trebuie în primul rînd să producă mai mult, să-și valorifice produsele, să iasă cu produsele sale pe piața mondială. Ei, și? Ce folos că industria va produce? Ea nu-i a noastră! E a capitaliștilor! Aparține societăților Prascojelezarska și Kamenouhelne Tejarstvo! Nu-i a muncitorilor.

De ce, atunci, să-i îndemnăm pe muncitori să producă mai mult și să sporească ei beneficiile industriei? Ar trebui să-i îndemnăm întîi să lupte, ca întreprinderile industriale să fie luate din mîinile capitaliștilor, să fie expropriate. Da! — spune aristocrația noastră muncitorească. Să fie expropriați capitaliștii. Dar acest lucru nu se poate face azi, fără luptă, fără revoluție și fără distrugeri. Distrugeri ne trebuie nouă acum? Asta ar însemna și mai mare sărăcire, și mai mari sacrificii. N-avem destule? Așa vorbesc cei de dreapta de la noi. Dar ce spune tovarășul Lenin despre astfel de oameni?

„Aristocrația muncitorească, care se teme de sacrificii, care se teme de o sărăcire prea mare în timpul luptelor revoluționare, n-are ce căuta în partid.

De aceea trebuie să le spunem tuturor tovarășilor noștri italieni și tuturor partidelor care au o aripă de dreapta, că această tendință reformistă n-are nimic comun cu comunismul".

Așa este, dragul meu. Așa stau lucrurile și la noi. Ba poate că și mai rău. La noi nu e numai reformism. Ceea ce face azi conducerea de dreapta este o trădare conștientă a intereselor clasei muncitoare. Și ție ți-e frică de sciziune? Te temi să nu sufere unitatea partidului? Dar ce folosește ai din unitatea cu trădătorii? Nu, băiete dragă, de ce să te amăgești? Tovarășul Lenin i-a caracterizat bine! El știe ce zace în fiecare! În fața lui, nu poți ascunde nimic, nu poți umbla cu aluzii transparente sau nu. În problemele astea, trebuie să vorbești deschis! Trebuie să le spui oamenilor adevărul, oricît de amar ar fi. Noi n-am fost obișnuiți așa. N-am știut toate astea. Și uite că acum le învățăm de la tovarășii sovietici! Învățăm multe de la ei. Iar dacă tovarășul Lenin, ori Stalin, ori ceilalți bolșevici ruși îți dau sfaturi și te critică, nu e rușine, băiete, ci o cinste! De aceea, te duci la tovarășul Lenin, la Kremlin!

Și Tonda se duce. Se duce la Lenin.

Își dă seama de la început că Lenin știe mai multe decît credea el, despre Cehoslovacia. Cunoaște Praga. A fost la Praga în 1912, la Congresul ilegal al Partidului Bolșevic Rus. Deci, Lenin începe convorbirea cu amintiri despre Praga.

Cum e la Praga? Se mai mănîncă *cuedlichi*[1])?

Uite că, după atîta vreme, Lenin n-a uitat de *cuedlichi* și nici cît de mult le plac cehilor!

Ei, și ce face tovarășul Modracek? Îl mai ține minte. Smeral îmi spunea că nu mai e în partidul social-democrat. Așa? S-a aplecat și mai mult spre dreapta? Vasăzică, nu mai e pe măsura lui nici măcar politica oportunistă a social-democrației de azi! Da, nici nu-i de mirare. Era un admirator al lui Bernstein și al teoriilor lui reformiste. Cine alunecă pe panta reformismului nu știe în ce mocirlă ajunge pînă la urmă! Dar dr. Smeral ce face? Scrie despre ce-a văzut în Uniunea Sovietică? Bun! Om învățat. Ar fi păcat să-l pierdeți. Ce crezi? Va rezista? Dar cu congresul vostru ce se aude? Va avea loc în curînd? Cînd? În septembrie? Ce perspective are stînga? Veți avea majoritatea? Nu știu, nu știu. Nu te bucura prea devreme! Nu știți încă ce plănuiesc cei de dreapta și nici pînă unde vor împinge lucrurile! Aveți majoritatea absolută? E bine, fără îndoială, dar conducerea partidului o are dreapta. Și cît timp dreapta are conducerea, vă poate face mult rău. Ar putea să nici nu convoace congresul. Crezi că în felul ăsta s-ar ajunge la sciziune? Sciziunea i-ar speria pe cei de dreapta? Crezi una ca asta? Nu fi naiv! Așa cum n-au dat înapoi în alte țări, nu vor da înapoi nici la voi! Veți vedea ce sînt dumnealor în stare să facă, atunci cînd sînt în primejdie să-și piardă puterea și conducerea în partid! Noi am trecut prin luptele fracționiste! Avem experiența lor! Dar iată pentru ce te-am chemat mai ales: aș vrea să mă informez despre stările de lucruri din Ungaria. Sînteți, acolo, în imediata ei vecinătate. La noi, aici, avem mulți tovarăși emigranți maghiari, dar aș vrea să cunosc și părerile dumitale. Știu prea bine, din proprie experiență, că emigranții prezintă situația din țara lor așa cum ar dori să fie și nu așa cum este în realitate.

Spunînd cuvintele acestea, tovarășul Lenin se apropie de harta Europei, care atîrnă pe perete. Îi dă lui Tonda un creion albastru și-l pune să-i deseneze pe hartă granița dintre Ungaria și Cehoslovacia. Îl întreabă apoi despre situația din Slovacia și din Rusia Subcarpatică. Vrea să știe care este acolo proporția numerică între maghiari și populația slavă. Vrea să cunoască mai de aproape împrejurările în care a izbucnit conflictul dintre Cehoslovacia și Republica Sovietică Maghiară. Cere amănunte în legătură cu incidentul depășirii liniei de demarcație. Își freacă nervos degetele, cînd află că social-democrații cehi n-au cercetat încă problema depășirii liniei de demarcație. Nici n-au cercetat-o, nici nu știu cine a depășit-o.

Trece apoi din nou la situația din Cehoslovacia. Îl interesează organizațiile de masă.

„Ce sînt sokolii? O mare organizație sportivă? Ce componență are? În majoritate mici-burghezi? E foarte periculos! Care sînt pozițiile muncitorești în ea? Cum se resimte în rîndurile acestei organizații lupta fracționistă de partid? Nu se resimte! Partidul are organizație sportivă proprie! Cît e de puternică? Nici nu se poate compara cu sokolii? Atunci mergeți pe un drum greșit! Nu fărîmați organizațiile de masă! Nu vă izolați! Trebuie să activați înăuntrul lor, nu în afară. Dar voluntarii din legiune? Ce le mai umblă prin cap? Sînt de partea reacțiunii, sau contra ei? E fierbere în rîndurile lor? S-au trezit mulți care s-au lăsat furați de iluziile naționaliste? Asta e bine. Fiți atenți! Să nu-i neglijați! Dar cu sindicatele cum stați? În apus sindicatele sînt o mare forță. Care este situația la voi? Aveți sindicate unice? Nu, n-aveți! Care sînt cele mai tari? Cele social-democrate? Dar conducerea lor? În ale cui mîini se găsește? În majoritatea cazurilor, conducere de dreapta? Ei, vezi, asta-i o mare slăbiciune! Sindicatele vor juca și la voi un rol important! Să nu le subapreciați! Fără mișcarea sindicală și fără ajutorul ei, nu se poate întreprinde nici o acțiune revoluționară. Trebuie să lucrați neapărat cu sindicatele. Ar trebui să lansați lozinca: „Unificați sindicatele".

Există la voi tendința de a crea sindicate independente de stînga? Să nu faceți una ca asta! E o mare greșeală. Un partid politic revoluționar, da — asta e necesar. În partid n-au ce căuta oportuniștii. Trebuie păzită unitatea partidului! Sindicatele trebuie să fie însă unitare. Pentru a folosi just tactica revoluționară, trebuie să luptați și aici tot pentru comunism. Dar, în același timp, să le apărați unitatea și să nu le destrămați".

Așa vorbește Lenin. Pune întrebări sau răspunde la întrebările ce i se pun. Vorbește simplu, pe înțelesul oricui. Tonda simte că fiecare cuvînt al lui Lenin este plin de adevăr, că tot ce spune pornește dintr-o mare experiență practică.

Abia după ce s-a despărțit de Lenin, și-a dat seama, ajungînd în curtea Kremlinului, că discuția încheiată cu cîteva clipe în urmă are o importanță covîrșitoare, hotărîtoare pentru întreaga lui viață. Simte încă strîngerea de mînă călduroasă a lui Lenin. Îi aude încă ultimele cuvinte: „Îți doresc călătorie bună și vă doresc ca la congresul partidului vostru să sărbătoriți victoria deplină asupra trădătorilor oportuniști!"

În sufletul său, Tonda își făgăduiește să-l urmeze pe Lenin, să meargă înainte, alături de Uniunea Sovietică, de Internaționala Comunistă, orice s-ar întîmpla!

Toate îndoielile, tot ce era neclar s-au risipit. Tonda știe acum ce-o să le spună celor din Kladno.

Nu se mai gîndește la nimic altceva, decît la întoarcerea acasă. Trebuie să ajungă la Kladno cît mai repede. Să pregătească Congresul. Să folosească tot ce a învățat în Uniunea Sovietică. Să facă tot ce-i stă în putință, ca proletariatul cehoslovac să-și poată sărbători victoria împotriva oportunismului.

---

1) Un fel de găluște.

Noi blocuri de locuințe muncitorești pentru minerii din Valea Jiului.

1947-1957

MUNCĂ LIBERĂ
ROD BOGAT

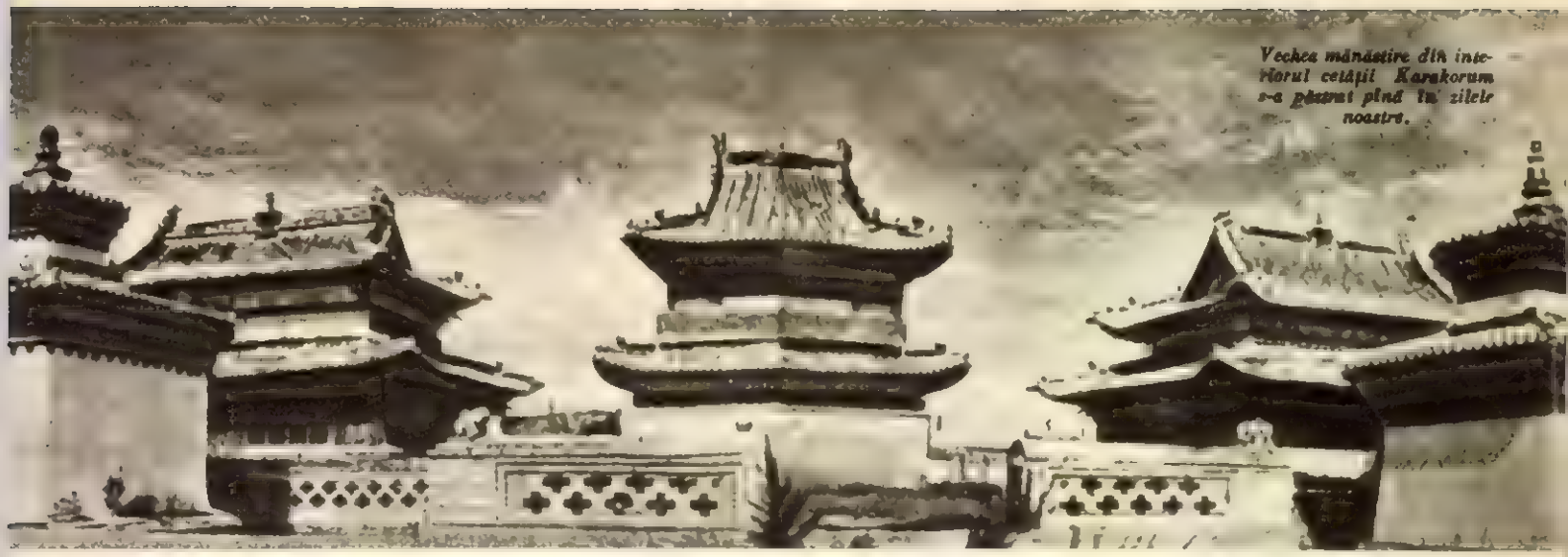

Vechea mănăstire din interiorul cetății Karakorum s-a păstrat pînă în zilele noastre.

Nu departe de KARAKORUM

Crîmpeie dintr-o călătorie în Mongolia

Karakorumul este poate locul care sintetizează cel mai fidel stravechea țară a mongolilor. În jurul zidurilor acestei cetăți, a cărei vîrstă se numără cu sutele de ani, se întind azi așezările unei noi gospodării agricole.

„Dis-de-dimineață grupul nostru se afla printre ruinele vechii cetăți. Aceasta a fost ridicată în 1235, servind drept capitală a Imperiului Mongol pînă în 1380. Pentru a fi ferită de atacurile unor feudali, capitala a fost mutată, iar cetatea, pînă la urmă, distrusă. Din pietrele sale s-a înălțat, după 200 de ani, mănăstirea care există și azi.

Curtea imensă păstrează și acum numeroase relieve istorice. În centrul ei, pe un diametru de 53 de pași, se află temelia unei mari turte, în care a trăit Lanul care a construit mănăstirea.

Mănăstirea Gumbogo este de fapt alcătuită dintr-un complex de clădiri. Violent colorate, cu caracteristici de pagode, cu figurine sculptate, ele reflectă „esența" religiei budiste. Miile de imagini ale lui Buda, ale diverșilor zei, măștile pentru dansuri, fîșiile de hîrtie colorată — toate în semiobscuritate — renasc tablourile vechilor slujbe pompoase ale preoților lama.

În ziua cînd am vizitat cetatea și împrejurimile ei, împreună cu noi mai erau un

Un sport tradițional — întrecerile cu arcul cu săgeți.

Piața din fața muzeului „Sühe-Bator și Cioibalsan" din Ulan Bator.

Combinatul industrial „Cioibalsan" din Ulan Bator, înzestrat cu utilaj modern, produce peste 150 de sortimente.

În 1958 șeptelul de vite din R.P. Mongolă va ajunge la

Producția de cărbune a cunoscut o creștere impetuoasă în anii puterii populare. La sfîrșitul lui 1956 extracția de cărbune atingea o cifră de 38 de ori mai mare decît cea din 1930. În fotografie: într-una din galeriile minei de la Nalaiha, care produce anual 600.000 tone cărbune.

Însilozarea nutrețului, la ferma de stat Batsumbur.

grup de muncitori de la gospodăria agricolă învecinată. Arși de soare, cu fețele zîmbitoare, ei ascultau atenți explicațiile ghidului.

Karakorumul — ne spunea el — a găzduit timp de ani de zile pe vestitul călător Marco Polo. Tot acolo, pe malul rîului Orhon, oastea mongolă își adăpa caii, înainte de a intra în luptă...

Aci a existat o vastă rețea de canale, folosite încă cu sute de ani în urmă pentru irigatul pămîntului. Astăzi aceste canale au fost reconstruite și servesc aceluiași scop.

Pe ogoarele gospodăriei „Harhorin" lucrează în prezent zeci de mașini agricole. Gospodăria se întinde pe circa 3.000 hectare și are azi 5.000 de vite. Peste 30% din personalul gospodăriei este format din specialiști cu studii superioare sau medii (zootehnicieni, tractoriști, agronomi etc.).

Nu are rost să facem filozofie — ne spunea însoțitorul nostru, Tumendjesgal. Priviți doar aceste imagini — ne arăta el în zare, unde tractoarele se profilau pe ruinele cetății. Aceasta este realitatea vieții noastre, dovada că prețuim trecutul și că, în același timp, ne construim viitorul fără a da înapoi. Însăși „Soemba", stema noastră — continuă el — concentrează această împletire a trecutului și prezentului.

Ca și la Karakorum, trecutul și prezentul pot fi întîlnite deseori alături în Mongolia Populară. La Ulan Bator silueta Combinatului industrial se profilează pe clădirile fostului palat al Lanului; la Țeterleg școli și spitale se află în vecinătatea unor uriașe statui ale lui Buda, săpate în crestetul munților.

La tot pasul îți ies în cale acele elemente care vorbesc de viața nouă a acestui popor liber și te fac să întrevezi perspectiva viitorului său. În Mongolia, țară cunoscută în trecut doar prin creșterea vitelor, se află astăzi întreprinderi industriale moderne, cum sînt Combinatul „Cioibalsan" din Ulan Bator, Combinatul electrotehnic „Suhe-Bator", o rafinărie de petrol, minele de cărbuni de la Nalaiha etc. Numai Universitatea din Ulan Bator, cu cei 8.000 studenți ai săi — ca să nu mai vorbim de cele 31 de școli medii, 52 școli de 7 ani și aproape 400 școli elementare — vorbește de la sine despre saltul uriaș pe care l-a făcut poporul mongol de la starea de cruntă înapoiere culturală din trecut, cînd în țară existau mai puțin de unu la sută ștutori de carte, la situația de azi.

Toate acestea reflectă, fără îndoială, numai cîteva din importantele și nenumăratele prefaceri petrecute în viața țării și a poporului R.P. Mongole, popor viteaz, care a reușit să se smulgă din lanțurile robiei și să construiască lucruri noi, măreț, pentru binele celor mulți.

S. VERONA

Fotocronica externă

Într-un ritm susținut se desfășoară construcția grandioaselor pavilioane ale Expoziției Universale '58 de la Bruxelles. În fotografie: carcasa a doua a marelui Atomium al Expoziției este pe terminate.

În timp ce guvernul francez se află în plin conflict cu S.U.A. și Anglia în legătură cu hotărîrea acestora de a livra armament Tunisiei, poporul tunisian își manifestă împotrivirea fermă față de orice amestec străin în treburile sale interne. În fotografie: o puternică demonstrație a populației din Tunis în fața ambasadelor Franței și S. U. A.

25.000 studenți japonezi au luat parte la o viguroasă acțiune de luptă contra înarmărilor atomice. În cursul demonstrației s-au produs violente ciocniri cu poliția.

În urma inundațiilor catastrofale care au avut loc în ultima vreme la Valencia (Spania), cea mai mare parte a arterelor de circulație ale orașului au devenit impracticabile. În fotografie: aspectul dezolant al unei străzi centrale inundate.

Prețurile la o serie de produse de larg consum sînt în continuă creștere în Franța. În fotografie: un magazin parizian a afișat noul preț la zahăr.

Salutări din deplasare...

— schiță —
de Silviu GEORGESCU

Cameră de hotel, mohorîtă gălbui pe sub borul abajurului din tavan.

Un pat cît toate zilele, cu amoraşi de bronz, striveşte la perete masa şi cele două scaune, neîngăduind altă trecere decît cea dintre lavoar şi maldărul de saci, lădiţe şi boccele îngrămădite lîngă soba rece. Miroase încins a telemea, a untură de peşte şi a creolină.

În pat, un omuleţ chel, bine hrănit, cu buze moliî ca-n pozele cu sugari, doarme somnul dulce al omului care călătoreşte gratis şi primeşte diurnă şi indemnizaţie de hotel. O mînă îi atîrnă moale pe-o parte, răsucind în vis ciucurii de la cuvertură, pe sub care îndrăznesc mustăţile de talaj ale unui paner cu ouă.

Ceasornicul burduhănos, cu lanţ şi breloc, ancorat la gîtul unuia din amoraşi, îşi zoreşte arătătoarele către cel de-al treilea ceas spre ziuă.

Şi, deodată, ca din senin, o muscă plesnind de bunăstare, se porneşte, ca un neg alunecos, sub nasul pasagerului din pat. Gîdilat, omul se strîmbă în toate chipurile, mormăie, burduşeşte perna cu pumnul şi, cît ai clipi... ia-o de unde nu-i...

Un centiron lat, milităresc, leagă cobiliţă două rucsacuri întesate cu pepenaşi de pus în borcan. Ca şi cum ar fi cotrobăit în adîncul unuia din saci, afurisita reapare la lumină. „Nici o procopseală!" parcă spune. Şi... fîşti!... Pe măsuţa de noapte.

Ilustraţie de G. VOINESCU

O servietă cu monogram şi încuietori nichelate cinsteşte oficial marmura ştirbă.

„Scumpă şi nepreţuită me soţii Verjinică".

Pe două file, anulate la cotor, din recipisierul „tip", parcurgem — adică parcurge dumneaei, muscă — următoarea epistolă:

„Vei şti despre mine că sînt bine sănătos, şeiaşe din toată inima îţi doresc şi lu matale. Dragă Verjinică, ieu am rezolvat pînă acum aproape tăti problemile, mai puţin castraveţiori de pus la oţăt şi salam săcuiesc, drept care telefonat inspectorat şi aranjat de vineri într-una deplasare Topliţa. Idem perjă majon".

Majon... Aici musca stă locului şi ţopăie îndrăcit, cînd cu picioruşele dinainte, cînd cu cele dindărăt. Parcă l-ar încerca. Dezamăgită îşi vede de drum:

„Încolo, tăti bune, dragă Verjinică, şi în şeiaşe priveşte realizările pi plan local, faţă de şeli constatate în alte oraşă pi unde am trecut, pot spune chiar că aişi lucrurile stau cum nişa că se poate mai bine. Ei, bineînţelez că, pe iţi pe colo, mai sînt ieli şi unile lipsuri, cum ar fi di pildă beşică di bou din care mi-ai zis să-ţi ieu pentru borcane, ori năsturei din şeia cu şipercuţi roşi la pantalonaşii lu' Coculete şi din care n-am aflat în tăt tîrgul: idem arnişi bleo pentru puncte-puncte la faţa de masă a lu' mamăica.

În schimb, şe să-ţi spun, au o piaţă!... Iracan di mini! Dumadile, iacu bre, cît harbuzul! Da' şopon di casă, da' nuşi, da' pastramă di ied, da'... mă rog, cîte şi mai cîte probleme... Că de-aia mi-am adus aminte din vremea cînd n-apucasem încă de-a intra la trust şi ne petreceam amîndoi dulţe trai în bodeguţa ce apucasem a ne-o încropi din zestrea lu matale. Şe mai piaţă se mai făşea şi la noi, la Botşeni, acu' toamna! Măi, măi... Că d-aia, dragă Verjinică, eu parcă tot întineresc şi-mi treşe de dorul matale, cînd văd piaţa încărcată cu de toate...

De aşeia, dacă m-am întîlnit în tîrgul de joi cu unu' „Serbezeanu, de la Petele, inspector şi iel, mă pomineşe că mă ie aşa, ştii... că, înţăleşi, nu să cade... vorba şeia, ieu, inspector, să umblu ziua la amiaza, cu, pardon, cureaua de la pantaloni şi cu sacoşăli amîndouă pe dupa şiit, ca hamalii. Că şe-or să zică oamenii?!...

Treaba for, şe zic. Umblu aşa, fiindcă aşa-i io de fel: popular, măi tovaraşe. Nu ca alţii. Eu..."

Se aude un bîzîit îndîrjit. Naiba s-o ia de muscă! Ce credeţi că face acum? Întăreşte punctele la „i"-uri. Umblă ca o bezmetică de colo-colo şi... poftim ... *„Scumpa me soţii ... cozondraşi... problemi... patru la leu"...* Ptiu! Nimic nu mai înţelegi din scrisoare...

La un colţ, pe una din slove, cerneaţa s-a întins niţeluş de apă. Într-acolo se îndreaptă acum. Citim:

„...2 (doua) buc. gîşti îndopati, idem 1 (una) buc.. purşelu lapte, care, eu să zîr aşa, dar-o are' noroc s-apuşe pe mîna lu' matale, pîne-n Urăşiun numai bini îl faşem de 150 (una sută şinzăş') kili. Mîni dis-di-dimineaţă mă răped cu maşina trustului pînă aişi, la Ţîrdeni, după păpuşoi. Am vorbit şi cu responzabilul să-mi facă rost de un coteţ cu două"...

Şi aici o pată lunguiaţă, aruncată de burta unei damigene cu dop de cocean, umbreşte restul rîndurilor.

Graţioasă ca o balerină care împarte bezele, musca se grozăveşte pe picioarele dinapoi. Şovăie puţin şi... iat-o însufleţind ca un bumb mişcător dopul damigenei.

Pasagerul din pat îi atrage luarea-aminte. Oricum, un inspector nu-i un lucru de care ţi-e dat să te apropii în fiece zi. Musca s-a tras la marginea dopului şi-şi lungeşte trompa, de parcă l-ar fixa cu ochianul.

— Ce om de treabă! — mărturisesc parcă, stăruitor de bulbucaţi, ochii bîzîlosului admirator.

— Şi gospodar! — continuă, scărpinîndu-şi de zor încîlcita frunte. Păi, oricare în locul lui, cu puterea lui, şi-ar prăpădi timpul cercetînd pînă noaptea tîrziu catastifele trustului, sîcîind oamenii... Offf! Pe cîtă vreme... ia, priviţi!

Şi musca face pe loc stînga-mprejur, ca să mai contemple o dată măreaţa desfăşurare a şiragului de mînătărci traversînd camera, pe sub funia întesată cu afumături şi hîlci de pastramă... Atîta belşug şi rîvnă gospodărească n-a întîlnit ea, musca (să spună singură, că-i muscă umblată), nici în cămara responsabilului de la „Alimentara" din colţ.

Un cocoşel moţat şi pestriţ, aciuat după damigeană, bate somnoros din aripi. Musca... E din nou pe scrisoare. Din nou aleargă de colo-colo, ca bezmetică.

Tic-tac! Tic-tac! Arătătoarele ceasornicului se pleoştesc ca două mustăţi, îmbufnate pieziş, cam pe la patru ceasuri fără ceva.

Perdeaua subţire de muselină se-nmlădie uşor în dezmierdarea primelor adieri ale dimineţii.

În somn inspectorul tresare, trăgîndu-şi plapuma sub bărbie *„... ca să nu zîe mai mult"* — se pomeneşte musca în cuprinsul celeilalte file din recipisier.

„Iacu, azi dimineaţă, înainte de'a mă duşe în piaţă, şe-mi vine, că zîc, hai să scăp o dată di belea şi să-mi fac inspecţia. Am zîs o dată, şe mai, e sfînt! La şăpti şi treizăşi, cînd începe programul, iacă-mă-s la trust.

Ei!... Şi să faşi şăpti şi treizăşiunu, şăptitreizăşdoi, şi treizăştri... şi trăizăşipatru, bre, şi pe tovaraş' responzabil în-l di unde nu-i.

Acu' vorba şeia, dacă n-ai şti cum îs io cînd e vorba de respectarea programului, că frate să-mi fii şi tot... dar şe să mai vorbim?! La şăpti şi trăizăşişinşijacă-tă-l şi pe tovaraş' responzabil. Că, mă rog, e-o fi, e-o păţi, mă roaga să-i iert şăli şinşiminuti, unde a fost să-şi înscrii cocuţii în şcoală.

E-he-he! Mare noroc a avut! (ştii matale chestia cu coteţul). Că pi loc îi aplicam şirculara 4232 (interese personale în timpul orelor di program) de mi ţi-l mutam frumuşaţ şine ştii pi undi. N-au, bre, în ei, pic de... cum se chiamă aiasta?... N-au pic de „disciplină soţialistă" (Şirculara 4233)..."

Extras dintr-un raport de activitate.

„... totodată, binevoit a cunoaşte, tovaraşe inspector-şef, că am depus eforturi susţinute în şeiaşe priveşte educarea salariaţilor trustului în vederea satisfacerii intereselor colectivităţi, mai presus de şeli personale.

Bineînţăles că aşeasta am făcut-o, parcă dumneavoastră nu ştiţ cum îi pi teren?!... Dă-i, fă, aleargă, pune mîna, lămureşte oamenii ... Viaţă de cîne, şe mai încoaşe-ncolo?!

Drept care..."

Şi un alt extras dintr-un referat:

... drept care, în urma repetatelor acte de neglijenţă şi delăsare, s-a hotărît eliberarea d-voastră din muncă.

Semnat Director
ss. indescifrabil

SCRIITORI ÎN ANECDOTĂ

O LECŢIE

Alexandre Dumas se afla în cabinetul său de lucru, cînd i se anunţă că directorul celui mai mare teatru din Paris doreşte să-i vorbească. Nici nu apucă să deu vreun răspuns, cînd acesta şi năvăli furios în cameră şi strigă enervat :Dragul meu Dumas, am auzit că ai vîndut noua dumitale piesă teatrului Ambigue!"

— Exact, domnule director!

— Vîzavea e perfectată?

— Da, definitiv perfectată.

— Chiar dacă îţi ofer şase mii de franci pentru această piesă?

— Nu se mai poate face nimic!

— Zece mii de franci!

— Nu primesc, domnule director.

— Cincisprezece mii de franci!

— Nici chiar cu cincisprezece mii.

— Atunci probabil că directorul lui Ambigue ţi-a oferit douăzeci de mii!

— Mult mai puţin, domnule director.

— Atunci, ce naiba, ce a făcut omul acela de i-ai vîndut lui piesa?

— Foarte simplu — răspunse Dumas — şi-a scos doar pălăria din cap, cînd a avut cinstea să vorbească cu mine.

Acum douăzeci de ani, într-un tîrgușor din nordul Moldovei, un băiețel se zbuciuma din prima unor lucruri foarte puțin „pămînlești". Cît era ziulica de mare, sta pironit în fața unui aparat cu galenă și își punea întrebări complicate. De unde vin glasurile care se aud? Dar cum vin? Și de ce vin? Acestea erau întrebările pline de mister care îl chinuiau.

Iată însă că, într-o seară, fața lucrurilor se schimbă și un nou mister învălui mica odaie unde băiețelul, căutînd muzică pe unde scurte, auzi glasuri care repetau litere, cifre. Cine sînt aceștia? A doua zi, la școală, îi povesti profesorului de fizică despre glasurile auzite:

— N-or fi cumva spioni, domnule profesor? Vorbesc cifrat...

Profesorul rise, amuzîndu-se de naivitatea copilului.

— Sînt radioamatori, Marcele — îi explică.

Așa a descoperit pentru prima oară Marcel Saidman, ingmerul de azi, lumea radioamatorilor. Și simpla curiozitate a devenit pasiune. Pasiune de a vorbi și dînsul cu necunoscuți din eter.

FEMEIA CARE N-A VĂZUT ZĂPADĂ

Să vă povestesc o întîmplare de astă-iarnă. Eram la Marcel.

Instalat la masa stației de radioemisie-recepție era atît de preocupat, încît uitase de mine. Priveam instalația complicată, care ocupă o bună parte din perete le odăiței, și mă gîndeam cîtă răbdare a avut omul acesta pînă a construit, piesă cu piesă, acest post.

În odaia plină de liniște se auzea numai glasul său, care trimitea semnale... Calling Co . from YO3FZ, Y from Yokohama, O — Ontario, figure three, one, two, three, F — Florida, Z — Zanzibar... YO3FZ is carefully tuning round this frequency for any possible call. Key please, dah-di-dah.

Eram curios cine-i va răspunde.

— Undele se propagă favorabil din vest — mă informează.

Apoi, iar uită de mine și ascultă zecile de semnale.

— Mi-a interceptat apelul... — mă anunță vesel după cîteva clipe. Hai, ia și tu o cască!...

Pun casca la ureche și ascult. O voce de femeie ne vorbește englezește: YO3FZ. This is W5HWX from La Fayette calling you, come in please, dah-di-dah.

— Ești primul amator romîn cu care lucrez. Eu sînt din La Fayette, Louisiana. Ah, am uitat să-ți spun: Anul Nou fericit!

Marcel zîmbește și-i răspunde amical: La mulți ani!

Ea: Știi, am petrecut un revelion plăcut, am fost cu prietenii mei în golful Mexic. Era un timp teribil de frumos, dar cald... La voi cum e vremea?

Marcel: În București ninge, în munți zăpada e numai bună de schi.

Ea: Oooo, zăpadă! N-am văzut în viața mea zăpadă! Trebuie să fie tare frumoasă... Acum, te rog, trimite-mi un Q.S.L. pentru D.X.C.C. (o diplomă specială care confirmă legături la distanță în toată lumea). Eu îți expediez Q.S.L.-ul chiar mîine.

Deunăzi Marcel mă întîmpină radios:

— Știi, am primit o confirmare de la W5HWX! îmi spune.

Ciudați oameni, acești radioamatori! În loc să spună numele, apelează la un indicativ: W5HWX nu este altcineva decît Lois Ewans din La Fayette, Statul Louisiana, S.U.A., femeia care nu a văzut zăpada, cum o numisem noi... Iau scrisoarea sosită prin poștă și citesc: „Îți mulțumesc, Marc... Te voi căuta pe bandă, să te aud din nou... Cele mai bune gînduri și legături cît mai distanțate..."

„...Te voi căuta din nou..." Cît de simbolic sună aceste cuvinte, pentru doi oameni care nu s-au văzut nu odată. Mă gîndesc că într-adevăr prietenia nu are hotare, că radioamatorismul este o cale minunată de a-ți face prieteni credincioși.

OMUL DE PE COLINA DIN NAGASAKI... ȘI ALȚI OAMENI

George Craiu — pe numele său de radioamator YO3RF — are următoarea biografie sumară: a realizat pînă acum circa 20.000 de legături; a lucrat cu 217 țări și i-au fost confirmate 197. Este membrul „Clubului operatorilor de primă clasă" (First Class Operators Club); „Clubului de mare viteză"; H.S.C. (High Speed Club); Clubului „Tops", membru în Liga internațională de unde scurte; membru corespondent al asociației radioamatorilor brazilieni etc. și posesor a zeci de diplome... În sfîrșit, cum s-ar zice, un as al radioamatorismului din Romînia.

— Am toată lumea în aceste sertare! — îmi spune zîmbind Craiu, arătîndu-mi un sertar cu multe despărțituri. Pentru o clipă, îmi face impresia că mă aflu în fața unui dulap poștal de post restant, doldora de scrisori neridicate de destinatari. Mii de cărți poștale, de toate culorile, cu nenumărate desene fanteziste ori vederi încîntătoare de pe glob, cu felurite litere și cifre, se află în fața mea. O corespondență uriașă, demnă de un om cu renume.

Rînd pe rînd, îmi întinde cîte un Q.S.L. Citesc unul din ele.

Sînt un nou radioamator-receptor. Locuiesc pe colina unde a fost aruncată bomba atomică în ultimul război mondial. Mulți creștini au murit aici, de aceea eu doresc sincer pacea în lume..." Semnează Toseo Matuo, Nagasaki, Japonia.

...O carte poștală cu indicativul OX3LD, indicativul unei baze meteorologice daneze în Groenlanda.

Îmi aduc aminte, îmi povestește Craiu — cît de mult m-a impresionat convorbirea cu acest danez. La încheierea legăturii, mi-a spus că nu-mi va trimite Q.S.L.-ul decît peste cîteva luni, cu prima navă care va acosta pe coastele înghețate. În schimb, mă ruga ca eu să i-l trimit chiar a doua zi. „Dar nu înțeleg de ce atîta grabă, tot n-o să-ți parvină" — i-am spus. „O, nu — mi-a răspuns danezul — aștept zilele acestea un avion care îmi aruncă alimente și pachete. Mi-l imaginam singur, prizonier al pustiului de gheață. Și, pentru că știam că se

Marcel Saidman, la postul său de emisie-recepție. ←

va bucura, m-am grăbit să-i îndeplinesc dorința...

Răscolind printre Q.S.L.-urile îngrijit cartate, Craiu îmi caută o altă carte poștală. Citesc: ZS5AM — orașul Pietermaritzburg. Natal. Africa. Adresant: A.G. Matthew.

— Cînd stăteam de vorbă cu Matthew, îmi spuse deodată: Q.R.X. — adică să aștept puțin. Mă întrebam ce i s-o fi întîmplat și eram plin de nerăbdare să aflu. Peste puțin, îi aud glasul: „Scuză-mă, ușa de la cameră era deschisă și a intrat un șarpe. Am fost nevoit să mă ridic și să-l omor!..."

Craiu știe o mulțime de întîmplări despre prietenii lui care se află pretutindeni pe glob: în stația sovietică

„...Am vorbit cu toți aceștia!" ne spune studentul Horici Ilie, membru al clubului de radioamatori al A.V.S.A.P.

în derivă „Mirnîi" din Antarctica ori în Haway, Barbados, Noua Zeelandă, Costa Rica, Moscova, la Polul Nord, ori pe punțile vapoarelor care străbat oceanele.

Inginerul Craiu vorbește cu un necunoscut...

NECUNOSCUTA ZONĂ 23...

...Și totuși mai există un singur meleag unde semnalele lui Craiu nu sînt ascultate: Zona 23. Iată explicația: pămîntul a fost împărțit în 40 de zone radio. Zona 23 cuprinde Tibetul și Tanu Tuwa din Asia, regiuni muntoase, cu o populație extrem de rară și unde nu există nici o stație de radioemisie-recepție. Zadarnic chemi Tanu, nu-ți răspunde nimeni.

Un grup de amatori sovietici s-au hotărît să redea lumii necunoscuta zonă 23. Ei vor pleca în aceste locuri cu stații portabile și vor răspunde la chemările tuturor amatorilor.

— Acum stăm la pîndă — își încheie explicațiile inginerul Craiu. Va fi o bătălie formidabilă. Cîțiva prieteni radioamatori din Uniune mi-au scris că expediția sovietică s-a pregătit minuțios.

★

Iată pe scurt povestea unor radioamatori din București. Povestea lor nu e decît povestea marilor prietenii care s-au născut o dată cu descoperirile științei moderne, care nu cunoaște hotare și care se cimentează cu fiecare ceas.

C. BOZBICI

Fotografii de A. LOVINESCU

TE VĂD!... TE VĂD!...

Pavîndu-se parțial, strada Plivitului din Capitală a fost... plivită de gropi și de noroaie, pînă la întretăierea cu strada Iancu Jianu (fotografia 1). Bine ar fi fost — credem cu toții — dacă și această stradă s-ar fi pavat în întregime, pentru ca locatarii de pe porțiunea cuprinsă între strada Iancu Jianu și calea Rahovei (fotografia 2) să nu mai fie siliți să lupte cu gloduriile!...

Fotografii de R. RODA

CÎND PISICA E ACASĂ ... nici muștele, dar mi-te șoarecii nu îndrăznesc să se apropie de o masă atît de murdară. (Vezi interiorul restaurantului „Marinarul" din Galați.)

Fotografie de B. PETROVICI

STRĂVECHE MAHALA DINTR-O STAMPĂ DE ACUM UN VEAC?... Aș! E vorba de o stradă din centrul Orașului Stalin, în zilele noastre.

Fotografie de M. ROȘU

PÎNĂ NU FACI FOC ... nu iese fum. Veche zicală pe care un fumător grăbit a ținut cu orice chip s-o ilustreze, ilustrîndu-și totodată și nepăsarea față de pericolul unui eventual incendiu.

Fotografie de Rade BĂDULESCU

Savantul Emil Racoviță

PRIN PATAGONIA

(Urmare din numărul trecut)

Moreno mă așteaptă și-mi face semn să-mi frînez calul, atrăgîndu-mi atenția asupra unei scene de astă dată amuzante. O vulpe, probabil Canis griseus, se silește, absorbită, să spargă un ou de gîscă. Descalec și găsesc cuibul păsării, un fel de gropiță în pămînt, căptușită cu pene cenușii. Cele șase ouă, risipite pe afară, le adun de sub nasul vulpii, care mă privește nemulțumită, dar calmă, șezînd cuminte pe coadă, la cincisprezece pași de mine. Moreno mi-a explicat că pentru a sparge ouăle, vulpile le rostogolesc printre pietre. Trebuie să remarc că proverbiala șiretenie a vulpii nu se dezminte nici în Patagonia.

După ce părăsim laguna, urcăm timp de două ore și ajungem la estancia fraților Bouvallot, care ne primesc cu brațele deschise. Masa pe care ne-o întind e bogată, dar prea puțin răsplătită, căci nu putem da în schimb gazdelor decît știri mult prea vechi despre lumea civilizată, pe care o rîvnim ca pe un vis îndepărtat. După numeroase nopți dormite pe pămîntul gol, în bătaia vîntului, patul adevărat în care mă culc, în casa mare și generoasă a celor doi francezi, mă îmbie la somn adînc.

8 noiembrie.

Plouă. Azi e zi de odihnă. Dau totuși o raită călare în jurul fermei. Observ o mulțime de oi ce zac la pămînt. Bouvallot mă lămurește că nu sînt bolnave, dar din cauza stomacului prea plin și a lînii prea bogate nu se mai pot ridica de jos, o dată ce se așază. Îmi mai spune că unul dintre peonii lui are misiunea de a le pune pe picioare, căci altfel în fiece noapte, cîte 30-40 ar putea cădea pradă ușoară, fiarelor sălbatice.

9 noiembrie.

Timp frumos. Trimitem caii înainte și, mai tîrziu, îi urmăm cu o cabrioletă în care ne instalăm: Moreno, Hauchtal, unul dintre frații Bouvallot și cu mine. Ardou ne urmează pe un cal mai jigărit, cu urechile tăiate și fricos al naibii, adică „mănios", cum se zice pe aici. Cu toate acestea creolul ține la el ca la ochii din cap. Traversăm în galop o mlaștină, apoi călcăm iarba fină a pampasului pe care pasc mii de oi și capre aproape sălbatice. Din cînd în cînd apar pîlcuri de fagi antarctici cu trunchiurile chircite la pămînt și de-abia mai recunoști în ei neamul falnicului copac din alte regiuni pe care le-am străbătut. Vînturile năpraznice de vest, ce bîntuie continuu pe aici, au făcut ca ramurile năpăstuiților copaci să se îndrepte toate spre răsărit, dîndu-le aspectul unor bătrîne mîini tremurătoare, care cerșesc mai multă căldură și lumină.

Sîntem pe culmea unei coline care domină regiunea. Stepa se întinde la est, spre infinit; la nord zărim valea lui Rio Gallegos, dealuri ondulate și împădurite și patru masive curioase: Morro Chico, Morro Gay, Morro Domeyko, Morro Philippi, așezate unul în spatele celuilalt. Ele sînt niște dealuri de 100 pînă la 200 m înălțime, cu aspectul unor uriașe blocuri pătrate; pereții lor sînt formați din imense blocuri prismatice de bazalt, ce se ridică în înălțime ca niște ziduri de cetăți legendare. Spre vest, vedem alte coline și păduri întunecate, iar în depărtare orizontul este închis de lanțul prelung al Cordillierilor, cu vîrfurile lor retezate și acoperite cu zăpezi și ghețari.

Coborîm un pampas puternic ondulat. Lîngă o baltă, văd un Ibis cu gîtul portocaliu, care cască ciocul spre mine, scoțînd niște țipete ciudate ce aduc cu un hohot de rîs omenesc. Înfățișarea mea, după o săptămînă de călărie, nu este într-adevăr tocmai elegantă; totuși, nu mă așteptam la o manifestare atît de obraznică din partea unui Ibis, fie el chiar cu gîtul roșu. Și, ca... sancțiune, îl înglobez, împăiat „ad hoc", în colecția mea ornitologică.

Spre amiază sosim la Morro Chico, la piciorul marii faleze de bazalt, în a cărei umbră imensă se află patru case izolate. Una este estancia Mendoza. De aici urmează să ne continuăm drumul, din nou călare, pe malul lui Rio Gallegos. Mă pregătesc să-mi înșeuez roibul, cînd pe neașteptate el face un salt și o pornește ca o furtună spre libertate, către văile și colinele înverzite. Trei gauchos[1]. Ardou și cu mine sărim iute în șa și goana începe peste mlaștini, pampasuri și dealuri. Totul e însă zadarnic. Roibul meu simte în nări izul suculent al ierbii pe care o zdrobește sub copite, vede imensa întindere a pampasului și gonește ca vîntul, nechezînd sălbatic și ferindu-și cu abilitate gîtul de ochiul periculos al lasso-ului. Acum îmi dau seama de ce ține atît de mult Ardou la gloaba lui: aleargă minunat și colaborează admirabil cu stăpînul său. Cînd acesta zvîrlea lasso-ul, inteligentul animal se și înțepenea pe picioare, smucindu-se înapoi.

Numai o mlaștină ce ne-a blocat drumul m-a făcut să rămîn fără cal. Astfel caii sălbatici din pampas s-au înmulțit cu încă unul. Un fenomen obișnuit... Doar numeroasele turme de cai sălbatici din toată America provin din caii domestici scăpați de sub paza cuceritorilor noului continent, în care nu se găseau cai la sosirea lor... În acest loc am făcut o frumoasă colecție de insecte, adunînd, între altele, numeroși păianjeni ce seamănă cu Lycosiile din Rominia. În ce privește fluturii de aici, ei aduc cu cei de genul Pieris.

1) Gaucho — paznic de vite.

Mi-am cumpărat un alt cal și o pornim mai departe, traversînd prin vad Rio Gallegos, prin apa ce ajunge pînă la burta cailor. Rîul e lat de 30 m și are un curs foarte rapid; de aceea ai senzația curioasă că stai pe loc în timpul mersului. Urcăm coline împădurite cu Nothofagus pumilio: e un fag ce-și merită pe deplin numele, căci are un trunchi semeț și vînjos, care sfidează înălțimile, reabilitînd în ochii mei pricăjita lui rudă antarctică.

Trec în galop o mlaștină, în protestele vehemente ale unor păsări pe care nu am timp să le identific, dar tovarășii mei n-au apucat să ia viteză și rămîn prinși, cu caii înfundați pînă la burtă. Sînt siliți să descalece și, cu multă trudă, reușesc să scape de la strîmtoare. Curînd, ne continuăm drumul și observăm deodată sub zare un călăreț care, zărindu-ne, galopează spre noi. Calul necunoscutului ne atrage atenția numaidecît prin frumusețea lui excepțională. Nu mai puțin interesantă este figura omului. Un bărbat bine făcut, brun, cu barbă ascuțită, care stă în șa cu o ținută marțială de general mexican. Bănuiesc în el un estanciero bine situat. Și nu mă înșel. Mister Molesworth e stăpînul a mii de oi, a sute de cornute și de cai, avînd în afară de aceasta, și funcția onorifică de Comisar al pampasului din partea Guvernămîntului din Santa Cruz. Văzut mai de aproape, seniorul apare însă mai puțin interesant; duhnește a băutură și vorbește o spaniolă foarte afectată. Are în schimb o casă excelentă, din piatră, acoperită cu tablă de aluminiu ondulată, așezată la confluența lui Rio Gallegos cu Rio Rubio, pe care l-am trecut prin vad. Casa, ca și omul, foarte frumoasă ca exterior, este însă atît de răvășită pe dinăuntru, ca și stăpînul însuși.

În timpul nopții, cînd susțineam asaltul a mii de moschitos[2], mă gîndeam la puterea morală pe care trebuie s-o aibă un om civilizat, ca să poată rezista la această paragină din capăt de lume, spre a nu cădea, cu timpul, în robia unei patimi distrugătoare ca aceea a lui Molesworth: băutura. Și după ce cunoșteam acum sudul Patagoniei, nu-mi era greu să-l înțeleg. Mereu șuieratul vîntului prin stepa nesfîrșită, mereu behăitul exasperant al oilor și țipătul Ibișilor, mereu aceleași zile cernite și reci, mereu aceleași nopți lungi, petrecute la lumina opaițului. Înțelegeam nedumerirea englezului și compătimirea lui, cînd a aflat că sînt în drum spre Polul Sud, fără să fiu silit de nimeni la această călătorie. Aproape admiteam că are dreptate să mă creadă nebun...

10 noiembrie.

Dimineață frumoasă, după masă furtună. Am vînat de-a lungul lui Rio Rubio giște, lișițe, rațe. Au intrat unele în colecția mea științifică, altele în cazanul cu ciorbă. Și, fără să-mi fi dat seama căror specii le aparțineau, le-am găsit foarte gustoase.

11 noiembrie.

Pornim la orele opt, străbătînd un pampas uniform. Întîlnesc un bloc de granit care prezintă urme de frictiuni; aceasta îmi confirmă părerea că mă găsesc într-o regiune odinioară acoperită de ghețari. Faptul îmi devine și mai clar, cînd ajungem pe malurile unui lac numit Lago de los Morros, a cărui obîrșie glaciară mi-o indică pietrișul de pe malurile lui, ce nu sînt decît resturile unei morene frontale. Atingem Morro Domeyko și Morro Philippi, apoi urcăm cîteva terase ce formează niște trepte gigantice și ajungem pe un platou înalt, presărat cu blocuri eratice. Nenumărate flori împestrițează verdele închis al ierbii, dînd viață peisajului și îmbălsămînd aerul cu parfumuri tari. Deocamdată n-am putut determina decît o Viola magellanica, ce-și leagănă floarea galben-aurie în bătaia vîntului.

Intrăm într-o vale aridă

2) Moschitos (intare).

Emil G. Racoviță — sculptură de V. Fulicea (Cluj).

în care se ... lădeau alte ... Apa dispărută de mult a lăsat pietrișul și nisipul în bătaia vînturilor.

Hauchtal, care mergea în față, scoase deodată un strigăt și-l văzurăm făcînd o tumbă peste capul calului ca apoi să se întindă cît era de lung pe pietrișul viu... N-apucai să rîd de mișcarea lui, dar spectaculosul „salto mortale" al tovarășului nostru a avut deodată simții o pămîntul se deschide sub picioarele calului și că mă scufund în adînc. Auzi strigîndu-se: Tucutuco! Tucutuco! Strînsei frîul scurt și roibul, drapînd din picioare săltă din groapa în care se scufundase, făcu cîțiva pași, dar se scufundă din nou cu picioarele din față, pînă la piept. Dacă n-aș fi sărit din șa, o pățeam ca Hauchtal care între timp se ridicase și-și freca ceafa...

Moreno îmi explică ce se petrecuse. Ne aflam pe un teren stăpînit de un mic rozător numit Tucutuco sau Cururu, care, aidoma cîrtițelor, își sapă mari vizuini subterane, legate prin galerii. Aceste galerii și cămăruțe aflate la mici adîncimi de la suprafața solului, se surpă cu ușurință, nu numai sub greutatea unui călăreț, ci chiar sub aceea a unui singur om. Cum în unele locuri aceste rozătoare se găsesc cu zecile de mii, întreg terenul devine un soi de burete, iar traversarea lui e un adevărat supliciu...

Înaintam, potcinindu-ne la fiecare pas, ținînd de căpăstru caii ce se smuceau înspăimîntați, intrînd cu picioarele în gropi adînci. Cu această ocazie, făcui cunoștință cu nenumărați sfinți ai calendarului catolic, pe care tovarășii mei creoli și spanioli îi pomeneau cu ardoare.

În aceste condiții, singur doctorul Moreno, naturalist ca și mine, mi-a înțeles dorința fierbinte de a-l cunoaște pe acel „il diabolo" care ară pe sub pămînt. El mi-a ajutat să capturez unul dintre ciudatele animale — Ctenomys magellanicus — de altfel atît de caracteristice regiunii. Cururu este în fond un animal destul de simpatic. Corpul său fuziform e de aceeași mărime cu al unui chițcan. Are gheare puternice la picioarele anterioare, blană lungă și moale, în care se ascund urechile mici și sclipesc ochii vioi. În general are un aspect caraghios, la care contribuie din plin o coadă mult mai scurtă decît a unui șobolan comun.

După ce am străbătut cele cîteva sute de metri ai împărăției tucutucane, simpatia mea pentru nostimul animal a scăzut în mod considerabil: eram frînt de oboseală, din pricina dansului macabru pe care l-am făcut, tot scufundîndu-mă și săltîndu-mă prin gropi.

Ajungînd la o lagună cu ape de clestar, ne oprim printre copacii de pe mal. Pe acest Lago de los Morros erau mii de bîtlani care, impasibili de prezența noastră, pescuiau plescăind din lungile lor ciocuri. Am vînat un Ibis cu ochelari, sau „Bandurria", cum se numește, care, cu ciocul său lung, curbat în jos, ca un imens nas coroiat, și cu egretele de pene din jurul ochilor, este una din cele mai caraghioase ființe de pe pămînt. La egipteni Ibisul era considerat pasăre sfîntă și venerat ca atare; Ibisul patagonez, cu ochelarii săi aduce cu un filozof.

Pasărea Ibis.

Pampas cu tufe de spini (mezeta).

Guanaco (Lama huanachus).

Pentru scopuri gospodărești, dobor o rață și culeg opt ouă proaspete de gîscă. Zelul meu s-a dovedit de altfel inutil, căci Ardou ne-a pregătit surpriza unei specialități de friptură, pe care gauchos o numesc „asado con cuero". Este carne friptă, cu piele cu tot, pe o frigare cu totul originală: o țepușă de fier înfiptă oblic în pămînt, astfel ca botul de carne din capătul de sus să stea deasupra jarului. Deliciul cărnii astfel pregătite nu-l poate cunoaște decît cel care a gustat-o. Probatum est!

Cînd apar primele stele, îmi fac culcușul la rădăcina unui fag antarctic, ale cărui ramuri chircite boltesc un soi de cort, tocmai potrivit pentru un singur om; învelit în pături și blănuri, am petrecut o noapte magnifică. Sub bolta înstelată a Patagoniei, viața pulsa neîntreruptă. Cînd înceta țipătul gîștelor sălbatice, auzeam „piyi"-ul argintiu al scoicarilor. Atingerile metalice ale scorțarilor prin frunzișul notofagilor se armoniza cu șuieratul subțire al nagîțului. Din adîncurile pămîntului răzbăteau pînă la mine ciocănăturile înfundate ale miilor de tucutuco, ce-și săpau harnici galeriile subterane. Am adormit de tot, ascultînd simfonia ciudată a pampasului, pe meleagurile ce poartă numele de Cabo de Morte.

Cînd zorile de-abia mijeau, stingînd licăritul ultimelor stele, l-am văzut pe unul dintre peoni tîrîndu-se în genunchi și în coate spre mine. Cînd a văzut că sînt treaz, mi-a șoptit: „Lobo"! și mi-a arătat cu degetul spre niște tufișuri. Mi-am luat arma și m-am tîrît după el. Ascunși după un arbust, am putut observa, la 30 de metri de noi, un lup ce-și profila silueta întunecată pe cerul vioriu. Ne favoriza vîntul care sufla dinspre el. Botul ascuțit al animalului, urechile drepte, trupul suplu și coada lui stufoasă îmi spuneau că am în față unul dintre cei mai redutabili clini sălbatici din America de Sud: Canis magellanicus.

(Continuare în numărul viitor)

Convorbire DESPRE PÎINE

De vorbă cu tov. Anghel Cristea, inginer-șef al Întreprinderii de panificație „N. Bălcescu".

Cu tov. Anghel Cristea am stat de vorbă mai bine de două ore despre... pîine. Noul inginer-șef al Întreprinderii de panificație „N. Bălcescu" mi-a împărtășit atîtea lucruri interesante despre munca neobosită a celor ce fabrică pîinea noastră cea de toate zilele, încît timpul rezervat interviului de mai jos a fost depășit cu mult și pe nesimțite. Pentru a reda esențialul, e deci necesar un efort de concentrare. Tovarășul Cristea este de aceeași părere: „Pe scurt, problema de bază pe care trebuie s-o rezolvăm acum este aceea a calității pîinii".

După cîte am aflat din ziare, vechea conducere a întreprinderii „N. Bălcescu" a fost destituită tocmai pentru că nu s-a preocupat de această problemă, fabrica producînd pîine de proastă calitate. Lipseau oare condițiile pentru fabricarea unei pîini corespunzătoare calitativ?

Personal cred că întreprinderea noastră dispune de toate mijloacele, pentru a scoate o pîine bună. Conducerea trebuie să asigure însă un control eficient.

— *Din acest punct de vedere, se pare că vă revin sarcini imediate. Ați putea să vă referiți la căile îndeplinirii lor?*

Înainte de a răspunde la această întrebare, tov. Cristea ține să precizeze că în afară de controlul propriu-zis al calității, scoaterea unei pîini pe gustul exigent al consumatorului de azi este strîns legată și de alte elemente:

— Aci trebuie subliniat rolul pe care-l joacă calificarea celor ce lucrează în fabrică — *continuă interlocutorul meu.* Altfel cum se explică faptul că, deși instalațiile secțiilor noastre de fabricație sînt în general bune, pîinea scoasă din cuptor nu este întotdeauna de calitate?

— *Poate că materia primă nu corespunde uneori.*

— Dimpotrivă! Acolo unde muncesc lucrători cu experiență, se scoate pîine bună din aceeași făină.

Deși ține încă de prima tinerețe, tovarășul Anghel Cristea, vorbește cu rară competență. Îl întreb:

— *Lucrați de mult în domeniul acesta?*

— De vreo 16-17 ani; am lucrat ca brutar-laborant, vreme de 10 ani, numai la fabrica de pîine „C. David". În 1955, am absolvit Institutul de Industrie Alimentară.

— *Ce măsuri concrete ați luat, de cînd ați fost numit inginer-șef?*

Tovarășul Cristea pare stînjenit; nu că n-ar avea ce răspunde, dar i se pare că enumerarea măsurilor luate de dînsul „ar putea fi interpretată ca un fel de autolaudă"

La insistențele ziaristului, se lasă oarecum înduplecat.

— Munca în cele 14 secții ale întreprinderii noastre a fost astfel reorganizată, încît nici un compartiment să nu scape controlului de calitate — de la materia primă pînă la pîinea rumenă, livrată centrelor.

— *Cum funcționează controlul?*

— Trei tehnicieni, lucrînd în trei schimburi, asigură urmărirea procesului de fabricație atît ziua cît și noaptea. Se verifică materia primă, maiaua, coca, umiditatea, precum și lucrul cocătorului. Supracontrolul este exercitat de dispecerul serviciului de producție, și, personal, de tovarășul director Enculescu.

— *Deci trei controale, pentru o pîine bună.*

— Întocmai. Mai bine trei, decît o pîine proastă.

— *Rezultatul?*

— Îl puteți afla de la consumatorii din raioanele „Griviția Roșie" și „I. V. Stalin", deservite de noi. Pot să vă spun doar că, în ultima vreme, reclamațiile cetățenilor în ce privește calitatea pîinii sînt tot mai rare.

— *Există o preocupare și pentru varietatea produselor?*

— Producem în prezent și o pîine din făină integrală, de 500 de gr, foarte apreciată de consumatori. Alte 9 sorturi și specialități sînt trimise zilnic la centre.

— *Pentru că veni vorba de desfacerea produselor, ați putea să ne spuneți de ce mai există la unele centre așazisele „goluri", cînd unitatea n-are „marfă"?*

— „Golurile" țin fără doar și poate de unele defecțiuni în organizarea distribuției.

În legătură cu aceasta, tovarășul inginer-șef ține să precizeze că pe întreaga Capitală se acoperă cu prisosință cantitatea de pîine necesară populației. „Mai mult, pot să vă spun — *adaugă tov. Cristea* — că deseori livrăm o cantitate de pîine mai mare decît cea comandată de unii centrași".

Interviul nostru era tocmai pe terminate, cînd interlocutorul meu a primit o comunicare telefonică: la una din secții pîinea scoasă din cuptor la prima șarjă nu corespunde la greutate, 80-100 gr lipsă la o pîine.

Ce-i de făcut? Soluția dată pare cea mai bună: pîinea respectivă să fie livrată cantinelor, la cîntar.

Iată deci atîtea și atîtea lucruri puțin cunoscute, ale activității unei întreprinderi de panificație, ce se preocupă să fabrice o pîine de calitate bună, cît mai gustoasă.

D. B.

Bobiță, detectiv amator...

GEORGE Vînescu

CAPITOLUL IX: „ÎN GHEARELE DEMONULUI"

LA VÎNĂTORII DIN MIAZĂNOAPTE

Apele mărilor Ciukotka și Behring sînt bogate în animale marine: morse, foci și balene. Vînătoarea de morse este una din principalele ocupații ale locuitorilor de pe coasta mării Ciukotka.

Carnea de morsă este folosită ca aliment. Pielea servește pentru confecționarea diferitelor obiecte de încălțăminte și ca material de construcții pentru locuințe. Grăsimea, pentru iluminat și încălzit. Colții de morsă constituie un material prețios, din care locuitorii acestor regiuni, de altfel renumiți pentru meșteșugul lor, confecționează diferite obiecte de artă. În lunile de toamnă, cînd în preajma coastei nu sînt ghețari, morsele vin la țărm, în locurile lor preferate, să se odihnească.

Se adună aici în număr foarte mare, formînd adevărate colonii. De aceea, multe sînt nevoite să recurgă la colții lor ascuțiți, spre a-și cuceri un loc pentru somn.

Omul nu se poate apropia de aceste colonii, decît cu foarte mare precauțiune. Simțind mirosul omului, morsele se aruncă imediat în mare.

Vînătorii din Ciukotka se ocupă și cu vînătoarea de balene. Înarmați cu puști, ei urmăresc uneori o zi întreagă balena, care caută să scape, schimbîndu-și mereu direcția. Dar mica trombă de apă care apare la suprafața mării îi trădează ascunzătoarea și vînătorii deschid focul. Uneori, trebuie să se tragă sute de cartușe, înainte ca vînătorii să se apropie la cîțiva metri de balenă, pentru a o prinde cu cîngile. Balena prinsă este remorcată de bărci pînă la țărm, unde se adună tot satul pentru a o scoate din mare.

Colonie de morse, la capul Dejnev, lîngă satul Iucioun.

În tundra din regiunea Ciukotka trăiesc, de asemenea, vulpi albe, albastre, roșcate, cenușii și argintii, precum și hermine și iepuri albi.

(După „OGONIOK")

OCUPAȚII MONOVOCALICE

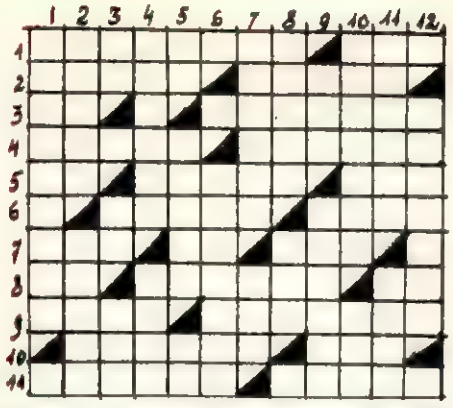

ORIZONTAL: 1) Meseriaș care produce unelte pentru tăiat lemn — Tablă sau aramă — Învață meseria armelor în societatea feudală 2) Soldat din vremea lui Ștefan cel Mare — Încuietoare 3) Regel — Locuitor al unei provincii spaniole. 4) Unealtă a boierului, pe vremuri administra moșiile — Năframă 5) Animal de tracțiune — Gutural — Pom fructifer. 6) Pe vremuri, timplar — Cep de butoi. 7) Postav gros de lînă — Început de alfabet — Întruchipa, înainte de Revoluție, despotismul cel mai crincen în statul rus. 8) Încălzește pe egipteni — Cu gustul alterat sau incapabil de sentiment — Jumătate din unealta săpătorului. 9) Manipulant de ace — Curier călare, odinioară. 10) Activează în diplomație - Are fin 11) Mu... ...lui înaintează pe altii... Bancher de pe vremuri

VERTICAL: 1) În trecut locul de muncă al vameșilor. 2) Slugă — Negustor de alimente odinioară 3) Leontin Constantinescu — Capăt de macara - - Produs din bumbac. 4) Bona bunicii — Pas în Carpați. 5) Iscusit în meseria lui — Supusul seniorului — Posesiv. 6) Se ocupă cu preparatul pielor. 7) Produce obiecte metalice — Rest în ceașcă 8) Crescător de păsări de curte — Ospătar șef. 9) Gospodarul și-l face iarna — Soldat. 10) Paracliser moldovean — Din cînd în cînd. 11) Vătaf conducător de pescari, în Dobrogea — Înalt demnitar turc, pe vremuri 12) Cu apucături rele.

DEZLEGAREA JOCULUI „OPERĂ ȘI OPERETĂ" APĂRUT ÎN NR. 33

1) Taras — Borodin. 2) Oberon — Norina. 3) Mazurca — Sabin. 4) Adina — Nae — Ame. 5) Aac — Fermecat. 6) Hn — Ana — Mare — T. 7) A — Stela - Ra — Fa. 8) Ida—Vladimir. 9) Dama — Arie — Sat. 10) Ulise — Od — Pi — R. 11) Ci — Ava — Ole — Mu. 12) Ilc — Ali — Oedip. 13) Iago — Bistrița.

CARE ESTE CEA MAI FRUMOASĂ PASĂRE DIN LUME?

În nordul Australiei trăiește cea mai frumoasă pasăre din lume, numită „lira". Ea seamănă cu păunul, în ceea ce privește frumusețea penelor sale, numai că le ține permanent răsfirate în formă de liră perfectă. De asemenea, spre deosebire de păun, „lira" este o pasăre care scoate triluri minunate.

CAPITALĂ EUROPEANĂ FĂRĂ GARĂ

Deși situat în mijlocul Europei, între Tirol și Elveția, micul orășel Vaduz, capitala principatului suveran Lichtenstein, nu are gară de cale ferată și nici linii de tramvaie.

Orașul Vaduz nu depășește suprafața de 50 km p, adică aproape cît un cartier al Bucureștiului nostru. Fără îndoială, însă, că dimensiunile sale nu-l împiedică de a avea mijloace de comunicație moderne.

UNDE SE AFLĂ ȚARA PITICILOR?

În sudul Africii, la nord-vest de insula Madagascar, se află Acka de sud, o țărișoară mică, locuită numai de pitici (pigmei) al căror număr se ridică la 19.000. Țara are o întindere de 400 km p, avînd de jur-împrejur granițe naturale, formate din rîuri, lacuri și fluvii, care o încercuiesc perfect.

Piticii din Acka de sud sînt conduși de un principe și o principesă, care au succesiunea asigurată din tată în fiu.

Astfel, în anul 1953, în Acka de sud domnea prințul Alfredo, de 24 de ani, și soția sa, principesa Elisabethe, de 19 ani. Ei nu aveau înălțimea mai mare de 90 cm fiecare.

MĂRCI POȘTALE *stereoscopice*

Imaginea în relief se bazează pe faptul că noi privim obiectul cu ambii ochi, din puncte de vedere diferite. Verificați afirmația privind același obiect, cînd cu un ochi, cînd cu celălalt. Privit cu ambii ochi deodată, obiectul ne apare într-o a treia dimensiune.

Pentru a obține această impresie și în cazul unei imagini bidimensionale, ne servim de desene stereoscopice, care reprezintă de fapt două desene, unul văzut cu ochiul drept și celălalt cu ochiul stîng.

După sistemul Anaglyph al lui Ducos de Hauron, ambele imagini se imprimă, una peste alta, în culori diferite. Marca de mai sus are cele două desene imprimate în roșu și albastru. Dacă am privi-o cu ochelari cu un geam albastru și altul roșu, am vedea prin geamul albastru desenul roșu, iar prin geamul roșu, desenul albastru. Explicația constă în faptul că prin geamul roșu nu vedem desenul roșu și că, respectiv, prin geamul albastru nu vedem desenul albastru acest fenomen fiind efectul absorbirii razelor prin geamuri colorate.

După acest interesant sistem a fost imprimată o recentă emisiune poștală italiană. Este vorba de o serie de două valori, consacrate aniversării admiterii Italiei în O.N.U.: 25 lire roșu și albastru-verzui pe roz, 60 lire albastru-verzui și roșu pe bleu-verzui.

Imaginea lor se compune din două desene ale globului imprimate unul în albastru verzui, altul în roșu. Dacă le privim cu ajutorul unor ochelari anaglyphici, ele se confundă pentru a da o viziune spațială a globului dînd iluzia că globul este redat în trei dimensiuni.

Val. TEBEICĂ

CUM A MURIT *Edgar Allan* POE

Cu o săptămînă înainte de a muri, Edgar Poe se îmbolnăvise la Richmond, unde, împins de mizerie și deziluziile vieții, hotărîse să se stabilească. Într-o zi, însă, fu chemat urgent la New York pentru o afacere importantă. Porni la drum. (Faptul s-a întîmplat în 1849). La Baltimore, făcu un popas cu care prilej intră într-o cîrciumă și bău, după obiceiul său, fără să se îmbete.

Era în ajun de alegeri și Baltimore fierbea. Agenți electorali mișunau în toate părțile, împărțind țigări și băutură pe seama candidaților. Spre miezul nopții, Poe și însoțitorii săi ieșiră din cîrciumă și porniră să caute adăpost. La ieșire, însă, au fost înconjurați de o bandă de indivizi împotriva cărora nu se puteau apăra. Aceștia nu erau bandiți, ci agenți electorali, care, conform obiceiului de atunci, în ajunul alegerilor ridicau astfel pe toți trecătorii întîrziați pe care-i întîlneau pe străzi și-i vechestrau pînă a doua zi dimineața, în tovărășia cîtorva sticle cu băutură amestecată cu narcotice. Apoi erau tîrîți din secție în secție și obligați să voteze de 20-30 de ori.

Poe și tovarășii săi fură închiși într-o cameră strîmtă, într-o fundătură din Calvert Street. Ei trebuiră astfel să petreacă noaptea într-o somnolență înfrigurată, îngrămădiți unii peste alții, în mijlocul unei călduri oribile ce venea de la un cazan cu aburi. În atmosfera aceasta plină de mirosuri groaznice, se scula cîte unul, trezit de usturătoarea gîtului, și înghițea conținutul sticlelor cu care era înarmat fiecare.

A doua zi dis-de-dimineață agenții veniră să-i ridice, pentru a-i duce pe rînd la 31 secții de votare. Acei dintre nenorociți care aveau puțină luciditate nu îndrăzneau să zică nimic, nu încercau să protesteze, de teamă să nu fie doborîți pe loc de măciucile vlăjganilor care îi păzeau ceilalți, mai amețiți, mergeau ca niște automate.

Încă de la a treia sau a patra secție, Edgar Poe nu mai putu să se țină pe picioare; se vedea că i se administrase o doză prea mare de opium. La un moment dat scriitorul îngălbeni așa de tare, încît bătăușii însiși bugară de seamă și începură să se sfătuiască ce să facă cu dînsul.

— Ducem la vot un mort și am putea da de dracu' cu poliția.

Spre a evita orice neplăceri de acest fel, hotărîră să se descotorosească de dînsul. Îl urcară într-o trăsură și îl trimiseră la spital, unde muri, victimă a moravurilor electorale burgheze.

CEA MAI VALOROASĂ GIMNASTĂ DIN ȚARĂ. Și în actuala ediție a campionatelor republicane, maestra sportului Elena Leuștean-Teodorescu s-a impus ca fiind cea mai bună gimnastă din țară, prin grația, precizia și îndemînarea ei. La băieți, titlul a fost cucerit de Andrei Kerekeș

ECHIPA LOCOMOTIVA - BUCUREȘTI, CAMPIOANĂ LA RUGBI. În ultima etapă a campionatului jucătorii feroviști au terminat nedecis cu formația Energia-I.S.P. (0-0), rezultat care i-a dus însă la titlul de campioni.

ÎN BUCUREȘTI A AVUT LOC prima conferință pe țară a profesorilor de educație fizică cu specializare în atletism. În clișeu: prezidiul conferinței.

☆

LA BELGRAD: IUGOSLAVIA — ROMÂNIA 2-0. Comportîndu-se slab, echipa noastră a fost învinsă în ultimul meci din preliminariile campionatului mondial de fotbal, pierzînd marea șansă de a se califica pentru turneul final de la Stockholm. În clișeu: una din numeroasele faze la poarta lui Toma, în apropierea căruia se vede Zebec. Ceilalți doi jucători sînt Neacșu (nr. 3) și Panait (nr. 4).

PE PLANȘA CONCURSULUI INTERNAȚIONAL DE SCRIMĂ, care s-a desfășurat la București, se află (în stînga) D. Faenger (R.F. Germană) — cîștigătorul turneului de spadă — și compatriotul său Schmidt.

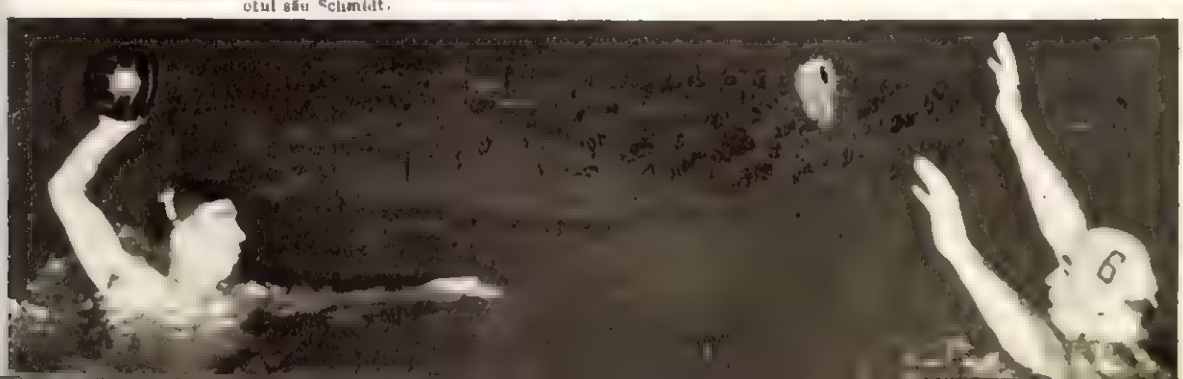

Cînd am pierdut calificarea pentru Stockholm?

Cu greu vor putea amatorii de sport din țara noastră să uite rezultatele înregistrate de reprezentativele de fotbal (A, B și juniori) în partidele susținute la 17 noiembrie cu formațiile respective din Iugoslavia. Nimic nu ne-a supărat însă mai mult, decît acel 0-2 cu care s-a încheiat meciul de la Belgrad, după care, în fruntea seriei a VII-a a preliminariilor campionatului mondial de fotbal, s-a instalat echipa iugoslavă. Mai presus însă decît avansul pe care l-au luat fotbaliștii iugoslavi în întîlnirile cu jucătorii noștri (au o victorie în plus) stă faptul că am pierdut și această mare ocazie de a ne califica pentru turneul final. În această privință, se cuvine să subliniem că niciodată nu am avut atîtea șanse ca acum, să obținem dreptul de a juca în ultima etapă a campionatului mondial. Toți cei care au asistat la meciul de la Belgrad au fost de acord în aprecierea că echipa iugoslaviei a cîștigat pe merit această partidă, în care s-a dovedit clar superioară din punct de vedere tehnic. De aceea, considerăm că noi am pierdut calificarea pentru turneul din Suedia, la București, cu prilejul primului meci cu echipa iugoslavă, și nu la Belgrad, unde am prezentat o formație lipsită de aportul a cel puțin trei dintre fotbaliștii noștri de valoare. La București echipa iugoslaviei nu a avut nici pe departe comportarea de la Belgrad, în timp ce formația noastră, destul de bine alcătuită, a jucat inegal, a ratat ocazii clare și, în raport cu aceste lucruri, s-a mulțumit cu un rezultat de egalitate. O victorie în primul meci cu echipa iugoslavă ar fi influențat direct comportarea jucătorilor noștri și în jocul din capitala Iugoslaviei. Dar acum nu mai puțină importanță locul și meciul în care noi am pierdut această calificare, decît cauzele care au dus la acest eșec, cauzele generale care determină nivelul nesatisfăcător al fotbalului din țara noastră. La prima vedere, pe planul central al discuției trebuie pus procesul de instruire a jucătorilor, competența antrenorilor și conștiinciozitatea echipierilor din formațiile celor două categorii ale campionatului. Făcînd numai un simplu tabel al antrenorilor care se ocupă de echipele de categoria A, vom ajunge la concluzia că nu toți au experiența și chiar competența necesară pentru a asigura pregătirea la un înalt nivel a echipelor care dau, de obicei, pe toți componenții reprezentativei noastre. Pornind de aici, se poate face o largă discuție în legătură cu situația fotbalului nostru. Sperăm însă că, de data aceasta măcar, lucrurile nu se vor mai opri la simple schimburi de păreri, ci întreaga discuție va fi urmată de măsuri concrete, menite să ducă la dorita și așteptata îmbunătățire calitativă a acestei populare discipline.

Florin ȘERBAN

TURNEUL INTERNAȚIONAL DE POLO PE APĂ, organizat de asociația Dinamo, s-a încheiat cu victoria formației Dinamo-Moscova. În ultima partidă jucătorii sovietici au întrecut echipa Dina-

ÎN JURUL GLOBULUI

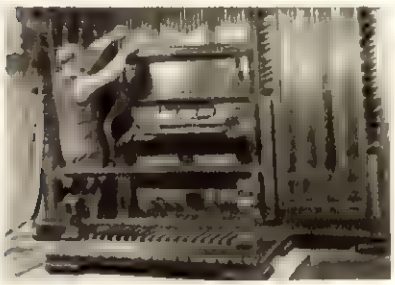

ORGĂ LA DOMICILIU. Greu de crezut, şi mai greu de realizat. Totuşi... după o muncă de cinci ani, Árpád Savoboda din Budapesta a izbutit să-şi instrieze acasă această orgă masivă, construită de el în colaborare cu Nándor Gonda, constructor de orgi. După cum vedeţi, orga este montată într-un dulap în stil baroc nord-german. Printr-un sistem de control electric s-a realizat şi o reducere a numărului de tuburi de la 1.300 la 270.

UN PETROLIER ÎN FLĂCĂRI. Acest vas sub pavilion liberian purta numele „Splendoarea lumii" şi transporta spre Southampton (Anglia) petrol încărcat în Golful Persic. La 40 de mile de Gibraltar, petrolierul a fost zguduit de o explozie puternică şi cuprins de flăcări. Au putut fi salvaţi doar 32 oameni din echipaj.

UN POD PESTE NIL este construit la Iieluan (Egipt) de către un grup de 30 specialişti maghiari.

Lucrarea de mari proporţii, care necesită o muncă susţinută de doi ani, va fi gata în vara anului viitor.

INTERVIU CU UN... FLUTURE! Inginerul american C. Michelson este posesorul unei colecţii unice în lume. În decurs de 20 de ani, Michelson a strîns 10.000 înregistrări de zgomote şi sunete ale naturii. Aceste înregistrări servesc atît cercetărilor zoologice, cît şi programelor radiofonice. Iată-l înregistrînd zumzetul unui fluture.

MAI PREŢIOS DECÎT AURUL... este galiul, un metal care face parte — împreună cu aluminiul — din compoziţia nefelinei. Metalurgiştii uzinei Volhov din Leningrad au fost primii care au reuşit să extragă acest preţios metal din nefelină. O caracteristică neobişnuită a galiului: se topeşte la temperatura mîinii şi se resolidifică apoi imediat.

„ACCIDENT ÎNGROZITOR!" — veţi exclama, desigur, văzînd imaginea de mai sus. Accidentul a fost cu adevărat, însă n-a avut, în ciuda aparenţelor, nimic îngrozitor. La Miami (în S.U.A.) s-au ciocnit în plină viteză două maşini. Într-una din ele se aflau cîteva manechine de ipsos, ale căror sfărîmături oferă imaginea „înfiorătoare" ce v-o imit. Culmea: pînă şi şoferii celor două maşini au scăpat teferi. Trebuie să admiteţi însă că şi aceasta este o excepţie.

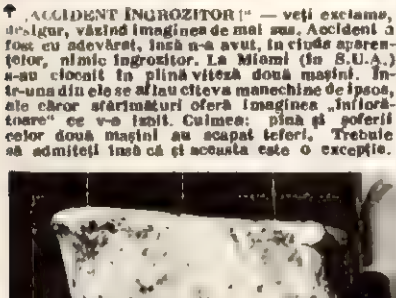

OFIŢERUL BOULANGER din marina franceză vrea să-l arunce pe scafandrul Dumas în... baia pe care acesta a scos-o de pe fundul Mediteranei. Este o baie romană, datînd din secolul I, î.e.n., şi care pare a fi opera unui olar din Neapole. ↓

APARATUL E-16 construit, după un studiu îndelungat, de dr. Mara Gheorghieva din Sofia, constituie un eficient mijloc de tratare electroterapeutică a diferitelor forme de paralizie facială.

Experienţe încununate de succes, efectuate cu E-16, au arătat că noul aparat poate găsi o largă folosire în domeniul stomatologiei. Pînă acum, un număr de 500 bolnavi au fost tămăduiţi cu ajutorul lui E-16. ↓

EROII TEATRELOR DE PĂPUŞI din Cehoslovacia arută ca şi lemn cenuşiu. În ce priveşte înfăţişarea, de acolo minunate figurine de sticlă, produse de meşterii iscuiţi de la Zeleznî Brod, în R. Cehoslovacă. Atît forma sculpturală, cît şi compoziţia de culoare pun în valoare neîntrecuta sticlă de Boemia, modelată cu atîta artă de meiştrii cehi. →

Exotica dansatoare africană Absita Frode, împreună cu partenerul ei Sisoku şi quintetul de instrumente de percuţie care o acompaniază apar în filmul pe care-l lucrează cunoscutul regizor sovietic Grigori Aleksandrov, creatorul „Circului", „Primăverii" şi al lui „Glinka". Inspirat de festivalul tineretului care a avut loc vara trecută la Moscova, filmul, intitulat „Suvenir din Rusia", va avea ca eroi şi acţiunii oameni de diferite naţionalităţi.

Colaborarea cinematografică ungaro-franceză a dus la realizarea filmului „Frumoasa şi ţiganul", al cărui subiect e inspirat de o nuvelă a clasicului maghiar Moricz Zsigmond. În rolul principal feminin, al unei frumoase doamne din buna societate a anului 1900, apare Nicolle Courcel.

Regizorul iugoslav Sola Iovanovici a terminat primul film în culori al studiourilor din Belgrad, „Popa Ciru şi popa Spiru", o excelentă comedie satirică al cărei scenariu l-a scris I. Andrici. În două roluri de seamă s-au relevat actriţele Liubinka Bobici şi Renata Ulmanski.

Anul viitor va avea loc la Bruxelles o expoziţie internaţională, pentru care se fac pregătiri urîaşe, clădindu-se un mic oraş al pavilioanelor tuturor ţărilor participante. Printre alte manifestări vor fi şi cele cinematografice. În unele ţări au şi început lucrări preliminarii în vederea participării cu filme la expoziţie.

Noul film al studiourilor din Tallin (R.S.S. Estonă) „Zi de iunie" redă o acţiune ce se petrece în zilele noastre. Eroul central e studentul Peter, interpretat de artistul T. Varandi, în regia lui V. Nevejin şi K. Kiisk.

Ultimul ritm la modă peste ocean nu mai este „rock'n roll", ci „calypso", un ritm original din insula Trinidad. Aşa că seria de filme bazate pe sălbaticele avîrcoliri ale lui Elvis Prisley au fost înlocuite cu filme care lansează pe cîntăreţul negru Harry Belafonte, care a popularizat „calypso", un ritm mult mai liniştit, languros şi sentimental, aşa cum afirmă cei care au aplaudat premiera filmului „Tineret neîmblînzit".

„Libertate" se numeşte primul film african în culori, pentru ecran lat, realizat exclusiv de scenarişti, regizori şi actori negri. În ceea ce priveşte pe actori, aceştia sînt toţi neprofesionişti; mai mult chiar: distribuţia cuprinde, printre alţii, 4 regi şi 24 de şefi de trib care nu făcut figuraţie în diferite scene ale filmului.

REDACŢIA: BUCUREŞTI, CALEA PLEVNEI 147 — Căsuţa Poştală 3507 oţ 33 — Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 18 lei; 6 luni: 36 lei; un an: 72 lei

Baletul MEXICAN

Cînd vraja în care te-au cufundat mişcările libere şi suple ale dansatorilor, armonizate subtil cu costumele în tonuri delicate, s-a încheiat şi dansatorii ies la rampă să răspundă aplauzelor, descoperi mai bine cît de tineri sînt. Tinereţea în ani e trăsătura comună, explicaţia firescului entuziasm, care i animă pe toţi membrii Baletului Mexican — atît cel folcloric, cît şi cel contemporan — adunaţi din cele 15 provincii ale ţării lor, cu bogate tradiţii artistice. Tinereţea i-a făcut oaspeţii a trei festivaluri, la care şi-au cîştigat mulţi prieteni. Tinereţea le-a fost mereu alături, le-a împrumutat dinamism, pasiunea care i-a condus pînă în satele de pescari din Ianitziso, pînă-n apăşătorul pustiu Mezquital, pentru a salva de uitare cîntece şi dansuri străvechi, obiceiuri pitoreşti şi pline de semnificaţie. Baletul mexican a pornit în sfîrşit în lumea largă, să poarte solia artistică a unui popor nobil, pentru care libertatea a fost şi este bunul cel mai de preţ, cucerit cu cele mai dramatice sacrificii. Şi iată că limbajul pe care şi l-a făurit, rod al unor experimente uneori îndrăzneţe, s-a dovedit apt de a trezi ecou în inimile unor spectatori de la zeci de mii de kilometri, de altă sensibilitate, la Moscova, la Şanhai şi Hanceu, ca şi acum, la Bucureşti — aşa cum mi-a mărturisit cu emoţie directoarea artistică Elena Norriega, unul dintre pionierii acestei mişcări artistice. Dansul mexican, aducînd pe scenă, într-un torent impetuos, şi umilele munci ale cîmpului, şi splendoarea ingenuă, credinţa şi prospeţimea sufletului unui popor cu intensă viaţă interioară, şi legendare episoade istorice, şi hotărîrea sa de a-şi împlini năzuinţele, s-a dovedit că posedă un limbaj universal.

Mesajul acesta l-a înţeles şi l-a preţuit şi publicul românesc.

E. MARIAN

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACARA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ
NEW YORK
European Edition
NEW YORK 20 (AGERPRES) "Să-i
lnim pe sovietici la jumătatea
lui" - este titlul unui articol
striașului american Cyrus
t în ziarul "NEW YO
Dai
Messaggero
di Roma
LA TRIBUNE DE GE
BRUXELLES 13 (AGERPRES) Princ
ala problema în momentul de față
e instaurarea imediata a unei păc
rainice - a declarat Camil Hu
reluarea activității par
lgian.
NY D
新華通訊
SINHUA NEWS AGENCY
NÉPSZABADS
SWIAT
VIEW of INDO
(D.P.A.) Cer
cial-democrat
ovietica cu pr
nei noi conferințe
DERNIÈRE ÉDITION
Mond
TIM
Nr. 35 (132)

Cu automobilul și

Damasc.

În acest număr:

Pag. 4 — Citind Manifestul — de DAN DEȘLIU
Pag. 5 — Vă amintiți? București 1931 — de M. ARSENE
Pag. 6-7 — Inscripții pe marmură — articol de IOSIF H. ANDRONIC — Poezii de M. BENIUC
Pag. 8-9 — Imaginea nouă a unei țări vechi — fotoreportaj din R. P. Albania
Pag. 10-11 — Între Dinarici și Adriatică — note de drum din R. P. F. Iugoslavia de R. ȚIULESCU
Pag. 12 — Lecția tragică de la Windscale — articol de D. BABOIAN
Pag. 13 — „Misterul ascunzătorii" sau „Ascunzătoarea misterioasă" — de L. SEBASTIAN
Pag. 14-15 — Pulberea miraculoasă — fotoreportaj de C. BOZBICI și A. LOVINESCU
Pag. 16-17 — A venit Ion — schiță de LIVIU MAIOR
Pag. 18-19 — Savantul român Emil Racoviță prin Patagonia
Pag. 20 — Dispariția dosarului cenușiu — Capitolul X
Pag. 21 — De la tască la poșetă — reportaj de V. FILIPOIU
Pag. 22 — „Ne-am simțit ca acasă" — de A. SANDU
Pag. 23 — În jurul globului
Pag. 24 — „De-ale satelitului" — caricaturi

Am citit istoria frămîntată a Siriei pe sidurile cetății din Alep și ale fortăreței de la Homs, în templele din Malloula, pe ruinele Palmyrei și în grădinile Damascului — orașul cel mai vechi din lume. Pe aici au trecut greci, romani, turci, cavaleri cruciați în drum spre pămîntul sfînt, colonialiști francezi, prieteni prefăcuți sau dușmani fățiși, misionari cucernici sau bricanți singeroși. Iar în zilele noastre, diplomați și oameni de afaceri în Cadillacuri '57, în fracuri, cu joben și mănuși glacé, zîmbesc ademenitor sirienilor, purtînd în servietele pline de promisiune pentru viitor". Iar aceste fructe se pot vedea dind în pirg pe noile instalații ale marelui port Latakya, în filaturile moderne de la Damasc și Alep, în noua fabrică de ciment, în tractoarele care încep să înlocuiască străvechile pluguri de lemn, în industria care ia locul atelierului meșteșugăresc și manufacturii, în viața mai bună a foștilor felahi nomazi, astăzi cetățeni ai Siriei libere.

PUȚINĂ GEOGRAFIE

Poziția geografică a Siriei îi explică istoria — atît pe cea străveche, cît și pe cea contemporană. Munții Taurus, înalți și semeți, o despart de Turcia. Înspre răsărit, Tigrul superior și cursul mijlociu al Eufratului traversează țara, cărînd nisipul sirian spre Golful Persic. Urmează apoi regiunile petrolifere din Irak și deșertul fără de sfîrșit al cărui nisip galben este marcat doar de tuburile negre ale pipeline-ului dinspre Mossul. În această parte se află Bagdadul și... mai ales „British Petroleum Company". La sud, dincolo de lacul Tiberiada, de-a lungul Iordanului, se află Israelul. Numai către nord, înspre piscurile înzăpezite de pe Djebel-Douse și Antiliban, orizontul este mai calm; aci briza mîngîie în voie livezile de lămîi și portocali care coboară în spre țărmurile veșnic însorite ale Mediteranei.

În totul, deci: bogăție, natură fermecătoare, așezare la o mare și importantă răscruce de drumuri internaționale.

Iată de ce, privind harta vie a acestei țări, înțelegi nemulțumirea unor cercuri din Wall-Street sau City față de independența ei.

ȚARA ȘI OAMENII EI

Cîte semințiți, cîte caractere și cîte culori de piele, cîte limbi și cîte obiceiuri nu se întîlnesc în Siria! Se pare că nici se află în realitate Babelul biblic; toți oamenii aceștia cu fantezia lor, cu inteligența și cu talentele lor moștenite din negura mileniilor o dată cu vestigiile arabe, armene, eline, romane, evreești, arameice, yemenite, saudite, persane, hinduse și egiptene, au îmbogățit această țară cu orașe, temple, palate. Din eforturile comune ale tuturora s-au născut Damascul și Palmyra, cele două oaze situate pe țărmul nordic al nesfîrșitei mări de nisip a peninsulei arabe.

Cu timpul, Damascul a devenit un oraș sfînt deopotrivă pentru arabii musulmani, cît și pentru creștini. Dar după profeți și apostoli au venit negustorii și Damascul s-a transformat într-unul din cele mai înfloritoare centre comerciale ale Orientului apropiat. De aci au pornit nenumărate caravane, stabilind legături cu Persia, cu Marea Mediterană, cu Mossul, cu Bagdad și cu Golful Persic.

Cu greu poți cunoaște astăzi chipul adevărat al Siriei. Trebuie să fii înarmat cu multă dragoste și răbdare, fiindcă oamenii sînt — lucru ușor de înțeles — încă foarte neîncrezători față de străini. Cînd însă localnicii descoperă în aceștia un prieten, inima lor se deschide asemenea florilor de portocali, în prag de primăvară.

În ultimii ani am fost de mai multe ori în Siria și am petrecut cîte două, trei săptămîni la Damasc. Mi-a trebuit însă mult timp ca să cunosc contradicțiile țării, felul de a gîndi al oamenilor.

Stăteam de vorbă cu un tînăr arhitect din Damasc. Eram pe malul rîului Barada. În fața noastră se înălța muntele galben-roșiatic care înconjoară îngrămădirea pitorească de căsuțe plate, iar îndărătul nostru se mișca neîncetat furnicarul de oameni care înălțau pavilioanele expoziției internaționale. O construcție imensă domină expoziția: pavilionul Uniunii Sovietice, care avea s-o domine și prin bogăția exponatelor sale, cuprinzînd produse atît de necesare țărilor arabe — de la micile unelte ale meșteșugarilor și pînă la mașinile de recoltat și egrenat bumbac.

Discutam cu tînărul arhitect despre curajoasa atitudine a guvernului sirian față de șantajul exercitat de reprezentantul american, care condiționa participarea S.U.A. la expoziție, de interzicerea deschiderii pavilionului R.P. Chineze, șantaj care pînă la urmă a dat greș. În ultimul moment S.U.A. au prezentat un pavilion improvizat, al cărui principal punct de atracție era... proiectarea de filme „cinerama".

— Vedeți dumneavoastră — îmi spunea arhitectul — întreaga problemă a Orientului nostru se poate formula destul de simplu: țările arabe nu mai vor să aparțină nici gentlemenilor din Regatul Unit, nici celor din America și nici colonialiștilor francezi cu căști de pluță. Noi nu dorim ca destinele noastre să mai fie hotărîte la Londra, Paris, Washington sau aiurea...

Și aveam să mă conving că aidoma tînărului arhitect gîndesc milioane de arabi.

Într-o după-amiază, pe cînd vizitam marea moschee Omayade, văzul, pe culoarul lung dintre monumentalele colonade, un bătrîn arab cu fes alb. Încercai să-i întîlnesc privirea, dar ochii lui de înțelept căutau departe, deasupra moscheii, spre azurul infinit.

Iată că muezinul cheamă credincioșii la rugăciune. Bătrînul scoate un covoraș de sub haină și-l așterne pe jos, pipăind cu mîinile tremurătoare dalele de marmură. Apoi, îngenunchiat, începe să se roage. După terminarea rugăciunii se ridică și pornește cu pași nesiguri spre ușa moscheii, unde ceaușul îi dezlegă papucii.

Afară, îl aștepta un tînăr cu cămașă albă, pantaloni albaștri și zîmbet pe buze. Bătrînul fu condus spre un măgăruș care sta neleget în poarta moscheii. De cum își simți stăpînul, măgărușul porni agale spre casă.

În drum spre deșert

cămila prin SIRIA

- NOTE DE CĂLĂTORIE -

de Gh. RUJAN

Tînărul sirian se așeză pe pragul moscheii și scoase din buzunar o carte. Dintr-o privire indiscretă, observai că titlul cărții e tipărit pe coperta ultimă, în arabă și în franceză: Fadeev — „Tînăra Gardă".

OSPITALITATE ARABĂ

Arabii sînt vestiți pentru ospitalitatea lor, pe care nu o poate prețui decît acela care a avut de-a face cu ei vreme mai îndelungată. La început, felul lor de a fi, comportarea lor adeseori copilărească pare ciudată.

Un mare cultivator arab mi s-a adresat în felul următor la prima noastră întîlnire:

„Poftiți, vă rog, tot ce este al meu este și al dumneavoastră. Lui Alah îi sînt foarte dragi oaspeții veniți de pe alte meleaguri, iar noi nu sîntem decît servitorii credincioși ai lui Alah".

Am primit invitația.

Zeir ben Djadar — așa se numea noua noastră gazdă — locuia în cartierul arab al orașului. La amiază ne-a trimis automobilul lui la hotel. Cotind neîncetat pe străzile înguste ale Damascului, ne-am îndreptat spre cartierul arab. Străcurîndu-ne prin furnicarul marelui bazar acoperit, am trecut prin fața moscheii lui Omayade, am admirat minaretele grațioase cu acoperișuri verzui ale moscheii lui Sinan Paşa, de unde hagiii porneau și pornesc și astăzi în marele și lungul pelerinaj spre Mecca. O clipă am zărit și uriașa moschee a lui Soliman Magnificul, înconjurată de fîntîni arteziene și splendide grădini înflorite.

Ajunși pe o șosea largă, pietruită, pătrunserăm în curtea interioară a unei vechi case arabe. Zeir ben Djadar ne aștepta cu prînzul.

Soarele de amiază ardea puternic și, îndată ce am intrat, doi servitori beduini ne-au turnat apă din niște amfore zvelte de aramă ca să ne spălăm mîinile. Apoi ne descălțarăm, primind în schimb niște papuci foarte comozi.

Prînzul a fost o adevărată surpriză. Pe masa scundă, neacoperită, se aflau tăvi de argint, cu orez, pui fripți de mărimea porumbeilor, tot felul de simburi de migdale, alune americane, floarea-soarelui, dovleac, soia, precum și fructe proaspete.

La capătul mesei tronа pe o tavă un berbec fript întreg, cu cap și cu picioare cu tot.

Mîncarăm într-o liniște desăvîrșită și abia cînd ni s-a servit cafeaua reluarăm discuția. Prevenitor, Zeir ne satisfăcea cu amabilitate orice dorință.

— Sînteți de șaptămîni de zile aci — ne spuse el — și încă nu ați călătorit cu o caravană. N-ați vrea să faceți o mică excursie? Mîine în zori caravana mea pleacă spre Golful Persic, la Teir Djebel, cu un transport de făină. Vă puteți duce pînă la prima oază, iar de-acolo vă întoarceți cu un Jeep.

Această invitație nu-mi displăcea; de mult doream o asemenea călătorie, e drept, cam anacronică, azi, în era turboreactoarelor.

— Firește, în perioada simunului nu este întotdeauna plăcută o plimbare cu caravana — ne preveni Zeir. Dar trebuie s-o faceți, zău, că merită.

Hotărîrăm deci să plecăm a doua zi.

SPRE DEȘERT

Caravana porni în zorii zilei. Părăsindu-ne la marginea orașului, după ce ne dădu în grija conducătorului caravanei — un arab cu barbă albă, cu ochi vioi și părul tuns scurt — Zeir se scuză că nu ne poate însoți.

— Doi negustori olandezi și-au anunțat sosirea pentru mîine și trebuie să mă întîlnesc cu ei la hotelul „Semiramis". După aceea se adresă unui tînăr arab — spre uimirea noastră — într-o franceză impecabilă: „Emil! Ai grijă ca domnii să se simtă bine; de la oază se întorc cu Jeepul. Tu ai să fii tălmaci".

Apoi Zeir ne explică:

— Emil este corcitură. Tatăl său a fost muncitor francez... A lucrat la mine și în oraș, dar îi place mai mult deșertul... Ce să-i faci? Așa-s unii oameni...

Și gazda noastră se îndepărtă, făcînd numeroase plecăciuni de bun rămas.

DEMONII

După o jumătate de oră de drum, caravana, alcătuită din 25 de cămile și șapte măgari, lăsase în urmă orașul sfînt Damasc, scăldat în purpura aurorei. Emil călărea lîngă noi pe o cămilă albă, cu gîtul arcuit. Eu mă cocoțasem pe o cămilă cu picioare foarte lungi, cu gura mereu înspumată; șaua era largă, moale, împodobită cu franjuri și inscripții din Coran.

Abd'Alah, bătrînul conducător de caravană, veni lîngă noi și începu să ne povestească în arăbește despre viața deșertului, despre animale și oameni, iar Emil ne traducea în franțuzește.

După altă jumătate de oră de mers, s-a întîmplat ceea ce îl neliniștise pe Zeir: ne surprinse simunul.

Sufiul acela de foc se stîrni ca din senin, fluierînd, chiuind și învolburîndu-se deasupra imensului ocean de nisip. Într-o clipă cerul limpede de cristal fu acoperit de o pîclă întunecoasă. Arar, conturul pal al soarelui apărea dîndărătul norilor de nisip. Abd'Alah cel cu barba albă își trase giuga burnusului peste cap și începu să povestească:

— Simunul — vîntul de foc — nu este altceva decît demonul creat de însuși dumnezeu. Iar demonul la rîndul său a creat-o pe jumătatea lui, așa cum din coasta lui Adam a fost creată Eva. Demonul era tare îndrăgostit de soția lui, care, rămînînd însărcinată, i-a făcut 30 de ouă. Din primul ou a ieșit GOTROBAH, care a devenit apoi mama GOTROBAHILOR, niște demoni asemănători cu piticile. Din alte ouă au ieșit IBLIȘII, demonii care se ascund printre ziduri și aduc nenorociri locuitorilor din case, MARIDAHII care locuiesc pe insule, GHIOULII care rătăcesc printre ruine și în pustiu, SILAHII care se ascund în munți, OUHAZCIUII care sînt ca niște șerpi înaripați, DAȚUAȘII, HAMASUCHII, HAMAMISII și alții — în total treizeci de demoni. Cînd suflă simunul, ei se întîlnesc aci, în deșert. Acum toți demonii ăștia ne dau tîrcoale...

Emil clătină cu neîncredere din cap.

— Poți să-i întrebi și pe Zeir ben Djadar, stăpînul caravanei, care-l un înțelept și trăiește cu frica lui Alah; nu-i ghiaur ca tine — i se adresă Abd'Alah.

În zadar ar fi încercat Emil să-i ia ca martor pe drept-credincioșul Zeir, căci acesta ședea acum pe terasa ră-

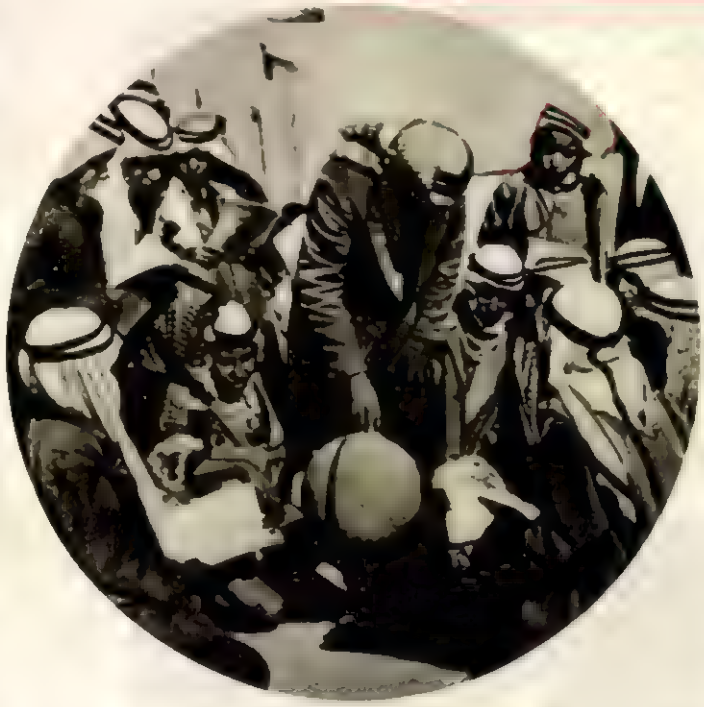

O discuție în care se rostesc mai puține proverbe arabe și se studiază mai multă geografie .. E un studiu folositor tinerilor sirieni care învață să apere independența patriei lor împotriva eventualilor agresori.

coroasă a hotelului „Semiramis" din Damasc și trăgea din narghilea, jucînd poker cu cei doi negustori olandezi.

Deasupra capului nostru trecea în zbor lin avionul cvadrimotor al companiei „Air Liban", venind dinspre El Khalili (Golful Persic). Ne aflam la granița irakiană.

Încet, încet, furia simunului se potoli; liniștea se instăpîni deasupra deșertului. Caravana făcu o haltă. Oamenii se așezară să ospăteze.

Deodată un zgomot asurzitor ne sparse urechile. Cămilele începură să se agite, să frămînte cu picioarele nisipul, să adulmece cu nările lor mari aerul, dezvăluindu-și dinții.

— Demonii... abia s-au liniștit și iată că iar încep... Așa se întîmplă întotdeauna — murmură Abd'Alah.

— O ceată întreagă de demoni... și cum se mai frămîntă! Ce zgomote fac! — completă Abu Nashar.

Ca vrăjiți, sirienii scrutau zarea.

— Ișallah-Ișallah, începu să mormăie conducătorul caravanei.

Numai Emil, „ghiaurul", clătină din cap a neîncredere.

— Demonii... acolo jos...— murmurară arabii privind de pe culmea dîmbului.

Ne suirăm cu toții pe dîmb să privim „demonii" care se frămîntau în vale: mașini de foraj, instalații pe niște autocamioane roșii, mușcău, sfredeleau pămîntul cu un zgomot asurzitor.

Pe obloanele autocamioanelor se putea citi: „American Petroleum Exploration".

Deșertul fără de sfîrșit al cărui nisip galben este întunecat doar de țevile negre ale pipeline-ului dinspre Mossul...

Un cimitir milenar la marginea unui sat.

Citind Manifestul

Oamenii simpli din lumea întreagă, fără deosebire de naționalitate și de vederile lor politice, de credința și culoarea pielii, vor să trăiască în pace. Oamenii simpli din lumea întreagă întreabă: oare omul, a cărui rațiune biruitoare smulge naturii toate tainele și care devine tot mai mult stăpîn asupra ei, oare omul care datorită lansării sateliților artificiali sovietici ai pămîntului va putea în curînd să atingă stelele, — oare omul nu va fi în stare să evite războiul și să împiedice autodistrugerea?

Noi, reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești, în deplină conștiință a răspunderii noastre pentru destinele popoarelor, declarăm:

Războiul nu este inevitabil, războiului i se poate pune stavilă, pacea poate fi apărată și consolidată.

(Din Manifestul Păcii adoptat la Conferința de la Moscova a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești)

de **Dan DEȘLIU**

Fotografie de A. Lovinescu

La ora miracolelor tehnice de gigantică anvergură, în prezența motorului atomic și a microplanetelor sovietice, acum, în zodia călătoriei cu astronava prin spații pe care numeroși contemporani le mai consideră încă domenii rezervate îngerilor — cel mai tulburător eveniment în viața terestră continuă să fie, cotidian, nașterea noilor oameni.

Consemnînd în registre, pe meridiane și paralele diverse, zgomotoasele apariții, funcționarii stării civile certifică implicit fiecărui băiat și fiecărei fetițe, dreptul de voiaj pe steaua de colo...

În ipoteza — inacceptabilă — că aceste inscrieri ar înceta la un moment dat, (dacă — mai simplu am rămîne fără urmași) totul ar deveni non sens: Bach, și teoria cuantelor, „te iubesc" — și astronautica.

Așa spun ochii mamei — nu din portret, nu din fotografie: ochii femeii care ne-a născut și pe care o păstrăm toată viața, în amintiri sau dincolo de ele.

Nu-i doar o femeie, privindu-și copilul: e omenirea toată, de la coborîrea din pom la înfrîngerea vechilor legi, inuabile în aparență, ale gravitații și inerției...

Sînt eu și el și dumneata cu tot ce au pus în noi generațiile care s-au succedat, cu doruri și dureri și aspirații mărturisite sau înăbușite, cu marile invenții care s-au petrecut și cu formidabile evenimente care n-au apucat să fie...

Este conștiința răspunderii față de viitor: neliniștea, speranța, fermitatea.

E o subtilă și firească identificare a expresiei din ochii mamei — severă și duioasă totodată — cu privirea puiului prin care ea și umanitatea se urmează...

Ochii copilului sînt greu de spus. Ce scrie în ei — nimeni dintre noi nu poate descifra integral. Dacă le uiți însă, cu băgare de seamă, în ei se descifrează și crugul planetelor, și distanțele, și cifrele încă necalculate, și saltul pe care poate îl presimțeau acei care mai înainte de născocirea focului scrutau din nopți veșnice întunericul fără de margini, și sclipirea de inteligență a primului străbun care s-a întrebat atunci, în preziua istoriei, pentru ce unii trebuie să care, iar alții să grămădească dacă, la urma urmelor, tiparele fiecărora sînt identice, zîmbetul ușor diferit, lacrimile aidoma.

Cu ochii oamenilor care vin, privim spre Aldebaran și Casiopeia întrebîndu-ne, probabil, la ce oră — de altfel relativă — vom sosi în universul mare, pe care migala de furnică a celor care ne-au precedat l-a descuiat, portiță cu portiță, nu numai visurilor, ci și pașilor noștri.

Politicienii perisabili, temîndu-se nu atît pentru ziua de mîine ci pentru aceea care e pe ducă, vor să ne interzică debarcarea în cosmos, oprind orice posibilitate de comunicare între noi și vizibilul viitor.

Mai bine de nouă zecimi din contemporanii noștri le spun:

— Înapoi!

Proaspătul manifest comunist, semnat la Moscova de cei ce reprezintă mai mult decît întreaga omenire prezentă (pentru că i se adaugă aspirațiile celor care au fost și vor fi — infinit mai multe la număr și decisive) ne cheamă:

— Înainte!

... O mamă și un copil; o femeie și puiul ei, istoria umanității, condensată — și ziua ei de mîine, în detalii...

Și noi la mijloc — astăzi, aici, în ora hotărîtoare.

Noi — care vom decide.

VĂ AMINTIȚI?!

BUCUREȘTI 1931

Instantaneul prins de obiectiv pe sticla cu gelatină a aparatului fotografic ar putea fi concludent chiar și pentru novici, ba încă și pentru cei de rea-credință: de o parte, masa invalizilor manifestanți, eroi și apărători ai Patriei, de cealaltă, în uniforme, grupul de gealați ai regimului, apărători ai tronului.

Cele două tabere se-nfruntă. Bineînțeles că, pentru motive diferite: unii pentru că nu li s-au plătit cu lunile pensiile de mizerie, alții deoarece sînt gras plătiți tocmai ca să-i „astîmpere" pe cei cu buzunarele și burțile goale.

Toamna era aurie și bogată în poame... Restaurantele cu cheflii... Vitrinele înțesate cu bunătăți... Era bine, erau de toate... Dar numai de la un capăt la celălalt al Căii Victoriei și pe restrînsul perimetru al centrului. Dincolo erau mahalalele, periferia, foamea, șomajul, mizeria.

Nouăzeci la sută din populație o ducea greu, foarte greu. Încolo... Toamna, restaurantele cu petrecăreți, vitrinele...

Cum o duceau invalizii?

Invalizii nu o duceau de loc. Ei nu primiseră pensiile de luni de zile. Făceau foame. Și cînd nu le mai rămăsese decît să-și vîndă cîrjile și protezele ca lemne de foc, s-au adunat la sediul lor și, de acolo, au pornit să manifesteze pașnic la palat: ca să-i audă vodă cît le era de greu; ca să-i vadă vodă cît sînt de slabi, de hămesiți și jerpeliți: pentru ca „măria-sa", cuprins de milă și de mușcări, să poruncească vistiernicului să scoată un pumn de gologani — un pumn doar — din sacii fără număr și fără fund ai bugetului și să le plătească cu cîte un pol ori doi, sau chiar o sută, oasele, mădularele și sănătatea risipite cu vitejie pe cîmpurile de luptă.

Așadar, mai întîi le-a fost foame. Mare și cumplită foame. Apoi sete. Nemaipomenită sete de dreptate. După care ciungii, șchiopii, orbii și paraliticii și-au prins, sau li s-au prins de către copii, ori neveste, decorațiile pe piept și, cu protezele și cărucioarele, au ieșit în stradă.

Dar guvernul nu s-a emoționat. Ce? O să-l sperie pe el o ceată de prăpădiți? Ei, dac-ar fi fost cu ani în urmă, prin '16, '17 sau '18, cînd bețegii erau teferi și purtau arme... Dar acum?

Deci, guvernul nu s-a emoționat, iar vodă nu s-a sinchisit de loc. Abia își plătise datoriile făcute la Paris și se apucase de strîns la ciorap.

Dar ce te faci cu invalizii care vor morți să demonstreze în fața palatului?

S-a întrebat procurorul în limbaj „popular", după cum era obiceiul cînd oficialitățile se-ntîlneau la manifestații cu poporul:

Ce doriți, fraților?

Să mergem la palat.

Pentru care anume motiv?

Să-i spunem regelui că flămînzim de luni fără de pensii. Majestatea-sa știe.

Ba nu știe.

Ba știe. Nu credeți?

Nu.

Bine! O să vă dovedim.

Și la un singur semn, polițiștii și jandarmii au intrat în acțiune cu bastoanele de cauciuc și cu paturile de armă. Într-adevăr n-a jestatea-sa știa.

E greu să lupți cu un ciot împotriva a trei Manlicher-uri, chiar dacă la Mărășești ai fost cel mai bun trăgător.

Nu-i prea ușor să le aperi cu pumnii de avalanșa loviturilor cauciucului gros și îndesat, cînd picioarele care la Oituz și Mărăști te-au cățărat peste tot atîtea tranșee sînt, acum, înțepenite de mitraliera kaizerului care le-a ciuruit și nu te mai pot purta nici la pas, necum în fugă.

Și cum să știi cine-ți trînțește patul de armă în piept și după ceafă prăbușindu-te, dacă încă de la șarja din Roibănești plumbul vrăjmaș te-a doborît de pe cal și ți-a luat vederea?

Priviți acest imagine. Încercați să descoperiți în mulțimea agitată și împresurată a invalizilor, cîteva minute înaintea mîrșavului atac al poliției și jandarmeriei, pe eroul de la Jiu, pe vajnicul sergent de la Dragoslavele, cel care cu un sac de grenade a ținut piept unei companii de bavarezi; pe caporalul-sanitar care sub focul ucigător a dus la postul de primajutor și a salvat viețile a peste douăzeci de răniți...

Manifestația invalizilor a fost împiedicată cu succes. După trei ore de luptă, ciungii, ologii și orbii au trebuit să se retragă.

În urma bătăliei au rămas trofeele: zece picioare de lemn, trei brațe de piele, cinci ochelari cu sticle negre, opt răschilodiți și, cîteva ore mai tîrziu, în drum spre spital, un mort. Era un fruntaș trompetist care primise la Jiu, cinci gloanțe. În timp ce suna atacul pe buza tranșeei. Gloanțele nu l-au răpus. L-a doborît însă un baston de cauciuc. În București, anul de grație 1931.

Maria ARSENE

INSCRIPȚII PE MARMURĂ

Bulevardul N. Titulescu 35: Aici a fost în anii 1921-1924 sediul Comitetului local București al P.C.R.

Oameni și locuri. La fel ca și oamenii, locurile își au și ele amintirile lor...

Șoseaua Vitan. Și în zilele noastre, când ai ajuns la numărul 248 te afli, de fapt, la marginea Bucureștilor. Mai faci doar câțiva pași și ajungi la malurile argiloase — să le zicem rurale — ale Dîmboviței. În ambianța aceasta izolată de freamătul orașului, cu ani în urmă, niște industriași francezi au clădit fabrica de mătase ce se chema „Gallia" — actuala întreprindere socialistă „Ana Ipătescu".

Pe zidul dinspre intrarea în fabrică, pe nervurile albăstrii ale unei plăci de marmură, e dăltuită o inscripție laconică:

„În anii 1918-1919, pe locul unde se află această fabrică, era casa în care a funcționat tipografia ilegală a grupurilor comuniste din Romînia".

Citesc, memorez cuvintele. Amintiri se succed, uluitor de rapid, de parcă le-aș citi într-o carte ale cărei pagini sînt întoarse de un vînt puternic. Întrevăd, simt, pe acel loc statura înaltă, cu chipul deosebit de frumos, mereu zîmbitor, a tovarășului Alexandru Constantinescu.

Alături de I. C. Frimu, Alexandru Constantinescu — Alecu — a desfășurat în anii 1914-1916 o activitate neînfricată și neobosită, spre a împiedica antrenarea țării noastre în întîiul război european. Încă din iarna anului 1916-1917, sfidînd pericolul măsurilor represive ale ocupanților germani, grupează tovarăși de încredere spre a acționa împotriva războiului. Scurtă vreme după instaurarea Puterii Sovietice, Alexandru Constantinescu izbutește să ajungă în Rusia.

Reîntors în țară, prin noiembrie-decembrie 1918, el organizează aducerea unor transporturi de literatură revoluționară, tipărită sub îngrijirea lui în Uniunea Sovietică.

În urma masacrului de la 13 decembrie 1918, din Piața Teatrului Național, Alecu Constantinescu, judecat în lipsă, este condamnat la moarte. Trecînd în ilegalitate, el este un factor important în organizarea luptei grupelor comuniste. Ajutînd la înființarea și folosirea tipografiei ilegale din șoseaua Vitan, la redactarea și tipărirea a numeroase manifeste și broșuri ilegale, el contribuie la stabilirea condițiilor necesare întemeierii unui partid de tip nou, comunist, în Romînia.

În acest loc unde se află în prezent o fabrică socialistă, în cocioaba unei bostănării, prin anii 1918-1919, s-au tipărit manifestele și broșurile ilegale ale întîilor noastre grupe comuniste.

★

În anii 1921-1924, în perioada „legală" a existenței partidului comunist, dacă se întîmpla să te duci la sediul secției din București și, dacă nu știai drumul, ți se făcea următoarea recomandare: *„Nu cumva să vii dinspre gară. Riști să te „agațe" agenții. Mai nimerit e să vii de după colț, din Dr. Felix. Cum dai în Basarab* (actualul bd. N. Titulescu), *la a doua casă intră pe poartă sau pe ușă"*...

Pe bd. N. Titulescu 35, se află o casă-vagon, cu o ușă care dă în stradă. *„În această clădire* — indică placa de marmură recent pusă — *a fost, în perioada anilor 1921-1924, sediul Comitetului local București, al Partidului Comunist din Romînia, sediul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Socialist, precum și sediul redacției ziarului „Tineretul Socialist"*.

Pe zidul dinspre intrarea în fabrică, pe nervurile albăstrii ale unei plăci de marmură, e dăltuită o inscripție laconică:

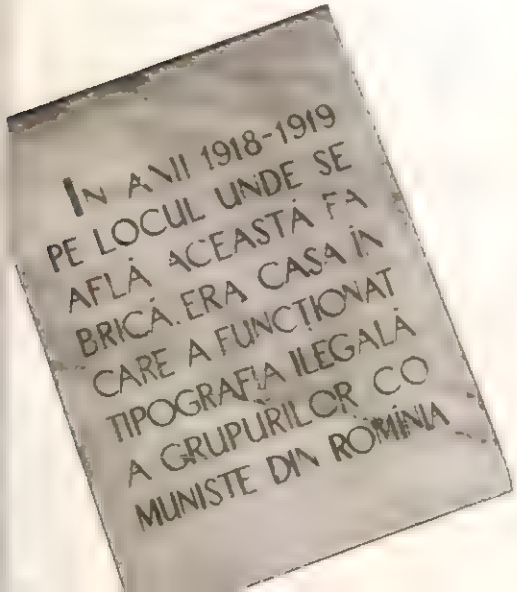

Casa aceasta a fost de multe ori, cînd cîtadelă, cînd cazemată, cînd redută, cînd tranşee de luptă şi, mai ales — mereu baricadă. Dar, spre furia siguranţei şi a comisarilor regali, muncitorii nu se gîndeau să renunţe şi să pună lacăt sediului comitetului local al partidului lor comunist.

Dincolo de peretele pe care inscripţia în marmură eternizează începutul avîntatelor lupte ale tineretului nostru, erau analizate (anterior şi în alt loc transcrise de pe foiţă de ţigară) articolele trimise de la Jilava de luptătorul comunist Gh. M. Vasilescu-Vasia.

În una din încăperile acestei clădiri, în penumbra luminii gălbui a unei lămpi cu petrol, Vasia, zvelt, uşor adus din spate, lucra. De sub creştetul tuns aproape soldăţeşte, fruntea înaltă avea, spre tîmple, luciri mate — ca de fildeş. Ovalul figurii, alungit, e înnobilat de pecetea surîsului. Privirea lui Vasia umbrită de gene lungi, exprimă, anticipează, bucuriile vieţii cuvenite celor mulţi şi vrednici, cărora, el, de îndelungată vreme, s-a devotat cu nestăvilită fervoare. Nu o dată iscoadele poliţieneşti, aflate — post fix — în faţa acestei case simple, periferice, rebegiţi de frig, de vînturi, tîrziu în noapte, desperaţi că şi-au fumat ultima ţigară, blestemau pe bolşevicii care — *„dracu' o fi ştiind de ce — nu se duc şi ei o dată acasă"*...

Faţada casei scunde din bd. N. Titulescu, nr. 35, ornată astăzi de această placă de marmură cu inscripţie aurită, îmi pare ca un om, un veteran pe al cărui piept se află medalii evocatoare a atîtor însemnate evenimente.

★

Pe strada Sf. Apostoli, la nr. 36, se află pe vremuri, retrasă niţel de la stradă, o casă scundă. Aici, în anii 1928-1929, era sediul Sindicatelor Unitare. Intransigente şi consecvente în adevărul luptei de clasă, Sindicatele Unitare exercitau o atracţie deosebită pentru muncitori. Aici, seară de seară aveau loc şedinţe, adunări, conferinţe. După ce treceai pragul uşii scunde îl auzeai de multe ori vorbind pe energicul Constantin Ivănuş. Chipul şi privirea lui caldă, cuprinzătoare, dădeau tărie cuvintărilor lui mobilizatoare.

Alexandru CONSTANTINESCU (1873-1949)

Constantin IVĂNUŞ (1886-1928)

Gh. M. VASILESCU-VASIA (1892-1929)

Glasul lui Ivănuş, ascultat adeseori aici, mai stăruie încă şi astăzi în inimile acelora care, în toamna lui 1928, îndureraţi au aflat că acest vrednic fiu al poporului nostru s-a stins din viaţă. Plecat în străinătate spre a-şi îngriji sănătatea, se internează la Berlin într-un sanatoriu. Aici, Constantin Ivănuş şi-a încheiat pilduitoarea existenţă (de-abia împlinise 42 de ani) la 28 noiembrie 1928. 40.000 de muncitori germani au luat parte la funeraliile revoluţionarului romîn Constantin Ivănuş, care a fost înhumat la Berlin alături de mormintele lui Karl Liebknecht şi Roza Luxemburg...

Tot aici, la sediul Sindicatelor Unitare, aveai prilejul să asculţi inspiratele şi documentatele cuvîntări şi conferinţe ale lui Gh. M. Vasilescu-Vasia. Casa aceasta a fost martora unei mari dureri în primăvara anului 1929. La 18 martie, muncitorii veniţi într-un mare număr şi-au luat rămas bun de la devotatul lor tovarăş Vasilescu-Vasia, decedat la numai 37 ani.

Oameni şi locuri. La fel ca şi oamenii, străzile, casele îşi au amintirile lor... Inscripţiile pe marmură ne opresc din drum şi, ca nişte veterani eroi, ne arată file din cartea de aur a celei mai impresionante lupte pentru libertate...

Iosif H. ANDRONIC

PE LOCUL UNDE SE AFLĂ ACEASTĂ CLĂDIRE A FOST, ÎN PERIOADA ANILOR 1928-1929, SEDIUL CONSILIULUI GENERAL AL SINDICATELOR UNITARE DIN ROMÎNIA

Pe vremuri în acest loc, într-o casă scundă, se afla sediul Sindicatelor Unitare. ←

Mihai BENIUC

CÎNTECUL NOSTRU

Au fost săgeţi şi scut
Au fost spinări şi biçe
Doar soare cald şi spice
Prea rar am cunoscut.

Pămîntul l-am lucrat
Să poarte spice-n soare
Dar bice pe spinare
În schimb am căpătat.

Au fost cetăţi şi zid
Şi domni cu gură mare
Doar noi prin închisoare
Plîngeam oftînd pe blid.

A fost război cumplit
Şi multe suferinţe
Dar noi din biruinţe
Robie-am dobîndit.

Aceasta ni-e-n trecut
A traiului poveste
Şi încă mult mai este
De spus şi de ştiut.

De-aceea noi am pus
Un steag de-asupra noastră
Să spună-n zarea albastră
Tot ce mai e de spus.

Plugari şi proletari
E roşu steagul nostru
Şi ne cunoaşte rostu'
Sub el sîntem noi tari.

Şi n-o să-ngăduim
Iar bice pe spinare
Ci numai spice, soare
În lumea ce o clădim.

SUB ZID

Nu-s unicul, ci unul dintre unii
Ce însumează-n ei totalitatea.
Deci nu pot sta ca Budha Sakia-Muni
Pe lotus contemplînd eternitatea.

Aici mă zbat în mijlocul furtunii
Prin care-şi face loc umanitatea,
Sub nori, sub soare, ori sub raza lunii,
Clădindu-şi fără de tirani, cetatea.

Da, nu ni-s încă zidurile naîte
Şi-n ele nu zidim ca-n celelalte,
Ca să le ţină, a dragostei fiinţă,

Ci-nmormîntăm sub mur, ca-n veci să doarmă
A celor ce trudesc pe plug, pe strung, pe armă,
A robilor cumplită suferinţă.

BISTRIŢA

Eu, Bistriţa cu toane şi cu foance
Cu ţăpinari purtînd un fel de lance,
Am hotărît şi eu aşa deodată
Făcînd cu comuniştii legămînt
Ca să pornesc pe-o matcă neumblată
Cătîndu-mi rosturi nouă pe pămînt,
Şi să năltăm hidrocentrala Lenin.
Plutaşule, eu te privesc prin gene
De aur, azi cînd te-ai făcut strungar.
Şi eu furnic la tine prin brăzdar
Vechi ţăpinar, azi tractorist de seamă,
Ce mpodobeşti apusul de aramă
Cu mersul sigur al maşinii tale.
Nu mai cobor ca-n alte vremi la vale,
Ci urc prin cable şi mă fac mişcare,
Şi-ncep cu tine să m-asemăn, soare!

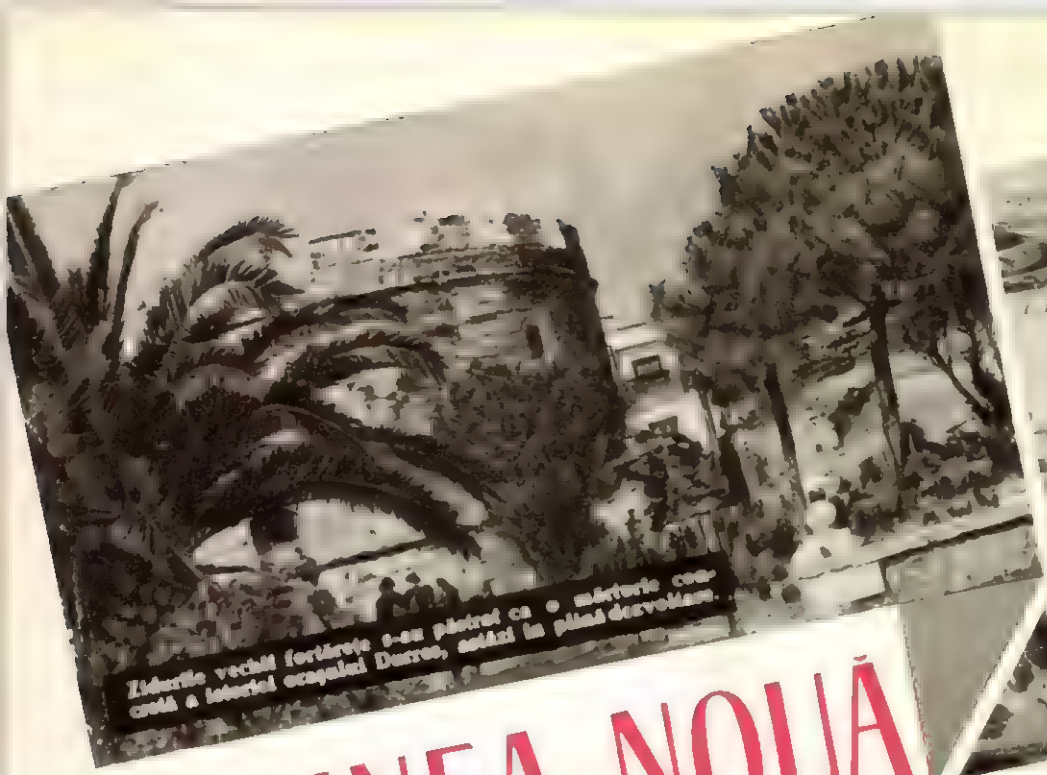

Zidurile vechii fortărețe s-au păstrat ca o mărturie a trecutului orașului Durres, astăzi în plină dezvoltare.

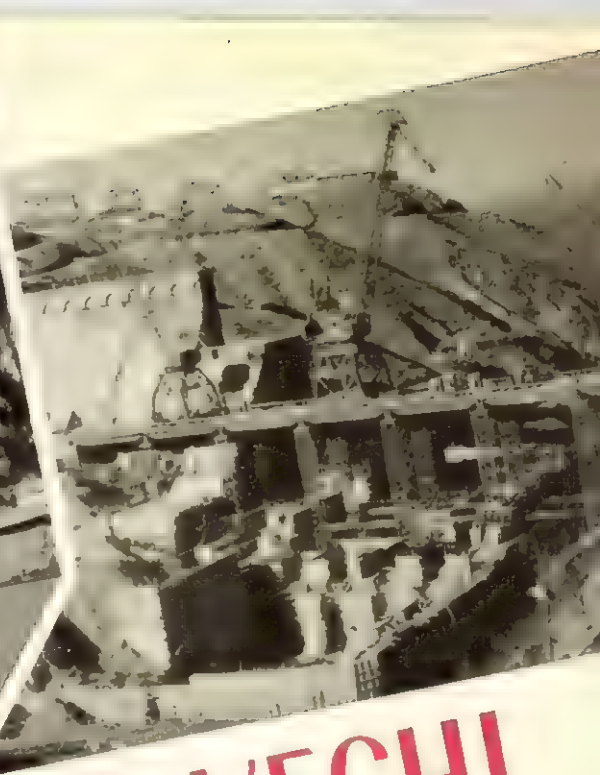

IMAGINEA NOUĂ A UNEI ȚĂRI VECHI

O mică țară mediteraniană, pietroasă și săracă. O țară menținută pînă aproape de jumătatea veacului XX în plin feudalism... Aceasta era Albania pînă la eliberare. De atunci, de cînd poporul skipetarilor a pășit pe un drum nou, au trecut 13 ani.

Albania n-a avut căi ferate; astăzi le are. În Albania a lipsit aproape cu desăvîrșire industria; astăzi există . Apar mereu noi fabrici, uzine, combinate, hidrocentrale, rafinării. În mai puțin de o lună se realizează cît se realiza odinioară într-un an întreg! Agricultura albaneză n-a cunoscut în trecut decît străvechea „parmenda" — acel plug primitiv de lemn; astăzi tractoarele și mașinile agricole se numără cu miile. În Albania — ținută ieri în bezna analfabetismului — n-a existat nici un institut de învățămînt superior; astăzi mii de tineri studiază în facultățile nou create.

Aceasta este Republica Populară Albania. Și în sufletul poporului albanez, care se bucură acum pentru prima oară în istoria-i milenară de adevărata libertate, clocotește nestăvilita dorință de a munci, de a-și închina întreaga forță creatoare făuririi unei înfloritoare țări socialiste.

I. C.

Trei fruntași cultivatorii de tutun Ahmet Muya, Ded Nikolla și Isa Duli. Pentru recoltele bogate obținute, cei trei membri ai cooperativei agricole de producție din Kaldrum (reg. Kopilk) au fost decorați de guvernul albanez.

În țara unde în trecut neștiutorii de carte întreceau procentul de 80 la sută, astăzi nu mai există analfabeți în rîndurile populației sub 40 de ani. În cei 13 ani de la eliberare au fost construite sute de școli de toate gradele, printre care și Școala pedagogică de doi ani din Elbasan.

Șantierul hidrocentralei „Enver Hodja" din valea riului Mati. Hidrocentrala, care va produce energie electrică încă în cursul acestui an, va avea o putere de 20.000 k.w.

Ismail KADARE
poet albanez

Tovarășe!

Îți amintești?
Tovarășe, îți mai aduci aminte
de marșul prin pădurile de munte?
Cînd corbii săgetau spre-nalturi zarea,
iar jos în oale tunurile crunte
însingerau auzul, depărtarea...

Îți amintești?
Cînd tu clipeai ușor, privind-nainte
spre a zăpezii orbitoare dună,
îți mai aduci, tovarășe, aminte,
de marșul lung prin nopți fără de lună?...

O, amintește-ți, frate,
de acei care-au căzut pe baricadă,
de cîntece, de zile de furtună...

De-atunci trecutau zile-ndelungate
azi nu mai sună marșuri pe zăpadă.
Iuțește pasul,
răsune cîntecul în zarea liberată!
Tovarășe,
noi mergem înainte
să nu mai fie marșuri
niciodată!...

În românește de
Geo DUMITRESCU

Rafinăria de la Cerrik este una din cele mai moderne instalații de acest fel din R.P. Albania. Datorită marii dezvoltări luate, după eliberare, de industria de prelucrare a petrolului, în acest an a putut fi rafinat de 6,5 ori mai mult petrol decît în 1945.

Celei mai tinere generații a Albaniei populare i se acordă o deosebită atenție. În fotografie: un aspect de la creșa nr. 8 din Tirana.

Printre numeroasele edificii culturale construite în anii puterii populare se află și Studioul cinematografic din Tirana.

Intre Dinarici și Adriatica

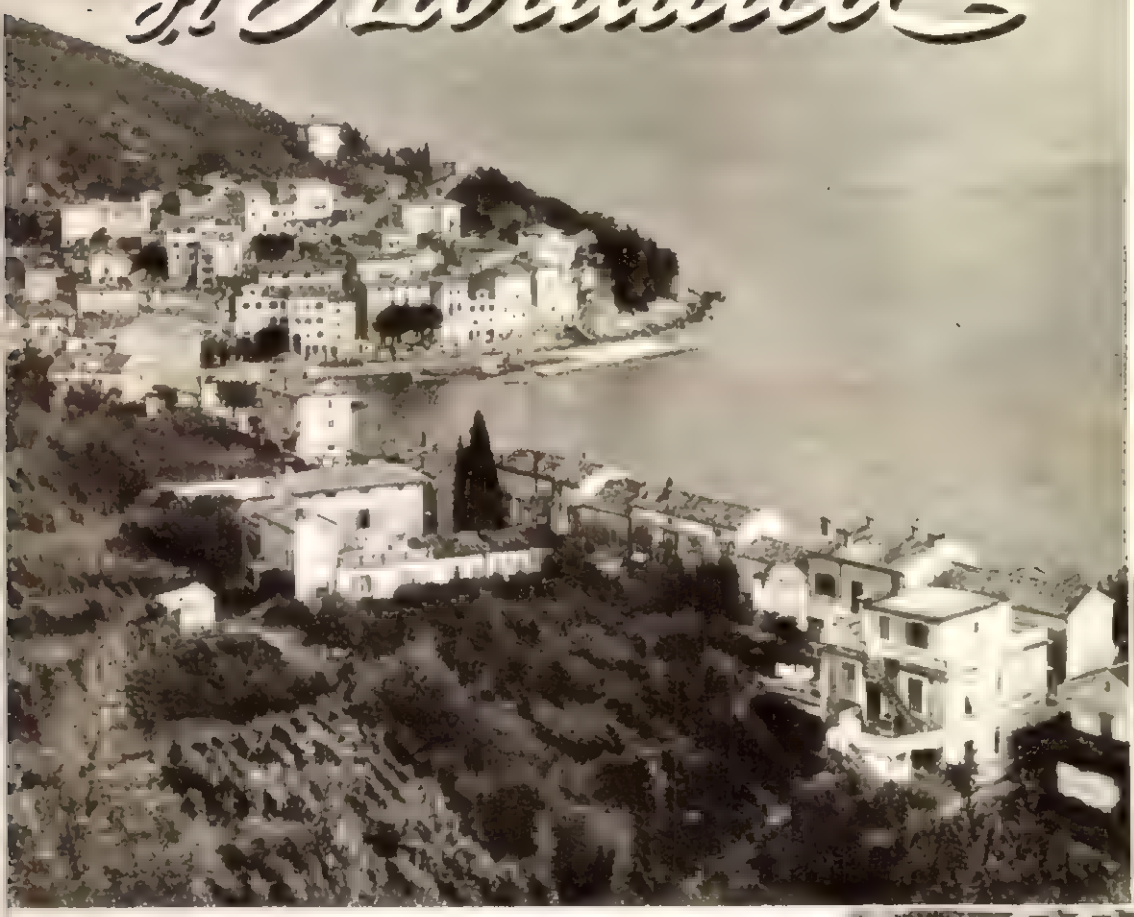

Unul din orașele iugoslave pitorești de pe coasta Adriaticei.

Sînt țări pe care le înțelegi din prima clipă. În Olanda, digurile îți vorbesc despre caracterul oamenilor, în Norvegia e deopotrivă de greu să pătrunzi în fiorduri și în suflete. Aici totul pornește de la un punct și se sfîrșește la altul. Pe drum nu există surprize și nici șocuri. Sînt însă și țări în care elementul predominant e surpriza.

În Iugoslavia nu e vorba numai de faptul că poți trece într-un singur ceas de la cerul sur al Croației la azurul Mării Adriatice, sau de la munții de stîncă aspră la palmierii plini de eleganță exotică. Mi s-a întîmplat să cumpăr la Sarajevo un autentic fes turcesc, pentru ca la numai 100 de kilometri să trebuiască să-l ascund printre bagaje — purtîndu-l aș fi devenit obiectul hazului public... Într-un orășel pitoresc pe valea Naretvei mai există (ca de altfel în multe orașe iugoslave) numeroase moschei cu minarete strălucind în soare. Nu mică mi-a fost mirarea cînd am văzut intrînd aci bărbați încălțați, femei purtînd coșuri de rafie. Mi s-a explicat: multe din vechile moschei servesc acum ca magazine. Înăuntru, la lumina becurilor electrice, poți cumpăra nu numai papuci orientali cu vîrful întors în sus, ci și aparate de radio de ultimul tip. În marile orașe ale țării viața e trepidantă, seara strălucește lumina fluorescentă, în vitrine sclipește emailul frigiderelor, lumea se îngrămădește în holurile cinematografelor, sau în „exprese", dar, pe terasele cafenelelor oamenii se consideră jigniți dacă nu li se servește cafeaua în ibrice și farfurioare de metal galben în care sînt gravate motive orientale...

În amurg, deasupra uzinelor (numai în zece ani au fost date în exploatare 200 noi întreprinderi industriale) sau a centralelor electrice (în anii postbelici au fost date în exploatare 57 asemenea centrale) se aprind stele roșii în cinci colțuri.

Fabricile din Belgrad folosesc mașini și utilaje moderne, halele sînt de o curățenie sclipitoare. În Serbia, în Macedonia sau în alte părți ale țării construcția socialistă a schimbat felul de a munci, de a gîndi al oamenilor. Oamenii îți pot părea uneori puțin aspri, dar ei n-au obiceiul să-și ascundă gîndurile. Ei vorbesc astăzi despre bluminguri și furnale, fac socoteala cu cît a crescut consumul de energie electrică pe cap de locuitor. Mergînd seara spre casă, muncitorii trec prin vechile cartiere turcești: s-au păstrat nu numai ruine, ci și case care, oricum, nu sînt de lepădat, ținînd seama de criza de locuințe... (Asta nu înseamnă că nu se clădesc și case noi. Dimpotrivă, în marile orașe cresc nenumărate blocuri noi, albe, strălucind în soare).

Ca să treci de la gingășie la monumental, de la irizări de ape la ecouri de bronz, de la cîntec la simfonie, trebuie să vezi în Iugoslavia două lucruri: Marea Adriatică și sculpturile lui Mestrovici. Adriatica naște nostalgia depărtărilor — nevoia de deplasare pe orizontală. Mestrovici te cheamă spre înălțimi, avîntul ce ți-l dă e cel al ascendenței. Ca să privești marea, soarele sclipind în apă, vasele plecînd în larg, porturile

Un colț al Belgradului. Contrastul este caracteristic. Alături de vechile clădiri, se înalță noile blocuri.

în care vîntul aduce mirosul peștelui sărat și al mirodeniilor, ca să vezi și să simți toate acestea e deajuns să stai tolănit pe pietrele fierbinți ale plajei. Ca să-l vezi pe Mestrovici trebuie să-ți înalți întreaga făptură — sculptorul te obligă să te ridici la înălțimea statuilor sale. (M-am gîndit chiar — dacă asta n-ar strica perspectivei lucrărilor lui Mestrovici — că în jurul statuilor sale ar trebui înălțate schele pe care oamenii să poată umbla pentru a se confrunta cu detaliile).

Din tot ce a dăruit Mestrovici Iugoslaviei, cel mai impresionant lucru e fără îndoială monumentul de pe înălțimea Avala, de lîngă Belgrad. Monumentul de la Avala e un monument național. Opt cariatide, opt femei îmbrăcate în costume naționale susțin intrarea în mausoleul închinat ostașilor căzuți pentru libertatea patriei. Monumentul a fost ridicat după primul război mondial. În timpul celui de-al doilea război, fasciștii au încercat să-l distrugă. N-au reușit. Poate că s-au înspăimîntat de furia aprigă dar calmă a mamelor, poate că au simțit în tăria pietrei inimile a milioane de oameni, poate că n-au avut pur și simplu cum să distrugă monumentul așezat în vîrful cel mai înalt al Avalei, monumentul care simbolizează viața fără de moarte a poporului.

Iugoslavii sînt oameni veseli, poate nu atît de expansivi cît ne-am aștepta (se consideră în orice caz „meridionali"). Există însă în fiecare dintre aceștia o coardă gravă cu rezonanțe adînci. Patosul zilelor eroice ale rezistenței mai vibrează și acum. La Belgrad am fost rugat să mă uit cu atenție la stîlpii din fața hotelului în care locuiam. M-am uitat. Niște stîlpi metalici înalți, nimic neobișnuit. După-amiază am fost la Muzeul Luptei de Eliberare. În fața unei fotografii m-am înfiorat. Pe stîlpii din fața hotelului, în plin centrul Belgradului, atîrnau spînzurați partizani. Am plecat capul. Și m-am gîndit la inscripția pe care am văzut-o pe una din șoselele de acces ale capitalei: „Bine-ați venit în Belgrad". Înpilată, Iugoslavia a știut să-și răzbune eroii. Liberă, ea știe să-și primească prietenii. Aici nu mai e vorba de nici un contrast, ci de o trăsătură ce-ți îngăduie să înțelegi Iugoslavia care a aprins stele roșii în cinci colțuri pe uzine și pe cele mai înalte clădiri ale sale...

R. T.

Fotografii de A. LOVINESCU

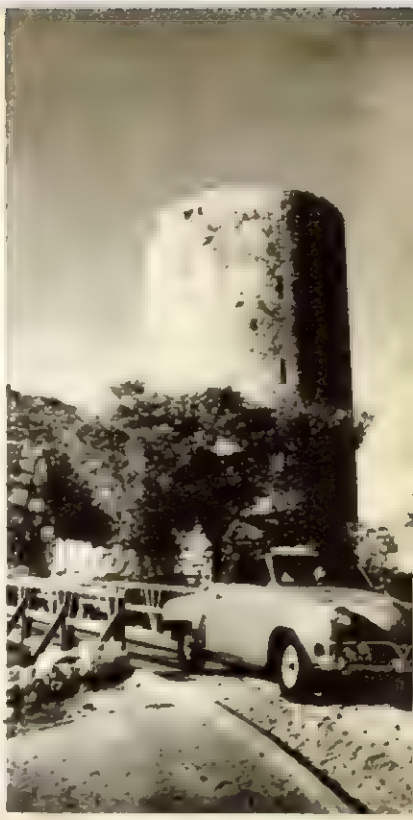

O poartă a sîrăvechii cetăți Kalemegdan. Pe podeț nu mai trec oștile cavalerilor medievali, ci automobile tip 1957.

În marile uzine „Litostroi": hale imense, utilaj modern. .

☆

Pe șantierul de construcții navale din Rijeka: ultimele lucrări și vasul „Radnik" va ieși din nou în larg →

☆

Două tinere fete din Opatia ↓

LECȚIA TRAGICĂ DE LA WINDSCALE

Reactorul din Windscale. Aci s-a produs accidentul. Pe coșul înalt a răbufnit spre cer și s-a răspândit, pe o vastă întindere, pulberea radioactivă.

Ceea ce s-a întîmplat la Windscale, în Anglia, n-a avut desigur, nici pe departe, proporțiile dramei zguduitoare de la Hiroșima. Totuși, faptul că de astă dată umbra morții atomice a semănat groaza, chiarși pentru cîteva săptămîni, în însuși birlogul fabricanților de bombe termonucleare engleze, are valoarea unei lecții usturătoare și a unui avertisment totodată.

Accidentul de la reactorul pe bază de plutoniu din Windscale, situat în preajma centrului atomic englez Calder Hall, s-a produs în ziua de 10 octombrie, dar a trebuit să treacă aproape o lună pentru ca, sub presiunea opiniei publice scandalizate, guvernul englez să prezinte Camerei Comunelor o declarație oficială în legătură cu infectarea unor vaste regiuni din Comitatul Cumberland, cu o substanță radioactivă otrăvitoare.

Neliniștea produsă în rîndurile populației insulare, dar mai ales panica de care au fost cuprinși locuitorii din zona năpădită peste noapte, de „Stronțiu 90", au fost atît de puternice, încît orice încercare oficială de bagatelizare a pericolului și de mușamalizare a cazului de la Windscale s-a dovedit inutilă.

După ce la început, timp de cîteva zile, guvernul evitase să dea în vileag gravitatea pericolului, presa londoneză a dat alarma, denunțînd faptul că în urma unei defecțiuni a reactorului din Windscale, s-a produs o scăpare de pulbere și de vapori radioactivi ce primejduiesc viața pe o rază de peste 200 mile pătrate.

O serie de ziare principale și opoziția laburistă s-au făcut ecoul indignării populare, acuzînd autoritățile pentru faptul că, tăinuind cele petrecute, au împiedicat luarea unor măsuri imediate ce puteau preveni efectele dăunătoare ale radiațiilor atomice.

Cu atît mai justificată a fost mînia populației din zona infectată, cu cît se știe că înafară de efectele lui imediate, „Stronțiu 90" poate primejdui viața oamenilor și a animalelor, chiar și pentru generații întregi.

Potrivit opiniilor competente ale savanților atomiști, substanța radioactivă otrăvește necruțător pămîntul, vegetația, apele și se transmite deopotrivă oamenilor prin lapte și prin carnea ierbivorelor, provocînd leucemia, cancerul și alte boli ucigătoare.

Iată un adevăr înfiorător care după ce și-a găsit o tristă confirmare la Hiroșima și după experiențele termonucleare americane și engleze de la Bikini și Christmas, vine să-i avertizeze pe englezi și americani, la ei acasă. Se știe doar că nici exploziile atomice din pustiul Nevada (S.U.A.) n-au rămas fără urmări grave.

Și trebuie să fii cu totul lipsit de rațiune, sau pur și simplu mînat de intenții diabolice pentru ca, sfidînd blestemul omenirii întregi la adresa celor ce pun la cale un cataclism atomic, să dai „asigurări liniștitoare", în ce privește primejdia experiențelor cu bombele nucleare.

Cît de cinică și totodată revoltătoare apare în acest sens declarația făcută recent — în cadrul discutării la O.N.U. a problemei efectelor radiațiilor atomice - de către delegatul american James Wadsworth, care caută să demonstreze cum că — citățm — *sporirea radiațiilor atomice nu prezintă un pericol serios.*

Astă-primăvară, cînd opinia publică mondială înfiera energic experimentarea primelor bombe engleze cu hidrogen în zona insulei Christmas, premierul Macmillan, pe cît ne amintim, dădea și el „asigurări" asemănătoare, ceea ce l-a determinat atunci pe un savant japonez să pună o întrebare logică și plină de sarcasm: *„dacă într-adevăr exploziile bombei H nu reprezintă vreo primejdie, atunci de ce guvernul Macmillan nu le experimentează chiar în Anglia?"*

Efectele bombelor cu hidrogen lansate în primăvară la Christmas n-au fost resimțite, firește, nici în Comitatul Cumberland din Anglia și nici la Downing Street, 10. În schimb acum cercurile cîrmuitoare londoneze s-au resimțit din plin de pe urma scandalului public izbucnit în jurul emanațiilor radioactive din Windscale.

Faptul că guvernul englez s-a văzut silit să întocmească și o „Carte albă" asupra acestui caz vădește amploarea și gravitatea celor petrecute. Oricum, dincolo de măsuri'e drastice luate de guvernul englez, începînd cu încetarea activității reactoarelor din Windscale și cu distrugerea unor uriașe cantități de lapte aparținînd fermelor din zona infectată, tromba radioactivă declanșată de uraniul supraîncălzit în reactorul din Windscale va trebui să dea de gîndit acelora care nu înțeleg, sau nu vor să înțeleagă ce primejdie reprezintă, chiar și în timp de pace, radiațiile atomice provocate de experiențele cu armele nucleare și, în general, de folosirea energiei atomice în scopuri războinice.

D. B

Comisia de anchetă guvernamentală. În frunte cu sir William Penney (primul din stînga), a venit la Windscale pentru a cerceta cauzele și urmările accidentului. Concluziile acestei comisii sînt cuprinse în „Cartea Albă" a guvernului englez, în care se arată, între altele, că tragicul accident se datorește **„defecțiunii instrumentelor de măsură folosite și erorilor de calcul ale personalului, toate aceste greșeli fiind la rîndul lor efectul ← unei greșeli de organizare".**

Echipe speciale de tehnicieni, purtînd costume de protecție împotriva radiațiilor ucigătoare, au fost trimise să verifice întreaga instalație a reactorului la care s-a produs ← scăparea substanței radioactive.

După ce cu ajutorul detectoarelor „geiger" s-a constatat că elementele radioactive pe care le conține laptele în zona infectată au crescut de șase ori, autoritățile au dispus să se azvîrle în canal întregul stoc de lapte existent la ferme. Pe de altă parte li s-a interzis țăranilor din Cumberland să vîndă vite pentru tăiere, întrucît radiațiile au infectat un număr mare de vite din acest comitat. ↓

Pe drumurile patriei

CETĂȚUIA DE PIATRĂ

O ridicătură de pămînt acoperită cu pietriș te întîmpină răutăcioasă. Nici n-ai vreme s-o iei în seamă. Te fură liniștea desăvîrșită. Pătrunzi în împărăția tăcerii pe care doar vîntul și ploaia îndrăznesc s-o tulbure. Au amuțit hohotele de rîs, prichindelul de lîngă mine nu mai fluieră, se vorbește rar, pe șoptite.

Nici un afiș nu invită la tăcere și totuși atunci cînd se întîlnesc cu istoria, oamenii se cufundă în liniște. Există o pioșenie în fața veacurilor trecute, un respect pe care nici o lege nu-l prescrie, dar care copleșește pe drumeț.

Cărarea largă, în pantă, se termină sub zidurile de piatră ale castelului Bran.

Urci 29 de trepte de ciment. Dacă ești dispus la reflexii și te întrebi cîți castelani au pășit pe aceste trepte, greșești, deoarece treptele de ciment aparțin unui trecut apropiat. Înainte, un pod mobil cobora dintr-un turn și se împlînta în dîmbul alăturat. Podul a dispărut; doar cîteva semne mai amintesc de îndepărtata lui existență.

Mă urc pe dîmb. De aproape zidurile își mai pierd din semeție; descoperi riduri ca pe un obraz îmbătrînit. 580 de ani s-au cernut peste acest masiv de piatră, fără a-l gîrbovi. Zidurile acestea există din 1377, cînd brașovenii au înălțat castelul. Nu știu ce școli de zidărie au urmat, dar sînt convins că erau meșteri pricepuți.

Își face apariția un ghid: o fetișcană zveltă, cu părul tăiat scurt. Cunoaște o mulțime de date istorice și ți le spune ca pe o poezie învățată de o elevă sîrguincioasă.

Încurcate mai sînt și drumurile istoriei. Uneori ai impresia că te-ai rătăcit într-o pădure ce-și poartă nemărginirea pe întinsuri nescormonite de mintea omului. Pe un zid, o inscripție nemțească povestește despre pasărea care nu-și părăsește niciodată cuibul în care a ouat. Îndemn la statornicie. Istoria a ignorat inscripția de pe perete. Castelul a avut mulți stăpîni. În 1386 îl posedau domnii români. În 1498, Vladislav Iagelo a dat castelul ca zălog orașului Brașov, pentru 1000 de ducați. Dar nici unul dintre urmașii lui n-a reușit să achite suma.

29 de trepte urcate—și poarta de lemn a castelului s-a dat înlături. Ochilor li s-a dezvăluit o încăpere întunecoasă, boltită, mai degrabă o chilioară decît locuința unor mîndri castelani. S-ar putea ca vremea să-i fi șters strălucirea. Poate. Oricum, viața nu era prea veselă în vălmășagul întunecoaselor camere și al scărilor de lemn înguste, în spirale, chiar dacă domnești mădulare se odihneau sub baldachine din tulpină de trandafir de India și stejar.

Un inel prins în perete ne atrage atenția.

— Prin inelul acesta erau trecute ouăle ce erau obligați să le aducă sătenii din împrejurimi — ne lămurește ghidul. Cele care treceau prin inel nu erau primite. Erau socotite prea mici...

Mai examinăm încă o dată inelul. E aproape cît un covrig dintr-acelea mari, de un leu bucata. Sărmanii furnizori de ouă!

Intrăm în sala de arme și de mese. Un arhebuz cu trei țevi ne aduce imaginea armamentului secolului al XVI-lea. Pe atunci i se spunea „orga morții". Pare o jucărie de copil, acum, în secolul rachetei intercontinentale! Într-o nișă, agățată pe peretele imaculat, o cămașă de zale din secolul al XIV-lea stă gata să-și depene povestea gloriei ei de odinioară. Acum nu-i prea arătoasă: s-a mai zdrențuit, iar acul de cusut și fierul de călcat — remediile oricăror cămăși — sînt în cazul de față ineficace. O pușcă cu cremene, mesaj al secolului al XVIII-lea, privește tristă. Nimeni nu o ia în seamă. Toți s-au apropiat de o masă lungă, cu scaune în stil gotic. E roasă pe la margini și zgîriată pe ici colo: 500 de ani pe masa aceasta s-au întins ospețe, a curs vinul din cupe, iar castelanii s-au înfruptat din bunătățile ce se îngrămădeau pe tăvile de argint. Mă uit la picioarele mesei și involuntar gîndul îmi zboară la nobilii domni ajunși pe podea, la capătul medievalelor chefuri. Nu cunoșteau rock'and roll-ul, dar le plăcea vinul...

„Dormitorul distinșilor oaspeți", salonul de primire, camera de lucru... Mobilier ca într-un bazar — stiluri și secole diferite, împreunate între pereții întunecoaselor încăperi. Renașterea spaniolă lîngă rococoul secolului al XVIII-lea, iar în preajmă o primitivă roată de tors. Impresia de bazar oriental se amplifică.

Facem cunoștință cu celula condamnaților la moarte. Ni se povestește că prin fereastra îngustă pedepsiții erau aruncați în furci. Cineva îmi spune că executarea sentinței presupunea un prealabil regim de slăbire, deoarece fereastra nu se împăca probabil decît cu siluete suple.

În 1920 castelul a devenit locuință regală. Regina Maria a dispus ca sinistra celulă a condamnaților la moarte să fie transformată în... cămară pentru alimente. Mărinimie regală? De loc: în loc de asasinarea în țepii furcii, existau în țară destule Doftane și plutoane de execuție. În schimb, spațiul din castel putea căpăta o utilizare pe măsura chiolhanurilor regale ce se organizau aci.

Poposesc în curtea interioară. Un moment trăiesc cu impresia că mă găsesc printre decorurile unui film de epocă. Balcoanele de lemn, gurile de tragere sfredelite estetic în zid, turnul de observație îți reînvie, mai puternic decît orice altă mărturie, secolele trecutului, evocînd o lume pe care am cunoscut-o doar din scrieri. Aici în curte, pe un spațiu îngust smuls pietrelor, se cultivau plante medicinale. „Curtea-farmacie" numeau castelanii dugheana spițerească în aer liber. Ghidul ne duce la gura unei fîntîni adînci de 40 m. La gura fîntînii găsim uimiți un lift care, dornic să respecte tradiția suratelor sale, era... defect. Ni se explică că liftul — acest intrus în atmosfera medievală — a fost adus pe vremea reginei Maria. Ce căuta „măria-sa" la 40 m sub pămînt, nu prea îmi imaginez...

În zidul alb, proaspăt vopsit, observ o ușă de lemn nu prea mare, purtînd vizibil urmele bătrîneții în șențuletele ce-i brăzdează trupul. Deschid ușa și mă găsesc pe un podeț, prins de un turn. Dedesubt la o distanță amețitoare, șerpuiește șoseaua asfaltată, aleargă vehicule și pășesc domol căruțe trase de cai. Am senzația că mă găsesc în avion. Șoseaua, vehiculele, căruțele — par de dimensiuni liliputane. Imaginea este suficientă pentru a destrăma mirajul pierderii în istorie și a ne readuce în tumultuoasa lume a prezentului.

Edgard OBERST

MUNCĂ LIBERĂ-R

Hunedoara, mîndria industriei noastre grele, s-a îmbogățit în anii ocîrmuirii cu o seamă de noi și considerabile unități de producție. Iată una din ele: minunata uzină oxo-chimică.

OD BOGAT

DESTINE

Ucenicul TĂNASE

„Nu-i gata! Jos cortina!
Lăsați-o ridicată!
E foarte greu s-acoperi ce-ai dezvelit odată...
Frumoase cuconițe și domnilor vă rog
Să suportați, din treacăt, un inocent prolog..."

În hol, lumina ferestrei se irizează prin perdeaua subțire de tul. În dreapta, pe fotoliu, profesoara de română. În stînga, pe scaun, o proaspătă bacalaureată, candidată la podiumul Thaliei.

În cadrul lat al glasvandului deschis, tînărul artist recită cu vizibilă emoție. În fața lor:

„Da, între drac și teatru sînt legături subtile
Ce nu datează numai de trei sau patru zile
Căci el îmi dă costume, eu la nevoie joc
Ne-mprumutăm în taină un sprijin reciproc".

★

Profesoara de română urmărește atentă mimica și jocul mîinilor tînărului candidat, care posedă vădit talent.

Prologul lui Topîrceanu din „Amantul anonim" este redat cu căldură și inteligență, deși tremurul din glas, imperceptibil, totuși prezent pentru urechea atentă a profesoarei, mai vibrează în toată gama marii și purei lui sincerități.

„Terenul îmi conrine: fac intrigi în culise.
Mă furișez prin toate cabinele deschise
Cobor apoi în sală și-n lungile antracte
Joc farse inocenței cu penele intacte"

Mai comic, Tănase, mai mucalit aci... — observă profesoara. Și Tănase, docil și înțelegător, reia, ilustrînd cu bot de iepure și clipiri din ochi, versul.

„Mă furișez prin toate cabinele deschise"...

Cînd spui „mă furișez" te apleci înspre mine, care mă aflu într-un colț al sălii și spre...

Tănase se oprește, respiră adînc, confirmă cu bărbia că-i de acord cu remarca și reia:

„...Cobor apoi în sală și-n lungile antracte..."

Așa. Acum e bine. Îmi place.

★

Stănescu Tănase a fost în 1949 ucenic strungar la fabrica de mașini agricole I.C.A.R. din București. Acolo, de pe banca școlii profesionale, a cunoscut-o pe profesoara de română, care chinuindu-se la început cu elevii cărora pînă atunci literatura le fusese străină, avu marea inspirație de a-i invita pe Ion Luca Caragiale în incinta fabricii de batoze și combine.

Ucenicul Tănase a jucat alături de colegii lui în „Scrisoarea pierdută", regizată și montată de profesoară. S-a remarcat. A prins gust de teatru. De aci pînă ca să fie nu numai încurajat, dar și meditat de profesoară, și astfel să intre la Institutul de teatru, n-a fost cale lungă. Dar nici prea ușoară.

Ucenicul a dat examen. Nu știu cine din sală era mai emoționat, candidatul sau profesoara care-l însoțea? A fost admis. În anul următor profesoara a mai recrutat un adept al Thaliei din rîndurile ucenicilor elevi, care a luat și el drumul Institutului.

Între noi fie-zis, profesoara—modestă, ne-a rugat să nu-i dăm numele, noi îi dăm doar inițialele E. B. a avut de furcă cu direcția fabricii. (În toamnă, după ce Tănase intrase la „teatru", aproape jumătate din clasă s-a prezentat la direcțiunea școlii și fabricii, cerînd să li se permită a înlocui strungul cu peruca și machiajul...)

★

Stănescu Tănase este astăzi actor al Teatrului de Stat din Timișoara. El n-a uitat pe aceea care l-a descoperit și ajutat să urce pe scenă. Din cînd în cînd îi telefonează, o vizitează, cerîndu-i un sfat, destăinuindu-i un gînd.

Acum se pregătește pentru o probă la Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești din București. Și, ca de obicei, a venit să ceară sfatul fostei lui profesoare.

Cînd i-am văzut, mi-am reamintit de cîteva pagini din Cuore a lui Amicis, de minunatele povestiri ale lui Makarenko. Vibrațiile emoției mele au fost luminate nu numai de rara descoperire a recunoștinței, dar și de ilustrarea posibilităților de afirmare ale tineretului din zilele noastre.

„Nu puneți artei zgarda și cîinului hotare
Lăsați să zboare-n cale ușoara Poezie
Mai multe orizonturi! Mai multă fantezie!"

Îți place, Sanda? — o întreabă profesoara pe noua candidată, care asistă.

Minunat!

Foarte bine, Tănase! Dacă-ai fi acum în bancă și eu la catedră, ți-aș trece un zece în catalog...

Anton ALEXE

IN PRAGUL „LUNII CULTURII DIN R.P.R."

Oamenii de artă vîrstnici și tineri din patria noastră liberă se pregătesc să întîmpine a X-a aniversare a Republicii Populare Române cu noi opere, în care clocotesc deopotrivă patosul vieții noastre de azi, trecutul plin de eroism și nesecatele bogății ale folclorului.

Prin operele lor, ei răspund cu cinste încrederii și grijii cu care îi înconjoară partidul și guvernul. La aniversarea măreței evenimente fiecare dăruiește patriei omagiul recunoștinței lui.

CALENDAR

„Săptămîna artelor plastice": 1-7 decembrie

„Săptămîna cărții": 7-14 decembrie

„Săptămîna muzicii": 7-14 decembrie

„Decada culturii naționalităților conlocuitoare": 14-24 decembrie

„Săptămîna teatrului": 24-31 decembrie

Compozitorul Marțian Negrea a terminat „Simfonia primăverii", o lucrare ciclică, în care se reflectă tumultul vieții și bucuria oamenilor în cel mai frumos anotimp al anului. Este simfonia vieții noi pe care o trăim în patria noastră socialistă. →

Aura Buzescu, marea noastră actriță, în plină muncă de creație a unui personaj din „Arborele genealogic" de Lucia Demetrius. Seriozitatea și încordarea chipului ei reflectă parcă ceva din încleștarea dramatică a rolului.

Îl recunoașteți desigur: este onorabilul funcționar Lefter Popescu, posesorul faimoaselor loturi „viceversa" din schița lui Caragiale. În curînd, veți vedea pe ecrane noul film românesc în culori, cu titlul „Două loturi". În rolul principal: artistul poporului Grigore Vasiliu-Birlic.

Sculptorița Zoe Băicoianu întîmpină aniversarea jubiliară a Republicii prin noi lucrări de mari proporții, adînci în semnificația lor și deosebit de expresive ca realizare. ↓

Poetul Mihu Dragomir a terminat în cinstea celei de a X-a aniversări a Republicii noastre populare, un volum de poeme intitulat „Odă pămîntului meu", în care cîntă frumusețile patriei, munca liberă și mîndria omului, stăpîn pe soarta sa, constructor entuziast al orînduirii socialiste. ↓

ÎN CÎTEVA CUVINTE

În cadrul „Lunii Culturii din R.P.R.", ce se va desfășura în toată țara între 1-31 decembrie, vor avea loc numeroase evenimente și manifestări culturale, printre care:

● Editurile vor tipări 266 titluri de cărți, din care 42 în limbile naționalităților conlocuitoare.

● Teatrele din Capitală și din regiuni vor prezenta 22 de piese ale autorilor români.

● Pe scenele operelor și teatrelor muzicale vor fi montate 4 opere, 2 operete și 2 balete românești.

● Orchestrele filarmonice din țară vor prezenta, în prima audiție 19 lucrări de muzică simfonică ale compozitorilor români contemporani.

● 112 pictori, sculptori și graficieni vor expune lucrări inedite — create în cinstea marelui eveniment — în cadrul expozițiilor regionale de artă plastică ce se vor deschide la București, Cluj, Iași, Timișoara, Tg. Mureș, Sibiu, Orașul Stalin, Ploești, Baia Mare și Oradea.

● Teatrul de Operă și Balet al R.P.R. va prezenta un ciclu de spectacole la Timișoara; iar artiștii de la operele din Cluj și Iași se vor produce la București.

● În principalele centre din țară se vor organiza festivaluri ale filmului românesc, cu prilejul cărora vor fi prezentate în premieră peliculele artistice de lung metraj „Dincolo de brazi" și „Erupția", documentarele „10 ani de la proclamarea R.P.R." și „Bucureștiul în arta plastică", precum și un film de păpuși satiric la adresa monarhiei.

● Pentru popularizarea creatorilor de frunte din toate domeniile artistice se vor edita cărți poștale portretistice.

● În toate orașele și centrele raionale se vor deschide bazare ale cărții românești și se vor organiza întîlniri între scriitori și cititori.

● Institutul de Folclor al R.P.R. va edita o culegere de studii intitulată „10 ani de activitate folcloristică în R.P.R." și va organiza o sesiune științifică de comunicări.

● În orașele Cluj, Tg. Mureș, Timișoara și Sibiu se vor organiza simpozioane privitoare la dezvoltarea literaturii contemporane maghiare și germane din R.P.R.

● La Muzeul de Artă Populară din Capitală se va deschide o expoziție de artă populară a naționalităților conlocuitoare din R.P.R.

● Se va sărbători într-un cadru festiv împlinirea a 10 ani de la înființarea Operei din Timișoara și a Ansamblului de cîntece și dansuri „Ciocîrlia".

● Va avea loc în Capitală trecerea în revistă a celor mai reprezentative ansambluri artistice ale naționalităților conlocuitoare, secuiesc din Tg. Mureș, german și sîrbesc din Timișoara, țigănesc din Tulcea, turco-tătar și bulgăresc din Constanța, ciangău din Bacău, armenesc din București.

● Se va termina tipărirea celei mai voluminoase opere editată vreodată în țara noastră „Dicționarul limbii române literare și contemporane", al cărui ultim volum va apărea în librării cu prilejul „Săptămînii cărții".

● Pentru echipele artistice de amatori, Casa Centrală a Creației Populare din R.P.R. va difuza piesele într-un act premiate la concursul „Vasile Alecsandri" precum și peste 30 de lucrări corale create de compozitorii contemporani în cinstea celei de a 10-a aniversări a R.P.R.

Fotografii de A. MIHAILOPOL și A. LOVINESCU

MISTERUL ASCUNZĂTORII

SAU

ASCUNZĂTOAREA MISTERIOASĂ

— Roman senzațional în care se arată și consecințele —

de Lascăr SEBASTIAN

CAP. I

Cei doi prieteni se revăd

— Helo, Dicks!

— Helo, Bing!

S-au revăzut. Vertiginos s-au îmbrățișat, bătîndu-se reciproc pe spinare, amical.

— Ce cauți pe aici, Dicks?

— N-am timp să-ți explic, Bing. Dacă stau de explicații, mi-o ia altul înainte.

— Aha! zise Bing, dumirit. Vasăzică cauți ce caut și eu. Îmi faci concurență, carevasăzică.

Și cît ai zice „pește", cu un pumn zdravăn, Bing îl culcă la pămînt pe bunul și vechiul său prieten Dicks. Care, după ce clipi mărunt și-și scuturâ umerii vînjoși, acolo jos, pe caldarîm, se ridică fulgerător și complet refăcut sufletește, aplică vechiului și bunului său prieten Bing o „directă", urmată imediat de un „upercut". Abia lungit pe caldarîm, Bing, cu o supremă sforțare, se ridică precum „hopa Mitică" și, fără să-și ceară scuze sau alte chestii, îi trinti bunului și vechiului...

Dar nu mai am timp să intru în amănunte. Trebuie să trec vertiginos la:

CAP. II

Goana începe

Dimineața e splendidă. De-o frumusețe rară. Așa superbă dimineață n-a mai văzut New York-ul (căci la New York ne aflăm) de cînd se știe. Cerul albastru ca safirul, pe care plutesc clăbucii unor nori albi, pare că... Dar vă închipuiți că n-o să mă apuc acum să fac descrieri de natură care de mult nu mai plac nici domnișoarelor de pension. Și n-am să le fac tocmai în acest moment, cînd indivizii ahtiați se află pe urmele ascunzătorii pentru a-i dezlega misterul. Căci nu e vorba numai de Bing și de Dicks. Ci de Dicksi și de Bingi. Ei, „este" destui la New York. Deci, după ei, băieți!

Totul e să fii tu primul. Nu ești primul, înghiți hapul. Cine-i primul e și ultimul. Căci în joc nu-i decît o singură bancnotă de o mie de dolari. Ol rait!

Dar, însă, totuși, cu toate astea, unde-i ascunzătoarea ?!

Un lucru e precis: ascunzătoarea se află, în această dimineață splendidă, cu cerul albastru ca safirul etc. — se află în raza Gării Centrale newyorkeze. Că doar s-a anunțat la radio!

— Hm! — cugetă pansiv unul dintre Dicksi—raza Gării Centrale! Dar undee ? Tisăszăcheișn!... Al dracului Bill Kolan!

Pînă să stabilim cine-i acest Bill Kolan și cît îi el de-al dracului, e clar că trebuie să ajungem ăi dintîi în raza respectivă.

Zi și dumneata dacă ne putem permite să străbatem toate odăile, să ieșim pe culoar, să coborîm scările, să ieșim în stradă. Aș! Sărim pe fereastră! E mai de-a dreptul și mai rapid. Ne așezăm în mijlocul drumului, ca să oprim primul automobil. Indiferent: taxi sau particular, limuzină sau camion, ocupat sau neocupat. Musai automobilul să oprească și să ne ia. Poate mașina are altă direcție ? Gogcși! Una în cap șoferului și-l convingem să meargă în raza Gării Centrale! Poate șoferul o să vrea, cum cere legea circulației, să oprească pe la stopuri ? Aiurea! Încă una în cap și-l convingem că nu e cazul să ne producă întîrzieri. Mai bine să producă accidente cu sîngele altora decît nouă o clt de mică întîrziere. Ochei!

Acum, fă-ți idee: dacă din toate părțile New York-ului, bărbați, femei, băieți, fete - mii și mii - se năpustesc în raza gării, în acel stil american mai sus descris, fă-ți idee cîte accidente nu survin în această splendidă dimineață cu cerul... etc.

Ce vreți! Cu orice preț trebuie să dăm de ascunzătoare!... Și să fim primul!...

CAP. III

În căutarea ascunzătorii

Dacă ești dăștept, deduci ușor. Ce raza gării ? Chiar în gară! Ce gară ? Chiar la șeful gării! Cîți sîntem cu toții ? Cine mai poate și mai stă să numere! O să încăpem toți în birou ? Nu, dar n-are a face. Deci, buluc în biroul șefului de gară! Se intră pe ușă, dar și pe ferestre. Vasăzică, ușa a fost dislocată și ferestrele sparte. Birourile răsturnate, sertarele răvășite. Șeful gării cu capul spart. De altfel, și noi între noi, ăștia care căutăm, nu ne menajăm. Ne smulgem cîte un șomoiog de păr, ne scoatem cîte un ochi, maximum doi, ne călcăm în picioare și altele.

Dar, aoh! ascunzătoarea nu-i în biroul șefului de gară. Dat dracului Bill Kolan!

Tot buluc, ca frații, ieșim pe peron. Intrăm la „Mișcare". Harcea-parcea din aparate. Aoh! nici aici! Lăsăm în nesimțire pe impiegați și iar ieșim pe peron. Răsturnăm coșurile cu hîrtii, loc!

Aha! o fi șmecher Bill ăsta, dar nici noi nu ne lăsăm mai prejos. Am ghicit! Ascunzătoarea este chiar în expresul care intră acum în gară. Grămadă pe expres! Percheziție generală! Iar geamuri sparte, uși dislocate, capete deteriorate, femei leșinate... Expresul e ținut în gară exact, pe ceas, ca la căile ferate, 5 ore întregi. Dar aoh! Nix! Misterul ascunzătorii rămîne deocamdată nepătruns.

În alte părți ale aceleiași „raze" blestemate, alții fac ca noi. Iată marele magazin X. Nimeni, timp de cîteva ore, nu poate cumpăra un capăt de ață. Au năvălit căutătorii. Mărfurile date jos din rafturi, vitrinele răsturnate, vînzătorii molestați.

Helo, Maud!

Mica și frumoasa Maud, vînzătoarea de la parfumuri, încearcă să distingă cine a strigat-o. Într-o clipă, plonjînd peste sutele de capete, este lîngă ea Dicks.

Tu ești, iubitule ? — - gungurește mica Maud.

Drept răspuns, Dicks o caută în sîn, subsuori, oriunde. Zadarnice sînt protestele pudice ale micii Maud. Dicks, ca apucatul, caută de zor. Dar, aoh! ascunzătoarea nu-i nici aici. Dicks, după ce constată tristul adevăr, dă iubitei sale un picior zdravăn și grăbește să ajungă la etajul superior...

Și uite așa, pînă la dezlegarea misterului ascunzătorii unde a fost pitită bancnota de o mie de dolari, în raza Gării Centrale a orașului cogeamite — New York, metroul nu mai circulă, automobilele sînt răsturnate, casele devastate, cabinele telefonice distruse, chioșcurile de ziare răvășite, cutiile poștale făcute praf, parcul desfrunzit prematur în această dimineață etc...

Desigur, pentru un roman senzațional, se pune imediat întrebarea: care-i criminalul care a dezlănțuit această sinistră nebunie? Care?!?...

CAP. IV

În care se vede că autorul nu e totuși atît de naiv

S-ar putea ca vreun cititor mai naiv să exclame:

— Ce ne toarnă ăsta la moși-păgroși ? Drept cine ne ia ? Nici în cele mai proaste romane senzaționale nu se trag lucrurile de păr în halul ăsta!...

Aoh, regret! Afară de incidentul cu mica Maud — pus intenționat ca să așezonez romanul și cu o aventură de amor (recunosc: mult prea ssssfișietor) — încolo totul e absolut autentic. Totul: trenurile oprite cinci ore, parcurile devastate, magazinele răvășite, circulația sistată, accidente, victime etc.

Pentru ce ? Cum ?

Cine este Bill Kolan ?

Este șpicherul de dimineață al unei mari companii newyorkeze de radiodifuziune. El trezește în fiecare zi pe americani, vestindu-i că în cutare parte a marelui oraș „compania" a ascuns o bancnotă de 1000 de dolari. Cine o găsește a lui e! De aici, ține-te, băiete! Se întîmplă tot ce-am istorisit noi și multe altele.

Care nu crede n-are decît să citească toate ziarele care apar la New York și care au ajuns și ele să se revolte împotriva „companiei" că nu și-a găsit alt mijloc de reclamă.

Însă „succesul" acelei „companii" e atît de colosal încît s-au găsit imitatori la Chicago și Los Angeles.

Cum s-ar zice, pecinginea se întinde.

Mda, ce să-i faci! Vorba aia: mod de viață...

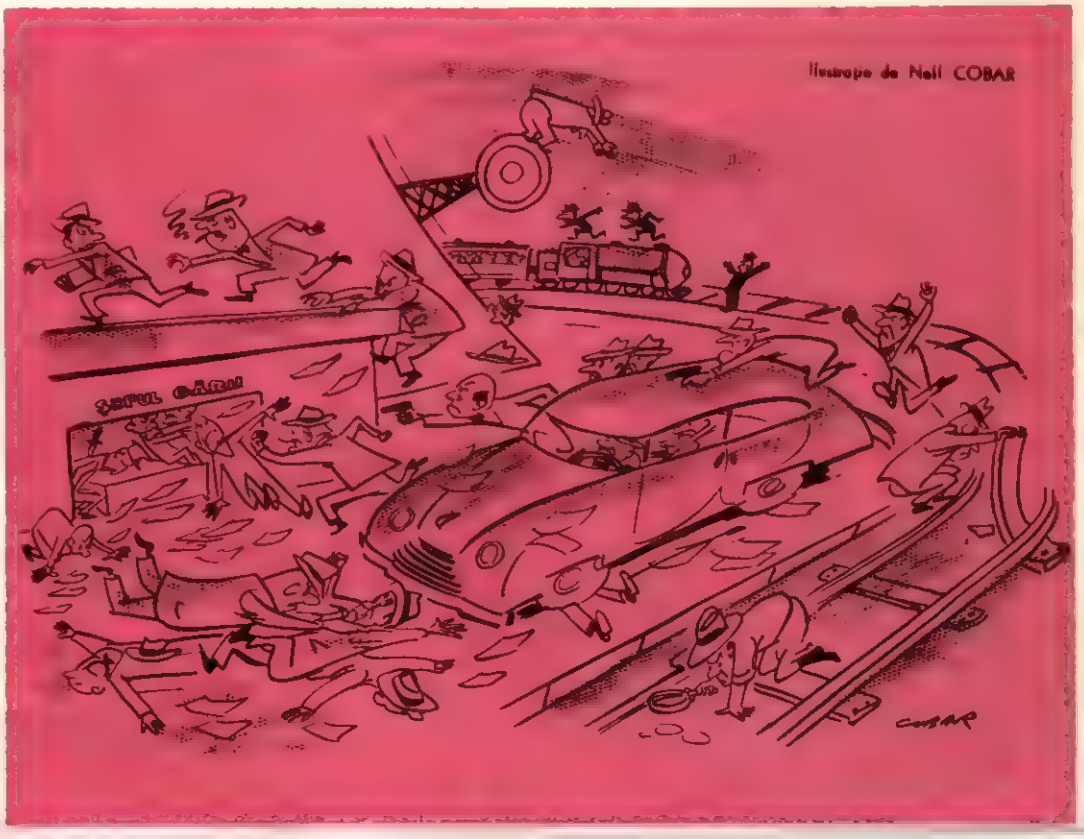

PULBEREA MIRACULOASĂ

— Policlorura de vinil —

— [stereoreportaj] —

de C. BOZBICI şi A. LOVINESCU

Pe zi ce trece obiectele făcute din materii plastice capătă un rol tot mai important în viaţa noastră. Pe nesimţite ele poposesc în camere sub forma celor mai diverse obiecte, de la banala scrumieră, pînă la perdeaua vaporoasă şi păpuşa cochetă care îşi dă ochii peste cap şi amuză fetiţele. Chiar noi am început să avem predilecţie pentru îmbrăcămintea plastică şi purtăm cu plăcere o şosetă, un ciorap, un pulover, o cămaşă din nylon ori perlon.

N-au trecut nici o sută de ani de cînd s-a născut prima materie plastică, simplul şi atît de obişnuitul celuloid (1870). Treizeci de ani mai tîrziu, din cazeina care se află în lapte ia naştere, o dată cu secolul nostru, galalitul. Şi de atunci, printr-o formidabilă dezlănţuire, apar noi materii plastice care concurează în toate domeniile cu lemnul, oţelul, lîna, sticla etc.

Multe materii plastice se obţin din materii prime naturale: lemn, lapte etc. Dar chimiştii merg şi mai departe. Ei uzează de diverse combinaţii de substanţe pe care le modifică după cum vor.

O ştire pierdută printre zecile de informaţii de pe pagina întîi a ziarelor anunţa, mai zilele trecute, intrarea în funcţiune a primei fabrici de policlorură de vinil din Romînia.

Am poposit şi noi în micul orăşel ardelean, în Tîrnăveni, să asistăm la acest miracol chimic. Fabrica este în întregime o creaţie românească: proiectul, utilajul şi montajul aparţin tehnicienilor romîni. Am fi vrut să vedem cu ochii noştri naşterea materiei plastice, dar n-a fost cu putinţă. Întregul proces se petrece în lumea secretă a conductelor, în întunericul agregatelor, sub controlul precis al aparatelor de măsurat. O fabrică modernă, unde oamenii doar veghează utilajele.

Policlorura de vinil se fabrică aici din acetilenă şi acid clorhidric. Sinteza lor în fază gazoasă se face în reactoare mari în prezenţa unui catalizator. La început clorura de vinil este gazoasă, apoi prin comprimare se lichefiază. Mai departe, în nişte autoclave orizontale, are loc polimerizarea, obţinîndu-se latexul de policlorură de vinil. Materia primă ce se obţine e un praf alb care uşor îl poţi confunda cu făina, dacă nu eşti avertizat. De la Tîrnăveni, policlorura poposeşte la alte fabrici din ţară unde, prelucrat se transformă în obiecte de larg consum.

De la Uzinele Chimice din Turda au venit la practică vreo cîţiva tineri. Şeful de echipă Stoica Ion (stînga) explică unuia dintre ei procesul de fabricaţie.

La panoul de comandă, tînăra operatoare Creţea Elisabeta reglează debitele gazelor spre coloana de amestec şi reactoare...

↓

Acidul clorhidric, materie de bază în fabricarea policlorurii de vinil, este depozitat în uriaşe cupe de gresie.

Aici începe fabricația policlorurii de vinil. Buncherul generatorului este alimentat cu materia primă...

Clorura de vinil lichidă este stocată în cisterne metalice.

S-a întîmplat ceva ?... Nu! Inginerul C. Ștefănescu face obișnuitul control al agregatelor. Fotoreporterul nostru l-a surprins în sala compresoarelor.

Drumul clorurii de vinil lichide se apropie de sfîrșit: a ajuns în autoclavele orizontale unde, în urma polimerizării, se transformă în latex.

...Și aceasta este policlorura de vinil, produsul finit al fabricii. Materie primă, pe care alte întreprinderi din țară o vor folosi la confecționarea de poșete, ciorapi, pulovere etc.

Fabrica de policlorură de vinil din Tîrnăveni.

A venit Ion

de Liviu MAIOR

Ilustrație de Tia PELTZ

O poartă mare de țară cu acoperiș de șindrilă colorată. Am bătut la ea.

Din pridvorul casei o umbră omenească mă îndemnă:

— Poftim fără teamă. Nu ținem câini.

O zării apoi, legănîndu-se prin ceață, cum vine să mă întîmpine. Abia de aproape recunoscui într-însa o femeie tînără, care leopăia, desculță și șchioapă, prin glodul ogrăzii.

— Poftiți în casă. Nu ținem câini.

În casă era cald și liniște. Un foc din lemne ude sîsîia chinuit, legănînd pe pereți lumini gălbui, tremurinde. Cineva, adunat pe o lăicioară în dreptul sobei, se îneca chinuit cu o tusă seacă, șuierînd ascuțit la fiecare răsuflare. O bătrînă scundă torcea, luptîndu-se cu astma. Din dreapta, o fetiță, prinsă în întuneric, mă privea nemișcată, suită pe o ladă mare de zestre. Am întrebat:

Dacă aș vrea să rămîn peste noapte aici, cu cine trebuie să mă învoiesc?

Cele două femei trebăluiau tăcute. Tînăra se așezase de îndată lîngă geam, în fața unei mașini de cusut. Desfăcea ceva cu un capăt de foarfece. Îmi răspunse bătrîna, șuierîndu-și cuvintele:

— Cu fata mea.

Cu dumneaei? — arătai eu cu capul spre femeia de lîngă mașină.

— Dumneaei mi-i nepoată. Cu fata mea trebuie să vă înțelegeți.

Bărbat în casă nu aveți?

— Avem și om. Acuma-i la Turda. Dar tot cu Leontina vorbiți.

Leontina e fata dumitale și gazda casei?

Așa, da. Sosește... nu mai e mult.

Din nou liniște. Aceeași liniște grea, mohorîtă, care mă împresurase din prima clipă. Am început să-mi las într-un piron din grindă pălăria, ranița și mantaua. Aproape de vatră am aflat un scăunel. Stînd pe el și plimbîndu-mi palmele peste dogoarea plitei, le-am istorisit pe scurt pățania.

— Trebuia să ajung azi pînă-n prînz la Guștar, în comună. Am vrut să tai de-a dreptul peste munte. M-au apucat ploaia și ceața, cînd am ajuns în dreptul fîntînii aceleia de piatră. Nu cunosc de fel locurile și m-am simțit rătăcit. Așa am ajuns la dumneavoastră.

O zării pe tînără ridicîndu-se. Cu piciorul ei olog începu să se învîrte prin cameră. Îmi așeză în poală o cană cu lapte cald. Undeva, în partea cea mai neagră a încăperii, deschise o ușă nevăzută. Cîteva clipe... O închise la loc. Ceva ca un ghem de lînă mă lovi moale deasupra gleznei. O pisică albă, cu coada mușcată, bătea capul de picioarele mele, sticlindu-și stăruitor ochii.

Pe ladă, fetița începu să sforăie încetișor. M-am întors spre ea. Avea un obraz lunguieț, năpădit de pistrui. Semăna leit cu femeia de la mașina de cusut. Deschise ochii ei mărunți, negri: i-am zîmbit, întinzînd mîna să o dezmierd. O clipă mă privi mirată, apoi speriată de-a binelea. Se prelinse de pe ladă, adăpostindu-se pe vatră. Bătrîna vorbi:

Lăsați-o în pace. Nu stă la mîngîiat.

Pe genunchi cana cu lapte începea să mă ardă. Apucai să sorb încetișor din ea, căutînd pe furiș împrejur.

De-a lungul pereților se îndesau mogîldețe negre, pînă aproape de plafon. Le deslușii treptat, luptîndu-mă cu întunericul: saci dolofani, legați la gură, lădoaie zdravene. Deasupra: cojoace, pieptare, covoare, caiere mari de lînă. Într-un colț, unele peste altele, ciubere, cofe, donițe. Cineva se ocupa aci cu negoțul... Iar încăperea de alături era fără îndoială plină cu lucruri asemănătoare din moment ce stăpînii casei trebuiseră să găsească loc pentru marfă chiar și în bucătărie.

Ascultam amețit țăcănitul mașinii de cusut. Cînd, mai tîrziu, amuți pentru un timp, auzii un sforăit monoton lîngă ureche. Motanul torcea, ghemuit pe vatră, aproape de umărul meu. Tînăra spuse deodată:

L-am visat astă-noapte pe Ion.

— Îi-i vremea săracul să se întoarcă. Miercuri îs opt luni de la plecare.

Bătrîna plîngea? Nu-mi puteam da seama. Întrebai:

— Ion, de care vorbiți, e stăpînul casei?

— E bărbatul fetei mele.

Încetișor, ca o pisică, fetița se dezlipi de pe vatră și veni să se așeze îndărăt pe ladă.

— Iar copila a cui e?

Bătrîna oftă:

— A noastră.

Pe urmă tăcu o oră. Mai bine, poate. Nimeni nu se mai gîndi să vorbească. Picoteam de somn. Laptele cald îmi stîrnise oboseala. Am tresărit într-un tîrziu, auzind-o pe tînără vorbind nespus de repede:

El e... știam că sosește.

Sta înălțată pe piciorul cel sănătos, limpezind cu palma fața aburită a geamului.

— S-o fi temînd de cîini, se ridică bătrîna.

Din prag, unde ieși, strigă de două ori:

— Haida, dragă. Cîini-s duși.

Cînd se înapoie, lăsă ușa deschisă. Goni fetița și, deschizînd lada, începu să caute ceva înăuntru.

Așa ne găsi Ion. Era un bărbat slab și scurt de stat. Cu o față prelungă, osoasă, pe care se îndesa în voie o barbă neagră, zbîrlită, nerasă de săptămîni întregi. Zîmbea. Ochii îi erau mari, albaștri, plini de o bunătate tristă. Purta un surtuc de oaie și nădragi strîmți de cînepă. De pe opinci glodul lipicios i se urca pînă aproape de genunchi. Spuse pentru toată lumea:

— Bine v-am găsit sănătoși.

— Doamne ajută, răspunseră împreună femeile.

Stînd cu spatele și cotrobăind în ladă, bătrîna nu reușea să afle lucrul căutat. La mașină tînăra desfăcea cu vîrful foarfecei tivitura unei cămăși. Mereu liniște, ca și pînă atunci...

Era Ion cel așteptat, sau alt Ion?

După ce așeză în cui căciula și traista, veni să-mi întindă respectuos dreapta. Avea o palmă nespus de mare. Pe lîngă noi trecu bătrîna spre locul ei de lîngă vatră. Ducea cu ea un fus gol.

Omul tuși. Nu știa ce să-mi spună. Zîmbi cu duioșie fetiței de pe vatră, apucînd-o de mînuță.

— Tata mare, Domnico. Nu mă cunoști, ha?

Copila zîmbea parcă. Cu o mînă îi apucă un nasture al căputului.

— Ți-am adus pere și nuci. Să te bucuri și tu la ceva.

Începu să-și dezlege nojițele încălțării: puse opincile sub vatră și veni numai în ciorapi groși să se așeze pe dunga patului, aproape de mine.

— Sînt plecat din martie la cîmpie. De opt luni adică.

— La fabrică?

— Nu la fabrică. Nu mi-i învoită munca grea. Am o boală de piept. Ar fi și aci treabă la pădure, dar e muncă grea. Și nu mi-i învoită munca grea. La cîmpie stau ca îngrijitor la vite cînd într-un loc, cînd în altul. Mi-e la îndemînă așa. Munca grea nu mi-i învoită.

Avea pămînt puțin. Cît e, îl muncește Leontina, nevastă-sa. Fata lor face cojoace, pieptare, covoare, coase cămăși, poale, catrințe. Ce nu face? Nu se află în jur fată mai pricepută ca ea. Bătrîna toarce toată ziua. El n-are ce să caute aci. Pămîntul tot e numai pășune. Ca la munte.

— Nu ți-i urît să stai mai mult plecat decît cu ai tăi? Departe de casă?

— Ce să fac. M-am învățat. Cînd eram tînăr și sănătos stam toată vremea aici.

Se posomorî.

— Nu cred să nu afli de lucru mai aproape de casă.

— Numai la pădure. Și la colectivă ar fi...

— Am trecut azi dimineață pe acolo și am văzut cîrezi întregi de vaci. Oamenii ei se ocupă, cred, mai mult cu creșterea vitelor. Am stat puțin la ei. Nu știu dacă treburile merg bine sau nu.

— Merg binișor.

— Atunci de ce nu te hotărăști să te înscrii?

Se feri să mă privească. Își bătea cu palma buzunarele, cercînd să dibuiască tabachera. Învîrti o țigară groasă în foaie de gazetă și întrebă, lipindu-i marginile.

— Dumneavoastră sînteți de la partid?

— Nu sînt. Vorbesc și eu așa. Poate nu spun bine... Ce crezi? ...Poftim chibrite. Ale dumitale or fi ude.

Dar și ale mele se dovediră neputincioase. Fu nevoit să caute foc în gura sobei. Cînd se întoarse întrebă, ciulind urechile:

— Unde lipăie mița? Voi n-auziți?

— N-are unde, spuse bătrîna. Toate ulcelele sînt acoperite. Dar de dohan tot nu te-ai lăsat?

— Nu-mi plac mițele. Să nu le văz.

Trimise fumul în plafon, vînturîndu-l din dreptul fetiței. Continuă spre mine:

— N-am învoire de la doctor să fumez. Am o boală de piept, vă spusei. Nici să-l las nu pot. Cu o țigară îmi afum necazurile. Las' că e bine și așa.

Îmi povesti mai departe, nu știu de ce, de un bătrîn de la cîmpie, care a trăit douăzeci de ani cu un singur plămîn. Călărea, juca, doinea din fluier. Nu arăta de fel a beteag. În vară, acum, i-a apucat un picior vîrtejul batozei. Din asta a murit.

Abia acum văzui un dulap mare, negru, care se dezlipise pe nesimțite de lîngă perete, în față. Întunericul căzuse treptat de pe el. Sus, la ultimul cat, sticleau trezite oalele cu castraveți... Afară se însenina, de bună seamă. Norii aveau spărturi vinețiii: oloaga ieșise cu un șorț de mălai, lăsînd ușa deschisă.

Ion răspunse abia acum întrebării mele:

— Ba da, spuneți bine.

În schimb îmi ocoli privirile.

— S-ar afla loc bun pentru mine acolo. M-aș lecui poate și de beteșug.

— Pentru toți ai casei s-ar găsi de lucru. Pe dumneata te-ar trimite poate la un sanatoriu.

— Știu.

— Atunci ce mai aștepți?

Rîse fără poftă. Cu buza de jos își apuca, după obicei, mustățile:

— Nu-s aci de capul meu.

Simțeam din ce în ce mai mult prezența

nevăzută a Leontinei, care zăgăzuia cuvinte și inimi chiar de la depărtare. Mă ferii totuși să-i pomenesc numele.

De afară, prin ușa deschisă, se strecurau șuvițe proaspete de aer. Vremea mergea spre înseninare; puteam să-mi continui drumul. Mutai mantaua de ploaie lîngă foc.

Ion aproape că nu mă vedea. Sta ghemuit, cu ochii pierduți, pe marginea patului. La ce se gîndea?

— La ce te gîndești?

Mă privi fără să înțeleagă. Spuse, arătîndu-mi coșul pieptului:

— ... Aici mă doare, cînd mă doare. Doctorii spun că la sanatoriu m-aș face bine. Poate-s vorbe. Dar la colectivă ar crește în schimb cu zile Domnica.

— A cui e copila?

— A fetei mele. Cea pe care a-i văzut-o cosind la mașină. Am avut cinci copii. Nu mi-a trăit decît o fată. Și aceea, biata, ologită de mică.

— Dar tatăl copilei unde se află?

Omul șovăi. Strivea cu călcîiul un bob de linte:

— Nu-i făcută cu cununie.

Pe laiță bătrîna începu să plîngă deodată, se ridică, luă fetița de pe vatră și o mută lîngă ea. Din tîrnaț aduse un pumn de prune uscate.

Ion continuă cu vocea scăzută:

— Ne-a auzit, se vede, că vorbim de fătuță. A cuprins-o mila. Acum patru ani au fost prin părțile noastre cătane. Cu un căprar, s-a luat în dragoste fata. Ce poate aștepta o oloagă de la viață? Nimeni pînă atunci nu s-a uitat la ea... Pe urmă cătanele au plecat, iar noi pe lîngă altele am rămas și cu rușinea de a crește o bitangă.

Văzui apoi că dorește să-mi spună ceva, așa ca nimeni altul să nu mai audă:

— La colectivă nimeni nu te întreabă de vii cu rușine sau cu beteșug. Harnic să fii!...

Și se amuză grozav de vorbele acestea. Cu un rîs subțire, plin de sughițuri. Nu știu de ce. Mai tîrziu îndrăznii, în sfîrșit, să-l întreb:

— Spune-mi: Leontina, nevasta, cu ce se ocupă în casă?... Ce face?

Se posomorî mai de grabă decît așteptam. Căută mai întîi foc la țigară.

— Ce nu face? Mînă caii, coasește, ară, suduie... Mai năprasnic ca un bărbat. Încarcă pe cai cojoacele și covoare'e feti-si, lîna toarsă de mă-sa, le duce pînă înspre Cluj și mai departe. Cumpără de la oameni ciubere, donițe, cofe, și tot acolo le duce. Cînd se întoarce pune în șa saci cu bucate. Îi vinde aici la munte cu preț bun. Toată socoteala și banul casei îl ține ea... N-ai teamă, e muierea dracului.

I se îngroșase și glasul de supărare. Atunci se întîmplă că văzu ieșind de undeva pisica, sări ca ars, rostogolind-o cu un lat de picior. Apucă din cui vergeaua de tăietei, gonind-o și de sub pat. O urmări pînă în prag, blestemînd-o cu năduf. La întoarcere, rîdea potolit:

— Nu-mi plac de fel mițele.

Atunci sosi Leontina. O văzui prin gemuleț cum trece poarta ogrăzii, călare pe un căluț de munte, încărcat cu desagi. Intrînd în odaie, mă salută prietenește, întinzîndu-mi mîna. Era înaltă, voinică, cu obraji rumeni și ochi vii. Nu părea nici mai bună, nici mai rea ca alții.

După ce-și descălță cizmele, pipăi lîna toarsă de bătrînă, ghionti fetița de pe ladă ca să așeze înăuntru o traistă plină, trimise fata să deshame calul și trecu lîngă bărbat, întrebîndu-l de una de alta. Cînd plecai, îmi luă pe ceașca de lapte doi lei, iar pe pumnul de prune dăruit de bătrînă, alți doi. Din pridvor îmi ură:

— Drum bun și mai poftiți pe la noi.

Cînd fui în uliță, îl auzii pe Ion gîfîind din urmă să mă ajungă:

— Să vă arăt drumul.

Ploaia încetase. Printr-o geană de nor se strecurau raze blînde de asfințit.

— M-am ferit față de bătrînă să vorbesc. Dar eu sînt venit de ieri în sat. Am rămas pentru noapte la președinte. La cel al colectivei. Am mîncat și am băut cu el. Tare aș vrea să fac ceva... Poate trec la el cu fata și nepoata. Aștept o ceartă bună cu nevasta. Pînă la urmă o să vadă și ea ca mine... ca noi...

Din ochi mă întrebă: „Am sau nu dreptate?" Pe urmă îmi arătă calea.

Începui să cobor cu pas grăbit. Măsuram distrat depărtări'e, flămînd-mă neîncetat la necazurile și bucuria bietului Ion. La orizont, zăream munții înalți scuturîndu-se de ceață.

De vorbă cu Marioara Vasile

Despre nașterea fără dureri

Marioara Vasile și-a ținut cuvîntul pe deplin. De cum s-a întors cu băiețelul acasă, mi-a dat de știre, și într-o seară liniștită, m-a poftit să vin la ea. La lumina lămpii celei mici, m-a așezat dinaintea-i pe un taburet și mi-a spus:

— Acum întreabă-mă, și-ți voi răspunde tot ce știu.

Fața ei strălucea de atîta împăcare, încît n-am putut — arătînd către pătucul noului născut — să nu pun marea întrebare de prisos:

— Ți-e drag?

Prietena mea Marioara trăise încercarea maternității în felul ei temeinic și cuminte; urmase fără absențe, ca la liceu, cursurile de pregătire pentru gravide de la Maternitatea Polizu, și, astfel, fericita dezlegare căpătă pentru mine o îndoită însemnătate.

— Spune-mi, Marioară, — am întrebat — ce înțeles are acea certită metodă a „nașterii fără dureri?"

— Numește-o metoda nașterii fără frică de dureri — mi-a răspuns zîmbitoare — și vei fi poate la fel de aproape de adevăr.

Am privit nedumerită în obrazul ei totdeauna liniștit și frumos.

— E vorba mai ales de frică? Nu cumva... și-a fost frică?

Mă așteptam la o tăgadă bătăioasă. Răspunsul mi-a venit pe un ușor suspin:

— Mi-a cam fost.

— Cum așa? De ce?

— Ți-am mai spus că am venit pe lume anevoie... În tot răstimpul copilăriei, de cîte ori se apropia ziua mea de naștere, maică-mea îmi istorisea „patimile ei", ca pe o adevărată liturghie... „Uite vezi, la ora asta, începuseră durerile să se întețească..." „Se făcea nouă, și bietu' taică-tu încă nu dăduse de urma moașei..." Aflîndu-mă în aceeași împrejurare, cuvintele mamei au început să iasă din uitare, să prindă asupra mea o putere de temut.

— Cum au putut sta cursurile de la maternitate împotriva unor atît de stăruitoare amintiri?

— Mi-au fost de nelnchipuit ajutor.

— În ce fel?

— Mai întîi, prin însăși existența lor. Ședeam în jilțul ăsta singurică, eram în concediu, pregăteam lucrușoarele pentru Daniel. Și... încet, încet, grijile mă copleșeau. Îți dai seama cît era de înviorătoare, în asemenea clipe, obligația de a ieși la anume oră, de a te aduna cu lume multă, de a vedea femei în aceeași stare ca și tine. Lucrurile deveneau dintr-o dată firești, generale, putînd fi chiar subiect de glumă și de taifas. Un doctor se afla la îndemîna noastră, gata să consulte, să asculte, să povățuiască... Dintr-o dată ne vedeam la școală, în fața

unor planșe colorate, dinaintea unui profesor-doctor, ceea ce ne lăsa să înțelegem că dacă vom învăța cu sîrg, de bună seamă vom trece și examenul cu bine; că „nașterea", acea forță năprasnică a naturii fusese într-atît domesticită, încît încăpuse în rutina civilizației noastre de zi cu zi, și se învață ca la școală...

— De fapt, ce zugrăveau acele planșe și ce preda acel profesor?

Marioara a clipit din ochi cu șiretenie și m-a dus către răspuns din aproape în aproape.

— Ce se învață la școala de dans?

— Să dansezi.

— La școala de înot?

— Să înoți.

— La „școala de naștere?"

Am bufnit în rîs amîndouă. Apoi, Marioara a continuat cu seriozitate:

— Se învață anatomia corpului femeiesc și fiziologia nașterii.

— De ce apa?

— Te-ai gîndit vreodată că frica e mai cu seamă frica de necunoscut? De-ai știi, etapă cu etapă, ce se petrece în organismul tău, de ce se petrece ceea ce se petrece, cărui fapt se datoresc suferințele, și cum pot fi ele rînd pe rînd alinate, aduce crede-mă, o mare liniște, încredere și siguranță. Noi „școlărițele de la Polizu" am fost duse să cunoaștem din timp diversele săli, instrumente ce poate avea să fie folosite asupra noastră, personalul instituției. Astfel, am intrat în maternitate știind întocmai la ce să mă aștept, iar cînd simțeam că mă încearcă temerile, luam lecția de la capăt și mi-o spuneam în gînd: „vasăzică mai întîi va fi așa, iar eu mă voi purta așa, apoi se va întîmpla așa, și eu va trebui să fac așa. Dacă se va ivi cazul cutare, mi se face injecția cutare. Aș putea spune că am încercuit în mintea mea evenimentul, că l-am învățat pe de rost, l-am făcut al meu, iar cînd a fost să-l trăiesc, l-am stăpînit tot atît de bine... Neîndurîndu-mi frică am răspuns cerințelor doctorului cu mintea limpede, și am născut aproape fără dureri. Alte colege de la curs mai bine pregătite și mai echilibrate au avut o naștere cu totul nedureroasă.

— Spuneai adineauri: „va trebui să mă port așa". De unde știai cum e bine să te comporți?

— Pregătirea cuprinde și un antrenament corporal. E vorba mai cu seamă de cîteva exerciții de respirație, de relaxare și de încordare, de cîteva mișcări de gimnastică și de masaj. Ca ori și ce act fiziologic și acesta poate fi antrenat și educat.

Dornică să-mi lămurească lucrurile cît mai pe înțeles, Marioara s-a ridicat din jilț, a făcut lumina mare și mi-a scos dintr-un sertar o broșurică galbenă, plină de schițe și de poze.

„Pregătirea psihoprofilactică a gravidelor pentru naștere", ***de dr. S. Han și dr. O. Vago. Silabisesem titlul cu voce tare, cînd am auzit, pe neașteptate, un scîncet subțire: din pătucul lui, Daniel ne dădea de veste, primul, că orele erau tîrzii. Părinții l-au privit atunci cu caldă încuviințare și mi-am dat seama că sunase ora cinei pentru cei mari ca și pentru cei mici și luîndu-mi rămas bun de la familia Vasile, am plecat acasă cu sufletul plin de nădejdea vieții celei bune, pe care mi-o împărtășise prietena mea, Marioara...***

Anca VARMALI

Fotografie de S. STEINER

SAVANTUL ROMÎN EMIL RACOVIȚĂ

PRIN PATAGONIA

(Urmare din numărul trecut)

Frumosul animal mirosi hoitul raței ucise de mine în seara ce trecuse, dar se îndepărtă de el cu dispreț suveran. Nu mai aveam timp de pierdut și am tras. Izbit în inimă, lupul căzu. Tovarășii mei, care mai dorneau, săriră înspăimîntați în picioare și puseră mîna pe arme. Le cerui scuze pentru fapta mea și înțeleseră. Lupul magellanic este mai mult un „zorro", adică o vulpe, dar caracterele pe care le întrunește îl fac să fie considerat de unii lup, de alții vulpe. Indiferent de această controversă, el e un animal admirabil. Lung de aproape un metru, pare și mai mare din cauza cozii mari și stufoase. Culoarea cenușie a blănii bogate bate în negru. Urechile și partea posterioară a capului au un păr roșu aprins, ce scoate în relief profilul elegant al unui craniu masiv.

12 noiembrie

Caii noștri s-au pierdut. Ne lipsesc zece și însoțitorii mei s-au risipit să-i caute, dîndu-mi răgaz să-mi continui observațiile prin împrejurime. Herbarul meu s-a îmbogățit cu numeroase plante printre care, foarte probabil, multe specii necunoscute încă. Cu mari dificultăți am străbătut o regiune a cărei vegetație deasă mă împiedica să înaintez, pentru ca apoi să mă împotmolesc prin niște mlaștini păcătoase. Cînd am crezut că sînt în sfîrșit, la liman am intrat pe teritoriul unei noi populații de Cururu, care m-a silit să repet lecția de ...spaniolă clericală, învățată de la tovarășii mei.

Învingînd, în sfîrșit, cele trei obstacole, am încercat să mă apropii la o bătaie de pușcă de un guanaco, dar înțeleptul animal se ținea înafara zonei periculoase, ba chiar rîdea de mine scoțînd, din cînd în cînd, cîte un nechezat ascuțit. Guanaco sau Lama huanachus este unul din cele mai caracteristice mamifere mari ale Patagoniei și Țării de Foc. Este un soi de cămilă de mărimea unui cerb, avînd o blană galben-roșcată. El constituie hrana de bază a indienilor Tehuelche din Pa-

Un gauchos în „costum de lucru"...

tagonia sudică și Selknam din Țara de Foc, servindu-le în același timp și la confecționarea îmbrăcămintei. A trebuit să mă resemnez în ce-l privește pe guanaco și să mă mulțumesc cu capturarea unor fluturi și gîndaci și cu satisfacția practică a recoltării unor ouă de gîscă.

13 noiembrie

Timp frumos. Plecăm la cinci dimineața. Toată ziua călărim printr-o regiune complet nelocuită a pampei. Traversăm văi și coline prin ierburi înalte — imensă împărăție a turmelor de guanaco. Îmi pregătesc arma, îmi strunesc calul și mă apropii de un pîlc. Sînt ca la 50 de metri, dar nu par a se sinchisi de mine: continui înaintarea din ce în ce mai uimit. Sînt la 20 de metri de grup și animalele continuă să rămînă netulburate. Doar cîte un nechezat ascuțit și un cap întors spre mine îmi arată că prezența mea a fost înregistrată. Nu sînt un vînător cu principii, dar consider totuși neleal și nesportiv să trag de la o asemenea distanță. În consecință descalec, iau arma în bandulieră și mă apropii liniștit. Sînt la cîțiva metri de un pui care ridică capul, mă privește curios, apoi calm se apropie de mine: întind mîna dar deodată răsună cîteva detunături și doi călăreți năvălesc spre mine, strigînd: „Gato! Gato!" Nu văd pisica asupra căreia îmi atrage atenția Ardou: între timp cîrdul care mă interesase se răspîndise și cum se îndepărtase... reglementar, țineam acum un guanaco. Îl dobor și de-abia am timpul să încarc și să trag asupra unui Nandu ivit și el de nu știu unde. Moreno mă felicită pentru performanță. În ce-i privește pe guanaco constat că sînt mult prea blînzi spre a fi considerați trofee vînătorești. În schimb mă bucur pentru doborîrea Nandului, acest struț interesant.

Ne aflăm pe malul a două lagune învecinate unde viața freamătă intens. Turme de guanaco și de cai sălbatici rătăcesc prin vegetația bogată din al cărei verde crud răsare, alb și lucios, cîte un ou de Nandu. Gîștele și

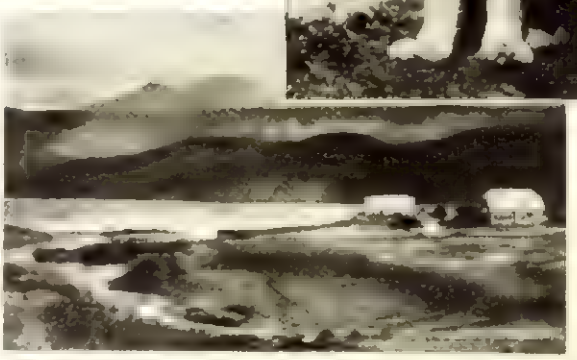

Puerto Consuelo, pe canalul Ultima Esperanza. Sus: Puma (Felis concolor), leul american.

rațele sălbatice își împart apele joase ale lagunei cu diafanele Flamingos și cu cîrduri de bizare lebede albe cu gîtul negru: Coscoroba. Acest tablou variat și viu este prins în cadrul pictural al florilor galbene, albe și roșii de pe mal.

Tot timpul avem în față crestele negre și dantelate ale Cordillierilor pe care ni reprezintă aici piscurile înzăpezite din Sierra Payne. Numai zgomotul infernal făcut de ibișii agățați prin copaci rupe discordant măreția acestui peisaj admirabil...

Ne continuăm drumul prin pampas, traversînd o lagună literalmente acoperită de păsări și intrăm într-o regiune deosebită de ceea ce am văzut pînă acum. Tufe de spini în formă de sfere uriașe dau un aspect ciudat stepei: cred că e vorba de Mulinum spinosum. Gauchos numesc această regiune „Meseta". Gazonul verde intens e împestrițat cu flori alpine. De pe înălțimea unei coline ne putem da seama de împrejurimi. Peisajul este încîntător.

Înaintăm pe Rio Baguales și Rio Payne și de pe o înălțime zărim un lac barat de patru morene ce formează un minunat semicerc. Facem campament și mîncăm ouă de struț coapte în coajă.

14 noiembrie

Ne angajăm pe o vale largă numită Rio de los Zancuados, adică rîul somonilor cu care însă nu reușesc să fac cunoștință. Traversăm o minunată pădure de fag cu arbori doborîți în mod primitiv, spre a se face loc unui drum, de altfel destul de bun. Întîlnim prin pădure un soi de cotineață pe roate trasă de doi boi. Aceste uriașe cutii de lemn umblătoare sînt tot atît de caracteristice pampei ca și oamenii, ca și fauna și flora ei. Ele reprezintă „magazinul" cîte unui negustor ambulant, care vizitează diferitele estancias și alte așezări omenești, oferind „mărunțișurile" tradiționale, piepteni, oglinzi, veselă, ace, ață, pomadă pentru mustăți etc. Interesul vital al tuturor locuitorilor pampei asigură, în mod tacit, securitatea acestor rătăcitori singuratici.

Valea pe care înaintăm este prinsă între munți ruiniformi, în spatele cărora troneză masivi acoperiți cu zăpadă. Sierra del Castillio, Sierra Ballena și Sierra Sol.

Zărim deodată în fața noastră doi călăreți ce se silesc să urce un mal după ce au traversat un rîu. Calul celui din urmă încearcă desperat să prindă malul sub copite și saltă pe loc pierzînd terenul de sub picioare. Călărețul lovește furios animalul cu cravașa și înfige pintenii cu sete. Privim cu jenă spectacolul. Îl aud pe Ardou șoptind: „Bestia"! Deodată bălanul necunoscutului se ridică în două picioare și se rostogolește pe povîrniș, cu călărețul cu tot. În apa nu prea adîncă. Instinctiv, intrăm în galop să-l ajutăm pe nefericit. Inițiativă inutilă căci omul este deja în șa, pe țărmul înalt. A făcut doar o baie rece, pe care, de altfel, a meritat-o. Cei doi oameni au înfățișări fioroase bărbi negre și neîngrijite le maschează fețele încruntate; privirile lor trădează cruzime: string gîturile carabinelor proptite de șa. Dar și noi sîntem înarmați și sîntem mai mulți. Din înjurăturile cu care cel îmbăiat își alintă calul, constatăm că sînt nemți. Sînt doi „lavaderos" ce spală aur în preajma muntelui Baguales. Patagonia a devenit un „do-

Turme de oi în pampas.

rado" al aventurierilor recrutați de pretutindeni, ce caută aici, adesea în van, o îmbogățire rapidă și fără bătaie de cap. O întîlnire cu acești „dezesperados" este în orice caz mai de temut decît una cu triburile indiene — mă asigură Moreno, căci negăsind aurul pe care îl caută, existența lor mizerabilă îi silește să utilizeze pistolul fără prea multă ezitare. De la primele vorbe schimbate cu cei doi ne dăm seama că au tras virtos la măsea. Ploștile lor sună goale la oblînc. Au cu ei un al treilea cal, legat cu o coardă lungă de șaua unuia din ei, iar calul poartă legat de el, cu capul în jos, un cerb. Ne spun că l-au împușcat la Bagnales. După talia mică, după culoarea albicioasă a blănii și după coarnele cu ramuri firave și scurte, constat că este un cerb de pampas (Odocoileus bezoarticus). Călărim în urma celor doi, studiind micul cerb, cînd deodată tresar: animalul mișcă! E încă viu! Revoltat peste măsură, strig celor doi să se oprească. Le explic ce-am observat. La cuvintele mele, rostite în nemțește fiordurile magellanice. Deocamdată un singur vas chilian ancorează în port. Cercetez împrejurimea. Observ un Condor, probabil Cathartes aura ce se rotește deasupra mea. Este interesant de constatat că, în această regiune a lumii, acești stăpîni ai înălțimilor, cuibărește chiar printre stîncile de pe țărmul oceanului.

După masă ne ducem să vizităm o peșteră. Călărim timp de două ore printr-o regiune devastată de foc. Iarba și copacii carbonizați dau întinderii un aspect dezolant. Peștera se află la picioarele unei faleze imense în care se cască uriașă și întunecată o intrare largă de 75 de metri și înaltă de 35. Pătrundem cu emoție sub bolta acestei lumi, probabil nici cînd umblate de om. Dar speranțele mele sînt vane, căci după un traseu de 250 metri, grota devine impenetrabilă. Nici concrețiunile calcare nu sînt prea deosebite. În schimb, în adîncul grotei, pe o stalagmită, tronează tăcută în bezne o bufniță albă, cu benzi brune pe aripi. Tabloul este impresionant lămpile noastre aprind fosforescențe galbene în ochii fiești ai păsării ce capătă o înfățișare înfricoșătoare. Peonii noștri creoli nu întîrzie să și facă cîteva cruci și mă asigură că bufnițele sînt reprezentanți ai diavolului pe pămînt și că au fost cîndva surprinse

Peisaj patagon. Lanțul Cordillierilor

se pornesc pe un ris isteric, răspunzîndu-mi că soarta cerbului îi privește pe ei și nu pe mine. Apoi îmi întorc spatele. Transmit tovarășilor mei discuția avută. Cei trei peoni ai noștri, în care dragostea de animale, ca și disprețul și ura împotriva oricărui lavaderos sînt înnăscute, pun mîna pe arme ca să dea o lecție celor doi „perros" (cîini). Cu mare greutate reușim să-i potolim, dar Ardou găsește totuși o soluție se apropie de calul care poartă cerbul și cu o tăietură fulgerătoare de cuțit retează beregata animalului, curmîndu-i suferințele. Cei doi lavaderos au observat asta numai la Ultima Esperanza și-atunci au ris din nou, hidos și amenințător de gestul nostru.

16 noiembrie

Campăm lîngă casele din port și așteptăm să sosească „Azopardo", micul vaporaș cu care urmează să ne întoarcem la Punta Arenas prin

Peisaj patagon în prim plan, un fag antarctic (Nothofagus antarctica)

17 noiembrie

Colectez în pădurea de Nothofagus insecte verzi, galbene, violete, apoi împreună cu Hauchtal, fac o plimbare cu barca pe apele canalului, îmbogățindu mi colecția cu zeci de animale acvatice, mărunte.

18 noiembrie

Continuăm să așteptăm pe „Azopardo" care întîrzie. Timpul s-a răcit considerabil. Colecția mea sporește.

19 noiembrie

Pescuiesc pe un braț de canal și constat o abundență nemaipomenită de pește. Nu mă mir deci faptul că indienii tribului Halakwulup aproape că nu părăsesc niciodată kanoele lor, cu care străbat miile de canale și fiorduri chiliene și magellanice.

Astă-noapte a nins în munți, iar la noi e burniță rece.

20 noiembrie

„Azopardo" nu a sosit și sînt silit să fac calea întoarsă, călare. Îl părăsesc cu regret pe doctorul Moreno, care în timpul celor două săptămîni cît am fost împreună, s-a dovedit un admirabil tovarăș de drumeție, de care mă va lega întotdeauna amintirea unei prietenii adevărate.

Și plec împreună mai departe cu Alvarezná și peonul său Baltazar...

★

Călătoria savantului român și a tovarășilor săi a continuat de-a lungul canalului Ultima Esperanza pe pitoreasca vale a lui Turbio, de-a lungul lagunei Marro, a lui Rio Gallegos, a golfului Otway Water, pînă la Punta Arenas, părăsita în urma cu 20 de zile

Și în urma acestei romantice expediții de pionieri prin pampasul patagon, omul de știință român, savantul Racoviță, a lăsat deosebit de prețioase observații, dintre care, pe unele le-ați cunoscut acum și dumneavoastră.

DE LA ELBA LA PACIFIC

ȘKODA 450, nouă realizare a industriei de automobile cehoslovace s-a bucurat de un remarcabil succes la *Expoziția internațională de automobile* din 1957, de la Frankfurt pe Main.

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ se extinde folosirea mijloacelor hidraulice pentru extragerea cărbunelui. În fotografie un hidromonitor în acțiune la lucrările de decopertare a straturilor de cărbuni, în regiunea Kemerovo (R.S.F.S.R.).

GASTRONOM 1 — se numește nou și elegantul magazin-bar ce s-a deschis recent la Tirana. Încă din prima zi de activitate, această nouă unitate bogat aprovizionată a înregistrat un record de încasări. Datorită bunei organizări a diferitelor raioane, clienții sînt deserviți cu o rapiditate care înlătură posibilitatea formării „cozilor"

ACESTE CONFORTABILE AUTOBUSE, care se află în prezent într-o cursă de rodaj, au ieșit de curînd pe porțile uzinelor de montaj din Șanhai. Motoarele lor puternice poartă marca *Liberaia*, numele primei fabrici de automobile chineze de la Ciangciun.

Bobiță, detectiv amator...

DE GEORGE Voinescu

CAPITOLUL X: „DEMONUL"

Sfaturi practice

PENTRU CĂ – LA PREPARAREA DULCEȚII – unele fructe, cum sînt prunele coapte, caisele, căpșunile etc. se pot sfărîma cu bine ca înainte de a le pune la fiert să le ținem 10 minute în apă de var. Apa de var se prepară astfel: se stinge într-un vas curat 1/4 kg var cu 2 litri de apă, iar după ce varul a fiert se lasă să se răcorească. Varul gros se depune la fund și se întrebuințează numai apa limpede de deasupra.

Ca să nu se zahariseacă dulceața trebuie să ștergem marginea tingirei cu o cîrpă curată înmuiată în apă rece.

★

CA SĂ PĂSTRAȚI FLORILE vreme mai îndelungată, schimbați-le zilnic apa din vase și nu puneți niciodată apă prea rece. Păstrați apa într-o cană, ca să aibă temperatura camerei. Seara, scoateți florile din vază și puneți-le într-o găleată cu apă, în așa fel încît cotoarele să fie înmuiate în întregime. A doua dimineață repuneți florile în vas una cîte una, luînd fiecare floare separat și rupînd cu mîna — nu cu cuțitul sau cu foarfeca — o bucățică de color. Spălați apoi cotoarele la robinet și puneți în vasul cu apă și puțină aspirină, un bob de naftalină sau cenușă de lemn, care au proprietatea de a păstra bine florile și prospețimea culorilor. Vazele din cupru influențează pozitiv păstrarea mai îndelungată a florilor.

ȘOSETELE DE LÎNĂ COLORATĂ se spală în cîteva ape călduțe fără săpun, se storc în apă. Apa se schimbă pînă rămîne limpede. La ultima limpezire, adăugați puțin oțet. Uscați fără a stoarce pe o masă, sau învelite într-o pînză.

★

CA SĂ PĂZIȚI DE RUGINĂ fierul de călcat, păstrați-l învelit într-o flanelă. Înainte de întrebuințare, ungeți-l cu puțin untdelemn, frecați-l apoi bine ca să nu rămînă grăsime pe el. Dacă fierul este ruginit puneți-l în gaz și lăsați-l să stea o zi, două, frecați-l apoi cu glaspapier sau cu puțin untdelemn. Ca să împiedicați lipirea fierului de rufele scrobite, frecați-l ușor înainte de întrebuințare cu o bucată de spermanțet.

★

CLAPELE ÎNGĂLBENITE ale pianului se spală cu alcool sau cu apă oxigenată.

★

NUCILE sînt foarte bogate în albumină, în grăsimi și în sări minerale. De aceea ele fac parte dintre alimentele cele mai hrănitoare și mai întăritoare. Poți înlocui chiar carnea. Consumați deci cît mai multe nuci.

De la iască la... poșetă

Înainte de primul război mondial, satul Corunt din fostul județ Odorhei, înzestrat cu izvoare de ape feruginoase și lăzuri sărate, tinden să devină stațiune balneo-climaterică. Sovata, la 18 km depărtare, nu se dezvoltase încă. Corunt părea că va deveni celebru prin apele sale. Profeția nu s-a împlinit, însă. Altceva i-a adus acestei localități celebritatea. Să nu vă mirați cînd veți afla. Acest altceva e... iasca.

În 1910 un anume doctor Tischler din Viena hotărî să-și petreacă vacanța în Transilvania, la Corunt. Doctorul trase la casele văduvei lui Gaspar Gyula, lîngă izvorul de borviz Arceo (aci era nucleul viitoarei stațiuni) și cu orice bun vînătorist, își petrecea timpul bînd apa dimineața și așteptînd vești de acasă după prînz.

Cînd, în sfîrșit, poștașul îi întinse prima dintre scrisorile dorite, medicul observă degetul arătător al acestuia rănit și înfășat. Îl întrebă cum se lovise și mai ales cu ce fel de „bandaj" se obligase.

Ianoș Filip, poștașul, răspunse cu multă bună-cuviință că s-a izbit în pădure cu cuțitul și s-a legat cu o felie de... iasca.

Medicul cunoștea proprietățile hemostatice ale acestei specii de ciuperci și rugă pe noul său prieten să culeagă și pe socoteala sa niscaiva iască și să i-o aducă — la care acesta se învoi bucuros.

Se întîmplă însă ca scrisoarea primită să cuprindă o grabnică rechemare la Viena, doctorul părăsi localitatea în aceeași noapte.

Sosind din nou peste trei zile cu o desagă bună de iască în spinare, Ianoș Filip află vila fără oaspe și, neîndurîndu-se să zvîrle „marfa", se văzu nevoit s-o care acasă. Și cum avea vreme destulă, îi bătu gîndul să încerce a face ceva din ea. Curăță ciupercile de coaja brună și lemnoasă, le înmuie în apă cu cenușă, cum mai făcuse și altădată, și se bătători cu un ciocan. Stăruind să lucreze toată iasca strînsă, el avu prilej să observe că foaia de iască se putea întinde cu mîna aproape oricît groasă, ea aducea cu o piară elastică din lemn de nuc, avînd riuri și vine cafenii; subțiată, căpăta culoarea lerei, iar la atingere sensibilitatea pielii de căprioară, care-și schimbă lumina, după cum trece mîna asupra ei, într-un sens sau într-altul.

Lucrînd astfel toată ziua, poștașul se văzu pînă în seară descoperitorul unui „material plastic", care avea să înzestreze satul Corunt cu un meșteșug nemaipractical pînă atunci: lucrarea obiectelor din iască.

★

La început, bătrînul poștaș a tăiat din ciupercă pungi pentru tutun de pipă și a cunoscut imediat un dublu succes: marfa a căpătat preț, iar prietenii din sat s-au arătat dornici să cunoască meșteșugul.

O atît de matematică împămîntenire a noii îndeletniciri poate fi pusă pe seama condițiilor locale. La Corunt țărina fiind sărăcă, oamenii au fost nevoiți din vremurile cele mai îndepărtate să capete deprinderi meșteșugărești. Pe de altă parte, pădurile de fag din preajmă hrănesc iasca din belșug; aceasta fiind încondeiată ca parazit dăunător, strîngerea „materiei prime" nu întîmpina opreliști.

— La început — povestește unul dintre urmașii poștașului, meșterul Gali Samuel, azi om de aproape 80 de ani — noi cărunteni am încercat să păstrăm secretul. În primăvară și în toamnă, cînd bărbații noștri plecau pentru săptămîni întregi la cules de ciuperci, ajungînd uneori pînă în munții Harghita și în preajma orașului Baia Mare — de scoleau și ursul din birlog în zăpadă — ciobanii și muncitorii din pădure nu mai conteneau minunîndu-se:

— Ce faceți, mă, cu atîta iască? Cine mănîncă iască? Cui o vindeți? E pentru animare?

Dar ai noștri tăceau și-și vedeau de treabă, lăsînd să se înțeleagă că așa „o fi"...

Pînă la urmă însă taina a ieșit în vileag, ca toate în lume... Lucru curios însă, meșteșugul lui Ianoș Filip nu s-a mai răspîndit prin alte locuri, rămînînd apanajul exclusiv al satului Corunt!

După război feciorii bogatei văduve a lui Gaspar Gyula și-au pierdut averea la joc de cărți; ca să-și plătească datoriile, ei au desțăcut viile din birme de la izvorul Arceo și le-au vîndut ca lemn de foc.

Satul Corunt a pierdut atunci nădejdea de a mai deveni stațiune balneară...

Culegătorii de iască și-au ciopîrlit calapoade din lemn, au învățat să taie ciuperca în multe feluri și-au prins obicei să umble cu marfa de colo, colo, prin țară. În căutarea meșterilor care nu se mai abăteau pe la ei...

★

Gali Samuel, Petre Varga, Nagy Mozes, Fabian Dominic și Matei Ianoș, astăzi cei mai destoinici meșteșugari în iască, lucrează velițe pentru masă și pat, genți și perine de voiaj, învelitori și semne de carte, teci pentru perii și piepteni, portofele, cordoane, ornamente din frunze și nelipsitele lăscuțe și chipie vînătorești pentru copii.

Iasca are multe calități (e rea conducătoare de căldură, e elastică, nu se mototolește, primește vopseaua), însă cunoaște doi dușmani nelmpăcați: focul și apa; de aceea ea poate fi folosită numai pentru accesorii de îmbrăcăminte și obiecte cu uz semicasnic, semidecorativ, destinate să fie păstrate la loc ferit.

Meșteșugarii cei noi au aflat mijlocul să întipărească în foaia de iască diferite motive — cei secuiesc ai tulpanului și cei sășesc ai cerbilor atrag atenția

Nu orice copac al pădurii oferă meșterilor mult prețioasa iască. Ciuperca trebuie căutată îndelung, iar uneori desprinsă de pe cele mai înalte ramuri ale fagilor

Poșete și șepci de iască. Toate executate în atelierul soților Ana și Fabian Arpad.

indeosebi — și prin aceștea scot și mai mult în evidență calitățile materialului, bogăția de nuanțe, precum și originea sa silvestră.

★

După primul război mondial, marfa cărunteniior a început să aibă căutare și în străinătate. Obiectele de iască se cereau în Budapesta, la Cehoslovacia, la Paris, la München și chiar în America. Întrezărind probabil senzaționale posibilități de cîștig, un agent de afaceri american s-a înfățișat într-o zi în satul Corunt, cu mostre de iască de peste ocean, cu intenția să exporte la New York măiestria lui Gali Samuel, cu meșter cu tot.

Gali Samuel avea în Corunt pămînt și opt feciori însurați.

A învîrtit îndelung mostra printre degete, cercetînd-o cu de-amănuntul, apoi a răspuns cam așa

— Nu e iasca americană ca aceea ardeleană — și a rămas acasă.

Și iată cum, satul Corunt a izbutit să-și păstreze în ceea ce privește iasca — exclusivitatea... pe lume...

Victorie FILIPOIU

Fotografii de M. IVANCIU

Da, din acest parazit amorf se vor obține în curînd minunatele genți și șepci de iască.

„NE-AM SIMȚIT CA ACASĂ"

Conversația despre București a început la masă, la Athenée Palace.

Să-i smulgi pe Michèle Morgan, pe Henri Verneuil și Henri Vidal, pe Robert Craven din mijlocul cinefiliior! Iată o ispravă în stare să ți provoace dureri de cap. Leam avut. Dar i-am smuls. Nu mă întrebați cum, fiindcă e inutil: nici un reporter nu-și dezvăluie secretele meseriei. Esențialul e că putem sta cîteva clipe de vorbă neștingheriți. Începe... clasic.

REPORTERUL: *Ați mai fost în Rominia? Știați ceva despre Rominia?*

R. CRAVEN: Orice om trebuie să facă „primul său voiaj". Al nostru a fost de data aceasta în Rominia. Rominia despre care geografia spune net: o țară riverană Dunării, latină...

H. VERNEUIL: Cu multă prietenie pentru Franța, și unde mulți oameni știu și franțuzește. Evident, asta nu scrie în geografie.

H. VIDAL: Oh, dl Verneuil ține cu orice preț să fie spiritual. Deformație profesională: e realizator de comedii. Dar mi se pare că bucureștenii i-au servit o excelentă replică.

REPORTERUL: *N-aș crede că în paguba dumneavoastră.*

H. VIDAL: Firește, am avut partea mea copioasă. Uimitor acest public bucureștean, care reacționează direct, spontan, exploziv, la cel mai fin cuvînt de spirit. Am avut momente cînd am crezut că sînt cu parizienii mei...

H. VERNEUIL: Da, da, Vidal nu se înșală. Dar Vidal e actor. „E steaua" adulată, totdeauna în grațiile spectatorilor. Nu știe ce înseamnă să stai în ultimul fotoliu din cinema, cît mai aproape de ușă. Întreabă-mă pe mine: eu știu. Știu că regizorul e mereu „omul din umbră". Un nume pe generic. E totuși reconfortant să vezi cum vibrează o sală la un film. Ei bine, la dumneavoastră... n-am mai stat în fotoliul de lîngă ușă...

H. VIDAL: Am spus: în orice comedian dormitează un tîrîe

H. VERNEUIL: Și într-un „june prim" un sarcastic?

H. VIDAL: Ei bine, fiindcă nu sîntem într-un film al lui Guitry, abandonez partida. Revin la publicul bucureștean. Incontestabil, e plin de talent.

REPORTERUL: *Un paradox. Credeam că numai actorii și regizorii au talent.*

H. VIDAL: Și publicul. Publicul care simte orice intenție a actorului, care se bucură și suferă o dată cu el. Sălile pline, cozile interminabile la cinema, e ceva mirific pentru un actor.

R. CRAVEN: Aproape că ar trebui făcută o propagandă inversă decît în Franța: să *nu* se ducă oamenii la cinema.

H. VERNEUIL: Mai ales cînd există riscul să pleci fără nasturi...

REPORTERUL: *Pe care un Radu Beligan are prudența să-i păstreze și să-i ofere — trofeu — modestei modiste din „Marile manevre".*

MICHÈLE MORGAN: Un gest foarte, foarte... René Clair. Nu se uită ușor, la fel ca și primirea călduroasă a bucureștenilor...

REPORTERUL: *Cărora le-ați mulțumit și în rominește.*

MICHÈLE MORGAN: Evident, nu din pasiune dezinteresată de... poliglot.

REPORTERUL: *Cum v-a părut Bucureștiul?*

(La această întrebare s-am putut nota toate răspunsurile, fiindcă „soliștii" au optat pentru „cor": „Un oraș plăcut, frumos". „Ne-am simțit ca acasă".)

REPORTERUL: *Și centrul nostru cinematografic de la Buftea?*

H. VERNEUIL: Un paradis tehnic.

H. VIDAL: Atenție: regizorul e încîntat. Vi se întîmplă deseori?

H. VERNEUIL: Cînd vizitezi Buftea. Ceea ce nu se întîmplă totdeauna. Într-adevăr, cineaștii dumneavoastră au condiții tehnice excelente. Destule motive să fie invidiați de un regizor. Și sper că tehnica aceasta va dărui filme valoroase.

REPORTERUL: *Și noi avem speranțe. V-ar interesa poate coproducțiile?*

R. CRAVEN: Da. Și nădăjduiesc că vor fi. La fel ca și o gală de filme rominești în Franța, anul viitor.

REPORTERUL: *Poate că pe domnul Verneuil l-ar tenta... paradisul de la Buftea?*

VERNEUIL: De ce nu? Un scenariu bun, actori buni (care există), un tur de manivelă și...

H. VIDAL: Regizorul s-a ambalat. Comedienii sînt iremediabilii entuziaști.

REPORTERUL: *Poate, a doua natură. Dar, fiindcă sfertul de oră pe care mi l-ați acordat s-a consumat, o ultimă întrebare. Ce ați dori să le comunicăm bucureștenilor?*

R. CRAVEN: Toate mulțumirile și convingerea că ne-am înprietenit extrem de mult.

MICHÈLE MORGAN: Am lăsat aici o bucățică din inimă.

H. VERNEUIL: Toată stima pentru pasiunea lor față de a șaptea artă

A. SANDU

Un salut adresat de Michèle Morgan publicului romîn.

Je remercie le public Roumain de son chaleureux accueil. Je conserverai le plus amical souvenir de mon séjour à Bucarest.

Michèle Morgan

Vizitînd vechi monumente și vechi biserici, perechea de cineaști s-a oprit la Mitropolie, unde părintele bibliotecar căruia i s-a luat un interviu despre cărți și iconografi a luat și el unul autograf, în legătură cu cinematografia.

În Piața de flori, alegînd buchete de garoafe - de fapt darul spontan al unor admiratori ce se află dincolo de cadrul fotografiei. Henri Vidal fumează, nebănuind că lui i se adresează acel: „frumoasă ți-ai ales-o, mînca-ți-aș ochii!".

În cele din urmă, teritoriul Capitalei a fost părăsit pentru cel al planetei Venus. Michèle Morgan și Henri Vidal au luat cunoștință astfel cu una din stele, mai puțin prezentă pe afișe.

ÎN JURUL GLOBULUI

↑ SOMNUL ELECTRIC. Savanții sovietici care au pus la punct „somnul electric" îl întrebuințează acum în mod curent în cadrul „somnoterapiei". Bolnavul este adormit cu ajutorul unui slab curent electric care îi trece prin pleoape. Rezultatele obținute cu acest tratament au fost excelente. Iată-l pe prof. V. GUILAROVSKI asistind la adormirea electrică a unei paciente.

↑ UN... DOI... TREI! Un moment „neplăcut" pentru actorul finlandez TARMO MANNI: cu ochii închiși și brațele întinse, ținînd în fiecare mînă și pe cap cîte o sticlă de șampanie, Manni este „ținta" unui trăgător de elită care trebuie să spargă cu trei focuri, cele trei sticle. Neplăcut, e drept, dar ce să-i faci dacă așa cere scenariul filmului.

PRIMA MOTOCICLETĂ POLONEZĂ a fost realizată la uzinele Zakrzow de lîngă Wroclaw. Nu de mult a început producția în serie a acestui vehicul care are un consum de un litru la 100 km.

O FAMILIE „RESPECTABILĂ" I 42 de pîini, 12 duzini de ouă, 50 litri de lapte... Iată cît îi trebuie săptămînal doamnei MURPHY din Liverpool pentru a-și „hrăni" familia. Aceasta se compune din soț, 14 copii proprii, 6 copii adoptivi și... unul pe drum! Nu-i de mirare că n-au încăput chiar toți într-o singură fotografie...

24 DE ORE SUB APĂ. Tînărul danez HUGO LARSEN și-a construit un uriaș acvariu propriu, adînc de 5 m, în care își petrece... timpul liber. Larsen se pregătește să stabilească un record mondial unic: 24 ore petrecute sub apă! Pentru moment, singurii săi spectatori sînt copiii din cartier. Dar cine știe, poate s-o nimerească și trenca și vreun regizor pe acolo, și atunci...

↑ O MUMIE EGIPTEANĂ? Nu. Este „Omul de sticlă" de la Expoziția industrială a R.D. Germane deschisă recent la Cairo. După cum se vede, această realizare, prezentată de muzeul de igienă din Dresda, constituie o atracție deosebită pentru vizitatorii egipteni ai expoziției. Publicul românesc, care a cunoscut această expoziție înainte cu doi ani, nu se va mira, desigur, de afluxul de public ce este vizibil și în fotografie...

↑ MODA 1958. La Praga au fost prezentate cele mai noi modele ale caselor de modă din capitala Cehoslovaciei, pentru anul 1958. Un grup de manechine vor efectua acum un turneu prin străinătate, pentru a prezenta noile modele în cadrul mai multor expoziții internaționale.

ARMĂSARUL ZBURĂTOR, pe care-l vedeți în plină „cursă", a uimit Parisul cu această extraordinară performanță. Ca-n poveștile străvechi cu feți frumoși și cai năzdrăvani, armăsarul zburător, supus unei dresuri perfecte, face salturi uriașe în manejul circului, prezentînd astfel cel mai „tare" număr de atracție. →

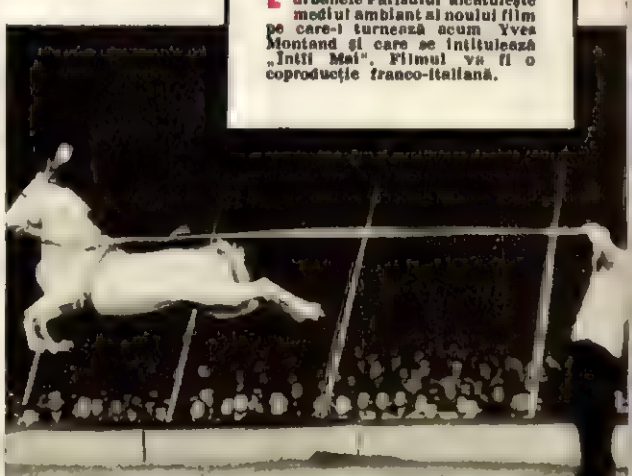

Elevii regretatului regizor sovietic Dovjenko, creator al unor filme de neuitat ca „Sciors" sau „Miciurin", lucrează acum la realizarea filmului „Poemul Mării", după scenariul scris de marele regizor. Echipa care va da viață ultimului proiect al lui Dovjenko, inspirat de realizarea mării Kahovka de către oamenii sovietici, e compusă din regizoarea I. Soițneva și operatorul E. Elisarov, iar în principalele roluri vor apărea Boris Andreev, E. Bondarenko, B. Livanov și alții.

Cunoscutul și talentatul dirijor Roberto Benzi a refuzat să mai apară deocamdată într-un nou film, deoarece nu vrea să-și întrerupă studiile la Conservator, unde este unul dintre cei mai sîrguincioși studenți. De altfel, anul viitor, o dată cu împlinirea vîrstei de 20 de ani, va absolvi și clasa de dirijat a Conservatorului parizian. Roberto Benzi va fi pe viitor de văzut nu pe ecranele cinematografelor, ci pe estradele sălilor de concert.

Roma epocii împăratului Nero a devenit pretextul unei delicioase comedii satirice italiene, realizată în culori și pe ecran lat de regizorul Steno, cu Vittorio de Sica, tînăra vedetă pariziană Brigitte Bardot și aproape uitata fostă divă a epocii filmului mut, Gloria Swanson. Filmul e intitulat: „Week-end-urile lui Nero".

Autorul scenariului noului film al studiourilor din Zagreb, dramaturgul S. Kolar, și-a dedicat opera țăranimii croate din epoca dintre cele două războaie mondiale. Filmul, denumit „Stăpîn pe propria-ți soartă", are în rolul central pe actorul Mladen Serment.

Nemuritorul erou al lui Cervantes, Don Quijote, a devenit în ultima vreme extrem de... cinematografic. După succesul înregistrat de studiourile sovietice și de actorul N. Cerkasov, se anunță alte două noi ecranizări ale pățaniilor acelaiași erou. Producătorul american Michael Todd vrea să turneze un „Don Quijote" cu Fernandel, în timp ce regizorul Orson Welles a și terminat în Mexic o versiune modernă a celebrului roman clasic spaniol.

Un film după „Dubrowski" de Pușkin constituie viitoarea coproducție franco-sovietică, care se va turna parțial la Moscova. Scenariul aparține francezului Jules Dassin și sovieticului Iulii Krotkov, iar regia i-a fost încredințată talentatului Georges Lampin, care a realizat nu demult „Crimă și pedeapsă" după Dostoievski.

Lumea muncitorimii din suburbanele Parisului alcătuiește mediul ambiant al noului film pe care-l turnează acum Yves Montand și care se intitulează „Întîi Mai". Filmul va fi o coproducție franco-italiană.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali, și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 18 lei 6 luni: 36 lei un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

D-ALE SATELITULUI

Ei, acuma crezi în sateliţi artificiali?

(„L'Humanité Dimanche" - Paris)

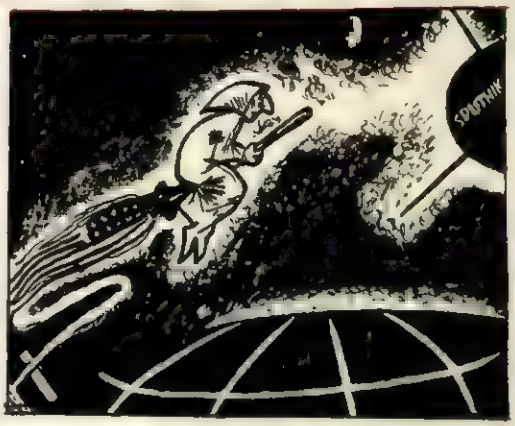

Fără cuvinte

(„Unita"-Roma)

Cum a reuşit Ike Eisenhower să-l consoleze pe unchiul Sam pentru rămînerea în urmă a S.U.A. în domeniul rachetelor şi sateliţilor artificiali...

(New York Times)

LUNA: — Cine te-a trimis atît de sus?

SPUTNIK-UL: — Socialismul

(„Neues Deutschland-Berlin")

ARBITRUL: — De ce v-aţi proţăpit aşa, că doar n-o fi satelit?!

(„L'Humanité Dimanche"-Paris)

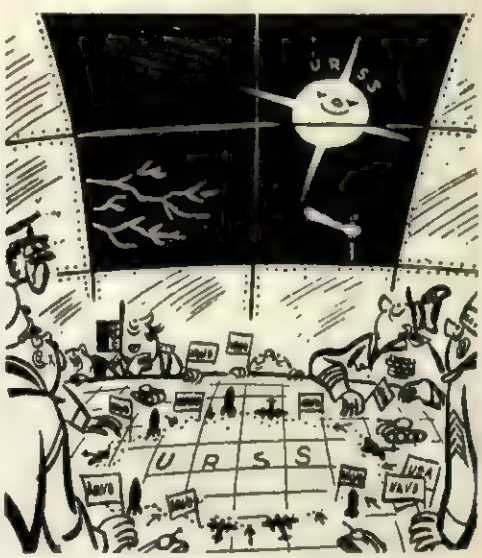

La sediul N. A. T. O:

— Satelitul ăsta îşi bate joc de încercuirea noastră!..

(„De Waarheid" - Amsterdam)

E limpede ca bună ziua...

...că superioritatea noastră...

...faţă de Uniunea Sovietică...

... este atît de mare, încît...

. . . . . .

(Wochenzeitung - Düsseldorf).

FLACARA

Nr. 36 (133)
Anul VI
7 decembrie 1957

Citiți fotoreportajul „Firescul zilelor noastre" din paginile 14-15.
Fotografie de E. IAROVICI

...Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

Pag. 4 — „Un monument al înfrățirii și eroismului".
Pag. 5 — „Grădina lui Patka Sándor" — de HORIA LIMAN.
— Poezie de VICTOR KERNBACH.
Pag. 6-7 — „Încercarea la cald"—reportaj de FILIP CERBU.
— „Mumia a fost..., operată"—de F. URSEANU.
Pag. 8-9 — „Dacia Felix" — fragment de roman de I. LUDO.
Pag. 10 — „La porțile Saharei" — fotoreportaj.
— „O armonie sublimă" — de RADU ȚIULESCU.
Pag. 11 — „Puhoiul catastrofal" — fotoreportaj.
Pag. 12 — „Aritmetică" — de A. ALEXE.
— Poezie de NICOLAE TĂUTU
Pag. 13 — Fabule în proză — de MIHAI STOIAN.
— Recenzii de L. VOITA și N. GHERAN.
Pag. 14-15 — „Firescul zilelor noastre" — fotoreportaj de E. IAROVICI.
Pag. 16 — Interviul nostru: „Rubens Iscaro despre situația din Argentina" — de MARIN ROBAN.
Pag. 17 — „Stațiunea Experimentală Zootehnică Slobozia" — fotoreportaj de A. LOVINESCU.
Pag. 18-19-20 — „Avanpremieră" la „Erupția" —de M. MARINESCU-SANDU.
— Manifestări artistice în cadrul „Lunii Culturii".
Pag. 21 — Fotocronica externă.
Pag. 22. — „Dispariția dosarului cenușiu", cap. XI — de GEORGE VOINESCU.
Pag. 23 — În jurul globului.
Pag. 24 — Sport.
PLANȘA I — „Atacul norilor" —de VLADIMIR NAKARIAKOV.
PLANȘELE II-III—Muncă liberă, rod bogat.
—Destine: „Vecina mea" — de C. COPORAN.
PLANȘA IV—Caricaturi de NELL COBAR.

„Întindem mîna tuturor oamenilor de bună voință. Cu forțe comune vom scutura povara înarmărilor, care apasă asupra popoarelor. Vom elibera lumea de amenințarea războiului, a morții și distrugerii. Avem în față viitorul luminos și fericit al omenirii, care pășește spre progres".

(Din „MANIFESTUL PĂCII" adoptat la Consfătuirea de la Moscova a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești).

Omenirea întreagă discută cu aprindere asupra celui mai însemnat eveniment, apariția Manifestului Păcii. Acest eveniment epocal are un ecou adînc în conștiințele tuturor oamenilor de bine din lumea întreagă. Muncitorime, scriitori, oameni de știință l-au primit cu entuziasm și încredere în viitor și sîntem siguri că această chemare către pace își va atinge țelul nobil. Raporturile de forță de astăzi arată că într-adevăr nuanțimile însetate de fericire pot spune războiului un NU categoric. Declanșarea unui cataclism sau oprirea și înlăturarea lui definitivă sînt astăzi mai mult ca niciodată numai în puterea oamenilor. Iată de ce trebuie ca acest Manifest să fie adus la cunoștința tuturor oamenilor de bine, iată de ce toate conștiințele trebuie răscolite.

Războiul, cu mijloacele de distrugere de azi, ar întoarce omenirea înapoi cu secole, dincolo de întunecimile Evului Mediu; și poate ar întoarce-o în preistorie, prin mijloacele celor mai noi descoperiri ale științei, ca o ultimă și teribilă ironie. Tot ce a scormonit geniul uman, toate zvîrcolirile din lungul timpurilor, toate bunurile adunate în secole și milenii s-ar prăbuși în haos. Omul ar deveni groparul istoriei lui pline de zbucium. Ar pulveriza cu mîna lui monumentele, ar distruge așezămintele de cultură, fabricile de medicamente, industriile, spitalele și universitățile; ar fi ca o sinucidere de proporții universale, amintind cataclismele din istoria bătrînei și zbuciumatei noastre planete. Era nucleară s-ar deschide cu o pagină de funingine și scrum.

Perspectivele arătate aici, le știnesc cei ce pun la cale masacrul, urmînd legile unei contabilități drăcești, în birourile fabricanților de bombe atomice. Însă acești contabili uită un amănunt considerabil, că popoarele cer și strigă, din toată inima, pace! Evaluînd cîștigurile de pe urma unui, eventual măcel, acei contabili ai morții uită că pentru război trebuie oameni. Și oamenii de bună-credință din toată lumea nu mai vor să fie înhămați la carele mortuare. Vremea cînd războaiele erau crezute fatalități a trecut de mult, omenirea s-a luminat și-și spune cuvîntul cu hotărîre. Organizatorii de războaie pot arbora oricît de înșelătoare foxinci, pot aprinde oricîte flăcări amăgitoare, dar peste voința neamurilor nu vor putea trece.

După îndelungată trudă, prin întortocheata lui viață, omul are nevoie de liniște creatoare. Are nevoie de pîine și de carte. Prea puțin îi pasă dacă industriașului i-au strîmtat piețele de desfacere și cîștigurile.

Să ne închipuim o năvălire a barbarilor, dar nu călări pe cai iuți și cu pastrama coaptă sub șa, nu străbătînd globul în căruțele cu coviltire, ci niște barbari în cele mai moderne mașini ale secolului nostru; Gingis și Timur-Șchiopul, conducînd o armată de tancuri: așa îmi închipui o armată cotropitoare, reînviată din gunoaiele unde a fost azvîrlită nu demult. Mai cu seamă poporul romîn știe ce înseamnă, de pildă, pașurile îngîmfate ale Prusiei. Ofițerul pudrat, cu unghiile făcute la zi, gata să recite din Faust și să cînte din Bach, mai ieri a trecut pe aici. L-am auzit recitînd cu patos din cel mai luminat poet german și trezind toate tînguirile sufletului omenesc în orgă — dar l-am văzut în clipa următoare, cu urechile încă pline de cîntările dumnezeiești, ucigînd cu baioneta femeile și copiii.

Renașterea acestei odioase figuri e o primejdie pentru liniștea noastră creatoare și pentru somnul tuturor copiilor de pe glob. Cu toate lecțiile primite în lungul timpurilor, cotropitorii nu se astîmpără. Marile mase ale poporului german vor liniște; abia au sfîrșit de adunat moloxul de pe urma ultimului război; dintre ruine încă mai desgroapă morți. Marile mase germane, la fel cu toate neamurile însetate de pace și progres, urăsc pașurile și le consideră o primejdie. În sufletul femeilor germane, franceze, engleze sau americane, stau troiți, ca niște conștiințe veșnice, ochii morților scumpi.

Pe lunga și întortocheata cărare a timpurilor, omenirea se opintește sute de ani pentru un pas, își lasă prin ripi oasele și năsuințele, rătăcește prin nopți compacte, calcă pe spini ca o martiră, urmărind cu ochii înfrigurați o fărîmă de fericire. Fărîma aceasta

a costat-o mări de lacrimi și riuri de sînge. Desecri, după cum arată cartea cea mare, nu bine s-a așezat să crească și să se bucure, și iar s-au auzit trîmbițele stihiei care a repezit-o de atîtea ori înapoi cu vacuri. Ceea ce s-a cîștigat după vremuri îndelungi de zbucium s-a risipit ca pleava într-o zi, la semnul unui nebun. S-au risipit monumente și edificii, au ars cărți, aceste grădini sfinte ale gîndirii. Pe sub arcadele rotunjite în majestatea geniului creator, au trecut în galop cavalerii sălbatice, mînînd chinuita omenire înapoi, în mileniile negre. Hoarda s-a proiectat de atîtea ori pe amurgurile civilizațiilor.

Evul la ale cărui porți bate azi omenirea se poate numi, pe sfînta dreptate, evul prometeic. După ce a cucerit pămîntul, descoperindu-i întinderile și avuțiile, omenirea năzuiește către cucerirea spațiilor de sus, unde marii și divinii poeți antici au așezat zeii. Începem o nouă eră, ce depășește prin măreție și îndrăzneală tot ce a fost pînă acum măreț și îndrăzneț. Curînd, într-o apropiată dimineață, vom saluta plecarea spre neant a astronavelor, precum odinioară salutam plecarea corăbiilor către cucerirea necunoscutului pămîntesc.

De aceea, într-un glas, trebuie să spunem războiului un NU puternic și definitiv, pentru ca pacea, zeița creațiunii tuturor lucrurilor bune, să domnească în lume pînă la sfîrșitul timpului.

Eusebiu CAMILAR

UN MONUMENT AL ÎNFRĂȚIRII ȘI EROISMULUI

În zilele de simbătă 30 noiembrie și duminică 1 decembrie a avut loc, la Cluj și Bobîlna, comemorarea răscoalei iobagilor romîni și maghiari din anul 1437. Simbătă, la Teatrul Național din Cluj, în fața unui public numeros, format din muncitori, țărani, studenți, intelectuali, a avut loc ședința festivă la care a participat delegația Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn și a guvernului R.P.R., formată din tovarășii: Emil Bodnăraș, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Ianos Fazekas, secretar al C.C. al P.M.R., Atanase Joja, membru al C.C. al P.M.R., ministrul Învățămîntului și Culturii, Augustin Alexa, membru al C.C. al P.M.R., procuror general al Republicii Populare Romîne, Pavel Țugui, membru supleant al C.C. al P.M.R., șef de secție la C.C. al P.M.R., Ladislau Bányai, director general în Ministerul Învățămîntului și Culturii, acad. Andrei Oțetea.

Duminică, pe dealul Bobîlna, în cadrul unei mari adunări populare la care au luat parte delegația de partid și guvern, reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat și țărani romîni și maghiari veniți din satele din împrejurimi, s-a dezvelit monumentul închinat luptei înfrățite a țăranilor romîni și maghiari împotriva jugului feudal, pentru un trai mai bun, pentru libertate.

Cu această ocazie s-a înmînat președintelui Sfatului popular al comunei Oîpret, Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale privind schimbarea denumirii comunei Oîpret din raionul Dej, regiunea Cluj, în aceea de comuna *Bobîlna*.

Întreaga adunare a subliniat în repetate rînduri, prin aplauze furtunoase, discursurile rostite de tov. Emil Bodnăraș, acad. D. Prodan, prof. Cslényi Béla, muncitorul Mihai Ciolan, de la Atelierele C.F.R. „16 Februarie" din Cluj, și de ceilalți vorbitori.

Marea adunare populară de pe dealul Bobîlna a constituit o emoționantă evocare a unei pagini pline de eroism din istoria patriei noastre și, în același timp, o înălțătoare manifestare a unității dintre partid, guvern și masele de oameni ai muncii romîni și maghiari.

Fotografii de E. IAROVICI

1. Monumentul de pe dealul Bobîlna. 2. Vasile Vărian, urmaș al răsculaților din fosta comună Oîpret, astăzi Bobîlna. 3. Prezidiul ședinței festive de la Teatrul Național din Cluj.

GRĂDINA lui Patka Sándor

de Horia LIMAN

Florile lui Patka Sándor trăiesc pînă tîrziu în toamnă, mult după ce pe dîmbul luncii, larg deschise spre soare în marginea Borsecului, iarba începe să pălească. Florile lui Patka Sándor au căpătat tărie de om.

— Florile nu plîng, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

În cîteva cuvinte care ascund bătaia unei inimi, Patka Sándor îţi rezumă întreaga lui filozofie de poet al grădinii. Pentru că bătrînul nu-i un simplu grădinar, ci un rapsod al florilor. Un rapsod care încearcă, îngrijindu-şi grădina, fiorul cîntăreţului care mînglie coardele lăutei.

În chipul prelung şi senin, învăluit în căldura unui surîs, ochii sînt aceia care-ţi înlănţuie atenţia, cu deosebire. Sînt nişte ochi cu care nu te întîlneşti în fiecare zi: pluteşte peste ei ca un fel de abur uşor, aş zice o aripă albă de vis. Poate de aceea ei sînt doar surîs, un surîs prin care zvîcneşte uneori, ca un spiriduş, o scînteie de o strălucire cu greu înţeleasă. Cînd îl vei cunoaşte însă, vei înţelege totul uşor: închipuirea bătrînului zburdă, e tînără. Şi dacă pămîntul trebuie să aibă şale rodnice pentru a zămisli mîndreţe de flori, închipuirea nu e mai puţin trebuincioasă. Ea este ca o ploaie şi ca un soare. Fără ea, florile se veştejesc.

Grădinarul Borsecului e un rapsod. Din Borsec pînă pe culmile Călimanului, numai poezia vegetaţiei o vede. Mestecenii pitici? Două-trei tufe afli, în întreg oraşul. Nalbele rătăcite prin pădure nu inundă poienile, dar viorelele sînt mai numeroase. Cămpanule? Sus, la Grota Urşilor. Anemone? La izvorul Kosuth şi pe la Făget. Iar dacă Făgetul te-a cucerit pentru totdeauna şi te cheamă an de an la Borsec, atunci trebuie să afli că te-mbie cu pansele şi cu primule aurii, cu ferigile-i prea delicate. Rododendronul, floare rară, trandafirul Alpilor, du-te de-l culege sus pe Căliman.

— Florile nu plîng, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

Dar viorelele Făgetului, cine îngrijeşte oare, Patka, bătrîne rapsod? Cerul, soarele, pămîntul. Ei sînt priceputi grădinari. Numai că florile cerului, florile soarelui, florile pămîntului cresc ca însişi copiii din flori. Este totdeauna un colţ uscat, în gingaşul lor suflet fremătător. Un colţ pe care numai un om l-ar putea împodobi cu rod zglobiu. Şi un asemenea om este Patka, bătrînul rapsod cu sensibilitate de mimoză.

Patka Sándor, grădinarul din Borsec, nu-i un grădinar obişnuit, ci un poet. Pentru că el nu-ngrijeşte florile, ci le logodeşte. Ceea ce face bătrînul se numeşte încrucişare, polenizare artificială. Dar nu aceasta este important, ci *cum* face. Din 1924 se apleacă el, asupra dalilor şi muşcatelor cu deosebire Muşcatele, dintotdeauna le-am îndrăgit. Dar daliile mi-au apărut ca nişte femei cu părul încîlcit, de cînepă. Din mîinile lui Patka Sándor, însă, florile ies ca versurile şlefuite în diamant sau ca din paleta de pictor. A zămislit pînă acum 136 varietăţi de dalii: „Kosuth" este roşie, pentru că „a fost revoluţionar"; „Petöfi" este de un roşu mai aprins, pentru că „a fost mai revoluţionar"; „Mureşul" are petale gălbui, pentru că „la izvor apa rîului e gălbuie"; „Oltul" este lila, pentru că „e mai repede"; „Pythia" este colorată în galben-portocaliu — ea „a mîntit mult"; „Poezie" are toate nuanţele posibile, de la alb la roz şi violet — cum însăşi poezia e „bogată în nuanţe": cît despre „Pasărea Albastră", ea are transparenţa cerului de primăvară şi petalele ei — „nu vezi, spune bătrînul, parcă zboară spre soare!". Iar din încrucişările de muşcate, a dat viaţă unui număr de 186 de varietăţi: floare roşie ca sîngele tînăr, floare roşie ca amurgul pîrjolit, floare roşie cu pete vişinii, floare de jeratic cu pete violete — o infinitate de nuanţe, ca însăşi infinitatea de colorit a naturii. Poetul este şi un pictor desăvîrşit; el creează în acuarelă, dar şi în ulei. Iar culorile, toate, sînt optimiste.

Cît despre sănătatea copiilor meşterului, şi aici ar fi multe de spus. La început, sub mîngîierea degetelor grijulii, parcă auzi un gîngăvit de pitulice peltică. Dar meşterul nu cunoaşte îngrijorarea. El încearcă mai departe coardele lăutei şi le struneşte tandru sunetele. Atunci parcă gunguresc turturelele. Şi iată că, ai zice din senin, grădina se porneşte pe şotii năzdrăvane şi se zbenguie ca un mieroi şăgalnic. Cum fluieră, cum susură, cum murmură! Sfîntă Natură făcătoare de minuni, ascunde-te sub mîinile grădinarului din Borsec! Sînt mîini binecuvîntate. Codane care au călcat abia pragul tinereţii îşi despletesc coşiţele multicolore şi îţi rid cu dinţii lor ca de lapte. Ce de fete cu boiul mlădios au răsărit în grădina lui Patka-vrăjitorul, ce de fete cu buzele ţuguiate, delicate şi avide, gata să soarbă din potirul cerului! Parcă se ridică în călcîie, ici şi colo, printre ele, şi nişte husari împintenaţi. Trufaşi mai sînt! Ca toţi husarii. Numai că fetele le cam întorc, nu tocmai delicat, spatele bine modelat, chicotind albastru ca izvoarele de munte. Şi iată-i, galbeni, pe refuzaţii pintenogi, ca fierea cea galbenă-verzuie de galbeni. Meştere vrăjitor, cum ţi-ai răsfăţat codanele ochioase!...

Era spre seară cînd l-am părăsit pe Patka Sándor. Şi meşterul aşa cum l-am ştiut dintotdeauna — nu ne-a lăsat să alegem din grădină. Ne-a ales el însuşi florile, din cele tinere, nu din cele gata împlinite.

— Trebuie să ştii să le alegi pe cele care au viitor, a spus el surizînd.

Şi, după ce a cules atent, cu gesturi care parcă oficiau şi care despleteau nu ştiu ce versuri nevăzute, a inundat braţele fetelor de lîngă mine cu mănunchiuri de acuarele ca un cîmp de primăvară: zeci de flori, în sute de culori.

Soarele tocmai aţipise în umbra unui nor. Nu mai era chip să-l urneşti din loc. A adormit, pînă la urmă, buştean. Nu ştiu ce murmurau puii lui Patka Sándor, florile, unduind ca un izvor şi susurînd în grădina ce se-nfăşura uşor în răcoarea înserării, ca într-o apă aromitoare. Şi peste capetele lor, prinse în năframe de culori mult cîntătoare, parcă auzeam glasul domol, glasul elegiac al meşterului neobosit:

— Florile nu plîng, nu cer, nu te ceartă. Tocmai de aceea trebuie să le dai.

Prin răsufletul pămîntului creştea grădina lui Patka Sándor, ca o mlădă a dragostei.

Victor KERNBACH

GENEZA

Alăturea de mine şi-n mine chiar, se naşte,
Oricît de prevestită, venind sublim de brusc,
Ca un bolid de aur zvîrlit de-un lemn de praşte
În asprul şold arhaic al rr-unui ras etrusc,

Această lume nouă. Cu furii şi extazuri,
Cu risete şi lacrimi, cu vis şi frămîntări,
De vînturi clătinată, lovită de talazuri
În mii de afirmaţii şi-n mii de întrebări,

Îşi face loc şi creşte această lume nouă,
Şi nu-mi dau seama încă, deşi o înţeleg,
Cum pot cuprinde zarea-ntr-un simplu strop de rouă,
Cum pot din ceaţa zării lumina s-o aleg!

Şi-atît de dens în mine o simt, această lume —
Vestală dar şi mamă, cristal dar şi granit —
Că, nu ştiu, parcă pînă şi zilele-mi postume
Le simt trăind în corpu-mi cu-al lumii corp unit.

Eu ştiu un cîntec sobru, dar rar ca nostalgia,
Pe mine, ins al lumii acesteia, mă cînt.
Am zis că vreau lumină, şi am în mîini magia
Să fac, din moarte, viaţă, şi aurori din cînt.

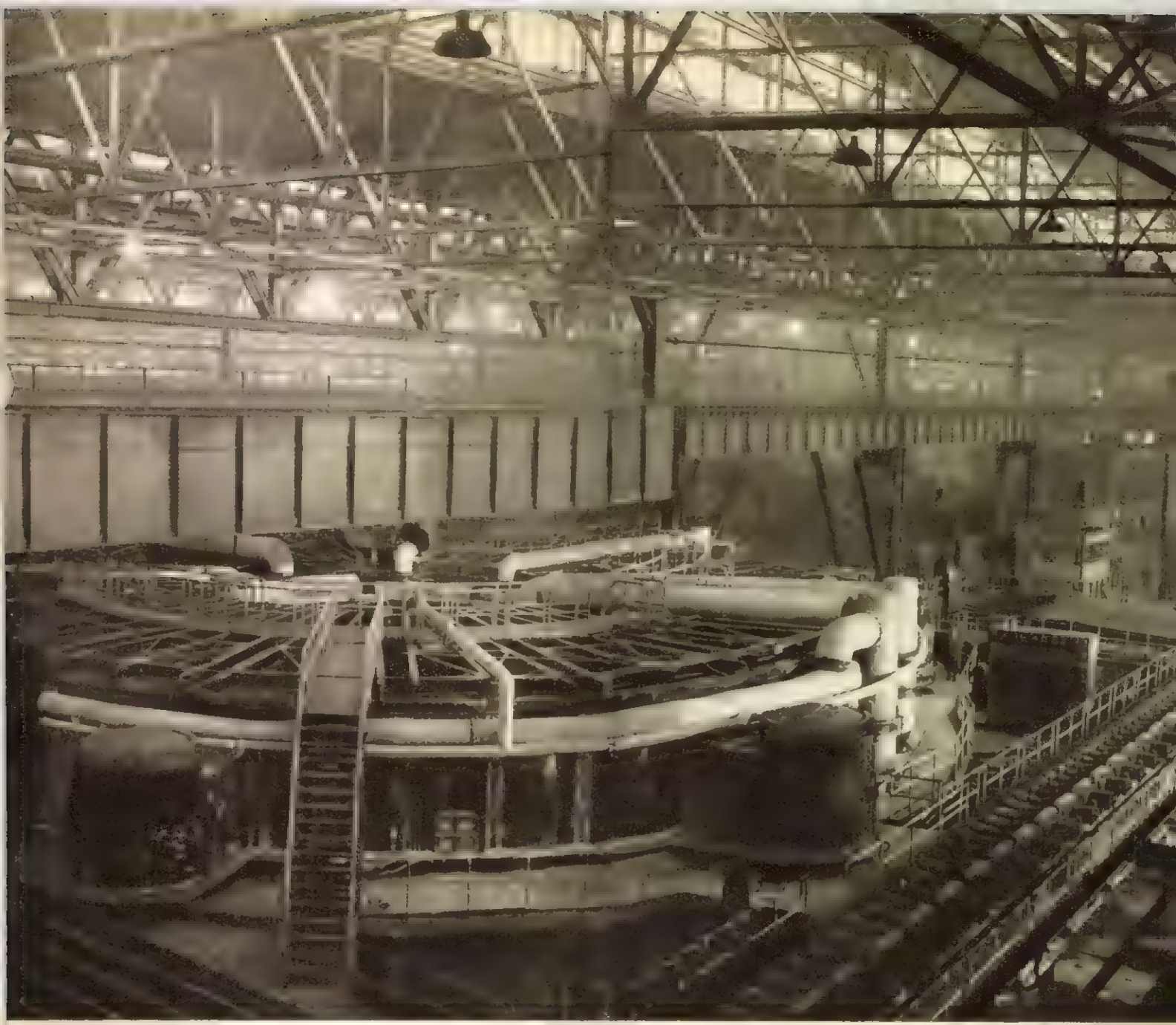

ÎNCERCAREA LA CALD

de Filip CERBU

Fotografii de M. IVANCIU

Neavînd încotro, ne-am chircit trei inși într-o birjă nostalgică, aruncînd vizitiului, pe tonul formulei tradiționale, o adresă care l-a scos din toropeală, de parcă i-am fi propus să-și hrănească gloaba cu uraniu:

— La laminor, birjar, la laminor!

Eram nerăbdători să ajungem la ținta curiozității noastre. Astăzi urma să se facă încercarea la cald a laminorului.

Pînă la orele unu și jumătate din noapte, am înghețat cocoțați pe pasarelele halei, așteptînd să se deschidă o dată cale barelor de oțel aprins. Nu fusesem poftiți. Nu era încă proba oficială, cu musafiri chemați de departe, ci abia o încercare internă. Iar constructorii știau desigur că, după cum la o repetiție generală tot se mai poate întîmpla ca Romeo să se urce pe scară, în timp ce Julieta cade jos, cu balcon cu tot, tot astfel și aici...

Prima țaglă veni ca un fulger pe trenul ei de role. Se îmbujoraseră toți, iar secretarul de partid începu chiar să aplaude... Bara însă înghețată în prima mașină.

Următoarele pățiră la fel.

Unele țagle, deja trecute prin perforator, pe jumătate țevi, se poticneau parcă speriate în fața laminorului „duo". Operatorul, un băiat tînăr, apăsa haotic pe butoanele postului său de comandă, aidoma unui pianist care și-a uitat partitura.

De pe oscară, tovarășii îl priveau uimiți, dar — poate mă înșelam — și cu un fel de înțelegere. Îmi amintii a doua zi de scenă, auzindu-i, într-un autocamion, glumind, pe tinerii din echipa artistică: „aveți grijă să nu vă tremure mîna, cînd o veni prima țeavă..." De fapt, aveau dreptate. Să luăm pe unul dintre cei mai harnici și pricepuți tehnicieni de astăzi — inginerul Gubiță, șeful montajului. Acum cîțiva ani, la început, nu era și el timid și nehotărît, încît nu reușea să treacă pe podețele de scîndură de peste fundații?

Cu calmul nefiresc al jucătorului de ruletă, care aruncă încă și încă o miză... — dar nu! — cu siguranța unui general care știe că următorul val va izbuti breșa, lucrătorul de lîngă sirenă cerea metodic de la cuptor încă și încă o țaglă.

Bătrînul muncitor Gheorghe Usatiuc se tot învîrtea, uimit. De 18 ani e laminorist și se pricepe la valțuri, căci a fost și morar în viața lui... De ce nu merge?

De sus, de deasupra laminorului „duo", ca de pe o covertă, doi oameni, comandanții construcției, priveau nemișcați, livizi și aplecați ca la pîndă. Știau, și directorul Bosică, și inginerul șef Micu, că oamenii au încredere în ei. Cu tînărul lăcătuș Iosif Zubrinski, care îl privea de jos, din cînd în cînd, cu coada ochiului, Bosică, și el fost lăcătuș, a lucrat odată două zile, ca să prindă la loc greu niște grinzi.

Micu își trece în revistă tovarășii. Care să nu fi lucrat bine? Ivănuș? Dar el știe desenele pe dinafară. Încă de cînd era maistru la „Republica", un an de zile venea după-amiezile la proiectări, să le învețe... Nu, vechii laminoriști nu pot să greșească. Dar atunci, cei noi, moldovenii de prin sate?

Vreunul dintre acești țărani-tehnicieni să nu-și fi făcut datoria?

Dar ei erau acum adunați cu sutele, pe pasarele și poduri, ca spectatorii în peluza stadionului la un meci internațional. Se întunecase și știau prea bine că nu vor mai avea cu ce să se ducă pînă în satele lor depărtate. Nimeni nu-i oprise aici, dar ei, rămînînd, dovedeau că nu numai pentru un rînd de haine trudiseră. Părinții lor vor fi așteptat minunea de la

..Pe drumul deschis, o țaglă o cheamă pe alta, tot așa cum, la vremea lui, maistrul Ivănuș și-a chemat lîngă el, la lucru, fiul...

uşitei — o diferenţă de nivel de cîţiva milimetri între două piese ale laminorului.

Îşi aduseră aminte de discuţia avută acum cîteva zile cu un specialist sovietic, din grupul condus de inginerul Krutikov.

La o maşină, montajul se făcuse cu o zecime de milimetru în afara toleranţei. Sovieticul propuse:

— Să remediem!

— De ce? — întrebaseră ai noştri. Ce contează un fir de păr, la o conductă cît un stîlp de telegraf?

Primiră următorul răspuns:

— Dacă admitem o zecime de milimetru aici şi ni se pare de mică importanţă, am comite aceeaşi greşeală şi în altă parte, unde s-ar putea produce o catastrofă!

Prins în treacăt de o ţaglă nereuşită, un fir de telefon se întinse, zbîrnîi ca o coardă de vioară, apoi plesni.

Fu ultima jertfă.

A douăzecea încercare de laminare izbuti — de parcă nişte zăgazuri se dăduseră la o parte. Îndrăzneţe, ca primii bușteni ce au spart o „închisoare" de plute, ţevile începură să treacă.

Ce bine că nervii acestor oameni nu sînt făcuţi dintr-un biet metal, ca firul de adineauri. S-ar fi rupt şi n-ar fi trăit reuşita...

„Încercarea la cald" a agregatului a izbutit. Dar a oamenilor?

„...Aveam o echipă de şase băieţi — ne povesti maistrul Ivănuş. Nu făceau nimic şi lumea se gîndea: „În definitiv ce caută ăştia la Roman ?..." Eu i-am iscodit: „De ce staţi?" Oamenii aveau dreptate. La Hunedoara se calificaseră, iar aici fuseseră puşi să sape la pămînt. După aceea am făcut cu ei lucrări de patru milioane. Unul e militar. Purtăm corespondenţă".

„...Era un inginer, Constantin Popescu — ne povesti inginerul Micu. La şantierul unde a lucrat înainte, căzuse în dizgraţia directorului. I-a dat transfer la Roman, ştiind precis că n-are să vină. Dar el a venit şi, deşi îmi fusese pictat numai în negru, i-am dat de lucru. Peste cîteva zile, mi-a zis: „Astea sînt lucruri prea minore pentru mine! Eu pot să fac mai mult!" I-am crezut încă o dată pe cei care îl îndepărtaseră, dar... i-am dat o sarcină foarte grea, ca probă. Ambiţios, a primit-o. De ani de zile se achită de ea perfect".

Pe drumul deschis, o ţaglă o cheamă pe alta..., tot aşa cum, la vremea lui, maistrul Ivănuş îşi chemase lîngă el, la lucru, fiul; tînărul montator Laiu Francisc — fratele; Dumitrescu — soţia.

Moldovenii cu cuşmă, din faţa panourilor automate, plutăreau pentru prima oară bușteni de fier, în locul brazilor din Ceahlău.

A doua zi dimineaţa, micile defecţiuni, pricina emoţiilor nopţii trecute, fură remediate, aşa încît seara, în faţa celor veniţi la „prima" încercare la cald, gazdele zîmbeau, degajate şi ospitaliere.

Un inginer în vîrstă, „as" al laminoarelor, venerat de toţi pe aici, neavînd încredere că tinerii ăştia, ziariştii, vor scrie exact din punct de vedere tehnic, căci lui „nu-i plac înfloriturile, ca în Bolintineanu", ne dictă procesul tehnologic pînă la ultima literă.

Cei care îl ascultaseră şi văzuseră apoi, pentru prima oară, mersul de ceasornic al imensului agregat, crezură într-adevăr că „încercarea la cald" fusese numai a laminorului.

Dar martorii oculari ai furtunii din acea noapte intuiau cine trecuse prin „încercarea la cald".

Maglavit. Dinşii sorbeau din ochi astăzi minunea făcută de ei înşişi — şi între aceste generaţii părea a fi un mileniu.

A zecea, a douăsprezecea, a cincisprezecea ţaglă fură luate şi duse la rebut. Cineva trimise o ţigară macaragiului istovit, lipind-o cu un strop de salivă de metalul cîrligului. Inginerul şef adjunct al fabricii de ţevi, Jaghello, căruia nu i se puteau vedea buzele, ci doar o dungă în locul gurii, descoperi una din cauzele nere-

De sus, de deasupra laminorului „duo", doi oameni privesc nemişcaţi, aşteptînd să se deschidă calea barelor de oţel aprins.

Mumia a fost... operată

O mumie a fost operată. Să nu vă surprindă! O mumie adevărată, contemporană cu bătrînul Ptolomeu. Şi lucrul acesta nu s-a petrecut cu mii de ani în urmă, în vreo galerie a piramidelor egiptene, ci chiar în ţara noastră. Intervenţia „chirurgicală", făcută nu demult, a reuşit. Şi astfel, o tînără mumifiată cu peste două milenii în urmă — ultima soţie a unui negustor de pe valea Nilului — doarme mai departe într-un mare dulap de sticlă al unui muzeu din Sibiu. Mumia, scoasă la iveală încă înainte ca arheologii să pătrundă în mormîntul lui Tutankamon, a ajuns la Sibiu exact acum 50 de ani, împreună cu o „gardă": un Ibis îmbălsămat (pasăre considerată sfîntă de vechii egipteni) şi mai multe amulete. Cu toată această pază „sfîntă", mumia suferise un beteşug. Înainte de a ajunge la noi — adusă de un arheolog amator — a fost „înjunghiată". Hoţii i-au căutat între coaste o pungă cu obiecte de preţ. Dacă profanatorii de morminte au găsit sau nu podoabele defunctei, nu se ştie. Cert este că rana deschisă în corpul mumiei putea „s-o omoare" pentru a doua oară. Acesta a fost motivul operaţiei — de fapt o reparaţie — la care a fost supusă mumia din Sibiu.

Mumia.

Am povestit cele de mai sus fiindcă mumia aceasta (una din cele trei aflate în ţară) este o piesă de valoare în colecţia Muzeului de istorie naturală din Sibiu, trecut recent la muzeul „Brukenthal" din acelaşi oraş.

„Brukenthal"-ului, a cărui faimă a trecut de mult hotarele ţării pentru tezaurul său artistic, i-a fost afiliat acum şi Muzeul de istorie naturală. Sibiul, pe cale de a deveni un adevărat oraş-muzeu, va păstra într-o singură şi mare instituţie, ocrotită de Ministerul Învăţămîntului şi Culturii, toate vestigiile şi comorile trecutului aflate aici.

Muzeografii Doltu şi Gherasim m-au plimbat prin sălile noii secţii de ştiinţe ale naturii. De fapt, m-au purtat prin sălile unui muzeu care şi-a sărbătorit de mult centenarul, în propriul său local din str. Lajos Kossuth. Zestrea adusă la afilierea cu „Brukenthal"-ul: jumătate de milion de piese şi condici cu semnăturile a sute de mii de vizitatori. Mulţi dintre aceşti vizitatori au aflat povestea tinerei egiptene mumifiate, gata, gata să nu mai fie „reîncarnată" (după vechea credinţă a egiptenilor) dacă rana recent operată, rămasă deschisă, i-ar fi descompus balsamul.

Capacul mumiei.

Multe alte piese rare se mai pot vedea în sălile acestui muzeu. Iată una tot atît de interesantă ca şi mumia: scheletul, în întregime conservat, al unui bizon (strămoşul bourului european dispărut) — o rămăşiţă diluviană, descoperită la Sighişoara. Ultimul bour ce a trăit pe teritoriul ţării noastre a fost ucis acum 67 de ani, în munţii Călimanului.

Un dulap uriaş din sticlă cuprinde aproape toate păsările cerului. Doriţi poate să cunoaşteţi pasărea cea mai mică din lume — Colibri, pasărea-muscă? O găsiţi aici. Are vecini tot atît de interesanţi: pasărea paradisului, pasărea lîră şi toate neamurile păsăreşti, pînă la enormul strut. Mai sînt aici vulturi uriaşi cu o deschidere de aripi care ajunge la lăţimea unei avionete, acvile cu barbă sau vulturul pitic. În aceeaşi sală: cel mai mare şarpe din lume, care putea înghiţi un vitel întreg.

Ore întregi zăbovesc şcolarii în faţa uriaşei colecţii de fluturi. Sînt 2.000 de specii numai din Transilvania. Nu departe se află şi faimoasa colecţie a coleopterelor, alcătuită în 1851 şi care încă de acum 90 de ani cuprindea 5.885 de specii.

Dacă vizitaţi secţia de ştiinţe ale naturii, nu uitaţi de o veche colecţie etnografică. Una din cele mai bogate colecţii din Europa. Sînt podoabe, arme, îmbrăcăminte şi unelte de casă ale unor vechi triburi din regiunea Nilului, din Abisinia, din China, din Noua Zeelandă şi din alte locuri îndepărtate.

În momentul de faţă se tipăreşte un istoric al acestor colecţii. Am răsfoit manuscrisul, în căutarea fondatorilor. I-am găsit. Primul fondator: un litograf, Michael Blitz (1787-1866). Plecînd în regiunile muntoase să caute piatră litografică, cu care să-şi tipărească cărţile, a prins gustul de a colecţiona pietre. Mania asta l-a făcut şi geolog.

Cu pietrele lui M. Blitz s-a pus temelia unor mari colecţii, care au intrat în patrimoniul „Brukenthal"-ului.

F. URSEANU

Noua secţie a muzeului „Brukenthal".

DACIA FELIX *)

de I. LUDO

Ilustrație de Eugen TARU

Toată presa guvernamentală și cea afiliată — prin orientarea ei independentă — intereselor patriotice ale conului Gogu reflecta fericirea care însuflețea poporul romîn, că-l poate sărbători pe regele său. Dar pentru că prea era neîncăpătoare Capitala, să poată cuprinde națiunea întreagă de peste șase milioane de suflete, poporul romîn fu silit în zilele acelea jubiliare să renunțe de a fi fericit personal și să se mulțumească a fi fericit numai prin delegați. Și poporul își numi delegați. Alegerea poporului căzu, spontan, din ordinul guvernului, sub ochii prefecților și cu participarea activă a subprefecților, pe primarii rurali. Erau trei mii la număr. Trei mii de aleși — erau trei mii de umbrele. Un primar — o umbrelă. Dispoziția venea tot de la centru: deoarece la București plouă într-una, fiecare primar este dator să-și aducă o umbrelă. Țara înarmă, deci, pe primari cu cîte o umbrelă, le bägă în desagă tot ce avea ca dragoste și devotament pentru tron și-i urcă în tren.

Din momentul acela, primarii, însoțiți de uralele poporului, simțiră că se află în plin jubileu. De tren se știa mai de mult. Mulți țărani văzuseră tren — și cîțiva dintre ei avuseseră chiar și curajul și banii să se urce în el. În marea lor majoritate, însă, țăranii își scuipau în sîn, speriați. Progres? E ca și cum le-ai fi vorbit de jandarmi!... Puțin le păsa că pe la 1866, însuși Carol, la sosirea lui în ținuturile moldo-valahe, a trebuit să călătorească de la Severin la București cu poștalionul — pe cînd acuma poștalionul a dispărut și a făcut loc trenului, cu care-ți scurtezi cu de atîtea ori drumul și-ți faci atîta economie de timp. Timp? Cuvîntul ăsta nu-i spunea țăranului nimic. Timp? Nu se prindea. Credea că-ți bați joc de el!... Ce-i aia timp?... Nu-i nici o grabă! Timp are destul... Lui nu-i este frică de timp, ci de tren.

Cu primarii însă, lucrurile stăteau altfel. Primarii — chiar dacă cei mai mulți dintre ei nu știau nici măcar atîta carte cîtă le trebuia să iscălească acte false — se mai urcaseră pînă acum în tren, cel puțin de două-trei ori, să se ducă pînă la oraș, să ia ordine de la proprietarul moșiei sau de la domnul prefect, fie în vederea alegerilor, fie pentru cîte ceva în legătură cu învoielile agricole, ori cu birurile, ori cu niște procese de-ale țăranilor ș.a.m.d. Dar pînă la serbările jubiliare, primarii n-ar fi crezut că trenul, în afară de o călătorie pînă în capitala de județ, mai poate folosi și la altceva; la o excursie prin iad. Deși primari, primarii erau și ei oameni — și ca oameni, torturați cum erau, trebuiau să recunoască în sinea lor că au destule păcate pe suflet. Păcate nu *destule* — ci multe și grele. Dar își ziceau — și o credeau din tot sufletul — că dacă, pe vremea cînd erau încă mici, ar fi fost preveniți că dumnezeu îi va pedepsi cu o călătorie în tren la serbările jubiliare, s-ar fi purtat toată viața lor ca niște îngeri. Ce bine era — continuau ei să-și zică — pe vremea cînd nu se știa de drăcovenia asta și cînd, vara sau iarna, o porneai la drum cu căruța, în voia boilor, cu cîte doi-trei kilometri pe oră, întins boiereșteîn fîn, sau pe niște saci cu cartofi!... Dar aci, în trenul ăsta jubiliar, pe ce, doamne iartă-mă, să te întinzi? Pe bălegar? Barem să fie uscat! Dar era proaspăt! Vitele numai ce au fost descărcate, că au și fost zvîrlit, în locul lor cei trei mii de primari.

Fiindcă așa a venit poruncă de la boier: primarii să facă drumul la București în vagoane numite seria G. B., pentru transportul vitelor. Și în asemenea trenuri jubiliare, formate din vagoane seria G. B., trebuiau primarii să care pînă-n Capitala țării dragostea nemărginită a poporului pentru dinastie și tron...

Și apoi, fie și așa! Cînd omul e sfîrșit de oboseală, se întinde pe orice, numai să doarmă. Dar aici cum să te întinzi, cînd n-ai loc nici să șezi, ci trebuie să stai în picioare cîte cinci sau zece, sau douăzeci, sau, în multe cazuri, chiar cîte patruzeci și opt de ore, după regiunea din care ai plecat, înghesuit ca scrumbia în butoi, între alți delegați ai fericirii poporului, tot atît de nefericiți ca și tine, fără să poți atipi și fără să-ți poți face nevoile!

Erau triste gîndurile jubiliare ale primarilor, dar pentru că dumnezeu este mare și milostiv și știe să pună capăt la toate, puse capăt și acestei infernale călătorii jubiliare. Toți teferi, toți încîntați că au ajuns acolo unde au fost trimiși, cei trei mii de primari coborîră din tren, își scuturară cu nădejde opincile de bălegar și se adunară în piața Gării de Nord, sub comanda comisarilor de poliție care-i încolonară și-i mînară în marș forțat spre palatul regal, să-i mulțumească regelui pentru binele pe care l-a făcut țării în cei patruzeci de ani de domnie.

★

Regele îi aștepta. Era un bărbat care avea barbă cărunță, șaizeci și șapte de ani împliniți și masive cointeresări în nenumărate întreprinderi de stofe, încălțăminte, lumînări, bere, geamuri, asigurări, brînză, sticlărie, salam etc. sau, mai pe scurt, în tot ce-i putea asigura venitul acela de cîteva milioane de lei pe an, de care avea absolută nevoie să-și întrețină obrazul lui excepțional de subțire. De asemenea, același glorios rege Carol I stăpînea, din grația lui dumnezeu și voința națională a partidelor, douăsprezece moșii pe o suprafață de 131.939 hectare, teren jumătate cultivabil și jumătate acoperit de păduri, imașuri și diferite plantații — cu un venit global de cinci milioane de lei anual. După socotelile celor care se pricepeau la cifre, Carol, care avea de întreținut un singur suflet—pe soția sa, Elisabeta— încasa, deci, în fiecare an o sumă aproape de două ori mai mare decît tot bugetul pentru învățămîntul primar al întregului popor. Și să nu uităm că în toată contabilitatea aceasta—care avea o singură rubrică: profituri — nu erau trecute ciubucurile care cădeau regelui sub o nesfîrșită diversitate de forme, de numiri și împrejurări. Nimeni nu putea sta să înregistreze și să evalueze toate darurile pe care le primea regele de ziua onomastică, de ziua nașterii, de aniversarea căsătoriei, de aniversarea victoriei de la Plevna, de crăciun, de Anul Nou, de bobotează, de 24 ianuarie, de 10 mai... Dar cîte aniversări și comemorări, șiserbări, șisărbători, și sărbătoriri n-a pus dumnezeu în calea lui Carol, spre a-i da un pretext regal să primească, de la vii și de la morți, de la bogați și de la săraci, de la romîni și de la străini, tablouri, mobile, vinuri, pietre prețioase, acțiuni — în afară de decorații, care, atunci cînd se dau unui suveran, nu trebuie să prezinte o valoare simbolică, ci una reală, care să poată fi speculată atunci cînd (cine știe cum!) omul trebuie să-și facă bagajele și să plece în bejenie.

Iar pentru că se obosea să mulgă atîtea bănci, atîtea fabrici, atîtea ateliere, pămînturi, vii și livezi, Carol I primea de la stat o listă civilă — pe romînește: o simbrie, de un milion și jumătate de lei anual — și, de teamă că tot n-o să aibă omul din ce să trăiască, același stat l-a mai scutit și de orice impozit, de orice natură.

Să nu exagerăm, însă! Carol I primea leafa aceasta de un milion și jumătate pe an, nu numai pentru că încasa atîtea și atîtea milioane pe an din tot ce poate fi numit pe lumea aceasta afacere, fără să plătească bruri măcar o para, ci și pentru alte munci suplimentare, destul de costisitoare. De pildă, pentru că-și construia mereu alte ferme și palate, fără să-l fi costat o para; pentru că se îmbrăca de sus pînă jos în uniforme și costume din cele mai scumpe, fără să-l fi costat o para; pentru că era spălat, tuns, ras, pieptănat, periat, de zeci de lachei, fără să-l fi costat o para; pentru că bea și mînca, și-și îndopa musafirii, fără să-l fi costat o para. Pentru toate meritele acestea Carol I era regele romînilor — și pentru că binevoia să fie rege al romînilor, poporul romîn era dator să-i fie devotat, să-l iubească și să-și trimită reprezentanții în vagoane de vite, cu picioarele înfundate pînă dincolo de glezne în bălegar, spre a-i exprima „dragostea nețărmurită" și spre a-i ușura viața cu încă un rînd de plocoane.

★

Pentru penele partidelor opoziționiste, expoziția era o temă care biciuia și umorul, și patetismul, și violența lor — incontestabil patriotice toate. Liberalii și junimiștii nu vedeau în expoziție decît o întrecere de greșeli, de prostii și de incorectitudini. Numai cusururi și cusururi. Revelațiile presei de opoziție pe chestia cusururilor erau, pe cît de variate, pe atît de neașteptate. În ziua inaugurării, junimiștii scriau în „Epoca" lor că:

„Trăsura în care se aflau principii moștenitori cu micii principi a suferit, aproape de ieșire, un mic accident. Roțile trăsurii au intrat într-una din gropile care s-au făcut pe alee, în urma ploii torențiale de alaltăieri, și din această cauză oiștea trăsurii a avut cîteva stricăciuni".

Liberalii, în „Voința lor națională", dădeau alarma că, în primele zile ale expoziției, a luat foc un chioșc al „Cofetăriei regale"... Și o acuzație naștea alta... Expoziția a fost construită în grabă și fără cap... Expoziția dovedește „lipsă de socoteală, lipsă de bun simț și lipsă de gust estetic"... Expoziția nu-i pregătită spre a putea face față unui incendiu... Expoziția nu-i prevăzută nici măcar cu un singur post telefonic, pentru ca pompierii să poată fi avizați din primul moment... Expoziția are o instalație electrică defectuoasă... Expoziția n-are un post de pompieri... Expoziția n-are robinete de apă în fiecare pavilion... Expoziția funcționează cu drumurile stricate... La expoziție se fac escrocherii cu biletele de intrare... Biletul costă doi lei și pe el scrie că-ți dă dreptul de intrare la teatru și arene — pe locurile fără scaun — în grotă și la cîte o călătorie în Waterchute și tobogan... Dar cînd intri în expoziție, afli că nu sînt nici teatru, nici arene și că nici grota nu-i terminată... Apoi Waterchute-ul! Altă escrocherie! Din balcon, pornește în jos o pistă de scînduri cu două șine, care te duc, în niște bărci, pînă la apa lacului construit special pentru expoziție. Pînă aici, nimic de zis. Dar infamia guvernului abia începe: „marinarii", puși să se ocupe de distracția asta americană, înainte de a da drumul bărcilor, îți scutură sub nas o cutie de tinichea: „Bacșiș pentru marinari! Bacșiș pentru marinari!" Și ăștia au pretenția să conducă țara. Apoi, toboganul. Un fel de jgheab în care te urci sus, în capul dealului, și luneci pînă jos, cu o perniță sub tine. Toboganul funcționează fără bacșiș. Dar de răul cuielor cu care e plin, riști să te alegi cu pantalonii ferfeniță. Ce să mai spunem de mîncarea și băutura care îți sînt servite la restaurantele expoziției și, în special, la ospătăria regală! Execrabile! Imposibile! O rușine națională! Și lupta navală de la Port-Arthur. O porcărie care n-ar putea distra nici copiii de 7-8 ani... Asta-i expoziție? Ăsta-i un „bîlci" bun pentru exhibițiile „fachirului"; pentru „cîntărețele franceze" cu care tineretul boieresc își risipește banii; pentru „jocurile la ruletă"; pentru negrii și negresele care cîntă „Deșteaptă-te romîne"; pentru așa-numitele „spectroscoape", care poartă titluri ca: „Două coarde la un arc", „Modelul artistului", „Pentru înșurați și neînșurați"; pentru „panoramele automatice", unde ți se arată imagini picante, demne de guvernul conservator, ca „Mireasa în noaptea nunții", „Plăcerile măritișului" și „Numai pentru bărbați". Cică-i expoziție?... Mai întîi, nu-i decît expoziție de porcării, apoi nici nu este gata — și dumnezeu știe dacă va fi gata cîndva — și, în sfîrșit, ce fel de expoziție ar putea fi expoziția asta, cînd statul nu expune nimic... Dar nimic!... Nici un vîrf de ac!... Nimic! În schimb, expun. străinii. Și i se zice „Expoziția națională"!... Cum „națională", cînd e internațională de-a binelea!... Cel puțin, dacă ar fi numai atîta! Dar aflați, oameni buni! Expoziția din Parcul Carol e bîntuită de tifos exantematic!... Carevasăzică, o expoziție a păduchelui exantematic! Ce să caute poporul romîn, la o expoziție unde e în primejdie să-l omoare păduchii!... Romîni! Stați acasă! Nu merită expoziția asta să vă puneți în joc

*) Din volumul „Ilustrul N. N. din N. N.", care va apare în curînd în „Editura Tinerețului".

viața voastră și a copiilor voștri!

Toate astea, însă, făceau parte numai din lista cusururilor mărunte care păleau în fața cusurului cel mare. Căci mare era cusurul cel mare, pe care opoziția îl arunca în obrazul conului Gogu: guvernul conului Gogu — ziceau liberalii și junimiștii — prezintă, prin expoziția lui, o imagine falsificată a realității.

Or, dacă nu-i ascultai pînă la capăt, puteai presupune că liberalii și junimiștii acuză guvernul conservator că și-ar fi aranjat o expoziție fantezistă, în felul sticlei de Vichy la gheață din plin Bărăgan, ca să aibă cu ce se lăuda față de țară și tron. Ce sticlă de Vichy la gheață — cînd poporul moare de foame și boli? Ce ne aduci negrese și franțuzoaice, care să ne dea iluzia unui chiolhan general și permanent, cînd țara moare de foame și boli!... Justă era deci revolta opoziției. Ea nu tolera guvernului să mintă și să înșele!

Cam așa credeai, dacă nu ascultai pînă la capăt ce spune opoziția. Dar dacă aveai răbdare și aplecai cu răbdare urechea la diatribele ei, aflai, uimit, cu totul altceva:

Opoziția era supărată nu pentru că guvernul ar fi prezentat la expoziție o Rominie prea prosperă, ci pentru că a prezentat o Rominie prea săracă.

Expoziția — scria „Epoca" junimistă — *„este o oglindă strîmbă și care nu înfățișează munca și producția națională în toată întinderea lor. Și la expoziția aceasta, ca la toate expozițiile de pînă acuma, se prezintă numai aceea ce s-a obișnuit să se expuie. Și încă de rîndul acesta lipsesc cea mai mare parte din marii noștri cultivatori și producători. Rominia este mult mai înaintată, are o înfățișare absolut superioară celeia ce-i dă expoziția de la Filaret"*.

Aceasta voia să spună opoziția, cînd acuza pe conservatorii de la putere că ar fi falsificat adevărul: că au organizat o expoziție a unei Rominii mizere și înapoiate, în loc să fi pus sub ochii lumii o expoziție a unei Rominii așa cum este ea în realitate—o țară avansată și îmbelșugată.

★

Opoziția, totuși, exagera, pentru că expoziția cuprindea un număr de pavilioane cu care nu trebuia să-i fie rușine conului Gogu să se arate în lume. Ziarele guvernamentale și independente relatau, de pildă, cum „toate județele expun un complex de obiecte de industrie casnică, minunat alese" — printre care „se disting prin frumusețea lor județele Argeș, Muscel, Mehedinți, Vîlcea, Teleorman și Dolj".

Un alt colț din expoziție la care se îmbulzea lumea era pavilionul regal. Aici erau expuse o parte din obiectele mai de preț ale familiei regale: coroana de aur a reginei, coroana de oțel a regelui, cîteva lucruri de mînă ale principesei moștenitoare, zeci de decorații românești și străine, sute de fotografii și mobila completă a unui salonaș, inclusiv un birou al lui Carol I pe care era săpată inscripția: „Ori tot, ori nimic!" Impresionați de această deviză, care suna a „punga sau viața", vizitatorii se pipăiau instinctiv în buzunar, dar după cîteva momente de spaimă respectuoasă, își reveneau și-și spuneau că un singur lucru mai lipsea la pavilionul regal, ca să sugereze, în toată plenitudinea ei, „propășirea" țării: casa de fier a lui Carol I.

Al treilea pavilion instructiv al expoziției naționale era cel al serviciului statistic, unde îți se prezentau două mari tablouri cu privire la progresele economice, realizate în cei 40 de ani de domnie a lui Carol I.

Tablourile nu indicau pentru cine, adică în folosul cui, s-au înregistrat aceste progrese economice, în decursul celor patruzeci de ani de domnie a familiei de Hohenzollern. Date explicite în această materie se puteau obține însă într-un al patrulea pavilion, la fel de senzațional: pavilionul serviciului sanitar. Aici erau expuse tabele, statistici, care arătau că, în cei patruzeci de ani din urmă, boala socială care întrece pe toate consorele ei printr-o creștere necontenită este pelagra, sau „boala mizeriei". Tabelele acestea veneau parcă să ilustreze ceea ce ziarele scriseseră cu cîteva săptămîni înainte, cu privire la un raport al medicului primar al județului R. Sărat. Locuitorii din satul Pietroasa și din satul Constandoiu, scria medicul primar direcției sanitare, s-au îmbolnăvit toți de *„febră de inaniție"*. Prin febră de inaniție voia să spună: friguri de foame. Sate întregi cuprinse de friguri, din cauza foamei!

Și liberalii, care se temeau că dacă nu vor lua parte la expoziție, se va supăra majestatea sa regele! Și junimiștii — care erau furioși că guvernul prezintă țara într-o lumină mai puțin sclipitoare, decît este în realitate.

Gîndurile acestea sumbre te țineau, se înțelege, numai atît cît te găseai în pavilionul serviciului sanitar. Cum ieșeai însă de acolo, toate se risipeau ca prin farmec. În zarva asurzitoare, dar veselă, iscată de pocnitori, de focuri bengale, de căluși, de „marinari", de fanfare, de cleștii grătarelor, de uralele cu care oamenii lui Panaitescu salutau apariția cîte unui personaj politic mai important, te simțeai din nou cucerit de entuziasmul jubiliar!... Da!... A fost și este glorioasă domnia lui Carol I... „Din o țară ce aproape nu mai era de sine stătătoare", a făcut un „regat neatîrnat"... „Din un popor ce ieșea abia la lumină prin lupte grele"... a făcut „un popor liber, cu viața asigurată"...

„Schimbarea e mare, deosebire în bine de necrezut!"... „Binecuvîntat, deci, fie anul și luna, și ziua, și momentul cînd, pentru întîia oară, regele Carol a pus piciorul pe pămîntul Rominiei"... spre a reda țării dreptul de a se numi „Dacia Felix!"

★

Expoziția națională se închise la sfîrșitul lui noiembrie 1906. După mai puțin de trei luni, „poporul liber, cu viața asigurată și știutor de menirea sa", cuprins de delirul inaniției, dădea foc Daciei felice! Sau — cum scria mai tîrziu, în memoriile ei, regina Maria, fostă, în perioada expoziției, principesă moștenitoare: „În primăvara anului 1907, țara a fost zguduită din starea ei de fericire și mulțumire de sine, prin cumplite răscoale țărănești".

Tunis. Palatul guvernamental.

LA PORȚILE Saharei

La numai cîteva luni de la abolirea monarhiei și proclamarea republicii, Tunisia, — acest mic stat nordafrican — a revenit în centrul atenției opiniei publice mondiale. Livrarea de armament american și englez Tunisiei a dus la izbucnirea unui serios conflict între Franța — pe de o parte — și Statele Unite și Anglia — pe de altă parte.

În timp ce Franța asistă neputincioasă la atentatul celorlalți aliați atlantici la „dreptul" său de exclusivitate a controlului asupra întregii Africi de Nord, poporul tunisian este hotărît să-și apere libertatea și independența, cucerite după atîtea sacrificii.

Fotoreportajul din această pagină prezintă cîteva aspecte din Republica Tunisia.

Habib Burghiba, președintele Republicii Tunisiene.

Un aspect obișnuit din capitala Tunisiei: discuție în fața unei cafenele.

Femei tunisiene în pitorescele lor straie naționale.

Firmele scrise în limba arabă iau tot mai mult locul celor în limba franceză

Astfel era tratat poporul tunisian pe vremea înrobirii colonialiste. Și aceasta nu se uită!.

O ARMONIE SUBLIMĂ

În timpul războiului, pe cînd fasciștii ocupau Africa de Nord, circula o butadă. Americanii — se spunea — luptă în pustiu, în timp ce nemții luptă în deșert.

Mulți francezi își vor fi amintit anecdota, urmărind evenimentele din ultimele zile. Căci se pare că și azi unii (în speță americanii) luptă în pustiu, în timp ce alții (în speță guvernul francez) luptă în deșert...

Desigur Tunisia nu poate fi considerată chiar pustiu; pînă la nisipurile Saharei mai e o distanță bunicică. Dar unii — adică francezii — simt de pe acum că îi paște pustiul, iar alții — adică monopoliștii americani — se gîndesc că între „pustiu" și „vid" e doar o deosebire de terminologie. Cu alte cuvinte, americanii au simțit că, în Africa de Nord, francezii sînt pe cale de evacuare. Nu trebuie pentru asta decît să citești ziarele: *Algeria luptă pe viață și pe moarte, Tunisia se proclamă republică independentă, Marocul dă semne de neliniște*... Grăbiți, niște domni din S.U.A., cu carnete de cecuri și cu acțiuni la fabricile de armament, s-au gîndit să accelereze procesul. Și au trecut la acțiune...

Ați auzit poate că există în S.U.A. o societate care se laudă că obține beneficii imense, valorificînd ziarele pe care milioanele de americani, după ce le citesc, le lasă în tren sau în metrou.

— Bine! — ar putea exclama primul ministru Gaillard — dar noi n-am terminat încă lectura Africii de Nord. Pe noi ne mai interesează cota petrolului, a metalelor prețioase...

— Deh! — vor exclama, blajini, cu înțelegere, domnii americani cu carnete de cecuri și cu acțiuni la fabricile de armament — cine se poate supăra dacă unii achizitori zeloși nu au răbdare și smulg puțin, din mîna vreunui pedant, ziarul de care ei au atîta nevoie...

Și, așa, domnii din America (la care s-au mai asociat și niște domni din Anglia) trimit Tunisiei arme. Dacă un caricaturist ar vrea să imortalizeze momentul, ar trebui să-i arate pe americani îmbrățișîndu-i pe francezi, îmbrățișare fierbinte, pînă la înăbușire — dar cu o singură mînă. Căci cu cealaltă, unchiul Sam expediază arme guvernului tunisian, care, la rîndu-i, poftește guvernul francez să-și retragă trupele din Tunisia și este gata să-i ajute pe vecinii algerieni, care ..

Bine, se vor întreba unii, cum se poate explica asta? Nu-i greu de ghicit: cei de la Washington sînt gata să facă orice, pentru a-i vedea izgoniți pe francezi din Africa de Nord. Înțelegeți? Orice! Pentru a le lua apoi locul. Din socoteală sînt excluse, firește, interesele popoarelor Africii de Nord, care nu sînt întrebate dacă vor să schimbe colonialismul francez cu cel american. Azi, în luptă împotriva guvernului de la Paris, ele nu sînt mai puțin ostile politicii americane, chiar dacă Washingtonul se erijează în proaspăt campion al „anticolonialismului".

Între timp șeful guvernului francez poate telefona la Washington pentru lămuriri; mă rog, ce sîntem noi față de S.U.A. — amici sau inamici? Pentru a primi un răspuns prompt: inamicii prietenilor noștri — nu-i așa — pot fi și prietenii noștri.

Iacolo, armonia occidentală în cadrul N.A.T.O este de-a dreptul sublimă, dar... lipsește cu desăvîrșire.

Radu TIULESCU

PUHOIUL CATASTROFAL

La început au fost ploile torențiale. De primăvară, de vară, de toamnă. Apoi s-au dezlănțuit furtuni catastrofale, urmate iar de ploi vijelioase. Năpasta inundațiilor a făcut adevărate ravagii în mai și în iulie, în noiembrie ca și în luna lui cuptor. Apele au luat cu asalt Lombardia, Veneția, Emilia, Toscana și alte regiuni ale Italiei, pricinuind pagube de zeci și zeci de miliarde de lire.

Un tablou sinistru prezintă acum, la început de iarnă, întinse regiuni din nordul Italiei, unde, în urma averselor torențiale, apele Padului au sfărîmat zeci de opreliști naturale și artificiale, revărsîndu-se puhoi asupra satelor și orașelor din regiunea năpăstuită. Dezastrul amenință viața a peste 30.000 țărani obidiți din insulele Deltei Padului, unde suprafața inundată trece de 10.000 hectare.

Sub teroarea apelor, oamenii își părăsesc bruma de avut, căutînd să-și salveze măcar viața. Astfel, mii de bărbați, femei și copii înfometați, formează cohorte sumbre de sinistrați. Și cine poartă răspunderea pentru această sfîșietoare dramă colectivă? Să fie oare doar ploile de vină? Presa progresistă italiană denunță fără ocol răspunderea ce revine autorităților italiene, care n-au luat din timp măsuri pentru prevenirea noului dezastru. La rîndul ei, agenția „France Presse" precizează: *„Inundațiile s-au produs pentru că nu s-au efectuat lucrările de îndiguire, în ciuda repetatelor interpelări ale opoziției"*. Se pare că, după părerea autorităților italiene, *„construirea de diguri necesită fonduri prea mari"*... În orice caz mai mari decît cele necesare pentru „compătimirea" și ajutorarea filantropică a sinistraților din Delta Padului

1. Apa a distrus totul în cale.
2. Aci au locuit oameni...
3. Echipele de salvare au reușit să smulgă din încercuirea apelor cîteva mii de femei și copii.
4. Imaginea dezolantă a interiorului unei școli din Rovigo, localitate din zona sinistrată.
5. Și vitele cad victime prăpădului.
6. Tractoarele au încremenit în apa mocirloasă.
7. Furia apelor a distrus podul peste care trece șoseaua spre Milano

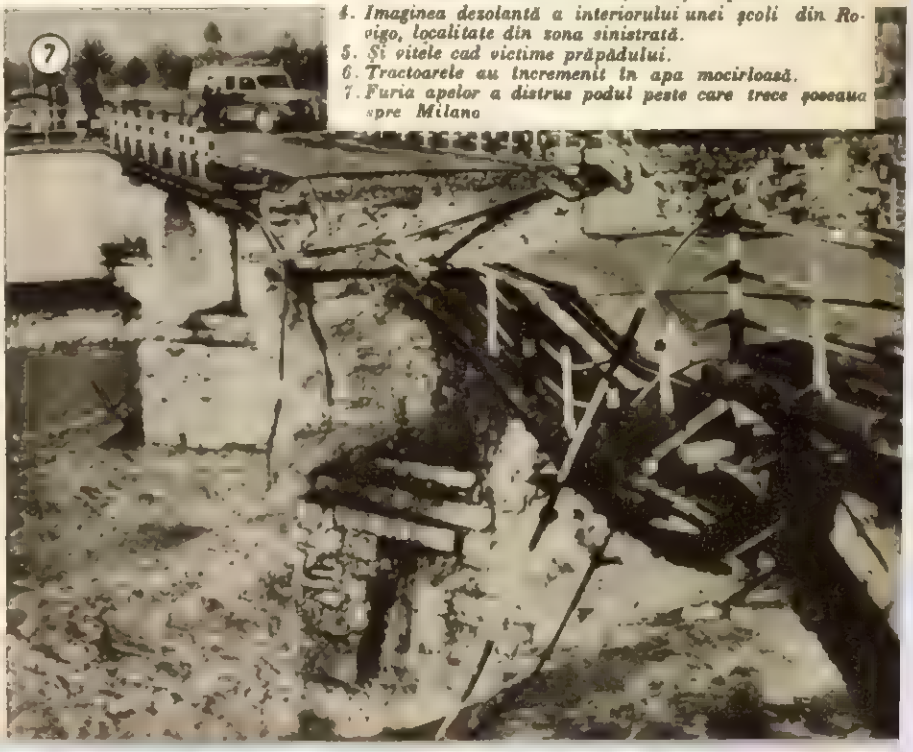

VĂ AMINTIȚI?

ARITMETICA...

de Anton ALEXE

Se spune că tabla înmulțirii ne-a fost dăruită de grecul Pitagora, către anul 550 înaintea erei noastre. De atunci, a reieșit că aritmetica este o știință de care trebuie să ținem seamă.

Iată, de pildă, numărul „unu". Aparent, el nu-ți spune nimic. Și totuși această cifră indică, sub regimurile trecute, pe „medicii" dintr-o plasă.

Unu. Un medic pentru o puzderie de sate cu mii și mii de țărani, printre care numeroși suferinzi de boala națională a acelor vremuri — pelagra — și altele, netratate.

„Doi".

Altă cifră banală, dacă o privești din susul sau din josul unei coloane contabile. Doi.

Ei, dar să ne reamintim! Câți învățători erau — sub 'mnealor, care s-au dus — la o școală de țară? O școală frecventată de copiii dintr-o comună, două sate și-un cătun, cum atît de des se-ntîmpla?

Doi. Doi învățători. Pentru toate cele patru clase primare, de dimineață și după-amiază, cînd sălile de clasă erau neîncăpătoare.

„Trei".

Trei circiumi pe o stradă. Ba și patru, ori cinci, cînd cartierul ori mahalaua erau prin preajma gării sau a vreunei fabrici.

Treicîrciumi. Și nici o bibliotecă populară.

„Douăzeci". Sau un pol de castele număra coroana regală, în afară de zecile de mii de hectare de pămînt de pe tot cuprinsul țării. (O sută de camere mobilate și nelocuite avea numai castelul regal de la Scroviștea).

„Treizeci".

Cifră biblică. Cuprinde arginții trădării. Însă treizeci de lei primea pe lună simbrie și pălmașul angajat de boier cu ruptul și sufletul.

Ruptul la muncă era obligatoriu. Cît despre suflet, îl aștepta raiul pe lumea cealaltă.

„Patruzeci".

Numărul pare masiv, cu sonorități respectabile. Patruzeci. Patruzeci de ani. Temeiul vîrstei.

În mahalaua „Doamne-ajută" din orășelul de pe malul sting al Dunării, în care am poposit cîndva, se aflau 40 de văduve. Văduve de oameni muncitori. Bărbații le-au fost hamali în port, marinari pe baltă (pescari), ori zilieri la fabrica de zahăr sau de cărămidă. Au murit toți accidentați.

Pensie nu exista pentru cei ce colaborau cu mușchii, palmele și grumajii la „înflorirea Patriei și Tronului", cum scria în cartea de citire de „a II-a". Colecta, pantahuza, căciula sau șapca în care plouau gologanii necesari cosciugului din scîndură neguiită erau unica recompensă materială pentru cel dus pentru domni și întru domnul.

Patruzeci de văduve în mahalaua „Doamne-ajută" din Giurgiu. O cifră care nu se uită.

„Cincizeci".

Anul acesta, numărul cincizeci a avut o valoare istorică retrospectivă.

S-au împlinit 50 de ani de cînd, desculță, jupuită și pîrjolită de secetă, ciocoi și arendași, țărănimea a-ncercat să-și facă dreptate. Dumnealor, domnii proprietari de întinderi cît să nu le poți măsura zile întregi cu pasul, s-au dovedit însă tari.

Cincizeci de ani.

În Crîmpoaia, din fostul județ Olt, fiul iobagului Ștefan Țugui îmi povestea în 1949:

— Lu' taica, după ce l-au împușcat, i-au bătut un țăruș în gură!

Cincizeci.

„Șaizeci".

Peste 60 de polițiști și jandarmi s-au mobilizat — după cum observăm în fotografia alăturată — ca să bată, să aresteze și să-l însoțească în drum spre închisoare, pe un muncitor care, alături de alți tovarăși, a manifestat la o demonstrație, tot pentru o problemă de matematică. Și anume: cifra unu să reprezinte într-adevăr un medic. Dar un medic în fiecare comună. Același număr să reprezinte, de fiece comună, și un inginer 'agronom sau tehnician. Castelele să se transforme în case de odihnă pentru muncitori, iar moșiile și fabricile, multe la număr, să treacă din stăpînirea coroanei și a bogătașilor, în patrimoniul celor ce muncesc.

Sînt, de altminteri, importantele obiective pentru care au luptat comuniștii și pe care astăzi le vedem realizate.

Încercați să numărați aceste realizări, folosind știința aritmeticii.

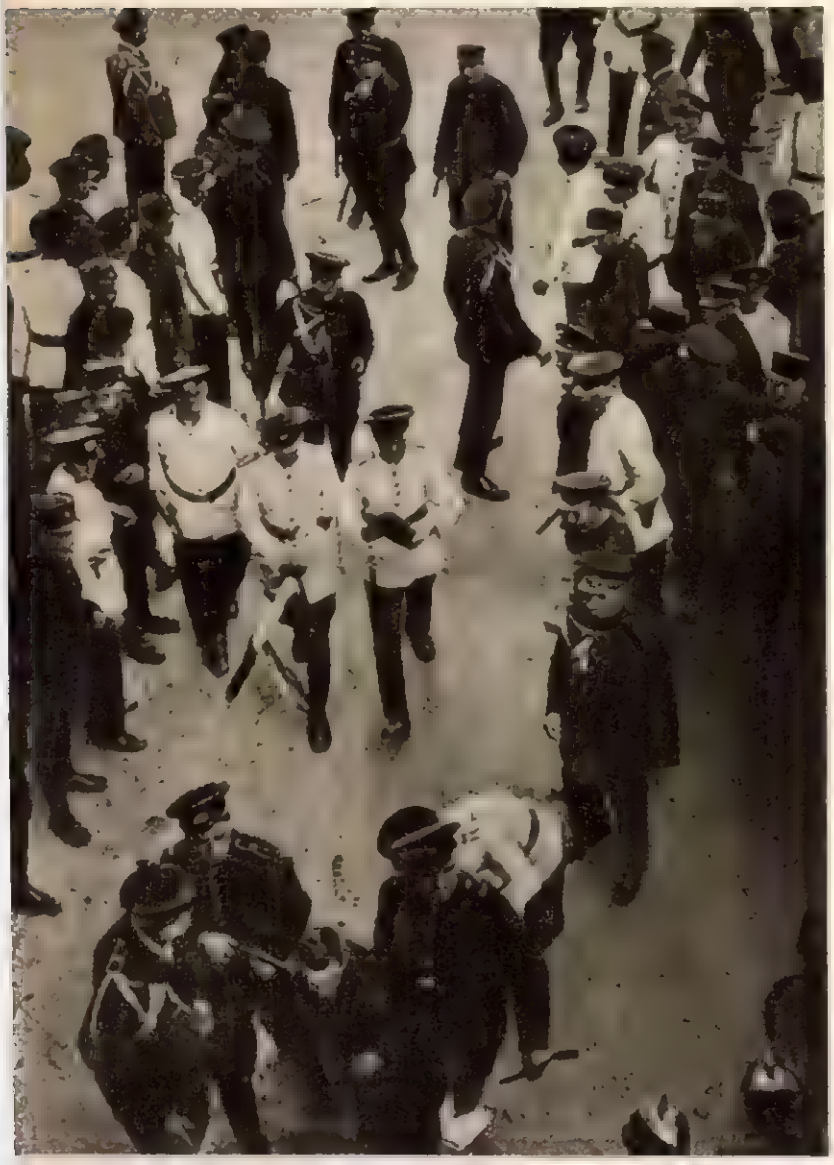

Arestarea unui muncitor la o demonstrație din Capitală (septembrie 1932). ←

Nicolae TĂUTU

CHEMAREA PATRIEI

Mă cheamă pururi țara, așa cum doar dumbrava
Își strigă orice frunză ce se desprinde-n vînt,
În foșnet simt căldura cărbunelui și slava
Attor zeci de veacuri din urna de pămînt.

Mă cheamă pururi țara, așa cum numai marea
Așteaptă pretutindeni un strop rătăcitor
Și îl pîndește urma cît se întinde zarea
În unda unui fluviu, în spuma unui nor

Mă cheamă pururi țara, precum zăpada cheamă
Întîiul fum din hornuri să-nalțe albe clăi,
Ducînd cu el povestea-ți și glasul vechi, o, mamă,
De simt cum ninge-n mine cu fulgi și zurgălăi...

*) Din volumul „De la inimă la inimă", care apare în „Luna Culturii".

Atacul norilor

Articol scris pentru „FLACĂRA" de Vladimir NAHARIAKOV

În aparență avionul nostru nu se deosebește cu nimic de frații săi. Și, totuși... Dar mai bine s-o iau de la capăt...

Împreună cu ceilalți călători, mă urc pe bord. Trec câteva clipe, motoarele se pun în mișcare și nava noastră zburătoare decolează.

Expediția aerologică specială începe. Am spus „expediția aerologică". Să mă explic cît de cît. Sîntem o (interesantă) echipă, al cărei scop este să urmărească și să risipească norii. Ciudat? Și, totuși, așa este: veți vedea.

Membrii expediției au trecut la posturile lor. În ce mă privește, și eu, autorul reportajului de față, sînt la datorie: cercetez totul în jurul meu. Instalații cum văd aci, nu poți găsi într-un avion obișnuit de pasageri. În primul rînd, containerele acestea enorme. Într-însele este depozitată „gheața uscată". Pe jos, în niște coșuri speciale, se află o serie de baloane vopsite cu lac negru...

Mă întrerup din cercetare. Îi aud pe tovarășii mei discutînd neliniștiți. Ce s-a întîmplat? Ceva foarte neplăcut nu există nori. Ne lipsește, adică, elementul esențial al experienței noastre. Privesc și eu pe geam. Cerul e albastru, strălucitor de albastru. Ce ne facem?

Sîntem cu toții mofluzi. Din cînd în cînd trece pe lîngă noi cîte un norișor rătăcit. Un *rara avis* anemic, în vastul ocean aerian. Nina Smirnova, aerologul nostru de bord, îl privește cu ciudă și ridică din umeri: „Ce, așa e nor?!"

Ivan Galvoronski, șeful expediției, nu e nici el mai bine dispus. La răstimpuri, intră în cabina piloților, revine cu o figură de copil amărît, se așază, se ridică brusc și-și reia agitația lui tăcută. Din cînd în cînd, atunci cînd, uitîndu-se la ceas, își dă seama că vremea trece steril, oftează și privește către Boris Krasnovski. El este doar inginerul autor al instalației de risipire a norilor, care urma să fie experimentată. Se uită la el și parcă-i spune: „El Boris, Boris, ghinioniști mai sîntem!..."

Și deodată atmosfera de „înmormîntare" de pe bord se risipește. Am ajuns în cîteva sute de kilometri nord de Moscova. În regiunea orașului Cerepoveț, și în fața noastră a apărut o masă compactă de nori.

— Norii! Norii! — strigă Nina Smirnova. (Cred că tot așa a răsunat cuvîntul „Pămînt!" din gurile marinarilor lui Columb...)

Pe bord e agitație. Fiecare trece la post. Așteptare febrilă. În sfîrșit, nava noastră se cufundă în ceața lăptoasă. O sonerie dă semnalul începerii lucrărilor. Nici n-am timp să mă dumiresc ca lumea. Totul se petrece rapid, rapid... Instalația este încărcată cu granule de „gheață uscată"... Se măsoară temperatura și conținutul în apă al norilor... Se dă un nou semnal și instalația începe să funcționeze. Ca într-un basm cu vrăjitori, masa de nor din juru-ne începe să se topească și dispare... Mai tîrziu se casă într-însa niște goluri, ca niște văgăune înfricoșătoare, cu pereții abrupți. Pe urmă totul se preface într-un șoi de riuri, cu malurile spălate de apă. Și deodată, în preajma noastră, sub noi, totul dispare ca într-o nostimă halucinație și de jos apare pămîntul, cu cîmpii, păduri și sate care devin din ce în ce mai clare, pe măsură ce ies din tulbureala învinsă.

Interesante vrăjitorii știu să mai facă oamenii!... Încă-tă: au aruncat granule de „gheață uscată", de bioxid de carbon, asupra norilor — și granulele i-au sfîșiat, au provocat precipitații abundente și i-au risipit. Curată „vrăjitorie"...

N-a trecut nici jumătate de oră de cînd s-au dat semnalele de „stop" și, sub noi, în masa compactă de nori, s-a format o „fereastră" respectabilă, cu o suprafață de aproximativ două sute de kilometri...

— A fost un stop forte... — conchid eu, cu glas tare.

Nina Smirnova, aerologul de bord, auride și-și notează ceva în carnetul de observații.

✦

Înainte se utiliza în experiențele de risipire a norilor bioxidul de carbon lichid, împrăștiat direct din baloane. Operația aceasta era însă anevoioasă și costisitoare. De aceea inginerul Krasnovski s-a gîndit la o altă formulă, mai convenabilă. Și a realizat-o. Aparatul conceput și construit de el dozează cu precizie și împrăștie uniform granulele de gheață uscată. În felul acesta consumul de material este rațional, economic, iar rezultatele eficace.

Expediția pe care v-am relatat-o mai sus a fost ultima din șirul lung de experiențe efectuate, sub conducerea inginerului I. Galvoronski, de cercetătorii laboratorului de experiențe al Observatorului aerologic central. Succesul deplin a fost înregistrat.

Puțină vreme va mai trece și, după unele perfecționări care vor mai fi aduse instalației, ea va fi montată pe diferite avioane și utilizată în mod curent. Cu ajutorul ei vor fi descongestionate aeroporturile în zilele cînd norii le acoperă ca niște pături impenetrabile, făcînd imposibilă decolarea sau aterizarea avioanelor.

În felul acesta, se va putea regla cu precizie starea atmosferică pe mici suprafețe, iar aceasta va constitui doar o etapă în lupta pentru schimbarea climei, visul de veacuri al oamenilor.

— Dar ce faci? Nu cobori?

Vocea Ninei Smirnova mă trezește din meditațiile mele asupra viitorului.

— Am revenit pe pămînt... — continuă dînsa, pregătindu-se de coborîre.

— A, da... pămîntul... — răspund eu, ridicîndu-mă. Vasăzică „atacul" s-a terminat.

— Da... s-a terminat cu succes... Dar mai avem în program și alte „atacuri", asupra ceților de iarnă, asupra norilor de furtună...

În urmărirea norilor.

Ivan Galvoronski, șeful, și Iuri Sereghin, colaboratorul științific al laboratorului de acționare activă asupra norilor și ceții, de la Observatorul aerologic central din Moscova. →

DESTINE

VECINA MEA

Tov. Maria Moldoveanu

Locuiam de cîteva luni alături, în același bloc, la același etaj. Ne spuneam bună-dimineața, schimbam păreri asupra vremii și, uneori, în lift, discutam, pe cît ne permitea minutul de urcare, despre gospodăria blocului. Îmi devenise o figură apropiată și profund simpatică. Îmi plăcea îndeosebi prin cordialitatea ei simplă și prin voioșia aceea neafectată pe care o au oamenii rămași tineri sufletește. Mă întrebam uneori, după ce mă despărțeam de dînsa, cine poate fi. Avea o înfățișare simplă. O robustețe de om deprins în viață cu munca fizică, străin de sport și de preocupări ce țin de conservare. O față rotundă, jovială, ochi inteligenți, un obraz neatins de pudră, o pieptănătură așezată, pentru vîrsta ei spre 50 de ani. Îmi părea o mamă-gospodină și, totuși, nu numai atît. O vedeam mai întotdeauna cu cărți la subsuoară, cu dosare și, deseori, o întîlneam pe stradă sau la debit, citind cu interes și concentrare ziarul.

Începuse să mă preocupe. Încercam să o situez în fel de fel de munci; mi se părea că sînt întotdeauna departe de realitate, dar mă sfiam să-i cer ajutorul. Într-o duminică dimineața, curiozitatea mi s-a împlinit. Venise primăvara, ieșeam în oraș și treceam prin grădina Cișmigiului, în apropierea căreia locuiesc. În fața mea, pe alee, era vecina. Am grăbit pașii — mergea grozav de iute — și am salutat-o.

— Vă grăbiți... — am remarcat.

S-a oprit o clipă și mi-a răspuns:

— Da... Mă duc la o conferință de specialitate... probleme juridice... Știți... — a reluat mersul — trebuie să mă calific mereu pentru munca mea... Nu pot rămîne numai cu cunoștințele din facultate...

În sfîrșit, eram pe urmele adevărului asupra ei.

— Sînteți deci asesor popular...

— Am fost... Am fost cîțiva ani la rînd, pînă în 1950... Acum sînt la Tribunalul Suprem... judecător...

Judecător la Tribunalul Suprem al Republicii... O femeie simplă, judecător în ultimă instanță, al atîtor cauze grele...

— Spuneți-mi, tovarășă Moldoveanu... și înainte de a fi asesor, ce-ați fost?

— Muncitoare tipografă...

Scurt, demn.

— Și mai înainte?

— Servitoare exploatată.

Lapidar, concentrat, desemnînd prin viața ei, viața unui popor întreg. Înainte — exploatare, mizerie, lipsă de drepturi; apoi, după eliberare, din zi în zi altă viață, alte orizonturi, alte drepturi și posibilități.

Ne-am despărțit în fața unui arbust înflorit de Forsitia galbenă. Avea, în ciuda anilor și a trecutului ei, o veselie tinerească, o bucurie de viață împrimăvărată pentru totdeauna.

Curînd ne-am împrietenit și i-am cunoscut mai îndeaproape viața. Mi-a redat veșnica nostalgie a cărții, a învățăturii, care i-a zbuciumat toată existența dinainte de eliberare. Mi-a povestit despre Zina, bătrîna comunistă care îi vorbea în vremurile acelea triste, despre partid și despre altă viață. Mi-a dat crîmpeie din munca de agitator și de activist comunist pe care a dus-o după 23 August. Pe urmă, ca într-o autobiografie romanțată în care orice moment implică stări afective, mi-a povestit cum au propus-o tovarășii ei de la „Nicolae Mohănescu" asesor popular. Au urmat ani de studiu, de școli și, în 1950, ridicarea ei în munca de judecător la Tribunalul Suprem.

Vorbim uneori despre justiție. În cadrul unor asemenea discuții, vocabularul ei împrumută reglementara deformare profesională. Și totuși, mereu, ca o concluzie la îmbinările acestea de termeni rigizi și inexpresivi pentru mine, revin pe buzele ei aceleași cuvinte: legalitatea populară; apărarea legalității populare; apărarea bunurilor poporului; a legilor statului nostru.

...Alaltăieri seara am întîlnit-o la lift. Venea de la o ședință a biroului consiliului central al Asociației Juriștilor, din care face parte.

— Sînteți obosită — i-am spus — dar somnul e să vă...

Nu m-a lăsat să sfîrșesc:

— Nici gînd de somn la ora asta...

S-a apropiat de mine și mi-a șoptit în chip de secret:

— M-apuc să fac niște pateuri... Dacă vrei, treci pe la mine... Sînt delicioase... Vii?

C. COPORAN

Cresc neîncetat puterile Hunedoarei, cetatea de foc, lată, în fotografie, furnalul unsprezece, de 700 metri cubi, o nouă și însemnată realizare.

Bîrlad, altădată patriarhalul orășel moldovenesc în care cafeneaua cu biliard de pe Strada Mare constituia „centrul economic" al tîrgului. Astăzi Bîrladul furnizează economiei socialiste a țării rulmenți de oțel, pe care-i importam din străinătate, plătind bani grei. În fotografie ← fabrica de rulmenți din Bîrlad.

Fără cuvinte.

de Nell COBAR

SETILĂ ÎN ORIENT: — Mi-a sete! Mi-a sete!... Mi-a sete!!!...

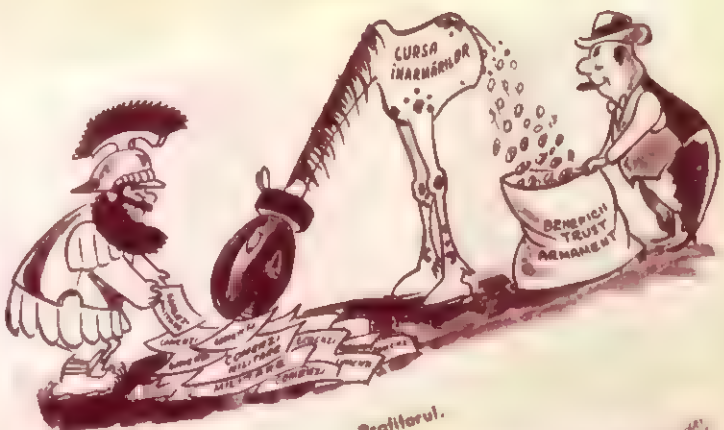

...Profitorul.

AGENTUL: — Cum?! Se uită pe cer?!... Arestați-l imediat: un provocator!

scriitori și cărți

ÎNȚELEPCIUNEA ȘI SFĂTOȘENIA POPULARĂ

S-au împlinit 110 ani de la apariția primei ediții a operei acelui scriitor care, aproape o viață întreagă, a umblat în lume să culeagă, strop cu strop, înțelepciunea populară. Anton Pann, pitorescul cîntăreț de la biserica Batiștilor, harnic tipograf și tălmăcitor, neîntrecut povestitor și amator de chiolhanuri cu vinuri bune pe dealurile Filaretului, cînd „pînă-n ziuă vuiau mahalalele de cîntece, de gîlcevi, de bătăi și lătrături de cîini", dar și înțeleptul care a văzut stări de lucruri, fapte, întîmplări, caractere, pe care le-a încrustat în cuvinte. Pe drept, Eminescu l-a numit „finul Penelei cel isteț ca un proverb".

Recitindu-i opera azi și făcînd haz de cei pe care i-a încondeiat cu verva sa, nu din răutate, ci pentru ca, mustruluindu-i, să-i îndrepte, vedem pe scriitorul epocii sale, dar și pe reprezentantul înțelepciunii populare, care nu are vîrstă, ea existînd de totdeauna. „Povestea vorbei" este de multă vreme considerată ca un tratat de etică populară, în ale cărui ziceri s-au concentrat, într-o formă sintetică, experiențe de veacuri, observații ironice sau numai simple caracterizări, pe cît de succinte, pe atît de bogate în înțeles. Maximele „de la lume adunate și iarăși lumii date", diferitele povești, unele create de Pann, altele aflate prin intermediul oamenilor purtători de înțelepciune populară, altele citite prin cărți străine și apoi îmbrăcate în haina graiului românesc, formează laolaltă un mozaic care reînvie o întreagă societate, cu obiceiurile, cu moravurile, cu nedreptățile ei. Căci atunci cînd recomandă „cu cei mai-marii tăi, daraveră să n-aibi", Pann pornește de la o adîncă neîncredere în stăpînitori; de aceea înțeleptului, cînd vorbește cu cineva, i se cere: „să-ți scoți cuvîntul prin trei lăcăte: unul să-l aibi la inimă, al doilea la gît și al treilea la buze: că dacă îți iese din gură, cuvîntul se duce iute ca vîntul, și nu-l poți ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul". (Simțise nu o dată Anton Pann ce înseamnă să-ți destăinui gîndul în fața puternicilor zilelor de atunci). Omul înțelept nu se amestecă în certuri, căci „cu oțet și fiere nu se face agurida miere", nici nu se însoțește cu oricine, ca să nu i se spună „s-a strîns rîncedă lîngă mucedă". El își alege prietenii în așa fel, încît „e mai bine să te bată un înțelept, decît să te laude un nerod". Prudența este cel mai bun îndreptar în viață, deci „păzește, pe drum părăsit să nu apuci, vama împărătească să nu o ocolești și la circiumă unde vei vedea nevastă tînără și bărbatul bătrîn, să nu dormi..." Modestia este blazonul cel mai de preț, de aceea, „cînd vei fi chemat la masa altuia, nu te grăbi să șezi la locul cel dintîi". Ca să reușești în viață, nu trebuie să știi multe, dar ceea ce știi, s-o știi bine, căci „celui cu meserii multe, casa-i iese fără curte".

Izbindă în viață nu poți să ai decît muncind fără preget, căci „munca e blagoslovită, cît te ții de ea, ai pită", și dimpotrivă, „dacă dessărbători faci, nu o să aibi ce să-mbraci". Nu te mulțumi numai cu asigurarea zilei de azi, gîndește-te și la ziua de mîine, ca să nu fii ca acela care „joacă danț pe mămăligă, și-i ajunge cît cîștigă".

Lenea este cea mai mare pacoste în viața omului; dacă faci casă cu ea, ajungi să ți se potrivească vorba: „Cînd eram la mama, și eu știam să cos, că mama împungea și eu trăgeam acul" sau „toți pretutindenea sapă, el ducea cîinii la apă".

Cînd faci ceva mai acătării, fii modest și lasă „lumea să te laude"; fii totdeauna hotărît în viață și fă toate la timpul lor: „ostaș să te faci mai tînăr, călugăr mai bătrîn și să te însori cînd ajungi în minte coaptă", ca să nu se spună niciodată că „multe știe, multe croiește, și nici una nu isprăvește".

Nu fii zgîrcit, deoarece „scumpul nu e stăpîn pe banii săi, ci banii îl stăpînesc pe el".

Nu te încrede prea mult în hazard, deoarece „cînd va vrea norocul să-și întoarcă pasul, nu aduce anul, ce aduce ceasul".

Fii totdeauna drept și spune adevărul, că „minciuna întîi cade și ca plumbul în apă se afundă, iar în urmă iese ca frunza pe undă".

Dar cîte și cîte îndrumări nu găsești în poveștile acestei cărți, „sinteză plină de farmec între străvechea înțelepciune populară și talentul atît de original al unui scriitor" cum a fost Anton Pann. Leneșii, zgîrciții, bigoții, nerozii, certăreții, lăudăroșii se perindă pe fundalul ironiei și al satirei, copleșiți de ingeniozitatea isteților, întreprinzătorilor, harnicilor și generoșilor. Și toți aceștia din urmă sînt culeși din rîndurile poporului, căruia Anton Pann i-a adus un elogiu simplu, natural, plin de adîncă simțire.

„Povestea vorbei" trăiește azi o nouă etapă de glorie, ca orice carte care și-a tras seva din solul mănos al înțelepciunii populare.

L. VOITA

UN ROMAN DE SPIONAJ*)

Th. Constantin

Inspirat din realitățile războiului antihitlerist, romanul „La miezul nopții va cădea o stea" de Theodor Constantin aduce un omagiu luptei pline de abnegație a acelor militari care, folosind mai puțin armele și mai mult ascuțimea minții, au avut de înfruntat un dușman rafinat, abil, necunoscut, pierdut undeva în spatele frontului sau integrat în masa compactă a unei divizii din prima linie.

Reflectînd cu fidelitate această luptă, autorul creează personaje puternice, care, prin calitățile lor — dovedite în desfășurarea epică a romanului — devin caractere memorabile.

În centrul acestora stă figura lui Mihai Ulea — agent al serviciului român de contrainformații — care, prin curajul, inteligența și perspicacitatea sa, izbutește să se descurce cu măiestrie în sinuozitățile spionajului german.

Pentru a contura cu vigoare acest caracter, scriitorul îl plasează pe Mihai Ulea în situații grele și neprevăzute, opunîndu-i, la celălalt pol, figuri de spioni versați.

Faptul că acești spioni acționează în așa fel, încît, cu toate străduințele personajelor pozitive (și ale cititorului), nu pot fi identificați, face ca tensiunea dramatică a romanului să crească, pe măsura apropierii deznodămîntului.

În construirea romanului, autorul folosește elementele caracteristice unui bun roman de aventuri, împletind nota de „senzațional" cu caracterul educativ al lucrării.

Romanul „La miezul nopții va cădea o stea" prezintă și trăsături inedite, care îl deosebesc structural de vechea literatură polițistă; lupta în care sînt angajate personajele pozitive are un conținut nou, patriotic, susținut de idealurile nobile ale eroilor. Căpitanul Ulea, precum și agenții Biroului II de informații nu sînt simpli detectivi de profesie, ci ostași conștienți de cauza dreaptă a eliberării patriei.

Prin cartea sa, Theodor Constantin nu oferă deci numai o simplă lectură palpitantă în chenarele unui roman de aventuri ci, folosindu-se doar de unele procedee clasice ale genului, prezintă cititorilor un episod dramatic al luptei împotriva fascismului, paginile sale înscriindu-se în literatura de educare patriotică a tineretului.

Cartea demonstrează încă o dată că romanul polițist străbătut de un puternic caracter educativ își are locul în literatura realismului socialist.

N. GHERAN

*) Theodor Constantin: „La miezul nopții va cădea o stea". Ed. Tineretului, 1957.

FABULE

FLĂCĂUL ȘI UMBRA

Cînd i-a venit flăcăului vremea să-și peteească mîndra dintr-un sat vecin, a pornit de cu zori într-acolo. Și cum avea meleahna să umble doar cu nasul în pămînt, și-a zărit umbra așternută la picioarele sale și a zîmbit mulțumit. Era o umbră zdravănă, de bărbat adevărat, care să fie și pe placul fetei, și pe cel al părinților.

Doar că la amiază, cînd a ajuns la marginea satului cu pricina și și-a văzut iar umbra prăvălită pe drum, n-a mai cutezat să meargă înainte. A făcut degeaba cale întoarsă căci umbra cea nouă, nevolnică tare, numai bună pentru un proaspăt ginerică

* * *

Și s-a întors omul nostru, pe înserate, la casa lui, amărît de întîmplare, cînd, ce să vezi: pîrdalnica de umbră era iarăși mare și vînjoasă, tocmai potrivită pentru un mire. Și din nou s-a gîndit flăcăul s-o pornească, a doua zi, în zori, la pețit. Numai că lucrurile s-au petrecut întocmai ca în prima zi. La fel într-a treia, într-a patra, astfel încît flăcăul, care judecă lucrurile numai după umbră, mai umblă și astăzi nehotărît, pe drumul dintre casa și satul iubitei. Cît despre ea, fata, tot așteptîndu-l, s-o fi măritat între timp cu altul, care nu umblă doar cu nasul în pămînt.

MARIONETA

O marionetă, o biată păpușă de lemn, nemulțumită că-i legată cu sfori de o soartă crudă, ajunsese să-și dorească, toi maimuțărindu-i pe oameni, să le semene. Avea doar și nas, și ochi, și gură, și urechi, și cap, și picioare, și mîini. Numai inimă nu avea. Marioneta șterpeli însă cenzorniceul unui spectator și-i ascunse sub veșmîntul ei de saltimbanc. Acum, o-avea și-o inimă care ticăia sub haină, fu cuprinsă de un sentiment necunoscut. Fără să mai stea pe gînduri, se vopsi, se fierbezi și se înfățișă minuitoarei sale dinaintea căreia îngenunchie cu mîna pe inimă, ca să-i jure dragoste veșnică, dragoste care să dureze cît viața, cît bătăile inimii.

Dar tocmai cînd minuitoarea asculta cu mai multă atenție spusele marionetei, inima de tinichea a păpușii găsi cu cale să se oprească.

CASTORUL GRIJULIU

Unui castor îi băgaseră ai săi în cap, încă de mic, că cel mai de preț lucru pe lume e blana. Ducea deci o viață de sihastru, păzindu-se de orice îmbulzeală care i-ar fi putut primejdui vreun fir de păr. Se plimba singur prin apă, ferindu-se cu grijă de fiecare pietricică mai ascuțită, răsărită în cale. Rămase burlac, nevrînd să-și împartă vizuina cu nimeni, căci prea era stîrnită și ar fi fost primejdie să-și strice, la înghesuială, lucrul blănii. Și nici copii n-avu deci, știind că au obiceiul să se agațe de blana părinților. Singura mulțumire a sa era că blana, astfel păstrată, va trece după moarte drept blană de mare preț, iar numele său va avea parte de o faimă nemuritoare.

Și o dată, cînd se întîlni în marginea pădurii, nas în nas, cu vînătorul, castorul dădu mai întîi s-o ia la goană. Dar pricepînd că în fugă și-ar fi putut zdrei blana, închise ochii și păși dinaintea vînătorului, cu blana întreagă. Vînătorul trase și castorul ajunse astfel pe masa de lucru a blănarului. Blănarul îl curăță de țepi, îl argăsi bine, îl aranjă cum se cuvine și-l vîndu apoi mai departe, însă drept blană de nurcă.

ORIGINALITATE

Era o vreme în care racul umbla asemeni tuturor viețuitoarelor. Pînă și-a spus:

— De ce să nu mă deosebesc eu de alții?

Și își schimbă mersul. Deabia făcu primul pas, că și începu să-i batjocorească pe ceilalți:

— Ia te uită la ei, caraghioșii! Umblă toți de-a-ndaratelea!

Mihai STOIAN

Firescul zilelor noastre

Fotoreportaj de E. IAROVICI

Firesc este astăzi ca o călătorie de la București la Iași s-o faci cu trenul sau cu avionul, și în nici un caz cu diligența. E firesc să curmi evoluția unei boli infecțioase cu penicilină și aureomicină. A devenit cît se poate de firesc să discuți cu amicii despre sateliți și despre posibilitatea apropiată a zborului interplanetar, sau despre înhămarea atomului la tot felul de treburi gospodărești.

Au ajuns firești în viața noastră cea de toate zilele lucruri care nu demult erau considerate idealuri de nerealizat. În ultimii 10-12 ani, în țara noastră multe „idealuri" au intrat atît de adînc în firea lucrurilor, încît uneori nici nu le mai băgăm în seamă sau nu le mai dăm însemnătatea cuvenită. Ele însă se încăpățînează să ne iasă în cale la tot pasul, sub cele mai diferite chipuri.

Să alegem, la întîmplare, o întreprindere, pentru demonstrație. Iată uzina metalurgică „Klement Gottwald" din București, pînă nu demult, un simplu atelier de reparat motoare. Tot ce se fabrică azi în această uzină, începînd de la motoarele electrice de diferite tipuri, pînă la frigiderele electrice, se importa înainte. Multe din aceste produse care se aduceau cu bani grei din străinătate părăsesc acum uzina, luînd calea Indiei, a Egiptului și a altor țări. Un asemenea produs este, de exemplu, grupul convertizor de sudură de 350 amperi (din fotografia numărul 2). Cred că acel care a șters din cartea mare a economiei țării acest produs de la „importuri" și l-a trecut apoi la „exporturi" n-a făcut această firească operație fără un pic de emoție.

Coperta revistei noastre înfățișează chipul bobinatoarei Florica Simion, de la uzinele „Klement Gottwald". Firesc i se pare astăzi Floricăi Simion ca, la muncă egală, să aibă salariu egal cu al bărbaților, să ia cuvîntul la ședințe, să-și spună părerea în probleme de producție, să meargă la vot...

Cît de firesc i se pare inginerului Dan Ganea — șeful secției scule și utilaj — să-și ajute tovarășii mai tineri (fotografia nr. 5). Numai cu cîțiva ani în urmă a fost și el simplu muncitor în aceeași întreprindere. Îi plăcea învățătura și a fost ajutat, ca și mulți alții, să învețe, să meargă la universitate și să ajungă inginer. De altfel, în instituțiile noastre de învățămînt superior, fi-

gura muncitorului-student a ajuns, ea însăşi, ceva firesc. Nu mi s-a părut neobişnuit nici să o văd, în hala mare a uzinei, pe Ana Bălăceanu, venind la colega ei de clasă de la „seral", Victoriţa Ungureanu, muncitoare la strung, pentru a-şi controla rezultatul la o problemă de matematică (fotografia nr. 3).

În uzină sînt zeci şi zeci de muncitori, ingineri, funcţionari care îşi completează studiile, se califică pentru o muncă superioară şi toţi sînt ajutaţi cu burse, cu preparatori, cu concedii de studiu plătite; în biblioteca întreprinderii ei găsesc cărţile de care au nevoie şi îndrumări din partea specialiştilor.

La cabinetul tehnic al uzinei, se văd roadele acestei munci de ridicare a nivelului general profesional: în 1957 s-au făcut 355 propuneri de inovaţii, din care peste 200 sînt aplicate, ceea ce va aduce întreprinderii în anul 1958 o economie antecalculată de aproximativ un milion şi jumătate de lei. Muncitori, ingineri, tehnicieni vin adesea la acest cabinet, înzestrat cu peste 7.500 volume. Răsfoiesc zecile de reviste în diferite limbi, li se traduc articole şi primesc consultaţii în problemele care îi interesează. Dacă ideea lor de inovaţie este găsită bună, li se construiesc prototipurile cu care îşi pot continua cercetările. Muncitori-inovatori cu un prototip în faţă, înconjuraţi de cărţi şi reviste, au ajuns un subiect obişnuit pentru o fotografie ... ; dar ce transformări măreţe semnifică acest moment, atît de firesc în zilele noastre.

Cu Stan Simionescu, muncitor la maşina de găurit (fotografia nr. 6), am stat de vorbă despre noua salarizare. Salariul lui de bază s-a ridicat de la 380 la 592 lei pe lună, iar împreună cu acordul, cîştigul total lunar i s-a ridicat de la 600-700, la 1300 lei. Nu e oare firesc ca într-o ţară în care se află la conducere clasa muncitoare, să se tindă pe toate căile la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc? Firesc, dacă ţinem seama că la orînduirea nouii salarizări a avut un cuvînt de spus şi colegul de uzină al lui Stan Simionescu, strungarul de mare precizie Lazăr Iordan, deputat în Marea Adunare Naţională, şi mulţi alţi muncitori şi ţărani care au luat locul marilor afacerişti, moşierilor şi industriaşilor, în forurile de conducere a ţării.

Vă puteţi închipui o întreprindere mai mare, fără creşă sau cămin? (Fotografia nr. 1). Sau uzină, fără punct sanitar şi farmacie, unde muncitorii să poată căpăta — bineînţeles în mod gratuit — consultaţii din partea unor medici specialişti şi tot felul de tratamente? (În fotografia nr. 7 se vede camera de fizioterapie a uzinelor „Klement Gottwald").

Multe întreprinderi au propriul lor teren de sport, cu săli de gimnastică, duşuri şi tot echipamentul necesar pentru aproape toate sporturile, de la „tenişi", pînă la cel mai complet echipament de schi. Recent, la „Klement Gottwald" s-a construit, pe lîngă terenul de fotbal, un nou teren de baschet şi volei (fotografia nr. 4).

În fotografia nr. 8, îl vedeţi pe moş Ion Căldăraru împreună cu soţia lui, în faţa casei pe care şi-a construit-o recent cu ajutorul primit din partea statului nostru. Tovarăşul Căldăraru, cu toate că e pensionar, tot mai vine pe

3

4

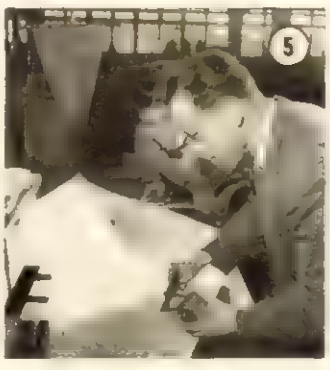
5

6

7

la uzina „lui". „Sînt copiii mei, eu i-am crescut" — îi place lui să spună despre muncitorii din uzină. „Nu credeam eu, cînd eram slugă la casa regală şi mă înjura Nicolae, că o să am o bătrîneţe atît de frumoasă!" Lui moş Căldăraru parcă au-i vine să creadă. Dar nouă, da.

Unui om care a muncit cinstit toată viaţa, care a adus atîtea economii prin inovaţiile sale, care a ridicat atîtea cadre noi, i se cuvine o bătrîneţe frumoasă şi Ordinul Muncii, pe care-l poartă cu atîta mîndrie. Este şi acesta un firesc al zilelor noastre.

Am vizitat doar o singură întreprindere, luată la întîmplare dintre multele întreprinderi cîte s-au dezvoltat în anii noştri. Desigur că şi aici mai putem descoperi încă multe lucruri care ni se par atît de firesti, încît nu le mai observăm. Dar cîte mai sînt pe întinsul patriei noastre!

8

Rubens Iscaro (în cerc) în prezidiul celui de-al IV-lea Congres Mondial al Sindicatelor care a avut loc la Leipzig între 4 și 15 octombrie 1957.

RUBENS ISCARO

DESPRE SITUAȚIA DIN ARGENTINA

Pe frunțașul sindical Rubens Iscaro, conducătorul „Mișcării pentru democratizarea și independența sindicatelor" din Argentina, l-am cunoscut nu demult, la Leipzig, la Congresul Mondial al Sindicatelor. Este un om în general greu de găsit la întîlnirile internaționale, deoarece își petrece majoritatea timpului în... închisoare. Ceea ce nu-l împiedică să împrăștie în jurul-i un optimism molipsitor. Mi-a vorbit despre situații grele și acțiuni eroice ale proletariatului argentinian, cu modestie, pe un ton aparent fără nuanță, parcă spunînd în subtext: Acestea sînt condițiile în care luptăm. E firesc. Principalul e să învingem".

M-am interesat mai întîi de schimbările produse în Argentina în ultimii ani, în special în mișcarea muncitorească de masă.

— După lovitura de stat care a dus la răsturnarea lui Peron — mi-a răspuns Rubens Iscaro — guvernul provizoriu a continuat politica anterioară. Deosebirea constă în aceea că șefii peroniști ai sindicatelor au fost înlocuiți cu alții, îndeobște militari, continuîndu-se politica de discriminări față de militanții comuniști și progresiști.

— *Militari, în conducerea sindicatelor? Ca-ntr-o operetă...*

— Da. Ofițeri cu grade și epoleți. De pildă, ca președinte al sindicatului metalurgic a fost numit generalul Bartolomé Gallo, al sindicatului textil, căpitanul de fregată Pujol. Unul dintre conducătorii Confederației Generale a Muncii este azi căpitanul Patron Lapiacette.

— *Pe cine servesc toți acești căpitani, „Patroni" și generali, care nu pot spune muncitorilor decît „stînga-mprejur"?!*

— Viața se scumpește din zi în zi — mi-a explicat Rubens Iscaro. Totuși contractele colective încheiate de sindicate cu patronatul au stabilit pentru doi ani salariile la un nivel fix. Sprijinit de conducătorii sindicali numiți de el, guvernul duce o politică de mărire a prețurilor și de înghețare a salariilor.

— *Care este poziția „Mișcării pentru democratizarea și independența sindicatelor" în această problemă?*

— Să fie inversată formula de mai sus a guvernului.

De asemenea, luptăm pentru scoaterea sindicatelor — prin alegeri libere — de sub controlul guvernului. În alegerile de la începutul acestui an, deși rezultatele au fost falsificate, totuși au reușit să pătrundă în conducerea sindicatelor numeroși militanți progresiști și comuniști. Astfel, s-a mărit capacitatea de luptă a sindicatelor.

— *Cum s-a desfășurat mișcarea grevistă?*

— La început au fost organizate greve mai mici. De pildă, muncitorii unei întreprinderi intrau în grevă pentru o oră, ajungînd progresiv pînă la grevă totală. Aceste greve, care au cuprins mai întîi doar cîteva ramuri de producție — industria lemnului, construcțiile, confecțiile, electricitatea, telegraful, telefonul și porturile — s-au concentrat apoi într-o mare grevă națională generală, cu o participare de 3.500.000 de salariați.

— *Cum a reacționat guvernul?*

— În guvern părerile erau împărțite. În ciuda punctului de vedere al lui Rojas, vicepreședintele republicii — care era pentru arestarea conducătorilor sindicali și reprimarea grevei — aceasta s-a desfășurat nestingherită, datorită presiunii uriașe a maselor de lucrători. Ei nu s-au lăsat influențați nici de liderii din solda guvernului, care s-au opus grevei, nici de liderii peroniști, care au încercat s-o utilizeze în folosul lor.

(La a doua mare grevă generală, care a avut loc la 23 octombrie, au participat, după cum se știe, 2.000.000 de oameni ai muncii).

În continuarea interviului, l-am întrebat

— *Care sînt obiectivele imediate ale mișcării muncitorești argentiniene?*

— În februarie 1958 urmează să se țină alegeri prezidențiale. În luptă cu reacțiunea — care se opune alegerilor — clasa muncitoare le sprijină, pentru a obține satisfacerea revendicărilor ei politice și economice. Din păcate, mai avem încă de luptat pentru deplina unitate a forțelor democratice. Iar „Mișcarea pentru democratizarea și independența sindicatelor" — întărită în urma Congresului de la Leipzig — va avea un rol important în această luptă complexă. Vom realiza unitatea în fiecare centrală sindicală națională și pe scară internațională. Iar monopolurile capitaliste se tem de această unitate mai mult decît de bomba atomică.

N-am vrut să încheiem convorbirea cu Rubens Iscaro, înainte de a-i întreba despre Santa Rosa, sinistra închisoare din care a fost eliberat prin lupta solidară a muncitorimii din America Latină și din lumea întreagă. Iar el, șovăind parcă să vorbească despre lucruri personale, mi-a răspuns:

— În închisoare a fost greu. Am auzit probabil de frigul patagonez. Reumatismul mi-a dat serios de furcă. Dar de cînd m-am eliberat, parcă nu mai am nimic... Înțelegi: starea sufletească...

Ținut permanent în regim celular, cu o pauză de o oră pe zi, la 4.000 kilometri de capitală, într-un ținut dichisit de vînturile reci, venite din pustiurile presărate cu lacuri glaciare ale Patagoniei, Rubens Iscaro a simțit tot timpul căldura solidarității internaționale muncitorești, care i-a insuflat forță și speranță în eliberare. Despre acele zile el a scris pentru cititorii din Rominia, cîteva cuvinte pornite din adîncul inimii sale generoase de luptător pentru cauza oamenilor muncii.

Frigul patagonez cedă în fața căldurii solidarității internaționale muncitorești. Aceasta mi-a permis să suport lungile zile de închisoare".

L-am asigurat pe curajosul luptător sindical argentinian că aceste cuvinte ale lui vor găsi un ecou puternic în inimile cititorilor din țara noastră.

Marin ROBAN

Intervin nostru

fotoreportaj FLACĂRII

Amenințat de un iminent naufragiu în largul oceanului, nu departe de insula Ceylon, un vas britanic aparținînd Ministerului englez al Transporturilor a lansat semnale S.O.S. *Primul care a răspuns chemării a fost vasul sub pavilion sovietic „Ilia Mecinikov", „care a remorcat nava engleză, salvînd-o de la scufundare. Ambele vapoare au ajuns cu bine în portul Colombo.*

La Londra, în sala Royal Festival Hall, au avut loc de curînd spectacolele Ansamblului de Stat de cîntece și dansuri din R. P. Bulgaria. Atît dansatorii, în costumele lor pitorești, cît și orchestra de instrumente populare s-au bucurat de un succes remarcabil. În fotografie: un grup de fete interpretînd un vechi cîntec bulgăresc.

☆

...însaj în S.U.A.? Nu, în Kenia. Negrul în agonie este încă unul dintre membrii tribului Mau-Mau, care a căzut victimă „civilizatorilor" englezi. „Vînătorii de oameni", veniți aci de pe malurile Tamisei, se fălesc cu ispravă lor bestială; l-au prins pe negru în cursă, ca pe o fiară din junglă, și apoi, după cum vedeți, l-au făcut „inofensiv" — poate pe veci...

↓

Știrile despre acțiunile de luptă ale muncitorimii spaniole răzbat cu greu dincolo de hotarele Spaniei. Totuși, de curînd a apărut într-un ziar italian această fotografie, luată în timpul unei greve la uzinele metalurgice din Bilbao

STAŢIUNEA EXPERIMENTALĂ ZOOTEHNICĂ

SLOBOZIA

Maistrul Ioan Grecu dînd zahăr iepei Astra, iapa-moşină, cu o putere de 15 cai-putere.

Iată nişte călăreţi ce mînă o herghelie de cai, galopînd într-un nor de praf. Felul în care ei stăpînesc animalele neînşeuate e demn de cei mai veritabili cazaci sau cawboys.

Peisajul însă se domoleşte la apariţia unei nesfîrşite turme de miei. Iar mai încolo apar case, grajduri, hambare, se aud voci de copii. Imaginea stepei ori a pampasului se şterge: e numai o staţiune experimentală zootehnică din Bărăgan — Slobozia Veche (S. E. Z. S.).

În mijlocul acestor şesuri imense, ce par a se roti o dată cu soarele, se ridică un laborator biologic. Aici s-a „realizat" calul care tractează zece mii de kilograme — de douăzeci de ori greutatea corpului său — aci oile sterpe sînt aduse „în stato procreationes" prin injectare cu sînge de iapă aflată în gestaţie; aci vacile hrănite cu uree industriale (în loc de albumină din cereale) dau o cantitate sporită de lapte pe zi şi aici va fiinţa porcul-minune care, operat de slănină şi cusut la loc, îşi va reface slănina (experienţa e încă în studiu şi aparţine doctorului I. Maior, directorul staţiunii). Nici chiar copacul cu cîrnaţi şi chiftele, din ţara leneşilor, nu va fi mai căutat decît dînsul.

Experienţele care se fac aici sînt de mare folos pentru crescători. Rezultatele, fără îndoială, vor fi împărtăşite şi altora. Aşa că, nu e departe timpul cînd aceste „specimene minune" vor deveni nişte animale „obişnuite".

Fotoreportaj de A. LOVINESCU

În urma aplicării noului sistem de salarizare, mulgătorul Savu Olteanu a încasat într-o lună 900 lei.

...şi trei dintre „cawboys" — Constantinescu, Grecu, Cojocaru — pe care fotoreporterul i-a poftit să se urce, de astă dată, pe gardul ţarcului.

Tinerii armăsari galopează în faptul zilei.

Un cap de expresie, care nu vădeşte suficientă energie.

„AVANPREMIERĂ"

la

ERUPȚIA

Fotografii le S. STEINER

1

2

3

4

1. Mic consult la postul de comandă: regizorul Liviu Ciulei și operatorul Grigore Ionescu.

2. Anca (Eva Christian) și Emil (Manole Teodorescu-Bădia) vor găsi oare un loc în restaurantul arhiplin?

3. Faceți cunoștință cu Nina Manoliu (Lica Axente).

4. Și acum, cea de-a treia pereche din film: Bica și Gore (Lucia Mara Gheorghiu și Dorin Dron). Pentru că nu ne-am putut duce să-i întîlnim la Ursei II, vi-i prezentăm prin intermediul acestei fotografii.

5. V-ar plăcea să vizitați un asemenea restaurant? Adresa lui: Studioul cinematografic „București", platoul doi.

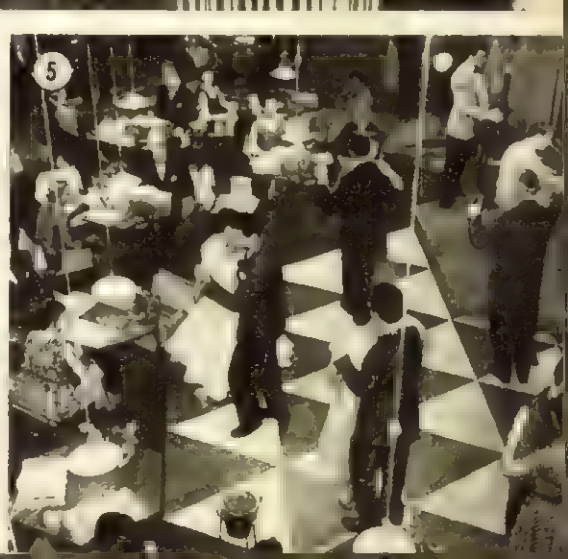

5

Luat prin surprindere și rugat să spună despre ce e vorba în scenariul „Erupția" al lui Petre Luscalov, cineva din Direcția Generală a Cinematografiei declara laconic: „petrol!"

Ca din pământ și-au făcut apariția blazații. Nasurile „artistice" au început să se strîmbe agresiv: „petrol!" Scepticii s-au mulțumit să mormăie. Curioșii — categorie preferată, fiindcă în ea au liberă trecere toți muritorii de rînd — au ocolit persoanele blazate și pe cele subminate de morbul scepticismului. În schimb, au inițiat pe loc tratative pentru cunoașterea unor amănunte mai precise. Dat fiind că subsemnata am cinstea să fac parte din categoria curioșilor, iată ce sînt în măsură să vă comunic, în urma personalelor mele investigații:

Ce e „Erupția"!

Că o definiție nu trebuie să înceapă niciodată printr-o negație, am învățat încă din primii ani de școală. Ce să mă fac însă acum, cînd tentația de a uita preceptul e teribil de puternică?

Ce e „Erupția"? În nici un caz o înșiruire de probleme de producție. „Erupția" e, în primul rînd, acțiune, luptă îndîrjită pentru existență. Problemele de producție nu au fost izgonite din scenariu, pentru că aceasta ar fi însemnat să izgonești însăși realitatea. Sondele există și se văd bine. Dar ele constituie fundalul, decorul viu pe care se angrenează acțiunea, pe care evoluează oamenii, se deschid, se dau în vileag sufletele. O erupție se produce în scoarța pămîntească atunci cînd zăcămîntul de petrol își părăsește ascunzișul; o erupție de o intensitate cel puțin echivalentă e cea petrecută în viața unor oameni care au fost direct sau indirect amestecați în această descoperire. Ar însemna să vă inducem în eroare, dacă v-am spune că „Erupția" nu înseamnă bătălie pentru petrol. Dar am fi cumplit de schematici dacă am desluși în prim-plan lichidul prețios și nu valorile umane care au luptat să-l cucerească. Valori umane care nu reprezintă supraoameni. Ci ființe vii, cu calități și scăderi inerente, cărora autorul le-a îngăduit o singură aureolă: poezia visului, a visului care se înfăptuiește prin vrerea omului.

Un neostimpărat

Am vrea să vi-l prezentăm acum pe stăpînul atotputernic, dar tot pe atît încărcat de răspunderi, al filmului: regizorul.

— A devenit cunoscut în urmă cu ani. Liviu Ciulei, scenograf deosebit de talentat.

— L-am regăsit apoi în postură de actor. Tot deosebit de talentat.

— N-a lipsit nici din primele noastre filme (cinematografia e un fel de boală a secolului nostru — se spovedește dînsul).

— Dar iată că-l tentează și regia de film. Face deci asistență la „Moara cu noroc".

— Apoi, la sfîrșitul stagiunii teatrale trecute, produce vîlvă cu admirabilul spectacol „Omul care aduce ploaia". „Ciulei s-a fixat, rămîne definitiv al Thaliei" — opinează toată lumea.

— Așa! Muza cinematografică l-a prins din nou în mreje. Cu „Erupția", Ciulei a îndrăgit-o. Bunele și îndrăznețele intenții ale regizorului sînt punctul de vedere comun al întregii echipe: operatorul șef Grigore Ionescu, regizoarea secundă Olga Zisu, arhitecții Paul Bortnovschi și Mircea Bordianu, muzicianul Teodor Grigoriu, pictorița de costume Florina Tomescu etc. Un mănunchi de oameni care nu-și precupețesc nici timpul, nici imaginația, nu consideră nici o problemă rezolvată de la prima vedere, după cum nu consideră cinematografia drept o sumă de rețete infailibile.

Cum a fost găsit Ursei II

Ursei II este o sondă, sonda în jurul căreia se concentrează acțiunea filmului. Unde e Ursei II descris în scenariu?

Echipa, plecată în prospecție prin țară, a trecut în revistă sumedenie de ținuturi petrolifere. Alegerea însă, greu de făcut. Aflat cu regizorul prin părțile Buzăului, prin Nehoiaș, directorul de producție al filmului îi face acestuia o invitație cu scopuri pur turistice: „vino, să-ți arăt ceva interesant. Vulcanii noroioși".

...Un peisaj oarecum exotic, cu vulcani ce clocotesc, cu picle ce dau regiunii un aspect aspru, puțin misterios, ciudat. Craterele îți lasă senzația că vor să ascundă ceva, decorul natural al munților e menit parcă să joace un rol activ, dinamic. Bănuiești aci locul unei lupte. Om și natură par a se dușmăni irevocabil...

Fără a striga „evrika", regizorul declară: „aici e Ursei II". Directorul — să cadă jos. Știți ce înseamnă să ridici o sondă pe coamă de munte, să construiești aci o așezare omenească veritabilă, să aduci la atîta depărtare de București o întreagă echipă de filmare, cu zestrea ei complicată?

Totuși, acolo a rămas Ursei II.

Recolta de actori

Am pomenit mai sus de îndrăzneală, această trăsătură care pare să fie o deviză a echipei „Erupția". Ea s-a manifestat și în alegerea actorilor. Puțini profesioniști, și mai puțini consacrați. Principalul rol feminin e interpretat de Eva Christian (Anca), studentă în anul III al Institutului „I. L. Caragiale". Partenerele ei — Lucia Mara Gheorghiu și Lica Axente — sînt de asemenea debutante în cinematografie: prima abia a terminat institutul, a doua a studiat economia politică.

Eroul filmului, pasionatul inginer Andrei Barbu, este și în viața de toate zilele inginer. Specialitatea lui e însă chimia și nu petrolul. Numele? Jean Bart. Un artist grafician (Manole Teodorescu-Bădia), un sportiv bine cunoscut (Dorin Dron), portarul echipei naționale de hochei, își înscriu numele pe lista de interpreți ai filmului. Alături de ei: cunoscutul actor Ștefan Ciubotărașu, Benedict Dabija, Al. Alexandrescu-Vrancea din partea Bucureștiului; Costel Constantinescu, reprezentantul Bacăului; Niculae Șubă — de la Iași... O recoltă de actori — după cum se vede — neobișnuită.

Scurte mărturisiri

În zilele cînd am fost oaspetele echipei „Erupția", pe unul din platourile de la Buftea, transformat în restaurant, urmau să se întîlnească sub obiectivul aparatului trei personaje principale: Nina, Anca, Emil.

Nina, o frumusețe clasică, impresionantă prin fermitatea și echilibrul trăsăturilor ei; Anca — blondă, vaporoasă imagine a tinereții; Emil — înalt, chipeș, stăpîn pe sine, mulțumit. Trei oameni ale căror destine sînt strîns legate de Ursei II, sonda din mijlocul vulcanilor.

Pe platou mai e de lucru cu figurația. Moment propice ca să ne apropiem de actori? Să încercăm!

De ce n-am mărturisi-o? Pe fața Licăi Axente — Nina — citești emoția, nerăbdarea intrării în scenă. Prietenoasă însă, a acceptat pe dată să ne răspundă la cîteva întrebări

Rolul? I se pare complicat, neașteptat de complicat. Mai ales cînd filmările nu decurg în ordinea desfășurării evenimentelor din scenariu, ci dictate de necesități de decor, parteneri. Cu ajutorul echipei, rolul, pe lîngă complicat, a devenit însă și interesant. Cînd oamenii te sprijină, te îndrumă, greul nu mai pare... atît de greu. Numai luminile intense, obositoare, de pe platou — acestea sînt adversare teribile.

Întîmplarea cea mai plăcută din timpul filmărilor? Cînd îl aude spunînd pe Ciulei: „foarte bine!"

Și acum, Anca:

— Personajul din film are vîrsta mea. E studentă, a-întîtată, nu știe ce vrea. Un om încă neformat. Privește-mă. Acum sînt o domnișoară de salon, în rochie elegantă. Plec la Ursei, la practică. Îmbrac salopeta, fac cunoștință cu munca, cu adevărata viață, cu adevărata dragoste. Încep să devin alt om — puternic, departe de domnișoara de salon din București...

Zilele acestea îmi închei rolul în film.

— Nina, Anca, la locurile voastre!...

Porunca regizorului e lege pe platou. O lege la care subscriem cu atît mai mult, cu cît echipa „Erupția" n-are dreptul să-și irosească măcar un singur minut: la 30 decembrie, premieră de gală!

M. MARINESCU-SANDU

LUNA CULTURII

Unul dintre cei mai apreciați compozitori de cîntece de masă este, fără îndoială, maestrul Ion Chirescu, creatorul, între altele, al „Cîntecului pentru festival", compus în cinstea celei de-a VI-a întîlniri internaționale a tinerilor și studenților, care a avut loc anul acesta la Moscova. Lucrarea aceasta a obținut premiul Uniunii compozitorilor. Un alt cîntec deosebit de apreciat al maestrului Ion Chirescu este „Fata din Carpați", recent publicat în revista „Muzica".

Cu prilejul săptămînii muzicii, din cadrul „Lunii Culturii", amatorii de cîntece de masă vor putea asculta la radio și cu ocazia diferitelor manifestări muzicale, noul cîntec al maestrului Chirescu „La cuptorul de topit", precum și un cîntec scris special în cinstea celei de-a X-a aniversări a republicii noastre populare. În fotografie: maestrul I. Chirescu lucrînd la o compoziție nouă.

CU CRITICUL I. JIANU DESPRE PLASTICA ULTIMULUI DECENIU

I. JIANU

Cu prilejul deschiderii expoziției „Plastica între 1947-1957" în cadrul „Lunii Culturii" ne-am adresat tovarășului Ionel Jianu, rugîndu-l să ne împărtășească părerile sale în legătură cu această expoziție.

Domnia-sa ne-a răspuns următoarele:

— Ce semnificație are expoziția recent deschisă? În primul rînd, ea oglindește o cotitură în orientarea plastică din țara noastră. Dacă în trecut, în cadrul expozițiilor colective, predominau natura moartă și peisajele, astăzi, și în special în pictura ultimului deceniu, omul reprezintă tema principală.

Se constată o vădită tendință spre compoziția de mari dimensiuni, spre redarea în plastică a chipului omului nou. Arta, adresîndu-se acum întregului popor, caută să folosească un limbaj propriu, un limbaj care să nu mai aibă nimic de-a face cu expresia ermetică din trecut.

Predominarea compoziției, a portretului, precum și necesitatea ca limbajul plastic să fie înțeles au făcut ca și mijloacele de expresie să se schimbe. Mai ales prin realizările din ultimii doi-trei ani, s-a dovedit că tendința naturalistă, ce se ivise la început, a putut să fie depășită și că pictura românească și-a regăsit lirismul care o caracterizează pe întreaga ei evoluție, de la Grigorescu încoace.

— Se poate vorbi de un stil nou în arta plastică românească din ultimul deceniu?

— Fără îndoială că arta noastră plastică tinde spre realizarea unui stil nou, care să corespundă epocii noastre. El însă nu se poate definitiva într-un deceniu și, de aceea, dacă vorbim despre stil, trebuie să precizăm că procesul de cristalizare precisă a lui este în plină desfășurare. Ceea ce este deosebit de important e faptul că există preocuparea, frămîntarea și acea febră creatoare care anunță zămislirea acestui nou stil.

În această privință, un fapt deosebit de important mi se pare continuarea, în spiritul nou al epocii noastre, a vechii tradiții realiste și progresiste a artei, inaugurate de pictorii revoluționari de la 1848. Aceștia au dat artistului român conștiința misiunii sale istorice. Limbajul plastic care să asigure un profil original artei noastre s-a îmbogățit mereu, începînd cu Nicolae Grigorescu, și el este în continuă evoluție corespunzătoare astăzi noilor cerințe ale vremii.

Expoziția „Plastica între 1947-1957" reprezintă bilanțul unei activități rodnice și în special justifică încrederea în dezvoltarea artei noi în R.P.R., cu perspective din ce în ce mai strălucitoare.

I.V.

LUNA CULTURII

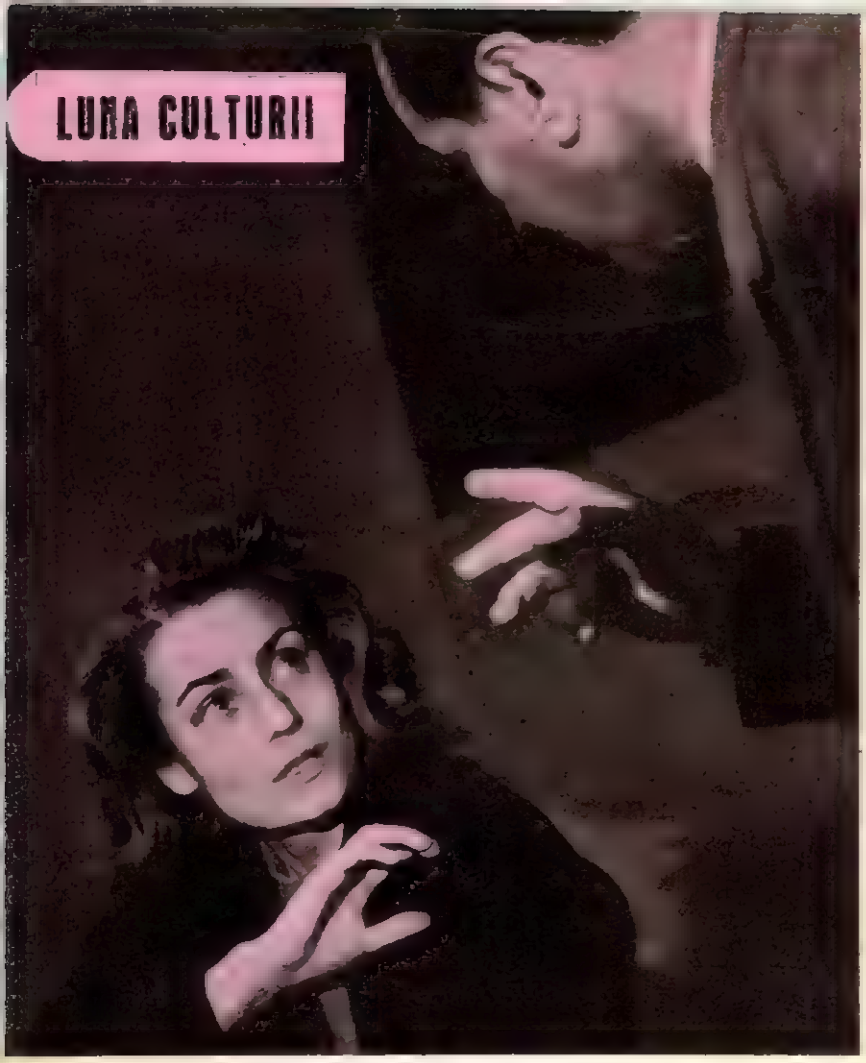

La Teatrul Armatei se fac intense pregătiri pentru prezentarea festivă, în cadrul „Lunii Culturii", a piesei „Furtuna" de Al. Şahighian. Acţiunea piesei este inspirată din viaţa sătenilor noastre. Regia: G. Rafael. În fotografie: un aspect de la repetiţia piesei, în care apar artistul emerit Toma Dimitriu şi Sanda Băncilă.

La Teatrul de Operă şi Balet se reprezintă în cadrul „Lunii Culturii" baletul „Călin", inspirat din poemul cu acelaşi nume de Mihail Eminescu. Muzica: Alfred Mendelsohn, maestru emerit al artei din R.P.R. Libretul: Tilde Urseanu. În fotografie: scenă din finalul baletului — Nunta în codru

Fotografii de A. MIHAILOPOL

T. A. P. L. DEVA
Vizitaţi restaurantul
„Mureşul"
Se servesc
preparate culinare variate, specialităţi la grătar, vinuri selecţionate din cele mai renumite podgorii.
Muzică — Dans.
Reţineţi din timp mese pentru Revelionul 1958.

O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE DEVA
Vinde în toate unităţile sale pentru sezonul de iarnă:
CONFECŢIUNI
de bărbaţi, femei şi copii
Articole de marochinărie, parfumerie şi jucării de tot felul.
Articole pentru pomul de iarnă.

O. C. L. ALIMENTARA INTERRAIONALĂ DEVA
pune la dispoziţia publicului consumator sortimente bogate de:
PRODUSE ZAHAROASE
LICHIORURI FINE ŞI CONSERVE DE LEGUME
În toate unităţile sale din:
Deva, Brad, Ţebea, Simeria, Orăştie, Cugir, Zlatna, Alba Iulia şi Sebeş.

fotocronica FLACARII

La Moscova a avut loc o seară consacrată luptei popoarelor pentru interzicerea armelor atomice și cu hidrogen. La tribună: scriitorul N. Tihonov, președintele Comitetului Sovietic pentru Apărarea Păcii.

La recenta sesiune de la Dubna a Consiliului Științific al Institutului unificat de cercetări nucleare: acad. prof. Hulubei (în mijloc), întreținându-se cu prof. Salai — R.P.U. — (în stînga) și S. Poze — R.D.G.

Într-una din sălile Camerei de Comerț din Budapesta s-a deschis zilele acestea o frumoasă Expoziție a Cărții Germane.

La Mannheim (Germania occidentală) a început procesul cetățeanului britanic Brian Mawdsley Cowell (în stînga) și al complicelui său german, Kurt Schuler (în dreapta), acuzați de jefuirea unei bănci și omor cu premeditare.

La Triest au avut loc violente ciocniri între docherii greviști și polițiști. În fotografie, demonstranții luînd cu asalt o camionetă polițienească.

Zeci de mii de oameni din Essen (Germania occidentală) semnează apeluri contra armei atomice și cu hidrogen.

CARICATURA SĂPTĂMÎNII

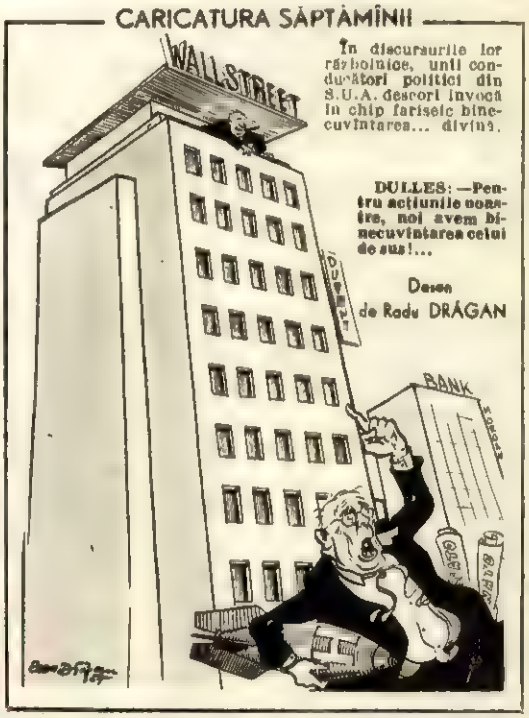

În discursurile lor războinice, unii conducători politici din S.U.A. descori invocă în chip fariseic binecuvîntarea... divină.

DULLES: — Pentru acțiunile noastre, noi avem binecuvîntarea celui de sus!...

Desen de Radu DRĂGAN

FAUNA DIN DELTA

Departamentul P.T.T. pune în circulație în luna decembrie a. c. o frumoasă serie de opt valori, intitulată „Fauna din Delta Dunării"

Execuția grafică a noii emisiuni aparține colectivului Dumitrana. Imprimarea s-a făcut în heliogravură, pe hîrtie velină cu filigrana R.P.R. Primele șase valori au dimensiunile 27/37,8 mm, iar cele două de „poștă aeriană" de 37,8/27 mm.

În fotografii: 1. Piciorong gri, pe fond maron; 2. Egretă portocalie, pe fond verde deschis; 3. Lopătar gri pe fond roșu; 4. Păstrugă galbenă, pe fond verde închis.

Următoarele două valori sînt: 55 bani, reprezentînd o hermina albă pe fond roșu-bordo; 1,30 lei înfățișînd un pelican alb-portocaliu pe fond violet.

Seria este completată cu două valori de „poștă aeriană":

În fotografiile nr. 5 și 6: pescărus gri, pe fond albastru-ultramarin; vultur codalb portocaliu, pe fond brun-roșcat.

Aceste două valori apar și în [illegible]

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

Bobiță, detectiv amator..

DE GEORGE Botnescu

CAPITOLUL XI: „PE O PISTĂ GREȘITĂ"

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT:

După lamentabilele eșecuri suferite de cei doi eroi, maestrul Bobiță ajunge la convingerea că au mers pe un drum greșit. Unde se află dosarul cenușiu?... Cine este umbra cenușie?... Pînă acum, nister

A DOUA ZI ACASĂ LA BOBIȚĂ.

...AM URMĂRIT O PISTĂ GREȘITĂ ȘI AM AJUNS LA UN PUNCT MORT. DOVADA CĂ ÎN NICI UN ROMAN NU SE GĂSEȘTE SOLUȚIA UNEI SITUAȚII ASEMĂNĂTOARE. ȘI TOTUȘI TREBUIE SĂ FAC CEVA DACĂ NU PENTRU SUFLETEL...

(AICI MAESTRUL BOBIȚĂ ROȘI PUTERNIC)

...MĂCAR PENTRU ÎNCĂNTAREA LUI COPILĂ.

DAR DEODATĂ BOBIȚĂ SE OPRI, SE SCHIMBĂ LA FAȚĂ ȘI SUB IMPERIUL UNEI MARI EMOȚII, O CLIPĂ FU DE NERECUNOSCUT.

EVRIKA!

MAESTRUL ÎȘI REVENI ȘI LUÎND DE PE UN SCAUN UN ROMAN STRIGĂ!

...AM GĂSIT! GREȘEALA MEA E ACEIAȘI CU A LUI HOLMES DIN „CRIMA ÎN CEAȚĂ".

N-AM ANCHETAT LA LOCUL FAPTEI. HAIDEM! AVEM NEVOIE DE UN CÎINE POLIȚIST, ABSOLUT NECESAR ÎN ASEMENEA SITUAȚII.

CÎINELE POLIȚIST FU REPEDE GĂSIT. O VECINĂ A LUI BOBIȚĂ ÎI PUSE LA DISPOZIȚIE ÎN MOD GRAȚIOS PE „SING-SING" GĂȚEL DE RASĂ NEDEFINITĂ DIN PE CARE MAESTRUL E SOCOTEA EXCEPȚIONAL DE DOTAT. CEI TREI SE ÎNDREPTARĂ SPRE BIROUL LUI SUFLETEL.

...LUĂM AUTOBUZUL 32?

...NU, AZI NE GRĂBIM. MERGEM PE JOS.

LA BIROU, SUFLETEL TOCMAI RĂSPUNDEA LA TELEFON UNUI CETĂȚEAN CARE ÎI LĂSASE O CERERE SPRE REZOLVARE.

...TOV. SUFLETEL NU-I AICI. E PLECAT LA PITEȘTI PE TEREN. MAI TREBUIE PESTE O SĂPTĂMÎNĂ.

REZOLVIND ACEST CAZ SUFLETEL SE PREGĂTEA SĂ-ȘI MĂNÎNCE SENDVICIUL DE ORA 10 CÎND...

...UȘA-SE DESCHISE ȘI BOBIȚĂ APĂRU ÎNSOȚIT DE „SING-SING" ȘI DE TISICĂ, PURTÎND O PUNGĂ CU PRAF DE CĂRBUNE PENTRU AMPRENTE DIGITALE. MAESTRUL EXPUSE NOUL PLAN AL ANCHETEI.

CA SĂ NU FIE DERANJAȚI ȘI SĂ DESCURAJEZE ȘI PE CEI MAI TENACI CETĂȚENI INOPORTUNI, SUFLETEL TELEFONĂ PORTARULUI.

...NU INTRĂ NIMENI LA MINE. SÎNT PLECAT LA BAIA MARE PENTRU DOUĂ SĂPTĂMÎNI!

LINIȘTEA FIIND ASIGURATĂ, BOBIȚĂ SCOASE DIN BUZUNAR MUCUL DE ȚIGARĂ. SUSPECT GĂSIT ÎN APARTAMENTUL LUI SUFLETEL ȘI-L DĂDU LUI „SING-SING" SĂ-L MIROASE APOI...

...„SING-SING" URMĂRIT CU EMOȚIE DE CEI TREI

SE APROPIE DE BIROU

ÎL OCOLI!

ÎN ADMIRAȚIA TUTUROR

..DESCHISE UȘA DULĂPIORULUI

ȘI ÎN TIMP CE SUFLETEL, BOBIȚĂ ȘI TISICĂ ÎȘI TINEAU RESPIRAȚIA, ASTEPTÎND REZULTATUL, INTELIGENTUL „SING-SING"

INTRĂ ÎNAUNTRU...

...ȘI MÎNCĂ SENDVICIUL LUI SUFLETEL.

CAP. URM: „AMPRENTE DIGITALE."

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE INTERRAIONALA PLOEȘTI

Pentru sezonul de IARNĂ

prezinte un sortiment variat de: Confecții de damă, bărbați și copii. Articole de marochinărie, parfumerie și lucării.

O.C.L. ALIMENTARA CRAIOVA în vederea

SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

găsiți în toate unitățile: sortimente variate de produse zaharoase, lichioruri fine, conserve diferite etc.

ÎN JURUL GLOBULUI

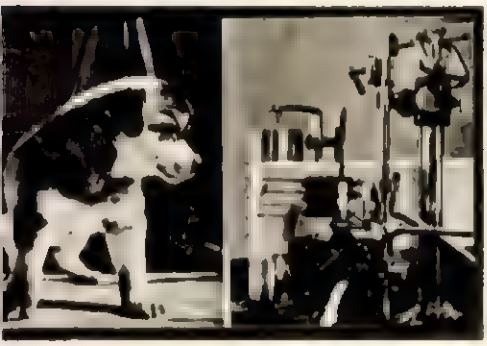

REFLEXE CONDIȚIONATE. În laboratorul de ontogenie al Academiei de Științe Medicale din U.R.S.S. se studiază reflexele condiționate ale ființelor. Aparatul special (din dreapta) înregistrează comportarea animalului în funcție de acțiunea exercitată de factorii externi. Ființi sînt studiați și formați din primele zile după naștere. Pe această cale se pot imprima animalului o serie de reflexe condiționate, necesare în experiențe capitale, cum a fost cazul lansării celui de-al doilea satelit artificial al Pămîntului.

ÎNTORC DE LA SAT. Sînt elevi și studenți bulgari care au plecat și în acest an la sate, spre a presta tradiționala lor muncă voluntară în ajutorul țăranilor muncitori, în campania agricolă de vară și de toamnă.

În fotografie: o coloană de voluntari entuziaști, în fața gării din Sofia.

DEZASTRU. În urma unei puternice furtuni ce s-a abătut asupra împrejurimilor orașului Osnabrueck din Germania occidentală, stăvilarul principal al unui riu cu ape repezi s-a prăbușit, ceea ce a provocat inundații catastrofale în toată regiunea. Sate întregi au fost asaltate de torentele de apă, iar calea ferată a rămas suspendată... în aer.

ARTURO TOSCANINI? Întrebat, figura omului din fotografie oferă o izbitoare asemănare cu regretatul dirijor celebru. Tocmai de aceea, un studio cinematografic din Italia l-a angajat pe pianistul octogenar Armand Munnier, pentru a interpreta rolul Toscanini într-un film consacrat vieții marelui dirijor. Rămîne doar ca și familia lui Toscanini să-și dea asentimentul pentru realizarea acestei pelicule.

ASASINUL LA TRIBUNĂ... Așa ar putea fi intitulată această fotografie în care apare figura sinistră a unuia dintre criminalii de război hitleriști, Generalul von Manteuffel. Compromis în uniforma militară a Wehrmachtului, el a urcat la tribună cu un politician civil vest-german și, sub privirile binevoitoare ale poliției din Hamburg, ține discursuri în favoarea reînvierii mașinii de război hitleriste, sub noua firmă a Bundeswehr-ului.

EMANCIPARE. Odinioară femeia egipteană purta voal pe față și căutuse la gleznă; era pe vremea cînd și străvechea țară a faraonilor gemea în beznă înapoierii impuse de colonialiștii englezi. Acum, o dată cu cucerirea libertății, emanciparea femeii egiptene este o realitate. De aceea nu mai este de mirare că și la Cairo au loc asemenea expoziții de modele, ca în orice altă capitală modernă. →

IMAGINEA AVÎNTULUI spre viitor al Uniunii Sovietice este simbolizată de o serie de valoroase sculpturi și picturi prezentate la marea Expoziție jubiliară de artă, deschisă la Moscova în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

În fotografie: o impresionantă lucrare, consacrată epocalului zbor cosmic al științei sovietice.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● prezentarea de către actorii Teatrului Tineretului din Pekin a poemului dramatic clasic indian „Sakuntala" de Kalidasa. Actorii indieni care au asistat la premieră au subliniat frumoasa creație a actriței Pei San în rolul titular, ca și creația actorului Mei Si în rolul regelui Dușanta.

● interesantul spectacol realizat de Teatrul de Stat Mongol din Ulan Bator, cu drama romantică cehă „Cimpoierul din Strakonice" de Tyl. Regia aparține lui E. Djun, care a și tradus piesa.

● deschiderea stagiunii de iarnă a Teatrului Norvegian din Oslo, cu lucrarea lui Bertolt Brecht „Domnul Puntilla și slugа sa Matti", pentru care a fost invitat ca regizor unul dintre tinerii emuli ai lui Brecht, Egon Monk de la Berliner Ensemble.

● noutățile pe care le-a anunțat, în legătură cu repertoriul, Teatrul Ermolova din Moscova. Printre alte spectacole, la începutul anului viitor va fi montată și piesa „Moartea comisvoiajorului" de Arthur Miller.

PUBLICUL CRITICĂ...

● formula scenică extravagantă pe care a ales-o regizorul chilian Pedro de la Barra, reînscenînd cunoscuta comedie „Apă în tul Calu", de Alvarez Quintero, la Teatrul Thalia din Santiago de Chile. Tratînd-o în stil medieval, regizorul a denaturat pe de-a-ntregul sensul satiric al lucrării.

● nereușitul spectacol prezentat de cea mai tînără formație teatrală din Roma, cu piesa omonimă a lui Tennessee Williams, „Pisica de pe acoperișul fierbinte". Deși directorii trupei, Alida Valli, Giancarlo Zagni și Arnoldo Foa, și-au ales rolurile principale, piesa nu le-a oferit o bună tribună pentru creații actoricești meritorii.

GONG!

← MODA „SPUTNIK" a cucerit capitalele occidentale. Casele de creație lansează zilnic noi și noi modele de pălării și rochii cu simboluri ale lunilor artificiale sovietice. În fotografia noastră, o parizianâ purtînd cu mîndrie o pălărie model „Sputnik", atît de cîntată acum în apus.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII. Căsuța Poștală 3507 of. 33. Tel. 7.60.10 int. 1744. ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 18 lei, 6 luni: 36 lei, un an: 72 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1784. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărite la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

CAMPIONATUL REPUBLICAN DE LUPTE. În ultimă etapă a campionatului republican de lupte formația Energia-Sinaia a întrecut echipa C.C.A. cu scorul de 10-6. Foarte disputată a fost întîlnirea V. Bularca-LeKeffer.

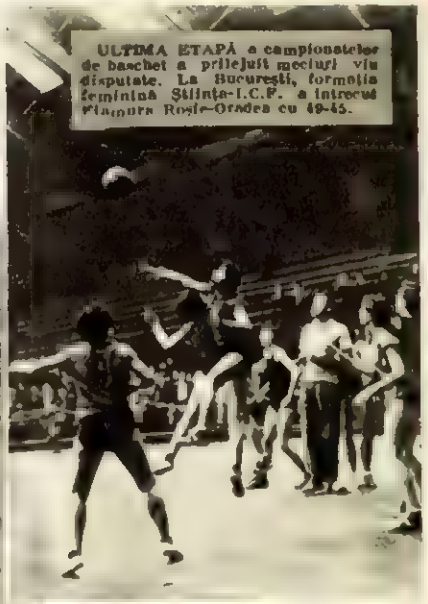

ULTIMA ETAPĂ a campionatelor de baschet a prilejuit meciuri viu disputate. La București, formația feminină Știința-I.C.F. a întrecut Crișana Roșie-Oradea cu 49-45.

58,1 SECUNDE LA 100 m LIBER. În cadrul concursului de verificare desfășurat la bazinul acoperit Floreasca, tînărul înotător Gavril Blajec a terminat cursa de 100 metri liber în 58,1 secunde (cel mai bun rezultat înregistrat de un înotător romîn).

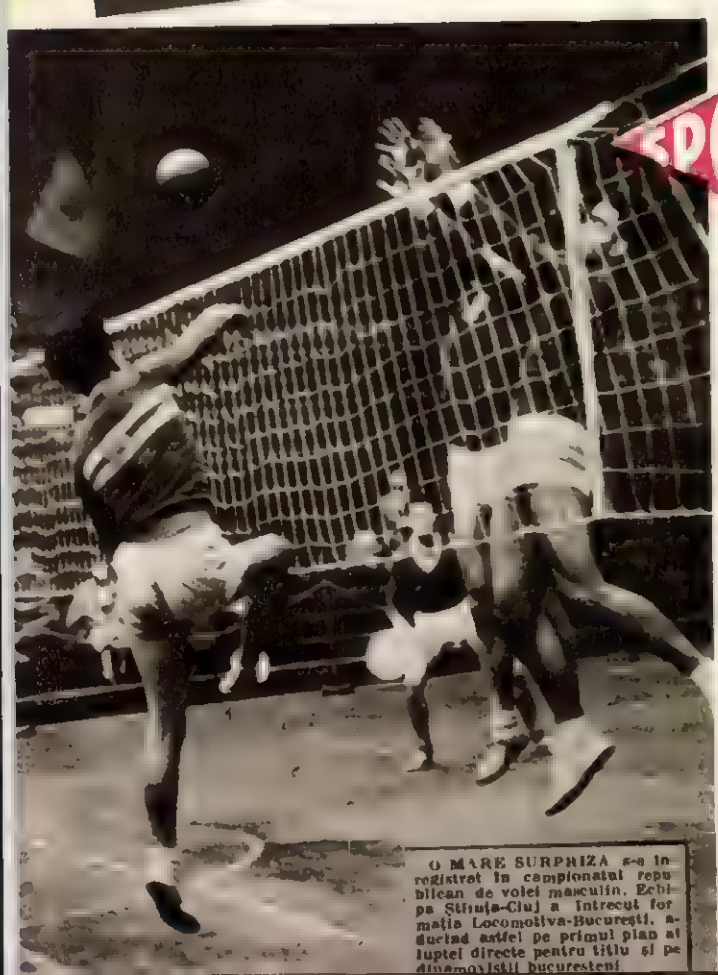

O MARE SURPRIZĂ s-a înregistrat în campionatul republican de volei masculin. Echipa Știința-Cluj a întrecut formația Locomotiva-București, adueînd astfel pe primul plan al luptei directe pentru titlu și pe dinamoviștii bucureșteni.

PRIMA PARTE A CAMPIONATULUI DE FOTBAL — categoria A — s-a încheiat. Iată și „clasamentul" acestei populare competiții, văzut de caricaturistul Neagu Rădulescu. De sus, în ordine: Pahonțu (Energia-Ploești), Panait (Energia-Petroșani), Brînzei (Știința-Timișoara), Hidișan (Energia-Orașul Stalin), Onisie (C.C.A.), Mateianu (Progresul-Buc.), Ene (Dinamo-Buc.), Rădulescu (Dinamo-Cluj), Petschovschi (Fl. Roșie-Arad), Nagy (Energia-Tg. Mureș), Macri (Locomotiva-Buc.) și Vncși (Progresul-Oradea).

Reorganizarea MIȘCĂRII SPORTIVE

În aceste zile, pe întreg cuprinsul țării se desfășoară acțiunile de reorganizare a colectivelor sportive și de alegere a noilor consilii de conducere, ce vor lucra direct sub îndrumarea Uniunii de Cultură Fizică și Sport.

Superioritatea noului sistem de organizare este evidentă, deoarece la nivelul colectivelor sportive existau piedici serioase în calea dezvoltării inițiativei locale, a conducerii colective și chiar a cuprinderii unor mase mai largi în activitatea sportivă. Astfel, spre exemplu, colectivul sportiv Locomotiva-Iași, pe care l-am vizitat de curînd, era condus, îndrumat, controlat și chemat la ordine de următoarele foruri: respectivul comitet de întreprindere, consiliul regional și consiliul central al asociației Locomotiva, Consiliul Sindical Local, comitetul orășenesc și comitetul regional C.F.S. etc. etc.

Așa stînd lucrurile, nici nu e de mirare că un instructor al unuia din forurile enumerate mai sus putea anula (vorba aceea: dintr-un condei!) o hotărîre a adunării generale a colectivului sportiv.

Prin constituirea unui for unic de îndrumare și conducere a mișcării de cultură fizică și sport se înlătură aceste legături greoaie, dîndu-se largi posibilități de afirmare inițiativei maselor de sportivi, fapt concretizat și prin posibilitatea ce se oferă colectivelor sportive de a dobîndi personalitate juridică.

De asemenea, s-a putut lesne constata că în majoritatea întreprinderilor și în special la Combinatul Siderurgic Hunedoara, la uzinele de utilaj petrolifer de la Ploești ca și la unele institute de învățămînt superior (de exemplu Institutul Politehnic - București) sportul de performanță se dezvoltă în dauna celui de masă. De aceea noul sistem de organizare a mișcării de cultură fizică prevede înființarea de cluburi sportive care urmează să-și consacre activitatea exclusiv sportului de performanță. Cluburile se vor înființa, în principiu, pe baze teritoriale, dînd astfel posibilitatea ridicării spre măiestria sportivă a oricărui tînăr, indiferent de colectivul sportiv din care a făcut parte.

Toate acestea scot puternic în relief avantajele și superioritatea noului sistem de organizare, bazat pe înființarea unui for unic: Uniunea de Cultură Fizică și Sport. Faptul că zeci și sute de mii de oameni ai muncii au și devenit membri ai U.C.F.S. demonstrează în mod concret entuziasta aderiune a sportivilor și hotărîrea lor de a sprijini traducerea în fapt a Hotărîrii partidului și guvernului privind reorganizarea mișcării noastre sportive.

Florin ȘERBAN

PREȚUL 1,50 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

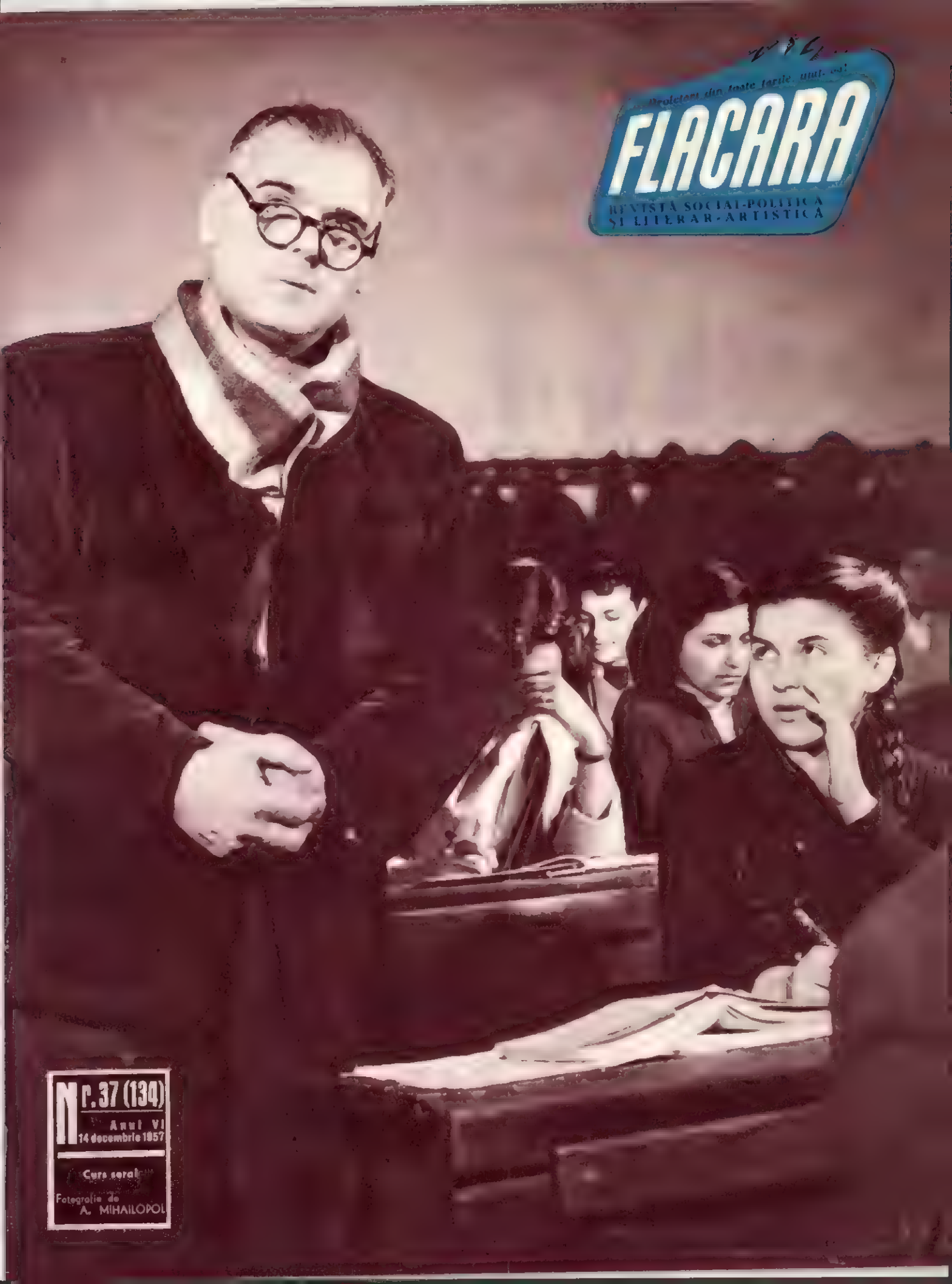

Nr. 37 (134)
Anul VI
14 decembrie 1957

Cursa serală

Fotografie de A. MIHAILOPOL

În acest număr:

Pag. 4-5 – Alianța sfîșiată – de André WURMSER
– Inscripție la o fotografie: N. A. T. O. frîntă că ți-am dres-o! – de Lascăr SEBASTIAN
Pag. 6-7 – S-au născut trei teatre muzicale – ...La Orașul Stalin... La Galați... La Constanța – de Liliana ȘAPLAN și F. URSEANU
Pag. 8-9 – Un gigant al văzduhului – fotoreportaj despre TU-114
– Mirajul din Pădurea Verde – de I. STĂVĂRUȘ
Pag. 10-11-12 – Foanfa – schiță de Niculae IANU
– O, țara mea! – poezie de Vlaicu BÎRNA
– O nouă experiență cu izotopi – De vorbă cu tov. ing. D. Paraschiv, șeful serviciului geologic al trustului de extracție Pitești – de C. BOZBICI
Pag. 13-14 – Le bon plaisir du roi – de BRUNEA-FOX
Pag. 15 – Vă amintiți? – Noapte – de Anton ALEXE
Pag. 16-17 – Atena – Istambul – fotoreportaj de Cik DAMADIAN
Pag. 18-19 – Lei, tigri, elefanți – fotoreportaj de la circul „Aeros"
Pag. 20 – Dispariția dosarului cenușiu! Capitolul XII „Amprente digitale" – de George VOINESCU
Pag. 22 – Cuvinte încrucișate, curiozități, filatelie
Pag. 23 – În jurul globului
Pag. 24 – Knock-out! – un nou eșec în legătură cu lansarea satelitului american

Luna

La Ateneul R. P. R. a avut loc concertul corului de copii Radio și al Orchestrei de Studio Radio care s-a bucurat de un mare succes.

Titlurile anunțate de edituri pentru decada cărții arată poziția activă a întregului front literar: *Volumul XI* al maestrului Mihail Sadoveanu; *Tablete* de Tudor Arghezi; *Meșterul Manole* de Mihail Beniuc... Ion Marin Sadoveanu, Maria Banuș, Demostene Botez, F. Aderca, Ion Istrati, Nagy Istvan... la care se adaugă reeditări ale unor valoroase opere din trecut ale lui Panait Istrati și Mateiu Luca Caragiale.

Tinerii scriitori răspund la apel în număr de aproape o sută de poeți autentici și vreo douăzeci de prozatori remarcabili — toți fii buni ai Republicii care i-a crescut.

DOUĂ CONSTATĂRI ȘI O DEMONSTRAȚIE

de Demostene BOTEZ

Luna Culturii e prilej de largă discuție a tuturor problemelor legate de cauzele care au determinat dezvoltarea extraordinară a științei și artei în republica noastră, a tuturor aspectelor în ceasul de față și a perspectivelor de viitor.

Voi semnala și eu aici două din cele mai semnificative realități: 1) unitatea frontului creatorilor în toate sectoarele artistice, în literatură, teatru, plastică și muzică și 2) ridicarea unei generații tinere care dă cele mai strălucite perspective de viitor, numeric și calitativ.

Prima realitate subliniază faptul că încă în vechiul regim, marii noștri artiști și creatori au dat opere realiste și că, acolo unde exprimarea artistică este directă, în cuvinte, cum este cazul literaturii, ei au făcut operă critică și de demascare, uneori destul de vehementă, a stărilor sociale nedrepte și revoltătoare. Așa încît acum cînd se face bilanțul operelor artistice din ultimii zece ani, găsim în mod firesc, în coloanele lui numele și operele artiștilor și creatorilor dintre cei mai vîrstnici, alături de ale celor tineri, Luminați de marele ideal al socialismului și de calea ce trebuie urmată pentru aceasta, artiștii și creatorii vîrstnici au dat un conținut nou operelor lor, pe care le-au realizat la un înalt nivel, datorită măiestriei și experienței din trecut, și au adoptat întrutotul, sincer, o poziție de partinitate, de luptători activi, cu instrumentele lor artistice, în slujba poporului.

Ridicarea unei generații tinere de artiști și creatori, într-un număr și de o calitate impresionantă, își are explicația în selecția largă ce se face astăzi din întreaga masă a poporului, liberă să se manifeste în toate domeniile, stimulată, încurajată, sprijinită și îndrumată ca niciciînd. Aspectul acesta s-a discutat și adîncit suficient în zilele acestea.

Pentru ilustrarea celor două realități de mai sus ce ni se par cu deosebire semnificative, aș voi să relev aici cele mai strălucite manifestări, care le confirmă în mod evident.

Și, ca poet, dați-mi voie să încep cu literatura. În cîmpul literelor, cei zece ani de la proclamarea Republicii, îi găsesc alături pe marii noștri veterani Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi în același front, la flancul stîng cu cei mai tineri scriitori: Al. Andrițoiu, Doina Sălăjan, pînă la mezinii N. Stoian, Gh. Tomozei și Ion Gheorghe. Între aceste două extreme, se află tot ce au avut mai bun ca scriitor, regimul trecut și toată pleiada de scriitori între două vîrste care constituie fondul de aur al literaturii de azi, de la Mihail Beniuc și Zaharia Stancu, pînă la cei mai tineri Victor Tulbure și Eugen Barbu.

Se repetă o scenă din baletul „Călin", muzica de Alfred Mendelsohn, la Opera maghiară de Stat din Cluj. Maestra de balet, Tilde Urseanu, autoarea libretului, dă indicații interpretei lienei, artista Lucaci Merika.

Artista Aglaia Metaxa (în rolul baroanei) și Aurel Rogalski (prof. Bogdan) într-o scenă din piesa „Umbra baroanei" de Tiberiu Vornic, ce se va prezenta pe scena Teatrului Armatei, în regia lui Ion Sahighian.

culturii

În muzică, la Teatrul de Operă se va relua reprezentarea excepționalei compoziții „Călin", a maestrului Alfred Mendelsohn după textul lui Eminescu; se va cînta în săptămîna muzicii, lucrarea „La cuptorul de topit" al compozitorului Ion Chirescu, creație festivă, în cinstea aniversării Republicii.

Dar în săptămîna muzicii, programele filarmonicilor găsesc pe toți compozitorii noștri consacrați: Mihail Jora, Paul Constantinescu, Alfred Alexandrescu, Neculae Buicliu, Sabin Drăgoi, Gh. și Ion Dumitrescu, Ludovic Feldman, Constantin Palade, Teodor Rogalski, Matei Socor, Marțian Negrea, dar — ceea ce este semnificativ — și pe tinerii compozitori: Teodor Grigoriu, D. Capoianu, Olah Tiberiu, Pascal Bențoiu, Stroe Aurel, Mircea Hoinic, Radu Paladi, Anatol Vieru, Vinicius Greciens și atîția alții.

Enumerarea pare lungă?! Sînt omiși însă mult mai mulți, pentru a nu da acestui scurt articol, aspectul unei bogate... cărți de telefon, sau al unui recensămînt.

Procesul de dezvoltare al muzicii noastre, pe teme noi, cu folosirea creatoare a bogățiilor folclorului va continua mai departe în același ritm și este siguranța că viitorul va aduce surprize și mai mari.

Constatările făcute la început sînt în totală măsură valabile și în arta plastică unde în ultimii zece ani au activat veteranii Steriadi, Ressu și Iser cu lucrări în care s-a oglindit contemporaneitatea, reprezentată în cele mai artistice reușite. Maeștrii Jalea, Medrea, Ladea și Han sînt în plină activitate, găsind noi și bogate motive de inspirație în „Împărat și proletar" al lui Eminescu (Jalea), în cele mai caracteristice manifestări ale specificului nostru național sau direct în preocupările de azi ale poporului: (*„Dans țărănesc"* de Medrea, *„Fată din popor"* de Ladea, *„Alfabetizarea"* de Han).

Dar, firește că și aici lista e lungă. Ea cuprinde marea frescă a pictorilor noștri de seamă care au ridicat pictura și sculptura noastră contemporană la primele locuri din plastica universală.

Este de remarcat și aci, numărul mare și valoarea deosebită a tinerilor pictori și sculptori: C. Pauleț, E. Popa, Ileana Rădulescu, Petre Dumitrescu, Ion Musceleanu, Pavel Codiță... altă carte de telefon.

Cele 40 de teatre din țară ilustrează aceleași fenomene artistice și în teatru. Aici însă, cu toată prezența marilor noștri artiști pe toate scenele, tineretul domină în așa măsură încît tovarășul Florin Tornea pentru a defini caracteristica majoră a teatrului de azi a găsit drept cel mai potrivit calificativ: *tinerețea*.

În imensa masă a spectatorilor de astăzi, în inima acestora, pătrund tot mai adînc, chipurile tinerilor actori care înviorează scenele, care corespund noului ritm de viață al poporului: Liliana Ticău, Elena Sereda, Marga Anghelescu, Olga Tudorache, Eva Pătrășcanu, Ileana Predescu... B. Dabija, Florin Vasiliu, Teofil Vilcu și atîtea altele și atîția alții de egală valoare și a căror glorie teatrală nu suferă nimic dacă nu este încă o dată nominal semnalată aci.

Demonstrația aceasta succintă cu toată puzderia de nume, e valabilă pentru regizori, pentru dirijori, soliști etc...

Multiplele manifestări artistice în toate domeniile din această Lună a Culturii vor demonstra și mai concret cele două realități semnalate la începutul acestui articolaș. Dar cîți ani ar trebui să trăiască cineva, dacă ar fi să ia parte ca spectator, pe rînd, la toate?!

ÎNALȚI OASPEȚI DIN ÎNDEPĂRTATUL YEMEN

Pe pămîntul românesc au poposit din nou înalți oaspeți. La invitația guvernului român, a sosit luni după-amiază la București pentru o vizită de cîteva zile în țara noastră, Alteța Sa Regală Emirul Seif Ul Islam Mohammed el Badr — prințul moștenitor al Yemenului, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul Afacerilor Externe și Ministrul Apărării, însoțit de înalți demnitari ai Yemenului.

Poporul român s-a bucurat să salute în înaltul oaspete pe un sol al popoarelor arabe care luptă pentru pace, pentru cucerirea și apărarea suveranității și independenței țărilor lor.

La rîndul lor, înalții oaspeți s-au putut convinge de realizările poporului nostru, de marea sa dorință de pace, ca și de calda simpatie pe care o nutrește cauzei drepte a libertății și independenței popoarelor arabe.

Fotografia noastră reprezintă momentul sosirii înalților oaspeți pe aeroportul Băneasa.

Concertul de deschidere a săptămînii muzicii românești. Sub bagheta maestrului George Georgescu, artist al poporului, a cărui apariție la pupitru a fost primită cu vii aplauze, orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat „George Enescu" a interpretat printre alte compoziții valoroase ale creației românești, Suita I în do major de George Enescu.

La Teatrul german de Stat din Timișoara s-a prezentat în premieră piesa „După furtună" de I. Szekler, inspirată din viața colectiviștilor români, germani și maghiari din Banat. În fotografie: Irmgard Schati, în rolul tractoristei Liesi, și Peter Schuch, în rolul fierarului Anton.

Teatrul Național „I. L. Caragiale" va prezenta în premieră la Tîrgul Mureș piesa „Arborele genealogic" de Lucia Demetrius, în regia lui Mony Ghelerter. În fotografie: Eugenia Popovici, Geo Barton și Aura Buzescu într-o scenă din piesă

ALIANȚA SFIȘIATĂ

— articol scris pentru „FLACĂRA" —

de André WURMSER

Este neîndoielnic că omul de pe stradă din America, atît cît se preocupă el de tratativele N.A.T.O. de la Paris, își dă seama că un sputnik, cît de mic, valorează mai mult decît orice consiliu nord-atlantic, fie el și la nivelul șefilor de guverne. Mai știe opinia publică din S.U.A. că la reuniunea pariziană dl Adenauer și generalii săi naziști vor jubila, iar cei ce reprezintă pe bătrîna, foarte bătrîna Engliteră, vor arbora un aer distant.

Dar Franța? ...

Ceea ce i se va prezenta — oh! cu flori, cu omagii... caritabile și cu sfaturi rostite cam de sus — este nota de plată, pentru participarea sa la Pactul Atlanticului de Nord. Franța plătește din greu complicitatea ei la fluturarea, sub pavilion N.A.T.O., a gogoriței agresiunii sovietice.

Uniunea Sovietică — țară care posedă racheta balistică intercontinentală și deține o superioritate militară pe care nimeni n-o mai contestă — propune astăzi exact aceleași măsuri de dezarmare ca și anul trecut. I se poate reproșa orice — că e ateistă, că e construită pe baze contrare unor pravoslavnice principii — dar nu se poate spune despre ea că e agresivă. Chiar și presa ultrareacționară scrie acum pe tonul cel mai nevinovat — ca și cum niciodată n-ar fi pretins contrariul — că *„U.R.S.S. nu se gîndește la o ofensivă militară"*. Astfel se exprimă ziarul „Aurore". Și dacă azi Uniunea Sovietică nu-și folosește incontestabila sa superioritate pentru a cuceri lumea, cum poți crede că ea nutrea visuri de cuceriri și agresiuni atunci cînd era mai puțin sigură de victorie?

Așadar, nota de plată va fi grea și ea va fi plătită cu vîrf și îndesat pentru te miri ce; pentru faptul că timp de zece ani Franța a fost apărată împotriva... prăbușirii Lunii în Bretania, împotriva unui pericol care n-a existat niciodată. Să socotim acum ce a însemnat pentru Franța și cît a costat-o această inutilă alianță agresivă atlantică: reînarmarea revanșarzilor vestgermani, cheltuieli militare enorme, instalarea de baze militare străine (citește americane— N.R.) pe pămîntul francez, renunțarea la despăgubirile de război. Participarea la N.A.T.O. a provocat — direct sau indirect — ruina noastră financiară, prejudiciind totodată, în bună măsură, relațiile Franței cu popoarele din fostele sale colonii.

E de la sine înțeles că atît capitaliștii francezi, în general, cît și colonialiștii, în special, n-aveau nevoie de încurajări pentru a-și duce politica descreierată și sălbatică de reprimare a mișcărilor de eliberare națională din aceste țări. Doar alianța atlantică n-avea decît o singură temelie: anticomunismul. Din momentul în care un guvern — grijuliu față de interesele capitaliste și față de orice alte interese înafară de cele naționale — s-a îmbarcat pe această galeră care se cheamă N.A.T.O., el și-a pierdut orice libertate de acțiune.

Comuniștii fiind patrioți, orice război colonialist devenea implicit un război „anticomunist". Guvernul francez s-a aventurat în războiul „anticomunist" împotriva Vietnamului; el a fost încurajat, susținut cu bani grei, de către „aliatul" său american. (dacă poate fi numit aliat cel căruia îi ești vîndut și care te susține precum funia pe spînzurat). Războiul a fost dus pînă la dezastru și cînd același guvern a cerut cu naivitate guvernului Statelor Unite să-și ia asupră-și obligațiile militare ale acestui război „anticomunist", americanii s-au spălat bineînțeles pe mîini și lucrurile s-au terminat așa cum ar fi trebuit de fapt să înceapă prin încheierea păcii. Care a fost rezultatul? Astăzi nu există relații cît de cît consistente între R.D. Vietnam și Franța — ce să-i faci? Anticomunismul înainte de toate! — iar în Vietnamul de Sud americanii au luat locul colonialiștilor francezi.

Splendide progrese în „coordonarea eforturilor comune"

(Din „Volksstimme"-Viena).

Nu mult după sfîrșitul lamentabil al acestui război murdar, colonialiștii noștri s-au grăbit să declanșeze ostilitățile din Africa de Nord. Vrînd-nevrînd, ei au fost nevoiți totuși să recunoască independența Tunisiei și a Marocului. Cît despre Algeria — ah! nu! Algeria este Franța! O formulă stupidă în care nu mai crede nimeni și care ne-a costat mii de morți și mii de miliarde de franci. Ajutorul american nu ne-a lipsit nici de astă dată, la bursă ca și la O.N.U.; dar în momentul cînd ne aflam viriți pînă peste cap în această afacere falimentară, aceiași „aliați" ai Franței s-au gîndit să ne „ajute"... Și trebuie recunoscut că livrările de arme anglo-americane pentru Tunisia n-au izvorît nicidecum din pasiunea Americii și a Angliei pentru independența popoarelor coloniale. Ca să te convingi de aceasta, este destul să stai de vorbă cu un cipriot sau cu un guatemalez. Era vorba doar de a exercita noi presiuni asupra guvernului francez și de a-l obliga să-și cedeze și aci — mai mult sau mai puțin — locul.

Cei răspunzători de această situație penibilă și umilitoare— e vorba în primul rînd de șeful guvernului francez, dl Gaillard — nu și-au ascuns amarnica deziluzie. Schneiter, fostul președinte al Adunării Naționale, parlamentar clerical, a citit mînios declarația deputaților francezi, care au părăsit cu mare tămbălău Conferința parlamentarilor din țările aderente la N.A.T.O.; conferință care și așa n-avusese nici o importanță — s-a soldat cu un eșec total, iar după cîteva ore, totul reintră în „normal" și leii deveniră... mieluței. Și totuși reacționarii francezi se încăpățînau să repete cu docilitate: *„să salvăm Pactul Atlantic, să salvăm N.A.T.O"*

În zadar; strigătul lor n-a găsit ecoul scontat. Pînă și tinerii fasciști au manifestat în fața ambasadei americane, ca și cum alții — și nu ei — ar fi fost cei mai zeloși sprijinitori ai politicii imbecile care a permis Statelor Unite o asemenea imixtiune în treburile franceze.

Asemenea căsniciilor șubrede care, de ochii lumii, caută să arboreze un aer de armonie, politicienii occidentali fac paradă de „solidaritatea atlantică"; dar discuțiile duse în a doua jumătate a lunii noiembrie au pus față-n față pe primul ministru englez — care are reputația de a fi cel mai puțin popular dintre toți premierii pe care i-a avut Marea Britanie — și pe noul premier francez, ale cărui concepții se împacă cu ale celui englez, tot așa cum se „înțeleg" între ei ceilalți viitori „foști prim-miniștri"; și la aceste discuții aproape că nici nu s-au ascuns divergențele de păreri care nu sînt altceva decît reflectarea contradicțiilor dintre interesele lor.

În acest timp, pe culoarele parlamentului, deputații reacționari, proaspăt reîntorși din S.U.A., încercau să convingă — plini de amărăciune — că apropiata sesiune a N.A.T.O., n-are altă menire decît

„Comunitate de vederi" în sînul N.A.T.O

Desen de A. LUCACI

aceea de a astupa crăpăturile ivite — în vederea tratativelor bilaterale dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite. Alții încercau să glumească pe seama complexului de inferioritate pe care sputnicii sovietici l-au provocat poporului american. Mai erau unii — dacă nu aceiași — care făceau diverse combinații în legătură cu regruparea alianțelor în cadrul N.A.T.O., preconizînd ca locul de cap de coloană deținut de Eisenhower să fie ocupat de Adenauer. Iată deci cît de străină le este ideea unei politici independente. De altfel, este de ajuns să răsfoiești ziarele reacționare și să citești cărțulia publicată de Maurice Schuman, deputat M.R.P. — care imploră pe intelectualii de stînga, necomuniști, să nu se apropie și mai mult de comuniști — pentru ca să-ți dai seama ce teamă cumplită le inspiră reacționarilor un guvern democratic, și cît de mult au crescut șansele unui guvern de stînga. Și trebuie amintit că la ultima conferință națională a partidului socialist, 47 la sută din mandate s-au pronunțat împotriva lui Guy Mollet, iar majoritatea congresului radical s-a pronunțat împotriva lui Gaillard.

Cei zece ani în care s-a practicat anticomunismul a fost epoca prilejurilor pierdute. Mișcarea de elibe are națională promovase pe teritoriile din Africa de nord, deputați în ochii cărora tradițiile democratice și revoluționare ale Franței precumpăneau asupra crimelor colonialiste. Se putea crea atunci o adevărată uniune franceză care dintr-o sută de milioane de oprimați ar fi făcut o sută de milioane de aliați efectivi, de prieteni sinceri ai țării noastre. Guvernele reacționare au preferat să organizeze masacre în Madagascar și în Africa neagră, să ducă războaie rușinoase în Indochina și Algeria, să deporteze pe Burghiba și pe sultanul Marocului, dar, mai ales, să interzică orice politică națională, înhămîndu-se în schimb la carul american.

Rezultatul e evident, și ori cine-și poate da seama că din prima zi în care s-a vorbit de pretinsa amenințare sovietică sau de războaiele coloniale, de politica atlantică și de reînarmarea germană, de imixtiunea americană și de N.A.T.O., comuniștii au prezis întotdeauna catastrofele pe care le va duce după sine această politică.

Esențialul nu este recunoașterea fermă a acestui adevăr de către adversarii noștri — ar însemna să li se pretindă prea mult. Esențialul este că această politică a dat faliment, fapt pe care nimeni nu-l mai poate nega. Partizanii acestei politici nu sînt capabili să răspundă decît atît: „ce altceva putem face — să ne aliem cu comuniștii?" Este argumentul lui Gaillard la ultimul congres radical. El n-a făcut decît să demonstreze că în realitate, aceasta ar fi soluția cea bună și de altfel, majoritatea partidului radical — în mod mai mult sau mai puțin clar — a recunoscut-o.

Apropiata sesiune N.A.T.O., în cazul cînd se va ține la data stabilită — 16 decembrie — nu poate schimba firește nimic din toate acestea. Pînă una alta însă, noi i-am sfătui pe organizatorii reuniunii să se îngrijească de buna funcționare a caloriferelor, căci sînt puține speranțe ca temperatura relațiilor dintre partenerii atlantici să poată încălzi atmosfera sesiunii.

Inscripție la o fotografie

N.A.T.O. FRÎNTĂ CĂ ȚI-AM DRES-O!

... Nu trebuie să-ți mai spun, my dear, cît mă prăpădesc cînd văd atîta solidaritate. E un sentiment care mă furnică, tu! Poți regreta din inimă că n-ai fost acolo. Evenimentul a fost enorm. Sau cum ar fi spus neasta lui Speidel: „Das ist kolossal!"... Și nu numai atît. Pe lîngă dimensiunile lui neobișnuite, evenimentul mai e și plin de semnificații.

Să socotim băbește: (Cînd spun „băbește", nu fac, desigur, nici o aluzie la tine, my dear)

1) evenimentul a ilustrat culmea la care a ajuns civilizația noastră occidentală; 2) a demonstrat că noi, occidentalii, orice s-ar spune, sîntemăra pentru destindere și alte asemenea înarmări atomice cu hidrogen; 3) a arătat că cuconetul nostru se află în căldurile unei intense activități culturale; 4) a dat un exemplu strălucitor despre ce înseamnă pentru noi adevăratul internaționalism al guvernelor aderente la Pactul Atlanticului; și în sfîrșit și mai ales 5) a confirmat marea frăție, în trei limbi oficiale și un singur jargon unanim, al lui N.A.T.O.

O să zici că tot nebună am rămas. Vai, tu, ce copilă ești! Nu-ți dai seama de proporții.

Chestia stă așa: mistress Rowny, soția d-lui colonel Rowny din armata S.U.A., a luat o splendidă inițiativă culturală și a organizat la Castelul d' Hennemont din așa-zisul sat Shape (reședința Marelui Cartier General al armatei N.A.T.O.) un, mă-nțelegi, Tea Party, adică un faiercoloc. Reuniunea, soareaua, șindrofia a fost anunțată pe tabla de afișaj a „Clubului prieteniei feminine" din Shape în felul următor: CEAIUL PĂLĂRIILOR BIZARE.

„Clubul prieteniei feminine" este după cum știi, un soi de cămin foarte cultural al nevestelor de ofițeri care ocupă posturi importante în comandamentul N.A.T.O. Iar ceaiul acesta organizat de mistress Rowny a fost onorat cu cogeamite președinția d-nei Norstad, legitima generalului Norstad care deține comanda supremă a forțelor armate „aliate europene". Hailaif, mă-nțelegi. Afișul cu anunțarea ceaiului era conceput cît se poate de original. Așa suna: „Fiecare membra este rugată să-și confecționeze o pălărie, folosind în special materiale care nu servesc în mod normal confecționării pălăriilor. De exemplu: abajur, saci de provizii, veselă, calendare legume, ustensile de bucătărie..."

O folie, tu!

Și era un post-scriptum pe care nu l-am putut înțelege: „Pălăriile vor putea fi transportate la castel în saci sau în cutii, avînd în vedere că participantele ar putea fi oarecum jenate să se plimbe cu creațiile lor pe cap".

Poate pricepi tu ce vrea să spună. De fapt, nu s-a jenat nimeni. Ba multe dintre fete s-au tras în poză. Îți trimit și ție, alăturat, o fotografie de toată splendoarea: mistress Rowny are pe cap niște foi de varză sau dracu' știe ce, în orice caz cu cocean cu tot; iar madame Vandenbroucke, soția colonelului Vandenbroucke din armata franceză (căci ea este aceea), poartă o colivie cu o pasăre vie în ea — mai mult ca sigur că sticlete.

Eu, ca adevărată patriotă a majestății sale britanice, mi-am pus pe cap Canalul de Suez.

Mistress Rowny mi-a spus că, o clipă, era gata să invite și o sovietică, dar s-a temut ca nu cumva rusoaica să-și pună la pălărie un sputnik. Mai bine, tu, că n-a invitat-o, că ne strica toată dispoziția.

A fost o atmosferă de o solidaritate piramidală. S-a băut, s-a dansat, s-a flirtat și s-a pus Europa la cale și alte continente.

În tot timpul ceaiului, încălzită cum eram de calda atmosferă, m-a străpuns o idee, ca să fac o propunere. Știi că, acum, în decembrie, tot natul (N.A.T.O.) se adună la Paris. Ce-ar fi, tu, să le propunem alor noștri să-și îmbrace și ei pălării cu carză și sticleți. Poate așa o să ne ajungă și bărbații la solidaritate, cum am ajuns noi. Că am auzit că a intrat dihonia în ei pe chestia Tunisiei. N-ar fi frumos să-i lăsăm să se facă de baftă. Tu știi ceva despre Tunisia asta? O fi chiar așa de sexapiloasă de-au ajuns să se certe între ei pentru ea? Mi s-a spus că-i o arăpoaică. Brrr! Mi se face pălăria măciucă, tu, numai cînd mă gîndesc.

Ce zici de propunerea mea?

Aoleu! era să uit. Mai e ceva. Foarte important. Să fim, tu, cu ochii-n patru să nu se pripășească la Paris vreun romîn. Că sînt sigură că, tocmai cînd președintele o să facă declarații despre solidaritatea ca frații cu brînza pe bani a întregului N.A.T.O., romînul să se exprime bătrînește: „N.A.T.O. frîntă că ți-am dres-o!" Și-o să ne strice efectele.

N-am dreptate?

Te pup — a ta

Bridget

pentru conformitate

Lascăr SEBASTIAN

Un instantaneu de la soareaua soțiilor N.A.T.O. Soția colonelului american Rowny (dreapta), inițiatoarea „concursului", și soția colonelului francez Vandenbroucke (stînga), purtînd pe cap zarzavaturi și sticleți...

S-AU NĂSCUT TR

Se repetă în foaierul teatrului muzical din Orașul Stalin „Traviata".

...LA ORAȘUL STALIN

La început cîntau, doar pentru ei, nouă tineri: strungarul Constantin Todea urmărind firul viu al șpanului, contabila Maria Burz calculînd nesfîrșite coloane de cifre, inginerul Tincoca montînd o rețea electrică sau miliția nul Popoiu Gheorghe în serile tîrzii de toamnă, cînd își aștepta în post schimbul; iar ceilalți... Ceilalți cîntau acasă, la lucru, în parcuri. Apoi, au început să se întîlnească în sala culturală a orașului. Temerară e tinerețea: cei nouă tineri au încercat să înjghebeze spectacole cu operete, ca: „Vînzătorul de păsări", „Pericola", sau „Vînt de libertate". Și au reușit. Cîntecul era pe buzele tuturor, prin săli, pe străzi, peste tot. Și totuși parcă nicăieri. Cînd deodată a apărut un afiș:

„La 17 februarie 1957 va avea loc prima premieră a Teatrului muzical de Stat din Orașul Stalin".

Se născuse, în fine, teatrul atît de mult dorit de localnici. De atunci pînă în seara spectacolului, lunile s-au scurs ca zilele. Se clădea, se zugrăvea, se montau oglinzi, se tapisa, se instala orga de lumini și mai ales se învăța și se cînta cu o febrilă pasiune. Muncitorii melomani își făureau propriul lor teatru și se simțea din ce în ce mai caldă mîna sprijinitoare a partidului.

... Într-o sală, fetele din balet își paietau singure și cu nesfîrșită grijă primul lor toutou, sau puneau aplicuri pe prima cortină a teatrului lor.

... Urcat pe o scară, tenorul Duică Eugen își repeta cu sîrguință rolul, împărțindu-și cu Melpomene talentul lui de... maistru electrician.

... În atelierul de scenografie, coriștii și prim-soliștii teatrului erau mobilizați de cîteva zile pentru aplicarea grundului pe decorurile actului II din „Liliacul".

Peste tot se muncea, se învăța, se dansa și, bineînțeles, se cînta.

Apoi pe străzile orașului au apărut afișe noi: „Cio Cio San", „Cioctrlia", „Fîntîna din Baccisarai", „Bărbierul din Sevilla". Opt luni — cinci premiere; opt luni de tînără existență, cinci premiere care dovedeau o muncă, o dragoste pasionantă pentru teatru, o mișcare artistică nouă și organizată în vechea cetate a Brașovului, în care tradiția cîntecului înflorea cu mai multă vigoare.

Și cei nouă tineri de care am amintit la începutul reportajului s-au regăsit de astă dată pe scena teatrului muzical de stat: Todea în Bujor din „Crai nou", Maria Burz în Rosina din „Bărbierul din Sevilla", Tincoca în Pinkerton din „Cio Cio San", fostul milițian Popoiu în gardianul Frosch din „Liliacul" (vesele sînt coincidențele vieții!)... Iar lîngă aceștia au venit mereu alți și alții, iar Teatrul muzical creștea ca în poveștile bunicii, într-un an cît altul în zece. Nu se cerea decît talent, perseverență și muncă. „Decît" e un fel de a spune. Imperativele erau pretențioase și, deși artiștii se dăruiau fără precupețire, era necesară și creșterea măiestriei artistice, iar aceasta cerea o intensă pregătire profesională. În foaierele cu pereții de oglindă, pe scenă și în sălile de repetiții, artiștii își struneau talentul și pasiunea pentru teatru în lecții de canto, teorie și solfegii, în cercuri de actorie și coregrafie. Aveau la dispoziție cadre bine pregătite, ca dirijorul Dinu Niculescu, artist emerit al R.P.R., un director artistic ca Barbu Dumitrescu, fost solist al Teatrului de Operă și Balet al R.P.R., corepetitori ca Rez Dominic și alții.

Și din nou afișe noi apar pe panourile orașului, anunțînd repertoriul stagiunii viitoare, repertoriul ce va putea mulțumi orice exigență: „Traviata" sau „Silvia", „Crai nou" și „La șezătoare", „Boema" sau „Copelia". Nici cei mai mici spectatori n-au fost uitați. Pentru ei se va monta, în premieră pe țară, opera „Păcală" de Sabin Drăgoi.

... Nouă tineri cîntaseră odată în Orașul Stalin. Fiecare pentru el, fiecare cînd și cum putea. Acești nouă tineri cîntă astăzi în Teatrul muzical de Stat. Și lor li s-au adăugat alți nouăsprezece. Cu toții cîntă pentru publicul muzical al orașului, în care a cîntat Ciprian Porumbescu. Ei cîntă pentru un public nou, într-o sală nouă și elegantă, sala primului teatru muzical din Orașul Stalin.

Liliana ȘAPLAN

...LA GALAȚI

Am vizitat la Galați noul și cochetul teatru din strada Pușkin: teatrul cu trei... teatre. Să nu vă surprindă! Nu-i vorba de vreun titlu parafrazat după numele cunoscutei operete a lui Frantz Schubert. Un teatru cu o astfel de formulă există realmente și el se bucură de aprecierea unanimă a spectatorilor gălățeni. Îngăduindu-și a cumula pe scena sa cele trei genuri de spectacole muzicale — operă, operetă și estradă — noul templu al artei și-a ales ca denumire oficială un nume și cuprinzător și simplu: Teatru muzical.

Credeți că a fost ușoară crearea unui astfel de teatru într-un oraș unde gustul pentru muzică a fost trezit abia acum cîțiva ani?

Și totuși să prezinți la Galați opera „Traviata", două operete — „Vînt de libertate" și „Ana Lugojana" — și o serie de spectacole de estradă, toate acestea de mai multe ori pe săptămînă, și aproape de fiecare dată cu casa închisă, constituie, desigur, un succes.

Cine-s „vinovați" de acest succes?

Permiteți-ne să vă conducem între culisele teatrului și sîntem siguri că îi veți descoperi. Să nu vă surprindă. S-ar putea să vă întîlniți „nas-în-nas" cu cunoștințe mai vechi. Actori și cîntăreți de valoare, care n-au ezitat să părăsească scenele Capitalei, pentru un public nou, provincial. Îi veți găsi aici, la Galați, pe tenorul Octavian Naghiu, tînărul acesta plin de calități; veți auzi, desigur, vocea Ninetei Stoica, care în rolul Violetei din „Traviata" stîrnește însuflețite aplauze ale spectatorilor; veți da apoi peste alte cunoștințe mai vechi ale rampei: tenorul Vasile Huzum, dirijorul și compozitorul Viorel Doboș, directorul acestui teatru; soprane și mezzosoprane de talent ca: Viorica Pop, Corina Dinicu, Cornelia Seracin, Marika May, Silvia Bota, Sanda Chiriacopol și Afrodita Capri. Cunoașterea celor doi baritoni: Ion Roman și Cornel Țigara, a unui june prim comic: Laurențiu Buzilă și basilor Sava Cornel și Vanghele Dumitru precum și a unei serii de artiști lirici și de proză v-ar pune o întrebare foarte firească: de unde atîtea elemente talentate pe o scenă nou născută?

Mai sînt aci și alte personaje care trebuie cunoscute. Cei cîțiva „anonimi" din spatele cortinei: directorul de scenă Paul Mihail Ionescu, dirijorii Emil Fanea și Barbatis Cristofor, pictorul sceno-

Ultimul retuș la o scenă de balet din „Liliacul".

EI TEATRE MUZICALE

Ninela Stoica (Violeta) și Octavian Naghiu (Alfredo), într-o scenă din „Traviata"

...LA CONSTANȚA

Teatrul de Stat din Constanța primește în „spațiul său locativ" un confrate mai tînăr: noul teatru muzical — al treilea din provincie, în ordinea înființării. Și astfel, în viitor, pe aceeași scenă, alternînd spectacolele de proză cu cele de operă sau operetă, cele două teatre vor colabora frățește.

... Să pătrundem însă pe „șantierul" noului teatru, unde repetițiile sînt în toi. Un grup de aproape 20 de soliști, peste 40 de membri ai unei orchestre, un cor tot atît de mare și un corp de balet care numără deocamdată 16 tineri și tinere, formează în momentul de față nucleul noului teatru muzical din Constanța. Predomină tinerețea, începînd cu baletul și terminînd cu proaspătul director, tov. Nestor Gheorghiu.

De unde... echipajul acesta prețios într-un oraș de provincie? În general problema cadrelor n-a fost prea grea la Constanța. Foarte multe elemente bune, selecționate acum pentru operă și operetă, au crescut în formațiile artistice ale Casei de Cultură a Sindicatelor din localitate.

Cîteva nume cunoscute bucureștenilor au venit să sprijine ansamblul local: tenorul Constantin Ionescu, basul Nicolae Păun, baritonul Simulescu, soprana Silvia Bădănoiu, mezzo-soprana Ileana Cojocaru, cărora li se adaugă și numele dirijorului Const. Daminescu.

... Pe străzile Constanței n-au apărut încă primele afișe ale noului teatru muzical. Spectacolele vor începe probabil în cursul lunii decembrie. În schimb, toată lumea de aici cunoaște viitorul repertoriu: operetă „Liliacul" și două opere: „Traviata" și „Cavaleria rusticană".

Iar constănțenii, dornici de spectacole muzicale, sînt în așteptare.

U.

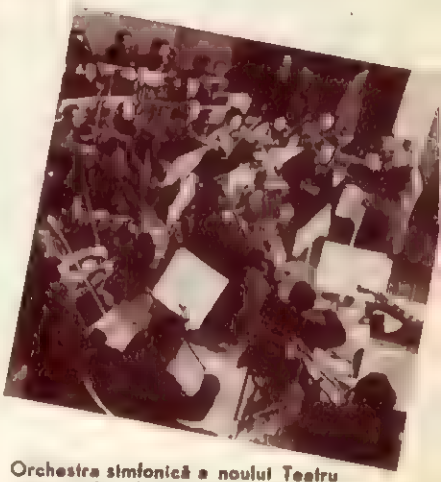

Orchestra simfonică a noului Teatru muzical din Constanța repetă. La pupitru: dirijorul Constantin Daminescu.

Aci se pregătesc decorurile viitoarelor opere și operete. În mijlocul planurilor și proiectelor, pictorul scenograf Aurora Pop și asistentul ei, Ștefan Dinceanu.

Fotografii de A. MIHAILOPOL și S. ȘTEINER

Laurențiu Buzilă

Marika May

Jean Segal

graf Claudia Fanea și maiștrii de balet Coca Ignat Tuș și Emeric Tuș.

... Să ne întoarcem în sală, printre spectatori. Adică, printre gălățeni. Vom avea astfel ocazia să aflăm de la ei un alt lucru interesant: unii dintre actori sau cîntăreți sînt localnici, pînă nu de mult cu profesiuni cu totul diferite, ca: Ecaterina Niculescu, Jean Segal, Marius Schmidt, Geo Silvestru, Traian Vasiliu și Andrei Niculescu.

... Planurile de viitor ale Teatrului muzical din Galați? În ritmul în care se repetă, planurile par mai curînd proiecte imediate. Se pregătesc operele „Cio Cio San", „Cavaleria rusticană", „Pescuitorii de perle" și „Trubadurul". Opereta viitoare va fi „Văduva veselă", urmată de baletul „Mirandolina".

Acum însă, în aceste zile de început de iarnă, în „plin sezon", Teatrul muzical din Galați lansează un spectacol „tare": „Frumoasa Elena", operetă de Offenbach, în versiunea modernă a marelui regizor Max Reinhardt. Lucrarea, care satirizează monarhia, corupția de la curtea lui Napoleon al III-lea și demască adevăratele cauze ale războaielor, va fi o premieră pe țară.

Cu „Frumoasa Elena", de a cărei punere în scenă se ocupă regizorul Eugen Gropșan, Teatrul muzical din Galați încearcă și un lucru nou: calea satirei într-un gen al teatrului muzical care a mers nu odată pe drumul lirismului siropos.

În zilele noastre, provincia are același drept la cuvînt ca și prima scenă a țării...

F. URSEANU

Azi, repetiție de balet sub conducerea tinerei maistre Mireille Sevopol.

UN GIGANT AL VĂZDUHULUI

TU-114 pe pista de decolare.

Încă nu se potolise vîlva stîrnită de turboreactoarele TU-104 A și TU-110 și iată că un nou gigant înaripat își făcu apariția pe cerul Moscovei: TU-114.

Cel mai tînăr (și deocamdată cel mai mare) reprezentant al aviației sovietice TU-114 este recunoscut în prezent drept cea mai uriașă pasăre de oțel ce s-a înălțat vreodată în văzduh, zburînd cu viteză amețitoare.

Prevăzut cu patru turboreactoare — de două ori mai puternice decît motoarele similare din străinătate și mult superior avionului american „Lockeed Super-Constellation" — TU-114 este destinat transportului de pasageri și colete pe distanțe mari, pe linii interne și internaționale. El va putea străbate distanța de la Moscova la Vladivostok, Pekin, Tokio sau New York, numai în 10-12 ore.

În mod obișnuit, avionul ia pe bord 170 de călători. În călătoriile cu caracter turistic (Moscova-Soci), TU-114 va putea transporta comod pînă la 220 pasageri.

TU-114 este o navă zburătoare cu două etaje, lucru cu totul neobișnuit la un avion. Etajul superior este rezervat călătorilor. Aici sînt amenajate trei saloane elegante (dintre care unul este și salon-restaurant), patru cabine cu fotolii (ce pot deveni paturi), trei garderobe încăpătoare, bufet, oficii pentru spălat și bărbierit etc. În asemenea condiții, o călătorie oricît de lungă nu poate fi decît plăcută. De menționat este că un bilet de călătorie nu va costa mai mult decît un bilet de tren pe aceeași distanță.

La „parter" se găsesc magaziile pentru bagaje (în care ar putea intra încărcătura a două vagoane de marfă), cabina echipajului și bucătăria. Două lifturi transportă automat vesela și mîncarea la bufet. Călătorii își pot comanda masa prin telefon.

Datorită unei instalații speciale care menține în interior aceeași presiune, temperatură și umiditate (avionul are o bună izolație termică și ionică) și la 10-12.000 metri înălțime, călătorii nu vor suferi de lipsă de oxigen sau de presiune scăzută.

Cele mai moderne mijloace de navigație și de pilotare automată asigură avionului securitatea zborului. TU-114 poate zbura ziua și noaptea pe orice vreme, indiferent de vizibilitate.

Această formidabilă navă zburătoare care impresionează prin perfecțiunea formelor și proporțiilor sale este încă o creație strălucită a colectivului condus de marele constructor sovietic de avioane, Andrei Nikolaevici Tupolev. Și totodată încă o dovadă a superiorității științei și tehnicii sovietice.

N.T.

La postul de comandă al avionului TU-114: încercatul aviator A. Iakimov

Iar acesta este un colț al salonului-restaurant ←

În interiorul avionului TU-114, legăturile telefonice înlesnesc deservirea pasagerilor.

Garderobele călătorilor.

Andrei Nikolaevici Tupolev, creatorul giganților inaripați.

Unul dintre saloanele de pasageri. ↓

Mirajul DIN PĂDUREA VERDE

Fotografii de Gh. VINȚILĂ

Îndemnul de a vizita Pădurea Verde se dovedise irezistibil. Necunoscutul întîlnit într-o zi pe străzile Timișoarei ne-o descrisese ca pe o lume de basm.

Liniștită, monotonă ca orice pădure de cîmpie, Pădurea Verde se contura pe zare. În cromonia pestriță a toamnei, ca o pată de rugină, i-am călcat în curînd cărările peste care începuse să se așternă tristul covorul toamnei și ne-am pierdut bucuroși sub bolți fremătătoare. Firma apărută pe neașteptate în vale — Fazanerîa „30 Decembrie" — ne-a făcut atenți că de aici încolo trebuia să pășim cu grijă. Cîteva clipe mai tîrziu, treceam pragul unei odăițe simple, pe pereții căreia atîrna o pușcă de vînătoare și cîteva desene și fotografii, ilustrînd — nici că se putea altceva — fazani și alte viețuitoare ale pădurii după care se dau în vînt vînătorii. Ne-a răspuns în bineț un om în vîrstă, cu obraz aspru și statură dreaptă, vînjoasă.

— Wagner, maistru fazanier — s-a recomandat

O dată împărtășit scopul vizitei, fără altă rugăminte, Nicolaie Wagner „ne-a pus în temă", făcînd și o lungă de istorie. Istoria a început cu un sfert de veac în urmă, tot pe locurile acestea. Atunci a luat ființă crescătoria de fazani din Pădurea Verde, una dintre cele mai vechi din țară. El, Wagner, a înființat-o. Se cheamă că e proprietatea statului. De fapt era a regelui care se pasiona să „vîneze" fazanii adunați ciopor. Pasiunea lui Wagner era — și este — să-i îngrijească și să și-i apropie ca pe niște buni prieteni. De 25 de ani nu s-a despărțit de crescătorie. Și-a apărat străduința cu încăpățînare. 25 de ani de muncă tenace i-au adus abia în anii noștri stima și răsplata: diplome, medalii... Dar mai ales se bucură că pasiunea lui a fost înțeleasă.

Ne-a condus sprinten spre niște mreluri de sîrmă. A prins să fluiere prelung, cu mlădieri ușoare, repetînd un anume semnal căruia nu-i știam rostul. Cîrduri de fazani s-au apropiat atunci, legănîndu-și cozile lungi, jucîndu-și în lumina solară penetul sfrălucitor. Pojiștea se mișca, schimbînd zeci de nuanțe: alb, negru, cenușiu lucios, argintiu, auriu, reflexe de petrol și de sidef, paloarea toamnei în frunziș, tăietura aramei... Visam, parcă!... Și, paradoxal: fazanii alergau la chemarea vînătorului... Prietenii lui Wagner se numărau la peste 1.000. Dar cîți fuseseră „transferați" spre alte fazanerii mai tinere din țară, ori porniseră în călătorii mai îndepărtate peste granițe, în Uniunea Sovietică, Franța, Germania, Albania.

Unii, de soi rezistent, au fost răspîndiți să populeze pădurile țării, furnizînd apoi faună pentru vînat. Pentru îngrijirea și creșterea fazanilor, maistrul Wagner a pregătit tineri cu dragoste de aceste păsări, ținînd cu ei cursuri ca un înflăcărat profesor. Pe cîțiva i-a oprit pe lîngă sine. Vor fi urmașii lui. I-am cunoscut pe Ilie Ghirodea, Ana Breinisch, Petru Lelea, Vasile Milea, Ana Kökönyi. Cu ei își împarte „profesorul" astăzi succesele

În gloata păsărilor delicate, gîngașe, pasionatul crescător ne-a arătat fazani de un soi nou, creat de el prin încrucișarea găinii Leghorn cu fazan argintiu. Fazanii aceștia sînt deosebit de frumoși, rezistenți și productivi. O „inovație" reușită!...

Deodată, cîțiva cocoși au început să se zbîrlească, tremurînd aripile. Cînd aparatul de fotografiat a făcînd, alții l-au imitat. Maistrul ne-a făcut atunci semn să ne îndepărtăm. Mai tîrziu am primit lămuriri: fazanilor le place liniștea. Vorbele îi irită. Cu ei se „vorbește" prin fluierat.

Am plecat, îndreptîndu-ne spre alte împrejmuiri. De data aceasta maistrul ne-a prezentat alți prieteni ai săi: trei căpriori, cîțiva pui de cerbi lopătari, o pisică sălbatică închisă într-o cușcă și trei dropii blînde ca niște cureci. La fiecare grup, aparatul de fotografiat a făcînd scurt, ceea ce a făcut pe locatarii pădurii să reacționeze ca niște... sălbăticiuni, îndepărtîndu-se cu prudență.

Evident, ne-ar fi privit cu mai multă simpatie, dacă ar fi știut că nu vrem decît să-i popularizăm...

I. STĂVĂRUȘ

Puii de cerb-lopătar au în îngrijitoarea Ecaterina Winkel un prieten de joacă.

Fazanii s-au adunat la semnalul fluierat al crescătorului.

„Fiți cuminți!" — le cearță părintește Nicolaie Wagner pe cele trei dropii care se țin scai după el, prin crescătoria de fazani.

Foanfa

de Nicolae JIANU

Ilustrații de Tia PELTZ

De două săptămîni băteam drumurile prăfuite ale Moldovei de Sus. Partea aceasta a țării îmi era necunoscută și încercam să-i pătrund tainele cu ajutorul prietenului meu care copilărise pe aici. Știam că luase parte la luptele din toamna lui 1944, cînd, alături de ruși, fugărise unitățile fasciste peste munți, în Ardeal. Din aceste pricini el trăia o stare deosebită și o sensibilitate care mă bucura. Curiozitatea mea nu-l obosea, ba chiar mi se părea că așteaptă întrebările, plăcîndu-i să-și descarce sufletul înundat de amintiri.

Urcarăm pe Bistrița în sus, pe sub Rarău, prin locuri sălbatice, străbătînd sate puține și risipite pe coastele pietroase. Pe măsură ce ne apropiam de Dorna, prietenul meu se făcea tot mai tăcut, mai apăsat de gîndurile lui. Înțelegeam că nu se cuvine să-l tulbur, și așteptam cu răbdare să trecem un anume prag al călătoriei noastre, după care el va fi nevoit să vorbească. Bănuiam că în mintea lui se adună acum cioburile unor fapte trecute, chinuindu-se să se așeze într-o imagine vie, să-l poarte înapoi și să-l învăluie emoția care-l încercase cîndva. Nu cunoscusem războiul ca luptător pe front, dar îmi închipuiam ușor ce se întîmplă cu un om întors pe drumurile de luptă, de suferință și speranță.

Într-o seară am poposit la gura unui pîrău ce venea de sub muntele Ineu, din niște neguri misterioase, și se vărsa în Bistrița aurie. Seara era liniștită, dar pădurile întunecate, vuietul apelor și piscurile încremenite, păstrau în văzduh un soi de amenințare. Șoseaua albă era pustie. Toată ziua nu întîlnirăm nici o mașină, nici o căruță, nici un om, și era stranie această cale făcută pentru scopuri necunoscute, de vreme ce nu era umblată. O vegetație timidă își făcea loc chiar pe mijlocul ei, amenințînd s-o cuprindă și s-o desființeze în anii viitori. La gura pîrăului, chiar în marginea drumului, se afla o casă de bîrne încă destul de trainică. Părea nelocuită, dar văzurăm în spatele ei, într-un ocol, cîteva capre. Și-au întors către noi privirile triste, dar nu s-au speriat. Strigarăm pe stăpînul locului, însă nu ne-a răspuns nimeni. Am încercat ușa. Era descuiată. Ne am făcut socoteala că stăpînul casei se află pe aproape, de vreme ce o lăsase deschisă. Am aprins felinarul atîrnat într-un cui, deasupra mesei, și am început să ne desfacem bucluciurile. Tovarășul meu nu părea surprins, dar eu eram uimit și emoționat, stăpînit de o spaimă plăcută. Știam că nu ni se poate întîmpla nimic rău și totuși mă temeam. Tîrziu, cînd noaptea se făcuse neagră și adîncă, auzirăm un mormăit și copitele unui cal. Ușa se deschise și apăru un om scurt și îndesat, aproape bătrîn, învălit într-un suman învechit și legat peste pîntece cu o sfoară. În lumina slabă nu putui vedea pe fața lui bărboasă vreo mirare. Zise cu glas hîrîit:

- Ia uite, mi-a adus dumnezeu musafiri...

—I-am spus cine sîntem și ce căutăm pe aceste drumuri, rugîndu-ne să ne ierte că am intrat în casă fără știrea lui.

— Vai de mine, zise omul, dar de ce păcatele mele să încui? La mine n-ai ce fura; și pe urmă, dacă un călător găsește casa închisă se duce mai departe și eu nu mai am nici o bucurie.

Rîse puternic și cam prefăcut, dar se vedea că e bucuros într-adevăr. Aflarăm că e paznicul unui hait, un lac de acumulare așezat pe pîrău în sus și că se duce acolo de trei ori pe zi ca să deschidă și să închidă zăgazurile. În zorii zilei apa lacului năvălește în Bistrița și ajută plutele să meargă la vale. Altă muncă nu face dar și asta-i destul de grea. Iarna coboară la Rotunda, unde are și el o babă, o vacă și puțină fineață. Ne măsura cu ochii lui întunecați, trăgînd cu mare voluptate din țigările pe care i le dăruisem. Tovarășul meu aduse vorba despre anii războiului:

— Ei, pe-aici a fost bătaie strașnică, zise omul. Eu atunci eram la o stînă subt Ineu. Fugisem acolo cu calul și cu vaca... Au murit oameni mulți și sînt îngropați chiar acolo în pisc, lîngă alți morți, din alt război. Au trecut toate... acuma-i liniște.

Dincolo de vorba grea și puțină a gazdei noastre, simțeam fiorul dramei petrecute în aceste locuri. Tovarășul meu tăcea cu fruntea plecată. Tăceam cu toții. Vîntul cel subțire al nopții fluiera printre grinzi și pădurea foșnea. Ne pregătirăm de culcare. Gazda aduse două brațe de fîn, mai umblă puțin pe-afară cu treburi, apoi își făcu și el culcuș în țolincile afumate și putrede.

Nu aveam somn, ne foiam în fînul cu miros tare, nu ne puteam încălzi. La un moment dat prietenul meu zise:

— Ascultă, bade, dumneata trebuie să știi. Cam pe vremea aceea a războiului umbla pe aici o fată. Nu avea glas, scotea așa numai niște sunete înveluite, dar nu puteai înțelege ce spune.

Gazda se săltă puțin dintre țoale, se gîndi cîteva clipe și răspunse:

— Cum să n-o știu?! După ce-au trecut armatele dincolo, a mai umblat așa, ca nebună, vreo cîteva luni, pe urmă n-am mai văzut-o, nimeni n-a mai văzut-o. Ori au mîncat-o niște lighioi, ori și-a făcut seama, numai dumnezeu poate să știe. O cunoașteați și dumneavoastră?

— Da, zise răgușit prietenul meu, și-i văzui mîna tremurînd cînd își aprinse țigara. A cui era fata aceea?

— Apăi, domnule, ți-oi spune eu. Neamul ei e din Dumbrăvi, un sătuc de pe lîngă Cîrlibaba. Fata n-a fost totdeauna mută. Se spune că ar fi bătut-o un frate de-al ei și de spaimă și-a pierdut glasul. Nu mult după acea bătaie a murit mamă-sa și cei rămași au fugărit-o de acasă. Unii spun că ar fi plecat singură, știu eu? A venit încoace către Prislop și umbla numai prin codri. Rareori ieșea la drum, parcă s-ar fi temut de oameni. Îi spuneam Foanfa, că nu știam cum o cheamă de-acasă. Altfel, fată frumoasă; păcat de sufletul ei. A plăti el pe lumea cealaltă, cinele de frate-său!... Au căutat-o atunci niște oameni milostivi, niște pădurari, dar nu i-au dat de urmă. Cine știe unde putrezește!...

Și omul căzu iară în boarfele lui, răsuflînd tare și hîrîind, parcă-i fierbea ceva în piept. Tovarășul meu fuma într-una și nu-și găsea astîmpăr.

— Ești foarte tulburat, îi șoptii într-un tîrziu. Îmi dau seama că locurile acestea îți trezesc amintiri multe. Dar ce-i cu fata aceea mută?

Simțeam că a venit clipa în care prietenul meu trebuie să vorbească. Așezat cu fața în sus, cu ochii mari pironiți în bîrnele afumate ale tavanului, începu:

— Este adevărat: mi se pare că visez. Întîmplările de care-mi aduc aminte parcă le-aș fi citit undeva, într-atît sînt de îndepărtate și ireale. Cu amintirile se petrece un lucru ciudat. Pînă la război credeam că nu voi avea niciodată amintiri mai puternice decît cele din copilărie. Îmi era cu totul inexplicabil fenomenul prin care faptele primilor ani ai vieții se rînduiesc și se așază în conștiință asemenea lavei care erupe din adîncuri și se răcește la suprafață în forme veșnice. Numai războiul mi-a arătat, și mulți ani după încetarea lui, că peste straturile vechi memoria așază și încremenește alte depozite, despărțite în timp de cele vechi, dar topite în aceeași duritate sensibilă. Asemănarea cu magma vulcanică mi se pare potrivită cînd observ că vremea nu atacă miezul faptelor, ci le concentrează și le curăță mereu, așa cum procedează cu metalele alese din uriașe mase sterpe. Am simțit mereu cum contururile enorme ale întîmplărilor din război se estompează și rămîne doar esența lor omenească. O formidabilă risipă de forțe mecanice poate să nu lase nici o urmă în sufletul nostru. Îmi aduc aminte că din încleștarea infernală a unui atac de noapte mi-a rămas pentru totdeauna, și de o puritate tulburătoare, privirea unui om care a murit alături de mine. Nu mai aud tunetul exploziilor, nu mai văd raza reflectoarelor lingînd pămîntul răscolit, nu-mi mai amintesc strigătele comandanților, dar văd mereu acei ochi mari cît niște aștri, întrebîndu-mă sau spunîndu-mi ceva ce nu mai putea fi exprimat cu graiul, pentru că mecanismul fusese distrus. Omul de lîngă mine părea că-mi cere să-i explic absurditatea morții lui, mă întreba de ce trăise pînă atunci, voia să transmită ceva femeii iubite sau copiilor, ori se îndoia în această clipă și blestema umanitatea în care crezuse. Nedeslușit, sentimentul care ardea în acei ochi sînt sigur că nu exprimau o durere, ci mai curînd revolta în fața absurdității. Tot ce fusese logic pînă atunci, toată țesătura de mișcări și nevoi practice se pulveriza și rămînea o lumină îndepărtată și misterioasă,

ca a stelelor. Scăpînd cu viață n-am fost mai fericit, pentru că păstram în mine regretul că nu l-am cunoscut destul pe cel care murise, că trăisem alături și suferisem, și sperasem, dar niciodată nu ne-am căutat sufletele și n-am știut ce se mișcă în adîncul lor. Fără îndoială el fusese tot atît de neputincios și poate în clipa morții voia cu disperare să-mi arate tot, să-mi spuie tot, să rămînă pe acest pămînt o fărîmă din lumina ființei lui.

Prietenul meu tăcu. Cred că-i era indiferent ce gîndesc eu, dar nu mă putui opri să spun:

— Numai dragostea poate suplini neputințele rațiunii noastre.

— Poate, dar o dragoste care să treacă dincolo de instinct și chiar de hotarele speciei. Mergem ca orbii și ne dăm seama tîrziu, prea tîrziu, că unii oameni au avut nevoie de dragostea noastră, că noi, înșine am pierdut. Cînd nu mai este nimic de făcut, ne închidem în noi și mergem orbi mai departe...

Vedeam că se teme să se refere direct la experiența sa. Se uita prin pîcla fumului de țigară și știam că un chip de om îi joacă în față. Ca și cum ar fi vrut să scape de o vedenie, vorbi iară, mai ușurat:

— Acel camarad al meu a murit departe, în stepa Donului. Am căzut prizonier peste o săptămînă. În toamna lui 1944 am venit cu divizia împotriva nemților. Aici, sub Prislop, mi s-a întîmplat un lucru care mi-a dovedit că eu nu pricepusem nimic sau nu știam ce însemnătate poate avea pentru viața mea drama ostașului care murise lîngă mine. Mă aflam în avangarda unei unități de tancuri, cu misiunea să distrugem fortificațiile și să curățăm șoseaua peste Prislop. Cu cîteva blindate ușoare am ajuns aici în zorii zilei. Speram să trecem ușor peste vîrf, dar am fost întîmpinați cu foc puternic de mitraliere și branduri. Ne-am dat seama că inamicul avea amplasamente la toate buclele șoselei și o controla metru cu metru. După două zile de tentative zadarnice, în care am pierdut oameni și mașini, statul major al unității a hotărît atacarea obiectivelor dușmane cu patrule pedestre, prin flancuri. În timp ce patrulele urcau prin pădure cu intenția de a cădea în spatele inamicului, atacul continua din șosea cu un foc abundent. După alte trei zile de lupte izbutiserăm să distrugem zece cazemate. Pierduserăm paisprezece oameni, dar jertfa rămînea mică față de importanța obiectivelor atinse. Din cît ne puteam da seama, nemții mai aveau două sau trei amplasamente bine camuflate, aproape de vîrf. Nu știam de ce forțe dispun și era riscant să forțăm trecerea. Continuarăm incursiunile cu patrule. Într-o seară coboram pe vadul unui pîrîiaș. Era liniște, pădurea atît de calmă și frumoasă, încît nu-ți venea să crezi că e război și că moartea stă cocoțată în fiecare brad. Nu m-am mirat prea tare văzînd, într-un luminiș, pe o piatră, silueta unei femei. Am stat puțin locului și am strigat. Umbra a sărit în picioare și s-a întors către noi. Era un copil, o fată cu o boccea în mînă. Făcurăm doar cîțiva pași și fata începu să fugă sărind peste pietre cu ușurința unei jivine. Am strigat fără convingere: „stai că trag!", dar ea continua să fugă. Am tras un foc în aer și nu se opri nici atunci, nici nu se uită înapoi măcar. Eram îngrozit. N-o puteam lăsa să scape și nu aveam putere s-o ucid. Strigai către cei doi ostași care mă însoțeau: „după ea! Trebuie s-o prindem! Să nu trageți!". Intrase în pădure și o pierdurăm din ochi. Deveneam furios și-mi spuneam că dacă o prind o bat. Am încolțit-o din trei părți ca pe o dihanie și, dîndu-și seama că nu mai are nici o scăpare, poate și din pricina spaimei s-a prăbușit pe un copac putred. S-a lăsat pe spate și, cînd m-am apropiat de ea, și-a acoperit fața cu mîinile. „Ce cauți aici? De ce fugi?" o întrebam gîfîind. Printre degete i-am văzut sclipind ochii aprinși și înspăimîntați. Am ridicat-o cu putere de la pămînt și îmi venea s-o pălmuiesc, dar trupul îi era așa de slab și puțin, toată ființa ei atît de delicată, că mă cuprinse mila. Tremura tare, ținea gura puțin deschisă și-i vedeam dinții mărunți. Îi vorbii mai blînd și în sfîrșit buzele i se mișcară dar nu scoase decît un behăit scurt, venit din gîtlej. „E mută", zise unul dintre ostași. „Nu poți vorbi"? o întrebai, slobozindu-i brațele subțiri și fierbinți. Fata clătină din cap și în clipa aceea lacrimile începură să-i curgă pe obrajii străvezii și se lăsă iară pe trunchiul putred. Trupul îi era înfășurat în niște catrințe negre, cum se poartă prin aceste părți. Cămașa, destul de curată, era ruptă în față și i se vedeau sînii mici și fragezi. Cred că avea vreo șaptesprezece ani. Nu știam ce să fac. M-am aplecat asupra ei, am început să-i șterg obrajii cu mîna și i-am vorbit ca unui copil: „Ce cauți tu aici? Unde stai? A cui ești?" Făcu un semn cu mîna arătînd înspre vale și din gît îi scăpă iară un sunet chinuit, care semăna a vorbă, dar nu pricepui nimic. Mă uitam încremenit la ființa ei plăpîndă, la ochii de o tristețe adîncă, la picioarele zgîriate. Luai de jos bocceaua și găsii în ea cîțiva bureți și un lăibăraș peticit. Fata zîmbi cu o jenă copilărească, dar nu mai încercă să vorbească. Își potrivi părul sub grimea, luă o așchie de putregai și începu să se joace cu ea, privindu-ne liniștită. „Ce facem, fraților?" întrebai amuzat. „O scoatem la drum și o trimetem la vale, zise unul. Dar dacă face pe muta cu noi și se înțelege numai cu nemții? O fi șvăboaică. Hai, nu ești cumva șvăboaică? Pe nemți i-ai văzut? Ai fost la ei?" Fata clătină din cap, apoi, ca animată de un gînd nou, se ridică în picioare, începu să bîiguie și să arate cu mîna spre vîrful muntelui. Ne vorbea despre nemți dar noi nu puteam desluși nimic. Am întrebat-o dacă sînt mulți și ea ne-a răspuns cu un gest care însemna că se află acolo o puzderie. Am scos din sac un biscuit și i l-am întins. A început să muște din el cu o delicatețe de domnișoară. Privirea i se lumina și toată făptura-i ieșea din starea de panică; înțelesese că sîntem oameni buni. Căuta să-și astupe găurile cămășii, dar nu izbutea, și sînii își iteau vîrfurile cafenii. „Păcat că-i mută", vorbi un ostaș. Mă temeam că fata a înțeles aluzia grosolană, sau poate eram chiar gelos; hotărît, aceste vorbe nu-mi plăcură. Am decis s-o luăm la vale cu noi și-i făcui semn să-și ridice boccea-ua. Se supuse și porni înainte cu pași mici. La unitate s-a făcut mult haz pe socoteala capturii noastre, dar în zilele acelea oamenii nu aveau vreme să se ocupe prea mult de asemenea întîmplări. Foanfa, cum aud că i se spunea, a stat o zi pe lîngă noi. A mîncat cu poftă, și-a cusut cămașa, era veselă și tot încerca să ne povestească ceva, poate nenorocirile ei, nu puteam ști. Mi se uita în ochi, parcă se ruga s-o ajut. Dimineața i-am dat un pachet de biscuiți și i-am spus să se ducă acasă. Fața i se întunecă, mă privi cu un fel de ură și văzui cum îi tremură buzele. O îneca plînsul. Mărturisesc că nici mie nu-mi venea ușor, nu-mi dau seama ce se petrecuse, dar mă stăpînea oarecum. Spusei hotărît: „Hai, du-te, du-te". Înțelese că trebuia să plece. Îmi apucă mîna și mi-o sărută repede, apoi se întoarse rușinată și porni pe marginea șoselei. Scena se

O, ȚARA MEA!

O, țara mea, grădină - înfloritoare,
Aș vrea să-ți cînt nespusele minuni,
Cîmpii și holde strălucind în soare,
Păduri de brad și codri de goruni.

Aș vrea să-ți cînt dumbrăvi și văi agreste
Dogoritorul inimilor jar,
Trufașii munți de subt cărunte creste,
Izvoare mii cu ape de cleștar;

Zvoniri de unde, Dunărea și Oltul,
Oțelu-n spume din furnale scos
Și oamenii care durează totul
Vestind prin faptă evul luminos.

O, țara mea, ai frînt atîtea juguri
Biruitoare-n aprige furtuni,
Cu primăvara ta bogată-n muguri
Va înflori și visul din străbuni.

Vlaicu BÎRNA

petrecuse în văzul altor ostaşi, dar nimeni nu scoase o vorbă şi n-am auzit nici un risc. Ce înţelegeau oamenii din tot ce vedeau? Ce însemna pentru ei această fiinţă nenorocită, mai singură şi mai neajutorată decît sălbăticiunile? În ultimii ani văzuseră atîtea dureri, dar sufletul nu li se împietrise. Mă gîndeam că încă în noaptea aceea puteam să mor şi nu ştiu de ce aş fi vrut ca fata mută să afle şi să nu mă uite. Aş fi vrut să-mi cunoască mormîntul şi să mă plîngă. Toată noaptea m-am gîndit la ea.

După miezul nopţii am atacat iară, am ajuns pînă aproape de vîrf, dar în zori inamicul ne-a respins. Aveam impresia că n-a mai rămas decît o cazematâ, dar nu-mi dădeam seama unde este. Comandantul unei patrule raportase că în vîrf nu sînt trupe şi ne făceam socoteala că nemţii lăsaseră un post de sacrificiu, care să întîrzie cît se mai putea înaintarea noastră. Dimineaţa primirăm ordin să atacăm pe înserat, sprijiniţi de care grele. Se apropia aşadar ceasul hotărîtor. Eram liniştit şi încercai să dorm puţin. Cerul vînăt şi foarte jos lăsa din cînd în cînd stropi mari şi reci. Brazii fîşîiau legănîndu-se, parcă se văitau. Cineva mă strigă: „Tovarăşe locotenent, te caută logodnica!" Îmi dădui seama imediat despre cine e vorba şi sării în picioare. „S-a întors muta, mai zise ostaşul; e colo la pod, cred că pe dumneata te caută". Deşi stăruinţa Foanfei îmi era inexplicabilă şi mă enerva, simţii cum mă străbate o bucurie subţire, ca atunci cînd primeşti o veste bună. Stătea rezemată de parapetul de piatră şi privea în pămînt. Se temea să n-o alung, îşi dădea seama că face o faptă care mă pune în încurcătură. O singură clipă mă văzui caraghios dînd atîta atenţie, şi în împrejurări grave, unei fiinţe fără căpătîi, unui vagabond infirm. Dar numaidecît îmi spusei că întoarcerea Foanfei trebuie să aibă un rost, un motiv serios. „Ce-i cu tine?" o întrebai cît putui mai blînd. Ea ridică încet capul şi-i văzui figura obosită, ochii nedormiţi, straiele ude. Îşi pusese hăinuţa peticită şi arăta ca o babă. Începu să gesticuleze repede, chinuindu-se să-mi spună ceva. Mă apucă de braţ şi-mi arătă vîrful muntelui, spre locul unde bănuiam că se ascunde cazemata duşmană. Îmi trecu prin minte că ea umblase noaptea prin pădure şi o întrebai: „Ai fost tu acolo, ştii unde sînt nemţii?" O lumină fericită îi mări ochii. Îmi strînse braţul mai tare cu mîna ei roşie de frig, îndemnîndu-mă să ne ducem într-acolo. „Vrei să mergi cu noi la nemţi?". „A, a", răspunse Foanfa fericită că o înţelesesem. Eram tulburat, dar neîncrezător. Propunerea Foanfei schimba cu totul situaţia şi nu mai aveam de ce să mă jenez faţă de ceilalţi ostaşi. Le-am spus îndată despre ce este vorba şi am cerut la telefon pe comandantul unităţii. Primii asentimentul său de a face o incursiune cu alţi voluntari şi se găsiră îndată încă douăzeci de oameni gata să mă însoţească. Prea lunga noastră întîrziere la poala Prislopului, ca şi faptul că simţeam cu toţii sfîrşitul războiului, ne făcea mai îndrăzneţi. Presupunerea că inamicul lăsase pe munte doar o ariergardă săracă, ne încuraja şi ea. Plecarăm înainte de amiază, călăuziţi de Foanfa, cu înţelegerea ca, de îndată ce se va auzi atacul nostru, din vale să pornească blindatele. Apucarăm pe vadul risipit al unei ape, lăsînd în dreapta zbuciumul Bistriţei aurii. Foanfa mergea înainte, sărind cu o uimitoare uşurinţă pe lespezile ude, printre putregaiuri, pe cioturi de stîncă. Din cînd în cînd întorcea către noi obrazul ei mic de copil flămînd şi îmi venea atunci s-o iau în braţe, s-o încălzesc şi s-o sărut, să aud bătaia inimii ei de pasăre. După un ceas de drum, fata ne făcu semn că sîntem aproape. Văzurăm platoul trist de pe Prislop şi în vale şoseaua şerpuită şi vînătă. Zdrenţe de ceaţă atîrnau de cerul închis. După cîţiva paşi, printre brazii tineri se ivi cazemata de beton cu pietrişul mare, tăiată parcă în coasta muntelui. Îi făcui semn Foanfei să fugă înapoi, în vale, dar ea se aşeză jos şi se chirci la rădăcina unui copac. Eram cu toţii prea încordaţi ca să ne mai putem ocupa de ea. Am atacat prin surprindere, fără nici o ezitare, cu convingerea că îndeplinim ultima acţiune a luptei noastre pentru Prislop. Pe cei trei fascişti care se aflau afară, la pîndă, i-am ucis dintr-o singură rafală, apoi, cu grenade, am împresurat cazemata. Unul dintre noi s-a strecurat în unghiul mort al gurilor de foc şi a aruncat o grenadă. În aceeaşi clipă am auzit din vale vuietul blindatelor noastre. Am făcut prizonieri zece oameni aflaţi înăuntrul cazematei şi cu cea dintîi maşină am plecat spre vîrf.

Uitasem de Foanfa.

Automobilul comandamentului ne ajunse din urmă şi primii ordin să cobor imediat spre Valea Vişeului şi să verific declaraţiile prizonierilor care susţineau că inamicul nu se află mai aproape de Borşa. Abia acum, în clipa cînd trebuia să părăsesc acele locuri, m-am gîndit la Foanfa şi am cerut un răgaz de un sfert de ceas ca s-o caut. Am coborît la locul unde o lăsasem, dar n-am mai găsit-o. Am strigat, am mers mai departe pe vadul pîrăului, am revenit în goană. O chemam cu disperare, dar nu-mi răspundea decît ecoul sfîşiat de negurile reci. Curînd, întreg văzduhul fu cuprins de geamătul infernal al blindatelor în mers. Lupta de pe Prislop se sfîrşise. Cu sufletul îngheţat, străin de vălmăşagul din jur, am trecut în Valea Vişeului.

Prietenul meu tăcu. Îşi aprinse o altă ţigară şi rămase cu ochii deschişi, pironiţi în tavan, hotărît să nu doarmă. N-am dormit nici eu. Toată noaptea mi s-a părut că aud pe cineva plîngînd, că pe ferăstruica aburită privesc ochii aprinşi ai Foanfei.

O NOUĂ EXPERIENŢĂ CU IZOTOPI

— De vorbă cu tov. ing. D. Paraschiv, şeful seroiciului geologic al trustului de extracţie-Piteşti —

În ultimii ani izotopii radioactivi îşi spun cuvîntul tot mai des în diversele ramuri ale ştiinţei. În medicină, cît şi în industrie, ei ajută pe om să facă experienţe spectaculoase şi să obţină rezultate minunate. Acum cîtva timp a avut loc în industria petroliferă românească de extracţie o nouă experienţă care a folosit izotopii radioactivi. Pentru explicarea ei ne-am adresat tovarăşului inginer geolog Dumitru Paraschiv din Piteşti.

— În ce împrejurări aţi întrebuinţat izotopii radioactivi?

— *Acum cîteva săptămîni la o cimentare la sonda 440-Leordeni, care în plină producţie s-a inundat brusc cu apă şi s-a oprit din erupţie. Întrucît noi bănuiam că apa este străină stratului de ţiţei, am efectuat o serie de cimentări sub presiune pentru închiderea sursei de apă atît de dăunătoare. Totuşi n-am obţinut un rezultat pozitiv. Atunci am apelat la noua metodă: am făcut o cimentare sub presiune cu ciment contaminat cu trasori radioactivi. Trebuie să ştiţi că această operaţie a fost precedată şi succedată de carotaje radioactive. Carotajele sînt ochii noştri în adîncuri — dacă ar fi să facem o imagine artistică. Ele ne indică natura şi conţinutul straturilor. La sonda 440 era însă o problemă mai dificilă. Sonda fiind tubată, noi am uzitat carotajul radioactiv, singurul care dă rezultate şi indicaţii exacte în asemenea cazuri. Făcînd apoi o comparaţie între cele două diagrame de carotaj radioactiv — de dinainte şi cea de după cimentare — am aflat cu exactitate că apa care inundase sonda nu vine din afara stratului de ţiţei, ci îi este proprie.*

— N-am înţeles totuşi precis rolul cimentului care conţine izotopii radioactivi.

— *Cimentul cu izotopi radioactivi pătrunde pe căile care au fost folosite de apă spre a ajunge în gaura de sondă. În cazul nostru el s-a oprit chiar în stratul de ţiţei, indicîndu-ne cum s-a spus şi mai înainte, faptul că ea nu vine din altă parte. Constatînd că sonda are apă în strat, noi am recomandat să fie abandonată, economisind în acest fel un volum de muncă preţios şi, evident, bani. N-aş vrea să omit un lucru: metoda ne-a demonstrat eficacitatea ei: e rapidă şi exactă.*

Trebuie să vă spun un secret. Noi ne-am străduit un timp îndelungat să elucidăm problema provenienţei apei la sonda 440. Toate însă fără rezultat pozitiv. Numai cimentarea cu izotopi radioactivi a rezolvat această problemă. Şi într-un timp destul de scurt...

— Cui aparţine iniţiativa?

— *E cazul să lămurim cîteva lucruri. Metoda ca atare a fost studiată la Laboratorul de cercetări geofizice din Ploieşti. Cu ajutorul lor însă noi am aplicat-o pentru prima oară în Romînia, aici la Leordeni. Iar trasoarele cu izotopi radioactivi le-am primit de la Institutul de cercetări chimice din Bucureşti.*

— Izotopii radioactivi mai pot avea şi alte întrebuinţări în industria extractivă petroliferă?

— *Evident! Sîntem abia la început, dar în viitorul nu prea îndepărtat izotopii radioactivi vor fi sprijinul nostru cel mai de seamă în descoperirea tainelor din adîncurile pămîntului. Supoziţiile de azi, mîine vor fi certitudini datorită acestor miraculoşi izotopi. Ei ne vor spune, cu mare exactitate, ce se petrece acolo în adîncuri, ne vor garanta reuşita operaţiunilor şi ne vor ajuta să reducem timpul experienţelor. Intenţionăm să folosim izotopii radioactivi la fracturările hidraulice şi la injecţii. Aşteptăm doar să avem la îndemînă cantităţi suficiente de izotopi radioactivi şi cum reactorul atomic românesc a intrat în funcţiune, realizarea intenţiilor noastre este deci mult mai aproape decît am putea să bănuim.*

C. BOZBICI

Ing. Dumitru Paraschiv

LUNA CULTURII

Din expoziția „Arta populară a naționalităților conlocuitoare"

Fotografii de M. IVANCIU

O frumoasă cusătură (parță) ungurească din raionul Huedin. Fantezia, grația, bunul gust și-au dat parcă întîlnire în degetele măiestre ale artistului. .

Costume naționale ale minorității sîrbești din Banat (comuna Moldova Veche). Un sobru subliniat, îi dă acestui port o frumusețe caracteristică ↓

Rafinamentul gustului oriental pentru podoabe și cusături caracterizează arta populară a minorității tătărăști din Dobrogea (fotografia din dreapta). Multă măiestrie și finețe vădește și arta populară a locuitorilor turci din aceeași parte a țării noastre (fotografia de jos). ↓

Cită migală, cită dragoste pentru frumos a pus necunoscutul meșter sas în execuția acestui dulap de bucătărie vechi de 137 de ani.

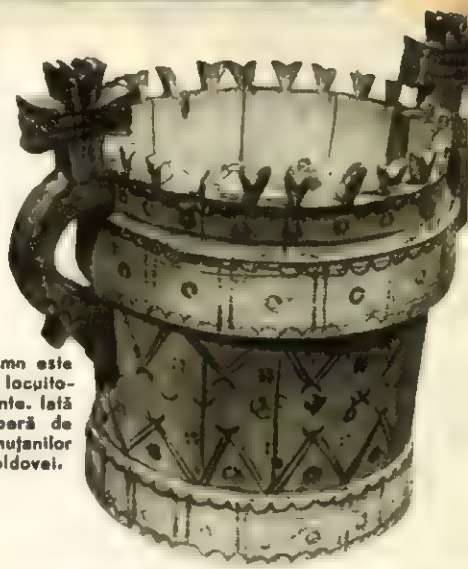

Sculptura în lemn este arta favorită a locuitorilor de la munte. Iată o minunată operă de acest gen a huțanilor din Fundul Moldovei.

La Beșenova Veche (Banat) trăiește un grup de bulgari veniți aici acum vreo 250 de ani. Arta lor populară păstrează intacte vechi tradiții, iar cît despre frumusețea ei, fotografia costumului de mai sus e elocventă.

DESTINE

O POVESTE ADEVĂRATĂ...

Dumitru Velean

Comuna se numea Bombonica și se afla nu departe de Craiova. Flăcăului de 15 ani, orfan de tată, îi spunea Dumitru, Dumitru Velean.

Cînd s-a pornit războiul, a plecat și el de acasă, să-și caute stăpîn. La început la un popă, mai apoi la un bogătan. Un an a muncit pe moșia lui Argetoianu după care — răzbit — a plecat. Un alt bogătan l-a primit „ucenic" la un circular de tăiat bulumaci. Într-o zi au sosit trei care cu bulumaci la tăiat. Ferăstrăul își încrîncenase colții în stejarul uscat, înțepenindu-se într-un nod.

— Împinge! Împinge! — îi strigă stăpînul din cerdacul casei.

Dumitru s-a opintit. Îi tremurau mușchii brațului de-ncordare.

— Împinge, bă, nu sta!

A tras Dumitru bulumacul. S-a ușurat circularul și a prins viteză. Dinții mărunți și ascuțiți au mușcat adînc și atît de repede din trunchiul tare ca betonul, încît i-au răsluit băiatului mîna de la încheietură.

S-a întors Dumitru acasă. Ciung. Dumitru Ciungu, așa-i spuneau copiii de pe uliță. Astfel prinsese să-l numească satul întreg: Dumitru Ciungu. De acu'încolo începe pentru Dumitru Velean, ăl fără de-o mînă, un film, care dacă n-ar fi fost trăit ar părea pentru oricine, poveste.

1948. Curier la Camera Agricolă. În vară se duce cu un plic la S.M.T.-ul, proaspăt înființat, din Filiași. Cu uimire se uită la tractoare, pipăie cu stînga motoarele. Nu se-ndură să plece. A întors capul. Directorul stațiunii, un ceferist din Ploești, era în spatele lui.

— Îmi plac, dar... — și-și privi îndurerat ciotul.

Abia acum directorul îi observă mîna lipsă.

— Dacă vrei, rămîi la noi...

A intrat la S.M.T. La tractoare. Paznic. Paznic de noapte. Ce alta ar fi putut face?

Și-ntr-o noapte, șeful pazei bătu directorului în geam.

— Vino repede, tovarășe director, să-l prindem în fapt.

Directorul și mai marele peste paznici urmăriră atenți pe Dumitru care, cu o căldare de pînză în mînă, plină cu motorină „furată", pășea grăbit.

După ce Dumitru a turnat motorina în rezervor, s-a urcat la volanul tractorului și cu singura-i mînă validă a început să conducă încet mașina greoaie. Zece metri înainte, zece metri înapoi.

Cei doi s-au apropiat atunci de el.

— Atît de mult ți-s dragi tractoarele, Dumitre?

Dumitru nu a răspuns. Și-a plecat fruntea.

Organizația de bază a S.M.T.-ului a discutat „cazul" țăranului sărac și invalid Dumitru Velean și a făcut un raport la județeană. După zece zile, mașina județenei a oprit la poarta S.M.T.-ului din Filiași.

— Urcă, tovarășe Velean.

— Încotro?

— La spital, în Craiova, să-ți pună o mînă...

Tractoristul Dumitru Velean a cîștigat întrecerea pe regiune și a primit Medalia Muncii.

„... și-ți scriu, dragă mamă, cu dreapta. Da. Cu mîna dreaptă pe care mi-au pus-o tovarășii..."

Într-o primăvară a intrat, în fruntea coloanei de tractoare, în satul în care se născuse.

„A venit Dumitru tractoristul!" — spuneau oamenii.

Maică-sa îl aștepta la marginea cîmpului, cu ouă, cu pîine și cu o sticlă de țuică.

După un timp, Dumitru Velean a plecat de la S.M.T.-ul din Filiași. Pentru a conduce Sfatul popular din Băilești. Apoi s-a dus acasă să-și găsească nevastă. S-a însurat. N-a mai plecat din Catiușa — cum i se spune acum satului în amintirea celor care ne-au eliberat țara de fasciști.

Dar nici acasă n-a stat degeaba. Împreună cu alți cîțiva consăteni au pus bazele unei întovărășiri și-apoi ale unei colective care — după cum se aude — e printre cele mai bune din regiune.

Maria ARSENE

Acum 15 ani, falșii profeți prevesteau: „Rezervele de petrol ale Romîniei sînt pe sfîrșite"...

Care e însă realitatea? În ultimii zece ani au fost descoperite și puse în valoare noi și noi zăcăminte de „aur negru" care au sporit bogățiile patriei. Pentru prelucrarea țițeiului au fost înălțate noi rafinării de tipul cel mai modern, ca cea din Dărmănești, de pildă, pe care o vedeți în fotografia de față.

MUNCA LIBERĂ - ROD BOGAT

Una din marile hale ale fabricii de tanasuri „Argeşul" din Piteşti — odrasla a tinerei noastre industrii chimice.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

Eusebiu Camilar

ORIZONTURILE SCRIITORULUI*)

Eusebiu Camilar s-a dovedit a fi unul dintre scriitorii cei mai prodigioși. Numai în anul acesta scriitorul a dat la iveală o piesă de teatru în versuri — remarcabilă mai ales ca poezie — intitulată „Valea Albă" și închinată lui Ștefan cel Mare, numeroase traduceri, și foarte frumoase, din poeții clasici și din lirica lui Ovidiu, precum și două cărți — una de articole literare, alta de povestiri.

Despre traducerile amintite, ca și despre piesa de teatru, s-a mai vorbit și nădăjduim că se va mai vorbi; mai ales despre cele dintîi. Traducerile au relevat cititorului, în Eusebiu Camilar, un tălmăcitor inspirat al vechii poezii.

Obiectul notelor de față îl formează însă cele două cărți, intitulate original „Cărțile săgetătorului" și „Cartea poreclelor".

De o bună bucată de vreme, Eusebiu Camilar este prezent în dezbaterile diverselor probleme ale literaturii noastre. Rodul acestei prezențe a fost strîns de autor în volumul „Cărțile săgetătorului". O invocație către „Iohannes de la Mayenza", făuritorul tiparului, ne dă explicația izvorului și rostului articolelor cuprinse în volum. „Pentru mine — zice scriitorul — scrisul la gazetă e o adevărată patimă! Poate pentru că sînt născut sub semnul săgetătorului sau poate pentru că mă trag dintr-o semințe clonțoasă..."

E foarte plastică această explicație și mai ales elocventă în plasticitatea ei. Eusebiu Camilar se dovedește un pasionat participant la discuțiile frontului nostru literar, dincolo de preocupările sale de prozator și de acelea de poet sau dramaturg. Ascunzîndu-se sub haina amatorului, în această materie, Camilar ne surprinde prin varietatea problemelor pe care le discută cu competență, și mai ales prin orizontul larg al unei pregătiri temeinice. Articolele despre Eminescu și Creangă, despre Walter Scott și clasicii chinezi, despre George Enescu și Petöfi, ca și despre cărți și autori tineri ca Traian Coșovei, dau cititorului satisfacția unei frumoase și instructive lecturi. Scriitorul se apropie de fiecare dintre temele articolelor sale de pe poziția povestitorului înzestrat care este, făcînd din discuție nu un colocviu savant, ci o convorbire prietenească și agreabilă, accesibilă tuturor.

Și peste tot, în fiecare dintre aceste articole, străbate pasiunea „clonțoasă", ca să folosim termenul preferat al scriitorului. Fie că vorbește tinerilor și le dă sfaturi, fie că vrea să pună în lumină o carte a lui Anton Pann uitată de mult, fie că-și spune părerea în privința textelor de muzică ușoară, Camilar face toate acestea cu o pornire tinerească și impetuoasă care te cucerește și te impresionează. Nu sînt firește întotdeauna lucruri noi și neauzite în aceste articole, nu se află în ele răspunsuri la cine știe ce probleme savante. Însă din articolele sale se degajă o invitație de participare directă la problemele vieții noastre literare.

În pasiunea cu care scriitorul vorbește despre limba noastră literară și despre comorile literaturii orale, sau despre „Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena cea măiastră și cu părul de aur", simți dragostea acestui neostenit condeier pentru literatura noastră nouă, pe care o vrea frumoasă și pentru care se bate viforos.

Cea de-a doua carte a sa e intitulată „Cartea poreclelor". Sînt povestiri scurte despre istoria unor cuvinte din popor și a unor porecle de oameni. Întîmplări vechi, pitorești, sînt evocate de Camilar cu creionul său atît de personal. Camilar are, în cîmpul literaturii noastre, din punct de vedere al stilului, o personalitate bine definită și distinctă. E un moldovean căruia i-a plăcut să păstreze și să cultive limba poporului său și a făcut lucrul acesta cu un iscusit meșteșug.

Pentru părerea aceasta pledează și culegerea de povestiri din „Cartea poreclelor". Multe din ele își au izvorul în satul natal, în amintirile din copilărie ale scriitorului, fiu de răzeși, oameni cu minte luminată cum ni-i înfățișează adesea autorul. Sînt, multe din aceste povești, întîmplări triste și sfîșietoare, ca aceea intitulată „Anița Rusanca", înfățișînd istoria unei dragoste neîmplinite și tragice, sau ca aceea despre „Florea Viteazul". Altele sînt hazlii și vesele, arătînd izvorul unor porecle de ocară ca, de pildă, „Stratina Cîrnului", povestea în care Dochița Cîrnului, servind la masa ei de nuntă, așa cum învățase „la niște domni mari din tîrg", drept aperitiv niște tartine — „stratine", cum le spun nuntașii — în timp ce aceștia se așteptau la bucate serioase obișnuite la asemenea prilejuri, i-a rămas numele de Stratina Cîrnului:

„Ce, vrei s-o pățești ca Stratina Cîrnului? Vrei să-ți ridici numele neamului în prăjină? Fă colaci, mari cît roata plugului"... Unele sînt povești din istorie, zugrăvind, de pildă, vremea lui Vodă Mavrogheni, cînd a luat naștere vorba tristă și rușinoasă „Țara lui Papuc".

Autorul s-a lăsat furat de aduceri-aminte și, credem, și-a împlinit un vis vechi, acela de a scrie niște povestiri cu sfătoșenia învățată de la bătrînii satului său. Și scriitorul poate fi mulțumit. Gîndul său s-a realizat întocmai, iar nouă ne-a fost transmisă emoția tuturor acestor istorii și întîmplări de demult.

Dinu SĂRARU

*) Eusebiu Camilar: „Cărțile săgetătorului", „Cartea poreclelor" — E. S. P. L. A., 1957.

O POVESTIRE TINEREASCĂ)*

Cartea lui Paul Schuster „Dracul și domnișoara din mănăstire" este povestea înfrîngerii de către niște elevi dintr-un liceu săsesc din Ardeal a unor vicisitudini ale perioadei imediat următoare eliberării țării; este povestea înfrîngerii unor prejudecăți și superstiții care țineau pe loc și chiar trăgeau înapoi, spre trecut, o generație căreia i se deschisese — prin actul de la 23 August 1944 — orizontul spre viitor. Se schițează, într-o oarecare măsură, și procesul de integrare a celor mai virstnici în acțiunea de reeducare a elementelor care, inconștient, făcuseră jocul organizațiilor paramilitare fasciste. În sfîrșit, un al treilea mesaj pe care-l putem descifra din cartea lui Paul Schuster este acela al evadării din mentalitatea clericală.

Povestirea imaginată de autor — purtînd în mare măsură amprenta veridicului — este simplă, liniară. Sub influența profesorului Karl Knorr — un element progresist — și cu ajutorul activistului de partid Dinu Constantinescu, elevii clasei a VII-a a liceului săsesc pregătesc un spectacol de teatru. Inițiativa este a elevilor și ea s-a născut din necesitatea de a canaliza spiritul de colectivitate spre acțiuni obștești pozitive, constructive. Asistăm de la început la o serie de peripeții amuzante, în cursul cărora se definesc caracterele eroilor, se precizează obiectivele acțiunii. Elevii trebuie să lupte cu cerbicia prejudecăților de castă clericală a conducătorilor comunității evanghelice, provoacă o adevărată furtună în viața încremenită în canoane rigide a unei mănăstiri de maici și reușesc — pînă în cele din urmă, nu înainte de a trece cu dezinvoltură tinerească peste tot ce e învechit și putred — să-și găsească locul în mijlocul aspirațiilor maselor largi. Nu lipsesc din cartea lui Paul Schuster nici paginile lirice ale unei suave povești de dragoste dintre elevul Bastl și Liliala Bärbel.

Un aspect pozitiv al lucrării lui Paul Schuster îl reprezintă, fără îndoială, modul în care autorul a reușit să se transpună în mentalitatea tinerilor săi eroi. El a găsit și a subliniat particularitatea care conferă fiecărui personaj o individualitate bine precizată. În multe din paginile sale, povestitorul a procedat clasic: a lăsat pe fiecare erou să acționeze conform temperamentului său, să interpreteze faptele după mentalitatea proprie. Luați în parte, eroii trăiesc, se mișcă, gîndesc și acționează fără intervenția autorului. Și aceasta nu numai în ce privește pe tineri, ci și pe cei virstnici, din care unii, deși numai cu o apariție episodică în povestire, au totuși trăsături bine definite.

Autorul cunoaște de asemenea foarte bine atmosfera care domnea în mănăstirile de maici, ca și în vechea școală — ruptă din complexul vieții sociale — care aveau misiunea de „a da cezarului ce este al cezarului", fără a se preocupa de faptul că au de-a face cu suflete de oameni care nu acceptau să devină simple mecanisme. Și aceste suflete, răzvrătindu-se, au spart tiparele împămîntenite, atunci cînd li s-a oferit prilejul.

Însă povestirea lui Paul Schuster este și deficitară. Procesul prin care tinerii săi eroi își impun personalitatea se produce lin, fără zguduiri, într-o atmosferă idilică menită să împace toate gusturile. Prezența bunei și blîndei tanti Dolly, salvatoarea situațiilor critice, sau apariția oarecum mecanică a activistului Dinu Constantinescu exact atunci cînd este nevoie de el, sau în fine, încercările de a zugrăvi apropierea dintre elevii sași și romîni, reprezintă pagini convenționale. Nu satisface nici finalul, puțin dulceag, care prăbușește pe răzvrătita maică Ferdinanda în convențional, după ce personalitatea ei a fost atît de judicios construită psihologicește. În căutarea finalului mulțumitor autorul a mers pe linia minimei rezistențe, cedînd unui punct de vedere factice.

În ciuda acestor deficiențe, „Dracul și domnișoara din mănăstire" rămîne o carte în care viața pulsează, atmosfera este veridică, efortul de obiectivare prezent. Etapă în procesul de definire a personalității literare a autorului ei, povestirea „Dracul și domnișoara din mănăstire" confirmă posibilitățile creatoare ale unui talentat prozator al minorității germane din țara noastră.

I. VOITA

*) Paul Schuster: „Der Teufel und das Klosterfräulein" — Ed. Tineretului, 1957.

Desen de Cik DAMADIAN

Le bon plaisir du roi

Motto:

Aceasta este dorința mea
Carol al II-lea

Nenumărate și vrednice de admirație fură (scuzați) faptele ce au ilustrat domnia de aur și altă valută forte a lui Carol al II-lea. Dacă ai sta să le faci bilanțul, cred că și faimoasei mașini de calculat, capabilă de socoteli fenomenale, instantanee, i-ar trebui un răgaz mai îndelung decît cel folosit cînd operează în mod obișnuit statistica firmamentului sau a frunzelor dintr-o pădure. Frumoși și rodnici fură (scuzați) acei ani de poveste, dar nici unul — luați aminte — nici unul asemuitor anului de grație 1939, încununat de o mare biruință: răpunerea lui Max Aușnit.

Ca să se înțeleagă mai bine de ce acest eveniment merită a fi marcat cu o crestătură mai adîncă pe răbojul atîtor succese repurtate în decursul „glorioasei" sale cîrmuiri, e nevoie să se amintească anumite lucruri privind — ca să spunem astfel — „metoda de procedare" a lui Carol al II-lea. În fond, această metodă era simplă, ea exprimînd în esență acea concepție ultramonarhică, conținută în formula ce justifica toate actele și apetiturile suveranului: „le bon plaisir du roi", adicătelea pe românește: „e dorința regelui".

Care muritor se putea făli că posedă în personalitatea lui morală un buchet în care să fie cuprinse atîtea „virtuți" intelectuale și administrative ca ale lui Carol II? Cine era mai învățat, mai gospodar, mai ostaș, mai economist, mai tehnician, mai... etc. etc.?

„Rege al culturii"! Putea părea insolită, dorința ca un aghiotant al său să aibă grija literaturii? Sau ca alt curtean de credință să supravegheze la imorimerie, tirajul abecedarelor, să verifice la fabrică, notînd (într-un registru cu însigna regală) numărul tăbliețelor de gresie și colile cu abțibilduri?

„Rege al armatei!" Au nu era firească dorința înfrumusețării uniformei militare, după modelul în vigoare la music-holurile și teatrele de operetă pariziene mai ales cînd această dorință era încununată de rotunjirea vastelor buzunare regale?

„Rege al industriei naționale!" I se putea contesta prerogativa controlării personale a marilor uzine ce lucrau pentru stat? Cine era statul, mă rog, dumneavoastră?

Precum se vede, metoda nu era complicată. Din balconul zilelor noastre luminoase, aceste „maniere" apar uluitoare în ochii generației tinere, dau impresia, privite de la distanță, a unui spectacol de boscari, aducînd din zbor pe scenă ceasornicele și portmoneele publicului din sală hipnotizat. Curată magie, isprăvile regelui. S-ar zice că ele se efectuau printr-un fel de magnetism ce aducea de-a dreptul la palat, în mod pasiv, bunurile rîvnite. Era suficient ca magicianul să manevreze bagheta, pentru ca teribilii tigri ai finanței, formidabilii cerberi ai consiliilor de administrație, să se lase deposedați fără crîcnire, cu docilitate, consolîndu-se, bieții de ei, că vor găsi în alte compensații practice, mijloacele de a-și scoate paguba cu vîrf și îndesat. Așa, în 1937, pachetul de acțiuni al trustului zahărului s-a deplasat ca uns spre chimirul regesc. Cît trebuie să fi suferit magnații dulcelui extract de sfeclă, văzînd că imediat, pe piață, produsul acesta de larg consum a crescut în preț, de astă dată nu din inițiativa lor.

Să ne înțelegem. Este vorba aci de acele mari întreprinderi particulare sau de acele societăți anonime asupra cărora Carol al II-lea și-a exercitat irezistibila forță magnetică. Lăsăm la o parte diversele tranzacții ale statului — furnituri pentru Calea Ferată, concesionarea construirii de șosele către firme străine, import de armament și construirea de fortificații strategice (un ziar elvețian l-a poreclit admirativ: „regele sîrmei ghimpate"), împrumuturile contractate în Occident etc. etc. Toate aceste aranjamente oficiale îi aduceau automat comisioane grase, bașca supraprețul ce-i revenea exclusiv.

E drept că nici cei din jur — camarilă, miniștri, politicieni, intermediari veroși — nu pierdeau nici ei, deși înzestrați cu baghete mai modeste, deși erau obligați să spicuiască din ce a mai rămas după masivul seceriș al augustului stăpîn. Nimeni dintre cei îngrămădiți în jurul tronului, care-și lingeau buzele din mierea împroșcată de plescăitul potentatului, nu avea ceva împotrivă.

Dar poporul? Ehei, poporul! Pentru glasul lui, căluș. Pentru imprecația lui, închisoare, gloanțe.

În anul 1939, s-a întîmplat o drăcovenie nemaipomenită. Pentru prima oară în analele veșnicei viitoriei domnești, bagheta refuză să opereze. S-ar fi zis că o forță mai tare îi neutralizase magnetismul. Într-o zi, la un spart de pocher, ridicîndu-se stacojiu de pe jilț și poftindu-l pe partener la o parte, Carol îi spuse dulce:

— Dragă Max, dorința mea e ca acțiunile Reșiței să stea în seiful meu. Sper că ai să mi-o împlinești.

Marele industriaș, crezînd că majestatea sa glumește, își îngădui un zîmbet. Dar pe fața-i spînă i se așternu o paloare cadaverică, auzind repetîndu-se cuvintele regale, rostite pe un ton mai răspicat, acuma:

— Dorința mea este cum nu se poate mai serioasă, domnule Aușnit. Mi-ar face plăcere să știu cît mai curînd că aceasta este și plăcerea dumitale.

(„Hm, nu mă mai tutuiește — înregistră în gînd marele industriaș. E grav. Dar s-o creadă el că-s gata să marșez, numai fiindcă și-a exprimat fatidica dorință"). Surprinsese însă privirea lui Malaxa ațintită de la bar spre dînsul, peste balonul cu coniac ținut între palme. „Asta e în curent cu „dorința regelui" — își spuse marele industriaș cu un sentiment de amărăciune și ură.

Îi venise rîndul și lui. Ani în șir și-a închipuit că regele îl cooptase printre intimii săi, din admirație pentru capacitatea financiarului dovedită în acele impresionante lovituri care-l făcuse stăpînul celor mai importante industrii metalurgice din țară. Titan-Nadrag-Calan, Reșița, alte vaste întreprinderi comerciale, speculațiuni de bursă, transferuri, îi asiguraseră o avere fabuloasă, căreia îi putea face contrapondere doar averea rivalului său întru abilitate și noroc, Malaxa.

Acesta dovedise mai multă suplețe decît dînsul în ce privește „dorințele" lui Carol, cointeresîndu-l nesolicitat la vastele și bănoasele sale afaceri finanțate în primul rînd de stat. El, Max Aușnit, își imaginase că peșcheșul copios cu care cumpăra „amiciția" regală — cadouri prețioase făcute „duduiei"; importante sume pierdute voluntar seară de seară la pockerul carlist, înghițind netulburat — ca un perfect ageamiu — cacialmalele grosolane ale hohenzollernului; anumite servicii de ordin galant, etichetate popular codoșlîcuri — își imaginase, zic, că îmblînzise cu asemenea daruri (mizilicuri!) „dorințele" veșnic avide ale sultanului.

Se înșelase. Degeaba a pus pe urmă la bătaie, ingeniozitățile minții sale exersate în materie de tertipuri infailibile, demisionînd din consiliul de administrație al Reșiței, transferînd în străinătate acțiunile, acoperindu-se cu protecții bancare britanice și franceze. Regele era furios și neînduplecat. Așa! las' că are el ac de cojocul lui Max. Un „Rege și al justiției", posedă dreptatea în buzunar. Cu un asemenea auxiliar devotat, îl va sili el pe recalcitrant să se despoaie pînă la ultimul sfanț.

— Să fie arestat!

— Majestate — îndrăzni să-i atragă atenția un sfetnic prudent — nu-i bine ca justiția să-și bage nasul în afacerile lui Aușnit. Sînt acolo lucruri delicate...

— Să fie arestat! De cînd justiția e o amenințare pentru un suveran constituțional?

Cîteva luni durase harța asta palpitantă, urmărită cu înfrigurare de cercurile inițiate. Se făceau rămășaguri. Cedează? Nu cedează?

— Ascultați-mă, zicea vreun politician la Capșa. Max îl are la mînă pe Carol. Regele nu va îndrăzni.

— Fugi încolo... Îi pasă regelui de divulgări compromițătoare? Cui aparține justiția?

La 8 noiembrie 1939, Aușnit fu depus la Văcărești. Malaxa jubila. Dar cu asta meciul nu se termină.

Socot că e interesant de completat biografia personajului care s-a încumetat să nu ție seama de o dorință regală, nu din considerații morale — ferească sfîntul! — ci din mobiluri venale ce-l îngemănau cu Măria-sa, justificînd astfel dictonul cu turcul și pistolul. Actul de acuzare conține un material informativ de primă ordine, din care merită să extragem cîteva pasaje ilustrative și pentru ins și pentru epoca de pomină:

„Max Aușnit deținea pe lîngă calitatea de administrator delegat al Reșiței și pe aceea de director și mare acționar al societății TITAN-NADRAG-CĂLAN. Această dublă calitate, unită cu calitatea de mare acționar și vicepreședinte al societății „COMPAGNIE EUROPEENNE DE PARTICIPATIONS" (CEPI) din

Monaco, şi cu calitatea de proprietar al societăţii TITAN-NADRAG-CALAN (METALUNIT) i-au facilitat posibilitatea de a frusta statul, de a periclita înarmarea ţării şi de a-şi însuşi în mod fraudulos enorme rezerve de devize în străinătate."

„Preocuparea de căpetenie a inculpatului MAX AUŞNIT a fost de a-şi mări considerabil averea, în ţară şi mai ales în străinătate. A reuşit astfel să devină un potentat al finanţei europene — însă această ascensiune a făcut-o pe căi necinstite şi sfidînd legile ţării româneşti"...

„Căci MAX AUŞNIT n-a fost un industriaş, ci un speculator de valori, un corsar de titluri."

„Spre a contura profilul moral al inculpatului, este destul să destăinuim că MAX AUŞNIT a avut în serviciul său doar indivizi certaţi cu justiţia; este suficient să arătăm că unul dintre aceştia, anume ARONOVICI, a executat 6 ani de închisoare pentru fals în acte publice. Patronul îl socotea totuşi ideal, ca instrument de afaceri veroase. După aceşti oameni care erau în serviciul inculpatului, aşadar, personalitatea şi onorabilitatea lui MAX AUŞNIT este elocvent definită."

„Un alt colaborator de frunte al inculpatului a fost fratele acestuia, EDGAR. Fost administrator, delegat la TITAN-NADRAG-CALAN, el a aranjat escrocheriile şi măsluia documentele stînd mai mult în străinătate, dar lucrînd totdeauna sub semnătura fratelui MAX".

„Maşinaţiunile inculpatului au durat ani de zile pînă în luna august 1939, cînd a fost demascat. Bănuind ce-l aşteaptă, MAX AUŞNIT a căutat să distrugă o parte din actele ce-l puteau compromite şi a recurs la diferite subterfugii. Astfel, a renunţat aparent la calitatea de acţionar al societăţii METALUNIT, iar o parte din acte le-a trecut în străinătate în lunile august şi octombrie 1939, prin complezenţa unui cetăţean străin care poseda paşaport diplomatic. Aceste acte au fost predate în străinătate FRATELUI EDGAR."

În definitiv, cu cît a fraudat Aușnit patrimoniul uzinelor Reşiţa, pentru ca hoţiile lui să-l exaspereze pe Carol, făcînd să-i lase gura apă, de jind? Există în muntele de dosare, o piesă în care sînt condensate sumele revendicate de această întreprindere constituită parte civilă în procesul intentat fostului administrator-delegat. Cu titlu de document, desprindem din pomelnicul înşirat sec, pe şase file dactilografiate, cîteva cifre:

— 18.053.000 (optsprezece milioane, cincizeci şi trei mii) franci francezi aur, reprezentînd titluri de împrumut. Echivalentul în lei al acestor titluri, calculat la cursul zilei, totalizează 68.877.493.

— Lei 10.346.405, reprezentînd daunele derivate din faptul deposedării societăţii Reşiţa de titlurile de rentă de mai sus.

— Lei 27.485.532, alte daune.

— 50.000 lire sterline, socotite la cursul de 672-75 lei lira.

— Lei 10.373.000, reprezentînd daune derivînd din diferenţa dintre cursul lirei sterline de mai sus şi cursul la care aceste lire sterline puteau fi achiziţionate la tîrgul liber.

— Lei 5.066.750, daune.

— 28.000 lire sterline.

— 6889 lire sterline.

— Lei 121.283.154, reprezentînd daune derivînd din diferenţa cumpărării de fier vechi.

— Lei 25.860.000, reprezentînd beneficiul de care a fost privată societatea Reşiţa prin lipsa a 18.254 tone de fier vechi, nefurnizat etc. etc.

Toate acestea însumau cîteva sute de milioane de lei.

Am spus că regele, ordonînd arestarea lui Aușnit, a crezut că a cîştigat partida. Era încredinţat că financiarul, văzînd că nu e de glumit cu voinţa suveranului, va prefera rigorilor şi umilinţei detenţiunii, libertatea. Un necontenit du-te-vino se stabili zile şi săptămîni între palat şi Văcăreşti. Solii însărcinaţi cu înduplecarea închisului răguşeră de atîta elocinţă zadarnică. Aușnit era imperturbabil chiar cînd din poruncă de sus i se înăsprea cu fiece refuz, regimul.

— Ei? — îi întreba regele pe plenipotenţiarii săi, întorşi mofluzi de la închisoare cu raportul.

— Nu vrea, majestate.

— Să fie imediat tuns!

A doua zi:

— Ei?

— Tot nu vrea, sire.

— Să fie numaidecît îmbrăcat în haine de ocnaş! Îl învăţ eu minte! Îi scot eu încăpăţînarea pe nas!

A treia zi:

— Ei?

— A făcut cerere să fie internat la sanatoriu, pe baza unui certificat medical că ar fi suferind de diabet.

— Sanatoriu?! Auzi, neruşinare! Să fie băgat imediat la secret!

Cîteva zile mai tîrziu:

— Ei?

— Nimic, sire.

— Cum? La secret, şi continuă a fi încăpăţînat?! Desigur că a corupt pe gardian ca să-i aducă icre negre, şampanie, şi te pomeneşti, şi femei. Îl ştiu eu...

— E tratat aşa cum aţi dat dispoziţie, sire.

— Sînteţi nişte gugumani. Sictir de-aici!

La 15 martie 1940, Max Aușnit fu condamnat la şase ani închisoare şi la cîteva sute de milioane despăgubiri către Reşiţa.

Iată din comentariul cu care ziarul lui Malaxa, marele industriaş rămas singur la dreapta tronului, a însoţit sentinţa.

„Era o vreme cînd capriciile senzualităţii acestui senior îşi aflau prompt (contra cost, şi graţie misitiei proxeneţilor de serai) satisfacţiile dorite... Erau chefurile intime ale marelui feudal al fontei.

Pe urmă, au venit chefurile mai publice. cavalerul de industrie aplica indirect amenzi asupra tuturor gospodăriilor de săteni şi de tîrgoveţi — şerbii politicieni îi asistau prin tarife vamale exorbitante ca să-şi trioleze preţurile la pluguri şi la cizmale, la burlane şi la sobe. Miliardarul restituia obştei o porţiune din aceste profituri — sub forma noroiului împroşcat de neumăratele sale automobile sub forma bancnotelor delegate să fie pierdute la ruletă şi la chemin-de-fer, pentru reclama emblemei sociale... În acest vălmăşeg de yachting şi de sterline evadate, de Biarritz şi de baccara, de fier vechi şi de devize delapidate, un singur tezaur prospera: depozitele acumulate prin băncile străine de Max Aușnit, — amalgam de Stawisky şi de Kreuger, corcitură de Ford şi de Casanova".

EPILOG

„Serbarea pomului de crăciun de anul acesta la uzinele Malaxa a îmbrăcat aspecte dintre cele mai impresionante şi mai mişcătoare. Cei ce au asistat la această solemnitate nu puteau să nu fie izbiţi de bogăţia şi frumoasa manifestaţie tradiţională a pomului de crăciun, prilej de strălucitoare şi neuitată bucurie pentru mii de copii şi de caldă domolire a inimilor lumii muncitoare acolo prezentă.

În fruntea acestei bogate asistenţe populare, în onoarea şi folosul căreia era organizată festivitatea, se aflau: domnişoara Irina Malaxa, domnul N. Malaxa, I. Costache Malaxa, ing. Adrian Dumitrescu şi întreg personalul superior al uzinelor.

Sosirea M.S. Regelui însoţit de doamna C. Angelescu, Urdăreanu, general Condeescu a fost întîmpinată cu prelungi şi calde ovaţii".

Aşa îşi începe descrierea festivităţii, ce a avut loc în decembrie 1939, cronicarul gazetei lui Malaxa. Se adunaseră acolo cum rezultă din ampla dare de seamă, cei mai importanţi reprezentanţi ai industriei şi comerţului, pentru a prăznui nu numai simbolic, ci şi pămîntesc, două victorii îngemănate. A lui Carol asupra lui Max Aușnit. A lui Malaxa devenit singurul magnat al marii industrii grele româneşti. Dar mai era şi o a treia victorie, cuprinsă în celelalte două şi de care se bucura o întreagă tagmă de fabricanţi, chibiţi, politicieni, misiţi — cointeresaţi în pregătirile războinice tutelate de rege.

Sinistra perspectivă nu trezea nici o spaimă în conştiinţa lor. Dimpotrivă. Şi dacă examinînd documentele anului de pomină, am găsit de cuviinţă să încheiem cu serbarea de crăciun, am făcut-o pentru că pînă şi în această inocentă serbare s-au reflectat monstruos morala şi delirul unei lumi curînd înecate de potop.

Muncitori, mame, copii — zice cronicarul. De cealaltă parte o selectă asistenţă în frunte cu Carol al doilea.

Cum a decurs festivitatea ? Ce lucruri nevinovate au agrementat programul consacrat, prin datină, desfătării celor mici? Ce cîntece dulci? Ce jocuri de veselie copilărească?

„M. S. Regele şi inginerul Malaxa au înţeles necesitatea acţiunii de înarmare de la care poporul oricepolitică ar face, nu trebuie să se dea în lături, care trebuie pusă pe planul întîi"...

Cu asemenea lucruri distractive, conţinute într-un lung discurs al cuiva, cu această apologie a războiului a fost însufleţită serbarea copiilor. Asistenţa cu joben aplauda frenetic. Regele zîmbea fericit. Numai figurile muncitorilor erau crispate de ură şi scîrbă.

Şi atunci, în toiul euforiei de care erau cuprinşi antreprenorii măcelului „în spe" s-a auzit, neaşteptat, ca un geamăt de groază la un banchet de cheflii, glasul unui copil:

— Vreau acasă, mamă!

BRUNEA-FOX

notăm!

„ROŢILE" DE LA NEŢUŞ

Nu sînt roţi de automobil, cum ar părea la prima vedere. Sînt însă roţi din renumitul „Svaiter" românesc, fabricat la Neţuş, lîngă Agnita, în regiunea Stalin. În poiniţa găurilor, fiecare roată cîntăreşte între 60 şi 90 de kilograme.

Fotografie de Ion FRIDMAN

IERI ŞI AZI...

Ieri, vila aceasta somptuoasă folosea ca locuinţă temporară unui acţionar al fabricii de postav din Buhuşi cînd venea să inspecteze fabrica din care storcea însemnate venituri.

Azi, transformată în cămin de zi, această vilă adăposteşte zeci de copii pe care mamele, muncitoare în fabrică, îi lasă aci în timpul lucrului. Copiii se bucură de o îngrijire atentă sub supravegherea permanentă a medicului

Fotografie de Mişa BUCULEI

CELE MAI BUNE JUCĂTOARE DE POPICE

Oraşul Ploeşti a găzduit recent desfăşurarea unei competiţii sportive puţin obişnuite. Timp de trei zile, în sala clubului „18 Februarie" s-au desfăşurat finalele campionatelor republicane, pe echipe feminine, la jocul de popice. „Bătălia" s-a dat între echipele cluburilor „Voinţa" din Timişoara, Sibiu şi Cluj — singurele cluburi care au echipe formate numai din femei.

Titlul de campioană R.P.R. a fost cîştigat de formaţia din Timişoara.

Fotografia reprezintă solemnitatea înmînării cupei de campioană căpitanului echipei.

Fotografie de I. VERMONT

Noapte

Noaptea, către miezul ei, „băieții" i-au bătut bătrînului profesor în ușa locuinței din Sinaia. „Băieții" purtau dolmane lungi, roșcate, din fir de capră răsucit, bluze în culoarea prazului, pe dedesubt centură lată de piele, o curelușă trecută peste piept, cataramă cataramă, pistoale încărcate și iarăși, cataramă, cataramă.

Profesorul purta halat, papuci și ochelari și avea barbă. Lucra la nu se știe al cîtelea studiu istoric sub aria circulară a lămpii cu abajur de pe birou.

— Vreți să stați de vorbă cu mine?

— Da, domnule profesor.

Mîna tremurîndă a lăsat stiloul și le-a indicat scaunele, fotoliile.

Asasinii au tăcut. Nu s-au clintit.

— Vrem să discutăm, afară.

— Afară? Unde?

— O să vedeți. Urmați-ne!

★

Ce-i drept, profesorul semănase vînt. Ațîțase adeseori studențimea să iasă în stradă, pentru interesele politicienilor verosi. Și culegea acum furtuna stîrnită și de dînsul.

Probabil că la aceasta s-o fi gîndit și el, cînd a coborît, escortat, treptele vilei și a fost urcat pe sus, în mașina cu perdelele trase.

Cînd a fost găsit, trupul lui, zvîrlit la margine de șosea, purta urmele celor mai cumplite sălbăticii.

Corpul — ciuruit de gloanțe. Barba — aproape smulsă. În gură, înfundate pînă la rădăcina beregății, cîteva exemplare din „Neamul Românesc", ziar ce-l condusese.

.....

Oamenilor li s-a bătut noaptea în uși și ferestre.

Cine e? — a întrebat tatăl cu dinții încleștați.

- Cine bate? — a scîncit copilul de sub plapumă.

- Ce vreți noaptea cu noi? — a vrut să-ntrebe mama, dar n-a mai putut, paralizată de frică.

Răspunsul a venit, cinic, stereotip, așa cum fusese rostit cu trei minute în urmă vecinului.

Poliția. Oameni buni. Îmbrăcați-vă repede și ieșiți în stradă!

Coloanele formate din bărbați, femei și copii s-au îndreptat pe două drumuri către același destin.

Drumurile treceau pe la chestura de poliție și pe la gara Iașului. Ambele duceau la moarte.

Soarta celor intrați pe poarta largă a chesturii — fostul lăcaș al revistei „Viața Românească" — este cunoscută de oameni, de supraviețuitori și istorie. Trecute printr-un dublu șir de polițiști, jandarmi și SS-iști, victimele prevăzute în „Stabsplann"-ul Gestapoului au fost lovite cu druguri de fier în cap, sfîrtecate cu baioneta, împușcate.

Coloanei oprite în fața gării i s-a comandat pentru o jumătate de oră ridicarea brațelor în sus. Apoi i s-a poruncit să se întindă cu burta la pămînt pînă ce vagoanele de marfă vor fi verificate la încuietorile ușilor, pe la ferestruicele acoperite cu table de fier și se va termina stropitul podelelor cu praf de carbid.

În fiecare vagon prevăzut pentru 40 de oameni, au fost înghesuiți, stîlciți, sufocați cîte 200 de inși. Apoi, garnitura cu ușile plumbuite și ferestrele bătute în cuie a pornit pe o distanță scurtă: Iași — Podul Ilioaiei. Scurtă distanță. Suficientă însă pentru a lichida trei sferturi dintre acești călători sortiți morții!

★

Ce-a făcut regele cînd s-au pornit masacrele?

Nimic? Nu chiar...

Ziarele timpului stau mărturie: M.S. Regele a onorat cu prezența sa expoziția de pictură germană contemporană. Sau: M.M.S.S.L.L. Regele și Regina Mamă au binevoit să acorde înaltul lor Patronaj balului organizat de „Ajutorul verde".

Dar marea burghezie?

Doar ea, în cîrdășie cu monarhul, promova și susținea „băieții", socotiți a fi cei mai dîrzi paznici împotriva comuniștilor.

Cît despre asasini...

Unii au fost pedepsiți de justiția populară, atunci cînd s-au revărsat zorii asupra chinuitei noastre țări. Alții or fi murit de moarte naturală. Poate mai e cîte unul ce se strecoară, camuflat, prin anii aceștia de împliniri. O mică parte dintre ucigași au reușit să se strecoare peste frontieră, undeva în occident, de unde țin predici de morală la microfoanele ce li s-au pus la dispoziție. Închipuiți-vă cine ar vrea să ne întoarcă vremea înapoi! Cine vorbește de libertate și democrație, de cultură și justiție!...

Ca și cînd memoria noastră ar fi pierit!...

Anton ALEXE

Atena

FOTOREPORTAJ

Vasul „Transilvania"

Cu toate asigurările pe care ni le-a dat dl Sarsunachis, simpaticul primar al orașului Pireu, că va interveni pe lîngă zeii din Olymp pentru ca noi să beneficiem de tradiționalul cer senin al Greciei, în primele trei zile (din cele patru pe care le-am petrecut în Grecia) a plouat torențial. În schimb, zeii din Olymp și-au făcut de lucru tot timpul prin preajma noastră. De altfel, aveau și cu ce să se laude.

Zeița Athena, de pildă, a intervenit, cu siguranță, în momentul în care am urcat pe Acropole, oprind ploaia, risipind norii și trimițînd un mănunchi de raze asupra propriului ei templu, Parthenonul (foto 1) — perfecțiunea aceasta unică, întruchiparea zeniului grec, care învinge natura, fiindcă e divină, care învinge spațiul prin armonioasele și monumentalele ei proporții, care învinge timpul înfruntînd secolele. Dacă nu ar fi fost tot oamenii cei care au încercat să-l distrugă, poate că și astăzi, Parthenonul ar fi fost intact ca pe vremea lui Phidias. Această minune a lumii a avut însă de înfruntat multe barbarii: în secolul al XVII-lea, veneții au bombardat Parthenonul transformat în arsenal de către turcii asediați. Dar vandalii cei mai temuți vin abia în secolul... al XIX-lea cînd lordul Elgin, ambasador al Angliei, obține permisiunea sultanului să scoată cîpii de pe statui și să ia cu el cîteva fragmente. A urmat sfărîmarea statuilor de pe frontoane, pentru a putea fi detașate și transportate în Anglia, împreună cu cea mai mare parte a frizelor. Primul vas a fost atît de încărcat încît a naufragiat în Marea Egee; (se pare că Poseidon, zeul mărilor, n-a fost străin de această întîmplare). Datorită acestui rușinos furt, Anglia se poate lăuda astăzi că oricine vrea să cunoască minunata artă greacă trebuie să treacă neapărat pe la British Museum.

De pe dealul Filopoppos (foto 2), Acropole ni se înfățișează în toată splendoarea lui. În stînga Parthenonului, se pot vedea Propyleele, iar la poalele Promontoriului, jur împrejur, se află Peripateticonul... Dar să nu intrăm în filozofie.

În noaptea de 28 octombrie, am putut avea rara șansă de a vedea Parthenonul iluminat grecii sărbătoreau ziua victoriei asupra fascismului.

Noaptea, Atena, cu miile ei de reclame luminoase, jucăușe, ce clipesc necontenit, pare o metropolă modernă. Cu totul alt fel arată însă ziua acest oraș care se desfășoară pînă la mare, unindu-se cu Pireul. E vorba de acel specific balcanic pe care l-a avut cîndva și Bucureștiul nostru, cu cinci prăvălii pe zece metri de stradă, cu enorme firme de tinichea, care mai de care mai colorate, cu te miri cum de încap atîtea pe o suprafață atît de mică. Prăvăliile au mărfuri destule. Rari sînt însă cumpărătorii. Grecia este o țară săracă și obligațiile ei militare în cadrul N.A.T.O. nu constituie o bagatelă... Chiria lunară pentru două camere, hol și baie se ridică la 2500-3000 drahme. E lesne de imaginat situația unui cetățean care cîștigă doar 1500 drahme lunar (acesta nefiind cel mai mic salariu). O dată chiria plătită, îți este anevoie să mai profiți de faptul că îmbrăcămintea nu-i scumpă sau că vinul este delicios.

Pămîntul Aticei este sărac. Stîncă, numai stîncă și piatră arsă cu care leagă prietenie doar viță de vie și măslinul. În evocarea antichității — fie că e vorba de locul unde s-a întîlnit Laius cu Edip, sau de locul de întîlnire al muzelor pe muntele Elicanului, spre care adesea zbura legendarul Pegas — măslinul este martorul ocular al făuririi istoriei anticei Elade: foarte mulți măslini depășesc vîrsta impresionantă de 2.000 de ani!

Marea joacă în istoria Greciei antice un rol cu totul deosebit. Nu întîmplător cele mai multe temple au fost închinate lui Poseidon. Cel de la Capul Sunion (foto 3) avea menirea de a ocroti și încuraja pe anticii navigatori rătăcitori, care.

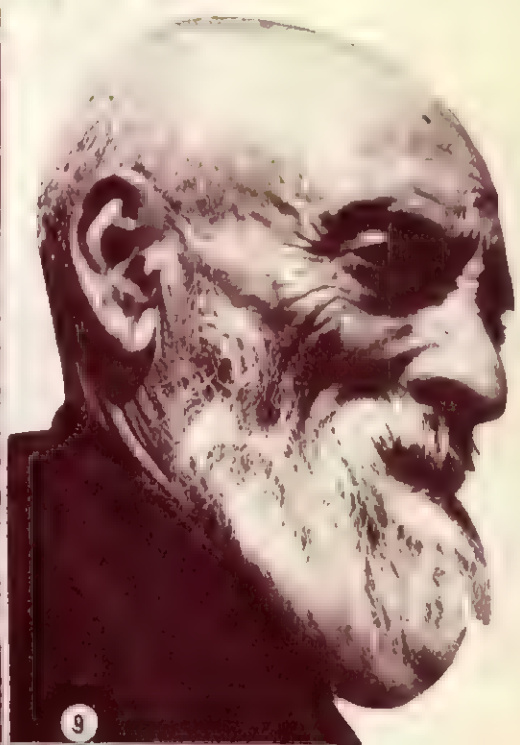

-Istambul

de Cik DAMADIAN

între marea nesfîrșită și cer, zăreau deodată mărețul templu al speranței.

La despărțire, prodigiosul și neîntrecutul nostru ghid, Iani, ne spunea, arătîndu-ne Erechteionul (foto 4): „vedeți, toate acestea sînt mîndria noastră. Elada străveche și-a închinat geniul întruchipării înțelepciunii și frumosului".

★

Dacă arta greacă a subordonat detaliul ișcusit și armonios monumentalului, în Turcia, respectiv în Istambul, totul trăiește prin detaliu, pentru detaliu și pentru culoare.

Fie că privești o casă, o stradă, o moschee sau o biserică bizantină, ai în fiece clipă senzația ineditului. În fiece clipă, schimbînd unghiul de vedere, vezi mereu altceva. Este greu să ai la prima vedere o idee de ansamblu asupra unui monument așa cum este greu să recunoști un oriental după limbajul său colorat și galant. Pînă și fortărețele se supun acestei legi. Iată Rumeli Hisar (foto 5), construită în punctul cel mai strîmt al Bosforului de către Mahomed al II-lea, cu un an înainte de căderea Constantinopolului. Zidurile accidentate ți se par, la prima vedere, dictate pur și simplu de nevoile strategice deosebite ale locului. Aci Bosforul se numește Bogaz Kessen, adică „taie gît". Totuși fantezia joacă un rol neașteptat și determinant în ulișcarea sinuoasă a zidurilor cetății. Văzute de sus, se pare că zidurile scriu numele Profetului.

Moscheea lui Eyub — port-drapelul lui Mahomed — (foto 6) este unul din locurile cele mai sfinte ale mahomedanilor. Aci se păstrează spada Profetului pe care o purtau toți sultanii. Faianțe persane din secolul al XVI-lea ornează pereții, creînd o simfonie de culori. În curte, mii de porumbei se învîrtesc nestingheriți pe lîngă fîntîna ablațiunilor. Urcînd spre cimitirul Eyub din apropiere, poți cuprinde cu ochii tot Cornul de Aur (foto 7). Rămîi mut de uimire în fața priveliștii neasemuite, cu moscheile ce se estompează în zare pe fondul cerului străpuns de minarete.

Despre fiecare dintre moschei — Aia Sofia — moscheea albastră, Validi — moscheea lui Baiazid, a lui Fatih (foto 8), sau a lui Soleiman — s-ar putea scrie cîte o carte, ca și despre nenumăratele vestigii ale grandoarei Bizanțului pe care le întîlnești la tot pasul.

Dar iată că urcînd dealul întîlnim un bătrîn turc (foto 9) care cobora de la cafenea, unde-și sorbise... ceaiul și trăsese o narghilea (cafea nu există în Turcia de un an și jumătate) și cugetase, bineînțeles, la... deșertăciunea vieții. Poate că era vreo legătură între lipsa de cafea și tristețea bătrînului Ali... Cine știe?

Stambulul este legat de Galata prin podul Galata și podul lui Ataturk. Deasupra Galatalui, se află Pera, cartierul modern. Și aci parcă treci dintr-o lume într-alta. Mergînd spre Buyuk Dere, pe malul european al Bosforului, vilele bogătașilor se întrec care mai de care prin lux și opulență. Iahturi și bărci ultrarapide cu motor așteaptă la toate cheiurile. Dincolo, spre Stambul, case despre care turiștii americani ar spune că sînt „pitorești," cu scîndurile prinse strîmb, putrezite și șubrede, că te miri prin ce miracol mai proptesc cîte un balcon, în loc să cadă grămadă peste tine.

★

Nesfîrșit de lungi și pline au fost cele zece zile de croazieră pe bordul „Transilvaniei". Mi-am îmbogățit cunoștințele. În aceste puține zile, cu comorile de artă făurite de geniul antichității în zeci și zeci de veacuri.

Printre altele am aflat, cu părere de rău, că nici turcii și nici grecii nu ne prea cunosc pe noi și nici viața noastră. La Pireu, de pildă, localnicii se mirau că sîntem bine îmbrăcați, iar la Istambul un ziarist m-a întrebat — arătîndu-mi-l pe preotul Alexandru Ionescu, turist ca și mine:

— Nu cumva e deghizat?

Iar eu i-am răspuns:

— Prietene, cred că trebuie să ne cunoaștem mai bine. Popoarele noastre n-au decît de cîștigat din această prietenie.

LEi, TiGRi, ELEFANȚi!

Tigrul, care e furios ca... un tigru, sare docil ↑ prin cercul de foc numai fiindcă aceasta-i dorința dresorului. Ce-o fi gîndind însă, în sinea sa, acest buclucaș locuitor al junglei, preferăm să ne închipuim de dincolo de gratiile arenei. E mai sigur!

Dacă m-ați întreba ce mi-a plăcut cel mai mult în spectacolul circului german „AEROS", n-aș sta pe gînduri pentru răspuns. Categoric, urșii bruni. Sînt prietenoși, jucăuși, știu să facă — fără mofturi — o mulțime de lucruri nostime și, pe deasupra, dovedesc o politețe încîntătoare pe care n-o prea întîlnim, de pildă, la unii concetățeni ai noștri din tramvai!...

Îmi vine însă în minte și dresura de tigri și leonice. M-a făcut să stau cu sufletul la gură și să nu-mi economisesc entuziasmul.

Dar vorbind de lei, am ajuns în junglă. Deci, e cazul să vă spun că, pe cît sînt de sfîrșiții tigrii, pe atît sînt de potolite panterele; elefanții sînt plini de demnitate și de bunăvoință.

Furată de exotismul spectacolului am cauzat grave și nedrepte daune celorlalte numere din program. N-am vorbit nimic despre originalul bucătar ce nu găsește alt loc pentru farfuriile lui decît în vîrful unor bețe, despre temerarii acrobați PRIMLETTY și TULANOS, despre dansatoarea pe sîrmă, despre... Dar bine, dragi cititori, înțelegeți-mă: secretarul de redacție nu mi-a dat spațiu decît pentru douăzeci de rînduri și eu... Apoi, să vă mărturisesc ceva: mă grăbesc să mă duc la circ. Poate găsesc bilete să-mi duc nepotica. Știți, ea nu se mulțumește numai cu două pagini de revistă!

M. S.

După cum vedeți, cetățenii împărățiilor polare s-au adunat în arena circului și par a nu a avea altă dorință decît să cucerească prin arta lor ← inimile spectatorilor romîni.

Tandrețe... ↓

Vă place să vă dați în leagăn? În cazul unui răspuns afirmativ, adresați-vă cu toată încrederea acestor elefanți cumsecade și generoși...

↑
Frumoasa blondă nu este numai un „cap de afiș", ci și o iscusită gimnastă.

☆

Clovnii! S-ar putea oare concepe spectacol de circ fără acești strălucitori și șugubați artiști ai arenei?
←

☆

Doina-i cucerită și fiindcă se bucură de o vîrstă cînd vecinii nu se supără că vorbește cu voce tare în timpul spectacolului, ea face pe loc declarații entuziaste tăticului care a avut buna idee s-o aducă la circ.

Fotografii de A. LOVINESCU

Bebița, detectiv amator...

CAPITOLUL XII: „AMPRENTE DIGITALE"

GEORGE Pânișoară

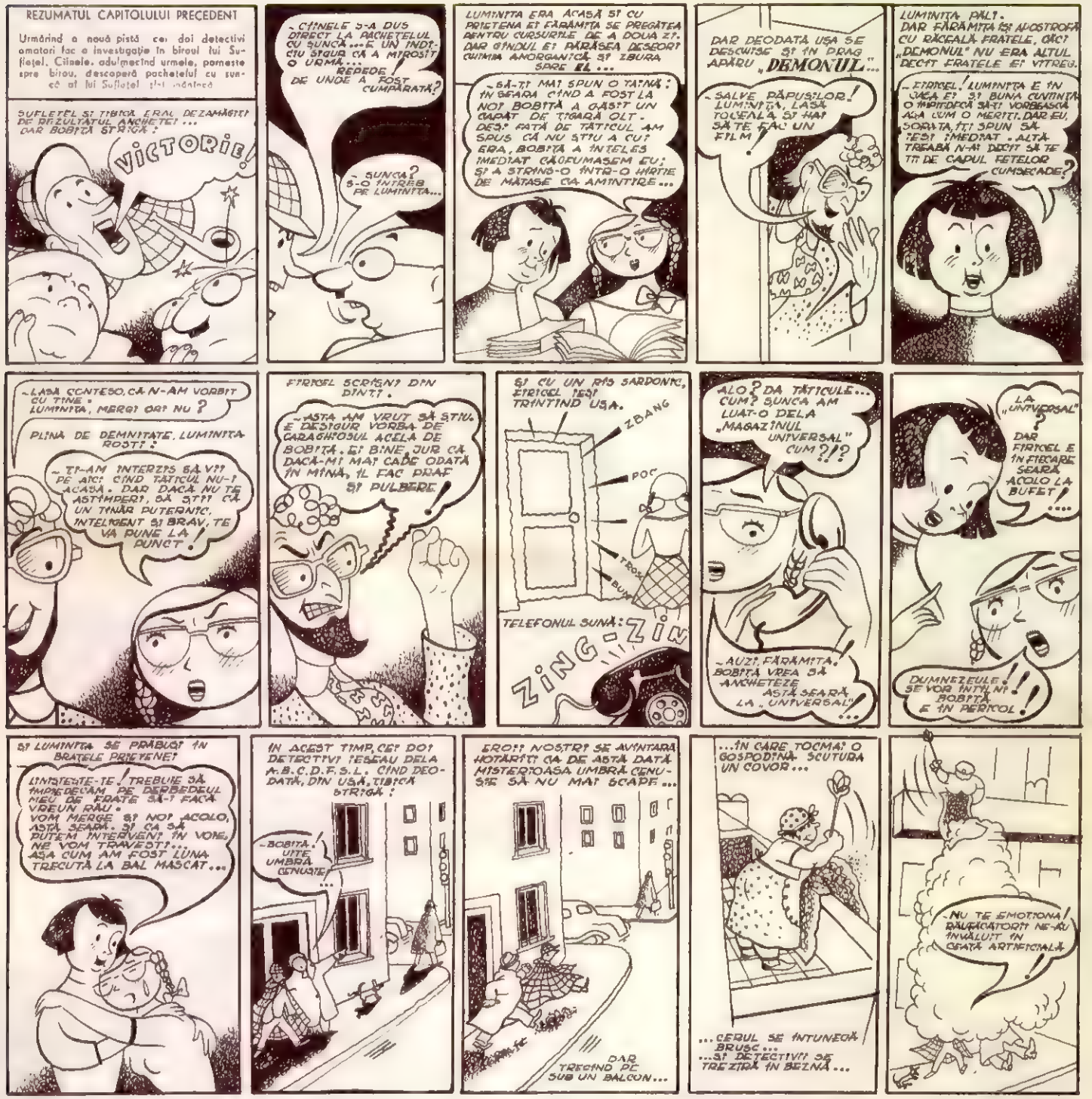

CAP. URMĂTOR: „AUTOMOBILUL MISTERIOS"

Sfaturi practice

Nu neglijați ochii. Odihniți-i din cînd în cînd. Nu-i obosiți peste măsură. Cînd citiți, cartea trebuie să fie luminată, iar ochii să stea în umbră. Nu citiți niciodată la întuneric sau la o lumină slabă. Să nu credeți că aveți o lumină bună dacă stați în plin soare. Purtați ochelari de calitate bună: cei răi deformează imaginile și obosesc mușchii ochilor. Țineți seama că ochii albaștri sau verzi sînt mai sensibili decît cei negri.

Aerisire. Mirosul urît din apartamente dispare, evaporînd în încăperi următorul amestec: 200 gr esență de eucalipt și 100 gr de formol.

Pentru a înlătura stratul calcaros care se formează cu timpul pe fundul ibricelor sau ceainicelor în care se fierbe apa, ajunge să turnați înăuntru puțin oțet și să lăsați astfel timp de 24 de ore.

Înainte de a stoarce o lămîie țineți-o cîteva secunde în apă caldă, veți scoate din ea o cantitate dublă.

O carne tare se frăgezește dacă la fiert i se adaugă puțin oțet. La fript este bine să se îndepărteze tendoanele și pielițele care se string întărind friptura.

Cînd carnea e ținută negătită prea mult timp începe să aibă miros neplăcut. Pentru a face să dispară mirosul, se pune o clipă la cuptor, la foc tare, apoi se spală imediat cu apă rece sau ceai de mușețel (după care se clătește în 2-3 ape).

Cînd dorim să păstrăm carnea mai multă vreme, o frecăm bine cu următorul amestec: 8 părți sare de bucătărie, o parte salpetru și o parte acid salicilic. Înainte de întrebuințare ținem carnea cîteva clipe în apă rece.

Dacă ne rămîn cîteva gălbenușuri de ou le putem păstra mai multe zile, punîndu-le într-un vas curat și turnînd deasupra apă rece pînă se acoperă complet.

T. A. P. L. PLOEȘTI

VIZITAȚI RESTAURANTELE:

„PRAHOVA", TERASA „11 IUNIE" ȘI „CIOCÎRLIA"

Se servesc preparate culinare la dejun, seara, grătar special. Vinuri selecționate. Orchestră românească și de jaz.

Rețineți mese din timp pentru revelionul 1958.

Sfatul medicului

INFARCTUL MIOCARDIC

Prin materialul de mai jos, răspundem lui. Magdalena Ionescu din Buzău care ne-a întrebat: „Ce este și cum se tratează infarctul miocardic".

Se știe că inima omului este constituită dintr-un mușchi puternic, a cărui forță de contracție face posibilă pomparea sîngelui în întregul organism. Acest mușchi (miocard) este bogat irigat de vase arteriale și venoase, ai căror pereți au, în mod normal, o anumită structură, ce permite circulația sîngelui fără obstacole. Miocardul este hrănit de acest sînge și poate funcționa în bune condiții, asigurînd astfel circulația în tot corpul. Se întîmplă însă ca, în cadrul a două boli generale ale organismului, și anume în arterioscleroză (îngroșarea pereților arteriali) și în ateroscleroză (depunerea de grăsimi în pereții arterelor), arterele cordului (arterele coronare) să sufere modificări. Infarctul miocardic despre care vrem să vorbim survine în urma întreruperii bruște a circulației sîngelui într-una din ramurile arterei coronare astfel modificate. Din cauza acestei întreruperi, teritoriul muscular respectiv, nemaiprimind principiile nutritive necesare activității și viabilității sale, se necrozează („moare"), se dezorganizează. Necroza cauzată de întreruperea circulației într-o porțiune de țesut se numește infarct; în cazul nostru, deci, este vorba de infarct miocardic.

Descrisă pentru prima oară de clinicienii ruși Obrazțov și Strajesko, boala este azi îndeaproape cunoscută, datorită lucrărilor școlii pavloviste sovietice, reprezentată de Bikov, Anicikov și alții.

Un rol deosebit de important în producerea infarctului miocardic îl are sistemul nervos central (creierul și mai ales scoarța cerebrală) — stările de surmenaj, emoțiile puternice, și repetate, ore insuficiente de somn, repaus insuficient, lipsa de exercițiu fizic, abuzurile de toxice etc., fiind infinite în majoritatea cazurilor imediate ale bolii.

În momentul producerii infarctului, bolnavul simte o puternică durere precordială (în dreptul inimii), sau, cel mai deseori, în dreptul stomacului; durerea e însoțită de o mare stare de neliniște, de agitație. Tensiunea arterială îi scade uneori brusc, ca urmare a stării de șoc provocate de durere, și ea este urmată treptat de febră moderată. Încă din primul moment al declarării bolii, bolnavul trebuie pus în repaus absolut, eventual reținut chiar la locul accidentului, unde trebuie chemat medicul. Primul ajutor medical ce i se dă este administrarea morfinei, care îi ușurează durerea, reducîndu-i deci, tendința la șoc. O dată ajuns în clinică — pentru că bolnavul trebuie internat imediat ce este posibil — i se îngrijește starea de șoc, dacă este prezentă, i se administrează medicamente vasodilatatoare coronariene și anticoagulante etc. Tratamentul de bază însă continuă să rămînă și în spital repausul absolut, atît fizic cît și psihic. Căci și cel mai mic efort ar putea face posibilă ruperea mușchiului cardiac în punctul slab unde s-a produs infarctul și ar aduce bolnavului moartea fulgerătoare. De-abia în săptămîna a patra sau a cincea de la accident, cînd porțiunea infarctizată s-a cicatrizat, bolnavul poate părăsi la indicația medicului, patul, schimbîndu-l cu repausul într-un fotoliu, urmînd ca numai treptat să se ridice, să facă cîțiva pași prin cameră etc. Pentru aceleași motive arătate mai sus, alimentația bolnavului trebuie să fie ușoară, cruțînd eforturile inimii. Se vor evita grăsimile în exces, tocăturile, conservele, sosurile etc.

Grija trebuie să cadă însă pe tratamentul preventiv al bolii. Cei predispuși la infarct, adică bolnavii de arterioscleroză sau de ateroscleroză, bolnavii cu hipertensiune arterială și, mai ales, cei cu accese de angină pectorală, maladie care de cele mai deseori poate duce la infarct, trebuie în primul rînd să-și menajeze sistemul nervos. Se vor evita muncile de mare răspundere precum și munca intensă, implicînd o stare de încordare mintală continuă, cu ore insuficiente de somn și de repaus și cu lipsa unui exercițiu fizic adecvat; se vor evita emoțiile (mai ales cele neplăcute), oboseala psihică, abuzurile toxice (fumatul, alcoolul), abuzurile sexuale. De asemenea, se vor evita abuzurile alimentare, dîndu-se bolnavului mese ușoare cantitativ reduse și repetate și recomandîndu-i-se o masticație lentă, precum și grija de a nu depăși greutatea permisă de vîrstă și de înălțime. În același timp, acești bolnavi trebuie activ urmăriți de medicii de circumscripție, pentru a putea fi descoperite la timp semnele prevestitoare ale unei insuficiențe circulații în coronare.

Deși infarctul miocardic este o boală foarte grea, totuși bolnavul nu rămîne pentru tot restul vieții incapabil de orice fel de muncă. După îngrijirea spitalicească și după concediul medical necesar, el poate fi reîncadrat în muncă adecvate (muncă ședindă) cu eforturi gradate și ușor progresive.

ICOMREGIOCOOP – CRAIOVA

desface

prin magazinele cooperativelor

SORTIMENTE BOGATE DE:
CONFECȚII DE TOT FELUL SPECIFICE SEZONULUI DE IARNĂ

Încălțăminte cu talpă de cauciuc și bovină. Articole de menaj, jucării variate și podoabe pentru pomul de iarnă.

O. C. L. ALIMENTARA INTERRAIONALA PLOEȘTI

vă oferă un cadou util și plăcut.

SORTIMENTE VARIATE DE:

PRODUSE ZAHAROASE
ȘI
LICHIORURI FINE

la magazinul COMALIMENT precum și la toate unitățile sale.

Cuvinte încrucișate

DIN INDUSTRIA TEXTILĂ

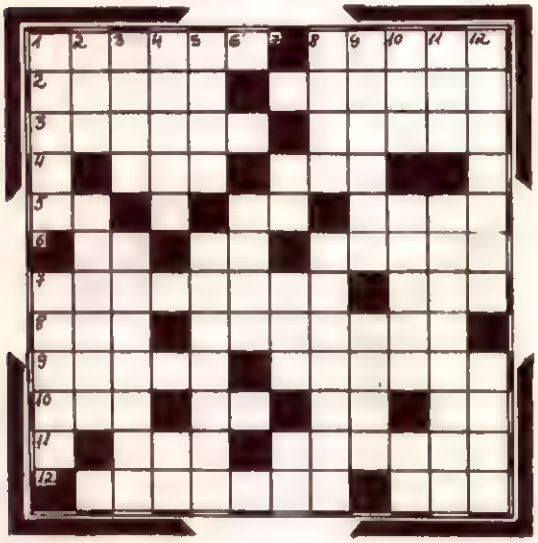

ORIZONTAL: 1) Țesătură din fire de borangic — Partea războiului de țesut prin care trec firele de urzeală. 2) Pantaloni din stofă groasă — Sînt preferați cei de nylon (sing.) 3) Cantitatea de fire toarse, care se află pe țevile fuselor mașinii de filat, după înfășurarea completă a acestora — Un fel de pînză subțire. 4) Dimie — Iubesc (lat.) 5) Niculae Popescu — Începutul și sfîrșitul unui fir de bumbac — Lină cenușie. 6) În rufe! — Măsură de suprafață — Supus acțiunii gazelor. 7) Fabrică unde bumbacul puf se transformă în fire — Fire. 8) Uzinele Textile Arad — Țesătură rară de bumbac sau mătase folosită mai ales pentru broderii. 9) Sincer — A trece lîna prin darac. 10) Posedă — Cămașă din pînză de in — Notă muzicală — Plantă textilă din care se fac pînzeturi. 11) Stradă în Franța! — Produsele textile gata pentru a fi ambalate. 12) Pînza socotită în metri — Bucată mare de pînză, top.

VERTICAL: 1) Oraș industrial italian cunoscut pentru țesăturile sale de mătase — Eșarfă. 2) Fir de bumbac răsucit subțire (pl.) — Lucrător la ring. 3) Servește la copt cozonaci și la servit — Mașină care toarce fire groase (pl.). 4) Mauri — Veche notă muzicală. 5) Servește la cernut făina — Începere înzestrată cu mașinile necesare unui anumit proces de producție, în filatură. 6) Starea bumbacului înainte de prelucrare. 7) Trage țițele! — Șterg cu guma — Florescu Jean. 8) Țară în Asia — Un ac cu care se prind țesăturile. 9) Carbonat de potasiu folosit la vopsitul lînii — Țară în Orientul Mijlociu. 10) Măsură de suprafață (pl.) — Fabrică textilă cu mii de muncitori — Tiv tăiat. 11) Nu vorbesc — Pierdută. 12) Cu ajutorul celor de laborator se poate face analiza firelor textile — Îl găsești pe deget și la ring.

CINE A „DESCUIAT" LACĂTUL?

Pe o stradă centrală din Timișoara, într-o nișă a unei clădiri cu un etaj, se află una din curiozitățile orașului: un trunchi de pom, ferecat. Povestea acestui copac este veche: datează din Evul Mediu. Unul dintre meșterii lăcătuși, de pe acea vreme, poate un iscusit făuritor de lacăte sau un gugubăt, ori chiar și una și alta, a lăsat moștenire o „problemă" care a dat multă bătaie de cap urmașilor săi. „Cine va descuia lacătul cu care este ferecat capacul — anunța meșterul lăcătuș pe o placă de metal, prinsă alături — va deveni proprietarul clădirii". S-au scurs veacuri și niment n-a fost în stare să descuie lacătul. Nu demult — chiar anul trecut — probabil un alt gugubăt — unul modern — i-a găsit leacul. Nu l-a descuiat însă cu o cheie potrivită, așa cum a fost dorința meșterului din Evul Mediu. A făcut ceea ce a făcut și Alexandru Machedon în fața „nodului gordian": a tăiat lacătul. Nu s-a prezentat însă să-și revendice dreptul de proprietate. Nu fiindcă ar fi mers cu gluma prea departe, ci pur și simplu pentru a se feri de consecințe. Timișorenii, care se mîndresc cu iscusința vechiului meșter făuritor „de lacăte fără moarte", nu l-ar ierta pentru „profanarea" acestui mic monument al vechiului artizanat.

„Monumentul", chiar fără lacăt, continuă să fie o curiozitate și poate fi văzută de orice trecător pe strada Mihai Eminescu, una din arterele principale ale orașului.

Text și foto: **F. URSEANU**

MOZAIC...

CUM ARATĂ CURCUBEUL VĂZUT DIN AVION

Știm cu toții că văzut de pe pămînt, curcubeul oferă unuia dintre cele mai frumoase spectacole ale naturii. Văzut însă, din înaltul, fenomenul este și mai măreț.

Aviatorii care surprind curcubeul în timpul zborului au un cu totul alt fel de spectacol: în fața ochilor lor curcubeul nu mai apare ca un arc de cerc, ci ca un cerc perfect, care plutește pe un nor, sub avion. Centrul acestui cerc este alb, iar marginile au cele șapte culori cunoscute, în cercuri concentrice. Umbra avionului se oglindește perfect în centrul alb al cercului. Norocoșii care au prilejul să contemple un asemenea spectacol păstrează o amintire de neuitat.

DE CÎND DATEAZĂ LA MARINARI MODA „GULERULUI"?

Încă din secolul al XV-lea, pe vremea lui Cristofor Columb, marele navigator genovez, marinarii purtau părul lung și-și împleteau coada la ceafă. Coada o purtau pe spinare și o ungeau zilnic cu o grăsime, un fel de briantină, pentru a-i da luciu, un aspect de curățenie și de eleganță totodată. Dar, cum orice avantaj are dezavantajele lui, această cochetărie o plăteau foarte scump, căci unsoarea de pe coada care atîrna pe spinare le murdărea și le îmbîcsea hainele în așa hal, încît nu le puteau purta mai mult de 2-3 zile.

Dar iată că într-o zi un marinar isteț ieși în fața superiorilor săi, cerîndu-i permisiunea să poată purta pe spatele vestonului o bucată de stofă, de aceeași culoare, pentru a-și menaja îmbrăcămintea. Ingenioasa propunere a marinarului primi aprobarea comandanților săi, care după cîteva zile introduseră obligatoriu moda gulerului marinăresc, cu condiția ca toți să aibă două gulere, adică unul de schimb, cînd celălalt e la spălat.

De atunci au trecut secole, cozile au dispărut, dar marinarii din toată lumea continuă să poarte gulere după un model care nu se poate spune că mai e la modă.

DE UNDE VINE NUMELE ORAȘULUI SINAIA?

Pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea, prin anii 1695-97, pe muntele Sinai, lîngă vestita mănăstire, se afla o capelă în ruină, părăsită de ani de zile. Boierul român Mihail Cantacuzino, mazilit din țară, luă calea pribegiei, umblînd mai ales prin Siria; el a ajuns în nordul Mării Roșii, venind într-un pelerinaj la venerabila mănăstire „Sinai"; văzînd aci capela ruinată, el propuse starețului mănăstirii să-i dea voie s-o refacă pe cheltuiala lui. Starețul fu încîntat, dar îl sfătui să se întoarcă în țara sa și-acolo să clădească o mănăstire. Pentru mai mult îndemn, îi dărui două superbe coloane, care străjuiau ușa bisericii ruinate.

Cînd boierul muntean fu rechemat din pribegie și înălțat la rangul de spătar, el nu uită promisiunea făcută starețului din Sinai și se grăbi să aleagă inima răcoroasă a unei mari păduri de pe moșiile sale, aproape de apele Prahovei, la poalele Bucegilor, unde zidi o mănăstire după arhitectura mănăstirii de pe Muntele Sinai. El o botezâ „Sinaia", în amintirea acelor locuri.

La intrarea ei străjuiesc și azi cele două coloane de pe muntele biblic. Mai tîrziu, căpătă numele de „Sinaia" și localitatea care a luat naștere în jurul acestei mănăstiri.

FILATELIE

DE LA ICAR LA LAIKA

Dorința de a stăpîni oceanul aerian, l-a stăpînit pe om din cele mai vechi timpuri. Anticii eleni sînt primii care ne-au lăsat asemenea mărturii. În mitologia greacă, Iris, iubita lui Zefir (zeul vînturilor), ducea mesaje zeilor pe drumul arătat de curcubeu (Foto 1, emisiunea Grecia — 1935). Dar Icar este simbolul primei jertfe date pentru cucerirea văzduhului.

1

De atunci visul omenirii de a zbura a trecut prin multe etape și a înregistrat multiple succese. (Foto 2, emisiune Italia — 1933).

2

De la încercarea lui Icar și închipuirea marelui Da Vinci, ajungem la zborurile Montgolfierilor Pilatre de Rozier (Foto 3, emisiune Franța — 1936) cu balonul și la mașina zburătoare a lui Clément Ader. (Foto 4)

3

Traian Vuia construiește apoi primul aparat care se ridică de la sol prin mijloace proprii.

Spațiul este treptat cucerit și omul ajunge la înălțimi tot mai mari. În 1933, un balon stratosferic, lansat în Uniunea Sovietică, atinge, pentru prima oară în lume, altitudinea de 19.000 m (Foto 5, emisiune U.R.S.S.).

4

Omul de astăzi a realizat fantasticul din povestiri: oceanul aerian este străbătut cu iuțeala săgeții de TU-114, iar drumul spre Lună și spațiul cosmic nu mai este un vis. Oamenii de știință sovietici au lansat primii sateliți artificiali ai Pămîntului. Cu Sputnik II a plecat și primul călător pămîntean, cățelușa Laika (Foto 6 și 7, — dintre cele mai noi emisiuni românești). De la Icar la Laika au trecut mii de ani, imaginile mărcilor poștale redau ca o adevărată frescă toate aceste etape ale îndeplinirii visului de milenii al omenirii.

5

6

7

ÎN JURUL GLOBULUI

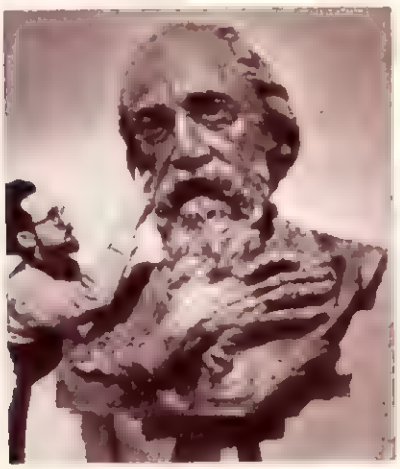

COLABORARE ARTISTICĂ

← Sculptorul sovietic H. KRONGAUS, din Lvov, este autorul acestui monumental bust al marelui scriitor indian Rabindranath Tagore. Sculptorul sovietic a realizat opera sa remarcabilă în colaborare cu prof. PRADES DAS GUPTA, de la Universitatea din Calcutta.

TIMBRE COMEMORATIVE

Două noi timbre comemorative au fost emise la Budapesta în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Unul din aceste timbre, în valoare de 1 forint, are portretul lui Lenin, iar celălalt, în valoare de 60 fileri, cuprinde imaginea unității tinerilor socialiști, redată printr-un cerc format din steagurile acestor tineri, iar la mijloc simbolul păcii — porumbelul alb. →

Elsa Triolet, cunoscuta scriitoare franceză, scrie un scenariu de film, în colaborare cu poetul și romancierul sovietic *Konstantin Simonov* și cu scenaristul parizian *Charles Spaak*. Filmul, a cărui turnare va începe în februarie, este închinat eroicilor aviatori din escadrila *Normandie-Niemen* și va fi lucrat în colaborare de cinematografia sovietică și franceză.

Cu ocazia împlinirii frumoasei vîrste de 70 de ani, simpaticului actor comic al filmului austriac *Hans Moser* i s-a oferit, printre alte daruri, și proiecția de gală a ultimului său film, intitulat „Cheiner, piața!", în care apreciatul actor apare din nou în rolul unui vesel cetățean vienez.

Regina din Saba, vestitul personaj biblic, a inspirat pe scenaristul american *William Wheeler*, care a predat regizorului *King Vidor* manuscrisul unui scenariu care se va numi „Solomon și regina din Saba". Pentru interpretarea rolului frumoasei arăboaice a fost angajată actrița italiană *Gina Lollobrigida*.

A fost ecranizată piesa „Uraganul" de *Bill-Bielozerkovski*, care se reprezintă în stagiunea aceasta și pe scenele teatrelor noastre. Transpunerea pe ecran se datorează regizorului *M. Dubson* de la studioul „Lenfilm", care este și autorul scenariului, iar în principalele roluri apar actorii *V. Safonov*, *G. Tumalov* și alții.

Noua generație de actori de film cuprinde și câțiva urmași direcți ai unor actori celebri din generația trecută. Astfel, o nouă vedetă a filmului și scenei franceze este *Françoise Michel Simon*, fiul celebrului *Michel Simon*, în timp ce în Austria au apărut două noi stele, *Romy Schneider*, fiica *Magdei Schneider*, și *Christine Horbiger-Wressely*, fiica *Paulei Wessely*, care continuă carierele mamelor lor.

Un film despre lupta îndîrjită a unui tînăr medic împotriva ignoranței și prejudecăților dintr-o regiune paludică din Croația, a realizat regizorul *Nikola Tanhofer*. Filmul, apreciat ca una dintre cele mai valoroase realizări ale studiourilor iugoslave, se intitulează „Nu a fost în zadar".

La Hamburg, o casă de producție vestgermană a început realizarea unui nou film inspirat din capodopera lui Goethe „Faust". Este a opta ecranizare a celebrei tragedii, dar prima pe ecran lat și în culori. *Maria Schell* deține rolul Margaretei, *O.W. Fischer* și *Kurt Jürgens* fiind Faust și Mefisto.

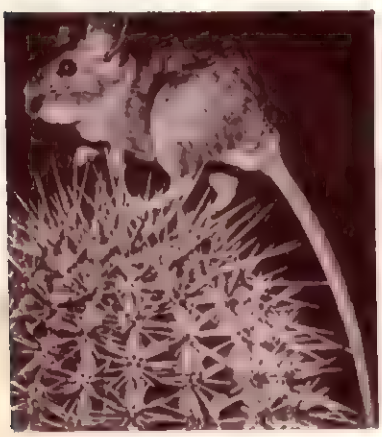

„SOBOLANUL DEȘERTULUI" — sau în termeni științifici DIPODOMYS — este unul din cele mai ciudate exemplare ale faunei pământești. Trăind în deșert, el poate sta săptămîni și luni fără să bea o picătură de apă. El poate să bea apă de mare în loc de apă dulce, fiind singurul animal cunoscut cu această proprietate.

MODA PENTRU COPII.

Simplă, practică și frumoasă — iată care trebuie să fie calitățile îmbrăcămintei copiilor de toate vîrstele. Aceasta este și părerea creatorilor de modele din R. D. Germană, ale căror mostre de mai sus sintetizează din plin aceste calități.

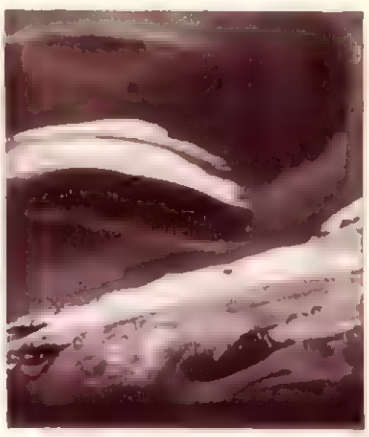

UN FENOMEN NEOBIȘNUIT.

Savanții australieni care cercetează fenomenele meteorologice din atmosfera Antarcticei au reușit să fotografieze unul dintre cele mai rare fenomene din această natură: formarea unui nor lenticular deasupra unei insule răvășite de furtună. Este prima fotografie de acest gen care a putut fi obținută vreodată.

„TEFLON" SAU BLANĂ

← De curînd cîțiva chimiști francezi au inventat o nouă materie plastică, din care se pot confecționa imitații ale tuturor blănurilor existente. Noul material plastic se numește „teflon", iar fotografia alăturată prezintă o haină de „blană" confecționată din noul produs.

ZECE ANI PENTRU UN NUMĂR DE CIRC

Zece ani de muncă intensă le-au trebuit acrobaților suedezi LEHMANN și SANDBERG pentru a pune la punct acest număr socotit de specialiști ca unul din cele mai grele posibile. Partea cea mai dificilă a acestui număr uimitor a constituit-o „antrenamentul" pielii de pe cap, astfel încît cercul să stea perfect nemișcat. →

„MOȘ MARTIN"...ȘOFER!

Tînărul VLADIMIR FILATOV, de la Circul Mare din Moscova, este un neîntrecut dresor de urși. Numerele sale au stîrnit senzație în timpul turneelor din Franța și Anglia. Dar Filatov nu se mulțumește să dreseze urșii la circ. Iată-l la el acasă inițiind pe unul dintre ei în tainele automobilistice. Îl pregătește pentru a deveni... șofer!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 oi 33 Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 19,50 lei 6 luni: 39 lei un an: 78 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

KNOCK-OUT!

← Explozia fatală

Platforma de lansare de la Cap Canaveral, cu o zecime de secundă înainte de explozia rachetei „Vanguard" și a „Kaputnik"-ului american. ↓

Sfat Pop Reg
sec. Cult

Satelitul american (greutate: un kilogram și jumătate) prezentat ziariștilor înainte de „lansare". După „lansare" n-a mai fost nevoie de nici o prezentare... ←

Din sforțările lor de a construi un satelit american n-a mai rămas decît acest model de sticlă.. În jurul lui, părinții îndoliați ai satelitului prefăcut în scrum. Primul din dreapta: dr. John P. Hagen, directorul programului american de lansare a sateliților. ↓

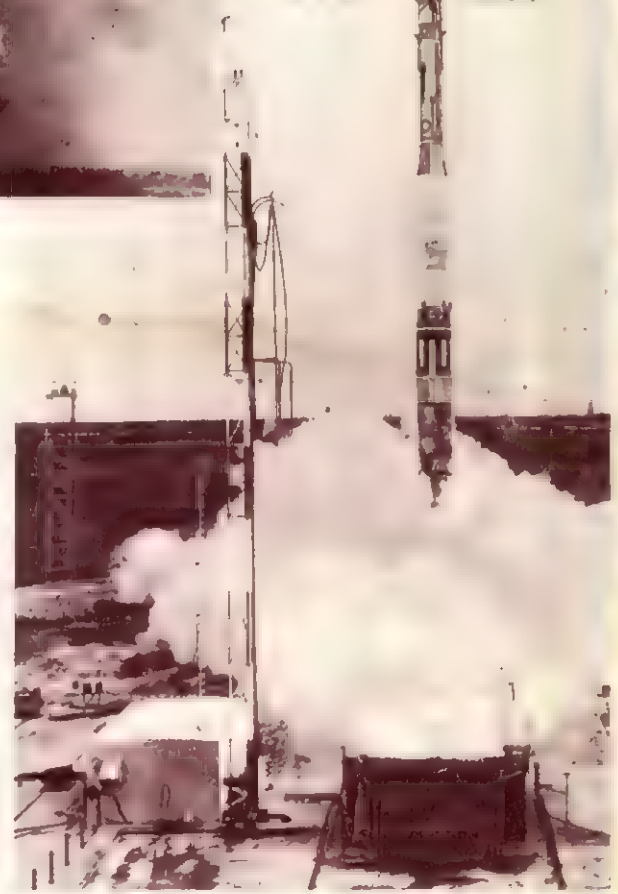

Cînd Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al pămîntului, un „expert" american declara că totul nu e decît o bucată de fier pe care o poate lansa oricine". „Bucata de fier" avea peste 80 de kg (după care i-a urmat alta de peste 500), cît despre faptul că o poate lansa oricine...

Tot amînînd — fără voia lor — lansarea satelitului american, conducătorii S.U.A. au nădăjduit că ei își va lua în orice caz zborul înainte de sesiunea N.A.T.O. din 16 decembrie. Minusculul satelit avea pasămite menirea de a reabilita un prestigiu compromis. El trebuia să arate că americanii n-au pierdut trenul (trenul de rachete firește), urma să atragă privirile, să inunde presa, să ocupe 24 ore pe zi emisiunile radiofonice. Reclama a început de altfel cu multă vreme înainte, descrieri amănunțite, fotografii, declarații optimiste, ziariști și carul televiziunii invitați la momentul solemn al lansării. Iar acum? Platforma de lansare de la Cap Canaveral — distrusă. Satelitul — împreună cu prestigiul S.U.A. — la pămînt. Și presa. „*Asemenea lucru supără profund poporul american. Există unele capete, care ar trebui — figurat vorbind — să cadă*" („New York Herald Tribune"). „*Doar o singură victimă — prestigiul american care a suferit serios*" („Daily Mirror" - Londra). „*Lovitură serioasă [illegible] prestigiului american*" („Le Monde" - Paris).

De data asta nimeni nu va mai putea spune că totul nu e decît „propagandă roșie". Toată America se afla doar în fața televizoarelor, cînd „Vanguard" a fost făcut... knock-out. În legătură cu aceasta, ziarul vest-german Die Welt scria îndată după explozia de la Cap Canaveral că scorul nu mai este acum doar de 2-0 (doi sateliți sovietici la zero sateliți americani), ci chiar de 500-0 (greutatea celui de al doilea satelit sovietic față de totala lipsă de greutate a satelitului american — după explozie). Un calcul mai complet ne-ar putea arăta că scorul este chiar de 39 000,000 0, prima cifră reprezentînd numărul de kilometri străbătuți de racheta purtătoare a primului satelit sovietic, în timp ce cifra a doua ar reprezenta distanța în kilometri a drumului cosmic străbătut de racheta purtătoare americană.

Dr. John Hagen, șeful programului american de lansare a sateliților, a declarat presei că s-au constatat defectele la două secunde după cuplarea sistemului de lansare. Cine ar putea crede că aici e vorba doar de secunde sau chiar de ore, zile sau luni? Toți își dau seama că e vorba de fapt de rămînerea în urmă cu O ÎNTREAGĂ EPOCĂ ISTORICĂ. Ceea ce explică de ce Uniunea Sovietică socialistă a și reușit să lanseze sateliți artificiali ai pămîntului, în timp ce Statele Unite ale Americii capitaliste năzuiesc încă spre aceasta. Și cine știe pentru cîtă vreme încă.

PREȚUL 1,50 LEI

CUM AU PRIMIT VESTEA EȘECULUI:

SECRETARUL DE PRESA AL CASEI ALBE, HAGERTY: *CU SPERANȚE DEȘARTE.* Poate anunțul telefonic despre explozie nu-i decît o glumă.

SECRETARUL DEPARTAMENTULUI DE STAT, DULLES: *CU NEDUMERIRE.* De ce rușii, care sînt atei, au acces la spațiile cerești!

DELEGATUL S.U.A. LA ONU., HENRY CABOT LODGE: *CU STUPEFACȚIE.* Nu-i de loc ușor să mai negi superioritatea rușilor...

PREȘEDINTELE S.U.A., EISENHOWER: *CU DECEPȚIE.* El a cerut după cum a informat secretarul de presă al Casei Albe, Hagerty — un raport amănunțit ministrului apărării

05
F

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 38 (135)
Anul VI
21 decembrie 1957

„Cu toată inima". (Frezorul Dumitru Ion de la Uzinele „Mao Tze-dun", elev la școala populară de artă).

Fotografie de E. IAROVICI

ÎN LUNA CULTURII

Fotoreportaj de S. STEINER

În acest număr:

Pag. 4 – Decada Culturii naționalităților conlocuitoare.

Pag. 5-6 – „Bobul sfarmă-gheață" – de Iuri Popov.
– „Undeva în Africa de nord-vest".

Pag. 7-8-9 – „De zece ori ecuatorul" – de F. Urseanu.

Pag. 10-11 – „Candidați la cămașa de forță" – de Albert Kahn.
– „Inscripție la o fotografie" – de Florin Mugur.

Pag. 12 – „Cîntece de flăcău tomnatic" – poezii de Mihai Beniuc.

Pag. 13 – „Plug din lemn de cruce" – de Anton Alexe.
– „Vînătoare regală" – poezie de Demostene Botez.

Pag. 14 – „Ciocîrlia" – de Radu Valda.

Pag. 15 – „Gherasim" – de Camil Baciu.

Pag. 16 – „Moș Săvedem" – de R. Roda.
– Poezii de Petrus Brovka.

Pag. 17-18 – „De la Bandung la Cairo" – de Eugen Preda și I. Cloară.

Pag. 19 – „Cristalele viitorului" – de Aleksandr Volga.

Pag. 20 – „Emblema vie a Berlinului" – de L. Sărațeanu.

Pag. 21-22 – „Dispariția dosarului cenușiu", cap. XIII – de George Voinescu.
– Joc, diverse.

Pag. 23 – În jurul globului.

Pag. 24 – Sport.

Cu prilejul „Săptămînii cărții", a fost deschisă Expoziția Cărții din Sala Dalles. În fotografie: acad. Athanase Joja, ministrul Învățămîntului și Culturii, rostind cuvîntul de deschidere.

Colțul festiv al cărții, amenajat în incinta Librăriei Centrale din Capitală. →

În „Săptămîna cărții" au apărut noi standuri ← cu cărți.

Ansamblul de dansuri populare M.F.A. prezintă „Dans cu caî", o creație pe linia valorificării folclorului. ←

Concert de muzică populară dat de Ansamblul Sfatului Popular al Capitalei. Cîntă ← Emil Gavriș.

La Teatrul Nottara a fost prezentată piesa lui Mircea Ștefănescu „Acolo, departe". În fotografie: Iurie Darie și Tatiana

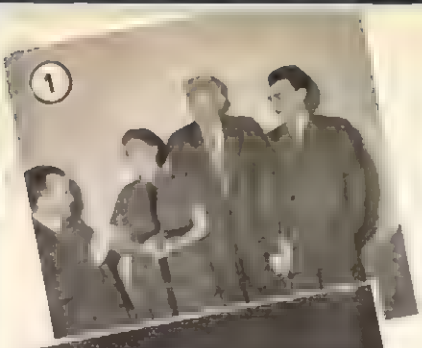

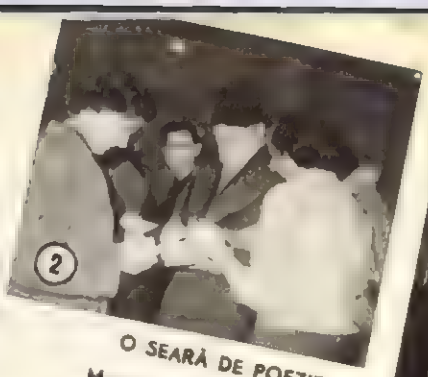

O SEARĂ DE POEZIE

Marți seara, la Ateneul R.P.R. laiă cîteva imagini de la întîlnirea cititorilor cu poeții lor preferați.

Poeții Mihai Beniuc, Nina Cassian, Alfred Margul Sperber și Eugen Jebeleanu într-o discuție prietenească (foto 1).

Poeții Demostene Botez (foto 2), Cicerone Theodorescu (foto 3), Eugen Frunză (foto 4) și Veronica Porumbacu (foto 5) dind autografe cititorilor.

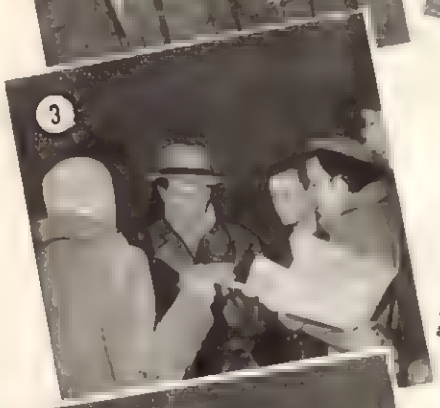

Opera Română de Stat din Cluj a prezentat la București drama muzicală „Năpasta", de Sabin Drăgoi, după piesa cu același nume a lui I. L. Caragiale. În fotografie: scenă din actul I.

Opera Română de Stat din Cluj a prezentat la București „Pană Lesnea Rusalim", o creație muzicală aparținînd lui Paul Constantinescu, pe libret de Victor Eftimiu. În fotografie, în prim-plan, Lucia Stănescu, interpreta rolului Măriucăi. ↓

Opera Maghiară de Stat din Cluj prezintă baletul „Călin". Muzica de Alfred Mendelsohn, pe libret de Tilde Urseanu, după poemul lui Eminescu. În rolul principal, Marika Lucaci.

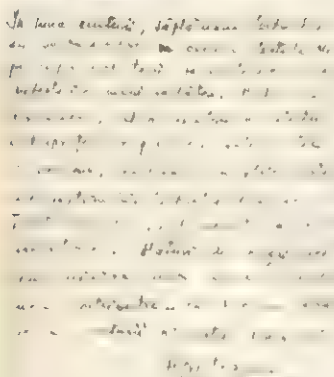

Artistul poporului George Vraca în „Ovidiu" de Vasile Alecsandri, reprezentată în „Luna Culturii". Cunoscutul actor a interpretat, de asemenea pe scena Teatrului Armatei, rolul lui Horațiu din „Fîntîna Blanduziei", de același autor. În facsimil: cîteva rînduri adresate de artist cititorilor „Flacării".

O scenă din operetă „Colomba". În rolul titular a fost jucat de Lili [illegible] (mijloc).

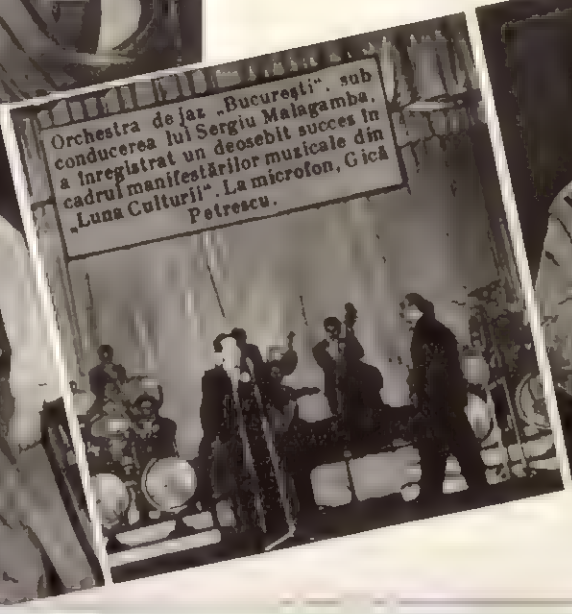

Orchestra de jaz „București", sub conducerea lui Sergiu Malagamba, a înregistrat un deosebit succes în cadrul manifestărilor muzicale din „Luna Culturii". La microfon, Gică Petrescu.

Scenă din opereta „Plutașul de pe Bistrița" de Pilaret Barbu.

Decada culturii naționalităților conlocuitoare

DE VORBĂ CU TOV. BALÁZS LAJOS,

redactor-șef al Filialei Editurii de Stat pentru Literatură și Artă din Tg. Mureș

La Filiala Editurii de Stat pentru Literatură și Artă din Tg. Mureș, tov. redactor-șef Balázs Lajos mi-a vorbit pe scurt despre activitatea tinerei filiale, care s-a născut abia în 1955.

— Activitatea noastră este legată de revoluția culturală ce se desfășoară în Republica Populară Română. În același timp ea este pusă în slujba consolidării legăturilor de prietenie și colaborare ale populației maghiare din R.P.R. cu poporul romîn.

Obiectivul nostru primordial este deci stimularea scriitorilor, pentru a crea opere cu teme actuale, care să oglindească laturile multiple ale construcției socialiste și, bineînțeles, editarea acestor opere, ținînd seamă de cerințele și necesitățile cititorilor.

— *Cum a contribuit Filiala E.S.P.L.A. la popularizarea literaturii romîne clasice și contemporane?*

— Voi exemplifica prin cîteva date concrete. Am editat, de pildă, un volum de opere alese din Ion Creangă. În traducerea lui Szilágyi András am scos volumul „Aranybánya" (Mina de aur) care nu este altceva decît lucrarea „Arhanghelii" de Agîrbiceanu. Scriitorul Bözödi Gyula a tradus romanul „Pădurea spînzuraților" de Liviu Rebreanu. Am mai editat în limba maghiară studiul lui Ion Vitner despre Eminescu, „Trei generații" de Lucia Demetrius și altele. În editura noastră au apărut în limba maghiară și „Moromeții" de Marin Preda, „Cronica de la cîmpie" de Petru Dumitriu, precum și alte lucrări ale scriitorilor romîni. Avem în lucru un studiu (în 5-6 volume), care va oglindi în ansamblu dezvoltarea literaturii romîne, de la primele ei începuturi. Primul volum se află sub tipar, iar întocmirea volumului II este pe terminate. La realizarea acestui studiu contribuie un mare număr de scriitori maghiari din întreaga țară.

— *Ce ne puteți spune în legătură cu dezvoltarea filialei?*

— Aceasta se reflectă în modul cel mai grăitor în creșterea numărului de coli editoriale ce stau la baza planului nostru de muncă. La începutul activității noastre, am avut în plan 50 de coli editoriale; în 1956 numărul colilor a crescut la 270; în 1957 am avut un plan de 350 de coli. Planul nostru editorial pe anul 1958 se axează pe 420 de coli editoriale.

— *Cu ce planuri întîmpinați anul 1958?*

— În cinstea celei de-a 10-a aniversări a proclamării R.P.R., s-a lucrat o antologie a creațiilor literare romîne și maghiare care oglindesc realizările obținute în cei zece ani de către poporul nostru.

De asemenea merită atenție volumul „În apărarea socialismului", o culegere de documente (discursuri, scrisori, reportaje de la adunările oamenilor muncii, articole de ziar etc.) cu privire la atitudinea fermă a oamenilor muncii din Regiunea Autonomă Maghiară, care au condamnat cu tărie contrarevoluția din Ungaria, din toamna anului 1956.

În curînd va apare un nou volum de nuvele de Kovács György: „Trandafirul lui Dali Jóska".

În planul de perspectivă al anului 1958 sînt incluse trei romane: ediția revăzută a romanului „Kristófék kincse" (Comoara Kristofilor) de Kovács György; un roman din viața muntenilor de Kemény János și volumele II și III ale romanului „După miezul nopții" de Váradi Zsuzsa.

Vom edita noi volume de nuvele de Bözödi György, Tomcsa Sándor, Gagyi László și Papp Ferenc; volume de poezii de Szemlér Ferenc și Szentimrei Jenő; traduceri în limba maghiară din literatura universală de Franyó Zoltan și altele...

Ștefan IZSÁK

Un moment din spectacolul dat de Ansamblul secuiesc de cîntece și dansuri din Tg. Mureș: dansul comic „Întîlnirea rufelor", care a stîrnit aplauzele publicului.

Scenă din opera clasică maghiară „Bank Bán", în prezentarea Operei Maghiare de Stat din Cluj. În fotografie: Sasz László, în rolul lui Tiborc, și Ottroc Francisc, în rolul lui Bank Bán. ←

Reno Poplicher și Judit Kronenfeld, într-o scenă dramatică din „Tewie lăptarul" de Șulem Aleihem, pe scena Teatrului Evreesc de Stat din București. →

Pe scena Teatrului C.C.S. din București, Ansamblul sîrbesc din Timișoara execută „Joc de la Caransebeș". ←

Dans popular săsesc, prezentat de Ansamblul german de amatori din Orașul Stalin.

Complexe mașini și mecanisme au fost montate. Li se face doar „ultima toaletă"

BOBUL SFARMĂ-GHEAȚĂ

CORESPONDENȚĂ DIN LENINGRAD de Iurie Popa

Leningradul este orașul celor trei revoluții, al rezistenței eroice împotriva blocadei hitleriste, al științei și tehnicii, dar și orașul mării. Fără vraja răscolitoare a mării, fără mângîierea neîncetată a brizei, fără mirosul stăruitor de alge, Leningradul ar fi de neconceput. O imensă poartă spre mări și oceane pentru cutezătorii navigatori sovietici — iată ce este gloriosul oraș de la miazănoapte. De aici au pornit să zguduie lumea vestitele salve ale „Aurorei". Și tot de aici va porni curînd spre pol primul spărgător de gheață atomic, acest modern sfarmă-gheață a cărui tărie stă doar într-un ...bob de uraniu.

Zilele acestea am avut fericirea să întîlnesc colosul acționat de atom, chiar la locul său de naștere: șantierele navale din Leningrad.

În loc să consume 100 tone de combustibil în 24 de ore, la un deplasament de 16.000 tone, spărgătorul de gheață atomic se va mulțumi doar cu cîteva zeci de grame din miraculosul combustibil nuclear. Așadar „rezervele" de combustibil atomic ce pot fi luate pe vas vor fi suficiente pentru cîțiva ani în șir de exploatare neîntreruptă, raza de acțiune a vasului devenind nelimitată.

Dacă puterea vasului, înălțimea lui — egală cu a unui bloc cu 5-6 etaje — lungimea de 134 metri și lățimea de peste 27 metri îl impresionează pe vizitator, ceea ce îl uimește de-a dreptul este fantastica rapiditate cu care sarcina

Pavel Akimovici Ponomariov, comandantul vasului atomic.

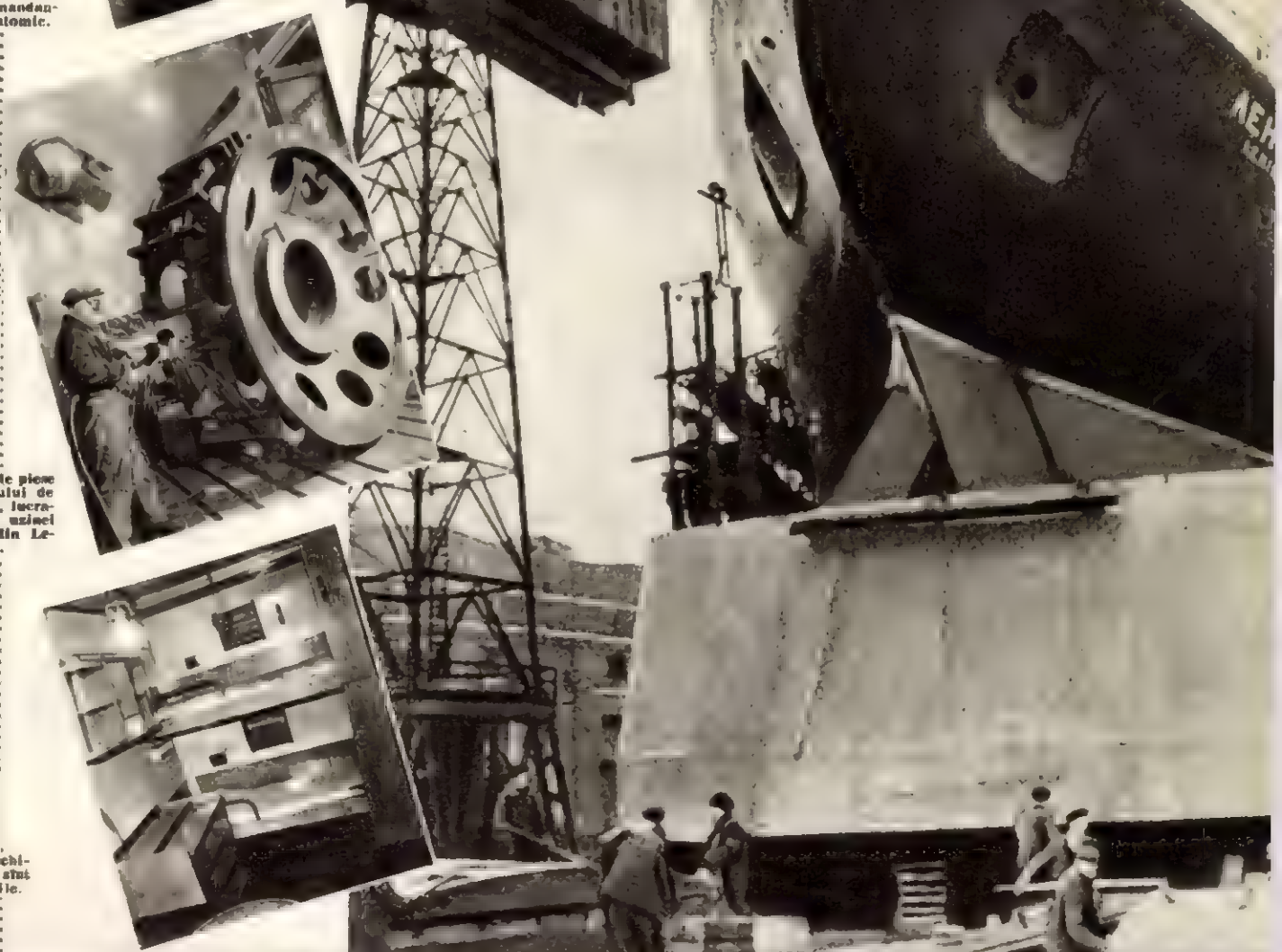

Spărgătorul de gheață atomic „V. I. Lenin".

Una din uriașele piese ale spărgătorului de gheață atomic, lucrate în halele uzinei „Elektrosila" din Leningrad.

Cabinele echipajului sînt confortabile.

trasată de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. — construirea primului spărgător de gheață atomic — este îndeplinită. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît inginerii, tehnicienii și constructorii vasului se află la prima lor realizare de acest fel.

Cîte greutăți, la prima vedere de neînlăturat, n-au trebuit să fie învinse! Totul, totul trebuia făcut pe temeiul unor comenzi speciale. Peste 500 de întreprinderi sovietice au livrat șantierului utilajele moderne necesare construirii vasului.

★

Ne plimbăm pe puntea largă ca o șosea, coborîm în pîntecele vasului în care se află peste 1.000 de încăperi. Trecem prin coridoare lungi și admirăm confortabilele cabine de locuit ale echipajului, amenajate cu tot ce e necesar unei îndelungate călătorii. Iată și locul unde va funcționa puternicul reactor nuclear — ingenioasa instalație ce va transforma cele cîteva grame de combustibil atomic, într-o uriașă forță motrice de 44.000 C.P. O instalație specială de protecție, o pavăză din oțel, apă și beton, va asigura perfect securitatea personalului, ferindu-l de radiații vătămătoare. Cabina comandantului este înzestrată de asemenea cu aparate ultramoderne de telecomunicație și dispozitive automate.

Firește, pe vas nu vom întîlni statura mușchiuloasă a fochistului din sala motoarelor, dezbrăcat pînă la briu și asudat, care — luminat de para focului — hrănește gura nesățioasă a cazanelor. Cîțiva operatori de serviciu vor lua locul fochiștilor și al mecanicilor, manevrînd mecanismele automate de la „postul energetic".

Pe spărgătorul de gheață atomic totul este electrificat. De la becurile fluorescente ce vor scînteia departe, în nopțile polare, pînă la instalațiile electrice ale bucătăriei vasului. Condiții optime sînt asigurate personalului navigant, care, în afară de cabinele de locuit, va dispune de săli de mese, club, bibliotecă, sală de lectură, sală de muzică, sală de cinematograf, săli pentru fumători, cabinete medicale, băi etc. Dar pe bordul vasului atomic se va desfășura și o intensă activitate științifică. Institutele arctice își vor avea pe bord emisari calificați, trimiși să studieze cele mai felurite fenomene din împărăția gheților veșnice.

De pe puntea vasului își vor lua zborul, ca niște uriași bondari ai nordului, helicopterele, cu misiunea de a cerceta ghețurile și de a ține legătura cu alte vase și stațiuni polare.

Printre sutele de muncitori și tehnicieni ce roiesc în jurul gigantului, zărim un om de statură mijlocie, îmbrăcat în uniformă de marinar, cu fața expresivă și părul încărunțit. Nu e altul decît Pavel Akimovici Ponomariov, comandantul vasului atomic. Un încercat lup de mare. În urmă cu un sfert de veac, același Pavel Akimovici se afla la cîrma gloriosului spărgător de gheață sovietic „Krasin", care a străbătut primele sute de kilometri pe meleagurile înghețate ale Extremului Nord. La comanda primului spărgător de gheață atomic el va avea din nou prilejul să înfrunte colosii de gheață. Și pretutindeni oamenii se vor minuna aflînd că spărgătorul de gheață atomic „V. I. Lenin", navigînd sub pavilionul Uniunii Sovietice, parcurge fără escală distanța dintre Arctica și Antarctica.

Lansată pe apă în pragul anului 1958, nava atomică sovietică reprezintă încă o strălucită biruință a științei și tehnicii sovietice în lupta pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice.

UNDEVA
în Africa de nord-vest

Așa ar fi trebuit să înceapă comunicatele militare spaniole, dacă „incidentele" din Ifni n-ar fi căpătat amploarea unor adevărate operațiuni de război, cuprinzînd în cele din urmă și Sahara spaniolă — Rio de Oro. Simunul mîniei populare s-a dezlănțuit în cele două colonii spaniole, tocmai în clipa cînd, la Madrid, diplomații franchiști izbuteau să împingă tratativele cu guvernul din Rabat la un punct mort. Răscoala populației din Ifni a fost replica marocană la manevra spaniolă. Și, în același timp, semnalul începerii ofensivei anticolonialiste în posesiunile spaniole din Africa de nord-vest.

Populația arabă a luat cu asalt garnizoanele trupelor de ocupație, punînd stăpînire pe principalele puncte strategice, în timp ce din înălțimi se prăvăleau primele bombe ale colonialiștilor. În cîteva zile, operațiunile represive ordonate de Franco au degenerat într-un sîngeros război. Zeci de sate arabe au fost rase de pe fața pămîntului, iar sute de oameni au fost răniți sau uciși.

Timp de mai bine de o săptămînă cercurile oficiale și presa spaniolă au păstrat o tăcere absolută asupra masacrelor din zona Ifni, pentru ca, atunci cînd răzmeriția s-a

DOCUMENTAR

IFNI — colonie spaniolă pe teritoriul Marocului independent. Suprafață: 1.750 km p. Numărul locuitorilor: 43.000. Teritoriul a fost concesionat Spaniei de către Franța, în 1904, împotriva voinței poporului marocan.

RIO DE ORO — colonie spaniolă situată la 150 km sud de Ifni. Este cunoscută și sub denumirea de Sahara spaniolă. Suprafața: 273.000 kilometri pătrați. Locuitori: 70.000 (beduini 30.000 și berberi 40.000).

Ambele colonii se găsesc într-o stare de înapoiere aproape primitivă, iar populația trăiește într-o mizerie de nedescris.

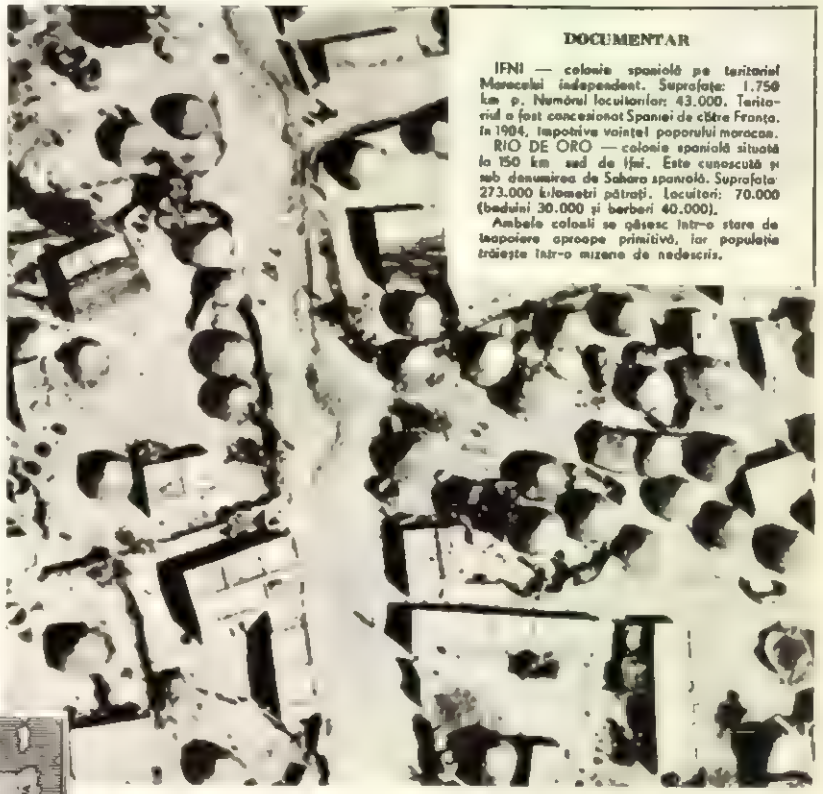

Așa arăta — văzut din avion — unul din satele sărăcăcioase din zona Ifni, înainte de bombardamentele franchiste.

intîne și în Rio de Oro, să admită că „situația a devenit gravă". Atît de gravă, încît guvernul spaniol a cerut guvernului S.U.A. să intervină pe lîngă Mohamed al V-lea, regele Marocului, pentru potolirea „simunului".

Numai că acum, mai ales după vărsările de sînge din Ifni și Rio de Oro, colonialiștii spanioli nu pot obține prin „intervenții" ceea ce n-au reușit să obțină prin bombardamente. De altfel, berberii și beduinii răsculați din Ifni și Rio de Oro nu pot uita că bombardierele trimise de Franco sînt de proveniență germană (tip Heinkel) și americană (tip R. 47).

„Micul război" din Africa de nord-vest trădează nu numai tendința guvernanților de la Madrid de a-și menține dominația colonială în această regiune luată în arendă cu 50 de ani în urmă de la francezi, dar și planurile nemărturisite ale afaceriștilor spanioli de a acapara, de la bun început, importantele zăcăminte de petrol descoperite recent în Rio de Oro.

Mai presus de orice, însă, lupta eroică a partizanilor marocani produce încă o breșă în sistemul, și așa șubrezit, al colonialismului.

↑ **Avioane germane de tip HEINKEL, folosite de franchiști în micul război din Africa de nord-vest.**

Și avioane de fabricație americană. ←

Poziția colonialismului spaniol față de „incidentele" din IFNI și RIO de ORO.

DE ZECE ORI ECUATORUL

Reportaj de F. URSEANU Fotografii de S. STEINER

— Alergăm pe urmele satelitului!

Afirmația de mai sus să nu vă surprindă. Pînă acum n-a plecat încă nimeni pe urmele vreunuia din cei doi „sputnici". De aceea vă rugăm să citiți fraza în continuare: „...Putem înconjura de zece ori globul pămîntesc... cu sîrma fabricată de uzina noastră numai într-un singur an!"

Calculul acesta la „scară cosmică" — făcut mai în glumă, mai în serios, de către un inginer — este totuși veridic. Pentru el socoteala n-a fost prea complicată. A transformat tone de cablu în metri și, cu capătul de sîrmă în mînă, „a pornit-o în jurul ecuatorului..."

În acest fel, inginerul a răspuns „la modul general" celor trei întrebări cu care am intrat pe poarta uzinelor „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii, uzină care de la 1 decembrie lucrează în contul anului viitor: „Ce produceți? Cît produceți? Cum produceți?" De altfel, trei întrebări foarte firești și foarte actuale, puse unei mari întreprinderi care trei ani la rînd și-a îndeplinit planul de producție la toți indicii, unde — ca o consecință firească — personalul tehnico-administrativ primește de tot atîția ani prime, ce se urcă la aproape patru milioane lei anual, și unde aplicarea experimentală a sistemului îmbunătățit de salarizare, în 12 secții productive din 21, a adus majorări serioase la cîștigurile muncitorilor. Toate acestea s-au petrecut ca o consecință directă a ridicării productivității muncii, care pînă acum, la sfîrșitul anului, a crescut cu 9,7% față de sarcina planificată.

Care-i secretul acestor succese? L-am căutat în inima uzinei, printre oțelari, laminoriști, trăgători de sîrmă, cablieri — printre meșterii care transformă lingourile și blocurile de oțel în țagle, țaglele în bare și barele în sîrmă groasă cît degetul, apoi cît creionul, cît cuiul, cît chibritul, cît acul, pînă ajung — dacă e nevoie — cît firul de păr, sau chiar și mai subțire, cît delicatul firicel de wolfram din interiorul celui mai obișnuit bec electric — toate acestea petrecîndu-se la mii de grade căldură sau, pur și simplu, complet la rece.

Acolo unde oțelul călește omul

Ca să aflați deci secretul, poftiți cu mine, mai bine zis cu noi — fiindcă tovarășul meu de hoinăreală, fotoreporterul, este și el prezent. Vă conducem la noul și uriașul laminor construit acum cinci ani sau la cel vechi. Acolo unde oțelul fierbe, unde în fiecare minut nacela unei macarale aeriene îți apare deasupra capului, unde drugi incandescenți se încolăcesc aidoma unor șerpi de foc, unde sîrma încă proaspătă trece fulgerător de la o grosime la alta, unde omul este stăpîn pe foc și pe oțelul crud. Veți gîndi desigur că munca de laminorist sau de oțelar nu-i tocmai ușoară. Într-adevăr așa este, din moment ce, după legile noastre de protecția muncii, un laminorist de țagle, de bare și de profiluri intră în repaus la fiecare treizeci de minute, orele de muncă efectivă reducîndu-se astfel la patru.

De ce reamintim toate acestea? Pentru a vă arăta că în munca lor grea și de răspundere, muncitorii de aici depun mult elan pentru a da economiei naționale cît mai multe produse. Socoteli încheiate de scurtă vreme arată că uzina dă azi o cantitate de oțel mai mare cu 1.075% față de anul 1948 și cu 133% mai multe laminate. Poate unora dintre cititori nu le plac cifrele. Renunțăm un moment la ele, pentru a arăta ce fac oțelarii și laminoriștii. Ei bine, aflați că au timp să se și autogospodărească pe secții și că, în această gospodărie a lor chibzuită, problema reducerii prețului de cost este cheia de boltă a succesului în muncă. Oamenii de aici urmăresc în mod operativ, săptămînal, planul de cheltuieli, după metoda Muhanov Levcenko: ei verifică calculele pentru a nu se încărca costul unei comenzi; planul de cheltuieli lunare se prelucrează în ședința de colectiv a secției; se urmărește graficul de producție, iar la sfîrșitul lunii se analizează realizările față de plan.

Cum se reflectă această activitate în veniturile muncitorilor?

Datorită noului sistem de salarizare, care se experimentează în secții, prim-topitorul Ilia Augustin a realizat în luna octombrie un cîștig de 1.788 lei, față de 1.410 lei, cît ar fi cîștigat pentru aceleași ore lucrate, inclusiv compensația de cartele și acordul, după sistemul vechi de salarizare. Laminoristul Filip Adam a cîștigat 1.568 lei, față de 1.375, cît primea înainte.

În afară de Universitatea Populară Muncitorească, Palatul Culturii din Cîmpia Turzii mai adăpostește o bibliotecă cu 25.000 de volume, un teatru și un cinematograf — toate acestea pentru ← muncitorii din uzină.

Se construiesc locuințe noi pentru metalurgiștii din Cîmpia Turzii. →

Nu-i o țesătoare de dantele, cum pare a fi. Muncitoarea Leontina Florea conduce mașinile de țesut „îmbrăcămintea" cablului.

N-aveți în față pe dirijorul unei filarmonici, așa cum pare în fotografie, ci pe inginerul Ion Valea, șeful laboratorului de cercetări științifice, „tatăl" electrodului românesc de sudură.

Iată deci că am dat peste o formă de a grăbi realizarea planului. Iată o contribuție substanțială la realizarea de economii și, implicit, la reducerea prețului de cost.

Într-un singur an, prin aplicarea inovațiilor, s-au realizat aproape 700.000 lei economii. Maistrul șef al laminorului nou, Florea Iuliu, care lucrează în uzină de 36 de ani, are pînă acum nu mai puțin de 15 inovații aplicate, toate realizate în ultimii cîțiva ani. Două din ele sînt destul de importante: genți auto din oțel și profiluri de oțel hexagonale. Alexandru Drăgan, șeful sectorului ajustaj și deputat în Marea Adunare Națională, are și el cinci inovații. Doi ingineri, Munteanu și Drăgan, au descoperit un nou sistem tehnologic pentru fabricarea sîrmelor trapezoidale. Nici directorul uzinei, tovarășul Ion Stanatiev, nu se lasă mai prejos. A făcut împreună cu un colectiv o inovație foarte importantă: fabricarea cablurilor electrice cu mase termoplastice, în loc de cauciuc. Să nu credeți că funcționarii din birouri nu s-au molipsit și ei. Iată un singur caz: șeful serviciului „Prețul de cost", Vasile Tătaru, a adus o raționalizare care elimină o parte din cheltuiala ambalajului la expedierea sîrmei. În locul lăzilor se pot folosi, după recondiționare, sacii cu care se aduce cauciucul în fabrică.

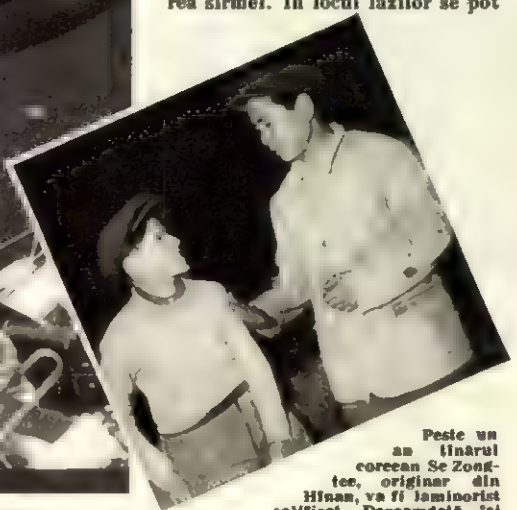

Peste un an tînărul coreean Se Zong-tee, originar din Hinan, va fi laminorist calificat. Deocamdată își face ucenicia aci, în Cîmpia Turzii. Iată-l, în fotografie, discutînd cu prietenul său, Samuel Popa, premiat lucrător șamotor.

iar oțelarul Pavel Făgădar, 1.282 lei lunar, față de 922 lei. Trebuie să adaug că noul sistem de salarizare, grație bunei gospodăriri a muncii în secții, nu afectează cu nici un bănuț prețul de cost.

Toată lumea inovează

În trenul care ne purta spre uzină, un tovarăș de călătorie mi-a făcut o „confidență": „Sîrmarii ăștia din Cîmpia Turzii au trei pasiuni: fotbalul, popicele și... inovațiile". Așa este. Cu fotbalul însă au cam scrîntit-o, de cînd echipa uzinei a ancorat în Divizia B. În schimb, stau bine cu inovațiile. Nu-i vorba de o pasiune a cuiva, personală și izolată, ci de o autentică epidemie.

Nitul moare, trăiască electrodul

„Tovarășe, nitul își trăiește ultimele zile! Îi ia locul electrodul. Sudura cu electrozi în construcțiile metalice este ceea ce-i cuiul în construcțiile din lemn etc. etc." Iată un fragment dintr-o expunere pe care „tatăl" electrodului românesc, inginerul Ion Valea, este gata s-o facă oricînd și oricui. Azi uzinele din Cîmpia Turzii, în care inginerul Valea lucrează de 20 de ani, sînt singurele producătoare de electrozi. E foarte necesar un scurt istoric. Peste electrozii de sudură nu se poate trece cu una, cu două. Mai ales că pînă în 1944 importam acest produs, care constituia un secret de fabricație al capitaliștilor străini. La un an după eliberare, inginerul Valea a dat prima rețetă a electrodului, iar azi uzina îl fabrică într-o gamă de 15 sortimente, acoperind 80

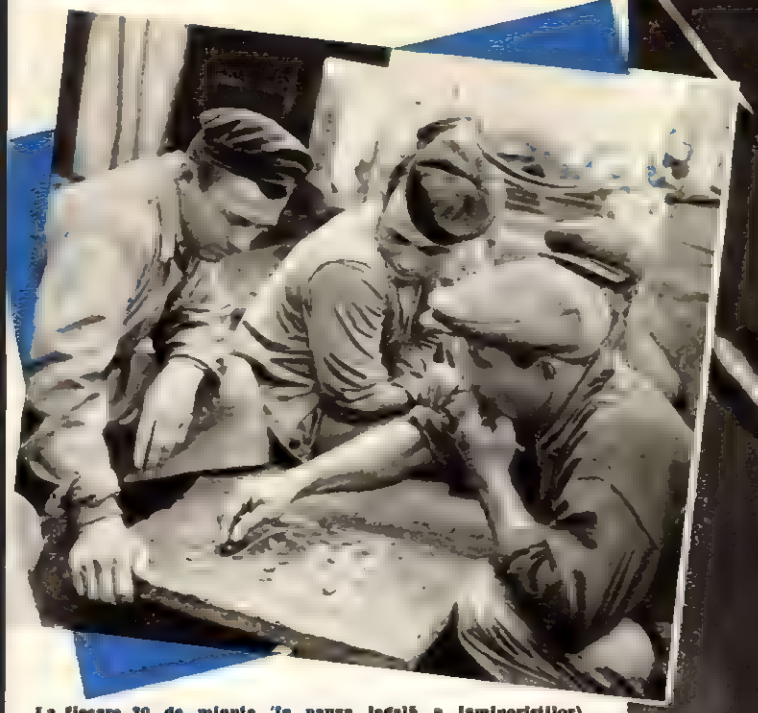

La fiecare 30 de minute (în pauza legală a laminoriștilor) începe o nouă partidă de țintar...

la sută din necesarul țării. Avem acum o producție de electrozi cu 303% mai mare decît în 1948.

Cînd cifrele vorbesc...

Toată stima pentru contabili! Natural, pentru contabilii capabili și cinstiți din economia socialistă. Se deosebesc ca de la cer la pămînt de cei vechi. La ce era bun un contabil? Să măsluiască registrele! Nu din pasiune personală, ci ca să ajute la frustarea statului de o bună parte din impozitele datorate de patroni. Acum contabilul se preocupă de interesele statului. Îl apără de fraude și veghează asupra averii obștești. Contabilul din uzină lucrează nu numai cu directorul, ci și cu secțiile, adică direct cu muncitorii; ia parte la activitatea lor; îi ajută la îndeplinirea planului.

La uzinele din Cîmpia Turzii am cunoscut și eu unul, „zgîrcit foc": cel care înlocuiește lăzile costisitoare cu sacii gratuiți. L-am întrebat:

— Cum ați făcut, că de trei ani vă „făliți" cu planul realizat la toți indicii?

La mașina aceasta cablul își primește automat „haina de cauciuc". Prin ea nu scapă curentul electric, dar nici nu va pătrunde picioia. La controlul mașinii: Ion Bozdoc, un tînăr cu multă pricepere.

— Să-ți povestesc, sau să-ți dau cifre? — m-a întrebat șeful de la „Prețul de cost".

Întrebarea m-a pus în grea dilemă: iar cifre? Iar ceva de povestit? Destul am povestit eu!

— Dă-mi totuși cifre, că-s sănătoase! — am hotărît.

Și mi-a dat:

— În 1955 sarcina de reducere a prețului de cost era de 8,5%. S-a realizat 9%. Economii planificate: 17.065.000 lei; s-au realizat 19.518.000 lei. În 1956, sarcina era de a reduce mai departe prețul de cost cu 6%. L-am redus cu 6,72%. Am planificat economii în valoare de 1.063.000 lei; am realizat 1.548.000 lei! Pe anul acesta, fusese prevăzut ca prețul de cost să rămînă la același nivel. L-am redus totuși cu 0,65%. Economii planificate: zero. Am realizat totuși, în zece luni, 1.236.000 lei.

Mi-am mai permis o ultimă întrebare:

— Și, mă rog, ce faceți cu fondurile economisite?

— Investiții noi în uzină, blocuri muncitorești, fond cultural, stadion sportiv și... o popicărie ultramodernă — răspunde economistul. Și văzînd că nu prea mă mir de noua popicărie, adaugă zîmbind: jumătate din uzină merge după director la fotbal, cealaltă jumătate joacă popice! Pasiuni, tovarășe, pasiuni!...

— Mulțumesc! Despre aceste pasiuni sportive am aflat încă din tren. Marea pasiune am descoperit-o însă acolo unde fierbe oțelul.

Recunoașteți această echipă de jocuri populare? Ați văzut-o desigur în filmul romînesc „O mică întîmplare". În viața de toate zilele „actorii" din această scenă sînt lucrători ai uzinei. În prim plan: Victoria Blăjan, cablieră, și Sorin Giurgiu, desenator tehnic.

CANDIDAȚI LA CĂMA

Forrestal and Co.

Desen de Cik DAMADIAN

Un telefon sună în noapte

Cînd a sunat telefonul, era aproape miezul nopții. De la celălalt capăt al firului o voce baritonală îmi spuse, cu vădită agitație: „Vorbesc din Los Angeles. Vreau să discut cu dumneata într-o chestiune urgentă... E o poveste extraordinar de importantă, care te va îndemna să scrii despre ea... Nu putem discuta la telefon... Nu exagerez de loc, e o chestiune de viață și de moarte..."

A sosit a doua zi după masă. Era un om uscățiv, de aproape 40 de ani, bine îmbrăcat. Părea foarte zbuciumat. Scoase dintr-un dosar pîntecos cîteva documente și mi le arătă. Aflai astfel că am de-a face cu un om de știință care făcuse o carieră strălucită ca inginer electrician. În timpul celui de-al doilea război mondial fusese ofițer, cu gradul de căpitan, în armata Statelor Unite, iar după război avusese sarcini speciale în cadrul programului de cercetări în domeniul rachetelor; în ultima vreme lucrase ca salariat al cîtorva mari societăți industriale americane.

Deoarece nimic din ceea ce spunea nu părea deosebit de interesant, i-am propus să intre în miezul chestiunii. Mi-a satisfăcut rugămintea și abia atunci mi-am dat pentru prima oară seama că omul era nebun de-a binelea.

O victimă a halucinațiilor

Dacă ceea ce interlocutorul meu îmi relatase la început avea aparența verosimilului, tot ce urmă mă lămuri că mă aflu în fața unui om cufundat într-o lume a celor mai nestăpînite halucinații.

Iată pe scurt povestea lui: în anii din urmă ajunsese la convingerea că există un complot comunist menit să-l distrugă, un plan diabolic ce tindea la nimicirea lui fizică și intelectuală, din pricina contribuției pe care o adusese la realizarea programului de înarmare. Comuniștii, spunea el, l-au făcut să-și piardă slujbele, una după alta. Ba au ajuns pînă acolo, încît au organizat internarea lui într-un ospiciu de nebuni. Nu dăduse niciodată ochii cu dușmanii lui comuniști: vrăjmașii aceștia lucrau pe căi nevăzute și tainice; dar el recunoștea mîna comuniștilor în tot ce se petrecea în jurul lui. Ei aranjau astfel lucrurile, încît să-l pună în tot felul de situații dubioase, îi creau tot soiul de piedici, îl hărțuiau în fel și chip. Îl torturaseră fără milă, pînă îl aduseseră în pragul deznădejdii. Nu mai putea îndura. De aceea venise la mine. Voia ca eu să descriu istoria cumplitelor persecuții la care fusese supus și să scriu în așa fel, încît națiia întreagă să poată cunoaște diabolicele metode prin care comuniștii distrug oamenii de felul său...

Și în timp ce buzele lui rosteau aceste cuvinte demente, m-a cuprins o nemărginită milă pentru acest muritor chinuit, ajuns în pragul nebuniei. Era însă limpede că nu-mi stătea în putință să-l ajut și poate că — în afară de medici — nimeni n-ar fi fost în stare s-o facă...

Nebunie colectivă

... Dar nu v-am povestit întîmplarea de mai sus pentru valoarea ei anecdotică. Tragedia acestei epave omenești — un om ce părea că fusese cîndva foarte talentat — este departe de a avea doar o importanță strict particulară. Paranoia de care suferea interlocutorul meu s-a întins în anii războiului rece de-a lungul și de-a latul Americii, cuprinzînd numeroși bărbați și femei care, ca și acest nefericit, își închipuie că atît comuniștii din țară, cît și cei dinafară acționează pentru a-i distruge. Această halucinație este o formă a isteriei ce bîntuie azi în Statele Unite și care nu se deosebește de nebunia ce se abătea din cînd în cînd asupra Europei, în Evul Mediu. Diferența constă doar în aceea că, în loc de a dansa nebunește pe străzi, cei de astăzi vînează „roșii", organizează procese de spionaj, scot cărțile progresiste din bibliotecile publice și silesc copiii de școală să se ascundă sub bănci în timpul alarmelor atomice. Această psihoză de masă a fost creată și alimentată continuu cu bunăștiință de anumite elemente care socotesc că menținerea unei stări de încordare le va aduce mult mai mari foloase decît realizarea unei păci trainice. Era deci pe deplin firesc ca înseși aceste elemente să cadă, la un moment dat, pradă propriei lor demențe „antiroșii". Pildă elocventă este cazul fostului ministru al Apărării, James W. Forrestal, care, cu puțin înainte de a se sinucide, în vara lui 1949, a luat-o la goană într-o noapte pe străzi, în pijama, urlînd deznădăjduit: „Armata Roșie a debarcat în America!"

Din soarta lui Forrestal se poate trage o dureroasă concluzie: primejdiile închipuite îi pot împinge pe oameni la autonimicire. Iar atunci cînd oameni care și-au pierdut mințile ajung să dețină posturi de conducere, ei capătă posibilitatea de a nimici mulți alți oameni, o dată cu ei înșiși...

Moartea atomică nu alege

„Acționăm ca și cum războiul ar fi inevitabil" — a scris de curînd ziaristul american I. F. Stone, în comentariul său săptămînal. *„Înființăm baze înaintate, ne desfășurăm flotele, pregătim baze pentru flotilele noastre aeriene. Ducem un război economic. Adîncim mereu toate teribilele prăpăstii care despart astăzi lumea... Ne opunem cu îndîrjire oricăror tratative cu cealaltă mare putere a lumii; am coborît problema dezarmării la nivelul unei biete reprezentații de bilei, căreia nimeni nu-i mai dă nici o atenție".*

Însuși secretarul nostru de stat s-a lăudat că arta diplomației sale constă în a aduce țara noastră pînă în pragul războiului.

ȘA DE FORȚĂ!

de

Albert KAHN

SCRIITOR AMERICAN

Este incontestabil că omul care participă la pregătirea celui mai pustiitor război pe care l-a cunoscut istoria omenirii — război care ar aduce distrugeri colosale, printre care și exterminarea copiilor lumii — nu poate avea mintea teafără.

„Bineînțeles, n-aș vrea de loc să văd copii măcelăriți într-un nou război — mi-a spus nu demult un om de afaceri. *Dar dacă e de ales între copiii americani și copiii ruși, atunci e limpede că acei ce vor trebui să moară sînt copiii ruși*".

E tot atît de limpede că autorul unor asemenea opinii monstruoase nu este în integritatea facultăților sale mintale. În primul rînd el își închipuie că într-un război atomic moartea ar putea face vreo deosebire între copiii de diferite naționalități. În al doilea rînd el socotește că viețile copiilor americani sînt mai prețioase decît ale copiilor altor popoare. Dar semnul cel mai neîndoielnic al nebuniei lui este faptul că el poate concepe masacrarea copiilor, indiferent cărui popor ar aparține ei.

Ușurința cu care se jonglează cu viața și moartea copiilor și ale întregii omeniri este un simptom destul de obișnuit astăzi în anumite cercuri din Statele Unite.

„Pericolul nr. 1"... pacea!

După cum este îndeobște cunoscut, armele nucleare nu amenință numai populația actuală a globului, ci — prin radiațiile ce le emană chiar și existența generațiilor viitoare. Cu toate acestea sînt oameni care nu-și ascund cîtuși de puțin dorința de a se continua experiențele.

Așa, de pildă, într-un număr recent din „Weekly Market Letter" — o publicație a Wall-Street-ului — era relevat cu satisfacție faptul că „o înțelegere internațională cu privire la limitarea armamentului atomic" a devenit, după cît se pare, „și mai greu de realizat" și deci „continuarea experiențelor nucleare" este foarte probabilă.

Iată și o socoteală de un cinism monstruos, care demonstrează ce se află în capul unui om de afaceri: „Dacă bombele atomice n-ar mai fi necesare, atunci situația industriei uraniului ar deveni mai nesigură decît ne-am putea închipui..."

Pentru orice om lucid, cea mai mare primejdie care amenință astăzi lumea este izbucnirea unui nou război. Totuși patronii lui *„Business Digest and Forecast"* consideră pacea drept pericolul nr. 1... „Posibilitatea instaurării bruște a păcii în lume — observă ei — este un risc pe care nici un om de afaceri nu trebuie să-l piardă din vedere... tot așa cum nu poate nesocoti primejdia focului, a exploziilor sau a uraganelor care i-ar amenința avutul".

Cu satisfacția cu care niște demenți privesc o casă incendiată, redactorii de la *Moody's Stock Survey* proclamă: „Am dori ca războiul rece să continuie la nesfîrșit, căci aceasta înseamnă activitate intensă pentru industria aviatică".

Profesorul Glass își dă cu părerea...

Ar fi fost desigur mult mai bine să se înceteze producția și experimentarea armelor de exterminare în masă. După cum reiese însă din spusele președintelui Eisenhower, unii oameni de știință l-ar fi avertizat că încetarea experiențelor cu bombe nucleare ar putea avea, chipurile, „efecte dăunătoare... asupra folosirii pașnice a acestor noi cuceriri ale geniului uman". S-ar părea că acești „oameni de știință" socotesc că pentru a îmbunătăți viața oamenilor este indispensabilă perfecționarea mijloacelor de... exterminare a omenirii. Un asemenea „savant", profesorul H. Bentley Glass, afirmă că primejdia cea mai mare care-l amenință pe om în ce privește energia nucleară constă nu în folosirea acesteia în scopuri militare, ci în folosirea ei în scopuri pașnice. La o recentă ședință a Academiei Naționale de Științe, acest domn a declarat că „emanațiile radioactive născute cu prilejul experiențelor nu sînt mai primejdioase decît un ceas cu cadran fosforescent" și că „utilizarea pașnică a energiei atomice constituie pentru generațiile viitoare o primejdie mult mai mare decît experiențele nucleare..."

Oamenii știu să gîndească

Trebuie să arătăm că oamenii de teapa profesorului Glass, exprimîndu-se astfel, n-au nici cea mică dorință de a spune vorbe de haz. Dimpotrivă, ei vorbesc cu toată seriozitatea și — la fel cu cei mai mulți nebuni — vor ca toată lumea să le împărtășească aiurelile. Din fericire, însă, cei mai mulți dintre oameni au mintea teafără. După datele furnizate de Institutul „Gallup", marea majoritate a poporului american este în favoarea încetării experiențelor nucleare. Semnăturile puse de cei 2.000 de oameni de știință americani pe petiția binecunoscutului biochimist dr. Linus Pauling, prin care se cere încheierea cît mai urgentă a unei convenții internaționale cu privire la încetarea experiențelor cu arme nucleare, reflectă opinia maselor. Cunoscuta ziaristă Inez Robb scrie: „Trebuie ca toți oamenii de omenie din toate colțurile pămîntului, să lupte pentru interzicerea armelor atomice". Această dorință este exprimată în toate colțurile țării. „E într-adevăr reconfortant — observă publicația „Tacoma Labor Advocate" — să-ți dai seama cît de rapid crește opoziția maselor împotriva continuării experiențelor nucleare"

Pericolul cel mai de temut constă în faptul că persoane al căror creier nu funcționează asemeni celui al oamenilor sănătoși ocupă încă poșturi care le conferă puteri largi și continuă să ducă o politică opusă năzuințelor majorității poporului. Problema principală care stă astăzi în fața poporului american este aceea de a găsi calea pentru frînarea nebuniei acestor oameni și limitarea puterilor lor. Ar fi o naivitate să-ți închipui că e o sarcină ușoară. Dar, în același timp, avem marele avantaj că pe întreg globul nenumărate milioane de oameni sînt călăuziți de minți sănătoase.

ÎNSCRIPȚIE LA O FOTOGRAFIE

DACĂ N-AM AVEA MEMORIE...

Dacă n-am mai avea memorie!... Dacă n-am avea amintiri!... Se află pe acest pămînt oameni care ar fi fericiți dacă ar sta în puterea lor să distrugă memoria omenirii, să prăvălească o lespede grea peste mormîntul amintirilor. Priviți și nu puteți să pricepi, așa cum n-ai putea pricepe știrea că vulcanul Etna a început să erupă sînge în loc de lavă, sau că de azi încolo diminețile vor fi mai întunecate decît nopțile. Priviți fotografia: Hans Speidel trece în revistă garda de onoare belgiană, cu ocazia vizitei sale la Cartierul general german N.A.T.O. Generalul Speidel, comandantul forțelor terestre N.A.T.O. din Europa centrală, asasinul atîtor patrioți francezi, și nu numai francezi.

Îl vezi: nu prea înalt, sobru, cu ochelarii reci — o figură cu linii clare și dure, o figură cunoscută. Da, o figură cunoscută. Flăcările care s-au ridicat cîndva deasupra pămînturilor belgiene pîrjolite năluceau chipuri schimonosite străniu, chipurile incendiatorilor; printre ele, acela al generalului Speidel. Al generalului hitlerist Speidel, același care astăzi trece în revistă soldații belgieni, soldații francezi, soldații germani, pe care îi pregătește să stîrnească noi incendii, ale căror flăcări să nălucească același chip, aceleași chipuri schimonosite.

O simplă fotografie. Dar întrezărim imagini vechi, care n-au pierit din memorie, care n-au putut să piară. Fotografii de altădată... Generalul Speidel, primind la Paris vizita lui Hitler. Iată-i: sus, pe înălțimile din Montmartre, Hitler, generalul Keitel și — între ei — vechea noastră cunoștință, generalul Hans Speidel, ocupant al Parisului. La picioarele lor se desfășoară bulevardele orașului. Pe bulevarde trece un poet (Paul Eluard, poate) și cîntă în gînd.

„Parisului i-e foame,
Parisului i-e frig
Și nu mai roșăie pe străzi castane coapte..."

Generalul Speidel are figura calmă. Nu zîmbește; numai ochii îi sticlesc reci și plini de satisfacție îndărătul ochelarilor. Sînt ochii tuturor generalilor fasciști, ochii celor care au incendiat Belgia, Olanda...

Șaisprezece ani după aceea, Speidel trece în revistă un detașament de soldați belgieni. Numai șaisprezece ani și generalul Speidel comandă de data asta soldați belgieni; țeluriile sînt aceleași. N-a îmbătrînit, nu s-a schimbat. E vechiul și experimentatul general fascist. „Parisului i-e foame. Parisului i-e frig...". Flandrei i-e foame... Flandrei i-e frig...

Speidel. Iată-i lîngă bătrînul său prieten Abetz, care strînge mîna lui Pétain. Iată soldații lui Speidel trecînd pe lîngă turnul Eiffel. Cu tancurile. Nu soldați francezi. Fasciști germani. Astăzi Speidel comandă soldați francezi.

În fața unei mese, Speidel semnează. Ca șef de stat major al generalului Stălpnagel. Speidel a semnat, la Paris, între 1940 și 1942, mii și mii de condamnări la moarte pentru luptătorii din rezistență, printre care se aflau francezi, dar și belgieni, și spanioli, și romîni... Fotografia e veche și îngălbenită. Lîngă masa lui, pe pervazul unei ferestre, cîteva flori. În spatele ferestrei, dimineață. Și Speidel semnează condamnări la moarte.

Micuțul Speidel, „prieten al culturii", cumpără cărți de la un anticariat de pe cheiurile Senei. Micuțul Speidel merge la teatru. E un teatru francez, în Paris, dar pe frontispiciul său scrie: „Numai pentru soldații nemți". Fotografii, fotografii... Speidel lîngă feldmareșalul Rommel. Speidel lîngă Stălpnagel. Speidel, la Paris, primind parada unităților militare germane de ocupație...

Au trecut cîțiva ani. Iată-i strîngînd mîna unui general american. Generalul american nu are memorie? Generalul american nu are amintiri? Sau nu vrea să aibă amintiri?...

Dar oamenii au memorie. Undeva, într-un sat din Belgia, o mamă spală cămașa fiului ei. E cămașa fiului mai mare, care a plecat să lupte în rezistența franceză și a fost ucis din ordinul lui Speidel. E o mamă săracă. I-a dăruit fiului mai mic, cămașa fratelui său. Și fiul mai mic e poate unul dintre soldații pe care îi zărim acum în fotografie, unul dintre soldații pe care îi trece în revistă ucigașul fraților lor mai mari. Dar toți tinerii belgieni au un frate mai mare, un același frate mai mare, care trăiește, deși de sute de ani vor să-i ucidă cotropitorii. E Till Ulenspiegel, Till Buhoglindă, care scrîșnește din dinți și rîde. Îl privește pe Speidel care „trece în revistă" garda belgiană și în glod i-o coace generalului neamț. El e fratele mai mare al tuturor tinerilor belgieni.

Speidel știe asta. Nu rîde.

Omenirea are memorie.

Florin MUGUR

Mihai Beniuc: CÎNTECE DE FECIOR TOMNATIC

Ilustrații de Viorel RADU

CÎNTEC DE FECIOR TOMNATIC

Cîntă lin, pădure dragă,
Cîntă-mi a-nceput de toamnă.
Am umblat o vară-ntreagă
Și prin huciu și pe cărare
Numai cu o-o fată mare,
Dar acuma fata-i doamnă.

Zboară mierlele prin cetini,
Altul fata mea-și găsise
Și mi-a spus: Vom fi prieteni.
Și-am rămas noi doi, pădure,
Eu cu lacrimi, tu cu mure,
Tu cu frunze, eu cu vise.

Cade frunza veștejită,
Visurile se destramă,
Fata care se mărită
Ar veni de nu s-ar teme
Și te mai viseaz-o vreme,
Pînă ce se face mamă.

Cîntă lin, pădure dragă,
Cîntă-mi a-nceput de iarnă,
Așteptai o viață-ntreagă
Fată care nu vrea nuntă,
Dar veni vremea căruntă,
Fulgii albi încep să cearnă.

NUMAI EA

Plopul respectiv era
Fără soț și lîngă drum,
Orice vînt îl nimerea;
Nu-i da pace nicidecum
Ploaia, fulgerul, furtuna!
O duceau cu mult mai bine
După gard printre ruine
Pălămida, mătrăguna.

Plopu-i chiar sufletul meu,
Iară eu i-s rădăcină
Umblătoare ce, mereu
Îl împinge spre lumină
Logodindu-l cînd cu stele,
Cînd cu lună, cînd cu soare,
Printre glasuri de cocoare,
Printre zbor de rîndunele.

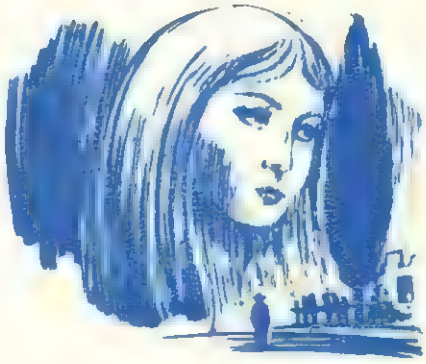

Din alltea mari minuni
Ce te-ataceă zi și noapte,
Plopule, tu știi s-aduni
Numai bîlbîite șoapte,
Ne-nțelese nici de fluturi,
Nici de nori cu fruntea neagră —
Dar pricepe fata dragă
Și te-nvăluie-n sărutari.

ETERNUL FEMININ

Eu aș minți de-aș afirma or-odată.
Aci sînt eu, acolo e partidul,
Viața lui mai trainică-i ca zidul,
Eu însă duc viața mea privată.

Pe oripicare comunist desfidu-l,
Un izolat, în turn să se socoată —
E astru cu mișcarea calculată
Și nu se pierde-n beznă ca bolidul.

Conducătoarea-i, 'naltă stea polară,
E pururea dreptatea proletară
Și pentru omul muncii trai ferice.

Dar n-am uitat nici vraja ta discretă
Tu, ce ne-apari cînd floare, cînd
cometă,
O, Laură, o, scumpă Beatrice!

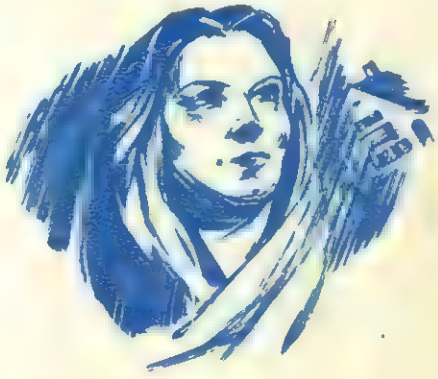

IUBIRILE

Iubirile mai de demult
Ca pe o ploaie le ascult
Căzîndu-mi pe acoperiș
Ca fire de argint, pieziș.
Ploua cu soare, vorba ceea,
Căci dracul își bătea femeia.

Iubirile de mai apoi
Au năvălit prăpăd, șuvoi,
Și-au măturat pămînt și flori
Și-au speriat privighetori,
De nu rămase după grindeni
Decît o jale pretutindeni.

Iubirile ce vin acum
Sînt călători zdrobiți de drum
Și care cer un adăpost
Văzîndu-te un om cu rost —
Fii, inimă, hangiu de treabă
Și fă-le foc și patu-n grabă.

CE BINE-I STĂ DRAGOSTEI...

Ce bine-i stă dragostei mele
Căruntă și tînără totuși.
E parcă o noapte cu stele,
E parcă o apă cu lotuși.

Dar nu e nici una, nici alta,
E numai femeie de-a noastră
Pe care-a săpat-o cu dalta
În suflet a vremii năpastă.

I-e părul ca spuma pe-o mare
Ce vru s-o sugrume Oceanul,
Dar inima ei fu mai tare
Și-i roșie cum e mărgeanul.

E insulă inima-i caldă
Sub tropicul tău, Fericire,
La țărmul ei visu-mi se scaldă
Sub rasa căruntelor fire.

DESTINE

SKODIȚA LUI LADISLAU STARȚ

Iarna lui 1929. Aghireș. La fereastra unei cocioabe un băiețandru blond privește afară, cu ochii înlăcrămați. Pe uliță trec mineri, legați patru cîte patru, escortați de jandarmi. Ladislau Starț nu mai e copil: a împlinit 12 ani. Știe de ce se află și tatăl său printre cei legați: a lipit și el afișe. Ah, dacă el, Ladislau, ar avea puterea să rupă toate lanțurile care-l încătușează pe tăicuțul său și pe toți ai săi...

Vara lui 1930. Tata și-a ispășit cele șase luni de închisoare, dar nu mai are voie să lucreze la minele Șorecani. Trebuie să plece aiurea, încotro îl duc ochii. Își pune calabalîcul în tren și se duce cu ai săi în Valea Jiului.

Și aici sînt toate la fel de negre: și cărbunele, și plînea, și viața. Iar adolescentul Ladislau gustă de timpuriu amarul vieții de miner. Cu ce s-ar putea deosebi viitorul său de prezentul tatăiui său? Acum el e asuprit din trei motive: e maghiar, e muncitor și e comunist. Va fi oare vreodată altfel?

Cine știe? Istoria își va spune cuvîntul.

Iarna lui 1947. Tată și fiu, Ioan și Ladislau Starț, sînt cetățeni liberi și egali în drepturi cu toți cei ce muncesc. Patria lor a devenit republică. Și nu orice fel de republică, ci o republică populară. Un steag nou flutură peste Lupeni. Altul decît cel din 1929.

Iarna lui 1957. Cine ar mai putea recunoaște Valea Jiului, acum, după zece ani? Orășele noi, cu blocuri moderne, mii și mii de apartamente confortabile pentru familiile minerilor.

Interiorul casei din strada Bernath Andrei nr. 14 din Lupeni seamănă în orele serii cu o sală de studiu. Toată lumea învață. Zoltan, strungar, în vîrstă de 17 ani, studiază pasionat o carte tehnică; Vasile, elev la școala maghiară elementară, își pregătește lecțiile, ca și prislea, Eduard, elev la școala română (ca să fie împreună cu prietenii săi de joacă). Citește și bunicuțul — cel ce lipise afișe în 1929 — azi pensionar și salariat la întreținere, în mina Vulcan, pentru că nu se îndură încă, la cei 75 de ani ai săi, să părăsească mina.

Iar tatăl celor trei flăcăi își completează cunoștințele în domeniul automobilisticii. Aceste cunoștințe îi vor fi în curînd folositoare...

Minerul Ladislau Starț are multe griji. În primul rînd, ca șef de schimb la sectorul III Lupeni. Acum cîteva luni, cînd și-a luat în primire abatajul, acesta era cu mult sub plan. Dădea maximum 100-150 de tone în 24 de ore. Azi dă 450-500, însă ar putea da și mai mult. Minerii din schimbul său cîștigă azi cam 3.000 de lei pe lună — în afară de prime — însă ar putea cîștiga și mai mult.

În al doilea rînd, el are griji în noua sa calitate de secretar al organizației de bază a sectorului. Comuniștii vor trebui să ocupe locurile cele mai grele. Are oameni buni, dar vor reuși ei oare să aducă toate abatajele peste plan? E musai să reușească.

Și încă o grijă a lui Ladislau Starț: motocicleta sa e bună, însă n-are decît două locuri. Or familia sa numără cinci persoane.

15 noiembrie, orele 23,58. Accleratul 204 sosește în Gara de Nord. Pînă dimineață sînt doar cîteva ore, dar cît de greu trec ele... În sfîrșit, e dimineață. La ora 8 fix Starț se află la Ministerul Minelor. La ora 9, la Ministerul Comerțului. La ora 10 se află în mașina sa proprie, o superbă Skodiță albastră, tip '57, S.440. Un tur de încercare prin Capitală, apoi un mic popas la Athénée Palace — deh, un... proprietar de mașină trebuie să se respecte — și acum, spre casă.

17 noiembrie. Se lasă seara deasupra Lupenilor. O mașină albastră se oprește în fața casei cu numărul 14. După cîteva minute mașina se umple de pasageri veseli și gălăgioși. Familia Starț pornește la plimbare prin orășel. Automobilul se oprește puțin în fața palatului cultural, neintenționat, ci doar ca Ladislau să-și poată cumpăra niște țigări, iar localnicii să se poată aduna în jurul Skodiței cu număr provizoriu de București, întrebîndu-se: a cui o fi?

23 noiembrie. Ladislau primește o scrisoare prin care Întreprinderea de difuzare a materialelor sportive din București îl înștiințează că, la cumpărarea mașinii în rate, i se acordă o reducere de 20 la sută (ca pentru emeriți!) și că, în termen de 10 zile, e obligat să-și ridice mașina... Of, birocrația...

În orele de muncă ale minerului, eleganta Skodiță se odihnește în vecinătatea unor modeste verze, cepe, cartofi și alte legume din magazia Aprozarului. Ea e păzită de un lacăt și de un vigilent cîine lup.

De aceea lui Ladislau Starț i-a mai rămas o grijă: să-și construiască un garaj propriu.

Istoria și-a spus cuvîntul.

Andrei BART

MUNCĂ LIBERĂ ROD BOGAT

Pentru sănătatea copiilor noștri. În anii din urmă, printre alte importante realizări privind sănătatea poporului, s-a construit în Capitală și modernul spital pentru copii „Emilia Iza" din cartierul Tei.

Fotografie de M. IVANCIU

Confirmarea neregulilor
în gestiunea fostei Comisii Interimare a C
Sute ... fără acte justifica...
Poli Fraudele dela Institutu... Boilă"!
...egal. — D-l Cipăianu, Subsecretar ... la Departamentul Agriculturii și Domeniilo... învinuit a fi ...torul material al falsului. —

Sentința P. I. MIHALACHE: Co-mi fluieră din partid, doctore.

Anchetele unui cetățean curios

La 28 Mai crt.
Seletzki c... Fraudele dela Comitetul agrar
Romanul Skoda

cu un... gâvan mare din care ... toți iau cu cîte o lingură. Comparația l-a atras ... d-lui Vidrighin ustura...

Sub administrația d-lui Costinescu, Primăria Capitalei a fost transformată în oficina de afaceri a Statului Negustoresc

„Mituitorul" generalului Uică în fața comisiunii

...ră el.—„M'a băgat în bucluc ...amândoi să lasă bine"

de ultimă oră

Prințul Carol

Jaful scandalos cu ...onduril... ministerului de război

La orele 9 dim. precis, d. ... Davidoglu președintele ... sehide desbaterile.
Se îndeplinesc de îndată ... preliminarii: Consiliul depu...

Consiliul Legislativ și fraudele ... al Românie...

Ancheta S...

...cere trimiterea în judeca... d-lui Maniu

ALSUL ... la Casa Împroprietăririi

Într'o întrunire a ceferiștilor, d. Vidrighin afară pe lucrători din zece în zece

Desbateri...

„Fokker" în fața Camerei

...l imoralitatea acestei afaceri rușinoase

Ședința de noapte

Lingura d-lui Vidrighin e cea mai mare!

...ancic d-lui Dinu Brătianu

Alte ...buzuri la contingentare

FLORICA

„cadouri" ... și de rudele d-lui Maniu, cu știrea ... și strălucire în dauna Statului

– Dovecica unei ferme brătieniste –

O donație: Statul cheltuește 2 milioane anual pentru Brătien

...ony Iliescu va fi inculpat pentru trafic de influență

AFACEREA TRANSFERURILOR

Azi se deschide acțiunea publică împotriva vice-...

Prezumțiile și mărturiile ...

Ziua V-a

Ședința de dimineață. — Audierea martorilor

...zitia senzațională a generalului ...

Vitoru...

...cesic ...rci mi... au fost ...

...la prefecți

Panamaua Mihalache-miliarde

Aventura Max Aschnitt-Madgearu-Anqueti

Ultimele „sperțuri"

...ministerul de război cumpără un hotel de luv...

...SPERT...FRA
...ai ami

...e-ați spune dumneavoastră oare despre un autor de dicționar al limbii române, care ar începe (și ar continua) explicarea cuvintelor după cum urmează:

Aba — tramvai;
Abac — marmeladă de caise;
Abacă — lună plină;
etc. etc. ...?

N-ați putea spune decît că e nebun de legat. Și noi am fi de îndată de acord cu dumneavoastră.

Cu toate astea...

Nici sunetele care alcătuiesc un cuvînt, nici înțelesul cuvîntului nu sînt pentru veșnicie aceleași. Și cuvintele sînt supuse legii dialecticii: evoluează, se transformă o dată cu scurgerea timpului atît în forma, cît și în înțelesul lor. Cine știe? Poate că pomenitul autor de dicționar e profet: dacă noțiunea „aba" înseamnă pentru noi și azi „țesătură groasă de lînă din care se fac haine țărănești", cine știe dacă mîine n-o să însemne „tramvai"?

Fiindcă...

Ah, amintirile... cît de bune sînt, doamne, amintirile! Nimic nu pricepe din viață omul uituc. Mă gîndesc cu grijă la tineretul nostru, care n-are amintirile noastre, ale celor mai în vîrstă. De pildă, într-o bună zi, fata mea, care are zece ani (s-a născut o dată cu republica), a venit să mă întrebe: „Tăticule, ce-i aia construcție școlară?" Cum e și firesc, am lămurit-o pe loc: „Construcție școlară înseamnă o fraudă de 8 milioane". Am lămurit-o eu, dar ea n-a priceput. A trebuit să-i explic ce-i aceea „fraudă". Și tot nu s-a dumirit, fiindcă nu vedea legătura dintre „fraudă" și „școală". Atunci, mi-am dat seama că, biata de ea, n-are nici o amintire „frumoasă", m-am enervat și i-am spus: „Ești o „proastă!". A doua zi, a venit să-mi spună: „Construcție școlară înseamnă clădirea unei școli. Așa mi-a spus tovarășa profesoară". Am zîmbit. Se vede că și tovarășa profesoară, care-i tînără, n-are amintirile mele. Mde, azi așa o fi: construcție școlară să însemne clădirea unei școli. Ba recunosc că așa și e. Însă înțelesul noțiunii a evoluat. Pe vremea mea, he-he! Cum rosteai „construcție școlară", nu puteai înțelege decît, cum am zis, că-i vorba de o fraudă de 8 milioane. Și imediat îți venea în minte mutra simpatică a directorului Învățămîntului normal primar, Petre Ghițescu, din Ministerul de Instrucție Publică. Pe vremea mea, nu se clădeau atîtea școli ca azi, dar cînd se clădea una, apoi simțeai că se clădea: frauda era gata. Dacă nu mă credeți, întrebați-l, de acolo, din bezna în care a pierit, pe acest domn director, Petre Ghițescu.

...UDĂ... PANAMA...
...ntirile

de Lascăr SEBASTIAN

Vai! Dar numai şcoli? Pentru dregătorii de altădată, mai mari sau mai mici, mai naţional-ţărănişti sau mai liberali, nu numai şcoala era bună de un şperţ, de o escrocherie, de un comision, de un abuz, de o afacere frauduloasă, de o panama şi cîte multe altele asemenea. Se făcea o şosea, se tăia o pădure, se seca o baltă cu peşti, se cumpăra un avion, se fabrica un medicament, se elibera un paşaport, se autoriza un transfer de devize — hop şi escrocul cu profitul ilicit! Vremuri frumoase, nu aşa! Vorba ăluia: „Frumoasele zile de la Aranjuez"...

Uite, dacă mă întrebaţi ce înseamnă PARID, naiba să mă ia dacă mai ştiu să vă explic exact. Mi se pare că denumirea asta desemna „Pescăriile Statului". Ceea ce ştiu exact este că a fost o „afacere Parid". Tot aşa: CAPS. Mi se pare că aici era vorba de „Pădurile Statului". Asta mi se pare, dar sigur e că au fost şi „fraudele de la CAPS". Poate vă închipuiţi că le ştiu atît de bine, fiindcă am avut şi eu un ce profit. Aş! Că n-am fost nici deputat, nici ministru, nici prinţ moştenitor, nici cap încoronat. Fiindcă în de-alde astea nu se băgau — afară de intermediari ori mici directori de minister — decît şi numai mai-mărimi.

De aceea, pentru lămurirea tineretului nostru, care nu ştie de toate astea, se impune editarea unui dicţionar al limbii romîne, în care să se explice cuvintele după sensurile lor... arhaice. În privinţa asta, ţin să dau o mînă de ajutor. De pildă:

Armament — panama naţional-ţărănistă cu cointeresare regală (vezi: „Afacerea Skoda").

Avioane — panama princiară (vezi: „Afacerea Fokker", cu participarea prinţului Carol, viitor rege).

Cantalup — escroc (vezi: „Afacerea transferurilor de devize", în care sînt amestecaţi Vasilescu, zis Cantalup, Toni Iliescu, vicepreşedintele Senatului, şi Manolescu-Strunga, subsecretar de stat).

Contingentare — abuz de putere şi ilegalitate cu şperţ (vezi: „Afacerea bornelor").

Examene — fraude (vezi: „Fraudele de la examenele „dentiştilor").

Import-export — aliş-veriş (vezi şi „contingentare").

Împroprietărirea ţăranilor — fals cu jaf.

Hotel de lux — şperţ de 5 milioane (vezi: „Afacerea cumpărării de către Ministerul de Război a unui hotel la Sinaia").

Porumb — cadou electoral.

Paşaport — matrapazlîc (vezi: „Acuzarea generalului Văitoianu).

etc. etc....

Cum spuneam: Ah, amintirile!...

Mari fraude în Maramureş

FRAUDE DE MILIOANE LA CENTRALA POPULARE FEDERALA «MARAMUREŞ» GHET. LA «BANCA POPULARĂ COOPERATIVA «DRAGOS». — MATERIALI SUNT NOTABILE DIN PROTIPENDADA ŢĂRII LUI

Un şantagiu nemai pomenit

Unde apare d. Tony Iliescu

O luptă de trauere reciprocă pe sfoară

O şedinţă cu sc...

LUPTA

Ordinea

Rolul d-lui Călătorescu în escrocheria de 25 milioane

O întorsătură senzaţională în cercetări asupra escrocheriei epocale

Faimoasa escrocherie de 25 milioane

Dreptatea

Senzaţional

Rolul d-lui Richard Franasovici.—Cum s'au aprobat cererile de paşapoarte

Ce-i cu fraudele de la examenele dentiştilor

Fraudele dela Construcţiunile palatului de justiţie

Fraudele dela Ministerul de Instrucţiune

Directorul învăţământului normal primar P. Ghiţ învinuit de fraude cu construcţiunile şcolare în sumă de opt milioane

-Adresa falsă a Băncii Naţionale a fost distrusă

Încă o afacere la Ministerul Instrucţiunii

De data aceasta se speculează pentru... creştină. Icoanele părintelui dr. Simion Popescu

DIMINEAŢA

INVITAŢI ŞI NEINVITAŢI

Familia Maniu a jefuit Statul

Un consorţiu forestier, pus sub protecţia d-lui Boilă, a reuşit întâi să debarce pe generalul Alevra din guvern şi apoi să schimbe preţul unei concesiuni intrată în vigoare, păgubind Statul cu 180 milioane

Noi descoperiri de familie şi

„Miniştrii" d-lui Iuliu Maniu erau în acelaş timp fabricanţi, furnizori ai Statului şi revoltător ai

hoţii

comisarilor regali

cui a dat indirect comisioane

MUNCĂ LIBERĂ - ROD BOGAT

Condiţii optime de studiu pentru viitoarele cadre de specialişti din toate ramurile agriculturii. În anii regimului democrat-popular s-a ridicat această construcţie, care adăposteşte Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti.

Fotografie de S. STEINER

VĂ AMINTIȚI?

PLUG DIN LEMN DE CRUCE

Un jug prins în sfori de cînepă, un trunchi uscat și un pinten de lemn: Plugul.

Cu această unealtă arhaică lucrau pe vremuri țăranii noștri pămîntul, scurmînd în miriștea uscată cuib pentru sămînță.

Și-ndată ce bobul cădea în brazda zgîriată la suprafață, legiuni de gîngănii porneau la atac, distrugînd chiar de la început viitoarea recoltă.

Spor aveau doar stăpînii moșiilor, care foloseau mașini și unelte agricole: de la plugurile „Mistreț" ale fabricii nemțești „R. Eckhardt" și pînă la batozele „Clayton", „Shuttlerwork" și prășitoarele „Harwester International" trase de cai pitici de munte.

Boierii erau „buni și milostivi". Nu se lăcomeau să-și lucreze singuri pămînturile. Dădeau și țăranilor în dijmă. Trei din cinci. Din cele cinci pogoane muncite de dijmaș, moșierul lua recolta de pe trei. În plus mai era și rușfetul, un dijmărit la fel de crunt. Țăranul era obligat — prin tradiția nescrisă dar obligatorie — să care boierului lemne de foc din pădure, să transporte grîul ciocoiesc de pe arie la magazii, de la magazii la gară și apoi să-l încarce în vagoane. Mai veneau la rînd, și fără-de iertare, limba și mușchiul porcului — după cum țăranul era în stare să crească un porc și să-l taie de crăciun. De nu... Dacă de pe cele două pogoane, din cinci muncite, nu putea prinde nici cît să-și potolească foamea cu ai săi, ce credeți că se-ntîmpla? „Filotim", boierul nu-i tăia capul. Doamne ferește! Avea el alte mijloace. Civilizate. Catastivul.

Catastivul — deși îl înspăimînta pe țăran ca și perceptorul, jandarmul ori moartea — nu era de fapt decît un simplu registru lunguieț în care vechilul boierului, iar mai tîrziu contabilul, trecea datoriile țăranilor.

Socotelile catastivului nu se încheiau niciodată, capetele și dobînzile împletindu-se, lungindu-se și înmulțindu-se ca inelele rîmei. Nici pîrjolul conacelor, în '907, n-a tras linie de bilanț datoriilor. Boierii luaseră catastivele cu ei și le aduseseră înapoi pe șeile călărașilor și afeturile tunurilor. Nici primul, nici al doilea mare război n-au îngropat catastivele. Abia în 1948, în anii noștri, ultimele registre lunguiețe s-au dus pe apa sîmbetei.

★

Plug de lemn. Ancestralul instrument era înfrățit cu pelagra și crunta robie, pe hectarele boierești.

Pe moșiile lui Vernescu, fost ministru conservator, țăranii salahoreau pentru mai puțin de 52 de lei pe an. Revista „Dacia viitoare" din 15 iunie 1885 arată că și „la moșia cinstitului și istețului ministru de Finanțe G. Lecca", 32 zile lucrătoare sînt plătite țăranilor pălmași cu mai puțin de 2 franci, ceea ce revenea la 5 parale pe zi. Contravaloarea a doi covrigi.

★

Acum cîțiva ani, mai precis în 1950, un țăran bătrîn, fost peste 50 de ani slugă la moșia boierului M. din sudul țării, îmi povestea sfătos: „...și m-a chemat domnul Turlică, care a avut circiumă și bogaserie... M-a chemat la el să ascult radioul. Cum vorbește americanul"

— Și te-ai dus?

— M-am dus, taică. L-am auzit. Nu pe american, ci pe boier. Pe boierul ăl tînăr la care slujisem. Zicea: „Frați romînI Vă vorbește un agricultor din Romînia, care a trudit cu sudoare pe brazda strămoșească..." Și atunci, mi-am adus aminte de fața și de mîinile lui albe, drese cu cremă, și de cupeul din care nu se da jos nici cînd mergea în livada de la capul curții conacului, unde poruncea să i se pună masa în chioșc. Și mai spunea „Am muncit laolaltă, boieri și țărani, cu aceeași dragoste și credință în dumnezeu.." Și mi l-am amintit atunci cînd sta în ceardacul casei, poruncind s-o dea afară pe Chiva, văduva cu trei copii, care fusese prinsă în zi de prașă dînd pe furiș de mîncare fetiței mai mici, pitite în șanțul șoselei...

— Ce-ai făcut, cînd l-ai auzit pe boier, tăicuțule? — am întrebat curios.

Și-a prins moșul un capăt de mustață între degete.

— Ce puteam să fac? El era departe, între străini, eu aci, cu ai mei. Am scuipat gura aceea nevăzută și mincinoasă, l-am înjurat pe Turlică și am plecat.

★

Plug de lemn, plug din lemn de cruce...! Cîți copii de-ai noștri, opriți în fața ta, în vreun muzeu, vor întreba uimiți:

— Cu pintenul ista, tovarășe profesor...?

Da, cu pintenul acela care, dacă ar avea grai, cîte ne-ar putea povesti...

Anton ALEXE

Demostene BOTEZ

Vînătoare regală

Ca la-nceput de lume
Pădurea stă tăcută
Și prin zăpada-n spume
N-auzi nici pas de ciută.

Fagi 'nalți cu creanga goală
Lungi colonade sue
De veche catedrală
În care nimeni nu e.

Din zările deșarte
Porni deodată larmă
Și se-auzi departe
Plesnind un foc de armă.

Și-apoi tunară alte,
Amestecate-n grabă.
Căzu din crengi înalte
A chiciurei podoabă.

Înspăimîntată toată
Se-nfioră pădurea;
Lungi răcnete de gloată
Se-apropiau de-aiurea.

Prin țîhle, oameni mulți,
De-a lungul și de-a latul,
În zdrențe și desculți
Tot speriau vînatul.

Sălbatica lor odă
Suna mereu mai tare
Că doar venise vodă
Cu-ai lui, la vînătoare.

În trunchiuri sau vreo crucă
Băteau sonor ciomege,
Țap speriat să treacă
La loc ținut de rege.

★

Cînd seara în poiană
Se-ntinse prada toată,
Pe sus, o cofofană
Țipa înspăimîntată.

Și regele-atunci rise
Cu-un ris cezarian
Că singur doborîse
Cinci vulpi... și un țăran...

CIOCÎRLIA

Clipe de neuitat. Premierul Ciu En-lai felicită după un spectacol pe membrii ansamblului.

Mulţi dintre noi au ascultat la radio sau au văzut „la lucru" Ansamblul de cîntece şi dansuri „Ciocîrlia", îndrăgindu-i frumoasele programe.

Puţini cunosc însă istoria acestei reprezentative formaţii artistice, puţini ştiu că ansamblul „Ciocîrlia", decorat recent cu Ordinul Muncii cl. I, împlineşte în cursul acestei luni zece ani de activitate.

Decembrie 1947. Amintirea ne poartă către micul, dar entuziastul colectiv care acum zece ani a pus temeliile ansamblului. Cîte greutăţi şi cîte lipsuri n-au trebuit să fie înfrînte! Cei mai mulţi dintre acei care alcătuiau colectivul erau şi ei la primii lor paşi, aşa că se poate spune că ansamblul a crescut o dată cu oamenii săi. Să-i amintim pe toţi ar fi greu. Dar nici nu putem să nu-i pomenim, de pildă, pe Ion Cristoreanu, ostaşul de acum cîţiva ani, azi remarcabil interpret al cîntecului popular, sau pe interpreta Angela Moldoveanu, a cărei voce a dat şlefuiri de cristal duioasei melodii „La oglindă", pe versurile marelui nostru Coşbuc.

În cor, în corpul de balet, în orchestra simfonică, în orchestra populară ca şi în secţia de proză a ansamblului, poţi întîlni mulţi artişti talentaţi. 32 dintre ei sînt laureaţi ai unor concursuri internaţionale, iar mulţi au primit ordine şi medalii. Aceste succese nu pot fi despărţite de munca plină de entuziasm a maeştrilor care îndrumează şi lucrează în diferitele colective ale ansamblului: maeştrii de balet Tamara Capp, Gheorghe Popescu-Judeţ, Floria Capsali şi Iacob Brumer, scenaristul şi regizorul Florin Raba, compozitorul Constantin Arvinte, Alois Hönig, conducător artistic, şi alţii. Lozinca pe care o puteţi întîlni pe sălile teatrului este edificatoare pentru concepţia despre muncă, despre artă, a colectivului: „Cu cît mai mare e efortul la repetiţie, cu atît mai mare e succesul la spectacol".

În faţa oţelarilor din Hunedoara, a minerilor din Valea Jiului, a colectiviştilor din Constanţa, a militarilor de pe graniţă, pretutindeni mii de aplauze entuziaste au răsplătit din belşug străduinţa artiştilor. „Mai veniţi pe la noi"... aceste dragi chemări din scrisorile primite de la spectatori sînt păstrate cu sfinţenie în „arhiva" ansamblului.

Anul 1956 a marcat un adevărat triumf internaţional, dobîndit de ansamblu în turneul întreprins în U.R.S.S., R.P.D. Coreeană, R. P. Mongolă, R. P. Chineză şi R. D. Vietnam, turneu ce a lăsat amintiri de neuitat.

„Oraşul Taioan, China. La teatrul de vară 7.000 de spectatori aşteaptă cu nerăbdare apariţia pe scenă a artiştilor romîni. Deodată, ghinion, începe o ploaie torenţială... Păreri de rău şi emoţii în rîndul romînilor. „Păcat... trebuie amînat spectacolul". Dar, minune! Nici un spectator nu se mişcă. Parcă n-ar simţi ploaia. Acest spectacol, original în felul său, a avut loc pe o ploaie torenţială.

Bilanţul activităţii acestui ansamblu, cu rezonanţe de triluri în înălţimile limpezi ale unei dimineţi de vară, este remarcabil: 2.262 spectacole în faţa a 2.787.000 spectatori nu sînt o glumă!

Un deceniu de viaţă. „Ciocîrlia" are astăzi vîrsta republicii, cea care i-a dat viaţă, a crescut-o şi i-a îndrumat paşii spre cel mai bogat filon de inspiraţie: poporul şi arta sa.

Radu VAIDA

Ce să admiri mai întîi: graţia fetelor, frumuseţea costumelor, sau bogăţia folclorului ucrainean!...

O expresie artistică a vieţii ostăşeşti: „Dansul săbiilor".

Pretutindeni jocul călăraşilor a stîrnit entuziasmul spectatorilor

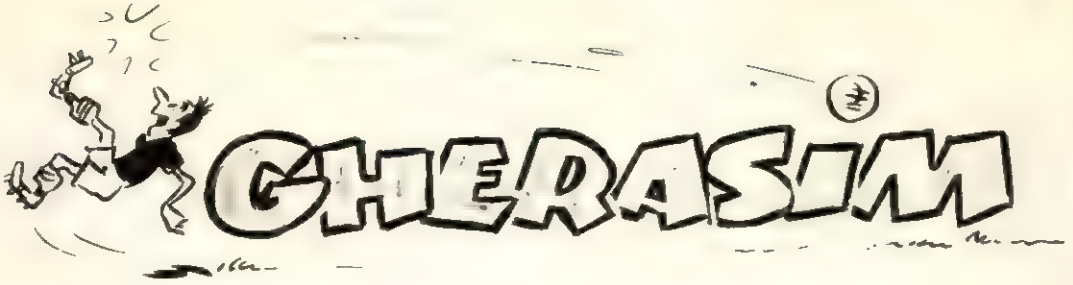

de Camil BACIU

Ilustrații de MATTY

Dintre toate meciurile pe care Gherasim le jucase în somn, cel mai teribil fu acela pentru campionat.

Ca de obicei, îl anunțară că va fi numai rezervă și atunci el fugi acasă, bău două stacane de Odobești și se aruncă pe pat. Visul întîrziind să vină, Gherasim îl chemă, imaginîndu-și marele stadion sudic — undeva între Roma și Buenos Aires — pe care evolua totdeauna cînd îl treceau în rezervă. Apărură mai întîi rîndurile cele mai îndepărtate, fumurii și parcă pierdute în nori, apoi tribunele pline de femei brune, cu sîni mari, cu uriași cercei de argint — zîmbindu-i ca unui toreador. Gherasim le salută, aplecîndu-se pînă la pămînt și ferindu-se să le întoarcă spatele, ca să nu se observe că e puțin crăcănat. Echipa se alinie, adversarii se salutară, apoi fugiră să-și ocupe locurile și meciul începu într-un tempo halucinant. Gherasim era peste tot, străbătînd terenul ca un glonț cu traiectorie cotită. Pasa cu genunchii, cu pieptul, purta mingea pe frunte și șuturile lui erau urmate de un vaier al tribunelor.

Cine n-a fost aclamat măcar ca halterofil sau mărșăluitor nu-și poate da seama de fericirea ce-l cuprinsese pe Gherasim. Din cînd în cînd — atunci cînd arbitrul era neatent — se ridica de pe sol și făcea cîțiva pași prin aer. Apoi, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, revenea între ceilalți jucători, fredonînd și zîmbind, cu o figură strălucitoare.

Încetul cu încetul, furia începutului se domoli. Chipurile adversarilor își pierdură nimburile de ceață și Gherasim își dădu seama că participă nu la un meci divizionar, ci la unul internațional.

Centru era celebrul Giacometti, omul cu piciorul de fier, înaintașul de 25 cai putere. În stînga lui era Frascatti, lunganul, și Pipicello, fotbalistul pitic. În dreapta, Coressi, grasul, obezul Coressi, care în loc să fugă pe teren se da de-a dura; lipit de el, Borovolini, omul-tanc, cu bocanci enormi, ca niște șenile. În spatele lor se zăreau Francini, cu o barbă apostolică, Lualdi, galben și stafidit. Gardborg, proaspăt importat din Suedia, și, mai la urmă, Cibolini Unu și Cibolini Doi, fundașii de beton, vineți la față și zbîrliți. Ultimul, întins ca o gumă de praștie, era portarul Dricola, mormîntul șuturilor.

În fața acestei redutabile echipe, prin care trecuse ca printr-o pădurice rară și tînără, Gherasim simți cum crește în el o ambiție de nestrămutat. Pînă atunci fugise, pasase, driblase — dar nu trăsese un șut în poartă. Ei bine, acum avea să-și încununeze eforturile cu o bombă teribilă, cu un gol fulgerător. Măsurîndu-i din ochi pe Frascatti și Pipicello, pe Lualdi și Gardborg, pe cei doi Cibolini și pe Dricola, Gherasim își făcu planul și, în clipa cînd mingea fu repusă în joc, se aruncă înainte ca un bolid.

Pasă mingea lui Dumitrașcu, care i-o trecu lui Gazon, acesta lui Vencovschi și balonul se lipi iar de piciorul drept al lui Gherasim. Frascatti îi ieși înainte, dar puțin prea repede. Driblă și-l depășì. Apoi Pipicello, asemeni unei broscuțe, sări spre el, dar Gherasim coti brusc, se răsuci pe un picior și-i dădu mingea lui Gazon.

Tribuna începu să-l aclame și urletul îl furnică pe Gherasim pînă sub pielea capului. Cu un mic

salt, îl depășì pe gălbejitul de Lualdi și se aruncă printre picioarele lui Gardborg. Suedezul voi să-i cuprindă gîtul cu genunchii — dar arbitrul era lîngă ei și se stăpîni. Gherasim apucă mingea între fluierul piciorului și șpițul ghetei și o aruncă peste Cibolini Unu. Acesta sări sus, mai sus, tot mai sus, dar balonul zvîrlit cu multă artă se înălță ușurel și nu reveni decît pe ceafa lui Cibolini Doi.

Pînă la poartă mai erau opt metri. Spectatorii apucaseră marginea tribunelor cu mîna și zguduiau stadionul cu o violență nemaipomenită. În clipa aceea Gherasim se aruncă lateral prin aer, într-un soi de plonjeu nemaipomenit, culese cu stîngul mingea din ceafa lui Cibolini Doi și, făcînd o foarfecă, trase cu dreptul. Bubui un tunet de aplauze, urmat de un tunet de aclamații. Era 1-0, în penultimul minut de joc. În delir, Gherasim alergă spre centru împletîcindu-se și următoarele șaizeci de secunde jucă în apărare.

Scorul nu mai putea fi schimbat. Tribunele aclamau furibund. Gherasim fu ridicat de zeci de brațe și orchestra îi închină un imn.

Sunetele stridente ale trompetelor îl treziră și se pomeni cu nasul înfundat în pernă, asudat, în vreme ce deșteptătorul țîrîia imposibil.

Era ora opt și întîrziase la antrenament. Gherasim se îmbrăcă în fugă și, din clipa aceea, fugi timp de opt zile — antrenamentele pentru meciul cu Italia se făceau într-un ritm îndrăcit și jucătorii fură îndopați cu tehnică și prelucrări despre morala de sportiv, cît nu fuseseră în doi ani. Iar la capătul celor opt zile Gherasim era cuprins de o dorință de neînfrînt de a da din picioare, a ocoli scaunul driblîndu-l, a se arunca pe pat cu capul înainte, de a sări în sus pe stradă spre a depăși bărbații mai înalți și de a-i cofonogi pe cei care se urcau o dată cu el în tramvai.

În sfîrșit veni ziua meciului. Era pentru prima oară cînd Gherasim participa — fie și ca rezervă — la un internațional.

Intră pe stadion cu sufletul pierdut, iar cînd, după o minută, se anunță că Stamate a avut o criză de apendicită și că trebuie să-l înlocuiască, leșină. Se deșteptă buimăcit sub palmele doctorului și, clănțănind, își luă locul pe extremă.

Dumnezeule, era adevărat. În tribune zîmbeau zeci de femei frumoase, terenul proaspăt străluce și el juca! Prima repriză mai mult îi încurcă pe ceilalți și se flescăi cu totul. Dar într-a doua cineva repuse mingea în joc și în clipa aceea Gherasim se dezmetici dintr-o dată.

Centru era celebrul Giacometti, omul cu piciorul de fier, înaintașul de 25 cai putere. În stînga lui era Frascatti, lunganul, și Pipicello, fotbalistul pitic. Într-o frîntură de secundă Gherasim pricepu mecanismul formației adverse, punctul ei slab și tactica necesară. Așa cum făcuse și în vis, fugi puțin, lăsă mingea lui Dumitrașcu și acesta i-o trecu lui Gazon. De la Gazon la Vencovschi, apoi din nou la Gherasim. Simți cum inima îi bate cu putere și, pentru prima dată în acest meci, auzi stadionul urlînd: Gherasim!

Frascatti îi ieși înainte, dar prea vijelios și, driblînd, îl depășì. Apoi Pipicello se săltă de două ori pe loc, amintind o broscuță, însă Gherasim știa totul dinainte și, răsucindu-se pe picior, trimise balonul lui Gazon.

Tribuna începu să aclame.

Gherasim!

Hai, Gherasiim!

Hai, hai, hai!

Asta era gloria, gloria așteptată ani de zile. Cu un mic salt Gherasim îl depășì pe Lualdi, gălbejitul, care nici nu mai încercă să-l rețină, și se aruncă înainte, pe jos, pentru că știa că acum urmează Gardborg. Într-adevăr, simți închizîndu-se peste gleznele lui picioarele suedezului, dar se smulse și, săltînd mingea ușor, o zvîrli peste Cibolini Unu. Apucă să mai vadă figura vînătă și zbîrlită a fundașului încruntîndu-se, apoi, cu o detentă teribilă, se aruncă în ceafa lui Cibolini Doi, lovind balonul într-o foarfecă măiastră.

Dar piciorul său nu întîlni nimic. Dricola, groparul șuturilor, ținea ca pe o tavă mingea și-i rînjea în nas.

— Vasăzică și el a visat — gemu Gherasim, prăbușindu-se în huiduielile tribunei, în vreme ce Dricola degajă balonul undeva, foarte departe.

MOȘ SĂVEDEM

de R. RODA

...De unde i s-o fi tras porecla asta? Căci poreclă-i, de bună seamă, de vreme ce omul acesta e încă destul de tînăr... Mic de stat, își poartă părul inspicat tuns mărunt, iar mustățile cele tătărești i se preling în două șumuioage subțiri pe lîngă colțurile gurii, spre bărbie. Ochii sinilii îi sînt ageri și privesc omul drept în față, fără ascunzișuri... De aceea l-am îndrăgit și tot de aceea, poate, m-am apucat să-l întreb într-o zi, cam pe nepusă masă:

— De ce-ți spun oamenii moș Săvedem?... Că, slavă domnului, arăți tînăr, ești voinic și...

Atîta i-a fost destul, ca să strice prietenia cu mine. N-am avut răgaz să-mi închei vorba, că îndată am deslușit niște scînteieri ciudate în ochii lui albaștri... Cu un glas pe care nu-l cunoscusem pînă atunci, mi-a dat răspuns:

— Apoi, dacă ți-e drag să-mi umbli la autobiografie, cată-l pe președinte...

Și mi-a întors spatele...

Am „umblat" la „autobiografia" lui moș Săvedem, dar fără sprijinul președintelui. Nici că era nevoie. Povestea lui o cunoștea tot satul.

★

Povestea asta a început mai an. Era toamnă, după prima împărțire a roadelor în colectiva din Gîtarca Moldovei. În ziua aceea fuseseră descărcate trei care cu de toate, în ograda lui Ștefan Onciu.

Multă vreme Onciu rămăsese ca pironit printre saci și coșuri, frămîntat de tot soiul de socoteli. În vremea asta nevastă-sa, Agripina, se urcase în pod să mai deretice. Cuprinse podul cu privirea și băgă de seamă că într-o parte lutul crăpase pe o bună întindere, iar o scîndură se lăsa acum sub greutatea pasului... „Vai de păcatele mele... Să știi că se năruie, dacă nu-l întărim oleacă..." gîndi femeia și coborî să-i împărtășească lui Ștefan neîncrederea în trăinicia podului.

Onciu o privi cu mirare și-i răspunse după cum îi era obiceiul:

— Alta acu'! Hai, tu, fata moșului, să urcăm bucatele pînă nu ne apucă noaptea. După aceea, să vedem ce-o mai fi...

Agripina, care-i cunoștea meteahna, nu mai stărui. Știa că-i în zadar. Își văzu deci de treburile ei și-l lăsă pe bărbat-su să se descurce cum o ști...

★

Nu-i lucru de șagă să cari în pod și să deșerți de unul singur șumedenie de saci. Unde mai pui că pe la amiază omul se îmbiase în hora gospodarilor care se cinstiseră cum se cuvenea într-o zi ca aceea. Nu-i deci de mirare că vălurile amurgului îl găsiră pe Onciu istovit cu totul.

Abia se îndemnă să înbuce ceva la repezeală și se culcă, adormind îndată. Agripina se culcă și ea într-un tîrziu, după ce rostuise treburile casei.

Trecuse mult de miezul nopții. Razele lunei luminau în fîșii argintii întunericul odăii. O tipsie mare de argint, moștenită din bătrîni, se afla la loc de cinste pe masa din mijlocul încăperii. Lumina lunei îi sporea strălucirea.

Onciu dormea dus... Zîmbea. Un simțămînt de bucuire îl stăpînea și în somn. Visa holde întinse, legănîndu-se aurii în bătaia vîntului... Apoi, care multe încărcate, ce veneau spre ograda lui... Dintr-o dată cerul prinde a se înnora... Soarele dispare în nori... Se întunecă și începe să plouă... Pic, pic... cad niște picături năstrușnice... Picăturile fac un zgomot neobișnuit... Îl furnică... Îi înțeapă fața, repede și des... Onciu se răsucește în pat. Picăturile îl înțeapă în ceafă, în spate, din ce în ce mai des, mai repede...

Aude apoi un zgomot surd și... o răpăială... Omul se deșteaptă. Sare buimăcit din pat. Se împleticește într-o baltă de... grîu... Masa, cu tipsie cu tot, este acoperită de boabele care acum se preling ca o perdeluță subțire spre dușumea. Grîul curge din tavan, ca printr-o pîlnie. Buimac, Onciu strigă cît îl ține gura:

— Săi, nevastă, că a venit... grîul mare!...

Dar nevasta, ia-o de unde nu-i. O trezise mai devreme clinchetul boabelor de grîu care cădeau iureș pe tipsia de argint. Și văzînd că nu-i primejdie să se surpe podul și să-i pustiască bunătate de bărbat, ieșise să caute un buluмac, să proptească tavanul.

Femeia îl găsi stînd nedumerit pe marginea patului, cu picioarele înfundate în grîu pînă la fluiere...

— Ce stai ca o mireasă? Pune mîna și strînge... Ai văzut acu'?— zise Agripina cu năduf, după ce izbutise să proptească grinda.

— Iacă, am văzut, da' tot nu-mi vine să cred...

★

Cît gîndești, întîmplarea lui Ștefan Onciu făcu ocolul satului. Abia răsărise soarele, cînd ograda omului se umplu de gospodari curioși să vadă o casă zdravănă, prăbușită sub greutatea pîinii (c-așa se dusese vestea: s-a prăbușit casa lui badea Onciu!...).

Care mai de care o lua pe Agripina la întrebări: că „De ce nu v-ați îngrijit să-l dregeți?", că „Ce-ați așteptat?"

Scoasă din fire și necăjită peste poate, femeia nu mai răbdă.

— Ce mă tot hărțuiți pe mine? Întrebați-l pe dumneaului — zise Agripina, împungînd cu arătătorul spre Onciu, care stătea pleoștit și fără glas pe prispă. Ori nu-l cunoașteți? Îndemnatu-s-a el vreodată la o treabă, fără să o ocolească o vreme cu: „Să vedem, feciorul moșului... Să vedem, fata moșului?"... Da' aseară nu i-am spus să întărim oleacă podul, pînă nu punem pîinea? El, ca întotdeauna: „Să vedem, fata moșului..." Acu' a văzut! Iacă, vedeți-l și domniile voastre: moș Săvedem în carne și oase...

Un tunet de risete răsunară în ograda lui Onciu, pînă departe, peste curți. Moș Săvedem se ridică de pe prispă și fugi cu mustățile zbîrlite în casă...

Și de atunci a rămas „moș Săvedem" numele de poreclă al lui Ștefan Onciu.

Petrus BROVKA

INIMA

Un ghem roșcat
care-ți încape-n palmă,
Dar cît se zbate
fără-o clipă calmă!
Nimic mai vast, mai fără de prihană,
Decît fragila inimă umană.
Ea, inima, cuprinde și măsoară
Spațiii și ani,
Neliniști și iubire.
Prin inima-mi văd cum odinioară
Porni o cale fără de oprire.
Ba ca săgeata drept zburînd și iute,
Ba o potecă șerpuind pe dealuri;
Pășind prin ani,
Prin vremi spre idealuri,
Și-s tot mai multe urme așternute.
Sînt oameni care-n inima mea numai
O dată-au poposit, dar ei sădiră
Prietenește-n drumu-mi arbori. Eu și-acuma-i
Zăresc în amintire cum se-nșiră.
Dar sînt și dintre cei care pietroaie
Din mers aruncă-n drumul tău adese.
Curg cîteodată pietrele puhoaie.
Le vrei curînd din inimă culese.
Ți-ntuneci ochii în neminglriere,
Îți numeri răni și-aștepți să vină zorii,
Să-ți treacă-a nedormitei nopți durere...
Și-ntîmpini totuși zorii cu victorii.
Stai fără somn, pe gînduri noaptea toată,
Dar dimineața zărilor dai roată.
Ești bucuros. Iar inima așteaptă
Prietenia pe a porții treaptă.

KIVACI

Aspră cascadă Kivaci!
Mă uit și în stare nu sînt
În fața priveliștii vii
De tine să nu mă înclnt.

De pe ripi de granit,
Unde stau codrii de fier,
Ea cade în spumă,
Ca șoimul din cer.

Nu-i e lesne să-și taie
Drum prin ripele-adînci.
Ea-și frînge aripile
Și iar zboară sub stînci.

Se izbește
De pietre,
S-a certat cu destinul...
Deasupra ei, tainic,
Se-apleacă pinul,

Parcă ar vrea să asculte
Prin vîrtej, și să vadă
Ce spune,
Ce strigă
Măreața cascadă.

În românește de
Victor KERNBACH

De la BANDUNG

URAGANUL REDEȘTEPTĂRII POPOARELOR AFRO-ASIATICE

Cairo, decembrie '957...

Zeci de drapele fluturînde, delegați din zeci de țări, purtînd veșminte felurite și vorbind limbi diferite, vor vesti curînd că aici, în capitala Egiptului, s-au întrunit reprezentanții popoarelor a două mari continente: *Asia* și *Africa*.

Însăși alegerea Egiptului ca gazdă a Conferinței pare simbolică pentru caracterul și scopul acestui nou Bandung. Egiptul independent, care a înfruntat cu curaj agresiunea armată anglo-franco-israeliană, s-a bizuit în lupta sa dreaptă pe solidaritatea deplină a majorității popoarelor Asiei și Africii.

Acum, la Cairo, reprezentanții țărilor afro-asiatice vor vorbi, în graiuri diferite, despre unul și același lucru — solidaritatea în lupta împotriva colonialismului, pentru cucerirea și consolidarea independenței și suveranității naționale, pentru instaurarea unei păci trainice în întreaga lume.

Anii ce s-au scurs de la marea întîlnire afro-asiatică din Indonezia au marcat o serie de succese răsunătoare ale luptei anticolonialiste, desfășurate sub stindardul mișcării de eliberare națională.

De atunci și-au cucerit independența Sudanul, Tunisia, Marocul, Coasta de Aur (azi Ghana), Malaya, iar în Algeria răscoala s-a transformat într-un adevărat război anticolonialist. În coloniile britanice Kenya, Nigeria, Nyassaland, ca și într-o serie de țări din Orien-

Contactele personale și tratativele dintre conducătorii Chinei Populare și ai altor țări asiatice au adus o contribuție însemnată la menținerea păcii în această parte a lumii. În fotografie: premierul R.P. Chineze, Ciu En-lai, și Ali Sastroamidjojo, personalitate politică de vază a Republicii Indonezia.

Bandung — „Gedung Merdeka" — Palatul Libertății, care a găzduit prima Conferință a țărilor Asiei și Africii (18-24 aprilie 1955).

Aci, în Cairo, unde nu mai sînt urmașii colonialiștii englezi, se va deschide la 26 decembrie Conferința solidarității țărilor Asiei și Africii. ↓

Bandung, aprii '955... Explozia de lumină, specifică zorilor în ținuturile dintre ecuator și tropice, a mistuit într-o clipită umbrele. Nici o adiere, nici o suflare nu tulbură liniștea solemnă a platoului vulcanic pe care se resfiră Bandungul. Deodată, pe unul din trotuarele străzii Raja Timur a apărut un grup de copii. Și, în sunete cristaline de trîmbiță, copiii au înălțat pe clădirea „Gedung Merdeka" (Palatul Libertății) 29 de steaguri. Astfel a început ziua de 18 aprilie 1955 la Bandung. Nici n-am observat cînd strada se animase și, în scurt timp, ea nu mai era decît un coridor îngust prin care mașinile abia se strecurau. Puțin înainte de ora 9, în aclamațiile mulțimii, cei 340 de delegați au luat loc în marea sală. Îi priveam din balconul presei și în față aveam cinci optimi din populația globului, popoare care secole în șir fuseseră înrobite și umilite. Timp de 7 zile a răsunat de nici pulernicul glas al popoarelor Asiei și Africii împotriva colonialismului, pentru apărarea și cucerirea independenței naționale, menținerea păcii mondiale, pentru prietenie și colaborare. Impresionanta unanimitate realizată în aprobarea principiilor coexistenței pașnice a fost obținută prin anihilarea obstrucțiilor unor reprezentanți ai statelor aflate la remorca diplomației americane. Premierul chinez Ciu En-lai și președintele Indoneziei, Suharno, premierul indian Nehru, Gamal Abdel Nasser și premierul birman U Nu, delegații Siriei și ai altor țări mari și mici au avut un rol decisiv în lupta dintre partizanii păcii și colaborării internaționale — care erau în majoritate la conferință — și puținii care, deși în mod formal se pronunțau pentru pace, ridicau de fapt tot timpul obstacole în calea unanimității. Conferința de la Bandung a anunțat o adevărată răsturnare în lume. Ea a dat popoarelor Asiei și Africii conștiința forței lor, le-a atras în elaborarea și aplicarea politicii mondiale.

La Conferința de la Bandung prietenia dintre multe țări ale Asiei și Africii, odinioară împiedicate și izolate unele de altele, a fost restabilită. „Spiritul Bandungului", spiritul coexistenței pașnice, al luptei pentru pace, împotriva colonialismului, s-a afișat ca unul din componentele noii situații internaționale.

După Conferința de la Bandung, ființată la nivelul guvernelor, ideea solidarității țărilor Asiei și Africii a căpătat noi și variate forme de exprimare. A avut loc un „Bandung" sindical, altul studențesc, cel al ziariștilor, precum și al mișcării pentru pace. Peste puțin timp va avea loc la Cairo un „Bandung" al reprezentanților popoarelor Asiei și Africii.

★

Dintre curînlările rostite de la tribuna conferinței, mi-a rămas întipărită și cea a unuia dintre eminenții conducători ai mișcării de eliberare, pe care nu cu mulți ani înainte ultimul soldat olandez l-ar fi putut împiedica să se apropie de „Gedung Merdeka" (pe atunci clădirea servea drept club ofițerilor armatei coloniale). Acest om este doctorul Ahmed Suharno, președintele Republicii Indonezia. El spunea: **„Popoarele și țările s-au trezit din somnul lor de veci. Deasupra pămîntului s-au abătut uraganele deșteptării naționale, care l-au zguduit, l-au schimbat și continuă să-l schimbe în bine".**

Eugen PREDA

tul Apropiat, s-a intensificat lupta patriotică de eliberare. Totodată a cunoscut o creştere uriaşă pe arena internaţională prestigiul Chinei Populare, iar ţări ca India, Indonezia şi Birmania au păşit mai ferm pe drumul unei politici independente.

Trecînd în revistă marile succese obţinute în intervalul de timp dintre Conferinţa de la Bandung şi cea de la Cairo, solii ţărilor afro-asiatice vor dezbate, în spiritul paşnic al solidarităţii frăţeşti, problemele vitale şi sarcinile de viitor ale largului front anticolonialist, în lupta împotriva tuturor încercărilor de a se restabili dominaţia colonială în ţările Asiei şi Africii, fie prin agresiuni armate, fie prin aşa-zisa „doctrină Dulles-Eisenhower" sau prin blocuri şi pacte agresive, ca S.E.A.T.O. şi pactul de la Bagdad.

Noua Conferinţă a solidarităţii ţărilor Asiei şi Africii va constitui încă o puternică demonstraţie anticolonialistă, ce va reafirma avîntul noii forţe care a apărut pe arena internaţională: *unitatea ţărilor afro-asiatice.*

I. CIOARĂ

Pe chipul acestei tinere africane se poate citi credinţa într-un viitor mai bun, cînd îndelungata exploatare colonială va deveni de domeniul trecutului.

← Solidaritatea ţărilor arabe în acţiune. Recenta sesiune de la Cairo a Consiliului Ligii Arabe a adoptat o rezoluţie în care condamnă presiunile şi provocările la care se dedau puterile imperialiste împotriva Siriei independente, subliniind totodată că orice agresiune împotriva acestei ţări va fi considerată ca o agresiune împotriva tuturor ţărilor arabe.

← O întîlnire între conducătorii a două ţări care şi-au cucerit independenţa şi duc în prezent o politică externă îndreptată spre consolidarea păcii în întreaga lume: preşedintele Republicii Egipt, Gamal Abdel Nasser, şi primul ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru.

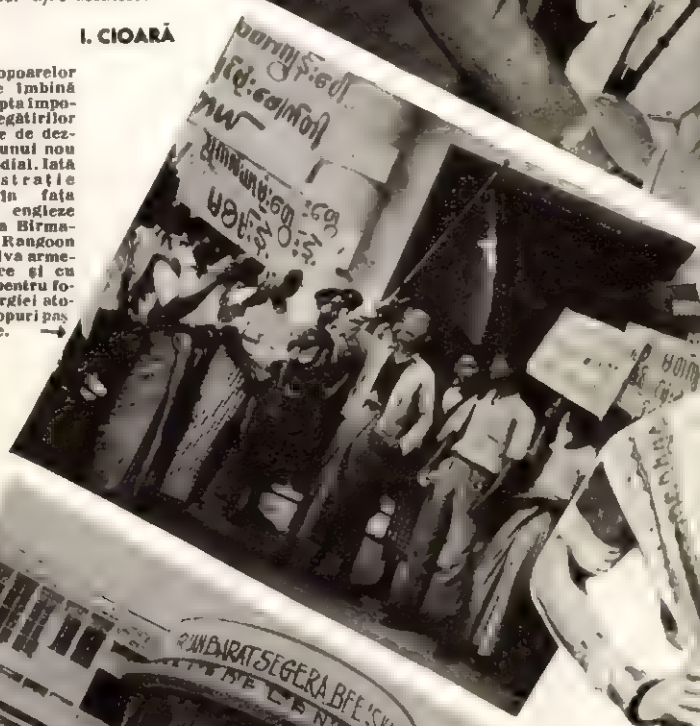

Lupta popoarelor asiatice se îmbină strîns cu lupta împotriva pregătirilor imperialiste de dezlănţuire a unui nou război mondial. Iată o demonstraţie populară în faţa ambasadei engleze din capitala Birmaniei — Rangoon — împotriva armelor atomice şi cu hidrogen, pentru folosirea energiei atomice în scopuri paşnice. →

↑ „Libertate Irianului de Vest". „Moarte colonialiştilor olandezi" — sînt inscripţiile ce se pot citi pe zidurile acestei vechi întreprinderi olandeze din Djakarta. Ele exprimă dorinţa fermă a indonezienilor de a vedea şi ultima bucată de pămînt indonezian eliberată de sub stăpînirea colonialiştilor.

Studente ale Institutului de croitorie Bunka Tukuso, din capitala Japoniei, interpretează un dans clasic indian. Costumele au fost confecţionate de dansatoare, ca o manifestare a prieteniei faţă de India. →

CRISTALELE VIITORULUI

de Aleksandr VOLGA

Este oare o magie?

...Maşina merge cu viteză maximă. Marile volane sînt în plină mişcare, roţile dinţate şi valţurile se învîrtesc ameţitor. Dar iată că survine un deranjament... Fără să mai stea pe gînduri, mecanicul introduce imediat mîna în corpul maşinii, printre nenumăratele roţi de transmisie şi pistoane. Ce imprudenţă, mai degrabă ce nesocotinţă! — aţi spune. Dar nu vă temeţi pentru mecanic. Mîna îi e întreagă, intactă. E posibil? Da. În clipa în care braţul a fost introdus în corpul maşinii, aceasta s-a oprit subit... În sfîrşit, terminînd intervenţia, omul scoate mîna. Şi maşina reintră brusc în funcţiune, cu acelaşi ritm pe care l-a avut.

Este vorba de vreo magie? Nu, este o autoblocare, realizată cu ajutorul celulelor fotoelectrice cu semiconductori. Asemenea instalaţii există în numeroase uzine şi fabrici sovietice.

Semiconductorii, aceste „miraculoase" cristale micuţe, au capacitatea de a transforma direct energia radiantă în energie electrică. Pe această facultate a lor se bazează dispozitivul de autoblocare. Acesta este alcătuit dintr-un izvor de lumină, care emite un mănunchi de raze, şi dintr-o celulă fotoelectrică cu semiconductori, care recepţionează aceste raze. Atîta timp cît razele nu sînt împiedicate să cadă asupra celulei fotoelectrice, maşina funcţionează normal. Pătrunzînd în „zona interzisă" a mecanismului, mîna a împiedicat razele să cadă asupra celulei fotoelectrice; atunci regimul normal al dispozitivului fotoelectric a fost tulburat şi celula a transmis, cu ajutorul releelor electrice, o comandă: opriţi-vă! După cîteva fracţiuni de secundă, frînele electrice au oprit funcţionarea maşinii.

Minusculul detectiv

...Noapte întunecoasă. Undeva, departe, la cîţiva kilometri de dv., a apărut un om. Sau, la aceeaşi distanţă, cineva a aprins o ţigară cu foarte mare prudenţă, ferindu-se să nu fie văzut.

Şi, într-adevăr, persoana respectivă nu poate fi observată nici cu cele mai puternice binocluri sau lunete. Dar atît omul cît şi jarul ţigării vor fi imediat descoperiţi de celula fotoelectrică cu semiconductori. Cum? Simplu: celula este capabilă să „vadă" raze din spectrul solar pe care ochiul omenesc nu le poate percepe — razele ultraviolete şi infraroşii. Corpul cald al omului sau ţigara aprinsă emit un mănunchi de raze infraroşii, pe care celula fotoelectrică cu semiconductori le înregistrează imediat.

Semnalul de alarmă

...Aţi auzit vreodată de cuvîntul „termistor"? E în fond un obiect simplu: o bucăţică de material semiconductor cu două contacte. Acest aparat foloseşte una din preţioasele caracteristici ale semiconductorilor, şi anume aceea de a-şi schimba brusc rezistenţa la trecerea curentului electric, în funcţie de variaţiile de temperatură. Termistorii servesc drept semnalizatori ai incendiilor pe vase şi în depozite, în întreprinderi şi în marile imobile. Undeva, în cel mai ascuns colţişor al oraşului sau în cel mai izolat cotlon al depozitului, s-a iscat un foc. Omul nu poate observa lucrul acesta imediat; el nu-şi va da seama, decît atunci cînd catastrofa va lua proporţii ameninţătoare. În schimb, termistorul va simţi imediat căldura şi va da semnalul electric de alarmă...

Temperatură după dorinţă

...Pilele termoelectrice. Aceste dispozitive au devenit cunoscute şi şi-au găsit o largă aplicare încă din timpul ultimului război. Bazate pe capacitatea contactelor cu semiconductori de a transforma, direct, energia calorică în energie electrică, cu un randament apreciabil, pilele termoelectrice cu semiconductori, instalate în păduri sau în regiuni mlăştinoase în spatele frontului duşman, serveau partizanilor pentru alimentarea aparatelor de radiorecepţie, stabilindu-le legătura cu patria.

De atunci, pilele termoelectrice au fost mult perfecţionate. Azi ele sînt încălzite cu „kerogaz" şi capabile să servească drept surse de energie electrică pentru posturile mobile de radioemisie şi recepţie, de tip „Urojai". Dar pilele termoelectrice cu semiconductori sînt reversibile: prin trecerea curentului electric, la extremităţile lor se pot obţine diferite temperaturi. S-au creat termoelemente cu semiconductori care oferă diferenţe de temperatură

Simplu şi economic

Noul frigider casnic cu semiconductori (frigiderul termoelectric), care a început să fie fabricat în U.R.S.S., nu are compresor şi nici alte mecanisme în mişcare. Contactele pilelor sale termoelectrice sînt legate de o sursă de curent; prin trecerea curentului electric se produce răcirea frigiderului. Prin ce se deosebeşte noul frigider, de tipurile cunoscute? Prin neobişnuita lui simplitate, soliditate şi prin faptul că este extrem de economic.

...Inginerul Veniamin Sişmakov ţine o cutie albă din material plastic, puţin mai mare decît o cutie de ţigări. El scoate unul din pereţii cutiei şi în interiorul ei se poate vedea un păienjeniş complicat de piese minuscule.

— Este un nou tip de radio cu semiconductori — spune el. Cîntăreşte patru sute de grame şi are două lungimi de undă — medii şi lungi. Sensibilitatea lui nu este mai mică decît cea a unui aparat cu lămpi. Îl puteţi pune în buzunar şi, oriunde aţi fi, în pădure, într-o barcă sau în automobil, veţi putea asculta transmisii ale unor staţii aflate la o distanţă de sute de kilometri...

...Iată cîteva din aplicaţiile practice ale semiconductorilor, aceste „miraculoase" cristale ale viitorului...

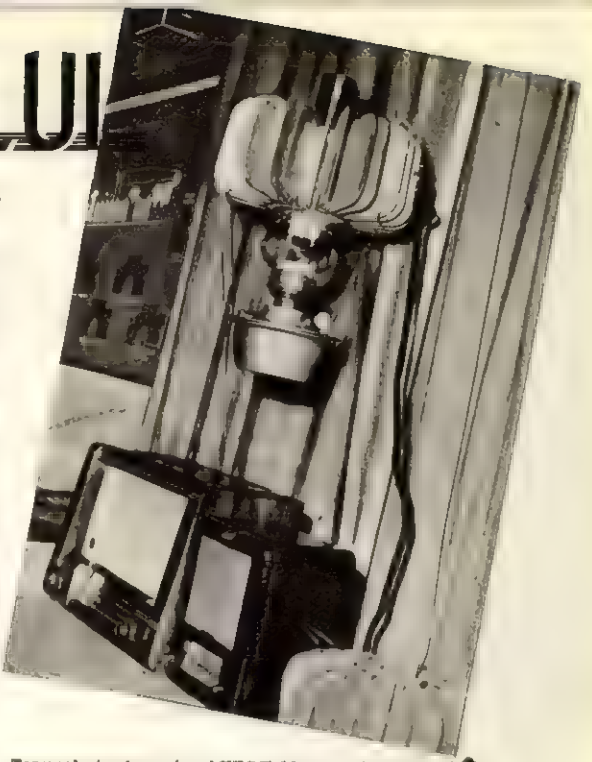

Termoelectrogeneratorul TEGK-22 cu semiconductori. Generatorul transformă căldura dată de o lampă cu petrol, în energie electrică ce poate fi folosită pentru alimentarea unui aparat de radio.

Iată un raport impresionant: aparate cu semiconductori, alături de o cutie cu chibrituri...

EMBLEMA VIE A Berlinului

„Bitte!", „Bitte!". Tătucul Nante vrea biscuiți și-i roagă frumos pe privitori să îi arunce...

Ce vă uitați așa? Vreți să știți mai multe despre noi? Citiți reportajul...

Și, totuși, nu arată rău de loc un ursuleț visător. E „mămica" Yetie. Ce de grijă, când ai patru copilași zurbagii!

E drept că cei doi „tineri" se sărută în plin public, dar... e sărut frățesc. Sînt Juichen și Ricke.

O dușcă de apă din butoiaș nu este de lepădat, mai ales după ce te-ai zbenguit un ceas întreg. Juichen e gata să bea: „Prosit!"

Ricke" — sora lui Juichen este răsfățata familiei. Acum s-a băgat în șanțul cu apă din jurul „căsuței părintești". Și se simte cum nu se poate mai în largul ei.

Cînd am vizitat capitala Germaniei, printre atîtea constatări pe care un oaspete curios le poate face în contact cu uriașa metropolă din inima Europei, am remarcat și un fapt de un interes deosebit pentru ceea ce vreau să povestesc mai jos: anume că nimeni nu este... filolog în țara altuia. Să vă explic. Constatarea se leagă de interesul pe care, încă de mult, îl manifestam pentru emblemele de orașe. În ce privește Berlinul, n-am întîlnit niciodată vreo reproducere de blazon, vreo marcă veche, pe care să nu-l aflu pe „Moș Martin". Singur sau cu ursoaica lui, proptit pe două labe sau alergînd în patru picioare, ursul era nelipsit de pe toate însemnele Berlinului care mi-au căzut în mînă. Și cu acea frîntură de germană pe care o știu, m-a dus capul să leg denumirea nemțească a ursului — „Bär" (se citește „ber") — de numele orașului. Așa că, definitiv și categoric ca orice negustor, am declarat că „Berlin" vine de la „Bär" și eram gata să demonstrez, oricui avea chef să mă asculte, că deducția mea logico-filologică se bizuie pe argumentul inatacabil și documentului palpabil: emblemele vechi de secole ale capitalei germane.

Din această convingere am fost clintit în cursul vizitei mele... la fața locului, ca să zic așa. Aflîndu-mă la Berlin, am ținut să vizitez și celebrul „Märkisches Museum" — muzeul mărcii. Aici, directorul, un bătrîn și distins savant, m-a primit cu bunăvoință, m-a plimbat prin toate sălile încărcate cu embleme, a deruiat pergamente bătrîne, a răsfoit cu mine incunabule seculare, dîndu-mi toate lămuririle pe care le ceream. Așa am aflat că Berlinul are o existență milenară, că încă de pe vremea cînd Spreea se chema „Spriava", pe malurile apei se afla o însemnată așezare omenească.

— Numele orașului vine desigur de la ursul de pe emblemă — am spus eu „bine informat".

Bătrînul profesor a clătinat din cap:

— Da' de unde; nu-i nici o legătură!

Privirea mea contrariată l-a determinat să-mi dezvolte o adevărată prelegere din care, între altele, am reținut că sînt mai multe teorii despre originea numelui „Berlin". Potrivit uneia dintre teorii, numele ar veni de la „Brühl" sau „Brühlin", ceea ce în germana veche înseamnă „mlaștină". Potrivit altei teorii, numele orașului ar veni de la denumirea „Perolinieje" din limba Sorbilor, populație care locuia în urmă cu o mie de ani în mlaștinosul ținut situat între rîurile Odra și Havel. În ce privește ursul de pe emblemă, el apare pentru prima dată către sfîrșitul veacului al XIII-lea și începutul celui de-al XIV-lea, înlocuind vulturul brandenburghez, care figurează pe emblemele anterioare acelei epoci.

— Bine — am spus eu. Asta e foarte interesant. Dar de unde vine ursul, pe blazonul orașului?

— Nu știu — a răspuns grav savantul german. Și nimeni nu știe. Singurul lucru precis este că numele orașului n-are nici o legătură cu ursul de pe blazon...

Așa am aflat că nu totdeauna apropierile de cuvinte corespund și realităților științifice. Cu această constatare am părăsit interesantul muzeu berlinez, care ascunde în el multiseculara mister al lui Moș Martin zugrăvit pe o emblemă.

Credeam că n-am să-i mai întîlnesc în Berlin pe pasionatul vizitator al prisăcilor și al zmeurișurilor. Și cînd colo, chiar în spațiile muzeului am dat pe neașteptate de el. El, în carne și oase... Nu vă speriați! Nu mi s-a întîmplat nimic. Întîi, pentru că ursulache cel viu este — cel puțin așa mi s-a precizat — la fel de inofensiv ca și confratele lui zugrăvit pe embleme. Și, în al doilea rînd — ceea ce pentru mine valora mai mult decît toate asigurările despre blîndețea animalului — între el și public se afla un binecuvîntat șanț cu apă și un grilaj de fier dătător de curaj, mai ales celor ce preferă urșii zugrăviți pe blazoane, imprimați pe batoane de ciocolată, sau în oricare altă formă, decît în carne și oase.

★

În inima Berlinului, în Kölnisches Park, se află căsuța urșilor. Dacă te instalezi în dreptul grilajului și ai răbdare, vezi toată „familia". O vezi la treabă. Căci trebuie spus că e vorba de o familie de urși harnici, care toată ziulica au de lucru. Întîi — băiețelul în șanțul cu apă. Aceasta e o adevărată plăcere. Apa pleznește, stropește totul; totul strănută și lumea din jur rîde. E semn că bunăvoința privitorilor a fost captată. Apoi vine numărul doi din program: urcarea sus, pe platoul din mijlocul șanțului cu apă. Și acolo, pe nisipul pe care l-ar invidia orice amator de plajă, are loc ridicarea în două labe, lăsarea capului într-o parte într-un gest de rară drăgălășenie și împreunarea lăbuțelor din față în semn de: „Bitte!", „Bitte!". Asta înseamnă: „Te rog!", „Te rog!" Firește, la o astfel de rugăminte politicoasă, spectatorii nu rezistă. Zeci de biscuiți, de pișcoturi și alte delicii încep să zboare peste grilaj. Dar dulciurile provoacă sete. Nu-i nimic. Agățat de copăcelul din mijlocul platoului, se află un lanț. Și la capătul lanțului, un butoiaș. Membrii „familiei" se apropie de butoiașul plin cu apă, îl apucă cu labele și, ducînd botul în dreptul cepului, dau capul pe spate, înclinînd butoiașul ca apa să curgă. Cînd setea a fost astîmpărată, butoiașul este încălecat într-un „huța-huța" care provoacă entuziasmul privitorilor.

L-am cunoscut pe bătrînelul care de ani de zile — în calitate de salariat al municipalității berlineze — îngrijește de urși. Îl cheamă Porath. Dar copiii Berlinului i-au dat un nume cu care s-a identificat pînă-într-atîta, încît acum nu se mai recomandă decît *„Bärenvater Porath"*, adică: *„Porath, tătucul urșilor"*.

Moș Porath are 67 de ani. Și cînd vorbește de urșii lui, în privire îi flutură un zîmbet tandru de bunicuț care-și dezmiardă nepoții. Se întoarce spre cel mai masiv dintre „pensionarii" casei.

— E *Nante*, tatăl familiei.

Nante ne privește grav. Are ținuta sobră, ca orice tată plin de răspunderi familiare. În partea cealaltă a platoului a apărut ursoaica mamă. Pe „doamna" lui Nante o cheamă *Yette*. Lîngă ea zburdă cele două fetițe: *Juichen* și *Ricke*. Moș Porath le privește cu dragoste:

— S-au născut în 1952. Sînt tare cuminți. Mult mai cuminți decît strengarii de băieți. E drept că băieții sînt mai mari cu un an — adaugă moșul, vrînd parcă să-i scuze pentru năzdrăvăniile lor.

În acest timp „băieții" cuceresc de la privitori zeci de biscuiți, făcînd tot felul de giumbușlucuri.

Moșul se apropie de ei și, îndemnîndu-i să se ridice în două labe, face prezentările:

— Pe ăsta îl cheamă *Yurke*; celălalt este *Neese*.

Moșul îi bombăne toată ziua. Și, totuși, este evident că, dintre toți urșii lui, cei doi strengari sînt marea slăbiciune a lui „Bärenvater". Asta se vede și din faptul că doar lor bătrînul le-a găsit nume de alintare: Yurke este strigat de obicei „Bubi" — adică „băiețelul" — iar lui Neese i se spune — pardon — „Pipi". Și mii de copii berlinezi au zilnic de povestit ce a mai făcut Bubi, cum s-a dat peste cap Juichen, cum s-a supărat Yette pe Ricke și a certat-o cu mormăituri profunde — și așa mai departe...

★

Savanții nu știu de unde provine ursul de pe blazonul bătrîneicetățigermane. Dar emblema vie a Berlinului a intrat în viața de fiecare zi a metropolei. Locuitorii îți iubesc ursuleții și îi îngrijesc ca pe un monument însuflețit al tradiției orașului lor. Moș Porath mi-a povestit o întîmplare care merită să fie relatată. În timpul asediului Berlinului, zeci și zeci de locuitori veneau să dea de mîncare ursilor. Hitleriștii dresaseră neîndurarea nevinovatelor animale. Și au reușit într-adevăr să împuște trei din cei patru urși existenți pe atunci. Al patrulea a fost însă salvat de către soldații sovietici din primele unități care au ajuns în acea parte a Berlinului. Și ostașii libertății au luat în grija lor micul urs rămas în viață, apărîndu-l și hrănindu-l, spre marea bucurie a locatnicilor. Este un amănunt cu totul minor, dacă vreți, în marea și eroica epopee a bătăliei antifasciste. Dar este încă un document emoționant al umanității ostașilor care, în cel mai aspru război cunoscut în istorie, își găseau totuși timpul să pună la adăpost și să îngrijească un biet pătruped urmărit, pînă și el, de orbirea nazistă.

„Tăicuții urșilor" e fericit. Și alături de el sînt fericiți toți prietenii săi, miile de copilași berlinezi, ca și — de ce n-am recunoaște-o? — spectatorii mai mari, care păstrează din această țară a construcției unei vieți bazate pe dragoste și echitate tandră, și amintirea unui grup de ursulești înconjurați de căldura tuturor.

I. SĂRĂȚEANU

Bubi a sărit în apă și nu i se mai vede decît capul. Ricke stă pe mal. Poate vrea să-și apere fratele în caz de înec. Poate vrea să-i mustre pentru imprudență. În orice caz, pînă una alta cercetează apa. O fi rece? Dacă ar face și ea o baie!

Cititorul „Flacăra" — cu drag de ea — o pereche fericită

Bobiță, detectiv amator...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

DE GEORGE Pănescu

CAPITOLUL XIII: „AUTOMOBILUL MISTERIOS"

Atenționare, Constănțeni!

O.C.L. Produse Industriale Constanța prezintă

pentru sezonul de iarnă sortimente complete de: confecții pentru bărbați, femei și copii; pălării pentru bărbați și femei; șepci. Articole de blănărie, cojocărie, marochinărie, parfumerie, jucării și poloabe pentru pomul de iarnă.

ABONAȚI VĂ PENTRU ANUL 1958

la publicațiile
UNIUNII SCRIITORILOR DIN R.P. ROMÎNĂ:

GAZETA LITERARĂ
VIAȚA ROMÎNEASCĂ
UTUNK
STEAUA
IGAZ-SZO
TÎNĂRUL SCRIITOR
IAȘUL LITERAR
SCRISUL BĂNĂȚEAN
NEUE LITERATUR
NOVI-ZIVOT

Abonamentele se primesc prin difuzorii voluntari din întreprinderi, instituții și școli, oficiile poștale și factorii poștali din toată țara.

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NR. 37 „DIN INDUSTRIA TEXTILĂ"

1) Mătase — Spată. 2) Iţari — Ciorap. 3) Levată — Atica. 4) A — Aba — Ama — R. 5) Np — I — Bc — Sură. 6) Uf — Ar — Gazat. 7) Filatură — Iţe. 8) Uta — Etamina. 9) Loial — Dărăci. 10) Are — Ie — La — In. 11) R — Rue — Finite 12) Metraje — Val.

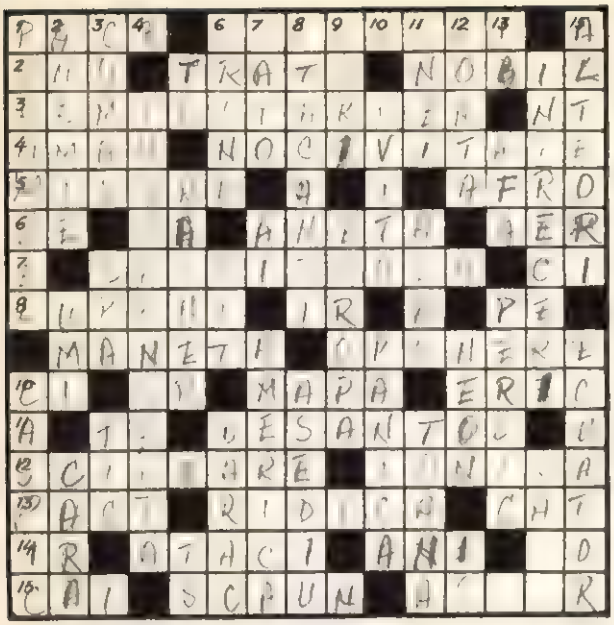

PE TEME INTERNAȚIONALE

ORIZONTAL: 1) Mir, paix, frieden, peace... — Cursa în care s-au lansat monopoliștii pe spinarea și pentru distrugerea popoarelor (pl.). 2) Forul internațional la lucrările căruia participă peste 80 de state — A aplica metoda de rezolvare a problemelor litigioase internaționale pe care o preconizează diplomația sovietică — Așa e felul apărătorilor păcii. 3) Verbul conjugat de revanșarzii vestgermani — Nota traducătorului. 4) Omenesc —Caracterul efectelor exploziilor nucleare. 5) Semeață — Conferința...-asiatică de la Cairo. 6) Barbu Eugenia — Diosa — Nume feminin — Atmosferă. 7) Creația umană care, alături de cea materială, e amenințată de către pretendenții la dominația mondială — Conjuncție. 8) Aci au luptat eroic minerii noștri în 1929 — Iridiu — Prepoziție. 9) Un fel de manivelă — Atitudinea popoarelor față de planurile agresive ale imperialiștilor. 10) Literă slavonă — Doctor — Dosar — Banc de chefali. 11) Pronume — Giuseppe..., cunoscut cineast progresist italian. 12) Situația în care se menține Germania, datorită politicii guvernului de la Bonn — În apropierea acestei mări grecești patrulează flota a 6-a americană. 13) Cel al Atlanticului de Nord e încheiat în scopul agresiunii — A sălta — Eta). 14) Unsoare — Ești în ofensivă — Unități de timp — Fluviu în Italia. 15) De curse, cu minere sau troian... — Nu s-ar spune că e prezent... la capul amatorilor de aventuri războinice — Arbore.

VERTICAL: 1) Simbolul păcii imortalizat de Picasso —Țărm marin de pe teritoriul U.R.S.S. 2) Slăbiciune — Provincie japoneză — A transporta. 3) Popor migrator — Oraș în Belgia — Bătaia inimii. 4) Țelul luptei popoarelor din țările coloniale. 5) Tel! — Pionier al medicinei românești — Tese! 6) Nume feminin — Nasul victimei lui Ignati — Pentru scărmănat lâna. 7) Bloc agresiv condus de imperialiștii americani — Poezi — Eli-a „vorbit" Maria Banuș, iar Dan Deșliu i-a închinat un „Cîntec de ruină". 8) Agresori — Atac în jurul unei fortărețe. 9) La intervale mari (pl.) — Pentru liniștea tuturor țărilor acestui continent, a propus Uniunea Sovietică un pact de securitate colectivă. 10) Apărută — S-a produs la bursa din New York, după lansarea sateliților artificiali sovietici. 11) Lanț de munți în America de Sud —Post internațional în reprezentativele de fotbal ale Rominiei — Capriciu. 12) Cea a istoriei nu se învârtește niciodată înapoi — Poporul german spune „NU" războiului! — Ieșire! 13) Ibidem — Localitate în Corsica — Un golf oriental disputat de imperialiștii occidentali. 14) Desfășurată pașnic între cele două sisteme mondiale, ea va duce la triumful socialismului (pl.) — Haină scurtă de blană 15) În alte rînduri — Brîul pămîntului.

Cuvinte rare: ERIC, UMI, SPA, AFA.

Sfaturi practice

DACĂ S-A ÎNTRERUPT mercurul din termometru, luați puțină vată muiată în apă fierbinte și o aplicați pe partea de jos a termometrului. El se va urca și se vor uni din nou bucățelele de mercur dezlipite. În felul acesta, termometrul va funcționa normal.

★

PENTRU A ȚINE CURATĂ o mușama de culoare deschisă, spălați-o cu apă și săpun, apoi ungeți-o cu lapte. Lăsați să se usuce 10 minute, apoi clătiți cu apă rece.

★

VREȚI SĂ STRECURAȚI o supă prea grasă atunci cînd e fierbinte, ca să-i îndepărtați grăsimea? Udați o bucată de tifon în apă rece, puneți-o peste sită și răsturnați încet supa. Grăsimea rămîne în tifon.

★

ÎNAINTE DE A STOARCE o lămîie, țineți-o cîteva minute în apă călduță. Veți scoate din ea o cantitate dublă de zeamă.

★

USTUROIUL ADĂUGAT la diferite mîncăruri e mai picant, dacă-l stropim cu sare și piper.

★

OUĂLE TARI se curăță mai bine dacă, după ce au fost fierte, le ținem cîteva minute în apă rece.

T. A. P. L. PETROȘANI — VIZITAȚI RESTAURANTELE

„MINERUL"-PETROȘANI

și

„CINA"-LUPENI

Cîntă orchestra Deju-Munteanu, vocea Ica Marinescu-Adamescu.
Se servesc preparate culinare variate.
Seara: specialități la grătar.
Specialități de vinuri de Tîrnave.
Muzică — Dans — Antrem.
Rețineți din timp mese pentru Revelionul 1958.

UN CADOU FRUMOS ȘI UTIL: O CRAVATĂ

elegantă din mătase naturală. Produs al întreprinderii

„ILIE PINTILIE"
București

PUTEȚI FI PUNCTUALI

în toate împrejurările, cumpărînd

ceasornicul deșteptător

„PRECIZIA"

Elegant ca formă, foarte exact, garantat 1 an.

Produs al Cooperativei meșteșugărești „Precizia" — Arad.

SIGUR ȘI CU FOLOS

păstrați banii la CEC

Visitați

RESTAURANTELE DIN CONSTANȚA:

„DOBROGEA" str. Tomis nr. 22
„PESCARUL" str. V. Alecsandri nr. 9
„TRANSILVANIA" str. I. V. Stalin nr. 87

Se servesc:
preparate calde și reci, grătar special, preparate de pește, vinuri alese.

Muzică Dans

REȚINEȚI DIN TIMP MESE PENTRU REVELIONUL 1958.

ÎN JURUL GLOBULUI

HAI SĂ FACEM UN TELEVIZOR. Și-au spus pesemne aceste două ființe, Maia și Alla Vasilevski din Moscova, montându-și la domiciliu, în timpul liber, un televizor tip ← Temp 2".

O NOUĂ MAGISTRALĂ. O dată cu terminarea construcției podului „Novîi Arbat" peste rîul Moscova, în capitala Uniunii Sovietice a fost inaugurată o nouă magistrală cu același nume, ce leagă podul de centrul orașului.

TRIBUL". Așa se intitulează piesa pe care a scris-o recent celebra cîntăreață de culoare Josephine Baker. Autoarea a închinat această lucrare „copiilor din lumea întreagă". Protagoniștii piesei vor fi, bineînțeles, copiii ei adoptivi, care sînt, precum se știe, de diferite naționalități. În fotografie: Josephine Baker în mijlocul familiei sale de artiști în spe.

TABLOU... VEGETARIAN. Astfel ar putea fi denumit acest original exponat prezentat în cadrul Expoziției berlineze a Școlii profesionale de artă aplicată din R.D. Germană. Studiul de materiale — cum e intitulat exponatul — este executat din boabe de fasole și mazăre, precum și din semințe de floarea-soarelui ↓

↑ ROLA 25" se numește noul tractor polonez de 25 cai putere. La Institutul pentru mecanizarea și electrificarea agriculturii din Kłudzienko (lîngă Varșovia), prototipul noului tractor a trecut cu succes toate examenele la care a fost supus. „Rola 25" poate fi adaptat, după necesități, la toate munciile agricole, tractorul lucrînd cu o viteză ce variază de la 5 la 20 km pe oră.

HIPOPOTAMUL ÎN ARENĂ. Celebrul dresor sovietic V. Durov prezintă în arena Circului de Stat din Moscova „micul" său hipopotam, care execută un număr de senzație. Precum vedeți, își dă concursul și comicul „Karandaș".

BICICLETA CIUDATĂ pe care o vedeți în fotografie face parte din aparatele speciale cu care este dotată Baza sportivă de asistență medicală din Friedrichsheim, din Berlin (R.D. Germană). Iată-l pe ciclistul Johann Richter supus unui examen de... suflu la bicicleta-ergometru. ↓

CONTRA GAZELOR OTRĂVITOARE ce primejduiesc viața minerilor care lucrează în abatajele din adînciml, fabrica poloneză de utilaje pentru salvare produce acum, în serie, aspiratoare și pompe speciale care elimină oxidul de carbon. După cum vedeți în fotografie, aceste aparate relativ mici sînt plasate în anvelope de piele, pentru a se integra echipamentului fiecărui miner.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● proiectul regizorului parizian André Barsacq, directorul teatrului „Atelier", de a pune în scenă „Ploșnița" de Maiakovski, care nu a mai fost jucată în Franța.

● montarea la Teatrul dramatic din Ulianovsk — fostul Simbirsk, orașul natal al lui Lenin — a celei mai noi piese închinate vieții marelui dascăl al proletariatului. Lucrarea se datorește autorului localnic V. Dediuhin și se ocupă chiar de anii petrecuți de adolescentul Volodia Ulianov la Simbirsk.

● ideea romancierului francez Albert Camus, cel mai nou laureat al Premiului Nobel pentru literatură, de a adapta pentru o scenă pariziană romanul „Posedații" de Dostoievski.

● înscrierea în repertoriul Teatrului dramatic rus din Chișinău a dramei cunoscutului scriitor progresist german Erich-Maria Remarque „Ultima stație", pe care o va regiza E. Vengro, maestru emerit al artei, din R. S. S. Moldovenească.

● noul spectacol al Teatrului popular din Sarajevo (Iugoslavia) cu drama lui B. Lavreniev „Ruptura", care s-a bucurat de un mare succes datorită regiei semnate de Meșt Selimovici.

PUBLICUL CRITICĂ...

● transformarea „Damei cu camelii" într-o comedie revistică, așa cum a prelucrat-o John Mitchell pentru o scenă de pe Broadway, însoțind textul cu muzica de jaz a lui Lor Crane.

● încercarea dramatică a unui marchiz spaniol, Juan Ignacio Luca de Tena, intitulată „Vultur fără aripi", care este prima încercare de a trata un subiect luat din epoca războiului civil de acum 20 de ani, de pe o poziție, bineînțeles, net franchistă.

● antrenarea valorosului actor parizian Michel Simon într-un spectacol care a însemnat o mare cădere. E vorba de ultima creație a bătrînului dramaturg boulevardier Jacques Deval, „Minunată seară".

GONG!

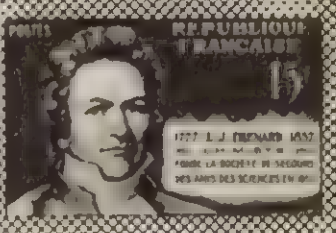

NOUTĂȚI FILATELICE. Administrația poștelor și telegrafului din Franța a emis recent o nouă serie de timbre. În clișeu, câteva din aceste noi valori filatelice.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 or 33 Tel. 7.60.10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 19,50 lei; 6 luni: 39 lei; un an: 78 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul executat la Combinatul poligrafic

Bul. Rep.

SPORT

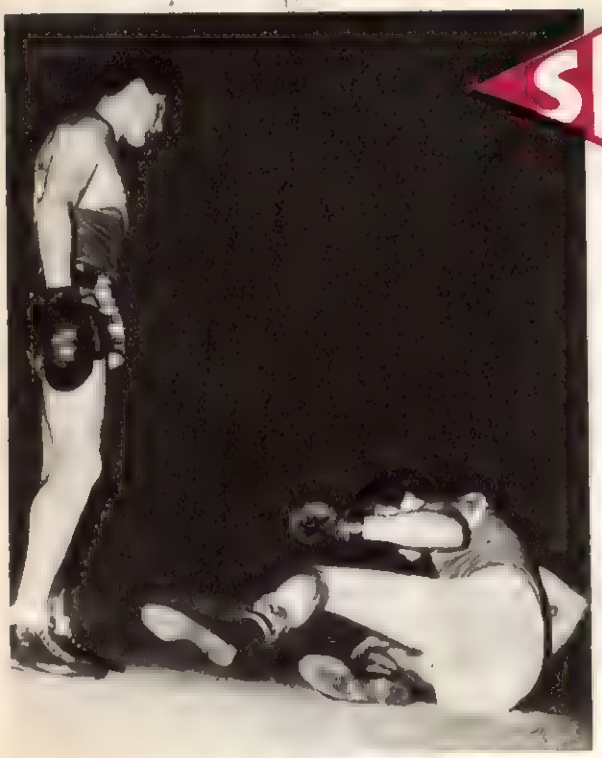

Deşi cu arcada deschisă, Constantin Gheorghiu a continuat să boxeze cu mult elan, întrecîndu-l clar pe Purwin. →

Cu toate că a punctat mai mult, deşi Suetowius a căzut la podea, totuşi Pintea a fost declarat învins datorită aprecierilor eronate ale arbi- ← trilor.

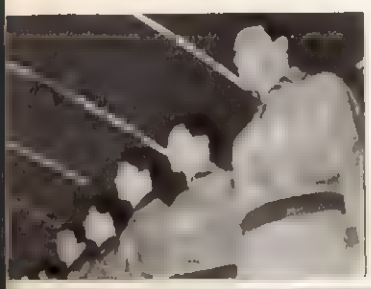

Echipa secundă a R. D. Germane, înainte de începerea galei de la ← Floreasca.

O poziţie caracteristică pentru lipsa de tehnică a lui Gheţu Velicu. Complet descoperit el a aruncat pumnul fără adresă, în timp ce partenerul său — Manusch — atacă precis. ↓

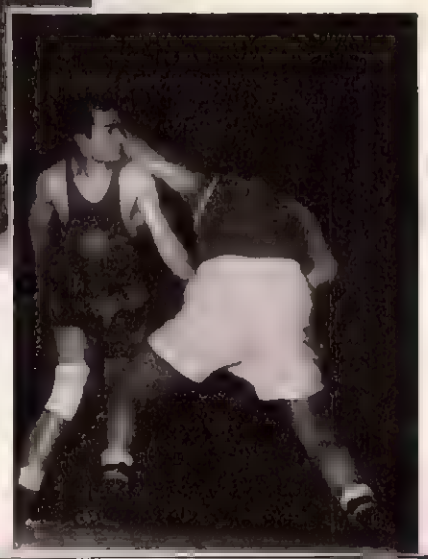

↑ În compania pugilistului german Gutschmidt, Dragnea a făcut un meci frumos, clar şi de nivel tehnic superior.

În prima repriză, Petre Zaharia a atacat dezlănţuit. Cu toate acestea şi el a fost dezavantajat de decizia arbitrilor. →

Fotografii de A. LOVINESCU

LUCIAN POPESCU — FOSTUL CAMPION AL EUROPEI —

DESPRE ÎNTÎLNIRILE BOXERILOR NOŞTRI

În ultimele zile ale săptămînii trecute s-au desfăşurat, la Berlin şi Bucureşti, întîlnirile internaţionale de box dintre echipele A şi, respectiv, B ale R. P. Romîne şi R. D. Germane. Ambele întîlniri au suscitat un mare interes, însă rezultatele cu care s-au încheiat nu sînt pe măsura aşteptărilor. Meciurile din sala Floreasca din Bucureşti, le-am urmărit împreună cu maestrul Lucian Popescu, fost campion al Europei, pe care l-am rugat, după sfîrşitul galei, să ne împărtăşească părerile sale despre cele două confruntări ale boxerilor romîni şi germani. Iată ce ne-a relatat cunoscutul antrenor al echipei Progresul.

— Cum apreciaţi rezultatele înregistrate de boxerii noştri?

— Am prevăzut că la Berlin vor avea o sarcină foarte dificilă şi, cunoscîndu-i pe pugiliştii germani, consider rezultatul justificat. În schimb sînt nemulţumit atît de rezultatul, cît şi de comportarea reprezentanţilor noştri în întîlnirea de la Bucureşti. A fost cea mai slabă gală internaţională pe care am urmărit-o în ultimii ani. Boxul nu înseamnă... pumni, ci o întrecere sportivă de înaltă clasă, în care forţa trebuie să se îmbine armonios cu tehnica, cu un iscusit joc de picioare şi cu o superioară gîndire tactică în ring.

— Care din aceste elemente lipsesc boxerilor noştri?

— Nu vreau să reduc discuţia numai la comportarea pugiliştilor romîni. Atît reprezentanţilor noştri, cît şi celor din R.D. Germană le lipseşte în primul rînd tehnica. Cu excepţia lui Gheorghiu, Dragnea şi, în mai mică măsură, Zaharia, toţi ceilalţi „secunzi" ai noştri s-au bazat mai mult pe forţă, au boxat confuz, au făcut în general meciuri de un nivel tehnic mediocru. Cişmaş a făcut unul din cele mai slabe meciuri ale sale, fiind lipsit de vlagă şi lovind cu... încetinitorul. Vreau să mă opresc mai mult asupra lui Gheţu Velicu. Lipsit de tehnică, el s-a impus totdeauna prin forţă. Or, acest lucru nu este suficient nici măcar la haltere. În afară de aceasta ţinuta sa în ring este reprobabilă prin faptul că scuipă mereu. E un lucru nepermis, urît, de care ar trebui să se debaraseze. Petre Zaharia, insuficient pregătit, a impresionat totuşi prin boxul său în linie, prin claritatea loviturilor şi prin curaj. Handicapat de diferenţa de greutate a partenerului, a fost nevoit să slăbească ritmul în ultimele patru minute.

Boxerii germani sînt tineri şi curajoşi, dar insuficient de bine pregătiţi tehnic. Mi-a plăcut în special Manusch, un pugilist valoros, care a reuşit să anihileze cunoscuta forţă a lui Velicu.

— Despre arbitraje ce puteţi ne spuneţi?

— S-au purtat şi se mai poartă încă discuţii pe marginea arbitrajelor din întîlnirea de la Bucureşti. După părerea mea, problema trebuie pusă astfel: la meciuri internaţionale să funcţioneze arbitri-judecători neutri. Lucrul acesta trebuie să devină obligatoriu şi organizatorii să se intereseze de el, aşa cum se preocupă de... instalarea ringului şi de asigurarea sălii. Personal, sînt nemulţumit atît de comportarea arbitrilor germani, cît şi de cea a reprezentanţilor noştri. Arbitrii germani au dat două decizii complet eronate.

— Ce propuneţi pentru viitor?

— În privinţa pregătirii: accent deosebit pe tehnică, iar echipele reprezentative să însumeze cu adevărat tot ce avem mai bun la ora respectivă. S-ar părea că boxul nostru se află în impas. Nu e adevărat. Avem multe elemente înzestrate. Pentru pregătirea lor e necesară însă mai puţină teorie şi mai multă orientare, muncă practică şi competenţă.

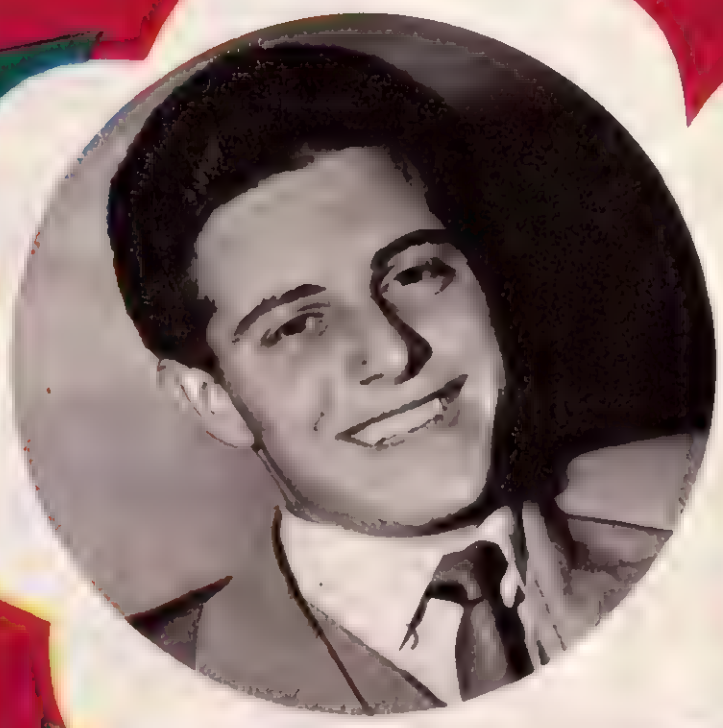

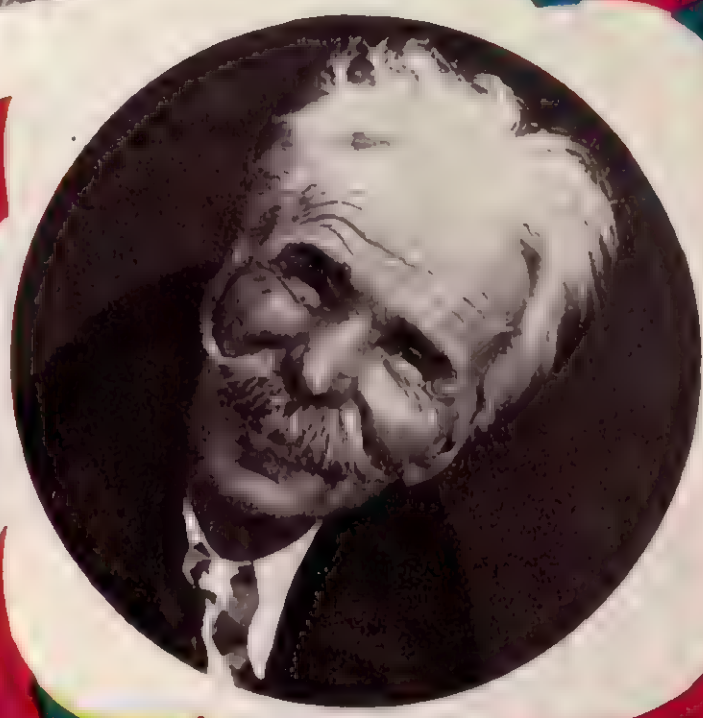

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 38 (138) — 28 DECEMBRIE 1957

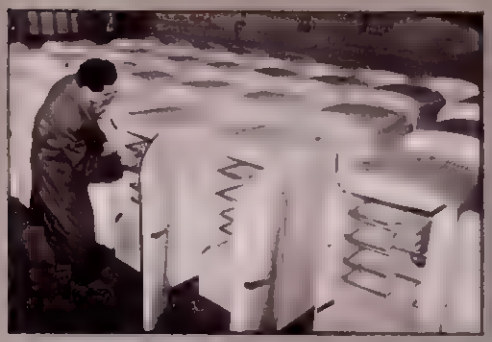

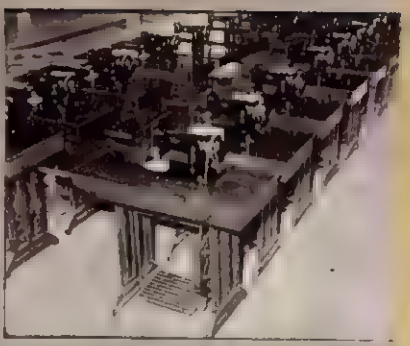

În acest număr:

Pag. 2-3-4 — Şi ăsta e fotograf?!... fotoreportaj de Nicuţă TĂNASE şi A. MIHAILOPOL.
— 13 aforisme de André WURMSER.
Pag. 5-6 — „Izvoare fermecate" de Cicerone THEODORESCU.
Pag. 7 — Reîntors de pe lumea cealaltă de Dan DEŞLIU.
Pag. 8-9 — Deşteptarea profesorului Bern — povestire ştiinţifico-fantastică de V. L. SAVCENKO.
— Miresme — versuri de Mihu DRAGOMIR.
Pag. 10-11-12 — Raid în anii ce vin de D. BĂBOIAN.
— O întîlnire în cer de Leonid LENCI.
Pag. 13-14 — Ce ne aduce cinematografia noastră în 1958—de vorbă cu tov. George MACOVESCU.
Pag. 15-16 — În ajun de Anul Nou — reportaj de Anton ALEXE
Pag. 17-18-19—În halat şi papuci— reportaj de M. MÎRZA.
Pag. 20 — „Pentru cavalerie adresaţi-vă alături" de Silviu GEORGESCU.
Pag. 21-22 — Am o idee, coane! de F. BRUNEA-FOX.
Pag. 23—Dispariţia dosarului cenuşiu, cap. XIV de George VOINESCU.
Planşele I-II-III —Dintr-un deceniu de creaţie plastică de M. DEAC.
Planşa a IV-a — Zodiac atlantic — caricaturi de Rik AUERBACH.
Supliment: — Calendar „Flacăra" pe 1958.

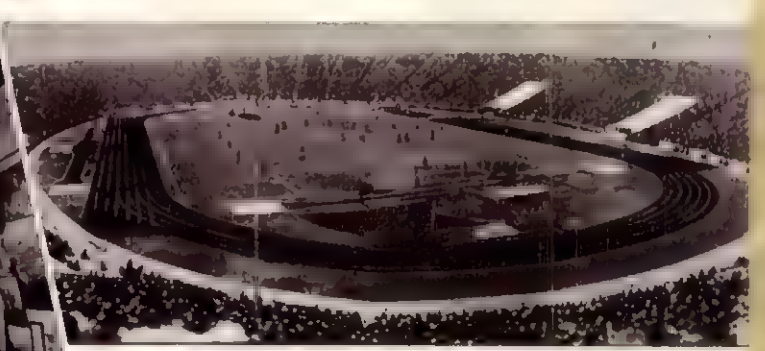

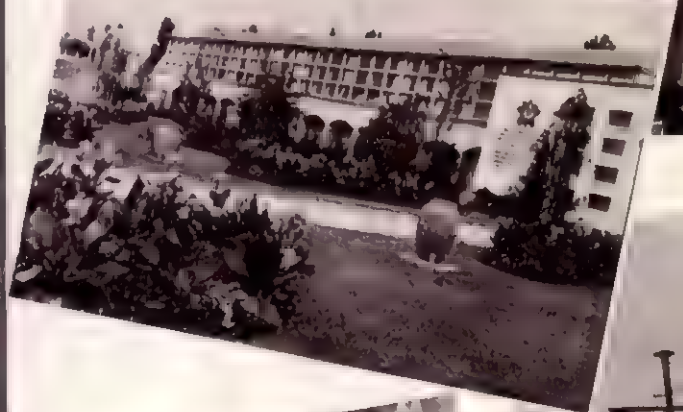

REPUBLICII

de Nicolae TĂUTU

Din stema ta aș vrea să fiu doar bobul
Din spicul plin cu fosnet de mătasă;
Un bob de-aș fi, dar ca întinse lanuri
Eu ți-aș așterne pîinile pe masă!

Din stema ta aș vrea să fiu doar stropul
Țițeiului din sonda sclipitoare;
Un strop de-aș fi, dar nesfîrșite veacuri
Te-aș încălzi cu flacăra mea mare!

Din stema ta aș vrea să fiu doar ramul
Din brazii verzi în neschimbată zeghe;
Un ram de-aș fi, dar ca păduri de sulii
Eu, credincios, ți-aș sta la uși de veghe!

Din stema ta aș vrea să fiu doar rază,
Din roșia stea ce cald ne luminează,
O rază doar, dar va luci de-apururi
Peste furtuni, în liniștea de amiază.

LA MULȚI ANI, REPUBLICĂ!

Să ridicăm paharul... La mulți ani, Republică! La multe, multe decenii! Tînăra sărbătorită nu este o persoană fizică. Și, totuși, ea ne cuprinde pe noi toți laolaltă și pe fiecare dintre noi, aparte. Destinul ei este destinul nostru; înflorirea ei înseamnă înfrumusețarea vieții noastre. Imaginați-vă o anchetă. Întrebarea este: ce ați fi fost dacă nu s-ar fi născut Republica? Răspundeți! Moșneguțule de pe copertă, ai mai fi ris azi așa? Oțelarule, ai fi fost azi deputat sau student? Iar tu, flăcăule venit de la brazdă, ai fi devenit inginerul șef al uzinei? Într-un singur deceniu puterea populară v-a schimbat și ne-a schimbat sorțile, ne-a reașezat existența, ne-a făcut oameni. Oameni liberi!

Priviți stema Republicii. Cîte țări de pe glob au embleme naționale, bogate ca a noastră? Avem fier și cărbune, țiței și sare, aur și pîine, păduri, animale și fructe... Și totuși, pînă acum un deceniu, cerșeam din poartă-n poartă — cum spunea poetul. Nu era un paradox; era consecința logică și tristă a stăpînirii burgheze. Era un jaf legalizat; toată țara era un fel de cec la purtător; iar purtătorul era banda de fabricanți, moșieri și bancheri, în cap cu degenerata față dinastică.

...Era, în seara de 30 decembrie 1947, la intersecția Bulevardului cu strada Brezoianu, un flăcăiaș înfometat, un fel de Gavroche, cu degetele răzbite prin pantofi. Vindea ziare și striga mereu: „Regele a plecat! E Republică!" Ochii îi ardeau, se agita ca pe o baricadă nevăzută și împărțea hîrtiile tipărite, nu ca pe niște ziare contra cost, ci ca pe niște manifeste de chemare la viață:

E Republică, auziți? Acum sîntem Noi, auziți? Parcă așa spunea.

Ce am făcut Noi, în frunte cu Partidul nostru, și cu ajutorul prietenilor sovietici, în zece ani? Va exista cîndva o carte mare despre primul deceniu de putere populară, pe care generațiile de după noi, generațiile socialiste ale fericirii și confortului absolut, le vor citi cu emoția povestirilor despre pionieri temerari. Vor cunoaște condițiile grele în care ne-am avîntat să facem ordine; vor afla cum ne-am luat înapoi uzinele; vor ști cum am încheiat primele colective; vor trăi emoția primei mașini românești, a construirii primei hidrocentrale, a primelor instalații atomice; vor trăi bucuria primului concediu de odihnă petrecut la mare, a primilor copii născuți omenește, a întîiului bec electric dintr-un cătun și a primului palton nou... Cînd vor închide cartea cea mare, nepoții vor spune gînditori: Au fost niște oameni deosebiți, bunicii noștri...

Le-am putea răspunde de pe acum: nu sîntem deosebiți. Sîntem oameni liberi. Și conștiința acestui fapt, gîndul că muncim pentru Noi, pentru țara Noastră, ne dă puterea să înfăptuim lucruri deosebite. Știți? Ar trebui ca în cartea cea mare pe care o veți citi, să fie scrise și greutățile și hibele noastre. Dar să se arate neapărat, în cartea voastră, că noi le cunoaștem și că eram hotărîți să scăpăm de ele; să se arate toate acestea și să se spună că nici un început de istorie nu se face cu boboci de trandafiri și că pionieratul nu conferă niciodată lapte și miere. Să se arate cum ne-am îmbunătățit viața și cît de hotărîți sîntem să ne-o îmbunătățim în anii ce vin.

Să ridicăm paharul... La mulți ani, Republică! La multe, nenumărate decenii!

FLACĂRA

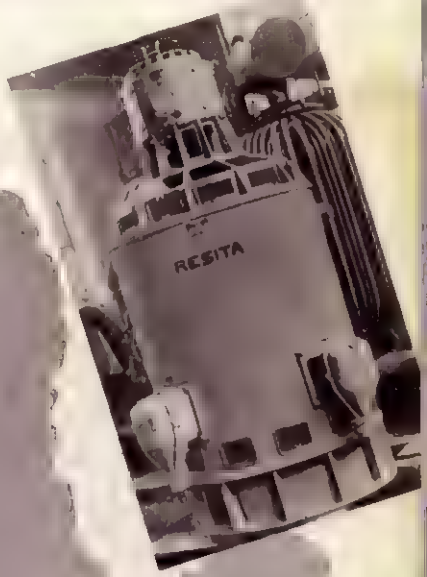

Și ăsta e foto

Text de Nicuță TĂNASE Fotografii de A. MIHAILOPOL

Dacă o să mai vedeți vreodată vreun fotoreportaj semnat de mine să-mi faceți ce vreți! Nici la ăsta n-am vrut să mă bag, dar am putut scăpa de redactorul șef?

— Cum, tovarășe, iei bani pentru deplasare de la noi, și nu ne scrii nimic?

— Nu vă scriu, tovarășe!

— De ce?

— Păi, ăsta e fotograf? Nici nu știe să țină aparatul în mînă. Cu oameni din ăștia mă trimiteți pe teren?

Pînă la urmă, a trebuit să fac. Dar știți de ce? Numai ca să dovedesc redactorului șef ce fel de fotograf are. Auziți, am pornit amîndoi la drum cu acceleratul 103. Fotograful avea locul 7, eu 8. Ne-am instalat noi, și am început să ne facem planul de bătaie: ce să cuprindă fotoreportajul de la Reșița, cîte poziții să luăm, în sfîrșit... mai discutăm noi ce mai discutăm, și deodată văd că dispare. Abia dimineață la Caransebeș l-am mai văzut. Își făcuse rost de un pat în vagonul de dormit. El a dormit în pat boierește și pe mine m-a lăsat să mă chinui pe locul 7 și 8. Ei, ce ziceți, om e ăsta?

Nu, dar nici meseria nu și-o cunoaște. Uitați-vă la pozele lui și la explicațiile mele.

(1) Acum cîțiva ani aici era un maidan pe care jucau copiii la două porți cu minge de cîrpă. Acum, la uitați vă ce este. Un fotograf bun făcea poza asta în timpul unei recreații. Imginați-vă: 1.200 de elevi în recreație.

Ei, ce poză ar fi ieșit!

graf?!..

(2) Fotograful care este fotograf pleacă la treabă cu tot ce-i trebuie. Fotograful nostru... I s-a terminat filmul. Am avut noroc că reşitenii şi-au ridicat un magazin clasa I în care găseşti de toate. Priviţi-l! Dacă vi se iveşte ocazia să mergeţi la Reşiţa, vizitaţi neapărat şi magazinul. E bine aprovizionat şi... are nişte vînzătoare foarte drăguţe. Eu am să mai trec prin Reşiţa, dar fără fotograf.

(3) În secţia cazangerie, fotograful a dispărut. Începusem să mă bucur. Cînd colo, am dat de el în cazanu' ăsta. Îl fotografia pe sudorul Vătaf Ion. Nu i se vede faţa, dar credeţi-mă pe mine, sudorul este băiat frumos, şi este şi muncitor. Mergea un portret, dar fotograful!...

(4) După toate astea, fotograful mai umblă şi după subiecte de senzaţie. În hala nouă Sfantek Pavel îşi măsura piesa cu un şubler cît toate zilele. Dacă ar fi avut un şubler normal, sută-n sută că nu l-ar fi fotografiat!...

(5) Aici este interiorul grupului şcolar. Fotograful nu are nici un merit. El a apăsat doar pe declanşator. Pe elevi eu le-am făcut să rîdă. Le-am citit un banc din „Urzica". Ce, nu credeţi?

(6) Băgaţi de seamă, că vrea să vă ducă! Astea nu sînt flori naturale, ci decoruri pentru opereta „Ianoş Vitez", pe care o pune în scenă cercul de operetă maghiară.

(7) Toată ziua a umblat după potcoave de cai morţi şi seara s-a dus pe deal să fotografieze Reşiţa.

(8) În Palatul Culturii din Reşiţa funcţionează 18 cercuri. Printre ele este şi cercul fotografilor amatori. Poza asta eu am făcut-o. El

nici n-a intrat măcar înăuntru. I-a fost teamă să nu găsească aici poze mai bune decît ale lui. E și invidios!...

(9) Biblioteca din Palatul Culturii are 49.000 de volume. Are lunar 2.000-3 000 de cititori. Se citesc lunar 2.800-3.000 de cărți. Fotograful nu-mi pozează biblioteca, ci holul. Că a văzut el în hol niște fete drăguțe. Două ore și-a făcut de lucru prin holul ăsta.

(10) O inovație. În felul ăsta gențile autocamioanelor „Steagul Roșu" se taie cu oxigen foarte repede și foarte precis. Meritul îi aparține inovatorului și nici decum fotografului. Este?

(11) Le-a dibuit și pe fetele din orchestra Casei de cultură. Se putea să nu dea peste ele?

P.S. Pînă acum am glumit. Fotograful are talent. Dacă totuși nu v-au plăcut fotografiile, să știți că el n-are nici o vină. A lucrat cu un aparat slab...

Pentru cititorii „Flacării"

13 AFORISME

de

André WURMSER

1 Optimism, pesimism. A doua zi după Revoluția din Octombrie, optimistul spunea: „Parcă văd lumea din 1958. Nu vor mai exista paraziți exploatînd munca altora, nici bursă de valori, nici societăți anonime. Presa nu va mai sluji intrigilor banului. Economia se va dezvolta în chip armonios, fără șomaj și fără crize. Copiii poporului vor merge la școală și pacea va domni între toate națiunile".

Pesimistul surîdea: „Visezi!" Dreptate avea optimistul. Dar credea că socialismul va cuceri lumea întreagă...

Întrucît l-ar dezmînți faptul că previziunile sale (juste pentru o jumătate a lumii) vor mai avea nevoie de cîțiva ani în plus pentru a se adeveri și în cealaltă jumătate?

2 De fapt, nici optimistul n-a fost destul de optimist. Căci aș putea jura că nu există, în prezent, pe toată suprafața globului, nici un semen de al său care să presupună că Rusia țarului, plină de analfabeți, ar fi putut număra cu patruzeci de ani mai tîrziu mai mulți savanți decît S.U.A. și că ar fi putut fi prima țară care să lanseze în spațiu sateliți artificiali!

3 Optimism. Mă întîlnesc uneori cu cîțiva anticomuniști sau, dacă vreți, cei puțin cu necomuniști. În ce privește viitorul, vă asigur că nu sînt mai puțin orientați ca mine. Ei nu spun niciodată: „ah, voi aștia, comuniștii francezi, *dacă vreodată ați veni la putere*... ei spun: *„voi aștia, comuniștii, cînd veți veni la putere..."*

4 Proști trebuie să mai fie adversarii noștri dacă procedează așa cum procedează — îmi spunea un tovarăș: se opun dezarmării, stîrnesc dușmănia popoarelor coloniale, jignesc pretutindeni sentimentul național!

— Nu-i învinovăți: fiind așa cum sînt nici n-ar putea să procedeze alt fel. Nu sînt proști: sînt doar subordonați unor interese care nu admit logica.

— Ar trebui, prin urmare, constrînși să devină logici, chiar dacă s-ar nărui și regimul și „interesele" acestuia.

5 Congresul XX. Există comuniști cărora dezvăluirea greșelilor lui Stalin li se pare un incident lipsit de importanță. Aceștia sînt, fără îndoială, inumani. Există însă alții pe care dezvăluirea acestor greșeli l-a făcut să uite că lupta de clasă e motorul istoriei și că opoziția fundamentală nu e între pretinșii „staliniști" și „nestaliniști", ci *între capitalism și socialism.*

6 7 noiembrie 1917. Lupta pentru dezarmare și pentru pace a început la 7 noiembrie 1917. Ea nu s-a întrerupt nici o clipă. Lupta pentru socialism a început la 7 noiembrie 1917 și ea nu a încetat o singură clipă. A spune „restul nu are însemnătate" ar fi o eroare. Dar a acorda „restului" mai multă importanță decît esențialului, ar fi o și mai gravă eroare.

7 Comparați Rusia lui Nicolae II cu Uniunea Sovietică la moartea lui Lenin; Uniunea Sovietică la moartea lui Lenin cu Uniunea Sovietică la moartea lui Stalin; Uniunea Sovietică la moartea lui Stalin cu Uniunea Sovietică de astăzi: mersul ascendent nu e oare vizibil și constant? Tocmai pentru că, în ciuda erorilor trecutului, progresul a fost constant, nu este cazul să ne punem cenușă pe cap, pentru că au existat erori.

8 Greșelile capitalismului — erorile socialismului, tot un drac! — spun sceptici. Ei uită că nedreptatea socială, exploatarea, trădarea intereselor naționale, se confundă cu însăși natura capitalismului, că el, capitalismul, săvîrșește erori și crime pentru a supraviețui. Ei uită de asemeni că erorile și greșelile comise în numele socialismului sînt împotriva naturii și principiilor lui — îl dăunează.

9 Cînd judeci felul de a fi al americanilor, nu uita niciodată că națiunea lor s-a născut o dată cu capitalismul, că ea n-a cunoscut ca popoarele europene, sclavagismul, apoi feudalismul, apoi jugul străin sau revoluția burgheză, apoi capitalismul.

Pentru un englez, un francez, un ungur, un polonez — un revoluționar este unul dintre compatrioții lui, ai cărui strămoși sînt eroii pomeniți de istoria lor națională: Cromwell, Robespierre, Petőfi, Mickievics. Pînă și în concepția unui conservator european, cuvîntul „revoluționar" nu-i o injurie.

Pentru anumiți americani, însă, a te atinge de capitalism înseamnă a te atinge de însăși America. După ei, legile liberei inițiative necorespunzînd vreunei etape din istoria lor, sînt fundamentale, eterne, divine etc., etc. De aci maccarthysmul, cu inchizitorii, călăii și discipolii săi.

10 America este cea mai fragilă dintre construcțiile omenești. Pentru că e clădită pe aur, instabil ca și nisipul. Cel bogat este și stăpîn; numai că el ascunde cauzele reale ale puterii sale. Vorba lui Molière e valabilă pentru toată Europa: *„Nu ajungi atît de bogat fiind om cinstit..."*

În America se cîștigă bani și nimic altceva. Un om „valorează" atîția și atîția dolari. Criteriul social e succesul personal. Toți miniștrii lui Eisenhower sînt miliardari. Oricare dintre ei poate accepta ca pe-o regulă formula: „ce e bun pentru General-Motors, e bun și pentru Statele Unite".

În S.U.A. dărîmarea capitalismului ar fi semnul dezastrului, sfîrșitul lumii. De aci această panică, această teamă care ține America în menghine.

11 Ce este în occident, un om cu așa-zisă „dreaptă-judecată"? Oamenii cu așa-zisă „dreaptă-judecată" sînt acei care nu judecă de loc.

12 Pe timpul Micii Antante, al lui Carol al II-lea și al celei de a treia republici, numele Romîniei nu era niciodată pomenit în presa cu „dreapta judecată" alt fel decît precedat de cuvintele „sora noastră de sînță latină". În anii regimului democrat-popular din Romînia și în anii celei de a patra republici, cuvintele acestea au căzut în desuetudine. Ceea ce dovedește că motivele, pentru care odinioară anumite ziare franceze ridicau în slavă Romînia, nu aveau nici o legătură cu latinitatea, cu Mediterana, cu Ovidiu, cu Ronsard și cu istoria antică.

13 Aceasta mai arată că am greșit cînd am afirmat că oamenii „cu dreaptă judecată" nu judecă de loc. Ba judecă, dar strîmb. Judecă, dar nu în funcție de adevăr, ci potrivit intereselor lor foarte precise.

Ce e drept, aceasta nu poate fi numită „judecată".

În românește de **Nina CASSIAN**

Din culegerea de folclor

Izvoare fermecate

de Cicerone THEODORESCU

Ilustrații de Marcela CORDESCU

Din cele mai îndepărtate timpuri, și cel mai adesea fără dată istorică certă, poezia populară care circulă pe cale orală a oglindit viața și munca oamenilor, tradițiile, ocupațiile și obiceiurile lor, lupta, setea lor de libertate precum și frumusețile unei naturi generoase care le-a servit drept mângâiere, adăpost și refugiu.

Nenumărate legende și cîntece bătrînești demonstrează deopotrivă locul de cinste ce s-a păstrat, în amintirea mulțimilor obidite, nu figurilor de stăpînitori cu anasîna, ci chipurilor de adevărați eroi populari, căpetenii de răscoale, viteji iubiți, haiduci protestatari și oblăduitori.

Mai tîrziu, cînd la ființă armata organizată a statului moșieresc, caracteristice sînt jalea, refuzul și blestemele cîntecelor de cătănie ; jalea lor povestește despre ruperea de cămin sau despre superiorii batjocoritori ; refuzul și blestemele lor sînt îndreptate împotriva celor ce duceau poporul să stingereze în țări străine pentru cauze străine.

De altfel, din întreaga poezie populară, un prelung și neînăbușit glas de departe, al rezistenței și îmbărbătării, răzbate de-a lungul vremii din om în om și din generație în generație.

În epoca noastră, marele război de eliberare a popoarelor, perioada care a urmat — a construcției unei vieți noi și a domniei poporului — trezirea maselor la o mai vie conștiință a puterii lor, ca și ideea participării active la lupta pentru pace, au găsit în rîndul lor ecouri puternice în poezia noastră orală.

Ținut îndelungată vreme la întuneric și sub opreliști de marii vătafi franțuziți ai statului burghez, ca și de micii vechili orientali ai moșierimii locale, poetul popular anonim a început destul de tîrziu să fie căutat, scos la lumină de sub lespezile disprețului „domnesc" și restituit alor săi prin tipar.

În această direcție lucrează astăzi cu deplină competență și neobosită rîvnă cele două institute științifice de folclor : al Academiei și al Ministerului Învățămîntului și Culturii, precum și Societatea de științe istorice și filozofice.

Față de bogăția uriașă a materialelor poeziei orale — adevărate cîmpuri aurifere ce urmează abia a fi recoltate — nu ne putem plînge că n-ar rămîne destul loc pentru oricîte inițiative particulare... Printre acestea, pentru simpla plăcere proprie și pentru propria-ne reîmprospătare sufletească, ne-am ostenit să adăugăm nu puține zile și nopți de cercetare a terenului și a hoților lui.

Numeroși colaboratori voluntari din diferite părți ale țării, pe unde cu buzunarele și carnetele doldora de voioșie și cîntec am întreprins culegeri de folclor în ultimii ani, știm că așteaptă cu încredere concretizarea muncii noastre comune ; după cum alții și-au manifestat, adesea în scris, nerăbdarea lor de a vedea, în sfîrșit, publicate materialele încredințate sau la a căror transcriere au asistat.

Cerîndu-le un bob de răgaz și unul de iertare, trebuie să le spunem tuturor că un răspuns complet și cu toții o dată nu vor putea avea, desigur, decît la apariția volumului, pe care l-am intitulat „Izvoare fermecate". Aceasta nu va mai întîrzia mult : în clipa de față, în sfîrșit, volumul a fost trimis — de Editura Pedagogică — la tipar.

Pînă atunci, în întîmpinarea celor zece ani de la întemeierea Republicii, folosim binevoitoarele oficii de gazdă ale revistei „Flacăra" pentru a înapoia cititorilor cîteva creații populare de circulație actuală, mici crîmpeie din marea simfonie a folclorului viu

Cîntece de leagăn

I

Doina din ce s-o făcut?
Dintr-o gură de mic prunc:
L-o lăsat maica dormind,
L-o aflat doină zicînd.

II

Culcă-te puiuț micuț,
Scoală-te mărișoruț.
Culcă-te și te abuă)*
Pînă mîni în dalbă ziuă
Și te culcă și adormi
Pînă mîni în dalbe zori.

III

Abuà-bua-bua,
Abuà, țucu-l maica!
Dormi, puiuțule, te-alină,
Maica-i dusă la fărină.
Puișor cu ochi de mure,
Maica-i dusă la pădure.

*) Adormi

Ți-a aduce gătejoare
Și ți-a face scoverjoare.
De ți-i purta binișor
Ți-a frige și-un puișor.

Tu singur l-ți mînca tăt
*Tu ești mic — ți-a fi bugăt!**)*

IV

Liu-liu-liu puiuț micuț
Taci că ți-oi da un puiuț,
Un puiuț de rîndunea
Și cu tine s-abua.

Abuà-bua-bua,
Abuà, țucu-l maica!
Nu ți teme tu de smei
I-a goni maica pe ei.
Nici de smei nici de moroi,
Maica nu-i lasă la noi.

Nu ți teme de moroaie
Cîrțișoi și cîrțișoaie,
Că le dă maica bătaie!

Achim FLOAREA
Com. Tămășești-Baia Mare

**) Destul

Dragu-mi-i în Nădăștie

Dragu-mi-i în Nădăștie
Drag mi-i-n lume și ea mie
Dragu-mi-i la secerat
Cu bădița la legat
Și mi-e drag la secere
Cu badea-napoia me.

Maria VĂLEANU
Nădăștie- Hunedoara

Frunză verde de trifoi

Frunză verde de trifoi,
M-o cerut la mama doi:
Unu miercuri, altu joi,
Unu tînăr și sărac,
Altu bătrîn și gîzdac.

Io-ntrebai frunza de nuc
După care să mă duc
Frunza de nuc îmi spune
Du-te după care-i vre,
Du-te după cel sărac

Că mere ziua la fîn
Vine sara șuerîn
I-i pune cina pe masă
El te-mpcielecă) prin casă.*
Îi faci patul să se culce,
El ți cere gura dulce.

Da găzdacu
Ducă-l dracu
Coseșe ziua rogoz,
Sara vine mînios
I-i pune cina pe masă
El te suduie prin casă
Îi faci patul să se culce,
El te suduie de cruce,
De cruce și de-nălțat,
Și de sfîntu cui te-o dat.

De la Constantin PALICIUC-Năsăud

*) Te-mpiedică

Bădișor, trăire-ai mult

Bădișor, trăire-ai mult,
Cuminte maică-ai avut
Că te-o știut legăna,
Că știi mîndru săruta.
Bădiță de gura ta
Nu mă mai pot sătura
Ca de gin) dulce toamna*
Și de somn primăvara!

Leon LAZĂR
Com. Șieuluț-Năsăud

*) Vin

La castelul grofului

La castelul grofului
Unde-i locul ofului
Horile-s de stîmpărare
La omul cu năcaz mare.

Lăsatu-mi-o tata-avere
Drumul, cît oi putea mere.
Iar măicuța mi-o lăsat
D-aici și pînă-n Banat.

Pînă-i lumea n-oi mîna
Patru boi către Jugla.

D-unde și mîn patru boi?
Tata n-o mînat nici doi.

Cine vrea și mîne boi,
Nu-i mînă la grof ca noi,
La castelul grofului
Și la locul ofului.

Horire-aș, horile-mi vin.
Mi-i rușine că-s strein.
Horire-aș, horile-mi plac.
Mi-i rușine că-s sărac.

Pr. Traian SENDRUȚ
Com. Inand-Oradea

Alba-i rochea de sopon

Albă-i rochea de sopon
Galbănă-i mîndra de somn.
Nu-i muiere să se cheme
Care-i pierdere de vreme:
Sara se culcă pe soare,
Se scoală la prînzul mare!
A fi mîndra mea făloasă
Dar nu știe ține coasă
De semeață n-are soață
Dar nu știe trage-o ață.

Fîntîna e sub părete
Ea moare-n casă de sete.
Lemnele pe perpelig
Ea moare-n casă de frig.
Iar cînd iese prin ocol
Sbiară vitele de mor
Și gîndesc că-i boala lor.

Aron BLAJOVICI
Com. Inand-Oradea

Maică, ieși afară-n poartă

Maică, ieși afară-n poartă
Și te uită-n lumea toată
Maică, măiculeana mea,
Că pe mine mi-i videa
În ițari verzi cu bufanț
Cu bufanțul ca la neamț,
C-am lăsat ițarii proști
Maică, de nu mă cunoști,
Pe munții Aronului
Purtînd pușca neamțului
Higlerului, panțărului.
Tu pe unde mi-i videa
Strigă neamțului așa:
— Higlăre camaradată,

Hai slobozi ficiorii-odată!
Că nu li-i de cătunit
Și dragu-li-i de trăit;
Că pe unde bați război
Numa jale-i păntru noi
Și pe unde te arăți
Numa sînge-i păntru tăți;
Sîngele li ca băltoaca,
Higler ca ucigă-l toaca,
Mere Higler
Să ucigă
Maică, tu ficioru-ți strigă
Să nu margă după Higler.

Ion Năsăudean ADAM
Com. Zagra Năsăud

Tuturor lumea li-i bună

Tuturor lumea li-i bună
Numa lui, i-e mătrăgună.
Tuturor lumea le place
El nu știe-n ea ce face.
Tuturor lumea li-i dragă
Numa lui, cerneală neagră.

Pr. Gh. POPP
Com. Popești-Oradea

Omu harnic îi frumos

Omu harnic îi frumos:
Dint-on pont[1]) dă bradu jos
Mi-l taie și mi-l cojăște
Și la vale-l corhănește[2])

Tuie, cară rășinoasa,
Colo-n vale la ierboasa.
Rîde dealul, rîde valea,
Di la noi fugit-a jalea,
S-a-nflorit viața-n sat
Că de Regna[3]) am scăpat!

Foaie verde toporaș
Zi din trișcă, fluieraș
Și mai tare și mai lin
Di săcure, di țapin.

Azi pădurile-s a noaste
Di pe deal și di pe coaste.
Vin plataole[4]) la vale
Aduc metări și bjilane[5])
Și mîndruța le-aștepta
C-aducea și pe badea.

Maria PRECUP
Com. Leșu-Năsăud

1) Cît ai clipi, cît ai face un punct.
2) Îi dă drumul la vale pe jghiab
3) Fosta asociație forestieră
4) Vagonetele trenului forestier.
5) Bușteni mari.

Frunză verdi mărgărint...

Frunză verdi mărgărint,
Războiu cin-l-o pornit
Videa-l-aș di foc pîrlit,
Di ape înămolit,
Și di vînturi răsipit;

C-am arat, am ogorît,
Da ce-am pus n-o mai ieșit,
Am sămănat grîu mărunt
Și-o ieșit schijă di plumb;

Am sămănat orz di vară
Ș-o ieșit jali pi țară,
Am sămănat busuioc
Ș-o ieșit pară di foc;

Au sămănat bob și linti
Ș-or ieșit cruci și morminți...
Face-s-ar un stirigoi
Cini-o mai porni război!

De la V. S. POPA și ZAMFIRA UNGUREANU Com. Boroaia-Fălticeni

STRIGĂTURI

Tînăr și frumos

Bădița de peste deal
Vini-ar da n-are cal.
Vino bade și pi jos
Că ești tînăr și frumos.

Decît slugă

Decît slugă la ciocoi
Mai bine cioban la oi,
Cu capul pe mușinoi,
Să umblu din stînă-n stînă
Și să gust brînza de-i bună.

Cu nădejde, fără muncă

Cu nădejde, fără muncă
Nu mai crește grîu pe luncă,
Mîndruliță cu opinci
Și drăguță la o-o cinci!

La mîndruța-n joc bărbată

La mîndruța-n joc bărbată
Joacă purceii pe vatră
Și șoarecii pe cuptor,
Broaștele pe rășchitor.

Pătrupopu-i pătrupop

Pătrupopu-i pătrupop
Ține mîndre cîte opt
Dară eu, copil sărac,
Să nu fin una de leac?

Poale strîmte și nădragi

Tăt acele mi-s urîte
Care poartă poale strîmte
Nici acele nu mi-s dragi
De se poartă cu nădragi.

REÎNTORS DE PE LUMEA CEALALTĂ

de Dan DEŞLIU

— EXECUŢIA DIN CAMERA MORŢII. — VICTIMA SCAUNULUI ELECTRIC DISPARE MISTERIOS. — CINE E VINOVATUL? — MORTUL... REAPARE DUPĂ 3 ANI. — JUSTIŢIE „MADE ÎN S. U. A."

Cînd cei patru intrară în celulă, Brown se ridică maşinal şi privi cu un aer perplex, ca şi cum la orice s-ar fi aşteptat numai la asta nu...

—Hello, Harry!—făcu gardianul şef, încercînd să zîmbească amabil. Omul din colţ nu se arătă prea încîntat de această atenţie; la urma urmelor, e greu să fii politicos cu moartea...

De două săptămîni, Brown depăna în minte, ca pe un film obsedant, întîmplarea care-l adusese acolo. Mai rău decît orice i se părea faptul că o dată cu el va dispare unul dintre acei doi oameni care ştiau — ei singuri pe toată suprafaţa pămîntului — că Harry Brown e nevinovat. Al doilea — era necunoscutul asasin al lui Jenkins.

...Îl revedea pe Charles Jenkins învîrtindu-se furios prin biroul său din curtea garajului, undeva, într-un cartier din Chicago... Auzea vocea aspră, cu rezonanţe de peşteră, zvîrlindu-i în obraz cele mai josnice ocări... Oho, dar nici el nu-i rămăsese dator! I-a spus şi el două, trei vorbe ticăloşului bătrîn, aşa, pe şleau, ca să-şi aducă aminte de Harry Brown!

Apoi ieşise, vînăt de mînie, trîntind uşa; ajunsese în stradă, cînd răsunară împuşcăturile. Se opri; după o clipă de ezitare, se întoarse şi străbătu în fugă curtea pătrată: în birou, Jenkins zăcea ghemuit pe covor, iar cămaşa lui albă se înroşea repede sub umărul stîng...

Execuţie pe scaunul electric.

La Institutul de medicină „Read" din S.U.A. se fac experienţe cu oameni care, după ce sînt supuşi curenţilor de înaltă tensiune, urmează să fie readuşi la viaţă (bineînţeles dacă experienţa reuşeşte) cu ajutorul maşinii cardio-pulmonare...

Pe urmă — imaginile se învălmăşeau: goana cu taxiul la gară... expresul de New York, prins în ultimul moment... rătăcirile nesfîrşite prin marele oraş, hăituirea, nopţile de groază... L-au arestat după două luni într-un cinematograf...

Desigur, cei de la poliţie n-au vrut să-l creadă. Nici anchetatorii, nici procurorul — nimeni, în afară de Clarck, avocatul său. Dar pledoaria inteligentă a apărării n-a avut nici un efect; juraţii au decis ca Harry Brown să fie dus la scaunul electric, pentru o crimă pe care n-o săvîrşise...

— Să mergem, Brown! — zise gardianul şef apucîndu-i braţul.

Condamnatul se uită la Clarck (venise şi el, palid ca totdeauna, cu nelipsita-i servietă galbenă la subsuoară), acesta se apropie şi lui Brown i se păru că acum-acum o să se prăbuşească...

— Ascultă Harry — şopti Clarck privindu-l în luminile ochilor — oricît de timpit ţi s-ar părea ce spun eu acum, să ştii că am să lupt mai departe...

Pentru prima oară după luni de zile, Brown surise trist şi, ridicînd din umeri, porni agale între gardieni... Cînd văzu deschizîndu-se uşa de metal, picioarele încetară să-l mai asculte. Cu greu îl tîrîră pînă la scaunul monstruos, din mijlocul încăperii. Pe cînd îi fixau plăcile metalice la gleznă şi pe craniu, el începu să strige, cu o putere pe care nu şi-o mai bănuia:

— Nu-i adevărat! N-am făcut nimic, nimic; de ce? Nimic! De ce? De ce?...

Călăul apăsă pe manetă... Un fulger în coşul pieptului, o dată, de două ori, de o mie de ori.

Şi o serie de roţi dinţate care-i sfărîmau trupul de o mie de ori într-o singură clipă...

Voi să strige — dar limba nu-l mai asculta... Simţea în gîtlej o masă enormă de plumb fierbinte; creierul însă funcţiona cu o precizie înspăimîntătoare.

Al doilea şoc, din nou fulgerele şi roţile fără număr, apoi prăpastia oarbă, infinită...

. . . . . .

În 1955, la trei ani de la execuţia lui Brown, un traficant de opium — anume Kingsley — se spînzură într-o închisoare din Chicago. Scrisoarea lăsată de sinucigaş conţinea, între altele, mărturisirea că el, Kingsley, îl împuşcase pe proprietarul de garaj Charles Jenkins, care-i cunoştea „afacerile" şi-l şantaja singeros.

Bineînţeles, autorităţile fură nevoite să-şi recunoască eroarea şi probabil că totul s-ar fi sfîrşit cu mici regrete postume dacă, recent, la un congres al cardiologilor americani, doctorul James Aldert n-ar fi făcut o senzaţională comunicare...

El a povestit, pur şi simplu, „învierea" lui Harry Brown cu ajutorul „maşinii cardio-pulmonare".

...Imediat după execuţie, în înţelegere cu cîteva persoane din serviciul de înmormîntări al închisorii, avocatul Clarck şi doctorul Aldert au transportat „cadavrul" lui Brown la cabinetul (din fericire foarte apropiat) al medicului şi l-au supus acţiunii de restabilire a circulaţiei sîngelui şi a funcţiunilor respiratorii.

Abia după zece minute de încordare s-a înregistrat primul semnal de revenire la viaţă, iar pompa de alimentare cu sînge şi-a înteţit activitatea... Peste un sfert de oră, Brown şi-a recăpătat cunoştinţa şi i s-a povestit fantastica lui aventură în ţinutul dintre viaţă şi moarte.

Cînd s-a restabilit pe deplin, prietenii săi l-au expediat în Mexic (cu acte false, desigur), unde Brown a petrecut trei ani de noi şi teribile frămîntări.

Mărturisirea lui Kingsley i-a dat posibilitatea să revină în Statele Unite; prezenţa „înviatului din morţi" a produs o vîlvă extraordinară în opinia publică americană şi, bineînţeles — dacă mai era necesar! — un nou val de „încredere" în destoinicia şi echitatea tribunalelor din S.U.A.

„În definitiv — şi-or fi spus pesemne americanii de rînd — ce-i de mirare în toate astea? Justiţia noastră ne-a obişnuit în aşa măsură cu sentinţe eronate, încît ni s-ar părea ciudat să auzim că pronunţă şi hotărîri drepte!"

Ce vreţi? America este „ţara tuturor posibilităţilor" — în afară de adevăr...

DESTEPTAREA PROFESORULUI BERN

– povestire ştiinţifico-fantastică –

de V. I. SAVCENKO

Toamna anului 1952... Savantul german Bern dispare misterios în cea de a doua expediţie geofizică, întreprinsă împreună cu inginerul Niemayer, în Pustiul Gobi din Asia Centrală. La înapoiere, ing. Niemayer declară oficialităţii şi presei că profesorul fusese victima exploziei unui elicopter. Realitatea însă este alta şi Niemayer o tăinuieşte, potrivit făgăduielii pe care a făcut-o profesorului.

Savantul Bern avea o opinie personală şi categorică asupra trecutei şi viitoarei evoluţii a omenirii. El lega aceste evoluţii — pornind de la transformarea maimuţei în om — de perioadele glaciare, determinate de deplasarea axei pământului şi, ca atare, de poziţia planetei noastre faţă de soare.

Savantul considera că, potrivit trecutei alternanţe a perioadelor glaciare în cele două emisfere ale globului, emisfera noastră boreală ar urma să suporte un nou îngheţ peste 12-13.000 ani. Deşi cu toată raţiunea şi inima împotriva războiului, profesorul credea totuşi cu tristeţe că omenirea nu va scăpa de războiul atomic. După el, evoluţia urma să meargă pe următorul făgaş: războiul atomic, distrugerea civilizaţiei, degenerescenţa (din cauza radioactivităţii) rămăşiţelor omenirii până la incapacitatea de a mai face faţă existenţei; apoi, la scadenţa stabilită, venirea perioadei glaciare, ştergerea definitivă de pe glob a urmelor trecutei civilizaţii şi, în sfîrşit, apariţia pământului curăţat, virgin, gata să ofere adăpost unei noi omeniri — speciilor superioare de maimuţe care până la îngheţ şi în timpul vitregiei acestuia se vor fi dezvoltat până la nivelul gîndirii...

Verificarea acestei ipoteze (apocaliptice) devenise în ultimii ani dorinţa supremă a profesorului. Dar cum ar fi putut verifica fapte ce urmau sau nu să se petreacă peste atîtea milenii? Cum ar fi putut trăi atîta timp? Pentru realizarea dorinţei sale, prof. Bern recurge la anabioză, acea metodă de conservare a corpului prin frînarea, cu ajutorul frigului, a proceselor vitale, a tuturor reacţiilor chimice şi biologice ce se petrec în organism. El experimentează cu succes, pe animale, metoda de încetinire a vieţii prin îngheţ şi, în sfîrşit, după reuşita unei experienţe de 6 luni asupra sa însuşi, se hotărăşte să adoarmă pentru 18 milenii într-o încăpere amenajată în interiorul unei galerii săpate sub nisipul Pustiului Gobi...

Niemayer îşi muşcă buzele şi tăcu. Într-un tîrziu spuse:

— Zău, nu ştiu... Tot nu-mi vine a crede că vreţi să faceţi aşa ceva. Mi-e frică s-o cred.

— Hm! Ai reuşit să-mi micşorezi emoţia — zîmbi Bern. Cînd vezi că cineva este îngrijorat pentru tine, parcă nu-ţi mai e aşa frică. Dar să nu ne amărîm reciproc, gîndindu-ne la lunga despărţire. Cînd te vei întoarce, inscenează te rog accidentul cu elicopterul, aşa cum am hotărît. Înţelegi bine doar că secretul cel mai desăvîrşit este o condiţie indispensabilă pentru reuşita experienţei mele. Peste două săptămîni încep furtunile de toamnă... Rămîi cu bine... Şi nu mă privi aşa, căci eu am să trăiesc mai mult decît voi toţi! — zise profesorul, întinzînd mîna lui Niemayer.

— Încăperea este calculată pentru o singură persoană? — întrebă deodată Niemayer.

— Da, pentru una singură. Pe faţa lui Bern apăru o expresie de simpatie.— Mi se pare că încep să regret că nu am încercat să te conving mai devreme — zise profesorul, punînd piciorul pe prima treaptă a galeriei. După cinci minute să te îndepărtezi de intrare!

Capul lui cărunt dispăru în adîncul galeriei.

Bern înşurubă uşa care reprezenta singura cale de acces la galerie, îmbrăcă un costum special ca de scafandru, înzestrat cu o mulţime de tuburi, apoi se culcă pe podeaua încăperii, pe o saltea făcută dintr-un material plastic, exact după forma corpului său. Îşi mişcă trupul; nu simţea nicăieri vreo jenă. Pe tabloul de comandă din faţa sa lămpile de semnalizare luminau liniştit, raportînd că toate aparatele erau în stare de funcţionare.

Profesorul atinse butonul detonatorului şi, după o scurtă ezitare, îl apăsă. Urmă o uşoară zguduire... Zgomotul însă nu pătrunse în încăpere. Galeria era acum acoperită. Cu o ultimă mişcare Bern puse în acţiune pompele de răcire şi de narcoză, aşeză apoi mîna în scobitura corespunzătoare a „saltelei" şi, îndreptîndu-şi privirea spre globul strălucitor de pe tavanul încăperii, începu să numere calm secundele...

Deasupra, Niemayer văzu cum, concomitent cu un zgomot surd, din galerie se înalţă o mică coloană de nisip şi praf. Încăperea lui Bern se găsea acum sub un strat de 15 metri de pămînt... Niemayer privi în jur şi, în mijlocul deşertului care amuţise, îl cuprinse dintr-o dată frica. Stătu cîteva clipe nemişcat, apoi se îndreptă încet spre elicopter.

Cinci zile mai tîrziu, el aruncă cu conştiinciozitate elicopterul în aer şi-şi îndreptă paşii spre un mic orăşel mongol. Şi, după încă o săptămînă, se dezlănţuiră vînturile de toamnă. Ele goniră dunele de nisip dintr-un loc într-altul, netezind toate urmele şi gropile. Grăuncele de nisip, incalculabile ca şi timpul, acoperiră cel din urmă popas al expediţiei lui Bern şi locul acela nu se mai deosebi cu nimic de împrejurimile sale...

★

În întuneric palpita o lumină verzuie şi difuză. Ea se apropie încet. Cînd aceasta încetă să tremure, Bern înţelese că era lampa semnalizatoare a releului radioactiv, care începuse să acţioneze.

Conştiinţa începu să i se limpezească treptat. Revenise la viaţă. La stînga zări electroscopul ceasornicului milenar; foiţele lui căzuseră şi se opriseră între cifrele 19 şi 20. „Este mijlocul celui de al douăzecilea mileniu" — gîndi Bern. Raţiunea îi funcţiona perfect şi profesorul se simţi cuprins de o emoţie reţinută.

„Să-mi controlez corpul". Mişcă cu precauţie mîinile, picioarele, gîtul, deschise şi închise gura. Corpul asculta, numai piciorul stîng mai era încă amorţit. Probabil că stătuse într-o poziţie incomodă sau că temperatura se urca prea repede... Mai făcu cîteva mişcări energice de înviorare, apoi se ridică şi privi aparatele. Acele voltmetrelor coborîseră: probabil că acumulatoarele se cam consumaseră în timpul operaţiei de dezgheţare. Bern mută comutatorul; toate bateriile termice începură să dea curent. Acele aparatelor tresăriră şi se avîntară în sus. Şi atunci Bern îşi aminti de Niemayer: termoelementele lui nu-l trădaseră. La această amintire resimţi o stranie şi dureroasă dedublare a eului său: „Niemayer nu mai există de mult, nu mai există nimeni..."

Privirea îi căzu pe globul metalic de pe tavan, culoarea lui devenise închisă şi nu mai strălucea de loc. Treptat îl cuprinse nerăbdarea. Examină încă o dată voltmetrele: acumulatoarele se reîncărcaseră în parte, dar dacă cupla la ele şi bateriile termice, energia trebuia să fie suficientă pentru a-l putea ridica la suprafaţă. Îşi schimbă hainele şi prin ferestruica din tavanul încăperii se urcă într-o calotă, care se desprinse apoi automat.

Apăsă pe întrerupător. Motoarele electrice vîjîiră scurt, mărindu-şi turaţiile. Elicea calotei începu să sfredelească pămîntul de deasupra. Podeaua cabinei trepidă uşor şi Bern constată cu uşurare că într-adevăr calota înaintează treptat în sus...

În sfîrşit, scrîşnetul sec al metalului ce măcina pietrele încetă: calota ieşise la suprafaţă. Bern începu să deşurubeze cu cheia şuruburile de la uşă. Mergea greu şi profesorul îşi zgîrîie degetele. Dar iată că prin crăpături pătrunse lumina albăstruie a amurgului. Cîteva eforturi încă şi Bern ieşi din calotă.

În jur, în atmosfera răcoroasă a înserării, se întindea o pădure întunecoasă şi tăcută. Vîrful calotei despicase pămîntul chiar în apropierea rădăcinilor unui copac; tulpina uriaşă profila sus, pe cerul care se întuneca tot mai mult, o coroană de frunziş bogat. Bern se înfioră: „Ce s-ar fi întîmplat dacă acestui copac i-ar fi trecut prin minte să crească cu jumătate de metru mai la stînga?" Se apropie de arbore, îi pipăi coaja spongioasă şi degetele i se umeziră. „Ce fel de specie să fie aceasta? Trebuie să aştept pînă mîine, cînd va fi lumină".

Profesorul se întoarse în calotă şi controlă toate rezervele sale: conservele de alimente şi apă, busola, revolverul, apoi îşi aprinse o ţigară. „Aşadar — îl străfulgeră un gînd triumfător — deocamdată dreptatea este de partea mea! Gheţurile au trecut, deşertul este acum acoperit de pădure... Trebuie să controlez numai dacă ceasul radioactiv nu m-a mînţit. Dar cum s-o fac?"

Pădurea era rară, iar prin luminişurile dintre copaci se puteau vedea stelele ce se aprindeau pe cer. Bern privi cerul şi dintr-o dată îi veni o idee: acum „steaua polară" trebuie să fie Vega!

Îşi luă busola şi, descoperind în întuneric un copac cu crengile joase, se urcă stîngaci în el. Crengile îi zgîriară faţa. Zgomotul sperie o pasăre; ea ţipă ascuţit şi zbură pe o ramură, lovindu-i faţa. Ţipătul ei ciudat răsună încă multă vreme prin pădure. Gîfîind, profesorul se instală pe una din ramurile de sus şi ridică privirea.

Se întunecase de-a binelea. Deasupra lui se întindea un cer cu nenumărate stele strălucitoare, dar cu desăvîrşire necunoscute. Profesorul căută din ochi constelaţiile cunoscute: unde erau Carul mare, Casiopeea? Nu le vedea, dar nici n-ar fi putut să le vadă: în decursul mileniilor stelele se deplasaseră, întorcînd pe dos toate hărţile astronomice. Numai Calea Laptelui străbătea ca şi înainte cerul, ca o fîşie cu mii de fire de praf strălucitoare. Bern apropie busola de ochi şi privi acul care lumina slab în întuneric, indicînd nordul. Apoi îşi îndreptă privirea în această direcţie. Deasupra orizontului întunecos, acolo unde se sfîrşea bolta înstelată, zări steaua cea mai luminoasă de pe firmament, care emitea o lumină verzuie. Era Vega! În jurul ei luminau stelele mai mici — era constelaţia diformată a Lirei.

Nu mai putea încape îndoială: el, Bern, se găsea la începutul unui nou ciclu de deplasare a axei pămîntului, se găsea în mileniul al XX-lea...

Noaptea o petrecu cufundat în gînduri. Nu reuşi să adoarmă şi aşteptă cu nerăbdare zori-

Mihu DRAGOMIR

Miresme

Căruţele-au lăsat pe stradă paie
şi blocurile s-au înmiresmat.
Aş strînge-aceste raze în odaie,
le-aş presăra pe pernă şi în pat.
Şi la întîiul ceas de dimineaţă,
acoperit de vise ca de-un nor,
să mă trezesc c-un fir de paie
pe faţă
şi, buimăcit, să caut un izvor.

le. În fine, stelele se stinseră și dispărură, printre copaci se strecură o ceață străvezie și cenușie. Profesorul privi atent iarba deasă și înaltă de sub picioarele sale. Da, era mușchi dar un mușchi gigantic! Deci, după cum presupusese el, după noua perioadă glaciară începuseră să se dezvolte plantele cu spori, cele mai primitive și mai rezistente.

Din ce în ce mai pasionat de toate cîte îl înconjurau, o porni prin pădure. Picioarele i se poticneau în tijele înalte și elastice ale mușchiului, roua îi uda pantofii. Probabil că era toamnă. Frunzele copacilor aveau cele mai diferite culori: verzi și roșii, portocalii și galbene. Atenția îi fu atrasă de niște copaci zvelți cu scoarța roșie-arămie. Frunzele lor se deosebeau de celelalte prin proaspăta lor culoare verde-închisă. Apropiindu-se, Bern constată că arborii aceștia semănau cu molifții numai că în loc de ace aveau frunze aspre, ascuțite, ca rogozul, care păstrau totuși mirosul specific al coniferelor.

Încet, încet, pădurea prindea viață. Bătu o adiere de vînt și rămășițele ceții fură izgonite. Soarele se ridică deasupra copacilor. Era obișnuitul astru care nu îmbătrînește, avea aceeași strălucire orbitoare. Nu se schimbase absolut de loc în decursul celor o sută optzeci de veacuri...

Profesorul mergea poticnindu-se de rădăcini și îndreptîndu-și într-una ochelarii care-i lunecau de pe nas la fiecare zdruncinătură. Deodată auzi un trosnet de crengi și niște zgomote care aduceau cu un grohăit. Printre copaci apăru trupul brun al unui animal, cu capul în formă de con. „Un mistreț — își spuse Bern. Dar nu e așa ca înainte; deasupra rîtului are acum un corn ascuțit". Mistrețul îl zări pe Bern, încremeni o clipă, apoi dispăru cu un țipăt ascuțit printre copaci. „Hm, s-a speriat de un om" — se miră profesorul, uitîndu-se în urma lui. Dar deodată inima începu să-i bată tare: pe mușchiul argintat de rouă se vedeau foarte distinct niște urme umede, de culoare mai închisă. Erau urmele unui picior gol de om!

Profesorul se aplecă deasupra urmei; ea vădea un picior plat, cu degetul mare așezat puțin lateral față de celelalte. Într-atît să fi avut dreptate? Pe acolo trecuse nu demult un om! Bern uită totul și aplecîndu-se pentru a putea urmări urmele, porni de-a lungul lor. „Aci există oameni, și, judecînd după faptul că mistreții le este frică de ei, trebuie să fie puternici și dibaci".

...Întîlnirea avu loc pe neașteptate. Urmele îl duseră într-un luminiș, unde auzi întîi glasuri guturale și ascuțite, apoi zări cîteva ființe, acoperite cu păr galben-cenușiu. Cam aduse de spate, ele stăteau lîngă copaci, ținîndu-se cu mîinile de ramuri și priveau spre omul care se apropia. Bern se opri și, uitînd orice precauțiune, privi cu nesaț aceste bipede. Erau fără îndoială maimuțe pe cale de a deveni oameni: aveau mîini cu cinci degete, frunți înguste, teșite deasupra arcadelor proeminente, iar sub nasul mic, maxilare puternic proiectate înainte. Pe umerii a două dintre ele erau aruncate piei de animale.

„Vasăzică așa s-au desfășurat lucrurile"... Bern se simți dintr-o dată chinuitor de singur și plin de nostalgii. „Ciclul s-a închis: ceea ce s-a întîmplat cu zeci de mii de ani în urmă se repetă".

În acest timp unul dintre oamenii-maimuță înaintă spre Bern și strigă ceva: strigătul răsună ca o poruncă. Profesorul zări în mîna lui o bîtă grea și noduroasă. Maimuța aceasta era, desigur, „conducătorul", căci toate celelalte mergeau în urma ei. Abia atunci își dădu Bern seama de primejdia în care se găsea. Maimuțele se apropiau, stîngaci, dar totuși destul de repede pentru picioarele lor îndoite. Profesorul descărcă în aer întreaga încărcătură a revolverului și fugi în pădure. Aceasta fu greșeala lui. Dacă ar fi fugit în loc deschis, e puțin probabil că oamenii-maimuță l-ar fi putut ajunge cu membrele lor inferioare încă slab adaptate la mersul în două picioare. În pădure, însă, avantajul era de partea lor. Cu strigăte ascuțite și triumfătoare, ele începură să sară din copac în copac, agățîndu-se de ramuri. Unele dintre ele, după ce își luau avînt, se legănau pe ramuri și făceau salturi gigantice. În fruntea tuturor alerga „conducătorul" cu bîta.

Profesorul auzi, în spatele său, strigătele triumfătoare și îndîrjite. Maimuțele se apropiau. „Aduce a linșaj — îl străfulgeră un gînd. Nu trebuie să fug: cei ce fug sînt totdeauna învinși". Inima îi zvîcnea puternic, pe față sudoarea îi curgea șiroaie, picioarele i se păreau de plumb. Deodată frica dispăru și îi luă locul un gînd, limpede și implacabil: „De ce să fug? De ce mă încăpățînez să scap cu viață? Experiența s-a terminat..." Se opri și îmbrățișînd tulpina unui copac se întoarse cu fața spre urmăritorii săi.

Primul care se apropie de dînsul, alergînd, pe picioarele lui strîmbe, fu „conducătorul". El își agita bîta deasupra capului. Profesorul văzu ochii lui mici, fricoși și lași, cu pleoape păroase și roșii și dinții-i rînjiți. Pe umărul stîng, pielea îi era pîrlită. „Deci cunosc și focul" — observă în grabă Bern. Conducătorul, ajunse în dreptul lui, scoase un țipăt și, luîndu-și avînt, lovi cu bîta în capul profesorului. Lovitura îngrozitoare îl doborî pe savant la pămînt. Fața i se umplu de sînge. O clipă își pierdu cunoștința, apoi văzu maimuțele, adunîndu-se în jurul lui, pe „conducător" ridicînd din nou bîta pentru o nouă lovitură și mai văzu ceva argintiu ce scăpăra pe cerul albastru.

„Și totuși omenirea renaște" — își spuse profesorul înainte ca o nouă lovitură de bîtă să-l reducă la imposibilitatea de a mai gîndi...

*

Cîteva zile mai tîrziu în „Buletinul de știri al globului" apăru următoarea informație:

„Acum cîteva zile, la 12 septembrie, în rezervația ce se găsește pe teritoriul fostului deșert Gobi, a fost salvat din mîinile unei mari turme de maimuțe antropoide trupul unui om. Pe un ino-avion rapid, omul a fost transportat la casa de sănătate a celei mai apropiate zone locuite. După configurația craniului, cît și după resturile de îmbrăcăminte, s-a putut stabili că acest om aparține primelor secole ale erei „Victoria Muncii".

În prezent viața misteriosului om se găsește în afară de orice pericol. Cînd și-a revenit, el a deschis ochii și a exclamat bucuros cuvinte de neînțeles. Cu ajutorul mașinii lingvistice universale aceste cuvinte au putut fi descifrate. El a spus în vechea limbă germană: „Am greșit! Ce bine îmi pare că am greșit!..." Și apoi a căzut din nou în nesimțire.

Cum a putut un om din vremuri atît de îndepărtate să-și conserve viața timp de peste 18 milenii? Au putut cunoaște acești oameni, în vremurile lor, vreo metodă în acest sens? În prezent expediții speciale ale Academiei de Știință au început cercetări amănunțite. S-a propus secțiilor de paleontologie să intensifice în viitor observațiile lor asupra ținuturilor rezervate. Trebuie acordată o atenție specială primejdiei ca maimuțele antropoide să folosească uneltele lor de muncă drept unelte de omor. Aceasta ar putea avea o influență negativă asupra formării gîndirii lor în procesul lor de evoluție.

Prezidiul Academiei Mondiale"

(După „Tehnika molodeji")

RAID

FOTOREPORTAJ MONDIAL REALIZAT CU... ANTICIPAȚIE

de D. BABOIAN

Nu este vorba nici de un oracol... fotografic și nici de vreun joc de societate. Incursiunea noastră — unică în felul ei — are un obiectiv, ca să zicem așa, tradițional: scrutarea viitorului în pragul Anului Nou.

La ce visează oamenii în aceste zile? Cum ar dori ei să arate lumea în 1958 și în anii următori? Ce ar însemna împlinirea năzuințelor de pace ale popoarelor? Iată cîteva din întrebările la care încearcă să răspundă fotoreportajul de față. Acțiunea desfășurîndu-se la modul... anticipat, obiectivul miraculos al aparatului fotografic a izbutit să surprindă unele imagini care, deși par de necrezut acum, pot deveni realități în 1958 sau mai tîrziu.

Iată-ne, deci, în plin raid mondial pentru deslușirea necunoscutelor viitorului.

Anul 1958 s-a dovedit de bun augur; nobilele deziderate ale omenirii însetate de pace încep să și găsească împlinirea, în ciuda împotrivirilor condamnate de istorie. În era sateliților cosmici, inaugurate de sputnicii sovietici, zeul Marte este silit să bată în retragere.

Ideea păcii repurtează noi și decisive victorii în '959, '960, '961... Cei mai înverșunați războinici sînt amenințați de șomaj. Nu mai este nevoie nici de faimoasa comisie de dezarmare, pentru simplul motiv că marile puteri au ajuns la un acord și în această privință. În discursurile lor, conducătorii de state nu mai vorbesc despre primejdia războiului atomic, ci de minunatele perspective ale ofensivei generale asupra cosmosului.

Și acum cîteva secvențe ale peliculei fototrucate a incursiunii noastre în viitor.

În urma acordului încheiat sub auspiciile O.N.U. și pe baza propunerilor prezentate de U.R.S.S., au început primele acțiuni masive de dezarmare. Citirul de tancuri din fotografia noastră este expresia grăitoare a împlinirii unei vechi năzuințe a omenirii.

După cum era de prevăzut, zeci de căpetenii militare, mai mult sau mai puțin atlantice, au fost nevoite să și caute de lucru în altă parte. Generalul Norstad, fostul comandant suprem al trupelor N.A.T.O., a părăsit fotoliul de la S.H.A.P.E., și-a lepădat uniforma militară. Iată-l vedeți acum retras la țară în pustura unui pașnic fermier american.

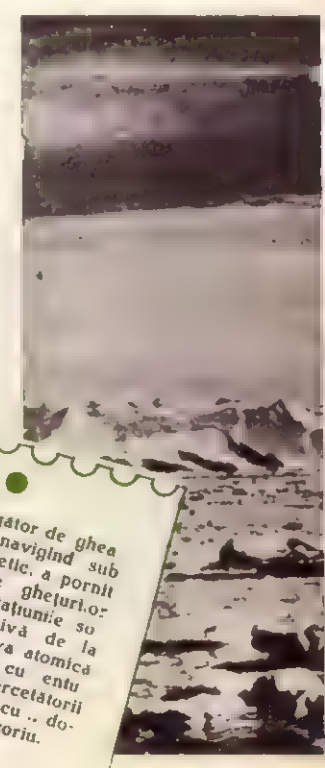

Primul spărgător de gheață atomic, navigînd sub pavilion sovietic, a pornit spre ținuturile gheților veșnice. La stațiunile sovietice în derivă de la Polul Nord, nava atomică este întîmpinată cu entuziasm de către cercetătorii polari aflați aici cu domiciliul provizoriu.

ÎN ANII CE VIN

Pe linia dezvoltării schimburilor culturale internaționale, Ansamblul de cîntece și dansuri populare al U.T.M. a fost invitat să întreprindă un mare turneu în S.U.A. În fotografie: cîțiva dintre membrii ansamblului, pe terasa unei clădiri înalte din New York, în răstimpul dintre două spectacole.

Lumea arabă a fost izbăvită de războaie colonialiste și de coșmarul diverselor doctrine ale... vidului. De la Golful Persic pînă la Casablanca milioane de oameni își strigă bucuria.

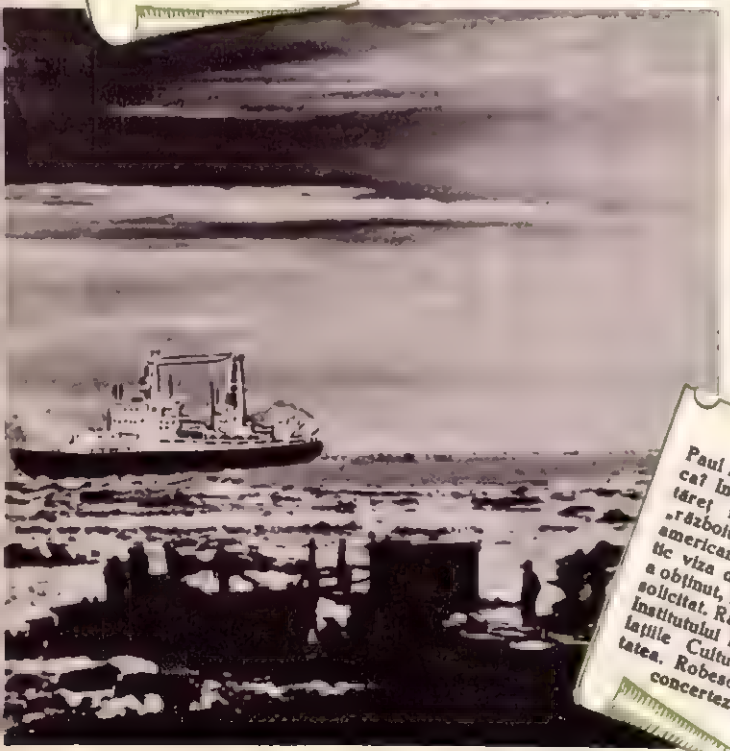

Paul Robeson în Sala Floreasca! Întocmai! Celebrul cîntăreț negru, cărula în anii „războiului rece" guvernul american i-a refuzat sistematic viza de ieșire din S.U.A., a obținut, în sfîrșit, pașaportul solicitat. Răspunzînd invitației Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, Robeson a acceptat să concertezze în R.P.R.

Seniful războinic sud-coreean Li Sin Man a fost nevoit să asiste la realizarea unificării paşnice a Coreei de Sud cu cea de Nord. Acum, pigmeul de la Seul, părăsit şi de ultimii săi adepţi, se complace în compania celor două maimuţe „devotate".

RAID ÎN ANII CE VIN

Iată că a sosit şi clipa mult aşteptată: saltul în spaţiu al omului. După îndelungate cercetări ştiinţifice pe temeiul datelor furnizate de sateliţii artificiali ai pământului, specialiştii sovietici în zboruri interplanetare au construit primul vehicul cosmic, care are la bord pe unul dintre temerarii piloţi sovietici special antrenaţi pentru marele raid. În fotografie, containerul rezervat fericitului locuitor al Terrei este gata să pornească în prima călătorie interplanetară.

ÎNTÎLNIRE ÎN CER

POVESTIRE PENTRU CEI MARI

scrisă pentru numărul de Anul Nou al „Flacării"

de Leonid LENCI

În noaptea de Anul Nou s-au întîlnit în cer, deasupra Bucureştiului... doi îngeri.

Da, da, erau chiar îngeri. Purtau uniforma lor cerească, adică tunici albe şi lungi, care fîlfîiau în bătaia vîntului; erau înarmaţi cu ramuri de palmieri şi, bineînţeles, aveau în spate cîte două perechi de aripi albe asemănătoare cu cele de lebădă. Dar îngerul ce venea dinspre soare-apune, avea aripile cam zdrenţuite, şi iel colo cîte o pană lipsă. Am uitat însă să vă spun un lucru: aceştia nu erau îngeri ca oricare alţii, ci nişte îngeri cu o misiune specială — îngeri-inspectori, trimişi unul spre soare-apune celălalt spre soare-răsare, pentru o inspecţie aeriană.

S-au întîlnit deci deasupra Bucureştiului pentru un scurt schimb de informaţii, urmînd ca apoi să-şi continue zborul. De aici îngerul care venea dinspre soare-răsare trebuia să zboare spre soare-apune, iar cel dinspre soare-apune, spre soare-răsare.

Cînd s-au întîlnit, au fluturat din aripi în chip de salut şi, după ce s-au aşezat pe un norişor trandafiriu, au prins să stea de vorbă.

— Ce-ai păţit, îngerescule frate, că eşti atît de palid? — întrebă cel venit din răsărit. Şi de ce-ţi sînt aripile zdrenţuite şi tunica sfîşiată?... Pe unde ai umblat că ai ajuns în halul ăsta?

— Se înţelege că prin apus; unde în altă parte?

— Te-au bătut?

— De bătut nu m-au bătut, dar... Dar las'că şi tu te duci acum acolo; şi ai să vezi singur ce se petrece... De vină-i numai... atmosfera. Dar nu aerul, ci — cum să-ţi spun? — atmosfera pe care unii o încarcă cu miros de praf de puşcă. Din cauza ei, cînd zbori trebuie să fii tot timpul cu ochii în patru pentru ca nu cumva să te lovească de un avion cu reacţie încărcat cu bombe atomice, dacă nu chiar cu hidrogen. Cerul e împînzit de avioane militare care umblă teleleu-tănase prin văzduh.

— Doamne sfinte! Dar de ce?

— Pentru că e... război-rece. Apoi mai sînt şi generalii americani...

— Umblă şi ei teleleu-tănase?

— Umblă — şi mai ales se laudă că pot face praf din ruşi şi din comunism cît ai bate din palme.

Îngerul de la soare-răsare zîmbi ironic.

— Am zburat deasupra Rusiei şi am auzit următorul proverb: „Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea".

— Asta se ştie de mult. Dar ce te faci cu atmosfera? Generalii aia se bat cu pumnii în piept şi urlă atîta, încît numai din urletele astea s-ar putea produce o explozie. Mai cu seamă că avioanele sînt încărcate cu bombe. Zbori şi.... şi eşti mereu obsedat de gîndul că te pomeneşti că o bombă mai nervoasă nu rezistă şi explodează singură. Sau că vreun aviator care a tras mai mult la masă vrea să se distreze şi dă drumul în glumă vreunei atomice?... Şi, drept să-ţi spun, pe-acolo prin apus sînt destui care ar fi în stare de aşa ceva...

— Or fi — zise îngerul de la soare-răsare — dar şi aici în Romînia am auzit o vorbă: despre un cui şi poftele prea mari ale unora... Se găsesc cuie şi pentru asemenea pofte. Dar, în sfîrşit, spune-mi tunica unde ţi-ai sfîşiat-o?

— Asta am păţit-o în zona manevrelor. Americanii au parașutat trupe pe aeroporturile. Un biet soldăţel — cărula pesemne că i s-a părut că nu i s-a deschis parașuta — s-a agăţat de tunica mea. Fireşte că el nu mă vedea, dar eu auzeam cum începe să pîrîie mătăsea. „Desprinde-te! — i-am strigat. Lasă-te în jos fără grijă". Aş, de unde! El ţinea degetele încleştate cu înfrigurare şi zburu împreună cu mine, urlînd cît îi ţinea gura: „Doamne, scapă-mă! Prea sfîntă născătoare, ajută-mă!" Nu m-am mai putut stăpîni şi... — acum îmi pare rău — i-am dat dracului cu glas tare. Ba i-am şi altîns uşurel cu aripa după ceafă. Abia atunci s-a desprins afurisitul şi s-a lăsat în jos. Auzi, să mă facă pe mine, un înger, să dracul!... Dar, în sfîrşit, mi-o ierta cel de sus şi păcatul ăsta!... Spune-mi însă: pe la tine, la soare-răsare, ce se mai aude?

— Linişte şi pace. Oamenii spun aşa: „dacă nimeni n-are nimic cu ţările noastre, nici noi n-avem nimic cu nimeni. Dar dacă s-o lega cineva de noi apoi să nu-i pară rău de ce-o păţi!"

Îngerii şi-au luat rămas bun şi şi-au continuat zborul: cel de la soare-răsare spre soare-apune şi cel de la soare-apune, spre soare-răsare.

După ce au străbătut o oarecare distanţă, îngerul de la soare-răsare s-a oprit deodată în loc şi a început brusc să se înalţe în spirală.

Cuprinse de mirare, stelele îl priveau clipind din genele lor de aur.

— Ascultă ce-ţi spun, sînt sigură că are sub tunică o rachetă-purtătoare sovietică — rosti în şoaptă o steluţă micuţă vecinei sale şi de admiraţie se desprinse de pe bolta cerească, prăbuşindu-se în gol.

... Din noaptea aceea, radiofoniştii amatori din apus au început să înregistreze semnale asemănătoare cu acelea pe care le lansase la timpul său, în spaţiu, primul satelit artificial sovietic.

— Bip — bip, bip...

Radiofoniştii amatori nu sînt tămăduiţi nici pînă-n ziua de azi: ce fel de semnale noi sînt astea? De unde vin şi ce înseamnă ele?

Îi pot tămădui în secret: este îngerul de la soare-răsare, care, trecînd în zbor deasupra emisferei occidentale, la o înălţime inaccesibilă, le trimite tuturor oamenilor de pe suprafaţa pămîntului următoarea radiogramă:

— Bip-bip — oameni simpli de la soare-apune, să ştiţi că de la soare-răsare nu vă paşte nici o primejdie. Bip-bip... forţele păcii sînt mari. Dar fiţi cu băgare de seamă şi nu-i slăbiţi din ochi pe uţiţătorii în război. Bip-bip...

În romîneşte de **V. SAVIN** şi **A. MIŞEA**

Tiberiu KRAUSZ: „Secretarul de organizație la sat".

Gheorghe LABIN: „Marea demonstrație de 1 Mai 1917 la Iași".

DINTR-UN DECENIU DE CREAȚIE PLASTICĂ

A reda moravurile, ideile, fizionomia și aspirațiile oamenilor epocii noastre înseamnă a fi nu numai artist, dar și cetățean; înseamnă, într-un cuvînt, a crea o artă vie. Și acest lucru l-au făcut numeroși plastici ai noștri. Situarea omului în centrul preocupărilor artistului este concluzia retrospectivei asupra unui deceniu de creație în arta plastică românească.

Istoria luptei oamenilor muncii din țara noastră pentru înfăptuirea unei noi orînduiri și-a găsit cronicarii ce au reconstituit-o în limbajuri expresive, într-o pluralitate de stiluri, în imagini de artă, impresionante prin puterea de caracterizare psihologică și socială a eroilor. Mișcările populare din 1848, 1907, 1917, grevele din 1933, anii de grele încercări ai războiului împotriva fascismului ca și aceia ai construcției socialiste din zilele noastre sînt amplu, veridic, emoționant și nuanțat redați în operele celor mai buni artiști plastici. Spre deosebire de trecut, creatorii contemporani au o înțelegere nouă față de omul care construiește, o înțelegere corespunzătoare schimbărilor produse în structura interioară a acestuia.

Fără îndoială că aceste succese în arta noastră plastică nu ar fi fost posibile dacă realizatorii nu s-ar fi sprijinit pe o concepție realistă asupra artei, care i-a eliberat de formule abstracte, îndemnîndu-i pe căile largi ale vieții și aspirațiilor populare, dacă ei n-ar fi fost permanent ajutați și îndrumați de partid.

Operele plastice reproduse în paginile de față se înscriu printre lucrările amintite ce aduc mărturii despre aspectele de viață în care se făurește și se cîștigă personalitatea unui om nou. În marea lor majoritate, ele sînt prezentate în Expoziția „10 ani de creație plastică" — deschisă în sălile Muzeului Simu, cu ocazia Săptămînii artelor plastice — și, deși deosebite ca stil de creație, ele sînt unite prin dragostea pentru om și pentru patrie.

În „Marea demonstrație de 1 Mai 1917 la Iași", de pictorul Gheorghe Labin — lucrare prezentată anul acesta la Expoziția interregională de artă plastică — este redat mitingul organizat de mișcarea muncitorească din Iași sub influența Revoluției din Februarie. Compoziția, amplă în desfășurarea ei, este impresionantă prin știința artistului de a înfățișa — ca într-un vast roman — viața și caracteristica fiecărui personaj ce participă, în felul lui, dar unitar, la acțiunea principală a compoziției.

Din lucrările pictorului Ștefan Szönyi a fost aleasă o lucrare mai veche, „Plutașii", datînd din 1948, dar esențială pentru stilul său de creație și, în același timp, ca imagine plastică, impresionantă prin puterea sugestivă de exprimare a dîrzeniei și curajului omului în luptă cu natura, — în conducerea unei plute.

Pictorul Tiberiu Krausz, în „Secretarul de organizație la sat", zugrăvește portretul unui țăran muncitor ridicat la rolul de conducător politic în marea acțiune de trezire a satului la o viață nouă. Completînd imaginea satului nou, sculptorul Oscar Han, în „Alfabetizare", arată interesul pentru cultură al acelor oameni care au fost ținuți de regimurile trecute în neștiință. Cu mare dragoste pentru specificul național, sculptorul Romulus Ladea din Cluj oglindește generația tînără în lucrarea „Fată din popor".

Lelia Zuaf în „Femeia sudor" și Mimi Șaraga-Maxy în „Înlăturarea bușteni lor la barajul de la Dobrești" sînt preocupate de tema muncii, de figuri de muncitori, iar Dan Hatmanu din Iași, în „Muncitori în lojă", zugrăvește tineri muncitori veniți la teatru, pe figurile cărora este întipărit interesul pentru cultură și artă.

Fără îndoială că lucrările artiștilor noștri închinate vieții oamenilor muncii din țara noastră sînt cu mult mai multe. Sub imboldul marilor prefaceri, artiștii plastici din generația mai veche, ca și mulți tineri creatori, care se afirmă astăzi cu curaj în expoziția interregională din sălile Muzeului de artă, și-au lărgit în mod considerabil orizontul și înțelegerea realităților, deslușind în operele lor înțelesuri și fenomene noi din viața contemporană. Fiecare artist, care iubește cu adevărat omul și peisajul patrici, și-a găsit o exprimare potrivită temperamentului și sensibilității sale artistice. După exemplul marilor noștri înaintași, cei mai buni pictori și sculptori contemporani caută adevărul în ceea ce acesta are mai esențial și mai expresiv, mărturisind în ansamblul operelor lor — așa cum apare în expozițiile amintite — bogăția de talente puse în slujba evocării pline de patos a eroismului în muncă și a dragostei de patrie.

Mircea DEAC

Lelia ZUAF: „Femeia sudor".

↑Iosif ISER: „Muncitoare".

↓Stefan SZÖNYI: „Plutaşii"

Mimi ŞARAGA-MAXY: „Înlăturarea bîrnelor la barajul de la Dobreşti" ↓

↑Dan HATMANU: „Muncitori în foi"

↑Romulus LADEA: „Fată din popor"

↓Oscar HAN: „Alfabetizare"

Rik Auerbach

ZODIAC ATLANTIC

BERBECUL

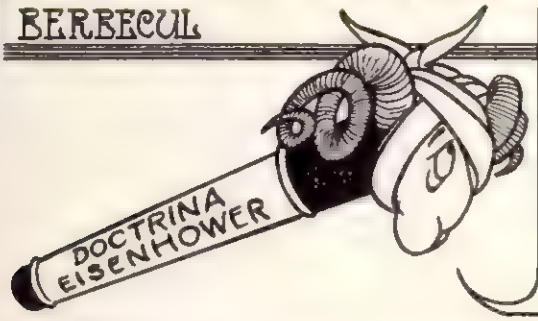

– Tii! Nici n-am ştiut ce tari sînt portile în Orient...

TAURUL

– Ca să nu mă mai înfurie roşul, că-i fac concurenţă d-lui Dulles...

GEMENII

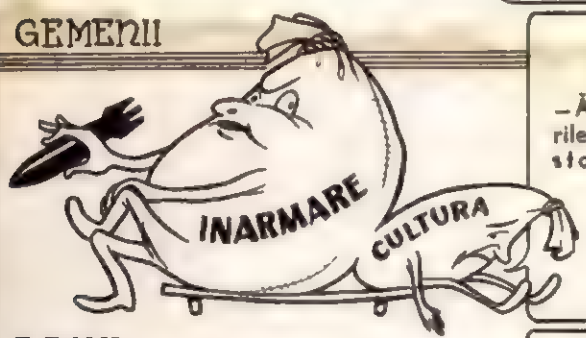

– Ăsta cu ţigările lui mă stoarce de tot...

RACUL

– Dom'le, grozavă viteză am căpătat cu casca asta...

LEUL

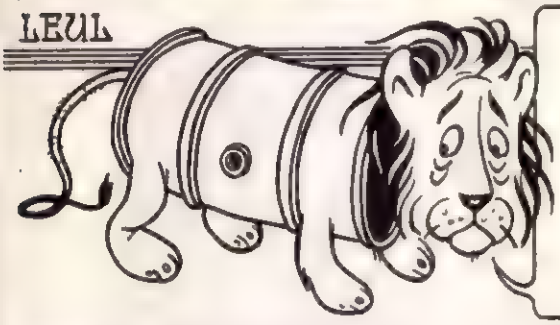

– Greu e pe stomacul gol...

FECIOARA

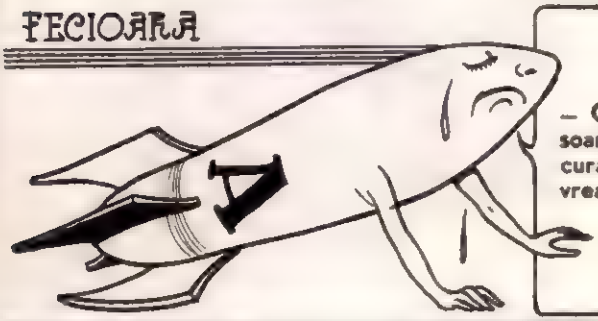

– Cumplită soartă! Nici curată nu mă vrea nimeni...

BALANŢA

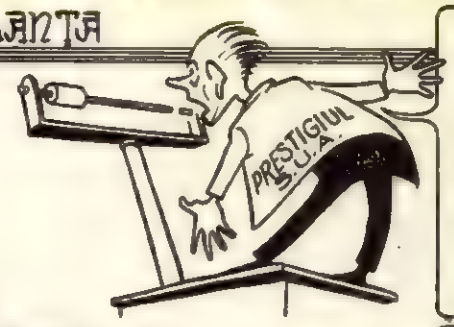

– Văleu, dar mult am mai pierdut în ultima vreme...

SCORPIONUL

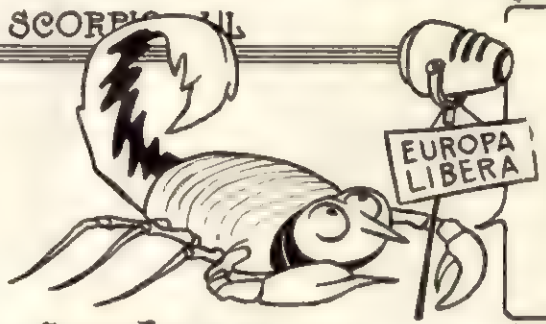

– Mi-e teamă că n-am destul venin cît se cere aici...

SĂGETĂTORUL

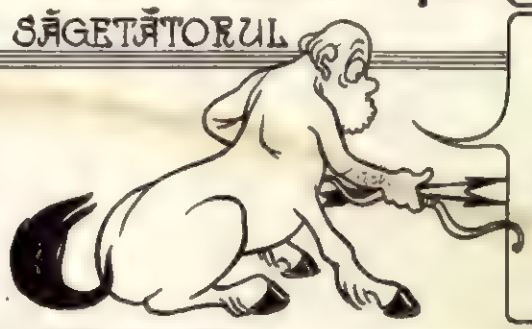

– Să dezarmez? Pentru nimic în lume...

CAPRICORNUL

– Grozav e ajutorul ăsta american: am dat o piele obişnuită şi am primit nylon artificial...

VĂRSĂTORUL

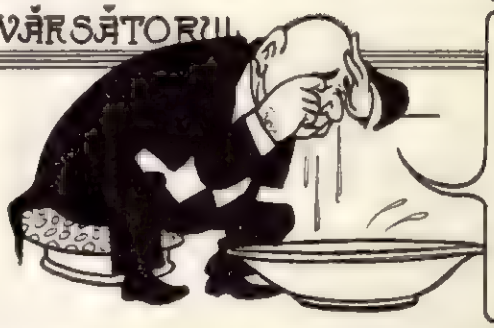

– Satelitul nu urcă, acţiunile la fel...

PEŞTII

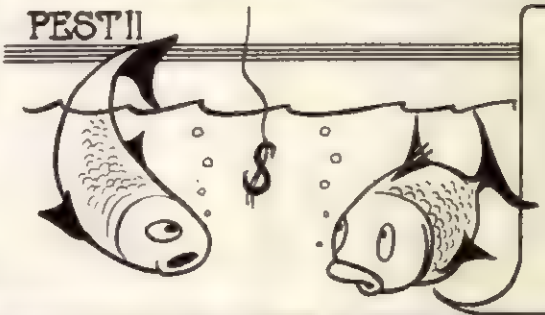

– Eu ţi spun s-o întindem! Undiţa asta e otrăvită...

Ce ne aduce CINEMATOGRAFIA NOASTRĂ *în* 1958

DE VORBĂ CU:
TOV. GEORGE MACOVESCU
director general al cinematografiei

Mulțimea, sumedenia de pasionați prieteni ai filmului, se interesează de perspectivele cinematografiei noastre în 1958. Pentru a satisface fireasca lor curiozitate, publicăm mai jos interviul nostru cu tovarășul George Macovescu, director general al cinematografiei.

— Șirul întrebărilor noastre — căci vă prevenim că va fi un adevărat șir — începe cu filmul artistic romînesc. Ce ne puteți deci spune despre producțiile romînești ce vor fi pe ecrane în primele luni ale anului 1958?

— După filmul *„Erupția"*, pe care-l prezentăm publicului cu prilejul aniversării unui deceniu de la proclamarea Republicii, vom continua — din ianuarie pînă în mai — seria premierelor romînești cu celelalte patru filme terminate în ultima parte a anului 1957. Este vorba de *„Bijuterii de familie"*, *„Ciulinii Bărăganului"*, *„Cînd se ridică ceața"* și *„Dincolo de brazi"*.

— Cîteva aprecieri despre aceste filme?

— După cum știți, două din filmele enumerate — *„Bijuterii de familie"* și *„Ciulinii Bărăganului"* — sînt inspirate de evenimentele petrecute în timpul răscoalelor țărănești din 1907.

„Bijuteriile", deși au la bază nuvela lui Petru Dumitriu, nu sînt cu toate acestea o transpunere strictă a lucrării literare. Autorii scenariului și-au mărit cîmpul de investigații. Ei au urmărit să reflecte în film atmosfera din vremea răscoalelor: pe de o parte mizeria ajunsă la paroxism în sate, pe de altă parte tabloul celor răspunzători de această stare, clasa exploatatoare, cu psihologia și moravurile ei, cu tot ce demonstrează evidența ei decrepitudine.

— Filmul a reușit o descriere atît de amplă, de complexă?

— După părerea mea, filmul a izbutit s-o facă. Poate că unii spectatori, amatori de senzațional, de un montaj amețitor și amănunte picante, nu vor găsi tocmai pe gustul lor „Bijuteriile". Filmul e conceput în tonalități grave, așa cum cere conținutul său; acțiunea nu se precipită, atmosfera e încărcată. Cei care se vor duce însă la cinematograf cu intenția de a regăsi istoria scrisă în urmă cu jumătate de veac de răsculații lui 1907, cei care doresc să înțeleagă pentru ce s-a revărsat atunci, cu atîta mînioasă obidă, sufletul satelor sărace, vor aprecia la justa și reala lui valoare conținutul filmului *„Bijuterii de familie"*.

Cîteva cuvinte acum despre filmul regizorului Louis Daquin: *„Ciulinii Bărăganului"*. Și el are la bază o lucrare literară — romanul lui Panait Istrati. Daquin a pus multă pasiune în acest film fiindcă — după propriile-i declarații — de douăzeci de ani visa să ecranizeze „Ciulinii" lui Panait Istrati, să regăsească pe acest băiețandru cu ochi mari și blînzi care se numește Matache, să dea cuvîntul lui Tănase, Stana, Costache — tuturor eroilor reali și totuși puțin ciudați ai scriitorului brăilean.

Daquin — la data cînd răspund întrebărilor dumneavoastră — lucrează încă la montajul filmului său. Din materialul văzut pînă acum, îmi dau seama că regizorul i-a rămas credincios lui Panait Istrati, romanului său. Drama țărănimii noastre în anul 1907 este urmărită prin ochii unui copil silit prea devreme să intre în viitoarea luptă pentru existență — un ciulin pe care stihiile viforului de iarnă îl gonesc pe întinsurile Bărăganului, fără speranță, fără orizont, mică siluetă vagabondă încercînd să-și găsească un rost în viață...

— Și acum despre „Dincolo de brazi" *și* „Cînd se ridică ceața". *Dacă nu mă înșel, amîndouă filmele au fost încredințate unor tineri regizori.*

— La primul film au lucrat Mircea Drăgan și Mihai Iacob, la al doilea — Iulian Mihu și Manole Marcus. Să vorbim pe rînd despre filmele lor.

„Dincolo de brazi" exprimă — într-o anumită formă — ideea luptei poporului nostru pentru libertate, împotriva armatelor naziste germane. În preajma lui 23 August 1944, un soldat romîn dintr-o unitate în retragere spre Ardeal își dă din ce în ce mai bine seama că n-are ce căuta alături de fasciști, că arma lui ar trebui să se îndrepte împotriva acestora. Ceea ce la început e un instinct, devine rațiune matură, convingere profundă. Ajuns în locurile natale, soldatul acesta — unul dintre cei mulți și anonimi — își cheamă la luptă consătenii și pleacă împreună cu ei să-și facă dreptate.

Luînd numai ideea dintr-o nuvelă a lui Petru Vintilă, regizorii noștri au izbutit să dea un film interesant, captivant, străbătut de un lirism aspru și totuși... lirism. Și în ceea ce privește folosirea mijloacelor artistice, *„Dincolo de brazi"* ni se pare demn de semnalat. Natura joacă un rol principal în film.

— E, fără îndoială, o încercare îndrăzneață...

— Nu știu dacă acesta e cuvîntul. Ceea ce pot însă afirma cu certitudine e că experiența e demnă de luat în considerație.

Să vorbim acum de ultimul dintre cele patru filme artistice anun-

(1) Un inginer și un muncitor s-au întîlnit în noapte la Ursei II, (Jean Bart și Doina Drea, interpreți în filmul „Erupția".)

(2) O figură pitorească din filmul „Erupția": petrolistul cel bătrîn (interpret Nicolae Subă, actor ieșan).

(3) Cele trei Vorvoreance din filmul „Bijuterii de familie" (Tanți Cocea, Eliza Petrăchescu și Sabina Tomaș).

(4) O ilustră Vorvoreancă din filmul „Bijuterii de familie" (interpretă — Tanți Cocea).

(5) Cetățeanul regizor Louis Daquin pare a se fi acomodat cît se poate de bine cu societatea pitorească de pe drumurile Bărăganului...

(6) Se schimbă ori nu se schimbă vremea? În discuție cu cerul, Matache din „Ciulinii Bărăganului" nici nu pare să dea atenție aparatului de filmat.

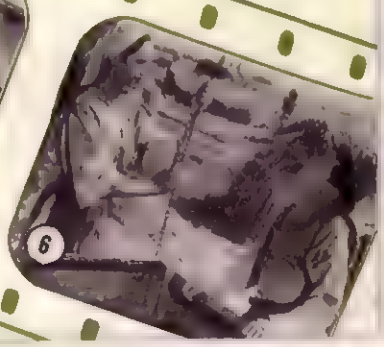

tate în premieră pentru 1958: *„Cînd se ridică ceața"*. E primul lung metraj al cuplului tinerilor regizori Mihu și Marcus. În *„La mere"*, ei au dovedit sensibilitate, simț artistic. În bună măsură, calități similare predomină și în „Ceața". Poate fără să-și dea seama de la început, cînd au pornit la transpunerea cinematografică a celor trei nuvele de Alexandru Sahia, regizorii au acceptat o muncă foarte grea și pretențioasă. De aceea și producția filmului a durat mai mult. Dintr-o ecranizare de proporții modeste, „Ceața" a devenit pe parcurs un tablou de proporții. Un tablou ce reprezintă procesul unei întregi categorii de oameni dintre cele două războaie mondiale, dintre care unii și-au găsit la vremea lor un țel cinstit, curajos și real în viață. Sahia a făcut parte dintre aceștia. Alții au ridicat în mod fals nimicurile la rang de problematică, s-au zbuciumat inutil, miopi, deși adevărul era lîngă ei... În 1934 Gorki formulase apelul *„Cu cine sînteți voi, oameni ai culturii?"* Întrebarea exista pregnantă, arzătoare, trebuia să-i răspunzi. Iată ce pune în discuție *„Cînd se ridică ceața"* și mărturisese că pentru noi, cei ce am cunoscut întrebarea, chemarea aceasta, filmul redeșteaptă amintiri, obligă la retrospective și la tot atîtea planuri de viitor...

— V-am ruga să ne dezvăluiți acum cîteva „secrete cinematografice" ale anului 1958. Să începem cu capitolul scenarii. Dispunem de un număr suficient pentru capacitatea noastră de producție?

— De astă dată și scriitorii, și redacția de scenarii au lucrat mai din vreme, astfel că, din acest punct de vedere, noul an ne găsește în bună măsură pregătiți.

— Atunci ce filme intră de îndată în producție?

— Începem cu: *„Doi vecini"*, un scurt metraj care ne prilejuiește să ecranizăm o lucrare a maestrului Tudor Arghezi: *„Doi B"* (titlu provizoriu) arată aspecte din birocrația din trecut, dar... sper că nu se vor supăra pe oglindă cei ce, uitîndu-se azi în ea, se vor recunoaște... La *„Doi vecini"* avem un regizor debutant — pe Geo Saizescu — și un operator cu experiență — Wilfried Ott. La *„Doi B"* va lucra echipa Haralambie Boroș-Ovidiu Gologan.

În timp ce aceste filme intră efectiv în producție, altele încep perioada nu mai puțin activă de pregătire. Savel Stiopul, cunoscut publicului prin filmele date anul acesta *„Cu fața spre public"* și *„Amintirea unei artiste"*, și-a căpătat dreptul la un lung metraj artistic. Regizorul și-a ales scenariul „Pasiunile prietenilor mei" — autor Marin Preda — un aspect din problemele generației noastre tinere, în pragul intrării ei în viață.

Tot despre tineret, despre studenți, va vorbi și filmul ce se va realiza după scenariul „Valetul de cupă" al lui Simion Macovei. Numai că acesta va fi comedie, o comedie muzicală.

— Îngăduiți-ne să batem puțin și la ușa filmului pentru copii. Ce le pregătiți micilor spectatori, ce le rezervă mai cu seamă bunii lor prieteni Gopo și Bob Călinescu?

Gopo prepară un fel de poveste-fabulă, intitulată *„O muscă cu bani"*. Va fi o combinație de film artistic și desen animat. În afară de aceasta, talentatul nostru regizor nu mă autorizează să vă mai declar decît că vă rezervă încă... două surprize! Colegul său de la filmul de păpuși — regizorul Bob Călinescu — lucrează în acest timp la pamfletul *„Regele guzgan"*.

— O ultimă întrebare la capitolul filmului nostru artistic: anul care vine va fi și anul unor coproducții?

— Da. Putem anunța cu certitudine trei coproducții, dintre care două cu cineaștii sovietici. Astfel, proiectăm să lucrăm împreună filmul artistic *„Tudor din Vladimiri"*, iar documentariștii studioului din Moscova, împreună cu o echipă a studioului „Al. Sahia", vor colabora la un film cuprinzînd aspecte din țara noastră.

A treia coproducție va fi cu prietenii noștri bulgari.

— Permiteți-ne acum să intrăm în domeniul documentarului. Ce ne va aduce în 1958?

— Vă voi răspunde prin cîteva date sumare: *„25 de ani de la luptele ceferiștilor de la Grivița"*; un film din viața unui medic de țară; un documentar despre studenți; altul despre ceramica românească; un film despre Pasărea de gheață — specie foarte rară etc... Echipele studioului „Al. Sahia" vor însoți peste hotare ansamblurile noastre folclorice — cum se întîmplă în momentul de față cu echipa care a plecat în India — astfel că e posibil să se profileze la orizont reportaje cinematografice din U.R.S.S., Anglia, Franța, Italia, India...

— Veți continua seria de portrete ale fruntașilor vieții noastre culturale începută cu academician C. I. Parhon și artistul clujean Ștefan Braborescu?

— Da. Dorim să facem filme despre maestrul Tudor Arghezi și despre sculptorul Vida Gheza.

— Dar reportajul peisajistic, ce loc va ocupa în producția viitoare?

— Din discuțiile avute cu regizorii de specialitate, mi-am dat seama că interesul lor e captat de alte subiecte și că, în orice caz, doresc să schimbe caracterul prea turistic imprimat filmelor de pînă acum. De prevăzut, deci, că reportajul nostru peisajistic — pe care nu-l vom abandona în nici un caz — va căpăta o notă predominantă de documentar.

— „Actualitatea în imagini" ne a putea oferi subiecte sau jurnale întregi în culori?

— Subiecte în culori, da. Jurnale întregi — nu. Nu, fiindcă nu găsim nici că ar corespunde unei necesități. Prin specificul său, „Actualitatea" trebuie să fie operativă, cît mai la zi. Operațiile de prelucrare a peliculei colorate sînt mai anevoioase, durează mai mult.

— Prin intermediul diverselor călătorii cinematografiștii studioului „Al. Sahia" s-au bucurat de schimburi de experiență cu confrați din alte țări. Ce posibilități asemănătoare vor avea în 1958?

— Operatorii și regizorii români vor avea prilejul să întrețină legături și mai directe cu colegii lor din toate țările socialiste, grație unor schimburi reciproce de echipe cinematografice, schimburi care sînt pe cale să se perfecteze în momentul de față.

— 1957 a adus cinematografiei românești o senzațională afirmare pe plan internațional: Palmes d'Or, Cannes, desenul animat „Scurtă istorie" *a lui Gopo. Nu vă întreb dacă și 1958 ne va putea rezerva un asemenea succes, dar am vrea să știm unde vor pleca în 1958 filmele românești?*

— Ca de obicei, la marile Festivaluri internaționale de la Karlovy Vary, Cannes, Edinburg, Veneția, Montevideo. Și, ca să citățm manifestări la care vom fi prezenți în viitorul mai apropiat: Oberhause — Republica Federală Germană — unde la „A 4-a Ediție a filmului cultural" trimitem: *„Scurtă istorie"*, *„Nicolae Grigorescu"*, și, dacă va fi gata, noul documentar *„Luchian"*.

În primăvară, ca răspuns la Festivalul filmului francez ce a avut loc la București și Orașul Stalin, vom avea, în Franța, o gală de filme românești. Manifestări similare vor fi organizate în U.R.S.S., Cehoslovacia, R. D. Germană, Bulgaria, Ungaria.

— Am ajuns la sfîrșitul interviului nostru. Dar înainte de a vă mulțumi în numele cititorilor noștri, îngăduiți-ne ultima, categoric ultima întrebare.

— Dacă e într-adevăr ultima, voi încerca să răspund...

— Cîteva titluri de filme de peste hotare ce vor rula pe ecranele noastre în 1958.

— Din Uniunea Sovietică: *„Pe Donul liniștit"*, *„Zboară cocorii"*, *„Fiul pescarului"*, *„Primăvara care nu se repetă"*. Din Republica Populară Bulgaria: *„Lecția de istorie"*; din Republica Cehoslovacă *„Ultima vrăjitoare"*; Republica Populară Chineză *„Partisanii căilor ferate"*; Republica Populară Federativă Iugoslavia, *„Hanka"*; Republica Populară Polonă *„Epava"*; Republica Populară Ungară, *„Scara în spirală"*. Din Spania am contractat filmul lui Bardem *„Comicos"*, din Italia am achiziționat *„Caseta viurilor"*, *„Pîine, dragoste și gelozie"*. Producătorii englezi ne-au livrat *„Hoțul din Bagdad"*, iar cu reprezentanțele comerciale franceze am perfectat achiziționarea tuturor filmelor din recentul Festival francez. Cu aceasta lista premierelor nu se epuizează, ci abia urmează.

Și acum o solicitare. Rog revista *„Flacăra"* să-mi îngăduie să transmit tuturor spectatorilor de filme din țara noastră un *„La mulți ani"* din partea cinematografiștilor români, însoțit de urarea ca în 1958 să vadă filme cît mai valoroase produse în Republica Populară Română. Dar... aceasta depinde de noi.

M. Marinescu-SANDU

(7) Un soldat ostenit își revede satul. Dar cum l-a găsit? (Colea Răutu, în filmul „Dincolo de brazi").

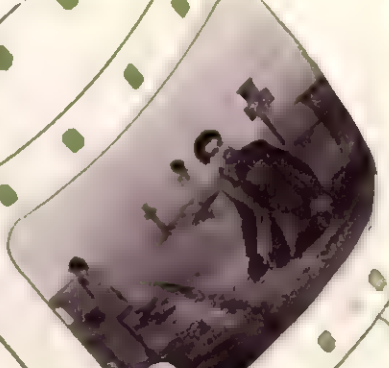

(8) Pe simpla Mărăștilor, un om — cronicarul sutelor de morminte — a rămas să povestească generațiilor cumplita tragedie a unor oameni care au pierit zadarnic, înșelați, păcăliți pînă la moarte.

(9) „Tata s-a întors acasă" — scenă din filmul „Cînd se ridică ceața").

ÎN AJUN DE ANUL NOU

Cum am ajuns în seara de revelion la Gara de Nord, e foarte simplu. Cineva a dat acasă un telefon, anunțîndu-mă că trebuie să fiu neapărat la orele 20, pe linia a șasea. Cum l-am cunoscut pe directorul ziarului „Turnul Babilonului" e puțin mai complicat. Mai complicat și mai ciudat. Încerc să vă redau, deși o să spuneți că-i fantezie! Că întîmplarea este procedeul unui creier intoxicat de imaginație ori fabulația unui reporter la strîmtoare în ajun de An Nou? Sau poate că veți trage concluzii mai severe...

★

Peronul liniei a 6-a e pustiu. Mă uit la ceas. Orele opt din seară, fără două minute. Întreb un ceferist aflat pe marginea peronului vecin:

— Asta-i linie blocată, tovarășe?

— Nu.

— Păi, de ce nu-i nimeni pe aci? Ce tren sosește la opt?

— Nici unul.

— Cuuum?!

Dau fuga la panoul cu sosirile trenurilor. Avea dreptate: nici unul!

Am revenit la capul peronului. Cine m-o fi dus cu bancul ăsta stupid? — îmi spusei furios.

Dar în clipa aceea zăresc o luminiță albă la capătul celălalt al peronului: acolo unde perechea de șine face o curbă grațioasă în dreptul centralizării. Sosea un tren. Exact la orele 8!

★

Locomotiva? O „Reșița" tip 1872 trăgînd trei vagoane de clasă.

Am rămas cu gura căscată privind la unicul călător care coborîse. Era un ins îmbrăcat după moda de acum o jumătate veac. Pălăria a la Garibaldi, lavalieră, ghetre, monoclu. Mi se adresă grav:

— Domnul Alexe?

— Eu.

— Am onoarea, Albulescu Costică, Director al „Turnului".

A tras din buzunarul interior al paltonului o foaie pe care mi-a oferit-o. Citii la lumina înșelătoare a becurilor de pe peron, titlul ziarului: „Turnul Babilonului".

Ceva mai jos, prețul: „Un pol celor din protocol; un leu de la orice derbedeu; o bănuță cui n-are cal și căruță; zece bani pentru golani; și gratuit cui știe că-i smintit". Urma un adaos: „toate astea le rostesc ca să nu mă mai tocmesc".

— Cunoști ziarul meu?

— Mă iertați dar... Sînt ocupă de el Oficiul de Expediere a Presei?.

— Pardon! Îmi vînd singur foaia. E mai sigur; fără încurcături. Doriți?

Am roșit. Băgai mîna în buzunar. Dar domnul Albulescu m-a prins amical de braț.

— Pardon! Pentru colegi — n-ați citit? — e complet gratuit. Și-acum, musiu, să intru în miez. Îmi trebuie un reportaj monden și pitoresc al Bucureștiului din noaptea de revelion. Înțelegi?

— Să încerc.

— Nu-i suficient, stimabile. Trebuie să-l și scrii. Chiar acum. Dar să-l aduci astfel din condei, încît să se vadă limpede frumusețile Capitalei căreia i s-a dus vestea peste șapte mări și țări. „Micul Paris". Cu luminațiile din palate și restaurante. Cu domni, cuconițe, brad, luna, stelele, firmele, președinții și directorii băncilor și societăților. Mă rog, tot ce-i onorabil!

Personajul mă uimea. Ar fi trebuit să-i întorc spatele și să mă duc acasă, dar nu știu ce mă atrăgea spre el. Și mă prinsei:

— Cînd vă trebuie reportajul?

— Chiar acum, musiu, vreau să-l bag în foaie ca s-o vînd caldă.

— Atunci...

— O să luăm o bîrjă. Și ca să meargă mai repede îți propun să scriem reportajul împreună. Fiecare cîte un pasaj. De acord?

Ce era să mai fac?

★

Unica trăsură din Capitală (o mai fi și altele?) trecu, ca în toate întîmplările ciudate, chiar atunci, în pas de gloabă, pe bulevardul Dinicu Golescu.

— Birjar!

Ne-am urcat. Domnul Albulescu se trînti pe pernă și porunci:

Pe Griviția și-apoi pe Victoriei înspre palat.

A scos un carnețel și un plaivaz cu mină de plumb pe care l-a muiat în gură. Mi se adresă:

— Vrei să începi dumneata?

Scosesem de-acum stiloul și notesul. Dar nu se cădea.

— Vă rog, după dumneavoastră.

★

„...pentru un voiajoriu streinu de țeară, Bucureștiul, capitala regatului Romînia, pare ixactu un oraș de visu fermecătoriu în agiunulu de revelionu... O tapiserie bogată de nea imaculată s-a prăzuit proaspătă și duioasă peste casele cetățenilor cinstiți și gospodari care în mijlocul familiei așteaptă cu tradiționalul curcan, Cotnariu și chiar șampanie, Noul An pe care-l rugăm să fîrtitisească și să prorocească drăgălașelor noastre cititoare și stimaților cititori ai „Turnului" îngăduirea împlinirii tuturor viselor dumnealor, naționale și particulare".

Continuă, amice — și domnul Albulescu îmi făcu cu cotul.

Aștern pe carnet:

„...În cinstea celor zece ani de la instaurarea Republicii, cu ocazia Noului An, Bucureștiul s-a învesmîntat în alb. Cetățeni încărcați cu pachete și sacoșe doldora de cumpărături aleargă spre casă. Tramvaiele, troleibusele, autobusele încărcate pînă la refuz străbat în viteză Capitala care se pregătește, din centru și pînă la marginea orașului, să întîmpine cu veselie anul cel tînăr. Sînt zece ani de cînd sărbătoarea a pășit triumfătoare din centru și pînă la ultima casă din cartierele periferice".

E rîndul dumneavoastră, maestre, îi spun.

„...Mult s-au schimbat Bucureștii. Fostul conac boieresc al Colfeștilor și-apoi casa boierului Golescu Dinicu este acum palatul majestății sale Carol I, rege al Romîniei. Legenda spune că pe vremea lui Ghica Vodă pereții palatului erau acoperiți pe de-a-ntregul cu gobelin-uri ce înfățișau vizita unui ambasador siamez la Versailles. Dar M. S. Regele, în înalta-i înțelepciune, a transformat legenda în fapt, descoperind și cumpărînd gobelin-urile pe care le-a mutat în palat. Și tot el a dobîndit an de an terenurile vecine ale baș-boierului Iordache Filipescu, pămînturile din laturile bisericii Stejarului, terenul și casa fostului caimacan al Munteniei Constantin Cantacuzinul și toate vecinătățile din strada Cîmpineanu.

La fel de vechi, pitoresc și important este palatul lui Vodă Șuțu, cu grădina care se întindea din spatele statuilor pînă în Ulița Polonilor, de-i zice azi stradela Academiei. În prezent palatul este ocupat de birourile unei Bănci de Comerciu. Iată palatul lui Al. Florescu din strada Cosma, al lui I. Grădișteanu din Calea Victoriei, Bălăceanu din strada Puțu cu Piatră, Vila lui C. Arion, fost ministru, din strada Corăbiei, Anagnostiade pe Colței, Mitilineu pe Mercur și Butculescu din Clemenței. Toți mari proprietari, moșieri, politicieni. Palate și vile, unele mai frumoase ca altele, în stiluri excepționale. Cumplită dilemă pentru bunul și devotatul Moș Crăciun. Tot în onoarea Anului Nou vitrinele magazinelor și ale firmelor comerciale au aprins becurile de gaz aerian, la vedere, ca să bată lumina pînă-n stradă. Ne permitem să le notăm în fuga calului de la birjă și rugăm pe cele netrecute să ne scuze: Drogheria I. Roman din strada Stavropolios și farmacia M. Stoenescu din strada Mihai Vodă, doi onorabili proprietari și patroni care au binevoit să înțeleagă pozitiv, prin abonamentele făcute „Turnului", rolul educativ al ziarului nostru.

Nu ne putem plînge nici de concursul dat presei naționale de băncile care s-au abonat pe cîte un an și zece numere: Generala Romînă, președinte Em. Costinescu (10 milioane lei aur capital); Banca Romînească (25 milioane lei) a cărei concesiune a fost dată de M. S. Carol I; Banca de Credit

Pardon! Directorul „Turnului"...

Romîn (5 milioane lei) al cărei președinte se alege chiar acum din rîndurile celor mai onorabili cetățeni acționari și cu stare; Banca Marmorosch Blank & Co (10 milioane) președinte Blank; Banca Comercială Română (300 milioane) cu cointeresarea băncilor străine și a domnului financiar N. Chrisoveloni și alții; Dacia Romînă asigurări, președinte B. Boerescu..."

— Să mergem și-n alte cartiere, domnule Albulescu, ca să cuprindem aspectul integral al Capitalei.

— Pe străzile Carol, Lipscani, Colțea, Sfîntul Gheorghe?

— Ceva mai departe. Mînă birjar spre Balta Albă.

După o jumătate de oră:

— Maestre, aveți cuvîntul:

„...Balta Albă, mult departe de bariera Bucureștiului, este o groapă uriașă, vara plină cu apă stătută, verde, rău mirositoare. Dacă în mijlocul ei se află regatul neîmblînzit al țînțarilor, misiții frigurilor, care își plasează marfa în Capitală, în schimb pe marginile ei oile și caprele pot paște în voie. Doar, ici colo cîte un bordei. Iarna priveliștea se schimbă. Zăpada oferită gratuit de bunul dumnezeu prefecturii de județ acoperă rănile și urăciunile pămîntului. Au dispărut mirosurile, au pierit țînțarii. Pitorescul predomină în mod absolut. Balta Albă învelită cu nea ca-n povești... Sus cerul imaculat, albastru... Noaptea cu lună și stele... Iar puțin mai departe un bordei, un lup și un copilaș, colindător cu steaua, rătăcit... Nicicînd nu ne-a putut da cineva o țară mai frumoasă și drăgălașă ca M. S. Carol I în marea Lui bunătate..."

— Musiu!

— Imediat.

„...și pe bună dreptate cel care a trecut acum zece ani prin Balta Albă va privi azi uimit la blocurile muncitorești în care sute de oameni ai muncii au primit locuințe înzestrate cu cel mai modern confort. Linia tramvaiului 23 prelungită, străzile larg pavate, dau astăzi un aspect civilizat urbanisticei fostului regat neîmblînzit al țînțarilor aducători de friguri și bălților purtătoare de microbi. Iar acolo unde apele stătute prindeau mușiță, răspîndind boli și miasme, se înalță unul dintre cele mai mari și mai moderne stadioane din Europa. Linia troleibuselor construite în țară oprește la una din porțile lui, după ce străbate de-a latul întreg orașul. Aproape de Stadion și de uzinele „23 August" și „Republica", se află, într-o clădire uriașă din cărămidă roșie, una din zecile de școli metalurgice, unde copii de la orașe și sate, interni și externi, primesc gratuit învățătură, îmbrăcăminte, cărți, mîncare și cazare. Lîngă fabrica I.O.R. — care produce pentru întîia oară în țară aparate fotografice și alt aparataj optic — se află un șantier pentru construcția a noi blocuri muncitorești. Alte noi blocuri în apropierea fabricii „1 Mai" au fost date spre folosință muncitorilor".

— Pardon, musiu, mă întrerupe domnul Albulescu, cine plătește toate astea?

— Cum cine? Statul!

— Statul? Adică noi, contribuabelii?

— Exact.

— Dar... Asta-i crimă, stimabile! Cum adică? Eu negustor, eu bancher, moșier, director de minister sau chiar simplu funcționar să dau din beneficiul meu, din cîștigul sau tantiemele mele?!... Sau chiar din lefșoara mititică pe care o am, pentru ca feciorul dumitale să primească carte, haine, mîncare pe de pomană, onorabile?!

L-am întrerupt ca să-i explic.

— Vedeți, situația e cu totul alta de cum o știați dumneavoastră. „Contribuția" bancherilor, moșierilor, stăpînilor de magazine, nu e chiar atît de mare, căci acum sînt foarte mulți.

— ?!

— Să tot fie șaisprezece milioane. Și tot dintre ei sînt și acei ce-s azi miniștri, directori de fabrici și în ministere, ingineri, funcționari, pictori, scriitori.

— Cine-s ăștia, musiu?

— Poporul, domnule director!

— Poporul? Aha, poporul. Știm noi ce înseamnă cînd se rostește cuvîntul ăsta. Poporul... Dar Vodă ce spune? Le dă voie să fie popor?

Scriu de zor în legănatul birjei:

„...în fostele palate ale politicienilor, moșierilor, bancherilor și marilor negustori, acolo unde-s acum căminele studențești, creșele, instituții sau locuințele oamenilor muncii, strălucesc becurile și luminările de pe crengile pomilor de iarnă. Palatul lui Take Ionescu a adăpostit ani de zile Editura Tineretului. În palatul lui Caragea se află Casa Scriitorilor, iar în clădirea Jokei-Clubului de odinioară, unde se urzea „politica", arhitecții țării își au clubul, biblioteca și sediul Uniunii lor.

Anul acesta, ca și în ultimii zece, Moș Gerilă nu se va încurca, așa cum i se-ntîmpla pe vremuri, cînd din cauza ulițelor hîrtopite și fără de lumină, nu îndrăznea să se aventureze în cocioabele din mahalalele uitate de dumnezeu și de edili.

Moș Gerilă nu mai vine la întîmplare. El a primit sarcină — e obligat să lucreze planificat — să aducă daruri fiecărui copil.

Sînt încărcați pomii de iarnă de la „23 August" și „Grivița Roșie", de la „F. C. Gheorghiu-Dej" „Casa Scînteii" etc. cu mii, zeci de mii de daruri destinate copiilor tuturor celor ce trudesc pentru ca pîinea să fie mai mare și mai dulce.

Saloanele cu pereții acoperiți de gobelin-uri, parchete lucioase din stejar afumat, odăile mari, largi și făr'de număr din fostele palate boierești în care trăiau marii financiari, politicieni, patrrrrioți sau marii comersanți au fost redate adevăraților proprietari, celor din a căror trudă și sudoare s-au plătit cărămida, placajul scump și tapiseria de mătase.

Sub fulguiala grea Calea Victoriei strălucește de lumini. În Piața Republicii s-a ridicat ca-n povești orașul copiilor. Un oraș al copiilor peste drum de fostul palat regal — muzeul național de azi — acolo unde pe vremuri, sub monarhie, se urzea jupuirea celui de al zecelea rînd de piele de pe spinările cetățenilor muncitori!

În locul sutelor de firme ale societăților capitaliste, firmele întreprinderilor de stat anunță că proprietarul este astăzi poporul."

Domnul Cestică îi trage cu sîrg:

„... În gropile domnului Oatu, gunoaiele sînt aduse pentru ca sărăcimea să pescuiască și ea în ele și să găsească cu ajutorul celui de sus un ciolan încă cu carne pe el, o felie de pîine, un nasture, un elastic de bretea ce mai poate fi folosit. Locuitorii rari ai îndepărtatei mahalale au fețele puhave și pielea galbenă lucie. Datorită faptului că nu folosesc restaurantele bine aprovizionate din centru.

La fel și cei din mahalaua Cărămidari, lîngă noua grădină botanică și linia ferată spre Giurgiu. Domnul prefect Moruzi ar putea, ținînd seama de vecinătatea palatului Cotroceni, unde MMSSLL vin cîteodată să se odihnească după grele treburi regești, să ordone izgonirea țiganilor și a locuitorilor din bordeie precum și să dispună depozitarea gunoaielor direct pe firul Dîmboviței, care s-o ducă și s-o piardă cît mai departe, prin mahalaua Tabacilor și Abatorului..."

Scriu, scriu...

„...fostul palat regal din Cotroceni a fost dat pionierilor, copiilor. De sus, de la ferestrele uneia din luxoasele sale săli se poate zări conturul elegant al clădirilor uriașului combinat de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej" și contururile altor fabrici ridicate în anii puterii populare. Coborîm spre centru. Teatrul de operă și balet ne-ntîmpină grandios."

„...pe b-dul Elisabeta tramvaiul cu cai a fost în trecut o caleașcă..."

„...Autobusele „T. Vladimirescu" se-ncrucișează cu troleibusele de fabricație românească..."

„...Pe bulevard felinarele cu gaz încep să clipească..."

„...Pe bulevard, lumină „à giorno": noile becuri fluorescente..."

— La șosea, birjar!

„...Șantanele și localurile de petreceri precum „Flora" și „Păsărica" se-ntrec care mai de care să primească onorata clientelă".

„...Casa Scînteii, uriașul combinat poligrafic, se zărește feeric luminat, simbol al miloanelor de cărți care împrăștie pretutindeni lumina cuvîntului tipărit .."

— Întoarcem, musiu!

— Întoarce, birjar!

— Să oprim la negustorul ăsta de-i spune Alimentaru, care trebuie să fie foarte bogat, căci îi văd firma pe toate străzile.

Am intrat. Domnul Albulescu comandă:

— Ciocolată „Nestle"!

— Avem „Urs". E foarte bună.

— Elvețiană?

— Românească.

— Zacusca aceea străină ce preț are?

— 6 lei, e de-a noastră.

— Biscuiții francezi?

— 12 lei kilu, produși în țară.

Domnul Albulescu a privit lung.

— Dar din străinătate nu aduceți nimic? Cred că fabrică de măsline nu aveți.

— Nu. Aducem lămîi, portocale, măsline, deși au început să se cultive și pe litoralul nostru — și poate că o să avem peste cîtva timp și producție proprie.

În fața vitrinei magazinului „Gostat" ne-am oprit.

— Asta-i casa lui conu'Fănică, moșier și deputat de Fălciu.

— Acu' se vînd și produsele fermei „lui" aci.

— Iar gologanii?

— Statul.

S-a ridicat în picioare. A întins brațele roată. „Ale cui sînt toate prăvăliile astea, musiu?"

— Ale poporului.

I s-a încrețit fruntea. Era cumplit de furios. Mă temeam să nu pocnească... Urlă, cu spume la gură:

— Ale poporului? Și națiunea? Neamul? Cu ce a rămas neamul, stimabile?

— Neamul?

— Da, neamul: negustorii, cîrciumarii, acționarii, proprietarii de moșii, de palate, miniștrii, consilierii, deputații? — și sărind din birjă a luat-o hai-hui.

Am coborît și eu, dar nu l-am urmat. Însă zece minute mai tîrziu am regretat. Am alergat pe bulevard, pe întregul traseu al Căii Victoriei. Nici urmă de trăsură. Nici semn de Albulescu...

★

Obosit, m-am rezemat de speteaza scaunului și am respirat din adînc. Am pus la loc în rafturi monografiile Bucureștiului de altădată. Gîndurile începură încet, încet să mi se limpezească. Mi-am strîns însemnările și am plecat spre redacție. Terminasem numai în parte documentarea pentru reportajul de 30 Decembrie.

Anton ALEXE

George CIUDAN

ÎNCHINARE ȚĂRII

Lasă-mă, țară, să-ți sărut fruntea,
lasă-mă, țară, să-ți sărut iarba
și buzele apelor tale,
și umerii munților,
și ochii de păcură în care ard diamante.

Lasă-mă să fiu vagabond prin pădurea
unde-au plîns și-au murit căprioare
ucise de vodă-n beție, la vînătoare.
Acuma pădurea e slobodă.
Acuma căprioară e veselă.

Lasă-mă, țară, să-ți cuprind
șoldurile în care rîd podgoriile tinere
ce-și trimit tămîioasa la nunta
libertății tale.
Să cînte viorile, să cînte viorile...

Lasă-mă, țară, să-mbrățișez
holda ce se întinde pînă la marginea cerului
îngrășată cu sîngele țăranilor mei,
cărora comuniștii le-au aprins pe cerul tău
steaua ce nu moare, steaua ce nu moare.

Lasă-mă, țară, să fiu slujitorul înfloririlor tale,
paznicul fără hodină ce ocrotește zîmbetul tău,
lasă-mă să-ngenunchez cu jurămînt de moarte
pentru mutarea paradisului
pe ulița hamalilor, pe ulița argaților.

Lasă-mă să plîng de fericire
că rămase vodă numai amintire.
Lasă-mă, țară, să legăn nașterile tale
mai frumoase ca visele strămoșilor mei.

Lasă-mă, țară, să fiu păzitorul
a tot ce se naște sub ochiul partidului,
lasă-mă să cînt izbînzile tale!
Umpleți-mi paharul, un strop nu rămînă!
Trăiască Republica Populară Română.

În halat și papuci...

Caut un reporter. De trei zile am „în buzunar" ideea și, închipuiți-vă, nu găsesc pe cineva s-o transforme în reportaj. În redacție nu a mai rămas nici picior de reporter. Unul a plecat pentru un foileton, altul pentru un material „de greutate", un altul să facă o incursiune pe meleagurile moldovenești și așa mai departe. Din toată secția am rămas singur. Singur eu și... ideea. Pardon!... plus fotoreporterul înarmat cu „Rolleiflex" și „Blitz".

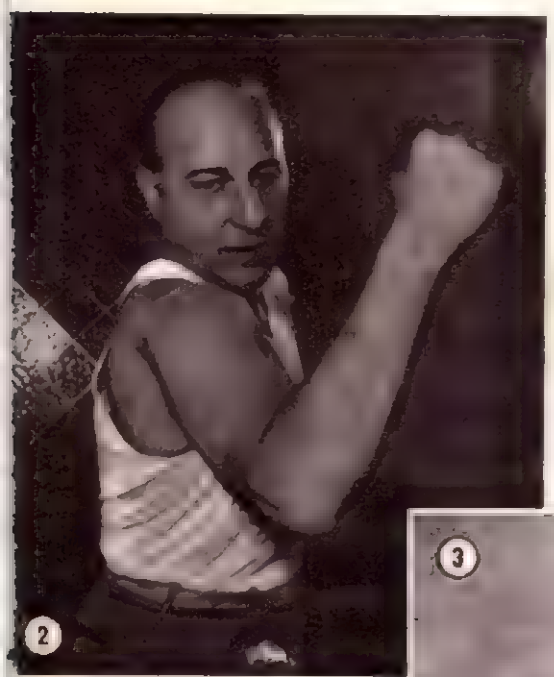

Ce era de făcut? Am luat de la administrație un abonament bun pentru cincizeci de călătorii — de primirea căruia am semnat într-un registru gros de vreo două sute de file — și am plecat cu primul tramvai în căutarea unui reporter.

La Cișmigiu, am coborît. Am intrat în blocul cel mare din colț, am urcat la etajul II și am sunat la apartamentul 7. Ușa s-a deschis și am pătruns înăuntru.

— Maestre, zic, sîntem aici toți trei: fotoreporterul, eu și ideea pe care urmează să v-o spunem.

Cu un zîmbet în colțul gurii, Brunea-Fox — cunoscut atît în lumea reporterilor cît și a cititorilor — ne-a privit amuzat și ne-a poftit:

— Stați o țîră să vă fac o cafeluță. Tocmai rîșneam niște boabe... De, ca omul cînd e în halat și papuci...

— Asta este de fapt și ideea cu care am venit la dumneavoastră...

— Cafeaua?

— Nu! Halatul și papucii!... Ne-am gîndit — am vorbit intenționat la plural ca să dau mai multă greutate propunerii — la un reportaj care să arate cîteva personaje la ele acasă...

—...În halat și papuci — întregi colegul meu, făcînd să fulgere lămpile „Blitz-ului" (foto 1).

— Cum m-ați prins pe mine acum...

— Exact. Și cum în secție nu mai am nici un reporter liber, m-am gîndit că, un colaborator extern, cu experiență, ar putea să ne ajute să...

— De scris nu pot..., — întrerupse el. Acum scriu tot pentru voi un pamflet; pot însă să vă dau un sfat: culegeți datele, faceți pozele și, cine știe, pînă la urmă poate găsiți și un reporter care să scrie...

★

Iată-mă dar, ca urmare a acestui îndemn, sunînd la altă ușă.

— Sîntem de la revista „FLACĂRA" și am vrea să vorbim un minut cu...

— Poftiți. Face gimnastică acum. În cîteva minute termină.

După ce ne-am lăsat paltoanele în vestiar, am intrat într-un salon spațios, mobilat simplu: un pian, un „secretair", o canapea, o măsuță și cîteva scaune tapisate. În fund, un cămin ornat cu motive medievale. O lumină plăcută, parcă filtrată de vitralii, pătrundea dintr-o încăpere alăturată. Tot de acolo se auzeau niște bufnituri înăbușite și respirația grăbită a cuiva.

„Discreți" am înaintat încet: eu lungindu-mi gîtul și deschizînd ochii, colegul meu lungind sîrmele „Blitz"-ului și deschizînd obiectivul aparatului fotografic. Am apucat să vedem pe cineva că se repede la noi cu pumnii strînși. Rolleiflexul a țăcănit scurt, după care ne-am retras cu un pas.

— Bine ați venit! Am terminat și sînt la dispoziția dumneavoastră.

Întîlnind figurile noastre „rezervate", gazda zîmbi: „Boxul cu umbra e foarte indicat pentru înviorare. Nu uitați că sînt și un vechi boxer: în 1925 eram campion al Munteniei, bineînțeles amator. Într-un timp l-am antrenat și pe Moți Spacov... Dar spuneți-mi mai bine, pentru ce ați venit?"

După ce l-am pus în curent ne-a răspuns binedispus:

— Bucuros. Să știți că sînteți primii gazetari care nu mă întreabă chestiuni profesionale.

De fapt, noi nu mai avem de întrebat nimic. Ce ne interesa, văzuserăm.

Ne-am declarat mulțumiți și am plecat.

Aî Uitasem: pe „boxeur" îl cheamă N. Kirculescu și e compozitor (foto 2).

★

Cu ce se poate ocupa în timpul liber un director general dintr-un minister? Cam astfel de întrebări îmi puneam în timp ce intram nepoftiți în locuința tov. Gerendi Iuliu, director general în Ministerul Industriei Grele. Amabil, puțin mirat de vizita noastră neașteptată, ne-a rugat să așteptăm puțin. „Motivul" era în fața noastră și se numea... violoncel.

— Tovarăşe Gerendi — îndrăznesc eu — dumneavoastră cîntaţi?

— Da.

— Nu cred — neg eu categoric evidenţa.

— Ei, nu! — şi vrînd să mă convingă, se instală pe locul părăsit cu cîteva minute înainte de sosirea noastră. Melodia caldă a unei romanţe maghiare cuprinse încăperea. Am ascultat tăcut.

— Ce faceţi?!

Întrebarea se adresa colaboratorului meu, pe care îl luase... Rolleiflexul pe dinainte...

— O poză. Tot eram cu aparatul la mine — explică cu „nevinovăţie" fotoreporterul.

— Să nu cumva să afle oamenii că ştiu cînta la violoncel.

— De ce?

— Cînt numai cînd sînt singur... Muzica mă odihneşte. Or, dacă prietenii mi-ar afla „secretul", n-aş mai scăpa de ei. Şi nu de alta, dar nu am timp. Mai bine spuneţi-mi pentru ce aţi venit?

— O simplă vizită. Am vrut să vedem cum arată un director general în halat şi papuci...

— Aţi avut ghinion: eu îs numai în papuci...

Cînd am plecat m-am înţeles cu fotoreporterul să nu spunem nimănui că tovarăşul Gerendi Iuliu cîntă la violoncel... (foto 3).

★

L-aţi văzut pe marele nostru actor, maestrul Storin, în „Regele Lear"? Ce interpretare excepţională! Mă gîndeam la acest lucru pentru că văzusem piesa de nu ştiu cîte ori şi de fiecare dată am rămas impresionat de jocul aceluia pe care îl vizitam acum.

L-am găsit pe maestrul Storin în casă cu Pitzy cotoiul şi căţelul Bimbirică...

— Îmi plac animalele, ne-a mărturisit el.

Şi, cu voce gravă, ne-a povestit despre Bimbirică, un căţel „amabil" cu prietenii casei şi rău cu cei pe care nu-i cunoaşte; despre Pitzy, un cotoi foarte ursuz şi care nu suportă să fie mîngîiat de nimeni.

— „Nu de lup, nu de urs să te temi, ci de om" — scria cîndva Delavrancea. Grele erau timpurile şi răi erau unii oameni odinioară. Reflectă oftînd gazda (foto 4).

Ca încheiere ne-a mai spus: „Dacă mă întîlniţi pe stradă să mă opriţi şi să-mi spuneţi cine sînteţi, că eu — şi aici se opri puţin — eu nu văd aşa de bine şi m-ar bucura să vă întîlnesc.

La plecare, Bimbirică nu ne-a mai lătrat.

★

Abia trecuse de ora cinci şi s-a întunecat. De aceea am intrat oarecum pipăind în curtea unde locuieşte Roxa Gheorghe, matriţer la uzina de utilaj chimic din Bucureşti. De ce m-am dus la Roxa? Simplu: pentru motivele cunoscute şi pentru încă... unul.

— Tovarăşul Roxa?

— În fund, la uşa cu perdeluţă...

Iată-ne în fund „la uşa cu perdeluţă". E întuneric. O fi acasă? „Cioc, cioc, cioc!" — bat eu în uşă.

— Un moment! — se aude din casă o voce de femeie.

Stăm un moment, două chiar. Şi iar: „Cioc, cioc, cioc!" — repet eu bătaia.

— Un moment, se aude de data aceasta o voce bărbătească.

Hm! Ne privim şi ne simţim inoportuni. Nu apucăm să ne întoarcem şi lumina din casă se aprinde, uşa se deschide şi trei perechi de ochi (plus o pisică) ne privesc cu mirare.

— Poftiţi, intraţi! De ce nu intraţi?... — parcă ne-au îndemnat toţi trei.

— Iertaţi-ne că v-am făcut să aşteptaţi, dar nu ne aşteptam la musafiri şi...

Lumina ne dezvălui totul.

Tovarăşul Roxa e fotograf amator şi îşi făcea cópiile singur. Are un aparat de mărit, de „fabricaţie" proprie, şi sosisem tocmai în ceasul cînd în laboratorul său improvizat îşi fructifica „vînatul". Laborant „adjunct" e soţia sa şi ucenic ocazional, vecinul.

De un an de zile, de cînd şi-a construit aparatul de mărit, a făcut singur mai bine de patru sute de fotografii. E adevărat că nu sînt toate bune de coperta întîi, în schimb au mult succes la cei fotografiaţi.

De data asta însă i s-a înfundat. Din „vînător" devenise „vînat". Rolleiflexul a mai făcut o victimă (foto 5).

★

La Iolanda Mărculescu am ajuns cu o mică întîrziere şi n-am surprins-o în halat şi papuci. (Ce o să se facă reporterul care va scrie

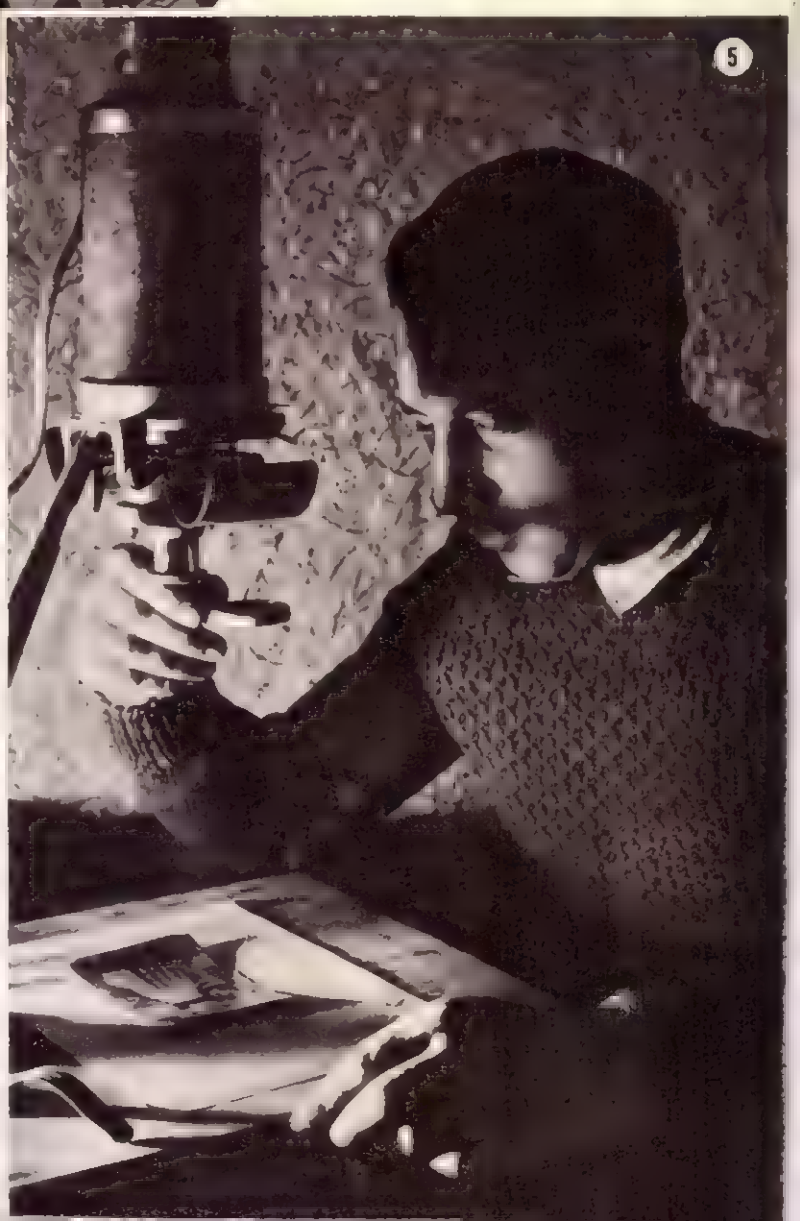

materialul?) M-am mulțumit cu o poză în care apreciata noastră cîntăreață căuta să descopere deosebirea dintre bujii și Traviata. (foto 6). Mi-am notat în carnet:

1. Învață șoferia;
2. Știe să conducă (în linie dreaptă);
3. La curbe mai are... lipsuri;
4. În februarie 1958 pietonii vor putea fi liniștiți: pînă atunci va fi învățat totul și va avea mult așteptatul carnet de șofer;
5. Să-i trimitem fotografia făcută acum. (Însemnarea asta nu este pentru reportaj, ci pentru laboratorul nostru foto);
6. Să-i iau un autograf pe fotografie (nici asta nu-i pentru reportaj, ci pentru mine)

★

Ce bine e să ai mașină! În zece minute am ajuns în capătul celălalt al Capitalei: în strada Avrig. Aici locuiește scriitorul I. Lido. Cu toate protestele sale, am reușit să-l fotografiem lîngă una dintre vechile sale lucrări de... sculptură (foto 7).

— Sculptura, ne-a spus el, îți dă o rară satisfacție. Senzația pe care o ai, cînd simți lutul căpătînd contur în mîinile tale, e unică. Această îndeletnicire de amator mi-a fost în timpul dictaturii fasciste — cînd mi se interzisese să scriu — unica sursă de existență. Iar acum, cînd am timp — și am foarte puțin — sculptez numai de dragul sculpturii. Încercați și dumneavoastră!

★

În stradă l-am întrebat pe tovarășul meu:

— Ce facem? Mai avem de mers la regizorul Mihail Zira. Pe unde o luăm s-ajungem mai repede?

Pînă la urmă ne-am descurcat. Și am ajuns (foto 8).

— Bună-seara!

— Poftiți, intrați.

— Maestre, am venit să vedem ce faceți acasă la ora asta.

— Aveți vreo bănuială?

— Nu.

— Ei bine, dezleg cuvinte încrucișate.

Într-adevăr. Pe masă se afla revista „Rebus" deschisă la un careu cu tema „Nicolae Bălcescu". Am strîmbat din nas și m-am uitat la colegul meu. A clătinat din cap negativ.

— Hm, ne-ar trebui totuși altceva. Nu colecționați timbre? Cutii de chibrituri, monede?...

— Nu. Colecționez autografe.

— Autografe?

— Da. Autografe. Am început din 1933.

A scos din sertar un caiet și mi l-a întins.

Cîte semnături, cîte nume strălucitoare ale teatrului românesc se află înscrise aici: C. Nottara, Ion Manolescu, Lucia Sturza-Bulandra, Tanți Cocea, N. Bălțăteanu, Elvira Godeanu, Ciprian, Marioara Voiculescu și cîte altele.

— Și ce veți face cu acest caiet?

— Deocamdată îl păstrez. Apoi, mai tîrziu, am să-l donez sau am să-l... las Muzeului Teatrului.

Am tăcut un timp cu toții.

— O ultimă întrebare, vă rog.

— Poftim.

— Ce mai faceți astă-seară?

— Astă-seară? Mă duc la cinema. Am bilet la „Două lozuri".

Iată-mă dar cu documentarea terminată. Sînt gata și fotografiile. Ideea a fost consumată.

Va trebui oare să demonstreze ceva reportajul? Nu. Cele notate sînt suficiente pentru a arăta că, indiferent de profesiune sau de vîrstă, oamenii au curiozități, bucurii și obiceiuri proprii — mai mult sau mai puțin interesante — care, chiar dacă par contradictorii, alimentează bunadispoziție și dorința de viață a fiecăruia.

Doar un lucru a rămas nerezolvat: cine scrie reportajul?

M. MÎRZA

Fotografii de E. IAROVICI

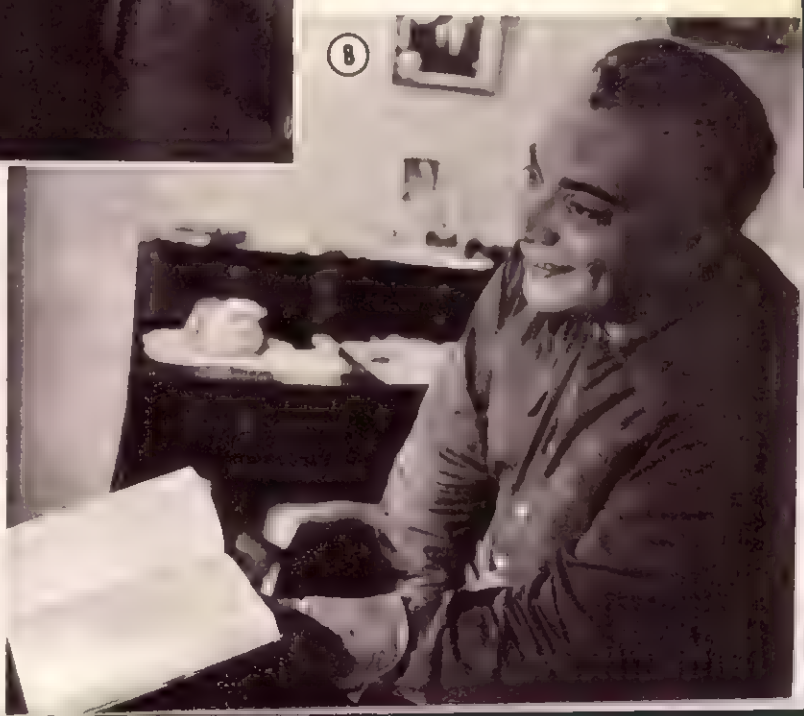

„Pentru CAVALERIE ADRESAȚI-VĂ ALĂTURI!"

Era, domnule, o stradă lungă și povîrnită, înghesuind, cum vii dinspre Mîntuleasa, un rînd de prăvălioare dintre care, afară de anticăria „La Tașcă" și-un atelier italian de reparat corsete și umbrele, toate erau ceaprazării.

Vitrinele mici, tixite cu chipie ofițerești muiate-n fir, pompoane, paftale, epoleți și viziere strălucitoare de lac, mărturiseam numai în parte cu ce se ocupau patronii, care, dacă-n *timpul liber* confecționau șepci și capele, în rest își închinau întreaga lor activitate remarcabilei opere de ajutorare a recruților.

Astfel, în ordinea încorporării și a prăvăliilor, domn' Firu Gîldău, cel care ținea „La Marele Străjer", se ocupa de reformări, mutări, amînări și permisii, în cadrul regimentelor de roșiori; Fanache Burdoiu („La două rîndunele de aur") — geniu - transmisiuni; Alexandrescu S-sor, cavalerie, și tot așa pînă sus în dreptul lui „Gogu & Gogu" — artilerie grea. Unitățile de „Aer-Marină", fiind arme de lungă durată, fuseseră prin bună înțelegere împărțite în două. Pe alfabet .Pînă la litera „I" (inclusiv) clientela revenea ceaprăzăriei „La Amiralul Romîn", iar de la „I" încolo, tot alfabetul, lui „Țane & fii".

De prisos să mai spunem că buna deservire a întregului efectiv de solicitanți era asigurată printr-o largă desfășurare de ițe și sfori al

căror capăt (tot în ordinea prăvăliilor) îl țineau strîns: un ghinăral din jandarmerie, doi adjutanți regali, o cocoană — metresa unui cunoscut om de afaceri — și-un senator podgorean, văr de-al doilea cu Excelența Sa „mai marele Forțelor".

Neînțelegeri între dumnealor? Certuri?... Ferească sfîntul! Nu s-a pomenit!... Dimpotrivă, ani în șir cît au durat adunările și sindrofiile de la Sfatul Negustorilor, liniștea și buna înțelegere din strada Ceaprazarilor au rămas pildă pentru cei din Unirii și Lipscani, unde încăierările pe mușterii se țineau lanț.

O dată, o singură dată, o mică neînțelegere între „Marele Străjer" și „La mitraliera de aur" era cît pe ci să pună capăt acestei netăgăduite armonii. Din fericire însă totul n-a durat decît... Dar, mai bine să povestim cum s-au petrecut lucrurile.

...Bătrînul sfîrșise tocmai ce avea de spus și acum aștepta cu ochii plecați la opincile lui mari, umplute cu paie, din care lapovița adunată afară începuse a lăsa pe covorul dinaintea tejghelei mici bălțoace amestecate cu tină.

Un coșulet acoperit cu ștergar, așezat lîngă picioarele bătrînului, dă în vileag gîtul semeț al unui cucoș pestriț și cel al unei dimigenuțe cu dop de cocean.

Și-n timpul acesta, numai în vestă și-n papuci, cu centimetrul petrecut pe după gît, așa cum îi șade bine unui meșter ceaprazar, domn'Firu Gîldău măsoară atelierul de colo-colo cu niște pași'... Da'ce pași?!

Auzi, auzi! Nemernicii, banditii!—strigă și amenință pe sus cu pumnii. Singurul dumitale copil, spui?

Și-n timp ce vorbește, trage așa, ca din întîmplare, cu coada ochiului, la coșulețul încărcat.

- Și ți l-au luat așa?... Nici măcar aminare, nimic?

— Nimic, boierule!—oftează vlăguit moșneagul. Iacă, azi săptămînă mi l-a îmbrăcat.

- Ticăloșii!... E.... cucoș?

- Cucoș, coane, cucoș! — înciuviințează repede celălalt.

Și parcă-i vine inima la loc văzîndu-l pe „boier" aplecat cît îl țin cozondracii și giugiulind cu arătătorul creasta moțatului.

Nu mă lăsa, boierule!

Să te las? Da'cum o să te las?... strigă domn'Firu, cumpănind pe picioarele de dindărt cucoșul.

„E vorba de-un suflet de om"...

Și fără să ridice ochii:

— Ți-ar conveni, să zicem... de astăzi într-una?... Vreau să zic — continuă îndreptîndu-se și frecîndu-și palmele de genunchi — ți-ar conveni să-l ai acasă de azi într-o săptămînă?

Pe cine, boierule?

- Pe cine? Auzi!... Pe el, pe fecior-tu!... Numai că să ne spui dacă-l vrei de tot, de tot, ca reformat definitiv, ori..

Păi, bolborosește moșneagul, căruia parcă un roi de albine i-au intrat în urechi. Da-i scump?

Eh, scump! Un cadou acolo, ăluia de face și drege... O nimica toată... Să zicem... cinci.

Și negustorul își viră palma desfăcută în ochii bătrînului.

— ...a cîte o mie, fiecare!

— Aoleu, boierule! N-am atît, păcatele mele.

Și ca să nu greșească, mai socotește o dată în gînd cele cîteva hîrtii de-o sută mototolite în legătura din sîn.

— Atunci, să-l aminăm! — nu se lasă nici mort ceaprazarul. Armata... ehe! Păi, știi dumneatale, moșule, ce-i armata? Prăpădul lui dumnezeu... Iad!... Și băiatul dumitale... Of, zilișoarele lui!... Dar nu-l lăsăm! Nooo! Uite, ți-l aminăm pentru la anu'. S-a făcut! Bate ici palma, norocosule! Nu zici nimic?

Cît... boierule?

Eh, cît?! Asta ți-e grija? În loc să zici bogdaproste... Măi, măi, parcă nu ți-ar fi copil!

Și cu un gest de admirabilă inspirație, care nu dă timp nici celui mai slab semn de împotrivire, negustorul dă fuga după cerneală roșie și toc.

- Unde zici că face? — întrebă, deschizînd casa grea de fier și așezînd pe tejghea un teanc de hîrtioare cu antet și parafă ministerială.

- La... „ifanterie", boierule, înghite celălalt greu. La „două ș-unu ifan..."

Acum însă totul e prea tîrziu. În clipa următoare, roșu și tremurînd, domn'Firu Gîldău zvîcnește ca o explozie peste tejghea:

La „infanterie"?—răcnește, închipuind în clipa aceea, cu pumnii strînși și bustul repezit înainte, toate armele de luptă, inclusiv „La Gogu & Gogu" — artilerie grea.

- Mă faci să-mi pierd timpul de pomană, ai?... Eu... eu mă ocup de „infanteriști", mă?... Mă, ticălos bătrîn!... Nemernicule, luate-ar...

În clipa aceea însă, se petrece ceva cu totul neașteptat. De jos, din coșuleț, răzbește speriat, ca o trîmbiță de bibilici, glasul cucoșului. Și... să vezi și să nu crezi. Moșneagul se trage speriat și-și face cruce. În genunchi, lîngă coșuleț, domn'Firu leagănă cucoșul, gungurindu-i cuvinte dezmierdătoare.

— Boierule! — se sperie și mai tare celălalt, auzindu-l că-ncepe să piuie ca păsările.

Să taci, încurcă-lume ce ești! Afurisitule! Zici că n-ai știut că eu sînt cu „roșiorii"! Uite... numai de hatîrul lui — și iar cată cu dragoste spre cucoș — numai de hatîrul lui am să-mi calc pe inimă. Of, păcătosule, nici nu știi în ce încurcătură mă bagi! Dacă se află...

Și... s-a aflat.

Domn'Firu numai ce apucase să pigule la lumină cucoșul, cînd ușa se trîntise de perete și-n prag, o dată cu scurta învăluire de zăpadă de afară, se arătase însuși domn'Iancu Jurubiță, cel care ținea „La mitraliera de aur".

- Îmi iei „mușterii", așa? — tunase. Hoțule!

Și de aici... discuție.

Un sfert de ceas mai tîrziu, zgîriat, cu urechea mușcată, tîrînd după sine, ca pe un trofeu, cîrligul de tras obloanele, domn'Iancu Jurubiță își făcea anevoie loc printre calfele și ucenicii adunați ca la urs. Ceilalți ceaprazari, aflînd că-i vorba de „încălcare de teritoriu", găsiseră că-i mai bine să nu se bage.

Hei... și cîte lucruri neplăcute n-ar mai fi ieșit la iveală dacă mai înalte urechi n-ar fi vegheat pentru liniștea și buna înțelegere din Strada Ceaprazarilor! În aceeași zi, la amiază, un ostaș cu galon roș de ordonanță și cu sufertaș, le înmînă atît domnului Firu cît și domnului Jurubiță cîte un „strict confidențial", cu următorul cuprins:

„Ordon!

Împăcarea, fuga marș, că vă ia mama dracului pe amîndoi!"

Așa a fost.

Dar nedezmințita armonie și buna înțelegere a negustorilor se vădiră mai cu seamă în fața grelelor încercări ale celui de-al doilea război, cînd, datorită numărului copleșitor de contingente, circulația pe Strada Ceaprazarilor se făcea numai pe jos și în sens unic.

Și pentru ca nu cumva să se mai întîmple cine știe ce poveste, ca atunci cînd cu „ifanteria", *băieții*, ce patrulau de colo-colo prin fața ceaprazăriilor ca niște neobosite santinele uitate în post, aveau datoria să te lămurească pe loc, mai înainte chiar de a fi apucat să pui mîna pe clanță.

— Cum?... Nu, vă rog! Aci servim „artilerie grea". „Pentru cavalerie adresați-vă alături!"

Silviu GEORGESCU

Am o idee, coane!

de F. BRUNEA-FOX

Ilustrații de Rik AUERBACH

S-a făcut haz pe vremuri de o farsă a unei gazete ocazional satirică — 1 aprilie stimula umorul — care vrînd să ilustreze cu o enormitate delirul hoțesc al epocii carliste, a publicat o fotografie care imagina furtul Foișorului de Foc. Dispăruse peste noapte și pe locul vechiului turn, fotografia trucată arăta un grup de oameni strînși în jurul străjerului cu chivără pompierească, năucit de năstrușnica întîmplare. Cum asemenea întîmplări, oricît de fanteziste ar fi fost, nu mai surprindeau pe nimeni, gazeta în chestiune a publicat a doua zi o fotografie reală, înfățișînd o sumedenie de cetățeni veniți să constate furtul. Caracteristic este că însăși pojărnicia, impresionată de o gogoriță ce putea deveni — te joci cu ingeniozitatea hoților! — fapt aievea, a sporit paza turnului. Ceea ce a determinat reflexia unui gură-cască. „Ăștia de la ziar, te pomenești că din glumă au dat o idee. Să nu ne mire că într-o noapte niște deochiați or să ia Foișorul la spinare, cu pompieri cu tot".

La drept vorbind, geniul lui 1 aprilie nu dovedise originalitate excesivă. Se inspirase pastișînd „furtul poligonului de tragere", petrecut cu adevărat într-un oraș de provincie, în timpul unor manevre militare ce transferase vremelnic în altă parte, efectivul garnizoanei. În absență, terenul cazărmii fusese arendat de niște coțcari electorali unor oieri de aiurea, în căutare de pășune. Și cînd regimentul revenit la sediu a ieșit în dimineața următoare la exerciții, a găsit poligonul transformat în tîrlă imensă, cu țarcuri și stînă. Oile nu se mulțumiseră numai cu iarba, ci păscuseră pînă și momîile de paie ce serveau la simulacrul atacului cu baioneta.

Revuiștii de odinioară nici nu aveau nevoie să se ostenească pentru a descoperi șlagăre pentru cupletele de succes ale lui Tănase. Era suficient să moaie penița în actualitate, să pună în versuri cronica moravurilor contemporane ținută la ordinea zilei de reporterii polițienești sau judiciari, ori să dea o raită pe la parlament sau pe la Capșa, ca să-și asigure aplauzele publicului spectator.

Niciodată meseria de avocat n-a fost mai prosperă, sălile tribunalului mai iarmaroc, aproxii de la cabinetele parchetului mai rotofei și grefierii mai surmenați. Necinstea devenise o investiție, un capital aducător de beneficii și o virtute de mare preț în ochii burgheziei.

Escrocheria, malversațiunea, frauda, delapidarea, ajunseseră o artă și o tehnică, și îmi aduc aminte că neprețuitul prieten N.D. Cocea era așa de epatat ori de cîte ori ieșea la iveală o potlogărie măiastră, încît plănuise o trilogie în care să se oglindească geniul vast al răului ajuns la apogeu sub dinastia Hohenzollernilor. Îmi împărtășise ideea triplului roman din care reții un amănunt interesant, privitor la epigrafele menite să servească drept titlu, sau numai să preceadă simbolic fiecare volum în parte. *„Lumina"*, *„Apa"*, *„Aerul"* — așa chibzuia să-și denumească ciclul.

Acea operă de jaf ce a contaminat epoca, înrăind și mai tare lipsa de scrupule a unei burghezii oricum predispusă congenital la necinste, Cocea o vedea desfășurîndu-se pe etape biologice și cotropind ineluctabil sursele elementare de viață ale poporului. Îmi amintesc că, interesat de idee, i-am cerut să-mi precizeze cu ce material social o va esafoda și o va construi epic, pentru ca argumentul întreitului roman să nu cadă în alegoria pseudorealistă a temelor similare, cum mi se părea, abordate cu predilecție de frații Rosny. Ca să mă lămurească, Nicu Cocea a scos din sertarul biroului un maldăr de dosare și mape, doldora de documente — tăieturi de ziare, pagini din Monitorul Oficial, copii dir arhiva tribunalelor, scrisori de la oameni politici și de la muncitori — toate categorisite potrivit îndreptarului pomenit mai sus.

De pildă, compartimentul etichetat *„Lumină"* cuprindea în afară (și pentru contrast) de piese referitoare la bezna fizică și intelectuală a satelor cu opaiț și gazorniță — o stufoasă documentare asupra faimoaselor panamale ale electricității (afacerea tramvaielor liberale, matrapazlîcurile primariale de la U.C.B., afacerea fabricilor de becuri etc. etc.). În enunțatul capitol intra familial și odiseea focului. Prin această denumire se subînțelege acel lanț de incendii ce făceau „tabula rasa" din cogeamite antrepozite ale Statului, de exemplu, cele de la Geagoga, golite în prealabil de mărfuri, valorînd sute de milioane, și cărăbănite în pivnițele unei șleahte de traficanți, ocrotiți ai oamenilor politici și ai autorităților copărtașe. De asemeni se înțelege acel răstimp de apocalipsă cînd focului îi revenea misiunea de a arde probele necinstei negustorești — precum acea serie de incendii criminale de la Galați — însă fără să ardă și conștiința vinovaților, puși la adăpost de vălvătăi din bunăvoința prefectului de poliție.

Pentru fișierul *„Apă"*, Cocea adunase o grămadă de documente, începînd cu cișmelele publice ciordite de niște edili averescani și isprăvind cu afacerea șlepurilor dunărene cumpărate de la stat cu un fleac de parale, de către un armator brăilean; cu afacerile de baraterie în care erau amestecați exportatori de cherestea, societăți de asigurare și căpitani de vapor levantini, specializați în scufundarea cargoboturilor în largul mării, „fără durere".

Lumina, apa, mă rog. Rezervoare grase pentru alimentarea romanelor respective. Le cunoaștem. Dar „Aerul"? Și în această zonă foiau profitorii. Tuburile de oxigen importate din străinătate pentru întreprinderea „Frigul", deși se găseau la preț mult mai ieftin în țară; panamaua de la I.A.R., industria aeronautică română, exploatată de niște capitaliști francezi — acestea și altele pe care le-am uitat, figurau din belșug în dosarul lui Cocea.

E regretabil că nu i-a fost dat să-și realizeze proiectul, care ar fi îmbogățit literatura noastră satirică cu o serie reprezentativă de figuri.

Alhimia marilor lovituri

Am pomenit mai sus de o artă a hoției, de o tehnică a afacerilor necurate, în floare sub regimul burghezo-moșieresc. Puricînd ziarele

timpului pentru a împrospăta în memorie lucruri estompate, m-a ispitit să reconstitui, pe temeiul actelor judiciare, geneza unei lovituri, să stabilesc arborele genealogic al unui matrapazlîc. Exemplificăm.

La început a fost „ideea". O idee eficientă încolțită în creierul unui ins. Observăm în treacăt, că în asemenea epoci malefice, „ideile" se prăsesc ca scaieții în Bărăgan, sau ca mormolocii în baltă, sau ca mușteie în gunoaie, și de aceea eflorescența lor fabuloasă pare a fi produsă prin generație spontană.

Un ins poartă sub o pălărie cu boruri mari, zisă „calabreză", o idee. O ține pitită sub pălărie de o bucată de vreme și omul e întristat și înciudat că n-a găsit încă prilejul s-o pună în valoare, fiindcă el știe că ideea lui are caratele virtuale ale diamantului Koh-I' Noor, încă prizonierul bulgărelui de cărbune. Cum să-l scoată la lumină?

Omul nu are o meserie calificată. E misit. Profesiunea asta trăiește parazitar pe spinarea societății, care s-a deprins s-o utilizeze pentru a-și economisi timpul practic necesitat de diversele ei interese comerciale, active. De aceea un bun misit nu este acela care îndeplinește o simplă funcție de comisionar, ducînd și readucînd o ofertă, robul umil al Providenței ce-l miluiește uneori cu un samsarîic, cu o învîrteală. Un misit extra, clasa întîi, este acela care, posedînd o *idee*, creează și împrejurările menite s-o scoată din crisalidă, s-o valorifice adicătelea, lansînd-o într-o ambianță favorabilă.

Eroul pilduirii noastre aparține acestei categorii superioare de misiți cu idei și inițiativă. Calitățile sale i-au adus nu o dată recompensa „meritată", ușile ministerelor îi sînt deschise, boierii nu-l lasă să facă o prea lungă anticameră, „comersanții" îi prețuiesc istețimea și relațiile politice, sociale. Omului îi place să trăiască din belșug, să frecventeze restaurantele de lux, e șrașnic amator de trufandale, traiul bun i-a rotunjit formele, „ideile" îi gornisesc garderoba. Firește, fiind misit de mare clasă, nu intră în ceainăriile din Lipscani sau Văcărești. E unul dintre „penații" Capșei.

Carevasăzică, într-o dimineață, sculîndu-se, simte ciripindu-i sub scăfîrlie o idee. „Nevastă, auzi?" „Ce să aud?" „Ascultă!" — zice, cu bucurie, apropiind țeasta de urechea soției încă toropită de somn. „Îmi cîntă în cap o idee, nevastă". „Bine, s-o faci să-mi cumpere haina de astrahan" — mormăie nevasta, care nu-i incredulă nici cînd picotește, la produsele imaginației creatoare a soțului.

Vasilescu — așa îl cheamă pe eroul nostru — s-a îmbrăcat mai repede ca de obicei, și-a îndesat vasta-i pălărie pe cap, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-i zboare ideea, și a tulit-o la Capșa. S-a așezat la masă, a comandat șvarțul și sorbind, a făcut un tur cu privirea în local. Hm! încă nimeni de soi. Cîțiva poeți, un critic literar, un profesor puținței boem...

— Neculai — se adresă încetișor chelnerului — conu' Strunga e în București?

— Nu-l văzui de cîteva zile.

— Da' conu Costache Bursan?

— Ce să caute în București? E la

țară. Pîn' la deschiderea Camerei mai e o săptămînă.

— Măi să fie! — făcu contrariat. Nimeni!

— Îl zării aseară pe conu' Tony — zise chelnerul serviabil. Îl știa pe Vasilescu și-i prețuia galantomia. Bun client, consumator de delicatese, de băuturi exotice...

— Care Tony, bre?

— Conu' Tony Iliescu, președintele Senatului. Numai el a sosit înainte de deschiderea Parlamentului.

— Aa! Mersi — și căzu pe gînduri.

În ziua aceea, personajul în chestiune nu se arătă la cafeu și de aceea Vasilescu exhiba o mutră posomorită.

Hotărî să-l caute la „Union", unde trăgeau de obicei parlamentarii din provincie.

— Ce te aduce pe la mine, Vasilescule?— îl întrebă cu familiaritate.

— Coane Tony, să vedeți, mi-a venit o idee. O să-mi răspundeți poate că Bucureștiul geme de idei și că pentru una în plus nu merita să vă deranjez. Mă cunoașteți și știți că ideile mele nu-s din cele răsuflate, doi bani grămada. Nici nu îndrăzneam să vin cu vreun ciuruc.

— Grozav ești, Vasilescule! Hă! Hă! Mă amuzi. S-o aud.

— Coane Tony, am o afacere mixindrilică, formidabilă. E de importat ieftin, un stoc de vacuțuri, ușor de plasat la noi.

— Cum, mă? Vacuțuri?

— Vacuțuri, cucoane. Aproape pe degeaba le obținem.

— Habar n-am ce-i aia, dar dacă zici că merg la noi...

— Ca pîinea caldă, cucoane.

— Și? Vrei autorizație?

— Autorizație, da' și devize.

— Devize e mai greu.

— Greu pentru unul ca mine, coane Tony. Pentru dumneavoastră, iertați-mi îndrăzneala, e fleac. Fleac pe băț, coane.

— Ți-o fi trebuind cine știe cît, bre Vasilescule, ca și cum devizele s-ar căpăta iacașa...

— Da' ce, cucoane, le cer pentru mine? Mai mult decît un comision, nici nu rîvnesc. Am informații că există disponibil la Banca Națională.

— Toate le știi, măi Vasilescule. Bine, să încerc. Vino mîine după răspuns. Cum ai spus că se cheamă alea?

— Vacuțuri, cucoane.

— Parcă am auzit de așa ceva.

— Se poate. Să nu le confundați cumva cu guano. Alea sînt altă marfă, dar n-au curs în momentul de față.

Vasilescu, zis Cantalup, pentru că îi plăceau trufandalele, plecă satisfăcut. „Ideea" începea să scîlpească. Dădu o raită prin Blanduziei, unde chifteau în cîte o cămăruță ticsită cu mape și maculatură niște ciudate întreprinderi adăpostite sub o firmă cu inscripția „Import-Export, Compensație și Clearing". Acolo se sfătui cu patronii, care cunoscîndu-l renunțau la teatrul cu registrele peste care se adînceau cînd vizitatorii nu erau de ai casei. Rezultatul se traduse cu un ghemotoc de bancnote, arvună la afacerea la care-i cointeresa și pe ăștia. Intră la frizeria americană unde se ferchezui și-și administră o frecție cu lavandă englezească. Nu uită să inspecteze băcănia Dragomir Niculescu, de unde îngrui o cutie cu caviar, una cu camembert franțuzesc, vinaturi străine, după ce firește se trată înainte cu coniac „trei stele" și niscai mizilic ciocoiesc. Se urcă în mașină. Șoferii îl cunoșteau.

— A fost zi bună, coane Vasilescule, făcu taximetristul, ginind pachetul pîntecos și aerul jovial al clientului.

— Trebuie să iasă, bre. Altminteri nu se poate.

— Bravo — îl întîmpină nevasta — văd că ideea a început să se miște. Nu vreau astrahan. Vreau vizon, trandafirule.

★

În ăst timp, în cabinetul lui Dorel Dumitrescu, guvernatorul Băncii Naționale, se desfășura următorul dialog:

— Tony dragă, înțelege că nu se poate.

— Lasă prostiile, știu că ai disponibil de devize.

— Da' nu pentru afaceri aiurea.

— Cum, vacuțurile sînt neserioase cînd nu găsești una pe piață și comercianții dau din colț în colț și nu izbutesc să facă față cererilor? La nevoile publicului nu te gîndești?

— Ce-o să spuie Dinu cînd o afla? Știi cît e de strîns cînd e vorba de devize. Și apoi, să-ți mărturisesc drept habar n-am ce sînt vacuțurile.

— Dorele, mă uimești. Te pomenești că le confuzi cu guano? Alea sînt altceva și nici n aș fi intervenit, fiindcă piața e plină și nu au preț.

— Bine, Tony. M-ai convins. Ce face coana Valentina? Transmite-i omagiile mele.

★

— Vasilescule, s-a făcut. Cum aranjezi transferul, cum te înființezi la hotel.

— Vai de mine, coane Tony. Vin cu banii în dinți.

— Bagă de seamă la limbă, să nu se afle.

— Ferit-a sfîntu'. Doar mă cunoașteți, coane. Cînd e să fiu mut, sînt cît trei. Asta-i calitatea unui misit de clasă mare.

★

Am încercat să jalonez itinerarul unei „idei", de la origine și pînă la ultima sa etapă victorioasă. Mi-a fost dificil s-o urmăresc prin toate șerpuișurile călătoriei sale, ce-și lărgea mereu albia, alimentată de afluenții atîtor venalități burgheze.

Cînd afacerea a explodat în parlament, s-a văzut cu o stupoare la care deputații regimului carlist ar fi trebuit să fie imunizați, că e suficientă o idee, oricît de absurdă, de gazoasă, de fantomală, pentru ca imediat să găsească sprijinitori în cercurile politice și bancare din moment ce se arată lucrativă. Ideea lui Vasilescu-Cantalup a făcut o imensă gaură în visteria statului, prin care a curs spre buzunarele interesaților zeci de milioane. Dezbaterile judiciare au scos la iveală o galerie de aventurieri, politicieni, samsari, funcționari superiori, care se năpustiseră orbește pe această pleașcă născocită de un misit ingenios. Zeci de milioane, în vreme ce populației muncitoare i se drămuia pîinea.

E una din sumedenia de afaceri ale epocii carliste, acea „splendidă pestilență", cum o definise Cocea, împrumutînd-o dintr-o scenă din „Noaptea regilor". Din tot acel tacîm de acuzați, dedulciți din „ideea" lui Vasilescu, numai misitul a ispășit vina. Și s-a mai găsit un desenator care și-a ascuțit „bisturiul", dar nu pe conu Tony care s-a ales doar cu o săpuneală din partea șefului partidului liberal, sau pe Dorel Dumitrescu, obligat să demisioneze, ci pe autorul inițial al escrocheriei prezentîndu-l în chip de gambrinus călare pe butoi și ținînd în mînă un cantalup.

UN MESAJ AJUNS LA DESTINAȚIE

În toamna anului trecut, se lucra la instalarea gazului metan în clădirea școlii medii de muzică din Cluj — o casă veche, aflată lîngă biserica franciscanilor din piața Carolina. Spărgînd unul din bătrînii pereți ai sălii festive, subo cărămidă, instalatorii găsiră un plic. Fodor Sandor și Donabont József, cei doi instalatori care lucrau aci, deschiseră plicul și constatară uimiți, că el conține o scrisoare datată și

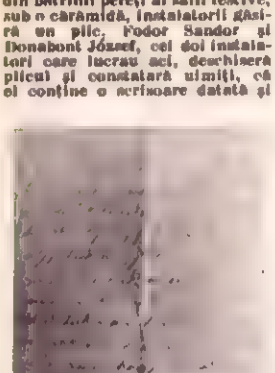

Mesajul lui Marosán József și Kovács Béla

Clădirea în care a fost descoperit manuscrisul

zidită în perete, cu 52 ani în urmă, de către niște zidari care lucraseră aci pe vremea aceea.

„Dragi colegi!

Eu, unul dintre oamenii sindicatului, vă rog ca, dacă o să găsiți această scrisoare, să nu credeți cumva că am scris-o în bătaie de joc. Despre construcție nu avem ce să scriem. O să vedeți și voi, ce am lucrat. Ku atîta vreau să vă rog: e probabil că voi veți fi cu mult mai organizați decît noi — și chiar trebuie să fiți. Mai mult nu scriu. Nu vreau să vă scriu anecdote. Vreau numai să vă rog să vă organizați împreună.

Asta vă scriu

Marosán József

Kovács Béla"

Cluj, 1 septembrie 1905.

Oare ce gînduri, ce idei l-o fi determinat pe cei doi zidari să scrie această scrisoare și s-o zidească în perete? Nu se știe.

Dar să vedem ce se întîmpla în 1905.

La 8 ianuarie 1905, în localul din str. Kossuth Lajos nr. 17 (casa cu numărul 24 de acum) se ținea ședința plenară profesională a muncitorilor constructori din Cluj. Plenara alese o conducere. În afară de aceasta, s-a mai procedat la alegerea unei comisii de cenzori formată din 3 membri și a unui comitet format din 9 membri. În unanimitate, adunarea generală a încărcinat conducerea să întocmească un memoriu pe care să-l prezinte patronilor, cerînd organizarea și reglementarea condițiilor de muncă și a salariilor angajaților din construcții.

Conducerea întocmi memoriul, cuprinzînd doleanțele și pretențiile muncitorimii. În urma prezentării acestui memoriu, s-au dus de mai multe ori discuții cu patronii, la sediul corporației, dar fără să se ajungă la vreun rezultat.

Inginerul arhitect Remenyik Károly, președintele corporației patronilor, avea greșita convingere că și de data aceasta are de-a face cu muncitorimea neorganizată din 1902, an în care muncitorii constructori din Cluj încercaseră să lupte pentru reducerea zilei de lucru de 12 ore și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și a salariilor. Patronii însă reușiseră atunci să neutralizeze această mișcare prin promisiuni — pe care apoi nu le-au mai împlinit — prin vorbe mieroase și prin tonul protector cu care erau obișnuiți. Nu au avut însă în vedere că în 1903 muncitorii constructori vor intra în uniunea pe țară a constructorilor, devenind prin aceasta, membri ai marii tabere a muncitorilor constructori aflați pe poziția luptei de clasă.

La 9 aprilie, președintele Racz József convoacă din nou adunarea generală, în fața căreia își face raportul asupra tratativelor rămase fără rezultat, în urma refuzului patronilor de a da curs pretențiilor formulate de muncitori. La această adunare au participat peste 500 muncitori constructori, iar după raportul președintelui s-a hotărît în unanimitate, greva profesională.

Atitudinea muncitorimii a stîrnit furia patronilor. Inginerul arhitect Remenyik Károly a denunțat autorităților polițienești douăzeci de muncitori acuzați că ar fi ridicat avansuri a căror contravaloare nu au prestat-o încă prin muncă și a cerut, cu ajutorul forței publice, silirea lor, să reia lucrul. Bineînțeles, poliția de atunci s-a grăbit să îndeplinească dorința patronilor, escortînd pe muncitorii respectivi pînă la locul de muncă; deși amenințați de oamenii poliției, ei au refuzat să lucreze. De altfel, Remenyik aranjase să-i fi adus cu forța și muncitorii care nu avusesră avansuri, ba nici au lucrasră vreodată la el.

Văzînd patronii că toate eforturile și victoriile lor s-au dovedit a fi lipsite de eficacitate, acceptară de nevoie să înceapă tratativele cu delegații muncitorilor, și — drept rezultat al acestor tratative, ei dădură loc pretențiilor formulate în memoriu, făcînd primul „Regulament" asupra raporturilor de muncă. Acest regulament prevedea reducerea zilei de lucru de la 12 la 10 ore.

De aceste rezultate erau nemulțumiți autorii scrisorii găsite în perete: din acest motiv, în mesajul lor, ei atrag atenția asupra necesității organizării muncitorimii. Dovadă că au avut dreptate o constituie evenimentele petrecute abia un an mai tîrziu.

La 20 aprilie 1906 — deci acum 51 de ani — „Regulamentul" cu pricina expira, iar patronii nu mai voiră să-i prelungească. În prima simbătă, o dată cu plata salariilor, fiecărui muncitor i se eliberă și cartea de lucru, iar muncitorii constructori organizați fură excluși de la continuarea lucrului. Acceptau să dea de lucru și pe mai departe numai muncitorilor care declarau că sînt dispuși să muncească în condițiile regulamentului unilateral întocmit de patroni. Iată cauzele care l-au determinat pe Marosán József și pe Kovács Béla să zidească în perete mesajul adresat de ei urmașilor.

Bruder FERENC

În românește de Gelu PERIANU

Fabrica de Incălțăminte

„SOLIDARITATEA"

ORADEA

Produce toate sortimentele de încălțăminte de calitate pentru femei și copii. De vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE-PETROȘANI

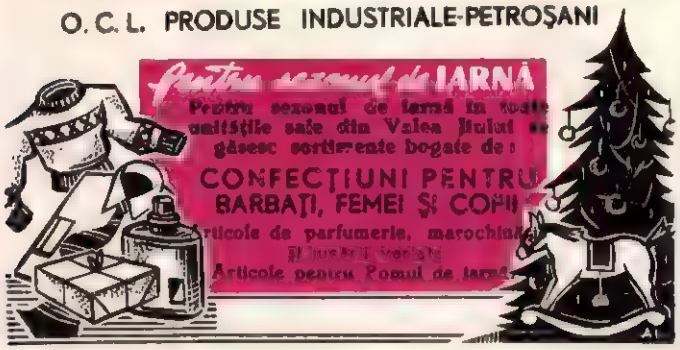

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE
TIMIȘOARA

Cooperativa
„ÎMBRĂCĂMINTEA"
EXECUTĂ, TIMIȘOARA

CONFECȚIUNI PENTRU BĂRBAȚI ȘI FEMEI

Lenjerie pentru bărbați și femei.
PRIMEȘTE COMENZI la centrele sale de comandă, cu materialul clientului și al cooperativei.

Execuție ireproșabilă după cele mai noi tipuri de mode.

Bobiță, detectiv amator...

DISPARIȚIA DOSARULUI CENUȘIU!

DE GEORGE Cotinescu

CAPITOLUL XIV: „CABANA GROAZEI"

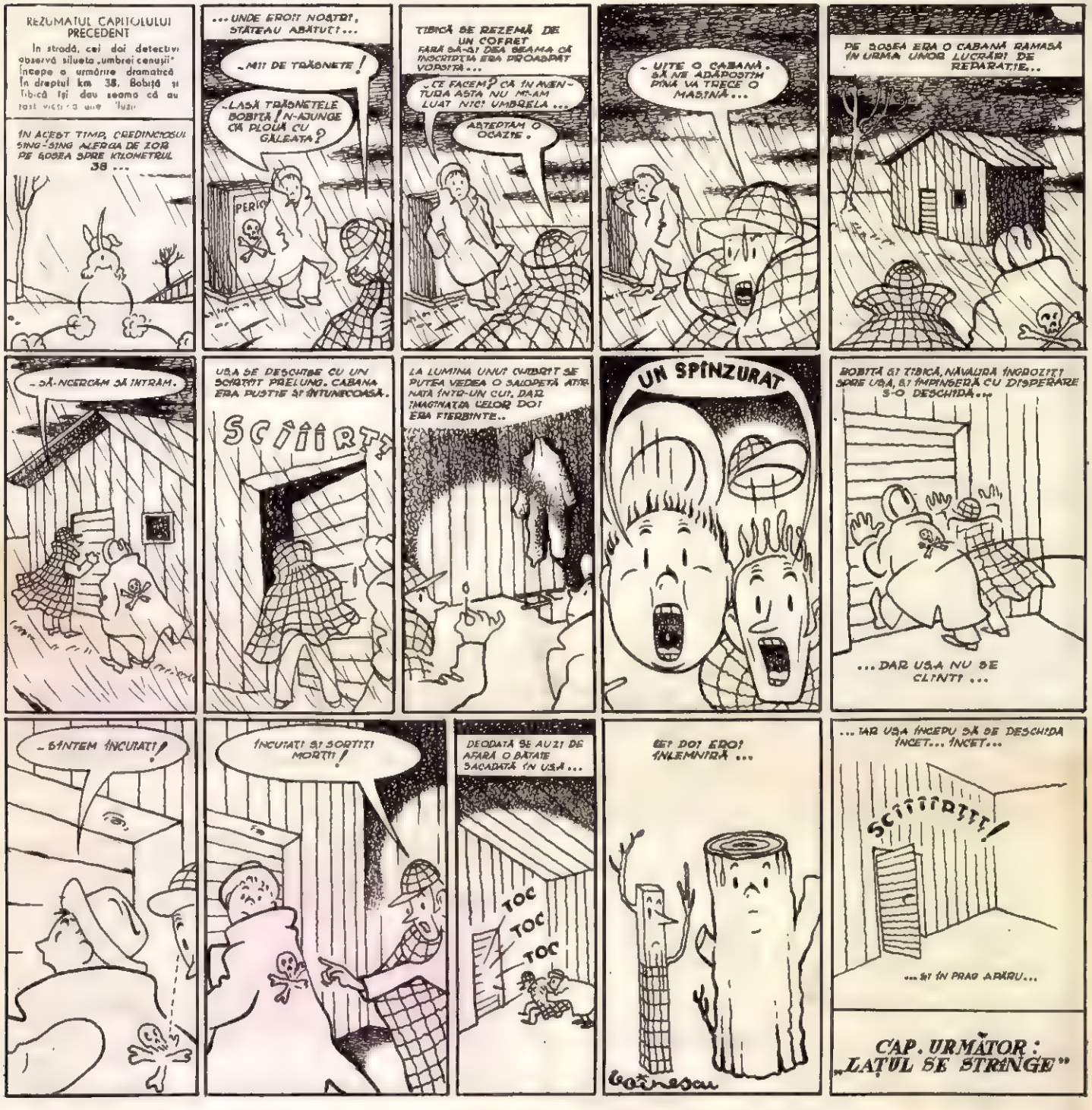

Cuvinte încrucișate

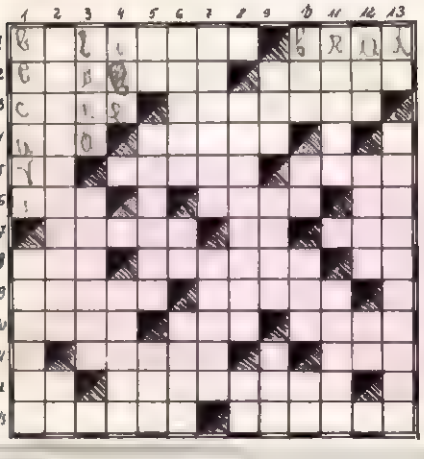

LA MULȚI ANI, 1958!

ORIZONTAL: 1) Anul Nou ieșit de sub tipar — Plantă tot timpul anului verde, se aduce în casă de Anul Nou, ca purtătoare de noroc. 2) Îl întîmpinăm cu bucurie, muzică și veselie (2 cuv.) — Transmite muzică, știri și prima felicitare de Anul Nou. 3) La anul... în ziua de 31 decembrie (Mold.) — Îl auzim vocea la radio chemîndu-ne la dans și veselie în seara de revelion. 4) Plasă de prins pește — Ocol! 5) A doua notă muzicală — Traista cu povești și învățăminte pentru mari și mici (pl.) — Feeric luminate, gătite sărbătorește, în noaptea de revelion așteaptă oaspeții. 6) Parte dintr-un cerc — Și în noaptea de revelion pîndește tinerele perechi cu arcul și săgețile sale — Eugen Stamate. 7) În noaptea de Anul Nou se căpătă sub vîsc sau la „Perinița" — Tine — Un articol mititel! 8) Lamă tocită — Epigrame în plăcintă — Poftim. 9) Să trăiți, să îmbătrîniți... (pl.) — Ulii. 10) În noaptea de Anul Nou sînt încărcate cu mîncăruri și băuturi — Astfel — Producător de în. 11) Le schimbă între ei logodnicii, dar adesea sînt dăruite și cu prilejul Anului Nou — Diminutiv feminin. 12) Sodiu — Picturi. 13) A pune șaua pe cal — Actor.

VERTICAL: 1) Depozit casnic de alimente, bine... scuturat de revelion — Se aprind toate în noaptea Anului Nou. 2) Sărbătorirea unui eveniment — În careu e unul, noi vă dorim cît mai mulți. 3) A douăsprezecea parte dintr-un an — Vestminte. 4) Pronume — Venituri anuale încasate fără muncă de capitaliști și marii proprietari. 5) Bine! — Cele de brad sînt iarna împodobite cu nea și... jucării — Apă în Franța. 6) Trăsură ușoară cu patru roți — Glasul trompetei — ... ca zăpada. 7) Poleite cu aur — Așa cum e fiecare om în noaptea de revelion. 8) Aninară — Diftong. 9) Comună în Pirineii Orientali — Dreptul lui Grivei după ospățul revelionului (pl.) — Metal scump. 10) Zadar — O casă goliță... de vocale — Literă chirilică — Rît! 11) Intermezzo sentimental — Prima zi a anului. 12) Ciudă! — Sfîrșitul zilei la gura sobei (pl.) — Poezi. 13) Prima felie de cozonac! — Alci puteți petrece revelionul numai dacă v-ați reținut locuri din vreme.

ÎN JURUL GLOBULUI

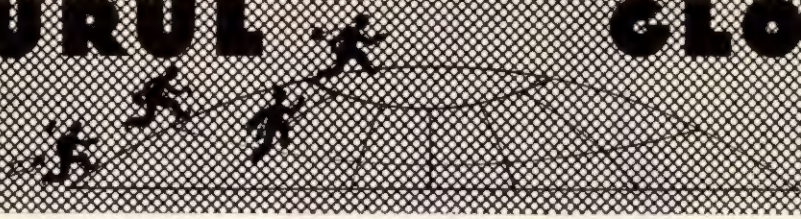

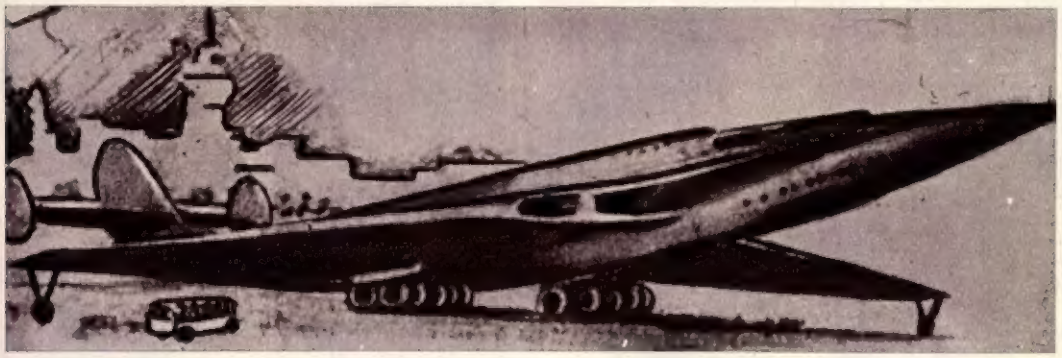

AVIONUL ATOMIC nu va întîrzia să devină un mijloc rapid de călătorie pe căile văzduhului. Într-o carte apărută recent la Moscova, cu titlul „UTILIZAREA MOTOARELOR ATOMICE ÎN AVIAȚIE" se dau amănunte interesante asupra principiilor ce vor sta la baza construcției avioanelor atomice.

În fotografie: modelul unui uriaș avion acționat de atom. Este interesant de remarcat diferența de dimensiuni dintre acest gigant și autocarul din stînga — jos.

RECLAMĂ INGENIOASĂ. Cînd nu ai destui clienți și vrei totuși să reziști concurenței, recurgi la cele mai năstrușnice mijloace. Proprietarul unui mic restaurant din Tokio a găsit un mijloc original de a-și asigura clientela necesară ieșind în stradă zilnic, în jurul orei prînzului, și dejunînd în fața intrării restaurantului său spre a face poftă trecătorilor...

TOTUȘI, REMBRANDT. Tabloul acesta a fost cumpărat în urmă cu 52 ani, la prețul de 5 lire, de către familia londoneză Coriette. Unul dintre membrii ei, maiorul Hubert C. Coriette, susținea ani în șir că este vorba de un autentic Rembrandt. Nimeni nu l-a crezut. Acum, la 18 luni de la moartea ofițerului englez, restauratorul Reg Winder, cercetînd cu atenție tabloul, s-a convins că într-adevăr este vorba de o valoroasă operă a marelui Rembrandt, unul din numeroasele portrete înfățișînd-o pe soția pictorului.

NUNTA ÎN GHANA. Mirele, H. Marrah, are toate motivele să se mîndrească: la un recent concurs de frumusețe, mireasa a fost aleasă Miss Ghana.

RENAZIFICARE. Printre multe alte simptome evidente ale renașterii nazismului în Germania de Vest este și scoaterea de la lada de gunoi a decorațiilor hitleriste de tristă amintire, care acopereau cîndva piepturile călăilor. La Bonn, o dată cu înjghebarea Bundeswehr-ului, „Crucea de fier" și alte asemenea decorații sînt din nou la modă.

DOI PUI DE CĂPRIOARĂ, rămași... orfani într-o pădure din Germania, și-au găsit o mamă adoptivă: o cățelușă, care îi alăptează cu... dragoste maternă.

DECORUL STRANIU pe care-l înfățișează fotografia noastră nu este cîtuși de puțin opera vreunui artist decorator extravagant. Autorul imaginii este... o catastrofală furtună ce s-a abătut recent asupra localității Hatfield-New Town din Anglia. Două sute de familii au trebuit să fie evacuate din casele lor deoarece vijelia a smuls acoperișurile a zeci de clădiri. Precum vedeți, o parte din bucățile de acoperiș dislocate au nimerit pe copacul din fotografie.

START

● Z.G. Romanova, una dintre activistele de seamă ale mișcării sportive din Uniunea Sovietică, a sărbătorit anul acesta aniversarea a 50 de ani de viață și 30 de ani de activitate sportivă. Cariera sportivă a început-o ca profesoară de educație fizică, practicînd în același timp atletismul, gimnastica și baschetul. În anul 1934 a înființat pe lîngă Stadionul Pionierilor din Moscova prima școală de atletism, care a dat numeroși atleți ai U.R.S.S. De 10 ani ea antrenează atleții juniori ai Moscovei. La Congresul I.A.A.F. de la Melbourne, Romanova a fost aleasă președintă a comitetului feminin din I.A.A.F.

● Încă un oraș din Cehoslovacia va avea în curînd stadion de iarnă. Este vorba de orașul Hradec Kralove, unde lucrările noului stadion sînt în curs de terminare. Stadionul va avea tribune de beton cu o capacitate de 15.000 locuri. Toți tinerii care vor lucra 100 ore de muncă voluntară vor primi dreptul de a patina cîtva timp pe patinoarul noului stadion fără a plăti nici un fel de taxe.

● Curînd va avea loc pe stadionul Olimpic din Melbourne o festivitate deosebită: în prezența celor mai buni sportivi australieni va fi dezvelită placa comemorativă de bronz cu numele tuturor campionilor olimpici de la J.O. desfășurate anul trecut.

● În cadrul unei curse internaționale de maraton, desfășurată la Istambul, concurentul grec Mandalos a ajuns la sosire o oră după ce arbitrii își strînseră „instrumentele" și după ce îngrijitorul închisese porțile stadionului. Mandalos n-a stat pe gînduri și a început să bată în poartă. Într-un tîrziu, istovit, s-a prăbușit. Ridicat, a fost dus pe pista de atletism la finiș și de acolo la infirmeria stadionului. Totuși pînă la urmă a fost descalificat, deoarece a „folosit ajutor străin".

FINIȘ

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10 Int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 19·50 lei 6 luni: 39 lei un an: 78 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

PREȚUL 1,50 LEI

Trecuseră multe primăveri, calfa pantofarului se căsătorise, plecase de la meşter, iar acum se auzea peste şapte străzi glasul lui gros înjurînd ucenicul; băieţii care se jucaseră cîndva „de-a hoţii şi vardiştii" îşi făceau acum armata şi trimiteau, de pe acolo pe unde se aflau, răvaşe scurte şi scrise anapoda, fetiţelor care încetaseră să mai sară coarda şi care acum se îmbrăcau cu rochii înflorate şi răspundeau obraznic mamelor lor: „Dar ce, tu mi-ai cerut părerea înainte de a te mărita?... Păi, atunci!..." Portarul asurzise şi se încurca teribil încercînd să cînte la acordeon ciudatul lui tango. În ce mă priveşte, eu continuam să întreb:

— Este vreo scrisoare pentru mine?

— Nu, domnule — răspundea poştaşul. Azi n-aveţi nimic. Mîine, desigur.

— V-aţi uitat bine? — întrebam.

Puţin supărat, poştaşul îmi răspundea:

— Eu mă uit totdeauna bine, domnule. Trebuie să mai aşteptaţi.

— Negreşit! Am să aştept. Scrisorile trebuie aşteptate. Mai ales cînd vin de departe. Uneori trebuie să le aştepţi timp îndelungat.

Eram tare amărît; mi-era ciudă pe toţi locatarii casei cărora le veneau scrisori, uram mutrele lor vesele în clipa în care-şi primeau plicurile din mîinile factorului. Mi se părea că frazele închise în plicurile acelea mi se furaseră pur şi simplu, că mie mi se cuveneau, că eu trebuia să le citesc, să plîng sau să rîd, şi că doar ghinionul făcea ca ele să ajungă mereu în alte mîini. Îmi forţam memoria în legătură cu oamenii cunoscuţi cîndva. În închipuirea mea reînviau vechi prietenii sau scurte întîlniri cu oameni ale căror trăsături au dispărut de mult din amintire. Mă purtau gîndurile la o femeie pe care o iubisem la douăzeci de ani. Zile întregi îmi stăruia în gînd amintirea vreunui individ cu care avusesem legături de prietenie. Îmi închipuiam că tocmai omul ăla îmi va scrie. Ajunsesem chiar la tulburătoarea certitudine că, azi, mîine, voi primi o scrisoare de la el; retrăiam în gînd clipele, bune sau rele, petrecute împreună: dispute, plimbări, discuţii de miez de noapte, controverse, confidenţe; din trecutul îndepărtat, smulgeam amintirea gesturilor sale, a cuvintelor şi zîmbetelor. Şi ştiam că el, numai el, îmi va scrie odată. Cîteva zile de-a rîndul am trăit astfel; apoi mi-am amintit că omul murise de mai mulţi ani şi că eu însumi zvîrlisem un pumn de ţărînă peste sicriul lui.

Ei, da! Mi se furau scrisorile şi se dădeau altora; o simţeam. Sînt un om bătrîn şi în fiecare dimineaţă, puţin mirat, salut răsăritul soarelui; ştiu prea bine că sfîrşitul mi-e pe aproape; ştiam că, dacă, în sfîrşit, am să primesc o scrisoare, n-am să mor ca un singuratic.

Da, îi uram pe toţi cei ce primeau scrisori; aveam sentimentul omului care priveşte neputincios la fericirea altuia, neîmpărtăşită; era un sentiment penibil, un fel de amestec de dragoste şi ură.

„Ce dumnezeu or fi făcînd ei cu scrisorile astea? — gîndeam. Şi, în general, la ce le-or fi trebuind scrisori? Au cămine, copii, oameni în jur — pe cînd eu, eu n-aştept decît o scrisoare".

Ajunsesem să-i ştiu aproape pe toţi locatarii care primeau scrisori şi de unde soseau ele. Ştiam că tînăra aceea roşcată, care stătea adesea pe balcon şi citea, primea scrisori de la logodnicul aflat într-un oraş îndepărtat. Logodnicul trimitea scrisori în plicuri albastre; pe scrisoare erau desenate ici-colo nişte cerculeţe, indicînd locurile pe care el şi-a pus buzele în chip de sărut; tînăra ducea scrisoarea la gură, surîzînd fericită. Bătrînul năbădăios de la primul etaj, contabil de meserie, care toată ziua de duminică se plimba în izmene prin casă, primea scrisori de la frate-său, tot contabil; nu-şi scriau decît despre meseria lor. Bătrînica aceea curăţică primea scrisori de la fiu-său, soldat; nu vedea bine şi i le citeam eu, în timp ce ea, lăcrimînd uşor, îmi arăta poza feciorului. Era un flăcău înalt şi frumos, iar bătrînica era tare amărîtă că acolo, la cazarmă, i-au tuns părul fără ca ea să fi putut adăuga cîteva bucle la colecţia strînsă cu duioşie din anii copilăriei lui.

Numai mie nu-mi scria nimeni. Întrebam:

— Aveţi ceva pentru mine?

— Nu — răspundea poştaşul. Astăzi, nimic. Poate mîine. Răbdare.

Pînă la urmă am băgat de seamă că poştaşul mă ocoleşte. Evita să mă privească, răspundea fără chef la toate întrebările mele, îşi lua „la revedere" în grabă.

Nu pricepeam ce se întîmplă şi mă înspăimîntai: poştaşul era singurul om pe lume care putea să-mi aducă speranţe. Nu ştiam de unde vine răceala lui şi mă temeam să-l mai privesc. N-am ştiut nimic pînă într-o zi, cînd, din întîmplare, am surprins o discuţie dintre el şi o femeie din curte. El spunea:

— Mi-e tare greu să mă uit la omul ăsta. Aşteaptă o scrisoare de şi-a pierdut orice răbdare. Iar eu, eu nu-i pot da nici o speranţă. Nici nu ştii ce înseamnă să nu poţi da cuiva o speranţă. E mai rău decît dacă l-ai orbi sau l-ai ucide. Ştiu că el aşteaptă ceva şi tocmai de la mine. Mi-e greu să-i vorbesc; nu mai pot. Nici nu ştiu de ce mai trăiesc, dacă nu pot da cuiva un pic de speranţă.

După cîteva zile poştaşul mi-aduse o scrisoare.

În ziua aceea pedala ca un ieşit din minţi, hurducat de caldarîmul stricat al străzii noastre; strigîndu-mă de departe şi înălţîndu-i brutal pe ceilalţi, îmi întinse scrisoarea. Apoi, scoţînd din taşcă o sticlă de vin, mi-o dădu spunînd:

— Luaţi sticla asta! Am cumpărat-o ca s-o bem împreună în ziua în care veţi primi o scrisoare. Am să vin la dumneavoastră deseară, după lucru, şi-o să bem un păhărel. E un vin vechi, bun. Dar de ce plîngeţi?

— La naiba! — spusei. La naiba. Nu ştiţi cum e cînd aşteptî multă vreme o scrisoare?

Desfăcui plicul. Mult timp am privit, fără să pot descifra rîndurile tremurătoare. În sfîrşit citii:

„Nu rupe lanţul fericirii. Recopiază această scrisoare în zece exemplare şi trimite-le prietenilor. În fiecare plic pune şi cîte doi zloţi. Nu rupe lanţul fericirii..."

Mîinile îmi căzură fără putere şi privii prostit spre poştaş.

— Principalul — spuse el — e că o aveţi. Asta-i cel mai important. Cum termin, vin la dumneavoastră.

Încălecă pe bicicletă şi se duse.

În romînește de **E. DASCĂLU**

Notam...

Y O 6 KBA TRANSMITE...

Peste cîteva minute, cei cinci tineri din fotografie vor sta de vorbă pe calea undelor cu alţi tineri din ţinuturi îndepărtate. Elevi ai Şcolii medii maghiare din Oraşul Stalin, ei au construit postul de radio Y O 6 KBA.

EXPORT DE UTILAJ PETROLIFER PENTRU INDIA

Continuă exportul de utilaj romînesc pentru exploatările petrolifere din India: la Constanţa, vasul iugoslav „Drava" a încărcat 9 vagoane cu ţevi de foraje.

BĂILE „VICTORIA-9 MAI" ÎN PLIN SEZON

Sute de oameni, nu numai din cei veniţi la cură sau odihnă în staţiune, ci şi locuitori ai Oradiei, sînt zilnic atraşi de miraculoasa apă termală a băilor „Victoria- 9 Mai".

PENTRU FOŞTII NOMAZI

La Rîmnicul Vîlcea a apărut o stradă nouă, cu locuinţe construite pentru familiile ţiganilor, foşti nomazi. Zeci de familii s-au mutat din corturi în case noi.

RESTAURARE

La mănăstirea „Moldoviţa", construită de Petru Rareş în 1532, au loc lucrări de restaurare întreprinse de Academia R.P.R.

UN AUTOBUS DEOSEBIT

Peste 50.000 de microradiofotografii au fost efectuate în regiunea Ploeşti într-un timp scurt, cu ajutorul unui centru mobil de microradiofotografie.

FOTOGRAFII de F. URSEANU, A. PALLY, I. BRAD şi I. VERMONT

Scrisoarea

de Marek HLASKO

MAREK HLASKO aparține tinerei generații de scriitori din Republica Populară Polonă. Nu are decît 25 de ani dar volumul său „Primul pas în nori" a fost apreciat de critica poloneză drept unul din cele mai remarcabile debuturi literare, de după cel de-al doilea război mondial, din țara prietenă. Unii critici consideră opera tînărului scriitor drept „glasul generației sale".

Ilustrație de Nelly GRIGORIU

Așteptam o scrisoare. Nimeni nu mi-a scris vreodată un rînd măcar; nu am nici o cunoștință, nici o ființă apropiată, nici aici, nici altunde, nicăieri în lume. Sînt un bătrîn singuratic. Ei, și! — gîndeam adesea — doar nu este neapărat nevoie ca fiecare om să aibă pe cineva apropiat; ba chiar e firesc să trăiești singur. Și apoi, oamenii singuratici își au și ei rostul lor pe lume: să-i facă pe ceilalți să înțeleagă toate vicisitudinile singurătății și s-o evite astfel. Dar, în ciuda unor asemenea gînduri, eu așteptam o scrisoare. Știam prea bine că n-o s-o primesc niciodată. Dar că nimănui pe lumea asta nu-i va veni în gînd să-mi scrie — asta mi se părea cu neputință. Ființele cele mai nefericite nu cuprind cu gîndul proporțiile nefericirii lor și-și caută mereu o supapă de siguranță. Cu noi, singuraticii, se întîmplă cam la fel: avem nevoie de o ferăstruică la care, veșnic, așteptăm să apară cineva. În ce mă privește, eu așteptam o scrisoare.

Locuiam o cameră caraghios de mică într-un bătrîn imobil de la marginea orașului. Era o casă cu pereți suri și trepte tocite, cu o curte plină de băltoace verzui. Pe acoperiș, copiii instalaseră niște porumbare; băieții alergau toată ziua pe afară, jucînd eternul „hoții și vardiștii"; fetițele săreau coarda sau jucau șotron; în zilele de vară cîte-un motan rotofei moțăia la soare.

În atmosfera locurilor acestora plutea în permanență un invariabil miros de varză gătită și de rufe ude. Din cînd în cînd, portarul imobilului se îmbăta și se pornea să-i zică din acordeon; copiii se adunau atunci roată în jurul lui și-i admirau degetele gonind agile pe clape, iar tapițerul cel pleșuv apărea la fereastră și se ruga: „Frantișek, cîntă «Clarisa»". Portarul, cu privirea grea de jale, începea atunci să cînte tangoul acela ciudat și plin de nostalgie.

Aici ziua începea devreme; jumătate din locatarii imobilului lucrau la uzina metalurgică din apropiere și, începînd de la ora cinci dimineața, îi puteai auzi bocănind pe scări; la ora șapte, cei doi croitori își porneau mașinile de cusut; cu vocea lui de bas, pantofarul începea să-și înjure calfa, un tînăr cu obrajii roșii și urechile semănînd în chip ciudat cu niște tilieci; pantofarul spunea despre el că ar fi odrasla lepădată a unui cretin și a unei tîrfe; din atelierul tapițerului se auzea zgomotul ciocanelor; înaintea garajului se opreau primele taximetre, iar portarul, căscînd somnoros și săltîndu-și nădragii de la brăcinar, apărea în curte cu un tîrn învechit. Într-adevăr, viața, prin locurile acestea, nu prea avea multă varietate.

Către amiază își făcea apariția domnul Golebiovski, poștașul; la această oră, covoarele erau deja scuturate, gospodinele trebăluiau prin odăi, cîntînd, iar prin ferestre răbufnea mirosul bucatelor pregătite pentru prînz. Pîndeam de departe sosirea poștașului pe bicicleta lui rablagită; ținînd ghidonul cu o mînă, cu cealaltă își scotea scrisorile din tașca enormă. Atunci coborau cu toții în curte — factorul, ca și mine, era un om în vîrstă și i-ar fi fost greu să urce atîtea rînduri de scări. Își puneau ochelarii și citeau:

— Siemiatkovski!

— Jaszczyk!

— Malinovska!

Cei numiți își luau scrisorile și se depărtau.

Întrebam:

— Pentru mine, nimic?

— Nu — răspundea factorul. Azi, nimic. Poate mîine.

— Mai căutați, vă rog. Uneori, știți, se mai uită. Ți se pare că nu mai e nimic și deodată te trezești că mai e ceva. Credeți-mă, zău, se întîmplă. Mai căutați un pic.

Poștașul își răscolea toată tașca, deși pe mutra lui se citea mai mult decît îndoială. Cerceta îndelung și apoi spunea:

— Nu, pentru astăzi nu aveți nici o scrisoare. Poate că mîine. Așteptați o scrisoare, da?

— Desigur — răspundeam. Desigur că aștept. Trebuie să-mi scrie cineva. Cineva care trăiește departe de aici. Știți, cînd ești departe...

— Firește — replica factorul. Și eu am rude care locuiesc departe, nici nu vă închipuiți cît de departe. Ei, ce să-i faci? Trebuie să așteptați. Scrisoarea va veni, probabil, mîine.

— Am să aștept — spuneam. Va veni cu siguranță. Numai să fii atent, te rog, nu cumva să se rătăcească. Am să aștept.

— Așa, așa. Totdeauna noutățile trebuie așteptate.

Saluta și pleca.

Ne vedeam zilnic; ne-am văzut ani de-a rîndul. Vara, sosea transpirat, sufiind ca o locomotivă; iarna, mustața lui impunătoare era acoperită de promoroacă; toamna, arăta mohorît și posac, murat de ploaie, cu bicicleta plină de noroi și pete de rugină; primăvara, era printre primii care-și dezbumba cămașa, făcînd să iasă la iveală pieptu-i puternic, acoperit de păr cărunt, țepos.